

Über dieses Buch

Dies ist ein digitales Exemplar eines Buches, das seit Generationen in den Regalen der Bibliotheken aufbewahrt wurde, bevor es von Google im Rahmen eines Projekts, mit dem die Bücher dieser Welt online verfügbar gemacht werden sollen, sorgfältig gescannt wurde.

Das Buch hat das Urheberrecht überdauert und kann nun öffentlich zugänglich gemacht werden. Ein öffentlich zugängliches Buch ist ein Buch, das niemals Urheberrechten unterlag oder bei dem die Schutzfrist des Urheberrechts abgelaufen ist. Ob ein Buch öffentlich zugänglich ist, kann von Land zu Land unterschiedlich sein. Öffentlich zugängliche Bücher sind unser Tor zur Vergangenheit und stellen ein geschichtliches, kulturelles und wissenschaftliches Vermögen dar, das häufig nur schwierig zu entdecken ist.

Gebrauchsspuren, Anmerkungen und andere Randbemerkungen, die im Originalband enthalten sind, finden sich auch in dieser Datei – eine Erinnerung an die lange Reise, die das Buch vom Verleger zu einer Bibliothek und weiter zu Ihnen hinter sich gebracht hat.

Nutzungsrichtlinien

Google ist stolz, mit Bibliotheken in partnerschaftlicher Zusammenarbeit öffentlich zugängliches Material zu digitalisieren und einer breiten Masse zugänglich zu machen. Öffentlich zugängliche Bücher gehören der Öffentlichkeit, und wir sind nur ihre Hüter. Nichtsdestotrotz ist diese Arbeit kostspielig. Um diese Ressource weiterhin zur Verfügung stellen zu können, haben wir Schritte unternommen, um den Missbrauch durch kommerzielle Parteien zu verhindern. Dazu gehören technische Einschränkungen für automatisierte Abfragen.

Wir bitten Sie um Einhaltung folgender Richtlinien:

+ *Nutzung der Dateien zu nichtkommerziellen Zwecken* Wir haben Google Buchsuche für Endanwender konzipiert und möchten, dass Sie diese Dateien nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke verwenden.

+ *Keine automatisierten Abfragen* Senden Sie keine automatisierten Abfragen irgendwelcher Art an das Google-System. Wenn Sie Recherchen über maschinelle Übersetzung, optische Zeichenerkennung oder andere Bereiche durchführen, in denen der Zugang zu Text in großen Mengen nützlich ist, wenden Sie sich bitte an uns. Wir fördern die Nutzung des öffentlich zugänglichen Materials für diese Zwecke und können Ihnen unter Umständen helfen.

+ *Beibehaltung von Google-Markenelementen* Das "Wasserzeichen" von Google, das Sie in jeder Datei finden, ist wichtig zur Information über dieses Projekt und hilft den Anwendern weiteres Material über Google Buchsuche zu finden. Bitte entfernen Sie das Wasserzeichen nicht.

+ *Bewegen Sie sich innerhalb der Legalität* Unabhängig von Ihrem Verwendungszweck müssen Sie sich Ihrer Verantwortung bewusst sein, sicherzustellen, dass Ihre Nutzung legal ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass ein Buch, das nach unserem Dafürhalten für Nutzer in den USA öffentlich zugänglich ist, auch für Nutzer in anderen Ländern öffentlich zugänglich ist. Ob ein Buch noch dem Urheberrecht unterliegt, ist von Land zu Land verschieden. Wir können keine Beratung leisten, ob eine bestimmte Nutzung eines bestimmten Buches gesetzlich zulässig ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass das Erscheinen eines Buchs in Google Buchsuche bedeutet, dass es in jeder Form und überall auf der Welt verwendet werden kann. Eine Urheberrechtsverletzung kann schwerwiegende Folgen haben.

Über Google Buchsuche

Das Ziel von Google besteht darin, die weltweiten Informationen zu organisieren und allgemein nutzbar und zugänglich zu machen. Google Buchsuche hilft Lesern dabei, die Bücher dieser Welt zu entdecken, und unterstützt Autoren und Verleger dabei, neue Zielgruppen zu erreichen. Den gesamten Buchtext können Sie im Internet unter `http://books.google.com` durchsuchen.

14-4-18

BIBLIOTECA
COMPLUTENSE
E.41 c.5 N.9

20-7-3
DER 3.511

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

CODEX REGVLARVM QVAS SANCTI PATRES MONACHIS, ET VIRGINIBVS Sanctimonialibus seruandas præscripsere;

COLLECTVS OLIM A S. BENEDICTO ANIANENSI ABBATE.

LVCAS HOLSTENIVS VATIC. BASIL. CANONICVS
Et Bibliothecæ Præfectus in tres partes digestum, auctumque edidit,

CVM APPENDICE, IN QVA *SS. PATRVM EXHORTATIONES ad Monachos & Virgines de Obseruantia vitæ Religiosæ.*

PRODIT NVNC PRIMVM IN GALLIIS.

ex Libris Biblio De Pradel

D. D. Caroli epipi Monspe

PARISIIS,
Apud LVDOVICVM BILLAINE, in Palatio Regio.

M. DC. LXIII.
Cum Priuilegio Regis, & Licentiis.

BIBLIOTECA
Digitized by Google

Digitized by Google

SANCTISSIMO DOM. NOSTRO

ALEXANDRO VII.

PONT. OPT. MAX.

CODICEM ANTIQVVM

REGVLARVM MONASTICARVM

Ante annos octingentos

A S. BENEDICTO ANIANENSI ABBATE

COLLECTVM,

Et ab ipso

FABIO CHISIO

NERITINORVM TVNC EPISCOPO;
& apud Vbicos Apostolico Apocrisario, ex veteri Colonienſi Manuſcrip. Codice accuratè

DESCRIPTVM, & COLLATVM,
Nunc bono publico Typis

EDITVM,
Cum humillimo Pedum oſculo

OFFERT, DAT, DICAT, CONSECRAT,
Sedis Apoſtolicæ obſequiis deditiſſimus
LVCAS HOLSTENIVS.

UNIVERSIDAD
BIBLIOTECA
DERECHO

Digitized by Google

TYPOGRAPHVS LECTORI.

DLVCAS Holsteniusvir Illustriß. in quo nuper mortuo Respublica Litteraria jacturam fecit irreparabilem, inter alia monumẽta Veterum, quæ tenebris eruta luci publicæ plurima, & optima parabat, hanc Regularum collectionem antiquã è Colonienſi deſcriptam Codice meis dudum Typis excudendam curauerat; Editionem interim differens, ſpe eius tum collatione nouorum Codicum emendandæ, ac locupletandæ, tum Diſſertationibus, & Animaduerſionibus, quarum materiam vndiq; corradebat, muniendæ ornandæq; Sed Deo aliter viſum: cui placuit Miniſtrũ fidelem, vtiliſſimam indefeſſo ſtudio Eccleſiæ operam nauantem, ad laborum (vti meritò ſperamus) euocare præmia, priùs quàm is, vel huic, vel aliis multis eius generis, & meriti Operibus, quæ patienter elimabat, impoſuiſſet vltimã manum. Hinc jam omnes facilè ſentiunt ſublatam omnem editionis huius diſtinendæ cauſam, conſumptoſq; prætextus morarum. Ergo me haud parem ſentio ferendæ amplius cõuitio expectationis publicæ, à fide mea repetenti opus in commune vtiliſſimum jam pridem apud me depoſitum. Accedit eodem Iudiciũm ſupremum Editoris ipſius; quem Amici recordantur enixè commendaſſe morientem, vt quam primũ hic liber emitteretur. Cuius etiam dedicationes tres trium eius Partium, paucis verbis, cum per mortis viciniam pluribus non poſſet, vltima quam in terris vidit luce dictauit; Eaſdem ipſas quarũ primam primæ, ac ſecundæ partibus, ſecundã parti tertiæ, tertiam deniq; Appendici præfixas vides Præfationem amplam, Notas vberes, eruditum Gloſſarium, quæ ille deſtinabat, nec exhibere opis meæ, nec tuæ Humanitatis ſit, Lector benigne, flagitare. Verũ, vt poſt ſubitos incendiorum, aut rapinarum caſus, qui deſolatus in ædes veniunt Hoſpites, quantũvis lauti, & ſplendidis aſſueti, tamen æqui conſulũt pro ſolito argento inſtrui Samiis menſas, ſternì cænaculaTegetibus, pauperiem deniq; mundam, procul Attalicis, aut Perſicis apparatibus, placidi renidenteſq; patiuntur: ſic te nunc quidem eam moderationem inducere in animum res exigit, vt poſsis cõtinere opes, ac præterquã nudum ipſum Opus per ſe ornamenti & pretij ſecum affert, non aliam à Scitamẽtis, aut Choragio gratiam ſperare; iis vnice contentũ, quæ dare poſſumus; ſc. pro Præfatione, præfationis materiam, prout eam ex Aduerſariis τοῦ μαχαίτου deſcripſimus: Vice autem Notarum, notulas paucas, quas è ſchedis ejuſdem, & marginibus editorum foliorũ ipſius manu ſubinde notatis, attento ſpicilegio ſublegimus: deniq; loco ampli & accurati Gloſſarij, quod ab Editore expectabatur, indiculum declaratorium inuſitatiorũ huius Codicis vocabulorũ, ad calcem adjecimus. Vale. Et tua cauſa conãtibus fauc.

Digitized by Google

CATALOGVS REGVLARVM

ET ALIORVM TRACTATVVM qui continentur in hoc opere.

CODICIS REGVLARVM

Pars prima continet

SANCTORVM PATRVM Orientalium Regulas ad Monachos, ſc.

S. ANTONII Abbatis Regulas ac Præcepta, P.3.

S. ISAIÆ Abbatis Regulam, id eſt Præcepta, ſeu conſilia poſita Tyronibus in Monachatu, p.7.

SS. PATRVM Serapionis, Macarij, Paphnutij, & alterius Macarij Regulam, pag. 12.

SS. PATRVM aliam, pag. 19.

SS. PATRVM aliam, quæ tertia nuncupatur, pag. 21.

S. MACARII Alexandrini Abbatis Nitrienſis, pag. 24.

------ Eiuſd. S. MACARII Epiſtolã ad Monachos datam, p. 27.

S. PACHOMII Abbatis Tabennenſis Regul. p. 29. & 34.

S. HIERONYMI Preſbyteri in eandem Regul. Præfat. p. 32.

------ Eiuſdem S. PACHOMII Præcepta & inſtituta, p. 46.

------ Eiuſdem Præcepta alia, atque iudicia, pag. 48.

------ Eiuſdem Præcepta alia ac leges, pag. 50.

------ Eiuſdem S. PACHOMII Monita, pag. 52.

------ Eiuſdem & THEODORI Epiſtolas & verba Myſtica, pag. 53.

S. ORSIESII Abbatis Tabennenſis Doctrinam de inſtitutione Monachorum, pag. 67.

REGVLAM Orientalem, ex Patrum Orientalium Regulis

Digitized by Google

Collectam à Vigilio Diacono, pag. 88.
S. BASILII Cæsareæ Cappadociæ Episcopi Regulam ad Monachos, pag. 95. & 98.
------ in eandem Ruffini Præfat. pag. 97.

Pars secunda continet

SANCTORVM PATRVM Occidentalium Regulas ad Monachos, sc.
S. BENEDICTI, Monachorum Occidentalium Patriarchæ, Abbatis Cassinensis Regulam ad Monachos, pag. 5.
REGVLAS duas incerti Authoris, quarum prima consessoria vocatur, pag. 41.
------ in easdem Lucæ Holstenij Annotation. pag. 42.
SS. PAVLI & STEPHANI, Abbatum Regulam ad Monachos, pag. 44.
S. CÆSARII Arelatensis Episcopi Regulam, pag. 53.
S. AVRELIANI Arelatensis Episcopi Regulam ad Monachos, pag. 58.
S. FERREOLI Vcetiensis Episcopi Regulam, pag. 69.
S. COLVMBANI Abbatis & Confessoris Regulam Cœnobialem cum Pœnitentiali, pag. 88. & 98.
TARNATENSIS Monasterij Regulam, pag. 107.
S. ISIDORI Hispalensis Episcopi Regulam Monachorum, pag. 116.
S. FRVCTVOSI Bracarensis Episcopi, pag. 135.
CVIVSDAM PATRIS Regulam ad Monachos, pag. 167.
Regulam MAGISTRI ad Monachos, pag. 172.
GRIMLAICI Presbyteri Regulam Solitariorum (quam D. Lucas DACHERIVS Asceta Benedictinus Congr. S. Mauri, ex MSS. Cod. edidit Parisiis ab aliquot annis.) pag. 278.

Pars tertia continet

SANCTORVM PATRVM Regulas ad Virgines, scilicet,
S. AVGVSTINI Episc. Hipponensis Epistolam CIX,

Digitized by Google

Regulam Sanctimonialibus præscriptam continentem, pag. 4
S. CÆSARII Arelatensis Episcopi Regulam ad Virgines, pag 11.
—— eiusdem Sermonem ad Sanctimoniales, pag. 27.
—— eiusdem Epistolam ad Oratoriam Abbatissam, quales debeant esse ductrices animarum, pag. 31.
—— eiusdem Testamentum, pag. 33.
S. AVRELIANI Arelatensis Episcopi Regulam ad Virgines, pag. 35.
IOANNIS Episcopi Arelat. de eadem Regula ad easdem Epistolam, pag. 45.
S. DONATI Vesuntiensis Episcopi Regulam ad Virgines, pag. 47.
Cuiusdam PATRIS Regulam ad Virgines, pag. 71.
CONSTITVTIONES duas, quarum vna, SENTENTIA de Regulis deuotarum nuncupatur, ALTERA ex Concilij Hispalensis Cap. XL. excerpta est. pag. 88.
S. LEANDRI Hispalensis Episcopi Regulam, siue de Institutione Virginum & contemptu Mundi ad Florentinam sororem librum, pag. 89.
B. ÆLREDI Abbatis Rieuallensis Regulam, siue institution. inclusarum, pag. 109.

CODICIS REGVLARVM
Appendix,

IN qua SS. PATRVM exhortationes ad Monachos & Virgines de Obseruantia vitæ Religiosæ, sc.
S. ATHANASII Alexandrini Liber de obseruationibus Monachorum, pag. 3.
—— Eiusdem Exhortatio ad Sponsam CHRISTI, pag. 8.
S. BASILII Magni Cæsareæ Cappadociæ Episcopi admonitio ad filium spiritualem, pag. 20.
EVAGRII Monachi Sententiæ ad Monachos, pag. 34.
—— Eiusdem Sententiæ ad Virgines, pag. 39.
FAVSTI Lirinensis Abbatis Sermones IV. ad Monachos, pag. 41.

Digitized by Google

S. EVCHERII Exhortatio ad Monachos, pag. 55.
------ Eiuſdem Sententia ad Monachos, pag. 57.
------ Eiuſdem Admonitio ad Virgines, pag. 60.
S. CÆSARII Epiſtolæ duæ ad Cæſariam Abbatiſſam, pag. 63. & 68.
------ Eiuſdem Epiſtola Hortatoria ad Virginem Deo dicatam, pag. 75.
NOVATI ſed Catholici Sententia de Humilitate & Obedientia & de calcanda ſuperbia, pag. 78.
S. PAVLINI Opuſculum ad Monachos de Pœnitentia, p. 81.
EVTROPII Abbatis Epiſtola de diſtrictione Monachorum, pag. 82.
INCERTI Sermones duo de decem Virginibus, pag. 86.
Notæ quædam & variantes lectiones in totum opus, à Luca Holſtenio editæ, pag. 92.
GLOSSARIVM, ſiue interpretatio vocabulorum difficiliorum in toto opere contentorum ordine Alphabetico, pag. 95.
Index rerum & verborum in fine additus.

Idem S. Benedictus Anianenſis Abbas, Regularum Concordiam cum Regula ſancti Benedicti Abbatis Caſinenſis, compoſuit, quam R.P.D. HVGO MENARDVS *Congregat. S. Mauri Monachus edidit, & Obſeruationibus doctiſſimis illuſtrauit, quæ loco eſſe poſſunt earum, quas doctiſſimus* HOLSTENIVS *in hunc Codicem meditabatur, quæ quidem Concordia in eadem officina* LVDOVICI BILLAINE *venalis proſtat, qui pollicetur* SVPPLEMENTVM *huius Codicis, in quo* SS. PATRVM *Regulæ & Conſtitutiones ab* HOLSTENIO *prætermiſſæ & alia plurima ope doctorum virorum ex variis Bibliothecis conquiſita continebuntur.*

Imprimatur, Si videbitur Reuerend. Patri Magiſt. Sacri Palatij Apoſtolici.

O. *Archiepiſc. Patracen. Viceſg.*

Imprimatur, Fr. Raimundus Capiſuccus Magiſt. Sacri Palatij Apoſtolici.

LVDOVICVS XIV. Galliarum & Nau. Rex Chriſtianiſſ. Diplomate ſuo ſanxit, ne quis *Codicem Regularum cum Appendice ex Luca Holſteny Editione* vllo modo intra ſeptennium præter L. BILLAINE imprimat vœnalemve habeat; qui ſecus faxit, confiſcatione Librorum, & alia graui pœna mulctabitur, vti latiùs patet in Priuilegio dato Lut. Pariſ. 14. Ianuarij, Anno 1663. Signat. FALENTIN.

MATERIA

Digitized by Google

MATERIA

Dissertationis Procemialis ad Regulas Monasticas è schedis posthumis

LVCÆ HOLSTENII

CAPVT I.

Origines Instituti Monachorum, & eorum diuersæ species.

FRVSTRA sunt, qui verum & perfectum Monachismum Christianismo vetustiorem faciunt. Eius in veteri testamento figura magis quam forma, præsagia potius quam exempla reperiuntur. Anachoresis Eliæ, huius & Elisæi discipulorum conuictus, Nazaræorum & Recabitarum instituta, tum si quæ occurrunt alia eius generis, videri possint quædam quasi rudimenta gratiæ Monachos facere exordientis. Esseni quoque, quorum Hebræi meminerunt; vti & quos Philo libro proprio describit (quamquam hos S. Hieronymus fuisse Christianos putat) multis, vt palam est, differentiis à Monachorum nstituto discrepabant. Indicat Metaphrastes initio vitæ S. Paiuli Eremitæ, non defuisse primis duobus Ecclesiæ sæculis multos vitæ monasticæ Professores. Sanè vita S. Eudoxiæ Martyris, quæ temporibus Trajani floruit, Monasteriorum jam tum institutorum meminit. Verùm vt alia multa Ecclesiastica monumenta illorum temporum, sic memoria distinctior primæuæ illius vitæ regularis Diocletiani flammis, quibus Christiana tabularia conflagrarunt, abolita fuerit; ex his porrò quæ supersunt monumentis ætati Con-

Digitized by Google

ſtantini magni vitæ Regularis initia imputanda ſunt; tunc ſcilicet per Eccleſiæ pacem ea perpetuari ſine interpellatione, dilatari ſine obſtaculo potuit. Auctores porrò eius primi Paulus, & Antonius fuere, quorum exemplis duo genera Monachorum informantur, alterum Eremitarum ſeorſim ſine arbitro degentium, Cœnobitarum alterum in domo communi conuiuentium, & miſcebantur in illis principiis hæc duo genera plerumque; vt idem ex Eremo in Cœnobium, ac viciſſim è vita communi in ſolitariam tranſirent. Quamquam hæc cum multis experimentis eſſet deprehenſa periculoſior, cæpit præ illa Cœnobitica celebrari diſciplina, præſertim poſt editam à Pachomio regulam exceptam dictante Angelo, quam Latinè Hieronymus tranſtulit. Ex hoc tempore duo laudabilia diſtingui Monachorum genera cœperunt Solitariorum, & communiter viuentium, quibus alterum ſubmiſtum eſt non probum, Sarabaïtarum, vt vocabant, qui bini, aut terni paſſim per vrbes, aut caſtella proprio arbitratu viuerent.

CAPVT II.

Propagatio Monachiſmi ex Ægypto in omnes terras.

INſtituta per hunc modum in Ægypto vita monaſtica auctoribus Paulo, Antonio, Pachomio, in omnes inde ſe terras ſalutari propagatione diffudit. Primus Hilarion ex Antonij ſchola monaſticam in Syria diſciplinam & exercuit, & docuit. Baſilius Magnus monaſticam profeſſionem ex Ægypto acceptam in Pontum, & Aſiam minorem intulit. Audeus relegatus Monaſteria in Gothia fecit. Penetrauit quoque idem inſtitutum in Æthiopiam, Perſidem, & Indiam, ex quibus Prouinciis turmas Monachorum ſe Bethlemi ſuſcepiſſe ſcribit S. Hieronymus. In Italiam inſtitutum monaſticum partim ex Ægypto, partim è Syria tranſiit. Primum enim Romam adueniens S. Athanaſius, cum vitam à ſe ſcriptam S. Antonij publicaſſet, iuuentutem vtriuſque ſexus plurimam ad eius imitationem inflammauit. At S. Euſebius Vercellenſis diſciplinam monaſticam è Syria petitam in ſuam Eccleſiam intulit, & Clerũ etiam ſuum ſub regulam adegit. Sanctus quoque Iſaac Syrus propè Spoletũ in loco deſerto Monaſterium poſuit, vt docet S. Gre-

Digitized by Google

gorius Dialogorum lib. 3. cap. 14. Ex alterutra istarum originum Ægyptia, vel Syra, prodiisse videntur Monasteria, quæ multa per Italiam fuisse SS. Ambrosius, Hieronymus, Gregorius, aliique testantur: Abbates quoque & Ascetæ insignes Eutychius, Florentius, similesque multi à S. Gregorio memorati ante S. Benedicti ætatem: Item Virgines, & Sanctimoniales. Non solum autem in Continenti Italiæ, sed & in Insulis Dalmatiæ, & maris Etrusci plurimos fuisse per ea tempora Monachos S. Hieronymus indicat. In Sicilia quam ingens iam olim multitudo Monachorum fuerit, Rocchus Pirrhus testatur in Notitia Abbatiarum eius Insulæ, vti & de aliis majoribus Mediterranei maris Insulis alij, qui de iis propriè scripserunt. E Capraria Insula, vbi greges fuisse Monachorum indicat Rutilius Numatinus, scribens circiter annum Christi 416. missi ad S. Augustinum Monachi id institutum in Aphricam intulerunt: quod ibi receptum est, nequicquam Donatistis obstantibus. Monasteria Carthagine, Tagaste, Hyppone fuisse testatur Paulinus Caprarienſe postea, & Palmariæ Monasteria reformauit S. Gregorius Magnus. Sed inter Insulas Monachismo claras Lerina in primis celebrata est, vbi, Authore Honorato, sancti Senes diuisis cellulis Ægyptios Patres in Galliis æmulabantur, vt S. Eucherius tradit. Hinc eductus ad Episcopatum est S. Honoratus, anno Christi 426. Quod exemplum postea frequentatũ legitur, vt meritò Lerina seminarium Episcop. diceretur. Quintum inde sæculum Barbarorum irruptionibus Imperio], & Ecclesiæ funestum, multos publicorum malorum pertæsos ad vitam monasticam locis secretis colendam perpulit, tutum asilum pandens humanarum miseriarum. Per Gallias nihilominus floruisse professionem monasticam ex historiis Regum primæ stirpis, actis SS. Hilarij, Martini, aliorumque, tum ex Gregorio Turonensi, aliisque monumentis manifestum est. In Insulas Oceani per eadem tempora Monachismus penetrauit authore Patritio Brittone, qui peragratis Gallia atque Italia, Insulisq; Tyrrheni maris, cum in iuuentute S. Martinum vidisset, & S. Germano Autisiodorensi præceptore vsus esset, missus postea à S. Celestino Papa ad conuertendos Hibernos anno Christi 431. Monasteria ibi plurima instituit, vt ex antiquis monumentis Vsserus docet. Obiit S. Patritius anno 490. Dauid Menarienſis Episcopus nobile Monasterium construxit. Monasterij Bancorienſis meminit Beda. S.

Digitized by Google

Columbanus Armaccanum,&Tyrrhenſe Monaſteria fundauit anno 565. Hæc erant in Hibernia,& Britanniæ illa parte, quam non occupauerant Angloſaxones: ad quos deinde ipſos monaſticum inſtitutum ſimul cum Chriſtiana religione penetrauit; magnis & paribus vtriuſq; incrementis: S. Auguſtinus Monachus, & monaſticarũ Regularũ peritus miſſus deinde à S. Gregorio Magno in Angliam, monaſticam ibi diſciplinam propagauit, Dorouernienſi præſertim Monaſterio fundato, vt auctor eſt Beda. Apud Nortumbros, & Septentrionales illius Inſulæ populos Aidanus vitã religioſam induxit. Prodierat hic è ſchola S. Columbani, & in Lindisfarnenſi Inſula Monaſterium habuit. Hæc omnia confirmant celebratæ in Hiſtoriis illarum Gentium diſſenſiones inter vtriuſq; ſcholæ Monaſteria variæ, præſertim de Paſchate ac tonſura; & videntur per ea tempora Monachi in Eccleſiis Epiſcopalibus ſacras functiones obiiſſe, quod indicat Beda; vnde Cathedrales Eccleſiæ Munſter, ſiue Monaſteria Anglis dicuntur. De Hiſpaniis, Germania, Dacia, Pannonia, Sarmatia, cæteriſque Regnis, ac Prouinciis dicere ſigillatim infinitum ſit. Extant Hiſtorici cuiuſque, qui planè doceant: vbicumq; Chriſti Religio viguit, etiam Regulare inſtitutum floruiſſe. Porrò vbiuis Gentium viri Aſceſim coluere, fœminæ quoque eos æmulatæ, pro captu ſexus perfectioni ſtuduerunt: idque vel Cœnobiis, aut cellulis clauſæ, vel in domibus propriis virginitatem Deo ſacratam, aut ſanctam viduitatem exercentes, ſed de his ſatis.

CAPVT III.

Vnitas Regularis Inſtituti vſque ad Sanctum Benedictum. Obiter de Patria Caſſiani.

EX hactenus dictis de multitudine vbiq; colentium vitam monaſticam in vtroque ſexu, facilè cuipiam vetera ex præſentibus æſtimãti perſuadebitur fuiſſe primis illis temporibus diuerſos, & certo caractere diſcriminatos Monachorum ordines, prout poſtea inſtitutum, præſertim in Mendicantibus, quorũ vniuerſæ quamuis latè ſparſæ familiæ, ſub vno peculiari capite certis, & cuiq; propriis officiis, ac legibus Deo militant. Valde fallor, ſi iam tum primis ſex ſeptemue Eccleſiæ ſæculis iſte vſus inualuerat. Certè veſtigia mihi quidem non apparent, qui quocumq; intueor, vniformem vbique Monachatus ratio-

Digitized by Google

nem,& facilem, ac promiſcuum inuicem tranſitum,mutuumq; commeatum profeſſionum,& Cœnobiorum cerno. Orientales Monachi quando in Occidentem venerant, cum ibi profitentibus religioſam vitam ſine diſcrimine cenſebantur : viciſſim Occidentales in Oriente ; quod cum innumeris exemplis demonſtrari poſſit,vnum tantum hic afferam Caſſiani,& Germani Gallorum Monachorum, qui Ægypti Monaſteria peragrarunt inſtituti monaſtici cognoſcẽdi cauſa,& animo in patriam referendi hauſtam inde notitiam diſciplinæ,in ſuum,& popularium ſuorum vſum ; vnde ſatis apparet exiſtimaſſe ipſos vnum eſſe in commune omnium vbique Monachorum modum, & vſum Religionis profitendæ. Mouerit fortè quempiam (vt hunc obiter ſcrupulum Lectori eximam cõtraria vulgi opinione præoccupato) quòd Caſſianum Gallum dixi. Quid ni verò id ego ipſi de ſe affirmanti crederem? Legimus cap.1. coll.24. Caſſianum cum ſuo vnanimo Abbate Germano faſſos eſſe Abbati Abrahamo: *Quia* (verba ſunt ipſius) *ad repetendam Prouinciam noſtram,atque ad reuiſendos parentes,quotidianis acriùs æſtibus vrgebamur.* Quam aliam hîc Prouinciam intelligamus, niſi illam Orienti obuerſam Galliæ oram,quæ iam tum quaſi proprio nomine,quod hodieque retinet, Prouincia vocabatur : in quam deinde certò conſtat rediiſſe Caſſianum, in eaq; vixiſſe, conſenuiſſe,obiiſſe. Addit de parentibus ſuis,fuiſſe illos magna religione, & pietate præditos ; vnde non impedituri putarentur, ne monaſticam ibi vitam coleret ; tum eoſdem copioſos, qui affatim præbituri neceſſaria eſſent,& ſollicitudinem victus parandi dempturi.Quæ omnia mirè conueniunt indigenis illarum vberrimarum Regionũ, vbi præcipuus tum erat Religionis vigor ; & paſſim nobiliſſimi quique Lerinum confluebant profitendæ cauſa vitæ monaſticæ. Vnde ſibi(quod mox ſubdit) meritò ambo blandiebãtur ſpe veriſimili de conuerſione multorum,*qui velut noſtro eſſent* (inquit) *ad viam ſalutis exemplo & monitis dirigendi.* Videant autem qui in ſolitudines Scytharum Caſſiani patriam ſummouent,quam aptè illi deſertorum ſquallori,& caucaſeis rigoribus conueniat quod de ſua patria Caſſianus ſubjicit. *Tum præterea ipſorum locorum ſitus, in quibus erat à majoribus noſtris auita poſſeſſio, ipſarumque amœnitas iucunda regionum ante oculos pingebatur, quam gratæ & congruæ ſolitudinis ſpatiis tenderentur : ita vt non ſolum delectare Monachum poſſent ſecreta ſyluarũ,ſed etiam magna victus præbere compendia.* Deni-

Digitized by Google

que dictio ipsa, & stylus, quã non Scythiæ barbariem redoleat palam est. Qua etiam ratione refellũtur, qui Athenienſem Caſſianum putant. Inde enim potius Atticam Græciſmi proprietatem ducere potuiſſet, quam eum, quem præfert vbique latinitatis gallicanæ genuinum ſuccum, ac leporem, qualis in Eucherio, in Vincentio Lirinenſi, in Fauſto, in aliis eius tractus Scriptoribus paſſim floret. Sed de his plura dicendi locus hic non eſt: Ad vniformitatem inſtituit monaſtici reuertamur, aduerſus quam nihil præſcribit Regularum hoc Codice relatarum numerus, & diuerſitas. Etenim illæ à ſingulis, vt præſens vſus poſcebat, Patribus ſcriptæ, aliorum ſimilia cupientium ſtudiis deſcriptæ in commune proponebantur, vt ex his quique pro locorum, & nationum differentia, vitam vniformi, quoad præcipua, diſciplina temperarent. Primaria ſanè, & quaſi fundamentalis Monachorum regula Euangelium erat: illa, inquam, Chriſti conſilia, quæ caſtrare ſeipſum propter regnum cœlorum, quæ abnegare ſe, & crucem tollere, quæ patrem, & matrem, vxorem, agros propter Chriſtum relinquere, quæ vendere patrimonia, & dare pauperibus, ſicque nudos Chriſtum ſequi ſuadebant. Regulæ particulares nihil niſi eius primæ, ac vniuerſalis regulæ applicationes, aut declarationes locis & perſonis plerumq; aptatæ habebantur. Quod adeo verum eſt, vt ne ipſe quidem Sanctus Benedictus, qui antiquum quem reperit in Eccleſia monaſticum ordinem ſuſcepit, excoluit, dilatauit, regulam vniuerſalem ſuis vbique omnibus promulgauerit; ſed peculiarem dumtaxat Caſſinenſi Cœnobio, cui præerat: quæ inde priuata diligentia deſcripta, & imitandi ſtudio publicata, adeo non quaſi abrogaſſe priores cæteras eſt credita, vt S. Benedictus Anianenſis huius, quam damus, collectionis auctor, idem aliud opus elucubrauerit nuper à viro doctiſſimo Hugone Menardo luci publicæ cum eruditis obſeruationibus datum, cui Concordiæ Regularum * nomen fecit, quo ſingulorum Benedictinæ Regulæ capitum conſenſionem cum cæteris omnibus aliis regulis clarè demonſtrat. Hæc diſputari pluribus debebant: verum metus erat, ne in contentionem res abiret ab hoc aditu tranquilli pacificique operis alienam: certorum quippe hominum, quos abundare in ſuo ſenſu facilè ſinimus, obnixa in contrarium armataque ſtudia noueramus, cum quibus rixari nunc quidem nolumus.

* Impreſſ. Pariſ. apud Lvd. Billaine apud quem proſtat.

Digitized by Google

CAPVT IV.

De hoc Codice Regularum, eius Appendice, & vtriusque Compilatore.

CIrciter annum Christi 820. floruit in Galliis opinione sanctitatis, atque doctrinæ Benedictus Abbas Anianensis, qui ortus è nobilissima Comitum Magalouensium stirpe, ex Aulico gratioso, & forti milite, Deo ad meliora vocante, primum religiosam vitam suscepit in Monasterio S. Sequani; vnde postea in patriam reuersus Monasterium Anianense in paterno fundo, tum non procul inde Gellonense in gratiam Gulielmi Comitis instituit. Mox aliis permultis Ludouici Pij Imperatoris voluntate præfuit. Ad extremum aulam sequi coactus, quòd Imperator eius consiliis iuuari cuperet, erecto propè Aquisgranum, vbi plerumque degebat Imperator, Monasterio Indensi, sanctam ibi vitam sancta morte concluſit. Extant eius Acta ab ipsius discipulis conscripta, quæ primus edidit Hugo Menardus; tum Bollandus, & Henschenius de nouo illustrata recitant ad diem 11. Februarij. In iis Actis ita legitur: *Fecit librum de regulis diuersorum Patrum.* Ad quem locum sic adnotat Menardus: *An iste liber adhuc extet, non mihi compertum est. Inteſtamento S. Gennarij Episcopi Asturicensis, inter libros, qui ab eo dantur Monasterio S. Petri de Montibus, recensetur liber Regularum virorũ illustrium, qui an idem sit cum eo, qui à nostro Benedicto collectus est, non adeo constat.* Hæc ille, qui si vidisset Codicem noſtrum titulo Benedicti Abbatis Anianensis prænotatum, non opinor, dubitasset, quin hoc opus illud ipsum sit, cuius Auctor vitæ eius loco recitato meminit. Seruatur, vt aiunt, apud S. Maximinũ prope Treueros antiquissimum exemplar huius collectionis; vnde Apographum exscriptum custoditum apud Canonicos Regulares domus B. Virginis Coloniæ cum vidisset ante hos annos circiter viginti Illustrissimus tunc Fabius Chisius Episcopus Neritinorum; & Nuntius illic Apostolicus, hodie S. D. N. Alexander VII. Pontifex Maximus, describendum curauit, & exemplum inde sumptum nobis benignissimè communicauit, nos ex eo editionem hanc curauimus. Sed vt subinde occurrebant antiqui Codices exhibentes aliquam ex hisce regulis, edita noſtra cum iis conferebamus, diuersitates adnotabamus ad marginem: inde notulæ paucæ ad

Digitized by Google

calcem operis conjectæ formatæ sunt. Cum autem eo studio ferremur conquirendi antiqua monumenta, ex quibus hæc editio locupletari posset, occurrunt ecce nobis in lectissima Bibliotheca Sereniſſimæ Dominæ Christinæ Alexandræ Gothorum, Wandalorum Suecorumque Reginæ, vetusti duo Codices exhibentes parænetica quædam opuscula antiquorum Patrum ad instituta Monachorum vtriusque sexus accommodata, quæ cum statim iudicassemus aptissimè vtiliterque posse adjungi ad iam editum Regularum Codicem: tum ad idem nos multo magis illud impulit, quod satis verisimilis conjectura esset, hanc quoque collectionem paræneseon ad vitam monasticam, ejusdem esse manus, atque ipsam collectionem Regularum. In hunc videlicet modum scribit Auctor vitæ S. Benedicti Anianensis: *Alium nihilominus composuit librum ex sanctorum Doctorum Homiliis*, quadrat satis hoc indicium in nostrum hoc opus ex Patrum variorum opusculis contextum, qui partim Monachos, partim Sanctimoniales erudierunt. In quo aptè respondet hæc Appendix suo operi regulas virorum mulierumque perfectionis studentium digerenti. Scio Hugonem Menardum, cum in fine Codicis, ex quo Concordiam Regularum edidit, reperisset congesta quædam fragmenta Patrum ad virtutes & vitia, quæ in Monachis desiderantur aut cauentur pertinentia, opinatum, esse illum ipsum librum contextum ex Sanctorum Doctorum Homiliis, quem fuisse à Sancto Benedicto compositum Auctor eius vitæ refert; sed mihi quidem non persuadet, qui non Homilias, aut opuscula integra Patrum, sed sententias dumtaxat, & testimonia ipso fatente Menardo congesta sciam in illam farraginem Codici concordiæ Regularum assutam: nostra autem collectio integras exhibet adhortationes, aut conciones Patrum aptissimè congruentes ad argumentum Regularum: quare consentaneè iis subjici æquus, opinor, & prudens Lector, vbi cognouerit fatebitur. De singulis Regulis, vel Auctoribus earum nihil hîc præfari opus duximus; præmisimus enim suis locis ad singulas testimonia veterum, quæ notitiam, quanta ferè haberi potest, tum ipsarum, tum Auctorum legenti suggerent.

CODICIS

Lectori Bibliopola Parisiensis.

IN Dissertationis proœmialis ad Codicem hunc Regularum Capite tertio haud otiosè obseruaris, Lector, excidisse Lucæ Holstenio (seu quisquis eam *ex Holstenij schedis posthumis* composuisse se prædicat) vt scriberet *S. Benedictum non Regulam vniuersalem suis vbique omnibus promulgauisse, sed peculiarem duntaxat Casinensi Cœnobio, cui præerat.* Quod vtique scripsisset nunquam, si Regulam ipsam, pro eo ac Codicis Monastici compilatorem decebat, legisset. Vt enim omittam Gregorij Magni, & Martyrologii Romani testimonia; illius in 2. lib. Dialogorum cap. 37. scriptam esse à S. Benedicto *Regulam Monachorum discretione præcipuam, sermone luculentam*; huius ad diem 21. Martii: *Monachorum disciplinam in Occidente penè collapsam ab eodem fuisse restitutam, ac mirificè propagatam,* affirmantis. Vt, inquam, hæc, aliáque in sententiam eandem quamplurima transmittam silentio, vel paucula Regulæ ipsius loca, quæ vt se tulêre nullo delectu obuiàm, quàm longè à vero aberrauerit Dissertator, palam faciunt vt maximè.

In fine capitis 1. *De generibus Monachorum*, Leges Cœnobitis quibuslibet præscripturum sese asserit S. Benedictus: *His omnibus* (videlicet Monachorum variis generibus) *omissis ad Cœnobitarum fortissimum genus disponendum, adiuuante Domino, veniamus.*

Cap. 40. De mensura potus: *Quòd si loci necessitas, &c. amplius poposcerit, in arbitrio Prioris consistat.* Et infra: *Vbi autem loci necessitas exposcit, vt nec supra scripta mensura inueniri possit, sed multò minus aut ex toto nihil, benedicant Deum qui ibi habitant,*

Cap. 55. *Vestimenta Fratribus secundùm locorum qualitatem vbi habitant, vel aëris temperiem, dentur: quia in frigidis regionibus amplius indigetur, in calidis verò minus.*

Digitized by Google

Cap. 65. De Præpoſito. *Qui æſtimantes ſe ſecundos Abbates, &c. & maximè in locis vbi ab eodem Sacerdote, vel ab eiſdem Abbatibus, qui Abbatem ordinant, ab ipſis etiam & Præpoſitus ordinatur, &c.* Deinde poſt pauca : *Quòd ſi aut locus expetit, aut Congregatio petierit rationabiliter & cum humilitate, & Abbas iudicauerit expedire, &c. ordinet ipſe ſibi Præpoſitum.*

Cap. 66. *Monaſterium autem, ſi poſſit fieri, ita debet conſtrui, vt omnia neceſſaria, id eſt, aqua, molendinum, &c. vel diuerſæ artes intra Monaſterium exerceantur, &c.*

Capite vltimo : *Regulam autem hanc deſcripſimus, vt eam obſeruantes in Monaſteriis vel honeſtatem morum, aut initium conuerſationis nos demonſtremus habere.*

Atque ex his, imò ex ſingulis capitibus, &, vt ita dixerim, apicibus, perpende, Lector, verum necne ſit, S. Benedictum peculiarem duntaxat Caſſinenſi Cœnobio Regulam dictaſſe, non autem ſuis vbique omnibus promulgauiſſe vniuerſalem. Nec pluribus opus: non enim diſſerendi aut diſputandi Spartam mihi aſſumpſerim, ſed admonendi. Vale.

Digitized by Google

CODICIS
REGVLARVM
PARS PRIMA.

In qua SS. Patrum Orientalium Regulæ ad Monachos.

UNIVERSIDAD CENTRAL
BIBLIOTECA
DERECHO

S. ANTONII ABBATIS.

S. ISAIÆ ABBATIS.

SS. PATRVM SERAPIONIS, MACARII, PAPHNVTII, ET ALTERIVS MACARII.

SS. PATRVM alia.

S. MACARII Abbatis Nitrienſis.

S. PACHOMII Abbatis Tabennenſis.

EIVSDEM ET THEODORI EPISTOLÆ.

S. ORSIESII Doctrina Monaſtica.

INCERTI REGVLA ORIENTALIS.

S. BASILII Epiſcopi Cæſarienſis.

Digitized by Google

Digitized by Google

S. ANTONII ABBATIS
REGVLA AD MONACHOS.

UNIVERSIDAD DE BIBLIOTECA DE

DE S. ANTONIO ABBATE VETERVM quædam teſtimonia.

MARTYROL. Rom. a. d. XVII. Ianüarij.

IN Thebaïde S. ANTONII Abbatis, qui multorum Monachorum pater, vita & miraculis præclariſſimus vixit: cuius geſta S. Athanaſius inſigni volumine proſecutus eſt.

S. HIERONYMVS de illuſtr. Script. cap. LXXXVIII.

ANTONIVS Monachus, cuius vitam Athanaſius Alexandrinæ vrbis Epiſcopus inſigni volumine proſecutus eſt, miſit Ægyptiace ad diuerſa Monaſteria Apoſtolici ſenſus ſermoniſque epiſtolas vij. quæ in Græcam linguam tranſlatæ ſunt; quarum præcipua eſt ad Arſenoïtas. Floruit Conſtantino & filijs eius regnantibus. Vixit anno CV.

S. ATHANASIVS in vita S. Antonij, cap. XV. Interprete Euagrio.

Quadam die cum ſanctus Antonius à congregatis fratribus rogaretur, vt eis INSTITVTORIA largiretur PRÆCEPTA, cum prophetica fiducia exaltans vocem aiebat: Ad omnem quidem mandatorum diſciplinam ſcripturas poſſe ſufficere, &c.

REGVLÆ AC PRÆCEPTA
S. P. N. ANTONII ad filios ſuos Monachos,

Petentes hoc ipſum ab eo in Monaſterio Nacalon.

IN PACE DOMINI.

DICAM Canones ſiue Regulas, prout loquetur Dominus per os meum, illis qui ſeſe tradere volunt ſub graui hoc iugo, ſcilicet Monachatu. Oportet ergo vt audiant hæc præcepta: qui vero ſoluerit aliquid ex eis, *vilis vocabitur in regno cœlorum.* *Matth. 5. 19.*

I. Ante omnia ora ſine intermiſſione, & gratias Deo age pro omnibus, quæ tibi eueniunt.

Digitized by Google

II. Cum autem surrexeris mane singulis diebus, inquire de ægrotis qui apud te sunt, & ieiuna vsque ad Nonam singulis diebus, excepto Sabbato & Dominico die; aduenientе vero Nona ne adeas cellam cuiusquam fratrum. Et cum sederis ad comedendum, ora prius, tum comede. Ora & lege perpetuo.

III. Ne loquaris cum iuuene, neque cum puero; & ne conuerseris omnino cum illo: nec ligabis illum Monachum, nec assumes in filium, antequam induat habitum, ne reconciliet hostem diabolum; neque cubes super eadem storea cum minore te.

IV. Serua etiam horas orationum, nec prætermittas vllam earum; ne rationem pro illa reddas.

V. Ne obstringas ægrotum ad manducandum; nec retrahas ab illo cibum; ne conturbes animam illius afflictam.

VI. Si venerit ad te aliquis frater post temporis interuallum, lætare de illo: gratias enim aget Deo & tibi. Seculari nullo modo commiscearis: nec ostentes teipsum, sicut Pharisæus ille, qui ad ostentationem omnia sua agebat.

VII. Ne appropiare sinas ad te mulierem, nec permittas ingredi domicilium tuum; ira enim graditur post illam. Neque reuertaris inuisere consanguineos tuos carnales, nec faciem tuam illis videndam præbeas, nec adeas illos.

VIII. Ne reserues tibi plus quam indiges; nec elargiaris plus quam potes: sed eroga eleemosynam infirmis Monasterij.

IX. Persolue orationem tuam noctu priusquam adeas Ecclesiam.

X. Ne comedas cum aliquo, qui impendat pro te.

XI. Si scandalum ortum fuerit de iuuene aliquo, qui hactenus habitum non induerit, ne induat illum: & eijce eum à Monasterio; nec loquaris cum puero penitus, ne fiat tibi offendiculum.

XII. Si coëgerit te necessitas adire ciuitatem, ne contendas illuc solus.

XIII. Ne seras terram tributis subiectam, nec societatem & contractum ineas cum magnatibus.

XIV. Ne commoreris in loco, vbi vinum exprimitur; nec comedas carnem omnino.

XV. Ne frangas ieiunium, feria quarta & sexta nisi ob grauem morbum.

XVI. Ne murmures in opere manuum tuarum: nec improperes alicui vlla de caussa.

XVII. Si adieris aliquem fratrem, ne diu moreris in domicilio eius.

XVIII. Ne loquaris in Ecclesia; nec resideas in exedris Monasterij.

XIX. Non iurato penitus vel veritatem vel dubium.

XX. Ne petas Ecclesiam, ad quam congregantur homines. Eroga eleemosynam, quantum potes. Ne sepelias mortuum in Ecclesia.

XXI. Ne facias conuiuia; nec ad sympossium vocatus accedas.

XXII. Addisce quotidie disciplinam à senioribus: nec vllum aggrediaris opus, nisi consulto Patre Monasterij.

Digitized by Google

XXIII. Cum abis ad hauriendam aquam, interim dum iter conficis, lege quantum potes.

XXIV. Si erogaueris eleemosynam, ne ostentes illam. Si adfueris aliquo in loco, vbi erogatur eleemosyna, comede, & gratias age Deo.

XXV. Contristare noctu diuque pro peccato tuo. Esto deuinctus in cuculla tua, & in tunica tua noctu atque die. Accende lampadem tuam oleo oculorum tuorum, nempe lacrymis. Si pietatis actus edideris, ne glorieris. Ne dimittas quemquam, qui quærit Christum. Ne propales cogitationes tuas cunctis hominibus, sed solum ijs, qui possunt saluare animam tuam.

XXVI. Si abieris ad messem, ne moreris, sed cito reuertere ad Monasterium.

XXVII. Ne induas vestimenta, quibus extollaris. Ne ostentes vocem tuam, nisi in oratione præcepta. Ora in domo tua antequam venias ad Ecclesiam.

XXVIII. Mortifica temetipsum quotidie.

XXIX. Ne improperes cuiquam causa dolorum & afflictionum, quas patitur.

XXX. Ne glorieris, neque rideas omnino. Da operam vt lugeas ob peccatum tuum, sicut luget is penes quem aliquis mortuus est. Fac quantum potes, vt glorificetur Pater tuus, qui est in cœlis.

XXXI. Corrige filium tuum, nec parcas: damnatio enim illius à te exigetur.

XXXII. Ne comedas ad satietatem, nec dormias, nisi parum & moderate; & venient ad te Angeli.

XXXIII. Cum oraueris, & memor fueris Dei, fac tibi indumenta tua sint alæ, & euolabis super mare igneum.

XXXIV. Visita ægrotos & infirmos, & imple mensuras seu vasa eorũ aqua.

XXXV. Ne pugnes lingua. Ita te præsta, vt benedicant te omnes. Et Dominus Iesus Christus opem nobis afferat ad operandum secundum ipsius beneplacitum: cui gloria cum Patre suo, & Spiritu suo sancto in sæculum. Amen.

Quæ sequuntur habentur in alio Exemplari.

XXXVI. Coge teipsum in opere manuum tuarum, & timor Domini inhabitabit in te.

XXXVII. Si conspexeris fratrem aliquem perpetrantem peccatum non ad mortem, ne contemnas & despicias, neque condemnes illum: incides quippe in manum inimicorum tuorum.

XXXVIII. Caue tibi ne seducatur intellectus tuus, memorando peccata tua priora; ne renouentur in te.

XXXIX. Dilige humilitatem, quæ proteget te à peccato. Ne sis pertinax ad statuendum verbum tuum, ne occupet te malum. Ne reputes te sapientem, & gloriaberis, & incides in manum inimicorum tuorum. Assuescat lingua tua dicere: Ignosce mihi; & consequeris humilitatem.

XL. Cum sederis in cella tua, solicitus esto de tribus hisce rebus perpetuo: nimirum, de opere manuum tuarum, de meditatione tuorum psalmorum, & de oratione tua.

Digitized by Google

XLI. Cogita apud temetipſum & dicito: vtique non manebo in hoc mundo niſi præſenti hac die, & non peccabis Deo.

XLII. Ne ſis helluo ciborum; ne reſuſcitentur in te priora peccata.

XLIII. Ne tædeat te laboris, & ſuperueniet tibi cito requies. Sicuti parietinæ ruinarum extra ciuitatem fiunt locus fœtoris omnibus, ita anima pigri, qui cœpit Monachatum, fiet manſio paſſionibus & fœtoribus.

XLIV. Coge teipſum, vt ores perpetuo cum lacrymis, vt forte miſereatur tui Deus, & exuat te veteri homine.

XLV. Perſeuera in hiſce rebus quas dicam; ſcilicet, in labore, paupertate, peregrinatione, afflictionibus & quiete, & afferent tibi humilitatem; humilitas vero dimittet omnia peccata. Humilitas autem eſt, vt homo reputet ſeipſum peccatorem, & quod nihil boni perpetret coram Deo; & adhæreat quieti, & non æſtimet ſeipſum quicquam; & non ſit pertinax ad ſtatuendum verbum ſuum: vt abſcindat concupiſcentiam ſuam, & demittat vultum, ponatque ſibi mortem ante oculos, & ſeruet ſemetipſum à mendacio, & non loquatur verba otioſa; nec reſpondeat Superiori; & opprobrium ſuſtineat, & odio habeat deſidiam, & inſtet laboribus & mœroribus.

XLVI. Curate igitur fratres mei hæc ſeruare præcepta, ne vita veſtra ſit ſine fructu. Et ſolicitus eſto ſemper ad ſingula verba quæ audis, vt dicas: Ignoſce mihi: quia humilitas fugat omnia negotia inimici. Ne reputes teipſum quidquam propter opera tua.

XLVII. Sit triſtis vultus tuus, niſi aduenerint tibi exteri fratres; tunc gaude cum illis, vt inhabitet in te timor Domini. Si iter feceris cum fratribus, ſecede ab illis parumper, vt ſis in ſilentio, & dum incedis per viam, ne te conuertas ſiniſtrorſum & dextrorſum; ſed meditare pſalmos tuos, & ora in mente tua ad Deum quocunque in loco ingrederis; nec præſidenter agas cum incolis illius.

XLVIII. In omnibus rebus tuis eſto modeſtus, & ad ea quæ apponentur tibi, extende manum tuam lente. Si vero fueris iuuenis, ne extendas manus tuas primus ad cibos: nec ingeras quidquam ciborum in os alterius. Et ſi cubaueris in aliquo loco, ne tegas te vno eodemque ſtragulo ſimul cum alio: & ora multum antequam cubes. Et Dominus noſter Ieſus Chriſtus opem nobis præſtet ad operandum ſecundum ipſius beneplacitum. Amen.

Explicit Regula S. Antonij Abbatis.

Digitized by Google

ISAIÆ ABBATIS
REGVLA AD MONACHOS.

DE ISAIA ABBATE VETERVM testimonia.

RVFFINVS in Vitis Patrum lib. I. cap. x. & Palladius lib. VIII. cap. LV.

ABBAS Syrus aliquando, & ISAIAS, & Paulus occurrerunt sibi inuicem ad ripam fluminis; erant autem viri isti iusti, summæ abstinentiæ & totius religionis. Hi pergebant visitare quendam nomine Anuph. &c.

IBIDEM lib. v. de verbis Seniorum.

Interrogauit eundem sermonem Abbas ISAIAS, dicit Abbas Pastor: sicut capsa plena vestibus, &c.

R. BELLARMINVS S. R. E. CARD. de Script. Eccl.

ESAIAS Abbas, qui quo tempore vixerit, inuenire non potui, scripsit homilias XXVIII. *valde vtiles, præsertim Monachis ad perfectionem tendentibus.*

PRÆCEPTA SEV CONSILIA ABBATIS ISAIÆ

POSITA TYRONIBVS IN MONACHATV:

Eius orationes nos custodiant, Amen.

FRATER dilectissime, si iam reliquisti mundum hunc vanum, & Deo teipsum dedidisti, pœnitentiam age de peccatis tuis, & serua propositum quod amplexus es; & ne auscultes cogitationibus tuis, cum animum tuum affligent, & dicent: Nequaquam peccata tua priora tibi condonata sunt; & serua hæc præcepta.

I. Caue ne comedas cum muliere, aut fraternitatem ineas cum puero, aut dormias cum adolescente super eadem storea. Cum extris vestem tuam, ne aspicias corpus tuum.

II. Si ad potum vini coactus fueris, ne bibas plus quam tres scyphos mediocres: caue ne soluas præceptum propter amicitiam.

III. Ne persoluas horarias preces negligenter, ne incidas in manus inimicorum tuorum: Da operam quantum potes meditationi psalmorum; quia hoc seruabit te ab immunda vita.

Digitized by Google

IV. Dilige laborem & afflictionem, vt leuentur passiones tuæ. Ne reputes teipsum quidquam in vlla re, & vacabis gemitibus pro peccatis tuis.

V. Custodi teipsum à mendacio; quia expellit à te timorem Domini. Ne aperias omnibus tua benefacta, ne rapiat illa inimicus tuus.

VI. Aperi morbos tuos patribus tuis, vt experiaris opem per ipsorum consilium.

VII. Coge te ipsum ad opus manuum tuarum, & habitabit in te timor Domini.

VIII. Ne iudices fratrem tuum cum peccat, nec despicias illum; incides enim in manus inimicorum tuorum.

IX. Ne sis contentiosus ad statuendum verbum tuum, ne inhabitent in te mala.

X. Dilige humilitatem, & non acquiescas tuo consilio. Assuescat lingua tua dicere: Ignosce mihi, & superueniet tibi humilitas.

XI. Cum sederis in cella tua, de tribus sollicitus esto, nempe de assiduitate in oratione, meditatione psalmorum, & opere manuum tuarum.

XII. Cogita apud te: vtique non sum superstes in hoc mundo, nisi hac die, & eripieris à peccato.

XIII. Ne sis helluo, ne renouentur in te priora peccata tua. Ne pigeat te laboris; & da operam meditationi psalmorum, & adueniet tibi requies à Deo.

XIV. Coge teipsum ad fletum in orationibus, & Deus miserebitur tui, & exuet te homine vetere.

XV. Scito, quod labor, & paupertas, & peregrinatio, & afflictio, & silentium afferunt humilitatem; Humilitas autem peccata omnia condonat. Humilitas autem est, vt homo reputet seipsum peccatorem, & iniustum, & ne statuat verbum suum, & abscindat suam concupiscentiam, & defigat oculos ad terram, & sustineat iniuriam, & laborem, & odio habeat honorem, & requiem, & dicat in omnibus: Ignosce mihi; beneficio autem humilitatis fugantur hostes.

XVI. Perpetuo tristis esto; si verò venerint ad te fratres, exhilareris cum illis, vt inhabitet in te timor Dei.

XVII. Si iter feceris cum fratribus, secede ab illis, vt silere possis; nec te conuertas huc & illuc, sed meditare psalmos tuos, & ora ad Deum in mente tua. Et quemcumque locum ingressus fueris, ne præfidenter agas cum habitatoribus eius. Serua modestiam, & verecundiam in omnibus, & ad ea quæ apponuntur coram te, manum non nisi inuitus extendas.

XVIII. Ne cubes cum alio sub eodem stragulo. Ora multum ante cubitum, quamuis defatigatus sis ab itinere.

XIX. Ne permittas vt quisquam vngat oleo corpus tuum, nisi propter grauem morbum.

XX. Cum sederis ad mensam cum fratribus, ne comedas cum delectatione, & extende manum tuam tantum ad ea quæ sunt ante te. Et complicata sint genua tua, nec eleues visum tuum ad alium. Nec bibas aquam auidè, nec cum sonitu.

XXI. Si

Digitized by Google

XXI. Si excreandi te vrserit necessitas, cum sederis inter fratres, surge, & longius proijce ab illis. Ne pandiculeris inter homines, & si acciderit tibi pandiculatio, ne hies ore tuo, & deseret te.

XXII. Ne aperias os tuum ad risum, hoc enim indicat tibi deesse timorem Dei.

XXIII. Ne concupiscas rem alienam. Si feceris librum, ne exornes illum, hoc quippe affectum tuum ostendit.

XXIV. Si peccaueris in aliquo, non pudeat te confiteri illud, neque excuses te mendacio, sed genua flecte, & confitere delictum tuum, & pete veniam, & condonabitur tibi.

XXV. Si quis mentitus fuerit apud te, ne irascaris, sed dicito: Ignosce mihi, non reuertar.

XXVI. Non pudeat te quærere à tuo Magistro.

XXVII. Si quis pulsauerit ianuam cellæ tuæ dum sedens incumbis operi tuo, desere opus tuum, & cura eius requiem.

XXVIII. Ne loquaris cum quoquam, nec attendas verbis cuiusquam sine vtilitate.

XXIX. Si miserit te Magister tuus ad iter faciendum, postula ab illo quomodo te regas, & fac iuxtà mandatum eius. Ne transferas verba. Si custodieris oculos tuos, & aures tuas, minimè peccabis lingua tua.

XXX. Si habitaueris cum aliquo fratre, esto cum illo vt peregrinus, nec præcipias illi quidquam, nec te superiorem illi facias, nec præfidenter agas cum illo: & si præceperit tibi aliquid quod nolles, abscinde voluntatem tuam, & ne contristes illum, ne abscindatur pax à vobis; & scias quod obediens est maior.

XXXI. Si habitaueris cum fratre aliquo, & dicet tibi: coquito, Dic: quid vis? & si electionem tibi reliquerit, coquito quod tibi venerit ad manus cum timore Dei.

XXXII. Cum è somno surrexeris, ora antequam vllum opus attingas, & meditare prius verba Dei; tunc aggredere impigrè opus.

XXXIII. Hilariter occurre extero, & saluta illum: ne discessus vester ab inuicem sit cum detrimento: & caue ne statim atque aduenerit ad te, interroges illum inutilia tibi, sed postula ab illo vt oret, & cum sederit, dic illi: Quomodo vales frater mi? & exhibe illi librum aliquem legendum. Si verò est defatigatus ab itinere, permitte illi quiescere, & laua pedes eius. Si autem loquetur verba inania, dic ei cum caritate: Parce mihi frater mi, quia infirmus sum, & non valeo audire hæc. Si autem dissuta fuerint eius vestimenta, consue illa. Si verò infirmus est, & eius vestimenta sunt sordida, laua illa. At si vagus est, & fuerint apud te sancti, ne permittas ingredi ad illos, sed fac ei miser cordiam, & dimitte illum. Si est autem pauper, ne tristem illum dimittas, sed da ei quod concesserit tibi Deus.

XXXIV. Si quis frater deposuerit apud te aliquid, ne perscruteris depositum, nisi ipso præsente.

XXXV. Si quis reliquerit te in cella sua, & egressus fuerit, ne eleues

Digitized by Google

visum ad perspiciendum quid in ea sit, sed dic ei dum egreditur; Da mihi opus aliquod, cui operam nauem, donec reuertaris; & quidquid tibi præceperit diligenter perfice.

XXXVI. Ne ores cum pigritia & indiligenter; hac enim ratione pro eo quod Deo placeas, ad iracundiam eum prouocabis; sed sta cum timore & tremore, & ne innitaris muro, nec remittas pedes tuos, vt vno stes, & alium extendas. Obsiste cogitationibus tuis, nec permittas, vt solicitæ sint de rebus carnalibus, vt sit accepta Deo oratio tua.

XXXVII. Si autem adfueris Missæ, custodi cogitationes tuas, & sensus tuos, & stes coram Deo altissimo cum timore; vt dignus fias, qui sumas corpus Christi & sanguinem eius, & sanes passiones tuas.

XXXVIII. Dum iuuenis es, ne induas vestem bonam, donec peruenias ad senectutem.

XXXIX. Si iter feceris cum maiore te, ne præcedas illum. Si assurrexerit maior te ad alloquendum alios, ne parui ducas illum, & maneas sedens; sed sta cum illo, donec tibi vt resideas præcipiat.

XL. Cum vrbem aut oppidum ingressus fueris, ad terram dimitte visum tuum, ne visa abs te sint tibi certaminis causa in cella tua.

XLI. Ne dormias in loco, in quo corde peccare times. Ne comedas cum muliere, nec aspicias illam, neque etiam vestimenta eius, si potes.

XLII. Si iter feceris cum sene, ne permittas vt ille portet quidquam. Si autem fueritis iuuenes, vnusquisque portet partem aliquam. Si verò fuerit modicum, portet illud vnusquisque per horam, & præcedat qui portat, & præeat infirmus, vt si lassus sederit ad capiendam requiem, sedeatis cum illo.

XLIII. Si quem senem interrogaueris de cogitationibus tuis, aperi illas liberè vti se habent ei, quem tua arcana seruaturum confidis: nec rationem habeas illius, qui prouectæ ætatis est, sed qui doctrina, opere, & spirituali experimento pollet, ne referas damnum si augeantur passiones tuæ.

XLIV. Adnitere vt multum ores noctu, vt illuminetur intellectus tuus. Pensita peccata tua, & deprecare Deum pro illis, & ipse parcet tibi.

XLV. Si quis fratrem suum te præsente iudicare apponat, quamuis iudicatus ex eorum sit numero, qui te iudicant, dicito illi cum humilitate: parce mihi, frater mi, quia peccator & infirmus sum, & obnoxius illis quæ dicis, quare illa audire non possum.

XLVI. Præfer fratres tuos in omnibus, & si quis amicus præstiterit tibi honores, dicito: Propter vos hos mihi præstitit honores; neque gustes quidquam absque sociis.

XLVII. Mutuo aliquid à te postulanti, ne deneges.

XLVIII. Ne frequentius corde verses memoriam eorum, quos propter Dei caritatem deseruisti; sed mortis & damnationis memento, & quod nullus illorum eo tempore tibi opem ferre poterit.

XLIX. Si dum sederis in cella tua, memineris, quod aliquis tibi malè fecerit, surge statim, & ora pro illo in corde tuo, vt parcat illi Deus;

Digitized by Google

ita enim passio quam eius causa patieris, euanescit.

L. Si corpus Christi sumere velis, caue ne cordi tuo ira aut odium insit contra quempiam: & si quem aduersus te iratum noueris, pete ab illo prius veniam, quemadmodum præcepit Dominus noster. *Matth. 5.*

LI. Si oppugnatus fueris noctu à libidine, caue ne cogitatione repetas species illas interdiù, ne delectatione coinquinetur cor tuum: sed prosterne te coram Deo, & ipse miserebitur tui; nouit quippe infirmitatem hominum.

LII. Si operam dederis nimio ieiunio, & continuæ orationi, ne fidas, quod hæc te saluabunt; sed confide, quod Deus miserebitur afflictioni corporis tui, & infirmitati tuæ opitulabitur.

LIII. Si morbo correptus fueris, ne tædeat te, & deficiat spiritus tuus; sed gratias age Deo, quod de tuo emolumento sit solicitus.

LIV. Dum habitas in cella tua, constitue cibo tuo præfinitam mensuram, & statutum tempus, & ne prætereas illud: & da corpori tuo quantum indiget, vt valeat orare, & colere Deum. Si verò oblatus tibi fuerit extrà cellam tuam delicatus cibus, ne ad satietatem ex illo sumas, vt citò reuerti valeas ad cellam tuam.

LV. Si seuerint in te diaboli laborem, quem ferre non valeas, ne acceptes ab eis; quoniam occupant cor hominis quibusdam rebus, quas superare non valet, vt tædio illum afficiant, & deludant. Omnia sanè eorum negotia sunt sine mensura, ac sine ordine.

LVI. Comede semel in die, sed non ad satietatem. Præbe corpori tuo quantum indiget, iuxtà exigentiam naturæ.

LVII. Mediam noctem ad inuigilandum orationi decerne, alteram verò medietatem requiei corporis tui. Antequam autem cubitum eas, vigila per duas horas in oratione & laudibus, tum corpori tuo da requiem. Si pigretur corpus tuum, dum ad orationem surgendum est, dicito illi: Visne requiem capere modico hoc tempore, deinde abire ad longum supplicium? Nonne præstat, vt parum hic labores, tum requiescas illic cum sanctis in æternum? Tunc enim statim recedit à te pigritia, & aduenient tibi diuinum auxilium.

LVIII. Cum Monachatus institutum amplexus fueris, manumitte seruum tuum; qui si Monachatum sequi velit, ne permittas vt habitet tecum.

LIX. Si abieris ad vendendum opus manuum tuarum, ne disceptes de pretio, vt seculares. Idem quoque præstabis, si quid emas. Inopiam rerum Deo te propinquum facere scias.

LX. Si deposuerit apud te frater quispiam vas, illoque indigueris, ne tangas illud, nisi ipso consulto.

LXI. Si quis frater rogauerit te, vt illi aliquid emas, dum peregrinaris, facito; si autem fratres fuerint tecum, sit in præsentia eorum.

LXII. Si quid tibi mutuo datum fuerit, restitue illud, cum eo fueris vsus; nec detineas illud, donec abs te repetatur: & si quid illius fractum, resarcies. Si quid mutuo alicui dederis, ne repetas illud, si noueris illum non posse restituere, præsertim si illo tibi opus non fuerit.

Digitized by Google

LXIII. Si egreſſus iam à cella tua, poſtea repetis illam, & inuenies aliquem fratrem iam ibi habitare, quære tibi aliam: & caue ne illum inde expellas, ne contra te iraſcatur Deus. At ſi ipſe ſponte illam relinquere voluerit, iam iuſtificatus es; ſi autem acceperit aliquid ex eius ſupellectile, ne requiras id ab illo.

LXIV. Si volueris egredi ab aliqua cella, caue ne aſportes aliquid ex eius ſupellectile, ſed relinque illam alicui fratri pauperi, & Deus largietur tibi quocumque abieris.

LXV. De nulla re ita lætantur diaboli, ſicuti lætantur de eo, qui cogitationes ſuas ſpiritualem ſuum Magiſtrum celat. Ne putes te Patribus ſimilem euaſurum, niſi imitatus fueris eorum labores.

LXVI. Serua te ipſum à diuitijs, earumque amore; quoniam corrumpunt fructum Monachi.

LXVII. Si pugnas aduerſus tentationem aliquam quæ te oppreſſit, ne deſiſtas, ſed proſterne te coram Deo, & dic: Adiuua me Domine, quoniam ego infirmus non valeo ſuſtinere hanc pugnam: & ille opitulabitur tibi, ſi ex recto corde proceſſerit deprecatio tua. Si certaueris, & viceris, ne glorieris, neque confidas; ſed tibi caue, quoniam hoſtis difficiliorem priore pugnam in te machinabitur.

LXVIII. Si deprecaris Deum, ne dicas: Domine remoue hoc à me, & concede mihi hoc, ſed dicito: Domine Deus meus tu ſcis quid mihi magis conducat, quocirca adiuua me, & ne permittas vt peccem tibi, & peream in peccatis meis, quia ſum peccator infirmus, nec tradas me inimicis meis, quoniam confugi ad te: libera me Domine, quia tu es fortitudo mea, & ſpes mea: & tibi eſt potentia, & gloria, & beneficentia, & gratiarum actio in æternum. Amen.

Explicit Regula Iſaiæ Abbatis.

SS. PATRVM SERAPIONIS, MACARII, Paphnutij & alterius Macarij Regula ad Monachos.

DE S. SERAPIONE CÆTERISQVE huius Regulæ auctoribus veterum teſtimonia.

PALLADIVS hiſt. Lauſi. cap. VII.

CVM toto anno in monte Nitriæ habitaſſem apud beatos & ſanctos Patres, magnum Arſitium, & Putuphaſium, & Hagionem, & Cronium, & SERAPIONEM, & multis antiquorum Patrum ſpiritualibus narrationibus ab ipſis eſſem ſtimulatus, veni in intimam ſolitudinem.

Digitized by Google

IDEM cap. CXVII.

Ingressa est (Melania) in montem Nitriæ, sanctos Patres conueniens beatum Pambo, & Christi famulum Arsitium, & magnum SERAPIONEM, sanctum quoque PAPHNVTIVM & venerabilem Isidorum.

RVFFINVS hist. Eccles. lib. XI. cap. IV.

Per idem tempus Patres Monachorum vitæ & antiquitatis merito, MACARIVS, & Isidorus, aliusque MACARIVS, atque Heraclides., & Pambus, Antonij discipuli per Ægyptum, & maximè in Nitriæ deserti partibus habentur viri, qui consortium vitæ & actuum non cum cæteris mortalibus, sed cum supernis Angelis habere credebantur.

IBIDEM cap. VIII.

Florebat igitur Ægyptus ea tempestate non solum eruditis in Christiana philosophia viris, verum etiam his qui per vastam eremum commanentes, signa & prodigia Apostolica simplicitate vitæ & cordis sinceritate faciebant. Ex quibus interim quos ipsi vidimus, & quorum benedicti manibus meruimus, hi sunt; MACARIVS de superiore eremo, alius MACARIVS de inferiori, Isidorus in Sciti, Pambus in cellulis, &c.

PALLADIVS hist. Laus. cap. XCI.

Cum quodam die conuenissèt (cum Cronio, & Iacobo claudo) etiam PAPHNVTIVS cognomento Cephala, qui dono cogitationis sacræ Scripturæ veteris nouique testamenti pollebat, & totam illam interpretabatur, cum Scripturam non legisset: ea autem erat modestia, vt virtutem propheticam celaret.

IDEM cap. XX. *Narrauit nobis & Dei seruus PAPHNVTIVS, præclari huius sancti (Macarij) discipulus, quod cum quodam die sederet in aula sanctus Macarius &c.*

S. BENEDICTVS Anianæ Abbas hanc ipsam & sequentes duas Regulas aliquoties in Concordia Regularum laudat, easque indiscriminatim communi appellatione REGVLAS PATRVM vocat.

SMARAGDVS quoque Abbas multa ex iisdem ad Regulam S. Benedicti affert, & antiquos Monachorum Patres earundem auctores citat.

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLÆ MONAchorum vel Deum timentium pro discipulorum eruditione,

ID EST, SERAPIONIS, MACARII, PAPHNVTII, ET ALTERIVS MACARII, ET ALIORVM XXXIV.

1. *Præfatio.*
2. *Serapion dixit, de prima coniunctione Cœnobitarum.*
3. *Idem ipse, de vnanimitate, & iucunditate fratrum.*
4. *Qui supra, de Abbate, & quomodo ei obediant Monachi.*

BIBLIOTECA
Digitized by Google

5. *Macarius dixit, qualiter ſpirituale exercitium ab his qui præſunt patribus teneatur.*
6. *Idem ipſe, vt in oratione adſtantibus nullus ſine præcepto patris pſalmum imponat.*
7. *Idem ipſe, quomodo examinentur qui ex ſeculo conuertuntur.*
8. *Idem ipſe, qualiter peregrini hoſpites ſuſcipiantur.*
9. *Paphnutius dixit, qualiter ieiuniorum ordo teneatur.*
10. *Item ipſe, qualiter debent fratres operari.*
11. *Item qui ſupra, qualiter infirmitas vel poſſibilitas corporum ab eo qui præeſt patre conſideretur.*
12. *Item ipſe, qualiter officiis ſe mutuis fratres præueniant.*
13. *Alius Macarius dixit, qualiter inter ſe Monaſteria pacem firmam obtineant.*
14. *Idemque, qualiter Clerici hoſpites ſuſcipiendi ſunt in Monaſterio.*
15. *Qualiter culpæ ſingulorum emendentur.*
16. *Vt ſine perſonarum acceptione æqualiter iudicetur.*

Expliciunt Capitula.

INCIPIT REGVLA SANCTORVM SERAPIONIS, MACARII, PAPHNVTII, ET ALTERIVS MACARII.

CAP. I. *PRÆFATIO.*

SEDENTIBVS nobis in vnum conſilio ſaluberrimo, cum prece Dominum noſtrum rogauimus, vt nobis diſtribueret Spiritum ſanctum, qui nos inſtrueret, qualiter fratrum conuerſationem, vel Regulam vitæ ordinare poſſimus.

Pſal. 32. CAP. II. *De prima coniunctione Cœnobitarum. Serapion dixit.*

QVoniam *miſericordia Domini plena eſt terra*, & multorum agmina ad vitæ faſtigium tendunt, & quia eremi vaſtitas, & diuerſorum monſtrorum terror ſingillatim habitare fratres non permittit, optimum videtur Spiritus ſancti præceptis obedire. Nec noſtra propria verba poſſunt firma perſeuerare, niſi firmitas ſcripturarum, è centeſimo triteſimo *Pſal. 132.* ſecundo pſalmo, noſtrum ordinem firmet, quo dicit: *Ecce quam bonum* *Pſal. 67.* *& quam iucundum, habitare fratres in vnum.* Et iterum: *Qui habitare facit vnanimes in domo*; firmam iam nunc Regulam pietatis per Spiritus ſancti oſtenſionem fratribus ordinare proſequamur.

CAP. III. *Idem ipſe, De vnanimitate & iucunditate fratrum.*

VOlumus ergo fratres vnanimes in domo cum iucunditate habitare: ſed qualiter vnanimitas ipſa vel iucunditas recto ordine teneatur, Deo adiuuante, mandamus.

Digitized by Google

CAP. IV. *Qui supra, de Abbate, & quomodo ei obediunt Monachi.*

VOlumus ergo vnum præesse seniorem super omnes fratres, nec ab eius consilio vel imperio quenquam siniſtrum declinare, sed sicut imperio Domini cum omni lætitia obedire; dicente Apostolo ad Hebræos: *Obedite præpositis vestris, quia ipsi vigilant pro vobis.* Et Dominus dixit: *Nolo sacrificium, sed obedientiam.* Considerandum est quoque ab his, qui se tali opere vnanimes esse cupiunt, quia per obedientiam Abraham placuit Deo, *& amicus Dei appellatus est.* Per obedientiam ipsi Apostoli meruerunt testes Domino in tribubus & populis esse. Ipse quoque Dominus noster de supernis ad inferiora descendens ait: *Non veni facere voluntatem meam, sed eius qui me misit.* His ergo tantis virtutibus firmata obedientia magnopere magnoque studio teneatur. Heb. 13. Mat. 9. Luc. 2. Ioan. 6.

CAP. V. *Macarius dixit, Qualiter spirituale exercitium ab his qui præsunt Patribus teneatur.*

QVoniam fratrum insignia virtutum, habitationes quoque, vel obedientia superius conscripta sunt, nunc qualiter spirituale exercitium ab his qui præsunt Patribus teneatur Deo iuuante ostendamus. Debetis qui præestis Patres tales vos exhibere, vt Apostolus ait: *Estote forma credentibus:* hoc est, vt per qualitatem mysticæ pietatis & seueritatis fratrum animos ad cœlestia de terrenis erigatis, dicente Apostolo: *Argue, obsecra, increpa, cum omni patientia & doctrina.* Et alio loco inquit: *Quid vultis, in virga veniam ad vos, an in spiritu mansuetudinis?* Decernendum est ab illo qui præest, qualiter circa singulos debeat pietatis affectum monstrare; & qualiter tenere debeat disciplinam, non immemor Domini dicentis: *In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis.* 1. Thes. 1. 2. Tim. 4. 1. Cor. 4. Mat. 7.

CAP. VI. *Idem ipse, Vt in oratione adstantibus nullus sine præcepto Abbatis psalmum imponat.*

ADstantibus ergo ad orationem nullus præsumat sine præcepto qui præest Patris psalmi laudem emittere. Ordo iste teneatur, vt nullus priorem in Monasterio ad standum, vel psallendum ordine præsumat præcedere, dicente Salomone: *Fili primatum concupiscere noli; neque accubueris prior in conuiuio; ne veniat melior te, & dicat tibi, surge, & confusionem patiaris in die illa.* Et iterum dicitur: *Noli altum sapere, sed time.* Quod si tardat is qui præest, oportet primum in notitiam eius differre, & secundum eius imperium obedire conuenit, fratres. Luc. 14. Rom. 11.

CAP. VII. *Idem ipse, Quomodo examinentur, qui ex seculo conuertuntur.*

QValiter verò examinatio erga eos qui de seculo conuertuntur teneri debeat, ostendamus vobis. Amputandæ sunt primo ab huiuscemodi diuitiæ seculi. Et si quis pauper conuerti videatur, habet & ipse diuitias, quas amputare debeat, quas Spiritus sanctus ostendit per Salomonem dicens: *Odit anima mea pauperem superbum, & diuitem mendacem.* Et alio loco dicit: *Sicut vulneratum superbum.* Debet ergo is qui præest pa- Eccl. 25. Psal. 88.

Digitized by Google

ter, magno ſtudio hanc Regulam tenere; vt ſi pauper conuertitur, primo exponat ſarcinam ſuperbiæ: & ſic examinatus ſuſcipiatur. Debet ante omnia humiliter imbui, vt quod magnum & Deo acceptum ſacrificium eſt, ſuam voluntatem non faciat vnuſquiſque veſtrum, fratres; ſed ad omne opus bonum parati eſtote. Quidquid acciderit, aut iuſtum quid fuerit, memores eſſe debetis: *In tribulatione patientes*; in operibus honeſti. *Nolite vos*
Rom. 12. *Eph. 6.* *inuicem ad iracundiam prouocare, ſed ſemper bona ſectamini.* Ii qui tales ſunt, cum de ſeculi huius illecebris liberari voluerint, appropiantes Monaſterio, hebdomada pro foribus iaceant: nulli cum eis de fratribus iungantur, & ſemper dura & laborioſa eis proponantur. Si verò perſeuerauerint pulſantes, eis non negetur ingreſſus; ſed is qui præeſt Pater huiuſmodi homines introire permittat, & qualiter vitam fratrum, vel Regulam tenere poſſint, oſtendat. Quod ſi dives eſt, & habens multas diuitias in ſeculo, & conuerti voluerit, debet primò Dei voluntatem implere, & conſequi præceptum illud præcipuum, quod adoleſcenti diuiti dicitur: *Vende*
Mar. 10. *omnia bona tua, & da pauperibus, & tolle crucem tuam, & ſequere me.* Deinde inſtruendus eſt ab eo qui præeſt Patre, vt nihil ſibi relinquat, niſi crucem Chriſti, quam tenet, & ſequatur Dominum. Crucis verò faſtigia, quæ tenenda ſunt; primo omni obedientia non ſuam voluntatem facere, ſed alterius. Quod ſi voluerit Monaſterio partem conferre, nouerit quo ordine ſiue ipſe, ſiue eius oblatio ſuſcipiatur. Et ſi voluerit de ſeruis ſuis ſecum in Monaſterio conducere, nouerit iam non eum ſeruum habere, ſed fratrem; vt in omnibus perfectus inueniatur homo ille.

CAP. VIII. *Idemque, Qualiter peregrini hoſpites ſuſcipiantur.*

VEnientibus eis nullus niſi vnus, cui cura circa hoſpitale fuerit iniuncta, occurrat, & reſponſum det venientibus. Orare, vel pacem offerre non liceat vlli, niſi primò videatur ab eo qui præeſt Patre; & oratione ſimul peracta, ſequatur ordine ſuo pacis officium reddere. Nec licebit alicui fratri cum ſuperueniente ſermocinari; non ſit vlli cura interrogandi, vnde venerit, ad quid venerit, vel quando ambulaturus ſit, niſi ſoli qui præeſt Patri, aut quibus ipſe iuſſerit. Venientibus verò fratribus ad horam refectionis, non licebit peregrino fratri cum fratribus manducare, niſi cum eo qui præeſt Patre, vt poſſit ædificari. Nulli licebit cum eo loqui, nec alicuius audiatur ſermo, niſi diuinus, qui ex pagina proferatur, & eius qui præeſt Patris, vel quibus ipſe iuſſerit loqui, vt aliquid de Deo conueniat.

CAP. IX. *Qualiter ieiuniorum ordo teneatur. Paphnutius dixit.*

MAgna & vtilia ad animæ ſalutem dicta ſunt, fratres: nec hoc tacendum eſt, qualiter ieiuniorum ordo tenendus ſit. Nec aliud huic firmitati teſtimonium conuenit, dulciſſimi fratres, niſi illud quod dicit:
Act. 3. *Petrus autem & Ioannes aſcendebant in templum circa horam orationis nonam.* Debet ergo iſte ordo teneri, fratres, vt nullo die niſi hora nona reficiantur fratres in Monaſterio, excepta Dominica die & quinquageſima Penteceſtes. Die autem Dominica nihil aliud agant, niſi Deo vacent, ne

pro

Digitized by Google

pro aliqua occasione se velint aut alios excusare. Tamen contestor, fratres, quod nulla operatio in die illa sancta comperiatur, nisi tantum hymnis, & psalmis, & canticis spiritualibus dies illa transigatur.

CAP. X. *Idem ipse, Qualiter fratres debent operari.*

IDemque præcipimus. Debent ergo fratres istum ordinem tenere. A prima hora vsque ad horam tertiam Deo vacent fratres, à tertia verò vsque ad nonam, quidquid injunctum fuerit à Patre, sine aliqua murmuratione faciant; Meminisse debent hi quibus iniungitur, dictum Apostoli: *Omnia quæ facitis, sine murmuratione facite.* Timere debent illud dictum terribile: *Nolite murmurare, sicut quidam eorum murmurauerunt, & ab exterminatore perierunt.* Debet etiam qui præest Pater opus quod faciendum est vni iniungere, vt cæteri eius præcepto, cui iniunctum fuerit, fratres obediant sine querela. Phil. 2. 1. Cor. 10.

CAP. XI. *Qualiter infirmitas vel possibilitas corporum ab eo qui præest Patre cognoscenda sit.*

SI quis ex fratribus pro ieiunio, vel operibus manuum suarum, quæ Apostolus præcepit: *Operantes manibus nostris, ne quem vestrum grauaremus.* Si is qui talis est fuerit infirmitate obsessus, prouidendum est ab eo qui præest, qualiter ipsa infirmitas sustentetur. Quod si infirmus est animo huiusmodi frater, oportet eum frequentius operari, considerando Apostolum, qualiter corpus suum seruituti redigit. Hoc autem obseruandum est, vt in nullo voluntatem suam faciat ille. 1. Cor. 4. 1. Cor. 9.

CAP. XII. *Qualiter officiis mutuis se fratres præueniant.*

SI congregatio multa est, debet is qui præest Pater disponere hebdomadarios, & ordinem officij, quo sibi inuicem succedant ad ministrandum: & decernere debet ille, quomodo debeat esse, qui cellarium fratrum contineat. Debet talis tantummodo eligi, qui possit in omnibus gulæ suæ suggestionibus dominari, & Euangelico ordine fratribus suis victum gubernare: qui timeat Iudæ sententiam, qui ab initio fur fuit. Studere debet qui huic officio deputatur, vt audiat: *Quia qui benè ministrauerit, bonum gradum acquirit*; & animæ suæ lucrum facit. Nosse debent etiam fratres, quia quidquid in Monasterio tractatur, siue in vasis, siue in ferramentis, vel cætera omnia, esse sanctificata. Si quis de fratribus aliquid negligenter tractauerit, partem se habere nouerit cum illo rege, qui in vasis domus Dei sanctificatis cum suis bibebat concubinis, & qualem meruit vindictam. Custodienda sunt ista præcepta, & per singulos dies in aures fratrum recitanda sunt, vt non condemnentur in peccatis suis. Ioan. 12. 1. Tim. 3. Dan. 5.

CAP. XIII. *Qualiter inter se monasteria pacem firmam obtineant, alius Macarius dixit.*

QVoniam veritas protestatur, quæ dicit: *In ore duorum vel trium testium stabit omne verbum*; firmanda ergo est Regula pietatis; nec tacendum est, qualiter inter se Monasteria pacem firmam obtineant. Non licebit de alio Monasterio, sine voluntate eius qui præest Patris, fratres recipere; sed nec videre oportet, dicente Apostolo: *Quia qui primam fidem* Mat. 18. 1. Tim. 5.

Digitized by Google

irritam fecit, est infideli deterior. Quod si procatus fuerit ab eo qui præest Patre, vt in alio Monasterio ingrediatur, commendetur ab eo ei qui præest, vbi esse desiderat, & sic suscipiatur. Nam sine voluntate qui præesse debet in Monasterio Patris, nullatenus alibi recipiatur frater. Quod si præsumpserit talia facere, nouerit se in Synodo Episcoporum, aut in conuentu fratrum suorum in audientiam venire: & tunc recedet tamquam iunior suus, donec ab eo cui iniuriam fecit veniam petat; vt non per ipsius vitium alij despiciantur Patres. Ille verò Monachus quantos fratres in alio Monasterio inuenerit, tantos se nouerit habere priores. Nec attendendum est, qui fuit antea; sed probandum est, qualis esse cœperit. Susceptus verò si habere videtur aliquid, siue in rebus, siue in codicibus, vltra ei possidere non licebit, vt possit esse perfectus, quod alibi non potuit. Residentibus verò fratribus, si fuerit aliqua de Scripturis collatio, & fuerit ex his talis scitus, non ei licebit aliquid dicere, nisi præceptum ei fuerit à Patre.

CAP. XIV. *Idemque, Qualiter Clerici hospites suscipiendi sint in Monasterio.*

CVm omni reuerentia vt ministri altaris: non licebit nisi ipsis orationem complere, siue ostiarius, siue minister est templi Dei. Quod si aliquo casu lapsus est, & in eo quod dicitur probatus crimine, non liceat ei ante eum qui præest Patrem, vel secundum complere. Nulli permittatur Clerico in Monasterio habitare, nisi ei tantummodo quem lapsus peccati ad humilitatem deduxit, & est vulneratus; vt in Monasterio humilitatis medicina sanetur. Hæc vobis tenenda sufficiant, fratres, custodienda conueniant, & eritis irreprehensibiles in populo Dei.

CAP. XV. *Qualiter culpæ singulorum emendentur.*

NEc hoc tacendum est, qualiter culpæ singulorum emendentur, pro qualitate culpæ erit excommunicatio. Ergo iste ordo teneatur. Si quis ex fratribus sermonem otiosum emiserit, ne reus sit concilij, præcipimus eum triduo à fratrum congregatione vel colloquio esse alienum, vt nullus cum eo iungatur. Si vero aliquis deprehensus fuerit in risu, vel in scurrilitate sermonis, sicut ait Apostolus, *quæ ad rem non pertinent*; iubemus huiusmodi duarum hebdomadarum spatio in nomine Domini omni flagello humilitatis coërceri, dicente Apostolo: *Si quis frater nominatur iracundus aut superbus, aut maledicus, hunc notate*, & non odite vt inimicum, sed corripite vt fratrem. Et in alio loco: *Si quis frater fuerit præuentus in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, instruite huiusmodi*, & corripite fratrem; ita vt per humilitatis frequentiam non reprobus, sed probatus in congregatione perseueret.

Eph. 5. 1. Cor. 5. 2. Thes. 3. Gal. 6.

CAP. XVI. *Vt sine personarum acceptione æqualiter iudicetur.*

HOc ante omnia præcipimus vobis qui huic officio præestis, vt personæ à vobis non accipiantur, sed æquali affectu omnes diligantur, & per correptionem omnes sanentur, quia æqualitas placet apud Deum, dicente Propheta: *Si vere vtique iustitiam loquimini, iuste iudicate filij*

Psal. 57.

Digitized by Google

hominum. Nec latere vos volumus, quia qui non corripit errantem, nouerit se pro ea rationem redditurum. Estote fideles & boni doctores ad omnes: corripite inquietos: suscipite infirmos: patientes estote ad omnes: & quantos fueritis lucrati, pro tanto mercedem accipietis, in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti.

Explicit Regula Patrum Abbatum 38.

SEQVITVR ALIA PATRVM REGVLA ad Monachos.

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLÆ à sanctis Patribus prolatæ.

1. *De vnanimitate coritatis, & de diligendo ac obtemperando Abbati.*
2. *Vt non se fabellis vanis destruant, & vt in Conuentu nisi interrogatus quis loquatur.*
3. *Vt aduenienti peregrino nihil plus exhibeat quis, quam occursum humilem & pacem.*
4. *Vt præsente seniore psallendi loquendiue non habeat facultatem.*
5. *De cursu orationis, & horis operandi, ac de correctione delinquentium.*
6. *De his qui ad opus Dei tarde occurrunt.*
7. *Vt frater qui pro qualibet culpa arguitur patientiam habeat, & vt ad mensam nemo loquatur.*

Expliciunt Capitula.

INCIPIT PATRVM REGVLÆ PRÆFATIO.

VM residerem⁹ in vnum in nomine Domini nostri Iesu Christi, secundum traditionem Patrum sanctorum virorum, visum est nobis conscribere vel Regulam ordinare, quæ in Monasterio teneatur ad profectum fratrum; vt neque nos laboremus; neque sanctus Præpositus, qui constitutus est in loco, dubitationem aliquam pati possit: vt omnes vnanimes, sicut scriptum est, & vnum sentientes: inuicem honorantes, ea quæ statuta sunt à Domino iugi obseruatione custodiant. Phil. 2.

Digitized by Google

I. Ante omnia habentes caritatem, humilitatem, patientiam, manſuetudinem, vel cætera quæ docet ſanctus Apoſtolus; ita vt nemo quidquam ſuum vindicet, ſed ſicut ſcriptum eſt in Actibus Apoſtolorum, habeant omnia communia. Ille verò qui præpoſitus eſt, Dei iudicium, & ordinationem ſacerdotis in omnibus timere, diligere, & obaudire debet ſecundum veritatem: quia ſi quis illum putat ſe ſpernere, Deum ſpernit: ſicut ſcriptum eſt: *Qui vos audit, me audit: & qui vos ſpernit, me ſpernit: Et qui me ſpernit, ſpernit eum qui me miſit.* Ita vt ſine ipſius voluntate nullus frater quidquam agat, neque accipiat ab aliquo aliquid, neque det, nec vſquam prorſus recedat ſine verbo.

Col 3. Act. 4. Luc. 10.

II. Obſeruantes etiam hoc, vt non ſe inuicem fabulis vanis deſtruant, ſed vnuſquiſque opus ſuum meditetur & cuſtodiat, & cogitationes habeat apud Deum. In conuentu omnium nullus iunior quidquam niſi interrogatus loquatur. Cæterum ſi quis vult conſolationem accipere, vel verbum audire, ſecretum & opportunum tempus requirat.

III. Aduenienti peregrino nihil plus exhibeat quam pacem, reliquum non ſit illi cura vnde venerit, pro quo venerit, vel quando ambulaturus ſit, nec ſe iungat ad fabulas cum illo.

IV. Illud quoque obſeruandum eſt, vt præſente ſeniore quocumque, vel præcedente in ordine pſallendi, ſequens non habeat facultatem loquendi, vel aliquid præſumendi, niſi tantum is, qui in ordine, vt dictum eſt, præcedere videtur. Hoc vſque ad imum ante omnia in oratione, ſeu in opere, ſiue in reſponſo dando erit ſeruandum. Si verò ſimplicior fuerit, vel impeditior ſermone, & dederit locum, ita demum ſequens loquatur. Omnia tamen in caritate fiant, non per contentionem, vel aliquam præſumptionem.

V. Curſus verò orationum vel pſalmorum, ſicut dudum ſtatutum eſt, vltra tempus iſtud meditandi operandique ſeruabitur. Ita meditationem habeant fratres, vt vſque ad horam ſecundam legant; ſi tamen nulla cauſſa extiterit, qua neceſſe ſit etiam prætermiſſa meditatione aliquid fieri in commune. Poſt horam verò ſecundam vnuſquiſque ad opus ſuum paratus ſit: & vſque ad horam nonam quidquid iniunctum fuerit, *ſine murmuratione vel hæſitatione* perficiat, ſicut docet ſanctus Apoſtolus. Si quis autem murmurauerit, vel contentioſus extiterit, aut opponens in aliquo contrariam voluntatem præceptis, digne correctus tam diù abſtineat, quamdiu vel culpæ qualitas popoſcerit, vel ſe pœnitendo humiliauerit, atque emendauerit. Correctus autem non audeat vſquam recedere. Si quis verò de fratribus, vel qui in oratorio ſunt, vel qui in cellis conſiſtunt, eius errori conſenſerit, culpabilis erit, atque excommunicatione digniſſimus.

Phil. 2.

VI. Ad horam verò orationis dato ſigno ſi quis non ſtatim prætermiſſo omni opere quod agit (quia nihil orationi præponendum eſt) paratus fuerit, foras excludatur confundendus. Operam verò dabunt ſinguli fratres, vt tempore quo miſſæ fiunt, ſiue die ſiue nocte, quando diutius ad

Digitized by Google

orationem ſtandum eſt, non deficiant, vel ſuperfluo foras recedant; quia ſcriptum eſt in Euangelio: *oportet autem ſemper orare, & non deficere.* Luc. 18. Et alio loco: *Non impediaris orare ſemper.* Si quis autem non neceſſitate, ſed magis vitio procedendum putauerit, ſciat ſe cum deprehenſus fuerit, culpabilem iudicandum; quia per ſuam negligentiam & alios in vitium mittit. In vigiliis obſeruandum eſt, quando omnes conueniunt; quicumque grauatur ſomno, & exit foras, non ſe fabulis occupet, ſed ſtatim redeat ad opus, ad quod conuenitur. In congregatione autem ipſa vbi legitur, aurem ſemper ad ſcripturas habeant, & ſilentium obſeruent omnes.

VII. Hoc etiam addendum fuit, vt frater, qui pro qualibet culpa arguitur vel increpatur, patientiam habeat, & non reſpondeat arguenti; ſed humiliet ſe in omnibus, ſecundum præceptum Domini dicentis: *Quia* 1. Pet. 5. *Deus humilibus dat gratiam, ſuperbis autem reſiſtit.* Et, *qui ſe humi-* Luc. 14. *liat exaltabitur.* Qui verò ſæpius correptus non ſe emendauerit, nouiſſimus in ordine ſtare iubeatur; ſicut Dominus dixit: *ſit tibi ſicut ethnicus* Mat. 18. *& publicanus.* Ad menſam autem ſpecialiter nullus loquatur, niſi qui præeſt, vel qui interrogatus fuerit.

Explicit Regula.

SEQVITVR TERTIA PATRVM REGVLA ad Monachos.

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLÆ à ſanctis Patribus prolatæ.

1. *De conuerſis.*
2. *Vt Abbas nihil ſibi proprium vindicet.*
3. *De veſtimentis Monachorum.*
4. *Vt nulla mulier ad Monaſterium vel agrum Monachorum accedat.*
5. *De lectione & operatione Monachorum.*
6. *De his qui ad opus Dei tarde occurrunt.*
7. *De ſilentio ad menſam.*
8. *Vt ad neceſſaria quærenda bini vel terni mittantur.*
9. *Vt nuſquam ſine præcepto ſenioris egrediantur.*
10. *De his qui de Monaſterio exire voluerint.*
11. *Vt Abbas cum fratribus reficiat omni tempore.*
12. *Vt nullus Monachus in infirmitate poſitus parentum ſtudio commendetur.*

Digitized by Google

13. *De his qui furtum fecerunt.*
14. *Vt nullus alterius Monachum sine permissu Abbatis suscipiat.*

Explicunt Capitula.

INCIPIT REGVLA.

CAPVT I.

QVM in nomine Domini vna cum fratribus nostris conuenissemus, imprimis placuit vt Regula & instituta Patrum per ordinem legerentur: quibus lectis placuit, si de seculo quis in Monasterio conuerti voluerit, Regula ei introeunti legatur, & omnes actus Monasterij illi patefiant. Quod si omnia apte susceperit, sic digne à fratribus in cellula suscipiatur, tum si aliquam in cellulam voluerit inferre substantiam, in mensa ponatur coram omnibus fratribus, velut Regula continet. Quod si susceptus fuerit, non solum de substantia quam intulit, sed etiam nec de seipso ab illa iudicabit hora.

II. Abbati vero nulli liceat sibi quidquam proprie vindicare, cum omnia Deo propitio in illius maneant potestate. Si quis vero, quod in Regula iunioribus prohibetur, sibi aliquid ex successione parentum, seu quolibet donato retinere præsumpserit, & non omnia in commune posuerit, à fratribus arguatur. Si in vitio perstiterit, in notitiam Episcopi deferatur; qui si ab Episcopo correptus nec sic emendauerit, deponatur.

III. Vestimenta vero fratribus necessaria ita Abbas omnibus ordinare debet, quæ Monachis deceant; non diuersis coloribus tincta, exceptis cucullis quæ comparantur, si fuerint nigræ, vti eas debere censemus.

IV. Familiaritatem omnium mulierum, tam parentum, quam extranearum pro custodienda vita, vel cauendis laqueis diaboli, ab omnibus Monasteriis vel culturis Monachorum; seu frequentationem Monachorum à Monasteriis puellarum, sicut Regula docet, prohibere censemus. Neque vlla mulier in interius atrium Monasterij ingredi audeat. Quod si cum consilio vel voluntate Abbatis Monasterium vel cellulas Monachorum quædam fuerit ingressa, merito ipse Abbas & nomen Abbatis deponat, & inferiorem se omnibus presbyteris recognoscat, quia talis sancto gregi præponi debet, qui eos immaculatos Deo offerre procuret; non per quaslibet familiaritates diabolo sociare festinet.

V. Matutino dicto fratres lectioni vacent vsque ad horam secundam: si tamen nulla causa extiterit, qua necesse sit etiam prætermissa lectione aliquid fieri in commune. Post horam secundam vnusquisque ad opus suum paratus sit vsque ad horam nonam: quod iniunctum fuerit, sine murmuratione perficiat.

Digitized by Google

VI. Ad horam verò orationis dato ſigno, qui non ſtatim prætermiſſo omni opere quod agit (quia nihil orationi præponendum eſt) paratus fuerit, ab Abbate vel Præpoſito corripiatur: & niſi proſtratus veniam petierit, excommunicetur.

VII. Ad menſam autem ſpecialiter nullus loquatur, niſi qui præeſt, vel qui interrogatus fuerit.

VIII. Ad neceſſaria quærenda in cellula, bini egrediantur vel terni fratres: & ita illi, quibus creditur, non qui verboſitatem aut gulam ſectantur.

IX. Si quis vero extra conſcientiam Abbatis vel Præpoſiti, qualemcumque locum egreſſus, gulæ vel ebrietati ſe ſociauerit; aut ſi in proximo tranſmiſſus, pro ſua leuitate vel gula, non ſtatim expedita neceſſitate ad cellam redierit, cum in id facinus fuerit detectus, vt Canones docent, aut triginta diebus à communione ſeparetur, aut virgis cæſus emendetur.

X. Quod ſi caſu quis frater de cellula ex qualibet ſcandali cauſſa exire voluerit, nihil penitus niſi nugaliſſimo induatur veſtimento, & extra communionem infidelis diſcedat.

XI. Illud quoque ſtatuimus, vt Abbates omni tempore cum fratribus reſiciant: quia eo tempore, quo fratres aut pro negligentia arguere, aut ſpiritali debent ſermone imbuere, abſque certa neceſſitate ſe remouere non debent.

XII. Id etiam pro cuſtodienda fama ſpecialiter ſtatuimus, vt nullus Monachus in infirmitate poſitus relicto Monaſterio parentum ſuorum ſtudio commendetur: quia magis eum ſecularium ſpectaculorum viſu aut auditu pollui cenſemus, quam ab ægritudine poſſe purgari.

XIII. Si quis verò Monachus furtum fecerit, quod potius ſacrilegium dici poteſt, id cenſuimus ordinandum; vt iciunior virgis cæſus tanti criminis reus nunquam officium clericatus excipiat: ſi verò iam clericus in id facinus fuerit deprehenſus, nominis ipſius dignitate priuetur: cui ſufficere poteſt pro actus ſui leuitate, impleta pœnitentiæ ſatisfactione communio.

XIV. Monachum niſi Abbatis ſui aut permiſſu aut voluntate ad aliud Monaſterium commigrantem, nullus Abbas aut ſuſcipere, aut retinere præſumat. Quod ſi ad diſtrictiorem Regulam non pro actus ſui leuitate tendentem Abbas ſuus ipſum ad alterum Monaſterium tranſire permiſerit, vt inde poſtea ſub aliqua occaſione egredi præſumat nulla ratione permittimus. Sanè ſi quis poſt hanc diligentiſſimam ſanctionem non obſeruare quæ ſunt ſuperius comprehenſa præſumpſerit, reum ſe diuinitatis pariter & fraternitatis iudicio futurum eſſe cognoſcat.

Explicit Regula à SS. Patribus prolata.

Digitized by Google

S. MACARII ALEXANDRINI ABBATIS Nitrenſis Regula ad Monachos.

DE S. MACARIO EIVSQVE REGVLA veterum teſtimonia.

MARTYROLOGIVM Rom. poſtrid. Kal. Ian.

In Thebaïde commemoratio S. Macarij Alexandrini Abbatis.

S. HIERONYMVS Epiſtola XXIII.

Quid ante non plures annos Nitriæ geſtum ſit, referemus. Quidam ex fratribus parcior magis quam auarior, centum ſolidos quos lina texendo acquiſiuerat, moriens dereliquit. Initum eſt inter Monachos concilium, (nam in eodem loco circiter quinque millia diuiſus cellulis habitabant,) quid facto opus eſſet: alij pauperibus diſtribuendos; Macarius vero, & Pambo, & Iſidorus, & cæteri, quos Patres vocant, ſancto in eis loquente Spiritu decreuerunt, infodiendos eſſe cum eodem, dicentes: Pecunia tua tecum ſit in perditionem.

SOCRATES Hiſt. Eccl. lib. IV. cap. XVIII.

Macarius Alexandrinus cum cætera quidem omnia Ægyptio Macario eſſet ſimilis, in hoc tamen diſpar fuit, quod iis qui eum conueniebant hilarem & iucundum ſe præbuit, & vrbanitate quadam faceta adoleſcentulos ad Monaſticam viuendi diſciplinam allexit.

SOZOMENVS Hiſt. Eccl. lib. III. cap. XIII.

Alter vero Macarius diu poſt presbyter factus, omnia fere vitæ ac diſciplinæ ſeueriorís exercitia expertus eſt, quorum nonnulla ipſe excogitauit, quædam ab aliis accepta omni perfectiori modo excoluit.

VITA S. Poſthumij cap. VII. lib. I. de vitis Patrum.

Nota facta eſt ſancto Macario, ſcilicet Beati Antonij diſcipulo, conuerſatio Poſthumij. Namidem Macarius ab illuſtri viro Antonio Monachorum fere quinque millia ſuſceperat gubernanda.

IONAS Abbas in vita S. Ioannis Reomaenſis lib. I. cap. VII.

Regreſſus ergo ad præfatum locum ſtuduit denuo ſalubria dogmata ſub Regulari tenore, quem beatus Macarius Ægyptiorum indidit Monachis, miniſtrare.

VITA S. Philiberti Abbatis apud Surium.

Legebat ſtudioſe Baſilij præclaras conſtitutiones, Macarij Regulam, Benedicti decreta, Columbani inſtituta ſanctiſſima.

S. BENEDICTVS Anianenſis, & SMARAGDVS Abbas ſæpius hanc Macarij regulam citant, & multa inde capita ille in Concordiam Regularum, hic in expoſitionem Regulæ S. Benedicti tranſcribunt.

INCIPIT

INCIPIT REGVLA S. MACARII QVI HABVIT sub ordinatione sua quinque millia Monachorum.

CAPITVLVM I.

MILITES ergo Christi sic taliter suos debent componere gressus, caritatem in se perfectissimam continentes, *Deum ex tota anima diligere, & ex toto corde, & ex tota virtute sua.* Marc. 12.

II. Inuicem inter se perfectissimam sectantes obedientiam, pacifici, mites, moderati, non superbi, non iniurioſi, non susurrones, non irrisores, non verbosi, non præsumptuosi, non sibi placentes, sed Deo cui militant Christo: non blasphemiam sectantes, nec dicentes quidquam præter quod bonum est: ad obsequium non pigri, ad orationem parati, in humilitate perfecti, in obedientia præcincti, in vigiliis instantes, in ieiunio hilares.

III. Nullus se alio iustiorem arbitretur; sed vnusquisque omnibus se inferiorem contemnat: *Quia qui se exaltat, humiliabitur; & qui se humiliat, exaltabitur.* Luc. 14.

IV. Præceptum senioris vt salutem susciplas: non murmurando vllam operam facias: non responsionem contra præceptum vsurpes.

V. Non te extollas, aut magnifices aliquam vtilem operam feciſſe: non in acquirendo aliquid lucri congaudeas, aut in damno contristeris.

VI. Non te familiaritas vlla secularis trahat, sed tota delectatio tua in cellula demoretur. Cellam vt paradisum habeas; fratres tuos spirituales vt æternos confidas habere parentes.

VII. Præpositum Monasterij timeas vt dominum, diligas vt parentem. Similiter quoque omnes oportet diligere fratres, cum quibus etiam te confidis videre gloriam Christi.

VIII. *Non oderis laboriosam operam:* otium quoque ne sectatus fueris. Eccl. 7. In vigiliis confectus, in opere iusto affectus, ambulans quasi dormitans, lassus ad stratum tuum venias, & cum Christo requiescere te credas.

IX. Cursumque Monasterij super omnia diligas. Qui verò sæpius orare voluerit, vberiorem inueniet misericordiam Christi.

X. Matutinoque dicto ità meditationem habeant fratres vsque ad horam secundam: si tamen nulla causa extiterit, qua necesse sit etiam prætermissa meditatione aliquid fieri in commune.

XI. Post horam verò secundam vnusquisque ad opus suum paratus sit vsque ad horam nonam, vt quidquid iniunctum fuerit, *sine murmuratione perficiat*, sicut dicit sanctus Apostolus. Phil. 2.

XII. Si quis autem murmurauerit, vel contentiosus extiterit, aut referens in aliquo contrariam voluntatem præceptis, dignè correptus secundum arbitrium senioris vel modum culpæ, tam diù abstineat, quam diù

Digitized by Google

vel culpæ qualitas popoſcerit, vel ſe pœnitendo humiliauerit, vel emendauerit; ita vt correptus non audeat vſquam recidere.

XIII. Si quis frater, vel qui in oratorio ſunt, vel qui per cellulas conſiſtunt, quicumque eius errori conſenſerit, culpabilis erit.

XIV. Ad horam verò orationis dato ſigno qui non ſtatim prætermiſſo omni opere quod agit paratus fuerit, foras excludatur, vt erubeſcat; quia nihil orationi præponendum eſt.

XV. Operam Deo dabunt ſinguli fratres tempore quo Miſſæ in vigiliis obſeruandis fiunt, quando omnes conueniunt, ne deficiant. Quicumque grauatur ſomno, exeat foras, non ſe fabulis occupet: ſed ſtatim redeat ad opus, quo conuenitur. In congregatione autem ipſa vbi legitur, aures ſemper ad ſcripturas habeant, & ſilentium obſeruent.

XVI. Hoc etiam attendendum fuit, vt frater, qui pro qualibet culpa arguitur, vel increpatur, patientiam habeat, & non reſpondeat arguenti ſe; ſed humiliet ſe in omnibus; ſecundum præceptum Domini dicentis: *Quia Deus humilibus dat gratiam, ſuperbis autem reſiſtit.* Et, *qui ſe humiliat, exaltabitur.*

Iac. 4. Mat. 23.

XVII. Qui verò ſæpius corripitur, & non ſe emendauerit, nouiſſimus in ordine ſtare iubeatur. Qui ſi nec ſic quidem ſe emendauerit, extraneus habeatur, ſicut Dominus dixit: *Sit tibi ſicut ethnicus & publicanus.*

Matt. 18.

XVIII. Ad menſam autem ſpecialiter nullus loquatur, niſi qui præeſt, vel qui interrogatus fuerit.

XIX. Nullus ſe in ſua peritia, neque in voce exaltet, ſed pet humilitatem & obedientiam lætetur in Domino,

Rom. 12.

XX. *Hoſpitalitatem ſectantes* per omnia, & ne auertas oculum, aut inanem dimittas pauperem: ne forte Dominus in hoſpite aut in paupere ad te veniat, & videat te hæſitantem, & contemnaris; ſed omnibus hilarem te oſtende, & fideliter age.

XXI. Paſſus iniuriam taceas. Iniuriam facere non noſſe, factam poſſe tolerare. Non te inania ſeducant conſilia, ſed magis te ſpecialiter in Chriſto confirma. Non tibi æſtimes vllos proximiores parentes, quam qui tecum ſunt in cellula fratres.

XXII. Si ad neceſſaria requirenda è Monaſterio bini egrediantur vel terni fratres, tales fiant quibus creditur, qui timorem Dei in ſe habere videntur, non qui verboſitatem aut gulam ſectantur.

XXIII. Ergo ſi quis de ſeculo ad Monaſterium conuerti voluerit, Regula ei introeunti legatur, & omnes actus Monaſterij illi patefiant. Qui ſi omnia aptè ſuſtinuerit, ſic dignè à fratribus ſuſcipiatur in Monaſterio.

XXIV. Nam ſi aliquam in cellula voluerit inferre ſubſtantiam, in menſa ponatur coram omnibus fratribus, velut Regula continet. Qui ſi ſuſceptus fuerit, non ſolum de ſubſtantia quam intulit, ſed etiam nec de ſeipſo ab illa indicabit hora. Nam ſi aliquid prius erogauit pauperibus, aut veniens in cellulam aliquid intulit fratribus, ipſi tamen non eſt licitum, vt aliquid habeat in ſua poteſtate.

Digitized by Google

XXV. Et si ex qualibet causſa scandali post tertium diem inde exire voluerit, nihil penitus accipiat, nisi in veste qua venit. Quod si casu transierit, nullus heredium eius adire debeat. Quod si impulsare voluerit, Regula ei legatur, & confundatur turpiter, & discedat confusus: quia & illi à quo repetit, fuerat recitata.

XXVI. Ergo ex qualibet causſa quis peccauerit frater, ab oratione suspendatur, & ieiuniis distringatur. Quod si coram omnibus fratribus prostratus veniam postulauerit, dimittatur illi.

XXVII. Nam si in sua voluerit perseuerare nequitia & superbia, & dicat: hic ego durare non possum, sed accipiam casulam meam, & eam vbi voluerit Dominus; quisquis de fratribus eum hoc dixisse prius audierit, referat Præposito, & Præpositus Abbati. Abbas coram omnibus fratribus resideat, & eum exhiberi iubeat, & virgis purgetur: & oratio fiat, & sic ad communionem recipiatur. Vt si quis sanè non emendatur doctrina, virgis purgetur.

XXVIII. Quod si casu quis frater de Monasterio exire voluerit, nihil penitus accipiat, nisi in notatissimo vestimento, & extrà communionem infidelis discedat. Nam quieti & pacifici excelsum diripiunt regnum, & filij computantur altissimi, & pretiosas splendidasque accipient coronas: filij autem tenebrarum in exteriora ibunt tormenta. *Super quem requiescam, dicit Dominus, nisi super humilem, & quietum, & trementem sermones meos?* Mat. 5. Esa. 66.

XXIX. Quarta & sexta feria qui infringunt ieiunium, Iudæ æstimantur participes, qui Christum tradidit.

XXX. Illud etiam attendendum fuit, vt intra Monasterium artificium non faciat vllus, nisi ille, cuius fides probata fuerit, qui ad vtilitatem & necessitatem Monasterij faciat quod poterit facere,

Explicit Regula S. Macarij.

EPISTOLA B. MACARII DATA ad Monachos.

Ignorum copia ingentem excitat flammam: multitudo autem escarum emittit concupiscentiam. Pessima concupiscentia escarum & inobedientia generat mortem. Indigens venter in orationibus vigilantiam præstat, & coronam animæ acquirit; repletus autem, somnum inducit grauissimum. Oculus gulosi conuiuia scrutatur, oculus autem sapientum meditatur continentiam. Formidolosus miles horresçit ad tubam quæ bellum significat, & gulosus si abstinentiam prædicantem audierit, non libenter auscultat. Flamma cum marcescit, eluceſcit iterum si acceperit lignum; & libido sopita rursum crescit in saturitate. Non misercaris corpori si lassitudine defecerit: equus consentiens indigens corpus, nec ascensorem deij-

Digitized by Google

cit vmquam. Concupiſcentia gulæ, mater eſt libidinis. Oleum nutrit lampada lucernæ, & ignem reaccendit confabulatio mulieris. Facies mulieris, ſagitta eſt truculenta; infigit vulnus in animam. Vt venenum fuge confabulationem mulieris, ſi caſtus eſſe volueris: abſconſum namque in eis eſt venenum beſtiarum nequiſſimum. Magis appropinqua igni ardenti, quam mulieri nouellæ. Cum ſis iuuenis, fuge impetum libidinis, & confabulationem mulieris. Qui repleuerunt ventrem, & promiſerunt caſtitatem, ſibi mentiuntur. Forma pulcritudinis peius quam procella ſubmergit. Species mulieris ſi ſemel mentem contriuerit, etiam ipſam mentem contemnere perſuadet. Vt enim ſi paleis remoretur ignis, excitat flammam; ſic memoria mulieris permanens ſuccendit concupiſcentiam. Vt enim cumulata nauis vndarum ictu obruitur, ſic multa poſſidens Monachus non ſaluabitur. Nihil poſſidens Monachus athleta inſuperabilis: nihil poſſidens Monachus curſor leuis, velociter ad brauium vocationis peruenit. Auarus Monachus operari negligit: nihil poſſidens Monachus poſt opus moderatum orationibus & lectionibus vacat. Auarus Monachus theſaurizat ſibi iram in die vltionis: nihil poſſidens Monachus theſaurizat in cœlo, & dabit laudem cum Angelis Deo. Gloriatio Monachi, patientia in tribulationibus eius. Gloriatio Monachi, longanimitas cum caritate. Gloriatio Monachi, nullas res præſentis vitæ poſſidere. Gloriatio Monachi, vigiliæ & fletus in orationibus. Gloriatio Monachi, manſuetudo & cordis ſilentium. Gloriatio Monachi, quando Dominum ex toto corde dilexerit, & proximum ſuum tamquam ſeipſum. Gloriatio Monachi, abſtinentia eſcarum, & à multiloquio linguæ. Gloriatio Monachi, quando proximum ſuum ſicut ſeipſum patitur. Gloriatio Monachi, quando verba eius operibus conſonant. Gloriatio Monachi, quando in loco ſuo permanet, & huc illucque non vagatur. Gloriatio Monachi, longanimitas. Sicut lampas in loco tenebroſo, ſicut ſol radians, ſic Monachus mente ſobria, & corde peruigili in tempore ſalutis ſuæ. Sicut pondus ſalis deprimit virum infirmum, ſic ſomnus Monachum. Sicut ſpinæ & tribuli agro opimo, ſic & cogitationes turpes peſſimæ in corde Monachi. Sicut tinea exterminat veſtimentum, ſic diſtractiones animam Monachi. Noli te dare ad colloquium mulierum, ne fias ſeparatus à regno Dei: & ne velis dicere; loquar cùm muliere, & mundus ſum. Monachus ſapiens ſuis manibus operatur, & victum ſibi quotidianum acquirit, & lucratus eſt orationes & ieiunia ſua; ſi autem ab alio acceperit victum, quid prodeſt quod orat & vigilat? ſicut mercenarius malus, nudus euadit; quia ſcriptum eſt: *melius eſt dare quam accipere.* Qui legis, intellige in Domino ſemper.

Act. 20.

Explicit Epiſtola B. Macarij.

Digitized by Google

S. PACHOMII ABBATIS TABENNENSIS Regula ad Monachos.

DE S. PACHOMIO EIVSQVE REGVLA veterum teſtimonia.

MARTYROLOG. Rom. prid. Id. Maij.

IN Ægypto S. Pachomij Abbatis, qui plurima in ea regione Monaſteria erexit, & Regulam Monachorum ſcripſit, quam Angelo dictante didicerat.

GENNADIVS de Illuſtr. Script. cap. VII.

PACHVMIVS Monachus, vir tam in dicendo quam in ſigna faciendo Apoſtolicæ gratiæ, & fundator Ægypti Cœnobiorum, ſcripſit Regulam vtrique generi Monachorum aptam, quam Angelo dictante perceperat.

EX VITA S. Pachomij, cap. II.

PER idem tempus Pachomius quidam, ſecundum ritum ac traditionem parentum gentilis, apud Thebaidem commanens, diuina gratia gubernante Chriſtianus effectus eſt.

CAP. VI. *Audiuit autem quendam Anachoretam cui nomen erat Palæmon, intra eremi ſecreta Domino ſeruientem: ad quem confeſtim cum eo cupiens habitare perrexit, & pulſans oſtium cellulæ eius precabatur ingreſſum.*

CAP. VII. *Tunc ſanctus Palæmon ſpiritualibus oculis intuens Pachomij fidem tandem patefecit aditum; eumque ſuſcipiens habitu Monachi conſecrauit.*

CAP. XI. *Diligebat autem Anachoreſin plurimum, frequenter expetens ſolitudinem: & illic diu in oratione perſiſtens Domino ſupplicabat, vt à tantis ſe fraudibus eriperet.*

CAP. XII. *Quodam vero tempore contigit, vt Pachomius procul à cella ſua progreſſus veniret ad quendam vicum cui nomen eſt Tabennenſe, in quo tunc nullus penitus habitator exiſtebat. Vbi cum pro more diutius in orationibus perduraret, vox ad eum cælitus delata eſt dicens: Mane hic, ô Pachomi, & Monaſterium conſtrue: venturi ſunt namque ad te quamplurimi, tua cupientes inſtitutione proficere: quibus ducatum præſtabis, iuxta Regulam quam monſtrauero tibi. Et protinus apparuit Angelus Domini, deferens ei tabulam, in qua erat omnis forma inſtitutionis adſcripta, qua docendi forent, quicunque ad eius Magiſterij ſtudia perueniſſent. Quam Regulam Tabennenſes hodieque cuſtodiunt, eodem cibo ſemper vtentes & habitu, ipſam quoque diſciplinam ſolicita circumſpectione ſeruantes. Nam Monachi qui ibidem commanent, non ſolum more,*

Digitized by Google

sed & robore corporis & locorum situ præ ceteris longe diuersi sunt; & necesse est eos diuersam quoque Regulam custodire. Hanc ergo vocem Pachomius mentis sinceritate discernens, quam illi diuina gratia & merita vitæ contulerant, agnouit ad se cælitus delatam, Regulasque valde mirabiles approbauit.

CAP. XV. *Inter hæc Pachomius iterum diuinitus admonetur pro Regulis, quibus deberent instituí, qui erant per eum Domino credituri: cœpitque cum germano suo habitaculum in quo manebant; capacius reddere, & ædificijs ampliare quamplurimis, eorum vt diximus gratia qui seculo renuntiantes ad seruiendum Christo erant sine dubitatione venturi.*

CAP. XXI. & XXII. *Quodam autem tempore cum Pachomius vigilaret in oratione, apparuit illi Angelus Domini, dicens: Voluntas Domini est, ô Pachomi, vt ei pura mente deseruiens multitudinem congreges Monachorum, & iuxta formam quæ tibi ostensa est, cunctos instituas, ac Deo exhibere contendas. Acceperat enim dudum tabulam, in qua erant hæc adnotata.*

Singulis iuxta vires suas edere concedas & bibere; & pro modo vescentium laborare compellas: & neque comedere modeste, neque ieiunare prohibeas. Validioribus quidem & comedentibus, validiora opera; leuiora vero infirmioribus & abstinentibus imponas.

Facies autem diuersas cellulas, & ternos per vnam cellulam manere constituas. Omnium vero cibus in vno loco paretur, atque consumatur. Induantur autem noctibus lebetones lineos, præcincti lumbos, habeantque singuli meloten, idest, caprinam pellem confectam albam, sine qua neque comedant, neque dormiant. Accedentes tamen ad Communionem Sacramentorum Christi, & cingulos soluant, & meloten deponant, cucullis vtentes tantummodo.

Hoc etiam præceptum erat, vt iuxta numerum elementorum & Græcarum litterarum XXIV. *Monachorum turmæ constituerentur, ita vt singulis turmis imponerentur singularum nomina litterarum, ideſt, ab α & deinceps vsque ad ω. vt cum interrogaret archimandritam de aliquo in multitudine tanta, facili responsione cognosceret. Verbi gratia, cum diceret, qualiter esset α, vel ζ, vel rursus λ, vel ϱ, vel σ, proprio quodam signo nominis litteræ vniuscuiusque turmæ mores exprimeret; simplicioribus & innocentioribus ι nomen imponens, difficilioribus autem & tortuosis ξ competenter accommodans: itaut pro modo conuersationis & propositi singulis turmis litterarum elementa concinerent, solis spiritualibus hæc ipsa quæ significarent scire valentibus.*

Sed & hoc in illa tabella ferebatur adscriptum, vt peregrinus alterius Monasterij si veniret habens habitum diuersum, nullus cum eo comederet, excepto eo qui iter agens id obseruare non posset.

Qui vero semel ad hoc intraret Monasterium vt ibi iugiter permaneret, per tres annos à studiis sacratioribus arceretur: operaretur tantum opera sua simpliciter, & ita post triennium studium certaminis introiret.

Digitized by Google

Cum autem comederent, caput ſuum, cucullis operirent, ne frater fratrem videret manducantem: & vt nullus comedens loqueretur, nec præter menſam ſuos alibi circumferret aſpectus.

Necnon ab Angelo, qui cum Pachomio loquebatur, hoc quoque conſtitutum eſt, vt diurnæ orationes XII. *fierent, vt veſpertinæ* XII. *& nocturnæ* XII. *Cumque Pachomius diceret, paucas orationes eſſe, reſpondit Angelus: has conſtitui, quas poſſent infirmiores abſque labore perficere: cæterum qui perfecti ſunt, hac lege non indigent, apud ſe namque in propriis conſtituti cellulis orare non deſinunt, qui puritate mentis & diuina contemplatione paſcuntur.*

Cumque hoc dixiſſet nuntius cœleſtis abſceſſit: & Pachomius ſolite Deo gratias referens, de viſione certus eſt redditus, quam trina reuelatione cognouerat: cœpitque ſuſcipere cunctos, qui per pœnitentiam ſe Dei miſerationibus offerebant.

CAP. XXIV. *Regulas igitur eis quas acceperat tradidit: ſcilicet vt haberent moderatum cibum, viliſſimum veſtitum, ſomnum etiam competentem. Statuitque vt hi qui poterant, monaſterii ſuſciperent curam: & ita in breui multiplicatus eſt Monachorum numerus.*

CAP. XXV. *Cumque in fide & in opere multi proficerent, & magnus fratrum numerus augeretur, omnes propemodum ſatagebant æmulatores eſſe virtutis. Conſtituit igitur ex eis Præpoſitos, qui ſibi ad lucrandas animas, quæ ad eum quotidie conſluebant, adiutores exiſterent. Pluribus enim, ſicut dictum eſt, ad eum venientibus, & multipliciter in opere ſpiritali creſcentibus, magna quædam conuerſationi eorum videbatur eſſe diuerſitas. Quibus ſenex iuxta datam ſibi diuinitus Regulam, gratia Chriſti ſe per omnia moderante, pro viribus & ingeniis ſingulorum, menſuras & formas operum cuſtodire cenſebat: aliis quidem, vt labore manuum victum quærerent; aliis, vt fratrum occuparent obſequiis, nec ijſdem cuncti temporibus veſcerentur, ſed vnuſquiſque pro labore ſuo vel ſtudio continentiæ moderamina retineret.*

CAP. XXVIII. *Comperit autem germana ſoror eius inſtitutionem ſenis præclaram atque ſublimem: cupienſque videre eum ad Monaſterium eius aduenit, &c. Et compuncta diuinitus ad exhortationem ſaluberrimam mox appulit animum, ſeque Chriſto ſeruire profeſſa eſt. Hanc ergo mentem germanæ ſuæ Pachomius agnoſcens Deo gratias egit, qui ei promptam largitus eſt voluntatem: & protinus religioſioribus imperat fratribus, vt ei procul à ſe Monaſterium conſtruant. Quod vbi factum eſt, & illa ſecundum timorem Dei vitam duceret, conuenerunt ad eam aliæ plurimæ, & breui tempore magnæ multitudinis mater effecta eſt. Pachomius autem deſcripſit eis Regulas, quibus vtentes iugiter conuerſationis ſuæ momenta dirigerent, exceptis enim melotis, quas femina non habent, omnis inſtitutionis earum forma Monachis probabatur conſimilis. Vna vero Regula tam virorum quam feminarum hodieque perdurat, niſi quod feminæ melotis, vt dixi, minime vtuntur.*

Digitized by Google

SOZOMENVS hist. Eccles. l. III. c. XIII.

PACHOMIVS præses fuit eorum qui Tabennisiotæ vocantur; quibus quidem habitus erat à reliquorum Monachorum disciplina in quibusdam rebus discrepans, sed ad virtutem spectans, animumque tum ad rerum terrenarum despicientiam, tum ad cœlestium indagationem ita excitans, vt cum è corporis custodia migraret, aditum ad cœlum haberet perfacilem. Isti ad exemplum Heliæ Thesbitæ pellibus se induebant: vt singuli ex pelle corpori circumiecta, sicut mihi quidem videtur, virtutem Prophetæ semper in memoriam reuocantes, strenuè contra cupiditates venereas confligerent, &c.

Pachomium vero aiunt primum in spelunca vitam Monasticam coluisse: eique sanctum Angelum visum esse, præcepisseque, vt adolescentes Monachos in vnum cogeret, atque vna cum illis degeret. Nam eum in Monastico viuendi genere præclarè exercitatum, ideoque Monachorum congregationibus debere præesse, vt multis prodesset, eosque legibus institueret, quas esset ipse daturus. Dedisse autem illi tabulam, quam Monachi adhuc seruant, in qua erat scriptum, vt singulis concederet facultatem tantum comedendi, bibendi, operandi, ieiunandi, vel secus, quantum natura ferret. His vero qui largius comederent, opera laboriosiora imponeret; faciliora autem his qui corpus ieiuniis & abstinentia castigarent. Præscripsit præterea vt multas ædiculas extrueret, & in singulis tres Monachi commorarentur: in vna tamen domo omnes cibum caperent; vescerentur cum silentio, & ad mensas sederent vultu operto, ita vt nec intueri seipsos mutuo, nec aliud quidquam præter mensam & apposita cibaria videre possent. Vt nullus peregrinus vna cum illis manducaret, nisi dumtaxat illac iter faciens exciperetur hospitio, &c.

PALDADIVS, CASSIANVS, ET NICEPHORVS Callistus similia habent, vt taceam S. Benedictum Anianensem & Smaragdum qui hanc Regulam sæpius laudant, & cum Regula S. Benedicti conferunt.

INCIPIT PRÆFATIO S. HIERONYMI PRESBYTERI IN REGVLAM S. PACHOMII.

QVAMVIS acutus gladius & leuigatus, si diu in vagina conditus fuerit, sordescit rubigine, & splendorem pristini decoris amittit. Vnde & ego mœrens super dormitione sanctæ & venerabilis Paulæ, non quò contra præceptum Apostoli facerem, sed quò multorum incisa illius morte refrigeria suspirarem, accepi libros ab homine Dei Siluano presbytero mihi directos, quos ille Alexandria missos susceperat,

Digitized by Google

ſuſceperat, vt etiam iniungeret transferendos. Aiebat enim, quòd in Thebaïdis cœnobiis, & in Monaſterio Metanœæ, quod de Canobo in pœnitentiam felici nominis conuerſione mutatum eſt, habitarent plurimi Latinorum, qui ignorarent Ægyptiacum Græcumque ſermonem, quo Pachomij, & Theodori, & Orſieſij præcepta conſcripta ſunt: qui primi per Thebaïdem & Ægyptum cœnobiorum fundamenta iecerunt, iuxta præceptum Dei, & Angeli; qui ad eos ob hanc ipſam inſtitutionem miſſus fuerat.

2. Itaque quia diù tacueram, & dolorem meum ſilentio deuoraueram, vrgebant autem miſſi ad me ob hanc ipſam cauſſam Leontius presbyter, & cæteri cum eo fratres, accito notario, vt erant de Ægyptiaca in Græcam linguam verſa, noſtro ſermone dictaui, vt & tantis viris imperantibus, ne dicam rogantibus, obedirem; & bono, vt aiunt, auſpicio longum ſilentium rumperem, reddens me priſtinis ſtudiis, & ſanctæ feminæ refrigerans animam, quæ Monaſteriorum ſemper amore flagrauit, & quod victura erat in cælo, hic in terris meditata eſt. Venerabilis quoque virgo Chriſti Euſtochium haberet quod ſororibus agendum tribueret; noſtrique fratres Ægyptiorum, hoc eſt, Tabennenſium Monachorum exempla ſequerentur: qui habent per ſingula Monaſteria Patres, & diſpenſatores, & hebdomadarios, ac miniſtros, & ſingularum domorum Præpoſitos; ita vt vna domus quadraginta plus minuſue fratres habeat, qui obediant Præpoſito; ſintque pro numero fratrum triginta vel quadraginta domus in vno Monaſterio, & ternæ vel quaternæ domus in vnam tribum fœderentur, vt vel ad opera ſimul vadant, vel in hebdomadarum miniſterio ſibi ſuccedant per ordinem.

3. Quicumque autem Monaſterium primus ingreditur, primus ſedet, primus ambulat, primus pſalmum dicit, primus in menſa manum extendit, prior in Eccleſia communicat; nec ætas inter eos quæritur, ſed profeſſio.

4. Nihil habent in cellulis præter pſiathium, & quæ infra ſcripta ſunt, duo lebitonaria (quod Ægyptiis Monachis genus veſtimenti eſt ſine manicis) & vnum iam attritum ad dormiendum, vel operandum; & amictum lineum, cucullóſque duos, & caprinam pelliculam, quam meloten vocant, balteolum lineum, & gallicas, ac bacillum itineris ſocium.

5. Ægrotantes miniſtrorum ſuſtentantur obſequiis, & ad omnem copiam præparatis cibis. Sani maiori pollent abſtinentia. Bis in hebdomada, quarta & ſexta Sabbati ab omnibus ieiunatur, excepto tempore Paſchæ & Pentecoſtes. Aliis diebus comedunt qui volunt poſt meridiem: & in cœna ſimiliter menſa ponitur, propter laborantes, ſenes, & pueros, æſtuſque grauiſſimos. Sunt qui ſecundò parum comedunt; alij qui prandij, ſiue cœnæ vno tantum cibo contenti ſunt. Nonnulli guſtato paululum pane egrediuntur. Omnes pariter comedunt. Qui ad menſam ire noluerit, in cellula ſua panem tantum & aquam, ac ſalem accipit, ſiue in vno die voluerit, ſiue poſt biduum.

6. Fratres eiusdem artis in vnam domum sub vno Præposito congregantur: verbi gratia, vt qui texunt lina sint pariter; qui mattas, in vnam reputantur familiam; sarcinatores, carpentarij, fullones, gallicarij seorsum à suis Præpositis gubernantur: & per singulas hebdomadas ratiocinia operum suorum ad patrem Monasterij referunt.

7. Omnium Monasteriorum princeps vnum habetur caput, qui habitat in Monasterio diebus Paschæ, exceptis his qui in Monasterio necessarij sunt, ad illum omnes congregantur, vt quinquaginta millia fere hominum passionis dominicæ simul celebrent festiuitatem.

8. Mense cui vocabulum est Mesore, ideſt Augusto, instar Iubilei remissionis dies exercentur, & peccata omnibus dimittuntur, reconciliantur que sibi qui aliquam habuerant simultatem: & disponuntur Monasteriorum capita, dispensatores, præpositi, ministri, provt necessitas postularit.

9. Aiunt autem Thebæi quod Pachomio, Cornelioque & Syro, qui vsque hodie vltra centum & decem annos viuere dicitur, Angelus linguæ mysticæ scientiam dederit, vt scriberent sibi & loquerentur per Alphabetum speciale, signis quibusdam & Symbolis absconditos sensus inuoluens: quas non Epistolas ita vt apud Ægyptios Græcosque leguntur, in nostram linguam vertimus, eadem vt reperimus elementa ponentes, & qua simplicitatem Ægyptij sermonis imitati sumus, interpretationis fides est: ne viros Apostolicos & totos gratiæ spiritalis sermo Rhetoricus immutaret. Cætera autem quæ in eorum tractatibus continentur prælibare nolui, vt in suis discantur auctoribus; & de fontibus potius quam de riuulis bibant, quos sanctæ conuersationis studia delectant.

Explicit Præfatio S. Hieronymi.

PATRIS NOSTRI PACHOMII HOMINIS DEI, qui fundauit conuersationem Cœnobiorum à principio per mandatum Dei, hoc est exordium præceptorum.

CAPITVLVM I.

VI rudis in collectam sanctorum ingreditur, & quem per ordinem ianitor ab ostio Monasterij introduxerit, & sedere fecerit in conuentu fratrum, non ei licebit sedendi locum vel ordinem commutare, donec eum transferat Totihioc, ideſt, Præpositus domus suæ, ad locum qui ei rite debetur.

II. Sedebit autem cum omni decore & mansuetudine; pelliculamque super humerum geret: ex latere & inferiori parte subdens natibus; & vestimentum, ideſt, tunicam lineam absque manicis, quam Leuitonarium vocant, diligenter adstringens, ita vt genua operiat.

Digitized by Google

III. Cumque audierit vocem tubæ ad collectam vocantis, ſtatim egrediatur cellulam ſuam, de ſcripturis aliquid meditans vſque ad oſtium conuenticuli.

IV. Et quando in loco collectæ cœperit ambulare, vt ad locum ſedendi ſtandique perueniat, ne vel parum damni in Monaſterio ex alterius veniat negligentia.

V. Sin autem nocte ſignum inſonuerit, ne ſteterit ad focum, quem propter calefacienda corpora & repellendum frigus ex more ſuccenditur: nec otioſus in collecta ſedebit, ſed funiculos in mattarum ſtramina manu celeri præparabit; abſque infirmitate duntaxat corpuſculi, cui ceſſandi tribuitur venia.

VI. Cumque manum percuſſerit ſtans prior in gradu, & de ſcripturis quidpiam voluens memoriter, vt oratione finiente, nullus conſurget tardius, ſed omnes pariter leuabunt.

VII. Nemo aſpiciat alterum torquentem funiculum vel orantem; ſed in ſuo defixis luminibus opere ſit intentus.

VIII. Hæc enim præcepta vitalia à nobis maioribus tradita. Si acciderit vt pſallendi tempore vel orandi, aut in medio lectionis aliquis loquatur aut rideat, illico ſoluat vinculum, & inclinata ceruice manibuſque ad inferiora depreſſis ſtabit ante altare, & à principe Monaſterij increpabitur. Hoc idem faciet & in conuentu fratrum, cum ad veſcendum pariter conuenerint.

IX. Quando ad collectam tubæ clangor increpuerit per diem, qui ad vnam orationem tardius venerit, ſuperioris increpationis ordine corripietur, & ſtabit in loco conuiuij.

X. Nocte vero, quoniam corporis infirmitati plus aliquid conceditur, qui poſt tres orationes venerit, eodem & in collecta & in veſcendo ordine corripietur.

XI. Quando in collecta orant fratres, nemo egredietur abſque iuſſione maiorum, niſi interrogauerit, conceſſumque ei fuerit exire pro naturæ neceſſitate.

XII. Nullus diuidet iuncos ad texendos funiculos præter eum qui miniſtrat hebdomade; & ſi ille iuſto opere detentus eſt, maioris imperium præſtolabitur.

XIII. De hebdomadariis vnius domus non eligentur qui ſtent in gradu, & conuentu omnium de ſcripturis aliquid replicent: ſed omnes iuxta ſedendi & ſtandi ordinem memoriter repetent quæ ſibi fuerint imperata. E quibus ſi quis oblitus quid hæſitauerit in dicendo, negligentiæ & obliuionis correptionem ſuſtinebit.

XIV. In die dominica vel oblationis tempore nullus deerit de hebdomadariis, ſedens in loco Ebiymij, pſallentique reſpondens, ex vna duntaxat domo, quæ in maiori ſeruit hebdomade. Altera eſt etiam minor hebdomas, quæ per ſingulas domos à paucioribus exhibetur.

XV. At ſi maior eſt numerus neceſſarius, de eadem tribu alij vocabun-

Digitized by Google

tur à Præpoſito domus, qui miniſtrat hebdomade: & abſque iuſſione eius nullus de altera domo eiuſdem tribus ad pſallendum veniet, & penitus non licebit in alterius hebdomade, & de alia venire domo, niſi forte eiuſdem tribus ſit.

XVI. Vocatur autem vna tribus, habens tres vel quatuor domos, pro numero & frequentia Monaſterij; quas nos familias vel populos vnius gentis poſſimus appellare.

XVII. In die dominica & collecta, in qua offerenda eſt oblatio, abſque Præpoſito domus, & maioribus Monaſterij, qui alicuius nominis ſunt, nemo pſallendi habeat poteſtatem.

XVIII. Pſallente autem quolibet de maioribus, id eſt, dicente reſponſorium, ſi quis defuerit, ſtatim ante altare pœnitentiæ & increpationis ordinem ſuſtinebit.

XIX. De collecta in qua offerenda eſt oblatio, qui ſine præcepto maiotis exierit, ſtatim increpabitur.

XX. Mane per ſingulas domos finitis orationibus non ſtatim ad ſuas cellulas reuertentur: ſed conferent inter ſe quæ Præpoſitos audierint diſputantes, & ſic intrabunt cubilia ſua.

XXI. Diſputatio autem à Præpoſitis domorum per ſingulas hebdomadas tertio fiet: & in ipſa diſputatione ſedentes ſiue ſtantes fratres ſuum ordinem non mutabunt, iuxta domorum ordinem & hominum ſingulorum.

XXII. Si quis dormitauerit ſedens Præpoſito domus vel Monaſterij principe diſputante, ſtatim ſurgere compelletur: & tam diu ſtabit, donec ei iubeatur vt ſedeat.

XXIII. Quando ſignum inſonuerit vt conueniant & audiant præcepta maiorum, nullus remanebit: nec ſuccendetur focus antequam diſputatio compleatur. Qui vnum ex his præterierit, prædictæ correptioni ſubiacebit.

XXIV. Qui hebdomadarius eſt, non habebit poteſtatem abſque præcepto principis Monaſterij dare cuiquam funiculos, vel aliorum quid vaſorum: & niſi ille iuſſerit, ſignum dare non poterit, vt ad collectam meridianam, vel ad veſpertinam ſex orationum congregentur.

XXV. Poſt orationes matutinas miniſter hebdomadis, cui hoc opus fuerit iniunctum, interrogabit principem Monaſterij de ſingulis rebus, quas neceſſarias putat; & quanti exire debeant operari in agrum. Et iuxta illius iuſſionem circumibit ſingulas domos, & diſcet quid vnuſquiſque habeat neceſſarium. Codicem ſi ad legendum petierint, accipiant; & finita hebdomade, propter eos qui ſuccedunt in miniſterium, ſuo reſtituant loco.

XXVI. Si mattas operabuntur, interrogatur miniſter ad veſperum Præpoſitos domorum ſingularum; quibus iuncorum ſingulis domibus neceſſarium ſit; & ſic infundet iuncos, & mane per ordinem vnicuique tribuet. Et ſi mane viderit aliis quoque iuncis opus eſſe, infundet eos, & ad ſingulas domos perferet tamdiu, donec ſignum veſcendi increpet.

Digitized by Google

XXVII. Præpositus domus qui implet hebdomadam, & alius qui venturam suscipiet, principesque Monasterij habebunt curam videndi quid operis prætermissum sit vel neglectum; & excuti facient mattas quæ super pauimentum in collecta sternendi solent, numerabuntque funiculos, quos per singulas hebdomadas torserunt, & eorum summam describent in buxis, & seruabunt vsque ad tempus annuæ Congregationis, quando reddenda est ratio, & peccata omnibus dimittuntur.

XXVIII. Dimissa collecta singuli egredientes vsque ad cellulas suas, vel vsque ad vescendi locum, de Scripturis aliquid meditabuntur; nullusque habebit opertum caput meditationis tempore.

XXIX. Cum autem ad vescendum venerint, sedebunt per ordinem statutis locis, & operient capita.

XXX. Statimque cum tibi à maiore fuerit imperatum, vt de alia mensa ad aliam transire debeas, in nullo penitus contradices. Nec audeas ante Præpositum domus tuæ manum in mensam extendere: nec circumspicias alios vescentes.

XXXI. Vnusquisque Præpositorum docebit in domo sua, quomodo debeant cum disciplina & mansuetudine comedere. Quod si quis vel locutus fuerit, vel riserit in vescendo, aget pœnitentiam, & in eodem loco protinus increpabitur, stabitque donec alius surgat de vescentibus.

XXXII. Si quis ad comedendum tardius venerit, excepto maioris imperio, similiter aget pœnitentiam, aut ad domum ieiunus reuertetur.

XXXIII. Si aliquid necessarium fuerit in mensa, nemo audebit loqui, sed ministrantibus signum sonitu dabit.

XXXIV. Si egressus fueris à cibo, non loquaris in redeundo, donec ad locum tuum peruenias.

XXXV. Ministri absque his, quæ in commune fratribus præparata sunt, nihil aliud comedant, nec mutatos cibos sibi audeant præparare.

XXXVI. Qui percutit ad vescendum, & congregat fratres, meditetur aliquid in percutiendo.

XXXVII. Qui ante fores conuiuij egredientibus erogat fratribus tragemata, in tribuendo meditetur aliquid de scripturis.

XXXVIII. Qui suscipit ea quæ dantur, non in cucullo, sed in pelle accipiat; neque gustabit ante de his quæ acceperit, donec ad domum perueniat.

XXXIX. Ipse autem, qui cæteris diuidet, suam partem à Præposito accipiet. Quod & cæteri ministri faciant, accipientes ab alio, & nil sibi suo arbitrio vindicantes. Ea quæ acceperint per triduum eis sufficient: & si cui residuum fuerit, reportabit ad Præpositum domus, & ille reponet in cellario, donec misceatur cum aliis, & cunctis fratribus præbeatur.

XL. Nemo plus alteri dabit, quam alter acceperit, quòd si obtenditur infirmitas, Præpositus domus perget ad ministros ægrotantium, & ab his quæ necessaria sunt accipiet.

XLI. Si de ipsis ministris aliquis languerit, non habebit licentiam in-

Digitized by Google

troeundi in coquinam vel cellarium, & ſibi aliquid auferendi: ſed cæteri miniſtri, id quod ei neceſſarium viderint, dabunt: nec permittetur coquere ſibi quod deſiderauerit, ſed Præpoſiti domorum quæ neceſſaria viderint ei, ab aliis miniſtris accipient.

XLII. Nullus introeat locum ægrotantium, qui non ægrotat. Qui ægrotauerit, à Præpoſito domus ducetur in triclinium ægrotantium: & ſi opus habuerit palliolo, aut tunica, aut cæteris, quæ ad operiendum, vel ad veſcendum neceſſaria ſunt, ipſe Præpoſitus accipiat à miniſtris, & dabit ægrotantibus. Nec poterit languidus ingredi cellam veſcentium, & comedere quæ deſiderat, niſi à miniſtro, qui huic rei præpoſitus eſt, ducatur ad veſcendum.

XLIII. Non ei licebit de his quæ acceperit in loco ægrotantium, ferre ad cellam ſuam, ne pomum quidem.

XLIV. Qui pulmentaria coquunt, ipſi viciſſim miniſtrantibus & veſcentibus miniſtrabunt.

XLV. Vinum & liquamen abſque loco ægrotantium nullus contingat.

XLVI. Si aliquis eorum qui peregrè mittuntur, in itinere vel in naui ægrotauerit, & habuerit neceſſitatem ſiue deſiderium comedendi liquamen de piſcibus, vel aliarum rerum, quæ in Monaſterio comedere conſueuerunt, non manducabit cum fratribus cæteris, ſed ſeparatim: & dabitur ei à miniſtris ad omnem abundantiam, ne in vllo frater languidus contriſtetur.

XLVII. Ægrotantem abſque conceſſione maioris nullus audeat viſitare; nec propinquus quidem atque germanus ſine imperio Præpoſiti domus ingrediendi habebunt poteſtatem.

XLVIII. Si vnum ex his ab aliquo fuerit prætermiſſum atque neglectum; increpatione ſolita emendabitur.

XLIX. Si quis acceſſerit ad oſtium Monaſterij volens ſeculo renunciare, & fratrum adgregari numero, non habebit intrandi libertatem, ſed prius nuntiabitur Patri Monaſterij, & manebit paucis diebus foris ante ianuam, & docebitur orationem Dominicam, ac Pſalmos, quantos poterit ediſcere: & diligenter ſui experimentum dabit, ne fortè mali quidpiam fecerit, & turbatus ad horam timore diſceſſerit, aut ſub aliqua poteſtate ſit: & vtrum poſſit renuntiare parentibus ſuis, & propriam contemnere facultatem. Si enim viderint aptum ad orationem & ad omnia, tunc docebitur & reliquas Monaſterij diſciplinas, quas ſeruare debeat & facere, quibuſque ſeruire, ſiue in collecta omnium fratrum, ſiue in domo cui tradendus eſt, ſiue in veſcendi ordine; vt inſtructus, atque perfectus in omni opere bono, fratribus copuletur. Tunc nudabunt eum veſtimentis ſecularibus, & induent habitu Monachorum, tradentque oſtiario, vt orationis tempore adducat eum in conſpectum omnium fratrum: ſedebitque in loco, in quo ei præceptum fuerit. Veſtimenta autem quæ ſecum detulerat, accipient qui huic rei præpoſiti ſunt, & inferent in repoſitorium, & erunt in poteſtate principis Monaſterij.

L. Nemo manens in Monaſterio ſuſcipiendi quempiam ad veſcendum ha-

Digitized by Google

beat poteſtatem, ſed mittet eum ad oſtium xenodochij, vt ſuſcipiatur ab his qui huic rei præpoſiti ſunt.

LI. Quando ad oſtium Monaſterij aliqui venerint, ſi clerici fuerint aut Monachi, maiori honore ſuſcipiantur: lauabuntque pedes eorum, iuxta Euangelij præceptum, & deducent ad locum xenodochij, præbebuntque omnia quæ apta ſunt vſui Monachorum. Quòd ſi voluerint orationis tempore atque collectæ venire ad Conuentum fratrum, & eiuſdem fidei fuerint, ianitor vel miniſter xenodochij nuntiabit patri Monaſterij, & ſic deducentur ad orandum. Si homines ſeculares aut debiles, aut vaſa infirmiora, id eſt, mulierculæ venerint ad oſtium & orandum, ſuſcipient ſingulos in diuerſis locis, iuxtà ordinem propoſiti & ſexus ſui; præcipuéque feminas maiori honore & diligentia curabunt, cum omni timore Dei, & locum ſeparatum ab omni virorum vicinia eis tribuent, vt nulla ſit occaſio blaſphemandi. Quòd ſi ad veſperam venerint, abigere eas nefas eſt; ſed accipient, vt diximus, ſeparatum locum & clauſum cum omni diſciplina atque cautela: vt grex fratrum liberè ſuo officio ſeruiat, & nulli detur offendiculum detrahendi.

LII. Si quis ante oſtium ſteterit Monaſterij, dicens ſe velle videre fratrem ſuum vel propinquum, ianitor nuntiabit patri Monaſterij, & ille accitum interrogabit Præpoſitum domus, vtrumnam apud eum ſit: & permittente eo accipiet comitem egreſſionis ſuæ, cuius fides probata eſt, & ſic mittetur ad fratrem videndum, vel ad proximum. Si fortè ei aliquid attulerit ciborum, quibus in Monaſterio veſci licitum eſt, ſuſcipere ipſe non poterit, ſed vocabit ianitorem, & ille allata accipiet, quæ ſi talia fuerint, vt cum pane veſcenda ſint, nihil eorum is cui allata ſunt, accipiet, ſed cuncta ad loca ægrotantium deferentur. Si vero ſint tragematia, vel poma, dabit ei ianitor ex his comedere quæ poterit; & cętera ad cellam languentium deportabit. Ipſe autem nihil ex his quæ allata ſunt guſtare poterit, ſed reddere ei qui attulit, ſiue lapſania, quod genus herbarum eſt viliorum, ſiue panes, ſiue olera præmordica. Eos autem cibos, quos allatos à parentibus vel propinquis diximus tales eſſe qui comedi cum pane debeant, is cui allati ſunt deducetur à Præpoſito domus ad cellam ægrotantium, & ibi ſemel tantum ex his comedet: cætera autem erunt in manu miniſtri ægrotantium. Ipſe quoque miniſter de his comedere non poterit.

LIII. Si fuerit nuntiatum, quòd de propinquis eorum atque cognatis qui in Monaſterio commorantur, aliquis ægrotet, ianitor primum nuntiabit patri Monaſterij, & ille accitum interrogabit Præpoſitum domus. Videbunteque virum, cuius fides & diſciplina probata ſit, & mittent cum eo, vt viſitet ægrotantem, tantumque accipiet viatici, quantum Præpoſitus domus eius decreuerit.

LIV. Quod ſi neceſſitas impulerit, vt foris maneat, & veſcatur in paterna ſiue propinquorum domo, nequaquam hoc faciat; ſed manebit vel in Dominico, vel in Monaſterio eiuſdem fidei. Et ſi eis affines vel cognati præparauerint cibos & appoſuerint, non accipient omninò, nec veſcentur

Digitized by Google

niſi his quæ in Monaſterio comedere conſueuerunt non guſtabunt liquamen, nec vinum bibent, nec aliud quidpiam, quorum edendi conſuetudinem non habent. Si à parentibus quidpiam acceperint, tantum comedent quantum in via ſufficiat; cætera quæ remanſerint dabunt Præpoſito domus ſuæ, & ille deportabit ea in cellam languentium.

LV. Si propinquus alicuius aut conſanguineus mortuus fuerit, proſequendi funus non habebit licentiam, niſi Pater Monaſterij præceperit.

LVI. Nullus ſolus foras mittatur ad aliquod negotium, niſi iuncto ei altero.

LVII. Quando autem reuerſi fuerint in Monaſterium, ſi viderint ante oſtium quærentem aliquem ſuorum affinium de his, qui in Monaſterio commorantur, non audebunt ire ad eum, & nuntiare vel vocare. Et omninò quidquid foris geſſerint, & audierint, in Monaſterio narrare non poterunt.

LVIII. Si ſignum datum fuerit vt egrediantur ad opus, Præpoſitus antecedet eos; & nullus in Monaſterio remanebit, niſi is cui Pater præceperit. Et hi qui pergunt, non interrogabunt quo vadant.

LIX. Cumque vniuerſæ domus in vnum fuerint congregatæ, prioris domus Præpoſitus omnes antecedet, & pergent iuxta ordinem domorum & hominum ſingulorum. Nec loquentur mutuo, ſed vnuſquiſque de ſcripturis aliquid meditabitur. Si forte eis aliquis occurrerit, & voluerit cum aliquo eorum loqui, ianitor Monaſterij, qui huic operi delegatus fuerit occurret, & reſpondebit ei, eoque vtentur nuntio. Si ianitor coram non fuerit, Præpoſitus domus vel alius cui hoc fuerit iniunctum, occurrentibus reſpondebit.

LX. Operantes nihil loquentur ſeculare, ſed aut meditabuntur ea quæ ſcripta ſunt, aut certe ſilebunt.

LXI. Nemo palliolum lineum tollet ſecum vadens ad operandum, niſi forte conceſſione maioris: ipſoque palliolo in Monaſterio ambulans poſt collectam nullus vtetur.

LXII. Operans non ſedebit ſine maioris imperio.

LXIII. Ductores fratrum in itinere, ſi neceſſarium habuerint aliquem mittere, ſine Præpoſiti iuſſione non poterunt. Quod ſi ipſe qui ductor eſt cogeretur neceſſitate ire ad aliquem locum, officium ſuum ei qui poſt ſe eſt in ordine delegabit.

LXIV. Miſſi fratres, vel foris conſtituti, ſi abſque Monaſterio veſcentur, hebdomadarius qui eos ſequitur dabit cibos, abſque coctione pulmenti; & ipſe aquam circumferet & iuxta vitrum: nulluſque ſurgendi, vel hauriendi, vel bibendi habebit poteſtatem.

LXV. Quando reuertuntur in Monaſterium, nemo ex ordine remanebit.

LXVI. Cum ad domos ſuas peruenerunt, ferramenta quibus opus fecerunt, & gallicas tradent ei qui ſecundus eſt poſt Præpoſitum domus; & ille inferet ea veſpere in cellulam ſeparatam, ibique concludet. Omnia autem ferramenta hebdomade completa reportabuntur in vnam domum: & rurſus qui ſuccedũt hebdomadæ ſingulis domibus nouerint quid diſtribuant,

LXVII. Leuito-

Digitized by Google

LXVII. Leuitonarium, & quicquid in veste est Monachorum, nemo lauet in die Dominica, præter nautas & pistrinarios.

LXVIII. Nec vadant ad lauandum nisi omnibus vnum signum insonuerit; sequenturque Præpositum suum, & lauabunt taciti cum disciplina.

LXIX. Nemo lauet retractis in altum vestibus plus quam statutum est; cumque lauerint omnes pariter reuertentur. Si quis remanserit eo tempore quo ibitur ad lauandum, vel in præsenti non fuerit, commonebit Præpositum suum, & ille mittet cum eo alterum: & sic loto vestimento reuertentur domum.

LXX. Vesperi sicca leuitonaria tollent, & dabunt secundo, ideſt ei qui post Præpositum est, & ille reponet ea in cellula.

LXXI. Quod si sicca non fuerint, altera die expandentur ad solem, donec siccentur: nec dimittentur in ardore solis plus quam in horam tertiam; cumque collecta fuerint leuiter mollientur.

LXXII. Nec tenebunt ea singuli apud se, sed dabunt vt reponantur in cellam vsque ad sabbatum.

LXXIII. Nullus de horto tollat olera, nisi ab hortulano acceperit.

LXXIV. Palmarum folia ex quibus texuntur sportæ, nemo suo iure tollet, absque eo cui palmæ creditæ sunt.

LXXV. Nullus vuas aut spicas adhuc immaturas comedere audeat præter ordinem disciplinæ: & omnino de omnibus quæ in agro sunt, vel in pomariis, nemo comedat separatim, antequam cunctis fratribus pariter exhibeantur.

LXXVI. Qui coquet, antequam fratres comedant, non gustabit.

LXXVII. Qui super palmas est non comedet de fructibus earum, nisi prius fratres comederint.

LXXVIII. Si iussi fuerint palmarum fructus colligere, præpositus colligentium dabit in eodem loco singulis ad vescendum modica: & cum ad Monasterium venerint, inter cæteros fratres partes suas accipient. Si autem inuenerint sub arboribus poma cecidisse, comedere non audebunt, sed reperta in transitu iuxta radices arborum collocabunt. Ipse quoque qui cæteris colligentibus distribuit, gustare non poterit; sed portabit ad dispensatorem, qui cum cæteris dederit fratribus, & ipsi tribuat partem suam.

LXXIX. Nullus in cellula sua reponat aliquid ad vescendum, absque his quæ à dispensatore acceperit.

LXXX. De paruulis autem panibus qui dantur domorum Præpositis, vt his eos distribuant, qui nolunt in commune vesci cum cæteris, & quasi maiori abstinentiæ se dedicant, ita obseruare debebunt, vt nulli dent iuxta gratiam, ne proficiscenti quidem peregre. Nec ponantur in medium: sed quando comedere volunt, cum disciplina dabuntur in cellulis, & cum his nihil aliud comedent, nisi salem tantum. Præter Monasterij autem coquinam nullus coquendi cibos potestatem habeat. Et si quando foris vadant, hoc est in agros ad operandum, accipiant olera sale aceto que condita, & in longos vsus æstatis tempore præparata.

LXXXI. Nemo in domo & in cellula ſua habeat præter ea quæ in commune Monaſterij lege præcepta ſunt: non tunicam laneam, non pallium, non pellem intonſis arietum lanis molliorem; non paucos nummos, non puluillum quidem ad caput, aut aliud variæ ſupellectilis: exceptis his, quæ à Patre Monaſterij per domorum Præpoſitos diuidentur, ideſt, armatura ſua, leuitonarijs duobus, & vno attrito ex vſu; ſabano longiore quod collo humeriſque circumdat; pellicula quæ pendet ex latere, gallicis & cucullis duobus, zona & bacello. Præter hæc quicquid inueneris, abſque contradictione auferes.

LXXXII. Nullus habeat ſeparatim mordacem pauulam ad euellendas ſpinas, ſi forte calcauerit, abſque Præpoſito domus & ſecundo: pendeatque in feneſtra in qua codices collocantur.

LXXXIII. Si quis de altera domo transfertur in alteram, exceptis his quæ ſupra diximus, ſecum transferre nihil poterit.

LXXXIV. Nullus neque exeundi in agrum, neque ambulandi in Monaſterio, neque extra murum Monaſterij foras habeat facultatem, niſi interrogauerit Præpoſitum, & ille conceſſerit.

LXXXV. Cauendum ne quis de domo in alteram domum verba transferat, nec de Monaſterio in Monaſterium, nec de Monaſterio in agrum, nec de agro in Monaſterium.

LXXXVI. Si quis ambulauerit in via, vel nauigauerit, aut operatus fuerit foris, non loquatur in Monaſterio quæ ibi geri viderit.

LXXXVII. Nemo dormiens ſupponat niſi reclinet in cellula ſua, quæ ei fuerit mancipata. Nec in cella, nec in domatibus, in quibus vitandorum æſtuum cauſſa nocte requieſcunt, nec in agris cum ad dormiendum ſe collocauerint alteri non loquetur, poſtquam obdormierit. Si poſt ſomnum noctu euigilauerit, oret; ſi ſitire cœperit, ieiunij autem inſtat dies, bibere non audebit.

LXXXVIII. Præter pſathium, ideſt mattam, in loco cellulæ ad dormiendum nihil aliud omnino ſubſternet.

LXXXIX. Cellulam alterius, niſi prius ad oſtium percuſſerit, introire illicitum eſt.

XC. Ad cibum non pergent niſi generali ſonitu conuocentur; nec ambulabunt in Monaſterio priuſquam commune ſignum intonuerit.

XCI. Abſque cucullo & pellicula nemo ambulet in Monaſterio, nec pergat ad collectam, nec ad veſcendum.

XCII. Veſpere ad vngendas & molliendas ab opere manus oleo abſque altero ire non poterit. Totum autem corpus nemo vnguet, niſi cauſſa infirmitatis: nec lauabitur aqua nudo corpore, niſi languor perſpicuus ſit.

XCIII. Nullus lauare alterum poterit aut vngere, niſi ei fuerit imperatum.

XCIV. Nemo alteri loquatur in tenebris: nullus in pſiathio cum altero dormiat: manum alterius nemo teneat; ſed ſiue ſteterit, ſiue ambulauerit, ſiue ſederit, vno cubito diſtet ab altero.

Digitized by Google

XCV. Spinam de pede alterius excepto domus Præpoſito, & ſecundo, & aliq cui iuſſum fuerit, nemo audebit euellere.

XCVI. Nullus attondeat caput abſque maioris arbitrio.

XCVII. Mutare de his quæ à Præpoſito acceperit cum altero non audebit: nec accipiet melius, & dabit deterius: aut è contrario dans melius, & deterius accipiens. Et in veſtimento & in habitu ſuo nihil noui præter cæteros cauſſa decoris inueniet.

XCVIII. Omnes pelles ligatæ erunt, & pendebunt ex humeris.

XCIX. Cuculli ſingulorum habebunt & Monaſterij ſigna & domus.

C. Nemo vadens ad collectam aut ad veſcendum dimittat codicem non ligatum. Codices qui in feneſtra, ideſt intrinſecus parietis reponuntur ad veſperum, erunt ſub manu ſecundi; qui numerabit eos, & ex more concludet.

CI. Nullus vadat ad collectam vel ad veſcendum habens galliculas in pedibus, vel palliolo lineo inuitatus, ſiue in monaſterio, ſiue in agris.

CII. Qui veſtimentum ſuum plus quam vſque ad meridiem, quando fratres conuocantur ad cibum, in ſole eſſe permiſerit, negligentiæ increpabitur.

CIII. Et ſi vnum de his quæ ſupradicta ſunt contemptu præterierit, correptione ſimili corrigetur.

CIV. Galliculas, & ſi quid aliud iungendum eſt vel componendum, abſque eo cui hoc miniſterium delegatur à Præpoſito domus, facere nullus audebit.

CV. Si quis fratrum læſus fuerit aut percuſſus, & tamen lectulo non diſcumbet, ſed deambulat inualidus, & aliqua re indigebit, veſtimento videlicet, vel palliolo, & cæteris vtenſilibus, Præpoſitus domus eius vadet ad eos, quibus fratrum veſticulæ commiſſæ ſunt, & accipiet. Cumque ſanus fuerit, reportabit abſque vlla mora.

CVI. Nemo ab altero accipiet quidpiam, niſi Præpoſitus iuſſerit.

CVII. Clauſa cella nullus dormiat, nec habebit cubiculum quod claudi poſſit: niſi forte ætati alicuius vel infirmitati Pater Monaſterij conceſſerit.

CVIII. In villam nullus vadat niſi miſſus, exceptis armentariis, & bubulcis, & agricolis.

CIX. Sub nudum dorſum aſini duo pariter non ſedebunt, nec ſuper tegmine plauſtri.

CX. Si aſino ſedens venerit aliquis, excepta infirmitate, deſiliet ante fores Monaſterij, & ſic aſinum præcedens funiculo ducet ad manum.

CXI. Ad tabernulas diuerſarum artium ſoli pergent Præpoſiti, vt accipiant quod neceſſarium eſt.

CXII. Ipſe quoque ante meridiem, quando fratres ad veſcendum vocantur, ire non poterunt; niſi forte quæuis incumbat neceſſitas: & conſilio Patris Monaſterij mittet hebdomadarius, vt deferat quod neceſſe eſt. Et omnino abſque iuſſione maioris in alteram cellam nullus audebit introire.

Digitized by Google

CXIII. Commendatum etiam aliquid à germano fratre nullus accipiet.
CXIV. Nihil in cella ſua abſque Præpoſiti iuſſione quiſpiam condet, nec poma quidem viliſſima, & cætera huiuſmodi.
CXV. Si præpoſitus domus alterius quoquam profectus fuerit, alius Præpoſitus dux erit eiuſdem gentis, & tribus geret curam proficiſcentis, & eius vtetur poteſtatibus, ac ſolicite omnia faciet: doctrinamque duorum ieiuniorum ita diuidet, vt vnam in ſua domo, alteram in profeciſcentis exerceat.
CXVI. Quando farinam conſpergunt aqua, & maſſam ſubigunt, nemo loquatur alteri. Mane quoque quando tabulis ad furnum vel ad clibanos deportant panes, ſimile habebunt ſilentium: & tantum de pſalmis & de ſcripturis aliquid decantabunt, donec opus impleatur. Si quid neceſſarium habuerint, non loquentur; ſed ſignum dabunt his qui poſſunt afferre quibus indigent.
CXVII. Quando ad miſcendam farinam vocati fuerint, nullus reſideat in loco panes coquentium; exceptis his qui coctioni ſufficient, & quibus iuſſum eſt, nemo reſidebit.
CXVIII. In nauibus quoque ſimilis diſciplina eſt. Nemo autem à terra ſoluet funiculum abſque iuſſione Patris, ne lembum quidem.
CXIX. In loco ſentinæ & interiore parte nauis cæteris fratribus ſuper tranſtra & tabulata quieſcentibus, nullus dormiat, & ſeculares homines dormire ſecum in naui nemo patietur. Vaſa infirmiora cum cæteris eis non nauigabunt; niſi forte Pater Monaſterij præcepit.
CXX. Nullus in domo ſua audebit focum facere, niſi in commune omnibus ſuccendatur.
CXXI. Qui vna oratione de ſex orationibus veſpertinis tardius venerit, vel qui muſſitauerit & locutus fuerit ad alterum, vel ſubtiſerit in reliquis orationibus conſtituto ordine, aget pœnitentiam.
CXXII. Quando domi ſedebunt non eis liceat loqui aliquid ſeculare; ſed ſi quid Præpoſitus de ſcripturis docuerit, viciſſim inter ſe ruminent, & referant quæ quis audierit, vel quæ memoriter teneant.
CXXIII. Nemo quidquam operis faciet, nec ſcyphos plenos aqua circumferet, nec funiculum quidem torquebit, niſi Præpoſitus iuſſerit.
CXXIV. Nemo iuncos infuſos in aqua ſibi tollet ad operandum, niſi magiſter hebdomadis ei dederit.
CXXV. Qui vas fictile fregerit, & iuncos tertio infuderit, aget pœnitentiam veſpere in ſex orationibus.
CXXVI. Poſt ſex orationes quando ad dormiendum omnes ſeparantur, nulli licebit excepta cauſſa neceſſitatis egredi cubiculum ſuum.
CXXVII. Si frater dormierit, omnis eum fraternitas proſequatur. Nemo permaneat abſque maioris imperio, nec pſallat niſi ei iuſſum fuerit: nec poſt alterum pſalmum iungat alterum ſine Præpoſiti voluntate.
CXXVIII. Duo ſimul tempore luctus non pſallant, nec pallio circumdabuntur lino. Nec quiſquam erit qui pſallenti non reſpondeat, ſed iungetur & gradu, & voce conſona.

Digitized by Google

CXXIX. Qui est infirmus in funere habebit ministrum qui eum sustentet, & omnino ad quemcumque locum missi fuerint fratres, de hebdomadariis habebunt eos qui ægrotantibus seruiant, si forte in itinere vel in agro languor obrepserit.

CXXX. Nemo ante Præpositum & ducem suum ambulet: nullus remaneat ab ordine suo.

CXXXI. Si quis aliquid perdiderit, ante altare publice corripietur Si vero de propriis vesticulis fuerit quid perditum est, tribus hebdomadis non accipiet; & in quarta acta pœnitentia dabitur ei quod amiserit.

CXXXII. Qui inuenerit aliquid, per tres dies ante collectam fratrum suspendet, & tollat qui cognouerit.

CXXXIII. Cunctis increpationibus atque doctrinis, quarum scripta est & constituta, correptio Præpositi sufficiet: & quid autem noui fuerit in delicto, referet ad principem Monasterij.

CXXXIV. Lotum in domo nullus faciat absque eo; & omne quod nouum est illius sententia disponetur.

CXXXV. Omnis correptio ita fiat, vt distincti sint qui corripiuntur; stentque in maiori collecta, & in vescendi loco.

CXXXVI. Qui absque commonitione fratrum recesserit, & postea acta pœnitentia venerit, non erit in ordine suo absque maioris imperio.

CXXXVII. Præpositus domus & dispensator si vna nocte absque fratribus dormierit: & postea acta pœnitudine ad conuentum venerit fratrum, non ei permittetur vt introeat domum, aut stet in ordine suo, absque maioris imperio.

CXXXVIII. Omne quod in conuentu fratrum audierunt disputatum, necessitate cogentur vt inter se replicent, ieiuniorum maxime tempora, quando à suis docentur Præpositis.

CXXXIX. Qui rudis Monasterium fuerit ingressus, docebitur prius quæ debeat obseruare: & cum doctus ad vniuersa consenserit, dabunt ei viginti psalmos & duas Epistolas Apostoli, aut alterius scripturæ partem. Et si literas ignorauerit, hora prima, & tertia, & sexta vadet ad eum qui docere potest: & qui ei fuerit delegatus, stabit ante illum, & discet studiosissime, cum omni gratiarum actione.

CXL. Postea vero scribentur ei elementa, syllabæ, verba ac nomina; & etiam nolens legere compelletur, & omnino nullus erit in Monasterio, qui non discat literas, & de scripturis aliquid teneat: qui minimum vsque ad nouum Testamentum & Psalterium.

CXLI. Ad collectam, & ad psallendum & orandum nullus sibi occupationes inueniat, quibus se dicat occupatum quasi ire non possit.

CXLII. Et si in naui fuerit, & in Monasterio, & in agro, & in itinere, & in quolibet Ministerio, orandi & psallendi tempora non prætermittat.

Digitized by Google

PRÆCEPTA ET INSTITVTA PATRIS NOSTRI Pachomij hominis Dei qui fundauit ab exordio Sanctæ vitæ Communionem.

Quomodo collecta fieri debeat, & fratres congregandi sint ad audiendum sermonem Dei, iuxta præcepta maiorum, & doctrinam sanctarum scripturarum, vt liberentur de errore animæ, & glorificent Deum in luce viuentium: & sciant quomodo oporteat in domo Dei conuersari sine ruina & scandalo, vt non inebrientur aliqua passione, sed stent in mensura veritatis, & traditionibus Apostolorum & Prophetarum; & solemnitatum ordinem teneant, imitantes conuersationem eorum in domo Dei, & ieiunia atque orationes ex more complentes. Qui enim bene ministrant, sequuntur regulam scripturarum.

CXLIII. Hoc est ergo ministerium quod Ecclesiæ ministri exercere debebunt. Congregent fratres orationis tempore, & omnia faciant, quæ rite complenda sunt, nullam detrectationi occasionem tribuant, nec sinant ambulare quempiam contrarium disciplinæ.

CXLIV. Si codicem postulauerint, deferant eis.

CXLV. Si quis de foris venerint vespere, & non occurrerit accipere opus quod altera die facturus est, mane ei tribuatur.

CXLVI. Si defecerit opus quod habebat in manibus, referat ad maioris scientiam, & quod ille præceperit faciat.

CXLVII. Qui minister est habeat studium, ne quid operis pereat in Monasterio in vlla omnino arte, quæ exercetur à fratribus. Quod si perierit, & negligentia fuerit dissipatum; increpabitur à Patre minister operum singulorum; & ipse rursus increpabit alium, qui opus perdiderit: duntaxat iuxta voluntatem & sententiam principis, absque quo nullus increpandi fratrem habebit potestatem.

CXLVIII. Si vestimentum ad solem expansum tertius inuenerit, dominus pro eo increpabitur, & aget pœnitentiam publicam in collecta. Pellicula & gallículæ, & cingulum, & si quid aliud perierit, qui perdiderit increpabitur.

CXLIX. Si quis tulerit rem non suam, portet supra humeros eius, & aget pœnitentiam publice in collecta, stabitque in vescendi loco.

CL. Si inuentus fuerit vnus è fratribus aliquid per contentionem agens, vel contradicens maioris imperio, increpabitur iuxta mensuram peccati sui.

CLI. Qui mentitur, aut qui odio quemquam habere fuerit deprehensus, aut inobediens, aut plus ioco quam honestum est deditus, aut otiosus, aut dure respondens, aut habens consuetudinem fratribus detrahendi, vel his qui foris sunt, & omnino quicquid contra regulam scriptu-

Digitized by Google

rarum est & Monasterij disciplinam; audiet Pater Monasterij, & vindicabit iuxta mensuram opusque peccati.

CLII. Præpositus domus culpæ & increpationi subiacebit, si ante tres dies non nuntiauerit Patri, siue in via, siue in agro, siue in Monasterio quid perierit: agetque publice pœnitentiam iuxta ordinem constitutum. Et si homo fugerit, & ante tres horas non nuntiauerit Patri, reus erit perditionis eius: nisi tamen eum rursus inuenerit.

CLIII. Hæc est vltio in eum qui fratrem de domo perdiderit, tribus diebus aget publicam pœnitentiam, quod si eadem hora nuntiauerit Patri in qua fugit, reus non erit.

CLIV. Peccatum si in domo sua Præpositus viderit, & non statim increpauerit delinquentem, nec nuntiauerit Patri Monasterij, ipse increpationis ordini subiacebit.

CLV. Per domos singulas vespere sex orationes psalmosque complebunt, iuxta ordinem maioris collectæ, quæ à cunctis fratribus in commune celebratur.

CLVI. Per singulas hebdomadas binæ disputationes, idest catecheses, à Præposito complebuntur.

CLVII. Nullus in domo quippiam faciet, nisi quod Præpositus iusserit.

CLVIII. Si omnes fratres qui in vna domo, sunt viderint Præpositum nimium negligentem, aut dure increpantem fratres, & mensuram Monasterij excedentem, referent ad Patrem, & ab eo increpabitur. Ipse autem Præpositus nihil faciet, nisi quod Pater iusserit; maxime in re noua. Nam quæ ex more descendit seruabit regulas Monasterij.

CLIX. Præpositus non inebrietur: non sedeat in humilioribus locis iuxta vasa Monasterij, ne rumpat vincula, quæ Deus in cœlo condidit, vt obseruentur in terris. Ne lugeat in die Festo Domini Saluatoris. Dominetur carni suæ iuxta mensuram sanctorum. Non inueniatur in excelsis cubilibus imitans morem gentilium. Non sit duplicis fidei. Non sequatur cordis sui cogitationes, sed legem Dei. Non resistat sublimioribus tumenti animo potestatibus. Non fremat, neque hirriat super humiliores. Non transferat terminos. Non sit fraudulentus, neque in cogitationibus versetur dolos. Ne negligat peccatum animæ suæ. Ne vincatur carnis luxuria. Non ambulet negligenter. Non cito loquatur verbum otiosum. Non ponat scaudalum ante pedes cæci. Non doceat voluptatem animam suam. Non resoluatur risu stultorum ac ioco. Non rapiatur cor eius ab his qui inepta loquuntur & dulcia. Non vincatur muneribus. Non paruulorum sermonem ducat. Ne affligatur in tribulatione. Ne timeat mortem, sed Deum. Ne præuaricator sit propter imminentem timorem. Non relinquat verum lumen propter modicos cibos. Non nutet ac fluctuet in operibus suis. Non mutet sententiam, sed firmi sit solidique decreti, iusteque cuncta considerans, iudicans in veritate, absque appetitu gloriæ, manifestus Deo & hominibus, & à fraude procul. Ne ignoret conuersationem sanctorum, nec ad eorum scientiam cæcus existat.

Digitized by Google

Nulli noceat per ſuperbiam: nec ſequatur concupiſcentias oculorum carnis. Non eum ſuperent incentiua viciorum. Veritatem nunquam praetereat. Oderit iniuſtitiam: ſecundum perſonam nunquam iudicet pro muneribus, nec condemnet animam innocentem per ſuperbiam. Non rideat inter pueros. Non deſerat veritatem timore ſuperatus. Non comedat panem de fraudulentia. Non deſideret alienam terram. Non opprimat animam propter aliorum ſpolia. Non deſpiciat eos qui indigent miſericordia. Ne falſum dicat teſtimonium ſeductus lucro. Ne mentiatur propter ſuperbiam. Ne contendat contra veritatem ob tumorem animi. Ne deſerat iuſtitiam propter laſſitudinem. Ne perdat animam ſuam propter verecundiam. Ne reſpiciat dapes lautioris menſae. Ne pulchra veſtimenta deſideret. Ne ſe neglegat, vt ſemper dijudicet cogitationes ſuas. Ne inebrietur vino; ſed humilitatem habeat iunctam veritati. Quando iudicat, ſequatur praecepta maiorum & legem Dei, quae in toto orbe praedicata eſt. Si quidquam de his praeterierit, reddetur ei menſura iuxta quam menſus eſt, & recipiet ſecundum opera ſua, quia nec hatus eſt in ligna ſua & lapides: & propter fulgorem auri, & ſplendorem argenti dimiſit iudicium, & deſiderio temporalis lucri laqueis ſe induit ethnicorum. Et veniat ei contritio Heli & ramorum eius; maledictio Dauid, quam imprecatus eſt Doech: ſignum quo donatus eſt Cain: ſepultura aſini, de qua loquitur Hieremias: perditio qua peccatores terrae hiatus abſorbuit: & interitus Chananaeorum, & contritio hydriae ad fontem: & arenarum comminutio in littoribus & ſaxis, quae fluctibus verberantur; & confractio virgae gloriosae de Iſaia, vt ſit quaſi caecus manu palpans parietem. Haec omnia ei euenient, qui non ſeruauit veritatem in iudicio, & iniqua egit in omnibus quae ei credita ſunt.

Ier. 3.
1. Reg. 4.
Pſal. 51.
Gen. 4.
Ier. 22.
Num. 16.
Eccleſ. 12.
Eſai. 5. & 59.

EIVSDEM PATRIS NOSTRI PACHOMII Praecepta atque iudicia.

Rom. 13. CLX. *Plenitudo legis caritas, ſcientibus tempus quia iam inſtet hora, vt de ſomno conſurgamus; & vicinior ſit ſalus quam eo tempore quo credidimus. Nox praeceſſit, dies appropinquauit: deponamus opera tenebrarum*; quae ſunt contentiones, detractiones, odia, & tumentis animi ſuperbia. Qui facilis eſt ad detrahendum, dicitque quod non eſt, ſi in hac peccato fuerit deprehenſus, monebunt eum ſecundo: & ſi audire contempſerit, ſeparabitur extra conuentum fratrum ſeptem diebus: & panem tantum cum aqua accipiet, donec polliceatur atque confirmet, ſe ab hoc vitio receſſurum; & ſic dimittetur ei.

CLXI. Iracundus & furioſus ſi frequenter iraſcitur ſine cauſſa & propter rem inanem & vacuam, per ſex vices commonebitur, in ſeptima facient eum conſurgere de ordine ſuſſionis ſuae, & inter vltimos collocabitur;

Digitized by Google

cabitur: docebuntque eum, vt ab hac mentis perturbatione mundetur, cumque tres dignos testimonio testes, qui pro eo polliceamur nequaquam simile quid esse facturum, adduxerit, recipiet sessionem suam. Alioquin si permanserit in vitio, moretur inter vltimos perdito priore loco.

CLXII. Qui falsum cupit probare contra alterum, vt opprimat innocentem, tertio commonebitur; & postea reus erit iniquitatis, siue de prioribus sit, siue de inferioribus.

CLXIII. Qui habet pessimam consuetudinem, vt fratres suos sermone sollicitet, & peruertat animas simpliciorum, tertio commonebitur, si contempserit, & obstinato animo in duritia perseuerauerit, separabunt eum extra Monasterium, & verberabitur ante fores: dabuntque ei ad vescendum foris panem & aquam, donec mundetur à sordibus.

CLXIV. Qui habet consuetudinem murmurandi, & quasi graui opere se opprimi queritur, docebunt eum quinquies quod sine caussa murmuret & ostendent perspicuam veritatem. Si & post hoc inobediens fuerit, & est perfectæ ætatis, ita eum habebunt vt vnum de ægrotantibus, & ponetur in loco infirmorum; ibique aletur otiosus, donec redeat ad veritatem. Sin autem iusta est illius querela, & à maiore inique opprimitur; qui eum scandalizauerit, eidem sententiæ subiacebit.

CLXV. Si inobediens quis fuerit, aut contentiosus, aut contradictor, aut mendax, & est perfrictæ frontis, decies commonebitur, vt desistat à vitiis: si audire noluerit, Monasterij legibus increpabitur. At si per alterius culpam ad hæc vitia deuoluitur, & hoc fuerit comprobatum: ille qui caussa extitit, reus erit vlrionis.

CLXVI. Si deprehensus fuerit aliquis è fratribus libenter cum pueris ridere & ludere, & habere amicitias ætatis infirmæ, tertio commonebitur, vt recedat ab eorum necessitudine, & memor sit honestatis & timoris Dei, si non cessauerit, corripietur vt dignus est correptione seueriſsima.

CLXVII. Qui contemnunt præcepta maiorum & Regulas Monasterij, quæ Dei præcepto constitutæ sunt, & paruipendunt seniorum consilia, corripientur iuxta ordinem constitutum, donec corrigantur.

CLXVII. Qui iudex est omnium peccatorum, & peruersitate mentis vel negligentia reliquerit veritatem, viginti viri sancti & timentes Deum, sine decem, & vsque ad quinque, de quibus omnes dent testimonium, sedebunt & iudicabunt eum, & regradabunt in vltimum gradum, donec corrigatur.

CLXIX. Qui conturbat fratrum animos, & facilis ad loquendum est, lites serens ac iurgia, decies commonebitur. Et si non fuerit emendatus, corripietur ordine Monasterij, donec corrigatur.

CLXX. Qui viderit de maioribus & præpositis fratrem suum in tribulatione, & noluerit caussam tribulationis inquirere, cumque contempserit, quæretur caussa à supradictis iudicibus inter fratrem atque Præpo-

Digitized by Google

situm; & si deprehendatur negligentia Præpositi vel superbia coangustatum fratrem, & iudicasse eum non secundum veritatem, sed secundum personam, regradabitur de solio suo, donec corrigatur, & ab iniustitiæ sordibus emundetur: quia non consideranit veritatem, sed personas, & seruiuit prauitati animi sui, & non Dei iudicio.

CLXXI. Si quis promiserit se obseruare Regulas Monasterij, & facere cœperit, easque dimiserit; postea autem reuersus egerit pœnitentiam, obtendens infirmitatem corpusculi, per quam non possit implere quod dixerat, faciant eum inter languentes commorari, & pascetur inter otiosos, donec acta pœnitentia impleat quod promiserit.

CLXXII. Pueri si in domo fuerint dediti lusibus & otio, & correpti non possint emendari, debet Præpositus vsque ad dies triginta ipse eos monere & corripere. Si viderit in prauitate persistere, & non renuntiauerit Patri, & aliquod peccatum in eis fuerit deprehensum, ipse pro eis culpæ subiacebit, iuxta quod peccatum fuerit inuentum.

CLXXIII. Omnes saltem pueri qui non timent confundi pro peccato, & per imprudentiam iudicium Dei non cogitant, & correpti verbo non emendauerint, verberentur quamdiu disciplinam accipiant & timorem.

CLXXIV. Qui iniuste iudicauerit, iuste ab aliis condemnabitur.

CLXXV. Si vnus, è fratribus vel duo vel tres scandalizati ab aliquo recesserit de domo, & postea venerint, ventilabitur inter eos & scandalizantem ante iudicium, & si reus inuentus fuerit, Monasterij Regulis emendabitur.

CLXXVI. Qui consentit peccantibus, & defendit alium delinquentem, maledictus erit apud Deum & homines, & corripietur increpatione seueriſſima. Quod si per ignorantiam deceptus est, & non ita putauit, vt verum est, ignoscetur ei. Et omnis qui peccat per ignorantiam, facile accipiet veniam: qui autem sciens peccauerit, sustinebit increpationem iuxta mensuram operis sui.

PRÆCEPTA AC LEGES PATRIS NOSTRI PACHOMII de sex orationibus vespertinis, & de collecta quæ per singulas domos fit sex orationum.

CLXXVII. Viginti quinque orgyas Præpositus domus ac secundus debebunt de palmarum foliis texere, vt ad exemplum eorum operentur & cæteri. Quod si non fuerint in præsenti, qui loco eorum præfuerit, huic operi atque mensuræ studium commodabit.

CLXXVIII. Postquam acciti fuerint veniant ad collectam, & antequam vocentur cellula nullus exibit. Si qui hæc præcepta contempserint, increpationi solitæ subiacebunt.

CLXXIX. Ne plus operis fratres compellantur facere; sed moderatus labor omnes ad operandum prouocet. Sitque inter eos pax & concordia,

Digitized by Google

& libenter maioribus ſubijciantur, ſedentes, ambulantes, ac ſtantes in ordine ſuo, & inuicem de humilitate certantes.

CLXXX. Si quid peccatum fuerit, Patres Monaſteriorum emendare poterunt, & conſtituere quod ſequi debeant.

CLXXXI. Præpoſitus autem domus, & qui ſecundus ab eo eſt, hoc tantum habebit iuris, vt compellat fratres in collecta domus, ſiue in collecta maiore, hoc eſt omnium fratrum, ſubiacere pœnitentiæ.

CLXXXII. Quod ſi Præpoſitus peregrè fuerit, qui ſecundus eſt locum eius obtinebit, tam in pœnitentia fratris recipienda, quam in quocunque alio eorum quæ in domo neceſſaria ſunt.

CLXXXIII. Si quis abſque conſcientia duorum ierit ad alteram domum, vel alterius domus fratrem, codicem legendum mutuum poſtulare, vel quodlibet aliud, & in hoc inuentus fuerit, Monaſterij ordine increpabitur.

CLXXXIV. Qui vult ſine macula & abſque contemptu in domo cui deputatus eſt eſſe, omnia quæ præcepta ſunt coram Deo obſeruare debebit.

CLXXXV. Quicquid neceſſarium eſt in Monaſterio ſiue in agro, ſi Præpoſitus domus occupatus eſt, ſecundus impleat.

CLXXXVI. Sex orationes facere veſpertinas; iuxta exemplum maioris collectæ, in qua omnes fratres pariter congregantur, ſummæ delectationis eſt, & ita facile fiunt, vt nullum onus habeant, & ex onere naſcatur tædium.

CLXXXVII. Si quis de foris venerit, & æſtu laborauerit, alijque fratres orationem celebrabunt, ſi ire non poteſt, non cogetur.

CLXXXVIII. Quando Præpoſiti domorum fratres de conuerſatione ſanctæ vitæ docebunt, abſque grauiſſima neceſſitate nullus aberit.

CLXXXIX. Maiores qui cum fratribus mittuntur foras quamdiu ibi fuerint, habebunt ius Præpoſitorum, & eorum cuncta regentur arbitrio docebuntque fratres per conſtitutos dies. Et ſi forſitan aliquid inter eos ortum fuerit ſimultatis, audient ipſi maiores, & dijudicabunt cauſſam, & dignum culpa increpabunt: vt ad imperium eorum ſtatim pacem pleno corde conſocient.

CXC. Si quis ex fratribus contra Præpoſitum domus ſuæ habuerit triſtitiam, aut ipſe Præpoſitus contra fratrem aliquam querimoniam, probatæ fratres conuerſationis & fidei eos audire debebunt, & dijudicabunt inter eos. Si tamen abſens eſt Pater Monaſterij, vel aliquò profectus, primum quidem expectabunt eum; ſin autem diutius foris viderint commorari, tunc audient inter Præpoſitum & fratrem, ne diu ſuſpenſo iudicio triſtitia maior oriatur. Et ille qui Præpoſitus eſt, & ille qui ſubiectus, & hi qui audiunt, iuxta timorem Dei cuncta faciant, & non dent in vllo occaſionem diſcordiæ.

CXCI. Igitur qui animo vno eſſe concupiſcunt, & viuere mente communi diſpoſuerunt, conſiliis maiorum inſeruiant: quod ex conſiliis proceſſerit Patrum, id faciant,

Digitized by Google

CXCII. *De vesticulis.* Si quis ab his quæ præcepta sunt amplius habuerit, absque commonitione maioris deferet ad custodem cellæ: & introeundi, vel postulandi ea non habebit potestatem; sed erunt sub Præpositi, & eius qui secundus est, arbitrio.

CXCIII. *De puellarum disciplina.* Nemo ad eas vadat visitandas, &c. *Hoc caput alio loco inter Regulas Virginum posuimus, pag.* 151. *fide nostri codicis M. S. qui inter S. Pachomij præcepta non agnoscit.*

CXCIV. Quicunque de his mandatis aliquid præterierit, absque vlla dubitatione negligentiæ & contemptus aget pœnitentiam, vt possidere valeamus regna cœlorum.

Explicit Regula S. Pachomij.

INCIPIVNT MONITA S. PACHOMII.

HOnora Deum & valebis. Memor esto gemitus, quos perpessi sunt sancti. Efficiamur vnanimes, permanentes in quo vocati sumus; pro omnibus curam gerentes, vt hanc quam arripuimus vitam perficere valeamus, & cursum institutionis nostræ Deo placitum perficere mereamur; vt ne similes inueniamur, qui in vanis & caducis rebus lætantur, ne quando mens nostra recti itineris lineam derelinquens in peccatum corruat, & spe æterna fraudetur. Intellectu namque est optimum, cognoscere voluntatem Dei. Omnium enim superior efficitur homo, qui obedierit veritati. Omnium enim malorum peius est, legi Dei resistere, & acquiescere propriæ voluntati. Qui enim suam perficit voluntatem, à diuina cognitione fraudabitur: nec poterit perficiendo propriam voluntatem viam sanctorum incedere; & in nouissimo interitum & planctum inueniet. Nunc igitur tempus placendi Domino: quia salus in tempore tribulationis acquiritur. Ne ergo tantummodo credulitatem fidei in tempore lætitiæ teneamus, & in tempore tribulationis ab eadem recedamus. Scriptum est enim: *Si voueris votum Domino, ne moram feceris reddere illud*, & in tribulatione ne deficias; sed patiens esto, & obsecra Dominum. Immobilis enim fidei plenitudo tribuetur à Deo quam per Spiritum sanctum acquisierunt Prophetæ, in qua & Apostoli confirmati sunt, qui propter fidem diuersas tribulationes persecutionum excipientes ad promissa præmia peruenerunt. Hoc ergo scientes ne circumferamur, errorum seductione decepti; sed potius firmi & immobiles maneamus, vt cogitationum peruagationes, quæ velut aquæ efferuescunt, diuinæ legis assidua memoria refrenemus; per quam carnalis concupiscentiæ legem destruentes, omne quod Deo placitum est exquirere valeamus: & custodiamur illæsi à curis secularibus, omnique elatione; quæ est insania pessima, peior omnium malorum. Dominum semper præ oculis habentes reminiscamur passionem crucis eius ac mortis, per

Eccles 5.

Digitized by Google

quem redempti ac viuificati sumus. Odiamus ergo mundum, & omnia quæ in eo sunt; odiamus etiam omnem requiem corporalem. Abrenuntiemus huic vitæ, vt Deo viuere valeamus.

Memores ergo simus, carissimi, professionis nostræ, quemadmodum Deo polliciti sumus deseruire: Hoc ipsum enim exquiritur à nobis in die iudicij. Esuriamus, sitiamus, nuditatem perferamus, vigilemus, & in psalmis atque orationibus positi ex intimo corde ingemiscentes lacrimas effundamus: nosmetipsos cauta discussione probantes, si vel in aliquo digni Deo pro eius immensa clementia inueniri mereamur. Tribulationis angustiam non refugiamus, vt consolationis dominicæ requiem consequamur; & immortalis vitæ ac sempiternæ requiem percipere mereamur.

Expliciunt Monita S. Pachomij.

SANCTORVM PATRVM PACHOMII & Theodorici Epistolæ & verba Mystica.

DE IISDEM EPISTOLIS VETERVM TESTIMONIA.

GENNADIVS Massil. de illust. Eccles. Script. cap. VIII.

PACHOMIVS Monachus, vir tam in docendo quam signa faciendo Apostolice gratiæ, & fundator Ægypti Cœnobiorum, scripsit Regulam, &c. Scripsit & ad collegas præpositure suæ Epistolas, in quibus Alphabetum mysticis testium Sacramentis, velut humanæ consuetudinis excedens intelligentiam clausit; solis credo eorum gratiæ vel meritis manifestatum. Vnam ad Abbatem Syrum, vnam ad Abbatem Cornelium. Ad omnium Monasteriorum Præpositos, vt in vnum antiquius Monasterium, quod lingua Ægyptiaca Baum vocatur, congregati Paschæ diem velut æterna lege celebrent, Epistolam vnam. Similiter & ad diem remissionis, quæ mense Augusto agitur, vt in vnum Præpositi congregarentur, Epistolam vnam; & ad fratres qui foras Monasterium missi fuerant operari, Epistolam vnam.

IDEM GENNADIVS cap. VIII.

THEODORVS Presbyter, successor gratiæ & præpositure supradicti Abbatis Pachomij, scripsit ad alia Monasteria Epistolas sanctarum scripturarum sermone digestas: in quibus tamen frequenter meminit magistri & institutoris sui Pachomij, & doctrinæ eius ac vitæ proponit exempla, quæ ille vt doceret Angelo administrante didicerat;

Digitized by Google

simul & hortatur permanendum in proposito cordis & studij, & redire in concordiam & vnitatem eos, qui post Abbatis obitum discessione facta, à cœtu semetipsos abscideranr vnitatis. Sunt autem huius exhortationis Epistolæ tres.

S. CYRILLVS Alexand. Epist. ad Concil. Carthagin. apud Æg. Bucherium de Doctrina temporum.

Indicabo vobis quod Pachomius Monachus insignis, factis Apostolicæ gratiæ egregius, fundatorque Ægypti Cœnobiorum edidit ad Monasterium, quod lingua Ægyptiorum vocatur Baum, literas quas Angelo dictante perceperat, vt non errorem incurrerent in solemnitatis Paschalis ratione.

BEDA libro de Argument. Lunæ.

Legimus in Epistolis Græcorum, quod post passionem Apostolorum sanctus Pachomius Abbas in Ægypto cum Monachis suis in oratione à Domino rogauit, vt ostenderet ei quomodo Pascha deberet celebrare: & misit Dominus per Angelum suum ad præfatum sanctum Pachomium Cyclum decennoualem. Sic legitur in Epistola quam beatus Cyrillus ad Leonem Papam scripsit: Indicabo vobis &c.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII ad sanctum virum Cornelium, qui Pater fuit Monasterij Mochansios: in qua loquitur iuxta linguam quæ ambobus ab Angelo tradita est, & cuius nos sonum audiuimus, cæterum vires & sensum intelligere non possumus.

I. DEus sapiens, Deus absque vllis occasionibus bonus, Deus sine omni querela, dedit requiem spiritui tuo: & tu da requiem animæ tuæ, vt lætetur Sion in diebus natiuitatis suæ. Fac opus Iotæ, quod vocatum est Y in diebus antiquis: & pone Delta ante oculos, vt bene sit animæ tuæ. Ro tetendit manum suam vt perueniret ad te; quod est Iota: hoc est sepulcrum cubiculi tui. Cane tu Ω, ne forte Ω tibi canat seculum impudentissimum. Lætetur tecum, ne tu cum seculo gaudeas procacissimo. Memento Hetæ: ne obliuiscaris Kalendarum quæ sunt dies paupertatis & cubilis tui. Tolle tibi Iota, quod præcipuum est ex eis: Non enim erat Lambda in Heta; & idcirco enutritus es sine pannis. Reuertere ad Kalendas, quæ sunt Xi, de Y parauerunt plaustra tabernaculi Principes tribuum, & obtulerunt ea lætantes, cunctaque dona cum omni gaudio. Et tu vt sapiens cognosce capillum capitis tui in via, vt veniat gratia super his, quæ sunt dies innocentiæ tuæ. Nunquid non Kalendæ sunt Tau? Heta est pascha. In his omnibus ne obliuiscaris Simmæ, quod vocatur quidem Simma, sed habet communionem cum Ro, donauit illi partem suam, vt fiat dies in Ω. Literæ huius Epistolæ scriptæ sunt Delta, & Iota. Saluta caput & pedes, & manus, & oculos, & reliqua spiritus tui, quæ sunt Alpha.

Digitized by Google

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII ad Patrem Monasterij Syrum, qui & ipse gratiam cum Pachomio & Cornelio Angelicæ linguæ acceperat.

II. MEmento quæ scripserim tibi Y, in Epistola propter Tau scriptum, & recordare, & scribe Ni, propter Simma quod scriptum est. Nunquid Xi non est Y, quod in Kappa conuertitur? In his omnibus recordare, & scribe Ni & Iota, vt Alpha pulchrè scribatur in gratiam excelsorum. Nunquid Moe non est Y & Kappa: Kappa non est Tau? Aperi os tuum, & leua faciem tuam, vt oculi tui videant, & possis legere quæ scripta sunt; Attende diligenter, & caue ne scribas Delta super Phi, & inuetereſcant dies tui, & aquæ tuæ imminuantur. Memento, & scribe Theta & Ro, vt Ro scribatur bene.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII ad Patrem Monasterij Cornelium, quod vocatur Mochanseos.

III. HOnora Dominum, & confortaberis. Memento gemitus sanctorum: Simma & Phi fiat, domus tua iuxta annos tuos sit disposita, iuxta exempla sanctorum; non in cibis temporalibus, neque in vlla similitudine eorum quæ videntur in cœlo siue in terra. Habetote Ω, vt possitis occurrere Deo in die visitationis, liberati ab increpatione Marthæ. Para domum tuam secundum terminos eius. Obserua Theta, ne reus sis increpationis eius, cui dictum est; *Redde rationem dispensationis tuæ*, vel illius qui comedit & bibit cum ebriis, quando noluit fodere, nec dare conseruis cibaria in tempore suo. Ideo reddiderunt ei, quia oblitus est legis Dei, & infirmos visitare contempsit. Et idcirco fluctuare cœpit; & indigere pane: imitans homines confidentissimos & arrogantes, qui noluerunt domum Hi. Homo cognosce quæ dicuntur, quia bellum Domini in manibus eorum est, & creditum est eis, vt regerent carnem suam, & stare facerent: si forte possent effugere increpationem Danielis, & ruinam Esaü, & duritiam Moab, & defectionem Ismaëlis, & illecebras saturitatis ac ventris, quia sapuerunt ea quæ super terram sunt. Abundantia autem hominis sapientia eius est. O homo trade disciplinæ cor tuum, ne multiplices mortuos in contemptu & negligentia tua, propter errorem cordis tui. O homo ne visibilia despicias. Mercenarius non est pastor, in tenebris vulpes comedunt. Tene gladium gloriæ tuæ, cognosce loricam iustitiæ, & ne contemnas habitaculum sapientiæ. Fac tibi sacculos, qui non inueterescant: vt possis ad foramen aspidum mittere manum. Ne inebrieris vino, ex quo ruinæ fiunt plurimæ: & ambulant nudi super terram. Cogita quod lex data sit de muliere menstruata, vt extra castra proijciatur: viæ enim eius stratæ sunt spinis. Paupertas humiliat virum, & perstillat domus

Luc. 16. Mat. 24.

Digitized by Google

vbi otiosæ sunt manus. Ne infirmeris ad plagas lignorum, Tau & Ro. Ventris insania peior est omnibus malis. Error oculorum imminuit prudentiam sapientum. Deficit sapiens propter concupiscentiam carnis in carne, quod sanguis sanguini misceatur. Omnes qui estis cooperatores Dei, ne perdatis gloriam vestram. Scito ante omnia quod si fueris in Alpha, Deus consentiet tibi. Cum autem Deo consenseris, in quo cursus tuus est, gaudere non poteris in omni re vana: cuius si curam gesseris, prudentia tua vertetur in stultitiam. Qui ebrius est, ebrium non potest adiuuare. Qui errat quomodo erranti monstrabit viam? qui voluerit ductore eo vti, væ illi. Cæcus enim cæcum ducet in foueam. Sapientia apud sanctos est, & in illis Dei voluntas reperitur: non in his quibus repugnat Deus, & qui dicunt, Deus in nobis est; gaudium eorum conuertetur in luctum. Non enim cognouerunt mysterium Dei: neque inuenerunt viam seruorum, vt operentur in ea. Flagellati sunt, & non doluerunt: seducti sunt, & non intellexerunt. In his omnibus, ô homo Dei, reuertere in excelsum; quod est scientia sapientiæ. Scri-
Exod. 20. ptum est, *non concupisces*, & rursum, non inebriaberis. Desiderium non est vnius rei. Laudatur peccator in operibus manuum suarum. Dictum
Esai. 66. est & aliis: *qualem domum ædificabitis mihi?* qui quadraginta annis audierunt sermonem Dei, & non ei obtulerunt victimas, nec annis septuaginta ieiunauerunt illi. Cor enim eorum erat post idola: nec vo-
Psal. 45. luerunt Deo vacare dicenti: *Vacate & videte quoniam ego sum Deus*, &
Psal. 4. vsque ad hanc diem non vacant Deo. Dicitur tibi homo, *quare diligitis vanitatem?* An cor vestrum aggrauatum est? Cain operabatur terram, vt offeret victimas Deo, & condidit ciuitatem: sed non iuxta scientiam, quæ placet Deo, fecit hæc omnia. Noë & omnis domus eius in arca de mundi est seruata naufragio. Abraham diues fuit: Isaac reliquit benedictionem Iacob. Ipseque Iacob intellexit, quem amare deberet, & benedictionem eius legis instar habuerunt. Ioseph adiutor fuit generis sui, quia peccatum fugit, & detestatus est voluptatem, ostenditque posteris quod visitaturus eos esset Deus, & aperuit mysteria futurorum, memoriam relinquens sapientiæ suæ. Surrexit postea Moyses, qui seculi vicit illecebras, diuitias pro nihilo habuit, Ægyptiorum sapientiam stultam esse monstrauit. Idcirco Iesus ministrabat ei, qui intellexit doctrinam eorum, & habuit socium Caleb. Homines stulti non intellexerunt hæc; & idcirco lumen tenebras esse dixerunt. Deus dedit iustificationes suas, vt ambularet populus in eis: & in his omnibus non inuenerunt cor suum, nec conuersati sunt in mandatis Dei: sed vacabant desideriis suis, & non operibus Dei. O homo, vsquequo non
Psal. 45. audis dicentem tibi, *Vacate, & videte quia ego sum Deus*: sed vnusquisque sequitur cogitationes animæ suæ? Num visitastis infirmos? quare moriemini? cur ad laqueum curritis? Hæc sunt enim præcepta vitalia, quæ acceperunt sancti, vt versarentur in eis, vt nihil aliud cogitarent, vt facerent opera digna immortalitate. Volatilia cœli non seminant neq; metunt,

Digitized by Google

metunt, & Deus dedit eis, vt raperent ex vniuersis fructibus, & gratuito viuerent. Homo iniquus & pessimus, qui res alienas desiderat, imitator est auium pessimarum; rapit & comedit non sua. Hos vitare debemus, & intelligere parabolas, & non esse raptores & iniqui; sed imitari maiores nostros, qui placuerunt Domino, & increpauerunt Adam, quia comedit ad persuasionem Euæ. Quia antequam comederent, nomina cunctis rebus imposuit, & nunc quoque suis vocabulis appellantur. Postquam autem comedit electus est de paradiso, & operatus est terram, genuitque Cain & Abel, qui creuerunt, & operati sunt iuxta voluntatem suam, Opus Abel placuit Deo magis quam Cain: quia quæ erant electa & primaria offerebat Deo; è contrario Cain si quid deterius fuit, hoc obtulit Deo, qui in exemplum humani generis præcesserunt. Omnes enim qui electa offerunt Deo, similes sunt Abel: qui deteriora Cain operibus comparantur; & eius qui irrisit patrem suum, & nuditatem eius fratribus nuntiauit: & illius qui ædificauit turrim in campo Sennaar, oblitus misericordiam Dei, à quo in arca seruatus est, & liberatus à diluuio, & à quo benedicti sunt patres eius. Qui furore quodam socios hortabantur, dicentes: Venite, dolemus lapides, ac cædamus sycomoros & cedros, & faciamus nobis turrim, non considerantes vltionem turris Chalannæ, quomodo Deus diuiserit linguas eorum, volentium ædificare turrim superbiæ ad cœlum vsque tendentem, & orientalem plagam relinquentium; quia obliti sunt legem Dei, quam in corde susceperunt. Nunc igitur prouide & intellige vltionem turris; quæ quamuis excelsa sit, ad cœlum vsque peruenire non poterat, & lapis super lapidem non relinquetur in templo, in quo contra Christum Pharisæorum est congregata impietas. Scriptum est: *Non pertranſibit generatio eorum, donec hæc omnia fiant.* Nunc tempus est, vt operemur Domino, quia salus nostra in tempore est angustiæ, si potuerimus eius calcare vestigia, & dicere semper; *Magnificetur Dominus, qui diligunt ſalutare eius.* Et iterum: *Ego autem ſperabo in te ſemper.* Non enim est fides quæ tantum tempore gaudij est, & deficit in tempore tribulationis. Scriptum est: *Quæ egredientur ex ore tuo obſerua vt facias.* Et rursum: *Si vouerit Domino, ne moreris reddere: ne forte requirat Dominus à te, & ſit tibi in peccatum.* Quare si dixeris: *Ego autem ſperabo in te ſemper*; & in hoc spoponderis, imple opere, vt in tribulatione quoque salutem merearis à Domino. Recordare quod scriptum est: *Ne deficias, & cuſtodi conſilium meum & cognitionem, vt viuat anima tua.* Qui enim custodit mandatum legis, seruat animam suam. Scriptum est: *Operuit nos vmbra mortis, & non ſumus obliti nominis Dei noſtri. Si expandimus manus noſtras ad Deum alienum.* Et iterum: *Occupauerunt me laquei mortis pericula inferni inuenerunt me. Tribulationem & dolorem inueni. In omnibus his non eſt conuerſum retrorſum cor noſtrum, ſed nomen Domini inuocaui.* Dicit & alius credens corde firmissimo: *Non timebo millia populi circumdantis me.* Et hoc dicit, quia habet fiduciam in Deo. Fili, ne deficias, suscita amicum tuum

Luc. 21. Pſal. 39. Pſal. 70. Deut. 23. Prou. 3. Pſal. 43. Pſal. 17. Pſal. 3.

Digitized by Google

pro quo fidem feciſti, ſciens quod omnes gentes vt ſurculi ex igne, & ſicuti ſtipulæ leues, quæ huc atque illuc aura celeri deferuntur, & ſicut puluis qui raptatur turbine. Scito quod ſcriptum ſit tibi, ne cum videris equum & aſcenſorem, & infinitam multitudinem, timeas animo, ſed memento Domini Dei tui qui dedit tibi fortitudinem, vt in prælio vinceres; qui *omnes homines vult ſaluari, & venire ad ſcientiam veritatis.* Si audiſti vocem Dei loquentis, *Cælum & terram ego impleo*, non timebis, ſed dices: *Dominus noſter in cælo ſurſum*, & ſuper terram deorſum, ne audias: *modicæ fidei quare dubitaſti?* Et tu rurſum reſpondebis: *Niſi quia Dominus erat in nobis, cum conſurgerent homines in nos, forte viuos deglutiſſent nos.* Sæpe enim ab adoleſcentia tua pugnauerunt contra te: & tu portaſti iugum fidei à pueritia tua. Nec percuſſum eſt dorſum tuum oneribus Ægyptijs, nec ſeruierunt manus tuæ in cophino; quia circumciſionem amaſti ſpiritalem: quæ occaſionem dedit ſaluti animæ tuæ. Breuiter auditis: grande periculum eſt hominis dum muſtum eſt, ne efferueat.

1. Tim. 2.
Ier. 23.
Pſal. 113.
Mat. 14.
Pſal. 123.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII AD SYRVM Patrem Monaſterij Chnum, & Ioannem Præpoſitum domus eiuſdem Monaſterij.

TRanſiuimus per te, & non potuimus præ nimia feſtinatione diuinum tecum conferre ſermonem: ideo nunc per Epiſtolam loquimur. Omni virtute contende vt impleas conſuetudinem Monaſterij, & facias quæ præcepta ſunt: ne correptioni futuri temporis præpareris, fueriſque in peccatorum vinculis condemnandus, & offerendus Deo propter negligentiam, non ſolum tuam, ſed & fratrum qui tecum ſunt, & cooperantur tibi, ſcientium, quod ea quæ nobis dedit, illis fideliſſimè tradiderimus. Memineris & miniſterij laboriſque ſanctorum, & amici tui, qui cognouerunt voluntatem Dei: vt & ipſi fiant coheredes eiuſdem repromiſſionis, & habeant immortalem fidem à Deo, quæ creata eſt per ſpiritum Prophetarum, & ab Apoſtolis roborata. Qui ſuſtinuerunt pro ea omnes anguſtias & perſecutiones. Crediderunt enim repromiſſioni eius, & idcirco fragrantiam boni odoris ſibi parauerunt. Conſideremus ergo eos, quos Deus dominatione donauit, ſi forte eis ſeruire mereamur, & eorum adhærere doctrinæ, relicta omni ſuperbia & peccato: fortiſſimè reſiſtentes Alpha, quod abſque timore operatur in corporibus. *Abſorpta eſt enim mors in victoria.* Et quomodo rurſum infirmi ſumus in hoc tempore: ſcientes quod ſtatuta ſit Eccleſia & dirigenda in bonum, ſicut & prædixit tibi. Noſti quod non glorietur ſecuris ſine eo qui præcidit in ea; & quæ doceant nos ſcripturæ habere reſponſum mortis: quam ſi deuorauerimus, ſaluamus animam noſtram. Non eſt timendus interitus in loco peregrinationis noſtræ: ſed pugnandum, quomodo pacem cum his qui Dei iuſtificationes cuſtodiunt, habere poſſimus. Heta, ſi lucreris omnem

1. Cor. 15.
2. Cor. 1.

Digitized by Google

mundum, & habeas contra Deum inimicitias, quæ est vtilitas? Decet igitur vt quæ dicuntur nobis aliquando intelligamus: scientes quia mundus prætereat, & desideria eius. Vigilate & videte quomodo ambuletis. Nouimus quod ineruditis occurrat mors. Et non intelligite tempora, in quibus est error & seductio. Considera horas atque momenta, & mensium spatia, quorum cursu humana vita deuoluitur: & eorum numero scitur, quanto tempore vnusquisque vixerit: vt possint colligere vires suas, & implere ex his horrea, & sementem futuris messibus præparare: & vt culturæ studia tempore messionis inueniant: & coram Deo & omnibus possideant necessaria, mortis timore superato, & transeunte mundo non celebrent festos dies in veteribus vestimentis. Ciuitates destructæ sunt & repletæ alienis, qui haud pij sunt inire consilium sapiens. Fluxit in deserto aqua, & exultauerunt iumenta ac volatilia. Sapiens & continens homo non vngetur vnguento quod demolitæ sunt muscæ morientes, & quod compositum est filiis agri. Ideo vigilare debemus, & omni solicitudine futuris lapidibus prouidere: vt non confundamur in tempore, quando venerint tempora refrigerij; & ne inueniamur subditi seruituti, sed vt simus noua conspersio: scientes quod pulchritudo nobiscum sit. Loquitur & alibi sermo diuinus: *Numquid comedam carnes taurorum, aut sanguinem hircorum bibam?* Quamobrem non circumferamur omni vento doctrinæ: quia venit tempus vt sancti regnum accipiant. Expandit Sion manus suas, non est qui consoletur eam. Iuuenes infirmati sunt in plagis lignorum: dispergentes aquas itineris sui. *Myrmicoleon periit, eo quia non haberet escam.* Qui cum fure partitur, odit animam suam. Profanas & nouas doctrinas deuita. Aduena sicut indigena sit inter vos. *Occidit in grandine vineas eorum, & sycomoros eorum in pruina.* Acceptabilis regis minister intelligens. Mel inuenisti, comede quod sufficit, ne forte satiatus euomas id. Memento iudicij, & misericordiæ, ac fidei. Iudicij, per quod regiones habitabiles fiunt: misericordiæ, per quam glorificatur Deus: fidei, quæ fundamentum est mortuorum atque viuorum: vt per hoc spem possidere valeamus. Pugna atque contende, & qui tecum sunt fratres, quia scripsi vobis in figuris & in parabolis, vt quæratis ea sapienter, sequentes sanctorum vestigia: nec incurratis in iudicium Dei, docti sermonibus eius. Hyems præsentis seculi nos ambulare non prohibeat: sed incessabiliter iustitiam Dei semper operemur, recordantes illius testimonij: *Donec pertranseat hyems, & pluuia abeat ac recedat sibi.* Deus adiutor nostri sit in pace, quæ mensuram non habet largitatis, quæ sit in domibus nostris, donec vespertinum tempus pertranseat. Hæc omnia scripsi vobis, vt nunc laborantes requiem in futurum habere possitis.

Psal. 49.

Iob. 4.

Psal. 77.

Can. 2.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII AD VNIVERSA Monasteria: vt cuncti fratres congregentur in Monasterium maius quod vocatur Baum, in diebus Paschæ, & sit omnium vna solemnitas.

CVram vestræ prudentiæ congregandæ subire debetis: vt sit aperta ianua vestra antequam exeatis è seculo. Pauper cum vescitur, iux-

Digitized by Google

ta menſuram ſuæ paupertatis veſcitur. Dixi vobis, vt noueritis horas ac tempora pueritiæ veſtræ, vt non ſitis ſoliciti de domo, quæ præparata eſt veſtra venatio. Et vos quando venitis ad nos, habetote ſolicitudinem lectuli infirmantium, vt ſternatis illum: & non indigeatis pane. Si quando inuenire valeatis culcitram ſiue puluillum ad caput, vt languidi requieſcant: vt monimentum quod nobis ſcriptum eſt, impleatur: *Si quis autem*

1. Tim. 5. *ſuorum, & maximè domeſticorum curam non habet, deterior infideli eſt.*

Iſai. 27. Gith virga excutitur, & cyminum comeditur cum pane. Si attrectaſtis capillum capitis veſtri, & inueniſtis vnguentum barbæ veſtræ, quod deſcendit vſque ad fimbriam veſtimentorum veſtrorum, implere poteritis omnia quæ ſcripta ſunt vobis. Legimus alibi: Ne deficiant oculi veſtri: alacrior eſt enim merces operibus tuis. Ideo fluant oculi veſtri aqua, & defluant lacrimæ diebus ac noctibus, nec deficiant. Volo vos eſſe ſimiles eorum qui ignorauerunt dexteram ſuam & ſiniſtram. Vigilate, & tendite

Pſal. 63. arcus veſtros. *Tetenderunt* enim aduerſarij *arcum rem amaram.* Recor-

Mat. 6. damini quod ſancti aperiant oſtium ſuum omni tranſeunti. Præcipitur nobis vt intremus cubiculum noſtrum, & claudamus oſtium, nec omni vento circumferamur. Vnde diligentius oportet attendere ne in bonitatis tempora abſorbeamur: ſed vt imitemur ea tempora quæ fuerunt ante diluuium, quando vnuſquiſque iuſtorum placuit Deo cum omni domo ac liberis ſuis, & nullum peccatum inuentum eſt in eis. Poſtea vero creſcente iniquitate, & omni terra carnis vitiis adhærente, offenderunt Deum, & in condemnatione eorum ſolus Noë cum domo ac liberis diluuio inundante ſeruatus eſt, & periclitante mundo tenuit iuſtitiæ gubernacula, nec vlla peccatorum tempeſtate ſuperatus eſt. Et qui eum deriſerat, & fratribus ſuis nuntiauerat nuditatem eius, maledictus eſt cum ſemine ſuo: & impletum eſt eo tempore illud quo ſcriptum eſt:

Prou. 17. *Qui inhonorat iuſtum peccat.* Et rurſum: *Maledictus qui maledicit pa-*

Exo. 21. *tri & matri*: ſicut Eſaü contemnebat parentes ſuos. Vnde ſcriptum eſt

Heb. 13. de eo: *Ne quis fornicator aut profanus, ſicut Eſau.* Rebeccæque ſtudio factum eſt vt non conſequeretur benedictionem, nec ſtolam primogeniti acciperet, offenſis parentibus ſuis; qui reddentes ei vicem, & ad æmulationem boni operis ſuperbiam illius prouocantes, induerunt veſtimentis eius Iacob. Non enim merebatur eorum vti veſtibus, quos ſuperbus ac rigidus negligebat. Et idcirco non diuiſerunt ſubſtantiam ſuam filiis eius: ſed cuncta dederunt Iacob, qui innocenter habitabat domum,

Exo. 21. & eorum obtemperabat imperiis. Loquitur & Salomon de Eſau: *Filius inobediens in perditione.* Et Moyſes pari ſenſu, *Maledictus*, in-

Prou. 14. quit, *homo qui maledicit patri vel matri.* Rurſumque Salomon: *Filio doloſo nihil erit boni.* Perdidit ergo benedictionem, & paterna hereditate priuatus eſt. Quid loquar de Adam, qui ab initio humani generis in formam inobedientiæ contemptuſque præceſſit? Datus eſt enim ei dominatus in omnes beſtias terræ; ſicut & primogenito iuſſa ſunt dari duplicia omnia. Poſtquam vero contempſit imperium Dei, non ſolum

Digitized by Google

perdidit dominationem; sed & ejectus est de loco; quem ad habitationem acceperat in similitudinem hominis fornicantis, qui de Ecclesia ejicitur, & à quo aufertur gloria sua. Omnia quæ ille perpessus est, sustinebunt hi qui Dei iussa contemnunt: & ambulantes in superbia sentient illud quod scriptum est; *Dixit, & deuorauit eos terra.* Nos vero iusti viri Num. 16. imitemur exemplum, qui sapienter suam seruauit domum, & gigantum percussa superbia, humilitate seruatus est. Nec mirum si ipse & liberi, atque vxores eorum, de cuncto humano genere reseruati sunt: cum etiam iumenta & volatilia euaserint mortem, & obedientia liberati sint. Columbam emisit de arca Noé, quæ mittentis parens voluntati iuit & reuersa est: & condemnauit obedientia sua homines contemptores; eo quod auis audierit iustum, & homines non audierint Deum. Omnes quoque bestiæ, & cuncta animantia per obedientiam liberata sunt. Et quia talia erant, propterea de illis obtulit victimas Deo. Quæ historia nos docet, quæ scilicet in Dei offerantur sacrificia; & si obedientes ad illius fuerint iussionem, eruantur de laqueis diaboli, & eius bonis perfruantur; non secundum opera iustitiæ suæ, sed secundum misericordiam eius, qua ei omnes appropinquauimus. Quæ ventura scientes nobis inuicem caritate iungamur, vt effugere possimus imminentem sententiam Dei. Noli ad iracundiam aliquam prouocari, ne forte moriatur, & relinquaris ligatus, omnisque eius tristitia in tuam animam conferatur, & effundat iram suam super te Deus, quia & tu effudisti furorem tuum super fratrem tuum. Non obliuiscamini mandatorum Dei, ne dicatur de vobis: *Verterunt ad me dorsa sua, & non faciem, & in tempore afflictionis suæ dicent, surge & saluos nos fac.* Et ipse respondebit: Arguam delicias eorum, & non eos faciam peruenire ad pascha, ad quod conuocantur. Laboremus, inuicem onera nostra portantes, sicut & Christus portauit infirmitates nostras in suo corpore, & non defecit. Si magister noster est Christus, simus eius imitatores, & illius portemus iniurias: ne in futuro tempore à nostris fratribus, qui tribulationes passi sunt, separemur. Sicut & alij passi sunt, qui noluerunt virtutibus vacare, sed vitiis. Noster autem iudex & testis est Deus, de cœlo cuncta prospectans, & in die visitationis secundum opera singulis redditurus. Omniaque sancti eius sequantur vestigia, quorum & nos debemus audire præcepta. Locutus sum vobis per infirmitatem meam. Ier. 2.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII ad Syrum Patrem Monasterij, quod vocatur Chnum, & Ioannem Præpositum in eodem Monasterio vnius domus.

VOlo vos intelligere literas quas scripsistis mihi, & quas ego rescripsi vobis, & quomodo oporteat omnia spiritalis Alphabeti elementa cognoscere. Scribite Moe super Heta & Theta, & scribite Zeta super Xi: & Moe & Lambda & Iota. Quomodo legentes has litteras

Digitized by Google

compleueritis, ſcribite vobis vt intelligatis myſteria literarum. Ne ſcribatis Moe ſuper Xi & Heta & Hi: ſed vt magis ſcribatis Zeta ſuper Xi, & Moe ſuper Heta & Theta. Suſceptis literis veſtris ſtatim reſcripſi, & ad myſtica ego quoque ſacrata reſpondi. Animaduerti enim terminos eſſe Epiſtolæ veſtræ Heta & Theta: & idcirco etiam ego in eundem ſenſum verbaque conſenſi: ne impar videret veſtræ negligentiæ, & aliquid ex nobis damni ſuſtineretis. Scripſi ergo vobis Simma Phi: reſcribite Chi. Itaque nunc in diebus iſtis non ſcribimus Theta Moe. Et ne dixeritis, poſſumus ſcribere N, Heta, Phi, Labda, OYYOYY, Labda, Iota, Labda; ecce ſcripſi vobis & Xi totum atque perfectum in gyro. Et vos ſcribitis Xi & Phi, vt poſſitis ſcribere Simma Moe. Ecce Theta ſcriptum eſt antehac. Sufficiat vobis curam habere Kappa & Tau. Si tamen exituri eſtis, ſcripſimus vobis Hi, propter laborem veſtrum, vt omnem adhibeatis ſolicitudinem antequam proficiſcamini. Nam & nos eandem curam habemus quam & vos: neque ſcripſimus Kappa & Tau. Scripſi vobis nomine; vnde & vos quando videritis ſcriptum Kappa & Tau, reſcribite Zeta. Quando videritis Simma & Phi, reſcribite Moe. Quando videritis Labda, Iota, Labda, reſcribite Xi. quando videritis YOYY Kappa, Ro: quia inuenimus ſcriptum; nos autem ſcripſimus Simma, Phi; habete curam. Hoc enim ſcribitur in diebus iſtis Ro, ſoliciti eſtote: quæ literæ vocantur Ægyptiacè Orez & Thei. Scriptum inuenimus enim, quæque vocantur Ægyptiacè literæ Bei & Thei. Habete ergo curam Hi, & ſcribite Alfa; quia dedi vobis illud pro Hi. Scribite quoque Simma, quia ſcriptum eſt Tau & Delta, vt ad nos peruenire valeatis. Cauete ne obliuiſcamini ſcribere Pſi ſuper Kappa, quia ſcriptum eſt prius, & Ro ante illud ſcriptum eſt: & ne forte dicatis Theta ſcriptum eſſe & partem Xi. Ideo totum ſcribimus Beta, ne diceretis quod Gamma ſit ſcriptum. In omni Epiſtola quam ſcripſi vobis, de veſtra ſeſſione continetur & de reſurrectione, & de vmbra antemuralis, quæ eſt extra murum. Odor ſapientiæ veſtræ ad nos vſque peruenit, & compulit hæc vobis ſcribere. Et vos vt ſapientes intelligite quæ ſcripſerim vobis: & exhibete vos quales meus ſermo deſcribere elegit.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII ad vniuerſa Monaſteria, vt congregentur omnes Monaſteriorum Principes & domorum Præpoſiti in Monaſterium quod vocatur Baum, viceſimo die menſis qui apud Ægyptios appellatur Meſore, vt rite omnium peccatorum atque operum remiſsio compleatur.

TEmpus in proximo eſt, vt in vnum conueniatis iuxta morem priſtinum, iuxta antiquam conſuetudinem, vt remiſſio omnium rerum rite celebretur, vt cognoſcatis inuicem; vt dimittant ſinguli, iuxta præceptum Euangelij, debita fratribus ſuis, & triſtitias ac ſimultates: & ſi quid eſt iurgij, à choro ſanctorum abigatur: vt liberent corda ſua timore Dei, & fugato mendacio dominetur veritas, vt ceſſantibus bellis pacis tranquil-

Digitized by Google

litas redeat ; & in ea ambulare possitis coram Deo & hominibus : vt omnes æqualiter diligatis : vt seruiatis Deo atque concordiæ , & non concupiscentiis variis, & errori oculorum vestrorum : & tumentis scientiæ fraudulentiis , carnisque vitiis. E quibus oriuntur schismata, & contemptus legis Dei, contentio , malæ cogitationes , quæ igne iracundiæ bullientes quandoque erumpunt foras, & despumant in corporis voluptatibus. Idcirco scripta est lex Dei, vt lex corporum & iura soluantur : & erubescant qui in eorum ambulant concupiscentiis ; tandemque redeant ad Deum , & spretis temporalibus æterna perquirant : præparati sanctorum hereditati qui contempserunt præsentem vitam pro vita futuri seculi : pro malitia sperantes benignitatem, pro tumultu atque discordiis pacem & concordiam , pro adoptione carnis , famulatum Dei. Vt ea quærant , quæ placent illius voluntati ; carnis incentiua superantes. Scriptum est enim : *Si dimiseritis hominibus peccata eorum , dimittet vobis Pater vester qui in cœlis est delicta vestra.* Et rursum : *Dimittant singuli fratribus ex corde suo.* Et iterum : *Dimittite, & dimittetur vobis.* Et deinde : *Benefacite his qui oderunt vos.* Et alibi : *Ne vincaris in malo : sed vince in bono malum.* Et illud : *Ne dicas, vindica me de inimico meo.* Et alibi : *Non reddentes malum pro malo.* Et iterum : *Prouidentes bona coram omnibus hominibus.* Et illud : *Non vosmetipsos vindicantes carissimi.* Nec non & alibi : *Estote inuicem benigni , operantes bonum ad omnes.* Et iterum : *Diligite inimicos vestros : benefacite his qui oderunt vos, orate pro his qui vos persequuntur.* Considerem us ergo fratres carissimi quantis testimoniis homo fidelis concluditur à Deo ne peccet : si tamen voluerit audire legem eius ; & inclinare aurem suam præceptis illius, aperire oculos, dirigere cor , vt possit implere quod dicitur. Multi enim sunt qui desiderant quidem bona , & Deum quærunt cum lacrimis , & diebus ac noctibus ingemiscunt ; sed decepti oculorum concupiscentiis , & carnis titillationibus superati , dormierunt in gemitu & dolore cordis , quod non potuerunt dominari carni suæ , & æstuantium cogitationum incentiua comprimere ; pro firmis & perpetuis inania breuiaque sectantes. Qui desiderant legem , & opere Dei destruunt voluntatem : vera iudicant , & vincuntur mendaciis. Ideo ingemiscunt , iuxta eloquia Prophetarum , & perpetuo terrore fluctuant , donec deficiant , & tabescant in viis suis , & dormiant in doloribus. Qui autem verè iusti sunt , & habent in se pacem, perfruuntur gaudio sempiterno.

Mat. 6. Mat. 18. Luc. 6. Mat. 5. Luc. 18. 1. Pet. 3. Rom. 12. Ephe. 4. Luc. 6.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII ad fratres qui tondebant in deserto capras , de quarum filis texuntur cilicia.

VIII. DEus quærit diligentes se : sicut inuenit Israël , quasi vuam in deserto , & quasi ficus primitiuas , sic inuentus est & Iacob in Mesopotamia , cum erraret quasi vua in solitudine , & Ioseph in Ægypto sicut ficus primitiua : quem inter omnes fratres suos cognouit Deus , & dedit ei

Digitized by Google

principatum post multas angustias. Quem debemus imitari, quia vicit carnem suam, prostrauitque peccatum, & oculorum calcauit insidias. Non est secutus saturitatem ventris, vt seruaret animam suam sanctam Deo, vt fieret templum Spiritus sancti, & captiuitatem libertate mutaret. Non obliuiscetur Deus timentium se, & facientium iustitiam eius. Vnde & ille adolescens, atque in lubrico ætatis positus, quem carnis blandimenta non vicerunt, vicit vincula & carceres, & in loco angustiæ placuit Deo. Et nos ergo confidamus, quod Deus nobiscum sit in solitudine, & recordatio eius semper in corde sit nostro. Seruemusque sanctam carnem & animam in deserto, sicut & Ioseph in captiuitate seruauit, vt meminerit nostri Deus, & sit nobiscum vsque ad finem.

VERBA PER LITERAS PATRIS NOSTRI PACHOMII, in lingua abscondita, de his quæ futura sunt.

IX. A. Ω. Sæcula efferbuerunt in malo, quod est Delta. BY fructus completus est in labiis, quod est Tau. IX. Deus obliuiscere fecit me paupertatis in domo mea, de capite montium vsque ad verticem eorum, quod est PO. ΛΦ propter dormitationem viduæ, & gloriam pauperis, quod est OY. EY. Audierunt montes lætitiam terræ, quod est ΞΞI. Terra abscondita est absque pretio quod est N. NC planæ erunt super oculis vsque ad vesperam I. EP putasne respicient super puteum, quod est H. IY. Biberunt absconditum in lætitia, quod est Iota. PO factum est spolia terræ sine sanguine. NAΞ facta sunt profundi abyssi in luctu cordis, quod est ΞE. HN. Fugerunt absconditi sine timore, quod est OAΩ. Qui nouit si reuertatur & agat pœnitentiam Deus. TBΨ. Lætentur cœli, & exultet terra. ΘIX. Dan expectat salutare Dei OAΦ. de Nazareth potest aliquid boni esse BI EY. Benedictus Deus escam dedit timentibus se. ΩKZT. Fructus oris mei dulcis factus est in labiis meis INC. Dominus dat mihi linguam disciplinæ ΛΘP. Non moriar, sed viuam, & narrabo opera Domini. IΩ. Qui ingreditur per me, saluus erit. TKO quæritur iudicium Domini ad populum eius Damascus. OΛZ quia misertus est Deus Israëlis, & humiles populi sui consolatus est. MN. Sicut aqua frigida animæ sitienti, sic nuntius bonus de terra longinqua. ΘPNINZOPIΠ.

VERBA QVÆ LOCVTVS EST PATER NOSTER Pachomius in visione, erudiens fratres in Monasterio Mochansi de his quæ eis euentura essent: & illo dicente & loquente in Spiritu excepta sunt à fratribus, quæ vel facturi essent principes Monasteriorum vel passuri.

ANNAMMMAABNIPIZZOIΓIΘ PHCΩTΨΥTX
ΨAOMNΠΦXΓΘIΛΨBIMΞTAZAPET.

X. MOnasteriorum principes operati sunt iniquitatem in sportellis suis. gladius perditionis ipsorum sub axella eorum, qui est ortus: insidiantur

insidiantur apud ianuas inferni. Abundantia terræ & bona quæ largitus est Deus filiis hominum, dixerunt; venite, & scrutemur vias nostras, & videamus si inueniamus fermentum, & mittamus illud in massam farinæ, quæ non possit eleuari, neque in altum consurgere, sed deficiat fame. Parauerunt laqueos pedibus suis, & arcum manibus, & securim humero portauerunt: veneruntque ad hominem qui habebat serram, & dixit eis: Ite, & ligna præcidite. Et dixerunt ei: Nequaquam; sed scrutamur vias nostras, & inuenimus fermentum, vt mittamus illud in massam, quæ non eleuatur, neque in altum potest consurgere, sed defecit fame. Vocauit ergo homo amicos suos, & excoriauerunt pedes eorum, summitatesque manuum, hoc est, digitos; & defluxerunt in terram. Venerunt autem pulli coruorum, & detulerunt eos, fecerunt ibi nidum, & corui genuerunt in locis eorum, ac per eos inhabitata est terra.

INCIPIVNT VERBA PATRIS NOSTRI PACHOMII lingua absconditæ, de his quæ futura sunt.

XI. VErax est in omnibus Deus, qui dicit PN, omnes torrentes vadunt in mare K. Dominus respexit de cœlo. A. Non est vltra sapientia in te. MANYT. Placet Domino in his qui timent Dominum. C⊙OM Exurge vt quid dormitas Domine? ⊙ sapientum oculi in capite eorum. Arrabon est patientia pauperis. H⊙AM Lætitia iustorum facere iudicium. N filius sapiens iudicium. ΦY dolor stulti est deficere disciplinam. T aufer vestimentum eius, præteribit enim iniurioſus YΦ, & aliis faciet contumeliam. CN. Thesaurus desiderabilis requiescit in ore sapientis. KM vsquequo respicis contemptores, & tacebis? TMA. Defecerunt oculi mei in salutare tuum. C⊙ cor sapiens intelligit parabolam. T vidimus quod Sion spoliauerit se gloriam quam habuit ab initio: idcirco non incanduit C. Inter literas NY non scribatis Z, sed magis ex superfluo scribite AOA. AIA scio quod scribas ex temetipso. In his omnibus memento A, festina vt scribas I. & dicas quod ipsius sit hucusque E. scriptum est INΩX ipse scripsit Ξ. & si scriptum est similiter & K, rursum expansum habeto Θ. tibi necessarium est numerare, & sic iterum scribo A & Chi. Pone Ω ante oculos tuos, vt bene sit animæ tuæ. Memento C, quod reuersum sit in Kalendas, quod est Z⊙O OY. Memento & scribe Z. propter K, quod est scriptum, non quo ego tibi nunc dicam, sed quo confidam, quod hanc diem audieris. P rursum tendit manum suam ad nos in diebus istis. Ante oculos tuos cor nostrum dolet pro C, quia vere est C. & sunt obliti Kalendarum. Quod autem scripsistis ACHI, & alius ante nos fecit hoc idem: & dixit: Ecce mitto vos sicut oues in medio luporum. Audiuimus rursum de EINΩ, quod duæ sunt molentes simul; vna assumatur, & altera relinquatur.

Digitized by Google

INCIPIT EPISTOLA PATRIS NOSTRI THEODORI ad omnia Monasteria de Pascha.

XII. APpropinquauit solemnitas azymorum: in qua Pascha celebrandum est, de quo & Moyses exeunti populo de terra Ægypti
Exo. 12. præcepit dicens: *Comedite illud cum omni festinatione.* Iosias quoque Rex iustus diligentissimè celebrauit Pascha in diebus suis, & studium eius
4. Reg. 2. hucusque narratur. Super quo & Apostolus loquitur: *Pascha nostrum im-*
1. Cor. 5. *molatus est Christus.* Itaque in eo festa celebremus, sicut præceptum est nobis. Accingite lumbos vestros, & calciate pedes calceamentis Euangelicis, habentes baculos in manibus, & lucernas ardentes; vt possimus comedere Pascha cum festinatione, & ascendamus in Hierusalem ante sex dies Paschæ, sanctificantes nosmetipsos, vt sanctum diem in sanctitate celebremus, absque malitia & nequitia, in sanctimonia & veritate, quæ præcepit nobis & Apostolus, & Pater noster à quo Cœnobiorum vita fundata est, vt pariter congregemur in pace, iuxta terminos quos præterire nefas est: vt nullus nostrum absque dispositione maiorum in Monasteriis remanere desideret; vt conuenientes absque præcepto maiorum non veniant. Nos quoque qui videmur Præpositi esse fratribus, & conuersationis eorum ostendere regulas, absque necessitate graui non eos patiamur residere domi: nec pro nostra occasione Paschalis frequentia deseratur; vt inueniamur euacuare præcepta Patris nostri, sed vt contriti ea quæ scripta sunt ab eo, normam veritatis putemus: & glorificetur Deus, qui posuit sicut oues familias. Videant recti, & lætentur; & omnis iniquitas obturet cor suum. Vt omnes nos senatus filiorum Israël, & cum eis secundi veniamus ad Pascha, & nullus è nobis reliquus inueniatur, qui non impleat terminos Patris nostri, & dispensatores Monasteriorum & domorum Præpositi, & omnis ordo fratrum vniuersaque membra in vnum corpus coeant; vt suscitent templum Dei. Congregemur autem in pace atque concordia: vt fines sanctorum & Patris nostri regulas impleamus. Sed & cathecumeni qui sunt in Monasteriis, & expectant terribilem remissionem peccatorum, & gratiam spiritualis mysterij, audiant per vos quod flere debeant & lugere antiqua peccata, & præparare se sanctificationi animarum & corporum; vt possint sustinere sanguinem & Corpus Domini Saluatoris: de quo etiam cogitasse terroris est. Cætera autem quæ facere debeatis optimè nostis, nec necesse est per Epistolam commonere: vt præparetis vos in tempore constituto, quod Pater noster disposuit. Nos & omnes fratres qui nobiscum sunt vos impendio salutamus, & vniuersam fraternitatem quæ in vestris est Monasteriis.

Expliciunt Epistolæ & verba Mystica SS. Pachomij & Theodori.

Digitized by Google

S. ORSIESII ABBATIS TABENNENSIS Doctrina de institutione Monachorum.

DE S. ORSIESIO EIVSQVE REGVLA siue doctrina Monastica veterum testimonia.

AVCTOR vitæ S. Pachomij cap. LIII.

PETRONIVS paucis diebus totam fraternitatem gubernans & hic in pace defunctus est, relinquens post se virum iustum & acceptum Deo ORSIESIVM nomine.

GENNADIVS Massil. ill. script. cap. IX.

ORSIESIVS Monachus, amborum, ideſt Pachomij & Theodori collega, vir in sanctis Scripturis ad perfectum instructus, composuit librum diuino conditum sale, totiusque Monasticæ disciplinæ instrumentis constructum: & vt simpliciter dicam, totum penè in eo vetus & nouum Testamentum compendiosis dissertationibus, iuxta Monachorum duntaxat necessitatem, inuenitur expositum: quem tamen vice Testamenti prope diem obitus suis fratribus obtulit.

S. BENEDICTVS Anianæ Abbas sæpius hanc Orsiesij doctrinam laudat in Concordia Regularum.

INCIPIT DOCTRINA ATQVE TRACTATVS Patris nostri Orsiesij.

CAPVT PRIMVM.

AVDI Israël mandata vitæ; auribus percipe, & intellige prudentiam. *Quid est Israël quod in terra inimicorum es? inueteraſti in terra aliena: commaculatus es cum mortuis: comparatus es cum his, qui in inferno sunt, & dereliquisti fontem sapientiæ. Per viam Dei si ambulasses, forsitan habitaueris in pace. Discе ergo*, ait, *vbi est prudentia tua, vbi est fortitudo gloriæ atque virtutis, vbi est intelligentia, vbi lux oculorum, & pax. Quis inuenit locum eius, & quis ingressus est ad thesauros illius?* Hæc loquebatur Baruch propter eos qui in terram Babylonis & inimicorum suorum ducti sunt in captiuitatem, quia noluerunt Prophetarum susciperе mandata, & obliti sunt legis Dei, quæ data est per Moysen. Idcirco induxit Deus super eos pœnas atque Bar. 3.

Digitized by Google

ſupplicia, & captiuitatis ſubdidit iugo: erudiens ergo eos vt ſuos, & quaſi pater filios emendans, nolenſque perire correctos, ſed ſaluare cupiens per pœnitentiam.

II. Vnde & nos Apoſtolicorum debemus meminiſſe verborum, qui ait: Rom. 11. *Si naturalibus ramis non pepercit, nec nobis parcet,* & Dei præcepta com- 1. Cor. 10. plere negligimus? *Hæc omnia in figuris contingebant illis: ſcripta ſunt autem ad correptionem noſtram, in quos fines ſæculorum deuenerunt.* Et illi quidem de vrbe Iudæ tranſlati ſunt in vrbem Chaldæorum, in terris mutantes loca: nos autem ſi Deus viderit negligentes, in futuro ſæculo amittemus ciuitatem noſtram; & lætitiam deſerentes, trademur pœnarum captiuitati, perdemuſque gaudium ſempiternum, quod patres noſtri & fratres labore inſtabili repererunt.

III. Igitur non vos vincat obliuio, nec patientiam Dei exiſtimemus ignorantiam, qui idcirco ſuſtentat, & differt, vt ad meliora conuerſi, cruciatibus non tradamur. Quando peccamus, non putemus Deum conſentire noſtris peccatis, quia non ſtatim vindicat: ſed illud cogitemus, quod citò exeuntes de ſæculo ſeparabimur in futuro à Patribus & fratribus noſtris, qui locum victoriæ poſſident. Quem & nos habebimus, ſi illorum voluerimus calcare veſtigia, & illud attendere, quod Apoſtolus Paulus hic 1. Cor. 5. quoque ſanctos à peccatoribus ſeparat, & tradit delinquentes *in interitum carnis, vt ſpiritus ſaluus fiat.* Beatus homo qui timet Dominum, & quem corripit, vt emendetur, & legem ſuam docet eum, vt ambulet in mandatis eius omnibus diebus vitæ ſuæ; qui non murmurat pro peccato ſuo.

IV. Itaque & nos ſcrutemur vias noſtras, & greſſus proprios dijudicemus; reuertamurque ad Dominum, & leuemus cum manibus noſtris corda noſtra in excelſum, & in cœlum: vt in die iudicij adiutor noſter ſit, & non confundamur cum loquimur inimicis noſtris in porta, ſed magis Iudit. 15. digni ſimus illud audire: *Aperite portas, vt ingrediatur populus, qui cuſtodit iuſtitiam & veritatem.* Cui veritas cordi eſt, & qui poſſidet pacem, dicere poteſt quia in te ſperauimus Domine in æternum. Recordemur Domini, & Hieruſalem aſcendat ſuper cor noſtrum. Ne obliuiſcamur il- Ier. 17. lius hominis de quo ſcriptum eſt: *Benedictus homo qui confidit in Domino, cuius eſt ſpes in eo, erit quaſi lignum fructiferum iuxta aquas, & ad humorem mittit radices ſuas: non timebit cum æſtus aduenerit, habebitque frondentes ramos, & in tempore ſiccitatis virebit, poma ſolicita germinans. Graue cor in omnibus, & homo eſt, & quis cognoſcit eum? Ego Dominus ſcrutans corda & renes, vt reddam vnicuique ſecundum vias ſuas.*

V. Meminerimus noſtri, nec contemnamus delicta quæ fecimus; & ſingula mandata Patris noſtri, & eorum qui nos docuerunt, corde ſolicito pertractemus: non ſolum credentes in Chriſto, ſed & pro ipſo patientes, & Thren. 4. ſcientes illud myſterium de quo dicitur: *Spiritus vultus noſtri Chri-* Pſal. 118. *ſtus Dominus.* Et alibi: *Lucerna pedibus meis lex tua, & lumen ſemitis meis.* Et iterum: *Eloquium Domini viuificauit me,* &, *Lex Domini*

Digitized by Google

immaculata, conuertens animas. Mandatum Domini lucidum, illuminans oculos. Et Apostolus, *Lex,* inquit, *sancta, & mandatum sanctum, & iustum, & bonum.* Quæ omnia intelligentes, digni erimus audire : *Cùm ceciderit iustus non allidetur, quia Dominus sustentat manum illius.* Et iterum : *Septies cadet iustus, & resurget.* Rom. 7. Psalm. 36. 1. Pet. 3.

VI. Nunc ergo fratres, Deo agente patienter, & nos ad pœnitentiam prouocante de graui somno euigilemus, quia aduersarius noster *quasi leo rugiens circuit quærens quem deuoret,* cui acriter resistendum est, & sciendum eadem etiam certamina nostris euenisse maioribus. Non deficiamus laborantes, iacientesque virtutum semina, vt in futuro gaudia metere possimus, audiamusque Paulum docentem : Tu autem qui seruasti doctrinam, eruditionem, studium, patientiam, persecutionem : & sanctorum exempla sectantes permaneamus in eo, quod cœpimus, habentes principem & perfectorem Iesum. Intelligamus comam capitis nostri in via, vt sit vnguentum in barba nostra, vt ad oram perueniat vestimenti, vt possimus implere vniuersa quæ scripta sunt. 1. Pet. 5. Psal. 132.

VII. Quapropter ô duces & Præpositi monasteriorum ac domorum, quibus crediti sunt homines, & apud quos inueniuntur T, siue I, siue E, siue A. vt in commune dicam, quibus crediti sunt homines, singuli cum turmis suis expectent Saluatoris aduentum, vt conspectui illius ornatum armis exercitum præparent. Nè refrigeretis eos in carnalibus, & spiritalia non tribuatis alimenta. Aut rursum doceatis spiritalia, & in carnalibus affligatis, in escis videlicet atque vestitu. Sed & spiritales & carnales cibos pariter tribuite, & nullam detis eis occasionem negligentiæ. Aut quæ est ista iustitia, vt fratres labore affligamus, & ipsi otio vacemus? aut eis iugum imponamus, quod ipsi ferre non possumus. Legimus in Euangelio : *Qua mensura mensi fueritis remetietur vobis.* Vnde & laborem & refrigeria cum ipsis habeamus communia, nec discipulos seruos putemus, & illorum tribulatio sit nostra lætitia ; nè Euangelicus nos cum Pharisæis corripiat, *Væ vobis legisperitis, qui ligatis onera importabilia, & imponitis ea super humeros hominum, & ipsi nè digito quidem audetis attingere.* Matth. 7. Matt. 23.

VIII. Sunt aliqui attendentes semetipsos, vt viuentes iuxta mandatum Dei sibi loquuntur, & dicunt : Quid mihi est cum alijs? Ego verò vt seruiam Deo, & mandata eius impleam, non ad me pertinet quid alij faciant. Hoc Ezechiel corripit dicens : *O pastores Israël, nunquid semetipsos pascunt pastores? nonne oues pascunt? Ecce lac comedistis, & lanis operimini. quod pingue erat non immolastis : & quod infirmum est non confortastis : quod fractum est non ligastis : quod errabat non reduxistis : quod perierat non quæsistis : quod forte erat fecistis labore deficere, & dispersistis oues meas, eo quod non haberent pastores.* Propterea ipse Dominus veniet cum senioribus & principibus suis, & complebitur illud in nobis ; *Exactores vestri deprædantur vos, & qui repetunt, errare vos faciunt.* Quin magis audire debemus : *Beata terra, cuius rex filius : ingenui & principes tui in tempore comedunt in fortitudine, & non confundentur.* Ezec. 34. Esa. 3. Eccl. 10.

Digitized by Google

IX. Ideo ô homo vſque ad vnam animam, quæ tibi credita eſt, monere non ceſſes & docere quæ ſancta ſunt, & teipſum bonorum operum præbere exemplum, & cauere quam maximè, ne alterum ames, & alterum oderis; ſed & cunctis exhibeas æqualitatem; ne forte quem tu diligis, Deus oderit; & quem tu oderis, Deus diligat. Nulli erranti pro amicitia conſentias, & alterum premas, & alterum ſubleues, & pereat labor tuus. Sedentes in locis humilioribus, in quibus Pater noſter præcipit penitus non ſedendum, caueant Præpoſiti domorum, nè forſitan quilibet vnus ex fratribus Præpoſito iniuriam fecerit, & iratus ille diſcernat, ac dicat: Quid cauſæ habeo ad hominem contemptorem? Faciat quod vult, ad me non pertinet; nec eum moneo, nec errantem corrigo, ſiue ſaluetur, ſiue pereat, ad me non pertinet. O homo quid hæc loqueris? intellige quo furore ſupereris, & odium occupauit cor tuum, vt magis tuo vitio quam ſuo peccato frater pereat; cui debes ignoſcere, & eum ſuſcipere pœnitentem: vt poſſis illud Euangelicum dicere: *Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris.* Si ergo vis vt Deus peccata tua tibi dimittat, & tu dimitte fratri tuo, quidquid illud eſt quod in te peccauit; memor illius præcepti: *Nè oderis fratrem tuum in corde tuo.* Et Salomonis monentis: *Suſcita ciuem tuum pro quo ſpopondiſti.* Et iterum: *Ne ceſſes erudire paruulum, ſi enim virga percuſſeris eum, non morietur.* Moyſen quoque auſculta dicentem; *Correptione corripies proximum tuum, ne habeas peccatum pro eo.* Ne eueniat rurſum illud Salomonis: *Qui non prædicit filio, vt ſe cuſtodiat à perditionibus, velociter diſſoluetur.*

Mat. 6. Luc. 11. Prou. 6. Prou. 23. Leuit. 19. Prou. 19.

X. Omnes quibus fratrum cura commiſſa eſt, parent ſe aduentui Saluatoris, & formidoloſo tribunali eius. Si enim pro ſe ipſo reddere rationem plenum eſt diſcriminis ac timoris, & quanto magis pro alterius culpa ſubire cruciatum, & incidere in manus Dei viuentis? Nec poſſumus obtendere ignorantiam, cum ſcriptum ſit: *Omne factum Deus adducet in iudicio, in omnibus quæ neglecta ſunt, ſiue bonum, ſiue malum.* Et in Apoſtolo legimus: *Omnes nos oportet manifeſtari ante tribunal Chriſti, vt vnuſquiſque recipiat pro eo quod operatus eſt, ſiue bonum, ſiue malum.* Eſaias quoque diem conſtitutam ſignificat, in qua iudicaturus ſit Deus orbem terræ in iuſtitia, dicens: *Ecce dies Domini inſanabilis venit furoris & iræ, vt ponat orbem terræ in deſerto, & perdat peccatores de eo.* Scimus quia omnia quæ in lege ſcripta ſunt, & Prophetarum nobis vaticinia prædixerunt, ſanctus quoque Pater noſter erudiuit, nos eſſe retinendos, & reddituros rationem de ſingulis, quare non fecerimus ea, aut negligentius fecerimus. Loquitur enim cui traditum eſt à Patre omne iudicium, & veritas erudit veritatem: *Non putetis quia ego accuſo vos ad Patrem; eſt qui vos accuſet Moyſes, in quo vos ſperatis. Si enim crederetis Moyſi, crederetis & mihi: de me enim ille ſcripſit.*

Ecclſ. 12. 2. Cor. 5. Eſa. 3. Ioan. 4.

XI. Ex quibus omnibus diſcimus, quod oporteat nos ſtare ante tribunal Chriſti, & de ſingulis non ſolum operibus, ſed & cogitationibus iudi-

Digitized by Google

cari: & post rationem vitæ nostræ, etiam pro aliis qui nobis crediti sint reddituros esse similiter rationem. Et hoc non solum de Præpositis domorum audiendum est, sed & de Monasteriorum principibus, & de singulis fratribus, qui reputantur in plebem: quia omnes inuicem debent sua onera portare, vt adimpleant legem Christi, & audiant Apostolum scribentem ad Timotheum: *O Timothee depositum custodi, deuitans profanas vocum nouitates, & professionem falsi nominis scientiæ.* Et nos habemus depositum à Deo traditum, conuersatione fratrum, pro quibus laborantes & expectamus futura præmia: ne forsitan dicatur & nobis: *Dimitte populum istum, vt abeat.* Et traditiones Patris nostri deferentibus ingeratur: *Qui habent legem non nouerunt me, pastores egerunt impiè in me.* Vndè alios corripit dicens: *Ego dedi hereditatem meam in manu tua, tu autem non dedisti vllam misericordiam: senes aggrauasti iugo.* Quod & nos non solum audire, verum etiam intelligere necesse est: Qui enim ignorat ignorabitur. Et in alio loco scriptum est: *Quia tu scientiam meam repulisti, & ego repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi.*

Gal. 6. 1. Tim. 6. Exod. 5. Ier. 2. Esa. 47. Osc. 4.

XII. Itaque fratres carissimi, qui Cœnobiorum vitam & præcepta sectamini, state in arrepto semel proposito, & implete opus Dei: vt Pater, qui primus instituit Cœnobia gaudens pro nobis loquatur ad Dominum; sicut tradidi eis, sic viuunt. Quod idem & Apostolus adhuc in corpore constitutus loquebatur: *Laudo autem vos, quod in omnibus memini stis mei, & sicut tradidi vobis traditiones meas custodistis.*

1. Cor. 11.

XIII. Et vos ergo Monasteriorum principes, estote soliciti, & adhibete omnem curam pro fratribus cum timore & iustitia Dei; nec abutamini potestate in supplicia, sed exemplum præbete vos cunctis & subdito gregi; sicut & Dominus noster in omnibus exemplum se præbuit, qui posuit quasi oues familias: vt misereamini gregi vobis credito, & memineritis Apostolicæ sententiæ, in qua ait: *Nihil subtraxi, vt non annunciarem vobis omnem voluntatem Dei.* Et iterum: *Non cessaui deprecando vnumquemque vestrum, & docendo vos publicè.* Videte quanta viscera, & quanta misericordia fuerint in homine Dei, qui non solum solicitus est pro omnibus Ecclesiis, sed languet cum languentibus, & omnium sustinet passiones. Caueamus, ne per nostram negligentiam aliquis scandalizetur, & corruat, & obliuiscamur verborum Domini Saluatoris, qui in Euangelio loquitur: *Pater quos dedisti mihi, non perdidi ex eis quemquam.* Nullam animam contemnamus, nè quisque per nostram duritiem pereat. Si enim aliquis propter nos fuerit mortuus, anima nostra pro illius anima tenebitur in reatu. Quod quidem & Pater noster indesinenter nobis solebat inculcare, & monebar, nè illud eloquium impleretur in nobis: *Singuli opprimunt proximum suum:* Et iterum: *Si inuicem mordetis & deuoratis, videte ne adinuicem consumamini.* Ex quo appareret, quod qui alterius seruat animam, custos animæ suæ sit.

Act. 20. Ioan. 17. Gal. 5.

XIV. Sed & vos qui secundi estis Monasterij, primos vos exhibete vir-

Digitized by Google

tutibus, ne quis vitio vestro pereat. Nè incurratis in illud opprobrium in quod incurrit ille, qui comedit & bibit cum ebrijs, & non dedit in tem-
Matt. 24. pore suo conseruis cibaria: *Et veniet Dominus in die qua non sperat, & in hora qua nescit, vt diuidat eum, & ponat partem eius cum hypocritis, vbi fletus & stridor est dentium.* Ne quos apprehendat è vobis similis condem-
Luc. 19. natio, sed cum tempora venerint refrigerij mereamur audire: *Euge serue bone & fidelis, quia super modicum fuisti fidelis: supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui.*

XV. Vos quoque Præpositi domorum singularum, parati estote ad re-
1. Pet. 3. spondendum omnibus, qui à vobis exigunt rationem super ea fide, quæ in vobis est. Monete eos qui inordinati sunt, consolamini pusillanimes; sustinete infirmos; patienter agite ad omnes, & audite Apostolum mo-
Eph. 6. nentem: *Et vos patres nolite ad iram prouocare filios vestros, sed enutrite illos in disciplina, & admonitione Domini*; & scitote quia *cui plus datum*
Luc. 12. *est, plus quæretur ab eo; & cui plus creditum est, amplius exigetur.* Nec tantum ea consideretis, quæ vobis prosint, sed illa quæ proximis, & im-
Reg. 1. pleatur in vobis scriptura dicens: *Quia vos sequimini vnusquisque vtilitatem domus suæ; idcirco continebit cœlum rorem suum, & terra non dabit fructus suos, quoniam ingrauastis contra me sermones vestros.* Dicitur &
Matt. 25. alibi: *Quia non feciſtis vni ex minimis meis, nec mihi feciſtis.*

XVI. Sæpius dicam, & eadem repetam; Cauete ne alios diligatis, & alios oderitis: nè hunc sustentetis, & illum negligatis, & cassus inueniatur labor vester, & omnis sudor pereat: & quando exieritis de corpore, & de mundi huius turbine liberati, portum vos putaueritis quietis intrare, tunc inueniatis iniustitiæ naufragia, & in qua mensura mensi estis, remetiatur vobis ab eo, qui personas in iudicio non accipit. Si quid mortale, aut aliquid turpitudinis ob negligentiam Præpositorum in domibus commissum fuerit, post illorum propria supplicia, Præpositus quoque reus tenebitur criminis: quod nobis semper sanctæ memoriæ Pater noster solebat ingerere.

XVII. Quamobrem cum omni cautione & solicitudine singuli com-
Luc. 2. missum sibi gregem custodiant, & imitentur pastores de Euangelio, ad quos non dormientes, sed vigilantes venit Angelus Dei, & Saluatoris eis
Ioan. 12. annunciauit aduentum. Qui & ipse loquitur: *Pastor bonus animam suam ponit pro ouibus suis: qui autem mercenarius est, non est pastor, cuius non sunt oues, videt lupum venientem, & dimittit gregem, & fugit, & lupus rapit eum, atque deuastat; quia mercenarius est, &*
Luc. 2. *non ad eum pertinet de ouibus.* De bonis autem pastoribus Lucæ scribit historia: *Erant autem pastores obseruantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suum, & Angelus Domini venit ad eos, & gloria Dei circumfulsit eos, & timuerunt timore magno, dixitque eis Angelus: Nolite timere, ecce enim Euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: quia est hodie vobis natus Saluator, qui est Christus Dominus in ciuitate Dauid. Et huius rei signum*

erit

Digitized by Google

erit vobis, inuenietis infantem pannis inuolutum, & positum in præsepi. Num illi soli eo tempore pascebant oues, & per desertum sequebatur gregem? Sed quia soli erant soliciti, & naturalem noctium somnum insidiantium luporum timor superabat, idcirco primi audire meruerunt quod in vicino sit: at Hierosolyma dormiens ignorabat. Vnde & Dauid dicit: *Ecce non dormiet qui custodit Israël.* Itaque & vos cum tremore & timore vigilate operantes vestram salutem, & scientes, quod vniuersitatis Dominus, per quem omnis caro receptura est quicquid operata est, post resurrectionem solis Apostolis apparuit, & dixit Apostolorum principi, Petro: *Simon Ioannis diligis me plus his? Respondit ei: Domine tu scis quia ego diligo te. Dicit ei Iesus: Pasce agnos meos. Dicit ei rursum secundo: Simon Ioannis diligis me? Respondit ei: etiam Domine, tu scis quia diligam te, dicit ei; Pasce oues meas.* Tertio præcepit vt pasceret oues: & in illo omnibus nobis hoc iniunxit officium, vt diligenter pascamus oues Domini, & in die visitationis eius pro labore ac custodia recipiamus quæ nobis in Euangelio promisit, dicens: *Pater volo vt vbi sum ego, & isti sint mecum.* Et itreum: *Vbi ego sum, ibi & minister meus erit.* Respiciamus ad promissa, & ad præmia creduli, facilius omnem perferamus laborem, ambulantes sicut ambulauit ipse Dominus, qui promissor est præmiorum.

Pſal. 70. Ioan. 21. Ioan. 12.

XVIII. Vos quoque qui secundi estis singularum domorum, humilitatem sectamini & modestiam, & singula præcepta maiorum vitæ communis normam putate, vt in illis conseruandis vestras seruetis animas, & similes siti ei qui ait; *Anima mea in manibus meis semper.* Filius glorificet patrem, & lætamini fructibus vestris: quia absque operibus & fructibus nullus Domini societate lætabitur: vt cum habueritis fructum in Domino, ipso herede & coherede potiamini.

Pſal. 118.

XIX. Sed & vos omnes fratres, qui subiecti estis per ordinem liberæ seruitutis, *habetote accinctos lumbos vestros, & ardentes lucernas in manibus, similes seruorum, qui expectant Dominum suum quando reuertatur de nuptiis, vt cum venerit, & pulsauerit, statim aperiant ei. Beati serui, quos veniens Dominus inuenerit vigilantes.* Sic & vobis fiet, si longus labor lassitudinem non operetur in vobis, vocabimini ad cœleste conuiuium & Angeli ministrabunt vobis. Hæ sunt repromissiones custodientium mandata Dei, & ista præmia futurorum, *Gaudete in Domino; rursum dico, gaudete.* Subiecti patribus cum omni obedientia; sine murmurationibus, & cogitationibus variis, simplicitatem animæ ad bona opera perferentes, vt pleni virtutibus & timore Dei, digni efficiamini adoptione Dei. *Arripite scutum fidei, in quo possitis omnes sagittas diaboli ardentes restringuere, & gladium Spiritus, quod est verbum Dei. Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.* Audite Paulum loquentem: *Filij obedite parentibus,* & possidete salutem animarum vestrarum, per eos qui vobis Præpositi sunt. Et in alio quoque loco scriptum est: *Acquiescite principibus vestris & subijcimini, quia ipsi vigilant pro animabus vestris, rationem reddentes pro vobis.*

Luc. 12. Phil. 4. Eph. 8. Mat. 10. Col. 3. 1. Cor. 3.

Digitized by Google

Eph. 4. Et ſemper illud timete, quod idem Apoſtolus loquitur: *Templum Dei eſtis, & Spiritus Domini habitat in vobis. Si quis autem templum Dei*
Ibid. *violauerit, diſperdet illum Deus.* Et iterum: *Nolite contriſtare Spiritum ſanctum Dei, in quo ſignati eſtis in diem redemptionis iuſti iudicij.*
Cant. 6. XX. Seruate pudicitiam corporis veſtri, vt ſitis *hortus concluſus, fons*
1. Ioan. 3. *ſignatus. Qui enim natus ex Deo non peccat, quoniam ſemen illius in*
1. Ioan 2. *eo permanet.* Idem Ioannes loquitur: *Scribo vobis iuuenes, quoniam fortes eſtis, & ſermo Dei in vobis permanet, & viciſtis malignum.* Cum & vos viceritis inimicum, Deo vobis præbente auxilium, tunc & ipſe
Oſee. 13. dicet: *Eruam eos de inferno, & redimam eos de morte, vbi eſt mors contentio tua, vbi eſt mors ſtimulus tuus?* Si vero mortem deuorabi-
Rom. 6. mus, ſuperabimus eam, & dicetur nobis: *Mors ei nequaquam dominabitur:* quoniam mors, qua peccato mortui ſemel ſumus, in nobis mor-
Rom. 7. tua eſt, & vita qua in Chriſto viuimus, ſemper viuimus. Qui enim in carne moritur, iuſtificabitur à peccato. Nequaquam vltra viuamus in deſideriis hominum, ſed reliquam vitam in voluntate Dei expleamus. Qui
Ibid. timetis Dominum armate vos caſtitate, vt audire mereamini: *Vos autem non eſtis in carne, ſed in ſpiritu.* Et ſcitote quod perfectis perfecta tribuantur, & inanibus reddantur inania, iuxta ſermonem Euangelicum:
Marc. 4. *Qui habet dabitur ei, & abundabit; qui autem non habet, & quod videbatur habere auferetur ab eo.* Imitemur virgines ſapientes, quæ cum
Matt. 25. ſponſo thalamum ingredi meruerunt, quæ habebant in vaſis ſuis & lampadibus oleum bonorum operum. Porrò ſtultæ virgines clauſam thalami ianuam repererunt, quia ante nuptias parare ſibi oleum noluerunt.
1. Cor. 10. *Hæc in figura contingebant illis; ſcripta ſunt enim ad correctionem no-*
Prou. 23. *ſtram*, vt euitemus vetera, & ſeruemus præcepta ſapientis, qui ait: *Fili mi, ſi ſapiens fuerit cor tuum, lætificabis cor meum, & commemorabunt*
Prou. 23. *labia mea ſermones tuos*, ſi tamen recti fuerint. Et iterum: *Non æmuletur cor tuum peccatores, ſed in timore Dei eſto tota die; & Dei cultum obſerua iugiter.*

XXI. Vigilemus attentius, & ſciamus, quod magnam nobis Deus præſtiterit gratiam per Patrem noſtrum Pachomium, vt renuntiaremus ſeculo; & omnem ſolicitudinem mundi, & curas rerum ſæcularium pro nihilo poneremus. Quæ nobis occaſio relicta eſt, vt habeamus quidquam proprium à funiculo vſque ad corrigendum calceamenti; cum habeamus Præpoſitos, qui pro nobis cum timore & tremore ſoliciti ſunt tam in cibo, & veſtitu, & corpuſculi languore, ſi forte obuenerit, vt in nullo timeamus; & per occaſionem carnis animæ emolumenta perdamus? Liberi ſumus, iugum de ceruicibus noſtris mundanæ ſeruitutis abiecimus; cur rurſum volumus reuerti ad vomitum noſtrum, & aliquid habere vnde ſoliciti ſimus, & quod perdere metuamus? Ad quos vſus ſuperfluum palliolum, aut epulæ lautiores, aut melior lectus; cum omnia in commune ſint præparata, & nihil cruce Chriſti durius ſit? iuxta quam vi-
Ephe. 2. uentes patres noſtri ædificauerunt nos ſuper fundamentum Apoſtolorum

Digitized by Google

& Prophetarum, & Euangeliorum disciplinam, quæ angulari continetur lapide Domino Iesu Christo: quem sequentes de mortifera altitudine ad vitalem descendimus humilitatem, diuitias paupertate mutantes, & delitias simplici cibo.

XXII. Nolite, obsecro vos, obliuisci semel arrepti propositi, & traditiones Patris nostri scalas putemus ad cœlorum regna tendentes. Ne desideretis quæ ante calcastis. Sufficit nobis habere quod homini satis est, duo leuitonaria, & alium attritum, & palliolum lineum, duos cucullos zonam lineam, gallicas, pellem, & virgam. Cui Ministerium aliquod & dispensatio est credita Monasterij, & si ex ea lucrum faciat, scelus putetur, & sacrilegium quidquam ex ea contingere, & in propriam vertere requiem, quasi despiciens eos qui non habent & felici paupertate sunt diuites: vt non solum ipse perierit, sed & cæteros prouocet ad pereundum. Et illi quidem qui incuruauerunt ceruicem suam, & cum omni humilitate & afflictione lugentes. atque plangentes in præsentiarum placuerunt Deo, cum de corpusculo isto exierint, ducentur, & accumbent cum sanctis Patribus Abraham, Isaac, & Iacob, Prophetis, & Apostolis, & consolatione digna fruentur, sicut & Lazarus fruitus est in sinu Abraham. Qui autem vixerunt in Cœnobio, & de communi in suos aliquid auerterunt vsus, væ eis cum de corpore exierint dicetur illis: *Mementote quia recepistis bona in vita vestra*; fratribus laborantibus, & ieiuniis, & continentia & incessabili labore sudantibus. Idcirco videte eos in gaudio, atque lætitia, qui reliquerunt præsentem vitam, vt futuram consequerentur: vos autem in squalore ac tormentis, & miseria constitutos, quia noluistis Euangelicum audire sermonem, & Esaiæ contempsistis verba dicentis: *Ecce qui seruiunt mihi comedent, vos autem esurietis. Ecce qui seruiunt mihi bibent, vos autem sitietis. Ecce qui seruiunt mihi exultabunt, & vos clamabitis propter dolorem cordis vestri, & ob contritionem spiritus eiulabitis.* Audistis omnes beatitudines scripturarum, & noluistis suscipere disciplinam.

Luc. 16.

Esa. 65.

XXIII. Ideo fratres æquales simus, à minimo vsque ad maximum, tam diues quam pauper, concordia & humilitate perfecti, vt de vobis quoque possit dici: *Qui multum, non abundauit; qui parum, non indiguit.* Ne quis suis prouideat delitiis, cernens fratrem in paupertate, & angustia constitutum, & dicatur ei illud Propheticum: *Nonne Deus vnus creauit vos? Nonne pater vnus omnium vestrum? Quare dereliquistis vnusquisque fratrem suum, vt abominabile facerent testamentum patrum vestrorum? Derelictus est Iuda, sed abominatio facta est in Israël.* Quapropter iuxta illud quod Dominus atque Saluator præcepit Apostolis dicens: *Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem, sicut & ego dilexi vos: & in hoc scietis, quod verè discipuli mei estis*; nos inuicem amare debemus, & ostendere quod verè simus famuli Domini nostri Iesu Christi, & filij Pachomij, & discipuli Cœnobiorum.

2. Cor. 8.

Mala. 2.

Ioan. 13.

XXIV. Si Præpositus domus aliquem corripuerit ex fratribus qui sibi

Digitized by Google

ſubiecti ſunt, erudiens eum in timore Dei, & cupiens ab errore corrigere: & alius voluerit pro eo loqui, & eum defendere, ſubuertens cor illius; qui hoc facit, peccat in ſuam animam: quia ſubuertit eum qui corrigi poterat, & conſurgentem deijcit in terram, atque ad meliora tendentem mala perſuaſione decepit, errans ipſe, & alios errare faciens.

Abac. 2. Huic illud aptabitur congruenter: *Væ qui potum dat proximo ſuo ſubuerſionem turbidam,* Deut. 27. *& inebrians eum: Væ qui errare facit cæcum in* Mat. 18. *via: qui ſcandalizat quempiam de his, qui credunt Deo: expedit ei, vt appendatur ei mola aſinaria ſuper collum eius, & præcipitetur in mare.* Quia ſubuertit, vt diximus, ſubleuantem ſe, & obedientem tranſtulit ad ſuperbiam, & eum qui in dulcedine caritatis poterat ambulare, conuertit in amaritudinem; & ſubiectum legibus Monaſterij, malis conſiliis deprauauit, fecitque odiſſe eum, & contriſtari contra illum, qui eum docebat Domini diſciplinam, lites ferens inter fratres atque diſcordias, & non timens

Rom. 14. illud, quod ſcriptum eſt: *Tu quis es, qui iudicas alienum ſeruum? Suo domino ſtat, aut cadit. Stabit autem, potens eſt autem dominus rurſum ſtatuere illum.* Conſidera quid dixerit: *Potens eſt autem Dominus ſtatuere illum.* Non ille potens eſt, qui verba Domini præterit.

XXV. Vndè fratres magnopere deuitemus alicuius mentem ſubuertere contra doctorem & monitorem ſuum; & meminerimus ſcripturæ dicentis:

Ier. 4. *Libera cor tuum à malitia, vt ſalueris.* Nec pro obedientia ſuperbiam & contumaciam in cordibus noſtris inuicem ſeminemus. Qui enim timet Dominum ſuum, ſi viderit fratrem ſuum errare & labi, magis debet monſtrare quæ ſancta ſunt, & rectum iter oſtendere, vt cum omni caſtitate & tremore Dei incedens, illam Salomonis exequatur ſententiam:

Prou. 23. *Libera eos, qui ducuntur ad mortem, & redimere de interfectione non ceſſes.* Nec dicas, neſcio hunc. Scito quoniam Deus corda omnium nouit. Et

Iud. 1. Iudas in Epiſtola loquitur ſua: *Et hos quidem de igne rapientes, & odio habentes commaculatam tunicam.* Caueamus huiuſcemodi veſtimentum,

Eph. 6. *& induamur potius armaturam Dei, vt poſſimus reſiſtere contra inſidias diaboli. Non eſt enim nobis pugna contra carnem & ſanguinem, ſed aduerſus potestates & principatus aduerſus rectores tenebrarum harum, aduerſus ſpiritalia nequitiæ in cæleſtibus.*

XXVI. Hoc quoque maximè prouidendum eſt; ne quis in alteram domum & in alterius cellulam commendet aliquid, & contra Monaſterij faciat diſciplinam. Qui talis eſt, non eſt in numero fratrum, ſed mercenarius & aduena: nec Paſcha Domini inter ſanctos debet comedere; quia

Ier. 20. factus eſt lapis ſcandali in Monaſterio, & de eo poſſet dici: *Lapides de via mea proïjcite.* Si enim leuitonaria noſtra quando lauamus ſicca non fuerint, vſque ad veſperam non habemus poteſtatem apud nos tenere, damuſque Præpoſito, cui crediti ſumus, vel ei cui creditum eſt cellarium, vt deferat ad eum locum, vbi veſtimenta pariter omnium reſeruantur, & manè nobis dantur vt expandamus illa ad ſolem, & cum ſicca fuerint non apud nos tenemus, ſed damus id commune ſeruanda, iuxta præcepta maio-

Digitized by Google

rum; quanto magis ea, quæ propriè visus es possidere, si alteri commendaueris, aut in tua volueris esse potestate, peccas in Monasterij disciplinam, & non intelligis Paulum tibi loquentem: *Vos autem in libertatem vocati estis, tantum nè libertate in occasionem carnis abutamini, sed caritate seruite inuicem*: Et iterum: *Dominus iuxta est, nolite esse soliciti, sed estote in oratione intenti & deprecationibus.* Sciat quoque ille qui ab alio susceperit commendatum, & rem se arbitratur facere piam, vt fratrem refrigeret, quod peccet contra animam suam, subuertens regulam Monasterij. O stulte anima tua commissa est Præposito tuo, & qui animam tuam corpusque custodit, indignus habebitur vt peritura conseruet? Amemus iustitiam, vt iustificemur. Legimus enim; *Misericordia occurrit his, qui faciunt veritatem.* Gal. 5. Phil. 4.

XXXII. Hoc quoque obseruandum est, ne quis stulta cogitatione deceptus, imò diaboli laqueis irretitus, dicat in corde suo; Quando moriar, tunc dono fratribus quod habuero. O stultissime hominum vbi hoc scriptum inuenisti? Nonne omnes Sancti seruientes Deo statim omnem seculi sarcinam deposuerunt? Nonne in Actibus Apostolorum, omnia quæ habebant ad pedes Apostolorum deferebant? Aut quomodo poteris mortuus iustitiæ induere vestimentum, qui illud viuus habere non meruisti? Quare oblitus es illud, quod scriptum est: *Quod seminauerit homo, hoc & metet.* Et, *Vnusquisque recipiet iuxta quod egit.* Et, *Reddet vnicuique iuxta opera sua.* Et iterum: *Ego Dominus scrutans corda & probans renes, vt reddam vnicuique iuxta vias suas, & iuxta fructum adinuentionum eius?* Quare nondum versaris in vita, & in hoc corpusculo constitutus non audis Dauid loquentem: *Thesaurizat, & ignorat cui congregat ea,* & sermonem Euangelicum, auarum corripientem; *Stulte hac nocte animam expetent à te: quæ autem præparasti, cuius erunt?* Et iterum: *In illa die peribunt omnes cogitationes eorum.* Stulte quare non vis audire Dominum cohortantem: *Vade, & vende omnia quæ habes & da pauperibus, & tolle crucem tuam, & veni, & sequere me?* Quod adolescens audiens conuersus est retro, non enim erat rectum cor ipsius, & ideò non potuit grauem diuitiarum sarcinam deponere. Habebat quidem voluntatem, & scriptura testatur, perfectæ vitæ, & splendore virtutum trahebatur ad laudem; sed retrahebant eum currentem diuitiæ: nec poterat Saluatoris audire doctrinam, quia adhuc de mundi delitiis cogitabat. Vnde & Saluator loquitur: *Difficile est eos qui habent diuitias intrare in regna cœlorum.* Et iterum: *Nemo potest duobus Dominis seruire: aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget; aut vni est obediens, & contemnet alterum. Non potestis Deo seruire, & Mammonæ.* Pharisæi autem cum essent auari, hæc audiebant & irridebant: quorum incredulitatem deuitemus, nec irridemus eos qui nos prouocant. Renuntiemus mundo, vt perfecti perfectum sequamur thesaurum. Quorum animam possidet auaritia, his videtur pro Christo stulta paupertas. *Quæstus est magnus pietas cum sufficientia. Nihil enim intulimus in hunc mundum, nec auferre quid possumus: habentes enim victum & ve-* Act. 4. Gal. 6. Ephes. 6. Rom. 2. Isal. 61. Psal. 38. Psal. 145. Luc. 12. Mat. 19. Mat. 19. Luc. 6. 1. Tim. 6.

Digitized by Google

ſtitum, his contenti ſimus. Qui autem volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & laqueum, in concupiſcentias multas, quæ ſunt ſtultæ & noxiæ, & demergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum cupiditas.

3. Reg. 18. XXVIII. Vſque hodie Helias Iſraëlem corripit dicens: *Quouſque claudicatis pede? Si Deus eſt, ite & ſequimini eum.* Et nobis loquitur: Si mandata ſunt Dei, quæ per Patrem noſtrum tradidit nobis, & quæ ſequentes poſſumus peruenire ad regna cælorum, toto eadem deſiderio compleamus: ſi autem ſequimur cogitationes noſtras, & ad aliud tendit animus, cur non errorem ſimpliciter confitemur: & oſtendimus, nos eſſe quod videri erubeſcimus? Ne forte dicatur & nobis: *Quare polluiſtis locum meum ſanctum?* Et, *Eijciam eos è domo mea.* Siquidem conciliabula monachorum vere Dei domus eſt, & ſanctorum vinea, ſicut ſcriptum legimus: *Vinea facta eſt Salomoni in loco, qui vocatur Beelamon, dedit eam cuſtodibus, vnuſquiſque affert pro fructibus eius mille argenteos. Vinea mea in conſpectu meo eſt, mille Salomoni, & ducenti his qui cuſtodiunt fructum eius.* Ne igitur polluentes eam proijciamur, ſicut in Euangelio legimus eiectos eſſe de templo, qui vendebant in eo oues & boues: numularios quoque ingrediens Dominus atque Saluator, & faciens ſibi flagellum de funiculis, eiecit è templo, & fundens æra menſaſque vendentium, & his qui vendebant columbas ait: *Auferte hæc omnia, & nolite facere domum Patris mei domum negotiationis. Scriptum eſt enim: Domus mea domus orationis vocabitur cunctis gentibus; vos autem feciſtis eam ſpeluncam latronum.* Et alibi: *Propter vos nomen meum blaſphematur in gentibus.*

Ezec. 22. Oſe. 9. Cant. 8. Luc. 19. Marc. 11. Pſal. 56. Ier. 7.

1. Cor. 11. XXIX. Obſecro vos fratres ne de nobis quoque dicatur: *Alius quidem eſurit, alius autem ebrius eſt: an domos non habetis vt bibatis, & comedatis? niſi forte Eccleſiam Dei contemnitis, & confunditis eos qui non habent,* Ad quos dicitur: *Si quis eſurit domi comedat, vt non in iudicium conueniatis.* Non ſit domus noſtra vocis alienæ, nè illud nobis congruenter aptetur: *Opera Ægypti non abſtulerunt à ſe.* Et iterum: *In præceptis meis non ambulauerunt, & ſabbata mea contaminauerunt; propterea cum clamauerint ad me, ego non exaudiam eos.* Non permaneamus in cordis duritia, & ad iracundiam prouocemus Deum, & fiat inimicus noſter, & dicat: *Ego autem dabo eis præcepta non bona, & iuſtificationes in quibus non viuant;* quia comederunt fructum mendacij, & adorauerunt opera manuum ſuarum & repleta eſt terra eorum à principio augurio, vt terra alienigenarum.

Ezec. 20. Ibid.

Oſe. 12. XXX. Ne poſtquam renuntiauerimus ſæculo, & cœperimus vexillum crucis ſequi, iterum ad poſteriora conuerſi, quæramus refrigerium temporale, imitantes Ephraim dicentem: *Diues factus ſum, & inueni refrigerium mihi;* ne audiamus illud quod & ille meruit audire: *Omnes labores illius non inueniuntur præ iniquitatibus, in quibus peccauit.* Et ne illud

Digitized by Google

impleatur in nobis; *Cœpistis spiritu, & nunc carne consummamini: tanta passi estis sine causa?* Et ille contra nos sermo dicatur: *Lex periit à sacerdote, & consilium à senioribus; & manus populi dissolutæ sunt, senes de porta quieuerunt, electi à psalmis suis cessauerunt.* Rursumque dicatur: *Propter vos nomen meum blasphematur in gentibus:* & contemptis institutionibus Patris nostri subrepat obliuio, mediatoremque Dei atque sanctorum nostro vitio negligamus. Gal. 3. Ezech. 7. Rom. 2.

XXXI. Quis enim fructus, aut quod signum præceptorum Dei inueniatur in nobis, aut in quo professionem impleamus arreptam? Nonne omnia dimisimus, & auaritiæ subiacemus, & dicitur nobis: *Vnde bella, & pugnæ?* Nonne ex auaritia? Nam quia vnusquisque quærit vtilitatem suam, non proximi; vsque hodie viuens Ezechiel Prophetali sermone nos corripit dicens: *Negationes erant in te. Filius inhonorat patrem, & pater exprobrat filio.* Quid in die iudicij respondebimus, aut quid in nouissimo tempore pro defensione nostra poterimus obtendere? Hæc omnia facta sunt nobis, quia *Sacerdotes plauserunt manibus, & populus dilexit similiter. Quia sicut populus, sic sacerdos. Propterea reddam ei,* inquit, *secundum vias suas, & cogitationes illius restituam ei.* Iac. 4. Ezec. 27. Mich. 7. Ier. 5. Osc. 4.

XXXII. Nonne de omnibus vobis hæc loquor, sed de his qui maiorum præcepta contemnunt: multoque *melius erat illis ignorare viam iustitiæ, quam scientes reuerti ab eo, quod traditum est illis, sancto mandato.* De huiusmodi hominibus mœrens Hieremias scribit: *Defecerunt in lacrimis oculi mei, conturbatus est venter meus, effusa est in terra gloria mea, super contritione filiæ populi mei; quia defecit parvulus & lactens in plateis ciuitatis. Matribus suis dixerunt: vbi est triticum & vinum? cum deficerent quasi vulnerati in plateis vrbis, cum funderent animas suas in sinu matrum suarum.* Scimus quod *non in fortitudine equi velit Deus, neque in femoribus viri sibi complaceat.* 2. Pet. 2. Thre. 2. Psal. 146.

XXXIII. Et idcirco reuertamur ad Dominum Deum nostrum vt quando orauerimus exaudiat nos, qui quotidie hortatur vt vacemus, & cognoscamus eum. Et alibi loquitur: *Reuertimini ad me, & ego reuertar ad vos.* Et iterum: *Reuertimini ad me filij recedentes, & ego dominabor vestri.* Ezechiel similiter contestatur ac dicit: *Quare moriemini domus Israël? Nolo mortem peccatoris, sed tantum vt reuertatur de via mala sua, & viuat.* Et clementissimus, ac totius bonitatis caput clamat in Euangelio ad nos Dominus atque testatur: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos: Tollite iugum meum super vos, & discite à me quia mitis sum, & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris.* Consideremus quod bonitas Dei ad pœnitentiam nos prouocet, & sancti viri cohortantur ad salutem. Non induremus corda nostra, neque thesaurizemus iram nobis in die iræ & reuelationis iusti iudicij Dei, qui reddet vnicuique iuxta opera sua: sed ex toto corde reuertamur ad Dominum, & secundum Moysi verba memorantis: *Si reuertaris ad Dominum ex toto corde tuo, mundabit cor tuum, & cor seminis tui.* Ier. 3. Eze. 18. Mat. 11. Rom. 2. Deu. 30.

Digitized by Google

XXXIV. Laboremus ſicut boni milites Chriſti, & obſeruemus illud quod
2. Tim. 2. ſcriptum eſt: *Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſecularibus, vt ei cui militat placeat.* Si autem quis & in agone contendat, non coronatur niſi legitimè certauerit. Laborantem agricolam oportet primum de fructibus eius participare. Scriptum eſt, omnes populi ibunt vnuſquiſque in
Pſal. 19. viam ſuam. *Nos autem in nomine Domini Dei noſtri magnificabimur; Ipſi impediti ſunt & ceciderunt, nos autem ſurreximus & erecti ſumus.*
Ioan 11. XXXV. *Qui ambulat in die non impingit, qui autem in nocte graditur, impingit, quia lumen non eſt in eo. Nos autem*, ſicut dixit Apoſto-
Heb. 10. lus, *non ſumus filij præuaricationis in perditionem, ſed fidei in acquiſi-*
1. Theſ. 5. *tionem animæ.* Et alibi, *Omnes*, inquit, *filij lucis eſtis, & filij Dei.* Non ſumus filij noctis, neque tenebrarum. Si ergo ſumus filij lucis, debemus ſcire quæ lucis ſunt, & facere fructus luminis in omni opere bono: quod enim manifeſtatur, lux eſt. Si in toto corde reuertamur ad Dominum, & in præceptis ſanctorum illius & Patris noſtri ſimplici corde conuerſamur, abundabimus in omni opere bono. Quod ſi ſuperemur carnis voluptatibus, in die quaſi in media nocte parietem palpabimus: & non inueniemus viam ciuitatis & habitaculi noſtri, de quo di-
Pſal. 106. citur: *Eſurientium & ſitientium anima deficit*; quia contempſerunt legem ſibi à Deo traditam, & vocem Prophetarum non audierunt: & idcirco non potuerunt ad promiſſam requiem peruenire.

XXXVI. Vigilemus & attenti ſimus: ſi enim naturalibus non pepercit,
Rom. 11. nec nobis parcet. Non de cunctis ſed de negligentibus loquor, quibus
Ier. 2. iure aptabitur illa deploratio: *Væ eis qui receſſerunt à me: Manifeſti ſunt quia impiè egerunt in me, quia dereliquerunt me fontem aquæ viuæ, & foderunt ſibi contritos lacus, qui non poſſunt aquam continere.* Et
Ier. 2. quia non audierunt iudices eius, audiant dicentem Deum: *Conſtitui ſuper vos ſpeculatores. Audite vocem tubæ: & dixerunt: Non audiemus.* Vnde iſta incredulitas? Nonne ex eo, quia alienos cognouerunt, & non
Eſa. 45. aduerſati ſunt? Loquitur & alibi Spiritus ſanctus per Prophetam: *Ego enim ſum Deus Dominus tuus, qui formaui cœlum, & creaui terram: cuius maius condiderunt omnem cœli militiam, & non oſtendit ea tibi: vt ambulares poſt illam.* Quod quidem & per Moyſem præcepit, dicens:
Deu. 4. *Non cum ſuſpexeris cœlum, & videris ſolem & lunam ac ſtellas, & omne ornamentum cœli, errore cœli deceptus adores ea. Ego ſum Deus*
Exod. 20. *qui eduxi te de terra Ægypti, & Deum extra me neſcis, & qui ſaluos poſſet facere non eſt præter me. Ego ſum qui te paui in ſolitudine in terra inhabili, & impleti ſunt ſaturitate, & eleuata ſunt corda*
Ier. 9. *eorum.* Idcirco *obliti ſunt mei, & ego tradam eos diſperſioni in gentibus cunctis.*

XXXVII. Quæ audientes quaſi de ſomno expergiſcamur, & præbeamus nos dignos Domini ſeruituti, vt miſereatur, & dicat nobis: inuocate me, & ego exaudiam vos. Ipſe enim ait; *Qui diſperſit Iſrael, congregauit*
Ier. 31. *eum.* Et alibi: *Non faciam*, inquit, *iuxta iram furoris mei, nec ſic relinquam*

Digitized by Google

linquam vt deleam Ephraim. Et iterum: *non in æternum puniam vos, nec semper irascar vobis. Spiritus enim à me egreditur, & omne quod spirat ego feci.* Et in eodem loco iungit, ac dicit: *Dedi eis consolationem veram, pacem super pacem his, qui erant prope & longe; dixitque Dominus, sanabo eos.* Cuius vt plene misericordiam cognoscamus, Hieremiæ sermone docet, dicens: *Si eleuatum fuerit cœlum in sublime, & si humiliatum pauimentum terræ deorsum, ego non replebo gentem Israël pro omnibus quæ fecerunt.* Ier. 3.

XXXVIII. Cumque tanta clementia sit Saluatoris Domini, & nos prouocet ad salutem, conuertamus corda nostra ad eum: *Quia iam hora est vt de somno euigilemus, nox præcessit, dies autem appropinquauit; deponamus ergo opera tenebrarum, & induamur arma lucis.* Rom. 13. Filioli mei primum ex toto corde diligamus Deum, deinde nosmetipsos amemus mutuo, memores præceptorum Dei Saluatoris, in quibus ait; *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis: Non sicut mundus dat pacem, ego do vobis. In his enim duobus mandatis tota lex pendet, & Prophetæ.* Ioan. 14.

XXXIX. Si quis in domo Monasterij sub Præposito manens, nulla re indigens quam in Monasterio habere permissum est, & habet patrem, fratremque & amicum carissimum, nihil ab eis penitus accipiat, non tunicam, non palliolum, non aliam quamlibet rem. Si autem comprobatum fuerit quod minus habeat de his quæ præcepta sunt, culpa omnis atque correctio ad Præpositum conuertetur.

XL. Vos igitur qui estis Principes Monasteriorum, si quos aliqua re videritis indigere, & esse in angustia constitutos, nolite eos negligere; scientes vos reddituros rationem pro omni grege, *super quem vos Spiritus sanctus constituit inspicere, & pascere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit proprio sanguine.* Act. 20. Propterea *nos qui fortiores sumus, debemus infirmitates inualidorum portare, & non nobismetipsis placere, sed proximo in bono ad ædificationem. Nam & Christus non sibi placuit, sed sicut scriptum est: Opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me.* Rom. 15. Psal. 68. Et iterum: *Non quæro,* 1. Cor. 10. inquit, *quod mihi expedit, sed quod omnibus, vt salui fiant.*

XLI. Si autem Dominus ac Saluator noster ita præcipit, & Sancti ita conuersati sunt, patres quoque nostri ita nos docuerunt, consurgamus à somno, & quæ sunt nobis præcepta faciamus. *Quæcunque enim scripta sunt,* Rom. 15. *ad nostram eruditionem scripta sunt, vt per patientiam & consolationem scripturarum spem habeamus,* & nullus nostrum causa sit erroris alieni, nec æmulemur eos, qui prosperè agunt in vita sua. Cum enim omnia necessaria carni fuerint consecuti, morientes nihil secum asportabunt. Filij sæculi huius habent in hoc sæculo fiduciam, quoniam de mundo sunt, & mundus amat quod suum est. Qui autem filij Dei sunt, illius sermonis Euangelici recordantur; *Si mundus vos odit, scitote quod me primum oderit.* Ioan. 15. Et iterum: *Qui voluerit esse amicus huius mundi, inimicus fiet Deo.* Et rursum: *Tribulationem habebitis: sed confidite, ego vici mundum.* Mat. 5. Et iterum: *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Beati qui*

Digitized by Google

esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. De filiis autem noctis quid è contrario dicitur? Nonne illud? *Væ*
Luc. 6. *vobis diuites, quoniam recepistis consolationem vestram. Væ vobis qui saturati estis nunc, quia esurietis. Væ vobis qui nunc ridetis, quia lugebitis, ac flebitis.*

XLII. Quamobrem mundi amicitias deuitemus, vt illud mereamur audire: *Ad vesperam demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia. Audiuit Dominus, & misertus est mei. Scidisti saccum meum, & accinxisti me lætitia.* Quis enim sanctorum non in lucta ac tristitia per
Ier. 15. mundi huius transiuit viam? Hieremias, *Non sedi,* inquit, *cum consilio ludentium, sed tremebam à facie manus tuæ. Solus sedebam, quoniam amari-*
Psal. 34. *tudine repletus sum.* Dauid quoque scribit; *Quasi lugens ac mœrens, sic humiliabar.* Quorum nos vestigiis insistentes intelligimus, quod salus nostra in tempore tribulationis sit, & Prophetæ pollicitatio impleatur dicentis: *Non relinquuntur qui in angustia sunt vsque ad tempus.* Si ergo habet tempus tribulatio & angustia, & non erit sempiterna, seminemus in lacrimis, & metamus in gaudio, non deficientes; quod nouerimus Dominum de tentatione liberare cultores suos.

XLIII. Dominus pater noster est: Dominus iudex noster est: Dominus princeps, Dominus rex noster: Dominus ipse nos saluabit: cuius præcepta si
Esa. 57. neglexerimus, permanebimus in angustia. Ipse enim dicit: *Qui sequuntur me possidebunt terram; & hereditabunt montem sanctum meum:* quem & nos possidebimus si impleamus legem eius, & audiamus illud quod dicitur:
Matt. 5. *Mundas facite in conspectu eius vias vestras.* Et iterum: *Tollite offen-*
Ier. 50. *dicula de via populi mei.* Et alibi: *Eijcite de consilio pestilentem, & egredietur cum eo contentio.* Qui iustum dicit iniustum, & iniustum iudicat iustum, vterque in conspectu Dei immundus est. Caueamus nè dica-
Psal. 17. tur & de nobis: *Filij alienati sunt ei.* Et illud: *Filiæ Sion eleuatæ sunt,*
Esa. 3. *& ambulauerunt in excelso collo, & in superbia oculorum, trahentes pedibus tunicas, & pedibus simul ludentes,* & in correptione nostra
Esai. 1. rursum Prophetalis sermo concordet, dicens: *Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis Sion, plena iudicio, in qua iustitia dormit? Nunc*
Ose. 4. *autem latrones.* Et, *Populus intelligens commiscebatur meretrici. Tu ergo Israël nè ignoraberis.* Si vero diuina meditemur, poterimus illud
Psal 118. dicere, quod & Dauid: *Exultabo super eloquia tua, sicut qui inuenit spolia multa.* Et: *Quam dulcia gutturi meo eloquia tua, super mel & fauum ori meo. Cantabiles mihi erant iustificationes tuæ in loco peregri-*
Psal. 110. *nationis meæ.* Et in alio loco: *Non proposui ante oculos meos rem iniquam: facientes iniquitatem odio habui. Et non adhæsit mihi cor prauum, declinantes à me malignos non agnoscebam: detrahentem in abscondo proximo suo, hunc persequebar: superbo oculo & insatiabili corde cum hoc simul non edebam. Oculi mei super fideles terræ, vt facerem eos sedere mecum.*

Digitized by Google

XLIV. Quorum omnium nos imitemur opera, vt sit in diebus nostris pax & iustitia, & non nobis illud eueniat quod alibi legimus: *Super terra populi mei spinæ & fœnum consurgent.* Sed magis innouemus nobis noualia, & non seminemus super spinas. Cumque custodierimus quæ mandata sunt nobis, manifesti erimus quod diligamus Deum, sicut testatur & in alio loco Scriptura diuina: *Qui audit mandata mea & seruat ea, ille est qui diligit me: qui autem diliget me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & veniemus ego & Pater meus, & mansionem apud eum faciemus, & ostendam ei meipsum.* Et, *Vos amici mei estis, si feceritis quæ præcipio vobis.* Tollamus nobiscum multos sermones, & conuertamur ad Dominum Deum nostrum, & dicamus ei: *Potes dimittere peccata, vt accipiamus bona, & reddamus ei fructum labiorum nostrorum,* & delectetur in nobis anima nostra. Esa. 32. Ioan. 14. Ioan. 15. Osc. 14.

XLV. Atque vtinam pœniteat nos erroris & negligentiæ, & conuersi ad priora dicamus: *Assur non saluabit nos, super equos non ascendemus: nec iam dicemus: Dij nostri opera manuum nostrarum. Deus qui in te est miserebitur pupilli, sanabo habitacula eorum.* Rursumque dicet de nobis: *Diligam eos manifestè, & auertam iram meam ab eis. Ero quasi ros; Israël florebit vt lilium, & mittet radices suas quasi Libanus. Ibunt rami eius, & erit quasi oliua fructifera, & odor eius vt thuris. Reuertentur & sedebunt vnusquisque in tabernaculis suis, & viuent, & confirmabuntur frumento: florebit sicut vinea memoria eorum, sicut odor thuris Ephraim. Quid ei & Idolis? Ego humiliabo eum, & confortabo eum. Ego vt iuniperus condensa; ex me fructus eius inuentus est. Quis sapiens, & intelligit hæc; aut intelligens, & cognoscit ista?* Atque vtinam & nos ex eo fructum afferre valeamus, sine quo nihil boni operis fieri potest. Osc. 14. Ibid.

XLVI. Reuertamur ad Dominum, vt de nobis quoque possit dicere: *Pectatorum & iniquitatis eorum memor amplius non ero.* Non relinquamus legem Dei, quam Pater noster ab eo accipiens nobis tradidit, neque parui eius mandata pendamus; ne & super nos planctus ille dicatur: *Quomodo obscuratum est aurum, & immutatum argentum bonum: effusi sunt lapides sancti in omni viarum principio?* Nec post plurimos labores Patris nostri, quos pro salute nostra suscepit, seipsum exemplum virtutis tribuens, & glorians de nobis, & apud sanctos loquens; Isti filij mei sunt, & populus meus filij mei, & non denegabunt: & post huiuscemodi testimonium non perdamus fiduciam bonæ conscientiæ, spoliati vestibus quibus nos induit: & introducti ab eo in stadium, vt legitimè certemus non superemur ab inimicis nostris. Et postquam venerimus ad illud tempus quo egrediamur de corpore, ne inimici efficiamur Patris nostri thesauris seruientes: vt qui ieiuniis & afflictione corporis debuimus acquirere animæ libertatem, carni & delitiis, & pulchrioribus vestimentis, stratisque mollioribus nos dedicemus; non solum ipsi pereuntes, sed & alios qui proficere potuerunt exemplo nostro ducentes ad ruinam, de quibus scriptum est: *Non accepistis spiritum seruitutis in timorem,* sed fortitudi- Esa. 43. Thren. 4. Rom. 8.

Digitized by Google

nis, & charitatis, & pudicitiæ. Et, *Cibus nos non commendat Deo.*
Rom. 14. *Neque enim si comederimus, abundabimus: nec si non comederimus indigebimus. Non est enim regnum Dei cibus & potus, sed iustitia, gaudium,*
Esa. 40. *& pax in Spiritu sancto.* Qui in hoc seruit Christo, placet Deo, probatus est omnibus. Esaias quoque dicit: *Qui expectant Dominum immutabunt*
Ibid. 5. *virtutem, assument pennas vt aquilæ, current, & laborabunt, gradientur, & non esurient. Idcirco eleuabit signum in gentes, & congregabit profugos Israël. Cito velociter venient: non esurient, neque dormitabunt. Non dormient, nec soluent zonas de lumbis suis, neque rumpentur in calceamentis eorum corrigiæ. Quorum iacula acuta sunt, & intenti arcus; pedes equorum, vt petra fortissima: rotæ curruum quasi tempestas; impetum facient vt leones, & aderunt vt catuli leonum.*

XLVII. Et nos igitur Sanctorum imitatores simus, nec obliuiscamur institutionis, qua nos erudiuit Pater noster dum adhuc esset in corpore. Ne extinguamus lucernam ardentem quam posuit super capita nostra. Ad cuius lumen huius seculi incedentes, meminerimus quod per studium illius Deus nos in propriam familiam receperit, peregrinis hospitium tribuens, in maris turbinibus constitutis portum ostendens, panem in fame, vmbram in æstu, vestimentum in nuditate; imperitos præceptis spiritalibus erudiuit; vitijs seruientes castitate circumdedit; procul positos sibi iunxit. Ne post illius dormitionem obliuiscamur tantæ bonitatis, & beneficiorum immortalium, vertentes furorem in iudicium, & fructum
Esa. 5. iustitiæ in amaritudinem, & loquatur contra nos: *Iudicate inter me & vineam meam. Expectaui vt faceret fructum, & fecit iniquitatem, & non iustitiam, sed clamorem:* & veniat super nos illa maledictio, quam prophetalis sermo ille prosequitur, & quam omni studio fugere ac vitare debemus, sequentes conuersationem eorum, qui nos in Domino præcesserunt patrum pariter ac fratrum: qui renuntiantes seculo, & inoffenso ad Dominum pergentes gradu; nunc eius hereditate potiuntur: quam vereor ne perdamus nostra desidia, & illud nobis propheticum aptetur, quod dictum est in Ephraim: *Oleum in Ægyptum mercatur. Mixti sunt in gentibus,*
Ose. 22. Psal. 105. *& didicerunt opera eorum.* Ne postquam vocati sumus in libertatem, sicut scriptum est: *Tollam vos vnum de populo, & duos de familia,*
Ier. 3. *& inducam vos in Sion, & dabo vobis pastores secundum cor meum, qui pascant vos cum disciplina*; resoluantur vincula caritatis, & dicatur de
Mala. 1. nobis: *Filius glorificat patrem, & seruus dominum suum. Si pater ego sum, vbi est gloria mea? Si Dominus, vbi est timor meus?*

Thren. 2. XLVIII. Idcirco vnusquisque nostrum clamet ad Dominum: *Muri Sion deducant sicut torrentes lacrimas die ac nocte. Ne des requiem tibi, neque taceat pupilla oculi tui. Surge, & lauda in nocte, in principio vigiliarum tuarum: effunde sicut aquam cor tuum in conspectu Domini. Leua ad illum manus tuas pro animabus paruulorum tuorum, qui defecerunt in capite vniuersorum gressuum.* Ne illud contra nos dicatur: *Lu-*
Esa. 24. *xit & corruptus est orbis. Luxerunt excelsi terræ, & terra impiè egit*

Digitized by Google

propter habitatores suos: dereliquerunt enim legem, & immutauerunt præcepta mea testamentum æternum. Idcirco maledictio deuorabit terram, quia peccauerunt habitatores eius, & dereliquerunt homines pauci. Ne & nostrum vinum lugeat & vinea, & ingemiscant qui prius toto animo lætabantur, dicaturque de nobis: *In domo insaniam confinxerunt, corrupti sunt sicut dies collis.* Aut illud: *Captio ex vobis est.* Et, *Dixistis enim, fecimus testamentum cum inferno, & cum morte pactum.* Esa. 28. Quæ verba vitantes, credimus magis, quod in tempore suo *Orietur stella ex Iacob,* Num. 24. *& exurget homo de Israël, qui percutiet principes Moab, & filios Seth. Vt* Ezec. 28. *non sit in domo Israël stimulus furoris, & spina doloris. Quia facta est* Deut. 32. *Domino pars eius Iacob, funiculus hæreditatis eius Israël.* Et alibi loquitur Ieremias: *Si cessauerit in conspectu meo lex ista, gens etiam Is-* Ier. 31. *raël cessare poterit.* Esa. 61. Et rursum: *Dabo laborem eorum iustis, & testamentum æternum ponam cum ipsis, & scietur in gentibus semen eorum, ac nepotes. Omnis qui viderit eos, cognoscet quia isti sunt semen à Domino benedictum, & gaudio perfruentur Domini.*

XLIX. Et nos ergo scrutemur vias nostras, & gressus dijudicemus, & sequamur odorem scientiæ; abscondentes semper verba eius in cordibus nostris, vt simus immaculati in via, & in lege Domini ambulemus. Non nos terreat fragilitas corporis, & longi temporis labor. *Patres vestri vbi sunt, & Prophetæ?* vt scriptum est, *nunquid in æter-* Zach. 1. *num viuent? Verba autem mea & legitima mea suscipite, quæ ego præcipio in Spiritu meo seruis meis Prophetis, qui fuerunt cum patribus vestris.* Sentiamus ineffabilem clementiam Dei nostri, qui vsque hodie ad pœnitentiam nos hortatur, dicens: *Nunquid qui cadet non resurget?* Ier. 8. *aut qui auersatur non reuertetur? Quare auersatus est populus meus auersione impudenti, & obtinuerunt in voluptatibus suis, & noluerunt reuerti?* Si reuersi fuerimus ad eum, ædificabit nos Spiritu suo, iuxta illud quod scriptum est: *Ædificans Hierusalem Dominus, dispersiones* Psal. 146. *Israëlis congregabit.*

L. Quòd autem nostri cœtus & communio ex Deo sit, qua nos inuicem copulamur, Apostolus nos docuit dicens: *Bonorum operum communionis* Heb. 13. *obliuiscinolite, talibus enim victimis placatur Deo.* In Actibus Apostolorum quoque idem legimus: *Multitudinis autem credentium erat cor vnum &* Act. 4. *anima vna, & nullus suum quid dicebat, sed erant eis vniuersa communia. Et virtute magna dabant Apostoli testimonium resurrectionis Domini Iesu.* Et Psalmista in eadem verba consensit, dicens: *Ecce quam bonum,* Psal. 132. *& quam iucundum, habitare fratres in vnum.* Et nos in Cœnobiis commorantes, & nobis mutua caritate societati, demus studium, vt quomodo sanctorum patrum in hac vita meruimus consortium, ita in futuro quoque participes eorum simus; scientes quod crux vitæ nostræ doctrinæque principium sit, & oporteat nos cum Christo pati, & nosse quod absque tribulationibus & angustiis nullus victoriam consequatur. *Beatus vir qui suffert* Iac. 1. *tentationem, quia cum probatus fuerit, coronam vitæ accipiet.* Et iterum:

Digitized by Google

Rom. 8. *Laborauit in ſæculum, & viuet in æternum. Si tamen compatimur, vt & glorificemur. Æſtimo,* inquit, *quod non ſunt condignæ paſſiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis*: Et alibi ſcriptum eſt: Pſal. 72. *Exiſtimaui vt cognoſcerem, hoc labor eſt in conſpectu meo.* Et iterum: *Ego* Ier. 17. *laboraui ſequens te, & diem hominum non conſideraui.* Et alio loco: *Multæ* Iſal. 33. *tribulationes iuſtorum, & ex omnibus his liberabit eos Dominus.* Et Dominus noſter loquitur in Euangelio: *Qui perſeuerauerit vſque in finem, hic ſal-* Mat. 10. *uus erit.* Et alibi: *Hic eſt liber mandatorum, & lex ſcripta in ſempiternum.* Bar. 4. *Omnes qui obſeruauerint eam viuent; qui autem dereliquerint, morientur. Reuertere Iacob, & apprehende eum: ambula in ſplendore luminis eius, & non des alteri gloriam tuam, & ea quæ conducunt tibi, genti alienæ. Beati ſumus Iſraël, quia placita Deo noſtro nota ſunt nobis. Confide populo* Eſa. 66. *meus, memoriabilis Iſraël.* Et iterum Eſaias loquitur: *Lætare Iſraël, & feſtum agite diem omnes qui diligitis eum. Gaudete qui confiditis in eo, vt ſugatis, & impleamini ex vberibus conſolationis eius.*

LI. Habeamus curam legendarum & diſcendarum ſcripturarum, & in ea- Prou. 13. rum ſemper meditatione verſemur, ſcientes ſcriptum: *Ex fructu oris ſui vir ſaturabitur, & merces laborum eius reddetur.* Hæc ſunt quæ nos ducunt ad æternam vitam, quæ nobis tradidit Pater noſter & iugiter meditanda Deut. 11. præcepit; vt impleatur illud in nobis quod ſcriptum eſt: *Erunt hæc verba, quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo, & in anima tua: docebis ea filios tuos, & loqueris in eis ſedens in domo, & ambulans in via, & accubans, atque conſurgens. Scribe ea pro ſigno in manu tua, & erunt immobilia ante oculos tuos. Scribes quoque ea in poſtibus domuum tuarum, & in liminibus, vt diſcatis timere Dominum cunctis diebus quibus viuitis.* Salomon quoque Prou. 3. idipſum ſignificans dicit: *Scribe ea in latitudine cordis tui.*

LII. Conſiderate quantis teſtimoniis ad meditationem ſacrarum ſcripturarum nos ſermo Domini cohortetur, vt quæ ore voluimus, corde poſſideamus. Thre. 3. *Bonum eſt homini cum leuauerit iugum ab adoleſcentia ſua. Sedebit ſolitarius & tacebit, quoniam leuabit ſuper ſe iugum, dabit percutienti ſe maxillam, ſaturabitur opprobriis, quoniam non ſemper abijciet Dominus.* Et alibi Eccl. 11. ſcriptum eſt: *Recordatus ſum miſericordiæ infantiæ tuæ.* Et iterum: *Lætare iuuenis in adoleſcentia tua, & exultet cor tuum in diebus iuuentutis tuæ, & ambula in viis cordis tui abſque macula, & in conſpectu oculorum tuorum, & ſcito quoniam in omnibus his adducat te Dominus in iudicio. Aufer furorem à corde tuo, & malitiam à carne tua, quoniam adoleſcentia & ſtultitia vanitas eſt.* Et, *Memento creatoris tui in diebus adoleſcentiæ tuæ, donec* Ibid. 12. *veniant dies peſſimi, & occupēt anni, in quibus dices: Non eſt mihi in eis voluntas; donec obtenebreſcat ſol, & lux, & luna, & ſtellæ, & conuertantur nubes poſt pluuiam. In die qua mouebuntur cuſtodes domus, & ſubuertentur viri virtutis, & ceſſent molentes, quia paucæ factæ ſunt: & obſcurabuntur quæ vident in foraminibus, & claudent vias in foro in infirmitate vocis molentis. Et exurgent ad vocem paſſeris, & humiliabuntur omnes filij cantici. Et quidem ab alto aſpicient, & pauores in via,*

Digitized by Google

& floreat amygdalum, & ingrassetur locusta, & scindatur capparis. Quoniam abijt homo in domum seculi sui, & gyrauerunt in foro qui plangunt, quoadusque euertatur funiculus argenti, & conteratur monile auri, & confringatur hydria ad fontem, & impediatur rota super lacum, & conuertatur puluis in terram, sicut fuit, & spiritus reuertatur ad Dominum, qui dedit eum. In Euangelio quoque scriptum est: *Pueri nunquid habetis pulmentum? Mittite in dexteram partem nauis, & inuenietis.* Et iterum; *Omnis puer ac iuuenculus, qui nescit hodie bonum ac malum ipsi intrabunt in terram bonam.* Ac rursum: *Omne masculinum quod aperit vuluam sanctum vocabitur.* Et in Euangelio: *Puer autem ibat, & crescebat, & proficiebat apud Deum & apud homines.* Iesus quoque minister Moysi iuuenis erat, & non egrediebatur de tabernaculo Dei. Et de Dauid scriptum legimus: *puer flaui coloris, elegantibus oculis.* Timotheus quoque adhuc puer & adolescens sacris litteris eruditus est, vt ad fidem Domini Saluatoris illarum semita perueniret. Et de Daniele quia eruditus erat, scriptum legimus quod vir desideriorum appellatus sit. Ioseph quoque erat dilectissimus patri suo, quoniam eius imperijs seruiebat, & decem ac septem adhuc natus annos præcepta illius legem vitæ suæ arbitrabatur.

Ioan. 21. Exod. 34. Luc. 2. 1. Reg. 16. Dan. 10.

LIII. Et hæc cuncta replicaui, vt Sanctorum vitas considerantes, non circumferamur omni vento doctrinæ, sed laboremus, & eorum conuersationem nostræ vitæ propositum habeamus exemplum, vt simus populus Dei peculiaris. Nec contristemus Spiritum sanctum, in quo signati sumus in die redemptionis; ne illum extinguamus in nobis: & prophetias non contemnamus; ne forsitan volenti Spiritui sancto habitare in nobis non demus locum. Nullum alium timeamus præter Deum, qui vltor & iudex est operum singulorum, & cum sancto sanctus est, & cum viro innocente innocens; & dicit: *Ego amantes me diligo, & qui me quærent inuenient gaudium.* Et alibi loquitur: *Si ambulaueritis contra me peruersi, ego ambulabo contra vos peruersus,*

Ephes. 4. Psal. 17. Prou. 8. Leu. 26.

LIV. Non irascamur inuicem: etiamsi ira nos vicerit, non peccemus irati, solis occubitum pœnitentia præoccupantes. Meminerimus esse præceptum, quoties peccanti in nos ignoscere debemus, & munus nostrum relinquere ante altare: quod nequaquam suscipitur, si non fuerit reconciliatione placabile: vt possimus dicere: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Et Apostolus præcepit: *Si quis habet aduersus aliquem querimoniam, sicut & Christus donauit nobis, sic facite.* Simus discipuli mansuetudinis sanctorum omnium, & præcipuè Dauid, de quo scriptum est: *Memento Domine Dauid, & omnis mansuetudinis eius.* Et Moysi, de quo legitur, quod fuerit mansuetus super omnem terram: Et Dominus in Euangelio de mansuetis ac mitibus loquitur: *Beati mansueti & mites corde quoniam ipsi possidebunt terram.* Magnæ sapientiæ est, mansuetudinem possidere, & audire: *Sapiens esto fili, vt lætetur cor meum.* Et iterum: *Imitatores estote Dei, filij carissimi.* Et, *Estote perfecti, sicut & pater vester qui in cælis est, perfectus est.* Et alibi: *Sancti estote, quoniam ego sanctus sum, dicit Dominus.*

Pfal. 4. Ephes. 4. Matt. 18. Ibid. 5. Luc. 11. Col. 5. Pfal 131. Num. 12. Matt. 5. Prou. 10. Ephes. 5. Marc. 5. Leuit. 5.

Digitized by Google

LV. Quæ legentes teſtimonia, ſeminemus nobis iuſtitiam, vt metamus fructum vitæ. Illuminemus lucem ſcientiæ, quia tempus eſt, vt cognoſcamus Deum, donec veniat fructus iuſtitiæ nobis. *Ecce nunc tempus acceptabile, & dies ſalutis.* Et verè, ſecundum quod ſcriptum eſt, *Plenitudo legis eſt dilectio.* Ioanne in hæc eadem concinente: *Hoc præceptum accepimus à Patre, vt diligatis inuicem.* Et, *Qui diligit Deum, diligat & fratrem ſuum.* Et, *Non ſicut Cain, qui ex maligno erat, occidit fratrem ſuum. Et quare occidit? quia opera eius maligna erant; fratris autem eius bona. Non admiremur, fratres, ſi oderit nos mundus: nos ſcimus quia tranſiuimus de morte ad vitam, eo quod diligamus fratres.* Ergo diligamus nos mutuo.

2. Cor. 6. Rom. 13. Ioan. 15. 1 Ioan. 4 1. Ioan. 3.

LVI. Loquar aliud ad vos audentius, filij cariſſimi. Ex quo credidit mihi Deus conuerſationis veſtræ & ſanctæ conuerſationis gregem, non ceſſaui lacrimis monere, & docere ſingulos, vt placeatis Deo; nec ſubtraxi aliquid, quod vobis vtile ſentiebam, vt dicerem: *Et nunc commendo vos Deo, & verbo gratiæ eius, qui poteſt vos ædificare, & dare vobis hereditatem cum ſanctis.* Vigilate, omni ſtudio curaque contendite, ne obliuiſcamini propoſiti veſtri, ſed implete quod vos ſcitis eſſe pollicitos. *Ego enim iam delibor, & tempus reſolutionis meæ adeſt: qui certamen bonum ex parte certaui, curſum conſummaui, fidem ſeruaui. De cætero repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die iuſtus iudex: non ſolum mihi, ſed & omnibus qui dilexerunt iuſtitiam eius,* & omnia Patris mandata fecerunt. *Finis verbi: omnia audi, Deum time, & mandata eius cuſtodi; quoniam omnis homo: vniverſum opus Deus adducet in iudicium, ſiue bonum, ſiue malum ſit.*

Act. 20. 2. Tim. 4. Eccl. 12.

Explicit doctrina S. Orſieſij.

REGVLA. ORIENTALIS Ex PATRVM Orientalium Regulis collecta à Vigilio Diacono.

DE REGVLA ORIENTALI VETERVM teſtimonia.

GENNADIVS Maſſil. Script. Eccl. cap. LI.

VIGILIVS Diaconus compoſuit ex traditione Patrum, Monachorum Regulam, quæ in Cœnobio ad profectum fratrum in conuentu legitur, breuiato & aperto ſermone, totius Monaſticæ profeſſionis in ſe tenentem diſciplinam.

S. BENEDICTVS

Digitized by Google

S. BENEDICTVS Anianæ Abbas Concordiæ Regularum *multa ORIENTALIS, siue ORIENTALIVM Regulæ capita inserit.*

SMARAGDVS quoque Abbas in expositione Regulæ S. Benedicti, Cap. XXVIII. *Regulam Orientalem*; Capite autem XXXI. *Regulam Patrum Orientalium appellat.*

ANNALES TREVIRENSES in Apologia Monasterij S. Maximini Part. 2. cap. 1. Et apud Christoph. Brouerum lib. VII. Annal. Treuir. *ERECTA fuit ibidem religio Christiana Monastica sub Regula Orientalium Monachorum.*

INCIPIT REGVLA ORIENTALIS.

CAPITVLVM PRIMVM.

VT neque seniores in regendis fratribus inaniter laborent, neque disciplina iuniorum vacillet, quæ Abbatis conuersatione stabilita firma sit, oportet Abbatem irreprehensibilem esse, seuerum, patientem, ieiunum, pium, humilem: vt doctoris & Patris locum impleat, seipsum formam præbens bonorum operum. Ad cuius ordinationem omnes fratres respiciant; nihil sine consilio & auctoritate ipsius facientes. Qui sustinens Monasterij necessitates de omnibus quæ in Monasterio sunt liberè iudicabit; nullius personam accipiens, nec vlli gratiam præstans; sed vnumquemque secundum merita quotidianæ conuersationis in veritate iudicans, admoneat, hortetur, castiget, condemnet, vel suscipiat, si ita vtile videtur, venientes ad Monasterium: vel eijciat, si ita necessitas fuerit, malè habitantes.

II. In Monasterio Seniores sint duo, ad quos vel præsente Abbate vel absente omnium fratrum disciplina & omnis cura Monasterij pertineat: dantes sibi vices per dies, & diuidentes inter se pondus ac necessitatem Monasterij; ex quibus vnus tempore suo præsens in Monasterio semper erit, ad præstandum Abbati solatium, vel obsequium aduenientibus fratribus; & ad procedendum vbi necessitas communis exegerit, atque diligentiam circa omnia quæ ad quotidianam custodiam & conuersationem Monasterij pertinent adhibendam: vt quæcunque ad obsequium vsumque Monasterij facienda sunt, sine negligentia & querela faciant. Alius cum fratribus erit, tempore suo exiturus cum ipsis ad omnia opera & omnem necessitatem, prouidens ne quid contra disciplinam faciant. Qui considerans omnes actus singulorum, si quæ contra rationem facta viderit, sed per se emendet, vel Abbati indicet.

III. Ille vero qui secundum ordinem disciplinæ ordinatione Abbatis ex consilio & voluntate omnium fratrum fratribus Præpositus est, omnem ad se curam de disciplina fratrum; & diligentiam Monasterij reuocabit;

Digitized by Google

habens potestatem Abbate absente faciendi omnia quæ Abbas præsens facit. Ille autem patientiam, mansuetudinem, humilitatem, caritatem, æquitatem, sine personarum acceptione seruabit; ita agens, vt nec Abbati tædium generet, nec fratres intemperantia illius laborent. Hæc obseruabit senior Monasterij qui fratribus Præpositus est, referens ad Abbatem omnia, vel præcipuè illa, quæ per se non valuerit explicare.

IV. Commendatum aliquod etiam à germano fratre nullus accipiat: nihil in cella sua absque Præpositi iussione quispiam habeat, nec poma quidem vilissima, & cætera huiuscemodi.

V. Operantes vero fratres nihil loquantur seculare: sed aut meditentur ea quæ sancta sunt, aut certè silebunt.

VI. Qui autem cõquinat, antequam fratres reficiant non gustabit quidquam.

VII. Nemo in cella aut in domo sua habeat quidquam præter ea, quæ in communi Monasterij lege præcepta sunt.

VIII. Cumque ad dormiendum se collocauerint, alter alteri non loquatur. Cellam alterius, nisi prius ad ostium percutiat, introire non audeat.

IX. Mutare de his quæ à Præposito acceperit cum altero non audebit. Nec accipiet melius, & dabit deterius; aut è contrario dans melius & deterius accipiens. Nemo ab altero accipiat quidpiam, nisi Præpositus iusserit.

X. Clausa cella nullus dormiat; nec habeat cubiculum quod claudi possit: nisi forte ætati alicuius vel infirmitati Pater Monasterij concesserit.

XI. Nemo à terra soluat funiculum absque iussione Patris. Qui in Monasterio fratrum inuenerit quidpiam, suspendat, vt tollat qui cognouerit.

XII. Ad collectam & ad psallendum nullus sibi occasionem inueniat, quibus se dicat occupatum quærere non possit. Et si in Monasterio, vel in agro, aut in itinere, aut in quolibet Ministerio fuerit, orandi & psallendi tempus non prætermittat.

XIII. Qui minister est, habeat studium ne quid operis pereat in Monasterio. In qualicunque omnino arte quæ exercetur à fratribus, si quid perierit, & per negligentiam fuerit dissipatum, increpetur à Patre minister operum: & ipse iterum increpet alium, qui opus perdiderit; dumtaxat iuxta voluntatem & præscientiam principis, absque quo nullus increpandi fratrem habebit potestatem.

XIV. Si inuentus fuerit vnus è fratribus aliquid per contentionem agens, vel contradicens maioris imperio, increpabit iuxta mensuram peccati sui.

XV. Qui mentitur, aut odio quemquam habere fuerit deprehensus, aut inobediens, aut plus ioco quam honestum est deditus, aut otiosus, aut durè respondens, aut habens consuetudinem fratribus detrahendi, vel his qui foris sunt; & omnino quidquid contra Regulam scripturarum est & Monasterij disciplinam, & audierit Pater Monasterij, vindicabit iuxta mensuram opusque peccati.

Digitized by Google

XVI. Si omnes fratres viderint Præpositum nimium negligentem, aut durè increpantem fratres, & mensuram Monasterij excedentem, referant hoc Patri, & ab eo increpetur. Ipse autem Præpositus nihil faciat, nisi quod Pater iusserit: maximè in re noua. Quæ ex more descendit, seruabit Regulam Monasterij.

XVII. Præpositus vero non inebrietur, nec sedeat in humilioribus locis. Ne rumpat vincula quæ Deus in cœlo condidit, vt obseruentur in terris. Ne lugeat in die Festo Domini Saluatoris: dominetur carni suæ iuxta mensuram sanctorum. Non inueniatur in excelsis cubilibus, imitans morem gentilium. Non sit duplicis fidei. Non sequatur cordis sui cogitationes, sed legem Dei. Non resistat sublimioribus tumenti animo potestatibus. Ne fremat, nec hirriat iratus super humiliores: nec transferat terminos Regulæ. Non sit fraudulentus, neque in cogitationibus versetdolos; nec negligat peccatum animæ suæ; nec vincatur carnis luxuria. Non ambulet negligenter. Non loquatur verbum otiosum. Non ponat scandalum ante pedes cœci. Non doceat voluntatem animam suam. Non resoluatur risu stultorum ac ioco. Non capiatur cor eius ab his qui inepta loquuntur & dulcia. Non vincatur muneribus: non paruulorum sermone ducatur. Non deficiat in tribulatione. Non mortem timeat, sed Deum: non præuaricator sit propter imminentem timorem. Non relinquat verum lumen propter modicos cibos. Non nutet ac fluctuet in operibus suis. Non mutet sententiam, sed firmus sit solidique decreti; iustus, cuncta considerans; iudicans in veritate absque appetitu gloriæ; manifestus Deo & hominibus, & à fraude procul. Ne ignoret conuersationem suorum, nec ad eorum scientiam cœcus existat. Nulli noceat per superbiam; nec sequatur concupiscentias oculorum. Veritatem nunquam prætereat: oderit iniustitiam. Secundum personam nunquam iudicet pro muneribus, nec condemnet animam innocentem per superbiam. Non rideat inter pueros: non deserat veritatem timore superatus. Non despiciat eos qui indigent misericordia. Non deserat iustitiam propter lassitudinem; ne perdat animam suam propter verecundiam: ne respiciat dapes lautioris mensæ: nec pulchra vestimenta desideret; nec se negligat, sed semper dijudicet cogitationes suas. Non inebrietur vino; sed humilitati iunctam habeat veritatem. Quando iudicat, sequatur præcepta maiorum & legem Dei, quæ in toto orbe prædicata est.

XVIII. Si deprehensus fuerit aliquis è fratribus libenter cum pueris ridere & ludere, & habere amicitias ætatis infirmæ, tertio commoneatur, vt recedat ab eorum necessitudine, & memor sit honestatis, & timoris Dei: si non cessauerit, corripiatur vt dignus est correptione seueriſſima.

XIX. Qui contemnunt præcepta maiorum, & Regulas Monasterij quæ Dei præcepto constitutæ sunt, & paruipendunt seniorum consilia, corripiantur iuxta ordinem constitutum, donec corrigantur.

XX. Maiores qui cum fratribus mittuntur foras, quamdiu ibi fuerint, habebunt ius Præpositorum, & eorum cuncta regentur arbitrio. Docebunt

Digitized by Google

fratres per constitutos dies; & si forte inter eos ortum fuerit aliquid simultatis, audient ipsi maiores, & dijudicabunt causam, & dignum culpa increpabunt; vel ad imperium eorum statim pacem pleno corde consocient.

XXI. Si quis frater contra Præpositum suum habuerit tristitiam, aut ipse Præpositus contra fratrem aliquam querimoniam, probatæ fratres conuersationis & fidei eos audire debent, & dijudicabunt inter eos. Si tamen absens est Pater Monasterij, vel alicubi profectus, primum quidem expectabunt eum: sin autem diutius vident foris demorari, tunc audient inter Præpositum & fratrem; ne diu suspenso iudicio tristitia maior oriatur, vt & ille qui Præpositus est, & ille qui subiectus est, & illi qui audiunt, iuxta timorem Dei cuncta faciant, & non dent in vllo occasionem discordiæ.

XXII. Nullus mittatur foras ad aliquod negotium solus. Missi vero non singuli, sed bini vel terni ambulent: vt dum se inuicem custodiunt & consolantur, & seniores eorum de honesta eorum conuersatione securi sint, & illi non periclitentur. Obseruantes tamen hoc, vt non se inuicem fabulis inanibus destruant, neque negligentiæ dent locum destructionis; sed vnusquisque in actu suo attentus sit, prout tempus fuerit.

XXIII. Quando autem reuersi fuerint in Monasterium, si ante ostium viderint aliquem quærentem suorum affinium, de his qui in Monasterio commorantur, non valebunt ire ad eum, & nuntiare, vel euocare. Et omnino quidquid foris gesserint, in Monasterio narrare non præsumant.

XXIV. Omnibus erit potestas legendi vsque ad horam tertiam: si tamen nulla causa extiterit, qua necesse sit etiam aliquid fieri. Post horam vero tertiam si quæ statuta sunt, sicut scriptum est, per superbiam, vel negligentiam, vel desidiam intercedentem non custodierit, sciat se cum in hoc errore deprehensus fuerit, culpabilem iudicandum; quia per suum errorem & alios in vitium mittit.

XXV. Cellerarij vero cura sit, vt abstinentiam & sobrietatem studens illata in Monasterio ad sumptus fratrum diligenter & fideliter seruet: nihil suscipiens, nec quidquam tradens sine auctoritate vel seniorum consilio. Qui etiam omnia vtensilia, quæ in Monasterio sunt, id est, vestem, vas, ferramentum, & quicquid vsibus quotidianis necessarium est, custodiat; & vamquamque rem proferens, cum fuerit necessarium, ab eo iterum ad reponendum, cui vtendo consignauerit, recepturus. Ad victum vero fratrum proferat ac tradat septimanariis, ad condiendos cibos det necessaria secundum quotidianæ expensæ consuetudinem, neque profusè neque auarè; ne vitio ipsius vel Monasterij substantia grauetur, vel fratres patiantur iniuriam. Sed & necessitatem infirmorum fratrum ac laborem considerans, nihil ægrotantium desideriis neget ex his quæ habuerit, quantum illis necesse fuerit. Aduenientibus diuersis fratribus escas parabit. Hæc erit cura custodis cellarij, recurrens semper ad seniorum consilium, & requirens de omnibus, vel præcipuè de his, quæ proprio suo intellectu non potuerit adimplere.

Digitized by Google

XXVI. Ostiarij cura sit, vt omnes aduenientes intra ianuas recipiat; dans eis responsum honestum cum humilitate & reuerentia, ac statim nuntians vel Abbati, vel senioribus, quis venerit, & quid petierit. Nec vllus extraneorum patiatur iniuriam: neque habeat cum aliquo de fratribus necessitatem ac facultatem loquendi, absque scientia Abbatis, vel seniorum præsentia. Si quid vero cuicunque de fratribus missum mandatumque fuerit, nihil ad ipsum perueniat priusquam Abbati vel senioribus indicetur. Ante omnia Ostiarius Monasterij hæc obseruabit, ne quemquam de fratribus foris ianuam exire permittat.

XXVII. Si quis accesserit ad ostium volens sæculo renuntiare, & fratrum aggregari numero, non habeat libertatem intrandi: sed prius nuntietur Patri Monasterij, & manebit paucis diebus foris ante ianuam, ac docebitur orationem Dominicam, & Psalmos, quantos potuerit discere; & diligenter sui experimentum dabit, ne forte mali quidpiam fecerit, vt turbatus ad horam timore discesserit, aut sub aliqua potestate sit; & vtrum possit renuntiare parentibus suis, & propriam contemnere facultatem. Si eum viderint aptum ad omnia, tunc docebitur & reliquas Monasterij disciplinas; quæ facere debeat, quibusque seruire, siue in collecta omnium fratrum, siue in domo cui tradendus est, siue in vescendi ordine: vt instructus atque perfectus in omni opere bono fratribus copuletur. Hæc obseruabit custos ianuæ, referens omnia, sicut superius scriptum est, & annuntians senioribus.

XXVIII. Septimanarij ad cibos parandos, vel ad luminaria concinnanda, vel ad nitores faciendos, & quæ ad obsequium vsusque Monasterij pertinent, semper parati sint. Hos nulla alia necessitas occupet, sed in hoc studium impendant, vt rem susceptam vtiliter & diligenter impleant. Et si quid forte nesciunt, de his quæ agere debent, sine dissimulatione seniores suos semper interrogent.

XXIX. Hi itaque quibus disciplina, vel vtilitas, vel opinio, vel obsequium Monasterij creditur, officia sibi iuncta fideliter custodiant & impleant. Hos enim errare non decet, qui ad omnes errores emendandos præpositi sunt. Qui si vel superbia, vel negligentia, vel desidia aliqua ex his prætermiserint, quæ in Regula continentur; per ipsosque destructio esse cæperit, per quos debet ædificatio crescere, omnibus condemnationibus, quas Regula continet, subiacebunt.

XXX. Inter omnes fratres hoc obseruabitur, vel obedientes senioribus suis, & deferentes sibi inuicem, habeant patientiam, moderationem, humilitatem, caritatem, pacem sine figmento & mendacio, & maledictione, & verbositate, & iurandi consuetudine, ita vt nemo suum quicquam vindicet, neque vllus aliquid peculiariter vsurpet; sed habeant omnia communia.

XXXI. Sine seniorum verbo & auctoritate nullus fratrum quidquam agat: neque accipiat aliquid, neque det; neque vsquam prorsus procedat.

XXXII. Cum vero inuenta fuerit culpa, ille qui culpabilis inuenitur, cor-

Digitized by Google

ripiatur ab Abbate ſecretius. Quod ſi non ſufficit ad emendationem, corripiatur à paucis ſenioribus. Quod ſi nec ſic emendauerit, excommunicetur; & non manducet quidquam. Cui ſi nec hoc quidem profuerit, in quolibet loco fuerit, poſtremus inter omnes in pſallendi ordine ponatur. Quod ſi in prauitate perſeuerat, etiam pſallendi ei facultas auferatur. Quem ſi vel hæc confuſio non commouerit, abſtineatur à conuentu fratrum; ita vt nec menſæ, nec Miſſæ interſit, neque cum eo vllus frater de iunioribus colloquatur. Abſtinebitur autem tam diu, quam diu vel qualitas culpæ popoſcerit, ſecundum Abbatis ac ſeniorum arbitrium; vel ſe ex corde pro culpa pœnitens humiliauerit, & veniam erroris ſui omnibus præſentibus petierit. Quod ſi in fratrem peccauit, etiam ab eo fratre veniam petat, cui iniuriam fecit.

XXXIII. Si quis errori eius conſenſerit, & ſecundum duritiam illius magis conſilium dederit, vt ſe tardius humiliet, ſciat ſe cum in hoc errore fuerit deprehenſus, ſimili modo culpabilem iudicandum.

XXXIV. Hoc etiam addendum fuit, vt frater qui pro qualibet culpa arguitur vel increpatur, patientiam habeat, & non reſpondeat arguenti ſe: ſed humiliet ſe in omnibus, & emendet.

XXXV. Si vero fuerit aliquis tam durus, & tam alienus à timore Domini, vt tot caſtigationibus & tot remiſſionibus non emendet, proijciatur de Monaſterio, & velut extraneus habeatur: ne vitio ipſius alij periclitentur.

XXXVI. Quod ſi aliquis locutus fuerit, vel riſerit in veſcendo, increpetur, & agat pœnitentiam.

XXXVII. Si quis ad manducandum tardius venerit abſque maioris imperio, ſimiliter agat pœnitentiam, aut ad cellam ſuam ieiunus reuertatur.

XXXVIII. Si aliquid neceſſarium fuerit in menſa, nemo audebit loqui, ſed miniſtrantibus ſignum ſoni dabit. Miniſtri vero abſque his quæ in commune fratribus præparata ſunt, nihil aliud comedant, nec mutatos cibos ſibi audeant præparare.

XXXIX. Nemo plus alteri dabit quam alter accepit, quod ſi obtenditur infirmitas, Præpoſitus domus perget ad miniſtros ægrotantium, & ab his quæ neceſſaria ſunt accipiet.

XL. Quando ad oſtium Monaſterij aliqui venerint, ſi clerici fuerint aut Monachi, maiori honore ſuſcipientur: lauabuntque pedes eorum, iuxta Euangelij præceptum, & præbebunt eis omnia quæ apta ſunt vſui Monachorum.

XLI. Si quis ad oſtium Monaſterij venerit, dicens velle ſe videre fratrem ſuum vel propinquum, ianitor nuntiabit Abbati, & permittente eo accipiet comitem, cuius fides probata eſt; & ſic mittetur ad fratrem videndum vel proximum.

XLII. Si propinquus alicuius mortuus fuerit, proſequendi funus non habebit licentiam, niſi Pater Monaſterij præceperit.

XLIII. Nullus de horto tollat olera, niſi ab hortulano acceperit.

Digitized by Google

XLIV. Nemo alteri loquatur in tenebris : nullus in pſiatho cum altero dormiat : manum alterius nemo teneat : ſed ſiue ſteterit, ſiue ambulauerit, ſiue ſederit, vno cubito diſtet ab altero.

XLV. Si quis tulerit rem non ſuam, ponetur ſuper humeros eius ; & ſic agat pœnitentiam publicè in collecta.

XLVI. Si Præpoſitus iniuſtè iudicauerit, iniuſtitiæ ab aliis condemnabitur.

XLVII. Qui conſentit peccatis, & defendit alium delinquentem, maledictus erit apud Deum & homines, & corripietur increpatione ſeueriſſima.

Explicit Regula Orientalis.

S. BASILII CÆSAREÆ CAPPADOCIÆ Epiſcopi Regula ad Monachos.

DE S. BASILIO EIVSQVE REGVLA veterum teſtimonia.

S. GREGORIVS Nazian. Orat. xx. in S. Baſilium.

Quis magis quam ille aut virginitatem coluit, aut carni leges impoſuit ; idque non ſuo tantum exemplo, ſed etiam opera aliÿs impenſa? Cuius ſunt virginum Cœnobia, & ſcripto comprehenſa REGVLARVM STATVTA ; quibus & ſenſus omnes caſtigabat, & membra omnia componebat, & veram virginitatem ſeruare admonebat.

GREGORIVS Preſb. Orat. de S. Gregor. Naz.

HIC porro commorantes (Gregorius & Baſilius) & mutua extimulatione virtutem augebant, & VITÆ MONASTICÆ LEGES pÿs Deoque deuotis hominibus atque à mundi ſocietate diſiunctis ferebant, Lycurgi legibus placidiores, Solonis grauiores, Minois æquiores. Immo vero vt de his viris ſublimius aliquid dicam, Moyſem imitantur, nubeque obtecti, atque vt à tumultuaria & turbulenta hac vita procul ſe remouerent, in montem ſecedentes, legiſlatoris officio fungebantur.

S. HIERONYMVS Script. Eccl. cap. cxvi.

BASILIVS Cæſareæ Cappadociæ, quæ prius Mazaca vocabatur, Epiſcopus egregios contra Eunomium elaborauit libros, & de Spiritu ſancto volumen, & ASCETICVM, & breues varioſque tractatus.

RVFFINVS Hiſt. Eccl. lib. II. c. IX.

BASILIVS Ponti vrbes & rura circumiens, deſides gentis illius animos, & parum de ſpe futura ſolicitos ſtimulare verbis, & prædicatione ſuccendere, callumque ab his longæ negligentiæ cœpit abolere, ſubegit-

Digitized by Google

que abiectis inanium rerum & secularium curis, suimet notitiam recipere, in vnum coïre, Monasteria construere, psalmis & hymnis & orationibus docuit vacare; pauperum curam gerere, eisque habitacula honesta, & quæ ad victum necessaria sunt præbere, virgines instituere, pudicam castamque vitam omnibus pene desiderabilem facere. Ita breui permutata est totius Prouinciæ facies, vt in arido & squalenti campo videretur seges fœcunda, ac læta vinea surrexisse.

Et mox. *Extant quoque vtriusque ingenij monumenta magnifica tractatuum, quos ex tempore in Ecclesiis declamabant: ex quibus nos denas fermè singulorum oratiunculas transfudimus in Latinum; BASILII præterea INSTITVTA MONACHORVM: optantes, si poterimus, & Dei fauor adiuuerit, eorum plura transferre.*

SOZOMENVS Hist. Eccl. l. III. c. XIII.

APVD Armenios, Paphlagones & Ponti incolas Eustathius Ecclesiæ Sebastiæ in Armenia Antistes primus vitam Monasticam eiusque exercitium accuratum cœpisse dicitur, ita vt librum de Institutis Monachorum, qui Basilij Cappadocis nomine inscribitur, ab hoc conscriptum nonnulli affirment.

Ita & Nicephorus Callist. l. IX. c. XVI. & l. XIII. c. XXIX.

PHOTIVS P. CP. Bibliot. cod. CXCI.

LEGI S. BASILII Episcopi Cæsareæ Cappadociæ Ascetica vt vocant duobus libris comprehensa. Vtile sane opus si quod aliud cuiuis pietatis studioso & æterna bona consectanti; maximè verò his qui in Cœnobio religiosæ vitæ exercitio incumbunt. Continet autem variarum quæstionum ex sacris literis quæ ad mores componendos faciant, succinctas cum explanatione solutiones. Idem Cod. CXLIV.

LEGI eiusdem S. BASILII Ascetica, hoc est, Monasticæ vitæ præceptiones; ex quarum præscripto qui vixerit, regno cælesti potietur.

THEODORVS Studita Orat. in S. Platonem.

Primum dedit operam, vt studiosè magni & diuini BASILII Constitutiones legeret, ex quibus sui temporis consuetudinem à Monastica constitutione alienam esse didicit.

S. BENEDICTVS Regulæ c. LXXIII.

COLLATIONES Patrum, & instituta & Vitæ eorum; sed & REGVLA SANCTI PATRIS NOSTRI BASILII, quid aliud sunt, nisi bene viuentium & obedientium Monachorum exempla, & instrumenta virtutum?

GREGORIVS Tur. Hist. Franc. l. X. c. XXIX.

AREDIVS ex familia propria tonsuratos instituit Monachos, Cœnobiumque fundauit, in quo non modo Cassiani, verum etiam BASILII, & reliquorum Abbatum, qui Monasterialem vitam instituerunt, celebrantur Regulæ.

VITA S. Eugendi Abbat. cap. XIV.

PROVT memoriæ, Christo inspirante suggeritur, abrenuntiantium exordia

Digitized by Google

exordia primitus intimamus. Sic namque quod non omnino illa, quæ ſanctus ac præcipuus BASILIVS, Cappadociæ vrbis Antiſtes, vel ea quæ ſanctorum Lirinenſium Patres, ſanctus quoque Pachomius Syrorum priſcus Abbas, ſiue illa quæ recentior venerabilis edidit Caſſianus, faſtidioſa præſumptione calcemus: ſed ea quotidie lectitantes, &c.

VITA S. Philiberti Abbatis.

Legebat ſtudioſe BASILII præclaras conſtitutiones, Macarij Regulam, Benedicti decreta, Columbani inſtituta ſanctiſſima.

IVSTINIANVS quoque Imp. Epiſtola ad Menam P. CP. contra Origenem, locum affert S. Baſilij, ἐκ τῆ κανονικῆ αὐτῆ βιβλίᾳ, ſiue ex libro eius Regularum: quo etiam frequentiſſimè vtuntur S. Benedictus Anianenſis & Smaragdus vetuſti Regulæ Benedictinæ expoſitores.

INCIPIT PRÆFATIO RVFFINI PRESBYTERI AQVILEIENSIS in Regulam S. Baſilij ad Vrſeium Abbatem.

SATIS libenter, cariſſime frater Vrſei, aduentantes de partibus Orientis, & deſiderantes iam fratrum conſueta conſortia, Monaſterium tuum ingreſſi ſumus; quod ſuperpoſitum anguſto arenoſi tramitis dorſo hinc atque hinc paſſiui & incerti maris vnda circumluit: rara tantummodo latentes locos eminus arguit pinus, ex qua & Pineti clarum nomen ſæculo dedit. Eo tamen maxime delectati ſumus, quod non, vt aliquibus mos eſt, vel de locis, vel de opibus Orientis ſolicitè percontatus es; ſed quænam ibi ſeruorum Dei haberetur obſeruatio, quæ animi virtus, quæ inſtituta ſeruarentur in Monaſteriis, requiſiſti. Ad hæc ego ne quid tibi minus dignè, non dico quam geritur, ſed quam geri debet, exponerem, S. BASILII Cappadociæ Epiſcopi, viri fide & operibus, & omni ſanctitate ſatis clari INSTITVTA MONACHORVM, quæ interrogantibus ſe Monachis velut ſancti cuiuſdam iuris reſponſa ſtatuit, protuli. Cuius cum definitiones ac ſententias mirareris, magnoperè popoſciſti, vt hoc opus in Latinum verterem; pollicens mihi, quod per vniuerſa occiduæ partis Monaſteria, ſi hæc ſancti & ſpiritualis viri ſancta & ſpiritualia innoteſcerent inſtituta, omnis ille ſeruorum Dei profectus, qui ex huiuſcemodi inſtitutionibus naſceretur, mihi quoque ex eorum vel meritis, vel orationibus, aliquid gratiæ vel mercedis afferret. Exhibui ergo vt potui miniſterium meum: Imple & tu, & omnes qui legitis & obſeruatis gratiam, vt & agentes & orantes ſic, quemadmodum inſtituta hæc continent, mei quoque memores ſitis. Tui ſanè ſit officij etiam aliis Monaſteriis exemplaria præbere: vt ſecundum inſtar Cappadociæ, omnia Monaſteria eiſdem, & non diuerſis vel inſtitutis vel obſeruationibus viuant.

Explicit Prafatio Ruffini.

Digitized by Google

INCIPIT REGVLA SANCTI BASILII EPISCOPI CAPPADOCIÆ AD MONACHOS.

Psal. 93. VMANVM genus diligens Deus, & docens hominem scientiam, his quidem quibus docendi contulit gratiam, præcepit
2. Tim. 3. per Apostolum, permanere in doctrina: his vero qui ædificari diuinis institutionibus indigent, per Moysen protestatur, di-
Deut. 32. cens: *Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi; presbyteros tuos, & dicent tibi.* Propter quod necesse est, nos quidem quibus ministerium verbi creditum est, in omni tempore paratos esse & promptos ad instructionem perfectionemque animarum: & quædam quidem in communi Ecclesiæ auditorio simul omnibus de præceptis Domini contestari; quædam vero secretius perfectioribus quibusque differere, & inquirentibus manifestare, atque interrogare volentibus de fide & veritate Euangelij Domini nostri Iesu Christi, & de conuersatione perfecta, copiam nostri sermonis facultatemque præbere; qua possit ex his perfectus effici & consummatus homo Dei. Vobis autem conuenit nullum tempus vacuum præterire, quo minus ad ea quæ communiter cum omni Ecclesia discitis, etiam secretius de eminentioribus & perfectioribus inquiratis: vt omne æuum vitæ vestræ in inquirendo de melioribus, & percontando de vtilioribus transigatis. Quoniam ergo & in hoc nos congregauit Deus, vt paululum quid à molestiis segregati turbarum silentij agamus & quietis; neque in aliud opus animum demus, neque residuum temporis somno rursus & remissioni corporeæ mancipemus; sed in inquisitione & solicitudine meliorum noctis hoc quod supereſt spatium exigamus, adimplentes illud quod
Psal. 1. dictum est per beatum Dauid: *Beatus qui in lege Domini meditabitur die ac nocte.* Si quid ergo vnusquisque vestrum deesse sibi ad scientiam putat, ad communem id proferat inquisitionem. Facilius enim pluribus simul conferentibus, si quid difficile vel obtectum videtur esse, clarescet, Deo sine dubio inueniendi gratiam quærentibus largiente. Sicut ergo nobis ne-
1. Cor. 9. cessitas imminet, & secundum illud Apostoli, *væ mihi erit, si non euangelizem:* ita etiam vobis, si ab interrogatione & inquisitione cessetis, vel si remissiores ac resolutiores ad ea implenda quæ recta inuenta fuerint, existatis, simile discrimen impendit. Propterea enim & Dominus
Ioan. 12. dixit: quia *sermo quem locutus sum vobis, ille iudicabit vos in nouissimo*
Luc. 12. *die.* Et iterum: *Seruus qui ignorauit voluntatem domini sui, & non fecit digna, plagis vapulabit paucis: qui autem cognouerit, & fecerit contra voluntatem domini, vapulabit plurimis.* Oremus ergo miseri-

Digitized by Google

cordiam Domini, vt & nobis verbi inculpabile tribuat ministerium; & vobis fructuosum doctrinæ concedat euentum. Tanquam ergo scientes quia stabunt ante faciem vestram verba hæc ante tribunal Christi; *Arguam enim te*, inquit, *& statuam ea ante faciem tuam*: ita & intendite animum vigilanter ad hæc quæ dicuntur, & ad opus dignum quæ audistis, festinanter adducite: *Quia nescimus qua die, vel qua hora Dominus noster veniet.* Psal. 49. Mat. 24.

PRIMA INTERROGATIO FRATRVM.

QVoniam dedit nobis sermo tuus potestatem vt interrogemus, primò omnium doceri quæsumus, si ordo aliquis est & consequentia in mandatis Dei; vt aliud quidem sit primum, & aliud secundum, & sic per ordinem cætera: an omnia mandata ita sibi inuicem cohæreant, & sint æqualia, vt vnde voluerit quis possit initium sumere, tanquam in modum circuli vel coronæ.

RESPONSIO. Interrogatio vestra antiqua est, & olim proposita in Euangelio in eo, cum accedens ad Dominum quidam legis doctor ait: *Magister, quod est mandatum primum in lege?* Et Dominus respondit: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex totis viribus tuis; hoc est primum & maximum mandatum. Secundum verò simile huic: Diliges proximum tuum sicut teipsum.* Ipse ergo Dominus ordinem mandatis imposuit: primum dicens & magnum esse mandatum, Deum ex toto corde & ex tota mente diligere: secundum vero ordine & consequentia, & quod illi esset simile per virtutem, imo quod illud expleret, & quod penderet ex primo; diligere proximum sicut seipsum. Sed & de alijs similiter in sanctis scripturis inuenies; & seruatur, vt ego arbitror, in omnibus mandatis ordo quidam & consequentia præceptorum. Mat. 22.

Quoniam igitur de caritate Dei primum ais esse mandatum, inde nobis primum omnium differe. Nam quia oportet diligere audiuimus: quomodo tamen hoc possit impleri, desideramus addiscere. 11. INTERROG.

RESP. Optimum sumpsistis sermonis exordium, & proposito nostro valde conueniens. Deo itaque iuuante, nos quod dicitis, faciemus. Sciendum ante omnia est, quod mandatum istud vnum quidem videtur esse; sed omnium in se mandatorum virtutem complectitur & constringit, ipso Domino dicente: *Quia in his duobus mandatis vniuersa lex pendet & Prophetæ.* Nec tamen nos per singula discutere aggrediamur ordinem mandatorum; alioquin videbimur totum opus introducere in partes: sed quantum ad propositum sufficit, & præsens ratio postulat, inquiremus: illud ante omnia designantes, quod omnium mandatorum quæ à Deo accepimus, virtutes in nobismetipsis insitas gerimus. Quo scilicet neque difficultas in nobis sit, tanquam nouum aliquid & alienum à nobis expetatur: neque rursum elationis dari nobis aliqua videatur occasio, si Mat. 22.

Digitized by Google

putemus nos plus aliquid offerre Deo, quam ab ipso in natura nostræ creationis accepimus. Quoniam quidem ea quæ nobis à Deo insita sunt, si rectè & competenter moueamus in opus, hoc est secundum virtutem viuere. Si vero naturæ beneficia corrumpamus, hoc est in malitiam vergere. Est ergo mali ista definitio, non rectè vti motibus animi à Deo nobis insitis. Et rursum virtutis ista definitio, rectè vti, ideſt secundum mandatum Dei, & secundum conscientiam, animi motibus à Deo insitis. Cum ergo hæc ita se habeant, idem hoc inueniemus etiam de caritate constare. Mandatum accepimus diligere Deum. Dilectionis virtutem in ipsa statim prima conditione à Deo anima sibi insitam gerit: in quo nequaquam extrinsecus testimonio indigemus: vnusquisque enim in semetipso & ex semetipso horum quæ dicimus sumit indicia. Omnis homo desiderat omne quod bonum est, & affectu quodam naturali constringimur ad omne quod bonum putamus. Sed & erga consanguineos & carnis proximos nullo docente in amore constringimur: his quoque quorum affectum & beneficia accepimus, omni affectu & officiis copulamur. Et quid aliud tam bonum habetur quam Deus? Immo quid aliud bonum, nisi solus Deus? Qui decor? qui splendor? quæ pulchritudo, quam naturaliter diligere prouocamur, vsquam talis qualis in Deo est, & esse credenda est? Quæ vsquam talis gratia? quæ amoris flamma, quæ & animæ secreta & interiora succendat, sicut amor Dei inflammare debet mentis arcana: præcipuè si sit ab omni pollutione purgata: si sit munda anima, & quæ vero affectu dicat: *Quoniam vulnerata caritate ego sum.* Ineffabilem prorsus ego sentio amorem Dei, & qui sentiri magis quam dici possit. Inenarrabilis quædam lux est: etiam si fulgura, si coruscum adhibeat, vel comparet sermo, non patietur, non recipiet auditus. Si luciferi fulgores, si lunæ splendores, si ipsum solis lumen assumas, ad comparationem gloriæ illius obscura sunt omnia, & multo tetriora, quam si cœca nox & obscuritate profundæ caliginis mersa limpidissimo meridiani solis lumini comparetur. Decor iste corporeis oculis non videtur: anima sola & mente conspicitur. Qui decor si cuius forte sanctorum mentem animamque perstrinxerit, flagrantissimum in eis amoris sui stimulum defigit. Propterea denique velut amoris cuiusdam ignibus tabescens, & præsentem vitam perhorrescens, dicebat aliquis ex eis: *Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?* Et iterum dicebat istius ardoris ignibus flagrans: *Sitiuit anima mea ad Deum viuum.* Et insatiabiliter ardens eius desiderio orabat, vt *videret voluntatem Domini, & protegeretur in templo sancto eius.* Ita ergo naturaliter & concupiscimus quæ bona sunt, & amamus. Nihil autem, vt diximus, tam summum bonum est, quam Deus: & ideo debito quodam exsoluimus hanc quam ab eo accepimus caritatem. Quæ vtique si denegetur, & non exsoluatur, iræ nos inexcusabiliter obnoxios facit. Et quid dico iræ obnoxios? Quæ enim poterit esse maior ira, quæ vltio grauior, quam hoc ipsum si accidat nobis, alienos effici nos à caritate Dei? Quod si parentibus inest naturalis affectus erga eos quos genuerunt; & non solum hoc in hominibus,

Cant. 3.

Psal. 41.

Psal. 26.

Digitized by Google

verum etiam in mutis animalibus inuenitur: videte ne inueniamur vel pecudibus hebetiores, vel belluis feris immaniores, si nullo erga genitorem constringamur affectu. Quem etiamsi quantus & qualis sit scire non possumus, ex hoc tamen solo quod ex ipso sumus, venerari & diligere parentis debemus affectu, atque indesinenter erga eius memoriam pendere, sicut erga genitrices suas faciunt paruuli. Sed multo amplius multoque promptius; quanto & immensorum nos beneficiorum eius obnoxios scimus. Quod ipsum nobis commune esse puto etiam cum cæteris animalibus: meminerunt namque etiam illa, si quid eis quis contulerit bonum. Si mihi non creditis, audite Prophetam dicentem: *Cognouit bos* Esai. 1. *possessorem suum, & asinus præsepium domini sui.* Absit autem de nobis dici ea quæ sequuntur: *Quia Israël me non cognouit, & populus meus me non intellexit.* Quod si etiam eos qui beneficij aliquid nobis contulerunt nullo docente diligimus, & omni studio quantum fieri potest referre gratias nitimur; quomodo sufficiemus gratiam referre beneficiis Dei, quæ tanta sunt, vt effugiant numerum; & talia, vt sufficiat vnum aliquod ex omnibus per totam vitam nostram efficere nos obnoxios largitori? Nam omitto cætera omnia, quæ quidem & ipsa magna sunt & præclara, verum à maioribus & melioribus, velut stellæ quædam splendidioribus solis radiis, obteguntur; quoniam quidem nec tempus nobis est amplius dilatare sermonem, vt possimus etiam de minimis diuina erga nos enumerare beneficia. Sileamus igitur quotidianos solis ortus, & vnius lampadis fulgore illuminatum vniuersum mundum. Sileamus lunæ circuitus, aëris permutationes vicissitudinesque; imbres ex nubibus, flumina fontesque de terra; latitudines atque altitudines maris: vniuersitatem terræ, ac natiuitates eorum animantium quæ in aquis gignuntur, & quæ coalescunt vel oriuntur in terris, nostris ministeriis vel vsibus deputata. Hæc ergo omnia, & cætera innumerabilia prætermitto: hoc solum, quod ne volenti quidem præterire possibile est, silere non possumus: & quamuis reticere gratiam non sit possibile, multo tamen impossibilius est, vt dignum est & vt competit, proloqui: hoc inquam quantum est, quod scientiam sui donauit homini Deus, & rationabile animal esse fecit in terris, & ineffabilis paradisi obuti voluptate ac decore concessit? quemque serpentis arte deceptum, & in peccatum lapsum, ac per peccatum in mortem deuolutum, nequaquam despexit; sed legem in adiutorium dedit, præfecit Angelos, destinauit Prophetas; conatus malitiæ comminationum seueritate compescuit; bonorum desideria munificentissimis repromissionibus prouocauit, & finem vtriusque viæ nostræ in multis imaginibus præsignauit. Verum cum post hæc omnia in malis nostris incredulitatibus duraremus, non est auersus, nec dereliquit nos pij Domini bonitas: neque cum beneficiis eius essemus ingrati, auertere potuimus & excludere misericordiam eius à nobis: sed reuocamur à morte, & iterum viuificamur per Dominum nostrum Iesum Christum, *Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est* Phil. 2. *esse se æqualem Deo: sed semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens.*

UNIVERSIDAD BIBLIOTECA LERECHO
Digitized by Google

Esai. 53. Gal. 3. Sap. 2. *Infirmitates nostras accepit, & ægritudines nostras portauit, & pro nobis vulneratus est, vt liuore illius sanaremur. Et à maledicto nos redemit, factus pro nobis maledictum.* Et morte turpissima condemnatus est, vt nos reuocaret ad vitam. Nec sufficit ei viuificare nos mortuos, sed & diuinitatis suæ participium tribuit, & munus æternitatis indulget; & supra omne quod vel petere vel intelligere possumus, credentibus vel diligentibus se præparat, 1. Cor. 2. Psal. 115. *quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit.* Quid ergo retribuemus Domino pro omnibus quæ retribuit nobis? Verum ille tam benignus & clemens est, vt ne retributionem quidem reposcat; sed sufficit ei, vt pro his omnibus quæ largitus est, diligatur. Quis ergo ita irremediabiliter ingratus est, vt propter tanta & talia beneficia non diligat largitorem?

Et de caritate quidem Dei ista sufficiant: propositum namque est, vt superius diximus, non omnia dicere, impossibile enim est; sed breuiter & succinctè commemorare ea, quæ amorem Dei inserere animæ & suscitare sufficiant. Consequens iam nunc est, etiam de eo mandato, quod ordine & virtute secundum diximus, explicare. Et quidem quoniam lex eas virtutes, quæ animæ à creatore insitæ sunt, elimet & excolat, iam superius diximus. Quia ergo præcipimur diligere proximos sicut nos ipsos, videamus etiam si ineſt nobis virtus & facultas adhuius quoque mandati expletionem. Et quis ignorat quoniam humanum animal & communicabile homo est, & non agreste aliquod ac ferum? Nihil enim tam proprium est naturæ nostræ, quam alterum alterius indigere, & requirere inuicem, ac diligere quod requiritur. Quia ergo Dominus harum in nobis virtutum semina seminauit, sine dubio horum etiam fructum requiret; & testimonium nostræ erga se dilectionis dilectionem accipiet proximorum. Ioan. 13. *In hoc enim*, inquit, *scient omnes quia mei discipuli estis, si inuicem diligatis.* Et ita in omnibus ista mandata coniungit, vt etiam misericordiæ opera quæ in proximo fiunt, transferat in semetipsum. Matt. 25. *Esuriui enim*, inquit, *& dedistis manducare mihi.* Et reliqua quæ in proximo gesta sunt, se dicit esse perpessum, cum adiecit: *Quamdiu fecistis vni ex minimis istis fratribus meis, mihi fecistis.* Ergo per primum completur & secundum; per secundum vero ascenditur & reditur ad primum: vt qui diligit Dominum, sine dubio diligat & proximum. Ioan. 14. & 15. Ait enim Dominus: *Qui diligit me, mandata mea custodit. Hoc est autem mandatum meum*, inquit, *vt inuicem diligatis.* Ita & qui diligit proximum, explet in Deo caritatem: quia ipse in se recipit, quicquid confertur in proximum. Et quidem in his qui initia habent ad timorem Domini, & ad primos aditus religionis accedunt, prima institutio est vtilior per timorem; secundum sententiam sapientissimi Salomonis, dicentis: Prou. 1. *Initium sapientiæ timor Domini.* Idipsum etiam in psalmis legitur. Psal. 110. Vos vero fratres, qui iam paruuli in Christo esse desistis, nec vltra lacte indigetis, cibos solidos ex dogmatum firmitate perquirite, ad nutriendum & pascendum interiorem hominem; quo per eminentiora quæque mandata perueniat ad perfectum, & in omni quæ in Christo est veritate 1. Cor. 3.

Digitized by Google

confirmetur. Obseruandum sane est, ne forte copiosioris gratiæ pondus causſa nobis grauioris condemnationis exiſtat, ſi ingrati inueniamur in muneribus largitoris. Illud autem ante omnia conſiderandum eſt, quia neque aliud vllum mandatum, neque hoc quod de caritate Dei & proximi præcipitur, implere quis poterit, ſi per varias & diuerſas occupationes animus aberret. Sed neque artificium vllum, vel vllius induſtriæ diſciplinam poſſibile eſt adipiſci eos, qui frequenter ex alijs ad alia transferuntur. Omni ergo cuſtodia oportet nos ſeruare cor noſtrum, ne forte deſiderium Dei mala deſideria & ſordidæ cogitationes depellant noſtris animis ac detruſant: ſed è contrario aſſidua recordatione & memoria Dei, formam quodammodo ac figuram eius animæ noſtræ ſignaculis ſinguli infigamus, quæ nullis queat perturbationibus aboleri. Sic enim & deſiderium in nobis diuinæ caritatis accenditur, dum frequens eius memoria mentem atque animum illuſtrat; & ad opus mandatorum Dei erigimur ac ſuſcitamur. Et ex ipſis rurſum caritatis operibus vel conſeruatur Dei in nobis caritas, vel augetur. Et hoc puto oſtendere volentem Dominum dicere, aliquando quidem: *Si diligitis me, mandata mea ſeruate.* aliquando autem: *Si facitis quæ ego dico vobis, permanetis in caritate mea; ſicut & ego ſeruaui mandata Patris mei, & maneo in caritate eius.* Ex quibus edocet nos, proſpectum operis noſtri debere ex ſua voluntate pendere; vt tanquam ſpeculum quoddam ipſum habentes, & ſemper ad ipſum reſpicientes, opus noſtrum fixo ad ipſum cordis oculo dirigamus. Sicut enim artificia quæ in hac vita ſunt, proſpectum quendam animi gerunt, & ita ſecundum hoc quod animo conceperint, etiam in opere vtuntur manuum miniſterio; ſic & in hoc noſtro opere, vnus manet nobis iſte proſpectus, atque vnus terminus fixus eſt, quo Deo placere debeamus. Secundum hunc ergo proſpectum opus dirigamus mandatorum. Impoſſibile namque eſt aliter conſtare poſſe operis noſtri formam, niſi voluntas eius qui iniunxit opus, ſemper in memoria habeatur: vt eius voluntate ſeruata, & labore operis ac diligentia competenter expleta, ſemper iungamur Deo, dum ſemper eius memores ſumus. Sicut enim verbi cauſſa faber ſecurem faciens aut falcem, meminit ſemper eius qui opus iniunxit; & retinet in corde ſuo, cuius magnitudinis, vel qualitatis, vel formæ iniunxerit fieri ſecurem; & in illud ſemper intendens, quod ſibi memimit à domino operis iniunctum, ad hoc dirigit manuum miniſterium, vt forma operis cum eius qui iniunxit animo ac voluntate conueniat. Si autem obliuiſcatur, quid vel quale ſit, quod ſibi fuerat imperatum, ſine dubio aliud aliquid quam iniunctum fuerat, faciet. Ita etiam Chriſtianus omnem conatum & omne ſtudium in actibus ſuis adhibere debet, vt ſecundum voluntatem Dei, qui opus iniunxit, ſuum quoque dirigat opus; vt actus ſui ornentur, & poſſit eius qui præcepit voluntatem implere. Tunc etiam illud complere poteſt quod ſcriptum eſt: *Siue manducetis, ſiue bibatis, ſiue aliud quid faciatis, omnia ad gloriam Dei facite.* Si vero declinet quis à regula, & corrumpat obſeruantiam mandati, ex hoc ipſo arguitur, ſi quis ſit immemor

Prou. 4.

Ioan. 14.

1. Cor. 10.

Digitized by Google

Dei. Plurimum autem prodeſt ad conſeruandam memoriam Dei, etiam ſecretius & remotius habitare. Nam permixtim viuere cum his, qui negligentius agunt circa timorem Dei, & contemptum habent mandatorum eius, plurimum nocet : ſicut & Salomonis ſermo teſtatur, dicens : *Cum homine iracundo ne habitaueritis, ne forte diſcatis vias eius, & accipiatis laqueum animæ veſtræ.* Et iterum quod dicit ; *Exite de medio eorum, & ſeparamini ab eis, dicit Dominus*, ad hoc ipſum reſpicit. Igitur neque per oculos, neque per aures recipiamus illecebras ad peccandum, & paulatim longo vſu inhæreamus conſuetudini peſſimæ. Et rurſum vt poſſimus orationi vacare, oportet primo ſecretius habitare. Hoc enim modo & præcedentes conſuetudines excidemus, in quibus contra mandatum Dei agebamus. Non enim paruus labor eſt, vt ſe aliquis à priore non bona conſuetudine reflectat ac reuocet : quoniam quidem mos longo tempore confirmatus vim quodammodo naturæ obtinet. Oportet ergo nos primo omnium abnegare nos ipſos, & tollere crucem Chriſti, & ſic eum ſequi. Abnegamus autem nos hoc modo, ſi per omnia præteritæ conſuetudinis obliti, voluntates proprias abnegemus : & ita non ſolum ab hominibus non rectè agentibus, verum etiam à noſtris ipſis inordinatis & incompoſitis moribus ſecedamus. Alioqui vt in eadem quis conſuetudine atque in priore conuerſatione permanens, emendare ſe poſſit & corrigere, difficillimum eſt ; immo vt verius dicam, penitus impoſſibile. Sed ad hoc ipſum, vt tollat quis crucem ſuam & ſequatur Chriſtum, plurimum impedit ſocietas & permixtio eorum, qui vitam diſſimilem ducunt. Nam paratum eſſe ad mortem pro Chriſto, & mortificare membra quæ ſunt ſuper terram, & pro nomine Chriſti libenter ferre omne diſcrimen, hoc eſt tollere crucem ſuam. Ad quod grande videmus impedimentum poſſe nobis oboriri ab his, qui diſſimiles ſunt vel vita vel moribus. Et ad cætera alia quæ multa ſunt, accedit etiam hoc, vt reſpiciens anima ad multitudinem nequiter viuentium, primo quidem occupetur & impediatur, ne ſuorum malorum capiat intellectum, & poſſit vel purgare per pœnitentiam, quæ deliquit, vel cauſſas culpæ reſecare emendatione vitiorum. In comparatione etenim peſſimorum aliquid ſe iam magni perfeciſſe æſtimat. Tum deinde impedimentis & perturbationibus atque occupationibus, quas communis hominum vita habere ſolet, prætermiſſis, illud quod maius eſt & pretioſius omnium, memoriam Dei non poteſt cuſtodire : qua depulſa ab animis & excluſa, non ſolum omni lætitia & gaudio caret diuino, & delectationis Domini ſuſtinet detrimenta, ſed & dulcedinem non ſentit diuini eloquij, vt dicat : *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua Domine, ſuper mel & fauum ori meo:* ſed & in neglectum & obliuionem peruenit iudiciorum Dei, & in contemptus conſuetudinem decidit : quo maius malum, & pernitioſius pati nihil poteſt.

Prou. 22.

Iſai. 52.

Matt. 16.

Coloſ. 3.

Pſal. 118.

III. INTERROG. *Quia oſtendit nobis ſermo tuus, periculoſum eſſe cum his qui mandata contemnunt, vitam ducere ; nunc diſcere cupimus, ſi oporteat eum qui ab*

Digitized by Google

ab huiuſcemodi conſortijs diſceſſerit, remotum eſſe & ſolum; an vero cum fratribus eiuſdem propoſiti & eiuſdem animi vitam ſuam ſociare.

RESP. In multis vtile eſſe video, vitam communem ducere cum his, qui eiuſdem voluntatis ſunt atque propoſiti. Primo, quia etiam ad vſus corporales victuſque miniſterium vnuſquiſque noſtrum ſolus ſibi non ſufficit: & vero ideo pro his quæ ad miniſterium vitæ noſtræ neceſſaria ſunt, inuicem opera noſtra egemus. Sicut enim pes hominis in alio quidem ſuis viribus vtitur, in alio vero indiget alienis, & ſine adiumento cæterorum membrorum nec explere ſuum opus, nec ſufficere ſuis viribus poteſt; ita etiam vita ſolitaria mihi pati videtur; cum neque quod ei ineſt, vtile eſſe, neque quod deeſt ab aliquo poſſit acquiri. Præter hoc autem nec ratio quidem caritatis vnumquemque permittit quod ſuum eſt quærere, dicente Apoſtolo: *Caritas non quærit quæ ſua ſunt.* Deinde, ſed nec culpas quidem ſuas vnuſquiſque ac vitia facile dignoſcit, cum qui arguat nemo eſt: & facile huiuſmodi homini accidere poteſt illud quod ſcriptum eſt; *Væ ſoli, quia ſi ceciderit, nemo eſt alius qui erigat eum.* Sed & mandata à pluribus quidem facilius adimplentur: ab vno vero dum vnum videtur impleri, aliud impeditur. Vt puta, quomodo quis ſolus viſitabit infirmum? aut quomodo ſuſcipiet peregrinum? Si vero omnes corpus ſumus Chriſti, ſinguli autem alterutrùm membra, per conſonantiam velut in vnius corporis compagem in Spiritu ſancto aptari & coniungi debemus adinuicem. Quod ſi vnuſquiſque noſtrum ſolitariam eligat vitam, ſcilicet non tali aliqua cauſſa vel ratione quæ Deo ſit placita, vel quod ad communem cæterorum pertineat diſpenſationem, ſed propriæ voluntati & paſſioni ſatisfaciens; quomodo poſſumus diſciſſi & diuiſi adimplere, & integram aſſignare membrorum ad ſe inuicem conſonantiam? Iſte enim talis neque cum gaudentibus gaudet, neque cum flentibus flet; quoniam quidem ſeparatus ac diuiſus à cæteris nec cognoſcere quidem neceſſitates poterit proximorum. Tum deinde nec ſufficere poteſt vnus ad ſuſcipienda omnia dona Spiritus ſancti; quia ſecundum vniuſcuiuſque menſuram fidei & donorum ſpiritualium diſtributio celebratur: vt id quod per partes vnicuique diſtributum eſt, rurſum tanquam membra ad ædificationem vnius corporis coëat & conſpiret. *Alij enim datur ſermo ſapientiæ, alij ſermo ſcientiæ, alij fides, alij prophetia, alij gratia ſanitatum*, & cætera: quæ ſingula vtique non tam pro ſe vnuſquiſque, quam pro alijs ſuſcipit ab Spiritu ſancto. Et ideo neceſſe eſt vniuſcuiuſque gratiam, quam ſuſceperit à Spiritu Dei, & in commune prodeſſe. Accidit ergo, vt is qui remotus viuit & ſeparatus, vnamquamcunque ſuſcipiet gratiam, & hanc ipſam inutilem faciat, dum nihil per eam operatur; ſed defodit eam in ſemetipſo. Quod cuius & quanti ſit periculi, noſtis omnes qui legitis Euangelium. Si autem cæteris communicat gratiam, & ipſe perfruitur propriè ea ipſa quam ſuſcepit; & multiplicatur in eo, dum communicatur & cæteris; & ipſe nihilominus fruitur gratia reliquorum. Habet autem & alia quamplurima bona commu-

1. Cor. 13.

1. Cor. 13.

Eccl. 4.

Rom. 12.

Rom. 12.

1. Cor. 12.

Matt. 25.

Digitized by Google

nis vita ista sanctorum, quæ non est nunc possibile omnia dinumerare. Interim, vt diximus, ad conseruanda sancti Spiritus dona commodior est multorum societas, quam si degamus in solitudine. Sed & aduersus insidias inimici, quæ extrinsecus inferuntur, multo cautior est & vtilior so-
1. Cor. 11. cietas plurimorum: vt facilius suscitetur è somno, si quis fortè obdormierit somnum illum, qui ducit ad mortem. Sed & delinquenti delictum suum facilius apparebit, cum à pluribus vel arguitur, vel notatur: secundum
2. Cor. 2. quod & Apostolus dicit: *Sufficit ei qui eiusmodi est, obiurgatio hæc quæ fit à pluribus.* Sed & in oratione non paruum emolumentum à pluribus nascitur, cum consensu & vniuersitate orantibus; vt ex multorum personis, per gratiam quæ in nobis est, Deo gratiæ referantur. Sed interdum & periculo proxima est vita solitaria. Primo quidem illi periculo subiacet, quod certè grauissimum est, in quo ipse sibi placet, & neminem habens qui possit opus ipsius probare, videbitur sibi ad summam perfectionem veniisse. Tum deinde sine vllo exercitio degens, neque quid sibi vitij abundet, neque quid virtutis desit, agnoscit. Neque discretionem habere poterit in operum qualitate, pro eo quod operandi materia omnis excluſa sit. In quo enim humilitatem suam probabit, neminem habens cui humilem se præbere debeat? In quo misericordiam demonstrabit totius consortij & societatis alienus? Ad patientiam vero quomodo seipsum exercebit, nullum habens qui videatur eius voluntatibus obuiare? Si quis autem dicat, sufficere sibi doctrinam scripturæ, & Apostolica præcepta, ad emendationem morum, vitamque formandam; simile mihi aliquid facere videtur his, qui semper fabrile artificium discunt, nunquam tamen fabri faciunt opus: vel his qui in structorum arte semper docentur, nunquam tamen ædificandæ domus operam dabunt. Ecce enim & Dominus non æstimauit sufficere sibi solam verbi doctrinam, sed & opere ipso voluit nobis tradere humilitatis exempla, cum præcinctus linteo lauit pedes dis-
Ioan. 12. cipulorum suorum. Tu ergo cuius pedes lauabis? quem curabis officijs? cuius inferior aut vltimus eris, cum solus viuas? Sed & illud quod dici-
Psal. 132. tur; *Bonum & iucundum, habitare fratres in vnum:* quod vnguento Pontificali in barbam de capite descendenti sanctus Spiritus comparauit, quomodo in solitaria habitatione complebitur? Stadium namque est quoddam, ex Apostolico præcepto, ad emendationem morum vitamque formandam, in quo per virtutis exercitium proficitur; in quo meditatio diuinorum mandatorum effulget amplius & clarescit, hæc communis inter se vnanimorum fratrum habitatio: habens in se illam similitudinem & exemplum, quod in Actibus Apostolorum refert de sanctis scriptura
Act. 4. diuina, dicens: *Quia omnes credentes erant in vnum, & habebant omnia communia.*

IV. INTERROG. *Oportet primum renuntiare omnibus, & ita venire ad hanc vitam vel conuersationem, quæ secundum Deum est?*

Mat. 16. RESP. Domino & Saluatore nostro Iesu Christo dicente: *Si quis venit ad me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me:*

Digitized by Google

Et iterum: *Qui non renuntiauerit omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus:* Qui ad hoc venit, vt Dominum sequatur, etiam seipsum neget, & tollat crucem suam. Certum est autem quia iam & ante diabolo renuntiauit, & operibus eius. Quod tamen non ab his qui in profectu sunt vitæ, vel qui iam ad perfectionem tendunt, sed ab his qui prima statim confessione initiantur, fieri solet. In hoc autem renuntiat, sicut superius diximus, etiam ipse sibi homo, ideſt, si priori consuetudini suæ vel vitæ renuntiet, aut etiam moribus suis, vel delectationibus sæculi huius, sed & consanguinitati corporali; illi maximè, quæ impedire eius propositum potest: & parentes quidem eos, qui se in Christo Iesu per Euangelium genuerunt, magis putabit; fratres autem eos, qui eundem adoptionis Spiritum susceperunt: possessiones vero omnes simul à se ducit alienas. Et vt breuiter dicam, hic cui pro Christo mundus omnis crucifixus est, & ipse mundo, quomodo potest seruus effici cogitationum & solicitudinum mundi; cum Dominus iubeat etiam animam ipsam abnegandam esse pro se? Perfecta itaque est abnegatio in eo, vt passionibus penitus careat, dum adhuc in corpore est. Sed hæc incipit agere ab his primo quæ extrinsecus sunt, ideſt, à possessionibus, vel inani gloria; & si quæ sunt alia similia, vt ab his primum efficiatur alienus. Et hoc est quod nos docuerunt Apostoli Iacobus, & Ioannes; qui reliquerunt patrem suum Zebedæum, & nauem ipsam in qua erant. Sed & Matthæus relinquens vectigal, & surgens, ac sequens Dominum; qui non solum lucra reliquerat vectigalium, sed & periculum contempserat; quod vtique poterat euenire à principibus sæculi, pro eo quod vectigalium rationes imperfectas atque incompositas reliquisset. Ita autem cupiditate sequendi Dominum ductus est, vt nullum prorsus huius vitæ respectum vel cogitationem sibimet seruauerit. Quod autem neque ad affectus parentum, si aduersantur Dominicis præceptis, neque ad vllam aliquam humanam delectationem oporteat aliquem respicere, & per hoc ab eo quod proposuit impediri, Dominus edocet, dicens: *Si quis ergo venerit ad me, & non odit patrem suum & matrem suam, & vxorem, & filios, & fratres & sorores, insuper & animam suam, non potest meus esse discipulus.* Quod est simile illi quod dixit, vt deneget quis seipsum.

Luc. 14. Mar. 1. Mat. 9. Luc. 14.

Si oportet eum qui seruis Dei sociari vult, relinquere indifferenter propinquis suis portionem facultatum suarum?

v. INTERROG

RESP. Domino dicente: *Vende omnia bona tua, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælis, & veni, sequere me.* Et iterum: *Venidite omnia quæ habetis, & date eleemosynam:* arbitror quidem, quod is qui accedit ad Dei seruitium, non debeat contemnere, & vt libet relinquere ea quæ sibi competunt; sed tentet omnia, si fieri potest, cum summa diligentia assumpta, tanquam ea quæ iam Domino sacrata sunt, quantum fieri potest rationabiliter dispensare: sciens quia non est absque periculo, in opere Dei agere negligenter. Si vero propinqui eius vel parentes contra fidem veniant, debet rursum meminisse Domini dicentis:

Luc. 18. Luc. 12. Ier. 48.

Digitized by Google

Mat. 19. *Quia non est qui reliquerit domum, aut fratres, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros propter me, & propter Euangelium, qui non accipiat centuplum in præsenti tempore, & in futuro sæculo vitam æternam.* Veruntamen oportet eum his, qui sibi quæ sua sunt denegant & resistunt, & desidem faciunt, protestari, & denuntiare, quia sacrilegij crimen incurrunt, secundum mandatum Domini, dicentis: Mat. 18. *Quod si peccat in te frater tuus, vade, & argue eum,* & reliqua. Iudicio vero experiri de his apud iudices sæculi, abnuit religionis auctoritas, per id quod dixit Apostolus: 1. Cor. 6. *Audet aliquis vestrum, negotium habens aduersus alium, iudicari apud iniustos, & non apud sanctos?* Et rursum: *Quia iam quidem omnino delictum est in vobis, quia iudicia habetis inter vos.*

VI. INTERROG. *Si oportet omnes qui inueniunt ad nos suscipere; aut cum probatione? & qualis ista debet esse probatio?*

RESP. Cum Dei clementia omnes vocet, per illam prædicationem qua Mat. 11. dicit: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos:* non est absque discrimine abijcere quempiam venientem ad nos. Veruntamen neque immundis, vt aiunt, pedibus indulgendum est introire quempiam in sanctam doctrinam: sed sicut Dominus noster Iesus Christus iuuenem illum, qui ad se venerat, interrogauit de priore vita sua; & cum audisset quia rectè transacta esset, quod deerat ei præcepit adimplere, & ita demum iussit eum sequi se: ita etiam non oportet inquirere de præterita vita & conuersatione; ne fortè simulata quis mente & fallaci animo accedat ad nos. Quod ita demum dignoscitur, si facilè omnem laborem corporis qui iniungitur ferat, & ad castigationem vitæ pronus inclinatur: vel si etiam delictum aliquod suum, cum interrogatus fuerit, nequaquam pronuntiare confunditur, & medelam delicti quæ adhibita fuerit, gratanter assumit: & si ad omnem humilitatem absque vlla verecundia inclinatur, ac vilioribus & abiectioribus artificiis. si ita ratio poposcerit, tradi se non accipiat aspernanter. Cum ergo ex his singulis documentis fuerit comprobatus, quia firma mente, & stabili consilio, ac prompto animo sit, tunc suscipi eum decet. Prius autem quam corpori fraternitatis inseratur, oportet ei iniungi quædam laboriosa opera, & quæ videantur opprobrio haberi à secularibus: & obseruari oportet, si libenter hæc & liberè ac fideliter expleat, nec confusionem eorum grauiter ferat: vel etiam si in labore impiger inueniatur & promptus.

VII. INTERROG. *Ex qua ætate oportet nosmetipsos offerre Deo: vel virginitatis professionem quando oportet firmam ac stabilem iudicari?*

RESP. Dicente Domino: Luc. 18. *Sinite infantes venire ad me:* Et Apostolo 2. Tim. 3. Paulo collaudante eum, qui ab infantia sacras litteras didicisset: & rur- 1. Tim. 3. sum præcipiente, educari filios in doctrina & correptione Domini; omne tempus à prima ætate opportunum quidem esse ducimus ad suscipiendum timorem & eruditionem Domini: firma tamen tunc erit profes-

Digitized by Google

sio virginitatis, ex quo adulta iam ætas esse cœperit, & ea quæ solet nuptiis apta deputari ac perfecta. Oportet tamen infantes, voluntate & consensu parentum, immo ab ipsis parentibus oblatos, sub testimonio plurimorum suscipi; vt omnis occasio maledicti gratia excludatur hominum pessimorum. Adhiberi autem eis oportet summam diligentiam, quo possint ad omne virtutis exercitium probabiliter institui, tam in verbo, quam in intellectu & opere. Quicquid in tenero quis & paruo inseruerit, firmius & tenacius imposterum conseruabit. Iniungenda est ergo infantium cura his, qui ante omnia in virtute patientiæ documenta sui probabiliter præbuerunt: qui possint pro merito delicti & ætatis singulis quibusque etiam correptionis adhibere mensuram: & qui seruent eos proximo omnium à sermonibus otiosis, & ab iracundia, atque ab incitamentis gulæ, & à cunctis indecentibus atque inordinatis moribus. Si vero cum ætatis augmento nullus in eis deprehenditur profectus industriæ; sed vaga mens, & animus cassus ac tumens etiam post instituta probabilia infructuosus permanserit: huiusmodi abijci oportet; & maximè cum iuuenilis feruor rudem lacessit ætatem. Eorum vero qui ætate iam robusta accedunt ad seruitium Dei, oportet inquirere, vt diximus, qualitatem vitæ præteritæ, & sufficere etiam hoc ipsum, si satis instanter hoc expetunt, & si verum & ardens desiderium est eorum erga opus Dei. Huiusmodi vero fieri documenta ab his oportet, qui valdè prudenter de his discutere potuerint & probare. Cum autem fuerint suscepti, si fortè propositum suum transgressi fuerint, nec videri eos oportet amplius, tanquam eos qui in Deum deliquerunt; quo teste confessionis suæ pactum transgressi sunt. *Etsi peccauerit*, inquit, *homo in hominem; orabunt pro ipso ad Dominum: Si autem in Deum peccauerit, quis orabit pro eo?* 1. Reg. 2.

Si oportet eum qui se piæ ac religiosæ vitæ dederit, etiam continentiam obseruare? VIII. INTERROG.

RESP. Quia in omnibus necessaria sit continentia, manifestum est, primo omnium ex eo quod Paulus inter fructus Spiritus sancti etiam continentiam nominat. Tum deinde etiam immaculatum ministerium per hanc seruari posse designat, cum dicit: *In laboribus, in vigiliis, in ieiuniis, in castitate.* Et iterum alibi: *In labore & fatigatione, in vigiliis multis, in fame & siti, in ieiuniis frequenter.* Et iterum: *Omnis qui in agone contendit ab omnibus continens est.* Et rursum: *Macero corpus meum, & seruituti subijcio*: quod vtique non aliter quam per continentiam videtur impleri. Et iuuentutis tumor, ac feruor ætatis velut freno quodam restringi & reprimi per solam continentiam potest. *Non enim expediunt stulto deliciæ*, secundum Salomonem. *Et carnis*, inquit Apostolus, *curam ne feceritis in concupiscentiis.* Et iterum: *Vidua quæ in deliciis est, viuens mortua est.* Sed exemplum illud diuitiis in deliciis viuentis necessariam nobis ostendit esse continentiam, ne forte & nos audiamus quod audiuit & dives: *Quia consecutus es bona in vita tua.* Gal. 5. 2. Cor. 6. 2. Cor. 11. 1. Cor. 9. ibid. Prou. 18. Rom. 3. 1. Tim. 5. Luc. 16.

Digitized by Google

Quomodo autem incontinentia periculosa sit, etiam Apostolus docet, cum
2. Tim. 3. eam propriè illis adscribit, quos recedere à Domino dicit: ait enim: *In nouissimis diebus instabunt tempora periculosa: erunt enim homines seipsos amantes, &* cum plura malitiæ genera enumerasset, ad vltimum posuit: *com-*
Gen. 25. *messores, incontinentes, immites.* Sed & Esaü malorum suorum quasi fomitem quendam habuit incontinentiam; qui pro vno cibo vendidit primitiua
Gen. 3. sua. Sed & prima illa præuaricatio non aliundè homini nisi per incontinentiam accidit. Omnis vero sanctorum vita, atque ipsius Domini in carne positi præsentia, quæ nobis alia, nisi continentiæ proponit
Ezec. 24. exempla? Moyses quidem, dum continuato quadraginta dierum ieiu-
3. Reg. 19. nio adstitisset indefectus, dicitur à Deo meruisse legis auxilium humano generi deferre. Helias quoque visione Dei tunc dicitur dignus effectus, cum & ipse simili spatio temporum à cibo se continuisse perscribitur. Sed & Danielis, & trium puerorum meritum apud Deum,
Dan. 1. quo de omnibus inimicis suis, & de ipso tyranno triumphum cœperunt,
Mat. 3. non aliundè nisi per continentiam venit. Ioannis autem omnis vita conti-
Matt. 4. nentia fuit. Ab hac etiam Dominus manifestationis suæ initia prima patefecit. Continentiam autem dicimus, non quo à cibo penitus abstinendum sit; hoc est enim vitam violenter dissoluere; sed eam qua vitæ vsus non superfluus, sed necessarius constat: cum refugimus quod suaue est; explemus ea, quæ sola corporis necessitas poscit. Et vt breuiter dicam, omnia quæ per passibilem concupiscentiam requiruntur, ab his abstinere, virtus est continentiæ. Et ideo ergo non solum in esu cibi & in libidine continentiæ virtus agnoscitur; sed cum ab omnibus, in quibus delectamur quidem carne, sed in anima lædimur, abstinemus. Verus ergo continens nec gloriam humanam desiderat; sed à vitiis se continet & ab ira, & à tristitia, & ab omnibus, quæ occupatas tenere consueuerunt ineruditas animas & incautas. Penè autem in omnibus mandatis Dei hoc inuenimus, quod vnum alteri cohæret, & separatum aliud ab alio compleri impossibile est. Id tamen præcipuè in hac ipsa continentia deprehenditur; quoniam quidem humilis ille iudicatur, qui se à superbia continet: & ille renuntiat omnibus facultatibus suis, & secundum Euangelium vendit omnia sua, & pauperibus diuidit, qui sine dubio continet se à pecuniæ desiderio. Sed & mansuetus ille erit, qui iram continet, & cohibet furorem. Quid vero iam vagos oculi visus, & auris auditus, & linguæ intemperantiam aliud quam continentia moderatur & cohibet? Sed & intemperatos risus continentia coërcet: sicut incontinentiæ signum est, inordinatis & incompositis motibus agere in risu: cum vtique subridendo tantummodo lætitiam mentis oporteat indicari; indecorum autem sit, crepitantem cum sonitu eleuare risum: quod certum est per incontinentiam mentis accidere solere etiam inuitis; quæ res grauitatem & constantiam animi
Eccl. 2. emollire ac resoluere solet. Vnde & Salomon: *Risum*, inquit, *dixi*
Eccl. 7. *amentiam.* Et: *Sicut vox spinarum sub olla, ita risus stultorum.* Et

Digitized by Google

kerum: *Stultus in risu exaltat vocem suam: vir autem sapiens vix tacite ridebit.* Ostendit autem & Dominus in semetipso necessarias quidem carnis se habuisse passiones, ideſt, quæ virtuti testimonium ferrent; velut laborem & fletum ac tristitiam: nusquam autem inuenitur etiam risu vsus, quantum ad historiam pertinet Euangelij. Sed & deflere magis inuenitur eos qui rident: dicens: *Væ vobis, qui nunc ridetis; quia flebitis.* Nec sane seducere nos debet similitudo nominis risus. Mos namque est scripturæ, interdum lætitiam animæ, & affectum quendam lætiorem risum nominare. Sicut ibi Sara, *Risum*, inquit, *mihi fecit Deus.* Et iterum: *Beati qui flent nunc, quia ridebunt.* Et in Iob quoque dictum est: *Os autem veracium replebitur risu.* Hæc enim omnia nomina pro gaudio animæ accipiuntur. Qui ergo liber est ab omni passione, & nihil per incitamenta libidinum gerit; sed continenter & sobriè aduersus omne quod potest lædere, nititur, hic perfectè continens dicitur, qui & sine dubio per hoc alienus inuenitur ab omni genere peccati. Libido namque est totius mali muscipula; & per hanc omnes decipimur ad peccatum: per quam qui non resoluitur, neque inclinatur ab ea, omni ex se peccati pessimum germen excidit.

Eccl. 21. Luc. 6. Gen. 21. Luc. 6. Iob. 8.

Quæ est mensura continentiæ? IX.

RESP. Quantum spectat ad vitia vel passiones, penitus abstinere, nec vnquam superari: quantum autem ad cibos, prout vsus deposcit, vel ætas, vel labor, vel robur corporis, vel incommoditas eius, ita etiam modus & qualitas temperabitur cibi. Neque enim possibile est omnes fratres vnum ordinem vel modum ac regulam in cibis custodire. Hi vero qui sani sunt, possunt omnes eandem mensuram tenere in abstinentia. Immutari vero oportet per singulos, in quibus causla aliqua diuersitatis, existit, prouidentia ac prouisione eorum, quibus dispensandi hæc cura commissa est. Neque enim per singula sermonem complecti possumus; sed ea tantummodo comprehendimus, quæ ad communem vel generalem pertinent institutionem. Solatia vero incommodorum in cibis, videlicet eorum qui iam fessi sunt ex opere continentiæ, siue ex aliis quibuslibet laboribus, quos pro religione pertulerunt, ij qui præsunt, secundum quod res & ratio deposcit, adhibebunt. Neque ergo tempus reficiendi omnibus idem statui potest, neque modus cibi, neque qualitas; sed prospectus iste sit omnibus vnus, vt non vsque ad satietatem persistamus in edendo. Repleri enim ventrem, & grauari ex cibo, valdè inutile est etiam corpori ad omne opus. Tum deinde quia & grauatur in somnum, & quia etiam lædi ex his facilè potest. Sed nec suauia quæque in fine ciborum sectanda sunt; sed sufficit vsum explere viuendi, refutata luxuria. Si enim libidini seruiamus, nihil aliud est, quam Deum facere ventrem nostrum. Quoniam quidem corpus humanum semper exolescit & defluxit, idcirco & repleri indicet, & reformari: propter quod & naturale est cibi desiderium, id quod secundum rectam rationem vsus ipse ad reparationem

INTERROG.

Digitized by Google

depoſcit eorum quæ exinanita fuerint & abſumpta, tam aridi, quam etiam humidi alimenti. Si quid ergo illud eſt, quod poteſt vel breuius vel facilius explere hanc neceſſitatem corporis in cibis, id potius eligendum eſt. Sed & Dominus hoc, vt opinor, oſtendit, cum eſurientes reficit in deſerto: quia cum vtique poſſet maiore miraculo copioſiores eis cibos parare, nihil horum fecit, ſed ſimplicem eis exhibuit victum: & ſecundum
Ioan. 6. Ioannem, quinque panes hordaceos, & piſciculos duos apponit: de potu vero nec mentio quidem vlla fuit. Ex quo illud ſine dubio deſignatur, quod omnibus ſufficiens eſſe poſſit aquæ vſus & perneceſſarius; niſi forte aliquis per infirmitatem corporis lædi ex hoc videatur: cui ſine dubio, ſe-
1. Tim. 5. cundum conſilium Apoſtoli Pauli ad Timotheum ſcribentis, cauendum eſt quod eſt noxium. Sed & quæcunque manifeſtam inferunt noxam corpori, deuitanda ſunt. Abſurdum enim videtur, propter ſubſtantiam corporis cibos ſumere, & rurſum per ipſos cibos corpori inferre perniciem, & illud inutile reddere ad miniſterium mandatorum. Oportet tamen omnimodo illis vti cibis, qui & facilius & vilius comparantur: vt ne occaſione abſtinentiæ inueniamus pretioſiora quæque & difficiliora ſectari; dum ſuauitate condimentorum viles natura cibos in ſuauem & delicatum ſaporem extollere conamur. Sed ſi quid eſt, quod in vnaquaque Prouincia facilius & vilius comparatur, & quod in vſu hominum communiter habetur, hoc ad vſus noſtros oportet aſſumi; & ea tantummodo requiri, quæ ad vitam perneceſſaria ſunt; id eſt, oleum, & alia huiuſcemodi; vel ſi qua etiam ad infirmantium ſolamen adhibentur.

X. INTERROG. *Quomodo oportet obſeruare nos circa cathedras & accubitus, cum tempus popoſcerit.*

RESP. Quoniam præceptum Domini habemus, quod nos in omnibus inſtruit ad humilitatem, in quo etiam de hoc pronuntiat, vt cum ad conui-
Luc. 14. uium eamus, diſcumbendi locum nouiſſimum requiramus, & non occupemus locum priorem; illud nos ſcire oportet, quia vbi omnes eodem proſpectu ac propoſito conuenimus, maximè ſi in multis & in maioribus humilitatis noſtræ documenta iam dedimus, cupere quidem præuenire vnumquemque inferiorem locum, ſecundum mandatum Domini, condecens eſt. Sed rurſum, ſi res ad contentionem veniat de hoc, & vnus alium detrudere velut de loco inferiori conetur, valde eſt improbabile. Cauſſa enim ex hoc perturbationis & inquietudinis naſcitur, ſi incipiat nemo alteri cedere; & ſi pro hoc certamina moueantur, ſimile erit tanquam ſi de primatibus contendatur. Propter quod oportet etiam in hoc conſiderantius peruidere, vel quid vnicuique noſtrum competat; vel certè indulgere ei, cui cura commiſſa eſt, & in cæteris, & in recumbendo ordinem cuſtodire,
1. Cor. 14. & obtemperare ei: vt impleatur in nobis illud quod dictum eſt: *Omnia veſtra honeſtè & ſecundum ordinem fiant.*

XI. INTERROG. *Quis eſt dignus vel decens habitus Chriſtiani?*

RESP. Quoniam ſermo in ſuperioribus humilitatem neceſſariam docuit; ita vt qui vult religiosè ac piè viuere, in omnibus & ſimplicitatem & vilitatem

vilitatem requirat; id est, ea quæ paruo sumptu acquiruntur: id obseruandum puto in corporalibus vsibus, per quod occasiones nobis maiorum occupationum minimè fiant. Hoc ergo etiam in obseruatione indumentorum custodiendum puto. Si enim studium nobis habendum est, omnium esse minimos & omnium nouissimos; certum est, quia & indumentis omnium nos nouissimos deputare debemus. Nam si hi, qui gloriam sibi ex indumentorum splendore conquirunt, satis agunt quomodo pretiosis & magnificis vestibus videantur induti; ita consequens est, eum, qui de vltimis & nouissimis, id est, per nimiam humilitatem placere studet, eligere debere hoc, in quo omnium & vltimus & nouissimus appareat: sicut ille è contrario, ideſt, de summis & pretiosis videri clarior & nobilior gestit. Si enim in publica cœna arguuntur Corinthij, quod per suam abundantiam confundant eos qui non habent; certum est, quia & in hoc simplici & communi omnium indumento, quod ad communem habitum vel vsum pertinet, si alter altero differat habitus, vel pretiosior inueniatur, ex ipsa comparatione confundimus non habentes. Sufficienter quoque Apostoli huiusce modi vsibus breui sermone regulam posuit, dicens: *Habentes autem victum & vestitum, his contenti simus.* Ostendens, indumento solo quo contegamur indigere nos, & non varietate aliqua vestis, & ornamento eius ac decore iactari. Quæ vtique postmodum introducta sunt, humanæ vitæ artificiis, & luxuriæ ingenio conquisita. Sed & primus ille indumenti vsus hæc eadem indicat; cum dicitur Deus fecisse primis hominibus pellicias tunicas. Sufficiebat enim ad confusionem contegendam huiusce modi indumenti vsus. Verum quoniam nobis prospectus est, indumentis etiam calefieri & foueri; necessarium videtur vt ad vtrumque vsus ipse temperetur; quo & operiri nuditas videatur, & vel vis frigoris, vel omne quod intrinsecus lædit, arceri. Sed quoniam in his ipsis alia quidem sunt meliora, alia inferiora; consequens est ea eligere, quæ nobis vsum exhibeant longiorem: ita tamen vt in nullo lædatur regula voluntariæ paupertatis: id est, ne alia quidem nobis sint vestimenta ad procedendum præparata, & alia ad vsum domesticum; & rursum alia in aliud tempus, vel in nocte alia & in die: sed oportet vnum illud ipsum tale esse indumentum, quod nobis sufficere possit ad omnia: vt & in die honestum videatur indumentum, & in nocte expleat necessitatem. Ex hoc enim fiet, vt & habitus noster communis & similis atque vnius formæ sit omnium; & Christianum etiam visio ipsa designet. Ea enim quæ vno prospectu ac proposito geruntur, similia, immo eadem esse omnibus debent. Vtile autem est, etiam ex ipsa proprietate vestitus & habitus intelligi vnumquemque, & professionem eius agnosci in ea vita, qua secundum Deum viuit: vt sciat sibi etiam actus consimiles esse debere; & ad eos, qui nos vident secundum habitum nostrum, æquales etiam in actibus apparere debere. Non enim similiter turpe est in quolibet alio, si inhonestè quid agat, sicut in his, qui viram sobriam

1. Cor. 11.

1. Tim. 6.

Gen. 3.

Digitized by Google

etiam ipso habitu profitentur. Si enim quis videat de triuio aliquem hominem cædentem alium, aut vapulantem publicè, vel turpiter proclamantem, aut in tabernis aliisque locis vitam cum dedecore agentem, nec obseruabit quidem facilè huiuscemodi hominem, vel notabit; sciens eum consequenter hæc ad reliquam vitam suam gerere. Si vero eum, qui glorioſam vitam profitetur, videat quis vel parum aliquid contra quam condecet agere, obseruant omnes, & increpant, & ad religionis opprobrium ducunt. Itaque velut pædagogus quidam est infirmioribus habitus iste religioſior; vt etiam inuitos eos ab opere inhoneſto indecentique custodiat. Denique & Apoſtolus Epiſcopum ordinatum
1. Tim. 3. esse designat: quæ res ad habitum magis reuocatur. Sed & de mulieribus dicit, in habitu ordinatas eas esse debere. Ordinatus autem habitus Christiani dicitur is, qui secundum propoſitum ac profeſſionem eius aptus intelligitur. Sicut enim proprium est aliquid militi in habitu veſtimenti, & alius est habitus senatoris, ex quo præcipuè intelligitur, vel iste qui senator est, vel ille qui miles est; ita etiam Christianus habere aliquid proprium etiam ex ordinatione indumenti ipsius debet. Sed & de calceamentis eadem ratio obseruabitur: vt quod simplicius est & paratius, & aptum propoſito, & vsibus sufficiens, id assumatur. Zonæ quoque vsum oſtendunt neceſſarium esse etiam qui præceſſerunt nos
Mat. 3. sancti. Nam Ioannes zona pellicea constringere lumbos suos dicitur, & Helias antea: tanquam enim proprius habitus quidam ipsius designa-
3. Reg. 1. tur, cum dicitur: *Vir hirsutus, & zonam pelliceam habens circa lumbos suos.* Sed & Petrus zona vsus oſtenditur, sicut ex verbis Angeli, quæ ad
Act. 12. eum dicta sunt, recognoſcimus: *Accinge te*, inquit, *& calcea te caligas tuas*, Sed & beatus Paulus zona vsus oſtenditur per Agabi Prophetiam, di-
Act. 21. centis: *Virum eum cuius est zona hæc, ita alligabunt in Hierusalem.* Sed
Iob. 38. & Iob audit à Domino: *Accinge sicut vir lumbos tuos.* Virtutis namque cuiusdam & prompti ad opera animi signum videtur esse vsus cinguli. Sed
Mat. 10. & discipulis Domini zonæ vsus fuisse videtur ex more, quibus prohibebantur, ne pecuniam haberent in zonis suis. Reuera enim neceſſarium videtur, eum qui manuum opere vti in aliquo debet, succinctum esse, & in omnibus præparatum, ac sine vllo impedimento inueniri, ad omne boni operis miniſterium. Vndè & cingulo indiget, vt vel colligata circa corpus sit tunica: ex qua magis confoueri possit, si vndique constrictus sit; vel non impediri ad omnem rem quam agere parat. De numero autem indumentorum nihil possumus dicere, cum manifeſta definitione præscriptum sit, in quo dicit: *Qui habet duas tunicas, det non habenti vnam.* Ex quo sine dubio plu-
Luc. 3. res habere illicitum est. Quibus ergo habere duas tunicas non licet, his quomodo aliquid de diuersitate indumentorum præcipi potest?

XII. INTERROG. *Si licet alicui ex proprio sensu dicere, quod sibi videtur bonum, absque testimonio scripturarum?*

Ioan 16. RESP. Domino noſtro Ieſu Christo dicente de Spiritu sancto: *Non*
Ioan. 5. *enim loquetur à se, sed quæcunque audiet, hæc loquetur.* De seipso au-

Digitized by Google

tem: *Non potest filius à se facere quidquam.* Et iterum: *Ego à me ipso non sum locutus, sed qui me misit Pater, ipse mihi dedit mandatum quid dicam, aut quid loquar; & scio quia mandatum eius vita æterna est. Quæ ergo loquor, sicut dixit mihi Pater, ita loquor:* quis potest in tantum temeritatis progredi, vt audeat à se quidquam vel loqui, vel cogitare? Immo vero sciendum est, quia omnes duce itineris indigemus Spiritu sancto; vt ipse nos in viam dirigat veritatis, & in cogitatione, & in verbis, & in actibus. Cæcus est enim, & in tenebris degit omnis, qui est absque sole iustitiæ, qui est Dominus noster Iesus Christus; cuius mandatis, velut radiis quibusdam, illuminamur. *Mandatum enim*, inquit, *Domini lucidum est, illuminans oculos.* Quia ergo in omnibus negotiis, quæ inter nos versantur, vel verbis, quædam quidem per mandatum Dei in diuinis scripturis distinguuntur, quædam vero reticentur; de his quidem quæ scripta sunt, nulla prorsus licentia permittitur cuiquam, vel admittere quod prohibitum est, vel omittere, quod præceptum est: cum ipse Dominus ita præceperit, dicens: *Et custodi verbum hoc, quod ego tibi mando hodie: non adijcies ad illud, neque auferes ab eo.* Sed & terribilis quædam expectatio est iudicij, & ignis zelus, qui consumpturus est aduersarios, & eos qui ausi sunt tale aliquid operari. De his vero quæ scriptura reticuit, regulam nobis Apostolus posuit euidenter dicens: *Omnia licent, sed non omnia expediunt; omnia licent, sed non omnia ædificant. Nemo quod suum est quærat, sed quod alterius.* Itaque omnimodo non quæ nobis licita sunt, sed quæ ædificant proximos, agere debemus, & non nobis placere, sed proximis ad ædificationem. Scriptum est enim: *Subiecti inuicem in timore Christi.* Sed & rursus Dominus ait: *Si quis vult in vobis maior esse, fiat omnium nouissimus, & omnium seruus.* Quod vtique qui implere vult, sine dubio proprias sibi amputat voluntates, secundum imitationem ipsius Domini dicentis: *Descendi de cælo, non vt faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui me misit Patris.* Et iterum præcepit Dominus: *Si quis te angariauerit mille passus, vade cum illo alia duo.*

Ioan. 12.
Psal. 18.
Deut. 4.
1. Cor. 6.
Ephes. 5.
Luc. 22.
Ioan. 6.
Mat. 5.

Si oportet omnibus vel quibuscunque obedire? QUÆST. I.

RESP. Horum quidem qui imperant differentia vel diuersitas non debet impedire obedientium propositum: quia neque Moyses intemperans extitit cognato suo Iethro, cum vtilia moneret & iusta. Commonitionum sanè non parua est diuersitas: aliæ namque contrariæ videntur esse mandatis Dei, aliæ vero interrumpere mandatum, vel contaminare illud videntur, aliæ vero ad explendum id atque ædificandum veniunt. Necessarium ergo est, meminisse Apostolici præcepti dicentis: *Prophetias nolite spernere: omnia probate, quod bonum est retinete: ab omni specie mala abstinete vos.* Et iterum: *Cogitationes purgantes, vel destruentes omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei, & captiuantes omnem intellectum, ad obediendum Christo.* Si quid ergo est, quod conueniat cum mandato Dei, & animæ expediat, & hoc nobis ab aliquo fuerit imperatum, velut voluntatem Dei promptè & libenter debemus accipere, & explere

INTERROG. Exod. 18.
1. Thes. 5.
1. Cor. 10.

Digitized by Google

Eph. 4. quod dictum est. *Obtemperantes in caritate Christi.* Sin autem contrarium aliquid mandatis Dei, vel quod ea corrumpere videatur aut contaminare, facere iubemur ab aliquo, tempus est nos dicere. *Obtemperare*
Act. 5. *oportet Deo magis, quam hominibus.* Et rursum meminisse Domini dicentis
Ioan. 10. de ouibus suis: *Alieni autem vocem non sequuntur, sed fugiant ab eo: quoniam nesciunt alienorum vocem.* Sed & sancti Apostoli memores esse debemus, qui ad nostram cautelam ausus est, ne Angelis quidem parcere, dicens:
Gal. 1. *Etiamsi Angelus de cœlo euangelizauerit vobis, præterquam quod euangelizamus vobis, anathema sit.* Ex quo edocemur, vt etiamsi valdè nobis carus sit aliquis, etiamsi magnificus habeatur, & in admiratione sit positus, qui prohibet nos facere quod à Domino præceptum est; vel rursum imperat, quod Dominus prohibuit, execrabilis debet esse, qui eiusmodi est, omnibus qui diligunt Dominum.

XIV. *Quali affectu debet seruire, qui seruit Deo?*
INTERROG *Et iste ipse affectus quid est?*

RESP. Affectum bonum vel animum illum esse arbitror ego, cum desiderium vehemens & inexplebile atque immobile inest nobis placendi Deo. Impletur autem iste affectus per theoriam, id est, scientiam, per quam intueri & perspicere possumus magnificentiam gloriæ Dei, & per cogitationes pias & puras, & per memoriam bonorum, quæ nobis à Deo collata sunt; ex quorum recordatione venit animæ dilectio Domini Dei sui, vt eum diligat ex toto corde suo, & ex tota anima sua, & ex tota
Psal. 41. mente sua, secundum illum qui dicebat: *Sicut cervus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus.* Cum tali affectu ergo seruire oportet Domino, adimplentes illud quod ab Apostolo dictum est: *Quis*
Rom. 8. *nos separabit à caritate Christi? Tribulatio? an angustia? an periculum? an gladius? & reliqua.*

XV. *Quid sentire de se debet is qui præest, in quibus præcipit,*
INTERROG *vel imperat?*

1. Cor. 4. RESP. Apud Deum quidem, sicut minister Christi & dispensator mysteriorum Dei; timens ne præter voluntatem Dei, vel præter quod in sacris scripturis euidenter præcipitur, vel dicat aliquid, vel imperet, & inueniatur tanquam falsus testis Dei, aut sacrilegus, vel introducens aliquid alienum à doctrina Domini, vel certè subrelinquens & præteriens aliquid eorum, quæ Deo placita sunt. Ad fratres autem esse debet, tanquam si nutrix foueat paruulos suos: paratus autem, secundum voluntatem Domini, & secundum quod vnicuique expedit, communicare cum eis non solum Euangelium Dei, sed etiam animam suam; memor præcepti Dei ac Domini nostri dicentis:
Ioan. 13. *Mandatum nouum do vobis, vt diligatis vos inuicem, sicut ego dilexi vos.*
Ioan. 15. *Maiorem hac caritatem nemo habet, quam vt ponat animam suam pro amicis suis.*

XVI. *Peccantem quomodo corripiemus, vel emendabimus?*
INTRROG RESP. Sicut præceptum est à Domino, dicente: *Si peccauerit in te*
Mat. 18. *frater tuus, vade argue eum inter te solum & ipsum. Si audierit te, lucratus es fratrem tuum. Si vero non te audierit, assume tecum alium*

Digitized by Google

vnum, vel duos: vt in ore duorum vel trium teſtium ſtet omne verbum. Quod ſi etiam ipſos non audierit, dic Eccleſiæ: ſi autem nec Eccleſiam audierit, ſit tibi ſicut gentilis & publicanus. Si fortè increpatio hæc, quæ à pluribus fit, eueniat ei in ſalutem: & ſicut dixit Apoſtolus: *Argue, increpa, conſolare in omni patientia & doctrina.* Et rurſum: *Si quis non obaudit verbo noſtro per Epiſtolam, hunc notate, vt non commiſceamini cum eo;* ſine dubio ad menſam. 2. Tim. 4. 2. Theſ. 3.

Si quis autem in paruis delictis affligere voluerit fratres, dicens; quia debetis pœnitere per ſingula: ne forte & ipſe immiſericors videatur, & diſſoluere caritatem? XVII. INTERROG

RESP. Cum affirmauerit Dominus: *Quia iota vnum, vel apex vnus non tranſiet à lege, vſquequo omnia fiant.* Et rurſum definierit: *Quia de omni ſermone otioſo, quemcumque locuti fuerint homines, reddent pro eo rationem in die iudicij:* nihil oportet contemni tanquam paruum. *Qui enim ſpernit minima, paulatim deſtuit.* Sed & quomodo quis audebit breue dicere aut paruum delictum, cum Apoſtolus dicat, manifeſteque definiat: *Quia per præuaricationem legis Deus exhonoratur?* Sed & *aculeus mortis peccatum eſſe dicitur.* Et non dixit, tale vel tale peccatum, ſed omne peccatum. Magis ergo immiſericors eſt, qui intermittit & negligit, quam ille qui arguit: ſicut is qui in morſu ſerpentis permittit deliteſcere venenum, quam ille qui educit & attrahit. Sed & caritatem deſtruit ille, qui, ſecundum quod ſcriptum eſt; *parcens baculo, odit filium ſuum: qui autem diligit, diligenter corripit.* Matt. 5. Matt. 12. Eccl. 19. Rom. 2. 1. Cor. 15. Prou. 12.

Quomodo quis debet pœnitere in vnoquoque delicto? XVIII. INTERROG

RESP. Affectum illum in ſe recipiens, quem gerebat ille, qui dicit: *Iniquitatem odio habui, & abominatus ſum.* Sed & ea quæ ſcripta ſunt in ſexto Pſalmo, atque in alijs quamplurimis: vel ea, quæ Apoſtolus dixit ad eos, qui ſecundum Deum contriſtati ſunt: *Quantam operatus eſt vobis,* inquit, *ſolicitudinem? ſed excuſationem, ſed indignationem, ſed timorem, ſed æmulationem, ſed vindictam. In omnibus exhibuiſtis vos caſtos eſſe negotio.* Sed & ex his ipſis, in quibus delinquit, agens multa contraria, ſicut & Zacchæus fecit. Pſal. 118. 2. Cor. 7. Luc. 19.

Qui ſunt fructus digni pœnitentiæ? XIX. INTERROG

RESP. Opera quæ contraria ſunt peccato, iſti ſunt fructus iuſtitiæ; quos debet afferre ille, qui vult, ſecundum quod ſcriptum eſt, in omni opere bono fructificare. Col. 1.

Qui ſe verbo dicit pœnitere, peccatum autem ſuum non emendat, quid eſt? XX. INTERROG

RESP. De iſto ſcriptum eſt: *Si te rogauerit inimicus tuus magna voce, non acquieſcas ei: ſeptem enim nequitiæ ſunt in anima eius.* Et alibi: *Sicut canis reuertens ad vomitum ſuum odibilis fit, ita homo, qui per malitiam ſuam reuertitur ad peccatum ſuum.* Prou. 26. Ibid.

Qui vult confiteri peccata ſua, ſi omnibus debet confiteri, ſiue quibuſlibet, aut certis quibuſque? XXI. INTERROG

Digitized by Google

RESP. Clementia Dei erga eos qui deliquerunt, manifesta est; secun-
Eze. 18. dum quod scriptum est: *Quia non vult mortem peccatoris, sed magis vt conuertatur, & viuat.* Quia ergo & conuersionis modus aptus esse, & conuertentis se à peccato fructus dignus ostendi debet per pœnitentiam,
Luc. 3. secundum quod scriptum est: *Facite fructus dignos pœnitentiæ:* ne fortè secundum comminationem illam eueniat his, qui non pœnitent, quod
Mat. 3. scriptum est: *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur:* necessarium videtur his, quibus dispensatio mysteriorum Dei commissa est, confitenda esse peccata. Sic enim & hi qui antiquitus pœnitebant, inueniuntur apud sanctos confessi esse pec-
Matt. 3. cata sua. Scriptum est enim in Euangelio, quia Ioanni Baptistæ confite-
Act. 3. bantur peccata sua; & in Actibus Apostolorum, Apostolis à quibus baptizabantur.

XXII. INTERROG. *Qui pœnituerunt pro aliquo peccato, & rursum in hoc ipsum peccatum inciderunt, quid faciunt?*

RESP. Qui semel delinquit, & iterum in idem peccatum incurrit, indicare de se videtur hoc primum, quod ab illo peccato priori non fuerit expurgatus: ex quo, velut à radice quadam pessima, eadem quæ antea pullularunt. Sicut enim quis ramos arborum excidens, si radicem relinquat, vbi radix permaneat fixa, virgulta denuo eiusdem seminis germinabunt: ita etiam peccatum. Quoniam non omnes qui delinquunt, ex ipsis peccatis initium sumunt, sed ex alijs interdum delicti occasio nascitur. Necessarium ergo ei est, qui vult omnino se purgare à peccato, primas ipsas causas culpæ succidere. Verbi gratia: si ex contentione, vel ex inuidia fuerit, non à se sumit exordium; sed radicem habet ex arrogantia & cupiditate gloriæ humanæ venientem. Dum enim gloriam quærit vnusquisque ab hominibus, aut contentionibus studet, aut rectè agentibus inuidet: huic scilicet, per quem videtur ipse minus in laude vel in admiratione haberi. Si quis ergo semel notatus fuerit inuidiæ vel contentionis vitio, & rursus in hoc ipsum inciderit, sciat se primam illam causam, de qua superius diximus, ex qua inuidia vel contentio nascitur, in interioribus medullis habere reconditam. Oportet ergo eum & per contraria atque aduersa curari; id est, per humilitatis exercitium. Exercitia vero humilitatis sunt, si se vilioribus officijs subdat, & ministerijs indignioribus tradat. Ita namque arrogantiæ & humanæ gloriæ vitium curari poterit, vt consuetudine humilitatis affectus, vltra iam non incidat in arrogantiæ & vanæ gloriæ delictum. Sed & in singulis huiusce modi vitijs cura similis adhibeatur.

XXIII. INTERROG. *Quali affectu, vel quali sensu oportet increpare eum qui increpat?*

RESP. Ad Deum quidem tali mente esse debet, qualem indicat beatus Dauid, dicens: *Vidi non seruantes pactum, & tabescebam; quoniam eloquia tua non custodierunt.* Ad eos autem quos increpat, hunc debet affectum seruare, quem pater & medicus erga ægrotantem filium seruat; & tunc maximè, cum qualitas curæ tristior videtur & grauior.
Psal. 118.

Digitized by Google

Quali affectu debet quis ſuſcipere correptionem? XXIV.

RESP. Sicut æger filius patris & medici de vita ſua ſoliciti: qui etiamſi aliquid aſperum offerat vel amarum ad curandum filium: ſcit vtique filius, quod nec pater in aliquo negligere poteſt de ſalute filij, nec medicus falli. INTERROG

Qui triſtatur aduerſus eum qui ſe increpat, qualis eſt? XXV.

RESP. Neque periculum peccati agnouit iſte, maximè ad Deum; neque lucrum pœnitentiæ: nec credidit illi, qui dixit: *Quia qui diligit, diligenter corripit.* Sed & ſeipſum alienum facit ab illa vtilitate dicentis: *Corripiet me iuſtus in miſericordia, & increpabit me.* Sed & ad læſionem cæterorum iſte talis permanet inter fratres: reſoluit enim, & impedit animos eorum, qui poſſunt proficere. INTERROG Eccl. 10. Pſal. 140.

Quale iudicium eſſe debet de his, qui peccantes defendunt? XXVI.

RESP. Vt mihi videtur, grauius ab illo quod dixit Dominus: *Quia expedit illi, vt ſuſpendatur mola aſinaria ad collum eius, & præcipitetur in mare, quam vt ſcandalizet vnum ex minimis iſtis.* Non enim iam correptionem ad emendationem, ſed defenſionem ad confirmandum peccatum ſuum ſuſcipit; qui delinquit, ſed & alios ad ſimile prouocat malum. Ita vt conueniat ei, qui peccantes defendit, illud quod dictum eſt: *Quia ſi non oſtenderitis fructus dignos pœnitentiæ, excidemini, & in ignem mittemini.* Vel rurſum quod à Domino dictum eſt: *Quia ſi oculus tuus dexter ſcandalizat te, erue eum, & proijce abs te. Expedit enim tibi, vt pereat vnum membrorum tuorum, & non omne corpus tuum mittatur in gehennam.* INTERROG Mat. 18. Luc. 3. Mat. 18.

Pœnitentem ex corde quomodo oportet ſuſcipi? XXVII.

RESP. Sicut Dominus oſtendit, cum dicit: *Quia conuocauit amicos & vicinos, dicens: Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam, quam perdideram.* INTERROG

Erga eum qui pro peccato non pœnitet, qualiter eſſe debemus? XXVIII.

RESP. Sicut Dominus præcepit, dicens: *Sit tibi ſicut gentilis & publicanus.* Et ſicut Apoſtolus docuit, dicens: *Subtrahite vos ab omni fratre inquietè ambulante, & non ſecundum traditionem, quam tradidimus vobis.* INTERROG

Si debet habere aliquid proprium, qui inter fratres eſt? XXIX.

RESP. Huic contrarium eſt illud teſtimonium, quod in Actibus Apoſtolorum de illis, qui credebant primitus, ſcriptum eſt. Ibi enim ita dicitur: *Quia nemo quidquam ex bonis ſuis proprium dicebat eſſe: ſed erant illis omnia communia.* Si quis vero proprium ſibi eſſe dicit aliquid, ſine dubio alienum ſe facit ab electis Dei, & à caritate Domini; qui docuit verbo, & opere compleuit, & animam ſuam poſuit pro amicis ſuis. Si ergo ipſe animam ſuam pro amicis dedit, quomodo nos etiam ea quæ extra animam ſunt, propria vindicamus? INTERROG Act. 4. Ioan. 15.

Si quis dicat: Quia neque accipio à fratribus, neque do; ſed contentus ſum meis propriis; quid de hoc obſeruare debemus? XXX.

RESP. Si non acquieſcat doctrinæ Domini, dicentis: *Diligite inuicem,* INTERROG

ſicut & ego dilexi vos; acquieſcat Apoſtolo dicenti: *Auferte malum ex*
1. Cor. 5. *vobis ipſis*: ne forte accidat, vt modicum fermentum totam maſſam corrumpat.

XXXI. INTERROG. *Si debet quis à carnalibus propinquis accipere aliquid?*

RESP. Propinquis quidem reddere quæ ſua ſunt, his qui ad ſeruitium Dei accedunt, neceſſarium eſt; & nihil ſubtrahere, vt non crimen ſacrilegij incurrant. Veruntamen hæc prærogari in conſpectu eorum ad quos viſa ſunt pertinere, non expedit: ne & illis ipſis occaſionem præſtet elationis ac ſuperbiæ; & alijs fratribus eiuſdem propoſiti pauperioribus triſtitiam generet. Ita vt accidat illud, in quo Corinthij increpantur ab Apo-
1. Cor. 11. ſtolo, dicente: *Quia confunditis non habentes.* Et ideo his qui per loca ſingula Eccleſiis præſunt, ſi ſunt fideles & prudentes diſpenſatores, ipſis offerri debent, ſecundum imitationem eorum, qui in Actibus Apoſtolo-
Act. 3. rum id feciſſe perſcribuntur, de quibus dicitur: *Quia afferentes pretia prædiorum ſuorum ponebant ante pedes Apoſtolorum.* Certè quoniam non eſt omnium huiuſcemodi diſpenſationes explere fideliter, illis offerri conuenit, qui apud omnes in hoc officio probati habentur. Veruntamen etiam de his probabit ille qui præeſt, per quem debeant diſpenſari.

XXXII. INTERROG. *Quomodo videre debemus eos, qui nobis vel familiares, vel conſanguinei fuerunt & proximi?*

RESP. Sicut Dominus oſtendit, tunc cum ei nunciauerunt: *Quia*
Luc. 8. *mater tua & fratres tui foris ſtant, volentes te videre*: ad quos cum increpatione reſpondit, dicens: *Quæ eſt mater mea? & qui ſunt fratres mei? Qui enim fecerit voluntatem Patris mei qui in cælis eſt, iſte meus frater, & ſoror, & mater eſt.*

XXXIII. INTERROG. *Quod ſi deprecantur nos, volentes vt eamus cum ipſis ad domos eorum, ſi oporteat nos acquieſcere?*

RESP. Si quidem pro ædificatione fidei aliquis ire poteſt, ſi probauerit ille qui præeſt, mittatur. Si vero propter humanam aliquam gratiam,
Luc. 9. audiat Dominum dicentem ad illum, qui ei dixit: *Magiſter, permitte mihi primum ire, & renunciare his qui in domo ſunt. Quia nemo mittens manum ſuam in aratrum, & retro reſpiciens, aptus eſt regno cælorum.* Quod ſi pro renunciando hoc dictum eſt volenti ire vt renunciaret, quid dicemus de cæteris?

XXXIV. INTERROG. *Vnde ergo vagatur mens noſtra, & cogitationes diuerſæ aſcendunt in corde noſtro? & quomodo poſſumus hoc emendare?*

RESP. Vagatur quidem mens interdum etiam otio, cum non occupatur in neceſſaria ſolicitudine; ſed in remiſſione poſita & ſecuritate, non
Pſal. 7. credit præſentem eſſe Deum, ſcrutantem corda & renes. Si enim hoc crePſal. 15. deret, faceret quod ſuperius dictum eſt: *Prouidebam Dominum in conſpectu meo ſemper; quia à dextris eſt mihi, ne commouear.* Qui enim hoc agit, vel horum ſimilia, neque vagabitur vnquam, neque habebit otium vanis cogitationibus indulgere; vel aliquid cogitare, quod non ad ædificationem fidei pertineat, & ad aliquam animæ vtilitatem ſpectet. Quanto magis

magis nihil audebit, quod aduersum sit Deo, & non ei placeat, cogitare?

Vnde & nocturnæ phantasiæ inhonestæ & turpes accidunt nobis? XXXV.

RESP. Veniunt quidem hæc maximè ex diurnis animæ motibus & actibus, indignis & incongruis. Si enim vacet in iudicijs Dei, & expurgetur anima per meditationem legis diuinæ, & studium verbi Dei; ibique indesinentem curam gerat, semper requirens & scrutans, quid sit quod placeat Deo, talia etiam habebit somnia. INTERROG

Quali affectu debemus infirmis fratribus ministrare? XXXVI.

RESP. Sicut ipsi Domino offerentes obsequium, qui dixit: *Quia cum fecistis vni ex minimis istis fratribus meis, mihi fecistis.* Expedit autem ad conseruandum huiusmodi affectum in obsequijs, vt & hi qui obsequia à nobis suscipiunt, tales sint, quibus merito deferri obsequium debeat. Et ideo oportet eos qui præsunt, curam gerere, ne hi quibus ministratur tales sint, qui carni indulgeant & ventri: sed potius in amore Dei & Christi eius probabiles inueniantur, & per patientiam suam ac vitæ meritum fratrum mereantur obsequia: vt habeantur ad gloriam Christi, & opprobrium diaboli; sicut fuit & sanctus Iob. INTERROG Matt. 25.

Cum quali humilitate debet quis suscipere à fratribus obsequium? XXXVII.

RESP. Sicut seruus à domino, & sicut ostendit Petrus Apostolus, cum ei Dominus ministraret. In quo simul etiam periculum eorum, qui nolunt recipere obsequia fratrum, docemur. INTERROG Ioan. 13.

Qualem debemus habere caritatem ad inuicem? XXXVIII.

RESP. Qualem Dominus ostendit & docuit, dicens: *Diligite inuicem, sicut & ego dilexi vos. Maiorem autem caritatem nemo habet, quam vt quis animam suam ponat pro amicis suis.* Si autem & animam poni oportet, quanto magis in alijs votum & studium debet ostendi? Sine dubio non secundum humanas voluntates, sed secundum illum prospectum, in quo est commune omnium propositum placendi Deo. INTERROG Ioan. 5.

Quomodo poterit quis implere caritatem circa proximum suum? XXXIX.

RESP. Primo quidem metuens iudicium præuaricantis mandatum Domini; quia ipse dixit: *Qui non crediderit filio, non habebit vitam: sed ira Dei manet super eum.* Tum deinde velut cupiens ad æternam vitam peruenire: quia mandatum eius vita æterna est. *Primum autem & magnum mandatum est; diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, & ex tota anima tua. Secundum vero simile illi; diliges proximum tuum sicut te ipsum.* Et si quis desiderat similis effici Domino dicenti: *Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem, sicut & ego dilexi vos.* Sed & ex cõmuni sensu sentire hoc possumus: quia si beneficium consequamur à fratre, in eo quod diligimur à fratre, debitores ei efficimur, vt eum merito diligamus; quod etiam inter gentiles obseruari solet, sicut Dominus in Euangelio dicit: *Si diligitis eos, qui vos diligunt, quæ vobis est gratia? quia & peccatores & gentiles, diligentes se diligunt.* Si autem in aliquo vel lædit nos, vel aduersatur quis, hunc non solum propter mandatum, sed & propter hoc ipsum, quia plus nobis præstat in quo lædit, diligere debemus. Siquidem INTERROG Ioan. 3. Mat. 22. Ioan. 13. Luc. 6.

Digitized by Google

credimus Domino dicenti : *Beati eſtis cum exprobrabunt vos & perſequentur, & dicent omne malum aduerſum vos, mentientes propter me: Gaudete & exultate, quoniam merces veſtra multa eſt in cælis.*

Mat. 5.

XL. INTERROG

Vſque ad quæ verba otioſus ſermo iudicabitur?

RESP. Generaliter omnis ſermo, qui non proficit ad aliquam gratiam fidei Chriſti, otioſus eſt: & tantum eſt periculum huiuſcemodi ſermonis, vt etiamſi bonum eſſe videatur quod dicitur, & ad ædificationem fidei tamen non pertineat; non in ſermonis bonitate ille qui locutus eſt, periculum effugiat: ſed in eo, quod non proficit ad ædificationem ſermo prolatus, contriſtat Spiritum ſanctum Dei. Hoc enim manifeſtè demonſtrat Apoſtolus, dicens: *Omnis ſermo malus de ore veſtro non procedat: ſed ſi quis bonus ad ædificationem fidei, vt det gratiam audientibus.* Et ſuper hæc adiecit: *Nolite contriſtare Spiritum ſanctum Dei, in quo ſignati eſtis, in die redemptionis.* Quo vtique grauius malum nullum eſſe poterit.

Eph. 4.

XLI. INTERROG

Quis eſt maledicus, id eſt, λοίδορος.

RESP. Omnis ſermo, qui ob hoc profertur, vt infamet aliquem, vel deroget, vel malè commendet, maledicus eſt; etiamſi videatur non eſſe iniurioſus. Et hoc manifeſtum eſt ex ſententia Euangelij, cum dicit de Iudæis: *Quia maledixerunt eum, dicentes: Tu ſis diſcipulus eius.*

Ioan. 9.

XLII. INTERROG

Quid eſt detractio, vel derogatio?

RESP. Duas opinor eſſe cauſſas, in quibus licet alicui dicere & retractare aliena mala. Si quando conſilium habere neceſſe eſt cum cæteris, qui in hoc ipſum videntur aſſumi, quomodo corrigatur is qui peccauit, vel mali aliquid egit. Et rurſum, ſi quando neceſſe eſt præueniri aliquem & commoneri, ne forte incurrat in conſortium alicuius mali, dum eum putat eſſe bonum. Quia Apoſtolus dicit: *Nolite commiſceri cum huiuſmodi.* Item in Salomone: *Noli manere cum homine iracundo; ne forte vias eius diſcas, & ſumas laqueum animæ tuæ.* Quod & ipſum Apoſtolum feciſſe inuenimus, per hoc quod ſcribit ad Timotheum, dicens: *Alexander ærarius multa mala mihi oſtendit; quem tu quoque deuita. Valde enim reſtitit noſtris ſermonibus.* Præter huiuſcemodi autem neceſſitates, quicunque dicit aliquid aduerſus alium, vt vel deroget ei, vel obtrectet, iſtud eſt detrahere: etiamſi vera eſſe videantur quæ dicit.

2. Theſ. 3. Prou. 22. 2. Tim. 3.

XLIII. INTERROG

Qui detrahit fratri, aut audit detrahentem, & patitur, quid dignus eſt?

RESP. Excommunicari debet. *Detrahentem*, inquit, *occulte aduerſus proximum ſuum; hunc perſequebar*: Et alibi dictum eſt: *Noli libenter audire detrahentem: ne forte eradiceris.*

Pſal. 100. Prou. 20.

XLIV. INTERROG

Quod ſi de eo qui præeſt quis detraxerit, quomodo eum obſeruabimus?

RESP. Et in hoc manifeſtum eſt iudicium iracundiæ Dei, quæ facta eſt ſuper Mariam, cum detraxit de Moyſe, & peccatum eius nec ipſo quidem Moyſe orante inultum eſſe Deus permiſit.

Num. 12.

Digitized by Google

Si quis acerbiori sermone, vel insolentiori voce respondeat; & admonitus dicat; quia nihil mali habeat in corde; si oportet ei credi? XLV. INTERROG.

RESP. Non omnes animæ passiones manifestæ sunt omnibus, nec ipsis quidem qui patiuntur eas. Sicut enim sapientioribus medicis signa quædam dantur absconsa & occulta ex corporum motibus, quæ ipsos qui patiuntur effugiunt & latent; ita etiam in anima sunt quædam vitia, etiamsi non sentit ille qui peccat. Sed credere oportet Domino, dicenti: *Quia malus homo de malo thesauro cordis sui profert mala.* Et ideo non potest fieri, vt malus de corde malo bonum proferat sermonem; nec bonus de bono corde malum proferat verbum. Sed interdum quidem potest esse mali cordis bonitas simulata: bonum autem cor, malum non potest simulare. Dicit enim Apostolus: *Quia prouidemus bona, non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus.* Mat. 12. Rom. 12.

Quomodo possit aliquis non irasci? XLVI.

RESP. Si Deum omnia credat inspicere, & Dominum præsentem semper intueatur: quoniam quidem neque is qui iudici suo subiectus est, ausus est in oculis iudicis sui aliquid suæ indignationis ostendere, id est, cum non ipse sibi alios putat esse subiectos, sed se præparat ad alterius obedientiam: hoc est enim omnes ducere superiores sibi. Si enim non ad suos vsus, vel ad suam vtilitatem obedire sibi quærit eos, qui obediunt; scire debet, quoniam sermo Domini vnumquemque docet aliis obsequi, vel ministrare. Ob quod, etiamsi videt aliquem mandatum Domini præterire, non ira erga eum moueatur, sed miseratione & compassione; secundum eum qui dicit: *Quis infirmatur, & ego non infirmor?* INTERROG. 1. Cor. 11.

Quis est mansuetus? XLVII.

RESP. Qui non transfertur à iudiciis suis, quibus statuit vel studet Deo placere. INTERROG.

Quomodo quis non vincatur in voluptate, & libidine ciborum? XLVIII.

RESP. Si statuat expetendum esse, non id quod delectat, sed id quod expedit; & quod vsui, non voluptati, sufficiat. INTERROG.

Quomodo excidemus vitium mali desiderij. XLIX.

RESP. Desiderio meliore: si magis ignimur & accendimur ad amorem Dei, secundum illum qui dicit: *Eloquium Domini igniuit eum.* Et: *Iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa: desiderabilia super aurum & lapidem pretiosum nimis multum, & dulciora super mel & fauum.* Semper enim desiderium meliorum, si in opere sit & in re, & possideat totos animos nostros, atque eorum quæ desideramus perfrui contendamus, contemnere nos facit & despicere inferiora; sicut docuerunt nos omnes sancti: quanto magis ea quæ mala sunt & turpia? INTERROG. Psal. 104. Psal. 18.

Quæ est tristitia secundum Deum, & quæ est secundum sæculum? L.

RESP. Secundum Deum est tristitia, cum pro mandati negligentia vel prætaricatione tristamur, secundum quod scriptum est *Tristitia tenuit me pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam.* Sæculi autem tristitia est, INTERROG. 2. Cor. 7. Psal. 118.

Digitized by Google

cum ob aliquid de rebus humanis, vel quæ ad sæculum pertinent, contristamur.

LI. INTERROG. *Quæ sunt in Domino gaudia, vel quid facientes gaudere debemus?*

RESP. Si qua secundum mandatum Domini gerimus, vel in gloria Dei agimus, hoc est in Domino gaudium: vel cum pro nomine Domini aliquid patimur & gaudemus; vel aliis rectè agentibus congratulamur.

LII. INTERROG. *Quod lugere debemus, vt beatitudinem consolationis consequi mereamur?*

RESP. Cum illa interrogatione, in qua expositum est, quæ est secundum Deum tristitia, etiam ista interrogatio continetur: id est, si pro peccatis lugemus, vel si eos deflemus, qui per præuaricationem legis Deum inhonorant: vel propter eos, qui periclitantur in peccato. *Quia anima quæ peccauerit, ipsa morietur:* secundum illum qui dixit: *Et lugeam multos ex his qui ante peccauerunt. & non egerunt pœnitentiam.*

Ezec. 18. 2. Cor. 12.

LIII. INTERROG. *Si ex toto ridere non licet?*

Luc. 6. RESP. Cum Dominus eos qui nunc rident condemnet, manifestum est, quia nunquam tempus est risus fideli animæ: & maximè cum plurimi sint, qui per præuaricationem legis Deum non honorent, & in peccatis suis moriantur; pro quibus tristari indesinenter conuenit & lugere.

LIV. INTERROG. *Quæ est solicitudo secularis?*

RESP. Omnis solicitudo animi, etiamsi nihil habere videantur illicitum, tamen si non ad religionem pertineat & ad virtutem secularis est.

LV. INTERROG. *Vnde accidit nobis importune dormitare? & quomodo hoc possumus abijcere?*

RESP. Euenit quidem importune dormitare, cum languidior est anima erga Deum, & memoriam Dei; & cum iudiciorum eius eam inceſſit obliuio. Abijcere autem id possumus, cum dignam de eo assumpserimus cogitationem, & ad voluntatem eius extendimus desideria nostra; secundum illum qui dixit: *Si dedero somnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem, & requiem temporibus meis; vsquequo inueniam locum Domino, & tabernaculum Deo Iacob.*

Psal. 131.

LVI. INTERROG. *Quomodo quis ad gloriam Dei facit omnia?*

RESP. Cum omnia propter Deum, vel ex mandato Dei facimus, & in nullo sectamur hominum laudes, & in omnibus meminimus Domini dicentis: *Luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cœlis est.*

Matt. 5.

LVII. INTERROG. *Quomodo manducat quis & bibit in gloriam Dei?*

RESP. Si in memoria semper habeat eum, à quo pascitur, Deum: & si non solum anima, verum etiam corpore per singula conteſtetur, se ei gratias agere, & non securum manducare; sed quasi operarium Dei ab ipso refici, ad hoc, vt ad laborem, vel expletionem sufficiat mandatorum.

Digitized by Google

Quomodo faciat dextera, quæ non cognoscat sinistra? LVIII.

RESP. Cum intenta mente, & fixo desiderio placendi Deo, agimus opera Dei, & omni solicitudine constringimur, ne decidamus à via recta, & ab opere legitimo; tunc nullius prorsus extrinsecus, neque membri nostri alicuius percipimus cogitationem, nisi solius Dei, & eius operis quod explemus. Tanquam si artifex faciens vas aliquod, indesinenter & eius meminit, qui opus iniunxit; & vas quod versat in manibus, si rectè & fabrè veniat, intuetur. INTERROG.

Quomodo apparebit eis, qui hominibus vult placere? LIX.

RESP. Cum præsentibus quidem iis, qui laudare possunt, agit aliquid operis boni: nullo autem tali præsente, vel etiam iis qui vituperare possunt, adstantibus, segnis & pigrior est in opere. Si enim Domino placere vellet, semper vtique & in omni loco idem esset, atque eadem gereret: adimplens illud quod dictum est: *Per arma iustitiæ, à dextris & à sinistris, per gloriam, & ignobilitatem; per infamiam, & bonam famam; vt seductores, & veraces.* 1. Cor. 6. INTERROG.

Quomodo quis effugiet vitium hominibus placendi, vel captandi laudem ab hominibus? LX.

RESP. Si certus sit de præsentia Dei, & fixam habeat solicitudinem Deo placendi; & multo desiderio teneatur earum beatitudinum, quæ à Domino repromissæ sunt. Non enim oportet sub præsentia Dei placere conseruis, ad iniuriam Domini, & ad sui perniciem; non Domino sed conseruorum nutibus intuentem. INTERROG.

Quomodo intelligitur superbus? vel quomodo curatur? LXI.

RESP. Intelligitur quidem ex eo, quoniam ea quæ eminentiora sunt quærit. Curatur autem, si credat sententiæ eius, qui dixit: *Deus superbis resistit.* Illud sanè sciendum est, quod quomodo quis timeat damnationem superbiæ, impossibile est curari hoc vitium, nisi abstrahat se, & secedat ab omnibus occasionibus elationis: sicut impossibile est extingui linguæ alicuius vel gentis loquelam, vel artificium aliquod, nisi quis omni genere se penitus abstrahat, non solum ab agendo, vel loquendo, vel mouendo; sed etiam audiendo eos, qui loquuntur; vel videndo eos, qui agunt id, quod obliuisci cupit. Et hoc obseruandum est de omnibus vitiis. INTERROG. Iac. 4.

Quid est humilitas? & quomodo eandem implere possumus? LXII.

RESP. Humilitas quidem est hæc, vt omnes homines æstimemus superiores nobis, secundum definitionem Apostoli. Implere autem id possumus, si memores fuerimus Domini dicentis: *Discite à me quia mansuetus sum, & humilis corde:* quod in multis sæpè & ostendit & docuit. Et credere debemus promittenti: *Quia qui se humiliauerit, exaltabitur.* Deinde, vt indesinenter & absque vlla cessatione in omnibus actibus, & in omni negotio humiliores cæteris inueniri studeamus, & in hoc exercitium nostrum ponamus, Vix enim sic poterimus pristinæ à nobis arrogantiæ abolere memoriam, & affectum humilitatis assumere, sicut etiam in artificiis INTERROG. Phil. 2. Mat. 11. Luc. 18.

Digitized by Google

fieri solet. Idemque modus erit etiam in cæteris virtutibus obtinendis, quæ ex mandato Domini nostri Iesu Christi veniunt.

LXIII. INTERROG *Si oportet honorem quærere?*

RESP. Reddere quidem, cui honorem, honorem edocti sumus; requirere autem honorem prohibiti, Domino dicente: *Quomodo potestis credere, gloriam quærentes abinuicem: & gloriam quæ est ab vno Deo, non quæritis?* Itaque requirere ab hominibus gloriam vel honorem, indicium est infidelitatis, & alienos nos esse à pietate Dei, maximè cum & Apostolus dicat: *Si adhuc hominibus placere vellem, Christi seruus non essem.* Si ergo hi, qui ab hominibus gloriam vel honorem sibi oblatum suscipiunt, ita condemnantur: hi qui nec oblatum quidem requirunt, quali iudicio digni sunt?

Rom. 13. Ioan. 5. Gal. 1.

LXIV. INTERROG *Quomodo inuicem obaudire debemus?*

RESP. Sicut serui dominis, secundum quod præcipit Dominus: *Quia qui vult in vobis esse magnus, fiat omnium nouissimus, & omnium seruus.* Quibus addidit, vt magis nos inclinet ad humilitatem: *sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare.* Sed & illud quod ab Apostolo dictum est: *Per caritatem spiritus seruite inuicem.*

Mat. 20. Gal. 5.

LXV. INTERROG *Vsque ad quem modum obaudire oportet eum, qui placendi Deo implere regulam cupit?*

RESP. Apostolus ostendit, proponens nobis obedientiam Domini: *Qui factus est*, inquit, *obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis.* Et prædixit: *Hoc sentite in vobis, quod & in Christo Iesu.*

Phil. 2.

LXVI. INTERROG *Qui piger est erga mandatum, quomodo potest industrius & vigilans effici?*

RESP. Si certus sit, præsentiam Domini Dei vbique esse, & omnia intueri: & comminationem illam, quæ aduersus pigrum prolata est, ante oculos habeat, & spem multæ retributionis Dei, qui repromisit per Paulum Apostolum dicens: *Quia vnusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem*: & si qua similia in scripturis sanctis inueniuntur, quæ de labore patientiæ & operum solicitudine ad Dei gloriam referuntur.

Prou. 20. 1. Cor. 3.

LXVII. INTERROG *Si quis non contentus est, quotidie sibi aliquid iniungi de his, quæ pro mandato Dei incidunt; sed artificium vult discere; quali vitio ægrotat? aut si oportet ei acquiescere?*

RESP. Iste talis & præsumptor est, & sibi placens, & infidelis, qui non timet sententiam Domini dicentis: *Estote parati; quia hora qua non putatis, filius hominis veniet.* Si enim quotidie expectat quis Dominum, solicitus est & trepidus, quomodo præsentem diem non transeat otiosus, & nihil amplius quærit. Si autem imperatur ei artificium discere, obedientiæ suæ habeat lucrum, & in hoc placeat Deo; & non in eo quod sibi placet, assumat iudicium.

Luc. 12.

LXVIII. INTERROG *Si quis industrius sit & promptus ad implenda mandata; agat autem, non quod ei iniungitur, sed quod ipse vult; quam mercedem habebit?*

Digitized by Google

RESP. Merces eius illa ipsa est, quod sibi placet. Cum autem Apostolus dicat: *Vnusquisque vestrum proximo suo placeat in bono ad ædificationem.* Et vt amplius inclinaret & constringeret audientes, addidit dicens: *Quia ipse Christus non sibi placuit*: scire debet vnusquisque periculum suum esse in eo, quod vult sibi placere: simul enim inobediens inuenitur. Rom. 15.

Si licet alicui excusare opus quod ei iniungitur & aliud quærere? LXIX. INTERROG.

RESP. Cum definitum sit, mensuram obedientiæ vsque ad mortem esse, qui deuitat hoc quod ei iniungitur, & aliud quærit, primo omnium inobedientiæ reus est, & manifestè ostenditur, qui nondum negauit semetipsum. Deinde multorum malorum caussa efficitur tam sibi quam etiam cæteris: quia aditum contradictionis pluribus aperit, & se ipsum ad contradicendum insuescit: & cum non possint singuli discernere quod melius est & eligere, potest fieri, si talis est licentia, vt aliquid quod deterius est eligat. Tum deinde etiam suspicionem dabit fratribus, quod passione aliqua, vel ad opus illud quod eligit, astringatur; vel certè erga eos, cum quibus necesse est operari. Itaque omni modo non obedire, multorum malorum caussa est & radix. Si autem ratio est aliqua, qua sibi rectè excusare videatur opus illud quod excusat, exponat hanc ipsam causam huic qui præest, & relinquat eius iudicio; vt ipse probet, si excusatione dignum est quod allegat.

Si iniunctum fuerit aliquid fratri, & contradixerit; postea autem sua sponte obedierit, quid est? LXX. INTERROG.

RESP. In eo quod contradixit, quasi non obtemperans iudicandus est, & velut cæteros ad simile concitans malum. In quo sciat se illi sententiæ obnoxium, quæ dixit: *Contradictiones suscitat omnis malus: Dominus autem Angelum immisericordem immittet ei.* Cum autem certus sit, quia non homini obtemperat, sed Domino dicenti: *Quia qui audit vos, me audit: & qui spernit vos, me spernit:* si compunctus est recordatione mandati, prius satisfaciat; & ita, si permittitur, quod iniunctum est impleat. Pro. 17. Luc. 10.

Si autem obediens quis murmuret? LXXI. INTERROG.

RESP. Apostolo dicente: *Omnia facite sine murmuratione & hæsitationibus*; alienus sit à fratrum vnitate qui murmurat, & opus eius abijciatur. Manifestum enim est, iste qui talis est, quia infidelitate ægrotat, & certam futuræ spei fiduciam non gerit. Phil. 2.

Si frater fratrem contristauerit, quomodo debet emendari? LXXII. INTERROG.

RESP. Si quidem contristauerit, sicut Apostolus dicit: *Contristati enim estis, vt in nullo detrimentum pateremini ex nobis*; non ille qui contristauit emendari debet, sed ille qui contristatus est; & indicia eius tristitiæ, quæ secundum Deum est, debet ostendere. Si vero indifferenter contristauit, id est, non secundum Deum, memor sit is, qui contristauit, Apostoli dicentis: *Si autem propter escam frater tuus contristatur, iam non* 2. Cor. 7. Rom. 14.

Digitized by Google

secundum caritatem ambulas. Et cum cognouerit tale delictum esse suum,
Mat. 5. impleat illud quod à Domino dictum est: *Si offers munus tuum ad altare, & recordatus fueris ibi, quia frater tuus habet aliquid aduersus te; relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum.*

LXXIII. INTERROG. *Quid si non acquiescat vt satisfaciat, quid agendum est?*

RESP. Implere debemus in eo illud, quod à Domino dictum est de eo
Mat 18. qui peccauit, & non egit pœnitentiam, cum dixit: *Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut gentilis & publicanus.*

LXXIV. INTERROG. *Quid si satisfaciente eo qui contristauerit, noluerit reconciliari is qui contristatus est?*

RESP. Manifesta est de hoc Domini sententia, quæ refertur in illa parabola de seruo, qui rogatus est à conseruo suo, & noluit patienter agere:
Mat. 18. *Et videntes*, inquit, *conserui renunciauerunt Domino suo.* Iratus autem Dominus reuocauit omnem gratiam quam concesserat debiti, & tradidit eum tortoribus, vsquequo redderet omne debitum.

LXXV. INTERROG. *Quomodo quis debet habere eum, qui ad orationem suscitat fratres?*

RESP. Si quis cognoscit damnum, quod de somno patitur, cum neque sui ipsius sensum habet; & intelligit quantum sit lucrum vigiliarum, & præcipuè cum vigilatur ad glorificandum Deum in orationibus; ita debet habere eum, qui ad hoc se inuitat, & suscitat dormientem, tanquam eum, per quem diuina lucra & cælestia dona consequitur; siue is ad orationem, siue ad aliud quodcunque mandatum Dei inuitat & prouocat.

LXXVI. INTERROG. *Quod si contristatur ille qui excitatur, aut etiam si irascetur, quid dignus est?*

RESP. Interim excommunicari debet, & non manducare; si fortè compunctus agnoscat, quantis & qualibus bonis semetipsum insipienter defraudet, & ita conuersus recipiat gratiam; eius in se affectum sumens,
Psal. 76. qui dixit: *Memor fui Dei, & delectatus sum.* Quod si permanserit in stultitia, non intelligens gratiam, abscindatur tanquam putrefactum mem-
Mat. 5. brum à corpore. Scriptum est enim: *Quia expedit vt pereat vnum membrorum tuorum, & non omne corpus tuum mittatur in gehennam.*

LXXVII. INTERROG. *Quid est, Nolite iudicare, vt non iudicemini: nolite condemnare, vt non condemnemini?*

RESP. Cum Dominus aliquando dicat: *Nolite iudicare, vt non iu-*
Matt. 7. Ioan. 5. *dicemini:* aliquando vero: *Iustum iudicium iudicate:* non vtique omni modo prohibet iudicandi facultatem; sed differentiam iudicij nosse nos docet, vt sciamus in quibus oporteat nos iudicare, & in quibus non. De hoc autem manifestè nobis Apostolus tradidit, dicens de his caussis, quæ in
Rom. 14. vniuscuiusque arbitrio esse debent: *Tu autem quare iudicas fratrem tuum?* Et iterum: *Non ergo inuicem iudicemus.* In his vero actibus, qui apertè Deo non placent, notat eos qui non iudicant, & ipse suam sententiam prodit
1. Cor. 15. per hæc quæ dicit: *Ego quidem sicut absens corpore, præsens autem spiritu,*

iam

Digitized by Google

iam iudicaui tanquam præsens eum, qui hæc operatus est, in nomine Domini nostri Iesu Christi, congregatis vobis & meo spiritu, cum virtute Domini nostri Iesu Christi; tradere huiusmodi hominem satanæ in interitum carnis, vt spiritus saluus fiat in die Domini nostri Iesu Christi. Si quid itaque in nostra potestate vel arbitrio positum & incertum est, non oportet de his iudicare fratrem, secundum hoc quod Apostolus dicit, tanquam de his quæ ignorantur: *Itaque nolite ante tempus quid iudicare, vsquequo veniat Dominus, qui illustrabit occulta tenebrarum, & manifestabit consilia cordium.* 1. Cor. 4. Dei autem iudicia vindicare omnimodo necessarium est; ne fortè & nos simili ira absorbeamur, si quid sciamus erga peccantes, & sileamus. Nisi fortè quis eadem faciens, fiduciam non habeat arguendi, neque auctoritatem iudicandi fratrem, Domino dicente: *Eiice primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis eijcere festucam de oculo fratris tui.* Mat. 7.

Quomodo intelligitur quis, si zelo Dei moueatur aduersus peccantem fratrem, aut à propria iracundia? LXXVIII INTERROG

RESP. Si ad omne peccatum fratris patitur illud, quod scriptum est: *Consumpsit me zelus domus tuæ, quoniam obliti sunt verborum tuorum inimici mei.* Psal. 68. Manifestus est enim & in hoc Dei zelus. Veruntamen etiam in his oportet prudenter omnia dispensari. Si ergo hunc affectum etiam antea non habuit in animo suo, motus suos sciat magis ex passione, quam ex Deo descendere; & in nullo posse officium pietatis implere.

Dicunt quidam, quia impossibile est non irasci hominem. LXXIX.

RESP. Sicut nec possibile est militi in conspectu sui regis irasci. Sed INTERROG nec sic quidem habebit rationem hoc quod dicitur. Humanus enim vultus eiusdem formæ hominis ad hominem propter vnitatem naturæ, vbi cum sola sit dignitatis eminentia, tamen prohibet passionem; quanto magis Deus, quem certi sumus etiam cordi nostro præsentem, & omnes motus nostros inspicere? Cuius manifestum est quanta sit eminentia, etiam hoc ipso, quod scrutatur corda & renes, & videt motus animæ.

Si oportet ire quocunque, non commonito eo qui præest? LXXX. INTERROG

RESP. Cum Dominus dicat: *Non enim veni vt à me faciam quidquam, sed ab illo, qui me misit:* Ioan. 5. quanto magis vnusquisque nostrum sibi permittere nihil debet? Qui enim sua auctoritate aliquid agit, manifestissimæ superbiæ morbo detinetur: & subiectus est illi sententiæ, quæ dicit: *Quod in hominibus superbum est, abominatio est in conspectu Dei.* Luc. 16. Sed in omnibus sua sponte vel auctoritate aliquid agere, culpabile est.

Si omnino volenti literas discere, vel lectioni vacare, indulgendum est? LXXXI. INTERROG

RESP. Apostolo dicente: *vt non quæ vultis, ea faciatis;* Gal. 5. in omni negotio sua voluntate permittere vnumquemque agere, pernicioſum est: sed oportet illud suscipere, quod ab his qui præsunt iniungitur, etiamsi contra voluntatem sit eius, cui iniungitur; secundum Domini exemplum, dicentis: *Pater, non mea voluntas, sed tua fiat.* Luc. 22.

Digitized by Google

LXXXII. INTERROG *Si licet vnicuique vitare opus, quod grauius videtur?*

RESP. Qui fideliter & purè Deum diligit, & certus est de retributione Domini, ne sufficere sibi putat ea quæ iniunguntur; sed semper augmenta operis quærit, & maiora quam iniunguntur desiderat & exoptat, etiamsi supra vires videatur esse quod facit. Nec aliquando securus est, tanquam opere expleto; sed è contrario solicitus est & anxius, tanquam qui nihil dignum præceptis Euangelicis egerit: memor illius Dominici sermonis dicentis: Luc. 17. *Cum autem feceritis omnia quæcunque præcipio vobis, tunc dicetis; serui inutiles sumus; quod debuimus facere, fecimus.* Sed & imitabimur Apostolum: cui cum mundus esset crucifixus, & ipse mundo, non erubescit dicere: Phil. 3. *Quia ego meipsum nondum æstimo apprehendere: vnum autem, ea quidem quæ retro sunt obliuiscens, ad ea autem quæ ante me sunt, me extendens, secundum propositum sequor ad palmam supernæ vocationis Dei in Christo Iesu*: Et qui cum haberet potestatem, vt Euangelium annuncians de Euangelio viueret: 2. Thes. 3. *Magis in labore & fatigatione*, inquit, *nocte ac die operans vixi. Non quia non habemus potestatem: sed vt nos formam daremus vobis, ad imitandum nos.* Quæ cum ita sint, quis ita stultus est vel infidelis, vt putet se maioribus quam debet oneribus prægrauari, cum in hoc quod mensura poscit, nondum possit implere?

LXXXIII. INTERROG *Quomodo quis promptus fiat etiam ad pericula propter mandatum Domini?*

Phil. 2. RESP. Primo quidem, vt consideret quia & ipse Dominus obediuit Patri pro nobis vsque ad mortem: & certus sit, quia mandatum Domini vita æterna est, sicut scriptum est. Tunc deinde etiam, vt credat Domino dicenti: Ioan. 12. *Quia quicunque voluerit animam suam saluam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me, & propter Euangelium, saluam faciet eam.* Ioan. 12.

LXXXIV. INTERROG *Cum quali affectu obedire oportet ei, qui nos ad opus mandati cohortatur?*

RESP. Eo effectu, quo esuriens paruulus nutrici obedit ad vbera inuitanti: vel quo affectu omnis homo suscipit ab aliquo ea, quæ ad vitam pertinent, immo & si quid amplius; pro eo, quod multo est pretiosior futura vita, quam præsens; sicut & Dominus dixit: Ioan. 12. *Quia mandata mea vita æterna sunt.* Sicut ergo præsens vita constat in cibo panis, ita Ioan. 4. æterna vita constat in opere mandati: sicut ipse Dominus iterum dicit: *Meus cibus est, vt faciam voluntatem eius, qui me misit, Patris.*

LXXXV. INTERROG *Quali animo debet esse quis pro hoc ipso, quod dignus habitus est in opere Dei inueniri?*

2. Reg. 7. RESP. Eo quo erat ille qui dicebat: *Quis ego sum Domine? aut quæ est domus patris mei? quoniam dilexisti me?* Explens per singula id, quod scriptum est: Col. 1. *Gratias agentes Deo Patri, qui idoneos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine: qui & liberauit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in regnum filij claritatis suæ.*

Digitized by Google

Quomodo debent hi, qui processerunt in labore operis Dei, instruere vel instituere eos, qui nuper accedunt? LXXXVI. INTERROG

RESP. Si quidem corpore adhuc vegeti sunt per hoc quod impigrè ad cuncta habilitatis officia semetipsos paratos exhibent, ædificant eos, & formam eis vtilem ad omnem profectum præstant. Si vero infirmiores sunt corpore, per hoc quod ostendunt eis, se in omnibus vel actibus, vel motibus, vel etiam ipso vultu, Dei semper habere & cogitare præsentiam. sed & in his, quæ ab Apostolo enumerata sunt, specialibus caritatis affectibus, quibus ait: *Caritas patiens est, & benigna est: non zelatur, non agit perperam, non inflatur, non dehonestatur, non quærit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati: omnia suffert, omnia sperat, omnia patitur: caritas nunquam excidit.* Hæc enim omnia etiam in infirmo corpore implerì possibile est. 1. Cor. 13.

Si dicat quis; Volo apud vos parum aliquid temporis facere, vt proficiam ex vobis; si oportet eum suscipi? LXXXVII. INTERROG

RESP. Domino pronuntiante: *Quia venientem ad me non eiiciam foras:* Ioan. 6. & Apostolo nihilominus dicente: *Propter subintroductos autem falsos fratres, qui subintroierunt explorare libertatem nostram, quam habemus in Christo Iesu: quibus nec ad horam cessimus subiectioni; vt veritas Euangelij permaneat apud vos*: concedi quidem ei conuenit ingressum, propter incertos exitus rerum. Interdum enim potest fieri, vt per tempus proficiat, & delectetur sanctitate vitæ, & permaneat in cœptis; sicut & frequenter factum scimus. Sed & vt manifesta fiat veritas institutionum nostrarum, de quibus fortassis homines aliter opinantur. Oportet tamen circa eum cautius agi, & diligentius; vt siue in veritate permaneat, vel proficiat; siue institutionum nostrarum libertas exploretur, probabilis inueniatur & pura. Ita namque & nos Deo placebimus; & ille, aut proficiet, si verax est; aut si simulator est, erubescet. Gal. 2.

Si quis supra vires vult abstinere, ita etiam, vt in opere mandatorum impediatur per nimietatem abstinentiæ; si oportet ei concedi? LXXXVIII INTERROG

RESP. Interrogatio vestra non mihi videtur competenter adhibita. Non enim continentiam in cibis solum esse diximus: nam hæc ab Apostolo Paulo etiam culpabilis inuenitur, si non cum fide & ratione fiat, cum dicit: *Abstinentes se à cibis, quos Deus creauit.* Sed illam diximus esse perfectam continentiam, qua se quis à prioribus suis voluptatibus continet. Quantum autem habeat periculi, qui voluntatem propriam vult facere, & non Domini, certum est ex his, quæ Apostolus dicit: *Facientes voluntatem carnis & cogitationum, eramus natura filij iræ, sicut & cæteri.* 1. Tim. 4. Eph. 2.

Qui satis ieiunat, & in refectione non potest communem cibum cum omnibus sumere; quid magis eligere debet, ieiunare cum fratribus, & cum ipsis reficere; aut propter maiora ieiunia alios cibos requirere? LXXXIX. INTERROG

RESP. Ieiunij mensura non debet ex vniuscuiusque voluntate pendere, sed ex iussu & institutione eorum, qui communiter Deo seruiunt:

Digitized by Google

sicut & illorum in omnibus vnanimitas & consonantia refertur, qui in Actibus Apostolorum, cor & animam vnam habuisse signantur. Si quis ergo rationabiliter & fideliter ieiunat, etiam virtutem, vt sustinere possit, à Domino consequitur: *Fidelis enim est, qui repromisit.*

Act. 4.

Heb. 10.

XC. INTERROG. *Quomodo oportet ieiunare, cum necessarium ieiunium iniungitur; si aliquando aliquid quod religio deposcit, explendum est, tanquam ex necessitate, an voluntariè?*

Mat. 5. RESP. Domino dicente: *Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam:* omne quod ad religionem pertinet, nisi ex proposito & deuotione fiat, periculum generat. Debet ergo ieiunio sociari deuotio. Quia autem necessarium sit ieiunium in talibus quibusque caussis, & maximè cum desideramus aliquid impetrare à Domino, etiam sanctus Apostolus docet; qui inter cæteras suas virtutes addidit etiam hoc, dicens: *Quia in ieiuniis frequenter.*

1. Cor. 11.

XC. INTERROG. *Qui non vult ipsis cibis vesci, ex quibus fratres reficiuntur, sed alios requirit, si rectè facit?*

RESP. Specialiter hoc ipsum, quærere cibum, est contra mandatum Domini, dicentis: *Nolite quærere quid manducetis, vel quid bibatis.* Et vt nos magis attentos faceret ad ea quæ dicebat addidit: *Hæc enim gentes inquirunt.* Sanè debet solicitudo eius esse qui præest, vt impleat illud quod scriptum est: *Diuidebatur autem vnicuique secundum id quod opus erat.*

Mat. 6.

Act. 4.

XCII. INTERROG. *Qui dicit; quia lædit me hoc, & contristatur, si ei alius cibus non fuerit datus, qualis est?*

2. Mat. 6. RESP. Apparet quia hic non est fixus in spe illa, quam Eleazarus habuit; nec de caritate eius qui præest, & solicitudinem tam sui quam omnium gerit, certus est. Veruntamen absolutè neque de his quæ lædunt, neque de his quæ prosunt, permittitur vnicuique iudicio suo vel voluntate aliquid agere; sed eius qui præest iudicio committendum est, vt vnicuique, provt res vel necessitas expetit, consulat: primo omnium in his, quæ animæ prosunt; tunc deinde secundo loco etiam, vt in corporalibus vsibus secundum Dei voluntatem moderetur.

XCIII. INTERROG. *Si vero etiam quis murmuret propter escam, quæ erga eum sententia seruabitur?*

RESP. Ea quæ circa illos, qui murmurauerunt in deserto. Dicit enim Apostolus: *Ne murmuraueritis, sicut quidam eorum murmurauerunt, & perierunt ab exterminatore.*

1. Cor. 10.

XCIV. INTERROG. *Si oportet eum qui plus laborat, requirere plus aliquid à consuetudine?*

RESP. Si propter retributionem Dei laborem suscipit, non hic requirere debet laboris sui mercedem vel requiem, sed pro his ad promissa Domini festinare: sciens, quia sicut pro laboribus mercedes parauit Dominus, ita etiam pro angustiis consolationes. Veruntamen hi qui præsunt, obseruabunt regulam illam, quæ dicit: *Diuidebatur vnicuique*

Digitized by Google

prout opus erat. Debent enim vnumquemque præuenire, vt ſecundum laborem etiam ſolatia refectionis inueniat. Act. 4.

Quali affectu oportet accipere vel veſtimentum, vel calceamentum, qualecunque fuerit? XCV. INTERROG

RESP. Siquidem breue aut grande eſt, ad menſuram ſtatuæ ſuæ hoc iudicare debet, ſed cum omni verecundia & manſuetudine. Si vero pro abiectiori & viliori mouetur, aut quia non eſt nouum, meminerit mandati Domini, dicentis: *Quia dignus eſt*, non quicunque, ſed *operarius mercede ſua.* Diſcutiat ſeipſum, ſi dignè operatus eſt opera Dei, & adimpleuerit omnia, quæcunque præcepta ſunt; & tunc non aliud requiret, ſed de eo ipſo quod ei datur, adhuc erit ſolicitus, quia ſuper ſuum meritum accipit. Hoc enim quod de eſca dictum eſt, etiam de omni re, quæ ad vſus corporis pertinet, eadem forma ſeruari poteſt. Luc. 10.

Si quis iratus fuerit, nolens accipere aliquid eorum, quæ ad vſum præbentur? XCVI. INTERROG

RESP. Iſte talis dignus eſt, etiam vt ſi quærat non accipiat, vſque-quo probet is qui præeſt: & cum viderit vitium animi curatum, tunc etiam quod corporis vſibus neceſſarium fuerit, præbebit.

Si neceſſe eſt omnes conuenire ad horam prandij, eum qui remanet, & poſt venit, quomodo tranſigimus? XCVII. INTERROG

RESP. Si quidem neceſſitate vel loci vel operis remanſit à communi ordine, qui præeſt probabit, & ignoſcet. Si vero cum poſſet, non ſatis egit occurrere, fateatur culpam negligentiæ ſuæ, & maneat ſine cibo, vſque ad illam horam, qua conuenitur ad cibum in poſterum diem.

Pauperes venientes ad oſtium & petentes, quomodo dimittimus? Et ſi debet vnuſquiſque porrigere panem, vel quodcunque aliud; aut oportet hoc ad eum qui præeſt, pertinere? XCVIII. INTERROG

RESP. Cum Dominus dixerit: *Non eſt bonum tollere panem filiorum, & mittere canibus: ſed & canes manducare de micis, quæ cadunt de menſa puerorum, libenter accipiunt:* is cui diſpenſatio iniuncta eſt, cum conſideratione debet hoc facere. Si quis autem præter illius voluntatem facere hoc præſumit, tanquam inquietus & indiſciplinatus confundatur, vſquequo diſcat loci ſui ordinem cuſtodire; ſecundum quod Apoſtolus dixit: *Vnuſquiſque in quo vocatus eſt, in eo permaneat.* Mat. 15. I. Cor. 7.

Si licet vnicuique veterem ſuam tunicam aut calceamentum dare cui voluerit, miſericordiæ cauſſa propter mandatum? XCIX. INTERROG

RESP. Dare aliquid mandati gratia, non eſt omnium, ſed eorum quibus iſtud officium creditum eſt. Sic ergo ad quem pertinet diſpenſatio, ſiue nouum, ſiue vetus veſtimentum ipſe det, cui dari debet; & ipſe ſuſcipiat, à quo ſuſcipi debet.

Si frater iunior fuerit iuſſus docere aliquem ſeniorem ſecundum ætatem, quomodo debet agere cum illo? C. INTERROG

RESP. Tanquam miniſterium exhibens ad implendum mandatum,

Digitized by Google

Domini, cum omni reuerentia; timens illam sententiam, quæ dicit: *Maledictus qui facit opera Dei negligenter*: Obseruet autem, ne elatus in iudicium incidat diaboli.

Ier. 48.

CI. INTERROG. *Si debent peregrini intrare vsque ad illa loca vbi fratres operantur: vel etiam si alij de eodem Monasterio debent relictis suis locis intrare ad alios?*

RESP. Præter illum cui creditum est requirere operantes: id est, ad quem opus pertinet & dispensatio, si quis inuentus fuerit hoc faciens, tanquam interturbans disciplinam & ordinem fratrum, à communi conuentu excludatur, & omnino etiam à licitis progressibus inhibeatur; & sedens in vno loco, in quo iudicauerit is qui præest, apto ad correptionem & vindictam, nusquam prorsus permittatur abscedere, sed vrgeatur in opus, multo plus quam consuetudo est; & quotidie exigatur, vsquequo discat implere hoc, quod Apostolus dixit: *Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat.*

1. Cor. 7.

CII. INTERROG. *Si oportet eos qui nouerunt artificia, suscipere ab aliquo opus absque scientia vel iussione eius, qui præest, & operum solicitudinem gerit?*

RESP. Furti reus erit eiusmodi, vel similes eis, qui furibus concurrunt.

CIII. INTERROG. *Quomodo debent hi qui operantur, curam gerere ferramentorum, vel vtensilium eorum, de quibus operatur?*

RESP. Primum quidem sicut vasis Dei, vel his quæ iam Deo consecrata sunt, vti debent. Deinde tanquam qui non possint sine ipsis deuotionis & studij sui emolumenta consequi.

CIV. INTERROG. *Quid si per negligentiam pereat aliquid ex his, aut per contemptum dissipetur?*

RESP. Is quidem qui contemnit, velut sacrilegus iudicandus est; & qui perdidit per negligentiam, & ipse simile crimen incurrit: pro eo, quod omnia quæ ad vsus seruorum Dei deputata sunt, Deo sine dubio consecrata sunt.

CV. INTERROG. *Quid si à seipso commodare voluerit alicui, aut accipere ab alio?*

RESP. Tanquam insolens & temerarius habendus est. Hæc enim eorum qui præsunt, & curam dispensationis gerunt, officia propria sunt.

CVI. INTERROG. *Quid si necessitas poscat, vt is qui præest, requirat ab aliquo eorum vas vel ferramentum, & contradixerit?*

RESP. Qui seipsum & membra sua tradidit in alterius potestatem propter mandatum Domini, quomodo licebit ei de vtensilibus contradicere; huic præcipuè, cui cura commissa est?

CVII. INTERROG. *Si is qui circa cellarium, vel coquinam, vel alia huiusmodi opera occupatus est, non occurrat adesse ordini psallentium vel ad orationem, nihil damni patitur in anima?*

RESP. Vnusquisque in opere suo obseruare debet propriam regulam, sicut membrum in corpore: & damnum habebit, si neglexerit in eo, quod iniunctum est ei, & de communi fratrum vtilitate negligens amplius periclitabitur. Et ideo tota mente & deuotione complere debet

Digitized by Google

id, quod scriptum est: *Cantantes & psallentes in cordibus vestris Domino.* Si enim corporaliter non occurrat adesse cum cæteris ad orationis locum, in quocunque loco inuentus fuerit, quod deuotionis est expleat. Oportet tamen obseruare, ne fortè possit quis implere in tempore suo quod complendum est, & occurrere: sed dum loqui vult, occasiones nectit tanquam in ministerij opere occupatus. Quod qui facit, & offendiculum cæteris præstat, & ipse negligentis crimen incurrit. Eph. 5.

Quomodo obtinebit quis, vt in oratione sensus eius non vagetur? CVIII.

RESP. Si certus sit assistere se ante oculos Dei. Si enim quis iudicem suum videns vel principem, & loquens cum eo, non sibi credit licitum esse vagari oculis, & aliorsum aspicere, dum ipse loquitur; quanto magis qui accedit ad Dominum, nusquam debet mouere oculum cordis, sed intentus esse in eum, qui scrutatur renes & corda? vt impleat illud quod scriptum est: *Leuantes sanctas manus sine ira & disceptatione.* INTERROG. Psal. 7. 1. Tim. 2.

Si possibile est obtinere hominem, vt in omni tempore & loco non vagetur mens sua; vel quomodo id fieri potest? CIX. INTERROG.

RESP. Quia possibile est, ostendit ille qui dixit: *Oculi mei semper ad Dominum.* Et iterum: *Prouidebam Dominum in conspectu meo semper; quia à dextris est mihi vt non commouear.* Quomodo autem possibile sit, prædiximus; id est, si non demus animæ nostræ otium, sed in omni tempore de Deo, & de operibus ac de beneficiis eius, & de donis cogitemus, & hæc cum confessione, & gratiarum actione semper voluamus in mente, sicut scriptum est: *Psallite sapienter.* Psal. 34. Psal. 15. Psal. 46.

Et quid est, psallite sapienter? CX.

RESP. Quod est in omnibus cibis, gustu vnumquemque dignoscere cuius saporis sit, hoc est & in verbis sanctæ scripturæ prudentiæ sensus. *Fauces enim,* inquit, *escas gustabunt, sensus autem verba discernit.* Si quis ergo ita animam suam intendat in singula verba psalmorum, sicut gustus intentus est ad discretionem saporis ciborum, iste est qui compleat hoc quod dicitur: *Psallite sapienter.* INTERROG. Iob. 34.

Qua mensura debet temperare potestatem dispensationis suæ is, cui cellarij cura commissa est? CXI. INTERROG.

RESP. Erga eum quidem qui ei credidit huiuscemodi dispensationem, meminisse debet Domini dicentis: *Non possum ego à me ipso facere quicquam.* Ad cæteros vero solicitè scire debet, quid vnusquisque opus habeat, vt compleat illud quod scriptum est: *Diuidebatur autem vnicuique prout opus erat.* Eadem autem ratio obseruari debet ab omnibus, quibuscunque aliqua ministerij vel dispensationis solicitudo commissa est. Ioan. 5. Act. 4.

Qua sententia obseruabitur erga dispensantem, si aliquid secundum personæ acceptionem, vel per contentionem faciat? CXII. INTERROG.

RESP. Apostolo præcipiente, aliquando quidem: *Ne quid facias secundum fauorem, vel in alteram partem declinando.* Aliquando autem dicente: *Quia si quis videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, neque Ecclesia Dei.* Si quis hoc facit, notetur, vsquequo 1. Tim. 5. 1. Cor. 11.

Digitized by Google

corrigatur. Veruntamen oportet cum ſumma diligentia & probatione diſcutere & conſiderare, ad quam partem vnuſquiſque aptus ſit vel opportunus: & ei iniungi quodcunque illud operis eſt vel officij; vt neque illi qui iniungunt ex hoc ipſo condemnentur, quod non aptum alicui officium iniunxerint, & inueniantur mali diſpenſatores eſſe ſiue animarum, ſiue mandatorum Dei, neque illi ipſi quibus iniungitur, occaſionem peccati ex hoc habere videantur.

CXIII. INTERROG *Si autem neglexerit dare fratri quod opus eſt?*

RESP. Manifeſta eſt de hoc ſententia, ex ipſius Domini verbis, dicentis: *Diſcedite à me maledicti in ignem æternum, qui præparatus eſt diabolo & Angelis eius. Eſuriui enim, & non dediſtis mihi manducare: ſitiui, & non dediſtis mihi bibere,* & ea quæ ſequuntur. *Quia maledictus omnis, qui facit opera Domini negligenter.*

Mat. 25. Ier. 48.

CXIV. INTERROG *In profectibus mandatorum Dei vna eſt menſura omnium? An alius amplius, alius minus debet aliquid?*

RESP. Quia non ſit vna menſura in omnibus, ſed quia alij plus creditur, & alij minus, manifeſtum eſt hæc ipſius Domini verbis, nunc quidem dicentis: *Aliud ſemen cecidit ſuper terram bonam: & hic eſt, qui audit verba mea & intelligit, & fructum affert; aliud centeſimum, aliud ſexageſimum, aliud vero trigeſimum.* Hoc idem autem etiam in his, qui diſpenſandam pecuniam ſuſceperunt, inuenitur; cum dicitur, alij quidem data eſſe quinque talenta, alij duo, alij vnum.

Luc. 8. Mat. 25.

CXV. INTERROG *Si oportet æqualiter haberi eos qui plus proficiunt, & eos qui minus?*

RESP. Illud obſeruandum eſt in hoc, quod de remiſſione peccatorum Dominus ſtatuit, dicens: *Remiſſa ſunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Cui autem parum remittitur, parum diligit. Et iterum, quod de presbyteris Apoſtolus ſtatuit, dicens: *Qui bene præſunt presbyteri, duplici honore honorentur, maximè qui laborant in verbo & doctrina.* Hoc in omnibus huiuſcemodi cauſſis obſeruandum puto.

Luc. 7. 1. Tim. 5.

CXVI. INTERROG *Quid ſi contriſtatur is qui minus honoratur, cum præferri ſibi viderit eum, qui in timore Domini præcedit, quomodo eum habebimus?*

RESP. Is qui talis eſt, certum eſt quia malignitatis vitio non caret, ſecundum Euangelij parabolam, in qua dicit Dominus ad eos qui contriſtati ſunt, quia æqualiter cum ipſis honorati ſunt alij: *An,* inquit, *oculus tuus malus eſt, quia bonus ſum?* Et manifeſta eſt Domini ſententia de his talibus, quæ dicit per Prophetam: *Ad nihilum deductus eſt in conſpectu eius malignus; timentes autem Dominum magnificat.*

Mat. 20. Pſal. 14.

CXVII. INTERROG *Anima poſt multa peccata & multas vitæ miſerias, cum quali timore & qualibus lacrimis debet recedere à peccatis? & cum quali ſpe & affectu accedere ad Dominum debet?*

RESP. Primo quidem odiſſe debet illa priorem ſuam vitam notabilem, & ipſam memoriam eius perhorreſcere atque execrari. Scriptum eſt enim: *Iniquitatem odio habui & abominatus ſum; legem autem tuam dilexi.*

Pſal. 118.

Digitized by Google

dilexi. Deinde vt maiorem timorem habeat, maximo vtatur ignis æterni metu & pœnæ perpetuæ. Sed & lacrymarum tempus agnoscat per pœnitentiam, sicut Dauid docuit in sexto psalmo, purgationem peccatorum fieri posse vbertate lacrimarum in sanguine Christi, per potentiam misericordiæ eius, & per multitudinem miserationum Dei, qui dixit: *Quia si fuerint peccata vestra sicut phœnicium, vt niuem dealbabo: si autem fuerint sicut coccus, vt lanam candidam efficiam.* Et post hæc recepta virtute & facultate placendi Deo, dicit: *Conuertisti planctum meum in gaudium; conscidisti saccum meum, & præcinxisti me lætitia, vt psallam te gloria mea.* Et ita accedens ad Dominum psallat & dicat: *Exaltabo te Domine, quoniam suscepisti me; & non delectasti inimicos meos super me.* Isa. 1. Psal. 29. Ibid.

Quoniam scriptum est: Redemptio animæ viri propriæ diuitiæ eius: nobis quibus non accidit dispergere pro animæ redemptione diuitias, quid faciemus? CXVIII. INTERROG

RESP. Si quidem volumus, & non potuimus: memores simus responsionis Domini ad Petrum, qui cum de hac re esset solicitus, & diceret: *Ecce nos dimisimus omnia, & secuti sumus te; quid ergo erit nobis?* Respondit ei dicens: *Omnis qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros propter me, & propter Euangelium, centuplum accipiet, & vitam æternam consequetur:* Quod si per negligentiam accidit cuiquam omisisse diuitias, vel nunc adhibeat propensius studium, vt ex opere manuum largiens, neglectum resarciat pensum. Quod si ne nunc quidem vel tempus nobis supereſt, vel virtus ad huiuscemodi ministerium, consolatur nos Apostolus dicens: *Non quæro quæ vestra sunt, sed vos.* Mat. 19. 2. Cor. 12.

Si quis audiens sermonem Domini, dicentis: Quia seruus qui cognouit voluntatem Domini sui, & non fecit secundum voluntatem eius, vapulabit multum: qui vero non cognouit, & non facit digna, plagis vapulabit paucis; negligat & dissimulet scire voluntatem Domini, si habet aliquid excusationis? CXIX. INTERROG Luc. 12.

RESP. Manifestus est, qui huiuscemodi est, quia simulat ignorantiam, nec vllo genere effugiet peccati sententiam. *Si enim non veniſſem,* inquit Dominus, *& locutus eis non fuiſſem, peccatum non haberent: nunc vero excusationem non habent pro peccato suo.* Sic ergo sancta scriptura omnibus, & voluntatem Dei denuntiat, vt non inter eos qui ignorant iste talis iudicetur, sed cum illis magis, de quibus scriptum est: *Quia sicut aspides surdæ obturantes aures suas, ne exaudiant vocem incantantium, & curentur medicamento, quod componitur à sapiente.* Veruntamen is qui præest, & verbi Dei ministerium exhibet, si neglexerit Ioan. 15. Psal. 57.

annuntiare vnicuique, & intimare de ſingulis, velut homicida iudicabitur animarum, ſecundum ſcripturas. Ezech. 33.

CXX. INTERROG *Si is, qui facit voluntatem alicuius, etiam particeps eius eſt vel ſocius?*

RESP. Si credimus Domino dicenti: *Quia qui facit peccatum, ſeruus eſt peccati:* Et iterum: *Vos ex patre diabolo eſtis, & deſideria patris veſtri facere vultis:* ſcimus, quia non ſolum ſocium & participem, ſed Dominum ſibi ac principem aſcribit eum, cuius opus facit. Teſtatur autem de his & Apoſtolus, dicens: *An neſcitis, quia cui exhibuiſtis vos ſeruos ad obediendum, ſerui eſtis eius cui obediſtis; ſiue peccati in mortem, ſiue obedientiæ ad iuſtitiam?* Ioan. 8. Rom. 6.

CXXI. INTERROG *Si is qui conſentit alterius peccato, etiam ipſe peccati reus eſt?*

RESP. Hæc ſententia eſt manifeſta ex verbis Domini, quibus ait ad Pilatum dicens: *Qui tradidit me tibi, maius peccatum habet.* Manifeſtum namque eſt ex hoc, quia & Pilatus acquieſcens his, qui tradiderunt Dominum, peccatum habeat; licet minus quam illi. Oſtenditur autem hoc etiam in eo, quod Adam acquieuit Euæ, vel conſenſit, quæ acquieuerat ſerpenti. Nullus enim ex ipſis aut innocens iudicatus eſt, aut impunitus abſceſſit. Sed & ipſa Dei indignatio, quæ aduerſus eos habita eſt, hoc ipſum indicat. Cum enim Adam pro excuſatione ſua obieciſſet: *Quia mulier quam dediſti mihi, ipſa mihi dedit, & manducaui. Quia audiſti*, inquit Deus, *vocem mulieris tuæ, & manducaſti de ligno, de quo præceperam tibi, ne de eo manducares, maledicta terra erit in operibus tuis?* Ioan. 18. Gen. 3.

CXXII. INTERROG *Si oportet peccantibus fratribus ſilere & acquieſcere?*

RESP. Quia non oportet, manifeſtum eſt hæc ipſius Domini præceptis, quibus in veteri quidem teſtamento dicit: *Argue proximum tuum, & non aſſumes ex eo peccatum.* In Euangelio autem dicit: *Si peccauerit in te frater tuus, vade & argue eum inter te & ipſum ſolum. Si audierit te, lucratus es fratrem tuum. Si vero non audierit te, aſſume adhuc tecum alium vnum, aut duos; vt in ore duorum vel trium teſtium ſtet omne verbum. Si autem & ipſos non audierit, dic Eccleſiæ. Si vero nec Eccleſiam audierit, ſit tibi ſicut gentilis & publicanus.* Quantum autem ſit crimen huius peccati, dignoſcitur primum quidem ex ſententia Domini, quæ dicit: *Qui incredulus filio fuerit, non habebit vitam æternam; ſed ira Dei manet in eo.* Tunc deinde ex hiſtoriis, quæ vel in veteri, vel in nouo Teſtamento referuntur. Nam Achor ille cum furatus eſſet regulam auream, ſuper omnem populum facta eſt ira Dei. Et quidem populus peccatum, quod commiſerat, ignorabat vſquequo manifeſtatum eſt, & pertulit cum omni domo ſua horrendum illum ac famoſiſſimum interitum. Sed & Heli ſacerdos, & quidem cum ſiluiſſet peccantibus filiis, qui erant filij peſtilentiæ, immo frequenter monens & caſtigans dixit: *Nolite filij: non bona ego audio de vobis*, & cætera: Leu. 19. Mat. 18. Ioan. 3. Ioſ. 7. 1. Reg. 2.

Digitized by Google

qui cum peccatum argueret, & de Dei iudicio commoneret; tamen quoniam non vindicauit, neque digno zelo Dei aduersus eos motus est; in tantum iracundiam Dei prouocauit; vt etiam vniuersus populus pariter cum filiis suis extingueretur, & arca testamenti ab alienigenis raperetur: & ipse insuper omnibus subuersis miseranda morte corrueret. Quod si vel in populum ignorantem de vnius peccato; vel in patrem, qui corripuerat & commonuerat filios pro peccato, tanta Dei iracundia insensa est; quid sperandum est de his, qui cognoscunt aliorum delicta, & reticent, nec qualemcunque adhibent correptionem? Quos vtique conueniret obseruare illud, quod Apostolus ad Corinthios dicit: *Quare non potius luctum habuistis; vt tolleretur è medio vestrum, qui hoc opus fecit?* & reliqua. Vel illud: *Ecce enim hoc ipsum secundum Deum contristari, quantum operatum est in vobis solicitudinem, sed excusationem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed æmulationem, sed vindictam?* Vnde & metuere debent, ne fortè etiam nunc similem veteribus interitum sumant hi, qui similiter negligunt, Immo & tanto grauius, quanto spernere legem Christi pernicioſius est, quam legem Moysis. Et his competit illud aptari, quod dixit: *Septies vindicatum est de Cain: de Lamech vero septuagies septies.* 2. Cor. 15. 1. Cor. 7. Gen. 2.

CXIII. INTERROG.

Cur aliquoties animæ, etiamsi non satis agat, sponte tamen quodam genere incidit ei dolor quidam cordis, & compunctio timoris Dei: aliquoties autem tanta securitas & negligentia animam tenet, vt etiamsi cogat se homo, non possit dolorem aliquem vel compunctionem cordis assumere?

RESP. Huiusmodi quidem compunctio ex Dei dono venit, ad prouocandum desiderium; vt degustans anima dulcedinem huiusmodi compunctionis vel doloris, prouocetur & incitetur ad imitandum similem gratiam. Ostenditur enim, quia si datur etiam non satis agentibus, quanto magis dabitur & his, qui desiderant, & laborant semper esse in compunctione timoris Dei? & vt sint inexcusabiles, qui per negligentiam istam gratiam perdunt. Quod vero aliquoties compellimus nosmetipsos, & non possumus obtinere, indicatur ex hoc, quod in alio tempore multum negleximus. Non enim possibile est, vt his qui neque meditationibus, neque institutionibus diuinis seipsum iugiter exercuit, subito veniat ad orationem, & continuo obtineat, quod requirit. Sed ostenditur per hoc, huiusmodi animam aliis vitiis vel passionibus prægrauari, quorum dominatione ad ea quæ vult habere, non permittitur libertate vti: secundum illud quod & Apostolus tractat, dicens: *Quoniam ego carnalis sum, venundatus sub peccato. Non enim quod volo ago; sed quod odi, hoc facio.* Et rursum: *Nunc autem iam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum.* Quod & ipsum permittit Deus nobis pro nostra vtilitate prouenire; vt per hæc ipsa, quæ contra Rom. 8.

Digitized by Google

voluntatem anima patitur, corrigatur aliquando, & conuertatur ad eum, qui repleat in bonis desiderium eius, & releuet eam ab oneribus suis: & cognoscat tandem semetipsam, ac resipiscat; & intelligat, quod in laqueis diaboli capta detinetur. In quos sua quidem sponte incidit; sed
Rom. 7. iam quasi captiua, non quæ vult agit; sed quod odit, illud facit. Sed si conuertatur ad Dominum, qui liberet eam de corpore mortis huius, statim inueniet misericordiam; si integrè & ex toto corde pœniteat.

CXXIV. INTERROG *Quomodo quis dignus efficitur, particeps fieri Spiritus sancti?*

Ioan. 14. RESP. Dominus noster Iesus Christus docuit nos, dicens: *Si diligitis me, mandata mea seruate; & ego rogabo Patrem meum, & alium Paraclitum dabit vobis, Spiritum veritatis, quem hic mundus non potest accipere.* Donec ergo non seruamus mandata Domini; nec sumus tales, vt ipse de nobis testimonium ferat, dicens: *Quia vos non estis de hoc mundo*; Spiritus sancti participium habere non possumus.

CXXV. INTERROG *Qui sunt pauperes spiritu?*

RESP. Domino dicente, aliquando quidem: *Quia verba, quæ ego*
Ioan. 6. *locutus sum vobis, spiritus & vita sunt.* Aliquando autem: *Quia Spi-*
Ioan. 16. *ritus sanctus vos docebit omnia, & commonebit vos, quæ dixi vobis. Non enim loquetur à se, sed omnia quæ audit, hæc loquetur.* Isti sunt pauperes spiritu, qui non alia aliqua causa pauperes sunt, nisi propter do-
Mat. 19. ctrinam Domini, dicentis: *Vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus.* Si autem etiam quis quacunque ex causa impositam sibi paupertatem secundum voluntatem Domini dispenset, & ferat, sicut ille Laza-
Luc. 6. rus, etiam iste à beatitudine non erit alienus, Domino præcipiente: *Noli-*
Mat. 6. *te esse soliciti quid manducetis, vel quid bibatis, vel quid induamini.*

CXXVI. INTERROG *Vsque ad quem modum est obseruatio mandati? vel quomodo adimpleri potest?*

RESP. Mandati quidem obseruatio est vsque ad mortem; quia & Dominus obediens est factus vsque ad mortem: adimpleri autem potest per hoc, quod habet vnusquisque desiderium & amorem Dei. Dominus enim cum excluisset solicitudinem sæculi, coniungit statim pro-
Luc. 12. missionis spem, dicens: *Scit enim pater vester, quibus opus habetis, an-*
2. Cor. 1. *tequam petatis.* Sed & Apostolus dicit: *Quia nos ipsi in nobis ipsis responsum mortis habemus, vt non simus fidentes in nobis, sed in Deo, qui suscitat mortuos.* Secundum propositum ergo nostrum, & animæ præparationem, quotidie morimur, voluntate autem Dei reseruamur. Pro-
2. Cor. 6. pter quod & Apostolus cum omni fiducia dicebat: *Vt morientes, & ecce viuimus.* Iuuat autem huiusmodi propositum etiam circa mandata Dei, ardentior animus & desiderium insatiabile: quo qui constringitur, non habebit otium nec tempus occupari erga corporales vsus vel actus.

Digitized by Google

Si ergo neque ſolicitudinem habere oportet de neceſſariis vſibus ad vitam; & aliud eſt præceptum Domini dicentis: Operamini cibum, qui non perit; ſuperfluum eſt manibus operari? CXXVII. INTERROG. Ioan. 6.

RESP. Ipſe Dominus in alio loco præceptum ſuum explanauit. Nam ibi quidem dixit, non oportere requiri aliquid ad vitam, cum dicit: *Nolite quærere quid manducetis, aut quid bibatis: hæc enim omnia gentes huius mundi requirunt:* & addidit: *Quærite autem regnum Dei, & iuſtitiam eius.* Et quomodo oporteat quæri, indicauit: cum enim dixiſſet: *Nolite operari cibum qui perit:* addidit: *Sed eum qui permanet in vitam æternam.* Et quid hoc eſſet ipſe in alio loco oſtendit, dicens: *Meus cibus eſt, vt faciam voluntatem eius, qui miſit me, Patris.* Voluntas autem Patris eſt, eſurientibus cibum dare, ſitientibus potum; nudos operire, & cætera huiuſcemodi. Tum deinde neceſſarium eſt & Apoſtolum imitari, dicentem: *Omnia oſtendi vobis, quia oportet nos laborantes ſuſcipere infirmos.* Et cum iterum doceat: *Magis autem laboret vnuſquiſque, manibus ſuis operans quod bonum eſt, vt poſſit impertire neceſſitatem patientibus.* Cum ergo hæc ita nobis vel Dominus in Euangelio, vel Apoſtolus tradat, manifeſtum eſt, quia pro nobis ipſis ſoliciti quidem eſſe non debemus, neque laborare; ſed propter mandatum Domini, & propter neceſſitatem proximorum ſoliciti eſſe debemus, & operari attentius: & maximè quia Dominus in ſeipſum recipit ea, quæ in ſeruos eius fecerimus; & regnum cælorum pro huiuſmodi promittit obſequiis. Mat. 6. Ioan. 6. Ioan. 4. Act. 20. Eph. 4.

Si quis in corde ſuo cogitat de cibis, tunc deinde notet ſeipſum & arguat; ſi & hic quaſi cogitans de talibus iudicandus ſit? CXXVIII. INTERROG.

RESP. Siquidem non id temporis eſt, quo naturaliter requirere cibos famis neceſſitate commonemur, manifeſtum eſt, id eſſe vagæ mentis indicium, & animæ erga præſentia affectum gerentis, & erga voluntatem Dei deſidis & remiſſæ: proximam tamen habet Dei miſericordiam, & pro hoc ipſo, quod ſeipſum arguit & notauit, nota criminis exoluitur; ſi tamen ſeruet de cætero cogitationum lapſus, memor Dominici ſermonis, quo ait: *Ecce ſanus factus es, iam noli peccare, ne quid tibi deterius fiat.* Si autem id temporis ſit, quo naturaliter de cibis appetendis commonemur; mens autem in melioribus occupata, inferiora ſpernit & deſpicit, non recordatio ciborum notabilis, ſed contemptus laudabilis inuenitur. Ioan. 5.

Si licet nocturnam tunicam habere alteram, vel cilicinam, vel aliam quamlibet? CXXIX. INTERROG.

RESP. Cilicij quidem vſus habet proprium tempus, non enim propter vſus corporis, ſed propter afflictionem eius inuentum eſt huiuſcemodi indumentum, & pro humilitate animæ. Cum autem duas tunicas habere prohibeat ſermo diuinus, quomodo poteſt hoc ſuſcipi, niſi ad eos vſus, quos ſuperius diximus? Mat. 10.

Digitized by Google

CXXX. INTERROG. *Si licet ei qui miniſtrat, maiore voce, id eſt cum clamore loqui?*

RESP. Vocis menſuram definit audiendi modus. Si ergo breuior fuerit & compreſſior vox, quam res poſcit, propè eſt vt murmur potius vel ſuſurratio, videatur, quam ſermo. Si vero maior ſit quam res requirit, cum poſſit audire ille cui loquitur, iam non erit vox, ſed clamor; quod eſt notabile: niſi fortè grauior ſit auditus eius cui loquimur, & neceſſitas nos cogat ad clamandum. Propterea & de Domino ſcriptum eſt: *Quia Ieſus clamabat dicens: Si quis credit in me, non credit in me, ſed in eum qui me miſit.* Clamare enim dicitur pro his, quorum interior auditus ſurdus & obturatus erat.

Ioan. 12.

CXXXI. INTERROG. *Si quis die ſuo, quo miniſtrat in coquina, laborauerit ſupra vires, ita vt impediatur, & non poſſit etiam reliquis diebus exercere opus ſuum, ſi oportet imperari ei huiuſcemodi officium?*

RESP. Iam ſupra diximus, quia is cui iniuncta eſt operum cura, & qui præeſt, conſiderantius obſeruare debet vniuſcuiuſque vel vires vel poſsibilitatem; & provt quis aptus eſt, ita etiam opus iniungere: ne audiat ipſe & id quod ſcriptum eſt: *Qui fingit laborem in præcepto.* Ille tamen cui iniungitur, contradicere non debet; quia obedientia vſque ad mortem ſeruari definita eſt.

Pſal. 93.

CXXXII. INTERROG. *Et ille cui lana credita eſt, quomodo debet habere hanc curam; & quomodo obſeruare eas, quæ operantur?*

RESP. Lanam quidem, tanquam opus Dei ſibi commiſſum: ſorores autem, vt abſque vlla contentione, vel perſonarum acceptione vnicuique ſorori opus apte & competenter iniungat.

CXXXIII. INTERROG. *Si quis condemnatus eſt, vt eulogiam non accipiat, & dicit: Quia ſi non accepto eulogiam, non manduco; ſi debemus audire eum?*

RESP. Si quidem tanti modi eſt culpa, pro qua condemnatus eſt, vt dignum ſit etiam cibo eum vetari, probet ille qui præeſt. Si autem à ſola benedictione aliquis abſtentus eſt, & indulgetur ei cibus; condemnatus autem & inobediens eſt, etiam in hoc contentioſi notam ſuſcipere debet, & cognoſcere, quia per hoc non curat culpam, ſed multiplicat delictum.

CXXXIV. INTERROG. *Quali timore, fide, vel affectu percipere debemus corporis & ſanguinis Chriſti gratiam?*

1. Cor. 11. Mat. 26. Ioan. 1.

RESP. Timorem quidem docet nos Apoſtolus: dicens: *Qui manducat & bibit indignè, iudicium ſibi manducat & bibit.* Fidem vero docet nos ſermo Domini, dicens: *Hoc eſt Corpus meum, quod pro multis datur: hoc facite in meam commemorationem.* Et ſermo Ioannis dicendis: *Quia Verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis, & vidimus gloriam eius, gloriam quaſi vnigeniti à Patre, plenum gratiæ & veri-*

Digitized by Google

tatis. Sed & Apostolus scribens: *Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo; sed semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens, in similitudine hominum factus, & habitu repertus vt homo, humiliauit semetipsum, factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis.* Phil. 2. Cum ergo anima fidem habet his dictis, & considerat magnificentiam gloriæ eius, & admiratur nimietatem humilitatis, quomodo tantus & talis obediens fuit Patri vsque ad mortem pro vita nostra; puto quia prouocari possit ad affectum & dilectionem, & ipsius Dei Patris, qui vnico filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum: & ad amorem vnigeniti eius eo amplius prouocabitur, qui eum videat mortem turpissimam pro nostra redemptione toleravisse. Sicut & Apostolus de eo dicebat: *Quia caritas Christo constringet nos, iudicantes hoc; quod si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est; vt qui viuit, iam non sibi viuat, sed ei qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit.* 2. Cor. 5. Talem ergo affectum vel fidem præparare debet in animo suo is, qui de pane & calice percipit.

Quis est bonus thesaurus, & quis est malus? CXXXV. INTERROG.

RESP. Prudentia quidem & sensus qui in Christo est, & virtus animi, quæ ad Dei gloriam pertinet, thesaurus bonus est. Prudentia autem & sensus malitiæ; & in his sapere, quæ Deus fieri non vult, thesaurus est malus: ex quibus proferuntur, secundum Dei vocem, suo Luc. 6. quoque tempore vtrique fructus vel boni vel mali, in operibus & verbis.

Si bonum est penitus tacere? CXXXVI. INTERROG.

RESP. Silentium & taciturnitas tunc bonum est, cum vel ad personas vel ad tempus aptatur, sicut à sacra scriptura edocemur, quæ dicit, aliquando quidem: *Quia qui intelligit, in illo tempore tacebit; quia tempus malum est.* Amos. 5. Aliquando autem: *Posui ori meo custodiam, dum consisteret peccator aduersum me. Obmutui & humiliatus sum, & silui à bonis.* Psal. 38. Et alibi: *Quod si alij sedenti reuelatum fuerit, prior taceat,* 1. Cor. 14. Et iterum: *Mulieres vestræ in Ecclesiis taceant.* Sed & alio tempore hs, qui incontinentem linguam habent, dicitur: *Omnis sermo malus de ore vestro non procedat: sed si quis bonus ad ædificationem fidei.* Eph. 4. Necessario vero est taciturnitas, vsquequo vitia si qua illa sunt linguæ, vel sermonum temeritas resecetur, & discat opportunè & in tempore vtiliter loqui, vt sicut scriptum est; *Sermo eorum sale conditus sit, vt det gratiam audientibus.* Col. 4.

Si oportet tempore orationum vel psalmorum loqui aliquem in domo? CXXXVII. INTERROG.

RESP. Præter eos qui ministerij solicitudinem gerunt, vel eos, quibus disciplinæ cura commissa est vel dispensationis operum; qui & ipsi tamen considerantius agere debent, vt quantum necessitas exigit, hoc so-

Digitized by Google

lum loquantur, & hoc ipsum cum quiete & honestate, ne interturbent, aut offendiculum faciant: cæteris cunctis silentium habere conuenit. Si enim Prophetis in Ecclesia docentibus Apostolus dicit: *Quia si alij sedenti reuelatum fuerit, prior taceat:* quanto magis in tempore psalmorum vel orationum tacere & silentium agere cunctis conuenit; nisi quem fortè, vt superius diximus, communis prouidentiæ caussa aliquid proloqui cogit.

1. Cor. 14.

CXXXVIII. INTERROG. *Quomodo possumus timere iudicia Dei?*

RESP. Naturaliter expectatio omnis mali timorem incutit. Ita namque bestias etiam timemus & principes; scientes imminere ex eis aliquid, quod ad vitæ exitium pertinet. Si ergo credamus, quia veræ sunt comminationes futuri iudicij Dei, & recordemur terribile illud futuri examinis tribunal, timebimus iudicia Dei.

CXXXIX. INTERROG. *Quomodo lata est porta, & spatiosa via, quæ ducit ad mortem?*

RESP. Dominus pro multa sua clementia & nominibus & verbis his vtitur, quibus possit nobis in notitiam adducere dogmata veritatis. Sicut ergo ij qui ambulant in via, si à recto itinere declinent, quod certis lineis & manifesto calle concluditur, spatia multa & vaga incedunt; ita ergo & is, qui excesserit de via, quæ ducit ad regnum cælorum, multam latitudinem incurrrit erroris, per quam ad perditionem peruenitur.

Mat. 7.

CXL. INTERROG. *Quomodo angusta porta, & arcta via est, quæ ducit ad vitam?*

RESP. Et hic similiter angustum & arctum hoc indicat, quia via hæc, id est vita nostra, angustatur & coarctatur in tribulationibus. Constringimur enim ex vtraque parte nos qui iter agimus, ne prorsus in aliud aliquod declinemus. Periculum enim est, in vtramlibet partem declinare: sicut in exigui pontis transitu, vbi ex vtraque parte eum, qui forte declinauerit, conciti vnda fluminis rapit & aufert. Propterea ergo scriptum est: *Ne declinaueris in dextram neque in sinistram.* Et Dauid ait: *Iuxta semitam scandalum posuerunt mihi.*

Num. 20. Psal. 139.

CXLI. INTERROG. *Auaritia vsque ad quem modum definitur?*

RESP. Cum transgressus quis fuerit modum legis statutum. Quod designatur, secundum vetus quidem testamentum, in eo, si quis plus se diligat; vel plus in pecunia vel necessariis de se sit solicitus, quam de proximo. Scriptum est enim: *Diliges proximum tuum sicut te ipsum.* Secundum Euangelium vero, si quis plus solicitus sit quam de præsenti die, sui videlicet caussa vel corporis; iste sine dubio audiet: *Stulte, hac nocte repetent abs te animam tuam; & quæ præparasti, cuius erunt?* Quibus addidit Dominus dicens: *Ita erit & is, qui sibi thesaurizat; & non est Domino diues.*

Leu. 19. Luc. 12.

Quia

Quid est perperam agere? CXLII. INTERROG

RESP. Quidquid non propter vsus necessarios, sed vel ornatus caussa, vel decoris alicuius fit, hoc est perperam agere.

Quis est, qui ab Apostolo dicitur, habitus ordinatus? CXLIII. INTERROG

RESP. Is qui secundum propositum vniuscuiusque honestus est vsus, vel secundum locum, vel secundum tempus, vel secundum personam. Non idem vsus esse potest in tempore hyemis, & in tempore æstatis: neque idem habitus est operantis & quiescentis; nec militis idem est & priuati, neque viri idem qui mulieris.

Si quis pretiosas vestes abijciat, ipsa autem indumenta viliora quibus vtitur, vel calceamenta, ita compositè vtatur, vt studeat decorem inde aliquem capere; si peccat, aut vitio aliquo id facere putandus est? CXLIV. INTERROG

RESP. Qui vult per decorem habitus placere hominibus, manifestum est eum huius ipsius vitij ægritudine laborare, id est, hominibus placendi; & certum est mentem eius à Deo longius euagari. Sed & hoc ipsum est vitium, perperam agere, cum indumentis vel calceamentis, non vsus caussa vtitur, sed decoris.

Quid est Raca? CXLV. INTERROG Mat. 5.

RESP. Prouincialis, id est, gentilis illius sermo est velut conuitij leuioris, quod domesticis & his, quorum fiduciam quis gerit, dici solet.

Quid est quod dicit Apostolus: Non efficiamur inanis gloriæ cupidi. Et iterum: Non ad oculum seruientes, quasi hominibus placentes: quis est inanis gloriæ cupidus, & quis est hominibus placens? CXLVI. INTERROG Gal. 6. Eph. 6.

RESP. Puto quod inanis gloriæ cupidus est, qui propter solam gloriam sæculi, id est, propter eos, qui vident & audiunt de se aliquid, quod vel laudari possit, vel admirari, facit aliquid vel dicit. Hominibus autem placens ille est, qui voluntate alicuius hominis, vt placeat ei, facit aliquid vel dicit; etiamsi indignum sit & iniurioſum hoc ipsum quod facit.

Quid est inquinamentum carnis, & inquinamentum spiritus? Et quomodo ab his emendari possumus? Et quæ est sanctificatio; & quomodo possumus eam obtinere? CXLVII. INTERROG

RESP. Inquinamentum carnis est, commisceri cum his qui illicita & nefanda committunt. 2. Cor. 7. Spiritus autem inquinamentum est, cum indifferenter habemus commisceri eis, qui de fide impiè sentiunt. Emundamur autem ab his, cum implemus illud quod Apostolus dicit: *Cum eiusmodi nec cibum sumere*: & quæcunque his similia statuit. 1. Cor. 5. Vel certè cum illud patimur in corde nostro, quod ait Dauid: *tristitia tenuit me à peccatoribus derelinquentibus legem tuam.* Psal. 118. Vel cum ostenderimus talem

Digitized by Google

noſtram triſtitiam, qualem Corinthij oſtenderunt, cum obiurgati ſunt à
2. Cor. 7. Paulo; cum erga eum qui peccauerat, indiſcretè egerunt, cum dicit: *In omnibus exhibuiſtis vos caſtos eſſe negotio.* Sanctificatio autem eſt, adhærere Deo ex integro, & ſine aliqua intermiſſione in omni tempore ſolicitum eſſe, & ſtudium gerere placendi ei. Quoniam quidem neque pollutum aliquid in donis Dei offerri poteſt, vel ſanctificari; neque rurſum quod ſemel oblatum eſt Deo & ſanctificatum, ad communem humani miniſterij vſum adduci poteſt; alioquin & ſacrilegum erit & impium.

CXLVIII. *Qui eſt mundus corde?*

INTERROG. RESP. Qui ſeipſum non reprehendit, quia vel præuaricatus ſit mandatum Dei, vel contempſerit, vel neglexerit.

CXLIX. *Quomodo poteſt aliquis odium habere aduerſus peccatum?*

INTERROG. RESP. Si ſemper ex iis, quæ triſtem & infauſtum finem habent, odium naſcitur hominibus aduerſus eos, qui cauſſa ſibi huiuſcemodi negotij extiterunt. Si quis ergo certus ſit, quantorum & qualium malorum cauſſa nobis fiunt peccata, ſponte & ſine vlla comminatione ex intimo affectu odium ei aduerſus ea naſcitur; ſicut oſtendit ille qui dicebat: *Iniquitatem odio habui & abominatus ſum.*
Pſal. 118.

CL. *Quomodo poteſt aliquis ex animo & ex affectu facere mandata Domini?*

INTERROG. RESP. Naturaliter delectamur his, quæ bona ſunt & proſunt. Si ergo credimus de his, quæ promiſſa ſunt, ex eo ipſo quod ſperamus, inſeritur animæ noſtræ affectus & deſiderium, ad explenda ea, quibus id conſequi poſſimus, quod deſideramus. Si quis ergo odio habuerit & execratus fuerit iniquitatem, & emundauerit ſe ab omni peccato; ex quo, ſicut corpus à languore delectationem non habet cibi, ita & anima à peccati morbo non habet deſiderium erga mandata Dei. Si recordetur, quia mandatum Dei vita æterna eſt, & omnibus, qui cuſtodiunt illud, permanet adimpletio promiſſorum, poteſt per hæc naſci animæ
Ioan. 12. Pſal. 18. affectus ille, de quo Dauid dixit: *Iudicia Dei vera, iuſtificata in ſemetipſa, & deſiderabilia ſupra aurum, & lapidem pretioſum nimis; & dulciora ſuper mel & fauum. Nam & ſeruus tuus cuſtodit ea; in cuſtodiendo illa retributio multa.*

CLI. *Quæ eſt menſura in caritate Dei?*

INTERROG. RESP. Vt ſupra vires ſemper quis extendat animam ſuam ad voluntatem Dei, proſpiciens & deſiderans ea, quæ ad gloriam Dei pertinent.

CLII. *Quomodo quis obtineat, vt poſſit in ſe habere caritatem Dei?*

INTERROG. RESP. Si grati & fideles exiſtamus erga beneficia eius: quod etiam in mutis animalibus fieri videmus. Nam & canes interdum diligunt eos, qui ſibi cibum præbent. Sed & Eſaias Propheta hoc docet, cum
Eſa. 1. arguit ingratam gentem, & dicit in perſona Domini: *Filios genui, & exaltaui: ipſi autem me ſpreuerunt. Agnouit bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepium Domini ſui: Iſraël vero me non cognouit, & po-*

Digitized by Google

pulus meus me non intellexit. Sicut enim boui & asino, pro eo beneficio quo pascitur, dilectio spontanea nascitur erga pastorem; ita etiam nos, si grataner & fideliter beneficia Dei suscipiamus, sine dubio diligimus beneficiorum præbitorem Deum; & absque vlla doctrina, naturali quodam instinctu, in eius concitamur affectum, si tamen sanitas animæ præsto sit.

Quæ sunt indicia, esse in nobis caritatem Dei? CLIII. INTERROG

RESP. Quæ Dominus docuit, dicens: *Si diligitis me, mandata mea seruate.* Ioan. 14.

Quid est, seipsum diligere? vel quomodo vitium suum cognoscit, qui seipsum diligit? CLIV. INTERROG

RESP. Multa abusiuè dicuntur, sicut & illud: *Qui amat animam suam, perdet eam: & qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam seruabit eam.* Ioan. 12. Philautus ergo græcè dicitur, qui seipsum diligit. Intelligi autem potest is, qui talis est, hoc modo: si ea quæ facit, pro semetipso facit; etiamsi videantur secundum mandatum Dei esse, quæ facit. Qui enim pro sua requie patitur aliquid deesse necessitati vel vsibus fratris, siue eorum quæ ad animam necessaria sunt, siue quæ ad corpus, manifestè Philautus, id est, seipsum diligens deprehenditur: cuius vitij finis, interitus est.

Quomodo apparet qui diligit fratrem secundum mandatum Domini; & quomodo arguitur qui non diligit? CLV. INTERROG

RESP. Caritatis duo ista præcipua signa sunt, cum contristamur & grauiter ferimus in iis, in quibus læditur ille quem diligimus: & cum vel satis agimus, vt fiant; vel gaudemus, si prouenerint aliqua, in quibus vtilitas vel profectus est eius qui diligitur. Beatus ergo est, qui luget super eum qui delinquit, cuius videt vitæ imminere periculum: & gaudet pro eo qui proficit, & lucrum suum deputat profectum proximi sui. Contestatur autem hoc ipsum Apostolus Paulus, dicens: *Si patitur vnum membrum, compatiuntur omnia membra:* quod vtique secundum rationem caritatis Christi dicebat: *& si glorificatur vnum membrum, congaudent omnia membra.* Qui autem talem non habet affectum erga fratrem, certum est, quod non secundum caritatem Dei diligit proximum suum. Qui autem non diligit, in eo arguitur, quod Ioannes ait: *Qui non diligit, manet in morte.* Et iterum: *Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem suum necessitatem pati, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo caritas Dei manet in illo?* Mat. 5. 1. Cor. 12. 1. Ioan. 3. Ibid.

Qui sunt inimici, quos diligere iubemur? & quomodo diligimus inimicos nostros; præstantes ei beneficia tantummodo, aut etiam affectum eis exhibentes? & si hoc possibile est fieri? CLVI. INTERROG

RESP. Inimici proprium est, lædere & insidiari: & ideo omnis qui quomodocunque lædit aliquem, inimicus dicitur; maximè autem hi

Digitized by Google

qui peccant. Isti enim quod in se est, lædunt diuersis modis, & insidiantur vel his qui vident, vel his qui simul viuunt. Et quoniam ex corpore & anima constat homo, secundum animam quidem diligamus, arguentes, & commonentes, & omni modo ad conuersionem eos prouocantes. Secundum corpus vero præstemus eis beneficia & misericordiam; & si indigent, victum: quoniam nemo dubitat, quin caritas in affectu sit. Quod autem possibile sit, docuit Dominus, per caritatem
Phil. 2. Dei Patris, & per suam obedientiam, vsque ad mortem: quam vtique pro inimicis adhuc & impiis nobis sustinuit, sicut & Apostolus testatur,
Rom. 5. dicens: *Commendat autem Deus suam caritatem in nobis, quia cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est.* Sed & nos ad hoc
Eph. 5. ipsum cohortatur, dicens: *Estote ergo imitatores Dei, sicut filij carissimi; & ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos, & semetipsum tradidit pro nobis hostiam & oblationem Deo.* Nunquam autem præciperet hoc iustus & clemens Dominus, nisi vtique etiam possibilitatem nobis donasset. Inesse enim hoc naturæ nostræ ostenditur, cum etiam bestiis vel animalibus erga eos, qui sibi beneficij aliquid præstiterunt, inest naturalis affectus. Quis autem tantum beneficij amicis præstat, quantum inimicus? cum nobis caussa beatitudinis efficiatur illius,
Mat. 5. de qua dicit Dominus: *Beati estis cum persequentur vos & exprobrabunt, & dicent omne malum aduersus vos, mentientes propter me; gaudete & exultate, quia merces multa est in cælis.*

CLVII. INTERROG Pſal. 4. Eph. 4. *Quid est quod dicit Apostolus: Iraſcimini & nolite peccare: Et sol non occidat super iracundiam vestram: cum in aliis dixerit: Omnis amaritudo, vel ira, vel indignatio auferatur à vobis?*

RESP. Arbitror in hoc loco Apostolum secundum imitationem
Mat. 5. Domini hæc locutum: sicut enim in Euangelio Dominus dicebat: Audistis quia dictum est antiquis illud vel illud; & ipse addebat dicens; Ego autem dico vobis hoc vel hoc: Ita etiam Apostolus, cum prius meminisset antiquitatis, per hoc quod dicitur: *Iraſcimini & nolite peccare*: paulo
Eph. 4. post addidit quod ex se erat, & quod nobis conueniret; dicens: *Omnis amaritudo, & ira, & indignatio, & clamor auferatur à vobis.*

CLVIII. INTERROG Rom. 12. Mat. 5. Mat. 10. *Quid est, Date locum iræ?*

RESP. Non resistere malo, secundum quod scriptum est: sed & ei qui te percusserit in dexteram maxillam, præbere & alteram, & implere ea omnia quæ sequuntur: vel illud: *Cum persecuti vos fuerint in vna ciuitate, fugite in alteram.*

CLIX. INTERROG *Quæ est differentia amaritudinis, & furoris, & iræ, & clamoris, & irritationis?*

RESP. Furoris quidem & iræ differentiam puto in animo constare & motu: quia qui iraſcitur, intra animum ſuum adhuc vitium voluit;

Digitized by Google

sicut ex hoc ipso iudicatur, quod dicit: *Iraſcimini & nolite peccare:* Qui vero furit, amplius aliquid per motum gerit. *Furor enim*, inquit, *eis ſecundum ſimilitudinem ſerpentis.* Vehementius vero furorem concitare, irritatio nominatur. Amaritudo autem illa eſt, cum malitia in corde etiam arte quadam componitur & armatur. Clamor quoque eſt, cum quis ira vel furore permotus, per vocis indignationes, aut in blaſphemiam, aut in maledictionem rapitur. Pſal. 4. Pſal. 57.

Quis eſt, qui à Domino beatificatur pacificus? CLX.

RESP. Qui Chriſti adiutor eſt, ſecundum quod dicit Apoſtolus: *Pro Chriſto legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos, obſecramus pro Chriſto, reconciliamini Deo.* Et iterum: *Iuſtificati ex fide pacem habeamus ad Deum.* Illa enim alia pax repudiata eſt à Chriſto, dicente: *Pacem meam do vobis, non ſicut hic mundus dat, etiam ego do vobis.* INTERROG. 2. Cor. 5. Rom. 5. Ioan. 14.

Quomodo conuerti quis poteſt, & fieri ſicut infans? CLXI.

RESP. Ipſa lectio Euangelij docet nos omnem cauſſam; in qua hoc oſtenditur, vti ne arrogantiam requiramus vel elationem: ſed æqualitatem naturæ cognoſcamus; & exæquemus nos eis, qui videntur inferiores. Hoc enim eſt propriè infantium, æquales eſſe his, quibus non nobilitate ſed ætate iunguntur; donec proceſſu temporis & monitorum nequitia, elationis inficiantur venenis. INTERROG. Mat. 18.

Quid eſt, prudentem eſſe ſicut ſerpentem, & ſimplicem ſicut columbam? CLXII. INTERROG.

RESP. Prudens quidem vt ſerpens eſt, qui cum circumſpectè & conſideratè quæ ſint poſſibilia, & quæ honeſta vel vtilia peruidens, doctrinam ſuam diſpenſat, & aptat ea arte, qua ſuaderi auditores ad obedientiam poſſint. Simplex autem vt columba eſt, qui nec in cor prorſus recipit cogitationem vlciſcendi in eos, qui lædunt; ſed permanet in benefaciendo, ſecundum quod Apoſtolus dicit: *Vos autem nolite deficere benefacientes.* Dominus ad prædicationem mittens diſcipulos, hæc eis præcipiebat: vbi ſine dubio opus erat ſapientia, ad ſuadendum eis qui docebantur; & patientia aduerſus eos, qui inſidiabantur. Vt ſicut ſibi ſerpens per prudentiam intellexit, quam perſonam ad perſuadendum aggredi deberet; eam ſilicet, quæ fragilior videbatur ad perſuadendum; quo eam à Deo abſtractam peccato ſociaret: ita & nos perſonam, & mores, & tempus conſiderare & eligere debemus, & omnimodo ita ordinare ſermones noſtros in iudicio, vt poſſimus abſtrahere homines à peccato, & ſociare Deo. Mat. 10. 2. Theſ. 3. Gen. 3.

Quomodo debemus ſuſcipere regnum Dei ſicut infans? CLXIII.

RESP. Si tales fuerimus ad doctrinam Domini, qualis eſt infans in diſcendo: qui neque contradicit doctoribus, neque rationes & verba componit, aduerſus eos reſiſtens; ſed fideliter ſuſcipit quod docetur, & cum metu obtemperat & acquieſcit. INTERROG.

Digitized by Google

CLXIV. INTERROG Luc. 18. Rom. 11. 2. Tim. 3. 1. Cor. 13.

Domino dicente: Qui se exaltat, humiliabitur, & Apostolo præcipiente: Nolite superbum sapere. Et alibi: Arrogantes, superbi, inflati. Et iterum: Caritas non inflatur: quis est elatus? & quis est iactans vel arrogans? quis vero superbus? & quis inflatus vel tumens?

RESP. Elatus est, qui seipsum effert pro his, quæ forte rectè vel prosperè gesta sunt, & pro hoc magnus sibi videtur & elatus; secundum illum Luc. 18. Pharisæum, qui & ipse inflatus dici potest. Sicut & Apostolus Corinthios 1. Cor. 4. arguit, quibus dicit *Et vos inflati estis.* Iactans autem vel arrogans est ille, qui non acquiescit his, quæ à prioribus vel maioribus statuta sunt, Phil. 2. pro vtilitate communi; nec acquiescit verbis Apostoli dicentis: *Vt eadem sentiatis, & vnum sapiatis*: sed propriam quandam vitam iustitiæ ac sanctitatis inquirit. Superbus est, qui etiam nihil vsquam in se virtutis ac rectorum gestorum habens, elatus est & erectus, & videri vult se plus esse quam est. Similis autem esse huic potest etiam is, qui inflatus dicitur Col. 2. vel tumens; secundum hoc quod Apostolus dicit: *Sed inflatus est, nihil sciens.*

CLXV. INTERROG

Quid est, Caritas non deboneſtatur?

RESP. Sicut quis dicat, de statu honestatis suæ non deducitur. Est enim propria quædam honestas caritatis, & habitus eius atque ornatus: ille sine dubio, quem per singulas caritatis virtutes enunciauit Apostolus: 1. Cor. 13. quæ singulæ honestates quædam eius sunt & ornatus.

CLXVI. INTERROG 1. Reg. 2. 2. Cor. 11. 2. Cor. 12. 1. Cor. 1. 2. Cor. 10.

Scriptura dicente: Nolite gloriari neque loqui alta, & Apostolo confitente: Quia quæ loquor, non secundum Deum loquor; sed sicut in insipientia, in hac substantia gloriandi. Et rursum: Factus sum insipiens gloriando. Et iterum ipso dicente: Quia qui gloriatur, in Domino glorietur: quæ est gloriatio in Domino? & quæ est culpabilis gloriatio?

RESP. Apostoli quidem manifestum est propositum, quod aduersus vitia loquebatur. Non enim vt seipsum commendaret, hæc dicebat; sed vt quorundam insolentiam & arrogantiam retunderet. Gloriatio ergo in Domino est, cum quis ea quæ rectè gerit, non sibi, sed Phil. 4. Domino ascribit, dicens: *Omnia possum, sed in eo qui me confortat Christus.* Culpabilis autem gloriatio est, & duplici ratione dignoscitur: Psal. 9. vel secundum hoc quod dicit: *Quoniam laudabitur peccator in desideriis* Psal. 51. *animæ suæ.* Et: *Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate?* Mat. 6. Vel secundum illud, cum faciunt aliquid boni operis; *vt videantur ab hominibus*: & per hoc ipsum, quod volunt laudari, gloriantur in his quæ fecerunt. Sed huiuscemodi homines etiam sacrilegi designantur, cum gratiam, quæ à Deo donata est, propriam faciunt; & gloriam quæ debetur Deo, in semetipsos conuertere conantur.

Digitized by Google

Qualem intellectum, vel prudentiam à Deo petere debemus? vel quomodo eam possumus promereri? CLXVII. INTERROG

RESP. Intellectus quidem quis sit, ab ipso Domino per Prophetam didicimus, dicentem: *Non glorietur fortis in fortitudine sua; neque glorietur diues in diuitiis suis; sed in hoc glorietur, qui gloriatur, in intelligendo & cognoscendo Dominum.* Et iterum per Apostolum sic dicit: *Sed intelligentes, quæ sit voluntas Domini.* Qui rursus ait: *Prudentia carnis mors est, prudentia autem spiritus, vita est & pax.* Possumus autem hoc modo promereri, si faciamus illud quod scriptum est: *Vacate & cognoscite, quoniam ego Dominus sum:* & si credimus omne verbum Dei verum esse: *Si enim*, inquit, *non credideritis, neque intelligetis.* Ier. 9. Eph. 5. Rom. 8. Psal. 45. Esa. 7.

Si Dominus dat sapientiam, & à facie eius scientia & intellectus est; Et si alij quidem per Spiritum datur sermo sapientiæ, alij sermo scientiæ; quomodo increpat Dominus discipulos suos dicens: Quia adhuc & vos insensati estis, & non intelligitis? & Apostolus culpat Galatas insensatos? CLXVIII. INTERROG Prou. 11. 1. Cor. 12. Mat. 15. Gal. 3.

RESP. Si quis scit bonitatem Domini, volentis omnes homines saluos fieri, & agnitionem verbi veritatis venire; & studium Spiritus sancti didicit, qui vnicuique diuidit gratiam Dei; iste cognoscit tarditatem intellectus non ex culpa eius descendere, qui dona distribuit; sed eorum, qui desidia & infidelitate sua id suscipere non merentur. Et ideo rectè culpatur insipiens vel insensatus, qui velut sole orto claudit oculos suos, ne videat, sed in tenebris ambulet, 1. Tim. 2.

Si ab aliquo quid beneficij consequimur, quomodo potcrimus & Domino dignè & integrè gratias agere, & ei qui beneficium præstitit? Quali mensura vti debemus in vtroque? CLXIX. INTERROG

RESP. Si Deum auctorem & consummatorem omnium bonorum esse credamus; eum vero per quem boni aliquid consecuti sumus: vt ministrum Dei gratiæ & muneris agnoscamus.

Quid est dignum vel sanctum, Græci ὅσιον dicunt? & quid est iustum? CLXX. INTERROG

RESP. ὅσιον quidem, id est, sanctum vel dignum esse arbitror hoc, quod decet, & debetur ab inferioribus deferri superioribus, secundum hanc ipsam rationem, qua eminentiores videntur. Iustum autem hoc, quod operis pro merito vnicuique tribuitur. Et in illo quidem alio, optimorum quorumque indicatur obsequium: in hoc vero, tam boni quam mali retributio designatur.

Quomodo dat quis sanctum canibus, & mittit margaritas ante porcos? aut quomodo accidit illud quod additur: Ne forte conculcent aut pedibus, & conuersi disrumpant vos? CLXXI. INTERROG Mat. 7.

RESP. Manifestè nobis tradidit Apostolus ex his, quæ aduersus Iudæos dicit: *Quia qui in lege gloriaris per præuaricationem legis Deum* Rom. 2.

Digitized by Google

inhonoras. Iniuriam ergo hanc quam per præuaricationem legis verbo Dei inferre dicuntur hi, de quibus sermo est, prohibet hic & abdicat Dominus. Et quia euenit, vt etiam infideles & non credentes, cum vident nos præuaricari mandata, contemptum habeant religionis & doctrinæ Domini; & ex ipsis his arguunt nos, quæ scripta sunt in lege nostra; & velut rumpant nos, & afficiant exprobrantes & confundentes, tanquam legis propriæ transgressores.

CLXXII. INTERROG Luc. 10. Luc. 22. *Quomodo Dominus aliquando quidem prohibet portari sacculum vel peram in via: aliquando autem dicebat: Sed nunc qui habet sacculum, tollat similiter & peram: & qui non habet gladium, vendat vestimentum suum, & emat gladium?*

Luc. 22. Esa. 53. RESP. Hoc explanat ipse Dominus dicens: *Quia oportet adhuc compleri in me quod dictum est; quia cum iniquis deputatus est,* Denique posteaquam completa est prophetia, de gladio ait ad Petrum: *Conuerte* Mat. 26. *gladium in locum suum. Omnes enim qui gladium accipiunt, in gladio peribunt.* Ita vt non videatur præceptum esse, quod dicitur: *Nunc qui habet sacculum, tollat similiter & peram: Et qui non habet gladium, vendat vestimentum suum, & emat gladium:* sed prophetia prædicentis Domini, quia futurum erat, vt Apostoli obliti gratiæ Domini & legis eius, assumerent gladium. Quod autem videtur quasi imperatiuo modo dici propositio hæc verbi futura, in scripturis propheticis satis frequenter Psal. 108. inuenitur: sicut est & illud: *Fiant filij eius orphani, & diabolus stet à dextris eius;* & multa alia similia.

CLXXIII. INTERROG *Quid est, Panem substantiuum da nobis hodie; quod in oratione dicere iubemur?*

RESP. Cum operantes manibus memores simus Domini dicentis: Luc. 12. *Nolite soliciti esse animæ vestræ, quid manducetis, aut quid bibatis.* Eph. 4. Et Apostoli præcipientis: *Operamini, vt habeatis vnde præstare possitis necessitatem patienti.* Id est, cum non ad proprios vsus, sed pro manda- Luc. 10. to Domini operamur: *Quoniam dignus est operarius mercede sua:* tunc substantiuum panem, id est, qui vitam quotidianam substantiæ nostræ conferat, à Deo poscimus, & non à nobis ipsis præsumimus; sed vt necessitati, in quantum sufficit, satisfiat, & agnoscamus eum, qui sufficientiam præstat.

CLXXIV. INTERROG *Si omni volenti accedere ad sorores, oportet indulgere: an certis quibusque & personis, & temporibus? vel quomodo videndæ sunt sorores?*

RESP. De his superius diximus iam sufficienter, quia nec ad virum vir accedere vtcunque & sine causa ex arbitrio suo vel potestate debet, sed cum omni obseruatione, probante eo qui præest; id est, vt vel prosit quis ei quem videt, vel proficiat ex eo. Quanto magis erga mulieres id obseruare conuenit maiore cautela? Si quis ergo meminerit Domini dicentis;

Digitized by Google

centis : *Quia de omni ſermone otioſo reddes rationem in die iudicij* ; timebit in omni negotio hanc ſententiam. Acquieſcendum eſt enim & ſancto Apoſtolo dicenti : *Siue manducetis, ſiue bibatis, ſiue aliud quid faciatis, omnia in gloriam Dei facite.* Et iterum : *Omnia ad ædificationem fiant.* Nihil ergo vel otiosè vel inutiliter agendum eſt : ſed certus quis, & certo tempore, & certo in loco, & certis perſonis vel apparere, vel loqui debet : vt excludatur omnis nefanda ſuſpicio, & ſeruemus ſine offenſione eſſe apud omnes, & ad ædificationem fidei vnicuique apparere. Certè ſolum ad ſolam accedere, nulla religionis ratio permittit. Melius eſt enim eſſe duo quam vnus : ſimul enim & fidelius & tutius res geritur. *Væ enim vni; quia ſi ceciderit, non eſt alius qui erigat eum.* Mat. 12. 1. Cor. 14. Eccl. 4.

Si quid habet aliquod vitium, quod corrigere non poteſt ; & frequenter notatus in peius proficit ; ſi eum expedit intermitti ? CLXXV. INTERROG

RESP. Et de hoc alibi iam diximus, quia oportet peccantes corripere patienter, ſecundum eum quem ſupra oſtendimus modum à Domino poſitum. Quod ſi non ſufficit ei ad emendationem, ſicut illi Corinthio, obiurgatio hæc quæ fit à pluribus ; ſicut gentilis de reliquo & publicanus haberi debet, qui eiuſmodi eſt. Quia ei parcere, quem Dominus condemnauit, nulli tutum eſt : maximè cum Dominus dicat : *Quia expedit vnicuique vt vnum oculum, aut vnam manum, vel vnum pedem perdat, & ita intret in regnum :* quam dum parcit vni ex his membris, totum corpus mittatur in gehennam ignis, vbi eſt fletus & ſtridor dentium. Sed & Apoſtolus de his ipſis teſtatur, dicens : *Quia modicum fermentum totam maſſam corrumpit.* Mat. 18. 2. Cor. 8. Mat. 18. Gal. 5.

Si quis contriſtetur, quia ei non permittitur facere illud, quod non poteſt apte & recte facere ; ſi debemus ei permittere ? CLXXVI. INTERROG

RESP. Et de his iam dictum eſt in multis, quia propria voluntate nulli quidquam facere permittendum eſt, ſed iudicio & probatione, vel multorum, vel eorum qui præſunt. Qui autem non obtemperat his, ſententiam præſumptoris & contradicentis excipiat.

Quomodo debent fortiores fratres infirmitates infirmorum portare ? CLXXVII. INTERROG

RESP. Portare, eſt tollere & curare, ſecundum quod ſcriptum eſt : *Ipſe infirmitates noſtras tulit, & ægritudines noſtras portauit.* Non quia in ſemetipſo ſuſceperit infirmitates, ſed quia abſtulit eas ab his, in quibus erant, & curauit eos. Ita ergo & hic pœnitentia interueniente curabuntur infirmiores, ex conſtantia & integritate fortiorum : qui dicuntur portare, id eſt, exportare & auferre infirmitates eorum, qui inualidi ſunt. Eſa. 53.

Quid eſt ; Inuicem onera veſtra portate ? & quam legem Chriſti adimplebimus hoc facientes ? CLXXVIII. INTERROG Gal. 6.

RESP. Idem eſt, quod in ſuperioribus explanauimus. Grauia enim ſunt onera peccati, quæ trahunt animam in profundum inferni : quæ à nobis inuicem auferimus & portamus, id eſt, exportamus, ad conuerſionem prouocantes eos qui peccant. Portare autem pro auferre & exportare, conſuetudo eſt etiam ritu prouincialium dici, ſicut & ego ſæpè au-

Digitized by Google

Luc. 5. disse me memini. Legem autem Christi replere, illius qui dixit: *Non veni vocare iustos, sed peccatores in pœnitentiam.*

CLXXIX. INTERROS *Domino docente nos, orandum esse, vt ne intremus in tentationem; si oportet orare ne accidant nobis dolores corporales: vel si incidemus in eos, quomodo oportet ferre?*

Mat. 26. RESP. Non discreuit tentationum qualitatem, sed generaliter præcepit orandum esse, ne intremus in tentationem. Si vero inciderimus, vt det nobis exitum euadendi; & vt sustinere possimus, à Domino posci oportet, vt possimus implere quod est dictum: *Quia qui permanserit in finem, hic saluus erit.*

Mat. 10.

CLXXX. INTERROG *Quis est aduersarius noster? & quomodo ei consentire debemus in via?*

Mat. 5. RESP. Hic specialiter Dominus eum, qui auferre quid à nobis conatur, aduersarium nominauit. Consentimus autem ei, si seruemus præceptum Domini dicentis: *Si quis autem voluerit tecum iudicio contendere, & auferre tunicam tuam, dimitte ei & pallium.* Quod & in omnibus fideliter obseruari oportet.

Mat. 5.

CLXXXI. INTERROG *Si bonum est, statuere ad certum tempus, verbi causa, abstinere se à tali vel tali cibo siue potu?*

Ioan. 6. RESP. Domino dicente: *Non vt faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui me misit:* omnis huiuscemodi definitio incongrua est. Quod

Psal. 118. sciens Dauid, dicebat: *Iuraui, & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ:* &

Luc. 22. non meæ voluntatis. Et iterum Dominus: *Non mea voluntas, sed tua fiat:*

CLXXXII. INTERROG *Si quis voluntate peccauerit, condemnatur? an etiam ille, qui per ignorantiam extra veritatem aliquid fuerit locutus?*

RESP. Iudicium Dei etiam in his, qui per ignorantiam peccant, manifestum est, cum dicit: *Quia qui nescit, & non fecerit, digna plagis vapulabit paucis.* Vbique tamen dignè gesta pœnitentia veniæ spem præsumat.

Luc. 12.

CLXXXIII. INTERROG *Si quis cogitauerit tantum facere aliquid, & non fecerit, si & ipse mendax iudicandus est?*

RESP. Si secundum mandatum est, quod cogitauit facere, non vt mendax, sed vt contemptor à Domino condemnatur.

CLXXXIV. INTERROG *Si quis præuentus fuerit, vt definiat aliquid agere eorum quæ non placent Deo; quid oportet magis irritum reuocare, quod malè fuerat definitum; an timore eo, ne mendax sit, implere peccatum?*

1. Cor. 3. RESP. Cum dicat Apostolus: *Non quod ex nobis ipsis idonei simus cogitare aliquid, quasi ex nobis.* Et Dominus nihilominus: *Quia non possum*

Ioan. 5. *ego à meipso facere quicquam.* Et rursum: *Verba quæ ego loquor vobis,*

Ioan. 14. *à me ipso non loquor.* Et in alio quoque loco: *Descendi de cælo, non vt faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui me misit Patris:* pœnitentiam debet agere primo, qui ita aliquid temerè definijt, quodcunque illud

Ioan. 6. fuerit quod definitum est. Quia ne ipsa quidem bona propria auctoritate & definitione facere oportet: multo autem magis ea, quæ non placent Deo, statuere non licet. Quia autem oportet & in irritum reuocare, quæcunque

Digitized by Google

ex præsumptione contra mandatum Domini statuantur, manifestè ostenditur in Apostolo Petro; qui temerè quidem statuerat, & dixerat: *Non lauabis pedes meos in æternum.* Audiens autem à Domino definitam sententiam: *Quia si non lauero te, non habebis partem mecum:* statim mutauit definitionem suam, & ait: *Domine, non tantum pedes, sed & manus, & caput.* Ioan. 13.

CLXXXV. INTERROG. *Si is, cui commissa est dispensatio eorum quæ Domino offeruntur, necessitatem habet implere quod dicit mandatum: Omni petenti te da: & eum qui vult abs te mutuum sumere, non auertas.*

RESP. Hoc quod dictum est: *Omni petenti te da:* Et, *volentem mutuari abs te, non auertas;* quasi tentationis habet locum, sicut ex consequentibus demonstratur. Propter malos enim præceptum est, non principaliter, sed quasi quod in necessitate fieri debeat. Principale enim præceptum Domini est: *Vende omnia tua bona, & da pauperibus.* Et iterum: *Vendite bona vestra, & date eleemosynam.* Quod ergo alijs delegatum est vel deputatum, in alios transferre, non est absque discrimine, Domino dicente: *Quia non sum missus, nisi ad oues perditas domus Israel. Et quia non est bonum tollere panem filiorum, & mittere canibus:* sed & abs te ipso iudicare debes, quod iustum est. Luc. 6. Mat. 5. Mat. 19. Luc. 12. Mat. 15.

CLXXXVI. INTERROG. *Quod si frater nihil habens proprium, petatur ab aliquo hoc ipsum quo vestitus est; quid debet facere, maximè si nudus sit ille qui petit?*

RESP. Siue nudus, siue malus, id est, siue veram necessitatem patiatur, siue fallit, vel si quid aliud est, semel dictum est, quia dare vel accipere non est omnium, sed illius solius, cui commissum est istud officium. Qui vtique cum omni prouidentia & cautela huiuscemodi dispensationem debet implere, vt possit vnusquisque in quo vocatus est, permanere.

CLXXXVII. INTERROG. *Quomodo potest quis sine caritate tantam fidem habere, vt montes transferat, aut substantiam suam pauperibus diuidat, & corpus suum tradere vt ardeat?* 1. Cor. 13.

RESP. Si memores simus Domini dicentis: *Faciunt enim omnia, vt videantur ab hominibus.* Sed & illud, quod respondit illis dicentibus: *Domine, nonne in tuo nomine dæmonia eiecimus? & in tuo nomine virtutes multas fecimus?* cum ait ad eos: *Nescio vos vnde sitis:* non quia mentiti sunt, sed quia Dei gratia abusi sunt ad proprias voluntates: quod vtique alienum est à caritate Dei. Si ergo horum meminimus, facile quæ dicta sunt aduertimus. Quia autem gratiam Dei vel donum accipiunt etiam indigni, non est nouum aut mirum. Deus enim in tempore hoc benignitatis & patientiæ suæ, etiam *solem suum oriri facit super bonos & malos.* Interdum autem etiam ad profectum eorum, qui adhuc infideles sunt, vt gloria eius multiplicetur; secundum quod & Apostolus dicit: *Quia quidam per inuidiam & contentionem, quidam autem propter bonam voluntatem Christum annuntiant:* & addidit dicens; Mat. 13. Mat. 7. Mat. 5. Phil. 1.

Digitized by Google

Veruntamen omni modo siue occasione, siue veritate Christus annuntietur, in hoc ego gaudeo.

CLXXVIII. INTERROG. *Quis est qui abscondere dicitur talentum, & propterea condemnatur?*

RESP. Qui quamcumque gratiam Dei detinet, & assumit in suis vsibus, & non ad aliorum vtilitatem, iste tanquam occultati talenti crimine condemnetur. Mat. 25.

CLXXIX. INTERROG. *Quid est immunditia, & quid est impudicitia?*

RESP. Immunditiam quidem lex ostendit. Hoc enim nomine vsa est super his, qui inuiti per naturalem necessitatem patiebantur ea, quæ homines pati consueuerunt. Impudicitia vero mihi videtur esse, cum quis naturalem libidinis motum impudentius & inuerecundius concitat & irritat.

CXC. INTERROG. *Quid est proprium furoris? & quid est proprium indignationis iustæ? & quomodo aliquoties quasi ab indignatione incipientes inueniuntur decidere in furorem?*

RESP. Furoris quidem proprium est, concitatio animæ mala meditantis aduersus eum, qui se concitat & irritat. Indignationis vero iustæ proprium est, peccantem corripere eo affectu vel proposito, quo auertimur à peccatis; & quod displicet nobis, quod non rectè gestum est. Quod autem interdum à bono incipiens anima decidit in malum, nihil mirum est. Multa enim inuenies huiusmodi, propter quod meminisse oportet sacræ scripturæ, dicentis: *Iuxta semitam scandalum posuerunt mihi.* Et iterum: *Nisi enim quis legitimè certauerit, non coronabitur.* Et ideo in omnibus obseruanda est rerum mensura, & tempus, & ordo; quia ex aliqua horum causa accidit, vt id quod videtur bonum, inueniatur malum. Psal. 138. 2. Tim. 2.

CXCI. INTERROG. *Ex quibus fructibus probari debet is, qui ex affectu arguit fratrem peccantem?*

RESP. Primo omnium ex eo quod præcipuum est, si cum misericordia redarguit, & est in eo illud quod dixit Apostolus: *Quia si patitur vnum membrum, compatiuntur omnia membra.* Vel illud: *Quis scandalizatur, & ego non vror?* Tum deinde, si in omni peccato similiter affligitur & contristatur, & erga omnes qui peccant, vel si in se delinquat aliquis, vel in alium, similiter contristatur & luget. Et si arguens obseruat illam regulam, quam Dominus posuit, id est, vt inter semetipsum solum, vel alio vno, vel duobus adhibitis. Super omnia autem, si obseruat quod dixit Apostolus: *cum omni patientia.* 2. Cor. 12. Mat. 18. 2. Tim. 3.

CXCII. INTERROG. *Si oportet eos, qui ingrediuntur ad fratres, statim artificia discere?*

RESP. Qui præsunt, probent; vt quem sociari voluerint corpori congregationis, artibus erudiant diuersis, secundum modum & qualitatem propriæ ætatis & conditionis: Vt verbi gratia: si ad meditanda vel

Digitized by Google

agenda spiritualia minus inueniatur idoneus, alterius negotij solicitetur occupationibus, ne torpentem otio atque vacantem satanas, expositum quodammodo suis telis occupet. Dicit enim Apostolus: *Qui non laborat, non manducet.* Et Salomon: *Otiositas inimica est animæ.* 2. Thes. 3.

Si quis non desiderio corrigendi fratres arguat eum qui delinquit, sed fini vitij explendi gratia; quomodo oportet hunc corrigi, si post multam communicationem in eisdem permaneat? CXCIII. INTERROG.

RESP. Iste velut suis commodis prospiciens, & primatus desiderans, notetur; & emendationis ei modus ex institutionum discipulis intimetur. Quod si permanserit in obstinatione, manifesta est sententia eorum, qui non pœnitent pro delicto.

Qualibus correptionibus uti oportet inter fratres, ad emendationem eorum qui delinquunt? CXCIV. INTERROG.

RESP. Hoc sit in iudicio positum eorum, qui præsunt, vel quanto tempore, vel quali modo corripi debeant: quia & ætas, & eruditio multam haberi facit differentiam pœnitentiæ.

Si in omni peccato, siue secundum cognitiones, siue secundum verbum, siue secundum actum: satanam in caussa esse conuenit dici? CXCV. INTERROG.

RESP. Generaliter arbitror, quod satanas ipse per seipsum caussa peccati existere nulli potest: sed motibus animæ nostræ, siue naturalibus, siue etiam ex vitio conceptis abutitur ad voluntatem malitiæ suæ; & de nostris nos motibus, si fortè non vigilemus, trahit in hoc quod ipsi gratum est, id est, in peccatum. Naturalibus ego motibus nostris abutitur: sicut illud quod in Domino facere conatus est, cum eum sensisset esurire, ait ad eum: *Si Filius es Dei, dic vt lapides isti panes fiant.* Mat. 4. Motibus autem ex vitio conquisitis abutitur, sicut fecit in Iuda: quem quoniam cupidum vidit & auaritiæ morbo ægrotantem, abusus Luc. 21. hoc vitio eius, vsque ad proditionis eum, ob triginta argentorum lucrum, pertraxit ruinam. Quia autem mala ex nobis ipsis oriuntur; manifestè ostendit Dominus dicens: *Quia de corde procedunt cogitationes* Mat. 15. *malæ*, & reliqua. Hoc autem accidit iis, qui per negligentiam inculta & squalentia naturalium in se bonorum semina derelinquunt: dicente Salomone: *Quia sicut agricultura, ita vir insipiens; & sicut vinea, ita* Prou. 24. *homo cui deest prudentia: & si relinquas eam, fiet deserta, & ascendent in ea spinæ, & erit derelicta.* Huic ergo animæ, quæ ex huiusmodi negligentia squaluerit, & in desertum venerit, consequens est suscipere illam sententiam, quæ dicit: *Spinæ & tribuli oriuntur in te:* Gen. 3. & pati illud quod scriptum est: *Expectaui vt faceret vuas; fecit autem* Isa. 5. *spinas*, de qua dixerat: *Plantaui vineam Soreth.* Et tunc merito dicetur ad eam illud, quod per Ieremiam prædictum est à Domino, dicente:

Digitized by Google

Ier. 2. *Ego te plantaui vineam fructiferam, totam veracem, quomodo conuersa es in amaritudinem vineæ alienæ?*

CXCVI. INTERROG *Si quis relinquens fiscalia debita, intret ad fratres, & parentes eius pro ipso exigantur, & tribulentur; si non affert hoc culpam aliquam, vel his qui eum susceperunt, vel illi ipsi qui ita egerit?*

RESP. Dominus noster Iesus Christus his qui interrogauerunt se: Matt. 22. *Si licet dari censum Cæsari, aut non*; ait: *Ostendite mihi denarium, cuius habet imaginem & subscriptionem?* Cum autem dixissent quia Cæsaris; Respondit dicens: *Reddite ergo quæ Cæsaris sunt, Cæsari; & quæ Dei sunt, Deo.* Ex hoc ergo manifestè docemur, quia hi obnoxij sunt tributis Cæsaris, apud quos inuenitur Cæsaris census & imago. Si quid ergo tale etiam iste veniens ad fratres secum detulit, obnoxius est ad exoluendum debitum. Si vero omnibus derelictis in manibus propinquorum abscessit, nullus vel ipsi, vel fratribus scrupulus debet existere.

CXCVII. INTERROG *Si oportet eum qui præest, extra eam quæ sororibus præest, loqui aliquid, quod ad ædificationem fidei pertineat, virginibus?*

RESP. Et quomodo seruabitur præceptum illud Apostoli dicentis: 1. Cor. 14. *Omnia vestra honestè & secundum ordinem fiant?*

CXCVIII. INTERROG *Si conuenit eum qui præest, cum ea quæ sororibus præest frequenter loqui; & maximè, si aliquid de fratribus pro hoc læduntur?*

1. Cor. 10. 2. Cor. 9. RESP. Apostolo dicente: *Vt quid enim libertas mea iudicatur ab alia conscientia?* bonum est imitari eum dicentem: *Quia non sum vsus potestate mea, ne offendiculum aliquod darem Euangelio Christi.* Et quantum fieri potest, & rarius videndæ sunt, & breuior est sermocinatio instituenda.

CXCIX. INTERROG *Si oportet, cum aliqua soror confitetur quodcunque delictum suum presbytero, etiam matrem Monasterij adesse?*

RESP. Honestius mihi videtur esse & religiosius, vt per seniorem matrem presbyter, si quid illud sibi videtur, statuat; & modum, vel tempus pœnitentiæ imponat ad emendationem eius, quæ corrigi desiderat à peccato. Non est enim honestatis, vt arbitror, aut ordinis, vt aliquis sine testimonio matris illius quæ præest, vel cum paucis, vel cum pluribus statuat aliquid, vel loquatur.

CC. INTERROG *Si oportet gesta turpia vel obscœna confitentem inuerecundius pronunciare omnibus, aut certis quibusque, & quibus illis?*

RESP. Confessio peccatorum hanc habet rationem, quam habet vulnus aliquod corporis vel passio, quæ medico demonstranda est. Sicut ergo non omnibus quis vitia vel vulnera corporis sui reuelat, nec quibuslibet, sed his tantummodo, qui summæ peritiæ testimonium habent, & curæ ac medelæ disciplinam; ita & confessio peccatorum fieri

Digitized by Google

debet apud eos tantummodo, qui curare hæc præualent ac emendare, secundum quod scriptum est: *Vos qui fortiores estis, infirmitates infirmorum portate:* hoc est, exportate & auferte per curationem. Gal. 6.

Si ignorante matre seniore presbyter aliquid fieri præcipiat sororibus, rectè videbitur indignari senior mater, cum ipsa nescierit? CCI. INTERROG.

RESP. Et valdè: alioquin ianitori præcipit frustra vt vigilet; si alius in domo vult quodlibet disponere. Sic & Aaron cum absente & ignorante Moyse in populo quippiam præsumit, conflato idolo, tam super se, quam super reliquum populum inducit graue peccatum. Ab hoc idololatriæ reatu Paulus Corinthiis, prouisum esse voluit, quibus pro corrigendo eo, qui patris vxorem violauerat, licet corpore absens scribit: *Congregatis vobis & meo spiritu, cum virtute Domini nostri Iesu Christi.* Timotheo etiam quamuis præposito omnibus, de vtendo modico vino præcipit. Quædam ordinantur à diuersis personis, disponente seniore, qui habere possunt congregationem: quædam vero nullatenus, nisi præsente seniore, & præcipuè in conuentu sororum. Siquidem discipuli, qui etiam potentia virtutis Dei multa signa operabantur, à quodam spiritum immundum eijcere non possunt, nisi prius magister hunc ad se allatum reddidit sanum. Ne vero persona potens disponere per se quid præsumat in congregatione, absque eo ad quem cura pertinet animarum, hinc colligitur; quoniam rarius sanitates contulit Dominus à maiore persona rogatus, vt reguli filio, & seruo Centurionis; quam fortè his, qui liberi ab imperio alieno suo viuebant arbitrio, vt docet mulier illa peccatrix, quæ per se currit ad medicum salutis. Exo. 32. 1. Cor. 3. Mat. 17.

Si potest impedire propositum sancti hominis satanas, quia scriptum est: Ego quidem Paulus semel & bis venire volui ad vos & impediuit nos satanas? CCII. INTERROG. 1. Thes. 2.

RESP. Eorum quæ in Domino geruntur, quædam quidem solo proposito & iudicio animæ efficiuntur, quædam etiam per corpus adimplentur; id est, vel labore, vel patientia corporis. Quæcunque ergo in animæ proposito consistunt, hæc impedire nullo modo potest satanas: ea vero quæ etiam ministerio corporis adimplentur, frequenter, permissu tamen Dei, impediri possunt, ad probationem eius qui impeditur: vt appareat, si à bono proposito nequaquam per huiusmodi impedimenta mutatur. Sicut hi qui super petram seminati dicuntur; quod ad præsens quidem audientes verbum cum gaudio susceperunt, facta autem tribulatione vel persecutione, continuo recesserunt. Vel certè si permanserint in bonis, maioribus præmiis digni sunt, quasi qui in certamine vicerint: sicut & ipse Apostolus, cum frequenter proposuisset Romam proficisci, & prohibitum se esse fatetur, tamen non cessauit à proposito, vsquequo quod proposuerat expleret. Sed per patientiam sustinuit, sicut sanctus Iob, qui tanta à diabolo passus est; cogente se loqui aliquid impium aduersus Deum, & in nullo penitus, nec in sermone quidem regulam pietatis excessit, quo Luc. 18. Rom. 1.

Digitized by Google

Iob. 1. minus ea sentiret de Deo quæ pia erant. Sicut scriptum est de eo; *Quia in his omnibus nihil peccauit Iob labiis suis in conspectu Domini; nec dedit insipientiam Deo.*

CCIII. *Quomodo fit aliquis in præsenti sæculo stultus?*

INTERROG. RESP. Si timeat sententiam Domini dicentis. *Væ qui prudentes* Isa. 5. *sunt apud seipsos, & in conspectu suo sapientes.* Et imitetur eum qui Psal. 72. dixit: *Sicut iumentum factus sum apud te.* Et omnem arrogantiam prudentiæ abijciens, non prius credat sensibus suis inesse aliquid boni, quam mandato Domini illuminetur; vt intelligat, quid est quod placeat Deo, siue in opere, siue in verbo, siue in cogitatione; secundum quod & Apostolus dixit: 2. Cor. 3. *Confidentiam autem talem habemus in Christo ad Deum: non quia à nobis ipsis idonei sumus cogitare aliquid, quasi ex nobis; sed sufficientia nostra ex Deo est.*

Explicit Regula S. Basilij Episcopi.

BIBLIOTECA DERECHO

CODICIS

Digitized by Google

CODICIS
REGVLARVM
PARS SECVNDA.

In qua SS. Patrum Occidentalium Regulæ ad Monachos.

S. BENEDICTI Abbatis Casinensis.
CONSENSORIA MONACHORVM INCERTI.
SS. PAVLI ET STEPHANI Abbatum.
S. CÆSARII Arelatensis.
S. AVRELIANI Arelatensis.
S. FERREOLI Vcetiensis.
S. COLVMBANI Abbatis.
MONASTERII Tarnatensis.
S. ISIDORI Hispalensis.
S. FRVCTVOSI Bracarensis.
EIVSDEM REGVLA COMMVNIS.
CVIVSDAM PATRIS.
REGVLA MAGISTRI.
GRIMLAICI REGVLA SOLITARIORVM.

UNIVERSIDAD CENTRAL
BIBLIOTECA
LERIDA

Digitized by Google

Digitized by Google

S. BENEDICTI ABBATIS
CASINENSIS REGVLA MONACHORVM.

UNIVERSIDAD C... BIBLIOTECA ...

DE S. BENEDICTI REGVLA VETERVM aliquot testimonia.

S. GREGORIVS M. PP. Dial. l. II. c. XXXVI.

BENEDICTVS vir Dei inter tot miracula, quibus in mundo claruit, doctrinæ quoque verbo non mediocriter fulsit. Nam scripsit Monachorum Regulam, discretione præcipuam, sermone luculentam. Cuius si quis subtilius mores vitamque cognoscere, potest in eadem institutione Regulæ, omnes magisterij illius actus inuenire: quia sanctus vir nullo modo potuit aliter docere quam vixit.

HONORIVS Augustodun. Script. Eccl. l. III. c. XXX.

BENEDICTVS Abbas Monasterij Casini, scripsit Regulam Monachorum, per totum mundum promulgatam; qui omnium iustorum spiritu plenus scribitur.

SIGEBERTVS Gemblac. Script. Eccl. c. XXXI.

BENEDICTVS Casinensis, pater Monachorum, Nursia Italiæ Prouincia ortus, spretis literarum studiis eremiticam vitam expetiuit, & prouectus ad summum culmen Monasticæ perfectionis, secundum quam vixit, scripsit Regulam Monachorum, sermone luculentam, discretione præcipuam. Simplicius discipulus eius, latens Magistri opus publicauit.

PETRVS Diac. de viris illust. Casin. c. V.

SIMPLICIVS sanctissimi BENEDICTI discipulus, ac post eum tertius in Casino Abbas effectus, Regulam quam suus Magister condiderat, publicè legendam omnibus Monachis tradidit.

PAVLVS Diaconus de gestis Longobard. l. VI. cap. XL.

HVIC venerando viro Petronaci insequenti tempore sacerdotum præcipuus & Deo dilectus Pontifex Zacharias plura adiutoria contulit, libros scilicet sanctæ Scripturæ, insuper & Regulam, quam beatus Pater Benedictus suis sanctis manibus conscripsit, paterna pietate concessit.

CONCILIVM Germanicum incertum, confirmatum à Concilio Leptinensi ad an. DCCXLIII. Can. VII.

DECREVIMVS vt Monachi & ancillæ Dei monasteriales iuxta Regulam S. Benedicti Cœnobia vel Xenodochia sua ordinare, gubernare, viuere studeant: & vitam propriam degere secundum prædicti patris ordinationem non negligant.

Digitized by Google

CONCILIVM Leptinense Can. I.

ABBATES & Monachi receperunt Regulam sancti Patris Benedicti ad restaurandam normam regularis vitæ.

BREVIS Capitul. Caroli M. to II. Conc. Gall. c. XII.

QVÆRENDVM qua Regula Monachi vixissent in Gallia, priusquam Regula S. Benedicti in ea tradita fuisset; cum legamus S. Martinum & Monachum fuisse, & sub se Monachos habuisse, qui multo ante S. Benedictum fuit.

CONCIL. Remense II Can. IX.

LECTA est Regula S. Benedicti, vt ad memoriam reduceretur Abbatibus minus scientibus, qualiter & se & suos secundum eandem Regulam custodire valerent atque gubernare.

CONCILIVM Duziacense II. cap. VII.

BEATVS gratia & nomine Benedictus sancto Spiritu inspiratus consona sacris Scripturis, & aliorum orthodoxorum Patrum Prædicationibus in Regula sua dicit.

S. BERNARDVS de præcepto & dispen. cap. III.

REGVLÆ sanctorum Basilij, Augustini, BENEDICTI, necnon authentici canones, & si qua sunt alia Ecclesiastica instituta dignæ auctoritatis, quoniam à sanctis tradita sunt, sancita stabiliter perseuerant; nec omnino cuiuis subiectorum ea aliquo modo variare, vel mutare conceditur.

SIMPLICIVS ABBAS CASINENSIS
In Regulam S. Benedicti.

QVi leui iugo Christi colla submittere cupis
Regulæ sponte da mentem, dulcia vt capias mella.
Hic Testamenti veteris nouique mandata,
Hic ordo diuinus, hicque castissima vita.
Hoc BENEDICTVS Pater constituit sacrum volumen,
Suisque mandauit hæc seruanda alumnis.
Simplicius famulus Christique minister
Magistri latens opus propagauit in omnes:
Vna tamen merces vtrisque manet in æuum.

Digitized by Google

INCIPIT PROLOGVS

REGVLÆ S. BENEDICTI ABBATIS.

OBSCVLTA ô fili præcepta magiſtri, & inclina aurem cordis tui; & admonitionem pij Patris libenter excipe, & efficaciter comple: vt ad eum per obedientiæ laborem redeas, à quo per inobedientiæ deſidiam receſſeras.

Ad te ergo nunc meus ſermo dirigitur, quiſquis abrenuncians propriis voluntatibus, Domino Chriſto vero regi militaturus, obedientiæ fortiſſima atque præclara arma ſumis. In primis, vt quicquid agendum inchoas bonum, ab eo perfici inſtantiſſima oratione depoſcas; vt qui nos iam in filiorum dignatus eſt numero computare, non debeat aliquando de malis actibus noſtris contriſtari. Ita enim ei omni tempore de bonis ſuis in nobis parendum eſt, vt non ſolum vt iratus pater ſuos non aliquando filios exhæredet; ſed nec, vt metuendus dominus, irritatus malis noſtris, vt nequiſſimos ſeruos perpetuam tradat ad pœnam, qui eum ſequi noluerint ad gloriam.

Exurgamus ergo tandem aliquando, excitante nos Scriptura ac dicente: *Hora eſt iam nos de ſomno ſurgere*: & apertis oculis noſtris ad deificum lumen, attonitis auribus audiamus, diuina quotidie clamans quid nos admoneat vox, dicens: *Hodie ſi vocem eius audieritis, nolite obdurare corda veſtra.* Et iterum: *Qui habet aures audiendi audiat, quid Spiritus dicat Eccleſiis.* Et quid dicit? *Venite filij, audite me; timorem Domini docebo vos. Currite, dum lumen vitæ habetis, ne tenebræ mortis vos comprehendant.* Et quærens Dominus in multitudine populi, cui hæc clamat, operarium ſuum, iterum dicit: *Quis eſt homo, qui vult vitam, & cupit videre dies bonos?* Quod ſi tu audiens, reſpondeas: Ego, dicit tibi Deus: Si vis habere veram & perpetuam vitam, *prohibe linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum: diuerte à malo, & fac bonum: inquire pacem, & ſequere eam.* Et cum hæc feceritis, oculi mei ſuper vos, & aures meæ ad preces veſtras. *Et antequam me inuocetis, dicam: Ecce adſum.* Quid dulcius nobis hac voce Domini inuitantis nos, fratres cariſſimi? Ecce pietate ſua demonſtrat nobis Dominus viam vitæ.

Rom. 13. Pſal. 94. Apoc. 2. Pſal. 33. Ioan. 12. Pſal. 33. Iſa. 58. & 65.

Succinctis ergo fide vel obſeruantia bonorum actuum lumbis noſtris per ducatum Euangelij pergamus itinera eius; vt mereamur eum, qui nos vocauit in regnum ſuum, videre. In cuius regni tabernaculo ſi volumus habitare, niſi illuc bonis actibus curritur, minimè peruenitur. Sed

Eph. 6.

Digitized by Google

Psal. 14. interrogemus cum Propheta Dominum, dicentes ei: *Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in monte sancto tuo?* Post hanc interrogationem, fratres, audiamus Dominum respondentem, & Ibid. ostendentem nobis viam ipsius tabernaculi, dicentem: *Qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam; qui loquitur veritatem in corde suo; qui non egit dolum in lingua sua; qui non fecit proximo suo malum; qui opprobrium non accepit aduersus proximum suum.* Qui malignum diabolum aliqua suadentem sibi cum ipsa suasione sua à conspectibus cordis Ps. 136. sui respuens, deduxit ad nihilum, & paruulos cogitatus eius tenuit, & allisit ad Christum. Qui timentes Dominum de bona obseruantia sua non se reddunt elatos; sed ipsa in se bona, non à se posse, sed à Domino fieri existimantes, operantem in se Dominum magnificant, illud cum Propheta Ps. 113. dicentes: *Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.* Sicut nec Paulus Apostolus de prædicatione sua sibi aliquid imputauit, di- 1. Cor. 15. cens: *Gratia Dei sum id, quod sum.* Et iterum ipse dicit: *Qui gloriatur,* 1 Cor. 1. *in Domino glorietur.* Vnde & Dominus in Euangelio ait: *Qui audit ver-* 2. Cor. 10. *ba mea hæc, & facit ea, similabo eum viro sapienti, qui ædificauit* Matt. 7. *domum suam supra petram: venerunt flumina, flauerunt venti, & impegerunt in domum illam, & non cecidit: quia fundata erat supra petram.* Hæc complens Dominus, expectat quotidie his suis sanctis monitis factis nos respondere debere. Ideo nobis propter emendationem malo- Rom. 2. rum huius vitæ dies ad inducias relaxantur, dicente Apostolo: *An nescis, quia patientia Dei ad pœnitentiam te adducit?* Nam pius Dominus di- Ezc. 18. cit: *Nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat.* Cum ergo interrogassemus Dominum, fratres, de habitatore tabernaculi eius, audiuimus habitandi præceptum: sed si compleamus habitatoris officium, erimus hæredes regni cœlorum. Ergo præparanda sunt corda & corpora sanctæ præceptorum obedientiæ militanda: & quod minus habet in nos natura possibile, rogemus Dominum, vt gratiæ suæ iubeat nobis adiutorium ministrare. Et si fugientes gehennæ pœnas ad vitam volumus peruenire perpetuam, dum adhuc vacat, & in hoc corpore sumus, & hæc omnia per hanc lucis vitam vacat implere, currendum & agendum est modo, quod in perpetuum nobis expediat.

Constituenda est ergo à nobis Dominici schola seruitij: in quo institutione nihil asperum, nihil graue nos constituturos speramus. Sed & si quid paululum restrictius, dictante æquitatis ratione, propter emendationem vitiorum, vel conseruationem caritatis processerit, non illico pauore perterritus refugias viam salutis, quæ non est nisi angusto initio incipien- Matt. 7. da: processu vero conuersationis & fidei, dilatato corde, inenarrabili di- Ps. 118. lectionis dulcedine curritur via mandatorum Dei: vt ab ipsius nunquam magisterio discedentes, in eius doctrina vsque ad mortem in Monasterio 1. Cor. 1. perseuerantes, passionibus Christi per patientiam participemur; vt & regni eius mereamur esse consortes. Amen.

Explicit Prologus.

Digitized by Google

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLÆ S. Benedicti Abbatis.

1. *De generibus, vel vita Monachorum.*
2. *Qualis debeat esse Abbas.*
3. *De adhibendis ad consilium fratribus.*
4. *Quæ sunt instrumenta bonorum operum.*
5. *De obedientia.*
6. *De taciturnitate.*
7. *De humilitate.*
8. *De officiis diuinis in noctibus.*
9. *Quanti Psalmi dicendi sunt nocturnis horis.*
10. *Qualiter æstatis tempore agatur nocturna laus.*
11. *Qualiter diebus Dominicis vigiliæ agantur.*
12. *Quomodo matutinorum solemnitas agatur.*
13. *Priuatis diebus qualiter matutini agantur.*
14. *In natalitiis Sanctorum qualiter agantur vigiliæ.*
15. *Alleluia quibus temporibus dicatur.*
16. *Qualiter diuina opera per diem agantur.*
17. *Quot Psalmi per easdem horas canendi sunt.*
18. *Quo ordine ipsi Psalmi dicendi sint.*
19. *De disciplina psallendi.*
20. *De reuerentia orationis.*
21. *De decanis Monasterij.*
21. *Quomodo dormiant Monachi.*
23. *De excommunicatione culparum.*
24. *Qualis debeat esse modus excommunicationis.*
25. *De grauioribus culpis.*
26. *De ijs, qui sine iussione Abbatis iunguntur excommunicatis.*
27. *Qualiter debeat Abbas solicitus esse circa excommunicatos.*
28. *De ijs, qui sæpius correpti non emendauerint.*
29. *Si debeant iterum recipi fratres exeuntes de Monasterio.*
30. *De pueris minori ætate qualiter corripiantur.*
31. *De cellerario Monasterij qualis debeat esse.*
32. *De ferramentis, & rebus Monasterij.*
33. *Si quid debeant Monachi proprium habere.*
34. *Si omnes æqualiter debeant necessaria accipere.*
35. *De septimanariis coquinæ.*
36. *De infirmis fratribus.*
37. *De senibus, vel infantibus.*
38. *De hebdomadario lectore.*
39. *De mensura ciborum.*

Digitized by Google

40. *De mensura potus.*
41. *Quibus horis oporteat reficere fratres.*
42. *Vt post completorium nemo loquatur.*
43. *De ijs, qui ad opus Dei, vel ad mensam tarde occurrunt.*
44. *De ijs, qui excommunicantur, quomodo satisfaciant.*
45. *De ijs, qui falluntur in oratorio.*
46. *De ijs, qui in aliis quibuslibet rebus delinquunt.*
47. *De significanda hora operis Dei.*
48. *De opere manuum quotidiano.*
49. *De Quadragesimæ obseruatione.*
50 *De fratribus qui longè ab oratorio laborant, aut in via sunt.*
51. *De fratribus, qui non satis longè proficiscuntur.*
52. *De oratorio Monasterij.*
53 *De hospitibus suscipiendis.*
54. *Si debeat Monachus litteras, vel aliquid suscipere.*
55. *De vestiarijs, & calciarijs fratrum.*
56. *De mensa Abbatis.*
57. *De artificibus Monasterij,*
58. *De disciplina suscipiendorum fratrum.*
59. *De filijs nobilium, vel pauperum, qui offeruntur.*
60. *De Sacerdotibus, qui voluerint in Monasterio habitare.*
61. *De Monachis peregrinis qualiter suscipiantur.*
62. *De Sacerdotibus Monasterij.*
63. *De ordine Congregationis.*
64. *De ordinando Abbate.*
65. *De Præposito Monasterij.*
66. *De ostiario Monasterij.*
67. *De fratribus in via directis.*
68. *Si fratri impossibilia iniungantur.*
69. *Vt in Monasterio non præsumat alter alium defendere.*
70. *Vt non præsumat quisquam alium cædere, aut excommunicare.*
71. *Vt obedientes sint sibi inuicem fratres.*
72. *De zelo bono, quem debent habere Monachi.*
73. *De eo, quod non omnis obseruatio iustitiæ in hac sit Regula constituta.*

Expliciunt Capitula.

Digitized by Google

INCIPIT REGVLA S. BENEDICTI ABBATIS.

CAP. I. *De generibus vel vita Monachorum.*

MONACHORVM quatuor esse genera manifestum est. Primum, Cœnobitarum: hoc est, monasteriale, militans sub Regula, vel Abbate. Deinde secundum genus est Anachoretarum, id est, Eremitarum; horum, qui non conuersionis feruore nouitio, sed Monasterij probatione diuturna didicerunt contra diabolum multorum solatio iam docti pugnare: & bene instructi fraterna ex acie ad singularem pugnam Eremi, securi iam sine consolatione alterius, sola manu vel brachio contra vitia carnis, vel cogitationum, Deo auxiliante, pugnare sufficiunt. Tertium vero Monachorum teterrimum genus est Sarabaitarum, qui nulla regula approbati, vel experientia magistra, sicut aurum fornacis: sed in plumbi natura molliti, adhuc operibus seruantes seculo fidem, mentiri Deo per tonsuram noscuntur. Qui bini, aut terni, aut certè singuli sine pastore, non Dominicis, sed suis inclusi ouilibus, pro lege eis est desideriorum voluptas: cum quicquid putauerint, vel elegerint, hoc dicunt sanctum; & quod noluerint, hoc putant non licere. Quartum vero genus est Monachorum, quod nominatur gyrouagum; qui tota vita sua per diuersas Prouincias ternis aut quaternis diebus per diuersorum cellas hospitantur, semper vagi, & nunquam stabiles, & propriis voluptatibus, & gulæ illecebris seruientes, & per omnia deteriores Sarabaïtis: de quorum omnium miserrima conuersatione melius est silere, quam loqui. His ergo omissis, ad Cœnobitarum fortissimum genus disponendum, adiuuante Domino, veniamus.

CAP. II. *Qualis debeat Abbas esse.*

ABbas, qui præesse dignus est Monasterio, semper meminere debet, quod dicitur, & nomen maioris factis implere. Christi enim agere vices in Monasterio creditur, quando ipsius vocatur pronomine, dicente Apostolo: *Accepistis Spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba Pater.* Rom. 8. Ideoque Abbas nihil extra præceptum Domini (quod absit) debet docere aut constituere, vel iubere: sed iussio eius vel doctrina fermentum diuinæ iustitiæ in discipulorum mentibus conspergatur. Memor sit semper Abbas, quia doctrinæ suæ, vel discipulorum obedientiæ, vtrarumque rerum in tremendo iudicio Dei facienda erit discussio. Sciatque Abbas culpæ Pastoris incumbere, quicquid in ouibus paterfamilias vtilitatis minus potuerit inuenire. Tantundem iterum erit liber, vt si inquieto vel inobedienti gregi pastoris fuerit omnis diligentia attributa, & morbidis earum actibus vniuersa fuerit cura exhibita, pastor earum in iudicio Domini absolutus, dicat cum Propheta Domino: *Iustitiam tuam* Psal. 39.

Digitized by Google

non abſcondi in corde meo; veritatem tuam, & ſalutare tuum dixi: ipſi autem contemnentes ſpreuerunt me. Et tunc demum inobedientibus curæ ſuæ ouibus pœna ſit eis prævalens ipſa mors.

Ergo cum aliquis ſuſcipit nomen Abbatis, duplici debet doctrina ſuis præeſſe diſcipulis; id eſt, omnia bona & ſancta factis amplius quam verbis oſtendat: vt capacibus diſcipulis mandata Domini verbis proponat; duris vero corde & ſimplicioribus, factis ſuis diuina præcepta demonſtret. Omnia vero, quæ diſcipulis docuerit eſſe contraria, in ſuis factis
1.Cor.9. indicet non agenda: ne aliis prædicans, ipſe reprobus inueniatur. Ne quando illi dicat Deus peccanti: *Quare tu enarras iuſtitias meas, & aſ-*
Pſal. 49. *ſumis teſtamentum meum per os tuum? Tu verò odiſti diſciplinam, &*
Matt. 7. *proiecisti ſermones meos poſt te.* Et qui in fratris tui oculo feſtucam videbas, in tuo trabem non vidiſti? Non ab eo perſona in Monaſterio diſcernatur: non vnus plus ametur quam alius, niſi quem in bonis actibus, aut obedientia inuenerit meliorem. Non conuertenti ex ſeruitio præponatur ingenuus; niſi alia rationabilis cauſa exiſtat. Quod ſi ita iuſtitia dictante Abbati viſum fuerit, & de cuiuſlibet ordine id faciat; ſin alias,
1.Cor.12. propria teneant loca: quia ſiue ſeruus, ſiue liber, omnes in Chriſto vnum
Rom.12. ſumus; & ſub vno Domino æqualem ſeruitutis militiam bajulamus: quia
Gal.2. non eſt apud Deum perſonarum acceptio. Solummodo in hac parte apud
Eph. 6. ipſum diſcernimur, ſi meliores ab aliis in operibus bonis, & humiles inueniamur. Ergo æqualis ſit ab eo omnibus caritas; vna præbeatur omnibus, ſecundum merita, diſciplina.

In doctrina ſua namque Abbas Apoſtolicam debet illam ſemper formam
1.Tim. 4. ſeruare, in qua dicit: *Argue, obſecra, increpa*; id eſt, miſcens temporibus tempora, terroribus blandimenta, dirum magiſtri, pium patris oſtendat affectum: id eſt, indiſciplinatos & inquietos debet durius arguere; obedientes autem & mites & patientes, vt in melius proficiant, obſecrare. Negligentes & contemnentes vt increpet & corripiat, admonemus. Neque diſſimulet peccata delinquentium; ſed mox vt cœperint oriri, radicitus
1.Reg.2. ea, vt prævalet, amputet: memor periculi Heli Sacerdotis de Silo. Et honeſtiores quidem atque intelligibiles animos prima vel ſecunda admonitione verbis corripiat: improbos autem & duros, ac ſuperbos, vel inobedientes verberum vel corporis caſtigatione, in ipſo initio peccati coërceat; ſciens ſcriptum: *Stultus verbis non corrigitur.* Et iterum: *Percute*
Prou. 18. *filium tuum virga, & liberabis animam eius à morte.*
Ibid. 23. Meminere debet ſemper Abbas, quod eſt; meminere, quod dicitur; & ſcire, quia cui plus committitur, plus ab eo exigitur: ſciatque quam difficilem & arduam rem ſuſcepit, regere animas, & multorum ſeruire moribus. Et alium quidem blandimentis, alium vero increpationibus, alium ſuaſionibus: & ſecundum vniuſcuiuſque qualitatem vel intelligentiam, ita ſe omnibus conformet & aptet, vt non ſolum detrimenta gregis ſibi commiſſi non patiatur; verum in augmentatione boni gregis gaudeat. Ante omnia ne diſſimulans aut paruipendens ſalutem animarum ſibi

Digitized by Google

commissarum, plus gerat solicitudinem de rebus transitoriis & terrenis, atque caducis; sed semper cogitet, quia animas suscepit regendas, de quibus & rationem redditurus est. Et ne causetur de minori forte substantia, meminerit scriptum: *Primum quærite regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis.* Et iterum: *Nihil deest timentibus eum.* Matt. 6. Psal. 34. Sciatque, quia qui suscipit animas regendas, præparet se ad rationem reddendam. Et quantum sub cura sua fratrum se habere scierit numerum, agnoscat pro certo, quia in die iudicij ipsarum omnium animarum est redditurus Domino rationem, sine dubio addita & suæ animæ: & ita timens semper futuram discussionem pastoris de creditis ouibus, cum de alienis ratiociniis cauet, redditur de suis solicitus: & cum de admonitionibus suis emendationem aliis submministrat, ipse quoque efficitur à vitiis emendatus.

CAP. III. *De adhibendis ad consilium fratribus.*

QVoties aliqua præcipua agenda sunt in Monasterio, conuocet Abbas omnem Congregationem, & dicat ipse, vnde agitur: & audiens consilium fratrum, tractet apud se, & quod vtilius iudicauerit, faciat. Ideo autem omnes ad consilium vocari diximus; quia sæpe iuniori Dominus reuelat, quod melius est. Sic autem dent fratres consilium cum omni humilitatis subiectione; & non præsumant procaciter defendere, quod eis visum fuerit: sed magis in Abbatis pendeat arbitrio; vt quod salubrius esse iudicauerit, ei cuncti obediant. Sed sicut discipulis conuenit obedire magistro, ita & ipsum prouide & iuste condecet cuncta disponere. In omnibus igitur omnes magistram sequantur Regulam, neque ab ea temerè declinetur à quoquam.

Nullus in Monasterio proprij sequatur cordis voluntatem: neque præsumat quisquam cum Abbate suo proterue intus aut foris Monasterium contendere, quod si præsumpserit, regulari disciplinæ subiaceat. Ipse tamen Abbas cum timore Dei & obseruatione Regulæ omnia faciat; sciens se procul dubio de omnibus iudiciis suis æquissimo iudici Deo rationem redditurum. Si qua vero minora agenda sunt in Monasterij vtilitatibus, seniorum tantum vtatur consilio; sicut scriptum est: *Omnia fac cum consilio, & post factum non pœnitebis.* Eccl. 32.

CAP. IV. *Quæ sunt instrumenta bonorum operum.*

I. IN primis, Dominum Deum diligere ex toto corde, tota anima, tota virtute. *Deut. 6. Mat. 22.*

II. Deinde proximum tanquam seipsum. *Luc. 10. Leuit. 19.*

III. Deinde non occidere. *Exo. 20. Matt. 5.*

IV. Non adulterari. *Ibid.*

V. Non facere furtum. *Ibid.*

VI. Non concupiscere. *Exo. 20. Deut. 5.*

VII. Non falsum testimonium dicere. *Ibid.*

VIII. Honorare omnes homines. *1. Petr. 2.*

IX. Et quod sibi quis fieri non vult, alij ne faciat. *Tob. 4.*

Digitized by Google

X. Abnegare semetipsum sibi, vt sequatur Christum. *Luc.9.*
XI. Corpus castigare. *1. Cor.9.*
XII. Delicias non amplecti. *1.Tim.5. 2.Petr.2.*
XIII. Ieiunium amare. *Ioël.1. Dan.1.*
XIV. Pauperes recreare. *Tob.4.*
XV. Nudum vestire. *Isaiæ 58.*
XVI. Infirmum visitare. *Matt. 25.*
XVII. Mortuum sepelire. *Tob.1.2.*
XVIII. In tribulatione subuenire. *Eccl.6.*
XIX. Dolentem consolari. *Eccl.7.*
XX. A seculi actibus se facere alienum. *2.Tim. 2. Iac.1.*
XXI. Nihil amori Christi præponere. *Matt.10.*
XXII. Iram non perficere. *Matt.5.*
XXIII. Iracundiæ tempus non reseruare. *Ephes.4.*
XXIV. Dolum in corde non tenere. *Prou. 12.*
XXV. Pacem falsam non dare. *Psal.27.Rom.12.*
XXVI. Caritatem non derelinquere. *1.Pet.4.*
XXVII. Non iurare, ne fortè periuret. *Matt.5.*
XXVIII. Veritatem ex corde & ore proferre. *Psal. 14.*
XXIX. Malum pro malo non reddere. *1.Thess.5.*
XXX. Iniuriam non facere, sed & factam patienter sufferre. *1.Cor.6.*
XXXI. Inimicos diligere. *Matt.5.Luc.6.*
XXXII. Maledicentes se non remaledicere, sed magis benedicere. *Rom.12. 1.Pet.3.*
XXXIII. Persecutionem pro iustitia sustinere. *Matth.5.*
XXXIV. Non esse superbum. *Tob.4.*
XXXV. Non vinolentum. *1.Tim.3.*
XXXVI. Non multum edacem. *Eccl.37.*
XXXVII. Non somnolentum. *Prou.20.*
XXXVIII. Non pigrum. *Prou.24. Rom.12.*
XXXIX. Non murmuriosum. *1 Cor.10.*
XL. Non detractorem. *Prou. 24.*
XLI. Spem suam Deo committere. *Psal.36.*
XLII. Bonum aliquod in se cum viderit, Deo applicet, non sibi. *Iacob.1.*
XLIII. Malum vero semper à se factum sciat, & sibi reputet. *Ose 13.*
XLIV. Diem iudicij timere. *Iob.31.*
XLV. Gehennam expauescere. *Luc.12.*
XLVI. Vitã æternã omni concupiscentia spiritali desiderare. *Ps.83. Phil.1.*
XLVII. Mortem quotidie ante oculos suspectam habere. *Mat.24.*
XLVIII. Actus vitæ suæ omni hora custodire. *Deut.4.*
XLIX. In omni loco Deum se respicere pro certo scire. *Prou.5.*
L. Cogitationes malas cordi suo aduenientes mox ad Christum allidere; & seniori spiritali patefacere. *Ps.136. Eccl.8.*
LI. Os suum à malo vel prauo eloquio custodire. *Psal.33.*

Digitized by Google

LII. Multum loqui non amare. *Prou.* 10. *Matt.* 12.
LIII. Verba vana, aut risui apta non loqui. 2. *Tim.* 2.
LIV. Risum multum aut excussum non amare. *Eccl.* 21.
LV. Lectiones sanctas libenter audire. *Luc.* 11.
LVI. Orationi frequenter incumbere. *Luc.* 18.
LVII. Mala sua præterita cum lacrimis vel gemitu quotidie in oratione Deo confiteri: de ipsis malis de cætero emendare. *Psal* 6.
LVIII. Desideria carnis non perficere. *Gal.* 5.
LIX. Voluntatem propriam odire. *Heb.* 13.
LX. Præceptis Abbatis in omnibus obedire, etiamsi ipse aliter, quod absit, agat: memores illud Dominicum præceptum: *Quæ dicunt, facite: quæ autem faciunt, facere nolite.* *Matth.* 23.
LXI. Non velle dici sanctum, antequam sit; sed prius esse, quod verius dicatur. *Matt.* 6.
LXII. Præcepta Dei factis quotidie adimplere. *Eccl.* 6.
LXIII. Castitatem amare. 1. *Tim.* 5.
LXIV. Nullum odire. *Leuit.* 9.
LXV. Zelum non habere; inuidiam non exercere. *Gal.* 5.
LXVI. Contentionem non amare. 2. *Tim.* 2.
LXVII. Elationem fugere. *Psal.* 130.
LXVIII. Seniores venerari. *Leuit.* 19.
LXIX. Iuniores diligere in Christi amore. 1. *Tim.* 5.
LXX. Pro inimicis orare. *Matt.* 5.
LXXI. Cum discordante ante solis occasum in pacem redire. *Ephes.* 4.
LXXII. Et de Dei misericordia nunquam desperare. *Eze.* 18.

Ecce hæc sunt instrumenta artis spiritalis, quæ cum fuerint à nobis die noctuque inceſſabiliter adimpleta, & in die iudicij reconsignata, illa merces nobis à Domino recompensabitur, quam ipse promisit, quod *oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus, his qui diligunt eum.* 1. Cor. 2. Officina vero, vbi hæc omnia diligenter operemur, claustra sunt Monasterij, & stabilitas in congregatione.

Cap. V *De Obedientia.*

PRimus humilitatis gradus est obedientia sine mora. Hæc conuenit iis, qui nihil sibi à Christo carius aliquid existimant, propter seruitium sanctum, quod professi sunt, seu propter metum gehennæ; vel gloriam vitæ æternæ; mox vt aliquid imperatum à maiore fuerit, ac si diuinitus imperetur, moram pati nesciunt in faciendo: de quibus Dominus dicit: *Obauditu auris obediuit mihi.* Et item dicit Doctoribus: *Qui vos audit, me audit.* Ergo hi tales relinquentes statim quæ sua sunt, & voluntatem propriam deserentes mox exoccupatis manibus, & quod agebant imperfectum relinquentes, vicino obedientiæ pede iubentis vocem factis sequuntur; & veluti vno momento prædicta Magistri iussio, & perfecta discipuli opera, in velocitate timoris Dei, ambæ res communiter citius explicantur, quibus ad vitam æternam gradiendi amor incumbit. Ideo Psal. 17. Matt. 10.

Digitized by Google

angustam viam arripiunt: vnde Dominus dicit: *Angusta via est, quæ ducit ad vitam*, vt non suo arbitrio viuentes, vel desideriis suis & voluptatibus obedientes, sed ambulantes alieno iudicio & imperio, in cœnobiis degentes, Abbatem sibi præesse desiderant. Sine dubio hi tales illam Domini imitantur sententiam qua dicit: *Non veni facere voluntatem meam, sed eius qui misit me.* Sed hæc ipsa obedientia tunc acceptabilis erit Deo, & dulcis hominibus; si quod iubetur, non trepide, non tarde, non tepide, aut cum murmure, vel cum responso nolentis efficiatur: quia obedientia quæ maioribus præbetur, Deo exhibetur. Ipse enim dixit: *Qui vos audit, me audit.* Et cum bono animo à discipulis præberi oportet: *quia hilarem datorem diligit Deus.* Nam cum malo animo si obedit discipulus, & non solum ore, sed etiam in corde si murmurauerit; etiamsi impleat iussionem, tamen acceptum iam non erit Deo, qui cor respicit murmurantis. Et pro tali facto nullam consequitur gratiam: imo pœnam murmurantium incurrit, si non cum satisfactione emendauerit.

Matt. 7. Ioan. 6. Matt. 10. Cor. 29. Eccl. 35.

CAP. VI. *De Taciturnitate.*

FAciamus, quod ait Propheta: *Dixi, custodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea: posui ori meo custodiam: obmutui, & humiliatus sum, & silui à bonis.* Hic ostendit Propheta, si à bonis eloquiis interdum propter taciturnitatem debet tacere, quanto magis à malis verbis propter pœnam peccati debet cessare? Ergo quamuis de bonis & sanctis, & ædificationum eloquiis, perfectis discipulis, propter taciturnitatis grauitatem, rara loquendi concedatur licentia: quia scriptum est: *In multiloquio non effugies peccatum.* Et alibi: *Mors & vita in manibus linguæ.* Nam loqui & docere Magistrum condecet; tacere & audire discipulo conuenit. Et ideo si qua requirenda sunt à Priore, cum omni humilitate & subiectione reuerentiæ requirantur. Scurrilitates vero, vel verba otiosa & risum mouentia, æterna clausura in omnibus locis damnamus; & ad talia eloquia discipulum aperire os non permittimus.

Psal. 38. Prou. 10. Ibid. 14.

CAP. VII. *De Humilitate.*

CLamat nobis Scriptura diuina, fratres, dicens: *Omnis qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur.* Cum hæc ergo dicit, ostendit nobis omnem exaltationem genus esse superbiæ: quod se cauere Propheta indicat, dicens: *Domine, non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei; neque ambulaui in magnis, neque in mirabilibus super me.* Sed quid? *Si non humiliter sentiebam, sed exaltaui animam meam, sicut ablactatus super matre sua, ita retribues in anima mea.* Vnde, fratres, si summæ humilitatis volumus culmen attingere, & ad exaltationem illam cœlestem, ad quam per præsentis vitæ humilitatem ascenditur, volumus velociter peruenire; actibus nostris ascendentibus scala illa erigenda est, quæ in somno Iacob apparuit; per quam ei descendentes & ascendentes Angeli monstrabantur. Non aliud sine dubio descensus ille & ascensus à nobis intelligitur, nisi exaltatione descendere, & humilitate ascendere. Scala vero ipsa erecta, nostra est

Luc. 14. Psal. 130. Gen. 28.

Digitized by Google

vita in ſeculo, quæ humiliato corde à Domino erigitur ad cœlum. Latera enim eiuſdem ſcalæ, dicimus noſtrum eſſe corpus & animam: in quibus lateribus diuerſos gradus humilitatis, vel diſciplinæ, euocatio diuina aſcendendos inſeruit.

Primus itaque humilitatis gradus eſt, ſi timorem Dei ſibi ante oculos ſemper ponens, obliuionem omnino fugiat, & ſemper ſit memor omnium, quæ præcepit Deus, qualiter contemnentes Deum gehenna de peccatis incendat: & vitam æternam, quæ timentibus Deum præparata eſt, animo ſuo ſemper euoluat: & cuſtodiens ſe omni hora à peccatis & vitiis, id eſt, cogitationum, linguæ, manuum, pedum, voluntatis propriæ; ſed & deſideria carnis amputare feſtinet. Æſtimet ſe homo de cœlis à Deo ſemper reſpici omni hora, & facta ſua in omni loco ab aſpectu diuinitatis videri, & ab Angelis omni hora renuntiari. Demonſtrat nobis hoc Propheta, cum in cogitationibus noſtris ita Deum ſemper præſentem oſtendit, dicens: *Scrutans corda & renes Deus.* Et item: *Dominus nouit cogitationes hominum.* Et item dicit: *Intellexiſti cogitationes meas de longè.* Et, *quia cogitatio hominis confitebitur tibi.* Nam vt ſolicitus ſit circa cogitationes ſuas peruerſas, dicat ſemper vtilis frater in corde ſuo: *Tunc ero immaculatus coram eo, ſi obſeruauero me ab iniquitate mea.* Voluntatem vero propriam ita facere prohibemur, cum dicit nobis Scriptura: *Et à voluntatibus tuis auertere.* Et item rogamus Deum in oratione, vt fiat illius voluntas in nobis.

Pſal. 7. Pſal. 93. Pſal. 138. Pſal. 75. Pſal. 17. Eccl. 18. Matt. 6.

Docemur ergo merito noſtram non facere voluntatem, cum cauemus illud, quod dicit Scriptura: *Sunt viæ, quæ videntur hominibus rectæ, quarum finis vſque ad profundum inferni demergit.* Et cum item pauemus illud, quod de negligentibus dictum eſt: *Corrupti ſunt, & abominabiles facti ſunt in voluntatibus ſuis.* In deſideriis vero carnis ita nobis Deum credamus ſemper eſſe præſentem, cum dicit Propheta Domino: *Ante te eſt omne deſiderium meum.* Cauendum eſt ideo malum deſiderium, quia mors ſecus introïtum delectationis poſita eſt. Vnde Scriptura præcipit dicens: *Poſt concupiſcentias tuas non eas.* Ergo ſi oculi Domini ſpeculantur bonos & malos, & Dominus de cœlo ſemper reſpicit ſuper filios hominum, *vt videat, ſi eſt intelligens, aut requirens Deum;* & ſi ab Angelis nobis deputatis quotidie die noctuque Domino factorum noſtrorum opera nunciantur: cauendum eſt ergo omni hora, fratres, ſicut in Pſalmo dicit Propheta; ne nos declinantes in malum, & inutiles factos aliqua hora aſpiciat Deus, & parcendo nobis in hoc tempore, quia pius eſt, & expectat nos conuerti in melius, ne dicat nobis in futuro: *Hæc feciſti, & tacui.*

Prou. 16. Pſal. 52. Pſal. 30. Eccl. 8. Pſal. 52. Iſa. 33. Pſal. 52. Pſal. 49.

Secundus humilitatis gradus eſt, ſi propriam quis non amans voluntatem, deſideria ſua non delectetur implere; ſed vocem illam Domini factis imitetur dicentis: *Non veni facere voluntatem meam, ſed eius qui miſit me.* Idem dicit Scriptura: *Voluptas habet pœnam, & neceſſitas præmium coronam.*

Ioan. 6.

Digitized by Google

Tertius humilitatis gradus est, vt quis pro Dei amore omni obedientia se subdat maiori; imitans Dominum, de quo dicit Apostolus: *Factus*
Phil. 2. *obediens vsque ad mortem.*

Quartus humilitatis gradus est, si in ipsa obedientia duris & contrariis rebus, vel etiam quibuslibet irrogatis iniuriis, tacita conscientia patientiam amplectatur, & sustinens non lassescat, vel discedat, dicente
Matt. 10. Scriptura: *Qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.* Item:
Psal. 27. *Confortetur cor tuum, & sustine Dominum.* Et ostendens, fidelem pro Domino vniuersa etiam contraria sustinere debere, dicit ex persona sufPsal. 43. ferentium: *Propter te morte afficimur tota die, æstimati sumus vt oues occisionis.* Et securi de spe retributionis diuinæ, subsequuntur gaudentes,
Rom 8. & dicentes: *Sed in his omnibus superamus propter eum, qui dilexit nos.*
Psal. 65. Et item alio loco Scriptura: *Probasti nos Deus, igne nos examinasti, sicut examinatur argentum; induxisti nos in laqueum, posuisti tribulationes in dorso nostro.* Et vt ostendat sub Priore debere nos esse, subsequitur dicens: *Imposuisti homines super capita nostra.* Sed & præceptum Domini in aduersis & iniuriis per patientiam adimplentes, percussi
Matt. 5. in maxilla præbent & aliam; auferenti tunicam dimittunt & pallium; an-
Luc. 6. gariati milliario, vadunt & duo: cum Paulo Apostolo falsos fratres &
Cor 2. 11. persecutiones sustinent, & maledicentes se benedicunt.

Quintus humilitatis gradus est, si omnes cogitationes malas cordi suo aduenientes, vel mala à se absconse commissa, per humilem confessionem Abbati non celauerit suo. Hortatur nos de hac re Scriptura di-
Ps. 30. cens: *Reuela Domino viam tuam, & spera in eo.* Et item dicit: *Confi-*
Ps. 105. *temini Domino, quoniam bonus; quoniam in seculum misericordia eius.*
Ps 31. Et item Propheta: *Delictum meum cognitum tibi feci, & iniustitias meas non operui. Dixi, pronuntiabo aduersum me iniustitias meas Domino, & tu remisisti impietatem cordis mei.*

Sextus humilitatis gradus est, si omni vilitate vel extremitate contentus sit Monachus, & ad omnia, quæ sibi iniunguntur, velut operarium malum se iudicet & indignum, dicens sibi cum Propheta: *Ad nihilum*
Ps. 72. *redactus sum, & nescivi: vt iumentum factus sum apud te; & ego semper tecum.*

Septimus humilitatis gradus est, si omnibus se inferiorem & viliorem, non solum sua lingua pronunciet, sed etiam intimo cordis credat affectu; humilians se, & dicens cum Propheta: *Ego autem sum vermis, &*
Psal. 21. *non homo; opprobrium hominum, & abiectio plebis. Exaltatus sum, &*
Psal. 87. *humiliatus, & confusus.* Et item: *Bonum mihi, quod humiliasti me, vt*
Psal. 118. *discam mandata tua.*

Octauus humilitatis gradus est si nihil agat Monachus, nisi quod communis Monasterij Regula, vel maiorum cohortantur exempla.

Nonus humilitatis gradus est, si linguam ad loquendum prohibeat Monachus, & taciturnitatem habens vsque ad interrogationem non loquatur, monstrante Scriptura, quia *in multiloquio non effugietur peccatum:*
Pro. 10. & quia

Digitized by Google

& quia *vir linguosus non dirigetur super terram.* Psl. 139.

Decimus humilitatis gradus est, si non sit facilis ac promptus in risu; quia scriptum est: *Stultus in risu exaltat vocem suam.* Eccl. 21.

Vndecimus humilitatis gradus est, si cum loquitur Monachus, leniter, & sine risu, humiliter, & cum grauitate, vel pauca verba & rationabilia loquatur, & non sit clamosus in voce: sicut scriptum est: *Sapiens verbis innotescit paucis.* Eccl. 20.

Duodecimus humilitatis gradus est, si non solum corde Monachus, sed etiam ipso corpore humilitatem videntibus se semper indicet; id est, in opere Dei, in oratorio, in Monasterio, in horto, in via, in agro, vel vbicumque sedens, ambulans, vel stans, inclinato sit semper capite, defixis in terram aspectibus, reum se omni hora de peccatis suis existimans, iam se tremendo iudicio Dei representari existimet; dicens sibi in corde semper illud, quod Publicanus ille Euangelicus fixis in terram oculis dixit: *Domine non sum dignus ego peccator leuare oculos meos ad cœlum.* Et item Luc. 18. cum Propheta: *Incuruatus sum, & humiliatus sum vsquequaque.* Psl. 118.

Ergo his omnibus humilitatis gradibus ascensis, Monachus mox ad caritatem Dei perueniet illam, quæ perfecta foras mittit timorem; per 1 Ioan. 4. quam vniuersa, quæ prius non sine formidine obseruabat, absque vllo labore, velut naturaliter ex consuetudine incipiet custodire, non iam timore gehennæ, sed amore Christi, & consuetudine ipsa bona, & delectatione virtutum: quæ Dominus iam in operarium suum mundum à vitiis & peccatis Spiritu sancto dignabitur demonstrare.

Cap. VIII. *De Officiis diuinis in noctibus.*

HYemis tempore, id est, à Kalendis Nouembribus vsque ad Pascha, iuxta considerationem rationis, octaua hora noctis surgendum est, vt modicè amplius de media nocte pausetur, & iam digesti surgant. Quod vero restat post vigilias, à Fratribus, qui Psalterij vel lectionum aliquid indigent, meditationi inseruiatur. A Pascha autem vsque ad supradictas Kalendas Nouembres, sic temperetur hora vigiliarum agenda, vt paruissimo interuallo, quo Fratres ad necessaria naturæ exeant, custodito; mox matutini, qui incipiente luce agendi sunt, subsequantur.

Cap. IX. *Quanti Psalmi dicendi sunt nocturnis horis.*

HYemis tempore suprascripto in primis dicatur versus, *Deus in adiutorium meum intende*; *Domine ad adiuuandum me festina*, & *Gloria*: deinde tertio dicendum est, *Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam*; cui subiungendus est tertius Psalmus, & Gloria. Post hunc, Psalmus nonagesimus quartus cum Antiphona, aut certè decantandus. Inde sequatur Ambrosianum: deinde sex Psalmi cum Antiphonis. Quibus dictis, dicto versu, benedicat Abbas: & sedentibus omnibus in scamnis, legantur vicissim à Fratribus in Codice super analogium tres lectiones, inter quas tria Responsoria cantentur. Duo Responsoria sine Gloria dicantur; post tertiam vero lectionem qui cantat, dicat Gloria; quam dum incipit cantor dicere, mox omnes de sedilibus

Digitized by Google

ſurgant, ob honorem & reuerentiam ſanctiſſimæ Trinitatis. Codices autem legantur in vigiliis diuinæ auctoritatis, tam veteris Teſtamenti, quam noui. Sed & expoſitiones earum, quæ à nominatis, & orthodoxis, catholiciſque Patribus factæ ſunt. Poſt has vero tres lectiones cum reſponſoriis ſuis, ſequantur reliqui ſex Pſalmi cum Alleluia cantandi. Poſt hos lectio Apoſtoli ſequatur, ex corde recitanda: & Verſus, & ſupplicatio Litaniæ; id eſt, Kyrie eleiſon. Et ſic finiantur vigiliæ nocturnæ.

CAP. X. *Qualiter æſtatis tempore agatur nocturna laus.*

A Paſcha autem vſque ad Kalendas Nouembres, omnis, vt ſupra dictum eſt, pſalmodiæ quantitas teneatur: excepto quod lectiones in Codice, propter breuitatem noctium, minimè legantur; ſed pro ipſis tribus lectionibus, vna de veteri Teſtamento memoriter dicatur: quam breue Reſponſorium ſubſequatur; & reliqua omnia, vt ſupra dictum eſt, impleantur: id eſt, vt nunquam minus à duodecim Pſalmorum quantitate ad vigilias nocturnas dicatur: exceptis tertio, & nonageſimo quarto Pſalmo.

CAP. XI. *Qualiter diebus Dominicis vigiliæ agantur.*

DOminico die temporius ſurgatur ad vigilias: in quibus vigiliis teneatur menſura, id eſt, modulatis, vt ſupra diſpoſuimus, ſex Pſalmis & verſu, reſidentibus cunctis diſpoſite & per ordinem in ſubſellis, legantur in codice, vt ſupra diximus, quatuor lectiones cum Reſponſoriis ſuis: vbi tantum in quarto Reſponſorio dicatur à cantante, Gloria; quam dum incipit, mox omnes cum reuerentia ſurgant. Poſt quas lectiones ſequantur ex ordine alij ſex Pſalmi cum Antiphonis, ſicut antefiores, & verſus. Poſt quos iterum legantur aliæ quatuor lectiones cum Reſponſoriis ſuis, ordine quo ſupra. Poſt quas dicantur tria cantica de Prophetis, quæ inſtituerit Abbas: quæ cantica cum Alleluia pſallantur. Dicto etiam verſu, & benedicente Abbate, legantur aliæ quatuor lectiones de nouo Teſtamento, ordine quo ſupra. Poſt quartum autem Reſponſorium, incipiat Abbas Hymnum: *Te Deum laudamus.* Quo dicto, legat Abbas lectionem de Euangelio, cum honore & tremore ſtantibus omnibus. Qua perlecta, reſpondeant omnes, *Amen.* Et ſubſequatur mox Abbas Hymnum: *Te decet laus:* & data benedictione incipiant matutinos. Qui ordo vigiliarum omni tempore tam æſtatis quam hyemis, æqualiter in die Dominico teneatur: niſi fortè, quod abſit, tardius ſurgant, aliquid de lectionibus breuiandum eſt, aut Reſponſoriis: quod tamen omnino caueatur ne proueniat. Quod ſi contigerit, dignè inde ſatisfaciat Deo in oratorio, per cuius euenerit neglectum.

CAP. XII. *Quomodo matutinorum ſolemnitas agatur.*

IN matutinis Dominico die in primis dicatur ſexageſimus ſextus Pſalmus ſine Antiphona in directum. Poſt quem dicatur quinquageſimus cum Alleluia. Poſt quem dicatur centeſimus decimus ſeptimus, & ſexageſimus ſecundus. Inde benedictiones, & laudes, lectio de Apocalypſi vna ex corde, & Reſponſorium, & Ambroſianum, & verſus, & canticum de

Digitized by Google

Euangelio, Litaniæ, & completum est.

CAP. XIII. *Priuatis diebus qualiter matutini agantur.*

DIebus autem priuatis matutinorum solemnitas ita agatur; id est, vt sexagesimus sextus Psalmus dicatur sine Antiphona, subtrahendo modicè sicut die Dominico, vt omnes occurrant ad quinquagesimum, qui cum Antiphona dicatur. Post quem alij duo Psalmi dicantur secundum consuetudinem; id est, secunda feria, quintus, & trigesimus quintus. Tertia feria, quadragesimus secundus, & quinquagesimus sextus. Quarta feria sexagesimus tertius, & sexagesimus quartus. Quinta feria octogesimus septimus, & octogesimus nonus. Sexta feria, septuagesimus quintus, & nonagesimus primus. Sabbato autem centesimus quadragesimus secundus, & Canticum Deuteronomij, quod diuidatur in duas glorias. Nam cæteris diebus Canticum vnumquodque die suo ex Propheris, sicut psallit Ecclesia Romana, dicatur. Post hæc sequantur laudes: deinde lectio vna Apostoli memoriter recitanda; Responsorium, Ambrosianum, Versus, Canticum de Euangelio, Litaniæ, & completum est. Planè agenda matutina, vel vespertina non transeant aliquando, nisi in vltimo per ordinem Oratio Dominica omnibus audientibus dicatur à Priore; propter scandalorum spinas, quæ oriri solent; vt conuenti per ipsius Orationis sponsionem, qua dicunt: *Dimitte nobis, debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris:* purgent se ab huiusmodi vitio. Cæteris vero agendis vltima pars eius Orationis dicatur, vt ab omnibus respondeatur: *Sed libera nos à malo.*

CAP. XIV. *In natalitiis Sanctorum qualiter agantur vigiliæ.*

IN Sanctorum vero festiuitatibus, vel omnibus solemnitatibus, sicut diximus Dominico die agendum, ita agatur; excepto quod Psalmi, aut Antiphonæ, vel lectiones ad ipsum diem pertinentes dicantur. Modus autem supra scriptus teneatur.

CAP. XV. *Alleluia quibus temporibus dicatur.*

A Sancto Pascha vsque ad Pentecosten sine intermissione dicatur Alleluia, tam in Psalmis, quam in Responsorijs. A Pentecoste vsque ad caput Quadragesimæ, omnibus noctibus cum sex posterioribus Psalmis tantum ad nocturnos dicatur. Omni vero Dominica extra Quadragesimam, Cantica, Matutini, Prima, Tertia, Sexta, Nonaque cum Alleluia dicantur. Vespera vero cum Antiphonis. Responsoria vero nunquam dicantur cum Alleluia, nisi à Pascha vsque ad Pentecosten.

CAP. XVI. *Qualiter diuina opera per diem agantur.*

VT ait Propheta: *Septies in die laudem dixi tibi.* Qui septenarius sacratus numerus à nobis sic implebitur, si Matutini, Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, Vesperæ, Completorijque tempore, nostræ seruitutis Officia persoluamus. Quia de his diurnis horis dixit: *Septies in die laudem dixi tibi.* Nam de nocturnis vigiliis idem ipse Prophera ait: *Media nocte surgebam ad confitendum tibi.* Ergo his temporibus referamus laudes Creatori nostro super iudicia iustitiæ suæ: id est, Matutinis, Prima, Pſal. 118. Ibid.

Tertia, Sexta, Nona, Vespera, Completorio: & nocte surgamus ad confitendum ei.

CAP. XVII. *Quot Psalmi per easdem horas canendi sunt.*

IAm de Nocturnis, vel Matutinis digessimus ordinem psalmodiæ; nunc de sequentibus horis videamus. Prima hora dicantur Psalmi tres singillatim, & non sub vna gloria. Hymnus eiusdem horæ post versum, *Deus in adiutorium meum intende*, antequam Psalmi incipiantur. Post expletionem vero trium Psalmorum, recitetur lectio vna, Versus, & Kyrie eleison; & Missæ sunt. Tertia vero, Sexta, & Nona eodem ordine celebretur; id est, Versus, Hymni earumdem horarum, terni Psalmi, Lectio, & Versus, Kyrie eleison; & Missæ sunt. Si maior Congregatio fuerit, cum Antiphonis; si vero minor, in directum psallantur. Vespertina autem synaxis quatuor Psalmis cum Antiphonis terminetur: post quos Psalmos lectio recitanda est, inde Responsorium, Ambrosianum, Versus, Canticum de Euangelio, Litaniæ, & Oratio Dominica; & fiant Missæ. Completorium autem, trium Psalmorum dictione terminetur: qui Psalmi directanei sine Antiphona dicendi sunt. Post quos Hymnus eiusdem horæ, lectio vna, versus, Kyrie eleison, & benedictiones; & Missæ fiant.

CAP. XVIII. *Quo ordine ipsi Psalmi dicendi sunt.*

IN primis dicatur versus: *Deus in adiutorium meum intende*; *Domine ad adiuuandum me festina*: & Gloria. Inde Hymnus cuiusque horæ. Deinde prima hora Dominica, dicenda sunt quatuor capitula Psalmi centesimi decimi octaui. Reliquis vero horis, id est, Tertia, Sexta, & Nona, terna capitula supradicti Psalmi centesimi decimi octaui dicantur. Ad Primam autem secundæ feriæ dicantur tres Psalmi, id est, primus, secundus, & sextus. Et ita per singulos dies ad Primam, vsque ad Dominicam dicantur per ordinem terni Psalmi, vsque ad nonum decimum Psalmum; ita sanè, vt nonus Psalmus, & septimus decimus partiantur in binas glorias; & sic fiat, vt ad vigilias Dominicas semper à vigesimo incipiatur. Ad Tertiam vero, Sextam, & Nonam secundæ feriæ nouem capitula, quæ residua sunt de centesimo octauo decimo Psalmo, ipsa terna capitula per easdem horas dicantur. Expenso ergo Psalmo centesimo octauo decimo duobus diebus, id est, Dominico, & secunda feria; tertia feria iam ad Tertiam, Sextam, & Nonam psallantur terni Psalmi à centesimo nonodecimo, vsque ad centesimum vigesimum septimum; id est, Psalmi nouem. Quique Psalmi semper vsque ad Dominicam per easdem horas itidem repetantur: hymnorum nihilominus, lectionum, vel versuum dispositione vniformi cunctis diebus seruata; & ita scilicet, vt semper Dominica à centesimo octauo decimo incipiatur.

Vespera autem quotidie quatuor Psalmorum modulatione canatur. Qui Psalmi incipiantur à centesimo nono vsque ad centesimum quadragesimum septimum; exceptis iis, qui in diuersis horis ex eis sequestrantur, id est, à centesimo septimo decimo vsque ad centesimum vigesimum septimum, & centesimum trigesimum tertium, & centesimum quadrage-

Digitized by Google

simum secundum. Reliqui omnes in Vespera dicendi sunt. Et quia minus veniunt tres Psalmi, ideo diuidendi sunt, qui in numero supradicto fortiores inueniuntur: id est, centesimus trigesimus octauus, & centesimus quadragesimus tertius, & centesimus quadragesimus quartus. Centesimus vero sextusdecimus, quia paruus est, cum centesimo quinto decimo coniungatur. Digesto ergo ordine Psalmorum vespertinorum, reliqua, id est, Lectiones, Responsoria, Hymni, Versus, vel Cantica, sicut supra taxauimus, impleantur. Ad Completorium vero quotidie iidem Psalmi repetantur; id est, quartus, nonagesimus, & centesimus trigesimus tertius.

Disposito ordine psalmodiæ diurnæ, reliqui omnes Psalmi, qui supersunt, æqualiter diuidantur in septem noctium vigilias, partiendo scilicet, qui inter eos prolixiores sunt Psalmi, & duodecim per vnamquamque constituantur noctem. Hoc præcipuè commonentes, vt si cui fortè hæc distributio Psalmorum displicuerit, ordinet, si melius aliter iudicauerit; dum omnimodis id attendatur, vt omni hebdomada Psalterium ex integro numero centum quinquaginta Psalmorum psallatur; & Dominico die semper à capite repetatur ad vigilias, quia nimis iners deuotionis suæ seruitium ostendunt Monachi, qui minus à Psalterio, cum Canticis consuetudinariis, per septimanæ circulum psallunt; cum legamus sanctos Patres nostros vno die hoc strenuè implesse, quod nos tepidi vtinam septimana integra persoluamus.

Cap. XIX. *De disciplina psallendi.*

VBique credimus diuinam esse præsentiam, & oculos Domini in omni loco speculari bonos & malos: maximè tamen hoc sine aliqua dubitatione credamus, cum ad opus diuinum assistimus. Ideo semper memores simus, quod ait Propheta: *Seruite Domino in timore.* Et iterum: *Psallite sapienter.* Et: *In conspectu Angelorum psallam tibi.* Ergo consideremus, qualiter oporteat nos in conspectu diuinitatis & Angelorum esse; & sic stemus ad psallendum, vt mens nostra concordet voci nostræ. Psal. 2. Psal. 46. Psal. 137.

Cap. XX. *De reuerentia orationis.*

SI cum hominibus potentibus volumus aliqua suggerere, non præsumimus, nisi cum humilitate & reuerentia; quanto magis Domino Deo vniuersorum cum omni humilitate & puritatis deuotione supplicandum est? Et non in multiloquio, sed in puritate cordis, & compunctione lacrymarum nos exaudiri sciamus. Et ideo breuis debet esse & pura oratio, nisi fortè ex affectu inspirationis diuinæ gratiæ protendatur. In conuentu tamen omnino breuietur oratio, & facto signo à Priore, omnes pariter surgant.

Cap. XXI. *De Decanis Monasterij.*

SI maior fuerit Congregatio, eligantur de ipsis fratres boni testimonij, & sanctæ conuersationis, & constituantur Decani; qui solicitudinem gerant super Decanias suas in omnibus secundum mandata Dei,

Digitized by Google

& præcepta Abbatis sui. Qui Decani tales eligantur, in quibus securus Abbas partiatur onera sua, & non eligantur per ordinem, sed secundum vitæ meritum, & sapientiæ doctrinam. Quique Decani, si ex eis aliqua fortè quis inflatus superbia repertus fuerit reprehensibilis, correptus semel & iterum, atque tertio, si emendare noluerit, dejiciatur, & alter in loco eius, qui dignus sit, subrogetur. Et de Præposito eadem constituimus.

Cap. XXII. *Quomodo dormiant Monachi.*

SInguli per singula lecta dormiant. Lectisternia pro modo conuersationis secundum dispensationem Abbatis sui accipiant. Si potest fieri, omnes in vno loco dormiant; sin autem multitudo non sinit, deni aut viceni cum senioribus, qui super eos soliciti sint, pausent. Candela iugiter in eadem cella ardeat vsque manè. Vestiti dormiant, & cincti cingulis aut funibus, & cultellos ad latus suum non habeant, dum dormiunt, ne fortè per somnum vulneretur dormientes: & vt parati sint Monachi semper, & facto signo absque mora surgentes festinent inuicem se præuenire ad opus Dei, cum omni tamen grauitate & modestia. Adolescentiores fratres iuxta se non habeant lecta, sed permixti cum senioribus: surgentes vero ad opus Dei inuicem se moderatè cohortentur, propter somnolentorum excusationes.

Cap. XXIII. *De excommunicatione culparum.*

SI quis frater contumax, aut inobediens, aut superbus, aut murmurans, vel in alio contrarius existens sanctæ Regulæ, & præceptis seniorum suorum contemptor repertus fuerit, hic secundum Domini nostri præceptum admoneatur semel & secundo secretè à senioribus suis. Si non emendauerit, obiurgetur publicè coram omnibus. Si verò neque sic correxerit, si intelligit qualis pœna sit, excommunicationi subjaceat. Sin autem improbus est, vindictæ corporali subdatur. Matt. 18.

Cap. XXIV. *Qualis debeat esse modus excommunicationis.*

SEcundum modum culpæ, excommunicationis vel disciplinæ mensura debet extendi; qui culparum modus in Abbatis pendeat iudicio. Si quis tamen frater in leuioribus culpis inuenitur, à mensæ participatione priuetur. Priuati autem à mensæ consortio ista erit ratio, vt in Oratorio Psalmum aut Antiphonam non imponat, neque lectionem recitet vsque ad satisfactionem. Refectionem autem cibi post fratrum refectionem solus accipiat, mensura, vel hora, qua præuiderit Abbas ei competere; vt si verbi gratia fratres reficiunt sexta hora, ille frater nona: si fratres nona, ille vespertina, vsque dum satisfactione congrua veniam consequatur.

Cap. XXV. *De grauioribus culpis.*

IS autem frater, qui grauioris culpæ noxa tenetur, suspendatur à mensa simul & ab oratorio. Nullus ei fratrum in vllo iungatur consortio, neque in colloquio. Solus sit ad opus sibi iniunctum, perstitens in pœnitentiæ luctu; sciens illam terribilem Apostoli sententiam dicen-

Digitized by Google

tis: *Traditum huiusmodi hominem satanæ in interitum carnis, vt spiritus saluus sit in die Domini.* Cibi autem refectionem solus percipiat, mensura, vel hora, qua præuiderit ei Abbas competere. Nec à quoquam benedicatur transeunte, nec cibus, qui ei datur. 1.Cor. 5.

CAP. XXVI. *De ijs, qui sine iussione Abbatis iunguntur excommunicatis.*

SI quis frater præsumpserit sine iussione Abbatis fratri excommunicato quolibet modo se iungere, aut loqui cum eo, vel mandatum ei dirigere, similem sortiatur excommunicationis vindictam.

CAP. XXVII. *Qualiter debeat Abbas solicitus esse circa excommunicatos.*

OMni solicitudine curam gerat Abbas circa delinquentes fratres; quia *non est opus sanis medicus, sed malè habentibus.* Et ideo vti debet omni modo, vt sapiens medicus: immittere sympactas, id est, seniores sapientes fratres, qui quasi secretè consolentur fratrem fluctuantem, & prouocent ad humilitatis satisfactionem: & consolentur eum, ne abundantiori tristitia absorbeatur; sed sicut ait Apostolus: *Confirmetur in eo caritas, & oretur pro eo ab omnibus.* Magnopere enim debet solicitudinem gerere Abbas, & omni sagacitate & industria curare, ne aliquam de ouibus sibi creditis perdat. Nouerit enim se infirmarum curã suscepisse animarũ, non super sanas tyrannidem: & metuat Prophetæ cõminationem, per quẽ dicit Deus: *Quod crassum videbatis, assumebatis; & quod debile erat proijciebatis.* Et pastoris boni pium imitetur exemplum, qui relictis nonaginta nouem ouibus in montibus, abijt vnam ouem, quæ erauerat, quærere; cuius infirmitati in tantum compassus est, vt eam in sacris humeris suis dignaretur imponere, & sic reportare ad gregem. Matt. 5. 2.Cor. 2. Ezec. 34. Luc. 16.

CAP. XXVIII. *De ijs, qui sæpius correpti non emendauerint.*

SI quis frater frequenter correptus pro qualibet culpa, si etiam excommunicatus non emendauerit, aut etiam accedat correptio; id est, vt verberum vindicta in eum procedat. Quod si nec ita correxerit, aut fortè, quod absit, in superbiam elatus, etiam defendere voluerit opera sua; tunc Abbas faciat, quod sapiens medicus. Si exhibuit fomenta, si vnguenta adhortationum, si medicamina scripturarum diuinarum, si ad vltimum vstionem excommunicationis, vel plagarum virgas, etiam si viderit nihil suam præualere industriam; adhibeat etiam, quod maius est, suam & omnium fratrum pro eo orationem; vt Dominus, qui omnia potens est, operetur salutem circa infirmum fratrem. Quod si nec isto modo sanatus fuerit, tunc iam vtatur Abbas ferro abscissionis, vt ait Apostolus: *Auferte malum ex vobis:* Et iterum: *Infidelis si discedit, discedat:* ne vna ouis morbida omnem gregem contaminet. 1.Cor 5. 2. Cor. 7.

CAP. XXIX. *Si debeant iterum recipi fratres exeuntes de Monasterio.*

FRater, qui proprio vitio egreditur de Monasterio, si reuerti voluerit, spondeat prius omnem emendationem vitij, pro quo egressus est; &

Digitized by Google

sic in vltimo gradu recipiatur, vt ex hoc eius humilitas comprobetur. Quod si denuo exierit, vsque tertio ita recipiatur; iam postea sciens omnem sibi reuersionis aditum denegari.

CAP. XXX. *De pueris minori ætate, qualiter corripiantur.*

OMnis ætas vel intellectus proprias debet habere mensuras. Ideoque quotiens pueri vel adolescentiores ætate, aut qui minus intelligere possunt quanta pœna sit excommunicationis, hi tales, dum delinquunt, aut ieiuniis nimiis affligantur, aut acribus verberibus coërceantur, vt sanentur.

CAP. XXXI. *De Cellerario Monasterij qualis debeat esse.*

CEllerarius Monasterij eligatur de Congregatione sapiens, maturus moribus, sobrius, non multum edax, non elatus, non turbulentus, non iniuriosus, non tardus, non prodigus, sed timens Deum: qui omni Congregationi sit sicut Pater. Curam gerat de omnibus: sine iussione Abbatis nihil faciat. Quæ iubentur, custodiat; fratres non contristet. Si quis frater ab eo fortè aliqua irrationabiliter postulat, non spernendo eum contristet; sed rationabiliter cum humilitate malè petenti deneget. Animam suam custodiat, memor semper illud Apostolicum: *Quia qui bene* 1. Tim. 3. *ministrauerit, gradum bonum sibi acquirit.* Infirmorum, infantium, hospitum, pauperumque cum omni solicitudine curam gerat: sciens sine dubio, quia pro his omnibus in die iudicij rationem redditurus est.

Omnia vasa Monasterij, cunctamque substantiam, ac si altaris vasa sacrata, conspiciat. Nihil ducat negligendum, neque auaritiæ studeat, neque prodigus sit, & exstirpator substantiæ Monasterij: sed omnia mensurate faciat, & secundum iussionem Abbatis sui. Humilitatem ante omnia habeat: & cui substantia non est quæ tribuatur, sermo responsionis Eccl. 18. porrigatur bonus; quia scriptum est: *Sermo bonus super datum optimum.* Omnia quæ ei iniunxerit Abbas, ipse habeat sub cura sua; à quibus eum prohibuerit, non præsumat. Fratribus constitutam annonam sine aliquo typho, vel mora offerat, vt non scandalizentur: memor diuini eloquij, Matt. 18. quid mereatur, qui scandalizauerit vnum de pusillis. Si Congregatio maior fuerit, solatia ei dentur; à quibus adiutus & ipse æquo animo impleat officium sibi commissum. Horis competentibus dentur quæ danda sunt, & petantur quæ petenda sunt: vt nemo perturbetur, neque contristetur in domo Dei.

CAP. XXXII. *De ferramentis, vel rebus Monasterij.*

SVbstantia Monasterij in ferramentis, vel vestibus, seu quibuslibet rebus, prouideat Abbas fratres, de quorum vita & moribus securus sit, & eis singula, vt vtile iudicauerit, consignet custodienda atque recolligenda. Ex quibus Abbas breue teneat: vt dum sibi in ipsa assignata fratres vicibus succedunt; sciat quid dat, aut quid recipit. Si quis autem sordidè aut negligenter res Monasterij tractauerit, corripiatur: si non emendauerit, disciplinæ regulari subjaceat.

CAP.

Digitized by Google

CAP. XXXIII. *Si quid debeant Monachi proprium habere.*

PRæcipuè hoc vitium peculiare radicitus amputandum est de Monasterio; ne quis præsumat aliquid dare aut accipere sine iussione Abbatis, neque aliquid habere proprium, nullam omnino rem, neque codicem, neque tabulas, neque graphium, sed nihil omnino: quippe quibus nec corpora sua, nec voluntates licet habere in propria potestate. Omnia vero necessaria à Patre sperare Monasterij: nec quicquam liceat habere, quod Abbas non dederit, aut permiserit. Omniaque omnibus sint communia, vt scriptum est; nec quisquam suum esse aliquid dicat, aut præsumat. Quod Act. 4. si quisquam hoc nequissimo vitio deprehensus fuerit delectari, admoneatur semel & iterum; si non emendauerit, correptioni subjaceat.

CAP. XXXIV. *Si omnes æqualiter debeant necessaria accipere.*

SIcut scriptum est: *Diuidebatur singulis, prout cuique opus erat.* Vbi Act. 4. non dicimus, quod personarum, quod absit, acceptio sit; sed infirmitatum consideratio. Vbi qui minus indiget, agat Deo gratias, & non contristetur; qui vero plus indiget, humilietur pro infirmitate, & non extollatur pro misericordia; & ita omnia membra erunt in pace. Ante omnia ne murmurationis malum pro qualicunque causa, in aliquo qualicunque verbo vel significatione appareat. Quod si deprehensus fuerit, districtiori disciplinæ subdatur.

CAP. XXXV. *De Septimanariis coquinæ.*

FRatres sibi inuicem seruiant, vt nullus excusetur à coquinæ officio; nisi aut ægritudine, aut in causa grauis vtilitatis quis occupatus fuerit: quia exinde maior merces & caritas acquiritur. Imbecillibus autem procurentur solatia, vt non cum tristitia hoc faciant; sed habeant omnes solatia secundum modum congregationis, aut positionem loci. Si maior fuerit Congregatio, Cellerarius excusetur à coquina, vel si qui, vt diximus, maioribus vtilitatibus occupantur; cæteri sibi caritate inuicem seruiant. Egressurus de septimana Sabbato munditias faciat. Lintea cum quibus sibi fratres manus ac pedes tergunt, lauet. Pedes vero tam ipse, qui egreditur, quam ille qui intraturus est, omnibus lauent. Vasa ministerij sui munda & sana Cellerario reconsignet. Qui Cellerarius item intranti consignet, vt sciat quid dat, aut quid recipit.

Septimanarij autem ante vnam horam refectionis accipiant super statutam annonam singulos biberes, & panem; vt hora refectionis sine murmuratione, & graui labore seruiant fratribus suis. In diebus tamen solemnibus vsque ad Missas sustineant. Intrantes autem & exeuntes hebdomadarij in oratorio, mox Matutinis finitis Dominica omnium genibus prouoluantur, postulantes pro se orari. Egrediens autem de septimana dicat hunc versum; *Benedictus es Domine Deus, qui adiuuisti me, & consolatus es me.* Psal. 118. Quo dicto tertio, accepta benedictione egrediens, subsequatur ingrediens, & dicat: *Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me festina.* Psal. 83. Et hoc idem tertio repetatur ab omnibus, & accepta benedictione ingrediatur.

Capi XXXVI. *De infirmis fratribus.*

INfirmorum cura ante omnia, & super omnia adhibenda est; vt ficut reuera Christo, ita eis seruiatur; quia ipse dixit: *Infirmus fui, & visitastis me.* Et: *Quod fecistis vni de his minimis meis, mihi fecistis.* Sed & ipsi infirmi considerent in honorem Dei sibi seruiri; & non superfluitate sua contristent fratres suos seruientes sibi. Qui tamen patienter portandi sunt; quia de talibus copiosior merces acquiritur. Ergo cura maxima sit Abbati, ne aliquam negligentiam patiantur. Quibus fratribus infirmis sit cella super se deputata, & seruitor timens Deum, & diligens, ac solicitus.

Matt. 25

Balneorum vsus infirmis, quoties expedit, offeratur. Sanis autem, & maximè iuuenibus, tardius concedatur. Sed & carnium esus infirmis omnino debilibus pro reparatione concedatur. At vbi meliorati fuerint, à carnibus more solito omnes abstineant. Curam autem maximam habeat Abbas ne à cellerariis, aut seruitoribus negligantur infirmi; quia ad ipsum respicit, quicquid à discipulis delinquitur.

Cap. XXXVII. *De senibus, vel infantibus.*

LIcet ipsa natura humana trahatur ad misericordiam in his ætatibus, senum videlicet & infantum; tamen & Regulæ auctoritas ei prospiciat. Consideretur semper in eis imbecillitas, & nullatenus eis districtio Regulæ teneatur in alimentis: sed sit in eis pia consideratio, & præueniant Horas Canonicas.

Cap. XXXVIII. *De hebdomadario lectore.*

MEnsis fratrum edentium lectio deesse non debet: nec fortuito casu qui arripuerit codicem, legere audeat ibi; sed lecturus tota hebdomada, die Dominica ingrediatur. Qui ingrediens post missas & communionem, petat ab omnibus pro se orari, vt auertat ab ipso Deus spiritum elationis. Et dicatur hic versus in oratorio tertio ab omnibus, ipso tamen incipiente: *Domine labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam.* Et sic accepta benedictione, ingrediatur ad legendum: & summum fiat silentium ad mensam, vt nullius mussitatio, vel vox, nisi solius legentis, ibi audiatur. Quæ vero necessaria sunt comedentibus & bibentibus, sic sibi vicissim ministrent fratres, vt nullus indigeat petere aliquid. Si quid tamen opus fuerit, fonitu cuiuscumque signi potius petatur, quam voce. Nec præsumat ibi aliquis de ipsa lectione, aut aliunde quidquam requirere, ne detur occasio maligno: nisi fortè Prior voluerit pro ædificatione aliquid breuiter dicere. Frater autem hebdomadarius accipiat mixtum priusquam incipiat legere, propter communionem sanctam, & ne fortè graue sit ei ieiunium sustinere. Postea autem cum coquinæ hebdomadariis, & seruitoribus reficiat. Fratres autem non per ordinem legant, aut cantent; sed qui ædificent audientes.

Psal. 50.

Chp. XXXIX. *De mensura ciborum.*

SVfficere credimus ad refectionem quotidianam, tam Sextæ, quam Nonæ, omnibus mensis cocta duo pulmentaria, propter diuersorum in-

Digitized by Google

firmitates; vt fortè, qui ex vno non potuerit edere, ex alio reficiatur. Ergo duo pulmentaria cocta fratribus omnibus sufficiant; & si fuerint inde poma: aut nascentia leguminum, addatur & tertium. Panis libra vna propensa sufficiat in die, siue vna sit refectio, siue prandij, & cœnæ. Quod si cœnaturi sunt, de eadem libra, tertia pars à Cellerario seruetur, reddenda cœnaturis. Quod si labor fortè factus fuerit maior, in arbitrio & potestate Abbatis erit, si expediat aliquid augere, remota præ omnibus crapula, & vt nunquam surripiat Monacho indigeries. Quia nihil sic contrarium est omni Christiano, quomodo crapula, sicut ait Dominus noster: *Videte ne grauentur corda vestra in crapula.* Pueris vero minori ætate non eadem seruetur quantitas, sed minor quam maioribus, seruata in omnibus parcitate. Carnium vero quadrupedum ab omnibus abstineatur comestio, præter omnino debiles & ægrotos. Luc. 21.

Cap. XL. *De mensura potus.*

Vnusquisque proprium habet donum ex Deo; alius sic, alius vero sic. 1. Cor. 12.

Et ideo cum aliqua scrupulositate à nobis mensura victus aliorum constituitur; tamen infirmorum contuentes imbecillitatem, credimus heminam vini per singulos sufficere per diem. Quibus autem donat Deus tolerantiam abstinentiæ, propriam se habituros mercedem sciant. Quòd si aut loci necessitas, vel labor, aut ardor æstatis amplius poposcerit; in arbitrio Prioris consistat: considerans in omnibus, ne surrepat satietas, aut ebrietas. Licet legamus, vinum omnino Monachorum non esse; sed quia nostris temporibus id Monachis persuaderi non potest, saltem vel hoc consentiamus, vt non vsque ad satietatem bibamus, sed parcius: quia vinum apostatare facit etiam sapientes. Vbi autem necessitas loci Eccl. 15. exposcit, vt nec suprascripta mensura inueniri possit, sed multo minus, aut ex toto nihil; benedicant Deum, qui ibi habitant, & non murmurent. Hoc omnino admonentes, vt absque murmurationibus sint.

Cap. XLI. *Quibus horis oporteat reficere fratres.*

A Sancto Pascha vsque ad Pentecosten ad sextam reficiant fratres, & ad seram cœnent. A Pentecoste autem tota æstate, si labores agrorum non habent Monachi, aut nimietas æstatis non perturbat, quarta & sexta feria ieiunent vsque ad nonam: reliquis vero diebus ad sextam prandeant. Quæ prandij sexta, si opera in agris habuerint, aut æstatis feruor nimius fuerit, continuanda erit; & in Abbatis sit prouidentia. Et sic omnia temperet atque disponat, qualiter & animæ saluentur, & quod faciunt fratres, absque iusta murmuratione faciant. Ab Idibus autem Septembris, vsque ad caput Quadragesimæ ad Nonam semper reficiant. In Quadragesima vero vsque ad Pascha, ad vesperam reficiant; Ipsa tamen vespera sic agatur, vt lumine lucernæ non indigeant reficientes; sed luce adhuc diei omnia consummentur. Sed & omni tempore, siue cœnæ, siue refectionis hora sic temperetur, vt cum luce fiant omnia.

Digitized by Google

CAP. XLII. *Vt post Completorium nemo loquatur.*

OMni tempore silentio debent studere Monachi, maximè tamen nocturnis horis. Et ideo omni tempore, siue ieiunij, siue prandij, si tempus fuerit prandij, mox vt surrexerint à cœna, sedeant omnes in vnum; & legat vnus collationes vel vitas Patrum, aut certè aliud quod ædificet audientes: non autem Heptaticum, aut Regum; quia infirmis intellectibus non erit vtile illa hora hanc Scripturam audire: aliis vero horis legantur. Si autem ieiunij dies fuerit, dicta vespera, paruo interuallo mox accedant ad lectionem collationum, vt diximus; & lectis quatuor aut quinque foliis, vel quantum hora permittit, omnibus in vnum occurrentibus, per hanc moram lectionis. Si quis fortè in assignato sibi commisso fuerit occupatus, occurrat. Omnes ergo in vnum positi compleant: & exeuntes à Completoriis, nulla sit licentia denuo cuiquam loqui aliquid. Quod si inuentus fuerit quisquam præuaricari hanc taciturnitatis regulam, graui vindictæ subjaceat: excepto si necessitas hospitum superuenerit, aut fortè Abbas alicui aliquid iusserit. Quod tamen & ipsum cum summa grauitate & moderatione honestissimè fiat.

CAP. XLIII. *De ijs, qui ad opus Dei, vel ad mensam tarde occurrunt.*

AD horam diuini Officij, mox vt auditum fuerit signum, relictis omnibus, quælibet fuerint in manibus, summa cum festinatione curratur: cum grauitate tamen, vt non scurrilitas inueniat fomitem. Ergo nihil operi Dei præponatur. Quod si quis in nocturnis vigiliis post gloriam Psalmi nonagesimi quarti, quem propter hoc omnino subtrahendo & morosè volumus dici, occurrerit; non stet in ordine suo in Choro, sed vltimus omnium stet, aut in loco quem talibus negligentibus seorsum constituerit Abbas: vt videatur ab ipso, vel ab omnibus, vsque dum completo opere Dei, satisfactione publica pœniteat. Ideo autem eos in vltimo, aut seorsum iudicauimus debere stare; vt visi ab omnibus, vel pro ipsa verecundia sua emendentur. Nam si foris oratorio remaneant, erit fortè talis, qui se aut recollocet & dormiat, aut certè sedeat sibi foris, vel fabulis vacet, & detur occasio maligno. Sed ingrediatur intus; vt nec totum perdat, & de reliquo emendetur. Diurnis autem Horis, qui ad opus Dei, post versum & gloriam primi Psalmi, qui post versum dicitur, non occurrerit; lege qua supra diximus, in vltimo stet, nec præsumat sociari Choro psallentium, vsque ad satisfactionem: nisi fortè Abbas licentiam dederit permissione sua; ita tamen, vt satisfaciat reus ex hoc.

Ad mensam autem, qui ante versum non occurrerit, vt simul omnes dicant versum & orent, & sub vno omnes accedant ad mensam; qui per negligentiam suam, aut vitium non occurrerit, vsque ad secundam vicem pro hoc corripiatur. Si denuo non emendauerit, non permittatur ad mensæ communis participationem; sed sequestratus à consortio omnium reficiat solus, sublata ei portione sua de vino, vsque ad satisfactionem & emendationem. Similiter autem patiatur, qui etiam ad il-

Digitized by Google

lum versum non fuerit præsens, qui post cibum dicitur. Et ne quis præsumat ante statutam horam, vel postea quidquam cibi vel potus sumere. Sed & si cui offertur aliquid à Priore, & accipere renuerit; hora, qua desiderauerit, hoc quod prius recusauit: aut aliud omnino nihil percipiat, vsque ad emendationem congruam.

CAP. XLIV. *De ijs, qui excommunicantur, quomodo satisfaciant.*

QVi pro grauioribus culpis ab oratorio & à mensa excommunicatur, hora qua opus Dei in oratorio celebratur, ante fores Oratorij prostratus iaceat, nihil dicens, nisi tantum posito in terra capite stratus pronus omnium de Oratorio exeuntium pedibus se proiiciat. Et hoc tamdiu faciat, vsque dum Abbas iudicauerit satisfactum esse. Qui dum iussus ab Abbate venerit, voluat se ipsius Abbatis, deinde omnium vestigiis, vt orent pro ipso. Et tunc si iusserit Abbas, recipiatur in Choro, vel in ordine, quo Abbas decreuerit: ita sanè, vt Psalmum, & lectionem, vel aliud quid non præsumat in Oratorio imponere, nisi iterum Abbas iubeat. Et omnibus horis, dum completur opus Dei, proiiciat se in terra in loco, in quo stat: & sic satisfaciat, vsque dum ei iubeat iterum Abbas, vt quiescat iam ab hac satisfactione. Qui vero pro leuibus culpis excommunicantur tantum à mensa, in Oratorio satisfaciant vsque ad iussionem Abbatis: & tam diu hoc perficiant, vsque dum benedicat, & dicat, sufficit.

CAP. XLV. *De ijs, qui falluntur in oratorio.*

SI quis dum pronunciat Psalmum, Responsorium, Antiphonam, vel Lectionem, fefellerit, nisi satisfactione ibi coram omnibus humiliatus fuerit, maiori vindictæ subiaceat, quippe qui noluit humilitate corrigere; quod negligentia deliquit. Infantes autem pro tali culpa vapulent.

CAP. XLVI. *De ijs, qui in aliis quibuslibet rebus delinquunt.*

SI quis dum in labore quouis, in coquina, in cellario, in ministerio, in pistrino, in horto, in arte aliqua dum laborat, vel in quocumque loco aliquid deliquerit, aut fregerit quidpiam, aut perdiderit, vel aliud quid excesserit vbi vbi, & non veniens continuo ante Abbatem, vel Congregationem, ipse vltro satisfecerit, & prodiderit delictum suum; dum per alium cognitum fuerit, maiori subiaceat emendationi. Si animæ vero peccati causa fuerit latens, tantum Abbati, aut spiritalibus senioribus patefaciat, qui sciant curare sua & aliena vulnera, non detegere & publicare.

CAP. XLVII. *De significanda hora operis Dei.*

NVntianda hora operis Dei die noctuque sit cura Abbati, aut ipse nuntiare, aut tali solicito fratri iniungat hanc curam, vt omnia horis competentibus compleantur. Psalmos autem, vel Antiphonas post Abbatem ordine suo, quibus iussum fuerit, imponant. Cantare autem aut legere non præsumat, nisi qui potest ipsum officium implere, vt ædificentur audientes. Quod cum humilitate, & grauitate, & tremore fiat, & cui iusserit Abbas.

Digitized by Google

Cap. XLVIII. *De opere manuum quotidiano.*

Otiositas inimica est animæ: & ideo certis temporibus occupari debent fratres in labore manuum, certis iterum horis in lectione diuina. Ideoque hac dispositione credimus vtraque tempora ordinari; id est, vt à Pascha vsque ad Kalendas Octobres, manè exeuntes à prima vsque ad horam penè quartam laborent, quod necessarium fuerit. Ab hora autem quarta vsque ad horam quasi sextam lectioni vacent. Post sextam autem surgentes à mensa pausent in lectis suis, cum omni silentio: aut fortè, qui voluerit legere, sibi sic legat, vt alium non inquietet: & agatur nona temperius, mediante octaua hora; & iterum quod faciendum est operentur vsque ad Vesperam. Si autem necessitas loci, aut paupertas exegerit, vt ad fruges colligendas per se occupentur, non contristentur: quia tunc verè Monachi sunt, si labore manuum suarum viuunt, sicut & Patres nostri, & Apostoli: omnia tamen mensurate fiant propter pusillanimes.

A Kalendis autem Octobribus vsque ad caput Quadragesimæ, vsque in horam secundam plenam, lectioni vacent. Hora secunda agatur Tertia: & vsque ad Nonam omnes in opus suum laborent, quod eis iniungitur. Facto autem primo signo nonæ horæ, disiungant ab opere singuli; & sint parati, dum secundum signum pulsauerit. Post refectionem autem vacent lectionibus suis, aut Psalmis.

In Quadragesimæ vero diebus à manè vsque ad Tertiam plenam lectioni vacent: & vsque ad decimam horam plenam operentur quod eis iniungitur. In quibus diebus Quadragesimæ, accipiant omnes singulos codices de Bibliotheca, quos per ordinem ex integro legant. Qui codices in caput Quadragesimæ dandi sunt. Ante omnia sanè deputentur vnus aut duo seniores, qui circumeant Monasterium horis, quibus vacant fratres lectioni: & videant, ne fortè inueniatur frater accidiosus, qui vacet otio aut fabulis, & non sit intentus lectioni: & non solum sibi inutilis sit, sed etiam alios extollat. Hic talis si, quod absit, repertus fuerit, corripiatur semel & secundo: si non emendauerit, correctioni regulari subiaceat taliter, vt cæteri timeant. Neque frater ad fratrem iungatur horis incompetentibus. Dominico item die lectioni vacent omnes; exceptis his, qui variis officiis deputati sunt. Si quis vero ita negligens & desidiosus fuerit, vt non velit, aut non possit meditari, aut legere; iniungatur ei opus, quod faciat, vt non vacet. Fratribus infirmis, aut delicatis talis opera aut ars iniungatur, vt nec otiosi sint, nec violentia laboris opprimantur, vt effugentur: quorum imbecillitas ab Abbate consideranda est.

Cap. XLIX. *De Quadragesimæ obseruatione.*

Licet omni tempore vita Monachi Quadragesimæ debeat obseruationem habere, tamen quia paucorum est ista virtus, ideo suademus istis diebus Quadragesimæ omni puritate vitam suam custodire, omnes pariter negligentias aliorum temporum his diebus sanctis diluere. Quod tunc dignè fit, si ab omnibus vitiis temperemus, orationi cum fletibus

Digitized by Google

lectioni, & compunctioni cordis, atque abstinentiæ operam demus. Ergo his diebus augeamus nobis aliquid ad solitum pensum seruitutis nostræ, orationes peculiares, ciborum & potus abstinentiam; vt vnusquisque super mensuram sibi indictam aliquid propria voluntate cum gaudio sancti Spiritus offerat Deo; id est, subtrahat corpori suo de cibo, de potu, de somno, de loquacitate, de scurrilitate, & cum spiritalis desiderij gaudio sanctum Pascha expectet. Hoc ipsum tamen quod vnusquisque offert, Abbati suo suggerat, & cum eius fiat oratione & voluntate; quia quod sine permissione Patris spiritalis fit, præsumptioni deputabitur & vanæ gloriæ, non mercedi. Ergo cum voluntate Abbatis omnia agenda sunt.

CAP. L. *De fratribus qui longè ab oratorio laborant, aut in via sunt.*

FRatres, qui omnino longè sunt in labore, & non possunt hora competenti occurrere ad oratorium, & Abbas hoc perpendit, quia ita est, agant ibidem opus Dei, vbi operantur, cum tremore diuino flectentes genua. Similiter qui in itinere directi sunt, non eos prætereant horæ constitutæ: sed, vt possunt, agant sibi, & seruitutis pensum non negligant reddere.

CAP. LI. *De fratribus, qui non satis longè proficiscuntur.*

FRater, qui pro quouis responso dirigitur, & ea die speratur reuerti ad Monasterium, non præsumat foris manducare, etiamsi omnino rogetur à quouis; nisi fortè ei ab Abbate suo præcipiatur. Quod si aliter fecerit, excommunicetur.

CAP. LII. *De Oratorio Monasterij.*

ORatorium hoc sit, quod dicitur: nec ibi quicquam aliud geratur, aut condatur. Expleto opere Dei omnes cum summo silentio exeant, & agatur reuerentia Deo; vt frater, qui fortè sibi peculiariter vult orare, non impediatur alterius improbitate. Sed si alter vult sibi fortè secretius orare, simpliciter intret & oret: non in clamosa voce, sed in lacrymis, & intentione cordis. Ergo qui simile opus non facit, non permittatur expleto opere Dei remorari in Oratorio, sicut dictum est; ne alius impedimentum patiatur.

CAP. LIII. *De hospitibus suscipiendis.*

OMnes superuenientes hospites tanquam Christus suscipiantur; quia ipse dicturus est: *Hospes fui, & suscepistis me.* Et omnibus con- Matt. 25.
gruus honor exhibeatur; maximè tamen domesticis fidei, & peregrinis. Vt ergo nunciatus fuerit hospes, occurratur ei à Priore, vel à fratribus, cum omni officio caritatis: & primitus orent pariter, & sic sibi socientur in pace: quod pacis osculum non prius offeratur, nisi oratione præmissa, propter illusiones diabolicas. In ipsa autem salutatione omnis exhibeatur humilitas. Omnibus venientibus, siue discedentibus hospitibus, inclinato capite, vel prostrato omni corpore in terra, Christus in eis adoretur, qui & suscipitur.

Suscepti autem hospites ducantur ad orationem: & postea sedeat cum

Digitized by Google

eis Prior, aut cui iusserit ipse. Legatur coram hospite lex diuina, vt ædificetur: & post hæc omnis ei exhibeatur humanitas. Ieiunium à Priore frangatur propter hospitem; nisi fortè præcipuus sit ille dies ieiunij, qui non possit violari. Fratres autem consuetudines ieiuniorum prosequantur. Aquam in manibus Abbas hospitibus det: pedes hospitibus omnibus tam Abbas, quam cuncta Congregatio lauet: quibus lotis, hunc versum dicant: *Suscepimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui.* Pauperum autem & peregrinorum maximè susceptio omni cura solicitè exhibeatur: quia in ipsis magis Christus suscipitur. Nam diuitum terror ipse sibi exigit honorem.

Psal. 47.

Coquina Abbatis & hospitum per se sit, vt incertis horis superuenientes hospites, qui nunquam desunt Monasterio, non inquietent fratres. In qua coquina ad annum ingrediantur duo fratres, qui ipsum officium benè impleant: quibus, vt indigent, solatia administrentur; vt absque murmuratione seruiant. Et iterum, quando occupationem minorem habent, exeant, vbi eis imperatur, in opera. Et non solum in ipsis, sed & in omnibus officiis Monasterij ista sit consideratio, vt quando indigent, solatia accommodentur eis: & iterum quando vacant, obediant imperanti. Item & cellam hospitum habeat assignatam frater, cuius animam timor Dei possideat: vbi sint lectisternia sufficienter, & domus Dei à sapientibus sapienter administretur. Hospitibus autem, cui non præcipitur, nullatenus societur, neque colloquatur: sed si obuiauerit, aut viderit, salutaris humiliter, vt dictum est, & petita benedictione, pertranseat dicens, sibi non licere colloqui cum hospite.

Cap. LIV. *Si debet Monachus litteras, vel aliquid suscipere.*

NVllatenus liceat Monacho nec à parentibus suis, nec à quoquam hominum, nec sibi inuicem litteras, eulogias, vel quælibet munuscula accipere, aut dare sine præcepto Abbatis. Quod si etiam à parentibus suis ei quidquam directum fuerit, non præsumat suscipere illud, nisi prius indicatum fuerit Abbati: quod si iusserit suscipi, in Abbatis sit potestate, cui illud iubeat dari. Et non contristetur frater, cui fortè directum fuerat; vt non detur occasio diabolo. Qui autem aliter præsumpserit, disciplinæ regulari subiaceat.

Cap. LV. *De vestiarijs, & calciarijs fratrum.*

VEstimenta fratribus secundum locorum qualitatem vbi habitant, vel aërum temperiem, dentur: quia in frigidis regionibus amplius indigetur; in calidis vero minus. Hæc ergo consideratio penes Abbatem est. Nos autem mediocribus locis sufficere credimus Monachis per singulos cucullam, & tunicam: cucullam in hyeme villosam, in æstate puram, aut vetustam, & scapulare propter opera, indumenta pedum, pedules & caligas. De quarum rerum omnium colore aut grossitudine non causentur Monachi: sed quales inueniri possunt in Prouincia, qua degunt, aut quod vilius comparari possit.

Abbas

Digitized by Google

Abbas autem de mensura prouideat, vt non sint curta ipsa vestimenta vtentibus, sed mensurata. Accipientes noua, vetera semper reddant in præsenti, reponenda in vestiario, propter pauperes. Sufficit enim Monacho duas tunicas & duas cucullas habere propter noctes, & propter lauare ipsas res. Iam quod superfluum est amputari debet. Et pedules, & quodcumque est vetus reddant, dum accipiunt nouum. Femoralia ij, qui diriguntur in via, de vestiario accipiant; qui reuertentes lota ibi restituant. Et cucullæ & tunicæ sint aliquanto à solito, quas habent, modicè meliores; quas exeuntes in viam accipiant de vestiario, & reuertentes restituant.

Stramenta autem lectorum sufficiant matta, sagum, læna, & capitale. Quæ tamen lecta frequenter ab Abbate scrutanda sunt; propter opus peculiare, ne inueniatur. Et si cui inuentum fuerit, quod ab Abbate non accepit, grauissimæ disciplinæ subiaceat. Et vt hoc vitium peculiare radicitus amputetur, dentur ab Abbate omnia, quæ sunt necessaria; id est, cuculla, tunica, pedules, caligæ, bracile, cultellus, graphium, acus, mappula, tabula: vt omnis auferatur necessitatis excusatio. A quo tamen Abbate semper consideretur illa sententia Actuum Apostolorum: *Quia dabatur singulis, prout cuique opus erat.* Ita ergo & Abbas consideret infirmitates indigentium, & non malam voluntatem inuidentium. In omnibus tamen iudiciis suis Dei retributionem cogitet. Act. 4

Cap. LVI. *De mensa Abbatis.*

Mensa Abbatis cum hospitibus & peregrinis sit semper. Quotiens tamen minus sunt hospites, quos vult de fratribus vocare in ipsius sit potestate. Seniores autem vnum aut duos semper cum fratribus dimittendos procuret propter disciplinam.

Cap. LVIII. *De artificibus Monasterij.*

Artifices si sunt in Monasterio, cum omni humilitate faciant ipsas artes; si permiserit Abbas. Quod si aliquis ex eis extollitur pro scientia artis suæ, eo quod videatur aliquid conferre Monasterio; hic talis euellatur ab ipsa arte, & denuo per eam non transeat, nisi fortè humiliato ei iterum Abbas iubeat. Si quid verò ex operibus artificum venundandum est, videant ipsi, per quorum manus transigenda sunt, ne aliquam fraudem Monasterio facere præsumant. Memorentur semper Ananiæ & Saphiræ; ne fortè mortem, quam illi in corpore pertulerunt, hanc isti, vel omnes, qui aliquam fraudem de rebus Monasterij fecerint, in anima patiantur. In ipsis autem pretiis non surripiat auaritiæ malum; sed semper aliquantulum vilius detur, quam ab aliis secularibus dari potest: vt in omnibus glorificetur Deus.

Cap. LVIII. *De disciplina suscipiendorum fratrum.*

Nouiter veniens quis ad conuersionem, non ei facilis tribuatur ingressus; sed sicut ait Apostolus: *Probate spiritus, si ex Deo sunt.* Ergo si veniens perseuerauerit pulsans, & illatas sibi iniurias & difficultatem ingressus, post quatuor aut quinque dies visus fuerit patienter por- 1o. 4. 6.

Digitized by Google

tare, & perſiſtere petitioni ſuæ; annuatur ei ingreſſus, & ſit in cella hoſpitum paucis diebus. Poſtea ſit in cella nouitiorum, vbi meditetur, & manducet, & dormiat Et ſenior ei talis deputetur, qui aptus ſit ad lucrandas animas: qui ſuper eum omnino curioſè intendat, & ſolicitus ſit, ſi reuera Deum quærit, ſi ſolicitus eſt ad opus Dei, ad obedientiam, ad opprobria. Prædicentur ei omnia dura & aſpera, per quæ itur ad Deum. Si promiſerit de ſtabilitatis ſuæ perſeuerantia, poſt duorum menſium circulum legatur ei hæc Regula per ordinem, & dicatur ei: Ecce lex, ſub qua militare vis: ſi potes obſeruare, ingredere; ſi vero non potes, liber diſcede. Si adhuc ſteterit, tunc ducatur in ſupradictam cellam nouitiorum, & iterum probetur in omni patientia. Et poſt ſex menſium circuitum legatur ei Regula; vt ſciat ad quod ingreditur. Et ſi adhuc ſtat, poſt quatuor menſes iterum relegatur ei eadem Regula. Et ſi habita ſecum deliberatione promiſerit ſe omnia cuſtodire, & cuncta ſibi imperata ſeruare, tunc ſuſcipiatur in Congregatione, ſciens ſe iam ſub lege Regulæ conſtitutum; quod ei ex illa die non liceat egredi de Monaſterio, nec collum excutere de ſub iugo Regulæ, quam ſub tam moroſa deliberatione licuit, aut excuſare, aut ſuſcipere.

Suſcipiendus autem in oratorio coram omnibus promittat de ſtabilitate ſua, & conuerſione morum ſuorum, & obedientia, coram Deo & Sanctis eius: vt ſi aliquando aliter fecerit, ab eo ſe damnandum ſciat, quem irridet De qua promiſſione ſua faciat petitionem ad nomen Sanctorum, quorum reliquiæ ibi ſunt, & Abbatis præſentis. Quam petitionem manu ſua ſcribat, aut certè ſi non ſcit literas, alter ab eo rogatus ſcribat. Et ille nouitius ſignum faciat, & manu ſua eam ſuper altare ponat. Quam dum poſuerit, incipiat ipſe nouitius mox hunc verſum: *Suſcipe me Domine ſecundum eloquium tuum, & viuam; & non confundas me ab expectatione mea.* Quem verſum omnis Congregatio tertio reſpondeat, adiungentes: *Glória Patri*, &c. Tunc ille frater nouitius proſternatur ſingulorum pedibus, vt orent pro eo; & iam ex illa die in Congregatione reputetur. Res ſi quas habet, aut eroget prius pauperibus, aut facta ſolemniter donatione, conferat Monaſterio, nihil ſibi reſeruans ex omnibus: quippe qui ex illo die nec proprij corporis poteſtatem ſe habiturum ſciat. Mox ergo in Oratorio exuatur rebus propriis, quibus veſtitus eſt, & induatur rebus Monaſterij. Illa autem veſtimenta, quibus exutus eſt, reponantur in veſtiario conſeruanda, vt ſi aliquando ſuadente diabolo conſenſerit, vt egrediatur de Monaſterio, quod abſit, tunc exutus rebus Monaſterij projiciatur. Illam tamen petitionem, quam deſuper altare Abbas tulit, non recipiat; ſed in Monaſterio reſeruetur.

Pſal. 118.

CAP. LIX. *De filijs nobilium, vel pauperum, qui offeruntur.*

SI quis fortè de nobilibus offert filium ſuum Deo in Monaſterio, ſi ipſe puer minori ætate eſt, parentes eius faciant petitionem, quam ſupra diximus. Et cum oblatione ipſam petitionem, & manum pueri inuoluant in palla altaris, & ſic eum offerant. De rebus autem ſuis, aut in præſenti

Digitized by Google

petitione promittant sub iureiurando, quia nunquam per se, nunquam per suffectam personam, nec quolibet modo ei aliquando aliquid dent, aut tribuant occasionem habendi. Vel certè si hoc facere noluerint, & aliquid offerre volunt in eleemosynam Monasterio pro mercede sua; faciant ex rebus, quas dare volunt Monasterio, donationem, reseruato sibi, si ita voluerint, vsufructuario. Atque ita omnia obstruantur, vt nulla suspicio remaneat puero; per quam deceptus perire possit, quod absit; quod experimento didicimus. Similiter autem & pauperiores faciant. Qui vero ex toto nihil habent, simpliciter petitionem faciant, & cum oblatione offerant filium suum coram testibus.

CAP. LX. *De Sacerdotibus, qui voluerint in Monasterio habitare.*

SI quis de ordine Sacerdotum in Monasterio se suscipi rogauerit, non quidem ei citius assentiatur. Tamen si omnino perstiterit in hac supplicatione, sciat se omnem Regulæ disciplinam seruaturum. Nec aliquid ei relaxabitur, vt sit, sicut scriptum est: *Amice ad quid venisti?* Concedatur ei tamen post Abbatem stare, & benedicere, aut Missas tenere, si tamen iusserit ei Abbas: sin alias, nullatenus aliqua præsumat, sciens se disciplinæ regulari subditum, & magis humilitatis exempla omnibus det. Et si fortè ordinationis, aut alicuius rei causa fuerit in Monasterio, illum locum attendat, quando ingressus est in Monasterium, non illum, qui ei pro reuerentia Sacerdotij concessus est. Clericorum autem si quis eodem desiderio Monasterio sociari voluerit, loco mediocri collocetur. Et ipse tamen si promittit de obseruatione Regulæ, vel propria stabilitate. Matt. 26.

CAP. LXI. *De Monachis peregrinis qualiter suscipiantur.*

SI quis Monachus peregrinus de longinquis Prouinciis superuenerit, si pro hospite voluerit habitare in Monasterio, & contentus est consuetudine loci, quam inuenerit, & non fortè superfluitate sua perturbat Monasterium, sed simpliciter contentus est quod inuenerit; suscipiatur quanto tempore cupit. Si qua sanè rationabiliter, & cum humilitate caritatis reprehendit, aut ostendit, tractet Abbas prudenter; ne fortè pro hoc ipso eum Dominus direxerit. Si vero postea voluerit stabilitatem suam firmare, non renuatur talis voluntas; & maximè, quia tempore hospitalitatis potuit eius vita dignosci. Quod si superfluus, aut vitiosus inuentus fuerit tempore hospitalitatis, non solum non debet sociari corpori Monasterij; verum etiam dicatur ei honestè, vt discedat, ne eius miseria etiam alij vitientur. Quod si non fuerit talis, qui mereatur proijci; non solum si petierit, suscipiatur Congregationi sociandus; verum etiam suadeatur vt stet: vt eius exemplo alij erudiantur: quia in omni loco vni Domino seruitur, & vni regi militatur. Quem si etiam talem esse perspexerit Abbas, liceat eum in superiori aliquantulum constituere loco. Non solum autem Monachum, sed etiam de suprascriptis gradibus Sacerdotum, vel Clericorum, stabilire potest Abbas in maiori, quam ingreditur loco; si eius

Digitized by Google

talem prospexerit esse vitam. Caueat autem Abbas, ne aliquando de alio noto Monasterio Monachum ad habitandum suscipiat, sine consensu Abbatis eius, aut litteris commendatitiis; quia scriptum est: *Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris.* Matt. 7.

CAP. LXII. *De Sacerdotibus Monasterij.*

SI quis Abbas sibi Presbyterum vel Diaconum ordinare petierit, de suis eligat, qui dignus sit Sacerdotio fungi Ordinatus autem caueat elationem, aut superbiam; nec quidquam præsumat, nisi quod ei ab Abbate præcipitur; sciens se multo magis disciplinæ regulari subditum: nec occasione Sacerdotij obliuiscatur Regulæ obedientiam, & disciplinam; sed magis ac magis in Deum proficiat. Locum vero illum semper attendat, quo ingressus est Monasterio, præter Officium Altaris: & si fortè electio Congregationis, & voluntas Abbatis, pro vitæ merito eum promouere voluerit. Qui tamen Regulam à Decanis vel Præpositis constitutam sibi seruandam sciat; quod si aliter præsumpserit, non vt Sacerdos, sed vt rebellis iudicetur. Et sæpè admonitus, si non correxerit, etiam Episcopus adhibeatur in testimonium. Quod si nec sic emendauerit, clarescentibus culpis proiiciatur de Monasterio: si tamen talis fuerit eius contumacia, vt subdi aut obedire Regulæ nolit.

CAP. LXIII. *De ordine Congregationis.*

ORdines suos in Monasterio ita conseruent, vt conuersionis tempus, & vitæ meritum discernit, vtque Abbas constituerit. Qui Abbas non conturbet gregem sibi commissum, nec quasi libera vtens potestate iniustè disponat aliquid, sed cogitet semper, quia de omnibus iudiciis & operibus suis redditurus est Deo rationem. Ergo secundum ordines, quos constituerit, vel quos habuerint ipsi fratres, sic accedant ad pacem, ad communionem, ad Psalmum imponendum, in Choro standum. Et in omnibus omnino locis ætas non discernat ordines, nec præiudicet; quia Samuël & Daniel pueri Presbyteros iudicauerunt. Ergo exceptis, quos, vt diximus, altiori consilio Abbas prætulerit, vel degradauerit certis ex causis, reliqui omnes, vt conuertuntur, ita sint: vt verbi gratia, qui secunda diei hora venerit in Monasterio, iuniorem se nouerit illo esse, qui prima hora diei venit, cuiuslibet ætatis, aut dignitatis sit. 1. Reg. 7. Dan. 13.

Pueris vero per omnia ab omnibus disciplina teneantur. Iuniores igitur priores suos honorent; priores minores suos diligant. In ipsa autem appellatione nominum nulli liceat alium puro appellare nomine; sed priores iuniores suos fratres nominent: iuniores autem priores suos Nonnos vocent; quod intelligitur paterna reuerentia. Abbas autem, quia vices Christi creditur agere, Domnus & Abbas vocetur: non sua assumptione, sed honore & amore Christi. Ipse autem cogitet, & sic se exhibeat, vt dignus sit tali honore. Vbicumque autem sibi obuiant fratres, iunior à priore benedictionem petat. Transeunte maiore, minor surgat, & det ei locum sedendi; nec præsumat iunior consedere, nisi ei præcipiat senior suus: vt fiat, quod scriptum est: *Honore inuicem præuenientes.* Pueri parui, vel Rom. 12.

Digitized by Google

adoleſcentes in Oratorio, vel ad menſam cum diſciplina ordines ſuos conſequantur: foris autem vel vbi vbi cuſtodiam habeant & diſciplinam, vſque dum ad intelligibilem ætatem perueniant.

CAP. LXIV. *De ordinando Abbate.*

IN Abbatis ordinatione illa ſemper conſideretur ratio, vt hic conſtituatur, quem ſibi omnis concors Congregatio: ſecundum timorem Dei, ſiue etiam pars, quamuis parua Congregationis, ſaniori conſilio elegerit. Vitæ autem merito, & ſapientiæ doctrina eligatur, qui ordinandus eſt; etiamſi vltimus fuerit in ordine Congregationis. Quod ſi etiam omnis Congregatio vitiis ſuis (quod quidem abſit) conſentientem perſonam pari conſilio elegerit, & vitia ipſa aliquatenus in notitiam Epiſcopi ad cuius diœceſim pertinet locus ipſe, vel Abbatibus, aut Chriſtianis vicinis claruerint; prohibeant prauorũ præualere conſenſum, & domui Dei dignũ conſtituant diſpenſatorem: ſcientes pro hoc ſe recepturos mercedem bonam, ſi illud caſtè, & zelo Dei faciant; ſicut è diuerſo peccatum incurſuros, ſi negligant.

Ordinatus autem Abbas cogitet ſemper quale onus ſuſcepit, & cui redditurus eſt rationem villicationis ſuæ: ſciatque ſibi oportere prodeſſe magis, quam præeſſe. Oportet ergo eum eſſe doctum lege diuina: vt ſciat & ſit vnde proferat noua & vetera: caſtum, ſobrium, miſericordem, & ſemper ſuperexaltet miſericordiam iudicio, vt idem ipſe conſequatur. Oderit vitia, diligat fratres. In ipſa autem correptione prudenter agat, & ne quid nimis: ne dum nimis eradere cupit æruginem, frangatur vas; ſuamque fragilitatem ſemper ſuſpectus ſit, memineritque calamum quaſſatum non conterendum. In quibus non dicimus, vt permittat nutriri vitia: ſed prudenter, & cum caritate ea amputet, vt viderit cuique expedire, ſicut iam diximus; & ſtudeat plus amari, quam timeri. Non ſit turbulentus & anxius; non ſit nimius & obſtinatus; non ſit zelotypus, & nimis ſuſpicioſus: quia nunquam requieſcet. In ipſis imperiis ſuis ſit prouidus & conſideratus: ſiue ſecundum Deum, ſiue ſecundum ſeculum ſint. Opera quæ iniungit, diſcernat, & temperet, cogitans diſcretionem S. Iacob dicentis: *Si greges meos plus in ambulando fecero laborare, morientur cuncti vna die.* Gen. 33. Hæc ergo aliaque teſtimonia diſcretionis matris virtutum ſumens, ſic omnia temperet, vt ſit, quod & fortes cupiant, & infirmi non refugiant. Et præcipuè vt præſentem Regulam in omnibus conſeruet: vt dum benè miniſtrauerit, audiat à Domino; quod ſeruus bonus, qui erogauit triticum conſeruis ſuis in tempore ſuo: *Amen dico vobis,* ait, *ſuper omnia bona ſua conſtituet eum.* Matt. 24.

CAP. LXV. *De Præpoſito Monaſterij.*

SÆpius quidem contingit, vt per ordinationem Præpoſiti ſcandala grauia in Monaſteriis oriantur, dum ſint aliqui maligno ſpiritu ſuperbiæ inflati, qui æſtimantes ſe ſecundos eſſe Abbates, aſſumentes ſibi tyrannidem, ſcandala nutriunt, & diſſenſiones in Congregatione faciunt, & maximè in illis locis, vbi ab eodẽ Sacerdote, vel ab eiſdẽ Abbatibus, qui Abbatem ordinant, ab ipſis etiã & Præpoſitus ordinatur. Quod quam ſit abſurdum facilè

Digitized by Google

aduertitur; quia ab ipso initio ordinationis, materia ei datur superbiendi, dum ei suggeritur à cogitationibus suis, exutum eum esse à potestate Abbatis sui, quia ab ipsis est ordinatus, à quibus & Abbas. Hinc suscitantur inuidiæ, rixæ, detractiones, æmulationes, dissensiones, exordinationes. Et dum contraria sibi inuicem Abbas Præpositusque sentiunt, & ipsorum necesse est sub hac dissensione animas periclitari: & ij, qui sub ipsis sunt, dum adulantur partibus, eunt in perditionem. Cuius periculi malum, illos respicit in capite, qui talibus in ordinatione se fecerunt auctores.

Ideoque nos præuidemus expedire propter pacis caritatisque custodiam, in Abbatis pendere arbitrio ordinationem Monasterij sui. Et, si potest fieri, per Decanos ordinetur, vt antea dispositum, omnis vtilitas Monasterij, prout Abbas dispositerit; vt dum pluribus committitur, vnus non superbiat. Quod si aut locus expetit, aut Congregatio petierit rationabiliter cum humilitate, & Abbas iudicauerit expedire, quemcumque elegerit Abbas cum consilio fratrum timentium Deum, ordinet ipse sibi Præpositum. Qui tamen Præpositus illa agat cum reuerentia, quæ ab Abbate suo ei iniuncta fuerint, nihil contra Abbatis voluntatem aut ordinationem faciens; quia quantum prælatus est cæteris, tantum eum oportet solicitius obseruare præcepta Regulæ. Qui Præpositus, si repertus fuerit vitiosus, aut elatione deceptus superbire; aut contemptor sanctæ Regulæ fuerit comprobatus; admoneatur verbis vsque quater: si non emendauerit, adhibeatur ei correptio disciplinæ regularis. Quod si neque sic correxerit, tunc deiiciatur de ordine Præposituræ; & alius, qui dignus est, in loco eius subrogetur. Quod si & postea in Congregatione quietus & obediens non fuerit, etiam de Monasterio expellatur. Cogitet tamen Abbas, se de omnibus iudiciis suis Deo redditurum rationem; ne fortè inuidiæ aut zeli flamma vrat animam.

CAP. LXVI. *De ostiario Monasterij.*

AD portam Monasterij ponatur senex sapiens, qui sciat accipere responsum, & reddere: & cuius maturitas eum non sinat vagari. Qui portarius cellam debet habere iuxta portam, vt venientes semper præsentem inueniant, à quo responsum accipiant. Et mox vt aliquis pulsauerit, aut pauper clamauerit, Deo gratias: respondeat, aut Benedicat; & cum omni mansuetudine timoris Dei reddat responsum festinanter cum feruore caritatis. Qui portarius, si indiget solatio, iuniorem fratrem accipiat. Monasterium autem, si fieri potest, ita debet construi, vt omnia necessaria; id est, aqua, molendinum, hortus, pistrinum, vel artes diuersæ intra Monasterium exerceantur: vt non sit necessitas Monachis vagandi foras; quia omnino non expedit animabus eorum. Hanc autem Regulam sæpius volumus in Congregatione legi, ne quis fratrum de ignorantia se excuset

Digitized by Google

Cap. LXVII. *De fratribus in via directis.*

DIrigendi fratres in via omnium fratrum vel Abbatis orationi se commendent: & semper ad orationem vltimam operis Dei commemoratio omnium absentium fiat. Reuertentes autem de via fratres, ipso die quo redeunt, per omnes Canonicas horas, dum expletur opus Dei, prostrati solo oratorij, ab omnibus petant orationem propter excessus; ne quid fortè subripuerit in via visus, aut auditus malæ rei, aut otiosi sermonis. Nec præsumat quisquam aliis referre quæcumque foris Monasterium viderit, aut audierit: quia plurima destructio est. Quod si quis præsumpserit, vindictæ regulari subiaceat. Similiter & qui præsumpserit Claustra Monasterij egredi, vel quocunque ire, vel quidpiam, quamuis paruum, sine Abbatis iussione facere.

Cap. LXVIII. *Si fratri impossibilia iniungantur.*

SI cui fratri aliqua fortè grauia aut impossibilia iniunguntur, suscipiat quidem iubentis imperium cum omni mansuetudine & obedientia. Quod si omnino virium suarum mensuram viderit pondus excedere, impossibilitatis suæ causas ei, qui sibi præest, patienter & opportunè suggerat, non superbiendo, aut resistendo vel contradicendo. Quod si post suggestionem suam in sua sententia Prioris imperium perdurauerit, sciat iunior ita sibi expedire, & ex caritate confidens de adiutorio Dei obediat.

Cap. LXIX. *Vt in Monasterio non præsumat alter alium defendere.*

PRæcauendum est, ne quauis occasione præsumat alter alium defendere Monachum in Monasterio, aut quasi tueri; etiamsi qualibet consanguinitatis propinquitate iungantur. Nec quolibet modo id à Monachis præsumatur; quia exinde grauissima occasio scandalorum oriri potest. Quod si quis hæc transgressus fuerit, acrius coërceatur.

Cap. LXX. *Vt non præsumat quisquam alium cædere, aut excommunicare.*

VT vitetur in Monasterio omnis præsumptionis occasio, constituimus, vt nulli liceat quemquam fratrum suorum excommunicare aut cædere, nisi cui potestas ab Abbate data fuerit. Peccantes autem coram omnibus arguantur, vt cæteri metum habeant. Infantibus vero vsque ad quintumdecimum annum ætatis disciplinæ diligentia adhibeatur, & custodia sit ab omnibus. Sed & hoc cum omni mensura & ratione. Nam in fortiori ætate, qui præsumpserit aliquatenus sine præcepto Abbatis, vel in ipsis infantibus sine discretione exarserit, disciplinæ Regulari subiaceat; quia scriptum est: *Quod tibi non vis fieri, alij ne feceris.* Matt. 7.

Cap. LXXI. *Vt obedientes sint sibi inuicem fratres.*

OBedientiæ bonum non solum Abbati exhibendum est ab omnibus, sed etiam sibi inuicem ita obediant fratres; scientes per hanc obedientiæ viam se ituros ad Deum. Præmisso ergo Abbatis, aut Præpositorum, qui ab eo constituuntur, imperio, cui non permittimus priuata im-

Digitized by Google

peria præponi, de cætero omnes iuniores Prioribus ſuis omni caritate & ſolicitudine obediant. Quod ſi quis contentioſus reperitur, corripiatur. Si quis autem frater pro quauis minima cauſa ab Abbate, vel à quocumque Priore ſuo corripitur quolibet modo, vel ſi leuiter ſenſerit animum Prioris cuiuſcumque contra ſe iratum vel commotum, quamuis modicè, mox ſine mora tamdiu proſtratus in terra ante pedes eius iaceat ſatisfaciens, vſque dum benedictione ſanetur illa commotio. Quod ſi quis contempſerit facere, aut corporali vindictæ ſubiaceat; aut ſi contumax fuerit, de Monaſterio expellatur.

CAP. LXXII. *De zelo bono, quem debent Monachi habere.*

SIcut eſt zelus amaritudinis malus, qui ſeparat à Deo, & ducit ad infernum; ita eſt zelus bonus, qui ſeparat à vitiis, & ducit ad Deum & ad vitam æternam. Hunc ergo zelum feruentiſſimo amore exerceant Monachi: id eſt, vt honore ſe inuicem præueniant, infirmitates ſuas, ſiue corporum, ſiue morum, patientiſſimè tolerent: obedientiam ſibi certatim impendant. Nullus quod ſibi vtile iudicat ſequatur, ſed quod magis alij; caritatem fraternitatis caſto impendant amore; Deum timeant; Abbatem ſuum ſincera & humili caritate diligant; Chriſto omnino nihil præponant; qui nos pariter ad vitam æternam perducat.

CAP. LXXIII. *De eo, quod non omnis obſeruatio iuſtitiæ in hac ſit Regula conſtituta.*

REgulam autem hanc deſcripſimus, vt eam obſeruantes in Monaſteriis aliquatenus vel honeſtatem morum, aut initium conuerſationis nos demonſtremus habere. Cæterum ad perfectionem conuerſationis qui feſtinant, ſunt doctrinæ ſanctorum Patrum, quarum obſeruatio perducit hominem ad celſitudinem perfectionis. Quæ enim pagina, aut quis ſermo diuinæ auctoritatis veteris ac noui teſtamenti non eſt rectiſſima norma vitæ humanæ? Aut quis liber Sanctorum Catholicorum Patrum hoc non reſonat, vt recto curſu perueniamus ad Creatorem noſtrum? Necnon & Collationes Patrum, & inſtituta; & vita eorum, ſed & Regula ſancti Patris noſtri Baſilij, quid aliud ſunt, niſi benè viuentium & obedientium Monachorum exempla, & inſtrumenta virtutum? Nobis autem deſidioſis, & malè viuentibus, atque negligentibus rubor confuſionis eſt. Quiſquis ergo ad patriam cœleſtem feſtinas, hanc minimam inchoationis Regulam deſcriptam adiuuante Chriſto perfice; & tunc demum ad maiora, quæ ſupra commemorauimus, doctrinæ virtutumque culmina, Deo protegente, peruenies. Facientibus hæc regna patebunt æterna. Amen.

Explicit Regula S. Benedicti Abbatis.

INCI-

Digitized by Google

INCIPIT CONSENSORIA MONACHORVM.

CAPVT PRIMVM.

COMMVNI definitione decreuimus apud nos, quod nusquam postmodum ab vllo poterit infringi.

Residentibus nobis in Monasterio in nomine Domini nostri Iesu Christi omnibus placuit, secundum Apostolicam traditionem, vnum sentire, & communiter possidere; sicut scriptum est: *Vnum sentientes in Domino.* Et nemo quicquam proprium vendicet: sed sicut scriptum est in Actibus Apostolorum: *Habentes omnia communia, & nemo quicquam suum esse dicebat*, quod & nobis scriptum est. In Domino ergo iure obseruationis & legis nos teneamus, & in eo vsque in finem permaneamus: quoniam scriptum est: *Qui permanserit vsque in finem, hic saluus erit.* Act. 2. Ibid. Matt. 10.

II. Si quis autem venire desiderat ad Congregationem fratrum, qui in vnum esse videntur, non ignorans Euangelij dictum, quo dixit: *Vendat omnia sua, eroget egenis & pauperibus.* Et iterum: *Abneget semetipsum sibi, & tollat crucem suam, & sequatur Christum.* Et ne tractet in corde suo de victu, aut vestimento, & cæteris, quæ necessaria sunt corpori; ipso Domino in Euangelio præmonente & dicente: *Nolite cogitare dicentes; quid edetis, aut quid vestiemini? hæc enim gentes cogitant. Scit enim pater vester, quia horum omnium indigetis. Quærite regnum Dei & iustitiam eius, & hæc omnia apponentur vobis.* Matt. 19. Luc. 9. Matt. 6.

III. Veruntamen antequam statuat esse in Monasterio, probet propositum fratrum atque exemplum, & ipse probetur in omni conuersatione ab illo, qui Prior est, & cæteris consentientibus: propter illud quod Propheta docet & admonet, dicens: *Amicum noli cito comprobare.*

IV. Sed si contigerit vt aliquis ex qualibet causa necessitatis à Monasterio fuerit abstractus, ne vel mente concipiat, secum aliquid ferre de his omnibus, quæ in Monasterio fuerint: siue etiam quæ secum aliquando attulerat; siue ea quæ cum fratribus acquisierit: quia scriptum est: *Vir mutabilis in lingua incidet in mala.* Et iterum, vt nullum omnino de fratribus secum prouocet: ne magis destructor quam ædificator Monasterij iudicetur; propter illud quod scriptum est: *Qui non est mecum, contra me est: & qui mecum non congregat, dispergit.* Et quicunque prouocatus ab aliquo de Monasterio voluerit abscedere, aut redarguat prouocantem, aut indicet Abbati; cui vtique de his quæ in commune decreuimus nihil est subtrahendum: quia scriptum est: *Pacifici sint tibi multi; sed vnus ex mille sit tibi consiliarius.* Pro. 13. Matt. 12. Eccl. 6.

V. Iugiter hæc quæ scripta sunt, cum summa diligentia obseruanda sunt ab

Abbate vsque ad omnes fratres. Aut si quis ab aliquo doctrinam audierit, præterquam in Monasterio consecutus est ab eo, cui se credidit, hanc aut non suscipiat, aut eam non subtrahat doctori: quia scriptum est:

Eph. 5. *Omne quod manifestatur lux est.* Si enim bona fuerint, collaudanda sunt; si vero praua, reprobanda.

VI. De his autem fratribus, qui in vnitate consistunt, si quis subito aduersus alterum altercatus fuerit semel, sed secundum Euangelium, ei liceat exorare. Si autem noluerit se emendare, ille cui iniuria irrogata est, cum post primam vel secundam correptionem non reuocauerit contumacem, denunciet & illud Abbati: ne per taciturnitatem & ille & frater

Pro 26. suus periclitentur; sicut Propheta ait: *Qui occultat inimicitiam, instruit dolum.*

VII. Si vero, vt fieri solet, incursio repentina superuenerit aut hostilitas; vt impossibile sit fratribus in vnum fugam petere, propter insectationem inimicorum, & postmodum Deo fauente euaserint, & potuerint peruenire, vbi Abbatem esse cognouerint, velut filij ad patrem festinare debebunt. Nec vllo modo poterunt separari, quos diuina caritas sociauit: quia

1. Io. 4. cautum est: *Perfecta dilectio foras mittit timorem.*

VIII. Si quis autem, quod superius diximus, causa necessitatis detineat id, quod à Monasterio secum portauerit, necesse habebit vbi Abbas suus est, illud perferre: quia non poterit propriè retinere quod per pactum ad omnes pertinet, & Deo vtique est consecratum. Sed si cogitauerit de his

Rom. 13. aliquid retinere, contradictor Apostoli esse videtur, qui ait; *Nemini quicquam debeatis, nisi vt inuicem vos diligatis.*

IX. Omnia ergo quæ in isto libro continentur, omnes fratres obseruent, atque subscribant, quia vnum in Domino esse desiderant. Verum propter illos ista sunt cauta, qui in omnibus stabiles esse noscuntur.

Finit consensoria Monachorum.

LECTORI.

CONsensoria Monachorum, quam sacræ antiquitatis mangones hactenus pro Regula S. Augustini venditarunt, aliud veteris Regulæ fragmentum subiungo, quod itidem sub Augustiniano nomine delitescit, à quo doctissimi grauissimique viri iure merito id iampridem abiudicarunt. Nam Augustinum nonnisi vnam Regulam, eamque virginibus scripsisse certum est, quam nos infra suo loco exhibemus. Tertiam vero illam, de Vita Eremitica ad sororem, longius ab Augustini æuo stiloque abesse res ipsa indicat, & nos B. Aëlredi Rieuallensis in Anglia Abbatis esse certo scimus: qui circa annum Christi M. C. L. vixit. Fors fuat, vt huius quoque fragmenti auctor vel ætas certioribus indiciis innotescat.

Digitized by Google

SEQVITVR ALIA REGVLA INCERTI AVCTORIS.

CAPVT PRIMVM.

ANTE omnia, fratres cariſſimi, diligatur Deus ; deinde proximus : quia iſta præcepta principaliter nobis ſunt data. Qualiter autem oporteat nos orare vel pſallere, deſcribimus ; id eſt, in Matutinis dicantur Pſalmi III. LXII. VI. & LXXXVIII. cum debitis Antiphonis, Verſibus & Reſponſoriis. Ad Primam & Tertiam dicantur ſui Pſalmi, Antiphonæ duæ, Lectiones duæ. Simili modo ad Sextam & Nonam dicantur ſui Pſalmi, cum debitis Reſponſoriis & Antiphonis. Hoc idem in Veſperis & Completorio ſeruetur. Ad lucernarium autem Pſalmus vnus, Reſponſorium vnum, Antiphonæ tres, Lectiones tres. Et tempore opportuno poſt lucernarium, omnibus ſedentibus, legantur lectiones. Nocturnæ autem Orationes menſe Nouembri, Decembri, Ianuario & Februario, Antiphonæ duodecim, Pſalmi ſex, Lectiones tres : Martio, Aprili, Septembri, Octobri, Antiphonæ decem, Pſalmi quinque, Lectiones tres : Maio, Iunio, Iulio & Auguſto, Antiphonæ octo, Pſalmi quatuor, Lectiones duæ. Deut 6. Matt. 18.

II. Operentur à manè vſque ad ſextam, & à ſexta vſque ad nonam vacent lectioni ; & ad nonam reddent codices. Et poſtquam refecerint, ſiue in horto, ſiue vbicunque neceſſe fuerit, faciant opus vſque ad horam lucernarij. Nemo ſibi aliquid vendicet proprium, ſiue in veſtimento, ſiue in quacunque re. Apoſtolica enim vita optamus viuere. Nemo cum murmure aliquid faciat, vt non ſimili iudicio murmuratorum pereat. Fideliter obediant : patrem ſuum poſt Deum honorent : Præpoſito ſuo deferant, ſicut decet ſanctos. Sedentes ad menſam taceant, audientes lectionem : ſi autem aliquid opus fuerit, Præpoſitus eorum ſolicitus ſit. Sabbato & Dominica, ſicut conſuetudo eſt, qui volunt, vinum accipiant. Act. 2. & 4.

III. Si opus fuerit ad aliquam neceſſitatem mitti, duo eant. Nemo extra Monaſterium ſine præcepto manducet, neque bibat : non enim hoc ad diſciplinam pertinet Monaſterij. Si opera Monaſterij mittantur fratres vendere, ſolicitè caueant, ne quid faciant contra præceptum ; ſcientes, quoniam exacerbant Dominum in Sanctis ſuis. Si aliquid emant ad neceſſitatem Monaſterij, ſolicitè & fideliter, vt ſerui Dei, agant.

IV. Otioſum verbum apud illos non ſit. Manè ad opera ſua ſedeant : poſt Orationem tertiæ eant ad opera ſua : non ſtantes fabulas contexant, niſi fortè aliquid ſit pro vtilitate animæ : ſedentes ad opera, taceant : niſi fortè neceſſitas operum exegerit, vt loquatur quis.

V. Si quis autem non omni virtute, adiuuante miſericordia Dei, hæc

Digitized by Google

conatus fuerit implere, sed contumaci animo despexerit: semel atque iterum commonitus, si non emendauerit, sciat se subiacere disciplinæ Monasterij, sicut oportet. Si autem talis fuerit ætas ipsius, etiam vapulabit. Hæc in nomine Christi fideliter & piè obseruantes, & vos proficietis, & nobis non parua lætitia erit de vestra salute. Hæc sunt, quæ vt obseruetis præcipimus in Monasterio constitui.

Explicit Regula incerti.

SANCTORVM PAVLI ET STEPHANI ABBATVM REGVLA AD MONACHOS.

DE SS. PAVLI ET STEPHANI ABBATVM REGVLA veterum testimonia.

S. BENEDICTVS Aniansæ Abbas in concordia Regularum sæpissimè affert testimonia, *Ex Regula Pauli & Stephani*: siue vt pag. 388. & 619. *Ex Regula sanctorum Pauli & Stephani*, quam etiam solius Stephani, & *sancti Stephani* nomine aliquando citat.

SMARAGDVS Abbas in expositione Regulæ S. Benedicti cap. XXIII. *De hoc capitulo PAVLVS ET STEPHANVS Abbates ita scripserunt*: Si quis alterum &c. vt cap. XXXVI.

INCIPIVNT CAPITVLA PRO QVIBVS SVNT FRATRES admonendi Pauli & Stephani.

1. *Primum de timore Dei & caritate mutua puri cordis, & vnanimitate habenda.*
2. *Quales circa iuuenes esse debent seniores.*
3. *Qualiter circa seniores se iuuenes debeant exhibere.*
4. *Vt ab opere Dei nullus nisi permissus discedat.*
5. *Vt initium versus in Choro incipiatur ab vno.*
6. *Vt iugiter pronuntietur per Choros.*
7. *De modo psallendi, & seniorum arbitrio.*

Digitized by Google

8. *Vt cantantes non dormitent.*
9. *Vt cantantium & orantium nullus vel tenuiter fabulis occupetur.*
10. *Vt dicta Prima nullus se in lecto recubitet.*
11. *Vt meridiano tempore vnusquisque in suo lecto dormiat mediante tempore definito.* l. 6
12. *Vt opus diuinum cum disciplina in operatione decantent.*
13. *Vt qua hora communicandum est, omnes qui intra cellam sunt vnam, studeant esse præsentes.*
14. *Vt decantentur quæ iussa sunt cantari.*
15. *De his qui Psalmos discunt, vt dictatoribus delegati obseruent.*
16. *Vt accepta à minoribus ex more reddantur ad mensam.*
17. *Vt nullus supra statutum modum in cibo vel potu præsumat.*
18. *Vt reficientes cum quiete audiant quæ leguntur.*
19. *Vt ad mensam nullus sibi peculiariter aliquid comedendum procuret.*
20. *Vt nullus se à mensa deputata migret in aliam.*
21. *Vt calix superfundens non misceatur.*
22. *De vicibus ministrorum.*
23. *Si de ordine iuniorum quisquam à ministerio fuerit segregatus.*
24. *Vt nullus de assignato præsumat alterius.*
25. *Vt hi quibus custodia commissa est, deuota caritate deseruiant, nec ipsi econtra improbè contristentur.*
26. *Vt in Cellario & artificum officinis nullus importunè non iussus audeat intrare.*
27. *Vt de rebus alterius nullus sibi ad vtendum præsumat, nec inter se liceat commutare.*
28. *De vestimentis & lectualibus seruandis.*
29. *Nisi de vsu Prioris nullus tonsuret.*
30. *De eo quod alio perdente alter frater inuenerit.*
31. *De his qui quolibetcunque autem discere voluerint.*
32. *Vt in pistrino, vel ad omne opus terrenum vnusquisque promptè occurrat.*
33. *De labore preteriti temporis, & quod nec his qui negligentes sunt quidquam de necessariis subtractum sit.*
34. *Ad orationem vt consueta omittatur pigritia.*
35. *De ferramentorum in operatione custodia.*
36. *Vt peccantem nullus tegat.*
37. *Ab immoderato ioco & risu abstinendum.*
38. *Vt aliis litigantibus non se commiscat alter.*
39. *Vt nullis causis extraneis quisquam se inserat.*
40. *Vt contra rusticorum prauos excessus nullus humana virtute se audeat vindicare.*
41. *Quod & Patrum Regulæ leguntur assidue.*

Explicium Capitula.

Digitized by Google

INCIPIT REGVLA

PAVLI ET STEPHANI ABBATVM.

CAPVT PRIMVM,

IN primis ergo hortamur, vt timorem Dei & mutuam caritatem & vnanimitatem omnes in bonis ſtudiis habeamus.

II. Seniores iunioribus affectum paternum impendant; & cum imperandi neceſſarium fuerit, non tumenti animoſitate & clamoſis vocibus, ſed fiducialiter tranquilla ſimplicitate, & auctoritate bonæ vitæ ad peragendam communem vtilitatem quæ fuerint opportuna iniungant.

III. Iuniores ſenioribus ſincera ſubiectione obediant, nec tumenti ceruice in quocunque reſpondeant, aut faſtidienti animo & negligente aure imperantibus obedire detrectent: ſed vnanimiter & concorditer tam in ſpiritali opere, quam in terreno labore omnes fideli intentione occurrant.

IV. Nulli liceat abſque Prioris permiſſu ab opere Dei diſcedere, ſed quem cauſa manifeſta compulerit, oratione à Priore ſperata & conceſſa diſcedat. Nec bini aut terni, ſed ſingillatim exeuntes orationem ſperent: ita vt qui ſani ſunt, protinus reuertantur; qui vero infirmi, ex permiſſu redeant ad cubile.

V. Initium verſuum pſallenitum in Choro priores qui in eis ſtant, incipiant; aut ſi eis aduerſatur infirmitas, hi incipiant quibus iuſſerit Pater. Quibus incipientibus mox omnes, ſi poteſt fieri, in prima aut ſecunda ſyllaba pariter vnanimiter, & vno ore ſubiungant: vt non ſit diſſonantia cantantium, quæ maximè ab inordinato initio, & quodammodo contentioſa varietate ſolet accidere.

VI. Iuniores & maximè qui adhuc Pſalmos diſcere meditantur, per Choros ex ordine, & ſine negligentia dicent: ita vt ab eo loco, à quo adhuc minores ignorant, hi iuniores qui iam Pſalterium finierunt, per ordinem ſibi in dictando ſuccedant; vt omni tempore pronuntiandi vſus non deſit.

VII. Pſallendi quoque modus, ſi poſſibile eſt, omni tempore cum temperamento nobis tenendus eſt: vt nec nimium protractè, nec ſupra modum correptè, ſed vt dictum eſt, temperata ſemper modulatione dicatur. Seruato tamen vt ſecundum voluntatem & arbitrium Prioris, cui ſemper conſiderandi & perpendendi tempus, horam, cauſam per omnia imminet, ſiue protrahi, ſiue accelerare iuſto conſiderationis iudicio iuſſerit, ad eius nutum, ſiue etiam eleuatius, ſiue humilius voluerit, conſona tamen quaſi ex vno ore voce dicatur. Nec quiſquam præſumat abſque Prioris permiſſu, vel elata vocis extollentia, quæ ſæpius inflationis iactantiam &

Digitized by Google

arrogantiam elationis minus cautis generat, aut turbulenta festinatione temperamenti modum excedere, vel mutare. Nec Prior concessam considerationis licentiam in vsu absque certa necessitate audeat vsurpare: sciens se Domino redditurum rationem, qui dixit: *Psallite sapienter.* Psal. 46.

VIII. Somnus, cum opus Dei dicitur, cum Dei adiutorio omnino à nobis fugandus est: timentes illud Prophetæ: *Maledictus qui facit opus Dei negligenter.* Et illud: *Dormierunt somnum suum, & nihil inuenerunt omnes viri diuitiarum in manibus suis.* Ier. 48. Ps 75.

IX. Nulli liceat tempore, quo opus Dei canitur, qualibet occasione sermonem contra alium fratrem proferre, nisi seniori tantum; cui sine dubio solent causæ cuiuscunque rei aut ordinandæ, aut corrigendæ nonnunquam emergere.

X. Manè dicta Prima nullus se in lecto recubitet; excepto die Dominico, aut festis diebus, in quibus vigiliarum labore & præteriti diei solito amplius fatigati paululum post Primam, qui ex vobis voluerint, membra ponant in lectulis. Quod non omni tempore id ipsum, sed tantum æstiuis mensibus liceat: reliquo vero omni tempore per singulos dies mox vnusquisque post Primam, dum acceptæ minoribus emendantur, calciet se, & paratus sit ad signum, quod per sonum tabulæ fieri solet: quatenus omnes sine tarditate, ad agnoscendum imminentis diei futurum opus, in locum conueniant deputatum.

XI. Æstatis tempore nulli liceat meridie præter in suo lectulo dormire, nisi fortè iubente Priore ad nubila pro custodia areæ extra suum lectulum dormiat. In campo vero, quando messis colligitur, si meridie dormire licuerit: non diuisi, sed in vno loco, aut duobus locis dormiant. Quia non est incognitum, quantum mali ex hac occasione diabolus fecerit. Tempora vero in quibus, si vacauerit, meridie dormiendum nobis est, à die Iduum Maïarum, vsque in diem Iduum Septembrium obseruemus.

XII. Opus Dei, quod per diem in quocunque loco operantes fratres per horas constitutas dicent, cum disciplina & timore Dei consona voce dicatur: non prout vnusquisque operis excusatione aut occupatione voluerit obrute. Nec præsumendo iunior ante seniorem prosiliat, & immatura festinatione procedat; & diuinum opus, quod cum timore agendum est, per inordinatam audaciam insipienter, & non sapienter psallatur. Tali enim consuetudine iam infectæ mentes & fauces aliquorum fratrum, ad consonantiam intra Oratorium nisi cum magno commotionis fræno non queunt retineri. Vt ergo hoc vsurpationis vitium abijciatis à vobis, caritatis simplicitate hortamur: talium enim Deus omnium exauditor est: *Ipse misit Angelum suum, & tulit me de ouibus Patris mei.* Psal. 151. iuxta 70.

XIII. In hora, qua sanctum Corpus & Sanguinem Domini communicaturi sumus, præsentes esse festinemus ad dicendum: *Libera nos à malo*: præter quos certa causa, cum notitia senioris, non sinit esse præsentes. Omnimodo cauendum est, ne sanctum corpus & sanguinem indignè ad iudicium sumamus.

Digitized by Google

XIV. Nullus præſumat Reſponſoria vel Antiphonas, quæ ſolent aliqui compoſito ſono, pro ſuo libitu, & non ex canonica ſcriptura aſſumpta canere, in Congregatione iſta vel meditari vel dicere. Nec ab adueniente hoſpite ſine iuſſu Prioris quidquam talium rerum aliquis audeat meditari: ne peregrinis varietatum doctrinis, & quodammodo deliramentorum ſuauitatibus irretiti, ſimplicitatis & veritatis maturitatem faſtidiant; & per cantilenæ ſonos leuitatis & otioſitatis compedibus illigati, aut de Congregatione auolare diabolo ſuadente feſtinent; aut intra Monaſterium inflati quaſi ſingulari ſcientia cunctos deſpiciant. Oportet autem nos vnam & ſimplicem Apoſtolicam, & Patrum noſtrorum imitari doctrinam, & gratia ſtabiliri; cor moreſque ſubdere diſciplinæ, & ea cantare debemus, quæ, ſicut beatus Auguſtinus dicit, ita ſcripta ſunt, vt cantentur: quæ autem non ita ſcripta ſunt, non cantemus. Nec alio modo, quam quo ipſe Dominus iuſſit per Prophetas & Apoſtolos ſuos manifeſtari ea hominibus, debent à nobis in laude ipſius dici: ne quæ cantanda ſunt, in modum proſæ & quaſi in lectionem mutemus; aut quæ ita ſcripta ſunt, vt in ordine lectionum vtamur, in tropis & cantilenæ arte noſtra præſumptione vertamus. Si enim ſacrificium Deo confeſſionis & laudis offerre debemus, quomodo ipſe præcepit ſibi offerre; à nobis Dominus magis obedientiæ, quam victimarum ſacrificium quærit; nec cantilenæ artificiorum ſtudio, quantum obſeruantia mandatorum, & cordis munditia delectatur.

XV. His qui literas vel Pſalmos diſcunt, illis obſeruent ad excipiendum, quibus fuerint deputati: qui pro eis aut de negligentia arguendi ſunt, aut in eorum eruditione & ſtudio approbandi. Si autem diſcedens dictator per ſe deputare neglexerit, ad Patrem reuertatur is qui excipit, vt ipſe deputet pro abſente, qui ei dictare debeat. Dum abſens reuertetur, ad ſuum redeat dictatorem.

XVI. Accepta in hora refectionis omni tempore ab his, qui ea quotidie de Pſalmis accipiunt, reddantur ad menſam primam fratrum ex more. Qui meditari neglexerit, & non reddiderit, nec manducet vſque ad horam refectionis venturi diei.

XVII. Nulli liceat ſupra ſtatutam conſuetudinem, ſiue in potu, ſiue in cibo præſumere, niſi Prioris permiſſu: cui ordinandi & conſiderandi facultas eſt: ita vt ſi graui operatione fatigatis fratribus ſupra conſuetudinem oportet quicquam adiungi, annuente & permittente Priore, & non quolibet præſumente, hoc ipſum fieri liceat.

XVIII. Reficientes cum gratiarum actione & timore Dei lectiones audiamus. Non cum contentione, & murmuratione, & indignatione, & clamoſis vocibus, & ſtrepitu pedum, & ſono vaſorum donum Dei: ſed cum caritate & quiete, & dulciſſimo diſciplinæ fræno ſumamus: metuentes Iſraëlitarum exemplа carnalium, quibus manducantibus ad ſaturitatem Angelorum panem, & coturnicum carnes, vſque ad nauſeam ore repleto murmurantibus ira Dei ad exterminandum dirigitur.

Num. 11. Pſal. 77.

XIX.

Digitized by Google

XIX. Nulli fratrum liceat vel pomum, vel quodcunque olerum ad condimentum, vel aliud aliquid ad vsus suos quasi peculiari apparatu in mensam ad manducandum deferre: ne paruissima occasione aut rancor inter fratres de iniustitia, aut horrendus aditus peculiaris aperiatur studij: sed quæcunque harum rerum donante Deo à quolibet inuenta fuerint, Cellerario fideliter contradantur, vt ipso distribuente, vel per menses singulos, vel prout cuique opus fuerit, ministrentur.

XX. Nullus præsumere audeat de ea mensa, in qua comedere scriptus est, transire ad aliam; nec liceat cuiquam alterum ad se de alia mensa venientem ad manducandum suscipere: sed vnusquisque in mensa deputata comedat; ita vt si in mensa maior pars fratrum absens fuerit, residui vsque ad tres in numero ad suam sedeant. Infra autem hunc numerum remanentes in alia mensa comedant, secundum ordinem deputatum.

XXI. Nulli liceat pincernarum calicem sic implere, vt transfundatur. Sed nec cuiquam liceat, vt si ei ab infrunito ministro transfundens oblatus fuerit, accipere: sed cum moderatione implere debet, & competenter: dicente Apostolo: *Omnia vestra honestè, & secundum ordinem fiant.* 1. Cor. 14.

XXII. In omnibus obsequiis & ministeriis, in quibus fratres iuniores sibi vicissim succedunt, vnusquisque bona voluntate susceptam hebdomadam vicis suæ in quolibet ministerio hilariter absque murmuratione cum gratia Dei impleat. Quod si ita contingat, vt is qui suscepit quodlibet obsequium, in alia vtilitate, vel itinere, aut necessitate infirmitatis occupetur; vicem eius, qui in loco post ipsum in ordine esse videtur, adimpleat, & si defuerit, tertius, siue quartus & quintus ab eo præsens & vacans inuentus fuerit, eius obsequium repræsentet: vt ordo ministerij dispositus, quod caritatis & deuotionis amore exhibetur, mutuo conseruatus nullo modo perturbetur.

XXIII. Si in ipso iuniorum ordine, qui sibi in ministeriis singulis per vices succedunt, talis forsitan persona in ordine misceatur, qui iudicio senioris debeat à vice ministerij remoueri, nullus eum audeat prouocare; nec ei per iocum stimulum suspicionis & confusionis impingat.

XXIV. Nulli liceat de cellario quicquam, vel de quacunque artificum officina, vel ferramentum, vel quamcunque rem, quæ singulis fratribus ad custodiendum assignata est, præsumere pro suo arbitrio: nisi fortè aut tanta causa absentiæ aut infirmitatis eius, cui qualibet parte cura commissa est, coarctauerit, vt iubente Abbate, aut certè ipso permittente, cui assignatum est, ab alio contingatur.

XXV. Hi quoque, quibus in singulis rebus custodia commissa est, conuenienti deuotione & carissima humilitate, quæ necessaria sunt, sine mora & fastidio iubente seniore ministrent: nec per superbam inflationem differendo, occasiones faciant querelarum, per quas murmuratio contra eorum laborem, qui nobis in assignatis rebus caritate deseruiunt, non debet excitari.

Digitized by Google

XXVI. Nulli liceat tam in Cellario, quam in singulis Officinis artificum improba & importuna absque senioris iussu audacia introire: quia & communem vtilitatem valdè impedit hæc præsumptio, & ipsis artificibus rancorem animorum ex superflua importunitate impingit.

XXVII Nulli liceat vel vestimentum, vel calciamentum, aut tabulas, vel cuiuscunque rei paruissimæ tam nouum, quam vetus quicquam, quod alij fratri datum fuerit, praua præsumptione contingere ad vtendum. Nec inter se fratribus liceat, vt id quod de communi quisquam acceperit, nisi permissu Prioris cum alio fratre, quasi peculiari amore mutuare: ne hac occasione nascatur amor illicitus. Sed vnusquisque, quod ei caritatis distributione datur, hoc libens & bona voluntate accipiat, & ad vtendum delectetur habere.

XXVIII. Vestimenta vel lectualia nullus sibi lauare audeat, absque oratione & permissu Prioris.

XXIX. Nullus fratrum audeat tonsurari sine oratione Abbatis; nec alia tonsura quisquam, nisi nobis solita, tonsurari affectet: exceptis infirmis, quos dictante medico pro humore contrario pressius forsitan expedit tonsurari.

XXX. Si quis inuenerit, quodcumque illud est, quod alter frater perdidit, vel intra cellam, vel foris; non apud se vno die, vel si possibile est vna hora retineat: sed in loco deputato quod inuenerit ponat; & qui perdidit in eo loco requirat: vt non patiatur errorem & laborem qui perdidit quærendi per singulos.

XXXI. Nulli liceat ad discendam qualemcunque artem absque oratione senioris, vel cui ab eo ordinandi & disponendi concessa est potestas, suo ausu præsumere; nisi hi tantum qui in singulis artibus Prioris iudicio suo ordine cum orationis gratia deputantur. Sed neque ad meditandas literas, vel Psalmos, aut lectiones quisquam ex sua quasi potestate præsumat; & præbendum spiritali bono superbiæ malum, & dissolutæ voluntatis arbitrium, & peculiare studium operetur. Sed si quis per bonam voluntatem qualemcunque artem terrenam, vel in spiritalibus rebus super id quod à nobis quotidie traditur, discere concupiscit, cariissima humilitate sibi concedendum à Priore expectet. Et si ei concessum fuerit, accepta oratione sic quod cupit incipiat. Cui & si denegatum fuerit, quia fortè ei non expedit, gaudens, & non tristis permaneat. Sed nec cuiquam liceat absque Prioris notitia & iussione alij literas vel qualemlibet artem occultè & quasi furtim ostendere. Quod si quis præsumpserit, geminæ culpæ, hoc est, & furti & superbiæ sine dubio subiacebit.

XXXII. Magnopere autem ab omnibus est cauendum, ne aut in pistrino, aut in quacunque manuum operatione, aliquis fratrum pigrè, & non inter primos occurrat.

XXXIII. Nam adhortatio laborandi, quæ hactenus cum tanto temperamento à nobis caritati vestræ insinuata est, ab illa Apostolica beati Pauli instantia tantum est debilitata & remissa, quantum est & differentia

Digitized by Google

perſonarum. Cum ille nobis iubeat hactenus manibus laborare; vt habeamus vnde tribuere poſſimus neceſsitatem patienti: nos diximus, vt vel quod nobis ſufficiat laboremus. Ille dicit, ſeipſum in fame & ſiti, in frigore & nuditate nocte & die ſuis manibus laboraſſe, vt ſibi & qui cum eo erant, neceſſaria non deeſſent: nos econtra duplicia habentes in noſtris vſibus veſtimenta & calciamenta, & quotidiani victus de domo Dei ad ſaturitatem pleniſsimum apparatum, hortamur vt otium non ametis, ſed per ſincerum vnanimitatis conſenſum vnuſquiſque vt præualet, ſic laboret. Ille præcepit: *Qui non laborat, non manducet*; nos fragilitatem noſtram in vobis penſantes, nulli veſtrum, qui hactenus ſubdola & lubrica voluntate laborare fideliter diſtuliſtis, de neceſſariis rebus à fidelium fratrum ordine quicquam ſubtraximus: patienter hactenus tolerantes, vt non vinceremur à malo, ſed vinceremus malum in bono. Eph. 4. 2. Cor. 11. 1. Theſ. 2. 2. Theſ. 3. 2. Theſ. 3. Rom 12.

XXXIV. Hoc ſcientes, fratres, quia otioſus corpore Monachus mente à ſordidis cogitationibus nunquam eſſe poterit otioſus, dicente Salomone: *In deſideriis eſt omnis otioſus.* Et iterum: *Multa mala excogitat otioſitas.* Abiecto ergo à ſe, qui hucuſque talis fuit, hoc vitio promptus ad omne opus accurrat: quia ſcriptum eſt: *Non oderis laborioſa opera, & ruſticationem ab Altiſſimo creatam*, vt donante Domino de propriis laboribus, & rebus quotidianis & neceſſariis abundemus; & his quos amor ſpiritalis ad viſitandos nos inuitat, poſſimus conuenienti mediocritate occurrere: aut quos grauis vrget neceſſitas, debito miniſterio valeamus de proprio labore ſeruire, quia Dominum Redemptorem noſtrum, *Beatius eſſe dare, quam accipere*, certum eſt præcepiſſe. Eccl. 33. Eccl. 7. Act. 20.

XXXV. Euntes in qualecunque opus, ferramenta neceſſaria is qui inter ipſos vadit Prior à cuſtode ferramentorum manè adnumerata ſuſcipiat, & vni de minoribus, ex his qui cum eo ituri ſunt, quem ad hoc idoneum viderit, cuſtodienda aſſignet: quo opere completo ab ipſo ſolicitè ipſe recipiat, & cuſtodi contradat; vt nihil depereat obliuione ſolita & negligentia plurimorum.

XXXVI. Si quis alterum in quacunque parte viderit illicitum quicquam vel ſermone vel opere facientem, & Priori diſtulerit publicare, cognoſcat ſe eſſe nutritorem peccati, & per omnia æqualem peccanti. Et quia & animæ ſuæ, & illi eſt, quem tegit, duriſſimus inimicus, ex hoc apud Deum, qui mala odit, & apud cunctam fraternitatem execrabilis & infidelis habebitur: quia per abundantiam malitiæ noluit prodere, vt corrigere potuiſſet, errantem; & odio diſciplinæ dilexit malitiam, & *adſtitit omni via non bonæ.* Pſal. 35.

XXXVII. Propterea cauenda eſt omnibus nobis ioci & riſus immoderata luxuria; per quam plerumque amariſſima inter fratres naſcuntur ſcandala. Nec debet ex hac re occaſio diſcordiæ prouenire: per quam etſi non naſceretur litigium; cauendus tamen nobis erat ad ædificationem ſermo non pertinens. Et ſcientes quia & de otioſo ſermone ratio Domino eſt reddenda. Nam riſum ſupra modum quis neſciat indiſciplinationis &

Digitized by Google

leuitatis esse ianuam; per quam pernicioſos cibos miſeræ animæ diabolus ſubtiliter ſubminiſtrat?

XXXVIII. Si vnus prouocatus ab altero contra vetitum, reſpondens ad contentionem cauſam perduxerit, nullus ſe in eorum contentione, id eſt, in aliena cauſa permiſceat: ne inter fratres quaſi diuerſarum partium ſtudia litigantium nutriantur; niſi fortè is ſenior, qui inter eos diſcordiam mitigando pacis verba cum moderatione & diſciplina & ſincera fide interſerat.

XXXIX. Nullus præſumat in qualibuſcunque cauſis alienis, ſiue parentum, ſiue carnalium, vel qualibuſcunque mundanis occaſionibus ſe miſcere præter iuſſionem Prioris: quem plerumque pauperum & oppreſſorum lacrymæ permouent, vt aut apud iudices, aut apud quos neceſſarium fuerit, precator accedat. Nec amplius quam iubetur vel ſermonem audeat directus præſumere. Scriptum eſt enim, vt *nullus militans Deo implicet ſe negotiis ſecularibus: vt illi placeat, cui ſe probauit.* Et ſi neceſſaria, hoc eſt Monaſterij negotia, quæ nobis valdè oneroſa ſunt, fugere cupimus & vitare; quanto magis aliena & quæ extra Monaſterij vtilitatem ſunt, abhorrere debemus & fugere? 2. Tim. 2.

XL. Nullus veſtrum contra ruſticorum rabiem & prauos exceſſus, quos plerumque contra nos diabolo armante exercent, propria ſe audeat virtute, aut brachio humano repugnante defendere: cum noſter defenſor ſolus Deus ſit, & patrocinium beatorum Apoſtolorum atque omnium Sanctorum Dei.

XLI. Regulæ quoque Patrum ideo nobis aſſiduè leguntur, vt eorum ſanctis exhortationibus interiorem accommodantes auditum, & diſciplinæ concipiamus amorem dulciſſimum, & Domino per omnia adiuuante vitæ ipſorum exempla ſequamur. Propter quod feſtinandum nobis eſt, vt à noſtris mentibus tepor excludatur inolitus. Nam & hæc quæ vobis per ſingula præſenti loquimur ſcriptura, non in ſugillatione ſanctorum & beatiſſimorum Patrum Regulæ auſu temerario ad vos proferenda præſumpſimus; ſed ea tantum ſpecialiter ex eorum Conſtitutionibus vobis literis ingerenda curauimus. Plenitudo autem ſanctæ conuerſationis, & ſpiritalis vitæ perfecta doctrina in eorum ſanctorum Patrum Regulis nobis quotidie recitatur, quorum & probata vita diuino munere & docendi eſt attributa auctoritas.

XLII. Deus autem Omnipotens, qui pacis auctor eſt, qui ſolus poteſt facere vnanimes habitare in domo, aptet vos omnes ad faciendam voluntatem ſuam: faciens in nobis quod placeat coram ſe per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum; & huius adhortationis & commonitionis ſemen in veſtro corde per gratiam ſancti Spiritus plantet, & foueat, & ad maturam bonorum operum perfectionem perducat, Amen: & nobis remiſſionem peccatorum condonans in æterna requie cum ſua pace cuſtodiat. Amen. Pſal. 67.

Explicit Regula SS. Pauli & Stephani.

Digitized by Google

S. CÆSARII

ARELATENSIS EPISCOPI REGVLA AD MONACHOS.

DE S. CÆSARIO EIVSQVE REGVLA veterum teſtimonia.

GENNADIVS de Script. Eccleſ. cap. LXXXVI.

CÆSARIVS Arelatenſis vrbis Epiſcopus, vir ſanctitate & virtute celeber, ſcripſit egregia & grata valdè, & Monachis neceſſaria opuſcula. Floruit Anaſtaſio Rempublicam gubernante.

CYPRIANVS lib. 1. de vita S. Cæſarij cap. IV.

Cæſarius primum Diaconus, deinde Presbyter ordinatur: nec vnquam tamen Canonicam Monachi modulationem, nunquam Lerinenſium fratrum inſtituta reliquit: ordine & Officio Clericus; humilitate, caritate, obedientia, cruce Monachus permanet.

Ibid. cap. V. *Defuncto in ſuburbana Ciuitatis inſula Abbate, ab Epiſcopo Eonio eò Cæſarius mittitur, vt Monaſterium rectore deſtitutum, ipſe in eadem reuerentiæ auctoritate ſuccedens, Monaſtica diſciplina informaret. Itaque in ſuburbano Monaſterio libens eam complectitur vitæ rationem, quam etiam intra vrbem quotidianis ſemper ſtudiis contuliſſet, & perpetuis optaſſet votis. Ipſum vero Monaſterium ita quotidiana inſtantia & diuinis informauit officiis, vt hodieque Deo propitio illic videre licet.*

FLORIANVS Epiſt. V. ad Nicetium Epiſc. Tomo 1. Script. Franc. pag. 851.

SED & coronæ veſtræ ſocium beatæ memoriæ Dominum Cæſarium Arelatenſem Epiſcopum; qui vixit inter barbaros pius, inter bella pacatus, Pater orphanorum, Paſtor egregius: qui tanti cenſus effuſione nil perdidit, Catholicæ Regulam diſciplinæ dictis factiſque demonſtrans.

Digitized by Google

INCIPIT REGVLA A SANCTO TETRADIO PRESBYTERO, NEPOTE BEATÆ MEMORIÆ S. CÆSARII EPISCOPI ARELATENSIS ABBATE, MEA PARVA PERSONA ROGANTE, TRANSMSISA. QVAM A SVO SVPRAMEMORATO DOMINO CÆSARIO DIXIT IPSE DICTATAM; QVAM DVM ESSEI SACERDOS IPSE PER DIVERSA MONASTERIA TRANSMISIT.

INCIPIT IN CHRISTI NOMINE REGVLA qualis debeat esse in Monasterio vbi Abbas est, quicunque fuerit.

CAPVT PRIMVM.

INprimis si quis ad conuersionem venerit, ea conditione excipiatur, vt vsque ad mortem suam ibi perseueret. Vestimenta vero laïca non ei mutentur, nisi antea de facultate sua charitas venditionis faciat, sicut Dominus præcepit, dicens: *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes, da pauperibus, & veni, sequere me.* Matt. 19. Certè si non vult vendere, donationis chartas aut parentibus, aut Monasterio faciat, dummodo liber sit: & nihil habeat proprium. Si vero pater eius aut mater viuat, & non habet potestatem faciendi; quando illi migrauerint cogatur facere. Quæcunque secum exhibuit Abbati tradat; nihil sibi reseruet: & si aliquis de propinquis aliquid transmiserit, offerat Abbati. Si ipsi est necessarium ipso iubente habeat: si illi necesse non est, in commune redactum, cui opus est tribuatur.

II. Sint vobis omnia communia.

III. Cellam peculiarem, aut armariolum, vel quamlibet clausuram nullus habeat: in vna schola omnes maneant.

IV. Non iurent: quia Dominus dixit: *Nolite iurare omnino: sed sit sermo vester est, est; non, non.* Matt. 5.

V. Mentiri qui inuentus fuerit, disciplinam legitimam accipiat: quia *os quod mentitur, occidit animam*: Et, *perdes eos qui loquuntur mendacium.* Sap. 1. Ps. 5.

VI. Non maledicant: quia scriptũ est: *Neq; maledici regnũ Dei possidebunt.* 1. Cor. 6.

VII. Operam non quam vnusquisque voluerit, sed quæ eis ordinata fuerit, faciant.

VIII. Dum psallimus, nullus loqui præsumat.

IX. Ad mensam dum manducant, nullus loquatur; sed vnus legat quemcumque librum: vt sicut corpus reficitur cibo, ita anima reficiatur Dei verbo, sicut dicit Dominus: *Non autem solo pane viuit homo, sed ex omni verbo Dei.* Matt. 4. Qualis est terra sine pluuia, & caro sine cibo, talis est anima si non

Digitized by Google

reficiatur Dei verbo.

X. Filium de baptismo nullus excipiat.

XI. Mulieres in Monasterio nunquam ingrediantur. Qui in remoto loco est, signo tacto, ad omne opus Dei nullus tardius veniat. Si tardius venerit, statim de ferula in manus accipiat. Arguente Abbate, aut Præposito, aut quolibet seniore, respondere penitus non præsumat

XII. Lites inter vos non habeatis: sic enim dicit Apostolus: *Seruum Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse.* Certè si excesserit, vt est humana fragilitas, vt se sermonibus duris exstimulent, *sol non occidat super iracundiam vestram.* 2. Tim. 2. Eph. 4.

XIII. Sed nec vllus præsumat iratum culpare; sed qui se sciunt feciſſe quod non debuerunt, inuicem sibi veniam petant, implentes illud Dei mandatum vbi dicit: *Dimittite, & dimittetur vobis. Si vos non dimiseritis, nec Pater vester Cælestis dimittet vobis peccata vestra. Ira viri iustitiam Dei non operatur. Si offers munus tuum ad altare, & recordatus fueris, quia frater tuus habet aduersum te, vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum.* Certus esto quia dum iratus es contra alium, oratio tua non recipitur: nec irato licet communicare. Et ideo implete quod Dominus dicit: *Pacem meam do vobis, pacem meam dimitto vobis. In hoc cognoscent omnes homines quod mei discipuli estis, si vos inuicem diligitis.* Dixit amplius Ioannes: *Qui odit fratrem suum, in tenebris est, & in tenebris ambulat. Qui odit fratrem suum homicida est. Caritas Deus est, qui manet in caritate, Deus in eo manet.* Et qui inimicos iubemur diligere, & benè eis facere, qua fronte fratres odimus? Matt. 6. Iac. 1. Matt. 5. Ioan. 14. Ibid. 13. 1 Ioan. 3.

XIV. Omni tempore vsque ad tertiam legant: post tertiam vnusquisque sibi opera iuncta faciat

XV. Nullus occultè aliquid accipiat, præcipuè epistolas sine scientia Abbatis nullus accipiat, nec transmittat.

XVI. Victum & vestimenta Abbas ministret. Quia sicut sancitum, vt nihil proprium habeant; ita iustum est, vt omnes quæ necessaria fuerint à sancto Abbate accipiant.

XVII. Infirmi tractentur, vt citius conualescant.

XVIII. Omne ministerium cum bona voluntate facite; vt impleatis illud: *Voluntariè sacrificabo tibi:* quia satis alta merces erit illius, qui voluntariè; quam illius qui inuitus facit, quod iubetur. Pſal. 53.

XIX. *Contendite intrare per angustam portam, quia arcta & laboriosa est via, quæ ducit ad vitam; lata & spatiosa, quæ ducit ad mortem.* Luc. 13.

Vos vero sicut certamen habituri eratis, si in pugna contra gentem aliquam ambulassetis, vt non ibi mortem faceretis; tanto magis in isto spiritali certamine pugnate, vt non vos aduersarij animæ percutiant. Quanta vitia habueritis, tantos habebitis aduersarios: & ideo certate sicut milites Christi, vt cum ipso regnetis in cœlis, qui dixit: *Si quis tulerit crucem suam, & secutus me fuerit; si quis reliquerit* Matt. 19.

Digitized by Google

patrem, matrem, vxorem, filios & facultates; centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. Hoc certamen habete inter vos, qui alterum vincat per humilitatem, per caritatem; qui sit minor; qui sit in opus Dei vigilantior, qui patientiam habeat maiorem; qui sit tacitus, mitis, blandus, compunctus: vt lætetur Deus & Angeli eius de vestra sancta conuersatione, & confundatur diabolus hostis antiquus: qui semper cogit miserum hominem contra Dei facere voluntatem, ne sit ibi, vnde ille pro sua præsumptione iactatus est: *Sic currite vt apprehendatis,* & posi-
1. Cor. 9. Psal. 118. Eph. 5. tis dicere: *Viam mandatorum tuorum cucurri. Videte fratres, quomodo cautè ambuletis; non quasi insipientes: redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. Propterea nolite fieri imprudentes; sed intelligentes, quæ sit voluntas Dei. Et nolite inebriari vino, in quo est luxuria: sed implemini Spiritu sancto, loquentes vobismetipsis in Psalmis, & Hymnis, & Canticis spiritualibus, cantantes & psallentes in cordibus vestris Patri & Deo: subiecti inuicem in timore Christi.*

XX. Vigilias, à mense Octobri vsque ad Pascha, duos nocturnos faciant, & tres Missas. Ab vna Missa legat frater folia tria, & orate: legat alia tria, & leuet se.

XXI. Dicite Antiphonam, Responsorium, & aliam Antiphonam: Antiphonas ipsas de ordine Psalterij. Post hoc dicant Matutinos, directaneum: *Exaltabo te Deus meus & Rex meus.* Deinde in ordine totus Matutinarius in Antiphonas dicatur. Omni Dominica sex Missas facite. Prima Missa semper resurrectio legatur: dum resurrectio legitur, nullus sedeat. Perfectis Missis dicite Matutinos, directaneo: *Exaltabo te Deus meus & Rex meus.* Deinde, *Confitemini.* Inde, *Cantemus Domino. Laudate anima mea Dominum.* Benedictionem. *Laudate Dominum de cœlis. Te Deum laudamus. Gloria in excelsis Deo*: & Capitellum. Omni Dominica sic dicatur.

XXII. A sancto Pascha vsque ad mensem Septembrem, quarta & sexta tantum ieiunandum. A mense Septembre vsque ad Domini natale, quotidie ieiunandum. Iterum ante duas hebdomadas ante Quadragesimam, quotidie ieiunandum; excepta Dominica, in qua non licet penitus ieiunare, propter resurrectionem Domini. Si quis die Dominico ieiunauerit, peccat. A Domini natale vsque ante duas hebdomadas de Quadragesima, secunda, quarta, & sexta: inde postea vsque Pascha, omni die ieiunandum, absque die Dominica. Qui Dominica ieiunat, peccat. Missus vero in ieiunio tres, in prandio vero & in cœna duo tantum præparentur: in prandio binas biberes, & in cœna accipiant, & in ieiunio ternas. Ad lectum suum nullus præsumat habere quod manducetur aut bibatur.

XXIII. Qui pro aliqua culpa excommunicatus fuerit, in vna cella recludatur, & cum vno seniore ibi legat, donec iubeatur ad veniam venire.

XXIV. Pullos & carnes nunquam sani accipiant: infirmis quicquid necesse fuerit ministretur.

XXV. Omni Sabbatho, & omni Dominica, vel diebus festis duodecim Psalmi,

Digitized by Google

Psalmi, tres Antiphonæ, tres Lectiones; vna de Prophetiis, alia de Apostolo, & tertia de Euangelio dicantur.

XXVI. Hæc licet minus idonei bellatores arma vobis spiritualia contra ignitas diaboli prouidemus.

GAudete, & exultate in Domino venerabiles filij, & gratias illi iugiter vberes agite, qui vos de tenebrosa seculi huius conuersatione ad portum quietis & religionis attrahere & prouocare dignatus est. Cogitate iugiter vnde existis, & vbi peruenire meruistis. Reliquistis fideliter mundi tenebras, & lucem Christi feliciter videre cœpistis. Contempsistis libidinis incendium, & ad castitatis refrigerium peruenistis: respuistis gulam, & abstinentiam elegistis: repudiastis auaritiam atque luxuriam, & caritatem vel misericordiam tenuistis. Et quamuis vobis vsque ad exitum vitæ non deerit pugna, tamen Deo donante securi sumus de vestra victoria. Sed rogo vos, venerabiles filij, vt quantum estis securi de præteritis, tantum sitis soliciti de futuris. Omnia enim crimina vel peccata cito ad nos reuertuntur, si non quotidie bonis operibus expugnantur. Audite Apostolum Petrum dicentem: *Sobrij estote, & vigilate, quia aduersarius vester diabolus, tanquam leo rugiens, aliquid deuorare quærens, circuit.* 1. Pet. 5. Quamdiu in hoc corpore viuimus, die noctuque Christo adiutore vel duce, contra diabolum repugnemus.. Sunt enim aliqui, quod peius est, negligentes & tepidi, qui de solo Christianitatis vocabulo gloriantur, & putant quod illis sufficiat vestem mutasse, & religionis tantum habitum suscepisse; nescientes illud Propheticum: *Fili accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia & timore, & præpara animam tuam ad tentationem:* Eccl. 2. nec sententiam Psalmistæ considerantes: *Propter verba labiorum tuorum, ego custodiui vias duras.* Psal. 16. Et illud quod Apostolus dixit: *Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cœlorum.* Act. 14. Vestes enim seculares deponere, & religiosas adsumere, vnius horæ momento possumus: mores vero bonos iugiter retinere, vel contra male-dulces voluptates seculi huius, quamdiu viuimus, Christo adiutore, laborare debemus. Mar. 13. Quia non qui inceperit, sed *qui perseuerauerit vsque ad finem, hic saluus erit.*

Explicit Regula S. Cæsarij.

Digitized by Google

S. AVRELIANI
ARELATENSIS EPISCOPI REGVLA AD MONACHOS.

DE S. AVRELIANO EIVSQVE REGVLA veterum teſtimonia.

S. GREGORIVS M. lib. VII. Epiſt. CXVII. Ind. II. ad Vigilium Arelat. Epiſcopum.

Glorioſæ memoriæ Childebertus Francorum Rex Catholicæ Religionis amore ſuccenſus intra muros Arelatenſis ciuitatis Monaſterium virorum, vt ſcripto reperimus, pro ſua mercede conſtituens, quædam ibidem pro habitantium ſuſtentatione conceſſit. Cuius ne voluntas vnquam duceretur in irritum, & ea quæ pro quiete Monachorum diſpoſita fuerunt, turbarentur; quæque contulit in iure eiuſdem Monaſterij, Epiſtolis ſuis Apoſtolica petiit auctoritate firmari. Vnde quia effectum & regia voluntas & res valdè deſiderata poſcebat, à prædeceſſore noſtro Vigilio Romanæ Sedis Antiſtite ad prædeceſſorem veſtrum Aurelium (leg. Aurelianum) ſcripta tranſmiſſa ſunt.

EGBERTVS Archiepiſc. Eborac. in excerpt. de iure Sacerd. cap. LXIX. in Concil. Britan.

AVRELIANVS Epiſcopus dicit: Carnes in cibo Monachi nunquam ſumant: pulli verò, &c. *vt cap.* 51.

S. BENEDICTVS Anianæ Abbas in concordia Regularum Capp. VI. VII. XXIII. XXXI. XLII. *ex Regula ſancti Aureliani Epiſcopi* ad Monachos teſtimonia adducit,

SMARAGDVS quoque in expoſitione Regulæ S. Benedicti eiuſdem auctoritate & teſtimoniis vtitur: quamuis ferè ſemper Aurelium non Aurelianum vocet.

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLÆ S. AVRELIANI EPISCOPI.

1. *Si quis ad conuerſionem venerit, Regula ei in ſalutatorio legatur.*
2. *Vt vſque ad mortem ſuam de Monaſterio non egrediatur.*
3. *Veſtimenta religioſa non accipiat, niſi chartas de facultate ſua cui voluerit faciat.*

Digitized by Google

4. *Vt qui in Monasterio tonsuratur, de capillis illius in confessione mittatur: & nihil sibi reseruet quod non in potestatem Abbatis tradat.*
5. *Nihil occultè accipiendum, sed si quid transmissum fuerit, & si illi cui transmittitur necesse non fuerit, in commune redactum cui est necessarium tribuatur.*
6. *Epistolas nec dandas nec accipiendas sine scientia aut permisso Abbatis.*
7. *Nullus circa lectum suum quod manducari aut bibi possit reponat.*
8. *Nullus cellam aut armariolum peculiare habeat.*
9. *Non iurandum omnino.*
10. *Non maledicendum.*
11. *Non mentiendum.*
12. *Iracundiam penitus non tenendam.*
13. *Frater in fratrem malum non mittat.*
14. *Laïci in Monasterium vel Basilicam non ingrediantur, nisi tantum in salutatorium.*
15. *Mulieres penitus nunquam nec in salutatorio videndæ.*
16. *Nulli Monachorum liceat ad salutandum exire, nisi cum Præposito, aut quolibet seniore.*
17. *In Monasterio non minore ætate excipiantur nisi ab annis decem aut duodecim.*
18. *Seruus non excipiatur; libertus tamen si est, & Abbati visum fuerit, excipiatur.*
19. *Vt nec ipsis prouisoribus liceat in Monasterium introïre, nisi pro his vtilitatibus, quas in hac Regula statuimus.*
20. *Infantes de baptismo non excipiendos.*
21. *Qui in altu ponuntur, desuper in Euangelio manus accipiant.*
22. *In omni ministerio vicibus sibi succedant, absque Abbate, & satis senibus, & paruulis infantibus.*
23. *Nulla opera pro suo libito eligant facienda; sed quod ab Abbate vel Præposito imperatum fuerit.*
24. *Cum operantur manibus meditatio sancta de corde non cesset.*
25. *Sint vobis omnia communia, & nullus suum proprium dicere aut vindicare præsumat.*
26. *Vestimenta alio colore non induantur nisi laïa & lactina, & nigra nativa.*
27. *Lectuaria secularia non vtenda, & de ornatu Monasterij.*
28. *Post matutinas ad somnum reuerti non liceat.*
29. *In vigiliis studendum vt nemo dormiat; sed manibus aliquid operentur.*
30. *Signo tacto nullus tardius veniat.*
31. *Dum psallitur nemo loquatur, nec operetur manibus.*
32. *Literas omnes Monachi discant.*

Digitized by Google

33. *Omnes diuisis maneant lectulis.*
34. *Sanctus Abbas in Congregatione maneat.*
35. *Nulli liceat soli cum solo loqui: quod si inuenti fuerint, grauissima districtione feriantur.*
36. *Cum eo qui excommunicatus fuerit nemo loqui præsumat.*
37. *Vt obediendum sit Præpositis.*
38. *Si quis pro qualibet culpa corrigitur aut castigatur, arguenti respondere non præsumat.*
39. *Lites non habeatis vllas.*
40. *Superbis, inobedientibus, & iracundiam protrahentibus nunquam parcendum.*
41. *Pro qualibet culpa legitimus numerus non excedatur.*
42. *Quomodo paternum affectum qui præsunt circa omnes habeant.*
43. *Sancto Abbati non liceat de facultatibus Monasterij vendere, aut donare; nec aliquid contra Regulæ instituta agere.*
44. *Quod superfuerit vsibus Monasterij, per prouisorem pauperibus erogetur.*
45. *Honorem nullus accipiat, nisi qui Deo propitio Sacerdotio dignus fuerit eligi, ipse solus egrediatur.*
47. *Vt minoris ætatis chartas facere compellantur, quando ætate probati fuerint.*
48. *Conuiuium nulli alij præparandum nisi aduenientibus peregrinis & seruis Dei.*
49. *Sedentes ad mensam taceant.*
50. *Sanctus Abbas extra Congregationem non reficiat.*
51. *Carnes in cibo nunquam sumantur.*
52. *Pulli & reliqua altilia infirmis tantum ministrentur, pisces vero certis festiuitatibus.*
53. *Extra mensam communem nihil cibi potusue gustare liceat, nisi infirmis & infantibus.*
54. *Qualiter infirmis obtemperandum sit.*
55. *Vt sanctus Abbas quicquid necesse fuerit cum sufficientia præbeat.*
56. *Vt sancta Congregatio omnia quæ instituta habet, implere contendat.*

Expliciunt Capitula.

Digitized by Google

INCIPIT PROOEMIVM REGVLÆ

S. AVRELIANI

EPISCOPI.

Sanctis & in Christo venerandis fratribus in Monasterio, quod Deo miserante ac iubente Rege Childeberto fecimus, constitutis,
AVRELIANVS EPISCOPVS.

QVIA Deo inspirante, qui nos præuenit ineffabili misericordia sua, visum nobis est, vt repudiatis seculi voluptatibus, ac temporalibus gaudiis contemptis simul vel spretis, eligeretis sanctissimæ vitæ nitorem, & virginitatis ac castitatis gratiam complectentes, amorem Dei tota viscerum & cordis auiditate sectantes, configere timore Dominico carnes vestras, & dicere illud: *Iuraui & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ.* Et, *mihi mundus crucifixus est, & ego mundo,* Psal. 118. Gal. 6. disposuimus iubente Domino, atque operante in nobis velle & perficere, vt Monasterium vobis pro profectu animarum vestrarum construeremus, sicut & fecimus. Et ideo Regulam vobis ac disciplinam instituimus, quæ vos ad viam perfectionis rectè faceret gradiri, & ad regna cœlorum feliciter peruenire.

Explicit Proœmium.

INCIPIT INSTITVTIO SANCTÆ REGVLÆ.

CAPVT PRIMVM,

HOc iubente Deo imprimis statuimus tenendum, vt si quis ad conuersionem venerit, Regula ei in salutatorio legatur; & si professus fuerit se omnia impleturum, tunc excipiatur.

II. Exceptus vero vsque ad mortem suam nec præsumat, nec permittatur de Monasterio egredi; propter illud Propheticum; *Vnam petij à Domino, hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.* Psal. 26.

III. Vestimenta vero religiosa non accipiet, nisi de omni facultate sua, siue grandi siue parua, chartas donationis aut venditionis cui voluerit faciat: propter Domini mandatum, vbi dicit: *Si vis perfectus esse, vende omnia quæ habes.* Et, *si quis non reliquerit omnia quæ possidet, non potest esse meus discipulus.* Matt. 19. Luc. 14.

Digitized by Google

IV. Si quis laïcus tonſurandus eſt, de capillis illius in confeſſione mittatur, vt ei in teſtimonio ſit. Quod ſi tonſuratus, aut in habitu religioſo venerit, non excipiatur, niſi vt ſuperius diximus, chartas de eo quod proprium in ſeculo habuerat, faciat; vt nihil ſibi reſeruet, quod non à ſe alienet: & id quod ſecum exhibuerit, omnia in poteſtatem tradat Abbatis, timens exemplum Ananiæ & Saphiræ, qui partem obtulerunt, partem ſibi ii fideliter reſeruauerunt. Act. 5.

V. Nihil occultè accipiatis: ſed ſi quis propinquus aut amicus aliquid in veſtimento, aut in auro, vel aliud quodcunque dederit aut tranſmiſerit, in poteſtate ſit Abbatis: & ſi illi cui tranſmittitur neceſſe fuerit, tribuatur; ſin vero ille nihil indiget, in commune redactum cui neceſſarium eſt tribuatur.

VI. Epiſtolas præcipuè nec dandas nec accipiendas ſine ſcientia aut permiſſo Abbatis.

VII. Nullus circa lectum ſuum, quod manducare aut bibere poſſit, reponere præſumat; ſed omnes in communi cellario recondant: & ſi inæqualitas exegerit, iubente ſeniore quod neceſſe fuerit non ei negetur.

VIII. Nulli liceat cellam aut armariolum, aut aliquid huiuſmodi quod peculiarius claudi poſſit, habere.

IX. Non iuretis: quia Dominus dixit: *Nolite iurare.* Et alia ſcriptura: *Vir multum iurans implebitur iniquitate; & non diſcedet de domo illius plaga.* Matt. 5. Eccl. 23.

X. Non maledicatis: quia ſcriptum eſt: *Neque maledici regnum Dei poſſidebunt.* 1. Cor. 6.

XI. Mentiri omnino non liceat; quia *os quod mentitur occidit animam,* & illud: *Perdes eos qui loquuntur mendacium.* Sap. 1. Pſal. 5.

XII. Iracundiam nullus vſque in aliam diem protrahere præſumat, quod ſi, vt habet humana fragilitas, ſermo durior inter fratres ortus fuerit, inuicem ſibi veniam petere, & debita relaxare debebunt, propter Domini mandatum, vbi dicit: *Si recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduerſus te, relinque munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offerre munus tuum.* Et, *ſi non dimiſeritis hominibus peccata eorum, nec Pater veſter cæleſtis dimittet vobis peccata veſtra.* Item: *Si ſepties in die peccauerit in te, & conuerſus dixerit: pœnitet me; dimitte illi.* Et, *non dico tibi vſque ſepties, ſed vſque ſeptuagies ſepties.* Et alia ſcriptura: *Ira enim viri iuſtitiam Dei non operatur.* Et Apoſtolus: *Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram.* Quod ſi, quod Deus auertat, diabolo inſtigante ita fuerit quis furore repletus, vt iſta mandata pertinaci corde contemnat, & vnus de illis qui diſcordantes ſunt præuenerit alium, veniam ei petent; ſi ille cui petit non dimiſerit, legitimam diſciplinam accipiat, vt ad caritatem ſe corrigat. Quod ſi ſe ambo deſpexerint, ambo pariter à communione, vel à cibo ſuſpendantur, donec inuicem ſibi reconcilientur. Matt. 5. Matt. 6. Luc. 17. Matt 18. Iac. 1. Eph. 4.

XIII. Frater in fratrem ſi auſus fuerit manum mittere, legitimam diſciplinam accipiat.

Digitized by Google

XIV. Nullus laïcus, siue nobilis siue ignobilis, in Basilicam siue Monasterium introïre permittatur: sed si quis pro deuotione aut parentela occurrere voluerit, in salutatorium Monasterij occurrat.

XV. Mulieres vero, nec religiosæ nec seculares, nullæ omnino, nec Abbatis, nec cuiuscunque Monachi mater, aut quælibet propinqua aut nota ad salutandum, aut ad orationem ingredi permittatur; Domini & Magistri sequentes exemplum, cum dixit: *Et quæ est mater mea, & fratres mei?* Et illud: *Si quis non reliquerit patrem aut matrem, non potest meus esse discipulus.* Et alia scriptura: *Qui dixerunt patri & matri, non nouimus vos, hi custodierunt præcepta tua Domine.*

XVI. Ipsis vero laïcis viris, quibus permissum dedimus occurrendi, nullum vnquam Monachorum sine Abbate aut Præposito, vel certè alio quocunque seniore, cui Abbas præceperit, videant aut loquantur; nec vnquam altiore voce loquantur.

XVII. Minori ætate in Monasterio non excipiantur, nisi ab annis decem aut duodecim, qui & nutriri non egeant, & cauere nouerint culpas.

XVIII. Seruus non excipiatur: libertus tamen, si fuerit adhuc adolescenti ætate, & cum Epistolis patroni sui venerit, in Abbatis sit arbitrio si excipi debeat.

XIX. Prouisores vero Monasterij si in habitu laïco fuerint, nec ipsi permittantur intrare; pro his vtilitatibus, quas in hac regula statuimus, cum marcionibus aut carpentariis, si aliquid necesse est fieri aut reparari, aut certa aliqua ratione Abbati facienda, introeant. De cætero nullam licentiam aut libertatem habeant introeundi.

XX. Nullus infantem de baptismo excipiat.

XXI. Quibus claues de cellario, cannaua, horreo, posticio, & oratorio tradendæ sunt, probatæ sint personæ; & desuper altari vel Euangelio eas accipient: scientes se Deo reddituros rationem de ministerio sibi credito.

XXII. In omni ministerio, siue in ordine psallendi, aut legendi, vel operandi, vicibus sibi succedant, absque sancto Abbate, & nimis senibus, & perparuulis infantibus, aut certè ita infirmis, vt surgere omnino non possint, non compellantur facere, pro eo quod non præualent.

XXIII. Artificium vero discendum, aut quælibet opera facienda non pro suo libito eligant; sed in arbitrio Abbatis erit, quod vtile prospexerit imperandum.

XXIV. Per totum diem cum manibus operantur, meditatio sancta de corde non cesset, propter illud Apostoli: *Psalmis, Hymnis, Canticis spiritualibus cantantes & psallentes in cordibus vestris Domino.* Col. 3.

XXV. Nullus præsumat quicquam suum dicere, aut suum proprium vindicare; sed secundum Actus Apostolorum, sint vobis omnia communia; Act. 4. sit vobis anima vna & cor vnum in Domino.

XXVI. Vestimenta alio colore non induatis nisi laïa, lactina, & nigra natiua.

XXVII. Lectuaria secularia de coloribus facta in vsu non habeatis. Pallæ

Digitized by Google

holoſèricæ ad altaria de auro aut de gemmis ornatæ à vobis numquam comparentur. Si aliquis de fidelibus pro voto ſuo obtulerit, & Abbati viſum fuerit, aut neceſſitas exegerit, vendendi faciant vſum.

XXVIII. Poſt matutinas orationes ad ſomnum reuerti non liceat: ſed completis matutinis ſtatim dicatur Prima, deinde vſque ad horam tertiam omnes lectioni vacent.

XXIX. Ad vigilias dum lectio legitur, aut de ſparta aut de canape aut aliud huiuſmodi manibus operamini, vt non ſomnus obrepat. Si vero Dominicus aut feſti ſunt dies, cui ſomnus venerit, alijs ſedentibus iubeatur ſtare, vt poſſit à ſe ſomni marcorem repellere; ne in opere Dei aut tepidus inueniatur, aut negligens.

XXX. Signo tacto omne opus prætermittatur, & ſicut apes prudentiſſimæ ad aluearium, ita veloci feſtinatione properare contendite. Si quis tardius venerit, diſtrictioni ſubiaceat.

XXXI. Dum pſallitur, ſtudeant ſanctæ animæ veſtræ non vagari animo; verum etiam nec operari aut loqui præſumant. Sed *pſallite ſapienter:* ſicut dixit Propheta: *Pſallam & intelligam.* Et illud: *Pſallam ſpiritu, pſallam & mente.* Metuentes illud: *Maledictus homo qui facit opus Domini negligenter.*

Pſal. 46. Pſal. 100. 1. Cor. 14. Ier. 48.

XXXII. Literas omnes diſcant.

XXXIII. Omnes diuiſis maneant lectulis.

XXXIV. Sanctus Abbas extra congregationem non maneat.

XXXV. Hoc ſpecialius coram Deo monemus cuſtodiri, vt nulli liceat cum alio ſecretius loqui, aut ſedere; præcipuè veſpertinis & nocturnis horis. Si ſecretè inuenti fuerint, tanquam ſi crimen admiſerint, ſeueriſſimè diſtringantur; abſque illis, qui probati ſunt ætate & ſanctitate.

XXXVI. Nulli liceat loqui cum illo qui fuerit excommunicatus, præter illum quem ei ſanctus Abbas cuſtodem dederit.

Heb. 13.

XXXVII. *Obedite præpoſitis veſtris, & ſubiacete illis: ipſi enim peruigilant pro animabus veſtris rationem reddentes Deo.*

XXXVIII. Si quis pro qualibet culpa, aut tranſgreſſione Regulæ increpatur, aut diſciplinam accipit, arguenti reſpondere non præſumat: quia peccatum quod hic diſtringitur, in æterna examinatione non punitur. Et ſic debetis animæ curam excipere, quomodo æger curam medici: tenentes illud ſanctæ ſcripturæ: *Qui abijcit diſciplinam infelix eſt.* Et illud: *Ego in flagella paratus ſum.*

Prou. 15. Pſal. 37.

XXXIX. Lites nullas habeatis, obedientes præcepto Apoſtoli, vbi dicit: *Seruum Domini non oportet litigare, ſed manſuetum eſſe.*

2. Tim. 2.

XL. Superbis vero, inobedientibus, & iracundiam protrahentibus nunquam parcendum, donec corrigantur.

XLI. Pro qualibet culpa ſi neceſſe fuerit flagelli accipere diſciplinam, nunquam legitimus excedatur numerus, id eſt, triginta & nouem.

XLII. Et quamlibet iuſta diſciplina teneatur, tamen ſecundum illud: *Bonitatem & diſciplinam,* paternum affectum ſanctus Abbas circa omnes

Pſal. 118.

Digitized by Google

nes teneat, secundum Apostolum; *tanquam si nutrix foueat paruulos suos.* Et, *omnibus omnia factus sum, vt omnes lucrifacerem.* 1. Thes. 2. 1. Cor. 9.

XLIII. Sancto Abbati non liceat aliquid de facultatibus Monasterij donare aut vendere; nec aliquid contra Regulæ instituta agere. Quod si facere tentauerit, sancto consilio & vno consensu fratrum ex nostro permisso non ei acquiescatis; & hoc fieri nulla ratione permittite; quia causam se ante Deum nouerit esse dicturum.

XLIV. Si quid vero superfuerit expensis aut vsibus fratrum, in auro, aut in vestibus, vel cellario, sanctus Abbas per manus prouisoris, aut per quamlibet fidelem personam pauperibus, peregrinis, aut captiuis faciat dispensari.

XLV. Vestimenta etiam cum noua accipiunt, vetera Abbati refundant, incipientibus aut pauperibus eroganda.

XLVI. Nullus honorem presbyterij aut diaconatus accipiat, præter Abbatem si voluerit ordinari presbyterum, & vnum diaconem, & subdianem, quos ipse voluerit, & quando voluerit, ordinandi habeat potestatem. Si vero Deo propitio ita proficeretis, vt aliquis ex vobis ad Episcopatum expetatur, ipse solus egrediatur.

XLVII. Qui vero minoris ætatis sunt, aut viuis parentibus in Monasterium ingrediuntur, chartas tunc facere compellantur, quando ætate probati fuerint, aut res parentum in potestate habuerint.

XLVIII. Conuiuium nulli, nec Episcopis, nec Abbatibus, nec prouisoribus, nec vlli religioso aut laico parenti aut propinquo de hac ciuitate in Monasterio fiat. Sed si quis, vt assolet, Abbas, aut peregrini monachi prætereuntes aduenerint, & monasterio occurrere voluerint, sit in potestate sancti Abbatis, si eos voluerit ad refectionem inuitare. Quia indesinenter sanctam caritatem vestram orationi & lectioni insistere, & soli Deo vacare volumus: ideo vos ab hac præparatione aut inquietudine liberos esse præcipimus.

XLIX. Sedentes ad mensam taceant, & lectio quotidie omni tempore dum cibus sumitur, legatur: vt vterque homo, & exterior cibo, & interior verbo Dei reficiatur. Quia scriptum est: *Non in pane solo viuit homo, sed in omni verbo Dei.* Matth. 4.

L. Sanctus Abbas, nisi inæqualitate faciente, extra congregationem non reficiet.

LI. Carnes in cibo nusquam sumantur. Pulli vero vel cuncta altilia in congregatione non ministrentur: infirmis tantum prouideantur, & accipere liceat. Pisces vero certis festiuitatibus, aut quando sanctus Abbas indulgentiam facere voluerit, tunc procurentur.

LII. Extra mensam communem nec quicquam cibi potusve gustare liceat, absque infirmis, & illis ætatibus, quæ adhuc perenutriri indigent.

LIII. Infirmis vero ita obtemperandum est, vt si sancto Abbati iustum visum fuerit, etiam cellariolum suum in commune, & coquinam sequestratam habeant: & cura illis vel studium impendatur, donec conualescant.

Digitized by Google

LIV. Et quia Deo propitio digna & ſufficiens vobis facultas collata eſt, quæ ſufficere Monaſterio veſtro poſſit, coram Deo & Angelis eius te ſancte frater Abba, & te venerabilis quicunque fueris Præpoſitus, admoneo, & conteſtor, vt ſanctæ congregationi, quæ Deo inſpirante & iubente ſecundum inſtituta quæ fecimus regulariter viuit, omnia quæ eis ſunt neceſſaria in veſtitu & victu cum ſufficientia tribuatis. Quam rem ſi neglexeritis, & illi cœperint aliquid neceſſitate compellente murmurare, aut indigere, cauſam vos ante tribunal Chriſti noueritis mecum eſſe dicturos.

LV. Et vos ſancta Congregatio, per profectum veſtrum, & per Deum omnipotentem coniuro, vt omnia quæ in hac Regula pro remedio animæ noſtræ, & pro animarum veſtrarum ſalute conſtituimus, integra & illibata cuſtodiatis. Et ne per obliuionem aliquid negligatis, ſemel ea in triginta diebus relegite; id eſt, in Kalendis. EXPLICIT.

ORDINEM etiam quo pſallere debeatis, in hoc libello iudicauimus inſerendum.

In primo die Paſchæ ad tertiam ter kyrie eleiſon, pſalmi duodecim: id eſt, quatuor fratres binos pſalmos & alleluiaticum tertium dicant: perdictis pſalmis kyrie eleiſon & antiphonas ſex, lectiones tres: vna de Actibus Apoſtolorum, alia de Apocalypſi, tertia de Euangelio; Hymnus *Iam ſurgit hora tertia*, & capitellum; deinde kyrie eleiſon. Sic in omni opere Dei tertia vice kyrie eleiſon dicite, antequam incipiatis: & Pſalmis perdictis & capitello perdicto. Ad Sextam idem numerus pſalmorum, antiphona vna, hymnus: *Iam ſexta ſenſim voluitur*, lectio Euangelij & capitellum. Ad Nonam ipſe ordo teneatur; hymnus, *Ter hora trina voluitur*. Ad lu-
Pſal. 67. cernarium directaneus paruulus; id eſt, *Regna terræ cantate Deo, pſallite Domino*, Alia die: *Laudate pueri Dominum*: antiphona tria, hymnus: *Hic eſt dies verus Dei*, & capitellum; quem hymnum toto paſcha ad matutinos & ad lucernarium dicite. Ad duodecimam imprimis directaneus paruulus: *Sol*
Pſal. 103. *cognouit occaſum ſuum*. Sex fratres binos pſalmos cum ſuis alleluiaticis dicant, antiphona tria, lectiones duas, vnam de Apoſtolo, aliam de Euangelio. Ad nocturnos Paſchales ipſo numero omnia dicite, ſicut in duodecima deſignauimus. Ad matutinos imprimis directaneum: *Exaltabo te Deus meus & Rex meus*. Inde, *Iudica me Deus*: &, *Deus Deus meus ad te de luce vigilo*, cum alleluia. Deinde, *Confitemini Domino*, cum alleluia: inde *Cantemus Domino*, & ipſum ſic: poſtea, *Lauda anima mea Dominum*. *Laudate Dominum quoniam bonus eſt pſalmus*. *Lauda Ieruſalem Dominum*: totos tres cum alleluia, deinde benedictio dicenda eſt. Poſt benedictionem. *Laudate Dominum de cælis*. *Cantate Domino canticum nouum*. *Laudate Dominum in ſanctis eius*: cum alleluia. *Magnificat anima mea Dominum*, aut cum antiphona, aut cum alleluia: hymnum, *Gloria in excelſis Deo*: & capitellum. Et complete matutinos ipſo ordine toto Paſcha. Sic omni die Dominico, & omnibus maioribus feſtiuitatibus, in quibus ab opere vacabitis. Quotidianis vero diebus ad nocturnos imprimis directaneus dicatur: *Miſerere mei Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam*: deinde pſalmi decem & octo.

Digitized by Google

Antiphona tria paruula, lectiones Apoſtoli aut Prophetarum duæ, & capitellum. Completis nocturnis dicite matutinos. In æſtate, id eſt, poſt Paſcha vſque Kalendas Octobris ipſe ordo erit. Sexta feria vero poſt nocturnos duæ miſſæ fiant in æſtate, in hyeme tres. Nam Dominica omni tempore & in æſtate & in hyeme poſt nocturnos ſex miſſæ fiant. Si vero euenerit vt tardius ad vigilias ſurgatur, quantum Abbati viſum fuerit, tantum legatur. Quando ſignum fecerit, qui legit ſine mora conſurgat, vt canonicus miſſarum numerus poſſit impleri. A Kalendis vero Octobris alij nocturni addendi ſunt: ad primos dicendum eſt: *Miſerere mei Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam;* ad ſecundos: *Miſèrere mei Deus, miſerere mei*, directaneus dicendus eſt, pſalmi decem & octo: lectiones duæ de Prophetis, aut de Salomone. Hymnus ad primos nocturnos: *Rex æterne Domine.* Ad ſecundos: *Magna & mirabilia.* Poſt dictos, quia noctes creſcunt, quotidie ad librum facite miſſas tres. Vnus frater legat paginas aut tres aut quatuor, quomodo menſura fuerit libri: ſi minutè ſcriptus, aut maiori forma, ternas paginas; ſi minor, quatuor: & fiat oratio: iterum legat tantum, fiat alia oratio: tertio legat idem tantum, & ſurgite, dicite antiphonam de pſalmis in ordine, poſtea reſponſum, deinde antiphonam. Iterum legat alius frater: & ſic impletis tribus miſſis dicite matutinarios canonicos; id eſt, primo canticum in antiphona, deinde directaneum: *Iudica me Deus. Deus Deus meus ad te de luce vigilo. Lauda anima mea Dominum. Laudate Dominum quoniam bonus eſt pſalmus. Lauda Ieruſalem Dominum.* Inde, *Laudate Dominum de cælis. Cantate Domino canticum nouum. Laudate Dominum in ſanctis eius:* in antiphona dicite hymnum, *Splendor paternæ gloriæ:* alia die, *Æterne lucis conditor*, & capitellum, & kyrie eleiſon duodecim vicibus. Omnibus diebus quotidianis ita impleatur. Poſt matutinos ad Primam duodecim pſalmi dicantur: hymnus, *Fulgentis auctor ætheris;* lectiones duæ, vna de veteri, alia de nouo teſtamento & capitellum. Poſt hæc omnes lectioni vacent vſque ad horam tertiam: de reliquo vero diei ſpatio faciant opera ſua ſecundum illud quod Dominus dixit: *Pater meus vſquemodo operatur, & ego operor.* Et illud Apoſtoli: *Operantes manibus noſtris.* Et, *Qui non operatur non manducet.* Quia ſcriptum eſt: *Viæ otioſorum ſtratæ ſunt ſpinis.* Et, *ſeruum inutilem proïcite in tenebras exteriores.* Quotidianis igitur diebus ad tertiam duodecim pſalmos dicite, antiphonam, hymnum: *Iam ſurgit hora tertia:* lectionem & capitellum, *Fiat Domine.* Ad ſextam ſit ipſe numerus pſalmorum, antiphona, hymnus: *Iam ſexta ſenſim voluitur:* lectio & capitellum. Ad nonam ipſo ordine dicendum: hymnus vero, vero, *Ter hora trina voluitur.* Ad lucernarium omni tempore & feſtis & quotidianis diebus, imprimis directaneus, poſtea antiphonæ duę: tertia ſemper cum alleluia dicatur: hymnus vna die: *Deus qui certis legibus:* alia die: *Deus creator omnium*, & capitellum. Ad duodecimam pſalmos decem & octo, antiphonam, & hymnum, lectionem, & capitellum. Quando repauſaturi eſtis, in ſchola in qua manetis, Completa dicatur: in primis dire-

Ioan. 5. 2. Theſ. 4. 1. Theſ. 3. Prou. 15. Matt. 25.

Digitized by Google

ctaneus, Psalmus nonagesimus dicatur, deinde Capitella consuetudinaria.

In natale Domini & in Epiphania tertia hora surgite: dicite vnum Nocturnum, & facite sex Missas de Isaïa Propheta: iterum dicite secundum Nocturnum, & legantur aliæ sex de Euangelio. In Epiphania ita: in primo vnum Nocturnum, deinde de Daniele Propheta facite illas sex Missas, & Nocturnos: & ita de Euangelio sex Matutinos eo ordine, sicut in Pascha scripsimus, aut Dominicis diebus. In Martyrum festiuitatibus tres aut quatuor Missæ fiant. Primam Missam de Euangelio legite, reliquas de passionibus Martyrum. Omni sexta feria post duodecimam sex Missæ ad librum legantur: & post Nocturnos tres. Omni Sabbato ad Matutinos, *Cantemus Domino*: &, *Te Deum laudamus*. Ad Tertiam tres lectiones: vna de Prophetis, alia de Apostolo, tertia de Euangelio dicantur. Omni Dominica post Nocturnos cum prima Missa legitur, id est, resurrectio, nullus sedere præsumat, sed omnes stent. Alia Dominica alia resurrectio, & sic in ordine totæ quatuor resurrectiones per singulas Dominicas legantur. Post tertiam vero, *Pater noster*, dicite: & psallendo omnes communicent. Sic & in festiuitatibus facite. Missæ vero quando sancto Abbati visum fuerit tunc fiant.

Quando aliquis defunctus fuerit, vsque media nocte eum pauci fratres in Oratorio peruigilent, & Missas faciant. Post mediam noctem qui vigilauerunt quiescant, & iterum alij vigilent. Et ponite hoc in notitiam sancto Episcopo, vt eum iubeat ad locum vbi ponendus est, deportari. Sin vero præstare despexerit, de quacunque Ecclesia Clericos rogate, qui eum deducant; & date illis eulogias.

Ordinem etiam conuiuij huic Regulæ insernimus.

Cibaria quotidie ad refectionem tria, ad prandium duo, ad cœnam duo. Biberes ad refectionem, id est, in æstate, merum, & tres caldellos; ad prandium tres tantum: ad cœnam in æstate mensibus Iunio, Iulio, & Augusto ternas; reliquis diebus ad cœnam binas bibant. In festiuitatibus vero, & quando Abbas indulgentias voluerit facere, & cibaria, quantum ipse voluerit, & recentes addantur. Quotidie vero olera caseo & oleo semper condiantur. Biberes binas ad prandium, binas ad cœnam accipiant; si ieiunauerint, ternas. Ieiunium vero à Kalendis Septembris vsque Kalendas Octobris secunda, quarta, & sexta feria ieiunandum est. A Kalendis Nouembribus vsque Domini natale quotidie ieiunandum est, absque Sabbato & Dominica, ab Epiphania vero vsque Pascha quotidie ieiunandum est, absque maioribus festiuitatibus, Sabbato, & Dominica. Post Pascha vero vsque Pentecosten, sexta feria tantum ieiunandum est. Post Pentecosten, mense Iunio, Iulio, & Augusto, in potestate Abbatis sit de ieiunio aut prandio; sicut viderit possibilitatem fratrum, ita studeat temperare. *Explicit.*

AVRELIANVS PECCATOR REGVLAM HANC
in Christi nomine institui.

Digitized by Google

IN Christi nomine fundatum est Monasterium virorum Dei in ciuitate Arelatensi à sancto Aureliano Episcopo, iubente sanctæ memoriæ Childeberto Rege Francorum, quinto decimo Kalendas Decembris, Indictione vndecima: anno* quinto post consulatum Basilij iunioris V. C. & Basilica ibidem in honore sanctorum Apostolorum & Martyrum: habetque ibidem reliquias positas; id est, de cruce Domini nostri Iesu Christi, beatæ Mariæ genitricis Domini nostri Iesu Christi, Ioannis Baptistæ & Præcursoris Domini nostri Iesu Christi, Stephani, Petri, Pauli, Ioannis, Iacobi, Andreæ, Philippi, Thomæ, Bartholomæi, Matthæi, Iacobi, Simonis, Iudæ Matthiæ, Genesij, Symphoriani, Baudilij, Victoris, Hilarij Episcopi & Confessoris, Martini Episcopi & Confessoris, Cæsarij Episcopi.

(Ex diptychis eiusdem Monasterij.)

Simulque precantes oramus etiam Domine pro animabus famulorum tuorum, patrum atque institutorum quondam nostrorum, Aureliani, Petri, Florentini, Redempti, Constantini, Himiteri, Hilarini, Ianuarini, Reparati, Childeberti, Vvltrogotæ, vel omnium fratrum nostrorum, quos de hoc loco ad te vocare dignatus es. Cunctorumque etiam huius loci memores fidelium, pariterque parentum nostrorum, atque seruientium huius loci: & pro animabus omnium fidelium famulorum tuorum vel famularum ac peregrinorum in pace Ecclesiæ defunctorum: vt eis tu Domine Deus noster peccatorum tribuas veniam, & requiem largiaris æternam: meritis & intercessionibus Sanctorum tuorum, Mariæ genitricis Domini nostri Iesu Christi, Ioannis Baptistæ & Præcursoris Domini nostri Iesu Christi, Stephani, Petri, Pauli, Ioannis, Iacobi, Andreæ, Philippi, Thomæ, Bartholomæi, Matthæi, Iacobi, Simonis, Iudæ, Matthiæ, Genesij, Symphoriani, Baudilij, Victoris, Hilarij Episcopi & Confessoris, Martini Episcopi & Confessoris, Cæsarij Episcopi, hæc propitius præstare & exaudire digneris: qui viuis & regnas in vnitate Spiritus sancti Deus, in sæcula sæculorum, Amen.

S. FERREOLI
VCETIENSIS EPISCOPI REGVLA
AD MONACHOS.

Digitized by Google

DE S. FERREOLO EPISCOPO EIVSQVE REGVLA veterum teſtimonia.

GREGORIVS Turon. hiſt. Franc. l. VI. c. VII.

EO TEMPORE FERREOLVS Vcetienſis Epiſcopus, magnæ vir ſanctitatis obÿt, plenus ſapientia & intellectu: qui libros aliquos Epiſtolarum, quaſi Sidonium ſecutus, compoſuit.

S. BENEDICTVS Anianæ Abbas hanc quoque S. Ferreoli Epiſcopi Regulam ſæpius laudat, & maximam eius partem in Concordiam Regularum tranſtulit.

SMARAGDVS etiam multa ex ea adfert ad expoſitionem Regulæ S. Benedicti.

IOAN. TRITHEMIVS lib. de proprietate Monachorum cap. v. *DENIQVE in Regula Cœnobÿ ſancti FERREOLI Epiſcopi & Martyris decimo capitulo ſic ſcribitur:* Illud etiam ſtatui debere proſpeximus &c.

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLÆ S. FERREOLI Epiſcopi.

1. *De obedientia.*
2. *De reuerentia, quanta ſeruetur.*
3. *De caritate.*
4. *Ne vlla mulier in Monaſterium ingrediatur.*
5. *De eo, qui Monachus vult eſſè, qualiter recipiatur.*
6. *Vt nullus Monachus vel Clericus alienus retinendus recipiatur.*
7. *De murmuratione ſiue detractione Monachi.*
8. *De ſuperbia vel elatione vitanda.*
9. *De inuidia.*
10. *De eo ne aliquid proprium ſibi Monachi vindicent.*
11. *Vt nullus Monachus literas ignoret.*
12. *Vt pſalmi cunctis diebus in ordine pſallantur.*
13. *De vigilÿs.*
14. *De veſtimentis Monachorum.*
15. *Vt in Monaſterio nullus baptizetur.*
16. *Vt cellam ſeparatim præter Abbatem nullus habeat.*
17. *Vt Præpoſitum vel formarium Monachi ſub Abbatis poteſtate habeant.*
18. *De paſſionibus Martyrum quæ inueniri poſſunt, vt tempore ſuo deſidia non impediente legantur.*

Digitized by Google

19. *Vt in manibus Monachi frequens sit lectio,*
20. *De vagis seu fugitiuis Monachis.*
21. *Vt frater fratri manus non inijciat.*
22. *Vt à conuitio atque à maledicto Monachus abstineat.*
23. *Vt iurare Monachus & desinat, & desistat.*
24. *Vt turpiloquium Monachus omnino fugiat.*
25. *Vt quotidie vsque ad tertiam Monachi legant.*
26. *Vt ante tertiam nullus ex Monachis manducet aut bibat.*
27. *Vt Monachus quotidie operis aliquid faciat.*
28. *Vt Monachus parcè loquatur.*
29. *Vt Abbas absque voluntate sua nihil operis faciat.*
30. *Vt Monachis tunica linea vti non liceat.*
31. *Vt vestimenta Monachorum odores non habeant exquisitos.*
32. *Vt Monachi lecta singulariter habeant.*
33. *Vt Monachus non venetur.*
34. *Vt Monachus nec poma tangere absque ordinatione præsumat.*
35. *Vt Abbas manumittere mancipium Monasterij non præsumat.*
36. *De eo, qualiter Abbas conuersari debeat.*
37. *Quibus temporibus Abbas coquinæ obseruet, similiter & de lauandis pedibus.*
38. *Castigatio Monachorum de multis excessibus.*

Expliciunt Capitula.

INCIPIT PRÆFATIO REGVLÆ

S. Ferreoli Episcopi.

Domino sancto & cæterorum comparatione sanctissimo, ac socio Apostolorum, Christique discipulo, Lucretio Papæ
FERREOLVS EPISCOPVS.

HORTATVS quondam operante Deo in vna deuotione accensus, in qua seruorum Dei habitaculum ipsa sibi diuinitas collocaret, ipse terra obtuli aliam terram conferens. Quod deputo sanctæ congregationi, hoc mei donari saluti credo: vt in vnum more apum Religiosorum turba collecta, dum pro meis plenè peccatis orationum suarum flores offerant, quam dulcia in intercessione mella conficient. Et quoniam necesse fuit nouo huic populo velut iugum nouæ legis imponi; non quo eorum colla deprimerem, sed vt mentium ceruices potius inclinarem; Regulam quæ ab eis pro lege seruetur, licentia à vobis tam petita quam accepta, conscripsimus. In qua si quid seueritate durum,

Digitized by Google

si quid remissione mollissimum iudicio scientiæ adiudicaueritis, censuram manus vestræ pagina melius in quo diligetur placitura recipiet. Vt hoc multo magis gloriæ detur, quod digna inuenta est Regula, quam per vos correxistis, fugiendo à facie verecundiæ. Si vero, vt credo, iudicium amoris operam veram infligere dignetur correctione literæ, quicquid denum ineptum lectio incastigata protulerit, liberum à culpa erit erroris, cum libellum vestræ me constat subdidisse censuræ. Mihi tamen orandum est, vt in primis Deo, deinde vobis illud placeat quod scripsimus, & illis quibus hæc seruanda mandamus. Vt in nomine Domini Iesu hristi obedientes in omnibus diuinis præceptis, æterna ab eis præmia, & gloria sine fine, bonæ tamen vitæ empta pretio vindicetur, præstante Domino ac Deo nostro Iesu Christo, qui cum Patre & Spiritu sancto viuit, dominatur, & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

Explicit Præfatio.

INCIPIT REGVLA

MONASTERII FERRIOLACENSIS.

REgulæ principium de his quæ obseruanda Monachis Ferriolacensis Monasterij statui institutor; orans, vt adiuuante Domino hi filij, quos fide Domino genui, hæc tota animi & sancta intentione seruantes, optimo perfectoque vitæ cursu cœlo, vt scriptum est, vim faciant, & mansiones præparent dignis se habitatoribus præparatas. Sicque fiat, vt sequendo Agnum quocunque ierit, ad hoc præsentia contemnant, vt futura diripiant.

CAP. I. *De obedientia.*

PRimum vt Monachus, quem propriè manet multas in se virtutes ædificare, obedientiæ in se collocet fundamentum: vt impleat illa quæ B. Apostolus nos admonet obseruanda, quando præcepit dicens: *Obedite Præpositis vestris, & subiacete eis: ipsi enim peruigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri, vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes: hoc enim expedit vobis.* Heb. 13.

CAP. II. *De reuerentia, quanta seruatur.*

VT Abbati omnimodis reuerentia à cunctis amore seruetur; vt & amor ostendat concordiam, & timor nouerit disciplinam. Rectè enim timetur vt Dominus, & amatur vt pater, cui sanctæ Congregationis grege commisso animarum propriè cura mandatur: quem solicitudo commissa quotidie per illud iter, quod est ineuitabile morituris, aut trahit ad pœnam, aut perducit ad gloriam; dicente Scriptura: *Cui plus commendatur, vtique plus ab eo exigitur.* Luc. 12. Similiter etiam aperiente nobis Euangelio

Digitized by Google

Euangelio per similitudinem parabolæ veritatem, vbi legitur quinque seruo talenta Dominus tradidisse; & quia superlucratus alia quinque, à Domino meretur audire: *Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis mihi, super multa te constituam: intra in gaudium Domini tui.* Matt. 25.

CAP. III. *De caritate.*

TErtio in loco propter ipsum etiam sacratum numerum Trinitatis, matrem omnium virtutum inserendam putauimus caritatem: quam Apostolus tali ante omnes virtutes laude prosequitur: *Caritas non agit perperam: caritas numquam excidit:* Et iterum: *Caritas cooperit multitudinem peccatorum.* Huic ergo præcepto Monachis conuenit inhærere, ita vt multi secundum beatum Apostolum vnum corpus efficiantur in Christo: & impleatur in illis quod lectio Actuum Apostolorum quasi omnibus exemplo præmisso, specialiter tamen Religiosorum oculis anteponit: *Erat illis cor vnum, & anima vna.* Et illud in libro Psalmorum: *Deus qui habitare facis vnanimes in domo.* Cauendum est ergo per omnia Monacho, ne aliquid simultatis aut odij vel corde gerat, vel opere proferat, vel ira victus ostendat: propter illud quod dicit Apostolus: *Ira enim viri iustitiam Dei non operatur.* Et illud sapientissimi Salomonis: *Ira in ventre requiescit stulti.* Nec non & illud Apostoli: *Omnis amaritudo, & ira, & indignatio, & clamor, & blasphemia tollatur à vobis cum omni malitia.* 1. Cor. 13. 1. Pet. 4. 1. Cor. 12. Act. 4. Psal. 67. Iac. 2. Eccl. 7. Eph. 4.

CAP. IV. *Ne vlla mulier in Monasterium ingrediatur.*

ILlud namque statuendum opportunè credimus, vt nulla penitus mulier ad Monasterium, etiam si pro dilectione expetere videatur, accedat. Similiter eam etiam religiosis feminis vel puellis, ne qua forte excusatio minus intelligentibus relinquatur, accedendi licentiam amputamus: quia non potest habitatio in longum esse secura, inimico proximo, vel hoste vicino: præsertim cum in dubium veniat, quis hoste publico & secreta pugna vincatur: vbi iam nihil aliud quam aut vincere sit aut perire. Sed longè à Monasterio, quemlibet fratrum euidens causa colloquium cum feminis dumtaxat honestis habere compulerit, sciente vel permittente Abbate, & adhibitis testibus, id est, iunctis secum duobus ex fratribus, accipiant licentiam colloquendi: ita tamen vt Abbas causam de qua collocutio extiterit, non ignoret.

CAP. V. *De eo, qui monachus esse vult, qualiter recipiatur.*

SI quis veniat religionem expetens Monasterium intraturus, nisi elapso prius anni circulo; vel certè, si Abbati visum fuerit aliquantulum temperare, antequam sex mensium dierum numerus compleatur, Monachorum conturbernio non iungatur: vt in tanto spatio ignorantibus qualis sit futurus ostendat; & diuturna obseruatione clarere possit, si quid secum crudelitatis attulerit. At vero quando prius ad Monasterium venit, & recipi se in numero postulat Monachorum, interrogetur, vtrum liber sit: nec Abbati prima cum satisfecerit, subsecuta responsio adijciat: si nulla præter deuotionis causam compulsus Monasterium duxerit expetendum. Post hoc Monasterij Regula Abbatis ei iussione legatur: vt imposterum

Digitized by Google

nihil nouum vel inusitatum, aut si discessurus prætereat; aut si mansurus, agnoscat. Vicinam tunc Monasterio cellulam, dum pernoctatum tempus obseruat, accipiat, victumque quotidianum à Monasterio, si inter reliquos operetur, expectet: lectioni ante omnia & orationi dans operam, vt dignetur eum ille omnipotens scrutator animæ cognitorque secretæ familiæ suæ meritis sacræ congregationis annumerare, & fiat, sicut scriptum
Ioan. 10. est, *vnus grex, & vnus Pastor.*

CAP. VI. *Vt nullus Monachus vel clericus alienus retinendus recipiatur.*

MOnachum omnino siue clericum alterius loci vel Monasterij recipi sub qualibet causa nolumus, interdicimus, prohibemus: prospicientes talia studio caritatis, ne nouum aliquod forte scandalum surgentes inducant. Dicit enim scriptura: *Quicquid tibi non vis, alij non feceris.* Hinc
Tob. 4. enim plerumque non tantum inter Abbates, sed etiam inter Monasteria lites insanabiles oriuntur; dum vnus nititur defendere quem suscepit, alter reuocare, quem perdidit: & ad extremum, nisi reddatur illi petitori petitus, & isti restauratio recepti placauerit iniuriam acceptam, quam potest,
Rom 12. fit, vt non secundum beatum Apostolum, vincant in bono malum, sed vtique mali vincantur vno malo. Attamen nec illud prætereundum censuimus, vt si forte alterius loci, vt supra dixi, Monachus siue clericus scripta Abbatis vel Episcopi sui deferat, in queis manifestè probetur, non propter vitia cauendus, sed propter caritatem Dei missus, ipse tantum socius fieri congregationis obtineat. Si tamen credi vllo modo potest, bono suo quemque velle exspoliari, & alium sua nuditate vestiri.

CAP. VII. *De murmuratione siue detractione Monachorum.*

VT nullius in congregatione murmur seu detractio, quod familiarissimum habent Monachi, contra Abbatem aut quemlibet alium de fratribus audiatur: ne ira Dei, quæ sæpe ob hanc culpam miserabilem populum condemnauit, in perditionem similiter murmurantium turbæ excitetur: & terram repromissionis, quam nos rectè accipimus locum futuræ beatitudinis, perdat murmuratio propria, quæ debeatur sponsione diuina.
Psal. 100. Sic enim damnandos huius vitij sectatores Psalmus annunciat: *Detrahentem aduersus proximum suum occulte, hunc persequebar.* Et iterum arguens
Rom. 1. Apostolus dicit: *Susurrones, detractores, Deo odibiles.* Et iterum, *Hi*
Iudæ. 1. *sunt murmuratores querulosi, secundum desideria sua sua ambulantes, & os illorum loquitur superbiam.*

CAP. VIII. *De superbia vel elatione vitanda.*

VT elatio superbiaque Monachis omnino vitentur, ne iactantia cadat sui, propter Deum sublimitas deponatur. Abiectio & humilitas grandis altitudo est. Alias vero quid erit reliquisse seculum, si à se eius non abscideris vanitatem? Quid solitariam elegisse vitam, si intrinsecus tumeat corde? Quid humile inest profectus in capite, si cito à se hæc mala non reijciet, qui vult inuenire quo cadat, cauens terribile illud scripturæ diuinæ:
1. Pet. 5. *Deus superbis resistit; humilibus autem dat gratiam.* Et illud: *superbo oculo,*
Psal. 100. *& insatiabili corde, cum hoc simul non edebam.* Et illud Apostoli non obli-

Digitized by Google

niosus auditor, qui dicit: *Hoc scitote, quòd in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa: & erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi*, & reliqua quæ sequuntur. 2. Tim. 3.

CAP. IX. *De inuidia.*

INuidiam, quod est maximum vitium, ante omnia Monachus foribus mentis excludat, nec patiatur virginitatem animi occulto liuore corrumpi: ne in mente sua bonum semen sparsum enecet adulterina permixtio. Sed stet semper quasi fortis in acie, repugnans scuto caritatis armis inuidiæ; & inde maximè superet inuidum, quia non superatur inuidia: non ignorans scripturam, quæ dicit: *Inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum.* Imitantur autem eum qui sunt ex parte eius. Sap. 2.

CAP. X. *De eo, ne aliquid proprij sibi Monachus vindicet.*

ILlud etiam statui debere prospeximus, vt nullus Monachorum aliquid sibi proprium absque societate fratrum audeat vindicare; ita vt etiam in his quæ sua sunt, nihil amplius credat sibi iuris esse quam cæteris. Quia cum se ipsum alterius subdidit potestati, omnia secum in alienam potestatem transmisit. Quicquid ergo secum rerum detulerit, expetito consortio Monachorum, ac vbi corpori congregationis membrum factus adhæserit, statim cognoscat omnia in communionem transiisse, & hoc tantum iudicet proprium, quicquid cum fratribus possederit indiuisum. Nam & lectio Actuum Apostolorum tempore surgentis Ecclesiæ taliter fideles Christi vixisse commemorat: *Nullus*, inquit, *ex bonis suis dicebat aliquid suum esse: sed erant illis omnia communia.* Act. 4.

CAP. XI. *Vt nullus Monachus literas ignoret.*

OMnis qui nomen vult Monachi vindicare, literas ei ignorare non liceat. Quin etiam Psalmos totos memoriter teneat: neque se quacunque excusatione defendat, quo minus sancto hoc studio capiatur. Similiter etiam his, qui Pastores pecorum, vt est moris, de congregatione mittentur, curæ erit vacare Psalmis vt cæteri: ne in id quod maius est minores inueniantur, & in confusionem sui illud eis aptetur exemplum: *Animalis autem homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei.* 1. Cor. 2.

CAP. XII. *Vt Psalmi cunctis diebus in ordine psallantur.*

VT omni tempore Psalmi vsque ad finem Psalterii in ordine decantentur: sibi tamen secretius propter propriam mercedem, excepto publico psallendi cursu Duminico, quantum per singulos dies Deo tamen scienter laudes offerat occulta ruminatione. Similiter etiam conuenerit orationi subiuncta noctibus Psalmorum frequentia vigilare, vt impleatur illud: *In die clamaui, & nocte coram te.* Et illud; *In lege eius meditabitur die ac nocte.* Psal. 87. Psal. 1.

CAP. XIII. *De vigilijs.*

QVotiescunque vigilia nocturna propter exorandum Deum, aut deuotione petitur, aut festiuitate debetur; nullus Monachorum, præter ægritudinem certam aut necessitatem, si præsens fuerit absens esse præsumat. Ne interiori tædio grauius laborare consuescens viuente carne spiritalis

Digitized by Google

anima moriatur : sed potius promissi illius cupidus quærere simul & in-
Prou. 8. uenire contendat, qui dixit: *Diligam eos qui diligunt me: & qui mane vigilant ad me inuenient me.* Et in Psalmo etiam continetur: *Tunc*
Psal. 77. *quærebant eum, & conuertebantur, & ante lucem veniebant ad eum.* Nam vt quotidie ad matutinas omnes omnino surgant, si non censetur superfluum, commonemus: ad nocturnas vero cunctis diebus ita omnes celeriter pariterque consurgant, vt cunctis simul concurrentibus nullus inueniatur venisse posterior. At vero qui contrarius huic deprehenditur statuto, tot diebus solus ieiunet, quot horis cum fratribus vigilare non voluit.

CAP. XIV. *De vestimentis Monachorum.*

VEstimenta super sufficientia Monachus non requirat: qui non amplius, quam quod ad quotidianum vsum Abbas necessarium vide-
Luc. 7. rit, consequatur; dicente Domino ad discipulos: *Neque duas tunicas habeatis:* quas duas tunicas intelligere debemus non numero, si propter hyemem necessariæ esse videntur, sed supra vsum si reseruatæ fuerint, computari. Super ergo si quid fuerit, putabitur alienum: dum quicquid possessor auarus includit, magis vtitur arca, quam Dominus: quod vt vitetur, maximus nobis beatus Apostolus testis assurgit, qui dicit:
1. Tim. 6. *Habentes victum & vestitum his contenti sumus. Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & laqueum diaboli, & desideria multa, & inutilia, & nociua: quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Radix omnium malorum est cupiditas: quam appetentes, naufragauerunt à fide, & inseruerunt se doloribus multis. Tu autem, ô homo Dei, hæc fuge: sectare vero iustitiam, pietatem, fidem, caritatem, patientiam, mansuetudinem. Certa bonum certamen fidei: apprehende vitam æternam, in qua vocatus es, & confessus bonam confessionem coram multis testibus. Præcipio tibi coram Deo, qui viuificat omnia, & Christo Iesu, qui testimonium reddidit sub Pontio Pilato bonam confessionem, vt serues mandatum sine macula irreprehensibile, vsque in aduentum Domini nostri Iesu Christi.* Studete ergo fratres vt quod ad vnum hominem, id est, ad Timotheum scribitur, ab vna Congregatione seruetur.

CAP. XV. *Vt in Monasterio nullus baptizetur.*

BAptizari in Monasterio paruulos tractauimus necessarium non esse, sicut in reliquis Monasteriis obseruatur; neque Monacho vllo loco de lauacro sancto filios cuiuslibet excipere: ne parentibus illius, vt fieri solet, illicita paulatim vel turpi familiaritate iungatur. Quod si quis præsumpserit, vt transgressor Regulæ corrigatur.

CAP. XVI. *Vt cellam separatim præter Abbatem nullus habeat.*

CEllam singularem, præter Abbatem, neque ad manendum, neque ad alium quemcunque vsum, vlli habere liceat Monachorum. Artifices tamen ad operandum tantum habeant, hi nihilominus, quibus Abbatis ordinatione conceditur: nam totam Congregationem mansio &c

Digitized by Google

domus vna concludat. Illos vero quos corporea fragilitas debilitat, cognita sibi infirmitate languor obsederit, dum vigorem pristinum corporis integritate sumunt, deputata intra Monasterium & non nisi congrua mansione à congregatione interim separentur: vt celerius salutem conferat ipsa quæ fit à congregatione remotio.

CAP. XVII. *Vt Præpositum vel formarium Monachi sub Abbatis potestate habeant.*

SVb Abbate personam strenuam, & disciplinam valde amantem, qui dignam curam Præpositi nomenque suscipiat, decreuimus pro solatio Abbatis institui: vt honor illi minus sit onerosus, dum labore diuiso à duobus quotidiana solicitudo suscipitur. Et ideo æquum erit, vt cum iussione Abbatis ei veneratio & obedientia exhibeatur. Nam & post ipsum, quem supra diximus Præpositum, qui in bonis sit forma, statuimus regularem formare formarium: vt facilius adiutorio isto subiuncto Abbas, cui nomen pater est, vberes fructus metat de perfectione dulcium filiorum, ambo tamen sub potestate Abbatis cum reliquis atque inter reliquos se esse cognoscant.

CAP. XVIII. *De passionibus Martyrum quæ inueniri possunt, vt tempore suo desidia non impediente legantur.*

GEsta Martyrum, id est, passiones sanctorum fidelium, quædam compaginata studio & sermone digesta sunt, tempore quo nobis diem migrationis eorum anni meta cursus sui legibus repræsentat, recenseri in oratorio audientibus cunctis omnino decreuimus: vt non otiose prætereat dies, atque vt reliquis similis habeatur; quem sicut tunc illustrauit constantia Martyris, ita nunc commendet memoria passionis.

CAP. XIX. *Vt in manibus Monachi frequens sit lectio.*

PRopter pigras mentes quorumpiam excitandas, quibus sæpe generat lectio diuina fastidium, ita vt magis otio eligant occupari, quam de scripturis sanctis salutem bibere, vt spiritualiter inardescant, addi omnino placuit, vt vnusquisque Monachus, siue intra Monasterium seu foris aliquid operis faciat, à lectione diuina ne vna quidem die se patiatur transire iejunum. Sed cum cessauerit manus ab opere, colatur anima lectione: audientibus cunctis monita beati Pauli ad Timotheum Discipulum, dicentis: *Attende lectioni, exhortationi, doctrinæ.* Et iterum: *Omnis scriptura diuinitus inspirata vtilis est ad docendum, ad arguendum, ad corrigendum, ad erudiendum in iustitia: vt perfectus sit homo Dei, ad omne bonum paratus.* 1. Tim. 4. 2. Thes. 3.

CAP. XX. *De vagis siue fugitiuis Monachis.*

VAgari per loca Monachum sicut non decet, ita non conuenit; ne in quocunque vitio captus seculi delectatione elabetur, vt redeat ad vomitum suum: dum recidiua animi voluntate mundi vetus contemptor, nouus quidam amator assurgens, à via salutis distortus exorbitet. Qua propter id definiuimus obseruandum, vt præter illos, qui pro vtilitate Monasterij ab Abbate huc illucque habere iubentur excursus, nullus egre-

Digitized by Google

di Monasterium loco alio moraturus absque voluntate Abbatis pro qualibet re vel necessitate præsumat: ne ad eum respiciat, quod Apostolus de adolescentioribus viduis scribens dicit: *Simul autem & otiosæ discunt circumire domus; non solum otiosæ, sed etiam verbosæ & curiosæ, loquentes quæ non oportet.* Et ideo qui prætermissa sententia aliqua contrarietate discesserit, in tantum vt eius inueniatur fuisse transgressor; spatio illo temporis quo Monasterio defuit computato, duplici dierum numero ieiunet, & condemnatione mulctetur; cibi modum, vino quotidie abnegato, qualem Abbas imposuerit, habiturus. Fugitiuum vero Monachum deserentem disciplinam & perdentem se, velut contemptorem placuit reuocare.

1. Tim. 5.

CAP. XXI. *Vt frater fratri manus non injiciat.*

VT Monachus in Monachum ira inflammatus, quod est turpissimum, manus inijcere non præsumat, præter illos ad quos pertinet correctionis vel nosse modum, vel tenere iudicium; ne vno peccante cæteris præsumendi crescat audacia, & ita disciplinæ ordine confuso, irruptaque lege viuendi, ipsius sacræ Religionis per singulos iura perdantur. Quapropter quisquis taliter incontinens manibus inuenitur, itavt nesciat ab illicitis temperare: manus illæ, quas erexit in proximum, per longum tempus non solum ieiunio, sed etiam operis assiduitate lassentur; vt deinceps ad Deum leuentur in Oratione, non cum furore extendantur in fratrem. Dandam tamen veniam decernimus, iuxta vt Abbas moderari voluerit, postulanti: si pœnitentia præmissa etiam dum deprecatur reatus sui, faciem lacrymarum effusione rigauerit.

CAP. XXII. *Vt à conuitio atque maledicto Monachi abstineant.*

VT conuitium siue maledictum ex ore Monachi non procedat; neque lingua impatientiæ excitatione soluta effrænatum quid ministret ostiis labiorum, sed commotus ira, vt est humanitatis, dicat: *Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ labiis meis.* Adiungat & illud: *Dixi custodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea:* habens illud Apostoli ante oculos suos: *Quia neque maledici regnum Dei possidebunt.* Si quis ergo in his indomitus mente proruperit, triginta diebus ab omnium fratrum colloquio habeatur alienus: donec cognoscens se tantummodo in Congregatione solitudinem incurrisse, veniam eligat postulare.

Psal. 140. Psal. 38. 1. Cor. 6.

CAP. XXIII. *Vt iurare Monachus & desinat & desistat.*

VT iurandi consuetudo ad integrum, si fieri potest, de Monachorum interlocutione tollatur; vt etsi secundum humanam fragilitatem minus forsitan possunt mendacij cauere peccatum, possint saltem damnandum vitare periurium. Quos rogo simul atque commoneo, vt studeant in vsum habere verba sacra, ne vnquam sint necessaria sacramenta. Quemadmodum enim huius vitij debeant omnes vitare flagitium, beato Apostolo monente didicimus, ait enim: *Nolite iurare neque per cœlum, neque per terram, neque aliud quodcunque iuramentum. Sit au-*

Luc. 5.

Digitized by Google

stem verbum vestrum, est est, non non: vt non sub iudicio decidatis. Et illud similiter scripturæ diuinæ: *Vir multum iurans replebitur iniquitate,* Eccl. 23.
& non discedet de domo illius plaga. His namque magnis atque euidentissimis documentis etiam lectio Euangelij, quæ est maxima plenitudo, similiter attestatur, dicente Domino ad discipulos: *Audistis quia dictum* Matt 5.
est antiquis: non periurabis; reddes autem Domino iuramenta tua. Ego autem dico vobis, non iurare omnino, neque per cœlum, quia thronus Dei est: neque per terram, quia scabellum est pedum eius: neque per Hierosolymam, quia ciuitas est magni Regis: neque per caput tuum iuraueris, quia non potes vnum capillum album facere aut nigrum. Sit autem sermo vester, est est, non non, quod autem his abundantius est, à malo est. Sufficiat ergo nos propria inserenda monita exemplis docuisse vitanda.

CAP. XXIV. *Vt Monachus raro rideat.*

COnueniens etiam hoc credo Monachis, vt risu, etsi non assiduè, frequenter tamen abstineant. Vnde si exemplum legens fratrum quisque requiret, hoc solum ei sufficiat, quia Dominum nostrum Iesum Christum, Euangelio teste, fleuisse legimus, risisse nescimus; tristatum fletibus, Ioan. 12.
risibus non solutum. Attamen ne quispiam dicat, nullum nos præter hoc habere testimonium lectionis, Salomonem dicentem audiat: *Risus dolore* Prou. 14.
miscebitur; & extrema gaudij luctus occupat. Et iterum: *Melior est ira* Eccl. 7.
risu: quia per tristitiam vultus corrigitur animus delinquentis. Cor sa- Eccl. 21.
pientis, vbi tristitia est: & cor stultorum, vbi lætitia. Et iterum: *Stultus in risu exaltat vocem suam, vir autem sapiens vix tacite subridebit.* Quicunq; ergo ille in Congregatione constitutus, vt assolet, aut mente iuuenis aut ætate risibus non parcet, ioca non fugerit, quid aliud nisi Publicanũ cõmutat ex Monacho? qui in ciuitatibus amplius populosis hanc sibi tantum operam deputant, vacare iocis, plausibus, & cachinnis. Specialiter tamen hoc cunctos moneo, seruandum mando atque constituo, vt quotiescunque lectio animabus Dei deditis opportuna in Ecclesia vel in refectorio, aut quolibet in loco publicè recitatur, nullus risu aut moueatur aut moueat. Similiter etiam eo tempore fabulas fugiendas esse cognoscant. Quod si quis non custodierit præsenti denuntiatione commonitus, triduani eum ieiunij mulctatio castiget. Quod triduum neminem volumus sub vno adimplere ieiunio, ne in aliquo discretionis careat disciplina: sed tria ieiunia Vespertina iubemus quotidie refectione distingui. Hoc etiam de reliquis ieiuniis, quibus Regulæ culpabiles corriguntur, statuimus obseruari: ita tamen si in reo quolibet Monacho Abbas superbiam duritiamque non viderit.

CAP. XXV. *Vt turpiloquium Monachus omnino fugiat.*

TVrpiloquium amore pudicitiæ sit Monacho turpè proferre, vitãdo verba luxuriæ, quæ vt mentem excitant, ita corpus inflammant. Ait enim
beatus Apostolus: *Deponite malitiam, blasphemiam, turpem sermonem de* Col. 3.
ore vestro. Interrogo ego fratres, quid ille minus facit, adultero, cuius com-

Digitized by Google

munitat lingua peccato? Quid luxuriæ minus exercuit, qui os castum sermonis corruptione fœdauit? Et vt hanc spurcitiam cunctis etiam cauere metus damnationis imponat, statuimus huius culpæ reum communicationem Dominicam, vel osculum fratrum sex anni mensibus non habere.

CAP. XXVI. *Vt quotidie vsque ad tertiam Monachi legant.*

VT vsque ad horam diei tertiam in omni tempore lectioni Monachus tam senior quam extremus vacare procuret; & sic demum in reliqua parte diei deputati operis cura succedat, præter ægrotos tantum, quibus imponi hoc supra propriam voluntatem. vel potius virtutem communis infirmitas non permittit. Nam & hi, quibus fructuum colligendorum tempore ab Abbate fuerit imperatum, vt matutinis horis operis aliquid vel laboris exerceant, hac lege non tenebuntur: neque huic definitioni putabuntur extitisse contrarij cum imperata sibi vtilitatis causa compleuerint. Etenim moris est agricolis, vt vix reddito adhuc manè arida frumenta, non nisi deciduo madida facta rore, succidant, vt lætam minus segetem facilius feruoribus insecutoribus eripiant, dum in exordio diei blandi acris temperamenta custodiunt. Sæpè enim ex industria factum scio, vt dubia adhuc luce, priusquam: vt dicere possumus, orbe solis ardor ebiberit redactam in manipulos segetem, ignei iubaris flammas cum fructibus messura eius euaserit. Hoc ergo etiam à Monachis, qui operi insistunt, vt superius diximus, fuerit obseruatum, non erunt pronuntiandi pro compendio operis Regulæ transgressores.

CAP. XXVII. *Vt ante tertiam nullus Monachus manducet aut bibat.*

VT ne quis de Monachis, præter infirmos, antequam hora diei tertia compleatur, quamuis superuenientis cuiuslibet proximi vel amici gulæ potius exquisita occasio fulciatur, manducare vel bibere aut rogans præsumat, aut rogatus; illo dumtaxat tempore quo ieiunia solita remissione soluuntur. Post hanc vero horam deliberationem comedendi vsque ad sextam, si vel amicus eius vel stomachus permittit, extendat. Sed in hac refectione vnum vel duos fratres socios sibi, & quærat & faciat, vt dum videtur, ista communicatione atque humanitate sit publicus; non appareat furtiuè suppositus.

CAP. XXVIII. *Vt Monachus quotidie operis aliquid faciat.*

MOnachum, absque certis solemnitatibus, vel manifesta ægritudine, diem sine operatione transigentem à conuiuio decernimus excludendum, iubente beato Apostolo: *qui non laborat, non manducet.* Secuturas tamen excusationes inutilium præuidemus, & propterea modum ponimus otiosis. Dicturus est enim vnus ex talibus; ego non possum operari, quia amisso robore iuuentutis sum ad omnia senex inualidus; alius, neque ego possum, quia sum infirmitate iam fractus: dicturus est etiam tertius, si potuerit inueniri; non possum etiam ego, quia laborum me assiduitas contriuit, itinerum longitudo quassauit, fortitudinem mihi abstulit solicitudo commissa, virtutem meam actio expoliauit imposita. Sed his

Digitized by Google

his quasi contrarius sermo rationis occurrat, reuincens eos, & dicens: Vt quis non valet insistere operi, det promptius operam lectioni: quicumque agrum non excolit, Deum dupliciter colat; & inter reliqua etiam hanc quærat artem, vt paginam pingat digito, qui terram non præscribit aratro. Nullus ergo, si quo minus opera faciat, putet causam iustæ excusationis afferre: quia qui, vt supra diximus, agriculturam exercere non valet, legere, scribere, quod est præcipuum opus, piscium etiam prouidere capturam, rete texere, calceamenta fratribus præparare, vel reliqua, quæ similia sunt, facere atque implere potest. Quisquis ergo ex his omnibus non elegerit, quo occupetur opere, famem cum improperio sustinere contentus sit.

Cap. XXIX. *Vt Monachus parcè loquatur.*

VT loquendi temperantiam Monachus in omni collocutione teneat: propter quod dicit scriptura: *In multiloquio non effugies peccatum.* Prou. 10. Et iterum in Euangelio: *Noli multum loqui, sicut ethnici.* Habetur etiam Matt. 6. in Psalmo: *Vir linguosus non dirigetur super terram.* Et ideo quisquis Psal. 139. ille frater, sint pauci sermones tui. Nec hoc tantum, sed etiam taciturnitatem tibi præsentia Abbatis vel etiam alterius senioris imponat: ita vt nisi interrogatus ab eo vel iussus silentium irrumpere non præsumas, obediens scripturæ quæ dicit: *Priusquam audias, ne respondeas; & in medio seniorum noli te inijcere.* Eccl. 11. Quod etiam in conuiuio apertissimè pronunciamus esse seruandum.

Cap. XXX. *Vt Abbas absque voluntate sua nihil operis faciat.*

VT Abbas si non operetur vt cæteri, nemo audeat reprehendere: quia lectioni eum magis vacare conuenit, qua quotidie cæteros doceat, qua commissos eruditos reddat, qua cunctos sancta semper admonitione componat. Studere tamen eum oportet, vt quoties Codex manibus non tenetur, secundum vires suas reddat se in qualibet fratrum operatione communem: vt etsi otiosum quicunque dicere non audet, fastidiosum tacendo non murmuret.

Cap. XXXI. *Vt Monachis tunica linea vti non liceat.*

VT Monachus quamlibet delicati corporis linea ad nuda corporis non vtatur: quia incongruum est, vt carnem, quæ semper vitio naturæ superbit, mollibus foueat indumentis, & ei quasi minus validæ blandiatur; quæ quotidie in expugnationem animæ nouus quidam præliator ac fortissimus commouetur. Etenim toties reparat vires contra animam bellatura, quoties aliquid velut rebelle mancipium remissionis acceperit. De hoc namque certamine beatus Apostolus dicit: *Caro concupiscit aduersus spiritum.* Gal. 5. Et iterum: *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuum me ducentem in lege peccati, quæ est in membris meis.* Rom. 7. Et iterum: *Datus est mihi stimulus carnis meæ, angelus satanæ qui me colaphizet, propter quod ter Dominum rogaui vt discederet à me, & dixit mihi: sufficit tibi gratia mea: nam virtus in infirmitate* 2. Cor. 12.

Rom. 8. *perficitur.* Et iterum: *Si secundum carnem vixeritis, moriemini; Si autem spiritu facta carnis mortificetis, viuetis.* Quicunque ergo vitam illam diligit, carnem conterat morituram; & in tantum eam quotidiano luctamine arduis quibusdam vinculis disciplinæ, velut impiger semper debellator afficiet:, vt aduersum animam de modica quidem remissione confligat; secutus Apostoli magisterium vel exemplum, ita dicentis: *Castigo*
1. Cor. 9. *corpus meum, & in seruitutem redigo, ne fortè cum aliis prædicauero, ipse reprobus efficiar.*

Cap. XXXII. *Vt vestimenta Monachorum odores non habeant exquisitos.*

VEstimentorum fragrantiam, vel nimium propter elationem nitorem Monachus studeat non habere: sed sequens melius Apostolum di-
2. Cor. 2. centem: *Bonus odor sumus Iesu Christi*; colorem etiam in his album, vel nimis rufum, per quem sæpè species corporis ad perniciem suam videntibus commendatur, vitet, ac habere non ambiat: ne & iactantiæ suæ secum testimonium ferat; &, quod absit, dum corpus vestimentis cito consumendis adornare temporaliter elaborat, de animæ, si qua æterna esse poterant, ornamentis non curet. Etenim ista facientes taliter scriptu-
Eccl. 11. ra diuina castigat: *In amictu vestimentorum ne glorieris, & in die gloriæ noli extolli.* De calceamentis vero reliquorum vos tenere statuimus consuetudinem Monachorum. Sed & hoc curandum est, vt pes ita sit ligamentis temperatius vinculatus, vt non iactantiæ signo multos astrictus habeat, sed sanctius vinculo laxiori folleſcat: vt in omnibus simplicitas sanctitate socia commendet Deo, quem eius amore possessum, probatum sæculi viderit contemptorem.

Cap. XXXIII. *Vt Monachi lecta singulariter habeant.*

VT duo quamlibet proximi vel amici, propter secretam orationem, quæ melius ad Dominum nullo teste dirigitur, vt animo, & vno lecto non teneantur: vt maiorem licentiam orandi credat sibi mens compuncta concessam, dum neminem vigiliæ suæ aut testem pertimescat, aut iudicem. Vigilando ergo, orando, atque psallendo curet vnusquisque minimam noctis somno cedere portionem; vt non decipiatur ab inimico, qui est liber à socio: quia omnino non potest cubile proprium nisi vigilans
Psal. 6. vindicare. Imitandum etiam videtur quod Propheta nobis sub quadam admonitione decantat: *Lauabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis*
Psal. 133. *stratum meum rigabo.* Et iterum: *In noctibus extollite manus vestras in sancta, & benedicite Domino.* Et illud: *Memor fui in nocte nominis tui*
Psal. 118. *Domine, & custodiui legem tuam.* Hoc ergo vt deuotus quisque vacatione concessa vtilius possit implere, strati sui, vt supra diximus, erit solus ipse possessor, habens secum meliori commutatione pro dormitorio fratrem Dominum vigilantem.

Digitized by Google

CAP. XXXIV. *Vt Monachus non venetur.*

INter cæteras mundi delectationes nouerit sibi monachus venationem exercere prohibitum, nec habendum cum feris periculosum sine vtilitate certamen: cum scire potius debeat, vitia pro bestiis esse mactanda. Et ideo non eum consuetudo loci, vicinitas opportunitasque siluarum, peruius etiam vel facilis ascensus montis, concaua vallium, secreta nemorum, densa terrarum tam instructuosi laboris opus subire solicitent. Oportet enim vt memor Apostolicæ sententiæ damna religioni non inferat, ita monentis, vt *vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat apud Deum.* Bonum ergo vitæ suæ cursum cursibus vanis perire iudicet, & se damnosum caueat; ne postponens monachum, ferarum & ipse captione capiatur, & secularibus desideriis irretitus, venator agrestium bestiarum aduersarij fiat & ipse venatio. Sed soli Deo vacandum congaudeat, quem expetit; illi seruiendum iugiter, quem elegit: sciens quod taliter præcepto Euangelico conuenimur: *Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruies.* Et alibi: *Vnam petij à Domino, hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.* Studebit ergo prætermissis omnibus, qualiter ipsi omni seruitio placeat iugiter: vt faciat illum regni sui participem, quem totum suum videt esse cultorem. Attamen nec illud putauimus omittendum, vt si forsitan feræ, quæ sunt violentiores, quærenti proprio labore victum insidientur in fructibus, eas pro damnis tantum fructuum vindicandis, canum sæuitia opportunè deterreat, quas potius effugare quam persequi delectetur; vt non venationis, sed fructuum magis amator appareat.

Ephes. 4.

Matt. 4. Psal. 26.

CAP. XXXV. *Vt Monachus nec poma tangere absque ordinatione præsumat.*

QVicunque Monachus cuiuslibet generis pomum inordinatus hærens adhuc arbori suæ tantum edacitatis causa decerpserit, vel si in terra collapsum, seu reliquorum fructuum, vt assolet, primitias ausus fuerit gulæ incontinentia violare, veluti Adæ primo homini similis, simili quoque castigata edacitate ieiuno dignè pœniteat; quasi ad vicem paradisi conuiuio putetur indignus. Et nisi prius omnium fratrum remissione consequatur veniam, venire non permittatur ad mensam; quia iustum est, vt cunctorum indulgentiam postulet, qui omnibus quod erat commune subtraxit. Cunctis ergo studendum est, vt omne quod in escam constat hominis deputatum, si alicui ex fratribus accipere vel etiam inuenire contigerit, priusquam aut mensæ inferat, aut Cellerario tradat, omni fide conseruet intactum; vitans ne communem omnibus cibum gustu sibi ipse furetur; & cum nullus illi comes adhæreat, ad perdendam tamen innocentiam, vel ad exercendam prædam sit illi gula pro socio. Quapropter erit congregationi semper vna proprietas, ita vt cuncta omnium, & omnia sint cunctorum.

Digitized by Google

CAP. XXXVI. *Vt Abbas manumittere mancipium Monasterij non præsumat.*

MAncipium Monasterij liberum facere Abbas absque consensu omnium Monachorum licentiam non habebit: nisi vt tradat cunctis fratribus in præsenti eius meriti vel ætatis de propria facultate vicarium: quia non potest multorum seruus vnius ad ingenuitatem remissione transire; nec libertus fieri, quem omnes vnanimiter non absoluunt, cum manifestum sit, illum tot dominos habere, quot Monachos.

CAP. XXXVII. *De eo, qualiter Abbas conuersari debeat.*

VT Abbatem cunctis quibus præest Monachis strenuitas quidem, sed mansuetudo, & potius vita commendet: ita vt magis sanctum illum timeant, quam seuerum: & plus in eo metuant quod meritis est primus, quam quod honore primarius. Habeat enim in correctione modum, & in familiaritate temperamentum: eritque in cunctis ita moribus dispensatus, vt blandimento vocet, terrore castiget; faciens se ab omnibus, eo quod vitia oderit, plus amari. Tota enim eius conuersatio erit quasi positum fundamentum, vt in eo superædificetur quisquis imitatione illius optat bonis Deo meritis proximare. Nullus ab ipso erit potestate, sed ratione damnandus: nec tamen quispiam illi ita familiaris, vt cæteris plus præsumat; neque ita offensus, vt ad veniam expleta contritione non redeat. Conuenerit namque illi omnes timere, qui timetur ab omnibus, totoque studio atque industria prouidere, ne aliquis ex his quos regendos propria cura suscepit, aduerso quolibet casu discedat ex numero. Et ideo plurimis medicamentis necesse est illum Monachorum subuenire languoribus, & ægritudinibus mentium remedium curæ spiritalis inferre; hoc est, si superbum viderit, iugi exhortatione porrigat humilitatis potionem; si iracundum, patientiæ illi offerat vnguentum; si mendacium sectantem, veritatis ministret antidotum, beati in hoc ipsum Apostoli monitis excitatus, qui dicit: *Attende tibi, & doctrinæ insta in illis: hoc enim faciens, & teipsum saluum facies, & eos qui te audiunt.* 1. Tim. 4. Et iterum ad Timotheum: *Formam habe sanorum verborum, quæ à me audisti in fide, & dilectione in Christo Iesu.* 2. Tim. 1. Et iterum: *Tu vero vigila in omnibus, labora, opus fac Euangelistæ: ministerium tuum impple.* 2. Tim. 4. Similiter & beatus Petrus scribit: *Seniores qui in vobis sunt obsecro consenior, & testis Christi passionum, & eius quæ incipiet reuelari gloriæ socius, pascite qui in vobis est gregem Dei.* 1. Pet. 5. Et addidit: *Neque quasi dominantes in clero, sed forma estote gregi; vt cum apparuerit princeps Pastorum, percipiatis illam floridam & immarcessibilem gloriæ coronam.* Hieremias quoque sanctissimus in persona Domini ait: *Dabo vobis Pastores secundum cor meum, & pascent vos scientia & doctrina.* Ier. 3. Et iterum: *Hæc dicit Adonaï Dominus ad Pastores Israël: Nunquid semetipsos pascunt Pastores?* Ezc. 34. Et adiungit: *Ob hoc Pastores audite verbum Domini, hæc dicit Adonaï Dominus: Ecce ego ipse ad Pastores, & requiram oues meas de manibus eorũ.* Dominus vero idẽ in Euangelio Petrum Apostolorum principẽ si se amaret

Digitized by Google

interrogans adiungit: *Pasce oues meas.* Manifestum ergo est, frater quisque ille praesse videris Monachis, magnum tibi per honorem onus impositum; ita vt cum dignitate fis primus, desudes omnium pondere sarcinatus. Propter quod recti itineris curre semitam, quae ad cœlum perducit; & ire ostende gregi inoffensum callem, & sanctitatis eum quoque passibus antecede: atque ita stude, vt non erret quicunque te ducem gradibus imitationis insequitur; vt videaris Apostolicae monita sententiae compleſſe, quae habet: *Exemplum esto fidelium in verbo, in conuersatione, in caritate, in fide, in castitate.* Et iterum: *Solicite cura teipsum probabilem exhibere Deo operarium inconfusibilem, recte tractantem verbum veritatis.* Hunc itaque tibi, Abbas, titulum, vt praetermissum te Regulae sermone non doleas, sicque vnum te ex congregatione cognoscas, quasi peculiarius annotamus: monentes, seu coram Deo obsecrantes, vt haec omnia feruenti studio seruans, etiam cætera propter exemplum, quae reliquis sunt dicta, custodias.

Ioan. 21. 1. Tim. 4. 2. Tim. 2.

CAP. XXXVIII. *Quibus temporibus Abbas coquinae obseruet, similiter & lauandis pedibus.*

ABbas tribus per annum vicibus, id est, die natalis Domini, similiter Primo Paschae, nec non in festiuitate peculiaris Patroni, sancti ac beatissimi venerandi semper martyris Ferreoli, aut certè quidem ad quorum nomina sanctorum idem locus consecratus fuerit, coquinam cibos congregationi paraturus introeat; ibique susceptо iunioris Ministerio seruiendo mensis humilitatis formam ministret in ferculis; sanctae huic abiectioni se libenter inclinans, quae maiorem illum producit cæteris, dum reddit æqualem. Tantum enim magis in cunctis eius potestatis accipit; quantum ad inferiora ministerij parilitate descendit. Lauare vero pedes fratrum, siue etiam peregrinorum, diuinum imitatus exemplum, sæpius studebit; implens Dominicum mandatum, & tradens Monachis operibus potius quam verbis exemplum Nam & Dominus in Euangelio Discipulis ait: *Si ego laui vestros pedes Dominus & Magister, & vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.* Abbatem ergo ista facientem, atque in huius tituli obseruatione communi omnes Monachi sequacibus animis imitentur: in tantum, vt temporibus dispositis vicibusque discretis de ciborum praeparatione soliciti seruiant sibi inuicem, atque alterutrum sub æqualitate ministerij dominentur.

Ioan. 13.

CAP. XXXIX. *Castigatio Monachorum de multis excessibus.*

MVltis hic titulus monitis negligentias Monachorum castigare suscepit. Nec tam personas exigit damnare, quam culpas. Mundos ergo illos & velut defecatos à vitiorum omnium reddat inquinamento amor sanitatis, ambitio perfectionis, expectatio veritatis, promissio gloriae, perennitas vitae, & illa, quam credimus, habitatio cum auctore; de qua sic dicit Apostolus: *Rapiemur in nubibus obuiam Domino, & sic semper cum Domino erimus.*

1. Thes. 4.

Digitized by Google

Correctionis igitur sermo ad eos, qui inter fratres iurgia seminant: hic est: vt si à via tam peruersa fides non traxerit non tantum sententia Abbatis, sed etiam cunctorum odio feriantur, donec consuetum errorem relinquant. De quibus Lucas Euangelista Dominum dixisse commemorat. *Impossibile est vt non veniant scandala: væ autem illi, per quem veniunt: melius est illi, si lapis molaris imponatur circa collum eius, & proiiciatur in mare.* Luc. 17.

Ad illos vero, qui post correctionem impugnantes iudicia seniorum nituntur excusare peccatum, & non ad pœnitentiam recordatione delicti, sed ad duritiem indignationis nimium migrauerint, respicit ista sententia, vt quamdiu à præposita intentione reuocentur, & tumorem mentis manifesta emendatione deponant, secundum arbitrium Abbatis arduæ omnino subjaceant disciplinæ: quia non dixerunt: *Peccatum meum ego agnosco:* Psal. 50. sed dixerunt, quod in Isaia Propheta de rebellibus legitur: *Nullus est qui agat pœnitentiam super peccatum suum, dicens, quid feci?* Hier. 8.

Illi namque qui se prioribus anteponunt, & aliorum loca non erubescunt vitio elationis inuadere, ac præceptis Dominicis contradicunt, quibus ita iubemur: *Quicunque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister: & qui voluerit inter vos primus esse, erit vester seruus,* Matt. 20. Abbatis vel etiam reliquorum increpatione confusi, ad locum proprium quem reliquerant, reuocentur: quos ad maiorem gradum tardius decernimus promoueri; ne addita dignitate radicata in eis præsumptio conualescat.

Illud itaque statuimus, vt ad mensam fratribus congregatis de his quæ apponuntur nemo alterius aut præsumat, aut rapiat portionem: ne frequentius cæteris manum paropsidi importunus immergat, propter illud 1. Cor. 11. Apostoli: *Alius quidem esurit, alius autem ebrius est.* Et iterum: *Esca* 1. Cor. 6. *ventri, & venter escis: Deus autem & hunc & has destruet.* Et iterum: Rom 4. *Non est regnum Dei esca & potus: sed iustitia & pax, & gaudium in Spiritu sancto.* Et iterum: *Huiusmodi enim Christo Domino* Rom. 16. *nostro non seruiunt, sed suo ventri.* Et iterum: *Quorum Deus venter* Philip. 3. *est, & gloria in confusione ipsorum.* Legimus etiam in Psalmo, quod longè etiam à Monachis: *Adhuc esca eorum erat in ore ipsorum &* Psal. 77. *ira Dei ascendit in eis.* Quicunque ergo huiusmodi transgreditur statutum, Abbatis iudicio constabit, quantis ieiuniis mensæ violentia iudicetur.

De ebrietate vero superfluum puto Monachum commoneri: cum, vel si parum vini accipiat, à præposita corporis contritione declinat. Attamen quia latere Monachos non poterit, quod Apostolus Timotheo scribit, dicens: *Vino modico vtere propter stomachum tuum, & frequentes tuas infirmitates:* 1. Tim. 5. quantum eis, secundum vires Monasterij, per singulos dies iussu vel dispensatione Abbatis vini offertur, accipiant, & amplius penitus non requirant. Hoc etiam de reliquis stipendiis statuimus obseruandum. Nam ebrietatem illis etiam qui seculo vacant prohibitam scripturæ testimoniis Ephes. 5. approbamus, scribente Apostolo Ephesiis: *Nolite, inquit, inebriari vino,*

Digitized by Google

in quo est luxuria. Nec non & Propheta: *Væ qui fortes sunt ad bibendum vinum, & potentes ad miscendam siceram.* Et iterum: *Væ qui consurgunt manè, & sectantur siceram: qui expectant vesperam, vt vino æstuent.* Et ideo Monachum si ebrium, quod dici nefas est, videri aliquando contigerit, zelans illi plenus ira præcipio, vt triginta diebus à vini potatione suspendatur: quatenus anima infusione congesta digestione hoc spatio vacuetur. Isa. 5.

Illos igitur Monachos, quos vel vnius diei finis discordes inuenerit, qui vsque ad vesperam lites trahunt, & ante non excludunt odium, quam Sol cognoscat occasum; qui dicenti Apostolo: *Sol non occidat super iracundiam vestram*: per inobedientiam contradicunt, statuimus tamdiu abstinentia macerandos: quamdiu ad veram se concordiam vltronea satisfactione conuertant. Quibus post longum scandalum pacificare in occulto non liceat, ne aliquid fictum puritas caritatis admittat: sed sit eorum reconciliatio publica, quorum fuit discordia manifesta. Fratribus ergo cunctis coram astantibus veniam inùicem postulent: quia vterque reus diuturna simultate notatur; dum aut vnus indulgentiam petere destitit, aut alter rogari desiderans non dimisit. Et ideo iste impius, ille remansit impœnitens: hic damnandus post iram, ille post culpam. Propterea offensus iste iram in contemptu Euangelij non retineat; sed cito ad illud recurrat exemplum: *Dimittite, & dimittetur vobis.* Et illud Apostoli: *Induite vos, sicut electi Dei & dilecti, viscera misericordiæ, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam: supportantes inuicem, & donantes vobismetipsis, si quis aduersus aliquem habet querelam; sicut & Dominus donauit vobis, ita & vos.* Ille vero qui iniuriam intulit, huiusmodi exemplo velociter terreatur: *Facit Dominus iudicium iniuriam patientibus.* Et alibi: *Quæ seminauerit homo, hæc & metet.* Eph. 4. Luc. 6. Col. 3. Psal. 145. Gal. 6.

Furti scilicet conscium, si adhuc vocare Monachum possumus, quasi adulterum, secundum flagello subdi, & magna censeri afflictione iubemus; dantes illi vnam cum fornicante sententiam, quia & ipse luxuriatus est cum furaretur. Similes enim eos non incongruè dicimus, quos in sacra lectione pariter positos inuenimus. Dicit ergo Dominus per Prophetam: *Non est scientia Dei super terram.* Et paulo post: *furtum & adulterium inundauerunt.* Et iterum in Psalmo: *Si videbas furem, simul currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas.* Legimus etiam in Euangelio Dominum dixisse: *Fornicationes, furta*; & nec moratus addidit: *hæc sunt quæ coinquinant hominem.* Ex his profecto intelligere possunt horum scelerum serui; quia, sicut æqualiter his dominantur vitia, æqualiter debetur & pœna. Ose. 4. Psal. 43. Matt 15.

Et ne aliquid, dulcissimi in Christo fratres, de his quæ supràscripta sunt per obliuionem sitis negligentes, cunctis in vnum positis semel ea in triginta diebus relegite, hoc est, in Kalendis.

Explicit Regula S. Ferreoli Episcopi.

Digitized by Google

S. COLVMBANI

ABBATIS ET CONFESSORIS

REGVLA COENOBIALIS CVM POENITENTIALI.

DE S. COLVMBANO EIVSQVE REGVLA veterum teſtimonia.

MARTYROLOG. d. XXI. Nouemb.

IN ITALIA, Monaſterio Bobio, depoſitio ſancti COLVMBANI Abbatis, qui multorum Cœnobiorum fundator, & innumerabilium pater extitit Monachorum; multiſque virtutibus clarus quieuit in ſenectute bona.

SIGEBERTVS Gemblac. ſcript. Eccl. cap. IX.

COLVMBANVS Abbas Luxouienſis, in Hibernia Scotorum inſula natus, & in Gallias pro Chriſto peregrinatus, tanto ſapientiæ theſauro eſt ditatus, vt adhuc adoleſcens librum Pſalmorum elimato ſermone ſcriberet, & alia multa ederet, vel ad canendum digna, vel ad docendum vtilia.

IONAS Monachus lib. de vita B. Columbani cap. III.

DEDIT deinde operam, vt Monachorum necteretur ſocietati, ac Monaſterium, cuius vocabulum eſt Benchor, petiit, in quo Præſul virtutum vbertate lucebat beatus Congellus, egregius inter ſuos Monachorum Pater, quique & religionis ſtudio & regularis diſciplinæ cultu præcipuus habebatur. Ibi ſolis orationibus & ieiuniis vacare cœpit, & iugum Chriſti, quod ferentibus leue eſt, ſuper ſe ferre, ſemetipſumque ſibi abnegando, ac crucem ſuam tollendo Chriſtum ſequi: vt qui aliorum doctor futurus erat, ipſe quod doctrina didicerat, vberius exemplo monſtraret, quod aliis implendum fore docuiſſet.

IBID. cap. IX.

Beatus Columbanus cernens vndique ad pœnitentiæ medicamina plebem concurrere, & vnius Cœnobij (Luxouienſis) ſepta tantam conuerſantium cohortem abſque difficultate non continere, aliud Monaſterium conſtruxit, cui ad Fontanas nomen indidit, deditque gubernatores Præpoſitos, de quorum religione nihil dubitabatur. His ergo in locis Monachorum plebibus

Digitized by Google

plebibus constitutis, ipse vicissim omnibus intererat, Regulamque, quam tenerent, Spiritu sancto repletus condidit: in qua autem qualis & quantæ disciplinæ vir sanctus fuerit, prudens lector vel auditor agnoscit.

IDEM IONAS in vita S. Eustasij Abbatis cap. III.

QVO tempore Clotharius Chilperici filius strenuè Francos regebat, religiosissimi extitere viri, discipuli almi Patris Columbani, Attila & Eustasius: quorum prior in Bobiensi, alter in Luxouiensi Cœnobio eius successores fuere, & magistri instituta suis alumnis seruanda tradiderunt.

Ibid. cap. V. *TANDEM aduersus Regulam beati Columbani liuido dente garrire cœpit Agrestinus, annuente sibi Appellino Genauensis vrbis Episcopo. Hic Appellinus vicinos Episcopos singulatim sibi iungere in auxilium Agrestini nisus est omni studio, ita vt Regem Clotharium tentaret, si suæ partis assentator fieri voluisset. At ille sciens, & experimento cognitam habens beati Columbani sanctitatem, & discipulorum eius doctrinam, postquam diu redarguere tentauit grunnientis hæretici sectam, nec præualere potuit aduersus eam, statuit vt synodali examinatione probaretur: non ambigens de auctoritate venerabilis viri Eustasij, quin omnes aduersantes sanctæ Regulæ sua prudentia superaret. Tunc emanante regali auctoritate multi iam Burgundiæ Episcopi in suburbio Matisconensis vrbis conueniunt.*

Mox: *Cæteri consautores aduersæ partis, qui conuenerant, deductum in medium Agrestinum depromere cogunt, quid contra Regulam Columbani vel Eustasij obijciendum haberet. Tum ille trementibus labiis assistens; & nihil auctoritatis vel elucubrati eloquij habens ait, superflua quædam & Canonicæ institutioni contraria in earum studijs teneri: cochleam videlicet, quam lamberent, crucis signo crebro signari, & in ingressu cuiuslibet domus intra Cœnobium tam introëuntem quam egredientem benedictionem postulare. Columbanum etiam à cæterorum Ecclesiasticorum more desciscere, & sacra Missarum solemnia multiplicatione orationum vel collectarum celebrare, &c.*

Ibidem. *Quidam vir venerabilis Romaricus nomine, qui primis nobilitatibus fuerat apud Theodebertum habitus, postque per exemplum Columbani, ac per Eustasij prædicationem monitus, ad Luxouium veniens Monachicæ institutioni se subdidit: quo diu sub regulari tenore vitam agente, postea Eustasio annuente, puellarum Monasterium in suo proprio inseruit, & Regulam Columbani illis custodiendam indidit.*

Ibid. cap. VI. *Appellinus quoque & cæteri Galliarum Episcopi ad roborandā S. Columbani instituta adspirant: quorum multi in amore S. Patris nostri feruentes, secundum eius Regulam Monasteria construunt, gregem Christo congregant, & religionem Monasticæ professionis adaptant. Inter quos vir illustris Eligius nomine, qui modo Veromandensis Ecclesiæ Pontifex præest, iuxta Lemouicensem vrbem Monasterium nobile, Solemniacum nomine, construxit, & alia multa in eisdem locis Cœnobia.*

Digitized by Google

Sed & in ciuitate Parisiensi puellarum Monasterium, quod de regio munere susceperat, ædificat; in quo Christi virginem Auream præfecit. In Betericensi vero vrbe puellarum Monasterium, ex beati Columbani Regula, Bertraba nobilis genere & religione, fœmina sanctissima construxit. In suburbano etiam Betericensis vrbis, vir venerabilis Theodolfus, cognomento Babelenus, Monasteria ex Regula Columbani religione omni pollenti construxit.

IDEM IONAS in vita S. Burgundoforæ Abbatissæ, cap. 1.

BEATA Burgundofora Monasterium, quod Euoriacas appellatur, cui ipsa venerabiliter præerat, omni intentione ac deuotione secundum Regulam sancti Columbani instruit, & ad exemplum sanctorum præcedentium Patrum cum aliis ancillis Dei religiosam vitam inibi duxit.

AVCTOR vitæ S. Philiberti Gemmeticensis Abbatis.

Quia perfecti viri semper ad meliora contendunt, Sacerdos Christi sanctorum lustrauit Cœnobia, vt posset aliquid haurire emolumenti ex illorum perspecta sanctitate. Itaque inuisit Luxouiense, Bobiense, & alia Columbani institutum complexa Monasteria.

Ibidem: *Legebat studiosè Basilij præclaras Constitutiones, Macarij Regulam, Benedicti decreta: Columbani instituta sanctissima.*

ORDERICVS VITALIS hist. Eccles. lib. VIII. in tomo script. Normannicorum.

NOTITIÆ posterorum hæc annotaui de modernis præceptoribus; qui nouas traditiones priscorum præferunt Patrum ritibus, aliosque Monachos sæculares vocitant, ac veluti Regulæ præuaricatores temerè condemnant. Studium & rigorem eorum considerans, illos magnoperè non vitupero; attamen maioribus & probatis Patribus non antepono. Arbitror ignorant, quod beatus Pater Columbanus de Hibernia ortus sancto Benedicto contemporaneus fuerit, paternam domum patriamque relinquens, cum præcipuis Monachis in Gallias migrauerit, & à Childeberto Rege Francorum filio Sigiberti susceptus, in Burgundia Luxouij Cœnobium construxerit, ac postmodum ab impiissima Brunichilde Regina expulsus in Italiam secesserit, & ab Aigilulpho Longobardorum Rege receptus, Bobiense Monasterium condiderit. Hic admirandæ sanctitatis Pater inter præcipuos laborauit, signis & prodigijs gloriosè inter terrigenas effulsit, & Spiritu sancto edoctus Monachilem Regulam edidit, primusque Gallis tradidit. Florentissimi de schola eius Monachi prodierunt, & in mundo, velut astra in firmamento, virtutibus micuerunt. Eustasius enim Luxouiensis, Agitus Resbacensis, Faro Meldensis, Audomarus Bononiensis, Philibertus Gemmeticensis, aliique plures Episcopi & Abbates excellentissimæ processere Religionis; quorum sanctitatis euidentibus miraculis cælitus ostensa est, ipsorumque studio ex filiis Ecclesia insigniter propagata est. Ipsi, reor, beatum Maurum eiusque socios & discipulos nouerunt, vtpote vicini, & ab ipsis, sicut ab aliis scripta doctorum, ædificationis causa, sancti normam susceperè Benedicti: ita tamen vt non ab-

Digitized by Google

horrerent sui statuta Magistri, almi videlicet Columbani. Ab ipso siquidem modum diuinæ seruitutis & ordinem didicerunt, & formam orationum pro cunctis ordinibus, qui in Ecclesia Dei sunt, nigredinem vestium aliasque obseruationes sumpserunt; quas pro religione & honestate ipsius tenuerunt; & sequaces eorum vsque in hodiernum reuerenter obseruare appetunt.

S. BERNARDVS in vita S. Malachiæ, cap. v.

ITA Hiberniam Scotiamque repleuerunt genimina Benchorensis Monasterij, vt ea potissimum tempora Dauidici illi versiculi pracinuisse videantur: Visitasti terram, & inebriasti eam &c. Nec modo in præfatas, sed in exteras etiam regiones, quasi inundatione facta, illa se sanctorum examina effuderunt. E quibus ad has nostras Gallicanas partes S. COLVMBANVS ascendens, Luxouiense construxit Monasterium, factus ibi in gentem magnam. Aiunt tam magnam fuisse, vt succedentibus sibi vicissim choris continuarentur solemnia diuinorum, ita vt ne momentum quidem diei ac noctis vacaret à laudibus.

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLÆ S. COLVMBANI Abbatis & Confessoris.

1. *De obedientia.*
2. *De silentio.*
3. *De cibi acceptione.*
4. *De paupertate, & cupiditate.*
5. *De vanitate calcanda.*
6. *De castitate.*
7. *De cursu Psalmorum.*
8. *De discretione Monachorum.*
9. *De mortificatione.*
10. *De diuersitate culparum.*

Expliciunt Capitula.

INCIPIT

REGVLA COENOBIALIS.

CAP. I, *De obedientia.*

PRimo omnium docemur Deum diligere ex toto corde, & ex tota mente, & ex totis viribus; & proximum tanquam nosmetipsos. Deinde ad primum verbum senioris omnes ad obediendum audientes surgere oportet: quia obedientia Deo exhibetur; dicente Domino nostro Iesu Christo: *Qui vos audit, me audit.* Matt. 22.

Digitized by Google

Matt. 10. Si quis igitur verbum audiens non ſtatim ſurrexerit, inobediens iudicandus eſt. Qui autem contradixerit, contumaciæ crimen incurrit; & ideo non ſolum inobedientiæ reus eſt, ſed etiam contradictionis aditum aliis aperiens, multorum deſtructor æſtimandus eſt.

Si quis vero murmurauerit, & ipſe tanquam non ex voto obediens, inobediens putandus eſt; idcirco opus eius abijciatur, donec illius bona voluntas cognoſcatur. Obedientia autem vſque ad quem modum definitur? vſque ad mortem certè præcepta eſt; quia Chriſtus vſque ad mortem obediuit Patri pro nobis, quam ipſe nobis per Apoſtolum inſinuat, dicens; Phil. 6. *Hoc ſentite in vobis, quod & in Chriſto Ieſu, qui cum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo; ſed ſemetipſum exinaniuit, formam ſerui accipiens, & ſpecie inuentus vt homo, humiliauit ſemetipſum, factus obediens Patri vſque ad mortem, mortem autem crucis.* Nihil itaque recuſandum eſt obedientibus, veris Chriſti diſcipulis, quamuis durum & arduum ſit; ſed cum feruore & lætitia accipiendum eſt. Quia ſi talis non fuerit obedientia, non erit acceptabilis Luc. 14. Deo, qui ait: *Et qui non accipit crucem ſuam, & ſequitur me, non eſt me* Ioan. 12. *dignus.* Et ideo dicit de digno diſcipulo; *Vt vbi ego ſim, ibi & miniſter meus mecum.*

Cap. II. *De ſilentio.*

SIlendi Regula diligenter cuſtodienda decernitur; quia ſcriptum eſt: Iſa. 32. *Cultus autem iuſtitiæ ſilentium, & pax.* Et ideo, ne reatus de verboſitate conquiratur, exceptis vtilitatibus, & neceſſarijs, opus eſt vt taceatur: Prou. 10. quia iuxta ſcripturam: *In multiloquio non deerit peccatum.* Et idcirco Saluator ait: Matt. 10. *Ex verbis tuis iuſtificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis.* Iuſtè damnabuntur, qui iuſta dicere noluerunt cum potuerunt; ſed mala, iniuſta, impia, inania, iniurioſa, incerta, falſa, contentioſa, contumelioſa, turpia, fabuloſa, blaſphema, aſpera, ac fluxuoſa loqui garrula verboſitate maluerunt. Tacendum igitur eſt de eis & talibus, & cum cautela & ratione loquendum eſt Monachis, ne aut detractiones, aut tumidæ contradictiones in loquacitatem vitioſam prorumpant.

Cap. III. *De cibo, & potu.*

CIbus ſit vilis & veſpertinus Monachorum, ſatietatem fugiens, & potus ebrietatem: vt & ſuſtineat, & non noceat. Olera, legumina, farina aquis mixta, cum paruo panis paximatio, ne venter oneretur, & mens ſuffocetur. Etenim vtilitati & vſui tantum conſulendum eſt, æterna deſiderantibus præmia; & ideo temperandus eſt ita vſus, ſicut temperandus eſt labor: quia hæc eſt vera diſcretio, vt poſſibilitas ſpiritalis profectus cum abſtinentia carnem macerante retentetur. Si enim modum abſtinentia exceſſerit, vitium non virtus erit: virtus enim multa ſuſtinet bona, & continet. Ergo quotidie ieiunandum eſt, ſicut quotidie orandum eſt, quotidie laborandum, quotidieque eſt legendum.

Digitized by Google

CAP. IV. *De paupertate, ac de cupiditate calcanda.*

MOnachis, quibus pro Christo mundus crucifixus est, & ipsi mundo, cupiditas calcanda est: nimirum cum non solum superflua eos habere damnabile est, sed etiam velle: quorum non census, sed voluntas quæritur: qui relinquentes omnia, & Christum Dominum cum timoris cruce quotidiani sequentes, in cœlis habent thesauros. Idcirco dum in cœlis multum sunt habituri, paruo & extremo necessitatis censu in terris debent esse contenti; scientes lepram esse cupiditatem Monachis, imitatoribus filiorum Prophetarum, ac discipulorum Christi proditionem atque perditionem, Apostolorum quoque dubiis sectatoribus mortem. Ideo ergo nuditas & facultatum contemptus prima perfectio est Monachorum: secunda vero purgatio vitiorum, tertia perfectissima Dei continuata dilectio, ac diuinorum iugis amor, qui terrenorum succedit obliuioni. Quæ cum ita sint, paucis nobis opus est, iuxta verbum Domini, aut etiam vno, pauca namque sunt necessaria vera, sine quibus non transigitur, aut etiam vno, quasi cibo iuxta literam; puritate autem sensus indigemus per gratiam Dei, vt intelligamus spiritaliter, quæ sunt illa pauca caritatis, quæ Marthæ à Domino suggeruntur.

Gal. 6.

Matt. 16.

Luc. 10.

CAP. V. *De vanitate calcanda.*

VAnitas quoque quam sit periculosa, breuibus demonstratur verbis Saluatoris, qui suis discipulis lætantibus vanitate dixit: *Vidi Satanam sicut fulgur de cælo cadentem.* Et Iudæis aliquando se iustificantibus ait: *Quod autem altum est hominibus, abominatio est in conspectu Domini.* His, & illius Pharisæi famosissimi se iustificantis exemplo colligitur, quod interemptrix sit omnium bonorum vanitas, & gloriatio elata: dum bona vanè laudata Pharisæi perierint, & peccata Publicani accusata euanuerint. Non exeat igitur verbum grande de ore Monachi, ne suus grandis labor pereat.

Luc 16. Luc. 18.

CAP. VI. *De castitate.*

CAstitas vero Monachi in cogitationibus iudicatur, cui nimirum cum discipulis ad audiendum accedentibus à Domino dicitur: *Qui viderit mulierem ad concupiscendum, iam mœchatus est eam in corde suo.* Dum enim vultum illius considerat ille cui consecratus est, verendum est ne inueniat in anima, quod abominetur: ne fortè iuxta sententiam sancti Petri, habeant oculos luxuriæ plenos atque adulterij. Et quid prodest virgo corpore, si non sit virgo mente? Deus enim spiritus est, & in spiritu habitat ac mente, quam immaculatam viderit; in qua nulla sit adultera cogitatio, nulla spiritus coinquinati macula, nulla peccati labes.

Matt. 5.

2. Pet. 2.

CAP. VII. *De cursu Psalmorum.*

DE synaxi vero, id est, de cursu Psalmorum, & orationum modo Canonico quædam sunt distinguenda, quia variè à diuersis memoriæ de eo traditum est. Ideo iuxta vitæ qualitatem, ac temporum successionem variè à me quoque literis insinuetur hoc idem. Non enim vniformis esse debet pro reciproca temporum alternatione; longior enim per longas noctes, breuiorque per breues esse conuenit. Inde & apud seniores

Digitized by Google

noſtros ab octauo Kalendas Iulij, cum noctis augmento ſenſim incipit creſcere curſus, à duodecim choris breuiſſimi modi, in nocte Sabbati ſiue Dominicæ, vſque ad initium hyemis, id eſt, Kalendas Nouembris, in quibus vigintiquinque canunt Antiphonas Pſalmorum eiuſdem numeri qui ſemper tres loco duobus ſuccedunt pſalmis: ita vt totius pſalterij inter duas ſupradictas noctes numerum cantent duodecim choris, cæteras temperantes tota hyeme noctes; qua finita per ver ſenſim per ſingulas hebdomadas terni ſemper decedunt Pſalmi, vt duodecim in ſingulis noctibus tantum Antiphonæ remaneant, id eſt, quotidiani hyemalis triginta ſex Pſalmi curſus; vigintiquatuor autem per totum ver & æſtatem, & vſque ad autumnale æquinoctium, id eſt, octauo Kalendas Octobris, in quo ſimilitudo ſynaxeos eſt, ſicut in vernali æquinoctio, id eſt, octauo Kalendas Aprilis, dum per reciprocas vices paulatim & creſcit, & decreſcit. Igitur iuxta vires conſideranda vigilia eſt, maximè ab auctore ſa-
Luc. 14. lutis noſtræ iubemur vigilare, & orare omni tempore: & Paulus præcipit
1. Theſ. 5. ſine intermiſſione orare. Sed quia orationum canonicarum noſcendus eſt modus, in quo omnes ſimul orantes horis conueniant ſtatutis, quibuſque abſolutis vnuſquiſque in cubilo ſuo orare debet; per diurnas terni Pſalmi horas, pro operum interpoſitione, ſtatuti ſunt à ſenioribus noſtris, cum verſiculorum augmento interuenientium, pro peccatis primum noſtris, deinde pro omni populo Chriſtiano, deinde pro ſacerdotibus, & reliquis Deo conſecratis ſacræ plebis gradibus, poſtremo pro eleemoſynas facientibus; poſtea pro pace regum, nouiſſime pro inimicis; ne illis Deus ſtatuat in peccatum, quod perſequuntur: & detrahunt nobis, quia neſciunt quid faciunt. Ad initium vero noctis duodecim Pſalmi, ad mediumque noctis duodecim ſimiliter pſalluntur; ad matutinum vero bis deni, biſque bini per tempora breuium, vt dictum eſt, noctium, ſunt diſpoſiti; pluribus, iam vt dixi, ſemper nocti Dominicæ ac Sabbati vigiliæ deputatis, in quibus ſub vno curſu ſeptuaginta quinque ſingillatim cantantur. Hæc iuxta communem dicta ſunt ſynaxim. Sed vera, vt dixi, orandi traditio, vt poſſibilitas ad hoc deſtinati ſine faſtidio voti præualeat, ſiue ſua perfectio poſſibilitatis permittit, vel capacitas mentis illius cum neceſſitatum conſideratione, vel vitæ qualitas poſſit admittere; & quantum vniuſcuiuſque feruor exegerit, ſi liber ac ſolus ſit, aut eruditionis eius quantitas poſtulauerit, aut ſtatus otium, aut magnitudo ſtudij, aut operum qualitas, aut ætatum diuerſitas permiſerit, ita variè licet vnius rei perfectio æſtimanda eſt, quia cum labore adorationis partitur: & ideo, licet longitudo ſtandi aut cantandi ſit varia, vnius tamen perfectionis erit æqualitas orandi in corde, ac mentis cum Deo iugis intentio. Sunt autem quidam Catholici, quibus idem eſt canonicus duodenarius Pſalmorum numerus, ſiue per breues, ſiue per longas noctes; ſed per quaternas in nocte vices hunc canonem reddunt, ad initium noctis, ad mediumque eius, pullorum quoque cantus, ac matutinum. Curſus hic, vt in hyeme paruus alijs videtur, ita in æſtate ſatis oneroſus & grauis inuenitur,

Digitized by Google

dum crebris in noctis breuitate expeditionibus, non tam lassitudinem facit, quam fatigationem. Noctibus vero reuerendissimis Dominicæ scilicet vel Sabbati, ad matutinum: ter idem voluitur numerus, id est, ter denis & sex Psalmis. Quorum pluralitas ad sanctam conuersationem hunc numerum canonicum multis dulci indixit suauitate, tanquam & reliquam disciplinam, sub quorum nimirum regula nullus inuenitur lassus: & cum tanta pluralitas eorum sit, ita vt mille Abbates sub vno Archimandrita esse referantur, nulla ibi à conditione Cœnobij inter duos Monachos rixa fuisse fertur visa: quod sine Dei ibi habitatione, dicentis: *Ego in eis habitabo, & inter illos ambulabo: & ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi populus*, esse non posse manifestum est. Merito itaque creuerunt, & quotidie, Deo gratias, crescunt in quorum medio Deus habitat; quorum meritis mereamur saluari à Saluatore nostro. Amen. 2. Cor. 26. Leu. 26.

Cap. VIII. *De discretione.*

Discretio Monachis quam sit necessaria multorum error ostendit, & aliquorum ruinæ demonstrant: qui sine discretione incipientes, & absque moderatrice scientia degentes, vitam finire laudabilem non potuerunt. Quia sicut sine via tendentibus error euenit; ita sine discretione viuentibus excessus in promptu est, qui semper virtutibus in medio inter vtramque nimietatem positis contrarius est. Cuius impactio periculi res est, dum iuxta semitam discretionis directam inimici prauitatis offendicula ac diuersorum errorum scandala ponunt. Orandus est igitur Deus, qui lumen veræ discretionis largiatur ad illuminationem huius vitæ, tenebris sæculi vtrinque obscurissimis circumdatæ; quo sui ad se sine errore veri adoratores possint has euadere tenebras. Discretio igitur à discernendo nomen accepit, eo quod ipsa in nobis discernit inter bona & mala, inter media quoque ac perfecta. Diuisa namque sunt ab initio sicut lux & tenebræ vtraque, id est, bona & mala, postquam mala per diabolum boni deprauatione esse cœperunt; sed per Deum illuminantem prius, ac postea diuidentem, inde Abel prius bona elegit; Cain vero impius mala incidit. Bona Deus fecit cuncta quæ creauit, mala vero diabolus superseminauit dolosa calliditate, ac subdola ambitionis intutæ suasione. Quæ sunt igitur bona illa? scilicet quæ integra sunt, ac incorrupta, sicut creata, permanserunt: quæ solus creauit Deus, *& præparauit*, iuxta Apostolum, *vt in illis ambulemus:* quæ sunt opera bona, *in quibus in Christo Iesu creati sumus*; bonitas scilicet, integritas, pietas, iustitia, veritas, misericordia, caritas, pax salutaris, lætitia spiritalis, cum spiritus fructu. Hæc omnia cum fructibus suis bona sunt: his vero contraria mala sunt, scilicet malitia, corruptela, impietas, iniustitia, mendacium, auaritia, odium, discordia, amaritudo, cum fructibus eorum multiplicibus, qui ab eis nascuntur. Innumerabilia enim sunt, quæ de vtrisque contrariis, id est, bonis & malis procreantur. Quod autem declinat à bonitate condita & integritate: hoc primum malum est, vt est superbia malitiæ primæ; cui contraria est piæ bonitatis humilis existimatio, suum creatorem agnoscentis & glorificantis, quod est Eph. 2.

Digitized by Google

rationabilis creaturæ primum bonum. Sic & cætera per duplices sensim partes in immanem nominum siluam creuere. Quæ cum ita sint, tenenda sunt fortiter bona, Dei habentibus auxilium, quod semper orandum est per prospera & aduersa; ne aut extollamur in prosperis in vanitatem, aut deiiciamur in aduersis in desperationem. Ideo continendum ab vtroque periculo, id est, ab omni nimietate per temperantiam glorioſam, & veram discretionem, quæ Christianæ humilitati adhæret, & viam perfectionis veris Christi militibus ac Deum timentibus aperit. Discernendum scilicet semper est in dubiis rectè, ac inter bona & mala vbique diuidendum iustè, siue inter vtraque foris, siue intus inter corpus & animam, siue inter opera & mores, siue inter curam & quietem, siue inter publica & secreta. Mala itaque cauenda sunt similiter, superbia, inuidia, mendacium, corruptela, impietas, mala morum, transgressio, gula, fornicatio, cupiditas, ira, tristitia, instabilitas, vana gloria, elatio, detractio. Bona quoque virtutum sectanda sunt; humilitas, benignitas, puritas, obedientia, abstinentia, castitas, patientia, lætitia, stabilitas, feruor, impigritia, vigilantia, taciturnitas: quæ per fortitudinem sufferentem, & temperantiam moderantem, quasi in quadam ponderatrice discretionis statera statuenda in actu sunt operis assueti, pro captu conatus nostri sufficientia vbique quærentibus. Nam cui sufficientia non sufficiunt, excessisse discretionis modum nulli dubium est: & quidquid ipsum modum excesserit, vitium esse manifestum est. Igitur inter paruum & nimium rationabilis est in medio mensura, reuocans semper ab omni vtrinque superfluo, in omni re posita, certum vbique necessitatis procurans, ac irrationabile superfluæ voluntatis declinans. Et hac mensura veræ discretionis, omnes nostros pondere trutinans iusto actus, nequaquam nos deuiare ab iusto permittet; neque si illam vice ducis per directum, semper sequamur, errorem pati. Dum enim de vtraque parte semper est continendum, iuxta illud dictum:

Deut. 5. 2. Cor. 6. *Continete vos à dextris & à sinistris*; in directum semper per discretionem tendendum est; id est per lumen Dei, dicentibus sæpius, atque Psalmistæ victoris versiculum cantantibus:

Psal. 17. Iob. 7. *Deus meus illumina tenebras meas, quoniam in te eripiar à tentatione. Tentatio enim est vita hominis super terram.*

CAP. IX. *De mortificatione.*

MAxima pars regulæ Monachorum mortificatio est, quibus nimirum per sacram scripturam præcipitur:

Eccl. 32. *Sine consilio nihil facias.* Ergo si nihil sine consilio faciendum, totum per consilium est interrogandum:

Deut. 32. inde etiam per Moysen præcipitur: *Interroga patrem tuum, & annunciabit tibi; maiores tuos, & dicent tibi.* Sed licet duris dura videatur hæc disciplina, vt scilicet homo semper de ore pendeat alterius; cæteris tamen Deum timentibus dulcis ac secura inuenietur, si ex integro, & non ex parte conseruetur, quia nihil dulcius est conscientiæ securitate, & nihil securius est animi impunitate, quam nullus sibi ipsi per se potest tradere, quia propriè aliorum est examinis. Hoc namque defendit à timore iudicij, quod

Digitized by Google

quod iam examinauerit iudicantis censura, cui alieni ponderis imponitur moles, & totum portat quod suscipit, periculum, *Maius enim*, vt scriptum est, *periculum iudicantis, quam eius, qui iudicatur*, Quicunque itaque semper interrogauerit, si seruauerit, numquam errabit. Quia si alterius errauerit responsum, fides credentis, & labor obedientis non errabunt, neque mercede interrogantis carebunt. Nam si per se aliquid discusserit, qui debuit interrogare, in hoc ipso arguitur errasse, quod iudicare præsumpsit, qui interrogare debuit; & si rectum fuerit, prauum illi reputabitur, dum per hoc à recto declinauit, quia nihil audet per se iudicare, cuius officium est tantum obedire. Cum igitur hæc ita sint, cauenda vbique est Monachis superba libertas, ac vera humilitas, discenda, sine murmuratione & hæsitatione obedientibus: quo iuxta Domini verbum, iugum Christi suaue, & onus eius leue sentiant, alioquin donec Christi humilitatem discant, suauitatem iugi eius, & oneris illius leuitatem non sentient Humilitas enim cordis, requies animæ est vitijs ac laboribus fatigatæ, ac vnicum illius de tot malis refrigerium: & quantum ad hanc considerationem tuta de tantis foris vagis ac vanis attrahatur, tantum intus requiescit ac refrigeratur; ita vt etiam amara illi sint dulcia, ac dura & ardua ante habita, plana ac facilia esse sentiat. Mortificatio quoque, superbis ac duris intolerabilis, illi est consolatio, cui hoc solum placet, quod humile ac mansuetum est. Sciendum autem est; quod neque hanc martyrij felicitatem, neque aliud quid vtile superueniens poterit perfectè complere quis, nisi qui in hoc studium singulare posuerit, vt non inueniatur imparatus. Si enim iuxta hoc studium suas aliquas sectari aut nutrire voluerit intentiones, continuo interpositorum occupatione detentus, turbatus totus sequi, quo iussio ducit, gratus semper non poterit; neque vt competit complere potest, qui turbulentus est & ingratus. Mortificationis igitur triplex est ratio; non animo discordare, non lingua libita loqui, non ire quoquam absolutè. Suum semper est dicere seni, quamuis contraria iubenti, *Non sicut ego volo, sed sicut tu vis*; iuxta exemplum Saluatoris, qui ait: *Descendi de cælo, non vt faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me Patris.* Matt. 11. Mar. 26. Ioan. 6.

Vsque hic manuscripti codices & exemplar Sancti Galli: Bobiense autem hoc loco auctius inclusa subiungit.

De perfectione Monachi.

MOnachus in Monasterio viuat sub vnius disciplina Patris, consortioque multorum, vt ab alio discat humilitatem, ab alio patientiam: vnus eum silentium, alter doceat mansuetudinem: non faciat quod vult, comedat quod iubetur, habeat quantum acceperit, operis sui pensum persoluat, subiiciatur cui non vult, lassus ad stratum veniat, ambulansque dormiter, nec dum expleto somno surgere compellatur; passus iniuriam,

Digitized by Google

taceat; Præpoſitum Monaſterij timeat, vt dominum, diligat vt parentem: credat ſibi hoc eſſe ſalutare quidquid ille præceperit, nec de maiorum ſententia iudicet, cuius officium eſt, obedire, & implere quæ iuſſa ſunt, dicente Moyſe: *Audi Iſraël*, & reliqua.

Explicit.

INCIPIT POENITENTIALIS EIVSDEM.

CAP. X. *De diuerſitate culparum.*

DIuerſitas culparum diuerſitatis pœnitentiæ medicamento ſanari debet. Itaque fratres huiuſmodi ſtatutum eſt à ſanctis Patribus, vt demus confeſſionem de omnibus, non ſolum capitalibus criminibus, ſed etiam de maioribus negligentiis: quia confeſſio & pœnitentia de morte liberat. Ergo nec ipſa parua à confeſſione ſunt negligenda peccata: quia
Eccleſ. 19. vt ſcriptum eſt: *Qui parua negligit, paulatim defluit*: vt detur confeſſio ante menſam, ante introitum lectulorum, vel cuicunque fuerit facile dare.

Igitur qui non cuſtodierit benedictionem ad menſam, & non reſponderit, Amen, ſex percuſſionibus emendare ſtatuitur. Si locutus fuerit comedens, non neceſſitate alterius fratris, ſex percuſſionibus. Qui dixerit ſuum proprium aliquid, ſex percuſſionibus: & qui non ſignauerit cochleare quod lambit, ſex percuſſionibus. Si locutus fuerit in plauſu, id eſt, altiore ſono ſolito, ſex percuſſionibus. Si non ſignatur lucerna, hoc eſt, cum accenſa fuerit à iuniore fratre, & non exhibeatur ad ſeniorem ad ſignandum, ſex percuſſionibus. Si aliquod opud vanum fecerit, ſex percuſſionibus emendetur.

Quicumque de fratribus, cui ſolicitudo coquinandi vel miniſtrandi commiſſa eſt, quantulum quid effuderit, oratione in Eccleſia poſt expletum curſum, ita vt fratres pro eo orent, emendari ſtatuitur. Qui humiliationem in ſynaxi, id eſt, in curſu oblitus fuerit, hæc eſt humiliatio in Eccleſia poſt finem cuiuſcunque pſalmi; ſimiliter pœniteat: ſimili modo qui perdiderit micas, oratione in Eccleſia emendetur. Ita tamen hæc parua pœnitentia ei indicetur, ſi paruum quid effuderit: ſi negligentia, aut obliuione, ſeu tranſgreſſione ſecuritatis tam in liquidis quam in aridis amplius ſolito perdiderit, longa venia in Eccleſia, dum duodecim Pſalmos ad duodecimam canunt, proſtratus nullum membrum mouens pœniteat. Vel certè, ſi multum eſt quod effudit, quadranos de ceruiſia, aut menſuras qualiumcunque rerum intercedente negligentia effundens perdidit, ſub putatis tot diebus illo quod in ſumptus proprios vitæ accipere conſueuerat, ſibi eam perdidiſſe ſciat, vt pro ceruiſia aquam bibat. Diffuſo ſupra menſam, decidentéque extra eam, veniam in dilcubito ſufficere.

Qui egrediens domum ad orationem poſcendam non ſe humiliauerit, & poſt acceptam benedictionem non ſe ſignauerit, crucem non adierit,

Digitized by Google

duodecim percussionibus emendari statuitur. Similiter qui orationem ante opus, aut post opus oblitus fuerit, duodecim percussionibus. Et qui comederit sine benedictione, duodecim percussionibus: & qui regrediens domum orationem petens non se curuauerit intra domum, duodecim percussionibus emendetur. Qui vero frater hæc omnia confessus fuerit, & cætera vsque ad suppositionem semipœnitentiæ, id est, media pœnitentia, & de his similia sit temperare.

Interim qui tussim in exordio Psalmi non bene cauerit, sex percussionibus emendari statuitur: similiter qui percusserit dentibus calicem salutaris, sex percussionibus. Ordinem sacrificij qui non custodierit ad offerendum, sex percussionibus. Sacerdos offerens qui vngulas non dempserit, & diaconus cui barba tonsa non fuerit: de rastro sacrificium accipientes, ad calicem accedentes, sex percussionibus. Et qui subridens in synaxi, id est, in cursu, sex percussionibus: si in sonum risus eruperit, suppositione; nisi veniabiliter contigerit. Sacerdos offerens, & diaconus sacrificium custodiens debent cauere ne vagis oculis oberrent: quod si neglexerint, sex percussionibus emendari.

Qui oblitus fuerit chrismal, pergens procul ad opus aliquod, quinis quinquies percussionibus. Si super terram in agro dimiserit, & inuenerit statim, denis quinquies percussionibus: si in ligno illud leuauerit, ter denis: si ibi maneat nocte, suppositione. Eulogias immundus accipiens, duodecim percussionibus: obliuiscens oblationem facere, vsque dum eat ad offerendum, centum percusionibus. Fabulas otiosas proferens ad alienum, statim semetipsum reprehendens, venia tantum: si autem se non reprehenderit, sed detractauerit, qualiter eas excusare debeat, suppositione silentij, aut quinquaginta percusionibus. Excusationem proferens cum simplicitate, quando in aliquo discutitur, & non dicit statim veniam petens, mea culpa, pœnitet me, quinquaginta percusionibus. Consilium contra consilium cum simplicitate promens, quinquaginta percusionibus. Qui altare concusserit, quinquaginta percusionibus. Proferens sermonem altum sine suppresione, nisi vbi necesitas fuerit, suppositione silentij, aut quinquaginta percusionibus: excusans ad veniam, quinquaginta percusionibus.

Qui fratri aliquid indicanti responderit: non ita est vt dicis, præter seniores iunioribus dicentes simpliciter, suppositione silentij, aut quinquaginta percusionibus. Nisi hoc tantum licet coæquali fratri suo, si veracius est aliquid quam ille dicit, & recordatur: si bene recolis frater: & alter hoc audiens non affirmet sermonem suum, sed humiliter dicat: spero quod tu melius recorderis; ego per obliuionem in verbo excesi: pœnitet me quod male dixi. Ecce verba filiorum Dei: *Nihil per contentionem*, vt ait Apostolus, *neque per inanem gloriam, sed per humilitatem spiritus, alter alterum existimantes superiorem sibi.* Philip. 2. Cæterum qui se excusauerit, non filius Dei spiritalis, sed Adam carnalis iudicetur. Qui si non cito ad portum requiei humilitatis Dominicæ confugerit, nimiarum contradictio-

Digitized by Google

num aditum aliis aperiens, in superbia persistens, de libertate sanctæ Ecclesiæ in cellula ob pœnitentiam agendam separetur; vsque dum bona eius voluntas cognoscatur, atque per humilitatem denuo sanctæ Congregationi inseratur. Qui profert sermonem vel modicum ad reprehendendum opus ostiarij; aut ostiarius si horas benè non custodierit, suppositione silentij, aut quinquaginta percussionibus.

Proferens correctionem contra correctionem; hoc est, castigans castigantem se, tribus suppositionibus. Et qui abscondit aliquod crimen videns in fratre suo, vsque dum corrigatur de alio vitio, vel de ipso, & tunc profert illud aduersus fratrem, tribus suppositionibus. Reprehendens aliorum fratrum opera, aut detractans, tribus suppositionibus. Qui detrahit alicui fratri, aut audit detrahentem, non continuo corrigens eum, tribus suppositionibus. Qui aliquam contentionem cum tristitia promit, simili modo tribus suppositionibus pœniteat. Qui aliquid reprehendens Præposito suo non vult indicari, vsque dum Abbati indicet, tribus suppositionibus; nisi hæc omnia confessione verecunda fiant. Si quis frater tristis fuerit, si fieri potest, consolationem accipiat: si sustinere valet, supprimat interim confessionem, vt verecundius dicat, quando tristitia cessauerit, orent pro eo fratres.

Si quis dicat ad consanguineum suum, solicitans eum in alio loco habitantem, melius est vt nobiscum habites, aut cum aliquibus, tribus suppositionibus. Et qui vituperat aliquem fratrem obsequium dantem, tribus suppositionibus. Qui consanguineum docet aliquam discentem artem, aut aliud quidlibet à senioribus impositum, vt melius lectionem discat, tribus suppositionibus.

Qui ad Præpositum audet dicere: Tu non iudicabis causam meam, sed noster Abbas, aut cæteri fratres; siue ad Abbatem ibimus omnes, quadraginta diebus castigari oportet in pœnitentia in pane & aqua: nisi ipse dicat prostratus coram fratribus, pœnitet me, quia malè dixi. Frater quilibet in aliquo opere detentus quamuis fatigatus sit, ita tamen ad œconomum dicat in propria causa: Si tibi placet dicam ad Abbatem, sin autem non dicam: in alterius causa: Si tu iteras, non tibi difficile videatur, si forte ad Abbatem dicam; vt obedientia custodiatur.

Qui non reportat quod commodat vsque in crastinum, si ipse reportat recordatus, sex percussionibus: si oblitus fuerit vsque dum quæratur, duodecim. Si quis oblitus fuerit interrogare debitum pœnitentiæ vsque in crastinum, sex percussionibus. Qui murmurat, aut dicit: Non faciam nisi dicat Abbas, vel secundus, tribus suppositionibus. Cursus non necessarius, aut saltus, duodecim plagis. Prohibetur ne quis alterius teneat manum.

Procuret œconomus de humanitate aduenientibus exhibenda, tam peregrinis, quam reliquis fratribus: & omnes fratres parati sint ad ministrandum cum omni famulatu propter Deum. Quamuis œconomus non consuerit, aut præsens non fuerit, cæteri faciant diligenter quod necesse est, &

Digitized by Google

cuſtodiant vtenſilia eorum, donec aſſignent ea parata cuſtodi. Sin autem neglexerint, pœnitentiam de his, vt videatur, adhiberi ad iudicium Sacerdotis.

Qui non poſtulat veniam correctus, ſuppoſitione. Qui viſitauerit alios fratres in cella ſeorſum ſine interrogatione, ſimili modo pœniteat; aut, in coquina poſt nonam ſine ordinatione vel iuſſione ierit, ſuppoſitione: aut extra vallum, id eſt, extra ſeptum Monaſterij ſine interrogatione ierit, ſuppoſitione. Iuuenibus quibus imponitur terminus, vt non ſe appellent inuicem, ſi tranſgreſſi fuerint, tribus ſuppoſitionibus: hoc tantum dicant: Scis quod nobis non licet loqui tecum. Et ſi quis præceperit eis quod non licet, ipſi dicant; Scis quod nobis non licet. Et ſi ipſe præceperit vltra, ipſe damnetur tribus ſuppoſitionibus: ipſi tamen dicant; faciemus quod dicis, vt bonum obedientiæ ſeruetur. Illud vero ſpecialius cauendum eſt, vt quomodo inter ſe mutuo non loquuntur, ſic nec per os alterius loquantur: quod ſi ſcientes tranſgreſſi fuerint, ſimili modo quaſi inter ſe locuti fuiſſent pœniteant.

Cui chriſmal ceciderit, & nihil confringens, duodecim percuſſionibus. Qui profert ſermonem otioſum, ſilentio inter duas horas conſequentes condemnari, aut duodecim percuſſionibus. Pœnitentes fratres, quamuis opera difficilia & ſordida efficiant, non lauent capita, niſi in die Dominica, id eſt, octaua. Sin autem quintodecimo die, aut certè propter fluentium capillorum incrementum, arbitrio ſenioris vnuſquiſque in lauando vtatur. Declinatio de via ſine interrogatione aut benedictione, ſex percuſſionibus.

Pœnitentias minutas iuxta menſam ſi fecerit Præpoſitus, menſæ imponat: & amplius vigintiquinque percuſſiones ſimul non dentur.

Pœnitentes fratres, & indigentes pœnitentia Pſalmorum, hoc eſt, cui neceſſe fuerit, vt Pſalmos adhuc pro viſione nocturna decantet: quia pro illuſione diabolica, ac pro modo viſionis, alij vigintiquatuor Pſalmos in ordine, alij quindecim, alij duodecim indigentes pœnitentia Pſalmos decantare debent. Quamuis ergo in nocte Dominica, & in tempore quinquageſimæ pœnitentes genua flectant.

Si cui iniunxerit Abbas aut Præpoſitus de fratribus iter agere, ita obſeruandum eſt, vt ſeniori iunior obediat: ſi tamen rectum fuerit, quod eis indicauerit obſeruare ſtudeat. Si quid præceperit Abbas vel œconomus maior, & alius humilior iterauerit œconomus, ipſe obedire debet; indicans tamen in ſilentio, quod præceperit alius maior. Infra Monaſterium vero nullus tamen alio imperio præcellente imperet, niſi qui præeſt.

Ab initio diei vſque noctem commutatio veſtimenti, & altera in nocte interrogentur ſeparatim. Qui miniſtrat in die Dominica, aut in alia ſolemni, ad lauacrum, aut ad quamcunque neceſſitatem, vna oratione ante exitum & introïtum eget: interroget tamen, ſi non procul exeat, ſigno crucis indiget. Quamuis ambulans ſignet ſe, non eſt autem neceſſe ad orientem ſe vertere. Exiens autem extra domum quilibet feſtinans & ſe

UNIVERSIDAD CENTRAL BIBLIOTECA Digitized by Google

ſignans, non eget ad orientem conuerſione. Ita & in ambulando conueniens quicquam faciat, ſi feſtinet poſtulans orationem, & ſe humilians in domo, in qua non congrua fiat genuflexio, curuatio tantum ſtatuetur. Si quis voluerit, in die Sabbati præparet oblationem Dominicæ, conſummato lauacro commutare Sacerdotes, ſi facilè fuerit: Diacones autem, aut ante præceptum, aut poſt præceptum miniſterium opportunum perficient.

Si quis viderit ſomnium immundum, aut coinquinatus fuerit, aut pœnitens, quando detur præceptum, , ſtare præcipitur. In magnis autem ſolemnitatibus, quando audiunt ſonum, ſedere: in quotidiano præcepto, penè mediante iubetur ſedere. Deinde ſonum omnes audientes ad ſynaxin incitantem diei conuentus lauent ante oratorij introitus, niſi prius lauerint.

Primarius vt primus pſallat ſtatuetur, & ſecundus; & non flectatur genu, ſed tantum curuatio fiat. Ordines qui priores, in medio fiant oratorij: cæteri dextra læuaque aſsiſtant, præter offerentem, eidemque adhærentem. In omnique Dominica ſolemnitate Hymnus diei cantetur Dominici, & in die inchoante Paſchæ. Aut qui ad altare inchoauerit, inter ſacrificium accepturus ter ſe humiliet. Et noui, quia indocti, & quicunque fuerint tales, ad calicem non accedant; & quando offertur oblatio, nullus cogatur coactus accipere ſacrificium, præter neceſsitatem. In omnique Dominica die & ſolemnitate, qui non fuerit in cœtu fratrum ad Dominum fundentium preces, oret ipſe aliqua neceſsitate cogente; & quamdiu offeratur, non multum diſcurratur: Pœnitens quoque neceſsitate itineris occupatus, ambulanſque cum cæteris vtentibus licito cibis, ſi aduenerit hora tertia, & longè proficiſcatur, accipiat & ipſe quiddam cibi pro modo quodam, & quod ei defuerit accipiat vbi quieſcat.

In commune autem omnes fratres omnibus noctibus tempore orationum in fine omnium Pſalmorum genua in oratione, ſi non infirmitas corporis hoc fecerit, flectere æquo animo debent, ſub ſilentio dicentes: *Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me feſtina.* Quem verſiculum poſtquam ter in oratione tacitè decantauerint, æqualiter à flectione orationis ſurgant, exceptis diebus Dominicis, & à die primo ſancti Paſchæ vſque ad Quinquageſimam diem; in quibus moderatè ſe in tempore pſalmodiæ humiliantes, genua non flectentes, ſedulo Deũ orent.

Si quis frater inobediens fuerit, duos dies vnum paximatium & aquam. Si quis dicat: non faciam, duos dies vnum paximatium & aquam. Si quis murmurat, duos dies vnum paximatium & aquam. Si quis veniam non petit, aut dicit excuſationem, duos dies vnum paximatium & aquam. Si duo fratres contendentes aliquid & ad furorem venientes, duos dies vnum paximatium & aquam. Si aliquis contendens mendacium & diſtinctionem confirmat, duos dies vnum paximatium & aquam. Si quis contradicit fratri, & non petit ei veniam, duos dies vnum paximatium & aquam. Si quis contradicit mandatum, aut Regulam frangit, duos dies vnum paximatium,

Digitized by Google

Si quis iniungit ei opus, & negligenter facit, duos dies vnum paximatium. Si quis detraxerit Abbatem ſuum, ſeptem dies vnum paximatium; ſi fratrem ſuum, viginti quatuor Pſalmos: ſi ſæcularem, duodecim Pſalmos.

Si quis obliuiſcitur aliquid foras, ſi minus, duodecim Pſalmos; ſi maius, triginta Pſalmos. Si quis perdiderit, vel deciderit aliquid, ſicut pretium eius ita pœnitentia eius. Si quis facit colloquium cum ſæculari ſine iuſſu, viginti quatuor Pſalmos. Si quis quando conſummauerit opus ſuum, & aliquid non requirit, & aliquid ſine iuſſione fecerit, viginti quatuor Pſalmos cantet.

Si fuerit aliquis bilinguis, & conturbet fratres, duos dies vnum paximatium. Si quis manducauerit in domo aliena ſine iuſſu, & venerit domui ſuæ, vno die paximatium. Si quis enarrauerit præteritum peccatum, vno die paximatium. Vel qui ambulauerit in ſæculo, & dicit de ſæculi peccato, vno die in pane & aqua. Et tepidus, qui audierit aliquem murmurantem & detrahentem, aut facientem aliquid contra Regulam, & conſenſit à confeſſione, vno die paximatium.

Si quis ſuſcitat furorem fratri ſuo, & ſatisfacit ei poſtea, & ipſe non remittit ei, ſed dimittit ſuo ſeniori, viginti quatuor Pſalmos, & illo die in pane & aqua. Si quid voluerit aliquis, & prohibet œconomus, & iubet Abbas, quinque dies. Si quis non venerit ad orationem ſupra menſam & poſt cibum, duodecim Pſalmos cantet. Si quis dormierit cum oratur, ſi frequens, duodecim Pſalmos cantet; ſi non frequens, ſex Pſalmos. Si quis non dicit, Amen, triginta verbera. Si tranſgreſſus fuerit horam, duodecim Pſalmos; ſi Canticum graduum, niſi matutina hyems, duodecim Pſalmos. Et qui non audierit ſonitus orationis, duodecim Pſalmos. Si quis veniat ad ſacrificium cum Nocturno cingulo, vel veſte circa eum, duodecim Pſalmos.

Si quis ante horam nonam quarta ſextaque feria manducat, niſi infirmus, duos dies in pane & aqua viuat. Si quis dixerit mendacium neſciens, quinquaginta verbera: ſi ſciens & audax, in pane & aqua. Si denegatur mendacium eius, & ille contendit, ſeptem dies in pane & aqua. Si quis Monachus dormierit in vna domo cum muliere, tres dies in pane & aqua: ſi neſciuit quod non debet, vno die.

Si quis non claudit Eccleſiam, duodecim Pſalmos. Si quis emittit ſputa, & contingit altare, viginti quatuor Pſalmos: ſi parietem attingit, ſex. Si quis obliuiſcitur pſallendo, ſeu Lectiones, quatuor Pſalmos. Si quis tardius veniat ad orationem, quinquaginta, vel plagis quinquaginta: vel ſi ſegnius exequitur quod iubetur ei, quinquaginta. Si poſt pacem ſonauerit, quinquaginta. Si contumaci reſponderit, quinquaginta.

Si veniat velato capite in domo, quinquaginta verbera. Si non petit orationem cum intrat in domum, quinquaginta. Si manducat ſine oratione, quinquaginta. Si locutus eſt aliquid in ore ſuo, quinquaginta. Si ſonum fecerit dum oratur, quinquaginta verbera. Si quis iracundiam,

Digitized by Google

vel triſtitiam, vel inuidiam tenet contra fratrem ſuum; vt tempus tenuerit, ita erit pœnitentia eius in pane & aqua; ſi vero prima die confeſſus fuerit, viginti quatuor Pſalmos.

Quicumque ſacrificium perdiderit, & neſcit vbi ſit, anno pœniteat. Qui negligentiam fecerit erga ſacrificium, vt ſiccetur, & à vermibus conſumatur, ita vt ad nihilum deuenerit, dimidio anno pœniteat. Qui negligentiam erga ſacrificium incurrerit, vt inueniatur vermis in eo, & tamen plenum ſit, igne comburat iuxta altare, & abſcondat cinerem eius intra ſub altare, & ipſe pœniteat quadraginta diebus. Qui negligit ſacrificium, & immutatum fuerit, & panis amiſerit ſaporem; ſi rubro colore, viginti dies pœniteat; ſi hyacinthino, quindecim dies pœniteat. Si autem non immutatum fuerit colore, ſed conglutinatum, ſeptem dies pœniteat. Qui autem merſerit ſacrificium, continuo bibet aquam. Qui in chriſmal fuderit ſacrificium comedat. Si de cymba, vel de ponte, ſeu de ligno ceciderit, & non per negligentiam, ſed caſu aliquo, vno die pœniteat.

Qui ſcit fratrem ſuum peccare peccatum ad mortem, & non arguit eum, legis Euangelij tranſgreſſor notetur, donec arguat eum, cuius malum reticuit, & fateatur Sacerdoti; vt quamdiu conſcientia mala reticuit, tamdiu in affliction pœniteat. Qui paruum peccatum reticuit, ſimili correptione, non eadem affliction pœniteat, ſed plagis triginta, aut quindecim Pſalmos canat. Si de reliquo ſpernens minima neglexerit, in pane & aqua pœniteat vt peccans iuxta mandatum Domini corripiatur. Qui vero arguit non leniter, notetur, donec petat veniam à fratre correpto, & plagis triginta, aut quindecim Pſalmos. Qui peccatum pudendum alicui exprobrat, priuſquam inter ſe & ipſum ſolum arguat, ſicut Dominus dicit, corripiatur donec exprobrato ſatisfaciat, & tribus diebus in pane & aqua pœniteat.

Matt 18.

Qui tranſgreditur Regulam iuſſionis vel diſciplinæ generalis, maneat expulſus ſine cibo, vt in craſtinum recipiatur. Qui ſolus cum ſola femina ſine perſonis certis familiariter loquitur, maneat ſine cibo, vel duobus diebus in pane & aqua, vel ducentis plagis. Qui præſumit facere ambaſciam, non permittente eo qui præeſt, libera & effrenata proceſſione abſque neceſſitate, quinquaginta plagis inhibeatur. Operis peculiaris præſumptio centum plagis: poſſeſſio alicuius rei, quam non neceſſitas generaliter fratribus conceſſit, amiſsione eiuſdem, & centum plagis coërceatur. Neceſſarium vero ac licitum aliquid facere, dare, accipere ſine iuſſione, duodecim plagis: niſi ratio aliqua defendat, vt ſupplex ſatisfactio remittat.

Qui comedens loquitur, ſex plagis. Et cuius vox obſtrepit de menſa ad menſam, ſex plagis. Si de domo foras, vel de foris in domum ſonuerit, duodecim plagis. Egredi vel ingredi in domum, aut opus facere ſine oratione & ſigno crucis, duodecim plagis. Si aliter fuerit, quinque plagis. Meum vel tuum dixiſſe, ſex plagis. Verbum contra verbum ſimpliciter dictum, ſex percuſsionibus: ſi ex contentione, centum plagis, vel ſuppoſitione

Digitized by Google

sitione silentij. Si ordinem psallendi non seruauerit, sex percussionibus. Si statuto tempore taciturnitatis loqui præsumpserit, sine necessitate, decem & septem plagis.

Si quis de supellectile Monasterij per contemptum amiserit, vel dissipauerit quid, proprio sudore & operis adiectione restituat, vel pro æstimatione, arbitrio sacerdotis, suppositione pœniteat, aut vno die in pane & aqua. Si non contemptu, sed casu aliquo amiserit, aut fregerit, non aliter negligentiam suam quam publica diluat pœnitentia; cunctis in synaxi fratribus congregatis tamdiu prostratus in terram veniam postulabit, donec orationum consummetur solemnitas; impetraturus eam, cum iussus fuerit Abbatis iudicio de solo surgere. Eodem modo satisfaciat, quisquis ad orationem vel opus aliquod accersitus tardius occurrerit.

Si decantans Psalmum titubauerit; si superfluo sit durus; si contumacius responderit, suppositione. Si negligentius obsequia iniuncta impleuerit, suppositione. Si vel leuiter murmurauerit, suppositione. Si lectionem operi obedientiæve præferens, suppositione. Si officia statuta segnius fuerit executus, suppositione. Si dimissa synaxi non continuo ad cellam recurrerit, suppositione. Si cum aliquo ad modicum substiterit, suppositione. Si ad modicum temporis vspiam secesserit, suppositione. Si cum vllo, qui cellæ suæ cohabitator non est, confabulari quantulumcumque præsumpserit, suppositione. Si alterius tenuerit manum, suppositione. Si orauerit cum illo qui est ab oratione suspensus, suppositione.

Si parentum quempiam vel amicorum secularium viderit, vel collocutus fuerit ei sine iussione; si epistolam cuiuscumque susceperit, si tribuere præsumpserit sine suo Abbate, suppositione. Si impedierit aliquem à necessarij facti expletione, suppositione. Si per ardorem mentis legitimum religionis excesserit modum, suppositione. Si alium feruentem à legitimo facto retinere teporis sui gratia præsumpserit, suppositione.

Hucusque & in similibus commissis procedit animaduersio spiritalis, vt increpatio quæ fit à pluribus, peccanti proficiat ad salutem, & de cætero cautior & diligentior emendatione morum Deo propitio saluatus existat.

Qui autem rixam commiserit, septem diebus pœniteat. Qui vero suum Præpositum despexerit, aut regulam blasphemauerit, foras repellendus est, nisi ipse dicat: pœnitet me quod dixi. Si autem se non humiliauerit, quadraginta diebus pœniteat; quia superbiæ morbo detinetur. Verbosus taciturnitate damnandus est, inquietus mansuetudine, gulosus ieiunio, somnolentus vigilia, superbus carcere, destitutor repulsione. Vnusquisque iuxta quod meretur coæqualia sentiat, vt iustus iustè viuat. Amen.

In omni loco & opere silentij regula magnopere custodiri censetur; vt omni, quantum valuerit humana fragilitas, quæ prona ad vitia, vnde præcipitare solet, mundemur vitio, ædificationemque potius proximorum, pro quibus Saluator noster Iesus sanctum effudit sanguinem, quam

Digitized by Google

dilacerationem abſentium in pectore conceptam, & otioſa paſſim verba de quibus iuſto ſumus rationem retributori reddituri, ore promamus.

Hæc ſuperum volentibus carpere iter tendens alti ad faſtigia ſumma, relictaque humo cum flagitiis, vltro ambientibus vni adhærere Deo hanc in tellurem miſſo, ſtatuimus; qui immortalia nimirum ſunt præmia accepturi, cum gaudio ſummo nunquam decidente in æuum.

Explicit Regula Cœnobialis S. Columbani Abbatis.

REGVLA TARNATENSIS MONASTERII.

DE TARNATENSI MONASTERIO EIVSQVE Regula teſtimonia.

IOS. SIMLER. deſcript. Valleſiæ lib. 1.

SVB Octoduro ad ſiniſtram Rhodani hi viculi ſequuntur, Iuuiana, Seruantia, Veroſa, mox Tarnadæ oppidum. Tarnadæ autem Antoninum ſecuti oppidum hoc nominamus: veterum plerique Agaunum nominarunt. Extant hoc loco vetuſtiſſimæ inſcriptiones, quæ antiquitati teſtimonium perhibent. Hoc loco à Maximino Imperatore legio Thebæa, cuius dux erat Mauricius, propter confeſſionem nominis Chriſti cæſa eſt. Ab eorum martyrio annis circiter CCXX. *cum locus hic apud Burgundos, qui in his regionibus dominabantur, magnæ venerationi eſſet, Sigiſmundus Rex Burgundiorum Maximi Geneuenſis, Theodori Sedunenſis, & aliorum Epiſcoporum oratione impulſus eodem loco in honorem Martyrum Cœnobium celebre conſtruxit; oppidulum Tarnadæ iuxta poſitum mœnibus ampliatis Cœnobio coniunxit: ab eo tempore Tarnadæ nomen obſoleuit, & nunc vulgo ad S. Mauricium nuncupatur.*

MARIVS Ep. Auenticen. Chron. ad an. Chriſti DXV.

Florentio & Anthemio Conſulibus Monaſterium Acauno à Rege Sigiſmundo conſtructum eſt.

Regulam vero Tarnatenſem ſæpiſſimè citat S. Benedictus Anianenſis Abbas in concordia Regularum, & Smaragdus in comment. ad Regulam S. Benedicti; item Trithemius lib. de propr. Monachorum cap. 5.

Digitized by Google

INCIPIT REGVLA MONASTERII TARNATENSIS.

CAPVT PRIMVM.

SI quis fidei ardore succensus, renuntians sæculo, Monasterium magna dispositione elegerit expetendum, nouitati eius non confestim licentia tribuatur intrandi; sed primum studiosius indagetur, vtrum voluntariè, an necessitate aliqua coactus aduenerit; aut si nulla seruitutis conditione obnoxius teneatur. Quod cum ad Abbatis notitiam Præposito nuntiante peruenerit, vni de senioribus deputatus tamdiu iubeatur aduenientibus deseruire, quousque deuotio eius fuerit patientia teste demonstrata. Sequitur, vt informetur disciplinis regularibus, & quæ facere debeat, quibusque eum conueniat seruire cognoscat: deinceps omnis Regulæ constitutio relegatur, & ad comprobandam obedientiam eius, dura ei & aspera præcepta mandentur, nihil in proprietate de his quæ secum exhibuit habiturus. Sed si eius votum tale est, vt quæ sua Monasterij vsibus conferre desideret, oblationem eius ad integrum deuotio sincera commendet, & super altare statuat; vnde reposci aliquid sacrilegium iudicatur. Si pecora cuiuslibet generis ad Monasterium commigraturus adduxerit, ab Abbate pretium consequatur; cui de eodem pretio faciendi quod voluerit, non negetur. Quæ si Abbas noluerit comparare, cui voluerit vendere permittatur; aut quod melius est, Præposito vendenda committat: pretium vero ipsum, vt iam dictum est, ab eo cuius res fuerant, dispensetur, dummodo in eius nihil potestate resideat. Nefas est enim vt qui decipulam huius sæculi intendit euadere, reseruet vnde eum infestatio diabolica valeat irretire. Clientem vero, & famulum, aut parentem secum exhibens, si postulet in consortio religionis admitti, simili examinatione probatum fratribus conuenit aggregari: & qui fuerat ei ante in seruitute subiectus, frater est in Domini positus seruitio computandus: quia *apud Deum*, vt Apostolus docet, *nulla est acceptio personarum.* Ille tamen qui de humili conditione est in germanitatis æqualitate susceptus, non aliquo elationis tumore superbiat; sed per humilitatem in eo quæ bona sunt conualescant: & non solum ei cui æqualis effectus est, sed fraternitati omni, vt verus famulus Christi, cum pietate & humilitate deseruiat. Quia sicut is, qui maior esse videbatur in sæculo, per humilitatis affectum frater vocatur ex domino; ita ille sui memor conditionem suam, non altiora petendo despiciat, sed testimonio humilitatis exaltet, vt apud Deum inueniat gratiam. Et nisi expleto anno nullus Col. 3.

Digitized by Google

mutare habitum permittatur. Sed si poscentis fuerit tanta compunctio, vt hoc sibi supplicatione assidua exigat non negari, quod vni fideliter poscenti conceditur, non quasi licitum habeatur. Vestimenta quoque secum delata, quæ primi anni vsus non valet expendere, redacta in pretium cui Abbas præceperit, tribuantur: quia cum alia meruerit indumenta, priores exuuiæ in sua non erunt potestate, vt exterioris hominis immutatio cum interioris profectu plena ratione conueniat. Nihil de his quæ perceperit ei sit licitum commutare: nec pro abiectione viliora, nec pro commodo meliora; sed qualiacumque fuerint attributa, cum gratiarum actione suo tantum vsui vindicabit.

CAPVT II.

NVlli liceat sequestratam eligere mansionem, nec armariolum, aut aliquid simile, quod peculiarius claudi possit, permittatur quasi proprium vindicare. Viam solus, nisi comitatus fratris contubernio, non assumat. Reuertentes ea quæ foris agi viderint, referre non audeant, nisi illa tantum quæ ædificent audientes. Posito seniore vereatur iunior in præsumptionem loquacitatis erumpere: sed, vt sæpè contingit, si simplicioris naturæ fuerit senior, tunc iunior quæ ei præcepta fuerint, exequatur. Festiuitate qualibet celebrem Monachum, nisi permissum, non licebit expetere, quia orantem secretius palam Dominus, Euangelio adstipulante,
Matt. 6. est pollicitus se auditurum.

CAPVT III.

SI quis vero à fratribus in quocunque negotio ad ciuitatem, aut ad castellum, siue ad vicum seniore imperante dirigitur, nisi ad illum, quo destinatur, non præsumat accedere. Spiritalem se fieri patrem sine Abbatis imperio nullatenus acquiescat; sed si causa tantæ necessitatis extiterit, aut cuiuscunque fidelis personæ precibus inclinatus interdicta non valet effugere, quod contradicenti cognoscitur impositum, caritatis intuitu est omnimodis admittendum.

CAPVT IV.

CVm extranea muliere collocutiones absque testibus canorum auctoritate legitima prohibentur; matrum etiam & germanarum fabulis eos miscerì secretius nullatenus concedatur: ne in ipsa nouitate militiæ constitutos sæculari præsumptione subuertant. Et non à maiore concessa licentia nullus qualibet parte discedat. Nauigium etiam ad vlteriorem ripam sine imperio senioris transuehere non præsumat: nec capillos barbamque succidat, aut funiculum vel quodlibet aliud facere audeat, nisi hoc relaxatio senioris admittat. Vespertinis & nocturnis horis, quibus fratres alij conquiescunt, qui à mansione aut lectulo suo deesse cognoscitur, corripientibus senioribus castigetur: & in ipsa quiete positus alter alteri non loquatur.

CAPVT V.

QVi signo dato ad opus Dei, vel ad quæcunque opera tardius venerit, exclusus pro reati tanti facinoris confundatur. Pro qualibet etiam culpa quamlibet aspera fuerit increpatione correptus, respondere nefas iudicet arguenti; sed humiliando se emendationem delicti doceat secuturam: quia Deus humilibus daturum se gratiam repromisit. Cum eo, qui
1. Pet. 5.

Digitized by Google

pro admissa culpa ab orationis, vel à mensæ consortio remouetur; præter eum, qui eiecti fratris amaritudinem doctrinæ & caritatis possit admixtione dulcare, nullus audeat conferre sermonem.

Caput VI.

IN vigiliis, dum lectiones cunctis residentibus releguntur, vel quando orationi incumbunt, intrandi aut exeundi facultatem sibi nullus æstimet fuisse concessam. Qui vero communis necessitatis causa compellitur, psallentibus aliis sine cuiusquam reatus timore discedat, continuo ad opus quod agitur reuersurus. Et qui aliis orantibus vel psallentibus fabulari præsumpserit, non solum fraternitati, sed etiam diuinitati reum se esse non dubitet. Illud est etiam studendum, ne somnum manus otiosæ inuitent: atque ideo hæc erunt opera in vigiliis facienda, quæ mentem non occupent, aut grauent operantis auditum; sed quæ soporis possint repellere torporem. Orationi autem & verbo Dei nihil est præponendum. Dominica vero nocte, pro reuerentia Resurrectionis Dominicæ, manuum opera conquiescant: quod & certis solemnitatibus conuenit obseruari.

Caput VII.

MEditantibus etiam fratribus nulli liceat rebus se aliis implicare; nec liberum iudicet ab schola, vel vbi meditantur fratres, discedere. Qui vero in hac præsumptione proruperit, excommunicationi, vt dignum est, subiacebit. Cellulam alterius, præter Abbatem & Præpositum, nisi dato signo est illicitum introire: quia ipsis tantum conceditur fratrum secreta cognoscere, & qualiter se vnusquisque agat, occulta inspectione perquirere. Et vbi artifices operantur, absque suprascriptis personis, nullus præsumat accedere. Aduenientibus quoque nihil præter humilitatis affectum & debitum famulatum iunior exhibebit; & curam habere de causa, qua venerit, quandoque reuersurus sit, non præsumat: quia hoc seniorum [illegible] non iuniorum præsumptio debet inquirere.

Caput VIII.

INcrepare iunior non audeat seniorem; sed si extra Regulam aliquid fieri, aut factum esse cognoscit, Abbati est aut Præposito reseruandum; vt correctione Regulari, quod reprehenditur, corrigatur. Quæcumque ab aliquo absque rectibus admittuntur, si ad Abbatis notitiam peruenerit, secretius emendetur: si omnibus innotuerit, coram omnibus est reus admissi criminis arguendus. Qui cogitationum impugnationes consolationis suæ causa secretius confitetur, non oportet eum despici, nec aliis publicari; sed quantum in se est, blanda exhortatione foueri. Qui aliis secreta meditatione psallentibus inconuenienter fuerit locutus, regulariter arguatur. In quocunque ergo opere aut meditabuntur quæ sancta sunt, aut certè silebunt. Ad mensam loqui specialiter, nisi qui interrogatus fuerit, non præsumat. Quod vero necessarium victui fuerit, Præpositum decet agnoscere: & quod secundum consuetudinem deest, secretius iubeat ministrari. Sedentes ad mensam lectionem quæ legitur cum silentio audiant: si vero defuerit persona lectoris, adinstar cibi sanctarum

Digitized by Google

ſcripturarum meditatio ruminetur: ne eſcam tantum corpus accipiat, ſed & verbo Dei anima paſcatur eſuriens. Orationibus vacate horis & temporibus inſtitutis; Pſalmis & Hymnis cum Dominus exoratur, ea plantentur in corde, quæ proferuntur in voce. Arator ſtiuam tenens Alleluia cantet; ſudans meſſor Pſalmis ſe auocet; & dum palmitem curuum tondet vinitor falce, aliquid Dauidicum canat. Hæc ſint veſtra carmina; hæc, vt vulgo aiunt, amatoriæ cantiones: hæc Paſtorum ſibilus; hæc inſtrumenta culturæ. De his, quæ huius ſæculi homines agunt, nihil curæ ſit Monachis; ſed meditatio cordis eorum in timore Domini ſit intenta.

CAPVT IX.

OMni tempore duabus horis in die ſpirituali meditationi vacabunt. Æſtatis vero tempore matutinis ex more completis, & Prima dicta, omnes opera quæ iubentur aſſumant. Deinde Tertia celebrata, ad expedienda quæ ſuſcepta fuerant, reuertantur: nec collocutione quarumcunque fabularum ſæcularium occupentur; niſi fortaſſe hoc proferat ſermo relatoris, quod animam ædificet audientis. A ſexta quoque hora vſque ad nonam vacent quieti, vel etiam lectioni. Poſt horam vero nonam, aut in horto, aut vbi poſcit vtilitas, vſque ad horam lucernarij omnes in vnum ſolatium commodabunt. Hyemis vero tempore, matutinis vel prima tranſactis, omnibus vſque ad tertiam vacare conceditur lectioni. Qua conſummata, grataner quod eis iniunctum fuerit, implere feſtinent, vt iam dictum eſt, vſque ad horam lucernarij. Hi vero qui deputati eſſe videntur culturæ, hac obſeruatione conſtringi pro operis aſſiduitate non poſſunt: ſed vt tempus exegerit, aut labor eorum opera iuncta monſtrauerit, ſic conſideratione Præpoſiti gubernentur, binis & ipſi horis lectioni nihilominus vacaturi. Quando meſſes & vindemiæ colliguntur, bis in die, id eſt hora ſexta & duodecima, refectionem accipiant. Quarta vero vel ſexta feria, ita moderari opera debent, vt, ſi fieri poteſt, ſtatuta ieiunia non omittant. Sed vniuerſa, prout vtilitas aut labor exegerit, ita ſenioris iudicio diſponantur. Nemo tamen extra Monaſterium manducet aut bibat: hoc enim Regulæ non recipit diſciplina, vt vel poma vilia reſumantur: aquam ipſam ante refectionem legitimam bibere non præſumant.

CAPVT X.

QVando panes faciunt, vel in omni miniſterio corporali, laborem ſuum mutuo releuabunt; & quamlibet cuicunque operi eſſe videantur intenti, orandi & pſallendi tempora non omittant: vt dum eſcas eligunt præparare carnales, ſpiritaliter verbo Dei & bonæ conſcientiæ meditatione paſcantur. De quo tamen opere nullum deeſſe conuenit, niſi quem retentat infirmitas; aut quem Præpoſitus in alia cauſa præceperit occupari. Ad Cellerarium vero talis ordinetur Abbatis iudicio, vel conſilio ſeniorum, non qui voluntates aliquorum, ſed neceſsitates om-

Digitized by Google

nium cum timore Domini, & fratrum dilectione consideret: cui tamen, absente Præposito, concors obedientia præbeatur; & vbi vtilitas popoſcerit, ſolatium non negetur.

Caput XI.

PRouiſores Monaſterij tales oportet eligi, vel ordinari, qui alios ædificare vitæ ſuæ probentur exemplo; quique eleemoſynam Monaſterio deputatam, vel ea quæ à fratribus colliguntur, ſumma cura pro Domini timore conſeruent. Quia ſi creditam ſibi famulorum Dei, negligit ſeruare ſubſtantiam, ſicut ait quidam Patrum, lædit Deum, & diſpergens eam, rationem eſt Domino redditurus. Quæ vero ipſis fuerint pro Dei amore donata, in oblatione Monaſterij adiuncta omni Congregationi proficiant. Qui Apoſtolicam vitam optamus eligere, cur quaſi propria vindicemus, quæ nouimus continuo peritura?

Caput XII.

HOrtulanus ita debet conſtitui, vt & Præpoſiti & Cellerarij ſolatio ſubleuetur. Et quia olerum beneficiis cellerariæ iuuantur expenſæ, oportet vt ſecundum diſpenſationem Cellerarij expendantur pariter & colantur. Ferramenta quoque omnia, & reliqua vtenſilia ab vtraque perſona conuenit cuſtodiri: ita tamen vt vnicuique quod conſignatum fuerit, cum diligentia & ſumma ſtrenuitate cuſtodiat; & nullus de alterius cella quod ad eum non pertinet, ſine voluntate eius in cuius datum eſt poteſtate, præſumat auferre. Quod qui facere nefanda auctoritate præſumpſerit, quia pro minimis rebus ſcandala generare non metuit, omni Congregationi reus eſſe, dum prætermittit Regulam, doceatur. Nec quis ſibi diei opus eligat faciendum, quod tamen conſtare debet in arbitrio ſenioris, vt quod vtile perſpexerit iudicio ſuo, imperet faciendum. Nullus murmurando aliquid faciat, ne quorum ſequitur exemplum, conſequatur exitum. Nulli liceat ad parentes frequentius commeare: illi tamen perſonæ, quæ de proximorum ſalute probatur eſſe ſollicita, certis quibuſque temporibus requirendi aditus relaxetur. Quem tamen vehementer cauere decipulam ſæculi conuenit; ne dum alios putat poſſe acquirere, ſeipſum à Domino faciat alienum.

Caput XIII.

AD conuiuium nuptiale fratrum nullus accedat: ne per laſciuiam ſæcularium quæ ſunt ſæculi recognoſcat; &, quod abſit, ad mundi huius vitam, etſi non corpore, animo reuocetur, ſicut dixit beatiſſimus Cyprianus: *adulterium dum videtur, & diſcitur*: Qui ioculare aliquid, vel riſui aptum in conuentu fratrum proferre præſumpſerit, vel qui cum iunioribus verba otioſa narrare voluerit, aut habere amicitias ætatis infirmæ, increpationi, vt dignus eſt, ſubiacebit. Si quis quælibet inuenerit, inuenta non celet, & cognoſcenda non occultet. Quod ſi reperta vnius diei ſpatio conuincitur retentaſſe, furti contagio ſe maculatum eſſe cognoſcat. Si quis eum, qui diſtrictionem Monaſterij non ferens, fugam meditari agnouerit, ſi non ſtatim prodiderit, perditionis illius participem ſe eſſe. Ep. 2.

Digitized by Google

non dubitet; & tamdiu est à conuentu fratrum sequestrandus, quamdiu ille valeat reuocari. Si quis hæc non omni virtute studuerit Domino placitura seruare, & semel ac secundo correptus non emendauerit, reprehensa iuxta ætatis formam conuenit vindicari.

Cap. XIV.

HÆc sunt quæ in Monasterio constitutis pro Dei amore & timore conuenit obseruare. Propter quod in vnum estis pro timore Domini congregati, oportet vt in domo Domini vnanimes habitetis, & sit vobis anima vna, & cor vnum in timore Domini peruigilans; nihilque habere vos proprium reputetis, sed sint vobis cuncta communia, quæ vobis Abbatis imperio dispensentur, non æqualiter omnibus, sed sicut ratio dispensationis, aut causa infirmitatis exegerit; vnicuique tamen, secundum quod opus fuerit, tribuatur: sicut in Actibus Apostolorum legimus: quia *erant illis omnia communia, & distribuebatur vnicuique, sicut cuique opus erat.* Qui enim aliqua habuerint in sæculo, quando expetere Monasterium meruerint, libenter tradant omnibus profutura; studentes, vt cum dimiserint facultatem, ipsum simul concupiscendi exuant voluntatem: & cum dimittitur possessio, abijciatur & passio. Qui autem non habuerunt, turpe est vt quærant quæ se non recolunt reliquisse. Et non ideo æstiment se felices, quia inuenerunt in Monasterio, quod foris inuenire non poterant: nec superbiant, quod sociantur eis, ad quos ante accedere pro diuitiarum vbertate, aut pro natalium splendore non poterant: sed sursum cor habeant, & quæ sunt caduca vel cursu celeri peritura non quærant. Vbi autem diuites humiliantur, pauperes non inflentur: ne incipiant Monasteria vtilia plus esse diuitibus, quam egenis. Nam & illi qui locupletes videbantur in sæculo, fratres ad sanctam societatem ex paupertate venientes non fastidiosè suscipiant: sed talium personarum societate & contubernio gratulentur. Nec ob hoc extollantur, si ad iuuandas fraternitatis expensas quamcumque facultatum suarum particulam contulerint; & inde postmodum cadant, vnde prius ascendere cupiebant. Quid prodest opes dispergere, & pauper fieri pauperibus erogando, si anima misera superbior efficiatur diuitias contemnendo, quam fuerat possidendo? Omnes ergo in vnanimitate perstantes honorate in vobis Deum, cuius templa effici meruistis. Imprimis diligamus Deum tota virtute animi, deinde proximum: ista enim nobis sunt præcepta specialiter data. Abbati post Deum impendatur honor, & reuerentia referuetur: Præposito, sicut Dei seruos decet, plena dilectio & concors obedientia commodetur.

Act. 4.

Caput. XV.

IN Oratorio præter orandi & psallendi cultum penitus nihil agatur; vt nomini huic & opera iugiter impensa concordent: vt si aliquis præter constitutas horas Domino supplicaturus ingreditur, votum suum occupatio aliena non tardet. Nolite cantare, nisi quod legitis esse cantandum. Carnem vestram mortificate per abstinentiam, domate ieiu-

nijs

Digitized by Google

nis atque vigilijs animam vero veſtram nitore bonæ conuerſationis abluite.

CAPVT. XVI.

SI attenuatus abſtinentia frater non valuerit ieiunia ſuſcepta portare, niſi prandij hora completa, aliquid accipere iudicet indecorum. Illi vero qui incommodo detinentur, & deſignatas horas non poſſunt cuſtodire, licitè concedatur; percipiant quando poſſunt. Nec debet aliis moleſtiam generare, ſi largior illis fuerit victus impenſus, qui in conuerſatione ſæculari ſumptuoſius tractabantur; atque ob hoc non beatiores æſtiment ſe videri, quos facit aut natalium mediocritas, aut conſuetudo alia fortiores. Nec feliciores iudicent, quibus in infirmitate præſtatur, quod ſanis pro obſeruantiæ rigore ſubtrahitur: & ſi eis, quos parentes delicatius aluerunt, victus aut veſtimenta largius tribuantur, non ob hoc debet commoueri fraternitas, quod fortioribus corpore pro conſtitutione regulæ denegatur, quod illis caritatis conſideratione tribuatur: quia debet eſſe reſpectus, quanta amore religionis contempſerint, cuique ſe abiectioni diuina inſpiratione ſubmiſerint. Nec debet ſupra memorata præſumptio paucis impenſa, ab vniuerſitate quaſi canonica reputari. Æquum namque non eſt, vt in beata habitatione, vbi inclinantur diuites, pauperes erigantur. Sane inæqualitate conſtricti, ita ſunt tractandi, vt vires, incommoditate confectas velocius præſtatio larga corroboret: nec in infirmitate manentibus diſcretionem victus afferat diſtantia perſonarum. Qui tamen cum integram fuerint virtutem corporis aſſecuti, conſuetudinariis habenis abſtinentiæ teneantur; quia decet famulos Dei boni operis conſuetudinem non minuere, ſed augere.

CAPVT XVII.

NOn ſit notabilis habitus veſter, nec intendatis veſtibus placere, ſed moribus. Cum autem proceditis, ſimul incedite. Cum ad optatum locum, cuſtodiente Domino, peruenerit is, in vnum fraternitas cuncta ſubſiſtat. In inceſſu, in ſtatu, in omni corporis motu nihil indecens videatur, quod intendentis offendat aſpectum; ſed illis operam date, quæ veſtræ conueniunt ſanctitati.

CAPVT XVIII.

OCuli veſtri, ſi in quacunque parte porrecti, vultum incurrerint feminarum, animus tamen Deo deditus nulla concupiſcentiæ macula polluatur. Procedentes ergo, quia non prohibemini, nec valetis contemplationem effugere feminarum, appetere tamen, & ab ipſis appeti velle crimen eſt. Nec ſolo tactu & affectu, ſed aſpectu quoque concupiſcentia incurritur feminarum: nec ſtatuatis, habere vos oculos pudicos, ſi geratis animos impudicos: quia impudicus oculus impudici cordis eſt nuntius. Qui autem in femina libidini conſcia conuertit aſpectum, non

æstimet latere, quod mens peccatis grauata concepit. Sed fac certum esse quod lateat, vt à nullo prorsus homine videatur, quid de illo faciet inspectore, quem secreta non fallunt, quem occulta latere non possunt? Ille ergo vir sanctus Deo timeat displicere, cui fidelem famulum se cupit ostendere: cogitet, ne animo suo feminas malè placituras insinuet: metuat eum omnia videre, cui humanus actus nihil valet occulere. Illius ergo timor præsens iugiter habeatur, de quo scriptum est: *abominatio est Domino defigens oculum.* Quando ergo simul estis in Ecclesia, aut in quocunque loco, vbi esse possint præsentes & feminæ, singuli de omnibus curam gerentes vestram studiosè pudicitiam custodite. Deus enim qui habitat in vobis, adhibita huiuscemodi sollicitudine, vos dignabitur custodire. Et si hanc, de qua loquor, oculi petulantiam in aliquo vestrum quis aduerterit, statim monete, vt de proximo corrigatur. Nec se putet maleuolum, quando hoc indicat; & ideo debet publicari qui eiusmodi est, ne in deterius crescat. Si vero admonitus emendare neglexerit, Abbati est indicandum, vt ab ipso emendatoriam subeat disciplinam. Si autem nec sic emendauerit, quasi ouis morbida à vestra societate proijciatur, ne exemplo suo alios perdat: ita enim de cupiditatis vitio est inquirendum, vt cum hoc vitio agnoscitur quis laborare, castigetur à plurimis, cum dilectione proximi, & odio vitiorum.

Prou. 16.

CAPVT XIX.

QVi vero literas vel munuscula cuiuscumque accipere præsumpserit, si non statim, à quo accepit, & quæ accepit publicauerit, districtioni seueriſſimæ subiacebit. Illa vero quæ transmissa sunt, peregrinis & ignotis deputabuntur, aut certè incendio cremabuntur. Sanè si quis suis filiis, vel aliqua ad se necessitudine pertinentibus aliquid contulerit, in rem communem redactum. cui necessarium fuerit tribuatur. Si vero cui transmissum est, Abbas præceperit dari, tanquam reliqua fidelium munera cum gratiarum actione percipiet. Obseruandum est etiam ne interioris animæ sordes contrahat vestis mundæ nimius appetitus. Quapropter secundum Præpositi sunt ordinationem lauandæ. Quæ tam simplici erunt & natiuo colore procurandæ, ne disparilitas vestium nutriat arrogantiæ vitium: & ita sunt indigentibus tribuendæ, ne vitio auaritiæ reseruatæ, prouidendis singulis detur audacia. Si quis vero his negligenter expetenda putauerit, Præpositi sit cura, vt interuersor rerum Monasterialium corrigatur. Ante omnia procurantes, vt lites nullas habeatis, si autem diabolo instigante factæ fuerint, celeri satisfactione sanentur: & inde proferantur remedia, vnde facta sunt vulnera: nec occidat sol super iracundiam vestram. Consuetudinem iurandi abiicite. Sit sermo vester, est est, non non; quia, sicut Dominus ait: *quod his abundantius est, à malo est.*

Ephes. 4.
Matt. 5.

CAPVT XX.

FEminæ vestrum non frequentent habitaculum, sed cum pro deuotione sua, vel pro amore religionis vestræ expetierint Monasterium,

Digitized by Google

non eis concedatur interiores Monasterij ianuas introire, sed in Oratorio, aut in hospitali domo reddatur illis honor & gratia: non expectationis causa, sed pro constitutione regulæ, vel Monasterij disciplina.

CAPVT XXI.

INfirmantibus quoque, vel aliqua inæqualitate laborantibus satis fidelis & strenua debet persona præponi; quæ & ægrotis cum pietate seruiat, & Monasterialem disciplinam regulariter custodiat, & quæ conueniunt infirmis, rationabiliter expendat.

CAPVT XXII.

QVi cellario vero vel codicibus præponuntur, sine murmuratione seruiant fratribus. Codices qui extra horam petierint, non accipiant; & qui apud se habuerint amplius quam constitutum est, retinere non audeant. Hæc in nomine Christi agentes, scitis vos proficere, & cum suauitate & quiete in Monasterio perdurare. Quando autem necessitas disciplinæ moribus coërcendis dicere vos verba dura compellit, etiamsi in ipsis modum excessisse vos fortasse sentitis disciplinæ; non à vobis exigitur, vt veniam postuletis: ne apud eos quos oportet esse subiectos, dum nimium seruatur humilitas, regendi frangatur auctoritas. Tamen petenda venia est ab omnium Domino, qui nouit etiam eos quos plus iusto forte corripitis, quanta beneuolentia diligatis. Caritas enim, de qua scriptum est, *quia non quærit quæ sua sunt*, etiam hic intelligitur cu- 1. Cor. 13.
stodiri: quia dum alienam nituntur humiliare superbiam, quantum desiderant suas non possunt humiliare personas. Quia non carnalis, sed spiritalis inter vos debet esse dilectio; & ideo de omnium salute diligentius cogitate: quia de commissis sibi animabus vnusquisque redditurus est Domino rationem.

CAPVT XXIII.

PRæposito specialiter obediatur, multo magis Abbati, qui vestrum omnium curam gerit: quia qui illos spernit, spernit eum qui dixit: *qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit.* Vt ergo cuncta ista Luc. 17.
seruentur, & si quid seruatum non fuerit, non negligenter prætereatur, sed emendandum, corrigendumque curetur, ad Præpositum præcipuè pertinebit; vt ad Abbatem, cuius est apud vos maior auctoritas, referat, quod modum vel vires eius excedit. Ipse vero qui vobis præest, non se æstimet potestate dominante, sed caritate seruiente felicem; honore coram vobis prælatus sit, coram Deo subditus sit pedibus vestris. Circa omnes seipsum bonorum operum præbeat exemplum. Corripiat inquietos, consoletur pusillanimes, suscipiat infirmos, patiens sit ad omnes: disciplinam libens habeat, metum imponat. Et quamuis vtrumque sit necessarium, tamen plus amari appetat, quam timeri: semper cogitans Deo se pro vobis redditurum rationem. Vnde vos magis obediendo non solum vestri, sed etiam ipsius miseremini; qui inter vos quantum in loco superiori, tantum in periculo maiori versatur.

Digitized by Google

Donet Dominus vt obseruetis hæc omnia cum dilectione, tanquam spiritalis pulchritudinis amatores, & bono Christi odore de bona conuersatione fragrantes: non sicut serui sub lege, sed sicut liberi sub gratia constituti. Vt autem vos in hoc libello tanquam in speculo possitis inspicere, ne per obliuionem aliquid negligatis, semel in septimana vobis legatur. Et vbi vos inueneritis ea quæ scripta sunt facientes, agite Deo gratias, bonorum omnium largitori: vbi autem sibi quisque vestrum videat aliquid deesse, doleat de præterito, caueat de futuro; orans vt debitum dimittatur, & in tentationem non inducatur.

Explicit Regula Tarnatensis.

S. ISIDORI

HISPALENSIS EPISCOPI

REGVLA MONACHORVM.

DE S. ISIDORO EIVSQVE REGVLA veterum testimonia.

MARTYROLOGIVM Rom. prid. Nonas April.

HISPALI in Hispania S. ISIDORI Episcopi, sanctitate & doctrina conspicui; qui zelo Catholicæ fidei, & obseruantia Ecclesiasticæ disciplinæ Hispanias illustrauit.

BRAVLIO Cæsaraugustan. Episcopus in prænotatione librorum S. Isidori.

ISIDORVS vir egregius, Hispalensis Ecclesiæ Episcopus, Leandri Episcopi successor & germanus, floruit à tempore Mauritij Imperatoris, & Reccaredi Regis: in quo quiddam sibi antiquitas vindicauit, immo nostrum antiquitatis in eo scientiam imaginauit: vir in omni elocutionis genere formatus, vt imperito doctoque secundum qualitatem sermonis existeret aptus; congrua vero opportunitate loci incomparabili eloquentia clarus. Iam vero quantus sapientia fuerit, ex eius diuersis studiis, & elaboratis opusculis perfacile prudens lector intelligere poterit. Denique de ijs quæ ad notitiam nostram venerunt, ista commemoraui: Monasticæ Regulæ librum vnum: quem pro patriæ vsu, & inualidorum animis decentissime temperauit, &c. Obijt temporibus Heraclij Imperato-

Digitized by Google

vir, & Christianissimi Chintiliani Regis, sua doctrina præstantior cunctis, & copiosior operibus caritatis.

S. BENEDICTVS Anianensis Abbas in Concordia Regularum, & SMARAGDVS Monachus in Comment. ad Regulam S. Benedicti, vbique hanc S. ISIDORI Regulam citant.

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLÆ,

1. *De Monasterio.*
2. *De eligendo Abbate.*
3. *De Monachis.*
4. *De conuersis.*
5. *De familiaris vitæ, reique aspectu.*
6. *De opere Monachorum.*
7. *De psallendi officio.*
8. *De collatione.*
9. *De Codicibus.*
10. *De Mensis.*
11. *De Feriis.*
12. *De ieiuniis.*
13. *De habitu Monachorum.*
14. *De strato, siue de illusionibus nocturnis.*
15. *De delinquentibus.*
16. *De qualitate delictorum.*
17. *De excommunicatis.*
18. *De rebus Monasterij.*
19. *Quid ad quem pertineat.*
20. *De infirmis.*
21. *De hospitibus.*
22. *De profectione.*
23. *De defunctis.*

Explicium Capitula.

INCIPIT PRÆFATIO
S. ISIDORI HISPALENSIS EPISCOPI
IN REGVLAM MONACHORVM.

Sanctis fratribus in Cœnobio Honoriacensi constitutis ISIDORVS.

DIcturi quædam vel instituta maiorum, quæ à sanctis Patribus sparsim prolata reperiuntur; quæque etiam nonnulli altius vel obscurius posteritati composita tradiderunt. Ad quorum exemplum nos hæc pauca vobis eligere ausi sumus, vsi sermone plebeio vel rustico, vt quam facillimè intelligatis, quo ordine professionis vestræ morem retineatis. Præterea quisquis vestrum illam vniuersam veterum disciplinam contendit appetere, pergat in quantum placet, & arduum illum limitem atque angustum læuigato cursu incedat. Qui vero tanta iussa priorum explere nequierit, in huius limitis

Digitized by Google

disciplinam gressum ponat, neque vltra declinandum studeat: ne dum declinatus appetit inferiora, tam vitam, quam nomen Monachi perdat. Quapropter sicut illa præcepta priorum perfectum reddunt ac summum; ita facient ista vel vltimum. Illa custodiant perfecti, ista sequantur post peccatum conuersi.

Explicit Præfatio.

INCIPIT REGVLA S. ISIDORI EPISCOPI.

CAP. I. *De Monasterio.*

IMprimis, fratres carissimi, Monasterium vestrum miram conclauis diligentiam habeat, vt firmitatem custodiæ munimenta clausstrorum exhibeant: inimicus enim noster diabolus, sicut leo rugiens, circuit ore patenti quærens vnumquemque nostrum, quem deuoret. Monasterij autem munitio tantum ianuam extrinsecus habeat, vnumque posticum per quem eatur ad hortum. Villa sanè longè remota debet esse à Monasterio; ne vicinius posita aut labis inferat periculum, aut famam inficiat dignitatis. Cellulæ fratribus iuxta Ecclesiam constituantur, vt possint properare quantocyus ad officium. Locus autem ægrotantium remotus erit à Basilica, vel Cellulis fratrum, vt nulla inquietudine, vel clamoribus impediantur. Cellarium Monachorum iuxta cœnaculum esse oportet, vt secus positum sine mora mensis ministerium præbeat. Hortulus sanè intra Monasterium sit inclusus; quatenus, dum intus Monachi operantur, nulla occasione exterius euagentur.

CAP. II. *De eligendo Abbate.*

ABbas interea eligendus est institutione sanctæ vitæ duratus, atque inspectus patientiæ, & humilitatis expertus: quique etiam & per exercitium vitam laboriosam tolerauit, ac transcendens ætatem adolescentiæ, iuuentutem seu senectutem tetigerit: cui etiam maiores non dedignentur parere, obedientes ei tam pro ætate, quam etiam pro morum probitate. Ipse se imitandum in cunctis operum exemplis exhibebit: neque enim aliquid imperare cuique illi licebit, quod ipse non fecerit. Singulos autem hortamentis mutuis excitabit: alloquens cunctos, exhortans, vel ædificans in eis, si quid eorum vitæ pro vniuscuiusque gradu prodesse perspexerit. Circa omnes quoque seruans iustitiam, contra nullum liuore odij inardescens, omnes ex corde amplectens, nullum conuersum despiciens, paratus etiam quorumdam infirmitati compatiendi misericordiam, Apostolum sequens, qui dicit: *Facti sumus paruuli in medio vestrum, tanquam si nutrix foueat pullos suos.*

1. Thes. 2.

Digitized by Google

Cap. III. *De Monachis.*

MOnachis autem summopere studendum est, vt Apostolicam vitam tenentes, sicut in vnum constituti esse noscuntur, ita vnum cor habeant in Deo: nihil sibi proprium vendicantes, nec quantulumcumque amorem rei priuatæ gerentes; sed iuxta exemplum Apostolicum, omnia Act. 4. communia habentes, in præceptis Christi fideliter permanendo proficiant. Patri honorem debitum referentes; erga seniores obedientiam, erga æquales incitamentum virtutum, erga minores boni exempli magisterium conseruabunt. Nemo cæteris se iudicet meliorem, sed inferiorem se omnibus deputans, tanta humilitate clarescat, quanto plus cæteris culmine virtutum coruscat. Abstineat etiam à furore, & à detractione. Parcat Monachus linguæ. Indecenter quoque vel notabiliter non incedat. Philargyriæ contagium vt lethiferam pestem abhorreat: à turpibus verbis vel otiosis linguam auertat; atque indesinenter cor mundum labiaque exhibeat. Affectus quoque animi turpes ab intentione cogitationis abstergat; seque per compunctionem cordis in studio sanctæ meditationis exerceat. Torporem somni atque pigritiæ fugiat, vigiliisque & orationibus sine intermissione intendat. Gulæ concupiscentiam deprimat, atque abstinentiæ virtutibus semetipsum pro studio domandarum libidinum affligat, domans ieiuniis carnem, quantum valetudo corporis finit. Liuore quoque inuidiæ de fraternis profectibus nequaquam tabescat; sed quietus atque pacificus per amorem fraternæ dilectionis de cunctorum gaudeat meritis. Iracundiæ perturbationem à se reiiciens, & patienter omnia sustinens, nulla tristitia, nullo temporali mœrore afficiatur: sed contra omnia aduersa interiori gaudio fretus, ipsam postremo vanæ gloriæ laudem procul à se abiicia-, & Deo tantum interius humili corde placere studeat: vt dum his virtutibus radiat, merito nomen suæ professionis retineat.

Cap. IV. *De Conuersis.*

QVi renuncians sæculo ad Monasterium venerit, non statim in cœtum delegandus est Monachorum. Vitam enim vniuscuiusque in hospitalis seruitio tribus mensibus considerari oportet: quibus peractis ad cœtum sanctæ Congregationis accedet: neque enim intus, suscipi quemquam conuenit, nisi prius foris positus, eius humilitas, siue patientia comprobetur. Qui relicto sæculo ad militiam Christi pia & salubri humilitate conuertuntur, omnia sua primum aut indigentibus diuidant, aut Monasterio conferant. Tunc enim serui Christi liberum animum diuinæ militiæ offerunt, quando à se spei sæcularis vincula cuncta præcidunt. Qui non rigida intentione conuertitur, cito aut superbiæ morbo, aut vitio luxuriæ subditur. Nequaquam ergo debet à tepore inchoare, qui mundo renuntiat, ne per ipsum teporem rursus in amorem sæculi cadat. Omnis Conuersus non est recipiendus in Monasterio, nisi se prius ibi scriptis suæ professionis spoponderit permansurum. Sicut enim hi qui ad sæcularem promouentur militiam, in legionem non transeunt, nisi antea in

Digitized by Google

tabulas conferantur; ita & ij qui in ſpiritalibus caſtris cœleſti militia ſunt ſignandi, niſi prius profeſſione verbi aut ſcripti teneantur, in numerum ſocietatemque ſeruorum Chriſti tranſire non poſſint. Quicunque à parentibus propriis in Monaſterio fuerit delegatus, nouerit ſe ibi perpetuo
1.Reg.1. permanſurum. Nam Anna Samuël puerum natum & ablactatum Deo pietate qua vouerat, obtulit: quique & in miniſterio templi, quo à matre fuerat functus permanſit, & vbi conſtitutus eſt, deſeruiuit. Qui in Monaſterium prior ingreditur, primus erit in cunctis gradu vel ordine. Nec quærendum eſt ſi diues ſit aut pauper, ſeruus an liber, iuuenis an ſenex, ruſticus an eruditus: in Monachis enim nec ætas, nec conditio quæritur, quia inter ſerui & liberi animam nulla eſt apud Deum differentia. Quicunque iugo alienæ ſeruitutis adſtrictus eſt, niſi dominus vincula eius
Iob 39. diſſoluerit, nequaquam recipiendus eſt; ſcriptum eſt enim: *Quis dimiſit onagrum liberum? & vincula eius quis ſoluit?* Onager enim liber dimiſſus, Monachus eſt, ſine dominatu & impedimento ſæculi Deo ſeruiens & à turbis remotus, tunc enim libera ſeruitute Deo quiſque famulatur,
Matt. 11. quando nullius carnalis conditionis pondere premitur: vbi enim iam ſuaue iugum, & leue onus Chriſti eſt, durum & graue eſt portare ſeruitium ſæculi. Habemus hoc exemplum etiam in lege mundiali, vbi ſerui non militant, niſi ſeruitute depoſita. Si quis vult coniugatus conuerti ad Monaſterium, non eſt recipiendus, niſi prius à coniuge caſtimoniam profitente fuerit abſolutus: nam ſi illa, viuente illo, per incontinentiam alteri nupſerit, vxor proculdubio adultera erit, nec recipitur apud Deum eiuſmodi conuerſio, quam ſequitur coniugalis fidei proſtitutio. Tales tunc ſine culpa ſequuntur relicto ſæculo Chriſtum, ſi habeant ex pari voluntate conſenſum caſtitatis. Qui aliquid habentes in ſæculo conuertuntur, non extollantur, ſi de ſuis facultatibus quodcumque Monaſterio contulerunt: ſed potius timeant, ne per hæc in ſuperbiam labantur, & pereant, quibus melius eſſet, ſi diuitiis ſuis cum humilitate in ſæculo perfruerentur, quam vt iam pauperes effecti, de earum diſtributione elatione ſuperbiæ extollantur. Hi qui ſæculi diuitias relinquentes conuerſi ſunt, non deſpiciant eos, qui de paupertate venerunt; quia apud Deum vnius ordinis habentur omnes, qui conuertuntur ad Chriſtum. Neque enim differt vtrum ex inopi, vel ſeruili conditione ad ſeruitium Dei quiſque venerit, an ex generoſa & locuplete vita. Multi enim ex plebeio cenſu documentis virtutum eximiis enitentes, prælatiores nobilibus facti ſunt, eoſque virtutum excellentia præuenerunt, & qui erant conditione infimi, virtutis merito effecti ſunt primi. Nam propterea *infirma mundi elegit Deus,*
1. Cor. 1. *vt confunderet fortia: & ignobilia mundi, & ea quæ non ſunt, vt ea quæ ſunt euacuaret: vt non glorietur omnis caro in conſpectu eius.* Qui ex paupertate ad Monaſterium veniunt, non extollantur in ſuperbiam; quia ſe ibi æquales aſpiciunt iis, qui aliquid in ſæculo videbantur: neque enim dignum eſt, vt vbi diuites celſitudine depoſita ſæculari ad humilitatem deſcendunt, ibi pauperes elatione mentis ſuperbi efficiantur: quibus

Digitized by Google

oportet, vt depoſita arrogantia humiliter ſapiant, ſuæque paupertatis & inopiæ memores ſemper exiſtant.

CAP. V. *De familiaris rei vitæque appetitu.*

MOnachi in communi viuentes nihil peculiare ſibi facere audeant: neque in ſuis cellulis quidquam quod ad victum, vel ad quamlibet rem aliam pertineat, ſine regulari diſpenſatione habere vel poſſidere præſumant. In Pentecoſte autem, qui eſt dies remiſſionis, omnes fratres ſub diuina profeſſione ſe alligent nihil peculiare apud conſcientiam ſuam habere. Si quid à parentibus, vel extraneis Monacho collatum fuerit, non erit ſub iure priuatæ rei habendum; ſed in poteſtate Abbatis in commune redactum, cui neceſſe erit præbeatur. Monachus enim quidquid quomodocunque acquirit, non ſibi, ſed Monaſterio acquirit. Nullus peculiariter ſeparatam ſibi ad habitandum cellulam expetat, in qua priuatim à cœtu remotus viuat, præter eum, qui fortaſſe morbo, vel ætate defeſſus, hoc ex conſulto Patris Monaſterij promeruerit. Cæteri vero quibus nec languor, nec ſenectus ineſt, in ſancta ſocietate communem vitam & conuerſationem retinebunt. Nullus ſeparatam cellulam, à cœtu remotus ſibi expetet, in qua ſub ſtudio recluſionis aut inſtanti otio, aut latenti vitio ſeruiat, & maximè vanæ gloriæ aut mundialis opinionis famæ. Nam plerique proinde recluſi latere volunt, vt pateant: vt qui viles erant, aut ignorabantur foris poſiti, ſciantur, atque honorentur incluſi. Nam reuera omnis qui propter vitæ quietem à turbis diſcedit, quanto magis à publico ſeparatur, tanto minus latet. Oportet ergo tales in ſancta ſocietate commorari, atque ſub teſtimonio vitam ſuam tranſigere: vt ſi quid in eis vitiorum eſt, dum non celatur, curetur: ſi quid vero virtutum, ad imitamentum proficiat aliorum, dum humilitatis eorum exempla alij contuentes, erudiuntur. Nullus Monachorum propinquitatis cauſa terrenis curis ſe ſubdat. Sequendum eſt enim, qui dicit patri ſuo & matri neſcio vos; & fratribus ſuis ignoro illos, & neſcierunt filios, hi cuſtodierunt eloquium tuum, & præcepta ſeruauerunt. Multi enim Monachorum, iuxta cuiuſdam Patris ſententiam, amore parentum ſæcularibus actibus, & forenſibus negotiis inuoluti, dum propinquitati prodeſſe cupiunt, ſuas animas perdiderunt. *Nemo quippe militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus, vt ei placeat cui ſe probauit.* Proinde & nos liberi ab actibus ſæculi eſſe debemus, vt Chriſto placeamus: nam & qui mundo militant, à reliquis ſæculi negotiis vacant, vt expediti ſuo principi placeant. Non eſt præſumendum ſine conſcientia Abbatis, egenis vel quibuſlibet conferre de eo, quod regulari diſpenſatione noſcitur Monachus poſſidere; nec cum alio fratre quippiam commutare, niſi Abbas vel Præpoſitus illi iuſſerit, nulli licebit: nec habebit quicquam præter illa, quæ communi Monaſterij lege conceſſa ſunt. 2. Tim. 2.

Digitized by Google

CAP. VI. *De opere Monachorum.*

MOnachus ſemper operetur manibus ſuis, ita vt quibuſlibet variis opificum artibus, laboriſque ſtudium ſuum impendat, ſequens Apoſtolum, qui dicit: *Neque panem gratis manducauimus; ſed in labore & fatigatione nocte & die operantes.* Et iterum; *Qui non vult operari, non manducet.* Per otium enim libidinis & noxiarum cogitationum nutrimenta concreſcunt; per laboris vero exercitium vitia nihilominus elabuntur. Nequaquam debet Monachus dedignari verſari in opere aliquo Monaſterij vſibus neceſſario. Nam & Patriarchæ greges pauerunt; & gentiles philoſophi ſutores & ſartores fuerunt: & Ioſeph iuſtus, cui Virgo Maria deſponſata extitit, faber ferrarius fuit. Siquidem & Petrus princeps Apoſtolorum piſcatoris officium geſſit, & omnes Apoſtoli corporale opus faciebant, vnde vitam corporis ſuſtentabant. Si igitur tantæ auctoritatis homines laboribus & operibus etiam ruſticanis inſeruierunt; quanto magis Monachi, quos oportet non ſolum vitæ ſuæ neceſſaria propriis manibus exhibere, ſed etiam indigentiam aliorum laboribus ſuis reficere? Qui viribus corporis, & integritate ſalutis conſiſtunt, ſi in opere otioſi ſunt, dupliciter peccare noſcuntur: quia non ſolum non laborant, ſed etiam alios vitiant, & ad imitationem ſuam inuitant. Propterea enim quiſque ad Deum conuertitur, vt ei ſeruiens laboris habeat curam: non vt otio deditus, inertia pigritiaque paſcatur. Qui ſic volunt lectioni vacare, vt non operentur, ipſi lectioni contumaces exiſtunt, quia non faciunt quod ibi legunt. Ibi enim ſcriptum eſt; *Operantes ſuum panem manducent.* Et iterum: *Ipſi enim ſcitis quomodo oportet imitari nos; quia non inquieti fuimus inter vos; neque panem gratis ab aliquo manducauimus, ſed in labore, & fatigatione, die ac nocte operantes, ne quem veſtrum grauaremus.* Qui per infirmitatem corporis operari non poſſunt humanius clementiuſque tractandi ſunt: nec contra eos murmurandum eſt ab eis, qui vires laborandi habent: ſed magis conſulendũ eſt eis, quos ſciunt corpore infirmos. Ipſi autem qui non poſſunt eos, qui laborant & poſſunt, meliores ſibi felicioreſque fateantur. Qui vero lãguidus eſt, & laborem operum corporaliũ ſuſtinere non poteſt, conſulendũ eſt illi, & eius infirmitas temperanda eſt. Qui vero ſani ſunt, & fallũt, procul dubio dolendi atq; lugendi ſunt: quia non corpore, ſed (quod peius eſt) mẽte ægroti ſunt: quiq; etſi humanis oculis conuinci non poſſunt, Deũ tamen latere non poſſunt. Tales igitur aut ferẽdi ſunt, ſi ægritudo latet; aut diſtringẽdi, ſi ſanitas pateat. Monachi operantes meditari aut pſallere debent, vt carminis verbique Dei delectatione conſolentur ipſum laborem. Si enim ſæculares opifices inter ipſos labores ſuorum operum, amatoria turpiaque cantare non deſinunt, atque ita horam ſuam in cantibus & fabulis implicant, vt ab opere manus non ſubtrahant: quanto magis ſeruus Chriſti, qui ſic manibus operari debet, vt ſemper laudem Dei in ore habeat: & lingua eius Pſalmis & Hymnis inſeruiat? Laborandum eſt ergo corpore, animi fixa in Deum intentione; ſicque manus in opere implicanda eſt, vt mens non auertatur à Deo. Propriis autem temporibus oportet operari Monachum, & propriis ora-

2. Theſ. 3. Ibid.

3. Theſ. 3.

Digitized by Google

tioni, lectionique incumbere. Horas enim debet habere Monachus congruas ad singula officia deputatas. Partes autem temporum suis quibusque operibus taliter deputantur. Æstate enim à mane vsque ad horam tertiam laborare oportet: à tertia autem vsque ad sextam lectioni vacare: dehinc vsque ad nonam requiescere; post nonam autem vsque ad tempus vespertinum iterum operari. Alio autem tempore, id est, Autumno, Hyeme, siue Vere, à manè vsque ad Tertiam legendum. Post celebrationem; Tertiæ vsque ad Nonam, laborandum est: post refectionem autem Nonæ, aut operari oportet, aut legere, aut sono vocis aliquid meditari. Quæcumque autem operantur Monachi manibus suis, Præposito deferant, Præpositus autem principi Monachorum: nihilque operis apud fratres remaneat, ne sollicitudinis eius cura mentem ab intentione contemplationis auertat. Hortos olerum, vel apparatus ciborum propriis sibi manibus fratres exerceant: ædificiorum autem constructio, vel cultus agrorum, ad opus seruorum pertinebunt. Nullus Monachus amore priuati operis illigetur: sed omnes in commune laborantes Patri sine obmurmuratione obtemperabunt. Monachi Præpositis suis sine vlla murmuratione obtemperare debent: ne fortè murmurando pereant, sicuti perierunt qui in deserto murmurauerunt. Si enim paruulis adhuc in lege, & rudibus nequaquam indultum est, quanto magis iis, qui perfectionis legem perceperunt, non parcet, si talia gesserint?

Cap. VII. *De psallendi officio.*

IN psallendi autem officio ista erit discretio: dato enim legitimis temporibus signo ad Horas Canonicas festinabunt fratres cum properatione, omnes ad chorum occurrant: nullique ante expletum officium licebit egredi, præter eum, quem necessitas naturæ compulerit. Recitantibus autem Monachis, post consummationem singulorum Psalmorum prostrati omnes humi, pariter adorabunt, celeriterque surgentes Psalmos sequentes incipient: eodemque modo per singula officia facient. Quando celebrantur Psalmorum spiritalia sacramenta, refugiat Monachus risus, vel fabulas; sed hoc meditetur corde, quod psallitur ore. In Tertia, Sexta, & Nona, tres Psalmi dicendi sunt, Responsorium vnum, lectiones ex veteri nouoque testamento duæ; deinde Laudes, Hymnus atque Oratio. In Vespertinis autem officiis, primo lucernarium, deinde Psalmi duo, Responsorium vnum, & Laudes, Hymnus, atque Oratio dicenda est. Post Vespertinum autem congregatis fratribus, oportet vel aliquid meditari, vel de quibusdam diuinæ lectionis quæstionibus disputare, conferendo piè atque salubriter, tantumque meditando disputandoque immorari, quoadvsque Completorij tempus possit occurrere. Ante somnum autem, sicut mos est, peracto Completorio, valedictis inuicem fratribus, cum omni cautela & silentio quiescendum est, vsquequo ad vigilias consurgatur. In quotidianis vero officiis vigiliarum, primum tres Psalmi Canonici recitandi sunt, deinde tres Missæ Psalmorum, quarta Canticorum, quinta

Digitized by Google

matutinorum officiorum. In Dominicis vero diebus, vel festiuitatibus Martyrum, solemnitatis causa singulæ superaddantur missæ. Verum in vigiliis recitandi aderit vsus; in matutinis psallendi canendique consuetudo: vt vtroque modo seruorum Dei mentes diuersitatis oblectamento exerceantur, & ad laudem Dei sine fastidio ardentius excitentur. Post vigilias autem vsque ad matutinum reficiendum est: post matutinum autem aut operandum aliquid, aut legendum. Lectiones autem ex veteri & nouo testamento tempore officij quotidianis diebus recitentur: Sabbati autem die atque Dominico, ex nouo tantum pronuncientur. Monachus autem corporis sanitate consistens, si vigiliis vel quotidianis officiis defuerit, perdat communionem.

CAP. VIII. *De collatione.*

AD audiendum in collatione Patrem tribus in hebdomada vicibus fratres post celebratam tertiam, dato signo, ad collectam conueniant. Audiant seniorem docentem, instruentem cunctos salutaribus præceptis. Audiant patrem studio summo & silentio, intentionem animorum suorum suspiriis & gemitibus demonstrantes. Ipsa quoque collatio erit, vel pro corrigendis vitiis, instruendisque moribus, vel pro reliquis causis ad vtilitatem Cœnobij pertinentibus. Quod si talia desunt, pro consuetudine tamen disciplinæ nequaquam erit omittenda collatio; sed in præfinitis diebus, cunctis pariter congregatis præcepta Patrum regularia recensenda sunt: vt qui necdum didicerunt, percipiant, quod sequantur; qui vero didicerunt, frequenti memoria admoniti sollicitè custodiant quod nouerunt. Sedentes autem omnes in collatione tacebunt; nisi fortè quem auctoritas Patris præceperit, vt loquatur.

CAP. IX. *De codicibus.*

OMnes codices custos sacrarij habeat deputatos, à quo singulos singuli fratres accipient, quos prudenter lectos, vel habitos, semper post Vesperum reddent. Prima autem hora codices singulis diebus petantur: qui vero ante vel tardius petierit, non est dandum illi. De his autem quæstionibus, quæ leguntur, nec fortè intelliguntur, vnusquisque fratrum aut in collatione, aut post vesperum Abbatem interroget; & recitata ad locum lectione, ab eo expositionem accipiat, ita vt, dum vni exponitur, cæteri audiant. Gentilium autem libros, vel hæreticorum volumina Monachus legere caueat: melius est enim eorum pernicioſa dogmata ignorare, quam per experientiam in aliquem laqueum erroris incurrere.

CAP. X. *De Mensis.*

TEmpore quo refectionis debitum soluitur, claustra Monasterij obserentur, nec vllus extraneus interesse præsumat; ne quietem fraternam præsentia sua impediat. Refectionis tempore dato signo pariter omnes concurrant. Qui autem ad mensam tardius venerit, aut pœnitentiam agat, aut ieiunus ad suum opus vel cubile recurrat. Nemo autem ad vescendum ibit, antequam ad vocandum omnes vox signi solita insonuerit. Refectorium pariter cunctis fratribus vnum erit, ad singulas

Digitized by Google

menſas deni conueſcentes reſideant: reliqua turba paruulorum adſtent. Tempore conueſcentium fratrum omnes diſciplinæ gerant ſilentium, Apoſtolo obtemperantes, qui dicit: *Cum ſilentio operantes ſuum panem manducent.* Vnus tamen in medio reſidens, benedictione accepta de ſcripturis aliquid legat, cæteri veſcentes tacebunt, lectionem attentiſſimè audientes: vt ſicut illis corporalis cibus refectionem carnis præſtat, ita mentem eorum ſpiritalis ſermo reficiat. Nullus ad menſas clamor excitetur: ſoli tantum Præpoſito ſollicitudo maneat in his, quæ ſunt veſcentibus neceſſaria. Abbas, citra languoris neceſſitatem, cibos in conſpectu pariter cum fratribus ſumat: nec aliud quam cæteri, nec cultius, quam quæ in commune conſiſtunt, præparari ſibi quidpiam expetat; ſicque fiat, vt dum præſens eſt, omnia diligentius adminiſtrentur, & dum communia ſunt, ſalubriter & cum caritate ſumantur. Æqualia quippe erunt menſarum omnium fercula, ſimilibuſque alimentis cuncti reficiendi ſunt fratres. Quidquid præſens refectio dederit, omnes ſine murmuratione percipiant: nec id deſiderent, quod edendi voluptas appetit, ſed quod naturæ neceſſitas quærit; ſcriptum eſt enim: *Carnis curam ne feceritis in deſideriis.* Per omnem autem hebdomadam fratres viles olerum cibos, ac pallentia vtantur legumina: in diebus vero ſanctis interdum cum oleribus leuiſſimarum carnium alimenta. Non erit vſque ad ſatietatem reficiendum corpus, ne forte intereat animus: nam ex plenitudine ventris cito excitatur luxuria carnis. Qui autem appetitum edacitatis reprimit, ſine dubio laſciuiæ motus reſtringit. Tanta cum diſcretione reficiendum eſt corpus, vt nec nimia abſtinentia debilitetur, nec ſuperflua edacitate ad laſciuiam moueatur. In vtroque ergo temperantia adhibenda eſt: ſcilicet, vt & vitia carnis non præualeant, & virtus ad miniſterium bonæ operationis ſufficiat. Quicunque ad menſam reſidens à carnibus, vel vino ſe abſtinere voluerit, non eſt prohibendus: abſtinentia enim non prohibetur, ſed potius collaudatur: tantum ne ex contemptu creatura Dei humanis conceſſa vſibus execretur. Nullum eſus furtiua contaminatio polluat, aut impudens vel priuatus extra communem menſam appetitus: excommunicationis enim ſententiæ ſubiacebit, qui vel occultè, vel extra ordinariam menſam aliquid deguſtauerit. Ante refectionis tempus nullus veſci audeat, præter eum, qui ægrotat: qui enim tempus edendi anteceſſerit, ſubſequentibus pœnis abſtinentiæ ſubiacebit. Sitienti cuipiam aut defectum patienti ante edendi tempus conſulendum eſt, Abbate vel Præpoſito ordinante, non tamen palam; ne fortè ſitire, vel eſurire alios cogat. Hebdomadarius ſolus cibos deguſtet, nec quis id alius audeat: ne ſub occaſione deguſtandi, gulæ vel gutturi ſatisfaciat. Laïci miniſtri menſis Monachorum nullatenus intererunt: nec enim poterit illis menſæ communis eſſe locus, quibus diuerſus eſt Præpoſitus. Monachi cum à menſis ſurrexerint, ad orationem omnes concurrant, Quod menſæ redundauerit, omni cura ſeruatum egentibus diſpenſabitur. In refectione Monachorum à diebus Pentecoſtes vſque ad autumni principium tota æſtas interdiana pran-

2. Theſ. 3.

2. Cor. 7.

Digitized by Google

dia; cœna tantum apponatur. In vtriſque temporibus refectio menſæ tribus erit pulmentis, olerum ſcilicet, & leguminum, & ſi quid tertium fuerit, pomorum, Ternis quoque poculis fraterna reficienda eſt ſitis. In obſeruatione autem Quadrageſimæ ſicut fieri ſolet, poſt expletum ieiunium, pane ſolo & aqua contenti omnes erunt; vino autem, & oleo abſtinebunt.

CAP. XI. *De feriis.*

HÆ ſunt feriæ Monachorum, in quibus ieiunia conquieſcunt. In primis venerabilis dies Dominicus nomini Chriſti dicatus; qui ſicut propter myſterium Reſurrectionis eius ſolemnis eſt,& ita apud omnes ſeruos eius celebritatem conuiuij votiuo gaudio retinebit. Item à primo die Paſchæ vſque ad Pentecoſten, quinquaginta ſcilicet continuis diebus, ieiunium à ſanctis Patribus diſſolutum eſt; propter Reſurrectionem videlicet Chriſti, & Aduentum Spiritus ſancti: vt hi dies non in figura laboris, quod Quadrageſimæ tempus ſignificat; ſed in quiete lætitiæ laxatis ieiuniis celebrentur. Placuit etiam Patribus à die natalis Domini vſque ad diem Circumciſionis ſolemne tempus efficere, licentiamque veſcendi habere. Non aliter & dies Epiphaniæ ex veteri regula reficiendi indulgentiam conſequuta eſt: ſiquidem & dum quiſque fratrum conuertitur, alij ex aliis Monaſteriis fratres gratia viſitandi concurrunt, pro caritate adimplenda interrumpuntur ieiunia; ſi tamen non fuerint generalia. Præter hæc alia tempora liberè licenterque ieiuniorum inſeruiunt. Si qui autem Monachorum prædictis temporibus ieiunare diſponunt, nequaquam prohibendi ſunt: nam multi antiquorum Patrum his diebus in eremo abſtinuiſſe, nec aliquantum ieiunia ſoluiſſe leguntur niſi tantum diebus Dominicis, propter Reſurrectionis Chriſti lætitiam.

CAP. XII. *De ieiunijs.*

IEiuniorum autem hos dies potiſſimum veteres elegerunt. Primum ieiunium Quadrageſimæ quotidianum, in qua maior abſtinentiæ obſeruantia manebit in Monachis, quoniam non ſolum à prandiis, ſed etiam à vino & ab oleo abſtinetur. Secundum ieiunium interdianum poſt Pentecoſten alta die inchoatum, vſque ad æquinoctium autumnale protenditur, ternis ſcilicet diebus per ſingulas hebdomadas, propter æſtiuum ſolis ardorem. Tertium ſequitur quotidianum ieiunium, ab octauo decimo Calendas Octobris, vſque ad Natale Dominicum, in quo quotidiana ieiunia nequaquam ſoluuntur. Quartum item quotidianum ieiunium poſt diem Circumciſionis exoritur, peragiturque vſque ad ſolemnia Paſchæ. Hi autem qui vetuſtate corporis conſumpti, aut teneræ ætatis fragilitate detenti ſunt, non ſunt quotidianis exercendi ieiuniis: ne aut ſeneſcens ætas antequam thoriatur, deficiat; aut creſcens priuſquam proficiat, cadat; & ante intereat, quam bonum facere diſcat.

Digitized by Google

Cap. XIII. *De habitu Monachorum.*

CVltus veſtium, vel indumentorum inſignia Monacho deponenda. Munitus debet eſſe Monachus, non delicatus. Sicut autem non oportet in Monacho eſſe notabilis habitus: ita nec ſatis abiectus. Nam pretioſa veſtis animam ad laſciuiam pertrahit; nimis vilis aut dolorem cordis parit, aut morbum vanæ gloriæ contrahit. Veſtimenta non erunt æqualiter diſtribuenda omnibus; ſed cum diſcretione, prout cuiuſque ætas vel gradus expoſtulat. Ita enim & Apoſtolos feciſſe legimus, ſicut ſcriptum eſt: *Erant illis omnia communia; & diſtribuebatur vnicuique prout opus erat.* Act. 4. Vniuſcuiuſque autem fratris ſupplementum vel indigentia inſpiciatur: vt qui habent, contenti ſint; & qui non habent, accipiant. Nam habenti non dabitur; vt ſit, vnde egentibus tribuatur. Porro linteo non oportet Monachum indui: orarium, birros, planetas non eſt fas vti, neque illa indumenta vel calceamenta, quæ generaliter cætera Monaſteria abutuntur. Ternis autem tunicis, & bonis palliis, ſinguliſque cucullis contenti erunt ſerui Chriſti, quibus ſupra adiicietur melotes pellicea, mappula, manicæ quoque pedules, & caligæ. His tantum contenti erunt, nihil præterea in habitu aliud præſumentes. Pedules autem vtentur in Monaſterio, quamdiu hyemis coëgerit violentia; ſiue dum fratres gradiuntur in itinere, vel proficiſcuntur ad vrbem. Monachi autem in Monaſterio palliis ſemper operiantur, vt pro honeſtate tecti incedant, & in miniſterio operis expediti diſcurrant. Sane ſi forte quis pallium non habeat, humeris mappulam ſuperponat. Nullus Monachorum vultus curam gerat, per quod laſciuiæ & petulantiæ crimen incurrat: non eſt enim mente caſtus, cuius aut corporis cultus, aut impudicus extat inceſſus. Nullus Monachorum comam nutrire debet: nam qui hoc imitantur, etſi ipſi hoc ad decipiendos homines per ſpeciem ſimulationis non faciant, alios tamen ſcandalizant; ponentes offendiculum infirmis, & ſanctum propoſitum vſque ad blaſphemiam perducentes. Tondere ergo debent iſti, quando & omnes, immo ſimul ac pariter omnes. Nam reprehenſibile eſt, diuerſum habere cultum, vbi non eſt diuerſum propoſitum.

Caput XIV. *De ſtrato, ſiue de illuſionibus nocturnis.*

ABbatem cum fratribus pariter in Congregatione commorari oportet; vt communis conuerſatio, & teſtimonium bonæ vitæ, & reuerentiam præbeat diſciplinæ. Fratres quoque omnes, ſi poſſibile eſt, in vno conclaui commorari decet. Quod ſi difficile fuerit, certè vel decem, quibus vnus eſt præponendus decanus, quaſi rector & cuſtos, Specioſam, vel variam ſupellectilem Monachum habere non licet, cuius ſtratus erit ſtorea, & ſtragulum, pelleſque lanatæ duæ, galnabis quoque & fæciſtergium, geminuſque ad caput puluillus. Per ſingulas hebdomadas Abbas, ſiue Præpoſitus lectulos cunctorum perſpiciat, ne quid indigeat frater, ſeu ſuperfluum habeat. Nocte dum ad dormiendum itur, ſeu poſtquam quieſcitur, alteri nemo loquatur. In no-

Digitized by Google

cturnis tenebris nemo loquatur fratri cui obuiat. Duobus in lecto vno iacere non liceat. Lux autem nocte dormientium locum illustret: vt depulsis tenebris testimonium pateat singularis quietis. Monachi stratus in nulla turpi cogitatione versetur, sed in sola contemplatione Dei accubans, & requiem corporis, & quietem habeat cordis, cogitationesque prauas ab se repellat, bonis obiectis, turpes ab se remoueat: nam animi motus imaginibus suis agitur: & qualis vigilanti cogitatio fuerit, talis & imago per soporem occurrit. Qui nocturna illusione polluitur, publicare hoc Patri Monasterij non moretur, culpæque suæ meritis hoc tribuat & occultè pœnitentiam agat: sciens quia nisi præcessisset in eo fluxus animi turpia cogitantis, non sequeretur in eo fluxus sordidæ atque immundæ pollutionis. Quem enim præuenerit cogitatio illicita, tentatio illum fœdat immunda. Qui nocturno delusus phantasmate fuerit, tempore officij in sacrario stabit; nec audebit eadem die Ecclesiam introire, antequam sit lotus & aquis & lacrymis. In lege quippè qui somnio nocturno polluebatur, egredi iubebatur è castris, nec regredi prius quam ad vesperam lauaretur. Et si illi in carnali populo ita, quid spiritalis seruus Christi facere debeat? qui magis contaminationem suam debet respicere, & longè ab altero positus mente & corpore pertremiscere, atque in figura aquæ pœnitentiæ lacrymas adhibere: vt non solum aquis, sed etiam fletibus studeat ablui, quidquid fortè per occultam culpam immunda contaminatio polluit. Qui fornicationis tentamentis exæstuat, oret indesinenter, atque abstineat: nec erubescat confiteri libidinis æstum, quo vritur; quia vitium detectum cito curatur; latens vero, quanto amplius occultatum fuerit, tanto magis profundè serpit: quod reuera qui publicare negligit, curari minimè cupit.

Deut. 32.

CAP. XV. *De delinquentibus.*

SI quis in aliquo leui delicto titubans oberrauerit, semel atque iterum admonendus est: qui si post secundam admonitionem à vitio nequaquam fuerit emendatus, congrua facti sui animaduersione coërceatur. Peccantem nullus occultet: criminis enim est consensio post secundam admonitionem celare quempiam peccatorem. Si quis sæpius peccantem viderit, prius hoc vni vel duobus demonstret fratribus, quorum testimonio possit conuinci, si negauerit qui deliquit. Peccatum palam commissum palam est arguendum: vt dum peccans manifestè emendatur, hi qui eum in malo imitati sunt, corrigantur. Sicut autem vnius delicto sæpe multi pereunt; ita vnius emendatione plerumque multi saluantur. Qui vero in fratrem peccauerit, si statim reminiscens ad veniam poscendam fuerit inclinatus, percipiat ab eo indulgentiam, cui cognoscitur intulisse iniuriam. Qui autem non petit, aut non ex animo postulat in collationem deductus iuxta excessum iniuriæ congruæ subiaceat disciplinæ. Qui sibi inuicem conuitia obijciunt, si iterum inuicem sibi celeriter laxando ignoscunt, hi iam ab alio iudicandi non sunt; quia pariter sibi veniam dare festinauerunt: si tamen excedere in semetipsos frequentius non præsumant.

Digitized by Google

sumant. Qui sponte culpam confitetur quam gessit, veniam promereri debet, quam expetit. Oretur igitur pro eo, eique confestim, si leuis culpa est, postulata indulgentia præbeatur. Qui pro graui vitio sæpè excommunicatus emendare neglexerit, tam diu damnationi subiaceat, quousque vitia inolita deponat: vt quem semel inlata animaduersio non coërcuit, frequens seueritas censeat emendandum. Quamuis frequentium grauissimorumque vitiorum voragine sit quisquam immersus, non tamen à Monasterio proiiciendus, sed iuxta qualitatem delicti coërcendus est: ne forte qui poterat per diuturnam pœnitudinem emendari, dum proiicitur, ore diaboli deuoretur.

CAPVT XVI. *De delictis.*

DElicta autem aut leuia sunt, aut grauia. Leuioris culpæ reus est, qui otiosus esse dilexerit; qui ad officium vel ad collationem, vel ad mensam tardius venerit: qui in choro horis riserit, fabulisve vacauerit; qui relicto officio vel opere, extra necessitatis causam foras discesserit; qui torporem aut somnum amauerit: qui sæpius iurauerit; qui multiloquus fuerit: qui ministerium cuiuslibet operis iniunctum sibi sine benedictione susceperit, ac peracto opere benedictionem minimè postulauerit, qui iniunctum opus negligenter vel tardius expleuerit; qui casu vas aliquod fregerit; qui damnum rei paruæ intulerit; qui codice negligenter vsus fuerit; qui alicubi ad momentum secesserit: qui occultè literas ab aliquo, vel quodlibet munus acceperit; vel epistolam suscipiens occultauerit, aut sine Abbatis consensu rescripserit, vel quemlibet parentum, vel sæcularium, sine iussu senioris aut viderit, aut cum eo locutus sit: qui seniori inobediens fuerit; qui contumaciter seniori responderit: qui erga seniorem linguam non represserit: qui lasciuus in lingua fuerit; qui inhonestè incesserit; qui iocauerit; qui satis riserit; qui cum excommunicato locutus fuerit, orauerit, aut comederit: qui illusionem nocturnam Patri non patefecerit. Hæc igitur & his similia triduana excommunicatione emendanda sunt. Grauiori autem culpæ obnoxius est, si temulentus quisque sit, si discors, si turpiloquus, si feminarum familiaris, si seminans discordias, si iracundus, si altæ & erectæ ceruicis, si mente tumidus, vel iactanti incessu immoderatus; si detractor, susurro, vel inuidus; si præsumptor rei peculiaris, si pecuniæ contagio implicatur, si aliquid præter regularem dispensationem superfluum possideat: si fraudator rei acceptæ, vel commissæ sibi, aut minus commissæ. Inter hæc si se de rebus secum allatis extulerit, vel de iis per inobedientiam murmurauerit; si rei maioris damnum intulerit, si furatus fuerit, si periurauerit; si falsum dixerit, si contentiones & rixas amauerit, si manifestum conuitium fratri intulerit, si personam innocentis falso crimine maculauerit, si contumaci animo seniorem despexerit, si rancorem aduersus fratrem tenuerit, si peccanti in se, & postea supplicanti veniam non concesserit; si cum paruulis iocauerit, si cum altero in vno lecto iacuerit, si extra communem mensam priuatim; vel furtim quippiam sumpserit; si ali-

cubi extra consultum Præpositi vel Abbatis discedens medio die, vel amplius commoratus fuerit: si, vt otiosus sit, falsam infirmitatem prætenderit. Hæc & similia iuxta arbitrium Patris diuturna excommunicatione purganda sunt; vt qui grauiter peccare noscuntur, acriori seueritate coërceantur.

Cap. XVII. *De excommunicatis.*

SAtisfactio delinquentium hæc est. Fratribus in Ecclesia constitutis, peracto pœnitentiæ tempore, excommunicatus vocatus soluet statim cingulum extra chorum humo prostratus, quousque celebritas expleatur; cumque iussum fuerit ab Abbate de terra consurget, ingredienſque chorum oret. Post hæc data oratione pro eo ab Abbate, & respondentibus cunctis, Amen, surget, atque omnibus pro negligentia veniam poscat, adepturus indulgentiam post huius emendatoriæ satisfactionis censuram. In minori ætate constituti non sunt coërcendi sententia excommunicationis, sed pro qualitate negligentiæ congruis emendandi sunt plagis: vt quos ætatis infirmitas à culpa non reuocat, flagelli disciplina compescat. Excommunicatis autem ab his locis, quibus fuerint constituti: ante pœnitentiæ tempus expletum, progredi prohibeatur. Ad excommunicatum nulli liceat ingredi citra imperium senioris. Cum excommunicato neque orare, neque loqui cuique licebit; cum excommunicato nulli penitus vesci licet, nec ipsi quidem qui alimentum victui præbet. Cuius biduana vel triduana fuerit illata excommunicationis suspensio, sola panis & aquæ in vespertinum erit adhibenda refectio. Excommunicatis, præter hyemis violentiam, cubile humus erit tantum, siue storea; amictus autem tegmen rasum, aut fortè cilicium: calceamentum vero spartea, aut quodlibet genus solearum. Excommunicandi potestatem habebit Pater Monasterij, siue Præpositus; reliqui autem excessus Monachorum in collecta Abbati vel Præposito deferentur; vt is qui deliquisse cognoscitur, competenti seueritate coërceatur.

Cap. XVIII. *De rebus Monasterij.*

ABbati vel Monacho Monasterij rerum non licebit facere liberum. Qui enim nihil proprium habet, libertatem rei alienæ dare non debet. Nam, sicut & sæculi leges sanxerunt, *non potest alienari possessio nisi à proprio domino.* Omne quod in Monasterium in nummo ingreditur, sub testimonio seniorum accipiendum. Eadem pecunia in tribus partibus diuidenda est: quarum vna erit pro infirmis & senibus, & pro aliquo coëmendo in diebus sanctis cultius ad victum fraternum: alia pro egenis: tertia pro vestimentis fratrum, & puerorum, vel quibuslibet ad necessitatem Monasterij coëmendis. Quas tres partes custos sacrarij suscipiat, ac præcipiente Abbate sub testimonio Præpositi vel seniorum de singulis partibus pro suis necessariis causis expendat.

Cap. XIX. *Quid ad quem pertineat.*

AD Præpositum pertinet sollicitudo Monachorum, actio causarum, cura possessionum, satio agrorum, plantatio, culturaque vinearum,

Digitized by Google

diligentia gregum, constructio ædificiorum, opus carpentariorum, siue fabrorum. Ad custodem sacrarij pertinet cura vel custodia templi signum quoque dandi in vespertinis nocturnisque officiis; vela, vestesque sacræ, ac vasa sacrorum, codices quoque, instrumentaque cuncta, oleum in vsus Sanctuarij, cera & luminaria. Iste vestiaria Monasterij suscipiat, quique etiam fila diuersa pro consuendis vestibus fratrum habebit, & quibuscunque vt necessum est, ministrabit. Ad hunc quoque pertinebit aurum & argentum, cæteraque facta infectaque æris ferrique metalla: ordinatio quoque linteariorum, fullonum, cerariorum, atque sartorum. Ad ianitorem pertinebit cura hospitum, denuntiatio aduenientium, custodia exteriorum claustrorum. Ad eum qui cellario præponitur, pertinebit sollicitudo eorum, quæ in promptuario sunt. Iste præbebit hebdomadariis quidquid necessarium est victui Monachorum, hospitum, & infirmorum. Isto præsente, dispensantur ea quæ mensis deferenda sunt. Is etiam quidquid residuum sumptui fuerit pro pauperum vsibus reseruabit. Huic quoque hebdomadarius expleta hebdomada vasa sibi tradita exhibebit, ad perspiciendum vtique si negligenter habita non sunt: ac denuo succedenti hebdomadario coram isto tradentur. Ad hunc quoque pertinent horrea, greges ouium, & pecorum, lana, & linum, auiaria, sollicitudo cibaria ad ministrandum pistoribus, iumentis, bobus, & auibus: industria quoque calceamentorum, cura Pastorum, seu piscatorum. Ad hebdomadarium pertinet cura ferculorum, administratio mensarum, signum dandi in diurnis officiis, siue in collatione, vel in collecta post solis occubitum. Ad hortulanum pertinebit munitio custodiaque hortorum, aluearia apum, cura seminum diuersorum: ac denuntiatio quid quando oporteat in hortis seri aut plantari. Ars autem pistoria ad laïcos pertinebit: ipsi enim triticum purgent; ipsi ex more molant. Massam tantumdem Monachi conficiant: & panem sibi propriis manibus ipsi faciant. Porro pro hospitibus vel infirmis laïci faciant panes. Strumentorum custodia, & ferramentorum ad vnum, quem Pater Monachorum elegerit, pertinebit, qui ea operantibus distribuat, receptaque custodia. Et licèt hæc cuncta specialiter singulis maneant distributa, omnia tamen à Patre Monasterij ordinata ad curam Præpositi pertinebunt. Ad custodiendam in vrbe cellam vnus senior & grauissimus Monachorum cum duobus paruulis Monachis constituendus est ibi, qui si culpa caret, conuenit eum perpetim perdurare. Porro cura nutriendorum paruulorum pertinebit ad virum, quem elegerit Pater, sanctum, sapientemque, atque ætate grauem, informantem paruulos non solum studiis litterarum, sed etiam documentis magisterioque virtutum. Cura peregrinorum, vel pauperum eleemosyna pertinebit ad eum, cui dispensationis potestas commissa est. Iste quod habet distribuat, communicet quod potest, non ex tristitia aut necessitate: *Hilarem enim datorem diligit Deus.* 2. Cor. 9.

Digitized by Google

CAPVT XX. *De infirmis fratribus.*

CVra infirmorum ſano, ſanctæque conuerſationis viro committenda eſt, qui pro eis ſollicitudinem ferre poſſit; magnaque cum induſtria præſtare faciat, quicquid imbecillitas eorum expoſtulat. Ipſe autem ſic ægrotis deſeruiat, vt de ſumptibus eorum veſci non præſumat. Ægrotis delicatiora præbenda ſunt alimenta, quouſque ad incolumitatem perueniant: poſtquam autem ſalutem receperint, ad vſum priſtinum reuertantur. Infirmi pro quo delicatius aluntur, fortiores inde nequaquam ſcandalizentur: qui enim ſani ſunt infirmos tolerare debent; qui autem infirmi ſunt, ſanos & laborantes anteponendos ſibi non dubitent. Nullam oportet vel veram cordis & corporis imfirmitatem tacere, vel falſam prætendere: ſed qui poſſunt, gratias Deo agant & operentur; qui vero non poſſunt, manifeſtent ſuos languores, & leuius humaniuſque tractentur. Sub prætextu infirmitatis nihil peculiare habendum; ne lateat libido cupiditatis ſub languoris ſpecie. Lauacra nulli Monacho adeunda ſtudio lauandi corporis, niſi tantummodo pro neceſſitate languoris. Nec differendum eſt propter medelam, ſi expedit; nec murmurandum eſt: quia non fit pro appetitu voluptatis, ſed pro remedio tantum ſalutis.

CAPVT XXI. *De hoſpitibus.*

ADuenientibus hoſpitibus prompta atque alacris ſuſceptio adhibenda eſt; ſcientes ob hoc nouiſſimam conſequi retributionem, ſicut & Dominus dicit: *Qui vos recipit, me recipit: qui me recipit, recipit eum qui me miſit. Qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet: & qui recipit iuſtum in nomine iuſti, mercedem iuſti accipiet: & qui potum dederit vni ex minimis iſtis calicem aquæ frigidæ tantum in nomine diſcipuli, Amen dico vobis non perdet mercedem ſuam.* Et licet omnibus hoſpitalitatis bonum cum gratia oporteat referri vberior tamen clericis & Monachis deferenda eſt honorificentia hoſpitalitatis. Præbeantur eis habitacula, lauentur eorum pedes, vt præceptum Dominicum impleatur. Congruis etiam ſumptibus eiſdem humanitatis gratia præbeatur.

Matt 10.

CAPVT XXII. *De profectione.*

NVllus Monachorum inconſulto Abbate audeat vſpiam progredi, nec aliquid præſumere ſine imperio eius, ſeu Præpoſiti. Si quando Abbas vel Præpoſitus alicubi proficiſcuntur, ille ferat fratrum ſollicitudinem, qui eſt poſt Præpoſitum ſecundus in ordine. Nullus propinquum vel extraneum hoſpitem vel Monachum familiarem ſeu parentem videre abſque imperio audeat ſenioris: neque ſine Abbatis iuſſu quiſque accipere epiſtolam, vel dare cuiquam præſumat. Quando fratres foris proficiſcuntur, vel redeunt, congregatis omnibus in vnum in Eccleſia benedictionem accipiant: eodemque modo hebdomadarij vel quarumlibet rerum diſpenſatores, ſiue dum promouentur, ſiue dum recedunt. Propter neceſſitatem aliquam Monaſterii duo fratres ſpirituales ac probatiſſimi eligantur, qui ad vrbem, vel ad poſſeſſionem mittantur. Adoleſcen-

Digitized by Google

tuli autem, vel nuper conuersi à tali ministerio remouendi: ne aut infirma ætas carnis desiderio polluatur, aut rudis conuersio ad sæculi desideria reuertatur. Monachus dum ad aliud Monasterium mittitur visitandum, quamdiu cum eis fuerit, ad quos destinatus est, ita eum oportet ibi viuere, sicut reliquum cœtum sanctorum videt, propter scandalum scilicet & perturbationem infirmorum.

CAP. XXIII. *De defunctis.*

TRanseuntibus de hac luce fratribus, antequam sepeliantur, pro dimittendis eorum peccatis sacrificium offeratur. Corpora fratrum vno sepelienda sunt loco: vt quos viuentes charitas retinuit vnitos, morientes locus vnus amplectatur. Pro spiritibus defunctorum altera die post Pentecosten sacrificium Deo offeratur, vt beatæ vitæ participes facti purgatiores corpora sua in die resurrectionis recipiant. Hæc igitur ô serui Dei, milites Christi, contemptores mundi, ita vobis custodienda volumus, vt maiorum præcepta Patrum per omnia conseruetis. Suscipite igitur inter illa & hanc admonitionem nostram, humili corde custodientes quæ dicimus, libenter sumentes quod dispensamus: quatenus vobis de effectu operis sit gloria, & nobis pro ipsa admonitione postulata proueniat venia. Deus autem omnipotens custodiat vos in omnibus bonis, & quomodo cœpit, sic confirmet gratiam suam in vobis, Amen.

Explicit Regula S. Isidori.

S. FRVCTVOSI

BRACARENSIS EPISCOPI

REGVLA MONACHORVM.

DE S. FRVCTVOSO EIVSQVE REGVLIS veterum testimonia.

MARTYROLOGIVM Rom. die xvi. Aprilis.

BRACARÆ in Lusitania S. FRVCTVOSI Episcopi

CONCILIVM TOLETAN. X. in decreto pro Potamio Episcopo.

VENERABILEM FRVCTVOSVM Ecclesiæ Dumiensis Episcopum communi omnium nostrum electione constituimus Ecclesiæ Bracarensis gubernacula continere, &c.

Digitized by Google

AVCTOR ANONYMVS VITÆ S. FRVCTVOSI apud Prudentium de Sandoual in appendice fundationum Monasticarum Hispaniæ.

IN PRÆFATIONE eius libri.

Postquam antiquas mundi tenebras superna veritatis noua irradiauit claritas, & à Sede Romana, prima sanctæ Ecclesiæ cathedra, fidei Catholicæ dogmatum rutilaret immensitas; atque ex Ægypto, Orientali Prouincia, excellentissima sacræ religionis præmicarent exempla, & huius occiduæ plagæ exiguæ perluceret extremitas; perspicuæ claritatis egregias diuina pietas duas illuminauit lucernas, Isidorum reuerendissimum scilicet virum, Hispalensem Episcopum, atque beatissimum FRVCTVOSVM, ab infantia immaculatum & iustum. Hic in sacratissimo religionis proposito Spiritus sancti flamma succensus, ita in cunctis spiritualibus exercitatus, omnibusque operibus sanctis perfectus emicuit, vt [ad] patrum se facile [quorum] æquaret antiquorum meritis Thebæorum.

CAP. I. *Hic puerulus inspirante Domino (inter montium conuallia Bergendensis territorij) pro ædificatione Monasterij apta loca pensabat, & intra semetipsum retinens nemini manifestabat.*

CAP. II. *Post hæc reuertens ad locum illum solitudinis supra memoratum, vt deuotionem, quam dudum paruulus elegerat, iam perfectus impleret. Nam construens Cœnobium Complutense, iuxta diuina præcepta nihil sibi reseruans, omnem à se facultatem suam ibidem conferens, eum locum locupletissimè ditauit; & tam ex familia sua, quam ex Conuersis diuersis Hispaniæ partibus sedulo concurrentibus, eum agmine Monachorum affluentissime compleuit.*

CAP. III. *Hic vero sanctissimus confirmans cunctum Regularem ordinem, constituensque Cœnobij patrem coniungentem discretioni rigorem, nudis vestigijs penetrabat loca nemorosa.*

CAP. V. *Demum itaque egrediens inter Bergendensis territorij & Gallæciæ Prouinciæ confinibus ædificauit Monasterium Visumense: atque postmodum ex alia parte Gallæciæ in ora maris construxit Monasterium Pheonense.*

CAP. VIII. *Dein ad eremi pertendens loca Monasteria plurima fundauit; in quibus multas animas Monachorum per bonam conuersationem & sanctam disciplinam eruditiuit. Ipse vero dum ibi Cœnobiali ritu cunctis commorantibus modum rectæ vitæ constituisset, deuitans frequentes populi concursus abditissima eremi loca petit.*

CAP. XIV. *Quadam Dominica die idem sanctissimus vir de ciuitate Spalense ad insulam, quæ sita est in territorio Gaditano, pergebat. Cumque præfatam suffragante Domino Gaditanam ingressus fuisset insulam, ex alia parte quasi sol oriens illuminaturus Spaniam, ædificauit san-*

Digitized by Google

Etum ope Domini Monasterium, solitaque Cœnobiali ritu Regulare eum instruxit exercitij rudimenta.

CAP. XV. *Denique in abdita, vastaque, & à mundana habitatione remota solitudine, præcipuum & miræ magnitudinis egregium fundauit cum Dei iuuamine Cœnobium; & quod ab ora maris nouem millibus distet, ei nomen dedit Nono.* Mox: *Ita ardore fidei accendit animos populorum, vt cateruatim vndique concurrens agmina Conuersorum immensus fieret chorus. Nec solum virorum, sed etiam animi inflammantur feminarum. Et cum in eodem sanctæ Congregationis loco accedendi aditus non esset mulierum ordini, referam quemadmodum facta est Congregatio puellarum.*

CAP. XVI. *Quædam virgo sacratissima, nomine Benedicta claro genere exorta, atque ex Gardingo Regis sponsa, ardore fidei, & flamma ardoris sanctæque Religionis succensa, suis occultè fugiens parentibus sola ingressa est diuersa eremi loca; & sic imperuia & ignota errando deserta, tandem duce Domino appropinquauit ad sanctam Cœnobij Congregationem. Ille vero hæc audiens iussit ei in eadem deserti silua paruam facere mansiunculam. Cumque eius fama per diuersas terras fuisset laudabiliter propalata, tantus desiderij amor inflammabat cæteras diuersorum filias, vt vndique alacriter confluerent eximia cateruarum caterua; ita vt intra breue temporis spatium octuagenarius in Congregatione numerus sacratum virginum compleretur: quibus in alia solitudine more solito construit Monasterium. Tanta itaque in vtroque sexu almifica florebat sanctitas, atque eximia crescebat fama perfectionum, vt viri cum filijs suis ad sanctam se conuerterent Congregationem Monachorum: matronæ vero eorum cum filiabus suis sancto se sociarent consortio puellarum.*

CAP. XVII. *Postquam autem cunctam sancti operis sui deuotionem, suffragante supernæ virtutis opitulatione, ad summam perduxit perfectionem, succendit eum immensus sancti desiderij ardor, vt partem occupans Orientis nouam arriperet peregrinationem. Cumque hæc cum paucis electis discipulis suis clam pertractasset, ab vno proditore detectus discipulo egressionis aditum non valuit impetrare.*

CAP. XVIII. *Post hæc, licet inuitus contra voluntatem suam languoris mœrore depressus perniciter resistendo, in Sede Metropolitana dono Dei ordinatus est Pontifex. Tanto igitur suscepto honore pristinam non deposuit conuersationem: sed in eodem habitu, in eodemque solito abstinentiæ rigore persistens, residuum vitæ suæ tempus in eleemosynarum dispensatione, atque Monasteriorum consummauit ædificatione.*

CAP. XIX. *Iterum inter Bracarensem vrbem & Dumiense Cœnobium, in cacumine modici montis præcipuum ædificauit Monasterium, vbi suum sanctum humatum est corpus.*

EGBERTVS Archiepiscopus Eboracensis in excerptionibus Canonum, quæ habentur in collectione Conciliorum Britannicorum H. Spelmani, ad annum Christi DCCL. CAP. XVII.

Digitized by Google

FRVCTVOSVS *dicit: Monachus ſanctæ Regulæ violator, ſiue contemptor, vel paruulorum, &c.* vt capite XVI. prioris Regulæ.

BVRCHARDVS Epiſcopus Vvormatienſis decretorum lib. XI. c. XXXIII.

Ex dictis Fructuoſi Epiſcopi: Cum excommunicato nullus loquatur, neque qualibet eum compaßione, &c. vt Cap. XIV.

IDEM lib. XIV. Cap. IX. *Si quis Eccleſiaſtica præditus ordinatione, aut Monachus repertus fuerit ebrioſus.*

BENEDICTVS Anianenſis Abbas, & Smaragdus Monachus ſæpius vtramque FRVCTVOSI Regulam citant.

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLÆ S. FRVCTVOSI EPISCOPI.

1. *De dilectione Dei & proximi.*
2. *De Orationibus.*
3. *De Præpoſitis, vel officio.*
4. *De habitu & veſte Monachorum.*
5. *De menſis.*
6. *De operatione.*
7. *De ferramentis, vel vtenſilibus.*
8. *De obedientia, & ſeßione Monachi.*
9. *De hebdomadarijs.*
10. *De hoſpitibus, peregrinis, vel infirmis.*
11. *De nitore & affectu Monachi.*
12. *De cautela Monachi.*
13. *De delictis.*
14. *De excommunicatis.*
15. *De clamoſis & laſciuis.*
16. *De mendace, fure, & percuſſore Monacho.*
17. *De culpatis.*
18. *De ieiunijs.*
19. *De cibis.*
20. *De officio Abbatis, vel Præpoſiti.*
21. *De Conuerſis, qualiter debent ſuſcipi.*
22. *De profeßione Conuerſi.*
23. *De primi conuerſione.*
24. *De ſenibus.*
25. *De die Dominico.*

Expliciunt Capitula.

INCI

INCIPIT REGVLA A. D. ET P. N. FRVCTVOSO EDITA IN PACE.

CAP. I. *De dilectione Dei & proximi.*

POst dilectionem Dei, & proximi, quod est totius perfectionis vinculum, & summa virtutum, hoc de reliquo ex regulari traditione conseruari in Monasteriis definitum est. Primum incumbere orationi nocte ac die, & præfinitarum horarum obseruare mensuram; nec vacare vllatenus, aut torpere à spiritualibus quemquam operum exercitiis diuturnis temporibus.

CAP. II. *De orationibus.*

PRimæ horæ obseruandæ mensura sancita est, dicente Propheta: *Mane astabo tibi & videbo te; quia tu es Deus nolens iniquitatem.* Et iterum: *Ad te orabo Domine, mane exaudies vocem meam.* Secunda quoque inter Primam & Tertiam constituta quasi quidam limes ponitur: vnde & à Monachis necesse est ne otiosa ducatur. Ideo constitutum est, vt trino Psalmorum obsequio frequentetur, quæ & primæ consummet officium, & subsequenter tertiæ incipiat scandere gradum. Ita quoque in reliquis institutum est hunc seruandum esse ordinem horis, Tertia, Sexta, Nona, duodecima videlicet, atque Vespera; vt ante & post trinas has legitimas horas peculiares orationes prosequantur obsequia. Nocturno igitur tempore prima noctis hora sex orationibus celebranda est; ac deinde decem Psalmorum concentu cum laude ac benedictionibus consummanda in Ecclesia est. Deinde valefacientes inuicem, & reconciliationi ac satisfactioni alterutrum insistentes, laxant mutuo debita; & pietate prona, qui segregati à cœtu fraterno ob negligentiam suam fuerant, merentur indulgentiam. Cum demum pergentes ad cubilia, atque in vnum cuncti coëuntes ob perfectionem pacis, & reorum absolutionem, cantatis tribus Psalmis iuxta morem cum laude, & benedictione, symbolum Christianæ fidei communi omnes recitent voce; vt fidem suam puram coram Domino ostendentes, si, quod dubium non est fieri vel accidere, vt nocturno quisquam tempore euocetur à corpore, commendatam iam fidem suam, & expiatam ab omni scandalo conscientiam proferat ante Deum. Post deinde adeuntes cubilia summo cum silentio, & habitu tacito, gressuque quieto, nec vllus se vel vltra cubiti spatium ingens ad alterutrum, vel saltem alium respicere audens, pergat ad lectulum suum: vbi

Psal. 5. Ibid.

Digitized by Google

tacitè orationi insistens, psalmosque recensens, vltimo orationem suam quinquagesimi Psalmi recitationem atque oratione consummet; nec strepere, nec mutire ausus, aut excreare, cum gratia nocturni somni capiat silentium.

CAP. III. *De Præpositis, vel officio.*

PRæpositus sanè in medio consistens dormitorio, quoadusque cuncti quiescant, omnibus iam cubantibus circumeat silenter lecta singulorum: ne quis aut tardè se iactet, aut extra Regulam occultis mussitationibus vacet: & vt plenius perscrutans gesta singulorum, & merita, intelligat, quem quomodo veneretur atque suscipiat. Similiter & aut Decanus alius, aut quisquam è fratribus benè probatus assistat in secessu communi, quousque quieti se tradant cuncti; ne aut fabulas inter se ventilent vanas, aut ridiculis studeant, aut quodlibet noxiale vitium consuescant. Quia institutum est regulariter, nullum omnino Monachum in secessu loqui debere, sed aut Psalmos recensere, si plures sunt; aut certè aliquid meditari voce, si solus est. Ita ante mediam surgentes noctem duodenos per choros recitent Psalmos, secundum consuetudinem, prius tamen quam surgant cæteri, à vigiliariis fratribus Præpositus excitetur, vt cum benedictione sua & signum moueatur, & cunctorum lectula ab eo priusquam consurgant, strenuè visitentur. Hoc quoque in omnibus nocturnis orationibus gerat, vt semper prior surgat Præpositus, quam ad consurgendum reliqui moneantur; vt ipse videat, quis quomodo iaceat; ne aliquam lasciuiam, per incuriam quietionis suæ dormiens incurrat. Post pausantes paululum medium noctis persoluant officium: vbi quatuor Responsoria sub ternorum Psalmorum diuisione concinantur. Sic post mediam noctem, si hyemis tempus est, sedentibus cunctis vnus medio residens releget librum: & ab Abbate, vel à Præposito differente cæteris simplicioribus quod legitur patefiat. Quod quidem & æstate post Veperam conseruetur, vt priusquam compleant, liber legatur. Ita denique duodenis iterum cantatis Psalmis adeant cubilia, paululumque quiescentes, gallicinio iam sonante, recitatis tribus Psalmis, cum laude & benedictione sua, matutinum celebrent sacrificium. Quo peracto quia meditationi incumbendum est, mox vt ad locum consuetæ meditationis peruenerint, ternos recitent Psalmos & orationem ex integro finientes, meditentur vsque ad ortum Solis. Sanè in omnibus horarum singularum orationibus nocturno ac diurno tempore ad omnem Psalmorum finem, gloria cantantes Deo prosternentur in terram: eo scilicet ordine, vt nemo prius seniore aut incuruetur, aut iterum surgat: sed omnes summa æqualitate consurgant, extensisque ad cœlum palmis orando persistant, sicut & æqualiter merguntur. Sabbatorum vero & Dominicarum noctium curriculis, seno missarum super adiecto officio, senis etiam missis vigiliæ cum senis responsoriis celebrentur: vt Resurrectionis Dominicæ solemnitas ampliori officiorum psalmodia magis honoretur, quod & præcipuarum festiuitate missarum præcedente nocte competenter officiorum genere de qua-

Digitized by Google

libet ſolemnitate ſemper eſt celebrandum.

CAP. IV. *De habitu & veſte Monachorum.*

VEſtimenta non multa nec ſuperflua ſint; duabus tantum cucullis villata & ſimplici, & vno palliolo, terniſque tunicis, & ſtaminiis duabus cuiuſque neceſſitatis querimonia ſufficienda eſt. In ipſis quoque calceariis hoc vtendum eſt, vt Hyeme pedules calceent, qui voluerint, à die Kalendarum Nouembrium vſque ad Kal. Maias: reliquis æſtiuis menſibus caligarum tantum ſolatiis muniendi ſunt. Femoralium vſus cuiquam eſt permittendus, maximè his qui miniſterio implicantur altaris. Sed & hoc qui ſtudere voluerit, reprehendendus non erit: cum hucuſque nunc conſtet, pleraque hunc vſum Monaſteria etiam in his regionibus non habere. Inſtrumentis competens adhibenda eſt diſciplina, nec amplius quicquam ab aliquo requirendum, quam vnum ſtragulum, calnabenque villatum, mappulam, & duabus lanatis pellibus arietum. Quicquid in veſte, vel cultu eſt Monachorum, non peculiariter apud vnumquemque habendum, ſed ſub manu vnius fratris ſpiritualis in vna cella recondendum eſt: quique cum neceſſaria popoſcerit, petenti cuiquam congrua ſtatura mutatoria tribuat: Nec quiſquam è Monachis ſuum aſſerens dicat. Codex meus, tabulæ meæ, vel reliqua. Quod verbum ſi de ore eius effugerit, pœnitentiæ ſubiacebit; ne velut propria quælibet in Monaſterio habere videatur; ſed ſint illis, ſicut ſcriptum eſt, omnia communia. Vnde & Act. 4.
ſtudere iſdem cuſtos debet, vt ſummam in his veſtibus deligendis habeat ſolertiam, & cuique, vt dictum eſt, apta diſtribuat. Nec quiſquam de hoc murmurare præſumat, cum ſibi diſtributa aliorum conſpicit indumenta veſtiri. Subolæ ſanè, acus, ac fila diuerſa pro conſuendis, emendandis, ſarciendiſve veſtibus ipſi tribuenda ſunt ab Abbate: & cum neceſſitas popoſcerit, lauandi atque emendandi habeat facultatem. Quicquid in veſtimentis, calceamentis, vel lectariis Monachorum vetuſtum fuerit, dum noua percipiunt, totum ab Abbate pauperibus erogetur.

CAP. V. *De menſis.*

CVm hora nona ad veſcendum conuenitur, dicto Pſalmo, reſidentibus aliis vnus legat in medio. In cibo ſit ſtrepitus nullus: nemo comedens loquatur. Si quid deeſt in menſa, is qui præeſt ſigno dato vel nutibus ſilenter petat, & indicet miniſtranti, quid inferri, vel quid auferri ſit à menſa neceſſe. Priuſquam ad menſam conueniant, præcedat oratio. Poſtquam à menſa ſurrexerint, ſequatur oratio; nec ante quiſquam alicubi præſumat progredi, quam coram altario Chriſto gratiarum reſoluerit actiones. Carnem cuiquam nec guſtandi, nec ſumendi eſt conceſſa licentia: non quod creaturam Dei iudicemus indignam; ſed quod carnis abſtinentia vtilis & apta Monachis æſtimetur. Seruato tamen moderamine pietatis erga ægrotorum neceſſitudines, vel longè proficiſcentium qualitates: vt & volatilium eſibus infirmi ſuſtententur; & longinquo itineri deſtinati. Si aut à Principe, vel Epiſcopo ſperantur, pro benedictione & obedientia deguſtare non metuant, ſeruantes apud ſe de reliquo

Digitized by Google

continentiam consuetam. Quod si quis Monachus violauerit, & contra sanctionem Regulæ, vsumque veterum vesci carnibus præsumpserit, sex mensium spatio retrusioni & pœnitentiæ subiacebit. Viuant enim solis oleribus, & leguminibus, raroque piscibus fluuialibus, vel marinis; & hoc ipsum quoties se opportunitas fratrum, vel festiuitas solemnitatis dederit alicuius; seruata in his & similibus causis discretione maioris. Per dies singulos vini potionibus sustententur, iuxta prouidentiam tamen Abbatis, vel Præpositi hæc ipsa potionis parcimonia temperetur: ita dumtaxat, vt inter quatuor fratres sextarius diuidatur. Sabbato vero vel Dominicis diebus ad Vesperum vna potio adijciatur. Quilibet ex Monachis ieiunium soluere non præsumat, nec prius quam in commune reficiant cum cæteris, vel postquam refecerint, quicquam quod ad potandum vel edendum pertinet, gustare vel contingere audeat; vel occultè quodlibet peculiariter recondere, vel habere præsumat. In præcipuis solemnitatibus tria pulmenta, & totidem potiones fratribus præbeantur.

Cap. VI. *De operatione.*

IN operando hæc ratio obseruetur. Verno vel æstate dicta Prima, commoneantur Decani à Præposito suo, quale opus debeant exercere; atque illi reliquos admoneant fratres, tum demum dato signo sumptis ferramentis congregentur in vnum, factaque oratione pergent recitantes ad opus, vsque ad horam diei tertiam. Reuertentes ad Ecclesiam, tertia celebrata, residentes locis suis studeant lectioni siue orationi. Verum si opus tale est, quod non intermittatur; in opere ipso Tertia dicatur, & sic recitando reuertantur ad cellam, & consummata oratione, ablutisque manibus confestim ad Ecclesiam conuenient. Et si reficiendum ad sextam est, peracto officio sextæ, ab oratione pergant ad mensas, refectique congruè iterum facta oratione quiescant, & fiat silentium vsque ad horam nonam. Deinde celebrata nona, si necesse est reuertantur ad opus, quousque ad duodecimæ officium dictum conueniant: sin autem residentes taciti per cellulas suas, hi quorum iam ætas perfecta est, & conscientia pura meditentur eloquia Domini, vel opus quodlibet intra cellulam iniunctum exercentes, nusquam prorsus excepta causa necessitatis audeant progredi, nisi fuerint à seniore præcepti. Iuniores vero coram suis residentes Decanis, lectioni, vel recitationi vacent; nec se, inconsulto seniore, iunior à sua se auferat seceſſione, aut ad alterius Decani locum audeat pergere; sed tam in cessione, quam etiam in operatione, semper decania à decania segregata consistat. Iuniores quique suos iugiter decanus ille commoneat, ne in aliquam negligentiam decidant, sed viros spirituales & sanctos illis semper in exemplo proferat; vt illorum contemplatione assiduè ad meliora proficiant. Autumni vero vel hyemis tempore, vsque ad tertiam legant, vsque ad nonam operentur, si tamen est quodlibet opus quod fiat. Post Nonam iterum vsque ad duodecimam legant: à duodecima meditentur vsque ad Vesperam. Ad opera cum egressuri sunt, orationem facturi inuicem conueniant: qua expleta incipiat Præpositus Psalmum, &

Digitized by Google

sic recitantes pergant ad operationem. Cum operantur, non inter se fabulas vel cachinnos conserant, siue luxurientur; sed operantes intra se recitent taciti. Illi vero qui pausant, aut psallant aliquid, aut recitent pariter, aut certè sileant. Peculiare opus institutum est, vt nullus exerceat Monachus, quasi sibi propriè vindicandum; aut cuilibet, cum voluerit, sua præsumptione distribuendum. Nec quodlibet opus sine præceptione & cohibentia senioris suscipiendum, inchoandum, siue faciendum est: sed in omni re quicquid Abbas vel Præpositus præceperit, hoc agendum.

CAP. VII. *De ferramentis & vtensilibus.*

FErramenta vel vtensilia quælibet artificum sub vno recondenda sunt conclaui, & custodia vnius fratres industrij & prouidi: quique segregatim illa idoneo collocans loco, prout res expetit, poscentibus ad operandum fratribus tribuet; atque ad vesperum suis ea colligens locis, curam habebit, ne quid de his aut pereat, aut per negligentiam ærginet, vel qualibet occasione vilescat.

CAP. VIII. *De obedientia & sessione Monachi.*

CVm vacant ab operatione fratres, nullus se è proprio citra permissionem Decani vel Præpositi sui, mouere audeat loco, neque conserere fabulas, deambulationesque peragere inquietas & otiosas: sed residens, operi manuum siue lectioni intentus, aut in orationis contemplatione defixus, signo vniuersali monitus surgat concitus, communi oratione aut operatione detinendus, alias neque respicere, neque appellare alium, citra permissionem sui senioris, est quisquam è fratribus permittendus. In habitu quoque & gressu Monachi ita definitum est, vt nulla diuersitas esset, sed omnia cultu vestimentorum, non vario, sed vno & sincero manerent: ingressu nullos strepitus, neque saltus amplos tensis passibus facerent, nec alibi, dum pergunt aspicerent, nisi ante vestigia sua, cum loquuntur, vt lenta & silens vox esset, iuramento & mendacio carens, nec fraudem studens, neque multiloquium diligens; murmurationem omnino, & contradictionem, & rancorem nesciens; vituperare, & iudicare indemnem alium pertimescens. Obedientia, præceptum est Regulæ, vt impossibilibus quoque rebus opere atque affectu ostentetur, & teneatur vsque ad mortem videlicet: sicut & Christus factus est Patri obediens vsque ad mortem. Simili quoque studio & patientiæ virtus est obseruanda, vt nusquam nec odio violetur, nec iniuria, nec contumeliis omittatur, sed in sustentatione & tolerantia roboretur. Ruditas denique & parcimonia ciborum & lectulorum duritia amplectatur. Peculiaritas aut in vtensilibus, aut in vestimentis, aut in quibuslibet rebus, vilissimis saltem & abiectis, omni modo vitetur. Quia abominatio Monachis est & infamium, quidquam possidere superfluum, aut reseruare proprium, vel occultum: quod non longè ab Ananiæ & Saphiræ exemplo segregatur. Munus denique quodlibet, siue epistolas nemo Monachus accipiat; neque vllam sine benedictione sui senioris progrediatur; nec cum laïco loquatur, Philip. 2.

Digitized by Google

nec cum Monacho non iussus stet, siue fabuletur; vel alium aliquem proximum videat, vel extraneum, regulari sententia præfixum est. Nec ieiunium soluat quilibet ex Monachis, nec prius quam in commune reficient cæteri, vel postquam refecerint cum aliis, quidquam quod ad edendum vel potandum pertinet, degustare præsumat, consuetudine iustum est diuturna.

CAP. IX. *De Hebdomadarijs.*

HEbdomadarij per singulas sibi succedant hebdomadas, orationem cum benedictione in Ecclesia percipientes Abbatis. Et quando exeunt ita die Sabbati explicata Vespera. Congregatis in vnum ac residentibus fratribus & meditantibus, manibus propriis aqua calida singulorum abluant pedes, aliis lauantibus, & aliis extergentibus linteo, sicque prostrati coram Abbate in conuentu eodem veniam simul & benedictionem ab omnibus generaliter petant. Sicque oratione commendati Abbatis pergant ad ministeria fratribus exhibenda: plenissimam pro labore suo tempore matutino benedictionem in Ecclesia percepturi.

CAP. X. *De hospitibus, peregrinis, & infirmis.*

HOspitibus, vel peregrinis fratribus, cum summa reuerentia caritatis & ministrationis obsequia sunt præbenda, & ad Vesperum lauandi pedes: & si ex itinere sunt confecti, oleo perungendi sunt. Lectaria, lucerna, & stramina mollia exhibenda: ac proficiscentibus iuxta posse Cœnobij viaticum imponendum. Ægroti omni miseratione & compassione fouendi sunt: eorumque languores congruo releuandi sunt ministerio. Tales tamen sunt eis ministri delegandi, qui & pulmenta strenuè præparent, & deuoto eis ministerio obsecundent; & de his, quæ illis residua sunt, neque fraudem faciant, neque occultè comestione se illicita polluant.

CAP. XI. *De nitore & affectu Monachi.*

NVllus alterius manum teneat, aut ad punctum temporis vspiam sine benedictione secedat. Nitor & pulchritudo vestium, cultusque, atque ambitio rerum temporalium ab omni penitus Monacho debet exulare. Vana gloria, superbia, contemptusque turgidus, & effrænatæ locutionis vsus abdicetur ab omnibus. Pius enim, & oblectabilis, humilis atque modestus esse debet affectus Monachi: quin & omni spurcitia careat, & audientis vel videntis animum ad amorem & timorem diuinitatis
Matt. 5. accendat: vt illud possit implere, quod Dominus dixit: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant vestra bona opera, & glorificent patrem vestrum, qui in cælis est.*

CAP. XII. *De cautela Monachi.*

CAutela, & moderatio, & pudicitia, fides, & sinceritas ornant habitum Monachi. Duplex enim nullo modo esse debet famulus Christi; sed veridicus, & simplex, & humilis supercilio, fastus carens effigie. Coram seniore suo prior nullus ambulet, neque non iussus sedeat, vel loqua-

Digitized by Google

tur; sed honorem fratri seniori & reuerentiam, vt condecet, competenter exhibeat.

CAPVT XIII. *De delictis.*

OMnes actus, siue occasionum necessitudines suo semper necesse est vt Monachus referat patri, & ex illius cognoscat discretione, vel iudicio, quid attendat. Cogitationes, reuelationes, illusiones, & negligentias proprias seniori nullus obcelet, verecundia vel iniuria faciente, vel contumacia perurgente. Sed semper huiusmodi vitia cum lacrimis, & compunctione cordis, atque humilitate verissima Abbati, Præposito, siue probatis senioribus reuelanda sunt; & consolatione, oratione, castigatione, siue etiam exercitatione idonei operis castiganda.

CAP. XIV. *De excommunicatis.*

CVm excommunicatur, vel arguitur quisquam pro negligentia sua, exercebit humilitatem, quousque percipiat orationem: nec se audebit inter alios commiscere, vel cuiquam occultè coniungere; sed omnibus ad rationum studia conuenientibus, ille prostratus humo, cingulo simul operторioque abiecto poscet veniam negligentiæ suæ. Hoc etiam is ab officio regredientibus exhibebit. Similiter quoque & refectionis tempore coram refectorio astabit vultu deposito & habitu, quousque fratrum compassione solatus veniam percipiat, quam deposcit. Cum excommunicato nullus loquatur, neque qualibet eum compassione, vel miseratione refoueat; neque ad contradictionem vel superbiam confortare præsumat. Quælibet causa in conuentu communi fratrum est ventilanda, & iustè ac subtiliter perscrutandum, ne fortasse dolositate & malitia senioris innocens iunior opprimatur. Abbati vel Præposito iuxta personarum acceptationem non liceat iudicare, neque aliquem fraudulenter vel iniustè damnare; sed, vt dictum est, spiritalium & veridicorum fratrum huiuscemodi rebus est retinenda sententia: qui sibi Dei iudicum ponentes præ oculis non permittant pessimè opprimere animam innocentis.

CAP. XV. *De clamosis & lasciuis.*

CLamosum in locutione Monachum, aut iracundum, ridiculosum, subsannatorem, siue detractorem esse non decet. Qui huiusmodi est, & sæpe castigatus non fuerit emendatus, flagellis verberibusque cutandus est, & acriter emendandus, crebraque curiositate & industria, à vitio reducendus. Lasciuus, petulans, & superbus sæpius suspendatur à cibo, & biduanis siue triduanis maceretur inediis, operisque adiectione conficiatur; sermone & colloquio castigetur. Si ista perpessus sæpe, minimè fuerit correctus, plagis emendetur instantius, recluſioniſque diuinæ coarctetur angustiis, breuissimè panis & aquæ esu sustentandus; donec se spondeat à vitio recessurum. Inobedientem, murmuratorem, contradictorem, siue furtiuis comestionibus atque bibitionibus vacantem suprascripta coërcebit sententia: & in omnibus Monachorum excessionibus congrua animaduersio adhibenda est secundum Abbatis &

Digitized by Google

seniorum iudicium, conueniens negligentiæ, ætati, siue personæ: eritque summa discretione prouidendum, ne grauia pro leuibus inferantur; aut è contrario pro maximis leuis & parua vltio erogetur. Mensura namque & pondere æquo, iustitiaque pia, & miseratione continuo Pater vel Præpositus debet excellere: vt sic vulnus curet ægroti, quatenus salutem, & non debilitatem inferat membri, quia sicut subditorum vitia per Præpositos, ita & Præpositorum negligentias per semetipsum Deus iudicabit.

CAP. XVI. *De mendace, fure, & percussore Monacho.*

MEndacem, furem, percussorem quoque & periurum, quod Dei seruum non decet, corripi primum à senioribus verbis oportet, vt recedat à vitio. Post hæc si nec sic se emendare distulerit, tertio coram fratribus conuenietur, vt desistat tantisper errare. Si nec sic se emendauerit, flagelletur acerrimè, & trium mensium spatio excommunicationis vindictam suscipiens, sub pœnitentiæ districtione solus recludatur in cella; de vespere in vesperi ex hordeacij panis sex vnciis, & aquæ mensura parumla sustentandus. Ebriosus quis si repertus in cœnobio fuerit, superiori sententiæ subiacebit; siue is qui citra permissum Abbatis siue Præpositi alicubi litteras destinauerit, vel ab alio destinatas acceperit. Monachus paruulorum aut adolescentium consectator; vel qui osculo, vel qualibet occasione turpi deprehensus fuerit inhiare, comprobata patenter per accusatores verissimos, siue testes, causa, publicè verberetur: coronam capitis, quam gestat, amittat, decaluatusque turpiter opprobrio pateat; omniumque sputamentis oblitus in facie, probraque æque suscipiat; vinculisque arctatus ferreis, carcerali sex mensibus angustia maceretur; & triduana per hebdomadas singulas refectione panis exigui hordeacij vespertino tempore subleuetur. Post deinde expletis his mensibus, aliis sex mensibus succedentibus sub senioris spiritalis custodia, segregata in corticula degens, opere manuum & oratione continua sit contentus: vigiliis & fletibus, & humilitate subiectus, & pœnitentiæ lamentis veniam percipiat; & sub custodia semper & sollicitudine duorum spiritalium fratrum in Monasterio ambulet, nulla priuata locutione vel concilio deinceps iuuenibus coniungendus.

CAPVT XVII. *De culpatis.*

QVisquis frater pro qualibet negligentia vel reatu arguitur, vel excommunicatur, & tamen humiliter veniam petit, vel confitetur lacrymabiliter, congrua ei remissionis & indulgentiæ medela tribuatur. Procaci autem, & persistenti, atque per superbiam vel controuersiam denegan-ti, amplior & districtior animaduersio, flagellorumque pœna irrogabitur. Duo in vno lecto non jaceant; nec dormire extra cubile proprium cuiquam licentia pateat. Interuallum singulorum lectulorum singulis cubitis intercedat; nedum adinuicem proximant corpora, nutriant libidinis incentiua. In tenebris nemo loquatur alteri, nec accedat vllo modo iunior quilibet ad lectum alterius post completam. Lectula singulorum Abba vel Præpositus bis in hebdomada reuoluat, atque perscrutetur; vt videat,

Digitized by Google

videat, ne quis superfluum aliquid vel occultum habeat. Nocturnum tempus peculiaribus orationibus & sacris vigiliis maxima ex parte ducendum est, propter lucifugas dæmones, seruorum Domini deceptores. Spina si inhæserit corpori; citra benedictionem sui senioris nullus euellat: vngulas sine benedictone nullus abscindat. Fascem cuiuslibet oneris absque benedictione & permissione senioris quisquam deponere è collo proprio non præsumat.

CAP. XVIII. *De ieiunijs.*

IEiuniis ista oportet tempora obseruare, à Pascha vsque ad Pentecosten reficiendum ad sextam est; & monophagia, id est * conseruanda per diem. A Pentecoste vsque ad octauo decimo Kalendas Octobris interdiana ieiunia retinenda sunt; excepto vna quadragesima, quæ festiuitatem Sanctorum Iusti & Pastoris præcedit, sollicitè conseruanda est: in qua vsque ad nonam quotidie ieiunandum est, & vino penitus abstinendum. Seruanda tamen Abbati discretio est vt cum hos graui labore perspexerit onerari, ad refectionem singulas portiones tribuat. Ab octauo decimo Kalendas Octobris vsque ad Pascha sollicitè ieiunandum est, & in quadragesima vino & oleo penitus abstinendum. Ad mensam qui tardius venerit, prohibeatur à cibo. Ad orationes diurnas, qui ad primum Psalmum non occurrerit introire in oratorium cum cæteris non audeat; sed pœnitentiæ delegabitur. Hoc idem sustinebit, qui nocturnis orationibus vsque ad tertium Psalmum tardius venerit, aut post tres Psalmos dictos in choro se miscere conatus fuerit.

CAP. XIX. *De cibis.*

MInistri, siue Præpositus, cum fratribus reficient, & mutatos sibi cibos præparare non audeant; nec extra communem refectionem quidpiam edant. Hoc etiam Abbas studeat agere, quoties aduenientes, vel filij Ecclesiæ occursione sibi non aspexerit obuiare. Abbas vel Præpositus fratres in furtiua passim, prout voluerint, comestione non inquinent: nisi fortasse patula vnumquemque aut ægritudo, aut defectionis instantia defatigat: cui quidem apertè cum consensu reliquorum congruam ordinabit annonam, ætati siue valetudini competentem.

CAP. XX. *De officijs Abbatis vel Præpositi.*

DE officio Monachi non prout voluerint euagentur, nisi consulto Præposito siue Decano: cum seniore ad hoc ipsum delegato cum necessitas compellit egrediantur. Abbas vel Præpositus diuinis semper officiis & vigiliis interfint; & prius ipsi agant, quod alios docent. Abbas vel Præpositus è propriis semper Cœnobij Monachis eligantur; vir sanctus, discretus, grauis, castus, carus, humilis, mansuetus, & doctus; qui diuinis experimentatus & documentis, omnibus præfatis rebus bene fuerit eruditus. Qui in abstinentia præcellat, in doctrina refulgeat, exquisitas epulas mensæ lautioris consuetudinemque contemnat; vini nimij perceptionem respuat; cunctis in commune fratribus, vt pater proprius pijssimusque prouideat. Quem nec ira subita immo deratè deijciat, nec su-

perbia extollat, nec mœror ac pusillanimitas frangat, nec libido corrumpat. Qui & in patientia discretionem, & cum ira exhibeat lenitatem: quique sic egentibus atque pauperibus pareat, vt ministrum se, & non prælatum tantum Christi visceribus recognoscat. Cuiusque tanta debet sermonis & vitæ consonantia esse, vt id quod docet verbis, confirmet operibus sedulis: & bis acuto præcedens gladio, quidquid alios informat verbo, iugi ipse gerat studio: vt nec sermonem operatio destruat, nec è contra operationem bonam sermo inconueniens frangat; sed sint ibi cuncta ita in Patre conuenientia, sicut chordarum concordia in lyra & cithara; quæ tunc dulcifluum ex se sonum repercussæ reddunt, cum artificis pulsante manu, temperato æquitatis ordine, & non confusæ inæqualitatis præcipitatione feriuntur. Ter per omnem hebdomadam collecta facienda est, & regulæ Patrum legendæ, differendum, vel à seniore & castigatio ac sermo ædificationis proferenda ad fratres: negligentiæ emendandæ; excommunicatis miserendum, & procacibus siue dureceruicibus iterum irroganda censura.

Cap. XXI. *De Conuerso, qualiter debeat suscipi.*

COnuersum de sæculo, Patrum decreta docent, non suscipiendum in Monasterio, nisi prius experimentum sui in opere & penuria, in opprobriis dederit & conuiciis: quique decem diebus perstitens ad ianuam Cœnobij, orationibus & ieiuniis, patientiæ & humilitati operam dederit. Sicque anno illo integro vni spiritali traditus seniori, non statim commiscendus erit congregationi; neque integra fratrum diuersoria accedet, sed delegata in exteriore corte cellula perfruetur; vbi omnem sinceriter exerceat obedientiam. Hospitibus siue peregrinis stramina comportabit, aquam calefaciens pedibus, & omnia humiliter Ministeria exercebit, fascemque lignorum suo quotidie dorso ferens hebdomadariis tribuet. Atque ita in omni penuria & vtilitate subactus, expleto anno probatus moribus, & laboribus elimatus percepta in Ecclesia benedictione fratrum societati donetur; vnique Decano delegetur cunctis bonorum operum exercitiis edocendus. Quod si quilibet conuersus bonis ac puris moribus enitens, Abbatis vel aliorum fratrum spiritualium fuerit iudicio conprobatus, pro merito & puritate suæ conscientiæ celerius poterit fratrum consortiis misceri, secundum quod Abbatis vel fratrum optimorum censuerit deliberatio faciendum.

Cap. XXII. *De professione Conuersi.*

OMnis Conuersus cum ad Cœnobium venerit, seque suscipi postulauerit, confestim in conspectu totius Congregationis adductus scisciabitur ab Abbate, vtrum liber an seruus, vtrum bona & spontanea voluntate, an fortasse qualibet compulsus necessitate conuerti voluerit. Cumque eius spontaneam ad conuersionem præuiderit existere voluntatem, neque quolibet eum conditionis nexu adstrictum esse perspexerit, accipiet pactum eius, omnem suæ professionis continens originem. In quo etiam ita se idem conuertens alligabit, vt omnia se instituta Cœnobij mente de-

Digitized by Google

nota profiteatur implere, nec ea vllo vnquam tempore violare: neque à districtione Cœnobij, quam expetiit, polliceatur vllatenus euagari. Cumque hac se professione adstrinxerit, subijciatur supradictis, per bonorum operum industriam quandoque Domino placiturus.

CAP. XXIII. *De primi conuersione.*

QVi prius in Monasterio conuersus fuerit, primus ambulet, primus sedeat, primus eulogiam accipiat, primus communicet in Ecclesia, prior loquatur, cum interrogantur fratres pro aliqua quæstione, prior Psalmum dicat, in choro primus consistat, hebdomadam primus faciat, manum in mensam primus extendat. Nec ætas sola inter fratres requirenda, sed conuersatio est, & laboris studijque propositum. Vnde & hæc discretio senioris est præstolanda, vt quem quomodo erga Dei amorem cultumque feruentem viderit, sic honoret. Non enim generis dignitas, aut rerum opulentia, quam quisque habuit in sæculo, vel ætatis grandæuitas exquirenda; sed vitæ rectitudo, & ardentissimæ fidei merita debent esse pensata. Ille enim potior, qui Deo proximior, iudicandus est. Monachi in Monasterio sanctè & pudicè atque honestè viuentes persistant: laïci foris Abbatis vel Præpositi mandata peragant.

Duo postrema capita in MSS. desiderantur.

EXPLICIT REGVLA S. FRVCTVOSI EPISCOPI.

S. FRVCTVOSI
EPISCOPI
REGVLA MONASTICA COMMVNIS.

IN NOMINE SANCTÆ TRINITATIS

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLÆ SANCTI FRVCTVOSI EPISCOPI.

1. *Vt nullus præsumat suo arbitrio Monasteria facere, nisi communem collationem consuluerit, & hoc Episcopus per canones & regulam confirmauerit.*
2. *Vt Presbyteri sæculares non præsumant absque Episcopo, qui per re-*

Digitized by Google

gulam viuit, aut consilio sanctorum patrum, per villas Monasteria construere.
3. Qualis debeat eligi Abbas in Monasterio.
4. Quales Monachi recipiantur in Monasterio.
5. Qualiter debeant Monachi subditi esse suo Abbati.
6. Qualiter debeant viri cum vxoribus ac filiis absque periculo viuere in Monasterio.
7. Qualiter infirmi in Monasterio debeant tueri.
8. Qualiter debeant senes gubernari in Monasterio.
9. Qualiter debeant viuere qui greges Monasterij delegatos habent.
10. Quid debeant obseruare Abbates.
11. Quid obseruare debeant Præpositi.
12. Quid debeant obseruare Decani.
13. Quibus diebus se congregent ad collectam fratres.
14. Qualiter debeant Abbates esse solliciti erga excommunicatos.
15. Qualiter Monasteria virorum ac puellarum custodiri debeant.
16. Quales fratres debeant cum sororibus vno in Monasterio habitare.
17. Qualis debeat esse consuetudo salutandi in Monasterio virorum ac puellarum.
18. Vt non recipiantur in Monasterio nisi qui radicitus omni facultate nudati sunt.
19. Quid in Monasterio debeant obseruare qui peccata grauiora in seculo commiserunt.
20. Quid obseruandum sit de Monachis, qui à proprio Monasterio per vitium dilabuntur.

Expliciunt Capitula.

INCIPIT REGVLA SANCTI FRVCTVOSI.

CAPITVLVM PRIMVM.

Vt nullus præsumat suo arbitrio Monasteria facere, nisi communem collationem consuluerit, & hoc Episcopus per canones & regulam confirmauerit.

SOLENT enim nonnulli ob metum gehennæ in suis sibi domibus Monasteria componere; & cum vxoribus, filijs, & seruis, atque vicinis, cum sacramenti conditione in vnum se copulare, & in suis sibi, vt diximus, villis & nomine Martyrum Ecclesias consecrare, & eas falso nomine Monasteria nuncupare. Nos tamen hæc non dicimus Monasteria, sed animarum perditionem,

Digitized by Google

& Eccleſiæ ſubuerſionem. Inde ſurrexit hæreſis & ſchiſma, & grandis per Monaſteria controuerſia. Et inde dicta hæreſis, eo quod vnuſquiſque ſuo quid placuerit arbitrio eligat; quod elegerit, ſanctum ſibi hoc putet, & verbis mendacibus defendat. Hos tales vbi reperitis, non Monachos, ſed hypocritas & hæreticos eſſe credatis. Et hoc optamus, & omnino veſtram ſanctitatem quæſumus, cum talibus nullam conuerſationem iubemus habeatis: neque eos imitemini. Et quia ſuo arbitrio viuunt, nulli ſeniorum volunt eſſe ſubiecti: & nil de propria ſubſtantia pauperibus erogant; ſed adhuc aliena, quaſi pauperes, rapere feſtinant: vt cum vxoribus & filijs, plus quàm cum in ſæculo erant, lucra conquirant. Et hæc faciendo perditione animarum non curant; vt non animarum, ſed corporum plus quàm ſæculares homines emolumenta habeant: & pro ſuis pignoribus more laporum doleant, & de die in diem non retroacta peccata plangant; ſed cum ſcandalo ſemper ſtudio rapacitatis anhelant: & non de pœna futura cogitant, ſed vnde vxores & filios paſcant, acrius anxiantur: & cum ipſis vicinis, cum quibus prius ſe cum iuramentis ligauerant, pro hoc tepefacti cum grandi iurgio & diſcrimine ſe ab inuicem ſeparant; & res quas ante per imaginariam caritatem expendendas communiter miſcuerant, non iam ſimpliciter, ſed cum exprobratione vnus alteri raptat. Quod ſi aliquis ex illis imbecillitas apparuerit, propinquos, quos in ſæculo reliquerunt, cum gladiis, & fuſtibus, ac minis ſibi adiutores adducunt; & qualiter hæc diſrumpant in prima dudum conuerſatione excogitant. Et vulgares & ignari cum ſint, talem præeſſe ſibi Abbatem deſiderant: vt vbi ſe voluerint conuertere, quaſi cum benedictione ſuas voluntates faciant, & quicquid eis placuerit dicere, dicant: & alios more inſtigationis dijudicant, & ſeruos Chriſti dente canino dilaniant: & hoc agunt, vt ſemper cum ſæcularibus, & huius mundi principibus commune conſortium habeant, & amatores mundi cum mundo diligant; qualiter immundi cum mundo pereant. Tali ſe ſæpè exemplo taliter alios viuere inuitant; & infirmis mentibus offendiculum parant. De talibus Dominus in Euangelio ait: *Cauete à falſis fratribus, qui veniunt ad vos in veſtibus ouium; intrinſecus autem ſunt lupi rapaces: à fructibus eorum cognoſcetis eos: quia non poteſt arbor mala fructus bonos facere.* Matt. 7. In fructu operationem dixit, in folijs verbum. Et vt eos in opere cognoſcatis, verba illorum penſare poteſtis, quia cupiditatis face ſuccenſi, non poſſunt Chriſti pauperibus adæquari. Chriſti vero pauperes hanc habent conſuetudinem; nihil in hoc mundo cupiunt habere, vt poſſint Deum & proximum perfectè diligere. Et qualiter ſupradictos lupos poſſint euadere, Dominum cognouerunt dicentem: *Ecce mitto vos, ſicut oues in medio luporum. Non portetis ſaculum, neque perum.* Matt 10. Proinde Chriſti ſeruus, qui cupit eſſe verus diſcipulus, nudam crucem aſcendat nudus, vt mortuus ſit ſæculo, Chriſto viuat crucifixo. Et poſtquam depoſuerit corporis ſarcinam, & hoſtem viderit trucidatum, tunc ſe putet deuicciſſe mundum, & cum ſanctis Martyribus æquiparaſſe triumphum.

Digitized by Google

CAP. II. *Vt Presbyteri seculares non præsumant absque Episcopo, qui per Regulam viuit, aut consilio sanctorum patrum, per villas Monasteria construere.*

SOlent nonnulli Presbyteri simulare sanctitatem, & non pro vita æterna hoc facere: sed more mercenariorũ Ecclesiæ deseruire; & sub prætextu sanctitatis diuitiarum emolumenta sectari: & non à Christi amore prouocati, sed à populi vulgo incitati, dum formidant suas perdere decimas, aut cætera lucra relinquere, conantur quasi Monasteria ædificare. Et non more Apostolorum hoc faciunt, sed ad instar Ananiæ & Saphiræ. De ipsis ait B. Hieronymus: Non res suas pauperibus erogauerunt, non per exercitium in Monasterio laborioſam vitam duxerunt; non mores suos reprehenderunt, vt assidua meditatione corrigerentur. Non fleuerunt, non in cinere, & cilicio corpus verſauerunt; non pœnitentiam peccatoribus prædi-
Matt. 3. cauerunt, vt cum Baptista Ioanne dicerent: *Pœnitentiam agite: appropinquauit enim regnum cœlorum:* Non Christum imitati fuerunt, qui dixit:
Matt. 10. Ioan. 6. *Et non veni ministrari, sed ministrare; & non veni voluntatem meam facere, sed Patris.* Et de cathedra iste quando ducitur ad cathedram, id est, de superbia, præesse isti desiderant fratribus, non prodesse: & cum sua timidè reseruant, aliena concupiscunt, quia non dispensant: & prædicant quod ipsi non obseruent: & cum Episcopis, sæcularibus principibus terræ, vel populo communem regulam seruant, & vt sunt Antichristi discipuli contra Ecclesiam latrant; & quibus machinamentis eam disrumpant, arietes fabricant; & cum inter nos venerint, demerso capite gressu tenui sanctitatem simulant. Hi sunt hypocritæ, qui aliud sunt, & aliud
Io. 10. esse videntur: vt stulti qui eos viderint, imitentur. Ipsi fures & latrones, Dominica voce attestante; qui non per ostium, quod est Christus, sed disrupto pariete Ecclesiæ per murum præcipitati ingrediuntur: & si aliquis fidelium rectè viuere cupit, eis obstaculum faciunt, vt possunt, non profectum. De talibus Dominus ait: *Væ vobis Scribæ & Pharisæi, cæci hypo-*
Matt. 23. *critæ, qui clauditis regnum cœlorum: nec vos intratis, nec alios permittitis intrare.* Hi tales sicut de suis lucris, sic de nostris gratulantur detrimentis: & quod non audierunt aduersum nos quid falsum proferant, omni contentione componunt, & quod non facientes cognoscimus, qui in crimine deprehensi publicè per plateas annuntiantes, defendunt; & qui nobis à Monasterio proprio vitio delabuntur, ab ipsis quando suscipiuntur, tuentur, & defenduntur: & cum sint Monasteriorum desertores plerique ex ipsis qui nos detrahunt, ab illis optimè honorantur, & quod nefas est dicere, honoribus cumulantur. Hos tales cum videritis; melius odium quam consortium habeatis, de talibus Propheta ait: *Nonne qui te oderunt Deus oderam*
Psal 138. *illos? perfecto odio oderam illos, & inimici facti sunt mihi.*

Digitized by Google

CAP. III. *Qualis debeat eligi Abbas in Monasterio.*

PRimum prævidendus est Abbas, vitæ sanctæ institutione duratus, non conuersatione nouellus: sed qui per diuturnum tempus in Monasterio sub Abbate desudans inter multos est comprobatus, & non habet hæreditatem in sæculo; sed in toto Israël absque sorte in terra repromissio est verus Leuita, vt, *pars hæreditatis meæ Dominus*, libera cum Propheta voce dicat: in tantum, vt omnem causandi vsum radicitus à suo corde repellat; & si fas fuerit, per nullam occasionem in iudicio cum hominibus contendat: see si quis eum incitauerit, & tunicam tulerit, qualiter contendat ad vocem continuo Dominicam, & pallium relinquat. Si certè aliquis insecutor Monasterij accesserit, & aliquid auferre conatus fuerit, & per vim tollere voluerit, vni de laïcis causam iniungat, & ipsi fidelissimo Christiano, quem vita bona commendat, & fama mala non reprobat: qui & res Monasterij absque peccato iudicet, & quærat; & si vsus iurandi est, hoc faciat sine iuramento & pœna: & non tantum pro rerum lucro, sed vt persecutorem humilem & mansuetum ad veniam postulandam reducat. Quod si persecutor in sua perseuerauerit contumacia, & plus lucra dilexerit, quam animam, statim causator cum eo contendere dimittat. Abbas vero absque vllo vsu causandi, & erasa rancore stomachi, simpliciter in Monasterio cum suis Monachis viuat, & nullam cum sæcularibus causandi licentiam habeat.

Psal. 15.

Matt 5.

CAP. IV. *Quales Monachi recipiantur in Monasterio.*

MOnachi, qui ob religionis obtentum Monasterium ingredi petunt, primum ante fores tribus diebus & noctibus excubent, & ex industria iugiter ab hebdomadariis exprobrentur; quibus diebus peractis, postmodum interrogentur, vtrum liberi sint an serui. Quod si serui sunt, non recipiantur, nisi libertatem à proprio domino præmanibus attulerint præsentandam, cæteri vero siue liberi siue serui sint, diuites an pauperes, coniugati an virgines, stulti an sapientes, inscij an artifices, infantuli an senes, si quispiam horum fuerit, acrius percunctentur, vtrum rectè abrenuntiauerint, an non: si omnia fecerunt quæ in Euangelio voce veritatis audierunt, quæ ait; *Qui non renuntiauerit omnibus quæ possidet, meus non potest esse discipulus.* Et illud quod diues quondam adolescens, qui omnia quæ in lege præcepta sunt, se implesse iactabat, ad quem Dominus ait: *Si vis esse perfectus, vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus; & veni, sequere me; & habebis thesaurum in cælo.* Iterum ad eum Dominus loquitur: *Qui vult esse perfectus? qui cum Apostolis patrem & matrem, reteque & nauiculam dimittit.* Et qui omnia dixit, nihil de propria facultate reseruari mandauit: & non cuilibet, sed cuncta Christi pauperibus erogauit; & non dedit patri, non matri, non fratri, non propinquo, non consanguineo, non filio adoptiuo, non vxori, non liberis non Ecclesiæ, non principi terræ, non seruis, exceptis libertates confirmandas. umque ita, vt diximus, fuerit scisitatus, postmodum in vltimo gradu recipiatur. Quod si horum, quos supra diximus, more pietatis vel vnum nummum alicubi malè

Luc. 14.

Matt 19.

Digitized by Google

abrenuntians reliquit, ſtatim eum foras repelli mandamus; quia non eum in Apoſtolorum numero, ſed Ananiæ & Saphiræ ſequacem videmus. Sciatis eum non poſſe in Monaſterio in menſuram venire Monachi, neque ad paupertatem deſcendere Chriſti, neque humilitatem acquirere, neque obediens eſſe, neque ibidem perpetuo perdurare: ſed cum aliqua occaſio pro aliquo à ſuo Abbate Monaſterij diſtringendi, aut emendandi acceſſerit, continuo in ſuperbiam ſurgit, & acediæ ſpiritu inflatus, Monaſterium fugiens derelinquit.

CAP. V. *Qualiter debeant Monachi ſubditi eſſe ſuo Abbati.*

IN tantum debent Monachi præceptis obedire maiorum, ſicut Chriſtus Patri obediens fuit vſque ad mortem: quod ſi aliter fecerint, ſciant ſe viam quam quærebant perdidiſſe. Nemo vadit ad Chriſtum, niſi per Chriſtum. Proinde Monachi talem ſibi debent facere conſuetudinem, per quam à tramite recto nullatenus poſſint deuiare. Primum diſcant voluntates proprias ſuperare, & nihil ſuo arbitrio vel minimum aliquid agere; nihil loqui niſi ad interrogata, & cogitationes de die in diem naſcentes cum ieiunio & oratione expellere, & ſuo Abbati nunquam celare. Et quicquid fecerint, abſque murmuratione faciant, ne, quod abſit, murmurando ea ſententia pereant, qua perierunt ij qui in deſerto murmurauerunt. Illi perierunt manna manducando, & iſti in Monaſterio murmuratores ſcripturas recitando. Illi manna manducando mortui ſunt, & iſti ſcripturas legendo & audiendo, ſpirituali fame quotidie moriuntur. Illi murmurando terram repromiſſionis non intrauerunt, & iſti murmurando paradiſi promiſſionis terram non ingrediuntur. Grande malum, de Ægypto exire, mare tranſuadaſſe, tympanum cum Moyſe & Maria, Pharaone ſubmerſo, tenuiſſe, manna manducaſſe; & terram repromiſſionis non intraſſe: malum peius, de Ægypto iſtius ſæculi exire, mare baptiſmi cum pœnitentiæ amaritudine quotidie pergere, tympanum pulſare, id eſt, carnem cum Chriſto crucifigere, & manna, quod eſt cœleſtis gratia, manducare; & cœleſtis regionis terram non intrare. Timendum eſt ergo, cariſſimi fratres, & cogitandum, & præuidendum, qualem viam arripere debeant, qui per Chriſtum ad Chriſtum ire deſiderant; & liquidè audiant, quod obſeruare debeant. Obedientes ſint Abbati vſque ad mortem; in tantum, vt nullam propriam faciant voluntatem, ſed Patris. Nihil tam carum Deo habetur, ſi voluntas propria frangatur. Hinc Petrus ait; *Nos qui dimiſimus omnia, & ſecuti ſumus te, quid nobis erit?* Non ſolum dixit; *dimiſimus omnia, quid nobis erit?* ſed addidit; *ſecuti ſumus te.* Multi omnia dimittunt, ſed Dominum non ſequuntur. Quare? quia non patris, ſed ſuam voluntatem faciunt. Qui vult ergo arctam & anguſtam viam inuenire, & eam ſine offendiculo pergere, & pergendo non perdere, & non perdendo ad Chriſtum peruenire, prius diſcat voluntates proprias ſuperare, & nihil quod propria voluntas corporis quæſierit facere, & in Patris obedientia vſque ad finem vitæ perſeuerare. Hæc propriè via arcta & anguſta, quæ ducit ad vitam.

Num. 11. & ſeq.

Matth. 19.

CAP. VI.

Digitized by Google

CAP. VI. *Qualiter debeant viri cum vxoribus ac filijs absque periculo viuere in Monasterio.*

CVm venerit quisquam cum vxore vel filiis paruulis, id est, infra septem annos, placuit sanctæ communi Regulæ, vt tam parentes, quam filij in potestatem se tradant Abbatis, qui & ipse Abbas omni sollicitudine quid obseruare debeant rationabiliter eis disponat. Primum nullam corporis sui potestatem habeant, neque de cibo aut indumento recogitent; neque facultates aut villulas, quas semel reliquerunt, vlterius possidere præsumant: sed tanquam hospites & peregrini subiecti in Monasterio viuant; & neque parentes solliciti sint pro filiis, neque filij pro parentibus. Neque communem confabulationem habeant, excepto si non auctoritas Prioris præceperit. Illos tamen paruulos, quos adhuc in crepundia videmus tenerculos, propter misericordiam concessam habeant licentiam, quando voluerint ad patrem, aut matrem pergant: ne fortasse parentes pro ipsis in vitio murmurationis cadant; quia solet pro eis grandis in Monasterio murmuratio euenire. Sed inter vtrosque foueantur, quousque quantulumcumque Regulam cognoscant, & semper instruantur; vt siue sint pueri, siue puellæ, Monasterio prouocentur vbi habitare futuri erunt. Et qualiter ipsi infantes in Monasterio nutriantur, planam ostendimus viam, si Dominus dederit commeatum. Eligatur cellarius bonæ patientiæ probatus, quem communis elegerit collatio, & ab omni excusetur Monasterij seruitio, & coquinæ officio, ita vt semper cellarium teneat, propter ipsos paruulos, senes, infirmos, vel hospites. Et si maior fuerit Congregatio, iunior ei detur pro ipso seruitio discurrendo; qualiter ipsi infantes ab ipsius imperio ad horas congruas copulentur, & accipiant alimentum. A sancto Pascha vsque octauo Kalendas Octobris manducent per singulos dies quatuor vices. Ab octauo Kalendas Octobris vsque ad Kalendas Decembris tres vices, à kalendis Decembribus vsque ad sanctum Pascha in potestate sit ipsius Cellerarij. Cæterum vero sic instruantur, vt absque benedictione & imperio nihil in ore suo mittere debeant: qui & ipsi infantes suum habeant Decanum, qui plus de eis intelligit, vt Regulam super eos obseruet; & ab eo semper admoneantur, ne aliquid absque Regula faciant, aut loquantur; aut certè in mendacio, furto, vel periurio deprehendantur. Quod si in aliquo, quæ diximus, deprehensi fuerint, continuo ab ipso suo Decano virga emendentur. Et ipse Collerarius eis pedes & vestimenta lauet; & qualiter in sanctitate proficiant, cum omni intentione edoceat: vt à Domino plenam remunerationem accipiat, & veritatis præcepta dicentis audiat qui ait: *Sinite paruulos venire ad me, ne prohibeatis eos: talium enim est regnum cœlorum.* Matt. 9.

Digitized by Google

CAP. VII. *Qualiter infirmi in Monasterio debeant teneri.*

INfirmi quolibet morbo defessi in vna iaceant domo; & vni, qui aptus est, delegentur; & tanto ministerio foueantur, vt nec propinquorum affectus, nec vrbium delicias requirant; sed quod necesse habuerint, Cellerarius & Præpositus præuideant. Ipsi vero infirmi tanta sollicitudine admoneantur, vt de ore eorum nec quantulusçunque vel leuis sermo murmurationis procedat: sed in sua infirmitate cum hilari mente sine intermissione, & tulta murmurationis occasione, & vera cordis compunctione semper Deo gratias agant; & frater qui eis ministrat, nullo pacto offendere audeat. Quod si aliquis, vt diximus, ex ore eorum murmurationis processerit scrupulus, ab Abbate increpentur; & ne talia supradicta facere præsumant, admoneantur; ita vt ille eos accuset, qui hoc ministerium iniunctum habet.

CAP. VIII. *Qualiter debeant senes gubernari in Monasterio.*

SOlent plerique nouitij senes venire ad Monasterium, & multos ex his cognoscimus necessitatis imbecillitate polliceri pactum, non ob religionis obtentum. Cum tales reperti fuerint, acrius necesse est arguantur; & inter cætera instrumenta nisi ad interrogata non loquantur. Habent enim & ipsi consuetudinem mores pristinos nunquam abhorrere, & vt olim fuerunt docti, vanis fabulis euagari. Et cum sortè ab aliquo fratre spiritali corriguntur, continuo in iracundiam prosiliunt, & per diuturnum tempus tristitiæ morbo stimulantur, & à rancore malitiæ penitus non desistunt. Et cum frequenter & immoderatè in tali vitio dilabuntur, tristitia cum deserit, solita consuetudine in fabulis & risu fræna laxantur. Proinde cum tali cautione in Cœnobio introducuntur, vt die noctuque non fabulis euagentur, sed in singultu & lacrymis, cinere & cilicio versentur; & retroacta peccata cum gemitu cordis pœniteant, & pœnitenda vlterius non committant. Et quantum habuerunt in peccando prauæ suæ mentis intentionem, duplum habeant in lamentando plenam deuotionem. Quia per septuaginta & eo amplius annos abruptè peccauerint, & ideo congruum est, vt arcta pœnitentia coërceantur, quia & medicus tanto profundius vulnera abscindit, quantum putridas carnes videt. Tales ergo per pœnitentiam veram corrigantur: vt si noluerint, excommunicatione continuo emendentur. Quod si bis septies admoniti ab hoc vitio non fuerint emendati, deducantur in conuentu maiorum, & ibidem denuo discutiantur: & si se corripere non permiserint, foras proiiciantur. Eos vero senes, quos quietos, simplices, humiles, & obedientes, in oratione frequentes, & tam propria quam aliena peccata deplorantes, & quotidie de vita periclitantes, & Christum semper in ore habentes, & si secundum vires otio non vacantes, & non suo, sed maiorum arbitrio pendentes, & propinquitatis affectum perfectè deserentes, & cuncta quæ possident, non suis, sed Christi pauperibus erogantes, & nihil sibimet reseruantes, & dilectionem Dei & proximi tota mente & fortitudine tenentes, & die noctuque in lege Domini meditantes esse cognoscimus, pia

Digitized by Google

miſeratione ſicut infantulos foueri, ſicut patres honorari mandamus: ita vt à piſtrino & coquinarum vice excuſentur; & ab agro, & duro labore quieti vacent, excepto quod aliqua leuiora opera eis iniungantur; ne feſſa ætas ante tempus frangatur: cibi tamen quibus reficiantur, teneri & molles ex induſtria ab hebdomadarijs coquantur, & carnes & vinum propter imbecillitatem moderatè eis præbeantur: & omnes ad edendum in vna menſa copulentur, æqualiter cibo & potu vno reficiantur. Veſtimentum vero & calceamentum ſic eis præbeantur, vt abſque foco frigoris ab eis aſperitas arceatur.

CAP. IX. *Qualiter debeant viuere, qui greges Monaſterij delegatos habent.*

QVi greges Monaſterij accipiunt alendos, tantam ſollicitudinem ſuper eos gerere debent, vt nulli damnum in frugibus inſerant, & tanta vigilantia aſtutiaque ſollicitentur, ne à beſtiis deuorentur: vt fragoſa & abrupta montium & inacceſſibilia vallium prohibeantur, ne ad præcipitium defluant. Quod ſi per incuriam, aut paſtorum deſidiam, ex ſupradictis aliqua prouenerit negligentia, continuo pedibus ſeniorum prouoluentes, & tanquam grauia peccata deplorantes, dignam pro culpa perdiu agant pœnitentiam, qua peracta ſupplices recurrant ad veniam; aut ſi paruuli ſunt, virga emendationis accipient cenſuram. Et tali delegentur probatiſſimo, qui & in hoc ſeruitio aptus fuit in ſæculo, & eos cuſtodire deſiderat bono animo: vt nunquam de ore eius procedat vel leuis murmuratio. Sed & paruuli per viciſſitudines ei dentur iuniores, cum quibus ferre poſſit ipſum laborem. Et ſic eis præbeatur veſtimentum & calceamentum, quantum neceſſe eſt ad ſuffectum. Et pro ſeruitio vnus tantum quem diximus, non tamen omnes in Monaſterio inquietentur. Et quia ſolent nonnulli qui greges cuſtodiunt, murmurare, & nullam ſe pro tali ſeruitio putant habere mercedem, cum ſe in congregatione orantes & laborantes minimè vident, audiant quid dicunt Patrum Regulæ, & tacentes recogitent: & patrum exempla præcedentium recognoſcentes ſibimetipſis denuntient, quia Patriarchæ greges pauerunt, & Petrus piſcatoris geſſit officium, & Ioſeph iuſtus, cui Virgo Maria deſponſata extitit, faber lignarius fuit. Proinde iſti non debent deſpicere quas delegatas oues habent: quia exinde non vnam, ſed multas conſequuntur mercedes, inde recreantur paruuli, inde fouentur ſenes, inde redimuntur captiui, inde ſuſcipiuntur hoſpites & peregrini. Et inſuper vix tribus menſibus per plerâque Monaſteria abundaretur, ſi ſola quotidiana fuiſſent paximatia in hac Prouincia plus omnibus tetris laborioſa. Quamobrem qui hoc ſeruitium habuerit iniunctum, cum hilaritate cordis obediat, & certiſſimè credat, quod obedientia à quouis periculo liberat, & magnum ſibi ante Deum præparat fructum; ſicut & inobediens incurrit animæ detrimentum.

Digitized by Google

CAP. X. *Quid debeant obseruare.*

PRimum horas canonicas, id est, Primam, missis operariis in vineam: Tertiam, sanctum Spiritum in Apostolos descendisse: Sextam Dominum in crucem ascendisse; Nonam Spiritum emisisse: Vesperam, Dauid cecinisse, dicens: *Eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum*: Mediam noctis, quia ea hora *clamor factus est*: *Ecce sponsus venit, exite obuiam ei*, & vt ea hora cum ad iudicium venerit, non nos dormientes sed vigilantes inueniat. Gallicinium, Christum à mortuis resurrexisse. Has horas canonicas ab Oriente vsque in Occidentem Catholica, id est, vniuersalis indesinenter celebrat Ecclesia. Proinde ergo Abbates per Monasteria tota mentis intentione, cum fletu & cordis contritione, tulta laboris aut itineris occasione, cum omni Monachorum congregatione celebrare debent. Et vbi eis properandi fuerit necessitas, & horarum cognouerint metas, continuo humo prostrati indulgentiam à Domino supplices petant, & suis horis peculiaribus, id est, secunda, quarta, quinta, septima, octaua, decima, & vndecima orare non pigeant, qualiter septem & octo Salomonis congruat dictum: *Da partem septem nec non & octo*: vt per septiformis gratiæ Spiritum, & octo beatitudines, ac resurrectionis diem liberis gressibus per scalam Iacob, Christo sibi desuper innitente, quindecim gradibus cœli conscendere valeant regionem. Secundo, vt per capita mensium Abbates de vno confinio vno se copulent loco, & mensuales Litanias strenuè celebrent & pro animabus sibi subditis auxilium Domini implorent: quia de ipsis in tremendo iudicio cum grandi discussione sperent se Deo reddere rationem. Tertio, qualiter quotidie viuere debeant, ibi disponant; & tanquam à saionibus comprehensi ad cellas reuertantur subplacitati. Quarto, retroacta sanctorum Patrum per scripturas scisitantes reuoluant: vt ab ipsis quod facere debeant agnoscant, vt intus, ac foris, ante & retro plenam mentem oculis habeant; ne, quod absit, in aliquam hæresin deuoluantur, & pereant. Pro hoc ergo semper in communi concilio fratrum æqua lance tanquam in penso persistant; vt præterita recordando, & futura prouidendo, & præsentia examinando, hæresum non patiantur stimulos. Quinto, vt cum fratribus aduenientibus hospitibus; & peregrinis in vna mensa communiter viuant: quia de ipsis Dominus ait: *Hospes eram, & collegistis me*. Sexto talem sibi consuetudinem debent facere Abbates, vt omnem cupiditiem & auaritiam à se radicitus arceant. Si hoc malum non esset, idolorum seruitutem eam Apostolus non dixisset. Et per hoc virus Monachi cognoscimus mentem sauciari: & à nullo vitio penitus vnquam poterit liber esse, qui tali consuetudinis vinculo fuerit obligatus: & in Dei & proximi dilectione nunquam erit firmatus: quia hoc quod in sæculo concupiscimus, sine dubio proximis inuidemus. Vnde & Patres sancti Spiritu sancto repleti, vt possint Deũ & proximum perfectè diligere, studuerunt in hoc mũdo nihil habere. Et quia sine aliquo esse non possumus, ipsum debemus habere, quod nos non pigeat, cum necesse fuerit, egenti

Psal. 140.
Matt. 25.
Eccl. 7.
Matt. 25.
Gal. 2.

Digitized by Google

proximo reddere, & à caritate Dei, & proximi dilectione nunquam animam relaxare: cuius videlicet fortitudo caritatis vera sanctæ Ecclesiæ voce laudatur, cum per canticorum canticum dicitur: *Valida est vt mors dilectio.* Virtuti etenim mortis dilectio comparatur: quia sine dubio mentem quam semel cœperit, à delectatione mundi funditus occidit. Tales ergo debent Abbates esse, vt possint Deum, & proximum perfectè diligere: oculos laxos à concupiscentia mala istius sæculi habere: quale in paradiso habuit Adam ante transgressum. Cant. 8.

CAP. XI. *Quid debeant obseruare Præpositi in Monasterio.*

IN potestate habeant Præpositi omnem regulam Monasterij. Et tales Præpositi eligantur, quales & ipsi Abbates dignoscuntur, vt Abbatum curarum onera per eos subleuentur. Et hoc sibi proprium vindicent Abbates cibi ac vestimenti, quod ab ipsis ministratum acceperint: & excepto in aduentu fratrum, & languoris necessitate, delicatiores cibos non audeant edere Abbates, nisi tales quales & fratres. Omnem vero Monasterij substantiam Præpositi accipient dispensandam: & si quispiam captiuorum aliquid alimenti petierit Abbatem, & pro quacumque causa, ipse Præpositus hoc prouideat, & vt Abbas nullum laborem habeat, exceptis quæ suprà diximus, omni intentione sollicitudinem gerat: excommunicandi tamen causam sicut Abba, sic Præpositus habeat. Et quod per singulos menses expensum fuerit, per omnium capita mensium rationem suo Abbati faciat: & hoc cum tremore, & simplicitate, & vera cordis humilitate, tanquam redditurus Domino rationem. Et quod fecerit, semper in arbitrio pendeat Abbatis: nihil de sua temeritate præsumat: ne, quod absit, in morbum vanæ gloriæ cadat. Et non prodigus, sed discretus intra Christi familiam dispensator, piusque gubernator ac optimus semper accedat, & Euangelicum documentum obseruans, Dominumque dicentem, qui ait: *Quis putas est fidelis seruus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, vt det illis cibum in tempore. Beatus ille seruus, quem cum venerit Dominus inuenerit sic facientem: Amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum.* Matt. 14.

CAP. XII. *Quid debeant obseruare Decani.*

DEcani, qui super decanias sunt constituti, tantam sollicitudinem gerant super quos delegatos habent fratres, vt nullas proprias faciant voluntates. Non loquantur nisi interrogati; suo arbitrio nihil faciant nisi mandati; alibi non pergant, non ordinati: seniores timeant, vt dominos, ament vt parentes; faciant quicquid ab eis imperatum acceperint; credant sibi salutare quicquid illi præceperint, si hoc sine murmuratione cum hilaritate, & taciturnitate fecerint, dicente Moyse: *Audi Israël, & tace. Vnus alterius onera portate:* & nemo neminem iudicet: nemo neminem detrahat: quia scriptum est: *Omnis detractor eradicabitur.* Vnus ab alio quod non habet accipiat; vnus ab alio discat humilitatem; vnus ab alio caritatem, vnus ab alio patientiam; vnus ab alio silentium; vnus ab alio mansuetudinem. Comedant sine querela quic- Deut. 27. Gal. 6.

Digitized by Google

quid eis appositum fuerit; vestiant quod acceperint. Non celent fratres Decanis suis quicquid per singulos dies cogitauerint. Decani vero sint eis quasi rectores & custodes; tanquam pro ipsis rationem Domino reddituri. Negligentias cunctorum ipsi præuideant, & emendandi potestatem habeant; & quod ipsi non valuerint emendare, Præposito non morentur accusare. Qui & ipsi Præpositi sic hoc districtè & rationabiliter agant, vt Abbates suos nullo modo præsumant inquietare, excepto quod vtrique non valueriut accelerare. Et in hoc vnus alteri tantam humilitatem habeat, vt nunquam vllus vllum offendat; sed vnus in altero tanquam in penso persistat: id est, iuniores in Decanis, Decani in Præpositis, Præpositi in Abbatibus: vnus alium portans, tanquam in muro lapides quadrati, Apostolo attestante, sicut suprà: *Vnus alterius onera portantes, sic adimplebitis legem Christi.* Gal. 6.

CAP. XIII. *Quibus diebus se congregent ad collectam fratres.*

OMnes Decani à suis Præpositis admoneantur, vt cuncti fratres à minimo vsque ad maximum diebus Dominicis in Monasterio vno loco congregentur, ita vt ante Missarum solemnia sollicitè ab Abbate percunctentur; ne fortasse aliquis aduersus aliquem odio liuoris stimuletur; aut malitiæ iaculo vulneretur: ne intestinum virus quandoque apertè in superficiem cutis perrumpat, & inter palmarum fructus myrrhæ amaritudo demonstretur. Primum ergo ipsi Abbates cum suis Præpositis atque Decanis semetipsos discutiant, & ad instar suos iuniores subditos arguant; & omne malitiæ fermentum prædictis diebus radicitus à suo corde euellant. Solent nonnulli pro suis vxoribus atque filiis, aut etiam quibuscumque propinquis curam habere more pietatis. Plerique vero qui non sunt in talibus implicati, pro alimento sunt solliciti. Alij vero tristitiæ morbo interius consumuntur, & tanquam vestimentum à tinea intrinsecus mentis suæ auiditate deuorantur; & cum ipso rancoris languore delabuntur in desperationem. Alij namque spiritu fornicationis acrius inflammantur, & sæpè tali stimulo carnis incitati, interiori oculo cæcati captiui ducuntur, vinculo perditionis ligati. Alij acidiæ spiritu inflati otio & somno vacare cupiunt, & curiosis fabulis sollicitantur, & quod peius est, à proprio Monasterio se auferre disponunt. Alij vanæ gloriæ elationis telo in diuersis partibus confodiuntur; & alij alia defendentes, & suas causas magnificantes, dum nolunt Christi pauperibus similes esse, vnusquisque in vanis istis cogitationibus elabuntur, & quasi nil à Deo acceperint de proprijs viribus extolluntur; & cum laudatores non inueniunt, ipsi sibi in suis laudibus prosiliunt. Alius de genealogia, & de sua gente fatetur esse principes: alius de parentibus, alius de germanis, alius de cognatis, alius de fratribus & consanguineis, & idoneis, alius de diuitiis, alius de specie iuuentutis, alius de bello fortitudinis, alius de perlustratione terrarum, alius de artificio, alius de sapientia, alius de assertionis eloquentia, alius de taciturnitate, alius de humilitate, alius de caritate, alius de largitate munerum; alius de castitate, alius de virginitate, alius de paupertate, alius de abstinentia, alius de oratio-

Digitized by Google

hum frequentia, alius de vigilantia, alius de obedientia, alius de abrenuntiatione rerũ, alius de legendo, alius de scribendo, alius de voce modulationis. Hæc omnia, quæ supra perstrinximus, vnusquisq; dum aliquoties talia non iussi immoderatè loquuntur, toties in elationẽ vanæ gloriæ delabuntur: & ex ipso morbo, dum quod dicunt vindicare contendunt, in superbiam præcipitantur. Propter hoc ergo iugiter iubemus in collecta fratres adesse; & non plusquam septem dies interponere; & per omnes dies Dominicos, mores pristinos & vitia emendare. Et quis in quo deprehensus fuerit, contra ipsum vitium debet pugnare, in quo se cognouerit certamen habere. Et quod fortasse ab aliis deprehenditur, absque verecundia debet manifestare, qui hoc patitur. Quod si minimè fecerit, non se putet effugere diabolum; nec se æstimet victorem, sed victum. Quod si manifestauerit, & se per pœnitentiam, aut flagella emendauerit; continuo hostem in foueam præcipitabit & impellet.

Cap. XIV. *Qualiter debent Abbates esse solliciti erga excommunicatos.*

CVm excommunicatur aliquis pro culpa, mittatur solitarius in cellam obscuram, in solo pane & aqua: vt in vespera, post cœnam fratrum, medium accipiat paximatium, & non ad satietatem aquam: & hoc ab Abbate exsufflatum, non sanctificatum. Absque vllo solatio vel colloquio fratrum sedeat, nisi quem Abbatis, vel Præpositi cum eo præceperit auctoritas vt loquatur. Indutus tegmine raso aut cilicio, seminudus atque discalceatus opus Monasterij exerceat excommunicatus. Si biduana vel triduana fuerit excommunicatio eius, mittat senior qui eum excommunicauit, vnum de maioribus, quem probatum habet, qui eum verbis contumeliosis increpet; quod non ob religionis venerit occasionem, nec pro Christi amore, nec gehennæ pauore; sed simplicium fratrum facere disturbationem. Si hæc ille patienter tulerit, & de ore eius nulla iracundia vel murmuratio proruperit, simplicitas mentis & humilitas apparuerit; sic increpator absque immutatione verborum, quod in eo præuiderit, Abbati renuntiet. Abbas vero sollicitè & prudenter tractet, vtrum veram, an imaginariam habeat patientiam, per quam possit se ad fratrum reconciliare caritatem. Secundo eiusdem meriti senem probatum ad exprobrandum eum mittat: & quod primitus audiuit, non facilè credat. Cumque tertio ita fecerit, & pari conuitio increpatus fuerit; & in priore promissionis patientia excommunicatus perdurauerit, & hoc Abba per tres testes probauerit, post hæc eum eijci iubeat; & sic præsentatum per se increpet, coram conuentu fratrum. Cum ita quarto fuerit tentatus, & in humilitate fuerit probatus, & fortis fuerit vt ferrum inuentus, postmodum Ecclesiam ingrediatur, & cingulum in manibus gestans, Abbatis vel fratrum pedibus cum lacrymis prouoluatur; & cum singultu & gemitu genibus humo properando à cunctis veniam accipere mereatur; & ne talia pœnitenda vltra committat, admoneatur: & ost hæc osculatus ab Abbate in suo gradu recipiatur. Si certè, vt supra di-

Digitized by Google

ximus, aliquis excommunicatus in prima interrogatione querulosus, vel murmurans apparuerit, & suas sententias superbè, vel importunè vindicauerit, & hoc senior manifestum esse cognouerit, vsque in diem tertium maneat excommunicatus, ita vt nullus cum eo loquatur. Cum tertio vero die ita scisitatus, & in superbia qua diximus, fuerit deprehensus, eousque ergastulo coarctatus perseueret, donec omnem arrogantiam superbiæ deneget. Quod si in malo perseuerans perdurauerit, & propria voluntate pœnitentiam agere noluerit, & sæpè ac sæpè contumax & murmurator patule contra seniorem vel fratres in facie perstiterit, & cum propinquis se vindicare maluerit, in collationem deductus exuatur Monasterij vestibus, & induatur quas olim adduxerat secularibus, & cum confusionis nota à Monasterio expellatur, vt cæteri emendentur, dum fortasse solus tali correptione ille delinquens corrigitur.

CAP. XV. *Qualiter Monasteria virorum ac puellarum se custodire debeant.*

PLacuit sanctæ communi regulæ, vt Monachi cum sororibus vno Monasterio habitare non audeant; neque oratorium commune habere præsumant: sed nec conclaui vno vel tecto quiuis præ graui necessitate manere communiter queant, tulta omni excusatione occasionis. Si ergo obseruare debeant, vt ipsi Monachi cum sororibus, quas habent tuendas, nunquam vno conclaui vel conuiuio edendi licentiam habeant: neque in communi labore opus iniunctum exerceant: sed si accesserit, vt vnus sit ager, diuisos terminos teneant, & vterque bonos custodes: in tanto silentio hoc facient, vt vna classis cum altera inter se voces non mittant, exceptis recitatione & cantilenæ modulatione: aut certè gemitum aut suspirium vtriusque cum suis habeant. Tanta ibique debet esse astutia, quantum fur nocturnus in pectore nostro Christum occidere festinat, & non corpora, sed animas iugulare desiderat. Quamobrem tali cautione firmamus hanc regulam, vt nunquam solus cum sola fabulet: quod si fecerint, sciant se rumpere Patrum instituta, & cordis vitalia mortis infixisse sagittam. Pro hoc paradisi perditur vita, & supplicio tartari adipiscitur iactura. Mihi credite, non potest toto corde habitare cum Domino, qui mulierum sæpè accessibus copulatur. Per mulierem quippe aucupatus est serpens, id est diabolus, primum nostrum parentem. Et quia non Deo, sed diabolo existit obediens, continuo carnis iniuriam sensit. Et ob hoc ergo hanc passionem filij sentimus, de qua parentes à paradisi gaudiis captiuatos esse cognoscimus. Circumspiciendum proinde est, & indesinenter orandum, & totis viribus fugiendum, ne sensus nostri tali muscipula capiantur. Solus ergo cum sola, licet in itinere se obuient, non loquatur: nulla alibi sola nisi cum altera sibi comite dirigatur. Quod si de supra taxatis quispiam solus cum sola fabulare deprehenditur, centum ictibus flagellorum extensus publicè verberetur.

Et

Digitized by Google

Et qui talia facere præsumit, cum cautione admoneatur: quod si abusiuè habuerit Monachorum præcepta, & hanc secundo geminauerit culpam, verberatus denuo carceri mancipetur: aut si pœnitere noluerit, foras proijciatur.

CAP. XVI. *Quales fratres debeant cum sororibus vno in Monasterio habitare.*

IN Monasterio puellarum procul à cella Monachos habitare mandamus: tales præbeantur pauci & perfecti, ita vt de pluribus probati eligantur, qui & de aliquanto tempore penè in Monasterio senuerunt; quos semper castitatis vita commendauit, & criminalia delicta foras Ecclesiam excommunicatos stare non fecit. Tales ergo in Monasterio puellarum habitare debeant, qui & eis aliquid carpentarij ministerium facient, & aduenientibus fratribus hospitium debeant præparare; & super vtrosque sexus iuniores, quasi vasorum fiant custodes. Nullam licentiam euagandi habeant sorores, & absque benedictione Abbatis deinceps cum viris osculandi aut loquendi occasionem penitus non requirant, quod si aliter fecerint, regulæ subiaceant.

CAP. XVII. *Qualis debeat esse consuetudo salutandi in Monasterijs virorum puellarumve.*

CVm se occasio dederit, vt de Monasteriis virorum aliquis de Abbatibus aut Monachis ad Monasterium veniat puellarum, vt mos est salutandi, non eas singulatim præcipimus, sed Abbatissa primo, & sic omnis Congregatio ad salutandum eis occurrat; & hoc pro Monachis dicimus, qui de longinquo veniunt, non de vicinitate habitatoribus confiniũ. Et cum tempus remeandi ad proprias cellas fuerit, ipsi aduenientes Monachi similiter Abbatissam cum suis sororibus, sicut primum, communiter eas salutent. Has duas vices intrandi & exeundi licentiam salutandi habere mandamus, supra facere nolumus: & hoc ipsum cum summa verecundia & cautela; tanquam si vtroque communis Dominus Christus, & illarum sponsus, quasi in iudicio de præsentia stet corporaliter. Zelotypus est Christus, non vult domum suam facere domum negotiationis. Cæterum vero talem consuetudinem facere mandamus, vt si in vnam collationem ad audiendum verbum salutis fratres & sorores copulatæ fuerint, iuxta viros sorores sedere non audeant; sed vterque sexus diuisis choris sedeat. Nullus Abbatum aut fratrum se præsumat deinceps vbicumque, absque imperio seniorum, osculum seniori porrigere; neque in gremium sororum veluti pacto caput declinare; neque in capite Monachi, vel in vestimento, femina ad excomplanandum manus mittere audeat. Quod si ægrotans quispiam Monachorum, aut de longinquo, aut de proprio Monasterio, non præsumat in Monasterio puellarum iacere: ne releuatus corpore, animo incipiat ægrotare. Et vt B. Hieronymus ait, *periculosè tibi ministrat, cuius cultum semper attendis.* Ob hoc ergo omnes ægrotos Monachos in Monasterio virorum iacere præcipimus; & non matrem, non germanam, non vxorem, non filiam, non

Digitized by Google

propinquam, non extraneam, non ancillam, non qualecunque genus mulierum viris ministrare in infirmitate mandamus: sed si accesserit, vt ex supradictis aliqua cum sorbitiunculis ab Abbatissa fuerit directa, sine ministro infirmorum eum visitare non audeat, nec iuxta eum manere præsumat. Eadem & de viris esse mandamus. Nullus in præterita castitate confidat; quia nec Dauide sanctior, nec Salomone poterit esse sapientior, quorum corda per mulieres deprauata sunt. Et ne quisquam sibi de propinquitate generis castitatis fiduciam sumat, memor sit quod Thamar ab Ammon fratre suo ægritudinem simulante corrupta sit. Proinde ergo cum tali castitate fratres & sorores viuere debeant, vt non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus bonum testimonium habeant, & superstitibus sequacibus sanctitatis exemplar relinquant.

Cap. XVIII. *Vt non recipiantur in Monasterium nisi qui radicitus omni facultate nudati sunt.*

COmperimus per minus cauta Monasteria, qui cum facultaticulis suis ingressi sunt, postea tepefactos cum grandi exprobratione repetere, & sæculum, quod reliquerant, vt canes ad vomitum reuocare: & cum suis propinquis, quod Monasterio contulerant, hoc extorquere, & iudices sæculares requirere, & cum saionibus Monasteria dissipare; & per vnum negligentem multos simplices deturbatos videmus esse. Proinde solerter præuidendum est, & omni intentione discernendum, vt tales non recipiantur: quia non pro amore Christi isti veniunt, sed vicina morte perterriti, & infirmitatis angustia compulsi; non ob amorem cœlestem incitati, sed solummodo pœnam formidantes inferni. De talibus Apo-

1. Ioan. 4. stolus ait: *Qui timet non est perfectus in caritate: quoniam timor pœnam habet: sed perfecta caritas foras mittit timorem.* Non sunt isti discipuli Christi: & non in Ecclesia sunt requirendi; sed in membris Anti-christi inueniendi sunt: non sunt accolæ bonæ repromissionis, nec veri Israëlitæ, sed de longinquo aduenæ proselyti: sed neque fratribus fideles, neque in pugna inuenti sunt fortes. Tales olim in Leuitico Dominum co-

Deut. 20. gnoscimus detestasse, & in bello ne pergerent prohibuisse: *Si quis*, inquit, *corde pauidus est, non egrediatur ad bellum: vadat, & reuertatur ad domum suam; ne pauere faciat corda fratrum suorum, sicut & ipse timore*

Matth. 19. *perterritus est.* De talibus in Euangelio Veritas ait: *Quam difficile est qui pecunias habent, intrare in regnum cœlorum.* Nihil enim de pristinis facultatibus suis in eundem locum, vbi ingredi se petit Monasterium, vel ad vnum nummum recipiatur: sed & ipse manu sua cuncta pauperibus eroget; & postmodum comprobatus Monasterium sub regula introducatur, & anno integro à cunctis fratribus ex industria conuitiis comprobatur. Et postquam probatus in cunctis obediens fuerit, & non in plumbi natura mollitus, sed acer perdurauerit, vt ferrum; postmodum exuatur sæcularibus vestibus, & induatur Monasterij Religiosis simplicibus; & adnotetur in pacto cum fratribus, & viuat inter Monachos probatus & ipse Monachus.

Digitized by Google

CAP. XIX. *Quid in Monasterio debeant obseruare qui peccata grauiora in sæculo commiserint.*

QVi grauioribus culpis & criminibus sese deliquisse cognoscunt, primum eos optamus regulæ colla submittere sub probatissimo Abbate, in Monasterio desudare; & cuncta retroacta peccata, tanquam ægrotos medico, spiritali seniori manifestare: & sicut publicè peccauerunt, publicè pœnitere, & pœnitenda vltra non committere: timorem de supplicio, amorem de regno, spem de misericordia habere, & nunquam desperare: quia in vltimo est extremæ vitæ, iustificare aut condemnare. Scriptum est enim: *Ipse iudicabit extrema terræ.* Vnumquemque Dominus in fine aut iustificat, aut condemnat: & vniuersorum finem ipse considerat: vt nec peccator, si fortiter ingemiscat, desperet veniam; nec iustus de propria sanctitate confidat. Nihil prodest, si aliquis de regno subtractus, à regni potentia exclusus, ferro constrictus hodie carceri & mancipatus: ita nihil obstat, si hodie à carcere quis rapitur, & regali honore constituitur. Nullus ei sordes carceris imputat; sed hoc solum laudat, quod in eo miratur. Sic nil prodest iustum benè viuere, & malè vitam finire; ita magnum bonum est, peccatorem ad pœnitentiam redire; olim malè viuere, & postmodum benè finire, à nullo retroacta peccata imputata habere. Credimus iudicem, qualem quem in fine inuenerit, talem coronare, aut certè damnare. Et quamuis sint grauia delicta, non est tamen illis de Dei misericordia desperandum. Liquidè cognoscimus quod publicani & peccatores, nullo præcedente merito, qui futuri per iustitiam erant damnandi, gratuita miseratione per breuem pœnitentiam sunt redempti. Sed non est in eis tam consideranda mensura temporis, quàm doloris. Agat ergo vnusquisque dignam pœnitentiam, secundum qualitates culparum: vt quis in quo delicto sese cognoscit reum, de eo delicto necesse est obseruare primum secundum instituta canonum. In lege habetur, vt quis cui quantum intulerit damnum, aut fecerit cædem, aut commouerit vltionem, iudicis dirimatur iudicio; & de numerositate solidorum ad suum reducatur arbitrium: ne fortasse persona potens damnet oppressum, & qui legali censura centenarium habebat incurrere damnum, tertiam reddat, quod de liberis continetur. Certè nos cum essemus serui peccati, Deo miserante, & nullo nostro merito præcedente, liberi facti sumus iustitiæ; & de innumerositate peccaminum in misericordissimi iudicis pendet arbitrio nostri peccati debitum: & pro centesimo pondere peccatorum iniquitatis cognoscimus opponere yillicum; qui de centum cadis olei, octoginta; de centum coris tritici, quinquaginta decurtatum quæsiuit debitum, statim se cognouit à proprio domino esse laudatum. Ita plerique sunt in Monasteria ingressi, qui ob immanitatem scelerum excesserunt numerum, quos sancti canones foras Ecclesiæ agere pœnitentiam censuerunt; & nisi in finem vitæ communionem percipere negauerunt: nos tamen misericordiam Domini comperti, pusillanimes sumus consolati, ne graui tristitia coarctati pereant despe-

1. Reg. 2.

Luc. 16.

Digitized by Google

rati, de multitudine annorum ad breuem recurrimus numerum; & tam cito eum conciliamus, quam cito eum cognouerimus in pœnitentia & humilitate fundatum. Quare & tunc medicus ab inciſione ſuſpendet ægrotum, cum eam per medicamina cognouerit eſſe ſanandum. Cibos vero tales eis præbere mandamus, qui nec laſciuiam nutriant, nec corpus nimis affligant. Carnes tamen, ſiceram, vel vinum eis auferre mandamus: quod ſi per infirmitatem, aut nimiam ſenectutem, aut certè aliquam neceſſitatem ex his imbecillitas patuerit, in arbitrio & probitate maiorum ponimus. Veſtimentum vero cilicinum præbere iubemus, qualiter per id compuncti per hœdos à ſiniſtris ſuorum ſemper reminiſcantur peccatorum. Lectum tamen ſternere mandamus corio aut pſiatho, quod Latinè ſtorea nuncupatur; aut certè paleas tenues, ſi horum nihil habetur: exceptis infirmis, & nimia ſenectute defeſſis, vti & ipſis arbitrio foueantur Abbatis. Hæc quæ ſuprà notauimus, per pœnitentiam dignam, & non fictam humilitatem, vnumquemque venire cognoſcatis ad veram ſanitatem. Amen.

CAP. XX. *Quid obſeruandum ſit de Monachis, qui à proprio Monaſterio per vitia dilabuntur.*

CVm aliquis per vitium dilapſus fuerit à Monaſterio, in aliud non recipiatur Cœnobium, neque in humanitatis caritatem, neque in pacis oſculum: ſed continuo, vinctis poſt tergum manibus, Abbati reducatur proprio. Quod ſi reuerſus ad ſæculum fuerit, & à propinquis fretus cum eis in ſuperbiam ſurrexerit, & Monaſterio minas intulerit, pariter & ipſi cum eo ſint à laïcorum concilio publicè expulſi, & ab omni Chriſtianorum conuentu maneant anathematizati. Quod ſi & ipſi laïci ſuo eum receperint conſortio, & pariter cum eo contra Monaſterium exarſerint, in contumeliam cuncti à noſtra Eccleſia expellantur, & nullo nobiſcum caritatis fœdere copulentur; quouſque veritatem cognoſcant, & nobiſcum ſtantes, iniurias Eccleſiæ vindicantes pari deuotione conſurgant. Si certè ipſi apoſtatæ ab omnibus fuerint expulſi, & huc illucque vagantes diuerſis locis inſtabiles atque vacillantes ſuo Monaſterio reuerti ſe petierint, neceſſitate compulſi; in conuentu maiorum deducantur, & vt vaſa figuli in fornace probentur; & cum probati fuerint, ſuo Monaſterio reformentur; & non prima, ſed vltima cathedra recipiantur.

EXPLICIT REGVLA.

IN NOMINE DOMINI INCIPIT PACTVM.

IN NOMINE S. TRINITATIS, PATRIS ET FILII ET SPIRITVS SANCTI.

QVod corde credimus, & ore proferimus, credimus Patrem ingenitum, Filium genitum, Spiritum ſanctum ab vtroque procedentem.

Digitized by Google

Filium ſolum carnem de Virgine ſuſcepiſſe, & in mundum pro ſalute omnium in ſe credentium deſcendiſſe, & de Patre & Spiritu ſancto nunquam receſſiſſe. Quia ipſe dixit: *Ego & Pater vnum ſumus.* Et, *qui me habet & Patrem habet*: Et, *qui me videt, videt & Patrem.* Idem vero dixit: *Cœlum mihi ſedes eſt, & terra ſcabellum pedum meorum.* In cœlo Angeli totam Trinitatem adorant, & in terra Dominus hominibus prædicat, dicens: *Ite, vendite omnia quæ poſſidetis, & date pauperibus, & venite, ſequimini me.* Et iterum: *Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.* Et alibi: *qui plus fecerit patri, aut matri, vxori, filiis, vel omnibus quæ cum mundo tranſeunt, quam mihi, non eſt me dignus.* Et iterum: *qui non odit animam ſuam propter me, non eſt me dignus.* Et, *qui perdiderit eam propter me, in vitam æternam inueniet eam.* Proinde melius multoque melius eſt mundum calcare, Chriſtum audire, Euangelium complere, vitam beatam cum Angelis ſanctis in æternum per omnia ſæcula poſſidere. Proinde diuino ardore accenſi, ecce nos omnes, qui ſubter notandi ſumus, Deo & tibi domino & patri noſtro tradimus animas noſtras, vt ſecundum edictum Apoſtolorum, & Regulam, & ſicuti ſancta Patrum præcedentium ſanxit auctoritas, vno nos in Cœnobio, Chriſto præcedente, teque docente, habitemus. Et quicquid pro ſalute animarum noſtrarum annuntiare, docere, agere, increpare, imperare, excommunicare, ſecundum Regulam emendare volueris, humili corde, depoſita omni arrogantia, intenta mente, deſiderioque ardente, diuina gratia opitulante, inexcuſabiliter, Domino fauente, omnia adimplebimus. Quod ſi aliquis ex nobis, contra Regulam & tuum præceptum, murmurans, contumax, inobediens, vel calumniator exſtiterit; tunc habeas poteſtatem omnes in vnum congregare, & lecta coram omnibus Regula, publicè culpam probare: & flagella, ſeu excommunicationem, ſecundum intuitum culpæ, vnuſquiſque ſuum reatum conuictus ſuſpiciat. Si quis ſanè ex nobis contra Regulam occultè cum parentibus, germanis, filiis, cognatis, vel propinquis, aut certè cum fratre ſecum habitante conſilium de abſente ſupradicto Patre noſtro inierit, habeas poteſtatem in vnumquemque qui hoc facinus tentauerit, vt per ſex menſes indutus tegmine raſo aut cilicio, diſcinctus, & diſcalceatus, in ſolo pane & aqua, in cella obſcura excommunicatus. Quod ſi aliquis iſtam prona ſua voluntate noluerit agere pœnitentiam, extenſus nudo corpore, ſeptuaginta & duo flagella ſuſcipiat: & depoſita veſte Monaſterij, indutus quod in introïtu exutus eſt ſciſſum, notabili cum confuſione à Cœnobio expellatur. Et hoc de viris ſiue feminis dicimus. Promittimus etiam Deo & tibi Patri noſtro, vt ſi quis ſine benedictione fratrum, aut tuo imperio, per vitium ad alia loca ad habitandum tranſire voluerit, habeas poteſtatem incautam eius perſequi voluntatem, qui hoc tentauerit, & comprehenſum cum ſaionibus iudicum, ad Regulæ cenſuram reducere: & ſi aliquis eum defendere voluerit Epiſcopus, vel eius qui ſequitur ordo, aut laïcus, & tua admonitione audita apud ſe

Ioan. 10. Ioan. 14. Iſai. 66. Matt. 19. Luc. 9. Matt. 10. Luc. 14. Matt. 16.

Digitized by Google

eum retinere voluerit, communicatio illius cum diabolo sit, & participatio cum Iuda Scarioth in inferno; & in præsenti sæculo excommunicatus permaneat, ab omni cœtu Christiano: & nec in finem viaticum accipiat, qui hoc fecerit. Tibi vero domino nostro suggerimus, si velles, quod credi certè nefas est, & quod Deus fieri non patiatur, aliquem ex nobis iniustè, aut superbè, aut iracundè habere; aut certè vnum diligere, & alterum liuoris odio contemnere; vnum imperare, alterum adulare; sicut vulgus habet, tunc habeamus & nos concessam à Deo potestatem, non superbè, non iracundè, per vnamquamque Decaniam Præposito nostro querimoniam inferre; & Præpositus tibi Domino nostro humiliter pedes deosculari, & nostram querelam ad singula pandere: & tu patienter iubeas auscultare, & in communi Regula ceruicem humiliare, & corripere, & emendare. Quod si te minimè corripere volueris, tunc habeamus & nos potestatem cætera Monasteria commonere, aut certè Episcopum, qui sub Regula viuit, vel Catholicum Ecclesiæ defensorem Comitem, & aduocare ad nostram collationem; vt coram ipsis te corripias, & cœptam Regulam perficias; & nos simus discipuli, subditi, seu adoptiui filij, humiles, obedientes in omnibus, quæ oportet; & tu demum Christo sine macula offeras nos illæsos. Amen.

Hæc sunt nomina, quæ manu sua vnusquisque subscriptionem vel signum in hoc pacto fecit: id est, ille, ille; vel illa illaque.

Explicit Regula S. Fructuosi Episcopi.

CVIVSDAM PATRIS

REGVLA AD MONACHOS.

DE CVIVSDAM PATRIS REGVLA veterum testimonia.

S. BENEDICTVS Aniane Abbas in Concordia Regularum sæpissimè hanc CVIVSDAM PATRIS REGVLAM ad Monachos scriptam laudat; vt & aliam ad Virgines: quamuis ipse eas non distinguat, sed vtramque promiscuè REGVLA CVIVSDAM appellet, vel REGVLAM CVIVSDAM PATRIS, vt cap. VIII. §. VII. *& alibi.*

SMARAGDVS quoque Monachus, in Commentario ad Regulam S. Benedicti, subinde ex hac CVIVSDAM PATRIS REGVLA testimonia affert.

Digitized by Google

IN NOMINE PATRIS, ET FILII, ET SPIRITVS SANCTI.

INCIPIT REGVLA

CVIVSDAM PATRIS

CAPVT PRIMVM.

CAueat lector bonus, ne suo sensui obtemperet scripturas, sed scripturis sanctis obtemperet sensum suum. Calix passionis amarus est, sed omnes morbos penitus curat. Calix passionis amarus est, sed tamen prior bibit medicus, ne bibere dubitet ægrotus. Oportet namque illum qui alterius vulnera mederi cupit, ab omni languoris morbo alienum sanumque subsistere. Nullo alio vitio diabolus Monachum perdit, ac trahit ad mortem, quam cum eum neglectis seniorum consiliis suo iudicio defensionique conspexerit confidere.

II. Primum omnium Deus timendus & diligendus est ex totis viribus: & proximus magnopere diligendus est, secundum mandatum Domini. Luc. 10.

III. Deinde virtus obedientiæ expetenda est, & secundum vires vniuscuiusque exercenda est: & ad primum verbum senioris omnes, qui audierint ex fratribus, assurgere oportet: & qui non surrexerit, veniam petat, & pœniteat, quantum iudicauerit senior; & impleat quod iussus est, licet durum videatur. Obedientia vsque ad mortem facienda est, secundum exemplum Domini, obedientis Patri vsque ad mortem. Et vnumquemque oportet fratri suo seruire, sicut Abbati proprio vel patri: sicut Apostolus dicit: *Seruite inuicem in timore Christi.* Et iterum: *Omnia vestra cum caritate fiant.* Phil. 2. Ephes 5. 1. Cor. 16.

IV. Si quis frater inuentus fuerit inobediens Abbati, siue œconomo, siue alicui ex fratribus, mittendus est in carcerem; & pœniteat quantum iudicauerit senior. Si autem post examinationem carceris reprobus inuenitur, semel & bis, iterum atque iterum, abscindendus est ab omni fraternitatis corpore, secundum mandatum Domini dicentis: *Expedit enim tibi vt pereat vnum de membris tuis, quam totum corpus tuum eat in gehennam ignis:* & quia *modicum fermentum totam massam corrumpit.* Matt. 5. 2. Cor. 5.

V. Non omnibus præsente Abbate vel œconomo obtemperandum; quia vnus non occurrit ad omnes: sed tamen vnusquisque fratri seniori obedire contendat, sicut Domino. Quicquid facit proximo suo, Domino facere non ambigat.

VI. Si quis frater murmurans inuentus fuerit, hic ipse mittendus est in carcerem, & opus eius abiiciatur. Pœnitentiam agat secundum examen senioris. Si permittatur ei satisfaciet: si autem hoc frequenter facit, eiiciendus est de Monasterio.

Digitized by Google

VII. Ad primum verbum diſcuſſionis ſenioris, ſiue œconomi, ſiue alicuius fratris, venia petenda eſt: & tam diu in terra proſtratus donec ſenior diſcuſſionem conſummauerit. Si autem ſenior diſcuſſionem iterauerit, & ipſe veniam iterare debet. Si quis tardior ad veniam inuentus fuerit, ſiue aliqua verba religioni contraria, ſiue pro excuſatione delicti ſui protulerit, mittendus eſt in carcerem; & pœniteat ſecundum quod iudicauerit ſenior, vſquequo corrigatur. Si autem obſtinatus inuenitur, ſeparandus eſt à fratribus.

VIII. Mendacium, & iuramentum, ſiue verbum otioſum per omne corpus fraternitatis damnandum eſt. Si quis ex fratribus, cum quo aliquid horum inuentum fuerit, mittendus eſt in carcerem, & pœniteat vſquequo à vitio corrigatur: quia *os quod mentitur occidit animam:* & Dominus in Euangelio iuramentum prohibuit, dicens: *Ego autem dico vobis, non iurare omnino.* Et iterum; *Omne verbum otioſum quod locuti fuerint homines, reddent pro eo rationem in die iudicij.* Et Apoſtolus dicit: *Omnis ſermo malus de ore veſtro non procedat: ſed ſi quis bonus ad ædificationem fidei, vt det gratiam audientibus.* Si quis ex fratribus poſt examinationem carceris cauere hæc vitia non poterit, eiiciendus eſt à fratribus, & damnandus eſt.

Sap. 1. Matt. 5. Matt. 12. Eph. 4.

IX. Si quis iracundus inuentus fuerit ex fratribus, reus erit in concilio gehennæ ignis, niſi pœniteat, & vulnera putrefacta caſtigatione, ſcilicet ignis medicamento, exurenda ſunt: & tumidum vulnus ſpiritalis ferri ſectione vratur: id eſt, capitalia & mortalia crimina, quæ ducunt ad mortem, oportet durè curari & emendari, vſquequo corrigatur, & ſanus fuerit, ſecundum iudicium Abbatis ſiue œconomi.

X. Si quis ex fratribus dixerit verbum de fratre, illo non audiente, vel abſente, ſi non ad laudem & dilectionem illius pertineat, hic tanquam blaſphemator iudicandus eſt: & petat à Deo veniam protinus, & confiteatur fratri hoc quod de illo locutus eſt. Si autem iterare inuentus fuerit, mittendus eſt in carcerem, & pœniteat durè, vſquequo diſcat illud quod Apoſtolus dixit: *Sermo conditus ſit ſale.* Excuſatio delicti ante veniam non oportet ab omnibus fratribus; poſt veniam oportet.

Coloſ. 4.

XI. In abſtinentia ciborum vnam Regulam obſeruari oportet ab omnibus fratribus, præter ſenes, & infirmos, ſiue infantes; & vna menſura ſit in omnibus: id eſt, ab hora nona vſque ad horam alteram à cibis temperandum eſt. Nec ante, ſiue poſt menſam, quæ communiter ad cœnam fratribus apponitur, aliquid ori indulgendum eſt; niſi infirmitas, ſiue differentia ætatis ſiue corporis, aliquid coëgerit. Sed neque ad ſaturitatem edendum eſt. Caro & vinum, ſiue potus, in quo ſit ebrietas, refutanda ſunt Monachis, nec ſuſcipienda, quibus pro Chriſto crucifixus eſt mundus, & ipſi mundo. Et ferias Monacho non eſſe ſuper terram: niſi modicum in aduentu fratrum, tanquam Chriſti, lectior fuerit cibus gratia caritatis. Veruntamen abſtinentia tegenda eſt, ne iactantiæ vitio decidamus in lapſum: quod præ omnibus vitiis grauiſſimum eſt.

XII.

Digitized by Google

XII. Nihil quærere debemus ex his quæ ad sæculum pertinent, præter quotidianum panem noſtrum, & breue veſtimentum, quo induamur. Hæc ipſa ſine ſollicitudine à nobis requirantur; ne inueniamur aliquando de regno Dei non cogitare, & dicatur de nobis: *Hæc omnia gentes requirunt.* Matt. 6. Veruntamen Monachos ſemper oportet laborare, & ſine ſollicitudine vitam ſuam tranſigere: omnia quæcunque laborauerint, excepto, vt ſupra diximus, pane exiguo & veſtimento, pauperibus diſtribuant. Cura pauperum ſemper facienda eſt, & omnia noſtra cum caritate fiant; & ſine caritate infructuoſa ſunt apud Deum opera noſtra.

XIII. Arbitrio vniuſcuiuſque ſenioris relinquendum eſt, vnde annuum panem Monaſterio ſuo prouideat: ſi ex ſarculo aut bubus, vt aliquibus mos eſt, ſicut nobis; aut artificiis, ſiue negotiis, ſiue ex conductione mercedis,, ſiue ex quolibet opere.

XIV. Non magnoperè curandum eſt, quo modo vnuſquiſque laboret; ſed quomodo vnuſquiſque viuat. Quomodo res & ratio & ſitus loci vnicuique permiſerit, ſemper laborandum eſt, & lex Dei, quæ ſiue viſibilia, ſiue inuiſibilia continet, obſeruanda eſt: & nihil ex mandatis Dei, ſiue magnum ſiue minimum, prætereundum eſt: *Quia qui tranſgreditur vnum,* Iac. 2. *factus eſt omnium reus.*

XV. Propoſitum Monachi quod promiſimus, ex toto corde, & ex tota dilectione exercendum eſt & faciendum: quod in tribus abrenuntiationibus conſiſtit. Primo omnino omnes facultates noſtras reſpuere debemus; & omnes diuitiæ mundi alienæ eſſe à nobis noſcuntur. Deinde in ſecundo loco, omnia vitia carnis & animæ relinquenda ſunt & cauenda: *& omnis ira, & indignatio, & clamor, & blaſphemia auferatur à vobis, cum omni malitia.* Eph. 4. Tertia igitur abrenuntiatio eſt, hæc omnia quæcunque videntur, ſiue in cœlo, ſiue in terra, ſiue in mari, ſeu & in omnibus creaturis Dei, non ſolum nihil ex his aſſimilare Domino debemus: ſed omnia etiam illa inferiora noſtri arbitrari à nobis oportet: qui vtpote nos vltra illa ad cœlorum regna, & ad ipſius Domini notitiam, extendimus. Et ideo his ſanitati ſentientibus, & mox tranſeuntibus non magnoperè intendimus; ſecundum quod Apoſtolus dicit: *Omnia quæ videntur temporalia* 2. Cor. 4. *ſunt: quæ autem non videntur, æterna ſunt.*

XVI. Silentium in omnibus ſectandum eſt, & tacendi diſciplina per omnia facienda eſt; maximè autem iuxta Miſſam & menſam: ſed in omnibus nihil loquendum eſt, niſi quod neceſſitas popoſcerit. Si quis præter hanc diſciplinam cum clamore & acerbiore ſermone reſponderit, notetur vſquequo corrigatur. Si autem hoc vitio curari non poterit, eiiciatur ab vnitate fratrum.

XVII. Nihil poſſidendum tanquam proprium, & ſpecialiter inter Monachos; ſed ſint eis omnia communia. Qui autem dixerit: meum eſt hoc, aut illud, peccauit coram Deo; niſi tantum per obreptionem ſermonis; ſed pro hoc ipſo tamen veniam petat à Deo, & caueat de reliquo; & ne iterare audeat. Si quis ex hoc vitio exiſtat inſanabilis, expellendus eſt?

Digitized by Google

ab vniuersis fratribus: quoniam vitium phylargyriæ grauissimum est præ
1. Tim. 6. omnibus vitiis, *& radix omnium malorum est philargyria.*

XVIII. Si quis ex fratribus lugubriori lapsu, id est, fornicationis, ceciderit, eiiciendus est de Congregatione fratrum, & vsque ad diem mortis, siue in alia regione pœniteat. Sorores igitur raro videndæ sunt: & frequenter loqui ad eas velle prohibemus; ne occasionem inueniamur dari infirmis. Beneficia tamen & munificentiam præstare illis ex toto corde, præcipimus: quoniam sunt membra Christi, & matres Domini; & per virginem nos redemit Christus. Sed tamen per fideliſſimos & probatiſſimos donaria mittenda sunt illis, vt euitetur occasio maledicti, gratia hominum pessimorum.

XIX. Non quisquam Congregationi fratrum præesse permittendus, nisi qui obediendo didicerit ea, quæ aliis præcipi debeant: sed si forsan in scripturis sanctis satis sufficienter instructus est, tamen si factorum gestis adhibeat fidem; id est, ea quæ docet, opere compleuerit, humilitatem ex caritate, patientiam & mansuetudinem ostendendo, & voluntatem senioris implendo, & omnia mandata Domini agendo.

XX. Si quis ex senioribus, siue is qui Abbas nuncupatur, voluptuosus existat, & ebriosus, & diues; & qui huic sæculo conformatur; id est, in curribus & in equis de loco ad locum discurrat, hic non solum principatu fratrum indignus est, verum etiam homicida animarum iudicandus est: & alius Monasterio eius præesse constituatur. Sin vero non poterint, Monachi ab illo exeant, & ille excommunicetur. Si vero pœniteat, subdat se sub manibus senioris, & seruituti se subiiciat, donec probauerit is qui præest.

XXI. Monachos in curribus & in equis discurrere, præter infirmos, sed debiles & claudos, non permittimus. Si autem hoc fecerint, alieni fint ab vnitate fratrum.

XXII. Fratribus, quibus habitatio in sterili terra, id est, absque pane, & sunt in montanis & fructuosis, modicum lactis permittimus cum aqua mixtum. Habitare autem Monacho vna cum feminis, id est, cum matribus & sororibus, non permittimus.

XXIII. Quomodo nos obedire ei oportet, qui nos ad opus mandati cohortatur? Sicut infans obtemperat nutrici, siue quæ ad vbera sua eum inuitat: immo si quid promptius & celerius, pro eo quod multum pretiosior vita futura quam præsens, obedire vsque ad mortem oportet.

XXIV. Quomodo seniorem oportet fieri ad fratres? Tanquam si nutrix foueat paruulos suos, diligens & confortans singulos: & viam perfectionis eis aperiat; & ipse procedat in omni perfectione, & sanctitate cordis & corporis; & sine vlla exceptione personarum omnes pariter & sincera dilectione, tanquam natos proprios, ex toto corde diligat. Si vero viderit aliquem illorum mandatum Domini præterire, non ira erga eum moueatur, sed commiseratione, & compassione; secundum illum qui dixit; *Quis*
2. Cor. 11. *infirmatur & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non vror?* Si

Digitized by Google

vero negligens in his, quæ ad vſus corporis & animæ pertinent, ſine dubio ſubiicietur illi ſententiæ, quæ dicit: *Ite maledicti in ignem æternum, qui præparatus eſt diabolo & angelis eius. Eſuriui enim, & non dediſtis mihi manducare; ſitiui, & non dediſtis mihi bibere*: & ea quæ ſequuntur. Et, *maledictus homo qui facit opera Dei negligenter.* Matt. 25. Ier. 48.

XXV. Si quis ex ſenioribus & Abbatibus iracundus inuentus fuerit, notetur vſque corrigatur. Si vero ab hoc vitio inſanabilis fuerit, ab imperio fratrum deſtruendus eſt, quoniam ſiue iuſtè, ſiue iniuſtè, iraſci non oportet.

XXVI. Si quis ſeniori ſuo detraxerit, non ſeniori detrahit, ſed Domino, cui opus facit ſenior. Si vero hoc frequenter faciat, abſcondatur à fraternitate, ac ſolicitudine fraterni corporis. Si vero pœniteat, remittenda ſunt peccata ſua. *Detrahentem*, inquit Propheta, *ſecreto proximo ſuo, hunc perſequebar.* Pſal. 100.

XXVII. Si quis inuentus fuerit in aliquo ſpernere ſeniorem ſuum, non hominem ſpernit, ſed Deum, & reliqua. Si quis hoc faciat, pœniteat, & reconciliabitur ſeniori ſuo. Et omnia quæcunque ſenior præceperit, ſecundum mandatum Domini explenda ſunt.

XXVIII. Si quis ex fratribus negligens inuentus fuerit erga ſupellectilem Monaſterij, hic reus ſacri peculij iudicandus eſt. Si quis viderit, eaque in die adiuuari & corrigi præterierit, hic tanquam neglector, & peruerſor ſacræ ſubſtantiæ iudicandus eſt. Quoniam oportet vnumquemque laborare, & conſiderantius agere erga ſubſtantiam Monaſterij, vt ipſe eſſet omnium Dominus, & omnibus dominetur. Et iterum per nimiam humilitatem tanquam alienum ſe exiſtimet, & vt nihil præter quotidiana ex ea requirat paximatia.

XXIX. Si quis ad vocem compulſoris, ſiue inuitantis ad aliud quodcunque, non ſtatim ſurrexerit, hic inobediens reus eſt. Petat veniam ad Deum, & iterare non præſumat. Quoniam oportet vnumquemque ad primam vocem inuitantis aſſurgere; velut carbo ignis ardentis aſcendiſſet ſuper eum. Si autem obedientia hæc non fuerit, quam dicimus, mortua eſt, & non acceptabilis apud Deum. *Omne autem quod non eſt ex fide, peccatum eſt.* Cum gaudio ſemper operandum eſt: *Gaudete in Domino iuſti, & ſemper decet collaudatio.* Et iterum Apoſtolus dicit: *Gaudete in Domino ſemper: iterum dico, gaudete.* Si autem triſte aliquid oblatum fuerit à nobis in donis Dei, non erit acceptabile apud Deum. Rom. 14. Pſal. 32. Phil. 4.

XXX. Tribus conuentibus diei, totidemque noctis tempore in Eccleſia conueniendum: tres Pſalmi in vnoquoque conuentu diei canendi ſunt: duodecim vero in nocturnis conuentibus cantabuntur, præter illam Miſſam quæ celebratur ortu ſolis. Orationes vero & duæ lectiones, vna de veteri teſtamento, & alia de nouo, in ſingulis noctis conuentibus dicendæ ſunt. In his vero conuentibus, id eſt, Sabbati & Dominicæ, vſque ad gallorum cantus, Miſſa celebranda eſt: & quomodo vires vniuſcuiuſque ſufferre poterint, excubiæ peragendæ ſunt.

Digitized by Google

XXXI. Is vero qui ad primum Psalmum in die non occurrit, in conuentum fratrum non recipietur; sed postea in publico veniam petat. Si vero frequenter hoc faciat, confutabitur vsque dum corrigatur. In noctis tempore vsque ad secundum Psalmum dilatio præbetur.

XXXII. In diebus vero Dominicis Eucharistia semper accipienda est ad remedium peccatorum: sed cum puro corde, & omni sanctitate cordis & corporis oportet nos accedere ad Corpus & Sanguinem Domini nostri Iesu Christi. Amen.

Explicit Regula cuiusdam Patris.

REGVLA MAGISTRI AD MONACHOS.

DE REGVLA MAGISTRI VETERVM TESTIMONIA.

S. BENEDICTVS Aniane Abbas maximam partem REGVLÆ MAGISTRI in Concordiam Regularum transcripsit, & passim integra eius capita profert, citat autem plusquam sexagies.

A SMARAGDO etiam Monacho in Commentariis ad Regulam S. Benedicti sæpenumero laudatur QVIDAM MONACHORVM MAGISTER huius Regulæ auctor.

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLÆ MAGISTRI.

1. *De quatuor generibus Monachorum.*
2. *Qualis debeat esse Abbas.*
3. *Quæ ars sancta, quam docere debet Abbas discipulos.*
4. *Quæ sunt ferramenta spiritalia; cum quibus operari possumus artem diuinam.*
5. *Quæ est materies vel causa malorum, quæ in fornace timoris Dei excoqui debet.*
6. *Quæ est officina diuinæ artis, vel operatio spiritualium ferramentorum.*
7. *De obedientia discipulorum, qualis debeat esse.*
8. *De taciturnitate discipulorum, qualis & quanta debeat esse.*
9. *Quo ordine tacentes fratres aliquas interrogationes faciant ad Abbatem.*

Digitized by Google

10. De humilitate fratrum, qualis debeat esse, vel quibus modis acquiritur, vel quomodo acquisita seruatur.
11. De Præpositis Monasterij.
12. De excommunicatione culparum.
13. Quomodo debeat frater excommunicatus tractari.
14. Quomodo debet excommunicatus pœnitere.
15. De prodendo cogitato malo Præposito vel Abbati à minoribus fratribus.
16. De Cellerario Monasterij, qualis debeat esse.
17. De ferramentis vel rebus Monasterij.
18. De septimanarijs coquinæ.
19. Quomodo debeant introire fratres in hebdomadam coquinæ.
20. Quomodo debent haberi in oratorio absentes in mente.
21. Quomodo debent communicare hebdomadarij coquinæ, vel Cellerarius.
22. Omnibus hebdomadarijs ingressis, quo ordine remanentes in oratorio post Abbatem debent cæteri communicare.
23. Post egressionem Abbatis de oratorio, quomodo debeant hebdomadarij seruire mensis, & ad manducandum esse communes.
24. De hebdomadario lectore ad mensas.
25. De patella micarum ab hebdomadarijs septimo die coquenda.
26. De mensura ciborum.
27. De mensura potus.
28. De diebus ieiuniorum, vel hora refectionum.
29. De tempore dormitionis eorum, vel qualis debeat esse locus, vel quo ordine dormiant.
30. Post completorium neminem debere loqui.
31. De hebdomadarijs officij diuini in noctibus.
32. Quomodo ab eis fieri debeat excitatio.
33. De officijs diuinis in noctibus.
34. De officijs diuinis in die.
35. De modo psalmorum vel numero in die.
36. De psalmis lucernariæ.
37. De psalmo refectionum.
38. De psalmis completorijs.
39. Qualiter psalli debet in matutinis.
40. Qualiter psalli debet per horas diei.
41. Qualiter psalli debet in lucernarijs.
42. Qualiter psalli debet in refectione.
43. Qualiter psalli debet in completorijs.
44. Qualiter psalli debet in nocte.
45. Quomodo debeat psalli in diebus festis.
46. De imponendis psalmis in oratorio, quouis tempore.
47. De disciplina psallendi.
48. De reuerentia orationis.
49. De vigilijs Monasterij.
50. De actu operum quotidianorum per diuersas horas diuerso tempore.
51. De orationibus quadragesimæ in die sine psalmis.
52. De orationibus quadragesimæ in nocte sine psalmis.
53. De continentia ciborum & potus in quadragesima.
54. Cum hora diuini officij aduenerit mox debere fratres ad oratorium festinare.
55. De quot passibus frater relicto

Digitized by Google

labore ad oratorium debet occurrere.
56. Quomodo debeant fratres in itinere opus Dei complere.
57. Quo ordine in via fratres aliquid regulæ constitutæ seruabunt.
58. Quot psalmos debent fratres dicere diuerso tempore in via nocte.
59. Qua hora debeant fratres in via reficere.
60. De quantitate sumptuum fratrum in via accipiendorum.
61. Missus frater de Monasterio, & in eodem die expectandus, si suadente aliquo debet foras communicare, aut ad oratorium reuertens seruare ieiunium coram Abbate reconsignandum communioni.
62. Si debeat extra horam constitutam in via frater aut bibere, aut manducare.
63. Quales sunt fratres, qui insalutatis abscedunt fratribus.
64. Quotiens debet frater relinquens Monasterium, & iterum ab errore reuertens, recipi.
65. Quomodo debent fratres extranei à domesticis salutari.
66. De egressu fratrum de Monasterio in viam.
67. De regressu fratrum de via reuertentium in oratorium.
68. Exeuntes de oratorio mox debere de omnibus tacere.
69. De fratribus ægrotis.
70. De caritate fratrum circa ægrotos.
71. Si debeant fratres spirituales ad se inuicem occurrentes prius orare, aut sibi pacem dare, aut salutare.
72. De refectione propter caritatem fratrum superuenientium.
73. De fratribus qui ad opus Dei tarde occurrunt.
74. Refrenari debere liberum fratris arbitrium.
75. De cessatione Dominicæ.
76. Quomodo debent transmissæ eulogiæ à sacerdote Monasterij suscipi.
77. De benedictione, vel signo sacerdotum.
78. Non debere aliquem aduenientem, aut iam fratrem, aut adhuc laicum, plus à biduo otiosum in Monasterio pasci.
79. De cella peregrinorum.
80. Polluti per somnum fratres si debeant communicare, an non.
81. De vestimentis fratrum & calceamentis.
82. Non in Monasterio fratres aliquid peculiare habere.
83. Quomodo debent haberi in Monasterio sacerdotes.
84. Qui debeant manducare cum Abbate.
85. Perfectæ aliquæ intra Monasterium artes qualiter & quanti debent venundari.
86. De casis Monasterij.
87. Quomodo debeat frater, siue iam conuersus, siue adhuc laicus introire, vel tradere se, vel suscipi in Monasterium.
88. De inducijs fratrum suscipiendorum, in quibus de stabilitate firmanda secum tractare debeant.
89. Quomodo debeat frater nouus in Monasterio suum firmare introitum.
90. Ingressio in Monasterium cuiquam laico non debere intra annum mu-

Digitized by Google

tari res, nec caput eius secundum Præpositum tonderi.
91. *Quomodo suscipi debeat nobilis filius in Monasterio.*
92. *De honore vel gradu post Abbatem cæteris denegando.*
93. *De ordinatione noui Abbatis electi de omnibus à Priore.*
94. *Si subito Abbas moriatur, quo ordine de incertis fratribus Abbas alius constituatur, cum se viuo nullum designauerit meliorem, dum subita eum mors perurserit.*
95. *De ostiarijs Monasterij.*

Expliciunt Capitula.

INCIPIT PROLOGVS REGVLÆ.

HOMO, primo tibi qui legis, deinde & tibi qui me obscultas dicentem, dimitte alia modo quæ cogitas; & me tibi loquentem, & per os meum Deum te conuenientem cognosce. Ad quem Dominum ex voluntate nostra per bona acta vel beneplacita iustitiæ ire debemus: ne per negligentiam peccatorum inuiti rapiamur accersiti per mortem. Ergo, auditor, qui me audis dicentem, percipe quæ tibi, non os meum, sed per hanc scripturam loquitur Deus: qui te, dum adhuc viuis, conuenit de hoc quod ei post mortem redditurus es rationem. Quia quod adhuc viuimus, ad inducias viuimus: cum nos pietas Dei expectat quotidie, emendari, & meliores vult esse nos hodie quam fuimus heri. Ergo tu, qui me auscultas, ita attende, vt dicta mea, & auditus tuus per considerationem mentis ambulando in triuium cordis tui perueniant. In quo triuio vnam ignorantiæ peccatorum, post dicta mea veniens; post te relinque: & duas obseruantiæ præceptorum ante iam ingredere vias. Et dum quærimus ad Deum ire, stamus in Christo, triuio cordis nostri, & considerem us istas duas, quas ante nos scientiæ conspicimus vias. In quibus duabus vijs, per quam ad Deum possumus peruenire, considerem us. Si siniſtram tenemus, timemus, quia lata est, ne ipsa sit, quæ ducit magis ad interitum. Si dextram corripimus, bene imus, quia angusta est: & ipsa est, quæ diligentes seruos ad proprium ducit Dominum. Ergo vacuus vester auditus sequatur meum eloquium. Et intellige tu homo, cuius admonemus intuitum, quia te per hanc scripturam ammonet Deus; vt modo dum adhuc viuis, & tibi emendare vacat, curras quantum potes! ne iam cum accersitus per mortem fueris, nullam Deo in die iudicij, vel in pœna æterna excusationem afferas, quod nullus te de emendatione quoad vixisti conuenerit: & cum vlterius tibi iam succurrere non potueris, in æternum te incipiat sine remedio pœnitere. Ergo à modo quæ audis obserua, antequam

Digitized by Google

de hac ex eas sæculi luce, quia si hinc exieris, non huc reuerteris, nisi in resurrectione: & de resurrectione, si hic modo benè egeris ad æternam cum sanctis gloriam deputaberis. Si autem hanc scripturam, quam tibi lecturus sum, non adimpleueris; in æternum ignem gehennæ cum diabolo, cuius voluntatem magis secutus es, deputaberis. Audi ergo & age quod est bonum & iustum, per quod Deus inuenitur propitius. Hæc Regula quæ tibi ostendit, factis adimple. Quæ Regula ad perficiendum rectum Regulæ nomen accepit, sicut dicit Apostolus in Epistola sua: *Secundum mensuram Regulæ, quam mensus est nobis Dominus mensuram pertingendi vsque vos.* Nam Regula veritatis habet initium, & iustitiæ finem. Sicut dicit Propheta: *Reges eos in virga;* hoc est, in timoris vigore. Sicut item dicit Apostolus: *Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in caritate?* Item dicit Propheta: *Virga recta est virga regni tui: in qua dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem.* Et iterum dicit Dominus: *Visitabo in virga iniquitates eorum.*

2. Cor. 10.
Psal. 2.
1. Cor. 4.
Psal. 44.
Psal. 88.

Explicit Prologus Regulæ.

INCIPIT THEMA.

Psal. 77.
Psal. 68.

PRopheta dicit: *Aperiam in parabolis os meum.* Et dicit iterum: *Factus sum illis in parabolam.* De vtero matris Euæ terræ nati, & de patre Adam in excessibus concupiscentiæ generati, in sæculi huius descendimus viam; & peregrinæ vitæ temporale iugum suscipientes, perambulamus iter viæ huius, per ignorantiam bonorum actuum, & incertum mortis experimentum. Multum enim nobis negligentiæ viaticum peccatorum sæculi peregrinatio carricauerat: & humeris nostris lassatis de ponderosis sarcinis, vicinam sibi mortem iam lapsus laboris sudor inuenerat; & æstuosa sitis in interitum anhelabat. Subito à dextra orientis conspicimus non speratum fontem aquæ viuæ: & festinantibus nobis ad eam diuina exinde vox magis nobis in obuiam venit, clamans ad nos & dicens: *Qui sititis, venite ad aquam.* Et cum vidisset nos venientes oneratos sarcinis grauibus, repetiuit dicens: *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis; & ego vos reficiam.* Nos vero audientes hanc piam vocem, proiectis in terra sarcinis nostris, arguenti nos siti auidi ad fontem prosternimus; bibentesque diu surgimus renouati. Et post resurrectionem stetimus stupidi nimio gaudio, & disputatione intuentes iugum viæ tam sancti laboris, vel sarcinas nostras, quæ nos suo pondere vsque ad mortem per ignorantiam fatigauerant. Dum hæc intuentes diu consideramus, iterum audimus vocem de fonte, qui nos recreauerat, dicentem: *Tollite iugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, & humilis corde: & inuenietis requiem animabus vestris. Iugum enim meum suaue est, & onus meum*

Isa. 55.
Matt. 11.
Matt. 11.

Digitized by Google

meum leue. Nos audientes hæc, dicamus iam inuicem nobis : non reuertamur post recreationem tanti fontis, & Domini inuitantis nos voce, ad sarcinas peccatorum, quas proiecimus; hoc est, quæ abrenuntiamus euntes ad fontem baptismi : quæ sarcinæ peccatorum nos ante per ignorantiam sacræ legis, vel cognitione ignorati baptismi, desperatos nos suo pondere in mortem fatigauerant. Nunc vero sapientiam Dei accipientes; & qui fueramus peccatorum sarcinis aggrauati, Domini sumus voce ad requiem inuitati. Renuntiemus ergo peccatorum pristinis sarcinis : habeat vias sæculi in negligentibus suorum pondere delictorum. Nos matrem nobis iam non de limo terræ Euam; sed diuinam nos vocantem ad requiem Christianam legem sentimus. Similiter & patrem iam non in arbitrio peccatorum Adam quærimus, sed in voce Domini inuitantis nos : & desideriis nostris meritis non audemus, tamen in renatiuitate nostra sacri fontis tui, vbi sis iam te inuenimus,

PATER NOSTER QVI ES IN COELIS.

Videte ergo fratres, si inuenimus iam matrem Ecclesiam, & patrem ausi sumus Dominum vocare de cœlis. Ergo iam iustè à nobis relinquendus est pater terrenus, & mater carnalis : ne binis obtemperantes parentibus, non solum vicibus offendantur; sed velut adulteri de duobus parentibus nasci, si carnales non dimittimus, iudicemur. Per lignum enim offensionis natio nostra de paradiso in vterum; de vtero in mundum; de mundo vsque in infernum descenderat : nisi denuo renati per baptismum, & per crucis lignum iterum reparati, Domini passio ageret vt resurgat, & illa redeat in paradisum generatio per gratiam, vnde cum libero arbitrio ceciderit per offensam. Contriuit enim in nobis Dominus mortis, quæ regnabat, aculeum; quando refugium crucis suæ nobis contulit Christus. Et postquam nos gratiæ suæ restituit adoptionis, ad regna cœlorum insuper nos non desinit inuitare. Vnde vox Dominica dicit: *Si obseruaueritis mandata mea, ego ero vobis in patrem, & vos eritis mihi in filios.* Vnde & nos, quamuis indigni, tamen propter agnitionem eius baptismi, in oratione audemus eum patrem vocare; ideoque oportere nos passionis eius esse participes, vt mereamur effici eius gloriæ coheredes. Dicentes ergo, *Pater noster qui es in cœlo,* iam tales nos exhibeamus fratres, quales nos cupit filios Deus habere; & dignè in nobis diuinitas filiorum inseret nomen, cum voluntate dissimile. Nam ipse est verus filius, qui non solum vult, sed & moribus similari patri. Cum ergo meruissemus iam dixisse, *Pater noster qui es in cœlis* : sequimur deinde in oratione dicentes :

Sanctificetur nomen tuum.

Non quod nouiter optemus sanctificari nomen eius, quod est ab æterno & vsque in æternum sanctissimum; sed in bonis actibus filiorum magis ipse sanctificet : vt & pater & Dominus in mentibus nostris tabernaculum suum, & inhabitatorem faciat Spiritum sanctum; vt adiuuet corda

Digitized by Google

ipſa Deus, vt vos cuſtodiatis ea ſemper per gratiam ſuam. Deinde dicitur:

Adueniat regnum tuum.

Videte fratres, ecce optamus aduenire regnum Domini, & iudicium eius accelerari vltro rogamus; & rationes noſtras adhuc paratas non habemus. Sic ergo à nobis omni hora agendum eſt, vt Dominus & pater poſtea nos ita ſuſcipiat, & bonis coram eo actibus quotidie complacentes ſequeſtrans nos ab hœdis, à dextris ſuis in æternis introducens nos regnis. Agnoſcamus nobis in futuro iudicio propitium iudicem, quem in præſenti ſæculo auſi vocauerimus patrem. Deinde dicimus:

Fiat voluntas tua ſicut in cœlo & in terra.

In hoc ergo verbo, fratres, pertinet in nobis liberi ſtatus arbitrij; & quicquid ſuaſio antiqui ſerpentis nociuè nobis ingerit, ſi volumus, amputatur, cum Domini voluntas in nobis reparando perficitur: ſicut dixit Apoſtolus; *vt non quæcunque vultis illa faciatis.* Exigit enim Spiritus vt voluntas in nobis Domini fiat: vt iam non perficiat anima, quicquid cum praua carne concupiſcens ſibi ſuaſerat. Oramus ergo, vt voluntas in nobis Domini fiat. Si ergo à nobis ſua voluntas ſemper perficiatur, non ergo erit propria; quæ diſcuſſa de ſuis malis in die iudicij condemnetur. Voluntas enim Domini ſancta eſt, nouit dare, non timere iudicium: quæ voluntas ſua quibus impleta fuerit, promittitur etiam iis Angelos iudicare. Hanc ſanctam voluntatem Dominus & Saluator noſter per formam faciendi in ſe liberam, vt amputet in nobis carnis arbitrium, demonſtrat nobis dicens: *Non veni facere voluntatem meam, ſed eius qui me miſit.* Et iterum in ſancta ſua Paſſione dicit: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat à me calix iſte.* Hæc vero in Domino vox timoris erat carnis indutæ, oſtendens nobis actus vitæ ſemper debere benè tractari, ſi mors adueniens debet timeri. Et iterum erat interrogatio Domini apud patrem, ſi quod à nobis in nobis volumus, poteſt impleri, aut quod nolumus poteſt nobis contra deſiderium noſtrum iuſtè imponi. Vnde ſubſequitur fidei forma, qua Dominus patris committitur voluntati, dicens: *Sed tamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu vis.* Et iterum ſubſequitur: *Si non poteſt auferri à me calix iſte, niſi vt bibam illum, fiat voluntas tamen tua.* Videte ergo quia quicquid à voluntate noſtra eligimus, iniuſtè agnoſcitur: & quicquid nolentibus nobis à iuuentute imponitur, iuſtè proficit rationi. Nam quomodo verſis in ſe oculis ſuis vultum ſuum reſpicere homo non poteſt; ſic iudex ſui ſibi ipſi eſſe non poteſt; niſi iuſtè quod videtur ab alio iudicetur. Si ergo vultum ſuum videre poteſt nemo, voluntatem ſuam iuſtam probare quomodo poteſt; niſi in omnibus quod videtur ab alio iudicetur? Et ecce fratres, quantam reparationi noſtræ Dominus contulit pietatem, & qualem errori noſtro ſalutis viam oſtendit: vt in vnigenito filio ſuo demonſtraret, quod in ſeruis ſuis quærebat perficere. *Fiat voluntas tua ſicut in cœlo & in terra.* In cœlo, quod dixit, poſſumus benè agnoſcere fratres; quia ſicut ab Angelis in cœlis ſanctè perficitur, ita & in terra ipſa per Prophetas & Apoſtolos præceptorum Dei, & in carnalibus hominibus exoptatur vt fiat;

Gal. 5.

Ioan. 6.

Matt. 26.

Ibid.

Ibid.

Digitized by Google

vt ſecundum ſanctam Scripturam dicentem in vtriſque elementis, hoc eſt, in cœlo & in terra, in beneplacitis ſuis regnet, & in nobis Dominus: & ſit vnus Paſtor, & vnus grex. Similiter & illud ſpiritaliter intelligere poſſumus, quod dixit: *Fiat voluntas tua ſicut in cœlo:* hoc eſt, in Domino, ſicut in filio eius. Quia cœleſtis dum deſcendit voluntas Patris perficitur, dicente ipſo Domiuo: *Non veni facere voluntatem meam, ſed eius qui me miſit.* Ioan. 6. Vides ergo ſi ipſe Dominus Saluator oſtendit, ſe ideo veniſſe, vt voluntatem ſuam non faceret, ſed iuſſa Patris impleret; quomodo malus ſeruus iuſſa mea neglexit, & meam facere voluntatem? de quo dicit & Apoſtolus: *Quis eſt qui aſcendit, niſi qui & deſcendit in inferiora terræ?* Eph. 4. Ita ergo & in terra dixit, hoc eſt, corporis noſtri machina de limo terræ formata; cui ſententia Dei dictum eſt: *Terra es, & in terram ibis.* Gen. 3. Similiter effici iuſtitiam nobis Domini voluntas expoſcitur, vt dum quotidie in nobis voluntas Domini fuerit operata, non inueniatur propria, quæ in futuro iudicio condemnetur ad pœnam: ſed ſit in nobis voluntas Domini, quæ coronetur ad gloriam. Deinde ſequimur in oratione dicentes:

Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie.

Ergo fratres, cum ſupradicta Domini voluntas inculpabiliter à nobis quotidie fuerit adimpleta, & in timore Domini omnia fuerint mandata explicita; dignè operariis ſuis rogatur annonam vt tribuat, qui digno mercenario mercedem non negat. Deinde dicimus:

Et dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris.

Fratres, hoc orantes amplius timeamus, ne ad hæc verba precum noſtrarum reſpondeat nobis Dominus dicens, *Iudicio quo iudicatis, iudicabitur de vobis; & menſura qua menſi eſtis, remetietur vobis.* Matt. 7. Et vide qui hoc petis, ſi quod tibi noluiſti fieri alij non feciſti. Ergo antequam has voces Domini audiamus fratres, prius ſcrutemur corda noſtra: ſi iuſtè & nos petimus à Domino, quod & à nobis eſt petentibus non negatum. Nos petimus, *Dimitte nobis debita noſtra:* audit Deus, & cupit dimittere, ſed ſi ante nos petentibus relaxemus. An dubito miſer ego homo, ne benefactis meis diuina non retribuat vices? Reſpice, agnoſce, & conſidera, ô miſer homo, numquid magis tu pius quam Deus? qui vt tibi aliqua iuſtitiæ, aut agenda ingerat pietatis, poſt mercedem vel dona ipſius, tibi proficit ipſi & quod agit. Nihil enim Dominus minus habet in ſua potentia, nec aliquid tuum indiget in virtute, aut deeſt & in gloria: ſolummodo noſtra illi opus eſt ſalus, quam pro nobis prouidet gratia eius; quamque per noſtram negligentiam illi de nobis poſſidet minus. Deinde dicimus:

Et ne nos inducas in tentationem.

Satis nos admonent, fratres, verba iſta eſſe ſollicitos: ideoque rogandus eſt Dominus, & crebris gemitibus tundenda ſunt nobis corda atque pectora, ne patiatur Dominus ſeruos ſuos ſine ſuo adiutorio aliqua nos hora conſiſtere; vt non habeat poteſtatem neque aditum, per quod aduerſarius noſter diabolus, qui circuit nos vt leo quotidie, quærens aliquem 1. Pet. 5.

Digitized by Google

noſtrum deuorare; & prauis ſuaſionibus ſuis quærit corda noſtra inficere. Ergo inceſſabiliter eſt precandum ad Dominum; vt dignetur adiutorij ſui cuſtodia muro nos ſuæ gratiæ circumdare, & tentationum in nobis aditus ſua munitione obſtruere; vt non patiatur plaſma facturæ ſuæ captiuum fieri, & ſeruitutibus cedere inimici. Si tamen ſupradicti hoſtis tentationibus non vltro noſtrum tradamus aſſenſum, & velut noſmetipſos ipſi nos captiuantes, hoſtem noſtrum incipiamus magis deſiderare, quam fugere. Sequimur deinde complentes orationem, dicentes:

Sed libera nos à malo. Amen.

Fratres ſanctiſſimi, ante hoc Deus in nobis cupit perficere, quam rogetur: quia potens eſt, & nihil eſt ei difficile, ſed ſi nos hoc mereamur: nec enim vult machinam cadere noſtram, quam manibus ſuis ipſe conſtruxit. Feſtinat enim eruere nos de laqueo, ſi ſenſum noſtrum non vltro tradamus ſuaſionibus inimici: ſed rogantes inceſſabiliter Dominum,
Pſal. 15. vt attributo nobis ſuæ gratiæ adiutorio, dignè dicamus: *Quoniam à dex-*
Pſal. 22. *tris eſt nobis Dominus, ne commoueamur:* & ſecuri de Domino iterum repetamus: *Non timebo mala quoniam tu mecum es.* Vt qui in principio huius orationis oſtendit nobis per gratiam, Dominum Patrem audere dicere, iterum ipſe in fine orationis à malo dignetur nos liberare. Amen.

Ergo fratres finita ad Dominum oratione, ipſo iuuante agamus nunc de cætero de noſtri ſeruitij opere: vt qui nos iam in filiorum dignatus eſt numero computare, non debeat aliquando de malis noſtris actibus contriſtari. Ita enim ei omni hora de bonis ſuis in nobis parendum eſt, vt non ſolum iratus Pater ſuos nos aliquando filios exheredet; ſed metuendus Dominus irritatus à malis noſtris, vt nequiſſimos ſeruos perpetuo tradat in pœnam, qui eum ſequi noluerunt ad gloriam. Exſurgamus
Rom. 13. tandem aliquando vt pigri, excitante nos ſcriptura, ac dicente: *Iam enim hora eſt nos de ſomno ſurgere:* & apertis oculis noſtris ad lumen deificum, attonitis auribus audiamus quæ diuina quotidie clamans nos
Apoc. 2. admonet vox, dicens: *Qui habet aures audiendi audiat, quid ſpiritus*
Pſal. 33. *dicat Eccleſiis.* Qui dicit: *Venite filij audite me, timorem Domini docebo vos.* Currite dum lumen vitæ habetis, ne tenebræ mortis vos comprehendant, & quærens Dominus in multitudine populi cui hæc clamat operarium ſuum auditorem, iterum reclamat dicens: *Quis eſt homo qui vult*
Ibid. *vitam; & cupit videre dies bonos?* tu qui audis reſponde; Ego. Et Dominus tibi dicit: Si vis habere veram & perpetuam vitam, *prohibe linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum; diuerte à malo, &*
Ibid. *fac bonum; inquire pacem, & ſequere eam.* Et cum hæc feceritis oculi mei ſuper vos iuſtos, & aures meæ in preces veſtras. Et antequam me inuocetis, dicam vobis: Ecce adſum. Quid dulcius nobis ab hac voce Domini inuitantis nos fratres? Ecce pietate ſua demonſtrat nobis Dominus vitæ viam. Succinctis ergo per fidem vel obſeruantiam bonorum actuum lumbis noſtris, per ducatum Euangelij pergamus itinera eius; vt mereamur eum, qui nos in regnum ſuum vocauit, videre: in cuius regni tabernaculo ſi

Digitized by Google

volumus habitare, nisi illuc bonis actibus curratur, minimè peruenitur. Sed interrogemus cum Propheta Dominum, dicentes ei: *Domine quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in monte sancto tuo?* Post hanc interrogationem, fratres, audiamus contra nos Dominum iterum respondentem, & ostendentem nobis viam ipsius tabernaculi, dicendo: *Qui ingreditur sine macula, qui loquitur veritatem in corde suo: qui non egit dolum in lingua sua; qui non fecit proximo suo malum, qui opprobrium non accepit aduersus proximum suum:* qui malignum diabolum aliqua suadentem sibi cum ipsa suasione à conspectibus cordis sui respuens, deduxit ad nihilum, & paruulos cogitatus eius tenuit, & allisit ad Christum petram. Qui timentes Dominum, de bona obseruantia sua non se reddunt elatos; sed ipsa in se bona non à se posse, sed à Domino fieri æstimantes, operantem in se Dominum magnificant, illud cum Propheta dicentes: *Non nobis Domine, non nobis; sed nomini tuo da gloriam.* Nec Paulus Apostolus de prædicatione sibi aliqua imputauit, dicens: *Gratia Dei sum id, quod sum.* Et iterum dicit ipse: *Si gloriari oportet, non expedit mihi.* Ergo subsequitur Dominus viam vitæ beatæ per monita sua dicens; *Qui iurat proximo suo, & non decipit eum: qui pecuniam suam non dedit ad vsuram, qui munera super innocentes non accepit.* Et subsequitur nobis Dominus in Euangelio dicens: *Qui audit hæc verba mea, & facit ea, non mouebitur in æternum.* Et nos interrogemus eum, dicentes: Quomodo Domine non mouebitur in æternum? Respondit nobis iterum Dominus: Quomodo? quia *similabo eum viro sapienti, qui ædificauit domum suam supra petram. Venerunt flumina, flauerunt venti, & impegerunt in domum illam, & non cecidit; fundata enim erat super petram.* Hæc complens Dominus tacet, spectans nos quotidianis sanctis suis monitis factis nos respondere debere, ideo quotidie nobis propter emendationem malorum huius vitæ dies ad inducias relaxantur, dicente Apostolo: *An nescitis quia patientia Dei ad pœnitentiam nos adducit?* Nam pius Dominus dicit: *Nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur & viuat.* Cum ergo interrogassemus Dominum, fratres, de habitatore tabernaculi eius, audiuimus habitandi præceptum; sed si compleamus habitatoris officium. Ergo præparanda sunt corda nostra & corpora sanctæ præceptorum obedientiæ militanda: & quod minus habet in nos natura possibile, rogemus Dominum, vt gratiæ suæ iubeat nobis adiutorium ministrare. Et si fugientes gehennæ pœnam ad vitam volumus perpetuam peruenire, dum adhuc vacat, & in corpore sumus, & hæc omnia per hanc lucis vitam vacat implere, currendum & agendum est modo, quod in perpetuo nobis expediat. Constituenda est ergo à nobis Dominici schola seruitij, vt ab ipsius nunquam magisterio discedentes, & in huius doctrina vsque ad mortem in Monasterio perseuerantes, passionibus Christi per patientiam mereamur esse participes, vt & regno eius Dominus nos faciat coheredes.

Psal. 114.
Ibid.
Psal. 115.
1. Cor. 15.
2. Cor. 12.
Psal. 14.
Matt. 7.
Ibid.
Rom. 2.
Ezec. 33.

Digitized by Google

INCIPIT DE GENERIBVS, VEL POTIVS DE actu & vita Monachorum in Cœnobijs.

CAPVT PRIMVM.

MOnachorum quatuor esse genera manifestum est, Primum Cœnobiorum, hoc est, Monasteriale, militans sub regula vel Abbate. Deinde secundum genus est Anachoretarum, id est, Eremitarum; horum qui non conuersionis feruore nouitio, sed Monasterij probatione diuturna, didicerunt contra diabolum multorum solatio iam docti pugnare, & bene instructi fraterna ex acie ad singularem pugnam eremi, securi iam sine consolatione alterius, sola manu, vel brachio contra vitia carnis vel cogitationum cum Deo & spiritu repugnare sufficiunt. Tertium vero Monachorum deterrimum genus est Sarabaïtarum, quod melius adhuc laïcum dixissem; si me propositi sancti non impediret tonsura: qui nulla regula approbati, & experientia Magistra, sicut aurum fornacis; sed in plumbi natura molliti, adhuc factis seruantes sæculo fidem, mentiri Deo per tonsuram noscuntur. Qui bini aut terni, aut certè singuli, sine Pastore non dominicis, sed suis inclusi ouilibus, pro lege eis est desideriorum voluptas: cum quicquid putauerint, vele elgerint, hoc dicunt sanctum; & quod noluerint, hoc putant non licere: & dum in proprio arbitrio quærunt habere cellas, arcellas, & recellas, ignorant quia perdunt suas animellas. Simul & ij, qui nuper conuersi inmoderato feruore eremum putant esse quietem; & non putantes insidiari & nocere diabolum, singularem cum eo pugnam indocti & securi inuadunt, sine dubio inducti lupi faucibus occursuri. Quartum vero genus est Monachorum nec nominandum; quod melius tacere, quam de talibus aliquid dicere, quod genus nominatur gyrouagum: qui totam vitam suam per diuersas prouincias ternis aut quaternis diebus per diuersorum cellas, & Monasteria hospitantes; cum pro hospitum aduentu à diuersis volunt quotidie nouiter suscipi; & pro gaudio superuenientium exquisita sibi pulmentaria apparari, & animantia pullorum sibi curant quotidie à diuersis hospitibus pro aduentu cultello occidi, grauare se ita diuersos non credunt, commutando quotidie hospites, pro aduentu nouitatis sub importuna caritate diuersos cogant sibi præparare diuersa, & velut ab inuito à diuersis hospitibus exigentes præceptum Apostoli, in quo dicit: *Hospitalitatem sectantes:* per occasionem præcepti cum inquietos sibi pedes post viam fomentari expostulant, per occasionem itineris intestinas suas latiori cœna vel prandio inquinatas, infinitis poculis magis quam pedes desiderent. Et post exinanitam à famelico hospite mensam, & miculas ipsas panis post viam detersas, sitim suam sine verecundia hospiti ingerentes, si calix hoc casu defuerit, rogatur hospes in ipsa patella vt misceat. Et postquam

Rom. 12.

Digitized by Google

ex vtraque parte nimietate cibi & potus percalcati vsque ad vomitum fuerint, totum laborioſæ viæ imputant, quod gula lucrauit: & antequam nouus lectus laſſatum magis à potionibus, vel ab eſcis quam à via, hoſpitem ſuſcipiat, laborem ſuæ viæ pro magno hoſpites enarrantes, dum mercedem repauſationis largioribus pulmentariis, & infinitis poculis hoſpitem ſibi cogunt largire, rationem erroris ſui per peregrinationem, & captiuitatem celando excuſant, & mox de vicinis Monachis aut Monaſterij poſitione interrogant; vbi cum inde leuauerint, ponant vel applicent velut laſſi. Et quaſi quibuſdam vniuerſus clauſus ſit mundus, & ex toto eos nec loca, nec ſiluæ, nec latus ipſe Ægypti eremus capiat, nec vniuerſa Monaſteria ad ſeruitium Dei eos ſuſcipiant; & eos, vt diximus, totus mundus non capiat: inde ſe dicunt iuſtè errare, & ex toto locum repauſationis, & refrigerium animæ, & integram ſe obſeruationem diſciplinæ nuſquam poſſe inuenire. Quaſi dicant ſe ita multum ſapientes, vt totum ipſis ſolis diſpliceat, quicquid Deo & hominibus placet. Ideoque magis eligunt ambulare, & nouiter per diuerſos quotidie hoſpites mutatas & varias refectiones, & per occaſionem ſitientes viæ repropinata pocula ſumunt. Hoc ergo agunt, vt gulæ ſuæ magis quotidie peregrinari videantur quam animæ. Et cum eis poſt biduum ad vnum hoſpitem apparatus ipſe in pulmentariis iam minuendo ſubducitur; & mane alia die facto, cum non ad refectionem coquendam, ſed ad laborem cellulæ ſuæ viderint hoſpitem occupari; mox quæri ſibi alium hoſpitem placet. Et adhuc non venit, & iam vadit. Tunc vale feſtinant auaro iam hoſpiti dicere: & cum migrare de tali hoſpitali ſatagent, orare poſt egreſſum ſuum hoſpitem poſtulant. Sic feſtinant, quaſi ab aliquo impellantur; quaſi eos iam expectent aliorum hoſpitum prandia præparata. Et non longè ab ipſo Monaſterio, ſi inuenerint cellulam Monachi, repauſantes dicunt, ſe porro à finibus aduenire Italiæ: & nouiter aliquid de peregrinatione, aut de captiuitate, & ipſi hoſpiti quaſi humili & inclinato capite mentientes, cum pro pietate longi itineris cogunt pij hoſpitis totam paupertatem in cacabis & in menſa exinaniri: ſine dubio & ipſe hoſpes nudus & à gluttonibus exinanitus poſt biduum relinquendus. Et cum poſt triduum & ipſe, & cella eius, & mores, & eius diſplicuerit diſciplina: & cum ſubducta eis poſt biduum ab eo minus exhibuerit menſa, mox & ipſe reconſignare biſacias cogitur, quas diuerſorum hoſpitum iam panes toſti impleuerant: cum in diuerſorum hoſpitaliis in menſis recentes ſumunt, illos ſeruatos cogunt per auaritiam mucidare. Ergo poſtquam eis biſaciæ conſignantur, mox & de paſtura miſer aſinus reuocatur, cui poſt recentes viæ labores miſero paſtura placuerat, ſi domino eius hoſpitale non diſplicuiſſet in biduo: & nouiter reſtratus, & diuerſis tunicis & cucullis reſarcinatus, quas aut importunitas à diuerſis exegerat, aut inuenta occaſio fraudis diuerſos hoſpites nudauerat. & vt alios petant, fingunt ſe pannos adueſtiri: & vale & ipſi hoſpiti dicentes, adhuc non venerunt, & iam vadunt,

Digitized by Google

cum ad alia iam hoſpitalia in animo inuitantur. Cæditur, pungitur, vſtulatur, lordicat miſer aſellus ; & non vadit : vapulant aures eius, poſtquam clunes defecerint. Ideo miſer perocciditur , & manibus laſſus impingitur ; quià feſtinatur & ſatagitur, vt ad alterius Monaſterij prandium occurratur. Et cum peruenerint ad alterius Monaſterij aut Monachi regias, ita hilari & clamoſa voce de foris, Benedicite, clamant ; & quaſi iam illum calicem in manum acceperint, quem mox ingreſſi Monaſterium pro ſiti ſunt petituri : & intrantes regias, adhuc non renuntiati & ſuſcepti, excarricant ; & quaſi pro aliquo debito, aut ex alicuius delegatione ibi aduenient , ante intus biſacciæ porriguntur, quam ipſe hoſpes ſuſcipitur. Et non prius ad oratorium feſtinatur, niſi pro labore deſiderandi vini per occaſionem viaticæ ſitis : vt tu pro caritate hoſpiti vinum porrigas, ab illo ſic mane aqua expoſcitur. Hi enim tales cum ipſi ieiunia ambulando ignorant, & ad quoſcumque ſuperuenerint ieiunantes, aut pro ſuperuentu hoſpitali cogunt eos ieiunia frangere ; aut non erubeſcunt ſua voce eis hoc dicere, magis eos propter auaritiam ieiunare, vt non hoſpitem velint recreare poſt viam ; & per vagam ſuæ conſuetudinis gulam cogunt perſeuerantium ieiunia violari : cum illi laborioſo itineri imputant quicquid præſumunt, & neſciunt, quia vt eis non liceat ieiunare , aut abſtinere, aut aliquo neſciant aliquando loco ſtare, non eos aliqua ambulare compellit neceſſitas, ſed gulæ cogit voluntas : cum ſecuri & ſuperuenientes alieni laboris quærant panes comedere , & diuerſorum lectis peregrinis ſtraminibus ſudores ſuos amant abſtergere. In quibus ſtraminibus cum indigeſti præ crapula cibi & potus cupiunt ſatisfacere ſomno ; vel cum quidam occupatione guloſæ ambulationis, Pſalmos aliquando neglexerint meditari , ipſorum ore reſpondent, ſe laſſis poſt viam oſſibus non poſſe de lectulo ſurgere, cum viſi fuerint ſani in menſa ſerotina manducare. Mox matutinorum expleto opere Dei ſurgunt velut gementes & laſſi. Sic primo mane calefacti mero, petito panis fragmento ficti ægroti ſuccos deſiderantes ; Monaſteria ipſa aut cellulas falsè exeunt, lordicando de ficta infirmitate, abſconsè ſecuri , quod ſanitatis greſſus ſint ab ipſo limine reformantes. Nam ſibi nolunt ſub imperio Monaſterij Abbatem de omnibus neceſſariis cogitare , vel ipſi alicubi ſuo viuentes arbitrio facta cellula perſiſtendo , vel ipſi ſibi neceſſaria vitæ debuerant cogitare. Et ſi noſtra illis diſplicet vita, vel ſuam nobis oſtenderent formam. Vnde nunquam perſiſtentes acti ſunt quotidie ambulando mendicare, ſudare & gemere ; quam vno loco ſtando laborare, & viuere : vt quotidie nouiter diuerſorum cellas vt humiles intrent hoſpites ; ſolo capite inclinati : deinde ſuperbi & velut ingrati poſt biduum migraturi, & veluti quibus diuerſorum vita & actus, & omnium Monaſteriorum diſciplina non placeat, eligunt magis ambulare , quam ſiſtere. Qui per diuerſa ſemper vagando ignorant apud quem tædia ſua ſuſcipiant : & quod eſt vltimum , neſciunt vbi ſuam conſtituant ſepulturam. Vnde ergo magnum exiſtimantes primum genus Cœnobitarum,

cuius

Digitized by Google

cuius militia vel probatio voluntas est Dei, ad ipsorum Regulam reuertamur.

Fratres, clamat nobis quotidie Dominus dicens: *Conuertimini ad me,* Zac. 1.
& ego conuertar ad vos. Conuersio ergo nostra ad Deum, fratres, non aliud est nisi à malis reuersio; dicente Scriptura: *Diuerte à malo, & fac* Psal. 33.
bonum. A quibus autem malis cum auertimur, Dominum intuemur; & ille nos statim suo illuminans vultu, donans nobis adiutorium suum, mox gratiam suam petentibus tribuit, quærentibus ostendit, pulsantibus patefacit. Hæc tria Domini dona concessa ipsis conueniunt, qui Dei voluerint, non suam facere voluntatem. Quia aliud nobis Dominus in spiritu imperat, aliud caro cogit in anima: & quis à quo victus fuerit, ipsius & seruus est. Ecclesiæ suæ namque Dominus secundum Trinitatis nomen tres gradus doctrinæ constituit; primum Prophetarum, Apostolorum secundum, Doctorum tertium: sub quorum imperio vel doctrina Christi regerentur Ecclesiæ & scholæ: vt pastorum vice sanctis ouilibus diuinas oues & cludant & doceant, dicente Domino per Isaiam Prophetam: *Dabo vobis Pastores secundum cor meum, & pascent vos pascentes cum disciplina.* Et ipso Domino dicente: *Simon Ioannis pasce oues meas: docentes* Ioan 15.
eas seruare ea quæ mandaui vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus Matt. 28.
diebus vsque ad consummationem seculi. Idoque omnes, quibus adhuc insipientia mater est, expedit sub vnius esse potestate maioris: vt doctoris arbitrio ambulantes, iter voluntatis propriæ discant nescire. Per doctorem enim nobis imperat Dominus: quia sicut dixit superius, cum ipsis doctoribus est semper omnibus diebus vsque ad consummationem sæculi: sine dubio non aliud, nisi nos ædificaturus per eos, dicente ipso Domino discipulis suis, doctoribus nostris: *Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit* Matt. 10.
me spernit. Ergo si quæ à doctoribus audiuimus, & facimus; non iam quæ volumus exercemus: vt in die iudicij nihil habeat in nobis quod secum diabolus vindicet in gehennam, quia in nobis hoc semper egit Dominus, quod iudicaret ad gloriam.

CAP. II. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Qualis debeat esse Abbas.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

ABbas, qui præesse dignus est Monasterio, semper meminere debet quod dicitur, & nomen maioris factis implere. Christi enim agere creditur vices in Monasterio, quando ipsius vocatur pronomine, dicente Apostolo: *Sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus Do-* Rom. 8.
mine, Abba Pater. Ideoque hic Abbas nihil extra præceptum Domini, quod absit, debet aut docere, aut constituere, aut iubere: vt iussio eius, vel monitio, siue doctrina fermentum diuinæ iustitiæ in discipulorum mentibus conspergatur. Memor semper Abbas, quia doctrinæ suæ, vel discipulorum obedientiæ, ambarum rerum in tremendo iudicio Domini facienda erit discussio. Et sciat Abbas, culpæ pastoris incumbere, quicquid in ouibus paterfamilias vtilitatis minus potuerit inuenire. Tandem iterum erit liber, vt

Digitized by Google

si inquieto vel inobedienti gregi Pastoris fuerit omnis diligentia attributa, & morbidis earum actibus, vniuersa fuerit cura exhibita, pastor eorum in iudicio Domini absolutus dicat cum Propheta Domino: *Non abscondi in corde meo veritatem tuam; & salutare tuum dixi: Ipsi autem contemnentes spreuerunt me.* Et tunc demum inobedientibus curæ suæ omnibus pœna sit eis prætalens ipsa mors. Ergo cum aliquis suscipit nomen Abbatis, duplici debet doctrina suis præesse discipulis: id est, omnia bona & sancta factis amplius quam verbis ostendere; quomodo intelligentibus discipulis mandata Domini proponat; duris corde vero & simplicibus factis suis diuina præcepta monstret. Omnia vero quæ discipulis docuerit esse contraria, in se factis indicet non agenda: *ne aliis prædicans ipse reprobus inueniatur;* ne quando illi dicat Deus peccanti: *Quare vero tu enarras iustitias meas, & sumpsisti testamentum meum per os tuum? Tu vero odisti disciplinam.* Et qui in fratris tui oculo festucam videbas, in tuo trabem non vidisti? Non ab eo persona in Monasterio discernatur; non vnus plus ametur quam alius; nisi quem in bonis actibus inuenerit meliorem. Non conuertenti seruo pro merito nationis præponatur ingenuus. Quare? quia seruus siue liber omnes in Christo vnum sumus; & sub vno Domino æqualem seruitij militiam baiulamus. *Quia non est apud Deum personarum acceptio.* Solummodo in hac parte apud Deum discernimur, si ab aliis meliores factis inueniamur. Et tamen vt ostendat Deus circa omnes pietatis suæ clementiam, pariter iubet elementa, vel terram iustis vel peccatoribus famulari æqualiter. Ergo æqualis sit ab eo omnibus caritas; vna præbeatur in omnibus disciplina. In doctrina sua namque Abbas Apostolicam debet illam semper formam seruare, in qua dicit: *Argue, obsecra, increpa*: id est, miscens temporibus tempora, terroribus blandimenta, dirum Magistri, pium patris ostendat affectum. Id est, indisciplinatos & inquietos deber arguere: obedientes & mites, & patientissimos, vt in melius proficiant, obsecrare: negligentes & contemnentes vt increpet admonemus. Humilitatis vero talem in se eis formam debet ostendere, qualem Dominus contendentibus de gradu fortiori Apostolis demonstrauit: id est, cum apprehensa manu infantem in medio eorum deduxisset, dixit: *Qui vult esse inter vos fortior, sit talis.* Ideoque quicquid Abbas discipulis pro Deo agendum iniunxerit, impleat factis, & tradens omnia ordinationis suæ protelo sequantur membra, qua duxerit caput. Caritatem vero vel gratiam talem debet circa omnes fratres habere, vt nullum alij præferens, omnibus discipulis vel filiis suis amborum parentum in se nomen exhibeat: matrem, eis suam præbens æqualiter caritatem; patrem se eis mensurata pietate ostendat. Meminisse debet Abbas semper quod dicitur. Quia cui plus creditur, plus ab eo exigitur: & sciat, quia qui suscepit animas regendas, paret se ad rationes reddendas. Et quantum sub cura sua fratrum habere sciuerit numerum, agnoscat pro certo, quia in die iudicij ipsarum omnium animarum tantas est redditurus Domino rationes; sine dubio addita & sua: quia vt fratres in Monasterio propriam

Psal. 39. Isa. 4.
1. Cor. 9. Psal. 49.
Matth. 7.
2. Cor. 12. Rom. 2.
2. Tim. 4.
Matt. 18.

Digitized by Google

non agerent voluntatem, huius semper iussionibus omni obedientia militarunt. Quia cum discussi fuerint de omnibus actibus suis, dicturi sunt in iudicio Domino, omnia facta sua per obedientiam à iussione impleta esse Magistri. Ideoque debet semper cautus esse Magister, vt omnia quæ imperat, omnia quæ docet, omnia quæ emendat, de præceptis Dei iustitia dictante monstrentur, quæ futuro iudicio non condemnentur; timens semper futuram discussionem pastor de creditis ouibus. Quia & cum de alienis ratiociniis cauet, redditur de suis sollicitus; & cum de monitionibus suis emendationes aliis subministrat, ipse efficitur à vitiis emendatus. Quicquid vero Abbas pro vtilitate Monasterij agere aut facere voluerit, cum consilio fratrum agat: & conuocatis omnibus fratribus de vtilitate Monasterij tractetur communiter: ita tamen non libero ausu fratres aut inuito suæ pietatis arbitrio, sed iussione & imperio Abbatis eligendis fortè consiliis applicentur. Nam ideo omnium quæratur consilium, quia quot homines, tot sunt pro diuersitate interdum sententiæ: ne fortè, à quo non speratur, melius subito detur consilium, & communi vtilitati hoc magis proficiat: & de multis consiliis quod eligatur facilè inuenitur. Quod si de omnibus nullus aptum potuerit dare consilium, tunc Abbas, reddita ratione consilij sui, constituat quod vult. Et iustum est vt membra caput sequantur. Ideo omnes fratres diximus ad consilium debere vocari; sed in sententiam Monasterij: quia res Monasterij omnium est, & nullius est. Ideo omnium, quia proficiendo successionem quandoque in Monasterio vicibus de se fratres exspectant: ideo nullius, quia nihil in Monasterio aliquid sibi à fratribus peculiariter vindicatur. Et nullus suo aliquid constituit vt faciat arbitrio, sed omnes sub imperio degunt Abbatis. Qui ergo Abbas sanctæ huius artis sit artifex, non sibi ipsius artis, sed Domino assignans ministerium, cuius in nobis gratia fabricatum, quicquid à nobis sanctè perficitur: quæ ars doceri & disci debet in Monasterij officina & exerceri, provt cum spiritalibus ferramentis,

Cap. III. INTERROGATIO DISCIPVLI SEQVENTER, *Quæ est ars sancta, quam docere debet Abbas discipulos in Monasterio?*

Respondet Dominvs per Magistrvm.

QVæ hæc est ars sancta? primo credere, confiteri, & timere Deum Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, vnum Deum in Trinitate, & trinum in vnitate; trinum in vna deitate, solum & vnum in trina maiestatis potentia. Ergo hunc ex toto corde & ex tota anima diligere, & proximum tanquam seipsum. Deinde non occidere, non adulterare, non facere furtum, non concupiscere, non falsum testimonium dicere; honorare patrem & matrem: & quod sibi quis non vult fieri, alij ne faciat. Abnegare semetipsum, vt sequatur Christum; corpus pro anima castigare, delicias fugere, ieiunium amare, pauperes recreare, nudum vestire, infirmum visitare, mor-

Digitized by Google

tuum sepelire, in tribulatione subuenire, dolentem consolare, auxilium dare indigenti: à sæcularibus actibus se facere alienum: nihil amori Christi præponere, iram non perficere; iracundiæ tempus non reseruare: dolum in corde non tenere: de conscientia pacem falsam non dare, fratri fidem seruare: non amare detrahere: promissum complere, & non decipere; caritatem non derelinquere: non amare iurare, ne forte periuret: veritatem ex corde & ore proferre; malum pro malo non reddere: iniurias non facere, sed & factas patienter sufferre; inimicos plusquam amicos diligere: maledicentes se non remaledicere; sed magis benedicere: persecutionem pro iustitia sustinere: non esse superbum, non vinolentum, non multum edacem, non somnolentum, non pigrum, non murmuriosum, spem suam Deo committere: bonum aliquid in se cum viderit, à Deo factum magis quam à se existimet; malum à se factum iudicet, & sibi & diabolo imputet: desideria sua à Deo perfici optare: substantiam suam non in solo labore manuum suarum, sed plus à Deo sperare: diem iudicij timere, gehennam expauescere: vitam æternam & Ierusalem sanctam desiderare: mortem quotidie ante oculos suspectam habere: actus vitæ suæ omni hora custodire: in quouis loco à Deo se respici pro certo scire; cogitationes malas cordi suo aduenientes ad Christum mox allidere debere: os suum à malo vel prauo eloquio custodire: multum loqui non amare: verba vana aut risui apta non ex toto loqui: risum multum aut excussum non amare; lectiones sanctas libenter audire: orationi frequenter incumbere: mala sua præterita cum lacrymis vel gemitu Deo confiteri in oratione quotidie: de ipsis malis de cætero emendare: desidetia carnis non perficere: voluntatem propriam non audire: obedientiam admonitione Abbatis parere: non cupere dici se sanctum antequam sit, sed prius esse quod verius dicatur, & sic dici debere. Præcepta Dei factis quotidie adimplere; castitatem amare; nullum odire; zelum non habere; inuidiam non exercere; contentionem non amare: ante solis occasum cum inimico redire in gratiam; omnibus bonis ex toto corde obedire; & de Deo nunquam desperare.

Ecce hæc ars est sancta, quam ferramentis debemus spiritalibus operari: quæ ars sancta cum fuerit à vobis die noctuque incessabiliter adimpleta, & cum vnusquisque in diem iudicij Domino Deo futurorum & factorum suorum opera signauerit, tunc hæc ars, quæ ex Dei voluntate descendit, cum à nobis perfecta & inculpabiliter Domino fuerit in die iudicij reconsignata, illa merces nobis à Domino repensetur, quam nobis fidelis Dominus promittit, quæ præparatur sanctis, & Deum timentibus, & hæc præcepta factis implentibus; habitandi in perpetuo terram, septies argento lucidiorem: de cuius camera cœli non istius Solis vel Lunæ, non stellarum candor, sed ipsius Dei perpetua maiestas lucebit. In cuius terræ fulgore mellis & lactis, vini, & olei flumina in æternum currentia præparantur. In quorum ripis diuersarum fructus arborum varios & diuersos duodecies in annum nascentes, non cultura hominis, sed

Digitized by Google

abundantia Deitatis, qui non fame delectant ad vescendum, vel esurie appetuntur ad manducandum; sed postquam oculi nostri ipso visu fuerint saginati, insuper vnicuique hoc sapit in os quo fuerit delectatus. Sonant ibidem iugiter super ripas illorum fluminum posita organa Hymnorum: quæ ad laudem regis ab Angelis psallentibus simul sanctis Archangelis decantantur: quarum dulcedine vocum ita Sanctorum delectantur auditus, vt ipsa modulatione canoris nimia delectatione garrula mens plus libeat exultare: cum in duplici fulgore cœli terræque diuiniter radiantis, in ipso candore terreni luminis ornata auro vel gemmis Ierusalem ciuitas, diuersarum margaritarum rutilatione coruscet. Cuius muri vel portæ, plateæ, vel vici canoræ vocis suaui modulamine personant Alleluia. In qua exultatione sancti in imagine cœlesti fulgentes, gaudebunt se de perditione sæculi liberatos, has diuitias cœlestes à Deo in perpetuum meruisse. Vnde quo tramite ad talia perueniendum sit, ad textum superioris paginæ recitamus.

Cap. IV. INTERROGATIO DISCIPVLI CONSEQVENTER.

Quæ sunt ferramenta spiritalia, cum quibus operari possumus artem diuinam?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Qvæ? fides, spes, caritas, pax, gaudium, mansuetudo, humilitas, obedientia, taciturnitas; præ omnibus castitas corporum, conscientia simplex, abstinentia, puritas, simplicitas, benignitas, bonitas, misericordia; præ omnibus pietas, temperantia, vigilantia, sobrietas, iustitia, æquitas, veritas, dilectio, mensura, modus, & perseuerantia vsque in finem.

Cap. V. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quæ est materies vel causa malorum, quæ in fornace timoris Dei excoqui debet? Vel quæ est ærugo, vel sordidatio vitiorum, quam de nobis decet lima iustitiæ mundare?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Cauenda nobis vitia hæc sunt: Primo superbia, deinde inobedientia, multiloquium, falsitas, auaritia, cupiditas, zelus, inuidia, iniquitas, odium, inimicitia, ira, rixa, contentio, fornicatio, ebrietas, voracitas, murmurium, impietas, iniustitia, pigritia, furtum, detractio, scurrilitas, leuitas, immunditia, vaniloquium, risus multus, vel excessus; subsannatio, concupiscentia, dolus, ambitio, vacatio. Hæc omnia non sunt à Deo, sed opera sunt diaboli: quæ in die iudicij à Deo meritum suum, perpetui ignis gehennam, merentur.

Cap. VI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quæ est officina diuinæ artis, vel operatio spiritualium ferramentorum?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Officia vero Monasterium est; in qua ferramenta cordis in corporis clausura reposita opus diuinæ artis diligenti custodia perseuerando operari potest.

Digitized by Google

CAP. VII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De obedientia discipuli, qualis debeat esse.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

PRimus humilitatis gradus est obedientia sine mora. Sed hæc forma paucis conuenit, & perfectis; his, qui nihil sibi à Christo carius aliquid æstimantes propter seruitium sanctum quod professi sunt, vel propter metum gehennæ, vel diuitias vitæ æternæ, mox vt aliquid imperatum à maiore audierint, moram pati nesciunt in sequendo. De quibus Dominus dicit: *Obauditu auris obaudiuit mihi.* Et item dicit Doctoribus: *Qui vos audit, me audit.* Ergo hi tales relinquentes statim quæ sua sunt, & voluntatem propriam deserentes, mox exoccupatis manibus, & quod agebant imperfectum relinquentes, vicino obedientiæ pede iubentis vocem factis sequuntur: & veluti vno momento prædicta Magistri iussio, & perfecta discipuli opera in velocitate timoris Dei ambæ res communiter citius explicantur. Sed hæc paucorum perfectorumque forma, infirmorum, & pigrorum animos in desperatione sua satis non reddat attonitos, sed moneat imitandos non considerantes in nobis diuersa esse vasa flebilia, cum multum in diuersis pigritiæ contulit tarda natura. Nam quorundam auditus noscuntur surdo stupore hebescere, quorundam etiam animos fusione subita in siluosis cogitationibus cernimus aberrare. Ideoque remissius districtionem obedientiæ in Doctoribus relaxamus, vt combinata præceptione discipulis & iussionem suam Magistrum non pigeat repetere, secundum testimonium Domini, qui vocauit, *Abraham, Abraham.* Quæ ergo repetitio manifestat nobis Dominum ostendisse, non posse sufficere vnam vocem auditui. Nam in ipsis interrogationibus repetita Magistri vox repræbetur discipulis. Secunda ideo interrogatio non respondentibus iustè indulgetur, vt prima adhuc discipuli taciturnitas non reatui, sed reseruatæ Magistro reuerentiæ custodia deputetur. In qua reuerentia vtilis discipulus tardè creditur frangere taciturnitatem, quam continet; vt non ad interrogationem tuam mox præceps in lingua suis te responsis occupet prius. In præceptionibus vero ideo Magistri iussio repetitur, vt quamuis tardi aut negligentes sint auditores, cum secundo eis dicta primitus repetuntur, vsque adeo dignum est, vt secunda iam obedientibus factis mora rumpatur. Si vero tertia, quæ absit vt contingat, in discipulis obedientiæ mora fuerit, culpa contumaciæ reatui deputetur. Nam & illud de duabus viis congruè hic & conuenienter taxandum est: id est, latam, quæ ducit ad mortem; & arctam, quæ ducit ad vitam. In quibus duabus viis diuersorum hominum obedientiæ gradiuntur: id est, per latam viam sæcularium, & Sarabaïtarum, & gyrouagorum Monachorum: qui aut singuli, bini, & terni sine maiore ipsi sibi æqualiter viuentes, & voluntariè ambulantes, & pro alterno imperio quicquid placuerit sibi, vicibus inuicem imperantes, & quæ voluerint peculiariter in se defendentes; cum in proprio

Psal. 17. Matt. 10.

Gen. 22.

Matt. 17.

Digitized by Google

vnuſquiſque conſilio non vult ſe vinci, ſcandalum ſibi tales numquam faciant eſſe abſentem. Mox poſt ſtudioſam litem male congregati, à ſe inuicem ſeparantes, & ſicut grex ſine Paſtore oberrans, per diuerſa diſperſus, ſine dubio lupi faucibus occurſurus; prouidentes, ſibi, non Deo, ſed proprio arbitrio nouas iterato cellas, & de ſe ſolo ſibi ſoli Abbatis nomina imponentes, Monaſteria videas plura eſſe quam Monachos. In hoc enim via lata à talibus creditur ambulari, cum in nomine Monachi communi more viuentes, cum laïcis ſolo tonſuræ habitu ſeparati, obedientias ſuas magis deſiderijs ſubminiſtrant, quàm Deo; & ſuo iudicio putant ſibi licere, quæ mala ſunt: & quicquid voluerint, hoc dicunt ſanctum; & quod noluerint, hoc putant non licere. Et acceptum ducentes, vt cogitationibus ſuis corpori eorum magis prouideatur, quam animæ; id eſt, victum, veſtitum, & calcearium magis ſibi melius ipſi poſſe cogitare, quam alium: nam de futuris ratiocinijs animæ negligendo ita ſe reddunt ſecuros, vt ſine maiorum probationibus ſub proprio arbitrio militantes, credant ſe omnem legem & iuſtitiam Dei perfectè in cellula operari. Nam ſi fortè ſuperuenientium quorundam maiorum cum emendationum quædam eis monita miniſtrantur, & inutilis eis docetur talis ſolitaria diſpoſitio habitandi, mox eis diſplicet cum ipſa doctoris perſona conſilium: & ſtatim non in conſentiendo ei, vel in ſequendo eum emendationem promittunt; ſed reſpondent, ſe viuere debere ſimpliciter: neſcientes illud quod dixit Propheta: *Corrupti ſunt, & abominabiles facti ſunt in voluntatibus ſuis.* Pſal. 13. Et illud teſtimonium Salomonis, quod dicit: *Sunt viæ quæ videntur hominibus rectæ, quarum finis vſque ad profundum inferni demergit.* Prou. 4. Ideo enim via lata à talibus ambulatur, quia quocunque eos deſideriorum duxerit pes, mox aſſenſu ſequuntur: & quicquid concupierint, concupiſcentiæ eorum illico paratiſſimus ſeruit effectus; & nouos ſibi licentiæ calles, vel vt liberi ſine Magiſtro arbitrij facientes, viam vitæ ſuæ illicitis voluptatum diuerſitatibus delectant; & quocunque etiam delectationes voluerint progredi, licentes & patulos ſibi præbeant greſſus: illud ſemper ſcire nolentes, quia homini creato *mors iuxta introitum delectationis poſita ſit.* Et quod eis dictum ſit: *Poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntatibus tuis auerte:* ſurdo auditu pertranſeunt. Eccl. 18. Ibid. E contrario, quibus vero ad vitam æternam ambulandi amor incumbit, ideo anguſtam viam arripiunt, vt non ſuo arbitrio viuentes, vel deſiderijs ſuis, & voluntatibus obedientes, ſed ambulantes alieno iudicio, & imperio, non ſolum in ſupradictis deſiderijs ſuis & voluntatibus coarctantur, & facere ſuum nolunt, cum poſſunt, arbitrium; ſed etiam alieno ſe imperio ſubdunt, & in Cœnobijs degentes Abbatem ſibi præeſſe deſiderant. Et ſine dubio hi tales illam Domini imitantur ſententiam, quæ dicit: *Non veni facere voluntatem meam, ſed eius qui me miſit.* Ioan. 6. Et proprium non facientes arbitrium, abnegantes propter Chriſtum ſemetipſos, ſequuntur Deum, quocumque Abbatis præceptio duxerit. Et non ſo-

lum de temporalibus neceſſariis, id eſt, victum, veſtitum, & calceamentorum non coguntur ſibi ſub Abbatis ſollicitudine cogitare; ſed & de futuris ſuæ ratiocinii animæ ſolam in omnibus præceptori obedientiam miniſtrando, de cæteris vtilitatibus ſuis, tam corporis quam animæ, reddantur ſecuri. Quia ſiue bene, ſiue male, Paſtori incumbit quod in omnibus exercetur; & illum tanget in diſcuſſionis iudicio rationem reddere, qui imperat, non qui imperata perficit, ſiue bona ſiue mala. Ideo enim via anguſta à talibus creditur ambulari, quia propria in eis deſideria minimè adimplentur: & non quod volunt perficiunt, ſed alieni iudicij iugum trahentes, quo ire delectationibus ſuis voluerint, repelluntur; & à Magiſtro eis quod agere aut facere voluerint denegatur. Amaricatur voluntati eorum quotidie in Monaſterio pro Domino, & ad probationem quæque inuncta fuerint, ſuſtinent velut in martyrio patienter; ſine dubio illud Domino cum Propheta dicturi in Monaſterio: *Propter te morte afficimur tota die; æſtimati ſumus vt oues occiſionis.* Et item dicturi poſtea in iudicio Domino: *Probaſti nos Deus, igne nos examinaſti, ſicut examinatur argentum, induxiſti nos in laqueum: poſuiſti tribulationes in dorſo noſtro, impoſuiſti homines ſuper capita noſtra.* Cum ergo dicunt: *impoſuiſti homines ſuper capita noſtra*, noſcuntur habere ſuper ſe debere maiorem conſtitutum vice Dei, quem in Monaſterio timeant. Et ſubſequentes teſtimonium conuenienter item Domino dicent in illo iam ſæculo: *Tranſiuimus per ignem & aquam, & induxiſti nos in refrigerium*: hoc eſt, tranſiuimus per amaricationes voluptatum noſtrarum, & ſeruitio obedientiæ peruenimus ad tuæ refrigerium pietatis. Sed hæc ipſa obedientia tunc acceptabilis erit Deo, & dulcis hominibus, ſi quod iubetur non trepidè, non tepidè, non tardè, vel cum murmurio, vel cum reſponſo nolentis efficiatur. Quia obedientia, quæ maioribus præbetur, Deo datur. Sicut dicit Dominus doctoribus noſtris: *Qui vos audit, me audit.* Et alibi dicit: *obauditu auris obaudiuit mihi.* Ergo ipſa obedientia, cum bono animo à diſcipulis præbeatur; *quia hilarem datorem diligit Deus.* Nam ſi cum malo animo diſcipulus obedit, non ſolum nobis ore, ſed & Deo de corde improperat, quod malo animo facit. Et quamuis impleat, quod ei fuerit imperatum; tamen acceptum iam non erit Deo, qui cor eius reſpicit murmurantis: & quamuis faciat quod iubetur, tamen cum malo illud faciat animo, nullam de ipſo facto mercedem Dominus imputabit: cum ſcrutans mox Deus corda eius, triſte facientis votum in eo inuenit.

Pſal. 43. Pſal. 65. Ibidem. Matt. 10. Pſal. 17. 2. Cor. 9.

CAP. VIII. INTERROGATIO DISCIPVLI,

De taciturnitate diſcipulorum, & qualis & quanta debeat eſſe.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

HVmani generis machina noſtrum eſt corpuſculum: & cum ſit menſura paruum, & in aliquantis prolixis hominibus vix quinque à terra pedibus erigatur, ô iactantiæ vanitas! omnis homo viuens in ipſa paruitate ſua altitudinem cœli & latitudinem terræ putat ſe ſua ſapientia men-

Digitized by Google

mensurare. Vnde scientes nos ex limo terræ esse vasa flebilia, & quasi quasdam terræ glebas, ad paruum tempus erectas de terra, in suo sulco denuo recasuras; humiliati ergo tanquam de terra puluis dicamus quod sumus: Ergo hæc caro corpusculi nostri quasi quædam domus est animorum; sic vitæ ministerio attributa, sicut seruit gladio theca. Sedem vero ipsius animæ in cordis credimus radice fundatam: quæ radix duos in corpore supremos possidet ramos, & plus fragiles in peccato. Vnum, in quo corporali muro quasi per quasdam fenestras oculorum foraminibus de intus animam credimus respicere, & de intrinsecus concupiscentias suas ipsam semper intelligimus incitare. Alium ramum, in quo conceptos fœtus cordis ipsa in nobis sonat parturiens per linguæ eloquium: vt per portam exiens oris occupet alienum auditum; & quicquid in nobis agitatur & mouetur, animæ est actus in corpore. Vnde è contrario fit, vt migrante de ipso domicilio anima, totum in mortuo homine desit quod agebatur in viuo ab anima, quæ & mox sua terræ mortua reddita gleba, reuertens in naturam terræ hominis terra, absconsoque homine in sepulcro, recoperta fossa in figura sua terra redeat pauimenti; vt similis tunc fuisse terra viuente agnoscatur in homine, quæ animæ fuerat vigore erecta, & peregrina vitæ mutata ad tempus. Ideo anima à nobis migrante rigore stare non potest nostri corporis terra; sed cadens in naturam suam abscondit in sinu suo terra facturam, quam genuit. Ergo si hæc anima in nobis oculorum visum, oris eloquium, aurium agit auditum; & cupit propter futuram discussionem factoris sui, voluntati Dei obtemperare, & eius dum viuit militare præceptis, claudat concupiscentijs suis oculorum fenestras, & humiliatos declinet in terram aspectus; vt mala non videat, & cum curuatus fuerit noster obtutus, ne quæcunque viderit anima concupiscat. Habet deinde anima nostra constitutam portam oris, & seram dentium, quam prauo claudat eloquio: vt non accuset anima factorem suum muniminum sibi minimè custodiam fabricasse; id est, cum promouerit à cordis radice aliquid in fratrem, & senserit se exterioris muri clausura; id est, oris & dentium sibi exitum denegari, reuertens denuo ad radicem cordis, ibi pereat in abhorricatione sua, & vt paruulus allidatur ad petram, quam nascendo per linguam crescat ad pœnam. Alij vero rami corporis nostri, qui imperio cordis deseruiunt, à peccato facile refrenantur; id est, tactus manuum, & gressus pedum: quia furem clausura catenæ, & homicidam timenda refrenant iudicia, & fugacem retinet pedica. Ergo illa, quæ superius diximus, tria suprema cautius debent à fratribus custodiri: id est, cogitatio, eloquium, & aspectus. Cogitatio, vt mox captiuauerit mentem mala cogitatio, signata statim à fratribus sua fronte, vel ipsum pectus, mox ac præcepta Christi suam conuertat memoriam, & dicat sibi frater cum Propheta: *Memor fui Dei, & consolatus sum.* Et idem dicat: *A te eripiar à tentatione, & in Deo meo transgrediar murum.* Si vero eloquio iracundo, aut prauo, aut vano, negligentia os armauerit, mox clauso ore & signato crucis sigillo in corde sibi loquatur, Psal. 67. Psal. 17.

Digitized by Google

dicens cum Propheta: *Dixi custodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam: obmutui, & humiliatus sum nimis, & silui à bonis.* His ostendit Propheta, si à bonis eloquiis propter taciturnitatem debet interdum taceri, quanto magis à malis verbis propter peccati pœnam debet cessari? Ergo quamuis de bonis & sanctis, & ædificationum eloquiis perfectis discipulis propter taciturnitatis grauitatem rara loquendi concedatur licentia, tamen ab alijs verbis non interrogati fratres tam diu in taciturnitate silescant; quamdiu taciti frena oris eorum Abbatis interrogatione laxentur. Ideoque taci-
Prou. 10. turnitas debet magnopere à fratribus custodiri: *Quia in multiloquio non*
Ibid. 14. *effugitur peccatum.* Et ideo, *mors & vita in manibus linguæ.* Nam loqui & docere magistrum condecet; tacere & audire discipulo conuenit.

CAP. IX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quo ordine tacentes fratres aliquas interrogationes faciant Abbati.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm de malis tanquam de bonis eloquijs fræno taciturnitatis constringuntur discipuli, & licentiæ eorum aditus præsentis magistri custodia obseruantur; cum necessariæ vtilitati eorum aliquæ interrogationes aduenerint adhuc clauso ore & signato tacitæ grauitatis sigillo, stantes ante maiorem inclinato humilitatis capite, clausum in silentio os claue benedictionis aperiant. Quod si semel dictæ benedictioni ad postulandum eloquium adhuc non respondeat magistri permissio, iterato humiliationis capite, & benedictione sola iterum repetita, denuo ab Abbate postuletur licentia. Quod si nec sic ab eo responsum fuerit, curuato item in humilitate discipulo, iam ipse frater se tunc demum remoueat; ne aut nimius ei appareat, aut improbus, & suo operi redditus adhuc gerat personam tacentis: vt in ipsa humilitate taciturnitatis existimet semetipsum ideo indignum iudicatum ad loquendum Abbatis iudicio; aut fortè ad probationem inueniendæ humilitatis, putet sibi discipulus taciturnitatis ideo fuisse non apertam clausuram. Ideo enim ipsam solam benedictionem denuo diximus repetere; vt cum sola est, & sine alio eloquio, tamen reseruata diu taciturnitas conseruetur: cum denuo repetitur, & post ipsam mox à nolente discceditur, adhuc conseruari probata humilitas sentiatur. Nam ideo repetitio discipuli reoffertur magistro, vt non solum propter spiritalem probationem ad inueniendam humilitatem discipuli, dici possit tacere magister; sed ne & corporaliter per cogitatum animo occupatus, vultus eius alijs cogitationibus obstupescens, vocem precantis discipuli surdis auribus prætermittat: & ne ipsum magistrum per nimiam & importunam humilitatem in iræ cogat vitium declinare; & importuna humilitas in impedimento scandali deputetur. Ideo enim diximus post secundam suggestam benedictionem

Digitized by Google

nolenti maiori tertiam iam non repetere debere, ſed mox diſcipulum exinde debere diſcedere, & cum ipſa taciturnitate opus laboris, quod faciebat, debere perficere. Hæc interrogatio benedictionis, quæ vix ſola taciturnitate laxatur, cum inclinatione humiliati capitis à diſcipulis præbeatur: id eſt, in omni loco, per omnem horam; hoc eſt, in Monaſterio, in agro, in via, in horto, vel in quouis loco: vt nunquam deſit menti noſtræ memoria Dei, propter quem aguntur hæc omnia; vt cum forte aliquis ignarus, talem fratrem interrogauerit, dicens: quare tacitus & triſtis es, & inclinato ambulas vultu? reſpondeat ei: quia fugio peccatum, & timeo Deum: & vt cuſtodiam me ab omni quod odit Deus, ideo ſum mihi ſollicitus ſemper. Ad menſam vero ſedentes, ſi interrogationes ſuas Abbati voluerint intimare, ante benedictionem dictam cultelli aut cochlearij, aut panis percuſſura indicium ſit magiſtro diſcipuli poſtulantis eloquium. Hæc omnia animæ pro Deo neceſſaria: ideo ſubſtantiam taciturnitatis conſtituimus clauſura ſeruari; vt ab obliuione quis non decipiatur tam facile, & præceps ſit ſemper in lingua. Nam cum per clauſuram oris taciturnitas continetur, diu tractetur, vel purgetur in corde, quod poſſit mundum & ſine peccato de ore proferri, dicente Apoſtolo: *Omne verbum vanum de ore veſtro non procedat, ſed ſi quid eſt ad ædificationem.* Et item dicit ſcriptura: *Sapiens paucis innoteſcit verbis.* Et maximè timere ideo, & omni hora nos à multiloquio cuſtodire debemus: quia non poteſt fieri; vt inter multa verba aliquanta non exeant cum peccato, ſecundum ſcripturam dicentem: *In multiloquio non effugitur peccatum.* Vnde & Propheta tradens nobis formam oſtendit ſe de his eſſe ſollicitum, & tam à malis quam à bonis eloquijs debere tacere, dicens: *Dixi cuſtodiam vias meas, vt non peccem in lingua mea. Poſui ori meo cuſtodiam; obmutui, & tacui etiam à bonis.* Hoc eſt, oſtenditur perfecto diſcipulo, tam de malis quam de bonis eloquijs debere tacere. Quia etſi loquenda ſint bona eloquia, non diſcipulis, ſed magiſtro debetur doctrina. Nam & ſicut dicit ſcriptura: *Vita & mors in manibus linguæ.* Diligenter ergo & iuſtè debet ipſa amplius refrænari. Hæc enim tanta taciturnitatis diſtrictæ cuſtodia perfectis & puris corde, & mundis à peccato, timentibus perpetua gehennæ incendia, & quærentibus vitæ æternæ diuitias immortales, merito præcipitur obſeruanda. Ideoque præſente Abbate non loquantur, niſi interrogati diſcipuli: abſente vero Abbate, ſi de verbo Dei, ſibi tamen lentè & humiliter, non clamoſa voce loquentur: Quia omnis lenta locutio ab humilitate deſcendit. Si vero de inanibus aut de ſæcularibus, vel quibuſuis verbis quæ ad Deum non pertinent, inchoauerint diſcipuli loqui, mox à Præpoſitis ſuis eis imperetur ſilentium. Pſalmos vero, vel ſcripturas, extra illas horas tres, in quibus quotidie ſine labore tangit legi; & ſic laborantes fratres recenſere ſibi ex animo permittantur. Hanc vero tantam taciturnitatis clauſuram ſuperius præſente Abbate de perfectis apud Deum taxauimus; his quibus nunquam de Deo obliuio ſubripit, & vitia oris quærunt diligenter cauere, & ex toto mundi, veluti Angeli, & à

Eph. 4.

Prou. 10.

Pſal. 38.

Prou 14.

bonis & à malis eloquijs quærunt tacere pro Domino. Sed quia diuersitas conceſſæ gratiæ ſecundum menſuram fidei, maximè in negligentibus poterit minorari, tepidis & imperfectis, & minus in ſe ſollicitis hoc relaxamus, vt de ſæcularibus inquirendis, dumtaxat ſine peccato aliquid quæ ad ædificationem ſpiritalem non pertinent, niſi petita benedictione fuerit magis conceſſa permiſſio, loquendi licentia non ſumatur. De aliquo vero ſpiritali interrogando ſermone, poſt benedictionem petitam, mox loqui debere diſcipulum. Scurrilitates vero, vel verba otioſa, & riſum mouentia æterna clauſura damnamus; & ad talia eloquia diſcipulum non aperire os permittimus.

CAP. X. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De humilitate fratrum qualis debeat eſſe, vel quibus modis acquiratur; vel quomodo acquiſita ſeruatur.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Luc. 14. CLamat nobis ſcriptura diuina, fratres, dicens: *Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur, & omnis qui ſe humiliat exaltabitur.* Cum hæc ergo dicit, oſtendit nobis omnem exaltationem genus eſſe ſuperbiæ. Quod ſe cauere Propheta indicat, dicens: *Domine non eſt exaltatum cor meum, neque elati ſunt oculi mei.* Et item repetit: *Neque ambulaui in magnis, neque in mirabilibus ſuper me.* Sed quid? *Si non humiliter ſentiebam, ſed exaltaui animam meam, ſicut ablactatus eſt ſuper matre ſua, ita retributio in animam meam.* Vnde, fratres, ſi ſummæ humilitatis volumus culmen attingere, & ad exaltationem illam cœleſtem, ad quam per præſentis vitæ humilitatem aſcenditur, volumus velociter peruenire; actibus noſtris aſcendentibus ſcala illa erigenda eſt, quæ erecta in cælum in ſomnio Iacob apparuit, per quam ei deſcendentes & aſcendentes Angeli monſtrabantur. Non aliud ſine dubio deſcenſus ille & aſcenſus à nobis intelligitur, niſi exaltationem deſcendere, & aſcendere humilitatem oſtendit. Scala vero ipſa erecta, noſtra eſt vita in ſeculo; quæ humiliato corde & capite ſuo in præſenti hoc tempore exaltatum à Domino mortis exitum erigat ad cælum: latera enim eius ſcalæ certiſſimè credimus noſtrum eſſe corpus. In qua latera diuerſos gradus humilitatis vel diſciplinæ euocatio diuina aſcendendos inſeruit.

Primum itaque humilitatis gradum in ſcala cæli aſcendit diſcipulus, ſi timorem Dei ſibi antè oculos ſemper ponens obliuionem omni hora fugiat, & ſemper ſit memor omnium, quæ præcepit Deus: vt quomodo & gehenna contemnentes Deum de peccatis incendat; & vitam æternam, quæ timentibus Deum præparata eſt, animo ſuo ſemper reuocet: & cuſtodiens ſe omni hora à peccatis & vitijs, id eſt, cogitationum linguæ, manuum, pedum, vel voluntatis propriæ, ſed & deſideria carnis. Æſtimet ſe diſcipulus à Deo ſemper de cælis reſpici omni hora, & facta ſua omni loco ab aſpectu diuinitatis videri, & ab Angelis omnia renuntiari quotidie. Demonſtrat nobis hoc Propheta, cum in cogitationi-

Pſal. 7. bus noſtris ita Deum ſemper eſſe præſentem oſtendit, dicens: *Scrutans*

Digitized by Google

corda & renes Deus. Et iterum dicit; *Dominus nouit cogitationes hominum quia vanæ sunt.* Et item dicit: *Intellexisti cogitationes meas à longè.* Et item dicit: *Quia cogitatio hominis confitebitur tibi.* Et, *cor regis in manu Dei.* Nam vt sollicitus sit aduersus cogitationes cordis sui peruersas, dicat sibi semper vilis frater in corde hæc: *Tunc ero immaculatus coram eo, si obseruauero me ab iniquitate mea.* Ad linguæ vero eloquia ita nobis agnoscimus Deum semper præsentem, cum dicit per Prophetam vox Domini: *Qui loquitur iniqua non direxit in conspectu oculorum meorum;* Et item dicit Apostolus: *De verbo vano reddetis rationem. Quia mors & vita in manibus linguæ posita est.* In opere vero manuum nostrarum ita agnoscimus Deum nobis esse præsentem, cum dicit Propheta: *Imperfectum meum viderunt oculi tui.* In gressu vero pedum nostrorum ita agnoscimus Deum nobis esse præsentem, cum dicit Propheta: *Sine iniquitate cucurri, & dirigebam, exurge in occursum mihi.* Et item dicit: *Quo ibo à spiritu tuo? & quo à facie tua fugiam? Si ascendero in cœlum, tu illic es, si descendero in infernum, ades. Si sumpsero pennas meas ante lucem, & habitauero in postremis maris: etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.* Voluntatem vero propriam ita præsente Domino facere prohibemur, cum dicit Scriptura nobis: *Et à voluntatibus tuis auertere.* Et item rogamus Dominum in oratione Dominica, vt fiat illius voluntas in nobis. Docemur ergo merito nostram non facere voluntatem; cum cauemus illud quod dicit sancta Scriptura: *Sunt viæ quæ ab hominibus putantur rectæ, quarum finis vsque ad profundum inferni demergit.* Et cum iterum cauemus illud quod de negligentibus dictum est: *Corrupti sunt & abominabiles facti sunt in voluntatibus suis.* In desideriis vero carnis ita nobis credamus Deum semper esse præsentem, cum dicit Propheta: *Domine ante te omne desiderium meum.* Cauendum vero ideo malum desiderium, quia mors secus introitum delectationis posita est: vnde Scriptura præcipit dicens: *Post concupiscentias tuas non eas.* Ergo si oculi Domini speculantur bonos & malos, & Dominus de cœlo semper respicit super filios hominum, *vt videat, si est intelligens, aut requirens Deum:* & si à deputatis Angelis nostris quotidie die noctuque Domino factorum nostrorum opera nuntiantur; cauendum ergo est omni hora, fratres, sicut dicit in Psalmo tertio decimo Propheta; ne nos declinantes in malum, & inutiles factos aliqua hora aspiciat Dominus; & parcendo nobis in hoc tempore, quia pius est, expectat nos conuerti in melius, dicat nobis in futuro iudicio: *Hæc fecisti, & tacui.*

Pſal. 7. Pſal. 93. Pſal. 138. Pſal. 75. Prou 21. Pſal. 17. Pſal. 100. Prou. 14. Pſal. 138. Pſal. 58. Pſal. 138. Eccl. 18. Matt. 6. Prou. 14. Pſal. 13. Pſal. 37. Eccl. 18. Pſal. 33. Pſal. 13. Pſal. 43.

Deinde secundum humilitatis gradum in scala cœli ascendit discipulus, si propriam non amans voluntatem, desideria sua non delectetur implere: sed vocem illam Domini factis imitetur dicentis: *Non veni facere voluntatem meam, sed eius qui me misit.* Et iterum dicit Scriptura: *Voluntas habet pœnam, & necessitas parit coronam.*

Ioan. 6.

Deinde tertium humilitatis gradum in scala cœli ascendit discipulus,

Digitized by Google

si postquam nihil suo iudicio præsumens eligat quæ non expediant, dicente scriptura: *Sunt viæ quæ videntur hominibus rectæ; quarum finis usque ad profundum inferni demergit.* Et item dicit Dauid: *Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt in voluntatibus suis.* Item dicit Apostolus: *Omnia licent, sed non omnia expediunt. Omnia mihi licent, sed ego sub nullius redigar potestate.* Ergo non solum cauens hæc discipulus, sed & omni obedientia se subdat maiori; imitans Dominum, de quo dicit Apostolus: *Factus obediens usque ad mortem.* Et item vox Domini laudat de hac obedientia populum gentilium, dicens: *Obauditu auris obaudiuit mihi.* Et sub Abbate sibi nos Dominus obaudire demonstrat, cum dicit Doctoribus nostris: *Qui vos audit, me audit; & qui vos spernit, me spernit.*

Prou. 14. Psal. 13. 1. Cor. 6. Phil. 2. Psal. 7. Luc. 10.

Deinde quartum humilitatis gradum in scala cœli ascendit discipulus, si in ipsa obedientia duris & contrariis rebus, vel etiam quibuslibet irrogatis iniuriis tacitè patientiæ constantiam amplectatur, & sustinens non lassescat, vel discedat, dicente scriptura: *Qui perseuerauerit usque in finem, hic saluus erit.* Et item de tali re hortatur nos Propheta dicens: *Confortetur cor tuum, & sustine Dominum.* Et ostendens fidelem pro Domino vniuersa etiam contraria sustinere debere per sufferentium dicit Propheta personas: *Propter te morte afficimur tota die: æstimati sumus vt oues occisionis.* Et securi de spe retributionis diuinæ subsequuntur gaudentes, ac dicentes: *Sed in omnibus his superamus, propter eum qui dilexit nos.* Et item in alio loco Scriptura ex ipsorum persona dicit: *Probasti nos Deus, igne nos examinasti, sicut igne examinatur argentum. Induxisti nos in laqueum; posuisti tribulationes in dorso nostro.* Et vt ostendat nos sub maiore esse debere, subsequitur dicens: *Imposuisti homines super capita nostra:* sed & præceptum Domini in aduerso, & in iniuriis per patientiam adimplentes, qui percussi in maxillam præbent aliam; sublata tunica dimittunt & pallium: angariati milliario vadunt & duo: cum Paulo Apostolo falsos fratres sustinent, & persecutionem sufferunt, & maledicentes se magis benedicunt.

Matt. 10. Psal. 26. Psal. 43. Rom. 8. Psal. 65. Ibid. Matt. 5. 2. Cor. 11.

Deinde quintum humilitatis gradum in scala cœli ascendit discipulus, si omnes cogitationes malas cordi suo aduenientes, vel mala à se abscondere commissa, per humilem linguæ confessionem Abbati non celauerit suo. Hortans nos de hac re scriptura dicit: *Reuela Domino viam tuam, & spera in eum.* Et item dicit: *Confitemini Domino, quoniam bonus est, quoniam in sæculum misericordia eius.* Et Propheta Domino dicit: *Delictum meum cognitum tibi feci, & iniustitias meas non operui. Dixi pronuntiabo aduersum me iniustitias meas Domino:* & mox: *Tu remisisti impietatem cordis mei.*

Psal. 36. Psal. 105. Psal. 31.

Deinde sextum humilitatis gradum in scala cœli ascendit discipulus, si omni vilitate vel extremitate contentus sit; & ad omnia quæ sibi præbentur velut operarium malum se iudicet, & indignum; dicens sibi cum Propheta: *Ad nihilum sum redactus, & nesciui; vt iumentum factus sum apud te, & ego semper tecum.*

Psal. 72.

Digitized by Google

Deinde ſeptimum humilitatis gradum in ſcala cœli aſcendit diſcipulus, ſi omnibus ſe inferiorem & viliorem, non ſolum ſua lingua pronuntiet, ſed etiam intimo cordis credat affectu: humilians ſe & dicens: *Ego autem ſum vermis, & non homo: opprobrium hominum, & abiectio plebis. Exaltatus ſum, & humiliatus ſum, & confuſus.* Et item ſemper dicat talis frater Domino: *Bonum mihi eſt Domine, quia humiliaſti me, vt diſcam mandata tua.* Pſal. 21. Pſal. 87. Pſal 118.

Deinde octauum humilitatis gradum in ſcala cœli aſcendit diſcipulus, ſi nihil agat, niſi quod communis Monaſterij Regula, vel maiorum cohortantur exempla; dicens cum ſcriptura: *Quia lex tua meditatio mea eſt.* Et cum interrogat patrem ſuum, annuntiabit ei; ſeniores ſuos, & dicent ei: id eſt per ſuam doctrinam Abbas. Pſal. 118.

Deinde nonum humilitatis gradum in ſcala cœli aſcendit diſcipulus, ſi linguam ad loquendum prohibeat, & taciturnitatem habens vſque ad interrogationem non loquatur, monſtrante ſcriptura, quia *in multiloquio non effugies peccatum.* Et quia: *Vir linguoſus non dirigetur ſuper terram,* Prou. 10. Pſal. 139.

Deinde decimum humilitatis gradum in ſcala cœli aſcendit diſcipulus, ſi non ſit facilis ac promptus in riſu, quia ſcriptum eſt: *Stultus in riſu exaltat vocem ſuam.* Et, *Sicut ſpinarum crepitantium ſub olla vox, ita & riſus hominis.* Eccl. 21. Eccl. 7.

Deinde vndecimum humilitatis gradum in ſcala cœli aſcendit diſcipulus, ſi cum loquitur, leniter & ſine riſu, humiliter cum grauitate, vel pauca verba & ſancta loquitur: & non ſit clamoſus in voce, ſcriptum eſt: *Sapiens verbis innoteſcit paucis.*

Deinde duodecimum humilitatis gradum in ſcala cœli aſcendit diſcipulus, ſi non ſolo corde, ſed etiam ipſo corpore humilitatem videntibus ſe ſemper indicet: quod eſt, in opere Dei, in oratorio, in Monaſterio, in horto, in via, in agro, vel vbicunque ſedens, ambulans, vel ſtans, inclinato ſemper capite defixis in terra aſpectibus, reum ſe omni hora de peccatis ſuis exiſtimans, iam ſe tremendo iudicio repræſentari exiſtimet: dicens ſibi in corde ſemper illud, quod Publicanus ante templum ſtans fixis in terra oculis dixit: *Domine, non ſum dignus ego peccator leuare oculos meos ad cœlum.* Et item cum Propheta dicat ſibi talis diſcipulus: *Incuruatus ſum, & humiliatus ſum vſquequaque.* Ergo his omnibus humilitatis gradibus à diſcipulo peraſcenſis, vitæ huius in timore Dei benè perſubitur ſcala; & mox ad caritatem illam perueniet, quæ perfecta foris mittit timorem. Per quam vniuerſa, quæ prius non ſine formidine obſeruabat, abſque vllo labore, velut naturaliter, ex conſuetudine incipiat cuſtodire; non iam timore gehennæ, ſed amore ipſius conſuetudinis bonæ, & delectatione virtutum: quæ Dominus iam per operarium ſuum mundum à vitiis & peccatis à Spiritu ſancto dignabitur demonſtrare. Luc. 18. Pſal. 118.

Quibus ergo peraſcenſis gradibus poſt exitum vitæ ſine dubio talis anima ad illam retributionem animi introitura eſt, quam demonſtrat Apoſtolus dicens: *Non ſunt condignæ paſſiones huius ſæculi ad ſuperuenturam* Rom. 8.

Digitized by Google

gloriam quæ reuelabitur in nobis. Illam vitam æternam tales animæ recepturæ sunt, quæ in sempiterna lætitia & exultatione permanet, & vlterius finiri non nouit. In qua est flos purpureus rosarum nunquam marcescens; in qua nemora florida perpetua viriditate vernant: vbi prata recentia semper melleis affluunt riuis; vbi croceis gramina floribus redolent, & halantes campi iocundis admodum odoribus pollent auræ. Ibi vitam æternam habentes nares aspirant: lumen ibi sine vmbra, serenitas absque nubilo, & absque tenebris nocturnis perpetuam diem oculi perfruuntur. Nulla ibi impediuntur occupatione deliciæ; nulla penitus sollicitudine ibi securitas conturbatur. Mugitum, vlulatum, lamentum & luctum nunquam illic auditum vel nominatum est: fœdum, deforme, tetrum, nigrum, horrendum aliquid, aut sordidum, nunquam ibi penitus visum. Pulchritudo in amœnitate nemorum; splendor in aëre iocundo; & formositatem atque omnem elegantiam sine intermissione patentes oculi perfruuntur; & nihil omnino quod conturbet mentem, auribus datur. Sonant enim ibidem iugiter organa hymnorum; quæ ad laudem Regis ab Angelis & Archangelis decantantur. Amaritudo & fellis asperitas ibi locum non habet. Tonitrua ibi nunquam audita sunt; fulgura & coruscationes nunquam apparuerunt. Cinnamomum illa virgulta gignunt, & balsamum arbusta prorumpunt, Odor aëris delectationes per omnia membra diffundit. Esca ibi nulla stercora conficit: sicuti enim bono nuntio aures, & bono odore nares, & bono aspectu oculi saginantur; & ipsa refectio non potest in digestionem prorumpere; quia non in esca & potu, sed in aspectu, odoratu, & auditu constat delectationis saginatio; ita illic refectio, quam os susceperit, melliflua in gustu hoc vnicuique sapit in os, quod fuerit delectatus: statim denique quod concupierit anima, concupiscentiæ eius paratissimus seruit effectus. In qua delectatione vero vel lætitia, nec ætas senectutem, nec vita terminum, nec suspectam vlterius mortem tales deliciæ reformidant. Nec in his perennium diuitiarum vsibus possessor desinit, & heres succedit: cum nesciant vlterius mortem, qui benefacti pretio vitam æternam semel moriendo emerunt. Hæc est sanctorum cœlestis patria. Beati qui in hac regione perenni, & per scalam præsentis temporis obseruantiæ gradibus humilitatis ascensis, potuerint eleuari; vt in perpetua cum Deo exultatione lætentur: quam præparauit Deus his qui diligunt eum, & custodiunt mandata eius, & mundo sunt corde.

EXPLICIT actus militiæ cordis pro timore Dei, quomodo effugiantur peccata: Incipit ordinatio Monasterij, modus, obseruatio, gradus, continentia, custodia, & mensura: in quibus diuersis hæc Monasterij Regula dictante nobis, & dictata discutiente Domino, nuncupatur.

CAP.

Digitized by Google

CAP. XI. *De Præpositis Monasterij.*

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

SVperioribus huius Regulæ paginis, fratres, actus iustitiæ nobis Dominus ordinauit; in quibus perfectis & vita acquiratur æterna, & gehennæ æstus & incendia fugiantur, Sed ille hostis bonorum actuum diabolus, ideo est humano generi inimicus, cum non patitur ibi ascendere hominem benè agendo, vnde ipse per superbiam suam proiectus est: ne venenosis actibus suis benè viuentium, mores inficiat, & diuersis occasionibus suis per obliuionem nostros fortè occupet sensus, vt à Deo faciat alienos; ideoque adiutorio Domini procuratur, & constituitur, vt duo electi fratres, quorum grauitas, sapientia, moderatio, vigilantia, seu humilitas, vel actuum perfectorum fuerit exercitatio approbata, decem fratrum curæ Præpositi ordinentur. Nam sicut scriptum est, doceant vos terrena, & quæ sunt cœlestia. Quia sicut in hominis domo; vt securus sit de omnibus præparandis, Dominus rei ordinat maiores familiæ, quos vice Domini minores timeant; id est, Vice-dominum, villicum, saltuarium, & maiorem domus: sic & in domibus diuinis, id est, in Ecclesiis & Monasteriis, Deus minoribus maiores præposuit, ignaris peritos, asturos simplicibus, & diuinæ artis discipulis ordinauit Magistros: id est, in Ecclesiis Episcopos, Presbyteros, Diacones, vel Clerum: quorum vice Dei imperia audiat & timeat plebs, & notitiam salutiferæ legis ab eis addiscat. In Monasteriis vero Abbates & Præpositos, quos pro salute animæ suæ audiant maiores, & vice Dei Præpositi militiam timeant. Quia siue Sacerdotibus in Ecclesia, siue Abbatibus, vel Præpositis in Monasterio hoc dixit Deus: *Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit.* Et iterum dicit nobis per Hieremiam Prophetam Dominus: *Dabo vobis Pastores & Doctores secundum cor meum, & pascent vos pascentes cum disciplina.* Ergo secundum illam figuram humanæ domus, quanto magis in diuina domo pro causa Dei gradus doctrinæ vel timoris debent seruari? vt ad purganda vitia vel peccata fratrum, cum Præpositi fuerint ordinati, aliquantum Abbas de animarum in se fratrum susceptarum custodiendis ratiociniis reddatur securus. Cuius ergo honoris ordinatio hæc sit. Conuocatis eisdem decem fratribus ab Abbate præsente omni Congregatione, in oratorio, susceptione virgæ decem illis præponantur voce Abbatis, testimonio scripturæ dicentis: *Reges eos in virga*: id est, in timoris vigore. Item dicente Apostolo: *Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in caritate?* Nam & Moyses diuinæ virga virtutis commisso sibi populo per profundum maris salutis viam ostendit: quo iudicio virgæ causam Dei ante Pharaonem egisse monstratur; vt proiecta de manibus in terra, & mutata in bestiam; item de bestia vt assumpta sacris virga manibus redderetur. Ergo secundum hanc constitutionem, si grandis fuerit Congregatio, denis fratribus binos debere præponi, huius scilicet meriti ordinarij, cuius supra taxauimus: & ideo decem non amplius ordinauimus duorum curam Præpositorum debere susciperе: vt sequestrati per

Luc. 10. Ier. 13. Psal. 2. 1. Cor. 4. Exod. 14.

UNIVERSIDAD CENTRAL BIBLIOTECA
Digitized by Google

laboris loca fratres singulos Præpositos ad custodienda vitia præsentes habeant secum; & in paucis creditis idoneor sit diligentia custodientis. Nam in multis quod non occurritur, prætermittitur negligenter: quia in paucis fratribus commissis alterna duorum Præpositorum extat diligentior cura: & apud Abbatem facilis sit ratio de paucis exacta. Cuius paucitatis idoneum designat Dominus seruatorem, & eius diligenti curæ ampliat creditum, dicens: *Euge serue bone & fidelis, quia in pauca fuisti fidelis, super multa te constituam.* Ergo hi Præpositi, cum decem numero fratres sub sua cura suscipiunt, hanc in eis debent sollicitudinem exercere, siue in die, siue in nocte, siue in quouis opere cum eis, vt sint primo præsentes, & cum eis operantes in quouis opere: vt cum sedent, ambulant, vel stant, diligenti sua obseruantia, vel curioso intuitu diaboli ab eis debent actus compescere: siue vitia, vel peccata oris cum voluerint exercere, mox in eis monitionibus emendare; & omne in eis, quod contra præceptum diuinum est, remouere: agentes illud, quod S. Eugenia, quæ ita suis minoribus præfuit, dicente scriptura ipsius, ita circa os omnium auribus erat sollicita, vt nullum pateretur in iuramenti verba prorumpere, vel de sermone aliquo otioso garrire; sed monebat sancta Eugenia susceptos suos, & dicebat: Quanta reuerentia debeamus Domino seruire ex præceptis eius ostenditur; si talem nobis ante oculos personam constituamus, quæ non debeat in nullo præcepto contemni. Ideo enim duos diximus vni decadæ Præpositos ordinari, vt si fortè aliqui fratres ex eadem decada ab Abbate in alio sequestrato laboris opere deputentur, vni committantur Præposito, sequestratis à se suis fratribus alium relinquentes. Si vero in via vnus mittendus sit frater, cum præceptione diuersæ vitiorum custodiæ à Præposito suo monitus itinere dirigatur. Sed talis mittatur de eadem decada, de quo certus sit Præpositus suus sua vitia posse diligenter cauere: & in absentia Præpositi sui Dei magis præsentiam deputare, & amplius debere timeri à fratre pro anima sua sollicito præsentiam Dei, qui discussor noster erit & iudex, quam hominis. Qui ergo Præpositi, propter quod omni hora fratribus præsentes sunt, os eorum vel gestum à peccato custodiant, & diuersa in eis vitia vel praua compescant: id est, si audierit Præpositus fratrem non interrogatum loqui, moneat eum dicens: Quid agis frater, quod Regula prohibet? habeto taciturnitatem vsque ad interrogationem. Dic cum Propheta Domino: *Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ labijs meis. Esto promptus ad audiendum, tardus vero ad loquendum.* Quod si datus fuerit locus loquendi, custodiat eum Præpositus, ne satis clamosa voce loquatur, quod sapientes non decet: & mox moneat eum Præpositus, dicens: Cessa frater, nescit sic humilitas loqui: quia scriptum est: *Vir linguosus non dirigetur super terram.* Quod etiam si lente fuerit alio fortè locutus, custodiat eum Præpositus, ne verbum aliquod vanum aut risui aptum, vel quod ad ædificationem & sanctitatem non pertinet, de ore suo emittat: quod cum audierit, moneat eum Præpositus dicens: Quid loqueris frater, quod Regula vetat? Quia

Matt. 25.

Psal. 140. Iac. 1.

Psal. 139.

Digitized by Google

ſcriptum eſt: *De verbo vano reddetis, rationem.* Et item dicit Apoſtolus: *Omnis ſermo malus de ore veſtro non procedat, ſed ſi quis eſt ad ædificationem, vt det gratiam audientibus.* Nam ipſa ædificatio ab Abbate præbenda eſt: vt Magiſtri miniſtratæ doctrinæ tacitus auditus diſcipuli factis reſpondeat. Ergo moneat praua loquentem diſcipulum Præpoſitus, dicens: Claude os tuum, frater, à malo eloquio: bonum aliquid inde debet exire, vnde profers malum; vt bonum oris tui eloquium audientes admiremur, quam malum tecum pariter potius rideamus. Non enim vtilis eſt de quo ridetur. Sedeat enim ſuper os tuum ſapientia cum claui iuſtitiæ ac timoris Dei, & ipſa bonis eloquiis aperiat, & malis eloquiis claudat labia tua. Nam cum verbum vanum, frater de ore tuo exierit, quamuis per riſum, tamen noſtro perit auditui; quia exiens per os redire non poteſt: ſed ratio eius ſeruatur vſque ad præſentiam diſcuſſoris, & cum non ædificet actum, aggrauat cauſam, & vulnerat animam; & ne de eloquiis noſtris in die iudicij dicatur: *Vana locuti ſunt vnuſquiſque ad proximum ſuum.* Nam & Origenes ſapiens dicit: *Melius eſt lapidem in vanum iactare, quam verbum.* Si vero fratrem audierit mentientem, moneat ad veritatem, dicens: quid mentiris, frater, cum ſcias ſcriptum: *Perdes eos qui loquuntur mendacium?* Et item cum ſcias, quia *vniuerſæ ſunt viæ Domini miſericordia & veritas.* Si vero audierit multum fratrem iurantem, moneat eum præſens Præpoſitus, dicens: Retine frater linguam tuam: quid tantum iuras? cum præcipiat ſcriptura; *non iurare omnino*; ne periurare naſcatur cauſa periurij, is ſit ſermo tuus; eſt, eſt, non, non; crede, crede: & mox credimus tibi quod dixeris. Si vero viderit fratrem iraſcentem fratri, moneat eum præſens Præpoſitus dicens: quid agis frater? in manſuetudine & taciturnitate, & caritate opera tua perfice; quia ſcriptum eſt; *Deſine ab ira, & derelinque furorem.* Et item; *Qui fratrem ſuum odit, homicida eſt.* Et item: *Qui dixerit fratri ſuo racha, reus erit iudicio.* Et, *quia homo iracundus, iuſtitiam Dei non operatur.* Et non licet vnicuique niſi ante Solis occaſum cum inimico redire in gratiam; dicente Domino per Apoſtolum: *Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram.* Si autem viderit fratrem ſatis promptum in riſum, moneat eum præſens Præpoſitus, dicens: quid agis frater? cum grauitate fac quod facis: quia conuerſionis tempus non eſt lætitiæ ad ridendum; ſed pœnitentiæ tempus eſt ad lugenda peccata, ſicut ſcriptum eſt: *Procidamus ante Dominum, ploremus ante Deum qui fecit nos.* Et item: *Qui ſeminant in lacrymis, in gaudio metent.* Et item ſcriptura dicit: Beati qui temporaliter fletis, quia ipſi ridebitis in æternum, nam *ſtultus in riſu exaltat vocem ſuam.* Si viderit fratrem alium maledicentem, moneat eum præſens Præpoſitus dicens; compeſce os tuum, frater, à maledictione; memorare Deum, qui dixit nobis per Apoſtolum: *Benedicite, & nolite maledicere.* Et ſicut non poteſt fons ex vno foramine aquam proferre ſimul amaram & dulcem; ſic nunc nos cum de lingua noſtra benedicimus Deum, quomodo poſſumus per eandem linguam maledicere homines, qui ad imaginem

Matt. 12. Epheſ. 4. Pſal. 11. Pſal. 5. Pſal. 24. Matt. 5. Pſal. 38. 1. Ioan. 3. Matt. 5. Iac. 1. Eph. 4. Pſal. 94. Pſal. 125. Eccl. 21. Rom. 12.

Digitized by Google

& similitudinem Dei plasmati sunt? Item si viderit fratres fluxis corporibus, vel resoluto sensu aliqua leuitate se extollere, moneat eos præsens Præpositus, dicens: cum grauitate sedete, ambulate, & state fratres: quia oculi Domini respiciunt nos de cœlo omni hora, in quouis loco, bonos & malos, sicut dicit Dauid: *Dominus de cœlo respicit super filios hominum;* Psal. 13. *vt videat, si sunt intelligentes & requirentes Deum.* Timeamus ergo fratres, ne qua nos hora declinantes in malum, & inutiles factos aspiciat, & non sit qui faciat bonum, non sit vsque ad vnum. Et quia dicit Propheta: Psal. 30. *odisti obseruantes vanitatem superuacuè.* Nam quicquid non est ex Deo, ex peccato est, & quod non ædificat, destruit. Qui Præpositi dum hæc quotidie die noctuque omni hora sollicitè in commissis sibi fratribus scrutantur, & ipsi proficiant, cum alios custodiunt: & alios custodiendo cum à malis euacuant, se omni hora occupent de bonis; quia beatum os reddunt bona per eum dicta in alienum auditum intrantia. Ergo dum in fratribus diligenter custodit Præpositus, in assignato sibi aliquo laboris opere ab Abbate, remissius exigatur. Quia quod minus corporaliter in manibus, plus sollicito sensu spiritualiter ad correptionem pro causa Dei laborat; & quod minus laborat manibus, plus mentibus operatur. Ideo etenim opus cuiuslibet laboris remissius exigi Præpositos diximus, ne vrgens eos consignanda carnalis opera in spiritalibus custodiis occupati Præpositi negligentiam operetur, & causa Dei præualescentibus vitiis abolescat; quando plus carnis sumptui curritur, quam causæ ipsius laboratur. Sed fidem spe sumentes, Dominum Deum credamus vsibus nostris omnia necessaria ministrare, quod minus nobis potuerint manus nostræ perficere: confortante nos de his omnibus scriptura sancti Euangelij dicentis: *Nolite cogitare* Matth. 6. *quid manducetis, aut quid bibatis, aut quid induamini: quia hæc omnia gentes cogitant,* quæ Deum non cognouerunt. *Sed quærite regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia apponentur vobis. Scit enim Pater vester qui in cœlis est, quia hæc omnia indigetis. Considerate volatilia cœli, quæ neque arant, neque seminant; & Pater vester Cœlestis pascit ea: quanto magis vos?* Vestiaria fratrum sub sua cura Præpositi contineant: lectis eorum lectos Præpositi habeant propè, propter aliquam in eis vitiorum culpam in nocte emendandam. Singulos præcipimus non binos per lectum dormire. Et leuans se frater si lectum suum benè non recooperuerit, pœnæ nomine in sequenti refectione merum non accipiat. Cum dormiunt, vestiti dormiant & cincti; id est, aut cingulis, aut testibus, aut corrigia. Bracile fratrem in nocte vti ideo prohibemus, ne dum se regirat per somnum oppressus, exiens per thecam mucro cultelli carni eius figatur. In die vero Luc. 5. cingantur bracilibus, docente de sancto Ioanne scriptura: *Et circa lumbos erat cinctus zona pellicea.* Et ideo vestitos & cinctos dormire diximus fratres; vt cum hora operis Dei aduenerit, & oratorij index sonauerit Psal. 71. noctu, mox parati consurgant: dicente de hoc scriptura: *Et index meus in matutinis, si dicebam narrabo sic.* Nam ideo index nomen accepit ab eo, quod sono suo psallendi horam indicet aduenisse. Ideo de eo Pro-

Digitized by Google

pheta dicit: *Si dicebam narrabo sic:* hoc est cum indicat adueniſſe horam pſàllendi, ſic narrabo laudes Domini. Inde ergo veſtiti & cincti debent fratres dormire: quia non licet fratrem nuda membra ſua contingere: nam exinde immunditiæ libidinum in animam ingeruntur. Cum membrorum nuditas tactu contingitur, feminarum illico cordi deſideria titillantur: vnde per ſomnum coinquinantur membra ſorditate. Et maximè ideo veſtiti & cincti debent fratres dormire, ne quærentes in obſcuro res ſuas vel cingula, ab ingredientibus oratorium ſollicitis vel paratis fratribus, cum adhuc illi lectos ſuos per negligentiam in obſcuro ſubuertendo, & diſſipando reuoluunt, aliquot orationes perdant, aut Pſalmos. Lectis eorum lectos habeant Præpoſiti propè, propter aliquam, vt diximus vitiorum culpam in eis emendandam; & vt reuerentius præſente maiore dormiant. Menſæ eorum præſentes ſint, vt tacitè cum eis & moderatè manducent. Hoc de numero in quouis loco ſi ſine præcepto tam Abbatis quam Præpoſiti, frater foras exierit, ab eis ſollicitè requiratur.

Cap. XII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De excommunicatione culparum.

Respondet Dominvs per Magistrvm.

IN his omnibus ſupradictis ſi quis frater contumax, aut ſuperbus, aut murmurans, aut inobediens Præpoſitis ſuis frequenter extiterit; & ſecundum diuinam præceptionem ſemel, & ſecundo vel tertio, de quouis vitio monitus & correptus non emendauerit, referatur hoc à Præpoſitis Abbati: & qui præeſt ſecundum qualitatem vel meritum culpæ perpenſet, & tali eum excommunicatione condemnet; vt ſciat, qui Deum contemnit, quomodo dignus eſt iudicari per contemptum maiori exhibitum; dicente ipſo Domino Doctoribus noſtris: *Qui vos audit me audit; & qui vos ſpernit, me ſpernit.* Quæ excommunicatio tale habeat meritum. Luc. 10.

Cap. XIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debeat frater excommunicatus tractari.

Respondet Dominvs per Magistrvm.

CVm ſuggeſtum fuerit à Præpoſitis Abbati meritum inobedientis, iam non dicendus frater, ſed hæreticus legis; iam non dicendus filius Dei, ſed operarius dæmonis, qui diſſipando ſanctorum facta, velut quædam ſcabies eſt procreata in grege. Conuocet eum Abbas præſentibus ſuis Præpoſitis, vel cætera Congregatione circumſtante; & interrogati ab Abbate Præpoſiti eius, quid peccauerit, vel quoties monitus de ipſo vitio non emendauerit; reſpondeant quid eum accuſant. Quo audito vitio talem Abbatis contra ſe audiat vocem: ô miſera anima, quod es reſponſum datura Deo, quem per inobedientiam quotidie irritas, cum acceſſeris adorare eum? quare ſub dominio Dei ſeruis potius mammonæ? quid mentiris Chriſto alter Iudas? Ille Iudas iniquitatis pretio iuſtitiam vendidit, tu Chriſtianum nomen laceras malefactis. Ille Iudas per pacem falſam Domino ſcandalum generauit, tu ſub nomine

Digitized by Google

sancti seruitij Deo magis rebellis existis. Ille Iudas falsus tradidit magistrum discipulus, tu sub nomine sancto magis diabolum factis sequeris Christianus. Adstare enim te habet in iudicio nostra monitio, vel tuus spiritus, cui cum carne per propriam voluntatem repugnas, Deo
Psal. 36. ante tribunal tremendi iudicij dicens: Domine *noluit intelligere, vt bene ageret; iniquitatem meditatus est, adstitit omni viæ non bonæ.* malitiam autem non odiuit, sed magis gloriatus est in ea: potens fuit in iniquitate. Cùm hæc accusatus fueris in iudicio, post nostram si-
Psal. 49. mul & ipsius tremendi iudicis audias vocem, dicentis tibi: Tu es *qui odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos post te. Si videbas furem, simul currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas. Os tuum abundauit malitia, & lingua tua concinnauit dolum. Se-*
Psal. 51. *deus aduersus fratrem tuum detrahebas, & ponebas scandalum. Tota die iniustitiam cogitauit lingua tua; sicut nouacula acuta fecisti dolum, dilexisti malitiam super benignitatem: iniquitatem magis quam*
Psal. 49. *loqui æquitatem. Dilexisti omnia verba præcipitationis in lingua dolosa. Hæc fecisti, & tacui: existimasti iniquitatem quia eram tibi similis: arguam te, & statuam illam contra faciem tuam, vt destruat te Deus in finem: euellet te, & emigrabit te de tabernaculo tuo, & radicem tuam de terra viuentium.* Tunc etiam & omnes iusti de sua gloria in iudicio videbunt te, cum ab eis fueris sequestratus ad si-
Psal. 51. nistram inter hœdos, & super te ridebunt ipsi, dicentes: *Ecce homo,*
Psal. 33. *qui non posuit Deum adiutorem sibi, sed præualuit in vanitate sua, & non fuit timor Dei ante oculos eius:* quoniam dolose egit in con-
Psal. 9. spectu eius, & dixit vt insipiens in corde suo: *non requiret Deus: auertit faciem suam ne videat vsque in finem.* Et ignorauit, quia inimici qui mentiuntur Domino, erit tempus eorum in pœnam æternam. Quid ad hæc dicturus es Deo? quas adferre ei habes, miser, excusationes in peccatis? cum tua te primo impugnauerint mala, & gehenna expectauerit vt incendat. Post hanc increpantis vocem ante congregationem Abbatis statim exigi iubeatur ab oratorio & communi mensa, & extraneus deputetur: & cum inimicus Dei designatur, non debet ex illa hora iam fratribus esse amicus. Ideoque ab hac excommunicationis hora, soli posito & sequestrato ei aliqua laboris opera propter otiositatem à Præposito suo consignetur; in quo labore nullo fratrum coniungatur solatio, nullius eloquio consoletur, tacito omnium pertranseatur aspectu; petenti benedictionem nullus respondeat, Deus: quicquid ei porigitur à nullo signetur; quicquid vero extra opus assignatum peculiariter vel vltro effecerit, dispergatur, vel dissipetur: sit vbique solus, & ei sola culpa solatium. Quod si forte propter leuitatem culpæ non ei voluerit Abbas duplicare ieiunia, si fratres sexta reficiunt, ille ad nonam horam de vno pulmento; & panis cibarij sibi fragmentum, & aqua à Præposito suo pro misericordia porrigatur. Si inculpabiles fratres hora nona reficiunt, illius supradicta refectio protrahatur in ves-

Digitized by Google

perum; vt sentiat, quid ei malorum culpa contulit, quid per negligentiam bonorum amisit. Si quis vero frater aut palam, aut absconse, cum eo fuerit collocutus aut iunctus, communem statim cum eo excommunicationis protrahat pœna, & ab omnibus ipse reus sit; atque in alio laboris ipse opere sequestretur à Præposito suo: & sit ipse tam ab illo reo, quam ab omnibus separatus & solus, & mox ab omnium & ipse alienus alloquio. Nam non ad veniam maioris & ipse pertingat, nisi pœnitentiæ similis satisfactio ab eis æqualiter fuerit operata: illius propter quod extitit inobediens in vitio vel peccato istius, qui mercedem consolationis tribuit malorum artifici. Frater qui leuem culpam habuerit, & post primam, & secundam, & tertiam monitionem de vnoquocunque vitio non emendauerit, à mensa excommunicetur, non ab oratorio. Quæ excommunicatio tamdiu inoffensa permaneat, quamdiu à reo maiori humilitatis satisfactio, humiliato ad genua capite, se de cætero promiserit emendare. Qui vero frater grauem culpam admiserit, ipse ab vtroque excommunicetur: id est, ab oratorio, & à mensa: & non ipse ad indulgentiam maioris perueniat, nisi ante limen oratorij prostratus lacrimabilis voce interuallo cessantium à Psalmis horarum Deo & omnibus emendatione satisfecerit repromissa. Si tamen propter inanitatem ponderis culpæ citius voluerit Abbas veniæ consentire quod dictante Domino, sequens pagina demonstrabit. Ille vero frater qui excommunicatus à mensa, non ab oratorio fuerit, tamdiu Antiphonam aut lectionem non imponat, quamdiu de culpa illa emendatione promissa satisfecerit, aut Abbatis præsentis, aut Præpositi sui ad genua incuruatus. Excommunicati vero fratres si ita superbi extiterint, vt in superbia cordis perseuerantes, in tertia die hora nona satisfacere Abbati noluerint, custoditi vsque ad necem cedantur virgis: & si placuerit Abbati, de Monasterio expellantur, quia talis vita necessarios non habet corporales vel societas fratrum, quos in anima superba possidet mors. Nam merito ergo tales debent plagis mactati expelli, qui esse cum Christo humilitatis Domino non merentur: sed sint à perpetuis promissis Dei cum auctore suo diabolo separati; qui de cœlorum regnis propter superbiam suam proiectus est. Ergo ad superiorem excommunicationum vel satisfactionis sensum, vt cœpimus, prosequamur. Ergo huius pœnitentiæ modum ac satisfactionem Deum & Abbatem credimus acceptare.

Cap. XIV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo excommunicatus debet pœnitere.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm hora diuini officij in oratorio exercetur; id est, cum expleto Psalmo ab omnibus orationi incumbitur, sic tunc excommunicationis reus prostratus ante limen oratorij hæc cum lacrimis clamet: Peccaui, & peccatum meum ego agnosco: erraui, emendare polliceor: iam non peccabo de cætero. Rogate pro me sacræ congregationes, à quibus quon-

Digitized by Google

dam per meam negligentiam & diaboli ſuaſionem ſeparari merui. Roga-
te pro me mei quondam Præpoſiti. Ignoſce tu, Paſtor bone, & pie Paſtor
Matt. 18. Abbas. Relinque nonaginta nouem propter vnam. Veni, recollige, &
porta humeris tuis me perditam ouem; ſicut Dominus noſter indicio
paſſionis ſuæ tibi monſtrauit: quia non pro iuſtis, ſed peccatoribus venit,
& mortuus eſt. Et cum ipſo per iuſtitiam eius reſurgemus, qui fueramus
Matt. 15. per noſtra peccata alliſi, dicente ipſo Domino: *Non veni niſi propter oues*
Matt. 9. *perditas Iſrael.* Et, *non eſt opus ſanis medicus; ſed his qui male habent.*
Imitare pium magiſtrum Apoſtolorum, cuius vices per doctrinam agis
in Monaſterio: quia ipſe poſt Prophetas & Apoſtolos poſuit vos Paſtores,
Matt. 18. & diſciplinæ doctores. Quia & per beatum Petrum Apoſtolum demon-
ſtrauit vobis, dicens; non ſepties, ſed ſeptuagies ſepties peccatum fratri
dimitti. Subleua ergo alliſum ſalutari tuo conſilio: ſolue interceſſione tua
apud Dominum, quod in me negligentia obligauit. Quia peccaui agnoſco;
quod emendem, credo quia per tuam monitionem inuenio. Poſt hanc
vocem ceſſantibus à pſalmis per omnes orationes à reo iacente effuſam,
cum cõpletum fuerit ſanctum oratorij opus, & illo reo adhuc iacente ante
limen, exeunti Abbati omnium fratrum congregatio humilietur ei pro eo
ad genua, ſimul & Præpoſiti eius. Quod cum fuerit adimpletum, ſi ta-
men propter leuitatem culpæ eadem hora voluerit Abbas veniæ conſen-
tire, ſtatim erigi eum à Præpoſitis ſuis præcipiat, & reproperata ei culpa
ſua, cum ille reſponderit ſe de cætero emendare, ſtatim Abbas dicat om-
ni congregationi: Venite fratres vnanimiter cum lacrimis pro hac oue
gregis veſtri, quæ peccatum ſuum agnoſcens promittit ſe de cætero emen-
dare orantes in oratorio reconciliemus eum ante Deum, quem per ino-
bedientiam irritauit. Et mox ingreſſus Abbas cum fratribus in oratorio,
antequam orent tenentes ei manus dextra læuaque foris, Præpoſiti eius
Pſal. 117. introducant eum in oratorium; dicentes ambo hunc verſum: *Confitemi-*
ni Domino quoniam bonum eſt. Et ſubſequatur cætera congregatio, reſ-
pondens; *quoniam in ſæculum miſericordia eius.* Vt cum Præpoſiti foris
pœnitenti per hunc verſum confeſſionem ingerunt, intus de oratorio per
os reſpondentium fratrum mox pius Deus miſericordiam repromittat.
Ergo cum eum oratorio introduxerint Præpoſiti eius, proſternant eum
pedibus altaris; ſtatim omnes vna cum Abbate ſe oratione pro eo pro-
ſternant. Tunc ille pro culpa proſtratus cum lacrimis his vocibus precetur
ad Dominum, dicens: Peccaui Domine, peccaui, & iniquitatem meam
ego cognoſco, rogo, peto à te, dimitte mihi Domine, dimitte mihi: ne
ſimul trahas me cum peccatis meis, neque condemnes me in inferioribus
terræ; neque in æternum imputes mihi mala: quoniam tu es Deus pœ-
nitentiæ, & in me oſtende bonitatem tuam: ſecundum magnam
Ezc. 33. miſericordiam tuam: Quia tu dixiſti Domine; *Nolo mortem peccatoris,*
ſed vt conuertatur & viuat. Quia malis noſtris ad emendationem, vitam
magis largiris quotidie; monſtrante nobis ſcriptura, quæ de pietate tua
Pſal. 7. ita dicit: *Nunquid iraſcetur per ſingulos dies? niſi conuertamini.* Et Apo-
ſtolus

Digitized by Google

ſtulus tuus Paulus dicit : *An neſcis quia patientia Dei ad pœnitentiam te adducit ? Gladium ergo ſuum Dominus vibrauit, arcum ſuum tetendit, & parauit illum : & in ipſo parauit vaſa mortis.* Quæ vaſa, Domine, timemus ; ideo feſtinanter emendare promittimus. Et quia dicturus es in iudicio peccatori : *Hæc feciſti, & tacui. Numquid ſemper tacebo ?* Quia ſtatues iniquitatem noſtram contra faciem noſtram, vt recognoſcentes eam in reatibus noſtris, iuſtè nos ipſi condemnemus. Tu enim Domine, *mortificas & viuificas, tu deducis ad inferos, & reducis.* Tu eleuas alliſos ; tu in cœlo ſoluis compeditos in terra: tu ad emendandum oculos cordis noſtri illuminas tua gratia, vel adiutorio tuo iuſtorum dirigis greſſus, dicente ſcriptura : *à Domino greſſus hominis dirigetur.* Et niſi cuſtodieris, & ædificaueris domum, in vanum laborant qui ædificant, vel cuſtodiunt eam. Quia velle adiacet nobis, perficere autem tuum eſt. *Et non volentis, neque currentis ſed miſerentis eſt Dei.* Sed tamen das fiduciam ſperandi de te, dicens : *Petite, & accipietis ; quærite, & inuenietis ; pulſate, & aperietur vobis : quia qui petit, accipit ; qui quærit, inuenit, & pulſanti aperietur.* Et quia dixiſti : *Conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos.* Et, *cum clamaueritis dicam : Ecce adſum.* Et item quaſi pius & miſericors in factura tua, vocas nos ad gratiam tuam, licèt indignos ſeruos tuos, dicens : *Venite ad me, qui laboratis & onerati eſtis & ego vos reficiam.* Vnde non deſpicias Domine ſeruum tuum, ſuum agnoſcentem peccatum : ſicut de pietate tua promittit reatui noſtro Propheta dicens : *Cor contritum & humiliatum Deus non ſpernit.* Quia potens es de lapidibus ſuſcitare filios Abrahæ : quia quod in nobis deſperatione impoſſibile putat, tua gratia poſſibile indicat. Poſt hanc vocem cum lacrimis adimpletam ſtatim eum manu ſua Abbas erigat, dicens ei: vide frater iam de cætero, vide ne pecces, & ſecundum agas de hoc vitio pœnitentiam exercere : quæ cum ſecundo fuerit acta, in hæreticorum incidet ſectam. Statim hunc verſum quondam reus imponat : *Erraui ſicut ouis quæ perierat, recollige ſeruum tuum Domine :* reſpondentibus ſecum cunctis. Poſt hunc verſum vocatis eius Præpoſitis reconſignetur ab Abbate eis in manu, dicente : Recipite ouem veſtram, reintegrate numerum, reſtituite menſæ : *Mortuus enim fuerat, & reuixit ; perierat, & inuentus eſt.* Eadem namque die, pro humilitatis reparatæ indicio, aquam manibus fratrum intrantibus ad communionem ipſe miniſtret. Et cum dat, oſculetur primo Abbatis, deinde ſingulorum fratrum manus : & petat ſingulos, cum miniſtrat, ipſos pro ſe debere orare. Qui & ipſe, mox vt ingreſſus oratorium fuerit, omnes clara voce readmoneat pro ſe debere orare : & ſic exiens cum fratribus conſuetam accedat ad menſam. Infantulos vero, vſque quindecim annorum, non excommunicari, ſed præcipimus vapulare pro culpis. Poſt quindecim vero annos, iam non vapulare ; ſed excommunicari condecet : quia iam intelligunt quomodo pœnitere & emendare

Rom. 1. Pſal. 7. Pſal. 49. 1. Reg. 2. Prou. 20. Pſal. 126. Rom. 9. Luc. 11. Zac. 1. Eſa. 58. Matt. 11. Pſal. 50. Pſal. 118. Luc. 15.

Digitized by Google

debeant de matura ætate, quod malè committunt. Quia merito corde debet pœnitere, qui peccat; & non pro eo corpus vapulare: quia *animi imperio, corporis seruitio magis vtimur.* Ergo cum anima imperat, & corpus seruit, agnoscitur amplior esse culpa imperantis, quam seruientis. Ideo propter intellectum emendationis; radix cordis de spinis peccatorum excommunicatione debet purgari; quia rami corporis, quibus ab inuito à iussione cordis peccatum impositum est iniustè pro aliena culpa alter non debet pœnam sentire. Illi vero fratres post quindecim annos ætatis vapulent, qui satis grauem aut furti fugacis aut criminalem aliquam culpam commiserint.

Cap. XV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De prodendo cogitato malo Præpositis vel Abbati à minoribus fratribus.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

FRatres tunc rami arboris mundi sunt, si lignum eius à radice purgetur. Nec enim dignum est mundatis foris regijs, cubiculum intus inquinari de sordibus: sed decenter efficitur, si de intrinsecus foras eiecta sorditie, iam tum demum & foras iustè mundetur. Non enim secura possunt esse fossata, vbi intus est hostis. Simul & porta clausura sua captiua est, vbi muri non repellunt, sed inclusum continent inimicum. Nam & vulnus ebullire nouit repletum putredine; & nisi exprimatur, & de eo fuerit sanies eiecta extrinsecus, & de ipsa suppuratione expressa purgetur, altius potest suam cauare malitiam. Hoc ergo & nos de anima nostra sentiamus: hoc est, prius debemus de corde proijcere quod in corpore nolumus baiulare, dicentes nobismetipsis: Quid taces anima, & non erumpis in voce, & mentis tuæ exponis ardorem; & eiecto deintus ipso feruore malitiæ præstes fatigatæ refrigerium passioni? Ergo cum alicui fratri cogitatum malum in corde aduenerit, & senserit se exinde fluctuari, statim suis hoc Præpositis fateatur; & mox oratione facta nuntient hoc ipsum Abbati. Nam ipsi Præpositi hoc ipsum vltro semper debent à suscepti suis exquirere: ne forte aut simplicitate quorundam, aut certè ipsa verecundia malorum faciente, res prauas aut turpes fratrem pudeat confiteri. Sed cum vltro ausus magis à maiore acceperint, iam fiducialiter sine verecundia indicent cogitata peccata: quod & ipsi Præpositi, si & ipsi hoc senserint, referant & de se Abbati. Nam & ipse maior cum in se hoc senserit, petat in oratorio à congregatione vniuersa pro se debere orari. Ergo cum de aliquo fratre nunciatum fuerit à Præpositis Abbati, conuocet mox vniuersam congregationem, & dicat omnibus Abbas: Venite fratres, subueniamus per dilectionem inuicem nobis apud Dominum, dicente Apostolo: *Fratres, etsi præoccupatus fuerit quis in aliquo delicto, vos qui spiritales estis, corripite eiusmodi in spiritu mansuetudinis; consolamini pusillamines:* considerans teipsum, ne & tu tenteris: Et, *tu qui stas, vide ne cadas.* Ergo vnanimes pro hoc fratre nostro ore-

Gal. 6.

1. Cor. 10.

Digitized by Google

mus ad Dominum ; vt dignetur in eo ſignaculo crucis ſuæ, vel iuſſione potentiæ ſuæ, diaboli tentationes compeſcere. Cum ergo oratum pro eo ab omnibus diutiſſimè fuerit, ſurgens Abbas cum omnibus, & complens, mox exeuntes ſinguli opus quod faciebant reprehendant ; & retento apud ſe illo ſolo fratre qui malo cogitationis laborat, proferat codices, & aduerſus neceſſitatem vulneris eius ſimilis diuina medicina legatur. Nam & per dies, quibus ipſe frater interrogatus ab Abbas te, forte reſponderit, non tranſiſſe illis horis, quibus contingit legi, ſiue per hyemem, ſiue per æſtatem, pertinentia codicum ad ipſam cogitationis neceſſitatem, legatur ipſa decada, de qua eſt ipſe frater. Verbi gratia, ſi ſuaſerit fornicationem, legatur illi ex diuerſis codicibus vbi caſtitatem diligit Deus : ſi mentionem ſuadet frequenter, legatur illi in diuerſis, vbi præcipit veritatem : ſi deſiderium aliquod ſæculi, legatur ipſi, vbi hoc temporale præcipit Dominus contemni, & æterna quæri regna cælorum. Vnde oportet Abbatem multum eſſe de lege inſtructum ; vt aut teſtimonijs omnia doceat, aut pertinentia ad locum legenda conſignet. Nonne ergo cum tali ægrotus fuerit refectus ſucco diſcipulus, non ſolum priſtinas recipit vires, ſed & nouas aduerſus inimicum adquirit ; & aduerſarius perdit, quæ ſe putauerat poſſidere. Vnde alia die mane interrogetur ab Abbate ipſe diſcipulus, ſi cogitatio inimica ceſſauit, aut non. Quod ſi reſponderit, non ceſſaſſe, ſupponatur ieiunium ab omnibus. Quod item ſi alia die reinterrogatus reſponderit, non tranſijſſe, reficientibus omnibus menſis ſubtrahatur vinum. Nam ſi tertia, quod abſit, iam dictione iudicemur modicæ fidei, ne videamur tardè credere, Dei poſſe nobis auxilium ſubuenire. Præterea cum ſciamus eum nimis eſſe miſericordem, vel pium, & ad præſtandum pactum, quia *non obliuiſcitur miſereri Deus, nec continebit in ira miſericordias ſuas.* Pſal. 76. Ergo quod ſupradiximus, ſi tertio die reinterrogatus reſponderit, non tranſiiſſe, item oleum menſis ſubtrahatur cum vino, vt multorum labore, vel abſtinentiæ cruciatione, nullus pereat, ſed omnes euadant : vt in afflictionibus omnium diuinæ miſericordiæ remedium ſperetur, vt Apoſtolicum compleatur præceptum dicens ; *Inuicem onera veſtra portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti.* Gal. 6. Nam & frater mittendus in via hoc à Præpoſitis ſuis debet moneri, vt omni hora in quouis loco ſit ſollicitus aduerſus diabolum, qui in via ducit de nobis, & ſolatio ſecum nos vult trahere in gehennam : cum non patitur bene agendo in cælis aſcendere hominem, vnde ipſe per ſuperbiæ cauſam iactatus eſt. Ideoque debet ſeruus Chriſti in quouis loco, etiam ſine præſentia maioris, cautus conſiſtere ; & diligenter ſe tam à malis factis, quam à prauis cogitationibus obſeruare. Et hoc debet frater moneri, vt cum cogitatio aliqua ei aduenerit, mox fixis in terra cum ceruice genibus, vel ſigno Crucis in fronte depicto, precibus debet ad Dominum conuolare ; vt dignetur ſuos milites à diabolo defendere. Quia vitia, niſi reprimantur cum parua ſunt, cum magna fiunt, non conſtringuntur : & cum cogitata mala factis implentur, de perfecto peccato, perfecta mors acquiritur.

Digitized by Google

CAP. XVI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De Cellarario Monasterij, qualis debeat esse.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

Deut. 25. Pſal. 147. FRatres, omnis opera pretium habet: quia digno mercenario mercedes debentur; & *boui trituranti non alligabitur os.* Nam & labores fructuum ſuorum beatum faciunt manducantem: quia Dominus homini creato omnia ſubiecit ſub pedibus eius, propter quem creauit cuncta. Ergo ſi iniuſtis & inimicis Dei, id eſt, non credentibus paganis, & hæreticis, vel diuerſis peccatoribus diuerſa victualis creatura famulatur ſubiecta, vt vniuerſus mundus diuerſis deſeruit; quanto magis credentibus in Deo, & benè ſeruientibus ei, iuſtè & dignè Dominus ad vitam diuerſam creaturam tradidit, quam creauit; & quaſi pignus futuræ repromiſſionis in præſenti hoc tempore omnia vitæ neceſſaria miniſtrando, non derelinquet Dominus quærentes ſe? Quia *diuites eguerunt, & eſurierunt: inquirentes vero Dominum non deficient omni bono.* Et eſurientes implet bonis Dominus, & diuites dimittit inanes: & tanquam nihil habentes, & omnia poſſidentes. Ergo Cellararius Monaſterij non aliundè quam diſpenſator diuinarum rerum; in tantum diuinarum, vt Dominus in Euangelio promittat fidelibus ſeruis ſuis, dicens: *Nolite cogitare quid manducetis, aut quid bibatis, aut quid induamini.* Simul & de craſtino monet non debere quemquam eſſe ſollicitum; ſed hoc admonet dicens: *Quærite regnum & iuſtitiam Dei, & hæc omnia apponentur vobis. Scit enim Pater veſter qui in Cœlis eſt, quia hæc omnia indigetis.* Ergo ſi Deo ſeruientibus vitæ neceſſaria à Domino apponuntur, & ſcit Dominus noſter Pater cœleſtis, quæ indigemus, & præparat; vides ergo, quia victualia noſtra, cum ab ipſo nobis præparantur, Dominica dona ſunt. Nam ſicut carnalis Domini ſeruus, alter tamen homo, de præbendo ſeruitio ſuo ſolummodo eſt ſollicitus, qui de præparandis à Domino ſuo annonæ, veſtiarij, calcearij vſibus eſt ſecurus; quanto magis Dominus noſter cœleſtis neceſſaria vitæ noſtræ iuſtè nos non præcipit cogitare? Quia ſi homo homini ſeruiens ad præparandum ſibi creditur idoneus; quanto magis credentibus vel ſeruientibus Deo, qui creauit ipſa omnia, & cuncta potens eſt adimplere, omnia poterunt famulari? *Quia iunior fui, & ſenui, & non vidi iuſtum derelictum, nec ſemen eius egens pane:* ſed magis tota die miſeretur & commodat. Ergo cum de ſolo ſeruitio noſtro in inquirendo regnum & iuſtitiam eius fuerimus ſolliciti, Dominum credamus nobis omnia miniſtrare; qui vltro ſe nobis neceſſaria omnia promittit apponere. Ergo omnia victualia Monaſterij, quæ in præbenda operariis ſuis Dominus annona diſtribuit, ſi malè & fraudulenter à Cellarario diſtribuantur & pereant, ſciat ſe ſupradictus Cellararius in die iudicii diuini ante tribunal ratiociniis diſcuti; cum annonam ſeruorum ſuorum Dominus per negligentiã viderit ſtricari: quia quod iuſtè Dominus dignis tradit, indignè ab euerſo-

Matt. 6. Ibid. Pſal. 33. Pſal. 36.

Digitized by Google

ribus non patitur ſtricari. Qui Cellararius ſine præcepto Abbatis nihil tribuat, aut eroget, vel expendat, nec infirmo in præſentia eius extra iuſſum aliquid porrigat. Cellararius eleemoſynam faciat cum iuſſu Abbatis, in præſentia eius; in abſentia vero eius liceat ei petenti pauperi eleemoſynam exhibere, propter præceptum Domini, quod dicit: *omni petenti te tribue.* Et item: *Da, ne cui non dederis ipſe ſit Chriſtus.* Quotidie Cellararius cum ſeptimanariis coram Abbate in oratorio cum Congregatione communicet. Intrantibus in hebdomada ſeptimanariis vaſa coquinæ ipſe conſignet: completa hebdomada ab exeuntibus munda ipſa recipiat, aliis intrantibus conſignanda. Quæ vaſa Monaſterij ſi ſub aliquo per negligentiam fracta fuerint, non prius qui fregit accedat ad menſam, niſi pœnitens Abbati ſatisfecerit, per humilitatem ad genua incuruatus. Iectis vero de cellario omnibus neceſſariis, cum Congregatione ad menſam Cellararius ſedeat tacitus, & manducet. Qui Cellararius ſi ſe leuauerit aliquid apportare, vſque dum redeat, omnes de menſa in qua ſedebat ad manducandum expectent eum. Opus aliquod laboris faciendum his horis Cellararius ſuſcipiat, quando aliqua cura & diligentia vel diſpenſatio cellarij minimè exercetur: vt otioſus in illis horis non ſit. In oratorio abſens per occupationem, dicente Abbate pro eo fratribus, vt habeatur in mente, ſimul & ipſe Cellararius, ſi propè oratorium cellarium fuerit, ſua voce petat, ſe debere in orationibus memorari: & tamen lentè ſic occupatus in facto opus Dei ſibi dicat, & ipſe ſequendo vocem vel verſum oratorij. Et merito intus in oratorio debet ab omnibus memorari, qui pro omnium ſollicitudine occupatur: & quomodo ab vno communis pro omnibus vtilitas procuratur, ſic omnium cum vno partiatur oratio. Vitia vero oris & corporis eius cuſtodienda ab ipſo Abbate cuſtodientur: quia Cellararius ſub nullius decadæ numero ſub Præpoſito continetur: ne fortè, quomodo caro amat quæ ſua ſunt, propter aliquem appetitum, vel ſubminiſtrationem gulæ, cauſa Dei prætermittatur, & pro cibo vel potu non exacta excogitatio carnaliter prouendatur. Vtenſilia omnia Monaſterij ipſe recipiat ad numerum, & diuerſis conſignet. De omnibus vero quæ ſunt in Monaſterio extra Abbatem, nullus ſibi aliquid velut ſuum, ſiue quod attulit, ſiue quod inuenit, ſiue quod laborauit, vel acquiſiuit, nullus aliquid peculiare vindicet, aut defendat: quia Regulæ ſententia hæc eſt: *Res Monaſterij & omnium eſt, & nullius eſt.* Cellararius vero ipſe frater ordinetur, qui probatus fuerit ab Abbate fidelis & abſtinens eſſe: quem nunquam vincit aliquando aliqua deſideriorum gula; vel qui non multum amat manducare, aut bibere: ne magis detur locus diabolo, ſicut dicit ſcriptura: *Nolite dare occaſionem quærentibus eam*, & videatur gaſtrimargiæ gulæ voracibus vel gluttonibus fratribus prouideri magis, quam refrænari. Luc. 6.

Digitized by Google

CAP. XVII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De ferramentis vel rebus Monasterij.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

FErramenta Monasterij in vno contineantur cubiculo, & vni fratri, cuius diligentiam Abbas agnouerit, eorum conseruandorum curam committat: qui quotidie fratribus ad facienda opera consignet ad numerum; & à disiungentibus similiter munda ipse recipiat,& reponat, breue de omnibus tenente Abbate. Qui vero frater non mundum ferramentum à terra de agro reuocauerit, accusatus ad mensam à custode ferramentorum pœnæ nomine in refectione in portionem panis sui vnam quadram minus accipiat, vsque ad satisfactionem, vel emendationem promissam. Quia exinde æruginat ferramentum, cum mundum non fuerit positum. Simul etiam & ipse frater consignatas habeat cotes, & spongias calceorum, facitergia, mappas, vel sabana; simul etiam & arcam cum rebus Abbatis, vel arcas diuersarum decadum, cum rebus fratrum, cum clausuris Præpositorum simul etiam & arcam cum cortinis & velis, vel ornatu Monasterij; simul etiam arcam cum diuersis codicibus, membranis, & cartis Monasterij: simul namque & arcam cum his rebus fratrum, quibus nouiter ingressi Monasterium; quæ propter, quod absit, repeditationem sæculi iubentur seruari: simul & vniuersa expensa artificum, quæ ad diem de diuersis artibus laborantes consignauerint facta. Ipse frater perfecta recipiat,& reponat imperfecta, alia die ipse laborantibus singula reconsignet. Simul & vniuersarum artium ferramenta ipse à diuersis artibus sero recipiat,& manè consignet. Nam & arcam cum rebus fratrum nouiter in Monasterio per donationem collatis, simul vel clausura Abbatis in cubiculo conseruet: rationes omnes in numuio Monasterij expensarum ipse Abbatis suggestu erogationis exsoluat; vnde ipsum fratrem fide oportet diuina constringi; vt timore vel testimonio Dei fideliter possit commissa implere.

CAP. XVIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De septimanariis coquinæ.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

SVperius diximus decadam fratrum sub sua cura duos Præpositos continere: qui decem fratres in coquinæ seruitio vicibus combinati septenos expleant dies. Et cum vicibus istis vnius decadæ fuerit adimpletum seruitium consignatis omnibus à Cellarario vtensilibus sibi alia in exercitatione decada succedat: qua expleta succedant singillatim per singulas septimanas. Singuli tamen ambo Præpositi coquant cum solatio fratris, cuius voluerint, sui. Et ideo,quamuis cum solatio cuiuslibet fratris, singulos septimanas singulos diximus Prepositos coquinare; vt cum non ambo in coquinæ simul seruitio occupantur, vnus foris cum decadæ suæ remaneat fratribus,qui in eis culpas,vel vitia diuersa custodiat: & si alii fratres sequestrantur in alio laboris opere,tales sequestrentur,qui Dei plus possint præsentiam timere,præoccupato in coquina Præposito, cum negligentiore

Digitized by Google

remanente vaciuo Præpoſito: vt & vicibus honorem impleant emendandi, & vicibus humilitatem exerceant ſeruiendi. Ergo ſic omnes explicando decadæ recapitent: nam vnaquæque decada tali ordinatione ſeptenos expleat dies. Bini fratres à Prępoſitis ſuis in coquinæ ſeruitio per hebdomadam deputentur; quibus à Cellarario omnia coquinæ vaſa intrantibus conſignentur. Et ideo bini fratres, vt inuicem ſe ſuis ſolatiis iuuent. Cuius ordinationis in hebdomada talis debet eſſe introïtus.

CAP. XIX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debeant introïre fratres in hebdomadam coquinæ.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

INtroïturi fratres in hebdomadam, poſt primam in oratorio dictam adducantur à Præpoſitis ſuis ante Abbatem, & fiat de eis maioris ſuggeſtio, dicens: Iube Domine Abba vocari vniuerſam Congregationem, & orari pro his fratribus, qui ingrediuntur in hebdomadam coquinæ; vt mereantur commendati orationibus veſtris diaboli impedimenta non timere, & Congregationi Dei omnia ſine culpa perficere. Poſt hæc verba proſternant ſe illi duo fratres orationi ante Abbatem; quod & retro omnis Congregatio vna cum Abbate facere debet: & poſtquam leuauerint ſe omnes, illi duo dicant hunc verſum: *Cuſtodi nos Domine vt pupillam* Pſal. 16. *oculi; ſub vmbra alarum tuarum protege nos.* Poſtquam vero oratum pro eis ab omnibus fuerit, ſurgentes ſupradicti duo fratres oſculentur genua Abbatis, & pacem ſuis tradant Præpoſitis, vel omni Congregationi. Quibus poſt datam pacem Prępoſiti ſui dicant: Ite fratres in nomine Domini Ieſu Chriſti; intrate in hebdomadam, & petita benedictione omnia facite, dicentes per exercenda omnia: *Benedicite*: vt cum benedictum fuerit, quandocunque feceritis, maledictus diabolus impediendi ibi non habeat poteſtatem. Mox ab eodem die quotidie, ſi ad ſextam habeant fratres reficere, dicta tertia exeuntes cum Congregatione de oratorio hebdomadarii cum Cellarario, oculos habeant ad Abbatem, inquirentes eum quid iubeat Congregationi ad refectionem parari: vt mox inchoantibus coquinam à tertia paratis omnibus dicta ſexta eant ad menſas. Si vero nona hora erit refectionis præparatio, dicta ſexta exiens Abbas interrogetur ab hebdomadariis & Cellarario, & ſtatim poſt ſextam inchoent coquinare; vt dicta nona omnes eant ad menſam. Quod ſi fortè non occurrerint hebdomadarii, excommunicationis pœnam ſuſcipiunt; quia laſſatam Congregationem vtriſque operibus, id eſt, ieiunii & laboris, ſua pigritia cruciarunt. Excommunicationis vero hæc eſt ſententia: ſi ſexta, ſeptima; ſi nona, decima; hoc eſt, ſi ad ſextam horam refectionem tricatam hebdomadarii offenderint, & non occurrerint, ſingulas quadras panis per ſequentes ſeptem refectiones perdant. Si nonam tricauerint, item ſingulas quadras per ſequentes decem refectiones eis ſubtrahantur. Quæ ſententia excommunicationis tamdiu in damno annonæ excommunicatis permaneat, quamdiu ſatisfactio in ſequenti die promiſſa viſa fuerit emendaſſe.

Digitized by Google

Nam si grandis fuerit Congregatio, vel aliqui extranei multi superuenerint, adiunctis in solatio fratribus, à prima dicta interrogando de refectione Abbatem, incipiant coquinare; vt hora constituta refectioni occurrant. In eadem namque hebdomada seruitium ad mensas omnes ipsi adimpleant; omnem diligentiam Monasterij ipsi exerceant. Ipsi omnes fratres in hebdomada ipsa discalceent, adiunctis in solatio de decada sua fratribus; cum quibus & discalceent, & ipsa calcearia faciant; & facto manè sedentibus ad ordinem fratribus ipsi consignent: simul & in eadem hebdomada munditias Monasterij exerceant, refrigeria lauent, ligna conscindant; aquam faciei tradant, ad communionem intrantibus fratribus aquam manibus ipsi ministrent: mappas & sabana, & facitergia, vel res sordidas fratrum ipsi lauent illis horis, in quibus non coquent. Candelas Monasterij à Cellarario factas quotidie ipsi incendant & tutentur. Mox enim cum in hebdomadam, vt diximus, prima die post primam dictam intrauerint, primum opus seruitij sui munditias oratorij exhibeant, & mattas oratorij pauimento retendant: quo in totis septem diebus hebdomadæ suæ post Matutinos Dominicos hoc opus primum seruitij sui oratorio exhibeant. Cum adstant vero in septimana sua, coquinam intrantes ad se fratres mox petant eos pro se secum orare.

CAP. XX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debent haberi in oratorio absentes in mente.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm foris pro omni Congregatione solliciti hebdomadarij in coquinæ seruitio occupantur, vel Cellararius in cellario, vel custos ferramentorum, vel rerum Monasterij in suo credito occupatus est, intus in oratorio Præpositi eorum dicant omni Congregationi: In mente habete Dominum, & orate pro illis qui foris sunt. Sed & si quidam defuerint oratorio, & pro causa Monasterij fuerint occupati, siue ambulauerint via, ab Abbate dicatur omni Congregationi, vt in mente absentes in orationibus memorentur; sicut in Actibus Apostolorum legitur: Pro absente
Act. 12. orate: id est, cum esset Petrus in carcere, oratio pro eo fiebat in omnibus Ecclesiis. Ergo si in mente non habiti fuerint in oratorio occupati, mercedem magis à Deo totam illi foris suscipiunt; & illi deintus vacui egrediuntur. Quia vt illis intus vacaret orare, ab istis foris de apparandis necessariis vitæ reddebantur securi. Et merito absens intus in orationibus debet ab omnibus memorari, quia pro omnium sollicitudine occupatur: vt quomodo ab vno communis pro omnibus vtilitas occupatur, sic omnium cum vno participetur oratio. Nam & hoc debet qui foris pro vtilitate Monasterij occupatur, custodire; vt quando intus illi in oratorio expletis Psalmis orationi incumbunt, vt clara voce sua petat oratorium, se debere in mente habere: dicto tamen à se opere Dei in eodem loco in quo occupatur. Infirmi vero vt per omnem orationem in mente habeantur, Abbas omnes admoneat. Nam & si frater extraneus de Monasterio ambulauerit, in sequenti opere Dei dicatur ab Abbate Congregationi, vt

habeatur

Digitized by Google

habeatur in mente. Quia quando ambulauit, rogauit omnes ipse frater dicens: habetis Dominum, orate pro me, & in mente me habete per Angelum vestrum.

CAP. XXI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debent communicare hebdomadarij coquinæ vel Cellararius.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

NAm cum ad communionem in oratorio ante Abbatem statur, omnibus in pace acceptis, cum communicauerit Abbas, post ipsum adhuc nullus communicet, sed statim Præpositi fratrum illorum septimanariorum petant se debere ire foris, vt hebdomadarios ad communionem oratorio repræsentent, complentes eorum vice foris. Qui Præpositi exeuntes vnus coquinæ præsit, alius ministeria ponat. Quibus exeuntibus foris, mox hebdomadarii lotis manibus ingressi orent modicum, & post orationem soli Abbati pacem dent. Ideo soli, nedum omnibus dant, tardasse horam ad refectionem Congregationi faciant; & tardè egressi, cum necessaria non præparant, exeunte Congregatione Abbatem in iræ cogant vitium declinare, cum adhuc non fuerint ab eis præparata, quæ opus sunt. Ergo post modicam orationem erecti communicent & confirment, & item orantes modicum lentè eis versu dicto Abbas compleat; vt exeuntes Præpositos suos oratorio reintromittant. Quibus exeuntibus dicat Abbas: Videte fratres, ne ante orationem communem mensæ præbendam aliquid de cibo aut de potu suasione diaboli præsumatis. Et si nos hic positi intus foris vos non videmus, Deus tamen, qui omni loco præsens est, & omnia videt, & nihil est ei occultum, ipse vos conspicit: ne cum viderit præsumptionem vestram, sensum vestrum tradat in reprobum, & ad pœnam vobis furta vestra in iudicio consignentur. Qui ergo post hanc monitionem exeuntes vna cum Cellarario, vnus redeat coquinæ, alius ministeria, quæ minus suus Præpositus adimpleuit, perficiat: id est, præparent mensas, ordinent sancta, ministeria ponant, calices defricent; vt exiens cum Congregatione Abbas omnia inueniat præparata, simul & annonas panis omnium positas in canistro pendente supra mensam Abbatis: vt cum omnia exiens Abbas inuenerit præparata, non sit locus iræ, vel occasio caloris, vel clamoris; sed sit Monasterium taciturnitatis & pacis.

CAP. XXII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Omnibus hebdomadarijs egressis quo ordine remanentes in oratorio per Abbatem debent cæteri communicare.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

POst Abbatis communionem communicet & Præpositus, quem vice sua fecerit secus Abbatem stare; quem subsequatur singillatim decada sua. Quibus expletis communicet alius Præpositus, quem item singillatim subsequatur & decada sua. Iam si Domino iuuante maior fuerit Congregatio, similiter faciant subsequentes: sic enim stare debent in oratorio, quomodo iubentur & communicare. Frater qui se inflauerit ad commu-

nionem, & noluerit communicare, dimittatur, & abstineat; postquam vero voluerit, non permittatur communicare tamdiu, quamdiu ille fuit inflatus sine causa, tamdiu sit Abbas aut Præpositus ei iratus in causa. Item qui se inflauerit, & ad mensam venire noluerit, dimittatur, & sequenti refectione non permittatur manducare; sed leuetur à mensa cum sederit: quia quando Abbas voluit, ipse noluit; & item cum ille voluerit, Abbas merito nolit, Secus Abbatem vero vicibus ad diem in oratorio stent Præpositi, vel alij fratres; vt confusus secundarij semper habeatur gradus, vt non aliquis securus vel elatus de ordine cæteros in desperationem constituat, sed omnes per bona factorum opera placentes ad honorem sperandum certatim contendant meritis peruenire, non nomine: cuius rei qualitatem dictante Domino sumus retrodicturi. Simul vero post Abbatem cum iussu ipsius de alterutro choro à Præpositis imponantur semper Antiphonæ; quibus expletis item iussione Abbatis de alienis choris fratres minores, qui iussi per nomen fuerint, singillatim imponant item modo de isto choro, post ipsum de alio.

CAP. XXIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Post egressionem Abbatis de oratorio quomodo debeant hebdomadarij seruire mensis, & ad manducandum esse communes.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

EGressa omni Congregatione cum suo Pastore de oratorio, post versus & orationem Abbas in suæ mensæ cathedra sedeat; mox omnis Congregatio respondeat: Deo gratias: & omnibus adhuc ad suas mensas stantibus canister supra mensam Abbatis pendens trochleæ fune descendat, vt à cœlo videatur operariis Dei annona descendere. Statim vbi canister descenderit, signans vniuersum panem Abbas, frangens & tollens sibi prius annonam suam à Domino benedicendam, eleuet manum, & ponens ante se, stantibus ad mensam suam his, qui cum eo manducaturi sunt, eroget eis. Statim vt acceperint, osculentur Abbatis manum, & sedeant tacentes. Deinde vocatis vnius mensæ Præpositis, det eis totius mensæ suæ annonas: quibus dimissis, vocatis aliis tradat & ipsis. Iam si Domino iuuante multa fuerit Congregatio, sic faciat omnibus mensis. Qui Præpositi cum annonas tam suas quam suorum fratrum accipiunt, pro honore maioris manus osculentur Abbatis: item cum ipsi in suis mensis fratribus erogant, pro humilitate manus eis à fratribus osculentur: & postquam quis acceperit, sedeat tacitus, Post omnium vero sessionem leuet se hebdomadarius lectionis mensalis, & ipse accipiens annonam suam osculetur manum dantis, & commendet eam Cellarario, & sedeat in sella cum codice; donec ingrediantur hebdomadarij coquinæ cum Cellarario, & ipsi accipientes annonas suas à Præpositis suis osculentur manus eorum: simul & Cellararius, quia sub nullius decadæ numero continetur, de manu Abbatis accipiat annonam suam; qui cum acceperit, osculetur & ipse manum dantis, & ponet mensæ suæ. Mox primo Abbati, deinde omnibus, simul sibi & vltimis singulos meros porrigant. Statim euntes hebdomada-

Digitized by Google

rij miniſtrent in primo menſæ Abbatis. Deinde allata diuerſarum menſarum ab inferioribus fercula offerantur Abbati ſignanda. Sic etiam ſignetur omne quod apponitur, tam coctum, quam crudum in menſis. Qui ſignat cruce, ſic dicat ore: Benedic Domine quicquid ex hinc accepturi ſumus. Vt fortè quod non eſt opus, aut purgatur, aut cadet, aut illud quod victui non proficit, ſine benedictione iactetur in terra, & pedibus conculcetur: ne res benedicta videatur pati iniuriam. Quæ ergo fercula ſignata ſingulas ponantur per menſas: & cum miniſtrauerint, ſedeant vna cum Cellarario ad menſam Præpoſiti ſui, & manducent cum Congregatione communiter. Quibus expletis ſurgant hebdomadarij; vnus leuet fercula, alius concham cum aqua prius Abbatis ponat in menſam, ad lauandas ſibi ab ipſis fratribus manus; vnde leuata diuerſas ſingillatim ponatur per menſas: at cum ibi ab omnibus lotæ fuerint manus, reponatur in parte. Statim ſecundum numerum menſæ prioris in vno galletæ vaſe menſuratæ potiones ab eis calida miſceatur, & ventigiata à calice potione petita benedictione adſaporet qui miſcuit, ſi æquali eſt temperie mixtum; & ſic in prima menſa omnibus eroget. Quibus prærogatis accedentes ad ſecundam, & ipſius numerus remiſceatur, & petita item benedictione ſaporatum propter æqualitatem & ipſis erogetur: Et cum ventum fuerit ad menſam vbi ſedent ipſi hebdomadarij & Cellararius, addant & ſuas potiones in numerum, & poſt omnes petita benedictione bibant & ipſi. Quod vas ſemper cum miſcetur, antequam adſaporetur aut erogetur, offeratur Abbati ſignandum. Quod ſi Abbas abſens fuerit, per ſingulas menſas illata ſibi fercula, & mixta cum potionibus vaſa vicibus in ſuis menſis ſignent Præpoſiti. Nam ſi cuicunque temperatum fuerit in calice, aut certè adiuncta fuerit calida, cum bibere voluerit, iterato dicat, Benedicite: vt & illud quod adiungitur à Domino petatur benedici. Expleto miniſterio potionum, exeant foris hebdomadarij, pulmentum aliud allaturi; & cum detulerint, ſedeant ſuis locis taciti, & manducent; & poſt expleto pulmento ſurgant hebdomadarii, & leuent. Et item ſecundum ſuum numerum vnicuique menſæ ſignato item ab Abbate vaſe, & cum benedictione adſaporato, mixtum miniſtrent, & ipſi in vltimo ſimiliter bibant: & poſtquam hoc fuerit adimpletum, mox cocta ab eis fercula ſurgens Cellararius accipiat, & crudum cellarii quodcunque fuerit, inferat miſſum: & prolatis, & ſignatis, vel in menſis poſitis ſuis locis reſideant taciti, & manducent: quibus leuatis mox hebdomadarii micas panis prius de menſa Abbatis, deinde diuerſarum menſarum, cum reuerentia mundent. Quæ micæ cum per ſingulas menſas mundando leuantur, vna voce hebdomadarii dicant: Deo gratias. Quas quotidie in vnum, vt diximus, vas collectas hebdomadarii Cellarario conſignent reuerenter ſeruandas. De quibus in exitum hebdomadæ ſuæ patellæ coquantur, quomodo ſequens titulus demonſtrabit. Quibus ergo mundatis micis mox conſueta potionum menſura ab hebdomadariis, vt conſtitutum eſt, erogetur: ſimiliter petita benedictione vltimi bibant & ipſi. Ideo enim diximus, hebdomadarios &

Digitized by Google

Cellararium intereſſe menſis communiter, vt nullus penitus ſemotè aut infrunitè abſconsè foris manducet: ſed ſit omnibus temperantiæ & ſobrietatis menſura communis. Quia quicquid abſconſe manducatur, fraudulenter agitur; & vt gulæ ſatisfaciat, ſine menſura peccat. Quibus ergo menſæ expletis actibus cum leuante ſe Abbate omnes ſurrexerint, ſtatim omnis Congregatio vna cum hebdomadariis vel Cellarario dicant: Deo gratias. Mox vero dicto omnes adſint ad agendas Deo gratias per orationem: & ne quis deſit, requirant in numero Præpoſiti decadas ſuas; vt quomodo menſæ omnes fuerunt communes, ſic & orationi videantur præſentes. Omnem enim cibum & potum cum verſibus aperiat & claudat oratio. Qui vero frater ad verſum primum menſæ dicendum non adfuerit, non ſedeat ad menſam cum fratribus, ſed ſemotè in ſcutella ſine data benedictione manducet non ſignatum, & potio ei non ſignata tradatur ſemotè mixta: & vſque dum ſe leuet, nullus cum eo loquatur. Iam ſi ſpiritalis eſt, doleat ei ſine Deo reficere. Qui vero ad verſum poſteriorem menſæ finitæ non adfuit, in ſequenti refectione & ipſe à menſa ſequeſtratus non ſignata manducet & bibat. Quæ excommunicationes tamdiu in eis permaneant, quamdiu in ſatisfactione humiliati ad genua capitis, emendatio maiori fuerit repromiſſa. Ergo hebdomadarij cum ſeruitium menſarum exercent, ſi fortè ad miniſtrandum omnibus non occurrerint, inſinuent hoc ipſum ſuis Præpoſitis; à quibus mox ordinatus de eadem decad a vnus frater in eorum ſolatio adiungatur: quotieſque hebdomadarij in ſeruitio menſarum negligenter menſis deſeruierint, alia die hora refectionis leuet ſe Abbas, & cum vno de Præpoſitis, aut duobus, ſi grandis fuerit Congregatio, ipſi facient ſeruitium ad omnes menſas: vt & doceat eos quomodo faciant, quod non poſſunt implere; & agnoſcentes omnes fratres erubeſcant, in communi natura hominum, vel pari ſeruitio Dei, æqualem non mereri diuinæ ſapientiæ gratiam cum vtilibus fratribus inuenire.

CAP. XXIV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De hebdomadario lectore ad menſas.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

IN æſtatis vel hyemis vtroque tempore cum ad ſextam vel nonam horam reficitur, ſinguli Præpoſiti de ſingulis decadis vicibus hebdomadas ſingulas legendo ad menſas exerceant. Sed tunc de illa decada Præpoſitus non legat, de qua alter Præpoſitus in coquinæ ſeruitio occupatur: ne dum vnus legit, & alter coquit, vitia ſuorum fratrum ad menſas non ſit qui præſens emendet. Qui Præpoſiti ſingulis vicibus in legendo ad menſas cum ſingulas expleuerint hebdomadas, ſingulos fratres literatos per ſingulas vicibus ſeptimanas ad legendum conſtituant; vt omnes poſſint vicibus de ſingulis decadis legere literati. Et poſtquam omnes fratres in legendo ſuas expleuerint ſeptimanas, ſinguli recapitent ad inuicem Præpoſiti, vt nunquam deſit carnali refectioni eſca diuina: ſicut dicit ſcriptura: *Non in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo Dei*; vt duplicitet

Matt. 4.

Digitized by Google

fratres reficiant, cum ore manducant, & auribus ſaginantur. Cuius ergo in hebdomada talis debet eſſe introitus. Dominico die, quo hebdomadarij coquinæ ingrediuntur in ſeptimanam, tunc & iſte frater ad ſextæ horæ refectionem poſt verſum & orationem menſæ, cum Abbas in ſua cathedra ſederit, antequam caniſter cum conſuetis panibus trochleæ fune deſcendat, tunc inſinuet ſe voce ſua is qui lecturus eſt, dicens: Iubete Domini mei, orate pro me, qui ingredior in hebdomadam lectionis menſalis. Mox ſurgens Abbas cum omni Congregatione fixis in terra genibus oret cum eo: & cum ſurrexerint, dicat nouus hebdomadarius hunc verſum: *Domine labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam;* Pſal. 50. reſpondentibus ſecum cunctis. Poſt verſum vero dictum complente Abbate, mox primo Abbati, deinde omnibus pacem tradat; deinde in medio omnium menſarum ſibi ordinet ſellam, & poſt omnium ſeſſionem ad menſas petita benedictione ſedeat & ipſe in ſella cum codice. Et cum primum menſæ Abbas cum omnibus acceperit merum, & ipſe ſimiliter ſuum merum propter ſputum Sacramenti accipiat, & ſic incipiat legere. Legat namque quotidie regulam hanc, poſito à die ſigno huc vſque legerit, vt ſequenter quotidie tamen omnia perlegantur, vt per vices hebdomadum finiri poſſit, & recapitari legendo. Qui hebdomadarius cum ſeptimanam ſuam in legendo expleuerit, ſignum ſequenti ſucceſſori oſtendat, vnde proſequatur qui cœperit ſeptimanam: qui & ipſe finiendo & recapitando, finita hebdomada ſua ſignum ſucceſſori demonſtret. Legat namque diſpoſitè non vrgendo, vt apertius occupati ea auditores agnoſcant, quæ eos factis oportet adimplere: & vt ſi qua ſunt ambigua aut obſcura, & apertius ea non intelligant fratres, aut interrogatus à fratribus, aut vltro aliqua Abbas exponat, Nam ſi ſuperuenerint forte menſæ Monaſterij laïci, propter detractionem futuram in ſæculo, cum ſecreta Dei ſæcularis agnouerit, ſi placuerit Abbati, aliam lectionem cuiuſcunque codicis legat; vt ſecretum Monaſterij, vel menſuras vitæ ſanctæ conſtitutas in diſciplinam ab irriſoribus non ſciatur. Legat namque aliam lectionem, poſito tamen in regula ſigno. Nam ſi talis laïcus ad menſam Monaſterij detineatur, de quo certus ſit Abbas, quod non ſolum admirari poſſit conſtituta diuina, ſed etiam huius religioſitatis ſcit Abbas, quod in conuerſione poſſit eſſe pediſequus, & ad mores poſſit trahi diuinos, in huius lector aduentum ad menſam regula ſubſequatur. Nam illi debent Monaſterij regulam audire, qui illam poſſunt merito obſeruare. Ideo ad menſas hora refectionis debet regula legi, quia tunc omni congregatione ad manducandum in vnum redacta, ſine excuſatione tunc lectio obſeruantiæ vel emendationis ab omnibus audientibus ritè poterit obſeruari, vt omnia regulæ omnes audiant, & nullum prætereat aliquid: vt quod omnes audierint, eos factis oporteat adimplere. Ipſi vero fratri ſeptimana ſua cum in hoc opere occupatur, ſeptimanarij de omnibus menſis, menſæ ſuæ illatis, ſcutellas leuent, ſeruante Cellarario panis eius menſuram, vel conſuetum numerum potionum: & poſt omnium le-

Digitized by Google

uationem perita benedictione & ipſe reficiat: Ideo enim diximus regulam Monaſterij quotidie legi ad menſas, vt nullus frater excuſet ſe ignorantia faciente non emendare. Non cum quotidie in vſu ipſa regula mittitur, & notitia melius obſeruatur ne fortè dicat ſe frater neſcire, quod poſſit per obedientiam adimplere. Nam tempore ipſo refectionis, cum legitur regula, vt ſolliciti vniuerſorum fratrum excitentur auditus, de ſingulis menſis quos voluerit fratres, quid lectum eſt Abbas interroget: vt cum vnuſquiſque frater recitauerit quod audiuit, agnoſcatur plus lectioni illa hora intendiſſe, quam ventri. Vt cum ſurdus negligens non narrauerit quod audiuit, plus carnem iudicetur amaſſe, quam animam. Qui mox de negligentia ab Abbate iuſtè corripi debet; vt dum vnuſquiſque frater interrogatus timet erubeſcere, mentem ſuam alibi non faciat aberrare; ſed in hoc intendat quid legitur. Qui hebdomadarius tamdiu ad menſam cum fratribus, quibus ſe leuantibus poſito in regula ſigno leuans ſe & ipſe cum codice, verſu & oratione ab omnibus adimpleta, reſpondeat cum omnibus; Deo gratias; & ſtatim reſidens ipſe ad menſam ſuam ab hebdomadarijs ſeruatam refectionem vel potionum menſuras, ſignatas aut ab Abbate, aut à Præpoſitis, omnia & ipſe percipiat.

CAP. XXV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De patella micarum ab hebdomadarijs ſeptimo die coquenda.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

MIcæ panis, quæ quotidie de menſis mundando leuatæ in vno vaſe ſeruantur, ab hebdomadarijs exeuntibus ſeptimanam ſeptimo die hebdomadæ ſuæ ſabbato die mundentur ad ſeram, & patella exinde cocta, aut cum farre, aut cum ouis aſtricta, antequam vltimum ſeræ caldum bibant, in menſa ponatur Abbatis. Deinde ſedenti Abbati, vel vniuerſæ congregationi ſimul, dicant hebdomadarij: Iubete Domini, & orate pro nobis, quia in miniſterio humilitatis expleuimus ſeptimanam. Statim omnes ſurgentes cum Abbate fixis in terra genibus orent pro ipſis cum ipſis communiter. Et cum ſurrexerint, dicant hebdomadarij hunc
Pſal. 85. verſum: *Videant qui nos oderunt, & confundantur; quoniam tu Domine adiuuiſti nos, & conſolatus es nos.* Deinde complenti Abbati pacem tradant ſimul & Præpoſitis ſuis, vel omni Congregationi: & cum reſederit Abbas & fratres ad menſas, ſignans patellam ipſam Abbas, ſumens de benedictione prius cum cochleario ipſe, deinde his fratribus, qui cum eo ad menſam ipſius ſedent, ſingulos cochleares in ore miniſtret: & cum ſuos conuiuas expleuerit, vocatis ipſis hebdomadarijs, & ipſis in ore porrigat. Deinde quot menſæ fuerint, tot ſcutellas Abbati hebdomadarius porrigat: vbi ſingulos cochleares per numeros fratrum de ſingulis menſis leuent, quos ſingulis fratribus in ore ſui Præpoſiti porrigant; vt omnes de ipſa benedictione percipiant. Quod cum adimpletum fuerit, ſic vltimum caldum accipientes ſurgant, dicentes: Deo gratias. Qui vero hebdomadarij patellam iſtam per negligentiam ſeptimo die non exhibuerint,

Digitized by Google

& in sequenti aliena hebdomada per singulos dies singulas quadras panis subductas ab Abbate amittant, vsque ad emendationem satisfactionis promissam.

CAP. XXVI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De mensura ciborum.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

SVfficere namque credimus ad refectionem quotidianam tam sextæ, quam nonæ omnibus mensibus cocta duo pulmentaria, & tertium quodcunque fuerit crudum cum pomis. Medius panis pensans libram singulis fratribus in die sufficiat, secundum formam diuinæ dispensationis, cum medium panis cœlestis coruus Paulo seruo Dei quotidie vescendum parauerit. Quando ergo ad sextam horam tempore æstiuo vel alijs temporibus reficiunt, tertia quadra ipsius dominici panis à Cellarario per omnium annonas in cellario subtracto sera ante illud crudum pulmentarium inferendum mensis ponatur. Et ideo in cellario diximus eas quadras de omnium annonis anteceſſus subtrahi; ne fortè cum integræ annonæ in mensis fuerint positę, & ne fortè aduenies frater nouitius, nescies adhuc mensuram regulæ, putet sibi iterato ad cœnam reponi, ad prandium explicet totum, & sera cum pomis habeat nihil: aut frater multum edere amans, quamuis mensuram nouerit regulæ, cum petenti gulæ vult satisfacere, ad horam totum eligat manducare, & ad seram putet se esse contentum. Quæ omnes quadræ cum fuerint in cellario reseruatæ, sera electæ & in mensa Abbatis positæ, & ab eo signatæ, sicut consuetudo ostendit, prius sibi vel mensæ suæ tollat, & residuæ in canistro à Cellarario leuatæ per singulas mensas ponantur tollentibus, vt ipsæ solæ partes cum cruda quocunque pulmentario mixto cum pomis, vel si quid de pulmentarijs prandij remanserit, fratrum cœnæ sufficiat. Nam Dominico die, vel alijs festis diebus, sed & propter extraneas aduenientes personas, quouis die quicquid addere Abbas in cibo voluerit, vt pote maiori conceditur, vel dulciorum aliqua; secundum testimonium quod legitur in Vitis patrum: vbi pro diebus festis delicatum petierunt à Domino cibum, & apparuit eis cum fauo Angelus. Tantum est, vt consideret æqualitatem, & fugiat corruptibilem nimietatem. Minoribus vero duodecim annis minus à libra panis in die sufficiat.

CAP. XXVII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De mensura potus.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

MOx cum sederint ad mensas fratres, antequam comedant, singulos meros accipiant. Quos meros accipientes, singuli porrigant Abbati sibi signandos: & per alias mensas suis fratribus, suis signent Præpositi vicibus. In quibus omnibus mensis in suos meros quisquis frater de suo pane ternas sibi, non amplius, buccellas intinguant: ideo non

Digitized by Google

amplius, ne frater multum ibi panem expendens, cum in pulmentarijs non habuerit, voracitatis ſuæ cauſa, in panis ſui menſura aliorum fratrum aſpectum in ſe prouocet detrahentem. Poſt ergo primos meros æſtiuo tempore ad refectionem tam ſextæ quam nonæ, caldi omnibus quaterni ſufficiant, extra illum merum. In eodem vero tempore, cum ad ſextam reficitur, ternæ ſera omnibus ſufficiant potiones. Quibus completis tam in refectione ſextæ, quam nonæ, vel cœnæ ſtans in medio menſarum clara voce Cellararius dicat: Qui ſitit fiducialiter indicet. Poſt hanc vocem qui fuerit ſitiens mox de menſa ſua reſpondeat: Benedic; ſtatim temperata in vno vaſe puſca calida, aut, ſi voluerint fratres, cum Iutta; quæ ſemper amplius propter ſitientes fieri debet in pulmentarijs fortioribus, aut galleta, aut calices ſitientibus porrigantur. Nam & his æſtatis diebus cum ad nonam horam reficitur, ſera antequam compleant, binæ omnibus ſufficiant potiones: ita tamen vt antequam bibant, orent; & poſtquam biberint, reorent. Item in his æſtatis diebus cum ad ſextam reficitur, poſt dictam nonam quotidie exiens Abbas de oratorio in ſua ſedeat cathedra, & circumaſtantibus ante eum in ordine omnibus, eiecto à Cellarario vino, miſceantur ab hebdomadarijs in conſueto vaſe per ſingulas menſarum decadas omnium ſingulæ potiones, ſecundum numerum congregationis & ſuum. Statim ſurgens Abbas oret cum omnibus; & poſt orationem antequam ſedeat, oblatum ſibi vas cum mixto ſignet eum. Mox ſecum omnes ad menſas ſuas iubeat, ſicut conſueuerunt, ſedere: & bibens prius ipſe, deinde ſingillatim mixtum per menſas ſingulas omnibus faciat propinari. Quibus expletis ſurgant iterato, & orent; & poſt orationem redeant vniuerſi ad opera quæ dimiſerant facientes. Ergo quiuis ſitiens poſt nonam mox bibat: iam ſi introierit de decima, nemo bibat vſque poſt veſperam. Si vero frater amplius ſitierit in ipſa nona, antequam veniat, vt diximus, decima, & bibere ſi voluerit, aquam non ab vrceo vno hauſtu, ſed ad calicis, aut galletæ, aut caucelli bibat menſuram, quia quod extra menſuram eſt, hoc eſt nimium & iniuſtum, & deſiderij ſatisfactionem ad corruptelam videbitur adimplere. Nam ſecundùm ſententiam illam, quæ dicit: *Ne quid nimis*, poteſt & nimia aqua debriare ſenſum in phantaſijs ſomniorum, & corpus neceſſitatibus occupare: id eſt, in venis flatus, in medullis frigus, in ſuperciliis grauitas, in capite gyrus, in oculis ſomnus, in naribus ſternutus aſſiduus. In hyemis vero tempore in ſextæ & nonæ horæ refectione omnibus caldos ternos ſufficiant; quia æſtus non eſt qui prouocet ſitim. Illis verò diebus in hyeme in quibus ſexta reficiunt, ſera penitus nihil cœnetur; niſi ſingulos caldos omnibus ſufficiant: ita tamen vt antequam bibant orent; & poſtquam biberint, reorent. Poſt nonam vero illa potio quæ quotidie de cellario in æſtate proferebatur ſitientibus, in hyeme non detur: quia nec ſitis ſuppeditatur, nec longè reſtat à refectione in veſperam. Illis vero diebus, in quibus in hyeme ad nonam reficitur, poſt dictam veſperam non amplius quam ſingulos caldos accipiant: ita tamen vt antequam bibant,

Digitized by Google

bant, orent; & postquom biberint, reorent. In illis vero diebus à Pascha vsque ad Pentecosten, in quibus ad sextam reficitur, absque quinta feria & Dominica, aliis diebus nihil aliud ad seram nisi binos caldos propter dies accipiant: absque Paschæ octauorum octauas, in quibus iugiter cœnent. Nam ideo supradictis diebus, absque quinta feria & Dominica, vsque in Pentecosten cœnas subduximus, vt vna refectio in his diebus custodiatur: & quamuis non sua hora, consueti tamen ieiunij videatur causa seruari: &, quamuis non sua hora, cum cœnæ eorum mutantur in prandia Quinta vero feria & Dominica hoc cœnent ad seram, quod supra de cibis taxauimus: addito tamen vno pulmento quotidie in prandio; vel si Paschæ restiterit merces, potio cuiuslibet. Calix vero, aut galleta, per quem erit in diuersis vicibus ministrandum, talis sit, qui tertius impleat mixtam heminam. Sed eius æqualitatem mensuræ, aut duo aut tres oportet calices aut galletas mensarum ministerio deseruire; vt per multa pocula vniuersis citius erogetur. Infantuli vero intra duodecim annos agentes in hyeme binos caldos accipiant, à sera singulos: æstatis vero tempore ternos ad refectionem, & sero binas accipiant potiones, propter ætatis qualitatem. Nam sicut superius de cibis constituimus, ità & de potionibus permittimus. Dominica, vel diebus festis, vel propter extraneas aduenientes personas quicquid aptum duxerit addere Abbas, vtpote maiori conceditur: scilicet propter caritatem & lætitiam sanctorum dierum vel amicorum addat mercis cuius voluerit potionem: tantum est vt memor sit sobrietatis & fugiat vinolentiæ ebrietatem. Quia nisi sobrium fuerit corpus, ad opus Dei vigilare non potest, & anima cogitationes libidinis non carescit. Iam si aliquis discipulorum de constituta mensura potus aut panis sui, remanente fragmento recusare aliquantulum ad mensam voluerit, spiritum plus agnoscitur amare, quam carnem, & frænum castitatis imponet luxuriæ. Nam cum hoc ipsum recusat abstinens frater, leuanti Cellarario dicat lentè: Suscipe, & hoc quod negatum est carni, proficiat Deo. Mox semotè in vno vase à Cellarario hoc ipsum mittatur Deo feliciter profuturum, & cum aliquo munere adiunctum eleemosynæ Monasterij mendicanti pauperi à Cellarario porrigatur in manum. Hæc omnis mensura de intrinsecis Monasterii, nam si quid transmissum deforis Congregationi suæ apparuerit Dominus, grauiter suscipiatur transmissum Domini donum; & si placet Abbati mensis addatur, quippe quod nisi apparatione Domini non venisse intelligatur.

CAP. XXVIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De diebus ieiuniorum, vel hora refectionum.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

OMni tempore in septimanæ duobus diebus ad sextam reficere debent, hoc est, quinta feria, & Dominica: Cæteris aliis in septimana diebus ad nonam horam reficere oportet. Nam erubescamus nos, qui sumus spirituales, fugere hora nona ieiunium; cum vetusta consuetu-

do antiquitus cognoſcitur prandia ignoraſſe; ſed ſemper veſperam, hoc eſt, cœnam ſuis refectionibus ordinauit: in tantum & annonam, quæ erogabatur aut laborantibus aut militibus, ideo annona vſque hodie dicitur, quia ad horam nonam diei erogabatur, quando & ſumebatur; & ideo vſque hodie annona nomen remanſit. Nam ipſius Domini ſanctius teſtimonium proferam, quem cœnaſſe cognouimus, non legimus prandidiſſe, cum dicit ſancti Euangelij ſcriptura: *Veſpere autem facto recubuit Ieſus cum duodecim Apoſtolis, & cœnantibus illis dixit.* Matt.26. Nam ideo ad nonam horam vniuerſis diebus conſtituta ſunt ſolui ieiunia, vt ſit aliquid prolixius, quod Quadrageſimæ diebus addatur: id eſt, vſque ad Veſperam; hoc eſt, poſt lucernariam. A Sexageſima vero quarta, ſexta, & ſabbato poſt lucernariam ſemper reficiant: aliis vero diebus vſque ad Quadrageſimam ad nonam reficiant: vt quod Dominicæ Quadrageſimæ de quadraginta ieiuniis ſubtrahunt, quarta, ſexta & ſabbato a Sexageſima in ieiuniis vſque ad Veſperam continuatis reſtituant; vt quadraginta in numero ieiunia compleantur. Infirmis vero certa ieiunia reſoluantur; & quando fratres ad ſextam reficiunt, infirmi tertia recreentur, abſque illis qui grauiter defeſſi ſunt: quia illis nulla hora decernitur, in quibus timetur mortis euentus. Ideoque quomodo neceſſitas viſa, & pro certo probata quoſdam permiſerit, recreentur. Si vero ſani fratres nona, infirmi ſexta reficiant. Sed hoc debet diligenti curioſitate probare quibuſdam ſignis vel agnoſcere Abbas; ne quis ſe fingat propter refectionis edacitatem infirmum. Nam ideo infirmis reſolui ieiunia diximus propter fragilitatem corporis, per quam non poſſint adimplere quod cupiunt, dicente ſcriptura: *Spiritus promptus, caro infirma.* Matt.26. Infantuli vero quarta, ſexta, & ſabbato, in diebus tamen minoribus, hoc eſt, in hyemis tempore, ieiunent: aliis vero diebus ad ſextam reficiant horam. In æſtatis vero diebus quarta, ſexta, & ſabbato infantuli ſexta hora reficiant: aliis vero diebus tertia recreentur. Quia in maioribus diebus minor eſt ætas in viribus, ſicut eſt ſuſtinendi ſenſu diſcreta. Sed infantes ad hanc relaxationem tales permittimus, qui intra duodecim annos degunt ætate: ampliori vero qui fuerint, ad formam teneantur maiorum. Nam iuſto iudicio infantuli, & ſenio prouecti, & infirmi æquali debent refectionum iudicio relaxari. Nam & fratres in via dirigendi hoc præceptum Abbatis vel Præpoſitorum ſuorum accipiant quarta, ſexta, & ſabbato in diebus maioribus, id eſt, à Paſcha vſque octauo Kalendas Octobris, quod eſt æquinoctium hyemale, vt non in via ieiunent, propter æſtum & ſitim: deinde ab æquinoctio hyemali vſque ad Paſcha, quia breuiores ſunt dies ambulantium fratrum, in quarta, ſexta, & ſabbato, ieiunia protrahantur in Veſperam: ne occupati fratres nona hora per refectionem in via accelerata breuitas diei fratribus manſionem protendat; aut, vt eſt lucrum ſæculi totum venale, cum iam ad ſeram finiti cum ieiunio diei inclinata iam ſecunda refectio; cum nihil ſibi emendum manſionem promiſerit, propter nullum diſtractionis ad quæſtum, de ieiunatum iam fratrem non vellet taberna ſuſcipere, & propter ſuſceptionem à nullis lucris fratri-

Digitized by Google

bus denegatam, cogantur fratres propter hospitalitatem itetato de sumptibus suis expendere,& per secundam refectionem, quæ non licet, ieiunium violare. Aliis vero diebus extra quarta,sexta,& sabbato in diebus minoribus, sexta hora ad refectionem in via repausent, & sera cœnent, propter viæ laborem. A Pascha vero vsque ad Pentecosten, exceptis missis in longinqua via, in Monasterio vel vbiuis sexta semper hora reficiant, & cœnas suas mutent in prandiis,dicente sancta Scriptura: *Non licet vobis ieiunare cum sponsus vobiscum est*; & non cœnent nisi quinta feria & Dominica. Nam ideo omni tempore quinta feria non licet ieiunare, quia ascensa Domini ipso die omni anno occurrit. Dominica vero die ideo non licet ieiunare, quia resurrectio Domini imputatur; quod in libris suis fieri prohibet sanctus Siluester. Nam ideo à Pascha vsque ad Pentecosten non licet ieiunare, quia sabbatum Paschæ claudit tristitiæ ieiunia, & aperit lætitiæ alleluia, & sabbatum Pentecostes claudit alleluia; & aperit ieiunia. Sed Ecclesiis clauditur alleluia: nam Monasterio quasi in peculiari seruitio Dei alleluia vsque ad Epiphaniam per modos Psalmorum constitutum aperta à seruis Dei psallitur Domino. Marc. 2.

Cap.XXIX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De tempore dormitionis eorum, vel qualiter debeat esse locus, vel quo ordine dormiant.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

ÆStiuo tempore dicta sexta,aut in ieiunio, aut post refectionem,omnes repausent; vt noctibus ipsis breuibus sobrij à somno fratres diuino operi & orationi leues consurgant. Nam in vno atrio,vel in triclinio lecta in ordine circuitu ordinent: in quo circuitu lectum Abbas in medio habeat, vt omnem taciturnitatem vel reuerentiam in circuitu considerans, omnium ouium suarum gregem intra vnum ouile collectum, quasi diligens vel sollicitus Pastor attendat. In quo atrio pendeat cicendelus, qui quotidie à Cellarario factus,ab hebdomadariis ad seram ante Completorios incendatur; vt videant diuersi quomodo se collocent: & postquam se omnes percollocauerint, à supradictis tutetur, si fortè indigentia olei in Monasterio sentiatur.

Cap. XXX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Post Completorium neminem debere loqui.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

POstquam sera omni perbiberint caldos, cum vniuersi fuerint ab hebdomadariis discalceati,dicat Abbas fratribus vniuersis: Eia fratres recludantur vniuersa locis suis, cuncta reponantur in parte: lauate fratribus hebdomadarii pedes. Qui hebdomadarii cum omnibus perlauerint pedes, aut cum extraneis superuenientibus lauant, vno ore dicant ambo hunc versum,secum omnibus respondentibus: *Tu mandasti Domine mandata tua custodiri nimis, vtinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas iustificationes tuas.* Ergo omnibus Abbas dicat:Eia fratres mouete vos,vt expletis omnibus nõ sit occasio,vnde loqui cogamur;iã enim hora est vt nos Domino Psal. 18.

Digitized by Google

commendemus, & finitis omnibus diei officiis intrantes noctem pariter os noſtrum loquendi claudatur ad requiem, & oculi ad ſoporem. Ergo vbi hæc omnia, cum adhuc loquendi & aliquid imperandi licentia tribuitur, omnia fuerint adimpleta, factis completoriis in vltimo dicant hunc verſum: *Pone Domine cuſtodiam ori meo, & oſtium circumſtantiæ labiis meis*: mox ingrediantur ſilentium, & ſuis ſe collocent lectis; & tanto ſilentio redigantur, vt vſque ad Nocturnos putetur nullus ibi eſſe de fratribus. Idcò enim poſt Completorios tacere debemus, vt merito in Nocturnis primo dicamus Domino: *Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam.* Hoc eſt, petamus Dominum debere aperire in Nocturnis labia noſtra, quæ ſua cuſtodia in Completoriis clauſerat. Vides ergo, quia quicquid aperitur, agnoſcitur prius fuiſſe clauſum. Sed ne fortè cum ſilentium cuſtoditur, aliqua neceſſitas vtilitatis ad loquendum fratrem perurgeat, & frater fratri vult loqui, ſi lumen cicendeli aut lucernæ fuerit, de manu, vel nutu capitis, vel nutu oculorum; aut certè ſi deeſt lumen, frater cum fratre ad neceſſarium vadat, & quod opus fuerit, tamen ad aurem lentè loquatur; vt alter tertius eum non audiat. Simul & ſi frater aliqua neceſſitate poſt ſomnum ante Nocturnos compellatur loqui aliquid, prius verſum conſuetum Nocturni dicat ſibi lentè; id eſt, *Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam*; & loquatur quod opus eſt. Nam manducandi aliquid, aut bibendi, vel aliquam rem operandi nullam fratri poſt Completorios permiſſionem concedimus. Si qui vero de extraneis poſt Completorios perfectos Monaſterium aduenerint, à domeſticis fratribus tacito miniſterio recreentur, & lentè eis reſponſum reddatur, propter Regulæ conſtitutum: & lotis eorum pedibus complentes poſtmodum ſibi lentè, & ipſi peregrinorum lectis delegentur dormire. Mox clauſis ab oſtiariis regijs in ſuis & ipſi iacentes ſtratis per horarum ſilentium & noctis appetant ſomnum. Si quis vero frater poſt Completorios aut manducare, aut aliquid bibere deprehenſus fuerit, hanc excommunicationis pœnam ſuſcipiat: alia die accuſatus, in ieiunio continuato tertia die reficiat, qui præſumpſit illicita. Quæ excommunicationis pœna tam diu in continuatione permaneat, quam diu per humilitatis ſatisfactionem de emendatione promiſſa ab eo ab Abbate præſente, aut à Præpoſitis venia fuerit poſtulata.

Pſal. 140.

Pſal. 50.

Cap. XXXI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De hebdomadariis diuini officij in noctibus.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

AD excitandum diuinum officium in noctibus, ipſius decadæ Præpoſiti, quorum fratres ſeptimanas in coquendo exercent, tamdiu ſollicitudinem excitandi exerceant quam diu decem fratres eorum combinati, aut propter multitudinem Congregationis contenti, in coquinæ ſeruitio, ſuas vicibus explicent ſeptimanas. Nam ipſorum Præpoſitorum vices cum venerint coquere, quia ipſi de coquinæ miniſterio laſſi defeſſis membris poterunt ſomno grauari, ſolliciciores duo electi de decada ſua ab eis fratres in

Digitized by Google

ſeptimana ipſorum ſollicitudinem excitandi ſuſcipiant. Similiter & cum inchoant alterius decadæ fratres coquinæ ſeruitium, ſimul & Præpoſiti eorum ſub ſua ſollicitudine vniuerſum gregem ſuſcipiant ſua vigilantia excitandum: ſimiliter & ipſi in hebdomada ſua, cum adſtant in hebdomada ſua coquinæ, à ſollicitioribus ſuis fratribus adiuuentur. Nam ſi qui ſeptimanam excitationis exercent, in nocte & in die ipſi ſolliciti, horologium conſpicere, & horam pſallendi Abbati & fratribus, ne fortè per occupationem laboris obliuiſcantur, & eos conſtituta iam hora prætereat, ipſi vniuerſos rememorent, & pſallendi horam iam nuntient aduenisſe. Ideo enim excitatio duobus modis committitur, vt & vicibus vigilent, & ſi vnus ſecundum carnis fragilitatem fuerit ſomno oppreſſus, alius fortè vigilans conſtituta hora excitet negligentis collegæ officium. Magna enim merces apud Dominum eſt excitantium ad diuinum opus, quos pro fama Regula vigilgallos nominauit.

Cap. XXXI'. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo ab eis fieri debeat excitatio.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm hora conſtituta pſallendi iam nocti occurrerit, ſurgat in his duobus qui inuentus fuerit vigilantior, excitet lentè negligentiorem collegam hebdomadarum ſuarum. Et merito lentè; quia adhuc non eſt petitum à Domino ab omnibus in oratorio, vt clauſa in Completoriis labia ab eo aperiantur in nocte. Hos ergo ideo duos conſtituimus, vt inuicem ſe ſuis vigiliis præueniant. Ergo ſurgentes ambo vadant cum reuerentia ad lectum Abbatis, & ibi oratione facta dicant ſibi lentè hunc verſum: *Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam*: & complentes ſibi lentè, mox pulſantes pedes Abbatis ſuſcitent eum. Quo expergefacto dicant ſimul, Deus: quo audito Abbas ſurgat intrans in oratorio, & percuſſo indice oret tam diu, quam diu vniuerſi fratres ingrediantur, qui fortè neceſſaria cauſa corporis occupantur. Quod ſi quis fecerit ſatis diu Abbatem protrahere orationem, quod non licet, cum tardè fuerit oratorio præſentatus, Præpoſitos eorum culpa reſpiciat. Ideo enim diximus in prima oratione Abbatis vniuerſos expectari, & mox debere occurrere, vt omnes poſt inchoationem Abbatis vna voce ſcilicet petant à Domino aperiri labia ſua debere in Nocturnis, ſicut omnibus communiter petentibus à Domino fuerant clauſa in Completoriis. Nam ingredientes oratorium tertio dicant: *Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam.* Ideo enim diximus tertio dici ab omnibus, vt ne quis frater modicè tardius ingreſſus ab hac poſtulatione verſus fraudetur. Poſt quem verſum, poſtquam ab omnibus dictum, inuitet & ſuſcitet paſtor oues ſuas per Reſponſorium ad laudes Domini, dicens: *Venite exultemus Domino, iubilemus Deo ſalutari noſtro*: ad cuius vocis dulcedinem vel diuinum fauum omnis quæ non accurrerit apes, ſciat ſe euacuatam

Digitized by Google

fructu mellis in spiritu, solam ceram corporis somno conficere, futuro gehennæ incendio concremandam.

CAP. XXXIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De officijs diuinis in noctibus.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

IN officio nocturno vno tempore psallitur ante pullorum cantum in hyeme nocturni, dicente Propheta; *Media nocte surgebam ad confitendum tibi.* Et de æstate item dicit: *De nocte vigilat spiritus meus ad te Deus;* hoc est, de parte aliqua noctis, post pullorum iam cantus, signum fiat surgendi. Sed hoc à vigilantibus in hyeme cauendum est, ne nocturnos pullus aut antecedat, aut deprehendat; quia largent noctes in tempore hyemis. Nam pullorum cantus declinantis est terminus noctis, qui mox diem parit: sicut in circulo solis declinare iam diem à sexta hora ostenditur, & per noctem tantum festinare descendere solem, quantum cucurrit, vt medium in circulo ascenderet diem. Sed hoc in hyeme agendum est, vt nocturnos iam expletos pullorum cantus sequatur; quia noctes sunt grandes: vt digesti à somno fratres vigilanti & digesto sensu opus Dei, quod dicunt, agnoscant. Et ideo interuallum ponitur, vt prolixa nocte somni grauitas finiatur. Nam in verni vel æstatis tempore, hoc est, à Pascha vsque octauo Kalendas Octobris, quod est æquinoctium hyemale, propter rationem breuium noctium, à pullorum cantu nocturni à fratribus inchoentur; & expleto Psalmorum numero mox eis matutinos subiungant, & secundum suorum Psalmorum numerum finiant. Et ideo in breuibus ipsis noctibus post pullorum cantum nocturnos constituimus inchoari, & cum matutinis coniungi; vt non se recollocantes post nocturnos ingraueſcant fratres, & suaui matutino somno oppressi non solum perdant matutinos, sed etiam primam tardè iam dicere confundantur. Nam & ideo post pullos nocturnos cum matutinis diximus iungi, vt digesti iam à prolixo somno fratres vtrumque opus sobriè expleant, & iam reddito matutinorum diuino debito, securi fratres vsque primam iam qui volunt repausent: vt in his horis somnij omnem grauedinem deponentes, bene digesti post primam iam leues laborare incipiant; monstrante nobis de sancto Heleno scriptura, cum dicit: *Consueuit enim factis matutinis repausare.* Ergo ne antè pullorum cantum cum in breuibus noctibus coacti fuerint fratres surgere, adhuc crudi ab inchoato somno, cum in ipso impetu venarum sanguis & humor per venas bullescit, & in harmonia grauedinis succussati somni discoquunt membra escam quam sumpserant, in ipso adhuc incocti cibi incendio, non suscitati, sed potius occisi, cum coacti fuerint fratres surgere, graui adhuc capite, & indigesto ructu, effugent Spiritus sancti charismata. Et cum amaricatur carni eorum, quæ quamuis militet Deo, tamen in hac vita interim quærit quæ sua sunt; & si non omnibus, aliquantis tamen amarum videbitur esse pro Deo, quod dulce est: vt non ex integro animo amet Deum frater in Psalmis,

Psal. 118.
Psal. 26.

Digitized by Google

quando per ſomnum cupit ſatisfieri carni. Nam ſicut Luna in circulo minorata deputati nocti minus luminis complet officium, cum tardè ſurgit orientis exortu, tardè curſu ſuo in diem ingreditur occaſura; ſic & breuitas noctium temperata cum die, propter fragilitatem carnis humanæ, cogit diuina in Pſalmis abbreuiari, & iungi cum nocte diei officia. Ergo Pſalmi nocturni tempore hyemis, hoc eſt, ab æquinoctio hyemali vſque ad æquinoctium vernale: id eſt, ab VIII. Kalendas Octobris, vſque ad VIII. Kalendas Aprilis, ſed melius vſque vbi fuerit Paſcha; quia noctes maiores ſunt, dici debent Antiphonæ XIII. currente ſemper Pſalterio, & reſponſoria tria: vt fiant XVI. impoſitiones, ſecundum numerum Prophetarum, extra lectiones, verſum, & rogus Dei; vt tam iſtæ ſexdecim impoſitiones in nocturnis, quam octo matutinorum impoſitiones ſimiliter XXIV. vicibus, ſecundum XXIV. ſeniorum imitationem genua noſtra in nocte Deo flectantur cum laudibus. Nam in noctibus maioribus ideo plus pſalli debet, vt ſicut nobis Deus ad repauſationem prolixum ſpatium iunxit in nocte, & nos ei peragendas gratias iungamus in laudem. Tempore vero æſtatis, hoc eſt, à Paſcha vſque VIII. Kalendas Octobris octo dicantur Antiphonæ, currente, vt ſupra diximus, ſemper Pſalterio, & tria reſponſoria, extra lectiones & verſum, & rogus Dei: vt tam iſtæ duodecim impoſitiones nocturnæ: quam ſimul coniunctæ octo matutinorum impoſitiones viginti vices cogat paruæ noctis ratio Deo genua incuruare; quia ſomnus cum breuis eſt, dulcis videtur eſſe carni, cum corpus hominis prolixo fatigatum labore diei, minori requie breui quieſcit in nocte. Ergo æſtatis tempore, ſicut ſupra deſignauimus, quia minores ſunt noctes, nouem dicantur Antiphonæ, & tria reſponſoria; vt fiant duodecim impoſitiones ſecundum nomina XII. Apoſtolorum. Qui nocturni, vt ſupra diximus, in ipſo æſtatis tempore à pullorum cantu inchoati & finiti, mox eis matutini ſubiungantur, propter breuitatem noctium. Sed hoc ſemper tam in hyeme quam in æſtate, tam in die quam nocte, ſeu in vigilijs cum pſallitur caueatur, ne Pſalmi aliquando combinentur, quod non licet; ſed ſingulos debere definiri cum gloria; vt nec orationes inter ipſos agendæ perdantur, nec glorias eorum laudi Dei videamur ſubducere, cum compendioſa negligentia cogimur in ſe Pſalmos inſerere; quia omni Pſalmo cui initium Propheta impoſuit, conſtituit & finem. Quod ſi aliqua neceſſitas omnes pſallentes perurgeat, non combinent, ſed conternent; tamen cum glorijs ſuis ſubſequantur: & vt citius compleant, & Pſalmorum numerus non minoretur. Ergo ideo aut ſingulos, aut ternos diximus debere dici, quia ſicut vnitas in Trinitate, & Trinitas in vnitate agnoſcitur, ita aut ſingulos, aut pro neceſſitate ternos credamus, tamen cum glorijs ſuis, dici debere. Nam combinari ex toto non licet; quia non plus neque minus ab vnitate & Trinitate quod fuerit, Chriſtianum decet: & tunc perfectam fidem habemus, ſi Trinitatem perfectam æqualiter in vnitate, & vnitatem in Trinitate ſentimus. Nam ſi aliqua grauior neceſſitas quauis

hora psallentes perurgeat, dicendorum omnium Psalmorum singula capita, cum vna gloria compleant; & sic exeant oratorio: vt quauis necessitate tamen opus Dei non videatur prætermitti.

CAP. XXXIV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De officijs diuinis in die.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

IN exercendo maximè diuino officio præ omnibus sanctæ debet militiæ ordo constitui; vel quibus vicibus trames rectæ obseruationis occurrat, vt vetustatis mos est, & patrum instituta sanxerunt; id est, Matutinus, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Vespera, & Completorium; vt compleatur Prophetica ordinatio dicens Domino: *Septies in die laudem dixi tibi.* Psal. 118. Sed Prima sic debet dici, quomodo duodecima, quæ dicitur Vespera. Nam Prima sic dici debet pungentibus iam radiis solis, & Vespera adhuc radiis declinantibus eius. Quia quomodo inchoatur dies in initio in opere Dei, in tali debet expleri & fine; vt compleatur scriptura dicens: *A solis ortu vsque ad occasum:* Psal. 112. non enim dixit, post occasum, *laudate nomen Domini*; Psal. 64. Quia *exitus matutini & Vespera delectabitur Dominus.* In quibus temporibus ab Angelis nostris diurnis in renuntiatis iustorum benefactis delectabitur Dominus, sicut sanctus Paulus in reuelatione sua dicit: Filij hominum benedicite Dominum incessabiliter, magis autem cum occiderit Sol: Nam initium & finem diei Sol nobis iustè ostendit; qui absceſſu filo noctis tenebras introducit. In æstiuo vero tempore adhuc altius stante sole lucernaria inchoentur propter breues noctes: vt prolixo æstus labore lassis fratrum & ieiunio membris, in augmento breuium noctium de lucentis adhuc diei spatio fessæ repausationis somnus addatur.

CAP. XXXV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De modo Psalmorum vel numero in die.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

PSalmi namque matutini dici debent omni tempore sex, responsorium vnum, versum, lectionem Apostoli & Euangelij, quæ semper Abbas dicit, & rogus Dei. Psalmi namque per horas suprascriptas diei, id est, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, terni dici debent, currente semper Psalterio, singula responsoria, lectionem Apostoli, lectionem Euangelij, quam semper Abbas dicat, aut si absens fuerit, Præpositi vicibus dicent; post ipsam rogus Dei.

CAP. XXXVI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De Psalmis lucernariæ.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

PSalmi lucernariæ in hyeme dici debent sex, currente semper Psalterio, responsorium vnum, versum, Lectionem Apostoli, & Euangelij; quæ semper Abbas dicat, post hoc & rogus Dei; vt tam istæ cum responsorio & Euangelio nostræ impositiones psallentium, sine versu & Lectione, quam illæ quaternæ horarum ipsius diei impositiones, id est, per ipsas horas, hoc est, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, ternarium Antiphonarum,

narum, & responsorijs singulis, quæ omnes veniunt sedecim, absque versus & lectiones explendo, toties psallere viginti quatuor vicibus genua nostra secundum viginti quatuor seniorum imitationem; qui incessabiliter adorantes Deum in cœlis, mittunt coronas suas, proni iacentes, die noctuque laudantes Dominum dant gloriam Deo. Similiter & tempore æstatis quinque debent fieri in lucernaria, cum responsorio & Euangelio, impositiones, extra versum & lectiones: vt istæ quinque & sedecim impositiones diei, similiter vt supra diximus: viginti quatuor impositiones debere quotidie fieri, secundum viginti quatuor seniorum in cælo numerum, vicies quater & nos in terra à die omni tempore genua nostra cum laudibus Deo flectamus. In quo tempore æstatis tempe ius est lucernaria inchoanda propter breues ipsius temporis noctes.

Cap. XXXVII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De Psalmis completorij.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

PSalmi completorij tres dici debent, responsorium, lectionem Apostoli, lectionem Euangeliorum, post quam semper præsens Abbas dicat rogus Dei, & versum clusorem.

Cap. XXXVIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De Psalmo refectionum.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

PSalmus refectionis vnus dici debet, & versus; similiter leuata mensa alius versus cum gloria. Sed hoc opus refectionum peculiariter gratiarum actio est in numero septem laudum canonicorum diei.

Cap. XXXIX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Qualiter psalli debet in matutinis.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

MAtutini Psalmi cum Antiphonis semper psallantur: id est, quatuor dici debent sine Alleluia; post hos quatuor duo cum Alleluia, responsorium, versum, lectiones, & Euangelia, quæ Abbas dicat sine Alleluia; in Dominica vero cum Alleluia, vsque in Epiphaniam: vt fiant extra versum & lectiones octo impositiones cum Euangelio. Sed matutini, extra quinquagesimo Psalmo, & Laudes de Canticis fiant. Dominica vero, vel alijs Festis diebus, vel si aliquis fuerit natalis Sanctorum, benedictiones dici oportet: à quibus dictis per dominicas genua non flectantur vsque ad nocturnos, & omnes Antiphonæ vel responsoria in ipso die à benedictionibus dictis cum Alleluia dicantur, vsque ad secundæ feriæ futuros nocturnos.

Cap. XL. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Qualiter psalli debet per horas diei.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

PRima, Tertia, Sexta, Nona, cum psallitur, sed tertius semper Psalmus absque ab Epiphania, cum Alleluia semper imponatur; curentes

Digitized by Google

ſemper Pſalterio, cum reſponſoria, Lectionem Apoſtoli, lectionem Euangeliorum, quam ſemper Abbas dicat: ſi abſens fuerit Abbas, Præpoſiti vicibus; & verſum, & rogus Dei.

CAP. XLI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Qualiter pſalli debet in lucernarijs.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

PSalmi lucernariæ cum Antiphonis pſalli debent; in quibus duo vltimi cum Alleluia; currente ſemper Pſalterio; ſingula reſponſoria, verſus, Lectio Apoſtoli, & Euangelij, quod ſemper Abbas dicat ſine Alleluia: in Dominica vero cum Alleluia. Nam omnes Antiphonæ ipſo die benedictionibus dictis, cum Alleluia pſallantur, & genua non flectantur, vſque ad ſecundæ feriæ futuros nocturnos.

CAP. XLII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Qualiter pſalli debet in Completorijs.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

PSalmi Completorij omni tempore cum Antiphonis pſallantur: quia totæ ſeptem vices in die, in quibus laudes Deo dicit nos debere cum Propheta dicere, æquali modulatione canuntur, propter ſeptiformem Spiritum, qui non eſt in aliqua parte diſcretus.

CAP. XLIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Qualiter pſalli debet in refectione.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

PSalmi refectionum tam poſita quam leuata menſa non ſunt de ſeptem Canonicarum vice horarum, ſed peculiariter Deo de benedicenda aut commendanda eſca per gratiarum actionem præbentur: ſine Antiphona directanei dicantur; ſed in Dominica vel in diebus Feſtis cum Antiphona vel Alleluia.

CAP. XLIV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Qualiter pſalli debet in nocte.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

OPortet in nocturnis ab Abbate dici verſum apertionis, deinde reſponſorium orationis: deinde in hyeme duodecim Antiphonas, ſine Alleluia; deinde reſponſorium ſine Alleluia, currente dumtaxat ſemper Pſalterio; deinde aliud reſponſorium iam cum Alleluia, vt fiant ſedecim impoſitiones; lectionem Apoſtoli, lectionem Euangelij quam ſemper Abbas dicat. Si Abbas abſens fuerit, Præpoſiti vicibus verſum, & rogus Dei. In æſtate vero à Paſcha vſque æquinoctium hyemale, quod eſt octauo Kalendas Octobris, poſt verſum apertionis, & reſponſorium Abbatis, dici debent Antiphonæ ſex, ſine Alleluia; deinde reſponſorium item ſine Alleluia: deinde tres Antiphonæ cum Alleluia, currente ſemper Pſalterio, vt ſuperius diximus: deinde aliud reſponſorium iam cum Alleluia, vt fiant duodecim impoſitiones; lectionem Apoſtoli, lectionem Euangeliorũ, quam ſemper Abbas dicat: quod ſi abſens fuerit, Præpoſiti vicibus; deinde verſum & rogus Dei. Lectionem vero, cui iuſſum fuerit, vt ex animo recitet,

Digitized by Google

non ex codice legat, nisi in vigiliis solummodo, Hoc est quod constituimus, vt frequentius aliqua meditentur, & memoria teneant scripturas fratres; vt quando in quouis loco, quod ex deesse textum lectionis, vel paginæ, si opus fuerit, memoria recitetur. In noctibus vero maioribus accenso cicendelo, vel lucernaria in atrio lectorum, si voluerit Abbas legat; aut qui sua sponte delectatus fuerit frater, habeat permissionis licentiam aut legendi, aut audiendi, aut aliquid meditandi, aut aliquam Monasterij vtilitatem operandi. Nam & qui voluerint sibi repausare, habeant & ipsi licentiam dormire: quia completo & reddito oratorio debito suo, residuæ horæ nocte repausationi debentur. Nam & si aliquis quasi spiritalis vult de suo somno surgere, vt audiat legentem, aut ipse legat, aut aliquid operetur, peculiariter cognoscitur per bonum liberum arbitrium spiritum potius amare quam carnem. Ideoque debent fratres in vno atrio lecta ante Abbatem habere, vt quis quod elegit agnoscatur, vel qualis militiæ suæ futurus sit frater.

Cap. XLV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debet psalli in diebus festis.

Respondet Dominvs per Magistrvm.

A Pascha vsque ad Pentecosten omnes Antiphonæ & Responsoria die noctuque cum alleluia psallantur, & genua non flectantur. In natale vero Domini vsque Epiphaniam, omnes Antiphonæ vel Responsoria die noctuque cum alleluia psallantur, & genua ipsis diebus non flectantur, neque ieiunetur, nec abstineatur; sed octo illos dies, qui præcedunt natalem Domini, in ieiuniis quadragesimæ vel abstinentia; vel illas orationes, quæ purè solent in quadragesima fieri similiter à fratribus celebrentur: vt adinstar quadragesimæ tristitiæ, vt placabiles serui supra quotidianum debitum amplius exercentes seruitium, natalem Domini nostri in stipendiis vel donis lætitiæ mox aduenisse lætemur. Epiphaniæ vero nocte ipsius Vigiliæ, & ipso die solo omnes Antiphonæ & Responsoria cum alleluia psallantur: & ab ipso die alleluia claudatur, & mox oratorio dierum festorum subtrahatur, & genua ipso die Epiphaniorum orantis non flectantur. Nam ideo ipso die solo cum vigiliis suis diximus, & non vsque octauas alleluia psalli, quia centesima Paschæ ab eo die ieiunantibus inchoatur, & abstinentibus imputatur. In omnibus vero diebus Dominicis, benedictionibus dictis, omnes Antiphonæ vel Responsoria cum alleluia dicantur, vsque ad secundæ feriæ futuros nocturnos: & genua non flectantur; quia Dominica Paschalis resurrectio imputatur. Nam in omni Dominico benedictionibus dictis, vsque ad Missas Ecclesiæ adimpletas, semper in opus Dei dicant hunc versum: *Exultabunt sancti in gloria: lætabuntur in cubilibus suis*; hoc est, quod per omnium Sanctorum cubilia, id est, Ecclesias missarum exultatio celebratur. Si vero quouis die natalis sanctorum fuerit, benedictionibus dictis genua non flectantur vsque ad primam dicendam. Si vero huius sancti natalis fuerit, in cuius oratorio psallitur, benedictionibus dictis vsque ad processionem missæ Psal. 149.

Digitized by Google

ibi agendæ, ipso die à sacerdote, & genua non flectantur, & pro lætitia natalis proprij oratorij integer ipse dies vsque ad futuros nocturnos, sicut in Dominica, cum Alleluia totum psallatur.

CAP. XLVI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De imponendis psalmis in oratorio quouis tempore.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

POst Abbatem Præpositi vicibus cum iussu ipsius imponant Antiphonas, currente, vt diximus, semper Psalterio. Postquam explicuerint Præpositi singuli fratres de singulis decadis, quibus iusserint Præpositi, vicibus imponant. Lectiones Apostoli Præpositi semper vicibus dent. Euangelij lectiones, si præsens fuerit, Abbas semper dicat: si absens, Præpositi vicibus. Nam & in matutinis & lucernarijs, postquam Lectio Apostoli fuerit recitata, Euangelia semper Abbas præsens sequatur; si absens fuerit, Præpositi vicibus: vt eo ordine quo Missæ à Clericis celebrantur; id est, quo minor Clericus Apostolum perlegerit, sequitur maior Diaconus Euangelia sancta lecturus. Sic ergo & in Monasteriis ratio Domini per ordinem meriti subsequenter seruatur: in nocturnis, & matutinis, & lucernariis, in responsoriis Psalmi porexplicentur; in Prima vero, Tertia, Sexta, vel Nona, in responsoriis bina capita dicantur: & dicant iam Gloria, vt citius exeuntes fratres de oratorio faciendi laboris repræsententur operibus.

CAP. XLVII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De disciplina psallendi.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

TAnta debet esse reuerentiæ grauitas, vel disciplina psallendi, vt amabilius à Domino, quam à nobis dicitur, audiatur; sicut ait scriptura: Psal. 64. Psal. 32. *Exitus Matutini & Vesperæ delectaberis.* Et item: *Bene psallite ei in iubilatione; quia rectus est sermo Domini.* Et item: *Exultate ei cum tremore.* Psal. 2. Et item: *Psallite Domino sapienter.* Psal. 46. Ergo si sapienter & cum timore iubet psalli, oportet psallentem immobili corpore, inclinato capite stare, & laudes Domino moderatè canere: quippe ministerium suum ante diuinitatem implet, docente hoc Propheta cum dicit: Psal. 137. *In conspectu Angelorum psallam tibi.* Nam considerare debet qui psallit semper, ne alibi sensus eius demigret, ne cum aliam cogitationem sensus noster migrauerit, de nobis dicat Deus: Matt. 15. *Populus iste labijs me honorat, cor autem eorum longè est à me.* Psal. 61. Et item de nobis dicit: *Ore suo benedicebant, & corde suo maledicebant.* Et ne, cum in sola lingua Deum laudamus, in sola regia oris nostri Deum admittamus; & intus in domum cordis introductum diabolum collocemus; fortior enim ab intus ducente iudicatur, qui intus ingreditur, quam qui foris expectat. Ergo ad cantum & tale officium corporaliter cor cum lingua conueniat, cum timore Domino quotidianum debitum redhibere, & norret sibi in corde qui psallit, ad singula omnia testimonia quæ dicit: quia singuli versus si notentur, proficiunt animæ ad salutem, & in eis totum inuenitur quod quæritur; quia omnia Psal. 109. ad ædificationem loquitur Psalmus, dicente Propheta: *Psallam &*

Digitized by Google

intelligam in via immaculata, quando venies ad me. Quod ſonat in voce, ipſum ſit & in mente pſallentis. Pſallamus ergo voce & mente communiter, dicente Apoſtolo: *Pſallam ſpiritu, pſallam & mente*; non ſolum vocibus, ſed & corde decet ad Deum clamare. Cauendum namque eſt cum pſallitur, ne frequens tuſſis, aut anhelitus prolixius abundet, aut ſaliuarum exſcreatus aſſiduus, aut narium ſpurcitiæ detractæ à pſallente inante iactentur; ſed debere fratrem poſt ſe proijcere, quia Angeli ante pſallentes docentur ſtare, cum dicit Propheta: *In conſpectu Angelorum pſallam tibi.* Ergo cum hæc omnia impedimenta pſallentibus à diabolo fuerint miniſtrata, mox ſibi qui pſallit ſignet os crucis ſigillo.

1. Cor. 14.

Pſal. 137.

CAP. XLVIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De reuerentia orationis.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

SI hominibus carnalibus niſi cum humilitate non fit precatio, cum beneficia eos aliqua temporalia poſtulamus; quanto magis conuenit, vt pro peccatis noſtris vel facinoribus omni qua poſſumus Chriſtum prece rogemus? Nulla ergo debet eſſe in oratione duplicitas: non vnus in ore, alter in corde inueniatur: non multiloquio protrahi orationem debere, ſicut air ſanctum Euangelium hypocritas eos fieri tales. Non frequens tuſſis, non exſcreatus aſſiduus, non anhelitus abundet; quia hæc omnia orationibus & Pſalmis ad impedimentum à diabolo miniſtrantur. Nam illud, quod diximus ſuperius, & in orationibus caueatur; vt qui orat, ſi voluerit expuere, aut narium ſpurcitias iactare, non inante, ſed poſt ſe retro proiiciat, propter Angelos inante ſtantes, demonſtrante Propheta, ac dicente: *In conſpectu Angelorum pſallam tibi, & adorabo ad templum ſanctum tuum.* Ergo vides, quod ante Angelos oſtendimus & orare & pſallere. Nam ideo diximus breuē fieri orationem, ne quis per occaſionem prolixæ orationis obdormiat; aut fortè diu iacentes diabolus eis ante oculos diuerſe ingerat, vel in corde aliud ſubminiſtret. Ergo oportet orare cum timore ſimpliciter; vt qui orat, præſentis Chriſti videatur pedes tenere. Et cum tanto debemus orare timore, vt cognoſcamus, quia cum Deo loquimur. Orare ergo debemus cum omni mente, ſicut Apoſtolus ait; *Orabo ſimul & mente & ſpiritu.*

Pſal. 137.

2. Cor. 14.

CAP. XLIX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De vigiliis Monaſterij.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

OMni Sabbato debent in Monaſterio exerceri vigiliæ, à ſera vſque dum ſecundo fuerit gallus auditus, & iam fiant Matutini. Sed propter quod vigiliæ dicuntur, à ſomno ſe fratres abſtineant; & pſallant, & legentes audiant lectiones. Iam poſt Matutinos lectis ſuis repauſent.

Digitized by Google

CAP. L. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De actu operum quotidianorum, per diuersas horas diuerso tempore.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

DVm cessant in die diuina officia, interualla ipsa cessantium à Psalmis horarum non otiosa volumus pertransiri; æstimantes ne otium modici minus lucrum securis generaret. Quia homo otiosus mortem operatur, & in desideriis est semper. Nam cum frater aliquid operatur, dum oculum in laboris opere figit, inde sensum occupat de quo facit, & cogitare illi aliqua non vacat; & desideriorum non mergitur fluctibus: quia stupore cogitationis eius tunc oculus non arescit, quando manus cum sensu occupata aliquid perficit, propterea dicente Apostolo: *Et cum essemus* 2.Thess. 3. *apud vos, hoc præcipiebamus vobis, vt si quis non vult operari, nec manducet.* Ergo debent esse & post officia Dei & opera corporalia, hoc est, manuum: & dum fuerit vnde indigenti detur, super bona acta carricentur, & benè facta: ideoque oportet inter horarum alterna spatia diuersa actuum exercitia conuenire. Id est, tempore hyemis ab æquinoctio hyemali, quod est octauo Kalendas Octobris, vsque in Pascha, quia frigus est, & manè fratres non possunt aliquid operari, à prima vsque in tertiam sequestratæ à se per loca diuersa decadæ, ne in vno redacta omnis Congregatio suis sibi inuicem vocibus obstrepent, id est, lectionibus vacet vnus de decem per loca, & residui de suo numero audiant. In his tribus horis infantuli in decada sua in tabulis suis ab vno litterato litteras meditentur. Nam in alphabeto maiores vsque vel ad quinquagenariam ætatem litteras meditari hortamur. Simul ergo in his horis, & Psalmos meditari à nescientibus, ordinatione Præpositorum suorum, admonemus. In vnaquaque decada ergo in his tribus horis inuicem & legant, & audiant vicibus literas, & Psalmos ignorantibus ostendant. Cum ergo in hoc spiritali opere has tres horas peregerint, repositis tabulis & codicibus diuinis ad tertiam laudibus surgant; agentes in oratorio Domino gratias, quod meruerunt tres horas diei spiritalibus operibus occupati sine peccato transiisse. Mox vt exierint à tertia, vniuersi Præpositi oculos habeant ad Abbatem, inquirentes eum, quid iubeat suas operari decadas: & cum vnicuique decadæ diuersum laboris assignauerit opus, mox obedientes, vel à suis Præpositis ordinati, assignatum laboris opus cum taciturnitate semper exerceant; ita ergo vt antequam inchoent laborare, orent, & postquam explicauerint, reorent: laborent semper præsentibus suis Præpositis, & cum impleuerint cum grauitate & has tres horas in tanto laboris opere, diuinis ad sextam laudibus currant, agentes in oratorio Domino gratias, qui item meruerint & alias tres horas diei occupati tanto laboris opere sine peccato transisse. Ideo enim fratres dicimus taciturnitatem semper debere seruare, vt cum omni hora ab eloquio os custoditur, peccata linguæ non admittantur. Taciturnitas autem hæc à fratribus laborantibus custodiatur à fabulis sine lege, vel sæcularibus rebus, vel verbis otiosis, quæ ad rem non pertinent. Nam Psalmos meditari, vel scripturas

Digitized by Google

recenſere, vel de Deo aliquid loqui, dumtaxat in abſentia Abbatis, humiliter tamen & lentè, quamuis in illa hora fratres licentiam habeant. Mox ergo vt à ſexta exierint, reuertentes ad loca ſua ſuum perficiant opus; & in quo opere ſemper maiore fratrum laborantium exhibente cuiuſuis codicis lectio quotidie ab vno litterato legatur. Ideo enim ordinauimus quotidie laborantibus legi, vt cum à malis tacemus, de bonis audimus, & loquimur, nunquam peccemus. Ipſe namque frater legat, quem Abbas per aliquam impoſſibilitatem neceſſitatis non poſſe laborare agnouerit. Quod ſi ipſe maior numerus fratrum, cui legitur, propè ſit Monaſterio, operantes intus Monaſterium aliquid tale de artibus fratres, cum quo opere poſſint ad legentes migrare, mox ſe iungant, & audiant auribus, tamen manibus operantes. Quod ſi fixa ſit operis officina, aut tale ſit opus, cum quo non poſſint fratres ad legentes migrare, alia die & ipſis legatur. Ergo cum & has tres horas in laboris opere tranſierint, diuinis ad nonam laudibus currant, agentes in oratorio Domino gratias, qui item meruerint & alias tres horas diei ſine peccato tranſiſſe. Poſt nonam vero quantum ſpatium in lucernariam reſtiterit, quiſque quod occurrerit operetur, ordinante Abbate, vel inſiſtentibus Præpoſitis ſuis. Qui Præpoſiti ideo fratribus omni hora immineant, vt frater ex toto otioſus non ſit. Nam cum in aliquid faciendo fuerit occupatus, non vacat ei alia cogitare, niſi hoc in quod intentis manibus operatur. In æſtatis vero tempore, id eſt, à Paſcha vſque æquinoctium hyemale, quod eſt octauo Kalendas Octobris, quia magis manè refrigerat, à prima vſque in tertiam magis operentur; vt recenti & ſuaui, vel graui breuium noctium ſomno careant. Item poſt dictam tertiam vſque in ſextam laborent; ſemper autem cum taciturnitate ſæcularium vel otioſarum rerum, vel ſcurrilitatis, quæ ad ædificationem non pertinent: Pſalmorum vero recenſionem, vel meditationem & interrogationem Præceptorum diuinorum, vel pro ædificatione aliquid de Deo loqui, quamuis in illa hora diſcipulis licentiam relaxamus, in abſentiam dumtaxat Abbatis: in præſentia vero eius labor, humilitas, taciturnitas, & reuerentia præbeatur. In abſentia vero Abbatis ideo de bonis & ſanctis rebus eos loqui permittimus, vt nunquam deſit memoriæ eorum ſeruanda pro ſeruitio Dei oris eorum cuſtodia, & expeditius de bono quam de malo eorum eloquia occupentur. Nam ipſum laboris opus terrenum, aut cuiuſuis artis cum inchoant, oratione præcedente incipient; eadem ſemper oratione & finiant. Ideo enim præcedente oratione incipiant, vt petant Deum, vt pio eius auxilio adiuuati, & eius defenſione omni hora muniti in his horis, quibus laborant; ne aliquod in eis peccatum ſubripiat, de quo poſſint Domino diſplicere. Et ideo poſtquam à labore diſiunxerint, orent; agentes gratias Deo, quod fuerint Dei auxilio adiuuati. Ergo poſtquam has tres horas laborauerint, diuinis ad tertiam laudibus currant, agentes in oratorio Domino gratias, qui meruerint in labore manuum occupati ſine peccatorum offenſa tranſiſſe. Mox ergo vt à tertia exierint, vnuſquiſque

Digitized by Google

reuertatur ad ſuum laboris opus: & cum per ſequentes horas laborauerint diuinis ad ſextam laudibus currant, agentes in oratorio Domino gratias, qui alias tres horas diei occupati item in laboris opere ſine peccato meruerunt tranſiſſe. Statim poſt dictam ſextam, tam poſt prandium, quam in ieiunio, omnes modicè in ſuis lectis meridientur: vt meridianas horas, vel feruentem æſtum in ſopore pertranſeant; & in fatigatis fratrum corporibus, id eſt, ieiunio & labore, ipſius temporis breuitas noctium auxilio meridiani ſomni compenſentur; & ſobrius iam ſurgat frater in nocte, cum cœperit æſtate dormire in die. Ergo poſt ſextam cum ſuis ſe collocauerint lectis, poſt modicam requiem vniuerſi fratres à Præpoſitis ſuis, vel ipſi ſimul Præpoſiti ab ipſius ſeptimanæ vigiligallo excitati, quanto ſpatio diei nona reſtiterit, item cum taciturnitate vaniloquii artibus ſuis reuertantur & labori; & in toto ipſo æſtatis tempore, tam etiam cum ſexta hora, vel nona reficitur. Tamen poſt nonam quantum ſpatium diei reſtiterit vſque temperius inchoatam lucernariam, tunc ordinatione Præpoſitorum ſuorum ſequeſtratæ à ſe per loca diuerſa decadæ, alii legant, alii audiant, alii litteras diſcant & doceant; alii Pſalmos quos habent ſuperpoſitos meditentur. Nam cum eos maturauerint, & memoria perfectè tenuerint, adducti à Præpoſitis ſuis ipſum Pſalmum aut Canticum, ſeu quamuis lectionem memoriter Abbati reſtituant: & cum perreddiderit, mox petet pro ſe debere orari. Et cum pro eo ab circumſtantibus oratum fuerit, complenti Abbati genua oſculetur, qui reddidit. Cui mox aut ab ipſo Abbate, aut Præpoſitis iubetur ſuperponi; & poſtquam ſuperpoſitum fuerit quoduis, antequam ſecum meditetur, item à circumſtantibus petat pro ſe orari, & ſic inchoet meditari. Lucernaria vero omni tempore, maximè vero in æſtate, temperius inchoetur, pendente adhuc ſole, ſicut dicit Propheta, *vſque ad occaſum*: non tamen dixit, poſt occaſum. Ergo inde maximè in æſtate temperius lucernariam diximus inchoari, propter breues ipſius temporis noctes. Ad laborem vero operis terreni, vel miſſiones viarum, hi fratres deputentur, qui artes neſciunt, aut diſcere nolunt, aut non poſſunt. Artifices vero deputato die, & experimentato artis ſuæ penſo, artibus quotidie ſedeant; qui tamen cum aliqua neceſſitas laboris terreni aut viarum pro Monaſterii vtilitate perurſerit, tunc relictis artibus, aut fratrum adiutoriis, aut viarum neceſſitatibus occupentur. Fratribus delicatis & infirmis talis labor iniungatur, vt nutriantur ad ſeruitium Dei, non occidantur: duricordes vero & ſimplices fratres, vel qui literas diſcere nolunt, & non poſſunt, ipſi gurdis operibus intricentur; tamen cum temperamento iuſtitiæ: ne ſoli iugiter diuerſis opprimantur laboribus. Infantuli, & iam ſenio decrepiti, & infirmi æquali debent cogi iudicio.

Pſal. 122.

Digitized by Google

INCIPIT REGVLA QVADRAGESIMALIS.

CAP. LI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De orationibus Quadrageſimæ in die.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

INter Matutinos & primam pura fieri debet oratio ab omnibus; item inter primam & tertiam: ſimiliter fieri inter tertiam & ſextam: ſimiliter inter Sextam & Nonam: ſimiliter inter Nonam & Veſperam; ſimiliter inter Veſperam & Completorios: ſimiliter fieri in totis Quadrageſimæ diebus oportet.

CAP. LII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De orationibus Quadrageſimæ in nocte, ſiue Pſalmis.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

OPortet poſt primum decubitum omnes ſurgere, & ante lectos ſuos orare, complere Abbatem, & repauſare omnes, item poſt Nocturnos repauſare. Item cum cantauerit gallus omnes ſurgere, & orare ante lectos ſuos, complere Abbatem, & repauſare omnes. Vnde oportet vigili: gallos, in noctibus vel diebus Quadrageſimæ multum vigilantes in nocte & in die eſſe ſollicitos, vt horas aduenisſe orationum fratres admoneant. Ideo debent in vno atrio omnes dormire, vt ab omnibus orationes iſtæ ante lectos communiter impleantur, vt omnes audiant Abbatem complentem. Item debent ſurgere, & facere Matutinos: quia adhuc Matutini ſeparati à Nocturnis aute Paſcha dicuntur. Item inter Matutinos & Primam ſimiliter pura fiat oratio,

CAP. LIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De continentia ciborum & potus in Quadrageſima.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

VNum coctum omnibus pulmentum ſufficiat; & in ſecundis quodcumque fuerit crudum cum pomis: panis hordeacei quadræ duæ. Ab ipſo die quadrageſimæ vſque in triceſimum propter laborem binas ad diem fratres, non amplius, accipiant potiones; id eſt, vnum merum, & vnum caldum. A triceſima vero vſque in viceſimam ſingulos meros accipiant: à viceſima vero vſque ad Paſcha vinum omnibus ſubtrahatur: abſque infirmis, & infantibus intra duodecim annos, & ſenio iam deſeſſis. Sed hoc de infirmis conſideret Abbas, ne aliquis mentiatur, & fingat infirmum. Firmis vero, vel ſuo voto abſtinentibus, mixta ſalibus cum cymino, vel apij ſemine calida aqua miſceatur. Oleum non in cacabis, ſed in ferculis propter abſtinentes mittatur. Qui abſtinentes in ipſis tamen menſis decadum ſuarum, quot in menſa quæ in ſuo numero fuerint, ordinatione maioris iuxta iubeantur ſedere: vt abſtinentes de vna menſa in vna comedant ſcutella, Ideo enim diximus inter alios fratres communiter abſtinentes ſedere; vt erubeſcant voraces in communi natura non poſſe pariter gulæ deſideria refrænare, & in eligendis bonis diuinam cum abſtinenti-

Digitized by Google

nentibus non posse gratiam promereri. Nam ipso die quadragesimæ cum communicant, primo ieiunio, antequam communicent, detur licentia ab Abbate in oratorio talis. Dicat Abbas omnibus fratribus: Fratres qui vult pro anima sua spiritaliter laborare, & aliquid abstinere, ad bonum hoc opus liberam ei voluntatem concedimus: qui vero noluerit, Regulæ de hoc titulo constituta accipiet, & quadragesimæ contentus erit mensura. Iam qui de fratribus voluerint aliquid abstinere, ibi in oratorio vadant, & humilient se ad genua Abbatis, agentes gratias de boni actus voluntate concessa: & post impensam humilitatem, simul & ore suo Abbati indicent, quis quid voluerit abstinere. Nam ideo in oratorio abstinentes diximus designari, vt ad mensas cum hoc ipsum continent, ad escam in quadragesima corpori perdendam à tepidis, vel gulosis fratribus non iam hoc ipsum repræsumere, vel secum comedere suadeantur: cum non vult quis videre à se alium meliorem. Sed sint ergo isti tales testimonio oratorij de omnibus apud Deum electi, etiam abstinentes designati. Merito enim de resurrectione Domini tales debent in Pascha lætari cum Christo, qui corpus suum per abstinentiam cum eo crucifixerunt in quadragesima, dicente de tristitia scriptura: *Qui seminant in lacrymis, in gaudio metent.* Et, *in paucis vexati, in multis benè disponuntur.* Nam quadragesima præsentis huius parui sæculi obtinet typum, Pascha vero futuræ vitæ æternam lætitiam bonis indicat: in tantum, vt quod in quadraginta diebus abstinetur, manducari liceat toto anno. Sic qui in præsenti vita sæculi huius aliquid desideriis suis vel carni subduxerit, in illo sæculo abundanter licet animæ de melioribus diuinis deliciis in perpetuo saginari. Quia in hoc paruo tempore pro Domino voluit contristari, cum eo merebitur in futuro lætari. Ieiunia vero quadragesimæ protrahantur in Vesperum; id est, post lucernaria reficiatur omnibus ipsis quadraginta diebus: quia quinta feria ieiunatur, absque Dominica: in quas Dominicas fera penitus nihil cœnent, vt vna sit in ipsis diebus à die refectio. Ieiunium vero in quadragesima propter superuenientes non frangatur à domesticis fratribus. Qui vero voluerint fratres ieiunium superponere, in ipso superposito die in labore cum fratribus non spectentur, solummodo laborantibus fratribus legant; vt otiosi non sint, & pro pane de verbo Dei reficiantur. Ideo enim in spiritu legendo laborent, vt sicut scriptum est, *qui non laborat, non manducet*: ita & dignum est, vt qui non manducat non laboret, nisi in illa refectione. In qua sine pane reficitur; hoc est, in eloquio Dei, dicente scriptura: *Non in pane solo viuit homo, sed in omni verbo Dei.* In ipsis vero quadraginta diebus in Monasterio fratribus ab hebdomadariis pedes non lauentur, solummodo discalceentur; superuenientibus quibuscuis extraneis lauentur, propter illius mulieris testimonium, quæ lauit, & de alabastro vnxit pedes Saluatori cœnanti. In cœna vero Domini mittant manus pro benedictione ad lauandos pedes Abbati, & postea omnibus Præpositis cum solatio fratrum. Inchoando tamen Abbas lauet simul: & ostiariis ipse maior lauet pedes, vt cum & ipsis humilem se in hoc obsequio præbet,

Psal. 125. Sap. 3.

2. Thes 3.

Luc. 4.

Digitized by Google

& dignè omnibus in honorem exaltatior iudicetur. Deinde Præpositi omnibus fratribus in decada sua lauent pedes, & tergant. Sexta vero feria lucescente, quæ est ante sabbatum sanctum, nocturnos solummodo faciant: quia adhuc nocturni ante pullorum cantum dicti de quinta adhuc feria sunt: etiam Matutinos, vel cæteras horas, vel constituta officia Dei, vsque ad Missas Sabbati; vbi tam prolixum Psalmorum silentium in ore psallentium noua resurrectionis Alleluia aperiat. Ergo cum ad Nocturnos quintæ feriæ dictos vlterius vsque ad Missas Sabbati non psallent; orationes tamen illas quadragesimæ puras compleant, & ipso sextæ feriæ die lentè sibi loquantur de tristitia Dominicæ Passionis; nec se superuenientes salutent. Nam extra infirmos & infantes, & senio peruinctos, quicumque de sanis reficere voluerit, sine accepta benedictione, & non signata refectione reficiat; vt à gula sua vel à semetipsis communicati erubescant, cum aliis superponentibus pro Dei speranda mercede, vnum diem non posse ieiunium voluntariè pertransire; cum aliis ab inuito interdum per triduana transire ieiunia indigentiæ imponat necessitas. Et cum qua fronte futura octaua Paschæ in Dominicæ Resurrectionis victoria desideret epulari, qui in tristitiæ causam ipsius passionis vna die noluerit suam cum Christo crucifigere carnem? Sacramenta vero altaris in patena maiore vitrea finiantur: vt cum sexta feria Iudæi ad passionem Christum quæsierint, sit ipso die mentibus nostris reclusus, vt Sabbato nobis per resurrectionem in nouo Sacramento appareat. Iam qui sexta feria refecturi sunt, sine communione reficiant; vt agnoscatur iam quis sexta feria iniustè refici sine Christo. Lotio vero rerum, vel apparatus Paschalis ipso die procuretur: in qua sexta feria altaris velamen, vel vniuersus oratorij subtrahatur ornatus; simul & lucernæ & cicendeli totum intra Monasterium negetur aspectus: vt in nobis tristitia habeatur ipso die, cum mundo verum Domini lumen per passionem abscedit: & insequenti lumen lucescente Sabbato per totum mundum pro lætitia reponatur, quando per resurrectionem Christi lætitiæ ad nos lumen reuertitur. Nam omni tempore sic ornatum & mundum esse debet Monasterium, vt per omnia introïtorum loca munda ornata velis videatur vbique quasi vna Ecclesia; vt vbique ad se inuicem occurrentes deceat, libeat, & delectentur orare.

Explicit Regula Quadragesimalis.

CAP. LIV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Cum hora diuini officij aduenerit mox debere fratres ad oratorium festinare.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm aduenisse diuinam horam percussus in oratorio index monstrauerit, mox laborantes opus proijciant; artifices ferramenta dimittant; scriptores literam non integrent, omnis fratrum manus deserat quod agebat; festinet statim mox cum grauitate pes ad oratorium, sensus.

Digitized by Google

ad Deum: vt mox ad primam orationem occurrant, & tanquam apes ad mel, intrantium in oratorium fratrum examen ebulliat: vt qui tacitus erat sancti oratorij locus, statim Psalmorum clamoribus impleatur, & silentium loci sancti ad relictas migret officinas & opera. Cum vero index in oratorio semper percussus fuerit, mox omnes audientes, antequam currant, faciant sibi crucem in fronte, respondentes: Deo gratias.

CAP. LV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De quot passibus frater relicto labore ad oratorium debet occurrere?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm sonuerit index ab Abbate percussus, laborans frater, aut solus, aut multi mox relicto ferramento æstimatione oculorum suorum citius perpendat, si debeat ad oratorium festinare, an non; & hoc eligat, vt de quinquaginta passibus longè à Monasterij limine, cum grauitate debeat ad oratorium festinare. Quod si supra hunc numerum fuerit loci longinquitas, iam non vadant, sed ibi relicto de manibus ferramento, suas flectentes ceruices, quæ aguntur in oratorio genua, opus Dei sibi lentè dicant & ipsi: aut si vrget fratrum quæuis opera facienda, Psalmos sibi tamen cum gloriis suis conterneant; quia gloriæ illæ quæ inter eos dicuntur pro orationibus constant. Nam ipsæ gloriæ flexo semper capite à psallente dicantur: Psalmi vero directanei dicantur, propter, vt supra diximus, vrgentia laboris opera; quibus expletis versum & orationem complens sibi ipse mox quod faciebat reprehendat. Ideo enim si plus à quinquaginta passibus longitudo fuerit loci à laborante fratre, iam non diximus ad oratorium ambulare, ne currentes de longè fratres, festinatione nimia concita certatim inter se cursio, non cum grauitate, sed cum lasciuia currant; & lassati longo itinere cum tardi ingressi oratorium fuerint, palpitante post viam stomacho, vocem Psalmi non valeant adimplere: & cum de longè quamuis lassus aduenerit, opus Dei à præsentibus fratribus iam inueniat explicatum, & tunc in desperatione vel damno suo spiritalis frater versetur, & grauiter contristatus, qui non meruerit opus Dei, nec in oratorio: & damnum constitutæ horæ ei longinquitas faciat. Intra Monasterium vero qui vrgentibus communis vtilitatis necessitatibus occupantur, clara voce cum à Psalmo cessatur, & orationi incumbitur, petant ad oratorium se debere habere in mente, & tam in eodem loco in quo occupantur, lentè sibi opus Dei, sequendo oratorij vocem, adimpleant simul, & explicatis per vices Psalmis in eodem loco, in quo stant aut sedent, in orationibus genua flectant.

CAP. LVI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debeant fratres in itinere opus Dei complere.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm fratres spiritales sine laïco ambulant iuncti ad se & cantantes, modicè de via flectant genua, & post orationem redeant in viam: mox ab omni verbo alieno à Deo tacentes, propter reuerentiam operis Dei,

Digitized by Google

& sic ambulando petita prius benedictione impositum prorumpant in Psalmum quem cum expleuerint, stent modicum; & inclinato capite modicè orent: qua ratione expleta, mox inchoent viam ambulare cum Psalmo; quo expleto iterato stantes orent: qua item expleta oratione Psalmum similiter ambulando inchoent: quo expleto, itetato curuati in humilitate orent. Ergo cum omnem ipsius horæ consuetudinem expleuerint, modicum sedentes in partem flexis genibus orent: & complentes vicibus sibi, tunc demum reuertantur ad viam: & sic se communibus fabulis, si voluerint, misceant. Tamen illis horis, quibus opus Dei ambulando perficiunt, caueant ne diuino occupati in opere aliud inter se verbum immisceant. Si vero mixti cum laïcis ambulant, sequestrantes se ab eis in parte stirpium, aut si mundus fuerit locus, & latebram non præbuerit eis, retro se aliquantulum faciant, & flexis genibus trium Psalmorum capita dicentes, mox vna gloria explicent; deinde dicentes versum, & post versum modicam orationem facientes, complentes exurgant, & sequantur viæ collegas. Ideo enim plus ad singula capita trium Psalmorum cum vna gloria à fratribus non diximus dici, ne perambulante solatio laïco, cui de causa Dei cura non fuit, derelicto forte fratribus spiritalibus triuio, nescientes fortè fratres viam, in multifariam separentur semitam per errorem, & postea amara tristitia occupentur; & pœniteat fortè eos in lucris animæ remorasse. Sed hoc, vt sic compleant, exeuntes de Monasterio fratres ab Abbate aut à Præpositis suis debent moneri. In nubilo vero die, cum radios suos sol mundo absconderit, siue in Monasterio, siue in via, siue in agro perpensatione horarum transacta fratres æstiment, & quæuis hora sit, consuetum tamen compleatur officium: & siue ante, siue retro à certa hora dictum sit, consuetum horæ opus tamen non prætereat, sed agatur: quia obscuritas nubium cito absente sole, hoc religio excusat, quod culpa agentes non inuenit.

Cap. LVII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quo ordine in via fratres aliquid Regulæ constitutæ seruabunt?

Respondet Dominvs per Magistrvm.

FRater qui pro actibus Monasterij mane missus fuerit, & qui propter occupationem viæ à prima vsque in tertiam in hyeme, siue à Nona vsque in Vesperam in æstate, legerit; si sub eodem die Monasterium reuersurus fuerit quauis hora redierit, prandeat; aliquantulum tamen legat aut meditetur, vt regulam ipso die videatur implere. Si vero in viam longiorum dirigatur, codiculum modicum cum aliquibus lectionibus de Monasterio secum portet; vt quauis hora in via repausauerit, aliquantulum tamen legat: ita tamen si fuerit Psalteratus. Si vero non fuerit, tabulas à maiore superpositas Psalmis secum portet; vt ad refectionem prandij aut ad mansionem cum applicauerit, aliquantulum, quantum occurrerit, tamen meditetur; vt quotidie regulæ reddat quod suum est. Ita & frater qui adhuc litteras discit tabulas superpositas à maiore de Mo-

Digitized by Google

nasterio secum portet; vt si cum literato vadit, ipse cum se ad refectionem, vel mansionem applicuerit, cum eo tamen, aut solus aliquantulum, quantum occurrerit, meditetur, vt supra diximus; aut ad prandium, aut ad mansionem aliquantulum tamen meditetur: vt videatur quotidie consuetam regulam adimplere. Item frater, qui pro actibus Monasterij aut noluerit ire, aut certe ambulans murmurauerit, vel cum aliqua tarditate exire voluerit, si placuerit Abbati, iam non mittatur: & statim excommunicationis pœnam suscipiat, & sciat se adeptum superbiam præceptioni repugnare diuinæ; ideo diuinæ quia dicit Dominus doctoribus nostris: *Qui vos spernit, me spernit.* Applicantes vero in via ad mansionem fratres; tali loco lectum sibi eligant facere, qui sit semotus & mundus; vbi dignè supra stratum leniter in nocte Deum memorentur. Nam & hoc præceptum Abbatis vel Præpositorum exeuntes in viam fratres accipiant, vt quoscumque fratres spiritales positos visitent; & cum eorum introierint cellas aut oratoria, orantes dicant hunc versum; *Introibimus in tabernaculum eius, adorabimus in loco vbi steterunt pedes eius.* Exeuntes exinde orantes similiter dicant hunc versum semper: *Vias tuas Domine notas fac mihi, & semitas tuas edoce me. Dirige me in veritate tua.* Aut fortè aliũm versum pro isto, si voluerint dicere: *Perfice gressus meos in semitis tuis, vt non moueantur vestigia mea.* Ergo cum cœperint à Monasteriis & cellulis spiritalium nostri fratres exire, prius oratorio valefaciant: & item peculiariter pro egressu, quos in Monasteriis suis vel cellulis derelinquant, se debere in sequenti Dei opere memorari, & sic ambulent. Cum vero Ecclesias hostri fratres introierint, post orationem humilitatis Deo incuruatæ erecti dicant hunc versum: *Exultabunt sancti in gloria lætabuntur in cubilibus suis*; lente dicentes & modice incuruati in orationem complentes sibi, sic exeant foras.

Luc. 10.

Psal. 131.

Psal. 24.

Psal. 118.

Psal. 149.

CAP. LVIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quos Psalmos debent fratres dicere diuiso tempore in via nocte?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm surrexit nocte super stratum suum frater, aut solus, aut cum alio adimplere nocturnos, post versum taciturnitate, à capite, vel responsorium, primum tres Psalmos dicant, alium responsorium, lectiones, versum, non amplius, propter laborem viæ præteritum & futurum, Matutinos vero omni tempore in via post nocturnos explicitos, mox subsequentes coniungant: ne cum lux eos occupauerit, Matutina in squalidis, in importunis vel spurcatis casæ vel tabernæ locis, ante cedentes, aut post deridentes nostrum propositum laicos, sine reuerentia videatur complere. Ergo cum iam secuti fratres de factis Matutinis mane fuerint, de sola viæ profectione incipiant cogitare, vel de componendis sarcinis animalium, vel de constrictione oneris bisaciarum suarum reddantur solliciti,

Digitized by Google

Cap. LIX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Qua hora debeant fratres in via reficere.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

AMbulantes longo itinere fratres Quarta, Sexta, Sabbato in hyeme; hoc est, ab æquinoctio auctumnali, quod est octauo Kalendas Octobris vsque in Pascha, in via ambulantes fratres ad Vesperam reficiant. Nulla ratione hæc frangant ieiunia. Ideo enim ad Vesperam diximus, quia si Nona volunt in via reficere, occupati in refectione breuibus horis prolongata, mansio eis paruo clauso die subducitur. Sed qui tamen hæc in hyeme non frangant ieiunia, si carricati in dorsis suis grauibus oneribus non vadunt, nam tunc Abbas in via ambulantes fratres faciat reficere; considerata perpensatione aut temporis, aut necessitatis, siue in hyeme, siue in æstate, si grauia gelicidia camporum, aut feruentes æstus viarum, aut montes excelsos subire, aut graue sarcinarum pondus æstimauerit, vel imbecillitates quorumdam impossibilitatis fratrum considerauerit; tunc refectos aliquod faciat de Monasterio properare. In hyemis graui algore calefactos, in feruenti æstate temperatos in viam debet fratres dirigere. Infantuli vero intra duodecim annos, non solum nullo tempore in via ieiunent, sed etiam nullo die ieiunij de Monasterio egredientur; dumtaxat si in proximo non mittuntur, vnde ante tertiam in æstate, aut ante sextam in hyeme expectentur; in quibus horis constitutum est eis debere reficere.

Cap. LX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De qualitate sumptuum fratrum in viam accipiendorum.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

COnsiderans Abbas fratrum debitum quotidianæ mensuræ, necnon & longinquitatem itineris, vel moras agendi actus, simul & perpensas substantiæ Monasterij quantitatem in nummis, aut in his quæ cruda possunt portari, sufficientibus consuetæ mensuræ sumptibus aliquantulum pro labore itineris magis, propter adiuncti forte in via collegæ vel socij caritatem, quantum Abbas voluerit, panis aut vini, seu & aliarum rerum vel nummorum iungat mensuræ.

Cap. LXI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Missus frater de Monasterio, & in eodem die expectandus, si suadente aliquo foras communicare debet; an ad oratorium reuertens seruare ieiunium coram Abbate consignandum communioni?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

EXiens frater de Monasterio interrogat Abbatem, dicens: Quid iubeas, domine pater, si pro caritate ab eo ad quem mittor, aut ab alio aliquo retentus fuero ad mensam & cum iuramento suasum mihi fuerit ad manducandum, quid? frangendum erit, aut non, ieiunium? Respondeat Abbas, dicens: Si spiritalis frater pro aduentus tui lætitia secum tamen ad cõmedendum & per caritatem petat, prima quidem eius petitione, si quarta, aut sexta Feria, aut Sabbatum fuerit, nega: secundæ

Digitized by Google

vero iteraræ eius petitioni pro caritate iam consenti. Alijs vero diebus; extra istas tres ferias, primæ petitioni spiritali ad manducandum effectum concede. Si vero sæcularis erit apud te reficiendi petitio, Quarta, Sexta, Feria, & Sabbato non permittimus te ieiunium frangere: quantisuis petitionibus nega, vsque tamen ad iuramentum. Nam fortè cum per aliqua diuina aut sancta fueris adiuratus, iam consenti in his tribus ferijs: vt & agnoscaris Dominum amare, cum per eum coniuratus consentis. Et quod secundæ petitioni spiritali fratri pro caritate volendo concedis, iuste laïco diuino te nomine coniuranti, licet nolendo, consentis. Si vero in his tribus Ferijs sine adiuramento diuini nominis apud te erit persuasio frangendi ieiunij, communicare apud laïcos non permittimus fratres, sed ad suam communicationem expectet oratorium reuertentes. Si vero prolixitate itineris sero erit frater reuersurus, si tamen ab aliquo, vt diximus, laïco in his tribus Ferijs sine iuramento suadeatur ieiunium frangere, non tamen ei se promittat reficere. Si vero ad hunc sæcularem frater mittatur, in omnibus iam conuersum similantem religiosis actibus, qui sola adhuc videatur tonsura dissimilis, huius suasioni tribus Ferijs pro iam conuersi forma vel caritate post primam, vt diximus, petitionem refectionis concedatur effectus. Alijs vero Ferijs, si apud suadentem de refectione à transmisso fratre adhuc tarda fuerit agenda mora, aut Nona, aut Vespera fratri manducare permittitur; ne extra horas refectionum constitutas consuetus modus sancti propositi excedatur. Iam si nulla est mora, & via à fratre repedari sub die necesse est, quaqua hora festinantibus fratribus fuerit persuasum, mox consentiat; ne non sumptus Monasterij habeat frater, & consuetam refectionis horam longinquæ occurrere viæ, & tardè fratri per lassitudinem reuertenti impræparata diuersorum refectione mensa Monasterij iam explicita leuetur, & vtrimque decipiatur aduenies. Et item ideo à festinante fratre extra horam consuetam refectioni consensus conceditur, vt non petentis pro caritate hospitis animus contristetur.

CAP. LXII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Si debet extra horam constitutam in via frater aut manducare aut bibere.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

DE sumptibus suis extra horam constitutam non præsumat, qui sumptus ipsi à priuilegio vel mensura regulæ exierunt; ideo constitutis horis per normæ mensuram debentur. Si vero de alienis sumptibus ab alio extraneo socio dantur pro labore itineris, in caritate fratres consentiant: ita tamen, vt ante consensum hoc tradenti respondeant, se habere præceptum regulæ vel Abbatis, de sacris Monasterij sumptibus extra horam eis debitam non posse contingere; hoc ideo à sanctis vel spiritalibus fratribus, ignorantibus alijs hanc disciplinæ mensuram, illis vicecollegis diximus innotescere, ne cum de suis sportis in congruæ refectionis hora nihil communiter ponant, æstimentur cupiditate magis hoc, non disciplina

Digitized by Google

disciplina obseruare. Quod si item his fratrum dictis taliter suadentes responderint, ad solam gratiam illorum, vel communionem eorum in reficiendo per caritatem apperere, quam viæ societas iniunxit, & intactis eos sumptibus de suo velle pro caritate expendere; tunc demum eis assentiant, perseuerante tamen seruandorum suæ horæ suorumque sumptuum disciplina. Iam enim cum constituta viæ aduenerit hora, prius nostri fratres iustè cum hora iustitiæ magis suas horas efficiantur, & tunc de suis sumptibus iam ponentes, quod illi pro sola caritate iniustè præsumpserant, isti nunc & pro vicaria caritate, & pro iustitiæ modo dupliciter administrent: vt quos in illos ignorantes modum iustitiæ istis tamen caritas persuaserat, per istos illis notitiam suam ingerat disciplina. Quod si ante hora refectionis aduenerit, quam fratres ad casam peruenerint destinatam, mox in quo loco in via constituta occupauerit hora, reficiant fratres: ne forte cum ad locum peruenerint destinatum, non cogantur à colono reficere, & missus frater horam refectionis videatur perdidisse, cum ad refectionem à domino rei coactus non fuerit, & postea extra horam cogatur fame compellente reficere, & sumptus constitutæ horæ extra tempus violare. Ante nonam in via fratribus quoduis bibere liceat propter sitim.

CAP. LXIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quales sunt fratres qui insalutatis abscedunt fratribus.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

FRatres spiritales in via quando à se abscedunt, si vale sibi non faciant, vel orationem communem offerant Domino, vel pacem sibi tradant; sciant se excommunicatos à caritate discedere, vsque dum se reuideant, & caritatis inter se vinculum nectant, sicut in Vitis legitur patrum; abscedens vnus frater de partibus orientis, veniens in partes occidentis, rememoratus quod vni fratri vale non fecerat, præmissæ caritatis repedauit itinera, vt quod minus compleuit, in fratre perficeret. Vnde debent ad hanc caritatem fratrum fratres esse solliciti.

CAP. LXIV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quoties debet frater relinquens Monasterium & iterum ab errore reuertens recipi?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

FRater si exierit frequenter de Monasterio, vsque in tertium reuersus resuscipiatur, amplius non iam: quia talis apud Dominum eius agnoscitur diuini seruitij fides, qualis apud homines pedum instabilitas constitit. Et vt quid in Monasterio iam opus sit, quem Deus non possidet? Ideoque post tertiam correptionem iustè Monasterio sit vt ethnicus & publicanus.

Digitized by Google

CAP. LXV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debent fratres externi à domesticis salutari?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

FRatres cum Monasterio extranei superuenerint, & eiusdem fratres Monasterij in communem locum aduenerint, vbi illi extranei aut sedent, aut stant, aut iacent, aut deambulant; primo ad ingressum suum mox voce sua, Benedicite, salutent; deinde petant pro se orari, postquam orationem compleuerit extraneus, mox vadat frater domesticus incuruato per humilitatem capite salutationis eius ad genua, & prius hoc erigatur ei ad pacem; vt Apostolica compleatur sententia dicens: *honore inuicem præuenientes.* Ad ingressum vero fratrum extraneorum post orationem, antequam compleat, hunc versum dicat Abbas cum domesticis fratribus: *Suscepimus Deus misericordias tuas in medio templi tui.*

Rom. 12.

Psal. 47.

CAP. LXVI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De egressu fratrum de Monasterio in viam.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

EXeuntes in viam fratres petant pro se orari; dicentes versum: *Vias tuas Domine notas fac mihi, & semitas tuas edoce me*; aut si voluerint alium: *Perfice gressus meos in semitis tuis, vt non moueantur vestigia mea,* Semper enim versum quando exeunt, siue quando ingrediuntur, cum gloria explicent. Similiter & reuertentes petant pro se orari, dicentes hunc versum: *Introiuimus in tabernaculum eius, adorauimus in loco vbi steterunt pedes eius;* cum gloria: vel quotiescumque limen forum vltimarum Monasterij egressus ingressusque fuerit frater, sine versu tamen, petat pro se orari semper.

Psal. 24.

Psal. 16.

Psal. 131.

CAP. LXVII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De regressu fratrum de via reuertentium in oratorium.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

FRatres quouis horæ tempore de via reuersi ad Monasterium fuerint, & fratres psallentes in oratorio inuenerint, orantes mox psallant cum ipsis; & post Psalmum expletum ab psallentibus pariter voce sua vniuersos petant pro se orare debere: vt videantur de ingresso limine forensi exterioris regiæ Monasterij in petenda oratione regulam adimplere. Et post Missas operis sancti in oratorio primo Abbatem, deinde Præpositos suos, vel omnes post regressum viæ ad pacem accipiant.

CAP. LXVIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Exeuntes de oratorio mox debere de omnibus tacere.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

EXeuntes de oratorio fratres mox taceant, nec etiam Psalmos meditando exeant; ne quod in tempore suo cum reuerentia dictum est, extra tempus foris per extollentiam decantetur. Ergo exeuntes de oratorio taceant statim: quia Psalmorum explicatum est tempus, & taciturnitatis incœptum est, sicut dicit scriptura: *Omni rei tempus.*

Eccl. 3.

Digitized by Google

CAP. LXIX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De fratribus ægrotis.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

FRatres ægrotos qui se dixerint esse, & ad opus Dei se non leuauerint, & continuo iacuerint, ad culpam non vocentur: sed in refectionem solummodo succum, vel oua, aut calidam aquam accipiant; quod vix possint veri tædiosi accipere: vt, si se fingunt, vel fame compellantur leuari. Si vero post diei dictum surrexerint, excommunicentur; & ad mensam carnalem non accedant, quia ad spiritalem oratorij non affuerunt, quia laborem fugerunt, & opus Dei contempseruut. Nam in his talibus agnoscitur diabolus per excusationem tædij somnique pigritiam ministrare; ideoque talem mercedem recipiant. Qui vero frater sine febris membrorumque dolore lassatur, si pœnam supradictæ lassitudini excommunicationis sustinere non vult, intret tamen in oratorium consueta cum fratribus hora, & si stare non potest, iacens in matta velut in oratione psallat: cui à vicino fratre stante insidietur tamen, ne dormiat. Si vero postea ex toto nihil laborauerit, vnam quadram panis minus in annona accipiat sua, & potiones duas subductas; & hoc tantum, quia vel ad opus Dei surrexit: quia nec iustum est, vt otiosus frater contra laborantem fratrem, cui digni laboris merces debetur, æqualiter iudicetur: & quia *boui trituranti non alligabitur os.* Sic & qui non laborat, si propter iustitiam, iam si ex toto non manducat, vel pro tædij qualitate tantum manducet, quantum laborans aut sanus: quia impotens, qui ad laborem proclamat se non posse, item ad manducandum iudicetur non posse: quia vtrumque non posse iustitiæ conuenit, & veram necessitatem ostendit. Si vero ad laborandum non possumus; & ad manducadum iustè debere non posse. Per pigritiam enim otiosi gluttonis talis agnoscitur ægritudo, vt cum ad laborandum suo ore proclamat, se non posse; & ad manducandum tacet ipsum non posse; si sua vult non dicere, aliena mox incipiat lingua audire, se ad manducandum non velle nolle non posse: quæ iustitia hoc ostendit, vt sicut in vno homine anima, venter, membra æqualiter conueniunt; sic & vna necessitas in his tribus communiter debet sentiri, vt quod in sanitate tres istæ res supradictæ communiter possunt, in necessitate vero agnoscatur simul non posse. Nam quare vni rei non posse permittat necessitas, & aliæ posse permittat; cum in vno hominis corpore anima, venter, & membra separatim ipsam necessitatem sentire & sufferre non possunt: quia adhuc anima in nobis omnes sentit dolores; qua abscedente, quod passum fuerit mortuum corpus nescit sentire. O iniustitiæ nefas! caput torquetur doloribus propter laborem, & venter non torquetur propter dilectionem cibi; quasi in alieno corpore ipse venter sit positus. 1. Cor. 9.

Digitized by Google

CAP. LXX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De caritate fratrum circa ægrotos.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

FRatres qui se voluerint ostendere, quam pleni sint caritate, cum certamine ægrotos fratres visitent, consolentur & seruiant; vt caritas fraterna in necessitate probetur, & Domini iam vocem factis adimpleant,
Matt. 25. dicentis, *Infirmus fui, & visitastis me.*

CAP. LXXI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Si debeant fratres spiritales ad inuicem occurrentes prius orare aut sibi pacem dare, aut salutare.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm vero introierint fratres Monasterium, aut in via fratribus spiritalibus occurrerint, postquam se per benedictionem salutauerint, priùs orent, & sic sibi pacem dent; sicuti Pauli & Antonij eremitarum occursum legimus: qui cum se mox vidissent, & sibi inuicem occurrissent, postquam se proprijs salutauere nominibus, mox oratione facta complentes, postmodum se mutuis miscuerunt amplexibus caritatis, sibi pacem reddentes. Inde ergo prius orare, quam pacem sibi debent tradere occurrentes: quia si non prius oratum fuerit, vnde scit frater, ne in figura humana tentationis diabolicæ occursus adueniat, pro manifesto corporis visu diabolica subito phantasia euanescat; & nostro nos decipiamus aspectu, si humanis oculis credimus, quod diuinis orationibus non probamus? & ideo prius orare, quam pacem sibi debent tradere occurrentes; & quia dignum est, vt pro communi præsentationis aduentu primo per orationem gratiæ Domino referantur; qui dignatus est alternis desideratis aspectibus vtrosque innotescere sibi aut repræsentari: deinde post Domini completam orationem merito iam homini pacis gratiam reddi debere.

CAP. LXXII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De refectione propter caritatem fratrum superuenientium.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm fratres Monasterio extranei superuenerint, si quarta, sexta, Feria, & Sabbatum fuerit, voce præsentis Abbatis, aut Cellararij, si absens fuerit Abbas, rogentur ad refectionem remorari ad Nonam. Si autem vsque ad tertiam admonitionem, non vsque ad nonam consenserint remorari, sed pro certo ambulare se vrserint, propter caritatem aduentus eorum, fracto ieiunio; omnes fratres Monasterij cum eis ad sextam communicent. Si autem ante sextam se vrserint ambulare, quæuis hora fuerit festinationis inuenta, iam sine domesticis fratribus ipsi soli reficiant, & ieiuni de Monasterio non permittantur abscedere propter viam: quia in panis fractione cognita est caritas Christi: sicut & in Actibus Apostolorum legitur, fracta Eucharistia & sumpta à se Apostolos discessisse Andream & Ioannem.

Digitized by Google

CAP. LXXIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De fratribus qui ad opus Dei tardè occurrunt.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

FRater qui nocturnis, Matutinis, & lucernariis primam orationem aut Psalmum perdiderit, electum eum ab oratorio cum terrore in capite foris eum apud semetipsum de emendatione Abbas moneat. Si secundam orationem vel Psalmum perdiderit, ibi in oratorio præsente Congregatione, post Psalmum expletum corripiatur acerbè. Si vero post tertiam orationem vel Psalmum intrauerit, mox vna cum Præpositis suis foris de oratorio excommunicatus iactetur: & non prius ad veniam reuertatur, nisi humilitatis satisfactio ab eo æqualiter ante limen oratorij fuerit operata: sed hoc, vt superiori titulo diximus, de intra quinquaginta passus longitudinem. In prima vero, tertia, sexta, & nona, qui post signum indicis percussi ad primam orationem, & primum Psalmum non accurrerit, in oratorio præsentibus omnibus acerbè corripiatur: post secundam vero orationem, vel secundum Psalmum qui occurrerit, iam sic excommunicatus cum suis exeat Præpositis foras. Ad mensæ vero Antiphonam, vel versum priorem qui non adfuerint, semotè, & non signatum, & fine data & accepta benedictione manducent & bibant, sine alicuius hominis eloquio, vsque dum se leuent. Et merito sine alicuius eloquio hominis debet reficere, qui ante refectionem cum Deo non est locutus. Qui posteriori vero mensæ non adfuerit Deo post refectionem gratias redhibere, in sequenti refectione talem pœnam in sequestrato susciplat, qualem ille qui ante refectionem non est locutus cum Deo. Hæ vero correptiones vel excommunicationes duntaxat his constitutæ sunt, qui sunt voluntatis negligentia tardi, & nullis necessitatibus occupantur: qui etiamsi propria voce ad oratorium debere se vt absentes proclament in orationibus memorari, prætermittantur à fratribus, & sciant se excommunicatos; quos non vtilitas Monasterij, sed negligentia occupauit. Nam pro vtilitate Monasterij occupati dignè absentes à præsentibus in oratorio memorantur: sic tamen occupati in eodem loco dicentes sibi opus Dei & ipsi. Nam frater qui correptus in oratorio fuerit, & si non oratorio iubeatur exire, tamen Psalmum & Responsorium, aut lectionem, aut versum tam diu non imponat, vsque dum in ipso oratorio pro culpa satisfecerit, ad genua incuruatus, & in voce humili petierit pro se orare. Frater qui pro vtilitate Monasterij occupatur, absens in oratorio habeatur in mente: qui per negligentiam aut tarditatem occupantur, tacitè prætermittantur: quia potius peccatum acquirent nolentes Deum in orationibus memorare.

CAP. LXXIV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Refrænari debere liberum fratris arbitrium.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

FRater qui votum fecerit, supra modum constitutum aut ieiunare, aut superponere, aut abstinere; & sine iussu Abbatis voluerit aliqua agere, suæ voluntatis arbitrio magis non permittatur: quia etiam per bonum

Digitized by Google

ei ſubripit diabolus, vt propriam cogat fratrem facere voluntatem: cum in Monaſterio non licet fratri ſuam facere voluntatem, quod vult.

CAP. LXXV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De ceſſatorio Dominicæ.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

ANona hora ſabbati poſt refectionem in æſtate iam legant; in hyeme à nona in ſabbato, ſicut conſtitutum eſt ſuperius, non operentur: ſed etiam & ſequenti die Dominico ab omni opere laboris ceſſent: & etiam à meditatione quotidianæ conſuetudinis per tres horas in die in vtriſque temporibus hyemis vel æſtatis. Sed poſt miſſas Eccleſiæ pro voluntate ſua quis quid voluerit, aut delectatus fuerit, ex ſuo arbitrio legat: vel omnem licentiam repauſationis habeant; vt lætentur ſibi ad requiem diem Dominicum conſtitutum.

CAP. LXXVI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debent tranſmiſſæ Eulogiæ à Sacerdote Monaſterij ſuſcipi?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm eulogiæ à Pontifice ſummo, vel à Sacerdotibus ſequentibus Monaſterio aduenerint, mox Abbas oſculans tranſmiſſum eulogiæ munus, & leuans ſe cum omnibus qui ipſi adſtant orent, dicentes hunc verſum, *Suſcepimus Deus miſericordiam tuam in medio templi tui:* cum gloria: & complens ſedeat.

Pſal. 47.

CAP. LXXVII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De benedictione vel ſigno Sacerdotum.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

SAcerdotes vero cum Monaſterio ad refectionem tenti fuerint, ipſi omnem cibum & pocula mixta ſignent; vel primo ſibi in menſa ſua meros & benedictionem petentibus ipſi ſuo reſponſo tradant. Ipſi vero Sacerdotes cum benedictionem in manducando aut bibendo aliis petunt, non licet eis à maioribus reſponderi: quia ipſi, qui ſacrati ſunt, quod dant à non ſanctis accipere poſſunt. Clerici vero, ſi ſeruorum Dei interfuerint menſis, & ipſis locus tradatur ſignandi; ſic & poſt orationem ipſis locus detur complendi.

CAP. LXXVIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Non debere aliquem aduenientem, aut fratrem aut laïcum, plus biduo otioſum in Monaſterio paſci.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm aliquis frater in Monaſterium vel hoſpes aduenerit, in hoſpitis honore vel via laſſitudinis ſi voluerit otioſus eſſe, biduo menſæ fratrum hora ſua communi adſedeat; tertio vero die poſt primam dictam, exeunte Abbate de oratorio, teneant hoſpitem intus in oratorio hebdomadarii & Cellararii, dicentes ei: Iuua fratribus operari, quicquid Abbas præceperit, aut in agro, aut in arte: ſi non iuuat, abſcede; quia Regula hoſpitalitatem veſtram compleuit in biduo. Et ſi laborare aſſenſerit, mox ei delegetur opus cum fratribus: quod ſi noluerit adimplere, abſcedat, & lectus eius deſter-

Digitized by Google

natur continuo, vsque dum alter peregrinus aduenia: cui nouiter reſternatur, cum aliquis fortè ſpiritalis aduenerit. Ergo ſi noluerit laborare, dicatur ei ab hebdomadariis & Cellarario, vt abſcedat; ne laborantes in Monaſterio fratres cogantur iuſtè & iſtius pigri hoſpitalitatem odire; & conuerſi in murmurium, vel detractionem, tales odire incipiant peregrinos, qui per inertiam miſeriæ nuſquam fixi ſtando laborantium debitos panes, ſub prætextu religionis viſitando Monaſteria, deuorant otioſi, qui nec manifeſtos ſe ciues Monaſteriis ingerunt perſiſtendo, nec apertè ſe debiles indicant mendicando. Nam, vt ſupra diximus, talibus enim plus biduana eleemoſyna damnum eſt dantis; quod in manifeſta debilitate mendicanti pauperi ad mercedem lucrum eſt mendicantis. Ergo hi tales poſt biduum cum laborare noluerint, iuſtè agnoſcant, quia vt ſuſciperentur, & pro labore longi itineris biduo otioſi paſcerentur, Apoſtoli præceptum fuit, dicentis: *Hoſpitalitatem ſectantes.* Et item vt ad opus laboris cum fratribus impellantur; ipſius item eſt præceptum, dicens: *Ipſi enim ſcitis quemadmodum oporteat imitari nos: quoniam non quieti fuimus inter vos, nec gratis panem veſtrum manducauimus inter vos ſub aliquo; ſed in labore, & fatigatione nocte & die operantes, ne quem veſtrum grauaremus. Non quaſi non habuerimus poteſtatem, ſed vt noſmetipſos formam vobis daremus ad imitandum nos. Nam cum eſſemus apud vos, hæc præcipiebamus vobis, quia ſi quis non vult operari, nec manducet. Audiuimus enim quoſdam in vobis ambulare inquietè, nihil operantes, ſed curiosè agentes: his autem qui huiuſmodi ſunt interdicimus, & rogamus in Domino Ieſu Chriſto, vt cum ſilentio operantes ſuum panem manducent.* Nam qui ſpiritales hoſpites ſunt, ſi fortè ipſo die quo aduenerint pro laſſo labore itineris non poſſunt laborare, tamen alio die quod viderint fratres facere, ipſi ſibi vltro iniungunt: ne non ſolum otioſi, ſed & miſeri à laborantibus iudicentur.

Rom. 12.

2. Theſſ. 3.

Cap. LXXIX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De cella peregrinorum.

Respondet Dominvs per Magistrvm.

CElla peregrinorum ſemotè Monaſterio conſtituatur cum lectis ſtratis, vbi ſuperuenientes fratres, maximè ignoti, dormiant, & biſacias ſuas ponant. In qua res Monaſterij, aut ferramenta, aut vtenſilia non ſint poſita; ne fortè cum putantur hoſpites ſpiritales ſubito in damno fures inueniantur. Nam & propter cautelam cuſtodiendi duo fratres, de quorum decada alij coquinam exercent, tam diu ex ipſa decada deputati vicibus à ſuis Præpoſitis fratres peregrinos ex improuiſo cuſtodiant: quamdiu omnes de eadem decada ſuis vicibus explicent ſeptimanas: & cum de alia decada inchoauerint coquere, & in diebus ſeptimanarum ſuarum, ſi ſuperuenerint peregrini; tamdiu & de eadem decada deputati à ſuis Præpoſitis fratres ſuperuenientes ex improuiſo cuſtodiant, quamdiu & ipſis alia decada ſuccedat. Ergo ſic omnes decadæ ex-

Digitized by Google

plicando & recapitulando omnes peregrinos aduenientes semper custodiant. Ergo ipsi duo fratres, quorum ad custodiam fuerint vices, cum peregrini aduenerint, in eadem cella simul sibi faciant lectos: vt, si fortè vnus de hospitibus ad oratorium nocte voluerit ire, & alius fortè noluerit propter lassitudinem se leuare, aut fortè voluerint vicibus foras exire, vtrique habeant singulos ex improuiso custodes: vt & ille, qui aut ad oratorium aut egreditur foras, per incertos Monasterij exitus nocte, & ingressus per occasionem custoditus à domestico fratre ducatur, & cum manente alter remaneat custos: vt & caritatem solatij videantur hospitibus adimplere, & res Monasterii ab incertis ex improuiso custodiant. Nam & in die ipsi sibi sollicitudinem faciant, eos intra Monasterium de nihil facto oculo custodire. Nam ideo duobus hæc cura committitur, vt & in nocte vicibus sint circa peregrinos solliciti, & in die, si fortè ex eis vnus fuerit occupatus, alter peregrinum à longè custodiens respiciat. Cella ipsa habeat clausuram talem ab intus, qualem à foris: vt nocte tam ab eis, inclusis secum hospitibus, ab intus missis clastris clauis tollatur; quam, vbi norunt, abscondant; vt cum foras fortè voluerit hospes exire, ipse sibi custodes excitet, cum clauem requirit: quo præsente incipiat ad ignotum refrigerium foras exire. Ipsi enim fratres bisacias eorum & virgas suscipiant in cella eadem seruaturi, claue forensi fideliter conseruandas. Iam si fortè tales inuenti fuerint hospites, qui diu persistendo fideliter & animo laborando iudicauerint se Monasterio perfirmare, suggerant eorum custodes Abbati, & lecta eis Regula, videant quot dies iam habent in Monasterio, & residui dies de induciis eis ad tractandum secum cedantur. Et cum expleti fuerint constitutarum induciarum dies, & tunc demum si placent eis probatæ vitæ vel Regulæ disciplinæ, sicut de firmandis Monasterio fratribus posteriori titulo constitutum est, se Monasterio vsque ad mortem perseuerando contradant. Quod si non se voluerint firmare, sed sic laborando quotidie cum fratribus Monasterio voluerint remorari, si contenti sunt pannos suos vel indumenta in alieno opere stricare, sola tamen communis mensa vel vitæ mensura eis de Monasterio præbeatur, de cæteris necessariis præparatio denegetur. Quia firmis debent omnia præparari; talibus vero de firmitate dubiis sola Monasterii mensa sufficiat: & hoc tantum, quia vel laborare cum fratribus volunt remorando, à fratribus illis custoditi duntaxat die noctuque.

Cap. LXXX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Polluti per somnum fratres si debeant communicare, aut non?

Respondet Dominvs per Magistrvm.

Fratres qui se immundos per somnum agnouerint, secretè ante fores oratorii, antequam ad illam psallendi horam intrent, qua solent communicare, Abbati ad genua incuruati confiteantur hoc ipsum: & tunc Abbas interrogans eos, quid potuerint turpiter cogitare hesterna in die, vt eis consensus libidinis veniset in nocte. Et si frater magis spiritalis est, non erubescat confiteri malum illud, sicut superiori titulo diximus, si

cupit

cupit animam suam saluare de morte, quod Abbas possit monitionibus emendare. Tamen biduo se à communionis acceptione suspendant, vt iam tertia die mundi communicent. Tales enim fratres qui frequenter extiterint, sciant se non occasione, sed voluntate sua sibi excommunicationem accersire; & à Corpore Domini ipsi se faciunt alienos, qui cogitationibus suis ipsi sibi adescant libidinem, cum carnem suam faciunt per turpia desideria sordidare. Quia sicut tinea vestimentum, & vermes lignum corrumpunt & deuorant, sic & cogitatio turpis maculat, & animam sinceram non facit. Ergo hi tales in spiritu esse creduntur apud Deum, quales per reatum inuenti sunt apud hominem. Nam dicit sacra Scriptura: *Peruersæ enim cogitationes separant à Deo.* Sap. 1.

CAP. LXXXI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De vestimentis & calceamentis fratrum.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

HAbere debent fratres in hyeme paraturam grossam quotidianam stamineam, & tunicam aliam nocturnam, quam post nocturnos puduclent; quia in die diuersis occupantur laboribus. Habeant enim in hyeme & pallium stamineum, braccas laneas, & fasciolas, aut pedules. In æstate vero habeant paraturam linostimam, non satis grossam propter laborem & sudorem; & habeant pallios linostimos, subtiles non satis propter æstus sudoris, & bracuas lineas: fasciolas lineas vero vti Dei homines prohibemus; vt aliquid distet à Clerico Monachus. Et habeant singulas paraturas linostimas subtiliores, quas in diebus festis solum in processionibus vtantur: & in æstate habeant singula mannariola linea propter sudores, & singula facitergia per decadam. Quas omnes res per singulas decadas singulæ arcæ contineant; tenentibus ex eis clauem Præpositis suis: quæ arcæ vestiario ponantur; vbi & ferramenta Monasterij, & omnes res positæ sunt; de cuius cellæ custode iam supra taxauimus. Ideo enim diximus in vna arca vnius decadæ sub claue Præpositorum omnes mutandas consistere, vt cum vnusquisque frater in potestate arcam non habuerit, non habeat vbi peculiare aliquid abscondat; quem ordinem omnes decadæ obseruent. Si quis vero frater in specie sua sibi visus fuerit scemari, vel satis gauisci, mox à Præpositis suis ei tollatur, & alio detur, & alterius illi. Hoc ideo, vt non extollatur propria in fratre voluntas: quia quicquid eius anima petit, ei magis dari non debet; quia contra desideria carnis spiritus sentit: ideo spiritalis homo Dei est, non carnalis. Hebdomadariis coquinam intrantibus sacci sint tunicæ, & cucullæ segestræ; quæ tales res maximè intra Monasterium sine verecundia omnem sorditiam iniuriamq; vel simul inquinamenta caccaborum, cucumæ, vel hyemarum, nec non & foci calorem, vel coquinæ sordes diuersas sustineant. Quæ ergo res expleta hebdomada vltimo die sero lotæ hebdomadariis aliis intrantibus consignentur. De calceamentis vero oportet fratres caligas habere ferratas, triclinas; non ad lusum, sed ad vsum; quas debent tempore hyemis vti: æstatis vero tempore vnctas reponi. Et caligas omnes opor-

tet habere clauatas, tam in Monasterio, quam in via: vt & diu repositæ caligæ conseruentur, & pes fratris in caliga refrigeretur. Ad nocturnos vero in æstate ligneos cuspus vtantur pelliceos; ne inquinatis pedibus ad suum reuertentes stratum, lectorum sagos coinquinent. In hyeme vero ad nocturnos pedulibus vtantur pelliceis, propter frigus pedum. In lectis habeant in hyeme singulas mattas, & sagos tomentatios singulos, & lanas: in æstate vero pro lanis rachinis propter æstus vtantur, & ante ipsos lectos singulas pelles, vbi tergant à sordibus pedes, & sic in suos lectos ascendant.

CAP. LXXXII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Si debet in Monasterio frater aliquid peculiare habere.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

OMnis homo in vita sæculi huius tribus rebus excitatur, laborat, & studet; peregrinus in via, miles in pugna, imperator in palatio, agricola in agro, mercenarius in negotio, omnes excitantur & laborant, vt habeant dum viuunt, vnde vestiantur, calcientur, & viuant. Sed quibus Dominus seruitij sui contulit donum, & ostendit eis non satis de præsenti sæculo cogitare, quia hæc omnia pertranseunt, & omnia ista quæ videmus & vtimur, paucorum in nobis dierum sunt vsus, & momentanea cum vitæ nostræ tempore transeunt: & per corporis mortem cæcata in nobis sæculi luce, clausis vitæ oculis, omnia quæ habemus sæculo relinquuntur. Sed illa semper æterna; quæ cum venerint, vlterius tranfire non norunt: sed in bonis vitæ æternæ iustis, aut in pœnis gehennæ peccatoribus perseuerant. De quibus ergo desideriis bonorum, vel timore malorum, quasi iam ibi videamur accersiti; mentem nostram in hac vita de supernis semper cogitationibus occupemus. Vnde præcipit Dominus seruis, de necessariis vitæ huius non debere quemquam esse sollicitum; etiam fideles in se admonet, de crastino non cogitare, sed regnum & iustitiam eius solummodo desiderare, dicens in sancto Euangelio; Matt. 16. *Nolite cogitare quid manducetis, aut quid bibatis, aut quid induamini: Sed quærite regnum & iustitiam Dei, & hæc omnia apponentur vobis.* Ergo cum hæc omnia necessaria nobis à Domino præparantur, & de omnibus administrandis cum Deo solus est Abbas sollicitus, quare discipulus sibi peculiariter aliquid audeat facere, aut habere, aut vindicare? Nam ideo peculiare aliquid habere denegatur, quia 2. Tim. 2. *nemo seruiens Deo implicat se negotiis secularibus, vt ei placeat, cui se probauit:* vt cum omnibus rebus suis alieno cum se imperio subdiderit, vt non sit res vbi propria eius voluntas extollatur, quæ voluntati Dei est inimica. Nam de peculiari Ananias & Saphira fidem ab Apostolis non meruerunt percipere, quia omnia sua cum ante pedes Apostolorum adsignarent, de peculiaribus fraudulenter subtractis, iudicio subitæ mortis damnati sunt: quia fraus Deo fieri non potest; cum nihil est occultum, quod ab eo non reuelabitur. Ergo

Digitized by Google

cum victum & vestitum corpori, calceamenta pedibus vnicuique fratri Abbas prægogitauerit, vt quid alicui sit aliquod peculiare opus habere, aut rem aliquam, aut aurum, aut nummos, vel quoduis necessarium; cum omnia emenda vel habenda Deus ei per Abbatem Monasterii apparat? Si quod ergo peculiare, inuentum in aliquo fuerit, grandi eum Abbas & diuturna excommunicatione condemnet: vt exemplo illius vindictæ nullus hoc audeat imitari. Hoc enim ne sit in aliquo frequenter, omnes scrutentur à Præpositis suis; & si in aliqua re fuerit visus sibi frater multum gauisci, aut plaudere, tollatur ei, & alio detur, & alterius illi, quoduis fuerit; vt propria in eo non extollatur voluntas.

Cap. LXXXIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debent haberi in Monasterio Sacerdotes?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

PEregrinorum loco habeantur in Monasterio Sacerdotes, maximè quorum primatus & honor in Ecclesia continetur & militat. Qui si hoc elegerint, vt pro amore Dei, vel propter disciplinam, vel mensuram sanctæ vitæ Monasteriis habitent, in solo enim nomine patres Monasterii nuncupentur: & nihil aliud eis in Monasteriis liceat, nisi orationes colligere, complere, & signare. Aliud vero nihil aut præsumant, aut eis liceat; vel aliquid ordinationis, aut dominationis, aut dispensationis vindicent; sed omnem formam licentiæ, vel ordinandæ dominationis Monasterij Abbas, qui super gregem vniuersum est ordinatus, cum Regula vindicet vel defendat. Nam solo honoris nomine ideo statuimus eos Patres Monasterij appellare, propter sacrationem Sacerdotij, aut ordinationem; & ne ipsi obtentu honoris de ratiociniis, vel dominatione Monasterij, vt pote laïcos, Abbates excludant. Nam ipsi Sacerdotes, si victum, aut vestimentum, aut calcearium Monasterij vti magis quotidie eligunt, & operari communiter secundum præceptum Apostoli cum fratribus debeat; non imperatiuè satis coacti ab Abbate; sed cum reuerentia admoniti. Nam si spiritales sunt, ipsi sibi imparent. Nam & propter cautelam, quod poterant ab aliis cogi; memores semper sancti Apostoli Pauli, formam ostendentis de se, & dicentis: *Non gratis panem vestrum manducauimus.* Et item ipse dicit: *Laborauimus manibus nostris, ne quem vestrum grauaremus.* Et item ipse dicit: *Qui non laborat, nec manducet.* Ergo quod si diutissimè otiosi labore manuum suarum quærere victum noluerint; cum reuerentia per multorum religiosorum testimonia conuenti ab Abbate Ecclesiis reuertantur. Si vero, quod absit, non pacificè, sed magis per scandalum exire voluerint, tenti & exuti rebus Monasterij dumtaxat, sine graui iniuria clausa regia excludantur. Quia magis ipsi amplius agere debent, quod aliis prædicant generaliter à Deo esse præceptum, otiosis debere laborantium panes negari.

2. Thes. 3.

2. Thes. 3.

Digitized by Google

CAP. LXXXIV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Qui debeant manducare cum Abbate.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

AD mensam Abbatis sedeant seniores, extranei superuenientes, vel vicibus fratres psalterati, quos voluerit Abbas, præter Præpositos; qui in decadis suis ideo ad suas mensas iubentur esse præsentes, vt causam Dei, id est, taciturnitatis, & grauitatis in susceptis suis custodiant. Ideo enim ambos diximus in mensa decadæ suæ præesse, vt decem fratres sibi commissos vicaria sollicitudine ab vniuersis vitiis custodiant.

CAP. LXXXV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Perfectæ aliquæ intra Monasterium artes qualiter & quanti debeant venundari.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm vnaquæque ars aliquid perfectum superuacuum vsibus Monasterij, vel mittendarum eulogiarum abundauerit, interrogata qualitate pretij quantum à sæcularibus distrahi potest, tantum infra nummorum minori semper distrahatur pretio; vt agnoscantur in hac parte spiritales à sæcularibus actibus distantiaque separari: cum non negotij causa, quæ inimica est animæ, lucrum supra iustitiam quærant; sed etiam ab ipsa iustitia minus accipiendi pretij humanitate consentiant: vt non propter cupiditatem & auaritiam artes operari credantur, sed ne otio possit pascenda dignis sumptibus manus vacare, & horas operosi diei gratis transire. Pretium verò acceptum Abbati debet ab ipsis artificibus fideliter consignari. Quæ diminutio pretii æstimatione Abbatis artificibus debet constitui; vt sciant item quanta ementibus summa respondeant, & accepti pretii fraudem non possint facere de ipsa quantitate iam scienti Abbati.

CAP. LXXXVI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De casis Monasterij.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CAsas Monasterij oportet esse locatas, vt omnem agrorum laborem, casæ sollicitudinem, inquilinorum clamores, vicinorum lites conductor sæcularis sustineat; qui nescit de sola anima cogitare, sed præsentis vitæ omnem sollicitudinem in huius sæculi amore expendit. Et de hac vita solummodo cogitantes, ita præsentia diligunt, vt putent se in hac luce per tempora prolixa durare. Ita fit, vt præsentia diligunt, nunquam futura desiderant, vel cognoscunt, vt dum in momentaneis vsibus delectantur, nec perennem vitam cupiunt; cum amanda impedimenta sæculi faciunt eos quotidie miseros de hac vita sine rebus suis inuitos exire, nihil secum nisi peccata portantes. At vero spiritales conuersi ideo non implicant se negotiis sæcularibus, vt ei placent, cui se probauerunt: vt non derebus, quæ in morte sæculo remanent, sed de anima cogitantes, quæ sola cum actuum rationibus post mortem pertransit, magis hoc eligunt

Digitized by Google

cogitare quod expedit; vt heredes, qui migrantibus nobis de hac vita sæculo remanent, & animam nostram post mortem sequi non possunt, dignè non debemus de eis nostros cogitatus occupare, dum viuimus: sed semper superna desiderantes, & omnem spem in futuro ponentes, delectabilem vitam adhuc sperare, qui iam frui videamur. Ergo Monasterii casas ideo oportet esse locatas, vt in rebus sæcularibus sæculi operarius occupetur: nobis vero, quibus à Sacerdote clamatur: *Sursum corda*; & nos ei responsione promittimus, *habemus ad Dominum*: internis ergo cogitationibus non migremur, & sicut item clamat nobis Dominus in Euangelio dicens: *Nisi qui reliquerit omnia quæ possidet, non potest meus esse discipulus.* Luc. 14. Sed quia sine substantiæ alimento vita corporis nostri seruari non potest, & maximè propter Congregationem forsè multa, & aduenientium peregrinorum vsibus necessaria præparanda, & petenti eleemosynam non esse stricti volumus, possessiones sæculi ideo non videmur relinquere, sed substantiam Monasterii operariis Dei proficientem iustè seruare videmur. Quapropter si nostra sollicitudine vel cura colantur, dum proficiunt corpori, animæ impedimento constabunt: melius est ergo, eas sub alieno impedimento possidere, & annuas pensiones securos suscipere, nihil nos nisi de sola anima cogitantes. Nam si volumus curam earum per spiritales fratres excolere, cum grauem eis laborem iniungimus, consuetudinem ieiunandi amittunt. Nec ita ieiunis viribus tractandum est, si plus debeat homo ventri laborare, quam animæ vel Deo. Vnde ad laborem in Monasterio ars sola cum horto sufficiat.

CAP. LXXXVII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debeat frater, siue iam conuersus, siue adhuc laïcus, introire, vel tradere se, vel suscipi in Monasterio?

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

INgredienti in Monasterium nouo fratri, siue iam conuerso, siue adhuc laïco, & hoc petenti, debere se in Monasterium suscipi, respondeat ei hoc primo Abbas, non fortè eum posse constituta Regulæ conseruare. Cum vero ille dixerit, posse ad omnia se obedire; tunc hæc Monasterii Regula ei legatur. Qua Regula in lectione expleta, & omnia Abbatis verbis prædicta cum responderit nouus frater ad omnia facto se esse paratum; tunc Abbas subsequatur, & dicat: Quid de rebus tuis, quas proprio arbitrio vteris? Non enim tibi expedit, te hic pro causa Dei posito res tuas alibi remanere; sed sicut dicit scriptura, *Vbi est thesaurus tuus, ibi erit & cor tuum.* Matt. 16. Nam ideo non expedit, ne fortè titillatione diaboli à rebus tuis foris positis per desiderium earum de Monasterio prouoceris, & relicto seruitio sanctæ scholæ proprio redeas militaturus arbitrio; & sicut canis delectatur, redeas ad vomitum tuum, & saliuas à te proiectas in terram denuo cum sordibus resorbeas. Sed qui perseuerantiam diligit, & occasionem migrandi cupit nescire: ideoque constituimus salubre consilium, vt audias vocem Domini tibi dicentis: *Vade, vende omnia, & da pauperibus, & veni, sequere me.* Matt. 19. Quam ergo si sequi vis vocem, vade,

Digitized by Google

vende quæ habes, & omne pretium huc ante me defer ; vt te præsente à me pauperibus erogetur: vt nullum sæculo pignus tuum remaneat, ad illud iterum reuertendi. Ideo enim cum nondum adhuc firmatam ingressionem tuam in Monasterio habes, tibi de rebus tuis libera adhuc voluntas conceditur: quia post firmatam ingressionem discipulo siue in Monasterio, siue foris peculiare aliquid habere à regula denegatur: vt non sit vbi propria eius voluntas extollatur. Quod enim si totum distrahere tibi graue videtur, & sunt tales res, quæ vna tecum possint monasterio deseruire, ne tamen pro pignore reuertendi sæculo dimittantur, omnia fideliter tecum in Monasterium defer, nihil subcelando Deo, cuius te cum omnibus rebus tuis subdis seruitio : qui vbique omnia respicit & nihil est ei occultum, qui reuelat absconsa. Memor esto fraudis Ananiæ & Saphiræ, qui de rebus suis Deo oblatis exinde subcelare volentes, mortem perpetuam irruerunt pro fide. Mox vt hæc audierit nouus frater, si priori diuina sententia omnibus distractis, & per manus Abbatis erogatis, si hoc pro certo habuerit votum omnia distrahere, & Monasterio non aliquid reseruare, non cogatur, nisi ex sua voluntate voluerit. Ergo cum omnibus per manus Abbatis erogatis sic se firmare Monasterio voluerit, charta ab eo perseuerantiæ non petatur, quia pignus fidei apud Deum omnium rerum suarum per erogatam eleemosynam fuit. Nam per omnem rerum suarum erogationem expensam cognoscitur apud Deum, posse fideliter permanere, qui rebus suis pro eo cupit non parcere. Solummodo hanc det fidem, sibi penitus foris nihil remansisse celatum. Hanc ideo voluntatem Abbas ingredientibus tribuit, vt non ab introeuntibus iudicetur potius res hominum desiderare, quam animas. Qui vero frater hoc elegerit cum rebus suis se Monasterio tradere, & distrahendi voluntatem non habuerit; ne aliquando mutatus à diabolo vel armatus, propter res suas exigendas aliquas molestias Monasterio generans exire desideret, cauens manu sua prius de stabilitate, simul rerum suarum breue adiuncto, vna cum anima sua Deo & oratorio Monasterij per donationem offerat; totum subscribentibus religiosis testibus, Episcopo, Presbytero, & Diacone, vel ipsius territorij Clero : & in ipsa cautione, taxans hoc, quod si aliquando Monasterio discedere voluerit, sine rebus suis de Monasterio, vel sine indulgentia peccatorum à Deo discedat. Iam de ipsis rebus Abbas in potestate sua mutatis quicquid necessariæ vtilitati Monasterij superuacuum abundare viderit, pro anima fratris ipsius, propter præceptum supradictum sequendi Dominum; per eleemosynam dictracta illa re superuacua, pretium eius pauperibus tribuat : vt quod ille imperitus frater non meruit facere, pro illo iste quasi doctus magister valeat adimplere. Qui vero frater ex toto indicauerit se nihil habere, prius exquiratur à vicinis illius regionis, vbi mansit: & si inuentum fuerit, quod certe sit ex toto eius paupertas, tunc dato perseuerantiæ fideiussore sub cautione pœnæ interposita, si tamen iam notus fuerit, sic debet in Monasterio suscipi, ne fortè aliquibus rebus

Digitized by Google

ſuis ad tempus foris commendatis, mentita in Monaſterio paupertate, non ſolum nihil Deo per eleemoſynam, vel Monaſterio per donationem conferat; ſed etiam ab ſpectantibus eum foris rebus ſuis prouocatus, & cum quid inuenerit cauſæ, exeat. Nam cum dederit cautos fideiuſſores cum pœna, iam tunc demum ei pro actibus Monaſterij ſine ſuſpicione ſecure res Monaſterij aut pretia emendorum, vel vecturarum alimonia contradantur. Si vero talis Monaſterio aduenerit frater, quem ipſa patria ignorauerit, vel omnibus habuerit vultum ignotum, & ſe ad Monaſterij ſocietatem firmare voluerit, ſola ſacramenti fides ab eo expoſcatur; vt ſi aliquando de Monaſterio exire voluerit, cum notitia Abbatis vel omnium exeat. Et cum iam exire voluerit, prius iuret ſe de rebus Monaſterij nulla furti commiſſione, aut foris anteceſſus commendaſſe, aut abſconſe ſecum portaſſe, niſi forte ei pro miſericordia voluerit aliquid donare Abbas: vt ſi periurauerit, ferat in anima, quod in corpore non potuit adimplere. Res tamen quibus indutus fuerat Monaſterij vel calceamenta reconſignet Abbati; vt remanenti in perſeuerantia fratri proficiant, quæ migrantibus auferuntur: & res Monaſterij iuſtè ille habeat, qui in Monaſterio habitat; & iuſtè illi retollatur, qui iniuſtè animos ſuos à perſeuerantia Monaſterij ſeparat: nec enim illi dare placeant, cui ipſarum rerum diſplicuit diſciplina. Si vero ita iurauerit, & non ſe firmet, ſed ad tempus remoretur, hoc ſolum teſtetur; vt ſine notitia vel vale Abbatis, vel cum furto non exeat. Etiam ex improuiſo cuſtodiatur, & in poteſtate nihil habeat, & ad laborem cum fratribus communiter impellatur; vt laborando viuat. Si tamen nudus fuerit, & induere eum Abbas voluerit, ad tempus vtatur; & ſciat, ſe quod habet omne reconſignaturum, cum exire voluerit. Nam ſi fortè cum ingreſſus nullum Monaſterio iuramentum tradiderit, & velut ignotus nullam catenam fidei Abbati de ſecuritate intulerit; ſiue quod contulit Deo per eleemoſynam, ſiue quod nihil Monaſterio de rebus ſuis obſidis pignore per donationem legauerit, ſiue quod nullum fideiuſſorem ignotus inuenerit; ſiue ſi nulla ſacramenti fide teneatur: cum fortè incertus de firmitate frater miſſus fuerit cum vehiculis animalium, & emendarum pretio rerum, mox ducatu diaboli inuentis per occaſionem ſumptibus vel vehiculis, in alienas terras de rebus Monaſterij incipiat magis ordinatus migrare, ſecurus de ſe perceptionem quotidie expectandus, & prolongando aut tardè, aut nunquam ſequendus.

CAP. LXXXVIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De inducijs fratrum ſuſcipiendorum, in quibus de Stabilitate firmanda ſecum tractare debeant.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm de omnibus ſupradictis conuentus nouus frater regulæ per Abbatem de ſtabilitate firmanda, aut per rerum ſuarum eleemoſynam, aut per donationem Monaſterio, aut per chartam fideiuſſoris pœnalem; aut ſi ignotus, per iuramenti fidem cauerit: duorum tunc men-

Digitized by Google

ſium ſpatium in inducijs ad tractandum ſecum accipiat. Laborando tamen cum fratribus contentus annonæ communi menſura, vel regulæ diſciplina & excommunicationum; vt & mores Monaſterij probet, & à Monaſterio ipſe probetur; & ſecum tractet, ſi debeat ſe ad Deum firmare, aut ad diabolum expeditius remeare. In quibus duobus menſibus ſub cura illorum fratrum, qui peregrinos cuſtodiunt, & ipſi ſimiliter ex improuiſo cuſtodiantur, & in cella peregrinorum dormiant; vt in greſſus illorum, vel exitus in Monaſterio cuſtodum præſentia videatur; & omni hora, ſi alicubi à conuentu fratrum ſeceſſerint, ſollicitè à cuſtodibus requirantur: ne fortè anticipent ambulare ſine vale cum furto. Quod ſi explicitis duobus menſibus, non placabili diſciplina & ijſdem Monaſterio placuerit ambulare, cum notitia Abbatis vel omnium poſt datam fidem nullius furti commiſſi, vel reconſignatis rebus Monaſterij quæ ad tempus forte acceperat, mox poſt datam vniuerſis pacem; & acceptam virgam in manu, & annonam viaticam poſt factam orationem, vel dictum verſum, vel redditam eis pacem, ſi tamen vult, vt hoſpes abſcedat; & reſuſcipiat vicem ſuam diabolus, quem nolens hoſpitem ſuſceperat Chriſtus.

CAP. LXXXIX. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo debeat frater nouus in Monaſterio ſuum firmare introitum.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm expletæ duorum menſium ad tractandum induciæ fuerint, & placabili diſciplina ab eo magis ſtabilitas eligatur, & perſeuerantiam, repromiſſa lectæ regulæ firmitate, ei placeat adimplere, reinterrogatus ab Abbate nouus frater, quid ſecum in conceſſo inducíarum ſpatio definiſſet, cum reſponſo eius implendam in omnibus promittat obedientiam; reſpondeat Abbas, Deo gratias. Alia die poſt Primam dictam miſſas explicitas exeunti limen oratorij cum Congregatione Abbati flectat ad genua eius nouus frater ſuam ceruicem, rogans eum vel omnem Congregationem eius, debere modicum in oratorio remorari, & orare pro ſe. A quibus mox diutiſſimè pro eo oretur; & completis omnibus Abbas volens egredi, humiliter apprehenſo eius veſtimento, noui retineatur manu diſcipuli, qui hoc rogando inſinuet: Eſt quod ſuggeram primo Deo, & oratorio iſti ſancto, vel tibi & Congregationi. Cum reſponderit Abbas; quid illud eſt intimato. Subſequatur petitor dicens: Volo Deo ſeruire per diſciplinam regulæ mihi lectæ in Monaſterio tuo. Cum reſponderit Abbas dicens: & hoc placet tibi? ſubſequatur futurus diſcipulus: hoc primo Deo, ſic & mihi. Tunc dicat, Abbas: vide frater, mihi nihil promittis, ſed Deo, & huic oratorio vel altari ſancto. Si ad omnia obaudieris diuinis præceptis vel meis monitis, in die iudicij tu coronam accipies bonorum actuum, & ego de peccatis meis indulgentiæ aliquid promerebor; qui vt diabolum cum ſæculo vinceres, incitaui. Si autem nolueris mihi in aliquo obedire ecce ego Dominum conteſtor, quin & hæc Congregatio teſtimo-

Digitized by Google

testimonium mihi est in die iudicij præbitura; quia, vt supra dixi, cum non mihi, vel Congregationi in aliquo obaudieris, in iudicio Dei ego absolutus, tu pro tua anima, vel contemptione rationem restitues. Post hæc verba, si cum rebus suis introierit, tunc ille breuis, vel donatio rerum suarum Deo vel Monasterio facta, ipsius donatoris manu super altare pònatur, dicente ipso fratre: Ecce Domine, cum anima mea, & paupertate mea, quidquid mihi donasti, tibi reconsigno & offero: & ibi volo vt sint res meæ, vbi fuerit cor meum, & anima, sub potestate tamen Monasterij & Abbatis, quem mihi Domine in vice tua timendum præponis; cum eis dicis: *Qui vos audit, me audit; & qui vos spernit, me spernit.* Vnde quia Luc. 10. per eum nobis tu omnia necessaria cogitas, ideo nihil nos oportet peculiare habere: quia tu nobis de omnibus es idoneus, & in omnibus sufficis solus: vt iam nobis viuere & spes Christus sit, & mori lucrum. Post hæc dicat ipse nouus frater responsorium hoc: *Suscipe me Domine secundum* Psal. 118. *verbum tuum, & viuam: & ne confundas me ab expectatione mea.* Post hoc Responsorium dicat Abbas hunc versum: *Confirma hoc Deus quod* Psal. 67. *operatus es in nobis.* Post quem versum dictum, mox data ei ab omnibus pace, compleat Abbas, & tollens breuem desuper altare, mox ab eo nouus discipulus sub Præposito ordinetur, & in manu eorum consignatus cum alijs fratribus exeat disciplinæ. Eadem namque die, pro humilitatis indicio, aquam manibus fratrum ad communionem intrantibus ipse ministret, & cum dat, osculetur omnium manus, & petat singulos pro se debere orare. Breues vero donationum factos à fratribus tempore mortis suæ Abbas in quod vsibus Monasterij expensis restituerit, testamento suo inserat, etiam nomina eorum quorum noscuntur collata: vt nullus post mortem eius fortè de Monasterio exiens, repetendi rerum suarum fiduciam, habeat, & stabilitatem Monasterij, & fidem frangat defuncti, vel dicat sine donatione aliquid suum in Monasterio contineri.

CAP. XC. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Ingressò in Monasterium cuidam laico non debere intra annum mutari res, nec caput eius secundum propositum tonderi.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm aliquis nouellus de sæculo ad seruitium Dei in Monasterium confugerit, & indicauerit se velle conuerti; non ei credatur tam facile. Nam fictè ab Abbate solo verbo, non facto, habitatio ei Monasterij denegetur: ad probationem grauia proponantur, ad obedientiam eius inueniendam prædicentur contraria, & voluntati eius amara; quotidiana ei ieiunia promittantur. Nam & hoc ex lectione regulæ, & dicto Abbatis agnoscat, quia in Monasterio nulli licet dicere: Hoc volo, & hoc nolo: hoc amo, & hoc odio; vt non propria eligatur voluntas: & sciat quia qui in Monasterio conuersus fuerit, quidquid ex voluntate sua voluerit, hoc magis non permittitur. Quare? *Quia sunt viæ, quæ videntur* Prou. 14. *homini rectæ, quarum finis vsque ad profundum inferni demergit.* Et

quod noluerit, hoc cogitur; vt voluntas in eo propria amputetur, quæ inimica est Deo. Qui ergo cupit perfectè conuerti, quicquid amauerit & desiderio habuerit, ei denegetur; & quicquid oderit, ei apponatur,
Matt 16. dicente Domino: *Qui vult meus esse discipulus, abneget semetipsum sibi, & sequatur me*, hoc est, non suam, sed Dei faciat voluntatem. Omnia enim debet pro Domino sustinere, qui in eius cupit militare schola. Aut quid enim dignè possumus pro Domino sustinere? dicen-
Rom. 8. te Apostolo: *Non sunt condignæ passiones huius sæculi ad superuenturam gloriam.* Vt si ignem persecutor seruo Christi inferat, vt temporalis calor finito non sentiatur dolore; non tamen talis est, qualis ille ignis inextinguibilis: aut sic incendit, quomodo æterna pœna gehennæ peccatrici animæ immortaliter reseruatur. Si vngulæ, vel equulei, vel verborum pœnas ingerat, in ipsa parui doloris tolerantia æternæ lætitiæ coronatus succedit. Si carcer nos pro Deo tenebrosus recludat, ædificata ex margaritis, & auro vel gemmis ornata æterna nos Hierusalem exspectat. Si obscuritas clausuræ nos pro Deo obcœcet, in momento nos poterit obscurare; sed posthac illa nos lux in æterna vita suscipiet, quæ non solis candore vel lunæ, non stellarum cæli, sed ipsius Dei perpetua maiestate lucebit. Si terra ista, quam in hac vita calcamus, moriendo pro Deo meruerimus abscedere; mox super illam terram ambulare perpetuo deputam, quæ septies argento lucidior. Si vero quæ putantur huius sæculi esse deliciæ, quæ inquinant potius interanea nostra quam reficiunt, pro Deo ea contempserimus; ad illa statim flumina in æternum currentia perpetuo deputamur, quæ sunt mellis, & lactis, vini & olei abundantia plena; simul & illarum fructus arborum varios & diuersos, duodecies in annum nascentes, non cultura hominis, sed abundantia Deitatis; qui non fame delectant ad vescendum, vel esurie appetuntur ad manducandum; sed postquam oculi sanctorum ipso visu fuerint saginati, insuper hoc vnicuique sapit in ore, quod fuerit delectatus. Ergo dignè ad paruum tempus ieiunijs & abstinentia pro Domino cruciamur, vt eis quæ præparauit bonis in perpetuum satiemur: obscuramur pro Deo à persecutore in carcere, vt in illa perpetua luce fulgeamus, tanquam scintillæ in arundineto discurrentes: mortem momentaneam pro Deo ideo libenter appetimus, vt in æternum à gehennæ morte perpetua liberemur. Postremo, & sine persecutione in ipsa Christianitatis pace in schola Monasterij ideo probationibus, vel amaricationibus voluntatum sub Abbatis imperio militamus; vt post peregrinationem vitæ sæculi huius, cum Dominus noster iudicio nos accersierit suo, digna ei nostra opera consignemus, offerentes ei patientiam nostram, per quam dura omnia & diuersa nobis ab Abbate imperata, quæ pro nomine eius gratanter portauimus, vel amaricationes voluntatum nostrarum diuersas, quas pro nomine Dei, vel salute animæ libenter ma-
Psal. 43. gis sustinuimus, dicentes Domino: *Propter te morte afficimur tota die; æstimati sumus, vt oues occisionis.* Et cum hæc omnia venerint super nos obliti non sumus te; & per obseruationem obedientiæ iniquè non egi-

Digitized by Google

mus in teſtamento tuo : & à perſeuerantia bonorum actuum vel deſiderio ſpei futuræ non receſſit retro cor noſtrum. Quia non declinauerunt ſemitæ noſtræ à vijs tuis, in quibus vijs *Probaſti nos Deus : igne nos examinaſti, ſicut igne examinatur argentum.* Induxiſti nos probationis in laqueum; poſuiſti amaricationum tribulationes in dorſo humilitatis noſtræ: vt noſtram non permitteremur, ſed tuam cogeremur facere voluntatem. Vnde *impoſuiſti homines ſuper capita noſtra :* quia oſtendiſti nos ſub Abbate doctore, vel Præpoſito diſciplinæ debere eſſe probandos. Ergo hi tales ſubſequentes Domino dicant in illo iam ſæculo : *Tranſiuimus per ignem & aquam ; & induxiſti nos in refrigerium*, hoceſt, tranſiuimus per amaricationes voluntatum noſtrarum, & ſeruitium ſanctæ obedientiæ ; ecce peruenimus ad tuæ refrigerium pietatis. Et item dicimus ei : *Delectati ſumus pro diebus, quibus nos humiliaſti, annis in quibus vidimus mala:* vt nihil habeat in nobis gehennæ ignis ſibi quod vindicet ; quando nihil ſuum in nobis incendendum ibi diabolus egit. Ergo omnia debet pro Domino ſuſtinere, qui eius cupit militare ſcholæ : & tanquam aurum lima, & malleis, & igne fornacis probetur ad diadema Dei, & coronam dominicam profuturus. Quia cum propriam non fecerit voluntatem aliquis, cogitur facere, cui quotidie in oratione dicimus : *Fiat voluntas tua, ſicut in cœlo & in terra.* Terra enim eſt corpus noſtrum, cui dixit Dominus : *Terra es, & in terram ibis.* Quia omnis propria voluntas carnalis eſt, & à corpore deſcendit ; ideo nos cogit illecebra, & iniuſta committere, quæ ad tempus paruum vitæ huius carni per deſideria eſt dulcis, amarior felle futura in poſterum, & in æternum. Ideoque enim cogitur lingua noſtra iuſtè quotidie clamare ad Dominum : fiat voluntas tua in terra corporis noſtri. Quæ voluntas cum fuerit nobis in ſchola Monaſterij à maioribus tradita, & per obedientiam à nobis fuerit adimpleta quotidie, iuſtè nobis credamus in futuro Dominum parcere: & confidamus inſuper gratia eius poſſe nos coronari ; quia ſemper eius fecimus voluntatem, non noſtram : & nunquam nos, vel deſideria carnis prætulimus amori eius ; & propter eum etiam parati ſumus perdere animas in præſenti hoc tempore, vt mereamur eas in futuro inuenire cum ipſo. Ergo accedens ad timorem Dei aliquis in Monaſterio cupiens conuerti, & volens eſſe diſcipulus, hoc ei pro domino futurus magiſter proponat, vt ſupra diximus : quia quicquid aliquando deſiderio voluntatis ſuæ appetierat, ſciat ſibi poſſe negari ; & quicquid noluerit, audiat ſibi poſſe imponi. Anteceſſus ei peculiaria denegentur : regula ei tota legatur, & factis implenda promittatur. Domum parentum de cætero ſciat ſibi eſſe extraneam, inacceſſibile limen eius vlterius habere iam credat: *Quia niſi qui reliquerit patrem, aut matrem, aut fratres, aut domum, non poteſt eſſe Chriſti diſcipulus.* Citra iuſſionem maioris à Monaſterio foras ſe non exire ſciat. Cum poſt hæc omnia ab Abbate prædicta promiſerit ſe ad omnia obaudire, & eius, vel regulæ monitionibus ad omnia factis eſſe paratum, tunc ſuſcipiatur in Monaſterium. Nec tamen ei tam facile ſancti pro-

Pſal. 65.
Ibid.
Ibid.
Pſal. 89.
Gen. 3.

Digitized by Google

positi habitus imponatur: ne fortè ad horam promittens, fallat imposterum, & sub nomine ouis lupus ingrediatur. Quia cum sæcularis erat, diabolus eum non tentabat, cuius apertè semper voluntatem perfecit, cum eius operarius fuit: sed ex quo se à diaboli suasionibus vel malitia sæculari ad timorem Dei in seruitium Christi tradiderit, certissimè ab ea die diabolum sibi inimicum sciat affectum, quem cum sæculo suo propter timorem Domini dereliquit. Ergo tam facile ingredienti non debet credi, nisi vt videatur, si quod promittit verbis, factis adimplet, dicente scriptura: *Nolite omni spiritui credere, sed prius probate.* Et iterum: *Quia multi ad vos veniunt in vestitu ouium, intus autem lupi rapaces.* Vide ergo quia causam Dei cautè nos iubet agere scriptura, vt non mittatur sanctum canibus, nec margaritæ pretiosæ ante porcos: sed monens eum quotidie Abbas dicat: Fili, interim istæ res, quibus vteris in Monasterio, nihil tibi præiudicant apud nos: sed prius in diuinis interanea cordis tui de sæcularibus factis cum mundaueris, iam tunc demum mutabis & vestes: vt merito iam ab omnibus hoc videaris in corpore, quod à Deo possederis in mente: & iusto post pectoris cæsam militiam tondebis & caput: & cum hæc omnia quæ in regula Monasterij continentur, in tuis adhuc vestibus perfectè impleueris, & nostrum cum susceperis habitum, sanctior permanebis. Cum ergo ex illa die omnia cum cæteris fratribus inculpabiliter in Monasterio per integrum annum impleuerit, tunc demum sine aliqua dubitatione tondeatur, vel ei sancti propositi vestes mutentur. Tondeatur enim sic; stet ipse frater medio oratorio curuatis genibus, tondente eum Abbate, psallentibus in circuitu cunctis. In quo probationis anno Psalmum, Antiphonam, aut Responsorium, vel versum non imponat, quamdiu sancti propositi habitum accipere mereatur: nec cum Abbate ausus sit manducare. Vestes vero sæculares, quas dumtaxat exutus fuerit, cum diligentia repositæ conseruentur, tam de laïcis quam de firmato conuerso; ne fortè, quod non in conuersis contingat, cum ad suos denuo vomitus redire voluerit, & sæculi elegerit iterato repedare itinera, & nullis scripturarum vel monitionum poterit vinculis retineri, reddat Christo quod suum est; id est, exutus sanctis vestibus, vel habitu sacro, suis quibus venerat vestitus vestibus resimilans sæculo, ad suasorem diabolum reuertatur, & non Christi prædatus habitus polluatur in sæculo à fugaci. Recipiat talem, qualem miserat sæculum: quia retulit quod suum est, indigno quod dederat Christus; cum inuenire in eo Dominus non potuit, quod quærebat. Quicquid enim in Monasterio aliquando acquisiuit, vel laborauit, aut contulit, abscedenti ei penitus non reddatur: quia omni rei ingressæ ad Deum in Monasterio perseuerantia opus est: ideo exitus licentia denegatur: solum ab inuito ea res, quæ liberum habet arbitrium, non detinetur: id est, anima & corpus, quæ in voluntatibus & desideriis suis, vt à diabolo captiuetur, libero se dicit esse constitutam arbitrio, & putat sibi licere quod malum est; Res apostatarum vel collata ideo à patribus non iubentur de Monasterio reddi, quia li-

1. Io. 4.
Matt. 7.

Digitized by Google

cet erogatæ vel consumptæ in vsus sanctorum remoueri & restitui non possunt; tamen plurima ideo certissimè denegantur, vt vel occasione rerum suarum ad Dei disciplinam in Monasterio permanentes retineantur discipuli: ideo res Deo oblata reuocari sæculo ab homine non debet. Nam & ista huius regulæ tripartita sententia hæc est: Labor in Monasterio fratres pascit, perseuerantia calceat & vestit; discessus restituit debitas Monasterio res, & si cupit, abscedat.

CAP. XCI. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Quomodo suscipi debeat nobilis filius in Monasterio.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CVm alicuius nobilis filius propter Dei seruitium in Monasterium voluerit conuolare, non prius suscipiatur, nisi, vt superius diximus, omnem à se obedientiam promiserit adimplendam. Deinde conueniant eius parentes, vt & eorum quale sit votum agnoscatur de eo. Quod si contrarij extiterint, interim vsque ad vim pro eo Domino inferendam ad claustra Monasterij vindicetur: quem potens est Dominus defendere propter se; quia fortior est dextera eius ad protegendum, quam diaboli iniquitas ad lædendum. Quod si magis fuerint consentientes eius voto parentes, conuocatis eis ab Abbate in Monasterium, votum filij conuertentis exquiratur ab eis; vt ab ipsis potius videatur deuoueri, vel offerri, qui eum genuerunt. Cum ergo magis responderint parentes, gratanter se velle adimplere quæ cupit; tunc dicat eis Abbas: Equidem omnibus nobis vnus ad omnia sufficit Deus: sed quia accedentibus ad diuinum seruitium, vel intrantibus in Monasterium sæculi prius amputetur spes, & excarricato desse suarum onere facultatum nullis vlterius sæculi laqueis irretitus, securus pergat & solus ad Dominum: *Quia nemo seruiens Deo implicat se negotijs sæcularibus, vt ei placeat cui se probauit.* 2. Tim. 2. Quia homo onustus auro sequi Christum non potest; dum non potest duobus dominis seruire. Ipse vero bene seruit Deo, qui voluerit eum in cælis eum eo thesaurum possidere, quem non tinea comedit, nec fures effodiunt & furantur, dicente Domino in Euangelio: *Nisi qui renunciauerit omnibus quæ possidet, non potest sequi me, & meus esse discipulus.* Luc. 14. Quia, vt diximus, homo onustus auro sequi Christum non potest: in tantum vt admoneat Dominus in Euangelio quemdam sua sequentem vestigia, dicens ei: *Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia quæ habes, & veni sequere me.* Matt. 19. Vnde contristatus ille propter multas diuitias metuit hanc Dominicæ vocis audire sententiam: *Facilius potest camelus per foramen acus transire, quam introire posse diuitem in regnum cælorum.* Matt. 10. Quos & sua sententia damnat Apostolus dicens: *Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & laqueos, & desideria multa: quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Radix omnium malorum est auaritia, quam quidam appetentes à fide exciderunt, & inseruerunt se doloribus multis.* 2 Tim. 6. Videtis ergo, quia nec Deum sequi potest, qui in sæculo quæ possidet bona sua, non vult relinquere; nec amare poterit Deum, qui diuitias voluerit non odire.

Digitized by Google

Quia non tantum tanta vel talia, qualia pro Deo contemnuntur, nouit Dominus retribuere his, qui pauperes se faciunt propter eum; insuper ad fruendum in æternum ipsam vitam, eis tribuit sempiternam. Non ideo Deus quærit rebus vestris vos exui, vt aliquid exinde ipse iuuetur, aut vestra paupertate gaudet, vestraque indigentia gratulatur; sed vt euntibus vobis ad eum, vel eius diuitias sempiternas desiderantes, momentanea seculi impedimenta, cum sibi vestros occupant cogitatus, de anima vestra nunquam vos faciant cogitare, vel de morte possitis esse solliciti; & dies vestros in extremos vitæ terminos per negligentiam definitos, relictis omnibus seculo, de quibus cogitabatis, vltima mortis ratio in iudicio vobis cum solis peccatis occurrat, nihil aliud nisi pœnas perpetuas habituri: & tunc vos in æternum incipiat pœnitere, cum ipsius pœnitentiæ non poteritis merito inuenire remedium. Vnde nobis merito clamat scriptura: *Currite, dum licentiæ ad prouidendum vobis lumen habetis, ne ad discutiendam negligentiam tenebræ vobis mortis occurrant.* Quid ergo, si aliquis ita accedat ad Dominum, vt à diuitiarum suarum auaritia non recedat? Hos tales superius dixit Apostolus, non posse in hoc quod Deo cupiebant permanere; & tota facilitate eos à fide posse discedere, quibus de sæculo remanet quod ametur. Ita enim nos considerantes, ô parentes, iusta vobis secundum Deum pro vestro filio suademus: vt si filium vestrum dignè Deo cupitis offerre, à sæculo eum prius exuite. Quod si aliquid apud vos ei sæculo remanserit conseruandum, habebit aliquando titillationem diabolici desiderij; sicut canis delectatur ad suum redire vomitum: & posita manu super aratrum respiciens retro, cum non sit aptus regno cœlorum, relicto quandoque Monasterio securus de portione sua ei seruata, à vobis cupiens in sæcularem domum vestram reuerti, fratribus suis volens esse coheres, in suarum redire incipiat sponsus & dominus facultatum, & pristinis restitutus deliciis & pompis, non aliud desideraturus quam nuptias. Ergo, sicut superius diximus, si dignè eum vultis Deo offerre, de auferendo prius impedimento eius, quam de anima cogitate. Itaque audite vocem illius Domini, quam filius vester dicit se sequi, ipsi dicentem: *Vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & veni sequere me: & habebis thesaurum in cœlo:* Sed quia portio eius adhuc in vestra est potestate, & consensu vestro vel permissione magis videtur Deo offerre, quam nobis; vos tangit de ea secundum Dominicam vocem, quam si vultis audire, pro filio vestro apud vos nihil remaneat in sæculo, nisi Deus. Quod si fortè propter immanitatem diuitiarum, vel amorem nutritæ domi familiæ grauis vobis, & minus dulcis hæc diuina præceptio conuenit, audite Regulæ nostræ à Patribus salubre statutum consilium. De portione eius tres fiant partes æqualiter, vna distributa Abbatis manibus pauperibus vel indigentibus erogetur: aliam vobis, vel fratribus suis pergens ille ad comitatum sanctorum exagiliario munus titulo derelinquat: tertiam vero partem viatici sui vtilitate deferat secum Monasterij sanctorum vsibus profuturam. Quia quomodo filius vester omnibus in Monasterio

Ioan. 12.

Matt. 19.

Digitized by Google

fratribus ad ſolatium vitæ portionem ſuam conferat, dicente Apoſtolo de erogatione maximè ad domeſticos fidei ; ita & vniuerſi Monaſterij fratres ſuis ſinguli vicibus, prout quis habet, ad hanc ingredientes Monaſterium deferunt formam filio veſtro communiter cum omnibus profuturum. Quod ſi vtræque vobis graues ſunt voces, vt nec Deum audiatis pauperibus erogando, & filij animam redimendo ; nec noſtrum conſilium partibus diuidendo, & auferendo ab eo ſæcularem ſubſtantiam, vel nudum & ſolum filium Deo largite ; itaut iureiurando per ſacroſancta Euangelia promittatis ei, vlterius eum de veſtra patrimonij ſubſtantia nihil habere : vt firmiter iam perſeuerans in Domino, ſciat ſe de ſæculo nihil ſperare, cum ſe à vobis, & ab eo viderit alienum, ſolummodo ſuperna deſideret. Quia hoc expedit animæ illius, vt aut ordinatus à vobis vadat ad Dominum, aut pro eo exheredatus à vobis felicius magis pergat ad Deum ; clamans Deo, quem ſequitur nudus : *Tu Domine reſtitues mihi hereditatem meam.* Tantum eſt vt nihil habeat de ſæculo, quod viuis vobis aut mortuis de veſtris facultatibus iam ſperet. Quia cui ſemel crucifixus eſt mundus, denuo ab eo redelectari non debet. Nam ſi ex toto nihil de eo ordinatè volueritis, cauſam eius puto vobis diuino reſeruari iudicio. Eum vero certiſſimè ſciatis, plura à Domino recipere, quam contempſit ; cum Dominum ſibi fecit, quem nudus ſecutus eſt, debitorem. Recipiet enim in cœlis filius veſter ſine dubio multa, promittente ei Domino in Euangelio, dicens : *Qui reliquerit aurum, aut argentum, aut poſſeſſiones, aut domos propter me, centuplum accipiet in regno Dei, inſuper & vitam æternam.* Hæc audiens filius veſter paratus eſt, ſi vultis relinquere vobis totum, vt apud Dominum centuplum valeat inuenire : quia de omnibus Dominus noſter eſt nobis idoneus. Nam quid illi ſufficit, cui ipſe Dominus non ſufficit ?

Gal. 7.

Pſal. 15.

Matt. 19.

CAP. XCII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De honore vel gradu poſt Abbatem cæteris denegando.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

CAuere debet Abbas, ne quem ſibi aliquando ſecundarium adiudicet, vel in tertium aliquem conſtituat locum. Quare ? vt cum nullum elatum de honore reddiderit, & ſanctè agenti ſucceſſionis ſuæ honorem promiſerit, certatim omnes in bonis actibus, vel in humilitate faciat propenſare ; ſicut de potiore gradu contendentibus Apoſtolis Dominus indicauit, cum in medio eorum infantem deduxiſſet, & dixit : *Qui vult eſſe inter vos fortior, ſit talis : & qui vult eſſe inter vos maior, ſit veſter miniſter,* & iterum dixit Dominus diſcipulis ſuis : *Quicunque prius fecerit præcepta mea, & ſic docuerit, hic maximus vocabitur in regno cœlorum.* Vnde ergo ſequens hanc humiliando formam, hoc ſemper omnibus fratribus dicere debet Abbas : Fratres & filij mei, quicumque de vobis hoc elaborauerit, vt diuinis præceptis in omnibus obediens, vel per omnia Regulæ obtemperans, vel meis actibus ſimilis inueniatur ; quicumq ; ad hoc

Matt. 18.

Matt. 5.

Digitized by Google

conſcenderit, vt doctrinam meam compleat factis; quicumque mores ſuos, non in ſua propria voluntate & arbitrio, ſed Dei obedientia per me tradiderit corrigendos; id eſt, non in ſuperbia, ſed in humilitate; non in multiloquio, ſed in taciturnitate; non in odio, ſed in gratia; non in dolo, ſed in caritate: non in ira, ſed in pace; non in ebrietate, ſed in ſobrietate; non in ſatietate, ſed in parcitate; non in ſcandalo, ſed in continentia; non in murmurio, ſed in obedientia; non in tarditate, ſed in agilitate; non in contentione, ſed in aſſenſione; non in leuitate, ſed in grauitate; non in vaniloquio, ſed in paucis ſapientię verbis; non in riſu multo aut excuſſo, ſed in patientię lacrymis; non in luxuria, ſed in caſtitate. Hęc ergo omnia quicumque de vobis perfectè impleuerit, non ſolum meo, ſed Dei iudicio tempore mortis meę ſcholę Dei ordinabitur magiſter, artem Dominicam, quam ipſe iam perfectè adimplet, Chriſti diſcipulis monſtraturus. Nam quomodo ad honorem maiorem quis poterit iuſtè conſcendere, ſi honoris ipſius merita in diuinis prędceptis non valuerit adimplere? Vel quomodo monitiones maiores didicerit, qui non factis effecerit diuinis, quomodo prędcerit ſcholæ? Quomodo aliena poterit vitia emendare, qui ſua neſcit acta corrigere? Vel quomodo ſub diſciplina poterit alios regere, qui culpas diſciplinę in ſe non potuerit emendare? Ideoque niſi qui prius fuerit in omnibus perfectus diſcipulus, dignus non poterit eſſe magiſter. Cum hoc ergo Abbas ſępè Congregationi prędixerit, & nullum certum reddiderit de honore, ſemper eorum confundat gradus, vicibuſque ad menſam ſecus ſe ſedere faciat, vicibuſque in oratorio iubeat ſecus ſe vniuerſos ſtare, vniuerſos vicibus poſt ſe Pſalmos imponere; vt nullus de ſecundo honore iam reddatur elatus, ſiue de vltimo gradu aliquis ſe faciat deſperatum. Ergo cum nullus de multis ſecundo in gradu erigitur, & per incertum ſpei vnuſquiſque ad percipiendum honorem, ſi ſe ſanctè tractauerit, de ſe hoc ſuſpicet iudicare, & per bona acta ſua eligi ſe poſſe quandoque in Abbatis honorem confidat; vt dum pro incerto nullus deſignatur, ſed benè & ſanctè agentibus honor promittitur, ita ſit, vt dum omnes cupiunt gradum obtinere honoris, ſupradicta Dei prędcepta in ſe feſtinent implere; & ſi non propter timorem futuri iudicij, tamen vel propter prędſentis vitę honorem contendendo certatim poſſint omnes perficere, vt cum grandis fuerit Congregatio, vt per nullos gradus honoris diuerſi deſcenderint, nullis ſibi antecedentibus non poſſit de ſe vltimus deſperare; nec item ſecundus, omnibus poſt ſe poſitis poſſit elatus gaudere, & iam ſecurus de ſolo honore cauſam Dei in ſe negligat adimplere; iamque magis ſperare prędſentia quam futura: quia generaliter tale eſt genus humanum, vt plus amet quæ videt, quam quæ non videndo ſperat. Ergo ſicut ſupra diximus, cum incertos poſuerit diuerſorum gradus, & omnes ſatagentes viderit in hunc aliquando velle ſe peruenire honorem, certatim feſtinent adimplere, vt per bona acta placeant ordinari; vt vnuſquiſque oſtendens opera ſua ſancta Abbati & Deo, in hoc honore de ſe poſſe conſentire Deum & Abbatem dignè de ſe ſuſpicent

cent indicare: cum inuicem sibi & zelo boni honoris & desiderio propensiores extiterint, tunc coguntur in se Deo & Abbati omnia sancta & bona ostendere, cum perfectorum merita cœperint sperare; & modo iam in se factis ostendere, quod cæteros postea verbis cupiunt edocere. Nam & ideo æquales omnes habere constituimus gradus, & nullum in secundo honore constituendum, ne fortè, sicut dicit scriptura, *erunt nouissimi primi, & primi nouissimi*; huius fortè fratris in Monasterio ante obitum Abbatis debeatur ingressus, quia iam aut aliqua Regula approbatus, aut certè, vt de multis in Vitis legitur Patrum, propter humilitatis desiderium Monasteria vel Congregationes suas absconsè deserentes, subiugare se alieno malunt imperio. Et quia non priuat bonis Deus ambulantes in innocentia vel humilitate; & non potest abscondi ciuitas super montem posita, nec lucerna accensa, non sub modio, sed super candelabrum posita illucescit, quid si fortè de negligentioribus suis fratribus aliquem se viuo Abbas in secundum gradum iam designet, & cum huius supradicti tanti viri scholam noui Monasterij per humilitatem celatam magnus vir intrauerit, & eius quotidie vltro perfecta claruerint opera, & cum despectione agitur Monasterij nouellus discipulus, agnoscatur factis Christi miles antiquus. Nonne cum hunc talem subito Abbas agnouerit, negligenter iam ordinatum secundarium, proprio sæpè pœniteat facto, & suo iudicio efficiatur reprobus, cogitat dissipare quod fecerat: cum non est dignum vt melior sub deteriore consistat; & hic verbis imperet, qui imperata factis non possit adimplere. Ergo suspensus honoris gradus habeatur in omnibus, & ostensis beneplacitis quandoque promissis hoc Abbas fratribus suis sæpè verbis spondeat, dicens: dabit Dominus honorem huic qui sanctis eum prouocauerit factis, nec fraudabit eum desiderio suo, à quo nec Deus ipse fraudatus est à lucro suo: & prouidet Deus discipulis per ipsum aliis quod opus est, cum prius de ipso Magistro ipse nihil cœperit indigere. Ergo dum in hanc sitim honoris omnes fratres Abbas viderit anhelare, & certatim opera sancta in bonis præceptorum Dei desideriis diuersos se ostendere, consideret semper animo, & oculo scrutetur, qui diuersis in agone obseruantiæ superior vel perfectus extiterit; & iam tempore mortis suæ vocatis omnibus ante se fratribus, dicat eis: Benè vos quidem omnes in obseruatione sancta egistis; benè acta vestra Dei semper præbuistis aspectibus: & vocato subito nomine illius, vel apprehensa manu eius, quem meliorem in omni perfectione semper absconsè cæteris iudicauit, dicat omni Congregationi: Audite me filij, Trinitas sancta nouit, cuius iudicio hic eligitur, quia vobis omnibus in omni obseruatione mandatorum Dei, id est, in taciturnitate, in obedientia, in fide, in pace, in gratia, in patientia, in bonitate, in simplicitate, in vigilantia, in sobrietate, in continentia, in castitate semper melior extiterit iste. Matt. 19.

Digitized by Google

CAP. XCIII. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De ordinatione noui Abbatis electi de omnibus à priore.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

IDeoque iudicio Dei, & teſtimonio meo vobis paſtor eligitur, & vobis Abbas à Domino, cui ſemper de bonis actibus placeat, ordinatur, gregem Domini futuro iudicio reconſignaturus ſuſcipiat. Videte, fratres ne quis hanc ordinationem animo malo ſuſcipiat, & Chriſtum contemnat, cuius vicem in Monaſterio vobis iſte acturus eſt. Poſt hæc acta ſtatim oratione ab omnibus facta, accerſitur ſtatim Præſul Eccleſiæ ipſius territorij, vt teſtimonio eius Clericatus officij, mutato Epiſcopi manu nomine eius in Abbatis honorem, in diptico poſt nomen prioris eius iam miſſa Altaris in oratorio à Clerico recitetur, ipſo oblationem fratrum offerente. Si tamen Abbas adhuc defunctus non fuerit, & adhuc deletus à viuis non fuerit, tunc poſt nomen maioris. Nam poſtquam defuncti nomen inter quieſcentes migrauerit, noui nomen in capite ſcribatur. Mox ergo celebrantes in oratorio Miſſas, cum explicauerint præſente, vt diximus, Pontifice, vel cuncto ordine Clericatus officij, data ei à Priore pace, vel ſubſequente Congregatione, tradat ei in manum Regulam hanc, ſimul & petitas claues à Cellarario de enticis Monaſterij, & breuem rerum vniuerſarum, ferramentorumque, & codicum vel vniuerſorum mobilium; & collata ſingulorum teſtamento omnia ante Pontificem aſſignentur. Nam dicat, cui dat Regulam hanc præſente Pontifice, vel vniuerſo officio eius, vel ſua Congregatione; Accipe frater legem Dei, hanc Regulam, in qua obſeruantibus æternam prouideas vitam; negligentibus ſempiternum proponas iudicium. Hic anima vincit, aut petit; hic vita aut amittitur aut tenetur; hic pendet iſtarum quas conſpicis animarum à te Dei exactio De hoc breue gregis iſtius in iudicio Domini poſt me tu facturus es rationem. Memento frater, memento, quia plus cui creditur, plus ab eo exigitur: & eſto iam ſollicitus, & noli eſſe ſecurus de lupi voracibus faucibus diabolicas inſidias gregi tuo futuras; ſed & vulneribus animarum, vel ruinis culparum, quibus artibus vel monitionibus ad ſalutem animas valeas reſtaurare. Eſto iam quantum potes vigilans & ſollicitus; quia vſque hodie fuiſti ſecurus. Hæc cum compleuerit, Regulam iſtam tenenti in manu iterato dicat: Abbas, ingredere oratorium Domini; & ſta in loco meo cum Congregatione iam tua. Alliget ſummus Sacerdos orationibus ſuis in geſtis cœlorum, quod ſuſcepiſti in terris, & poſt hæc dicta tradat ei pallium ſuum: quo accepto oſculetur qui acceperit manum dantis; & cum acceperit mox ingreſſus cum ſacerdote nouus Abbas cum Congregatione iam ſua in oratorium, & ſtans in loco prioris, poſtquam Sacerdos pro eo orationem effuderit, ſtatim vadat nouus Abbas ad altare, & ponat ſuper illlud Regulam: & dum eam ponit, quam accepit, dicat retro omnis Congregatio vna cum ipſo hunc verſum: *Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis;* cum gloria, & cantilena. Quæ cum perdixerit, mox clara voce proſternens ſe in orationem

Pſal. 67.

Digitized by Google

pauimento, expetat pro se orari iterum Sacerdotem; quod & retro Congregatio similiter pauimento adhęreat. Et surgentes post completam orationem osculetur genua Sacerdotis, & erigatur ei ad pacem. Deinde omni officio eius pacem contradat, deinde Præpositis, vel omni Congregationi: & sic exeat disciplinæ, tradens claues manu sua Cellarario. Mox vadens & orationem cum omnibus complens sine Sacerdote, iam ipse petita benedictione, in cathedra sedeat prædecessoris: & venientes primo Præpositi, deinde omnes eius genua osculentur. Mox surgens vadat ad iacentem Priorem, & osculetur genua eius; & porrigatur ad pacem ei. Post acceptam pacem quondam Prior dicat omnibus: Fratres, & pro me orate, vt rationes animarum vestrarum transactas vna cum mea possim in die iudicij ante Dominum discussorem integras exponere, & fideliter consignare: & quomodo vos constabiliuit Dominus in terris, & meos benè exitus susceipere dignetur in cœlis. Vnde si post hoc fortè melioratus ipse Abbas, defunctus non fuerit, omnem licentiam, vel potestatem, ordinationemque, vel honorem pristinum disciplinæ ipse recipiat. Et merito; cui Deus ad hoc ipsum reddidit vitam: nihilumque sibi nouiter ordinatus ex illa hora vsque ad diem veræ mortis eius de honore constituto vindicet. Et cum ei certus aduenerit dies mortis, qui iam sub præsentia Sacerdotis pridem extitit ordinatus, sine dubio ipse succedat: ita tamen, si casus superbiæ vel elationis eius non deposuerit merita. Ergo cum nihil illo viuo sibi vsurpauerit de honore, sed hoc tota mentis intentione assumat, & diligenti obseruatione custodiat, vt non iam de honore designato reddatur elatus, sed in melius magis acta sua de præceptis Dei in Regula constitutis quotidie de se, coram Deo & fratribus, vel omnibus hominibus, præbeat: & plus se ex tunc in verbis & factis in ipso habitu humiliet, quam antea pro ipsius humilitatis gratia fuerat incuruatus; vt eum omnes æstiment humiliorem & viliorem omnibus magis post designationem honoris effectum, quam ante, vt quasi profectus merito in se Domini impleat sententiam dicentis: *Qui vult inter vos esse fortior, sit vester vltimus*, & qui se humiliauerit, merito exaltetur: tamen propter honorem, quem Sacerdos orationibus constituerat, & manu sua post Abbatis prioris, cum infirmaretur, in diptico Monasterij nomen scripserat, & suo honorabilis eum prior & verus Abbas iudicio elegerat; & quod ante non licebat per Regulam, pro oratione Sacerdotali, & ipsius Abbatis electione, & magis propter additam & augmentatam in eo humilitatem, secundarius iam iudicetur. Quod nomen non suo iudicio præsumpsit, sed perfectæ obseruantiæ in eo merita elegerunt: nam Regula ideo vetat constitui secundarios propter elationem & superbiam. Nam istum per actum bonæ obseruantiæ, vel nimiam humilitatem & Deus elegit, & Abbas concessit, & Sacerdos ordinauit; sed constitui adhuc vita prioris reddita non permisit. Vnde ex illa die quasi iam spiritalis Cæsar designatus secus Abbatem sedeat; alium chorum psallentium contra Abbatem teneat in oratorio, post ipsum calicem ad mensam accipiet, & post Matt. 20.

Digitized by Google

ipsum in orationibus habeatur; & vbicumque Abbas ambulauerit, ipse locum pro se suscipiendi, vel vitia fratrum emendandi, vel excommunicandi licentiam habeat attributam. Quod si excommunicatus frater satisfacere ei consuetè noluerit, reseruata culpa eius Abbati, ipse vero vsque ad aduentum in reatu excommunicationis permaneat. Omnia ista ex delegatione ambulatis exerceat, & in omnibus absentis agat vices Abbatis. Sed hoc ipsum non suo iudicio sibi defereus, sed iussu prioris & veri Abbatis: cum ei per præceptum permittitur, tunc licentiam habeat aliquid ordinare, aut in hoc honore credat se posse consistere. Nam omni hora omnibus iudicans se esse æqualem, & magis, si vult esse perfectus, & dignè vult ad quod deputatus est peruenire, humiliando se vniuersis fratribus suis, magis se omnibus inferiorem adiudicet, & viliorem, se vniuersis vltimo cordis credat affectu. Quia tales nouit Dominus exaltare, dicente
Matt. 23. scriptura: *Qui se humiliat, exaltabitur.* Nam hoc cauere semper ipse frater debet, ne aliquando de prouiso honore cordis elationem assumat, & in aliquam prorumpens superbiam, in aliqua parte aut humilitatis aut præcepti diuini corruens, Regulam sicut prius obseruabat, minus aliquid modo adimpleat, iam designato horrore securus. Et mox sciat pro certo, quia cum Abbas frequenter in aliquas culpas, quem elegerat, non in maius proficientem, sed per negligentiam magis deterioratum eum aspexerit, & monitus ab Abbate non emendauerit se; & nomen eius deleat, quamuis Sacerdos rogatus ab Abbate, de diptico; & ipse in suum rediens numerum iudicetur negligentibus coæqualis; & excommunicationi consuetæ subiaceat, qui culpas non vitat: quia per negligentiam perdidit, quod interuenerat; & recipiat quod admiserat. Et postquam fuerit inferiori redditus merito, à latere iam deiungatur Abbatis: & ex illa iam die ab Abbate alius frater de omnibus iam oculo & animo quæratur, superior negligenti, qui & ipse electus absconsè quotidie tempore mortis suæ, manu sua Abbas eum apertius indicet, iustè & merito omnibus præponendum ordinatione primatus. Et reprobi isti, qui per negli-
Gal. 5. gentiam de summo honoris culmine cadunt, audiant Apostolum sibi dicentem: *Benè currebatis, quis vos impedinit?* Satanas qui elatos deponit. Et antequam dilectus reprobus fiat, & in negligentiam conuertatur, au-
Apoc 3. diat quid eum quotidie conueniat scriptura, dicens: *Tene quod habes, ne alter accipiat coronam tuam.* Et qui audierit, & non obseruauerit, sibi imputet cum ceciderit: quia à Domino superbi ac negligentes & indigni ideo deponuntur, vt dignè obseruantes præceptum Dei, aut humiles exaltentur. Quia apud iustum iudicem Dominum non est personarum acceptio: nec vult aliquid præstare indignis; cum solos iustos, bonos, & sanctos nouit diligere, & ipsis solis de præsentis vitæ honore, & de perpetuæ coronæ retributione sit debitor.

Digitized by Google

CAP. XCIV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

Si subito Abbas moriatur, quo ordine de incertis fratribus Abbas alius constituatur, cum se viuo nullum designauerit meliorem, & dum subita eum mors peruerterit.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

REpentinum humanitatis casum considerantes, & aduentum, vt assolet, subitæ mortis, hoc de incertis inueniendum ad ordinationem conuenienter taxauimus; vt de incertis certa possit ratio inueniri. Cum ergo superius diximus, diuersorum Monasteriorum confusos debere esse gradus, & nullum certum redhibere de honore secundorum; cum ergo non iudicauerit Abbas viuens post se ordinandum, quem cæteris probauerit meliorem, qui si subito migret ad Dominum, respondemus quid, ne cum vnusquisque de suo iudicio successionem præsumens, vniuersos in seditionem exagitet, & studiosam partibus pugnam scandali domum pacis faciat in contentionem conuerti, ideo hoc decernimus, vt iudicio Pontificis ipsius territorij & Cleri quæratur Abbas Sanctissimus, qui acceptam hanc Regulam supra hanc Congregationem ad vicem prioris defuncti, supra omnes fratres triginta habitet diebus: & ipse consideret secundum huius Regulæ constituta, quis superior de omnibus obseruantia poterit inueniri. Qui ergo Abbas tricesimo die coram illo Sacerdote vel Clero, per sacrosancta iurans Euangelia, dicat se à nullo promissionibus vel adulationibus esse redemptum; sed in causam Dei quam inuenerit integrè pandere. Mox vero stante ante eum omni Congregatione subito apprehendat eius manum, quem inuenit in omnibus meliorem, in omni obseruantia mandatorum Dei, vel Regulæ constitutæ; & tunc demum in eo, ab illo Pontifice vel Clero ipsius territorij secundum huius Regulæ constituta, vt superius diximus, primatus ordinatio celebretur.

CAP. XCV. INTERROGATIO DISCIPVLI.

De ostiarijs Monasterij.

RESPONDET DOMINVS PER MAGISTRVM.

DVobus fratribus ætate decrepitis cella intra regias Monasterij propè constituatur; qui deputati ibi & claudant Monasterium omni hora post exeuntes, & aperiant ingredientibus, & aduenientes nuntient Abbati. Nam & hoc obseruare debent ipsi duo senes quotidie, vt horis quibus oportet in Monasterio legi, seratis regiis Congregationi se iungant, vt legentes audiant; & cum ad opus diuinum oratorij index sonauerit, seratis item regiis ad opus Dei oratorio præsententur. Ad opus laboris hoc quærantur quod possint pro ætatis possibilitate implere, id est, aut si artes sciunt; aut certè si nesciunt, in quo possunt quotidie septimanarios adiuuent: tamen labori alio non querantur, si propter opus aperiendi & claudendi omni hora occupantur. Annonam canum à Cellarario ipsi accipiant, & eis cum aqua, vel coquinæ remanente iuscello ministrent. Animalium intra Monasterium curas, adiuncto in septimana illorum

hebdomadarij ſolatio, ipſi adimpleant, & regiæ mundicias ipſi exerceant: vel intra eam cicendelum ſuſpenſum & factum incendant quotidie; vt noctu foris cuiuſuis, aduenientis cognoſcatur ingreſſus. Qui ſenes, vt ſuperius diximus, pro honore ætatis cum Abbate manducent, ſecundum formam perfectæ humilitatis, vt ſancta Eugenia demonſtrat, quæ dixit, nec ipſis ſe ſuperiorem velle oſtendere. Nam talibus dicit ſcriptura perfectis:

Eccl. 3. *Quanto magnus es, tanto humilia te: & apud Deum & homines inuenies gratiam.* Omnia vero neceſſaria intus intra regias eſſe oportet; id eſt, furnum, macinæ, refrigerium, hortos, vel omnia neceſſaria; vt non ſit frequens occaſio, propter quam frater multoties foras egreſſi, ſecularibus mixti fortè à religioſorum oculis viſi, ad damnationem potius noſtram ab eis pro Angelis adoremur; & *Benedicite* nobis non meritis indignè dicatur, cum fortè ſancti putemur eſſe, quod non ſumus: aut magis per irriſionem quorundam infidelium vileſcat in publico vel plateis ſanctus habitus ambulando. Cum ergo hæc omnia intus fuerint conſtituta, clauſa ſit ſemper Monaſterij regia: vt intus clauſi cum Domino fratres veluti à ſæculo ſint iam cauſa Dei in cœleſtibus ſeparati. Quæ regia Monaſterij à foris circellum habeat ferreum in fimella, quo ab aduenientè concuſſo, cuiuſlibet ſuperuenientis intus indicetur aduentus.

EXPLICIT REGVLA MAGISTRI.

GRIMLAICI PRESBYTERI REGVLA SOLITARIORVM

IN NOMINE DEI SVMMI INCIPIT

PROLOGVS REGVLÆ SOLITARIORVM.

DILECTISSIMO PATRI IN CHRISTO atque æquiuoco meo Grimlaico venerabili Sacerdoti perennem in Saluatore ſalutem.

QÆRENVMERO dum in auribus veſtris omne, quod mihi de meipſo diſpliceret, expoſui, ſuggeſſiſtis mihi, vt Regulam Solitariorum, videlicet Cœnobitarum, deſcriberem, mihique ipſi iugum ſeruitutis imponerem. Ego autem hoc diu multumque reniſus ſum agere, ne fortè vires meas excederem, immo ne iactantiæ lapſum incurrerem; verens pariter ne ab aliquibus

Digitized by Google

quasi noua condens præsumptuosus putarer, ac ne mihi illud antiquum obijceretur prouerbium : Quid necesse est in mari mittere pisces, aut in flumine aquas ? Sed cum post multos dies reminiscì cœperim, quod numquam moris fuerit sanctis Patribus inuicem prouocare, inuicem inuidere, sed vnumquemque in ordinanda domo Dei pro viribus suis obtulisse ; malui imperio iussionis vestræ obtemperare, quam voluntatem meam facere. Vnde & ego mox iniuncti me operis labori suppositi, atque hinc inde orthodoxorum Patrum sententias exemplaque diuersa decerpsi, & ex his hanc Regulam componere sategi. Eorumdem quippe nomina, quorum sententias ad hoc opus assumpsi, ob prolixitatem capitulorum vitandam, partim intus in serie, partim deforis in ipsis marginibus impressi. Et ne aliquis compilatorem vocitaret, hoc potissimum fieri curaui. Scio namque, Domino pronuntiante, quia *qui à semetipso loquitur, gloriam propriam quærit.* Mea quoque dicta licet sint exigua, tamen inter Sanctorum flores eloquiorum solito nomine meo imprimere curaui. Qua de causa humiliter obsecro, vt si cui hæc scribilis videtur, præfata Sanctorum vocabula, sicuti nunc sunt adnotata, adnotare non omittat. Nostraciſmos denique & barbariſmos, necnon & ipsos præpositionum casus in hoc opusculo seruare contempsi : quia indignum vehementer fore censui, vt verba Christi vel Sanctorum Patrum sub regula perstringerem Donati. Io. 7. 18.

Hanc nimirum Regulam de Sanctorum floribus, quasi de magnis fluminibus pelagique gurgitibus excerptam, in modicos riuulos, hoc est, in sexaginta nouem capitula diuidere curaui Et primo omnium de abrenunciatione sæculi, & de actiua vita & contemplatiua pauca collegi capitula. Deinde quomodo solitaria conuersatio constare debeat, & de vita ac moribus Solitariorum aliqua adnexui capitula. Inter hæc quidem de præceptis Redemptoris nostri tria tantum capitula inserui, quatenus Solitarij in lege Domini die ac nocte meditantes, & ipsa Christi mandata sedulo ante oculos mentis simul & corporis reuoluentes, semper deuotiores atque feruentiores existant. Postea quoque ad actiuam vitam veniens, quid vel quantum de cibis & potibus, quidve de vestimentis aut lectualibus habere vel vti debeant, determinaui. Addidi etiam modum & tempus ieiuniorum atque abstinentiæ. Subiunxi quoque locis congruis pauca de virtutibus & vitijs : & vt cautos facerem Solitarios, quibus modis miracula operari soleant intimare curaui. Ad vltimum autem de perseuerantia boni operis vnum tantum capitulum posui.

In his ergo omnibus vbicunque aliquibus clausulis enucleandis necessitas extitit, morem fluminis imitari studui. Fluuius quippè dum per alueum defluit, si valles concauas ex latere contingit, in eas protinus sui impetus cursum diuertit ; cumque illas sufficienter impleuerit, repente se in alueum refundit. Ita nimirum vbicumque inter sacra Sanctorum eloquia aliquam obscuritatem congruæ ædificationis reperi, quasi ad vi-

Digitized by Google

cinam vallem explanationis vndam retorsi: & dum ipsam obscuritatis vallem sufficienter expositam perspexi, rursus ad sermonis propositi alueum recucurri. Sed non hoc meo sensu vel studio, sed Sanctorum Patrum oraculis annuentibus peregi.

Hoc sanè, Pater venerande, tam vos, qui ad istud opusculum peragendum me excitastis, quam omnes qui hæc fortè lecturi sunt, contestor & obsecro; vt quicquid in rebus istis quæ vtcumque digestæ sunt, reprehensionis inuenerint, vitio meæ rusticitatis adscribant, mihique dignanter indulgeant: Ea autem quæ secundum fidem Catholicam dicta probauerint, Deo deputent; qui dat omnibus affluenter, & non improperat. Ego quippè dum studui præceptum iubentis implere, etiam maiora viribus meis præsumpsi suscipere; sed tamen ipsa obedientia valde mihi erat necessaria. Hac quidem nactus occasione Regulam, quam non habebam, modo habeo. Ceterum de accuratione dictionis elucubratæ non satago; quia quod à Magistris negligendo non didici, id exhibere loquendo nequiui.

Id ipsum autem quod scripsi, non ingenio meo fretus, sed orationibus vestris auxiliantibus peregi. Solent namque medici, ex multorum speciebus pigmentorum in salutem poscentis quoddam genus medicamenti componere, nec seipsos præsumunt fateri creatores herbarum, vel aliarum specierum; sed ministros se esse in colligendo & conficiendo asserunt. Ita & ego, non auctor huius operis, sed minister in colligendo extiti. Ex quarum tamen compositione specierum salus efficitur ægrotantium. Sic etiam, sic fortsitan meæ deuotionis labor vestræ caritati, Domino opitulante, aliquid proficere valebit. Non enim, vt reor, tam sollicitè mihi hanc Regulam scribere iniungeretis, nisi eam diligeretis, & nisi ad propositum vitæ solitariæ quandoque venire voluissetis. Sicut enim me piæ deuotionis affectu exhortati estis, vt eam scriberem, ita nunc vos humiliter deposco, vt eandem sæpius diligenter legere studeatis; quatenus animus vester quodammodo exterioribus molestijs fatigatus, ad seipsum redeat, & quo maximè festinare debeat, intelligat. Quid ergo in hac vita laboriosius, quam terrenis desiderijs æstuare? Aut quid securius, quam de huius sæculi vanitate nil appetere? Qui enim hunc mundum diligunt, turbulentis eius curis & sollicitudinibus conturbantur. Qui autem ab eo recedunt, & solitariam vitam expetunt, futuræ pacis requiem, quam illic expectant, hic iam quodammodo habere inchoant.

Quapropter quæso tam vos, quam omnes Deum diligentes, vt nemo hanc Regulam spernat, neque ab hac instructione pauore perterritus refugiat: quia via salutis non aliter nisi angusto initio est incipienda. Vnde Dominus ait: *Contendite intrare per angustam portam.* Et iterum: *Arcta & angusta via est, quæ ducit ad vitam; lata & spatiosa, quæ ducit ad mortem.* Nihil ergo in hac constitutione asperum, vel oneroſum, nihil graue spero me scripsisse: sed si quid paululum restrictius, dictante æquitatis ratione in ea institui, hoc propter emendationem vitiorum, & conseruationem

Matt. 7. 13.

seruationem virtutum feci. Quisquis igitur hanc Regulam bono animo & plena deuotione voluerit obseruare, in præsenti adhuc sæculo positus, ad virtutum culmina, Deo fauente, poterit scandere; & post huius vitæ terminum, cum sanctis & electis Dei in cælesti regno gaudere, & cum ipso Domino & Angelis eius in perpetuum feliciter poterit viuere; & non solum viuere, sed etiam conregnare. Cunctipotens Deus animum vestrum ad hanc institutionis obseruantiam festinanter adducat, & per eandem obseruantiam ad regna cœlestia perducat, Amen.

Explicit Prologus.

INCIPIT TEXTVS REGVLÆ.

Cap. I. *De generibus Solitariorum.*

PRIMVM igitur indagare oportet, cur Monachus, vel cur Solitarius vocatur, & sic demum, auxiliante diuina clementia, ad cætera exponenda rite transeamus. Monachus enim Græca etymologia vocatur, eo quod sit singularis. Monas enim Græcè, Latinè singularitas dicitur. Ergo Solitarius interpretatur vocabulum Monachi. Idcirco enim siue dicatur Monachus siue Solitarius, vnum atque idem est. Sed iam videamus quot sunt genera Solitariorum, Duo sunt namque genera Solitariorum; vnum Anachoretarum, id est, eremitarum; alterum vero Cœnobitarum, hoc est, Monasteriale. Hæc autem amborum genera non conuersionis feruore nouitio debent institui, sed diuturna Monasterij exercitatione prius debent probari, quatenus probati ad perfectionis culmen, Domino miserante, conscendere valeant. Præterea quoque sæpè dubitatum est à multis à quo potissimum Monachum eremus cœpta sit habitari. Quidam enim altius repetentes, à beato Helia & Ioanne sumptum dicunt exordium: alij autem asseuerant beatum Antonium huius propositi esse caput. Macarius vero discipulus beati Antonij affirmat Paulum quemdam Thebæum in nouo testamento rei istius fuisse principem; quod & verum est. Sciendum vero, quod à tempore beati Antonij cœperunt Cœnobitarum solitarij, hoc est, retrusi. Sed quis primus fuisset retrusus, difficile reperitur; non enim solummodo in Cœnobijs, sed etiam in ipsis eremis antea habitabant retrusi. Priscis denique temporibus hi qui prius in Monasterijs erant retrusi, qui iam didicerant per multa experimenta contra diabolum pugnare, ipsi quoque benè instructi, atque sicut aurum in fornace probati, fraterna ex acie ad singularem pugnam eremi, securi iam sine consolatione alterius, sola manu vel

Digitized by Google

brachio contra vitia carnis vel cogitationum, Deo auxiliante, dimicatur; pergebant. Horum exemplum beatus Arnulphus Episcopus tenuit, qui secundum Domini præceptum omnia quæ habuit, vendidit, pauperibusque distribuit. Et non solum temporalia reliquit omnia, sed etiam Episcopatum, quem post amissionem bonorum temporalium, Domino largiente, suscepit, ipsum dimisit; & postea cellulam retrusionis expetijt, ibique multis diebus sese ad exercitandum in diuinis cultibus Domino mancipauit. Deinde vero post multorum curricula annorum assumpsit alas sicut columba, hoc est, virtutes spirituales, & ad eremum conuolauit; ibique Dominum nostrum IESVM-CHRISTVM expectauit, vt illum saluum faceret à pusillanimitate spiritus & tempestate. Qui veniens non solum saluauit eum, sed ad æthera transuexit feliciter coronandum. Idcirco enim exemplum tanti viri huius hic inserere studui, vt ab eo discant solitarij, omnia caduca despicere, & cœlestia totis viribus appetere.

CAP. II. *De præceptis altioribus Monachorum, vel Solitariorum.*

ALtiora enim sunt præcepta quæ dantur Monachis vel sæculo huic renuntiantibus, quam illa quæ dantur fidelibus in sæculo communem vitam agentibus. Monachis & Solitarijs dicitur: *Si vis perfectus esse, vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus; & veni, sequere me.* Et rursum: *Omnis qui reliquerit domum, aut fratres, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit,* Hæc & huiusmodi præcepta specialiter solis congruunt Monachis Solitarijsque. Et quanto singularia, tanto potiora & eminentiora. Hæc vero quæ sequuntur quasi minora minoribus generaliter dicta sunt omnibus. *Qui non accipit* inquit Dominus, *crucem suam, & venit post me, non est me dignus.* Et iterum: *Omnia quæ vultis vt faciant vobis homines, eadem & vos facite illis. Dico autem vobis: Nolite resistere malo.* Item ipse: *Diligite inimicos vestros; benefacite his qui vos oderunt, &c.* Monachis enim siue Solitarijs dicitur, vt sua omnia derelinquant; sæcularibus vero, vt sua omnia benè gerant. Illi præcepta generalia benè viuendo transcendunt: isti præceptis generalibus adstringuntur. Ad perfectionem enim non sufficit cuiquam sua derelinquere, nisi etiam semetipsum abneget. Sed quid est semetipsum abnegare, nisi voluntatibus proprijs renuntiare? vt qui superbus erat, sit humilis; qui iracundus, studeat esse mansuetus; qui luxuriosus, sit castus; qui ante ebriosus, sit sobrius; qui inuidus & maleuolus, sit benignus & beneuolus. Nam si ita quisque renuntiat omnibus quæ possidet, vt & suis non renuntiet moribus, non est pro certo Christi discipulus. Qui enim suis rebus renuntiat, sua abnegat; qui vero prauis moribus renuntiat, semetipsum abnegat. Vnde & Dominus: *Qui vult,* inquit, *post me venire, abneget semetipsum, & sequatur me.*

Matt. 19. 21. Ibid. 29.

Matt. 10. 38. ibid. 5. 39.

Id. 7. 12.

Idem. 5. 44.

Luc. 9. 23.

Digitized by Google

CAP. III. *De quatuor ordinibus hominum qui erunt in die iudicij.*

SCiendum quoque est, quia quatuor ordines hominum erunt in die iudicij, duo bonorum, & duo malorum. Primus ordo saluabitur, & non iudicabitur: id est, qui sua omnia pro Christo derelinquunt, ipsi quidem cum Deo iudices venturi sunt ad iudicium. Vnde est illud Isaiæ: *Dominus ad iudicium veniet cum senibus populi sui.* Ipsi alios iudicabunt, & non iudicabuntur ab alijs. Secundus ordo iudicabitur, & saluabitur: id est, boni Christiani, qui res huius mundi possident, & eas pauperibus quotidie erogant, qui nudos vestiunt, infirmos visitant, & alia his similia implent, quæ Christus facere docet. Hi tales iudicabuntur, & saluabuntur; quibus dicturus est in iudicio Dominus. *Esuriui, & dedistis mihi manducare: sitiui, & dedistis mihi bibere.* Et post pauca: *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi.* Tertius ordo iudicabitur simul & condemnabitur: id est, mali Christiani, qui fidem habere videntur, sed operationem non habent. Isti ad sinistram partem deputabuntur in iudicio, & istis dicturus est idem ipse Dominus: *Esuriui, & non dedistis mihi manducare; sitiui, & non dedistis mihi bibere.* Et post pauca: *Ite maledicti in ignem æternum, qui præparatus est diabolo & Angelis eius.* Isti enim iudicabuntur, & non saluabuntur. Quartus vero ordo erit infidelium, qui non iudicabuntur, sed condemnabuntur. De his ait Psalmista: *Non surgent impij in iudicio, neque peccatores in concilio iustorum.* Resurgent enim impij, non vt iudicentur, sed vt condemnentur; scilicet vt qui sine lege peccauerunt, sine lege pereant. Primus vero ordo, qui sua dereliquerunt, & Christum secuti fuerunt, iudicabunt alios duos sequentes, id est, bonos Christianos vt recipiant bona; & malos è contra, vt recipiant mala.

Isai. 3. 14. Matt. 25. 35. Ibid. 42. Ibid. 41. Psal. 1. 5. Rom 2. 12.

Cum summa igitur deuotione rogemus Deum, vt corda nostra misericorditer tangendo omnia visibilia nos despicere faciat, quatenus ad primum ordinem pertinere possimus. Vindicemus itaque in nobis bene viuendo gratiam tanti honoris: si enim vitam nostram perfectè custodierimus, iudices cum Deo & Apostolis eius in die iudicij erimus. Firmissimè enim hoc credere debemus, quia fidelissimus est ille, qui hoc nobis promittit. Veritas est ipse, fallere non potest. Solitarij, qui sua omnia pro Christi amore derelinquunt, cum Petro Apostolo dicere poterunt: *Domine, ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te; quid ergo erit nobis?* Hoc pro certo scire conuenit, quod Petro tunc respondit, omnibus Solitarijs in Petro respondit. Forsitan est aliquis qui dicat: imitari huius mundi contemptores volo, sed quod relinquam non habeo. Ad hoc vero respondendum est: Multum dimittit ille, qui voluntatem habendi dimittit. Attendere etiam debemus; quod non dixit. *Vos qui reliquistis omnia* solummodo, sed addidit, *& secuti estis me:* quia multi relinquunt sua, & Christum non sequuntur; sicut Crates Philosophus, & alij multi: sequitur enim Christum, qui illum imitatur.

Matt. 19. 27. Ibid. 28.

Digitized by Google

Penſemus igitur quid Petrus dimiſit, qui ſic confidenter loquitur. Retia tantum dimiſit & nauim, & tamen loquitur confidenter: *Reliquimus omnia.* Ac ſi diceret; fecimus Domine quod iuſſiſti, ſcire volumus quale pro hoc præmium daturus es nobis. Ieſus autem non ſolum illis, ſed & cæ-
Ibidem. teris reſpondit, dicens: *Amen dico vobis, quod vos qui ſecuti eſtis me, in regeneratione, cum ſederit filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper ſedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Iſraël.* Magna lætitia & inenarrabilis gloria nobis eſt promiſſa. Hæc ſententia ad omnes pertinet, qui ſua omnia pro Dei amore derelinquunt.

Tranſcendamus autem viſibilia omnia, deſpiciamus tranſitoria cuncta, vt mereamur perfrui cum beatis Apoſtolis æternæ beatitudinis gloria; & vt hoc citius fiat, Domini clementiam quotidie humiliter exoremus, dicentes: Cunctipotens Deus qui nos per ſanguinem Filij tui redemiſti, & ex aqua & Spiritu ſancto voluntariè regeneraſti, fac nos de hac miſerrima peregrinatione ad diu deſideratam citius patriam tranſire, in qua cum beatiſſimis Angelis & feliciſſimis hominibus ſæculo renuntiantibus, per infinita ſæcula regnemus.

CAP. IV. *Quæ ſint veræ diuitiæ.*

QVæ ſint veræ diuitiæ beatus GREGORIVS patenter inſinuat, dicens: Solæ, inquit, diuitiæ verę ſunt, quæ nos virtutibus diuites faciunt. Quæ vero nobis appetendæ ſunt diuitiæ, vel quæ fugiendæ, beatus PROSPER ſatis euidenter oſtendit, dicens: Illæ nobis ambiendæ ſunt diuitiæ, quæ nos ornare poſſint pariter & munire; quæ nos etiam contra impetus hoſtiles armant, à mundo diſterminant, Deo commendant, ditant animos noſtros atque nobilitant. Nobiſcum ſint, intra nos ſint. Diuitiæ noſtræ credendæ ſunt, pudicitia, quæ nos pudicos faciat; & iuſtitia, quæ iuſtos; pietas, quæ pios; humilitas, quæ humiles; manſuetudo, quæ manſuetos; innocentia, quæ innocentes: puritas, quæ puros; prudentia, quæ prudentes; temperantia, quæ temperantes; & ſupra omnia caritas, quæ nos facit Deo & hominibus caros, vitiorum impotentes, ſæculi contemptores, ac bonorum omnium ſectatores. Hæc ſunt non omnium, ſed Sanctorum ſolæ virtutes; non diuitum ſuperborum, ſed humilium pauperum facultates, patrimonia cordium, diuitiæ incorruptibiles morum; quibus non abundant, niſi qui illis carnalibus ex corde renuntiant. Quæ quamuis ipſa ſint bona, vtpote à bono Deo creata; tamen quia ſunt bonis maliſque communia, ſtudent ea ſpirituales viri contemnere, quo poſſint ad illa incomparabiliter meliora, quæ ſunt bonorum omnium propria peruenire. Quoniam non eſt tale bonum quod habent & mali, quale illud, quod non habent niſi boni. Corporale bonum quando habent iniqui, ipſorum eſt præmium: quando habent iuſti, non eſt eorum præmium, ſed temporale ſolatium. Item, boni temporalis amiſſio fit exercitium iuſti, & iniuſti ſupplicium; quia & iuſtus deſiderio cœleſtium captus omnia temporalia ſiue habeat, ſiue amittat, omnino

Digitized by Google

non sentit; & iniquus qui cum delectatione habuit, sine dolore non perdit. Propter hoc igitur eis, qui militant Deo, fugiendæ sunt ex toto corde diuitiæ, quas qui habere volunt, sine labore non quærunt, sine difficultate non inueniunt, sine cura non seruant, sine anxia delectatione non possident, sine graui dolore non perdunt. Apostolus autem Christi militibus dicit: *Volo vos sine sollicitudine esse.* Et idem: *Radix omnium malorum est auaritia, quam quidam appetentes à fide errauerunt, & inseruerunt se doloribus multis.* Ac sic census iste terrenus eis à quibus vitiosè diligitur, non est voluptatum materia, sed dolorum. Hæc de veris & fallacibus diuitijs dicta sufficiant. Quomodo autem quis ad perfectionis culmen conscendere possit, audiamus. 1. Cor. 32. 1. Tim. 6. 10.

Cap. V. *De perfectione iustitiæ.*

SI quis ergo vult esse perfectus, & tollere crucem suam, & sequi Dominum Saluatorem, & imitari Petrum dicentem: *Domine ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te*; faciat hoc quod præcepit Dominus adolescenti, & sufficere ei potest ad perfectionem: id est: *Vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus*; *& veni, sequere me.* In potestate nostra est, vtrum velimus esse perfecti, an non. Non nobis iugum necessitatis imponit, sed potestati nostræ liberum arbitrium concedit, dicens: *Vis esse perfectus*, & in primo stare vestigio dignitatis? *Vende omnia quæ habes, & da pauperibus; & veni, sequere me.* Quicunque ergo perfectus esse voluerit, debet vendere omnia quæ habet, & non ex parte, sicut Ananias fecit & Saphyra, sed totum vendere; & cum vendiderit, nihil fraudare, sed dare omne illud pretium pauperibus; & sic sibi thesaurum in regnum cœlorum præparare. Neque enim hoc ad perfectionem solum modo sufficit, nisi post contemptas diuitias sequatur Saluatorem: id est, relictis malis faciat bona. Facilius, inquit B. Hieronymus, sacculus contemnitur, quam voluntas & voluptas. Multi diuitias relinquentes, Dominum non sequuntur. Sequitur enim Dominum, qui imitator eius est, & per vestigia illius graditur. *Qui enim dicit se in Christo manere, debet quomodo ille ambulauit, & ipse ambulare.* Bonum est ergo Dei seruo, corporaliter remotum esse à mundo; sed multo melius, voluntate. Vtrumque vero optimum & perfectum. Ille ergo perfectus est, qui huic sæculo & corpore & corde discretus est. Magna apud Deum refulget gratia, qui huic sæculo contemptibilis fuerit. Seruis autem Dei cuncta huius mundi contraria esse debent, vt dum ista aduersa sentiunt, ad cœleste desiderium ardentius excitentur. Quid enim in hac vita laboriosius, quam terrenis desideriis æstuare? Aut quid securius, quam de huius sæculi vanitate nihil appetere? Qui enim hunc mundum diligunt, turbulentis eius curis & sollicitudinibus conturbantur. Qui autem ab eo recedunt, propter internæ quietis tranquillitatem, futuræ pacis requiem quam illuc expectant, hic quodammodo habere inchoant. Matt. 19. 27. Matt. 19. 21. 1. Ioan. 2. 6.

Digitized by Google

Cap. VI. *Quod qui sæculo renuntiant, non debent habere hereditates, nec possessiones.*

HI ergo qui sæculum perfectè derelinquunt, nihil debent possidere præter Dominum. Vnde in libro Prosperi ita legitur: Quemcunque ergo possidendi delectat ambitio, Deum, quem colit, qui omnia possidet, expedita mente possideat; & in eo habebit quæcunque sanctè desiderat. Sed quoniam nemo possidet Deum, nisi qui possidetur à Deo, sit ipse primitus Dei possessio, & efficitur ei Deus possessor & portio. Deinde quid vltra quærit, cui omnia suus conditor sit? Aut quid ei sufficit, cui ipse non sufficit? Hunc possidebat, & ab illo possidebatur ille, qui dicebat in spiritu: *Portio mea, Domine, dixi custodire legem tuam.* Et iterum: *Dominus pars hereditatis meæ & calicis mei.* Qui enim possidet Dominum, & cum Propheta dicit: *Pars mea Dominus*, nihil extra Dominum habere potest. Quod si quippiam aliud habuerit præter Dominum, pars eius Dominus non erit: verbi gratia, si aurum, si argentum, si possessiones, si variam supellectilem, cum istis partibus Dominus pars eius fieri non dignatur. Si ergo, inquit Hieronymus, pars Domini sum, & funiculus hereditatis eius, non accipio partem inter cæteras tribus, sed quasi Leuita & Sacerdos viuo de decimis, & altari deseruiens altaris oblatione sustentor: vnde habens victum & vestimentum, his contentus ero, & nudam crucem nudus sequar. Ad Ezechielem quoque dicitur: *Sacerdotes mei, qui mihi in templo meo ministrant, non habeant possessiones: ego Dominus possessio eorum: nec hereditatem, ego Dominus hereditas eorum.* Et ipse Dominus alibi dicit filijs Leui: *Non habebitis partem inter fratres suos, ego Dominus portio eorum.* Hic satis euidenter ostendit, quod hi qui terrenæ hereditatis portionem contempserint, tales se exhibere debent, vt possideant Dominum, & ipsi possideantur à Domino. Qua de re etiam in Collationibus Patrum tale datur exemplum. Quidam frater renuntians sæculo, & dans quæ habebat pauperibus, retinens autem pauca ad opus suum, venit ad Abbatem Antonium. Quem cum agnouisset senex, dixit ei: Si vis Monachus fieri, vade in illum vicum, & eme carnes, & impone corpori tuo nudo, & sic veni huc. Et cum ille sic feciſſet, aues lacerabant carnes & corpus eius. Cum autem peruenisset ad senem, interrogauit, si feciſſet quæ dixerat ei. Ille autem ostendit corpus suum laceratum. Tunc dixit sanctus Antonius: Qui renuntiant sæculo, & volunt habere diuitias, ecce ita impugnantur, & à dæmonibus discerpuntur. Hoc igitur de non habenda possessione dictum sufficiat. Aliud autem de non habenda hereditate dicamus. Venit quidam homo nomine Magistratus, ad beatum Arsenium, deferens ei testamentum cuiusdam parentis eius, qui reliquerat ei hereditatem magnam valdè. Et accipiens senior testamentum voluit scindere illud. Magistratus autem cecidit ad pedes eius, dicens: Deprecor te propter Deum, ne scindas illud. Et dixit ei Abbas Arsenius: Ego prius mortuus sum, quam ille. Ipse autem modo mortuus

Psal. 118. 57.
Psal. 15. 5. Thren. 3. 24.
Ezech. 44. 28.
Num. 18. 20.

Digitized by Google

est, quomodo nunc me fecit heredem? & remisit testamentum, nihil exinde accipiens. Vnde datur intelligi, quod hi, qui sæculum relinquunt, nihil debent habere præter victum, vel possidere extra vestimentum. Præcipuè vero Solitarius qui imitator Apostolorum esse cupit, his tantum debet esse contentus. Et quia non potest quis seruire Deo simul & mundo, propterea voluit Deus cultores suos omnibus renuntiare, vt excluſa mundi cupiditate, diuina in eis caritas posset augeri vel perfici.

CAP. VII. *Quod post abrenuntiationem sæculi non debet quisque diuitias colligere.*

SOlitarij ergo funditus sęculo renuntiantes, ita huic mundo mori debent, vt soli Deo viuere delectentur. Quantoque ab huius sæculi cupiditate se subtrahunt, tanto interna mentis acie præsentiam Dei & sanctorum eius perspicacius contemplantur. Sed sunt multi qui cupiunt conuolare ad gratiam Dei, sed timent carere oblectamentis mundi. Prouocat eos quidem amor Christi, sed reuocat cupiditas sæculi, sicut legitur in Collationibus Patrum feciſſe quemdam Solitarium, qui in horto suo sedulè laborabat, & omnem laborem suum in eleemosynam expendebat, & tantum sibi retinebat, quantum ad victum ipsius sufficeret. Postea vero Satanas immisit ei in corde dicens: Collige tibi aliquam pecuniam, ne cum senueris, aut ægrotare cœperis, aliquid indigeas. Et collegit, & impleuit lagenam vnam nummis. Contigit autem eum infirmari, & putrefieri pedem eius. Et expendit hoc quod collectum habuerat in medicos, & nihil ei prodesse potuit. Postea vero venit quidam de expertis medicis, & dixit ei: Nisi incideris pedem tuum, totum corpus tuum putrefiet. Et constituerunt vt in crastinum inciderent ei pedem. Illa autem nocte rediens in semetipsum, & pœnitentiam agens de his quæ gessit, ingemuit & fleuit dicens: Memor esto Domine operum meorum priorum quæ faciebam, cum laborarem in horto meo, ex quo pauperibus ministrabam. Et cum fleret, astitit ei Angelus Domini, & dixit ei: Vbi sunt nummi quos collegisti, & vbi est spes de qua tractasti? At ille respondens ait? Peccaui Domine, & ignosce mihi, vlterius hoc non faciam. Tunc Angelus tetigit pedem eius, & statim sanatus est, & surgens manè abiit operari in agro. Venit ergo medicus cum ferramentis vt secaret pedem eius, & ait: Vbine est ille ægrotus? Et dixerunt ei: Exiit manè operari in agro, tunc admiratus medicus, perrexit, & vidit eum terram fodientem, & glorificauit Deum, qui ei reddiderat sanitatem. His satis euidenter ostenditur, quantum malum sit post abrenuntiationem sæculi pecunias colligere, & auarè retinere. Vnde scriptum est: *Nemo mittens manum suam in aratrum, & respiciens retro, aptus est regno Dei.* Luc. 9. 62. Noui autem ego ipse quemdam fratrem, quem vtinam non nossem! cuius etiam nomen si aliquid prodesset, dicere possem: qui sub obtentu religionis relinquere se sæculum finxit, & ad solitariam vitam, non corde, sed corpore tantum peruenit. Quia autem non solum ante habitas possessiones & diuitias funditus non distribuit, sed etiam si qua fortè ei à

fidelibus fuerant oblata, auarè retinebat. Postea vero immisit ei diabolus in cor, vt ad perferendas diuitias, quas malè seruauerat, foras de cella retrusionis exiret. Quod ita & fecit, qui quamdiu in præsenti sæculo vixit, non solum sibimetipsi, sed etiam nobis omnibus in opprobrium fuit; & non solum tunc eius exemplum nocuit, sed adhuc his, qui eum nouerunt, obest, & futuris scientibus nocebit. Quia sunt nonnulli qui despectis carnis desideriis, cuncta relinquere pertractant, sed cum cecidisse illum post operis initium conspiciunt, hoc ipsum facere quod deliberauerant, pertimescunt. Nam & isti in hoc etiam arguendi sunt, vt si malos pertimescunt imitari in malum, cur pigri sunt bonos imitari in bonum? Vnde scriptum est: De bonis sumamus exempla. Ob hanc ergo causam aliorum scribuntur ruinæ & perditiones, vt nos de nostra vita simus sollicitiores. Hactenus autem de sæculi abrenuntiatione, & de non colligendis diuitiis satis abundeque, vt opinor, dictum est. Modo enim de contemplatiua vita, Deo auxiliante, & beato Prospero suffragante, aliqua dicenda sunt capitula.

Cap. VIII. *Quid sit propriè actiua, quidue contemplatiua vita.*

QVia igitur per actiuam vitam ad contemplatiuam venitur, idcirco prius dicendum reor, quid sit propriè actiua vita; & sic demum ad contemplatiuam transeundum est. Actiua scilicet vita est conuersatio religiosa, quæ docet quomodo Præpositi sub se regant viuentes, ac diligant; & non minus de eorum, quam de sua salute solliciti, quod eis expedire sciunt, paterna cura prouideant: & qualiter subiecti Præposito suo, tanquam capiti membra deseruiant, ac præcepta eius velut imperium Dei summo amore custodiant. Ipsa namque actualis vita panem esurienti tribuit, verbo sapientiæ nescientem docet, errantem corrigit, superbientem ad humilitatis viam reuocat, infirmantis curam gerit; quæ singulis quibusque expediunt dispensat, & commissis sibi qualiter subsistere valeant, sollicitè prouidet. Quæ & cum corpore & in præsenti fiunt, & cum corpore deficiunt, & tamen merces huius vitæ permanet in æternum. Contemplatiua quoque vita est, dilectionem Dei & proximi tota mente retinere; transitoria cuncta despicere; visibilia postponere, tantummodo quæ cœlestia sunt desiderare. Nam contemplatiua vita à contemplando, hoc est videndo, nomen accepit; in qua creatorem suum creatura intellectualis ab omni peccato purgata visura est. Sed & si eam diligenter considerare velimus, & iam in hoc fragili tabernaculo, vbi quotidie ingemiscimus, contemplatiuæ vitæ quodammodo participes fieri possumus. Quia, secundum quorumdam opinionem, nihil aliud est contemplatiua vita, quam rerum latentium futurarumque notitia; siue vacatio ab omnibus occupationibus mundi; siue diuinarum studium literarum. Quando autem infirmum visitamus, mortuum sepelimus, errantem corrigimus, tunc in actiua sumus. Quando vero in conspectu Dei lacrymas fundimus, & qualis beatitudo, qualis lux, qualis gloria sit sanctis in cœlo,

Digitized by Google

cœlo, cogitare volumus, tunc in contemplatiua sumus. Sed actiua vita cum corpore incipit, & hic cum ipso finitur: contemplatiua vero vita hic inchoatur, & in futuro sæculo perficitur. Ex his enim signatur vna, id est actiua per Martham; & altera, id est contemplatiua, per Mariam: sed necessaria est omnino Martha Mariæ.

Cap. IX. *Qualis debet esse in actiua vita, qui ad contemplatiuam conscendere conatur.*

AD fastigium ergo vitæ contemplatiuæ quisquis conatur conscendere, semetipsum debet prius per multa experimenta in actiua vita probare: si iniurias poterit ferre, si opprobria, si derisiones, si contumelias, si detractiones, si flagella poterit sustinere. Si hæc & alia huiusmodi, siue à diabolo, siue ab aliquo illata patienter poterit sustinere, hic merito ad contemplatiuam quandoque poterit conuolare. In ista enim prius per exercitium boni operis cuncta exhaurienda sunt vitia, vt in illa iam pura mentis acie ad contemplandum Deum quisque pertranseat. Et licet conuersus statim ad contemplationem conscendere cupiat, tamen ratione cogitur, vt prius in actiuæ vitæ operatione versetur: quia qui prius in actiua vita proficit, postea ad contemplationem benè conscendit. Meritò enim in ista sustollitur, qui in illa vtilis inuenitur. Quicunque ergo temporalem adhuc gloriam aut carnalem concupiscentiam affectant, à contemplatione quietis prohibeantur, vt potius in operatione actualis vitæ purgentur. Sciendum verò est, quia viri sancti à secreto contemplationis egrediuntur ad publicum actionis; & rursus ab actionis manifesto ad secretum contemplationis intimæ reuertuntur. In actiua vita intentio perseueranter incedit; in contemplatiua autem seso per interualla quisque resumit, quia diuturnitate contemplandi lassatur. Sicut enim aquilæ moris est semper oculum in radium solis infigere, nec deflectere, nisi escæ solius obtentu; ita & sancti à contemplatione ad actualem vitam interdum reflectuntur, considerantes illa summa sic esse vtilia, vt tamen humilia sint paululum nostræ indigentiæ necessaria. Nam & visio animalium in Ezechielis Prophetia, quæ ibant nec reuertebantur, pertinet ad vitæ actiuæ perseuerantiam. Et iterum ea animalia quæ ibant & reuertebantur, pertinent ad contemplatiuæ vitæ mensuram; in qua dum quisque intenderit, sua reuerberatus infirmitate reflectitur, atque iterum renouata intentione, ad ea vnde descenderat, rursus erigitur. Idcirco enim hæc præmisimus, vt hi qui in contemplatiua vita volunt perfectè viuere, per interualla temporum vnde viuant propriis manibus non negligant laborare. Caueant tamen vt non de vllo inhonesto negotio victum quærant, propter hoc quod scriptum est: *Nemo militans Deo implicat se sæcularibus negotijs, vt ei placeat cui se probauit.* Cap. 1. 2. Tim. 2. 4.

CAP. X. *Quantum inter contemplatiuam & actiuam vitam interſit.*

IAm nunc quid inter contemplatiuam & actiuam vitam interſit, breuiter diſſeremus: quod vt euidenter eluceat, ipſas ſibi inuicem vitas, contemplatiuam ſcilicet & actiuam, prolatis earum virtutibus conferamus. Ad actiuam namque vitam pertinet inter humana proficere, & rebellis corporis motus rationis imperio temperare. Ad contemplatiuam vero pertinet ſupra humana deſiderio perfectionis aſcendere, & indeſinenter in augendis virtutibus incubare. Habet enim actiua vita profectum; contemplatiuà faſtigium. Hæc facit hominem ſanctum, illa perfectum. Huius vitæ eſt nulli prorſus iniurias irrogare, illius irrogatas æquanimiter ſuſtinere. Immo, vt proprius dicam, executor actiuæ ſtudet in ſe peccanti dimittere; contemplatiuæ ſectator offenſas, quibus pulſatur, ne omnino concutiatur, ignorare magis paratus eſt, quam donare. Iſte iram patientiæ virtute compeſcit, immoderatis cupiditatibus parcimoniæ frænum imponit; tangitur deſideriis carnalibus, nec conſentit; mundi curioſitate pulſatur, nec rapitur: quatitur diabolica impulſione, nec vincitur: & Deo ſuo deuota mente ſubiectus, non atteritur diuerſis tentationibus, ſed probatur. Ille vero omnes affectiones, quibus vita mortalium variatur, ſanctis virtutibus vincit, cupiditatum ac perturbationum omnium liber beata quiete perfruitur; & illecebris ac voluptatibus factus expedita mente ſuperior, ineffabili gaudio diuinæ contemplationis afficitur. Iſte ſuſcipiendo peregrinum, veſtiendo nudum, gubernando ſubiectum, redimendo captiuum, tuendo violenter oppreſſum, iugiter ſe ab omnibus iniquitatibus ſuis emaculat, & vitam ſuam bonorum operum fructibus ditat. Ille facultatibus ſuis in vſus pauperum diſtributis ſimul ſe expoliauit mundo, & admouit totis viribus cœlo: res mundi mundo proiecit, & ſeipſum Chriſto deuota mente reſtituit, à quo ſibi donari immortales diuitias orat; vt pauper protegi ſe quotidie poſtulat; vt infirmus immortalitatis indumento veſtiri cupit; vt nudus defendi ſe ab impugnatione inuiſibilium hoſtium ſupplicat, vt fragilitate carnis oppreſſus; & cœleſtem ſibi patriam donari deſiderat, vt peregrinus. Actiua enim vita habet ſollicitum curſum; contemplatiua vero gaudium ſempiternum. In hac acquiritur regnum, in illa percipitur. Hæc igitur facit pulſare bonorum operum velut quibuſdam manibus ianuam: illa vocat conſummatos in patriam. In hac contemnitur mundus; in illa videbitur Deus. Et vt multa præteream, quæ commemorare non valeo, in actiua qui immundis ſpiritibus extiterint fortiores, in illa contemplatiua, quæ ſummè beata eſt, remunerante Domino fiunt ſanctis Angelis æquales, atque in æternum cum illo regnabunt in ſuperna illa ciuitate felices.

Digitized by Google

Cap. XI. *Quod præsentium contemptores etiam hic contemplatiua vita delectat.*

IGitur vitæ contemplatiuæ felicitati promerendæ ille ſuſpirat, qui præſentibus omnibus pro futurorum contemplatione renuntiat, atque domeſticis occupationibus, quæ nonnunquam perfectè viuere cupientium proceſſus impediunt. Ipſos etiam ſuæ carnis affectus in illam ſublimitatem diuinæ contemplationis euectus exuperat, & infra ſe vniuerſa deſpiciens, quæ plerumque animas de præterita ſanctitate ſecuras deijciunt in terrena, ipſis iam cœleſtibus appropinquat; tanto vicinior factus diuinis, quantum ſupra humana omnia ſtudio perfectionis aſcendit. Certus namque quod ſi contemplatiuam vitam hic incertis honoribus, diuitijs anxijs, & caducis delectationibus plena voluntate prætulerit, veros honores, ſecuraſque diuitias, & delectationes æternas inueniet, cum ad perfectionem contemplatiuæ virtutis in illa beata vita, vbi futura eſt, Deo remunerante, peruenerit.

Et reuera quid erit honoratius eo, quem diuina clementia gloria Angelicæ dignitatis beauerit? quid ditius eo, quem regni cœleſtis ineffabiliter affluens beatitudo ditauerit? Aut quid etiam hic delectabilius contemplatione diuina, quæ ſibi veraciter inhianti incorruptibilem ſuauitatem futuræ remunerationis infundit? Quoniam quidem contemplatiua vita hic quoque amatores ſuos futurorum bonorum conſideratione delectat, ac ſibi tota mentis intentione vacantes, quantum in hac vita fieri poteſt, dono ſapientiæ ſpiritualis illuminat, & ad illam diuinæ viſionis plenitudinem, cuius ſpem ſtudijs intenti cœleſtibus gerunt, incentiuo quodam ipſius conſequendæ perfectionis inflammat, vt quod nunc in ænigmate cernunt, nec perfectè diſcernunt, tunc in illa reuelatione conſpiciant.

Cap. XII. *Quæ & quanta ſit in hac carne contemplatiuæ vitæ perfectio.*

DEnique contemplatiuæ vitæ ſectator, ad conditorem ſuum corde illuminandus accedat; ipſi contemplando, ac inſatiabiliter perfruendo vigilanter inſeruiat: ipſum iugiter concupiſcat, præ amore eius omnia quibus inde poteſt auerti refugiat. Omnes cogitationes ſuas, ac ſpem totam in illius delectatione ſuſpendat. Litterarum diuinarum ſacris meditationibus vacet, in eis ſe diuinitus illuminatus oblectet. Ibi ſe totum velut in ſpeculo quodam refulgente conſideret: & in ſe quod prauum deprehenderit, corrigat; quod rectum, teneat; quod deforme, componat; quod pulchrum, excolat; quod ſanum, ſeruet; quod infirmum, aſſidua lectione corroboret; Domini ſui præcepta infatigabiliter legat, inexplicabiliter diligat, efficaciter impleat; & quid ſibi cauendum, quidue ſectandum ſit, ex eis ſufficienter inſtructus agnoſcat. Myſterijs earumdem diuinarum ſcripturarum perſcrutandis inſiſtat. Chriſtum ſibi promiſſum legat, repræſentatum videat; prophetatam perditionem populi contumacis intelligat, impleri lugeat; de ſalute gentium gaudeat: ex præteritis, quæ

Digitized by Google

prædicta & impleta tenet, & futuris promissionibus credat. Ab strepitu negotiorum sæcularium remotissimus, ea feruenter excogitet, quibus animum suum in desiderium futuræ remunerationis inflammet. Studiis spiritualibus, quibus in dies singulos melior ac eruditior fiat, inuigilet. Amet otium sanctum, in quo exerceat animæ suæ negotium. Mortuum sibi deputet mundum, ac se mundi blandimentis & illecebris exhibeat crucifixum. Delectationi spectaculorum præsentium incomparabiliter anteponat sui Creatoris intuitum; semper proficiente successu in fastigium diuinæ contemplationis attollat. Nunquam, ne ad momentum quidem, à promissionibus futuris considerandis auersus ad terrena respiciat. Eo aciem mentis indefinenter attendet, quo peruenire desiderat. Beatitudinem vitæ futuræ ante oculos animi sui proponat ac diligat. Nec metuat aliquid temporale, nec cupiat: ne aut metus amittendæ rei temporalis, aut cupiditas acquirendæ intentionem mentis emolliat. Non eum blanda corrumpant, nec aduersa concutiant: non inflet opinio secunda, non sinistra deijciat: non falsa vituperatio, siue laudatio augeat eius gaudia, vel imminuat. Non gaudeat omnino de temporalibus, nec lugeat. Inter læta ac tristia vnam faciem animi constantis obtineat. Nec pectoris stabilem firmitatem quicquid promittit mundus, aut minatur, excutiat; sed idem semper ac sibi similis perseuerans, mundi huius damna simul & lucra non sentiat.

Et cum hæc atque his similia contemplatiuæ vitæ affectus impleuerit, non se hic iam ex omni parte perfectum, sed perficiendum in illa vita beata, quæ futura est, immobiliter credat, atque ad eam se, vbi Dei substantiam reuelata facie videre possit, extendat. Nam sicut hic comparatione iustè viuentium dicitur quisque perfectus: iustus namque præcepta facit, perfectus autem præcepta transcendit; ita idem collatus illis absolutè perfectis, qui in illa vita beata futuri sunt, non est, vt ita dicam, perfectè perfectus; cui etsi dimissa est omnis iniquitas, non est adhuc sanata, sed sanatur eius infirmitas. Et ideo si non peccat, vt sit verè perfectus, peccare tamen potest, quia non est consumpta omni infirmitate sanatus. Ac per hoc vbi ab omni peccato mundatus peccare non poterit, ibi perfectè sanus & summè perfectus erit. Hic autem quantalibet excellentia sanctitatis emineat, quantalibet eminentia perfectionis excellat, potest quidem pro modulo huius vitæ fieri perfectus, sed non est sic de sua perfectione securus, vt non debeat esse de casu sollicitus. Et vtique vbi est sollicitudo, non est absoluta beatitudo, quæ nequaquam perfecta credenda est, si secura non fuerit; nec secura erit, nisi omnem sollicitudinem securitas æterna consumpserit. Quapropter ibi omnium sanctorum beatitudo perfecta erit, vbi natura humana sui gloriam Conditoris visura est, atque ei sine vllo defectu beatitudinis adhærebit.

Digitized by Google

CAP. XIII. *Quod Deum perfectè sancti videre non possint, nisi cum ad beatitudinem futuræ vitæ peruenerint.*

QVocirca sic hortandi sunt ad contemplatiuam vitam, quicunque plenè voluerint, & Deo auxiliante potuerint, vt meminerint ipsius sibi contemplationis diuinæ perfectionem in illa vita beata, quæ futura est, reseruari: vt ibi Deum sicuti est perfectè videant, vbi & ipsi vitæ æternæ ac regni cœlestis consecutione sint perfecti. Cæterum si hic perfectè potuisset Dei substantiam humana fragilitas contemplari, nunquam sanctus Euangelista dixisset: *Deum nemo vidit vnquam.* Non dixit, *nemo videbit.* Denique vt euidenter ostenderet visionem Dei non negatam sanctis hominibus, sed dilatam, quod in præsenti tempore negauit in futuro promisit, dicens: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt*, Nec hic dixit, quoniam ipsi Deum vident. Igitur si Deus, qui in hac vita sine alicuius elementi assumptione nec potuit videri, nec potest, in futura vita videndus est; ibi profecto contemplationis diuinæ est speranda perfectio, vbi erit bonorum omnium plenitudo. Quapropter non sic contemplatiuæ vitæ sublimitatem in futuro, vbi perfectio perficienda est, nuntiaui, vt in præsenti eam negarem posse ab hominibus mundi contemptoribus apprehendi, si modo se ad eam tota deuotione conuertant: si desiderio eius accensi præsentia blandimenta fastidiant, & longè fortiores effecti, quam vt eos terrenæ occupationes illaqueant, diuinis rebus ac futuris promissionibus inhæreant. Isti tales etiam in hac vita contemplatiuæ vitæ possunt fieri participes. Itaque quoniam de contemplatiua vita in superioribus capitibus multa iam dicta sunt, sufficiunt ista quæ diximus, vt & reliqua consideremus quæ de vita Solitariorum dicenda sunt. Ioan. 1. 18. Matt. 5. 8.

CAP. XIV. *Quod pro perfectione vitæ contemplatiuæ à sanctis Patribus solitaria vita primitus fuit inchoata.*

ANtiqui patres nostri supernam patriam desiderantes, & contemplatiua vita perfectè frui cupientes, non solum mores hominum sæcularium, sed & consortia fugiebant, atque in saltibus specubusque latitabant; scientes, quia quanto se separabant à voluptatibus mundi, tanto frequentabantur ab Angelis; & quanto remotiores à sæculo, tanto propinquiores fiebant Deo. Corporaliter autem separari desiderabant à sæcularibus, ne forte in eorum aliquando voluerentur actibus. Nos vero eorum exempla, in quantum possibile est, sequi cupientes, si in contemplatiua vita cupimus aliquid proficere, à consortio sæculi niamur cito separari. Quia licèt in medio carnalium sæpè Deus vitam protegat electorum, tamen satis rarum est, vt quisque inter sæculi voluptates positus, à vitijs maneant illibatus. In quibus denique etsi non cito implicetur, aliquando tamen abstrahitur. Neque enim diu securus esse poterit, qui periculo proximus fuerit. Vnde in Collationibus Patrum ita loquitur: Bonum est enim fugere sæculum. Quando autem est homo iuxta sæculum, assimilabitur viro stanti super lacum profundissimum, vt qua hora visum fuerit inimico eius, facile eum impin-

Digitized by Google

gat deorsum. Si autem à sæculo remotus fuerit, assimilabitur viro longè posito à puteo, vt vel si nitatur eum inimicus proijcere deorsum, dum eum violenter trahit, Deus ei auxilium dirigit. Item ibi : Homo fugiens homines similis est vuæ maturæ ; qui autem cum hominibus conuersatur, sicut vua acerba erit. Et rursum : Imperforabilis enim manet à sagittis inimici, qui amat quietem : qui autem miscetur multitudini, crebra suscipit vulnera. Hoc quippe metuebat beatus Arsenius, cum adhuc esset in palatio ; & ideo orauit Dominum dicens : Domine dirige me ad salutem. Et confestim venit ei vox dicens : Arseni fuge homines, & saluus eris. Postea vero accessit ad Monasticam vitam, & rursum orauit ad Dominum eumdem sermonem dicens : Domine dirige me ad salutem. Et iterum audiuit vocem dicentem sibi : Arseni fuge, tace, quiesce ; hæ enim radices sunt non peccandi. Præterea quoque narrauit quidam Patrum, quia tres fratres studiosi facti sunt Monachi : & vnus quidem ex eis elegit litigantes in pace reuocare, inxta illud quod scriptum est: Matt 5 9. *Beati pacifici, &c.* Secundus vero visitare infirmos, secundum illud : Matt. 25. 36. *Infirmus fui, &c.* Tertius autem abijt quiescere in solitudine. Primus ergo laborans propter lites hominum, non potuit in pacificando proficere ; & ideo victus venit ad eum qui seruiebat infirmis, & inuenit etiam ipsum animo deficientem, & non prævalentem mandatum perficere. Et concordantes hi duo abierunt videre illum qui in eremo discesserat, & narrauerunt ei tribulationes suas, & rogauerunt vt diceret eis, quid ipse proficeret. Et reticens paululum misit aquam in scyphum, & dixit eis: Attendite in aquam. Et erat turbulenta. Et post modicum rursus dixit eis : Attendite modo quomodo limpida facta est aqua. Et cum intenderent in aquam, viderunt tanquam in speculo vultus suos. Et tunc dixit eis: Sic est qui in medio hominum consistit ; præ turba enim non videt peccata sua : cum autem quieuerit, & maximè in solitudine, tunc delicta sua conspicit. Hic euidenter ostenditur, quantum emolumentum præstat vita solitaria. Est enim stadium quoddam ad emendationem morum, vitamque formandam. Qui enim in solitudine, hoc est, in rertusione sedet, à tribus bellis eripitur ; id est, auditus, locutionis, & visus ; & contra vnum tantummodo habebit pugnam, id est, cogitationem cordis. Sciendum vero est, quia multo melius est alicui, vt cum multis sit, & solitariam agat vitam ; quam sit in eremo & proposito mentis desideret esse cum multis. Nam & homines sæculares, si in isto sæculo aliqua commiserunt crimina, etiam nolentes mittuntur in carcerem. Ita ergo & nos propter peccata nostra redigamus nosmetipsos in carcerem retrusionis, vt per voluntariam mentis nostræ vindictam, futuras à nobis pœnas excludere mereamur. Quia igitur, vt ait Apostolus ; 1. Cor. 11. 31. *Si nosmetipsos dijudicemus in hoc sæculo, non vtique à Domino iudicabimur in futuro.*

Digitized by Google

CAP. XV. *De disciplina suscipiendorum fratrum ad retrusionem.*

DOminus noster IESVS CHRISTVS omnes ad suum vocat seruitium; omnesque ad se venientes piè misericorditerque recipit. Idcirco enim omnes vocat & recipit, quia ipse nouit qui sunt eius, & non est opus ei, vt quis testimonium perhibeat de homine: ipse enim scit quid est in homine. Nos vero qui notitiam bonorum malorumve hominum minimè habemus, nisi eos probauerimus, debemus tenere consilium Apostoli dicentis: *Probate spiritus si ex Deo sunt.* Sic quoque nouiter venientem quemque ad Dei seruitium, oportet per multa prius experimenta probare, & postea recipere, ne fortè quis simulata mente, ac fallaci animo, ad hanc solitariam vitam præsumat accedere. Ergo oportet de præterita eius vita & conuersatione inquirere, si est moribus temperatus, si vita castus, si sobrius, si sapiens, si humilis, si obediens, si affabilis, si in lege Domini instructus, si in ipsa instructione cautus. Cum ergo his singulis aliisque experimentis fuerit probatus, si perseuerauerit pulsans; & illatas sibi iniurias, & difficultatem ingressus, post quatuor aut quinque dies visus fuerit patienter portare, & persistere affectu petitionis suæ, annuatur ei siue ab Episcopo, siue ab Abbate suo ingressus. Sine licentia autem & consensu Episcopi, aut Abbatis proprij, atque omnium fratrum eiusdem Monasterij, in quo idem frater educatus fuerit, nihil omnino de hac hac re fiat. Prohibendum est etiam, vt in nullo alio loco hoc religionis propositum à quoquam assumatur, nisi in Cœnobiorum Congregationibus tantum. In villis autem aut in campestribus Ecclesijs, siue in aliis quibuslibet locis nullatenus præsumatur assumere, nisi fortè quis more antiquorum Patrum ad eremum velit secedere. Postquam autem Episcopus aut prælatus Monasterij licentiam ei retrudendi concesserit, vnum annum habitet inter fratres, ita vt extra claustra, nisi tantum in Ecclesiam, non exeat; quatenus in ipso eius probetur voluntas vel stabilitas. Si autem in eodem Monasterio, aut in circumuicinis Monasterij Solitarius est, probatus aliquis ei deputetur ad probandum. Si vero Solitarius ibidem minimè reperitur, deputetur ei senior talis qui aptus sit ad lucrandas animas, qui super eum omnino curiosè intendat, & sollicitus sit, si reuera Deum quærit, si sollicitus est ad opus Dei, ad obedientiam, ad orationem, ad lectionem, & cætera huiusmodi. Prædicentur ei omnia dura & aspera, per quæ itur ad Deum. Et si promiserit stabilitatis suæ perseuerantiam, legatur ei hæc Regula, & dicatur ei: Ecce lex sub qua militare vis, si potes seruare, ingredere; si vero non potes, liber discede. Si adhuc steterit, legatur ei hæc Regula sedulè, vt sciat ad quod ingreditur, & probetur in omni patientia. Et si habita secum deliberatione promiserit se omnia custodire, tunc blandè leniterque suscipiatur ad destinatum propositum, sciens se lege regulæ constitutum, quod ei ex illa die non liceat egredi ex ipsa retrusione; nec collum excutere de sub iugo regulæ, quam sub tam morosa deliberatione licuit ei excusare,

1. Ioan. 4. 1.

Digitized by Google

aut ſuſcipere. Suſcipiendus autem in oratorio coram Epiſcopo & omni Clero promittat verbis tantum de ſtabilitate ſua, & conuerſione morum ſuorum, coram Deo & ſanctis eius; vt ſi aliquando (quod abſit) aliter fecerit, à Deo ſe damnandum ſciat, quem irridet. Tunc frater ipſe proſternatur ad pedes Epiſcopi & omnium fratrum ibidem adſtantium, vt orent pro eo. Ipſi omnes illico orent pro eo, quantum eis viſum fuerit. Signa autem ad eius ingreſſum, ſi Epiſcopus aut Abbas iuſſerit, ſonent, vt omnes illud ſignum audientes, pro eo orent. Res vero ſi quas habet, ſicut in ſuperioribus capitulis continetur, aut eroget prius pauperibus, aut facta ſolemniter donatione conferat Monaſterio; nihil ſibi reſeruans ex omnibus. Cum talibus autem veſtimentis intret, cum qualibus manere debebit: & ſic deinceps in ſolitaria vita permaneat. Poſt ingreſſionem autem præcipiat Epiſcopus oſtium retruſionis Cellulæ apoſphragiſmo ſuo ſigillare, ne fortaſſis aliqua in aliquo remaneat opinio.

CAP. XVI. *Qualis debet eſſe Cellula retruſionis.*

CEllula igitur retruſionis debet eſſe exigua, & firmiſſimis vndique munitionibus circumſepta, quatenus nec Solitario foras euagandi facultas maneat, nec cuiquam ad eum, quod non decet, introeundi aditus pateat. Vt autem omnis obſtruatur neceſſitatis occaſio, habeat interius præparatas habitationes ſuis vſibus neceſſarias, hoc eſt, oratorium ab Epiſcopo conſecratum; ſi tamen ipſe Solitarius eſt ſacerdos. Idipſum quoque oratorium ita ſit domui Eccleſiæ contiguum, quatenus idem Solitarius per feneſtram eiuſdem oratorij poſſit ad miſſas per manus ſacerdotum oblationes offerre, ac cantantes & legentes fratres congruè audire, atque ſimul cum eis poſſit pſallere; & etiam ad venientes quoſque ibidem valeat reſponſa dare. Sint etiam ante ipſam feneſtram deintus & deforis vela appenſa, ne facile à foris videri vel videre queat, ne fortè per oculorum portam mortuus extrahatur; vnde ſcriptum eſt: *Cauе ne intret mors in animam tuam per feneſtras tuas.* Et Apoſtolus præcipit, ſpectaculis & pompis præcaueri. Habeat autem infra ſepta retruſionis hortulum exiguum, ſi fieri poteſt, in quo per tempus exire & aliqua olera plantare vel colligere, atque ab aëre tangi poſſit; quia multum ei proderit tactus aëris. Sit etiam extra ſepta retruſionis & alia cellula, in qua diſcipuli illius habitent, quæ ita ſit cellulæ ipſius contigua, vt aptiſſimè poſſint diſcipuli illius congruo tempore per feneſtram ei miniſtrare ea quæ ei fuerint neceſſaria. Si autem duo in vnum Solitarij fuerint, ſicut multis in locis noſcitur eſſe, ſit inter eos ſilentium ingens, quies magna, caritaſque perfecta. Sint autem ſinguli in ſingulis cellulis ſeparati; ſed animo, & fide, ac caritate inſeparabiliter coniuncti. Cellulæ quoque illorum nulla intercapedine inter ſe diuidantur, ſed ita ſint ad inuicem connexæ quatenus ad vnam feneſtram venientes, alterutrum ſe valeant ad Dei ſeruitium excitare, ſacris orationibus ſimul vacare, diuinas ſcripturas ſimul recitare, & ad corporalem etiam refectionem ſimul tempore congruo poſſint conuenire. Sint etiam eorumdem cellulæ, ita vt præfatum eſt, Eccleſiæ valdè contiguæ. Feminis namque

Ierem 9.21.

hanique non ſolum in cellulis Solitariorum, eorumque diſcipulorum prandendum, aut requieſcendum non eſt, quin potius nec in eas intrandi vlla eis tribuatur facultas: quia hoc à ſanctis Patribus valde legitur inhibitum. Si quando autem eis de confeſſione aut de conſilio animarum ſermocinandi neceſſitas incubuerit, in Eccleſiam veniant, & ante feneſtram oratorij coram omnibus ſimul loquantur, & quod deliberandum eſt, prudenter vtilitérque deliberent atque diſponant. Decet enim Solitarios, vt ſicut in cæteris rebus, ita etiam in mulierum confabulationibus bonum exemplum omnibus præbeant; vt ſcilicet huiuſmodi confabulatio nullam poſſit à quoquam ſiniſtræ opinionis afferre ſuſpicionem. Non ſolum autem à collocutione mulierum, verum etiam ab ipſo viſu & tactu illis eſt obſeruandum. De locutione autem earum ſanctus Baſilius dixit: Ne accommodes aures tuas ad percipienda verba mulierum, ne concipias ex eis nequitiam in anima tua. Hinc beatus Hieronymus ait: Prima quidem tentamenta ſunt ſeruorum Dei, feminarum frequentes acceſſus. Nam flammigero igne percutit femina conſcientiam eorum, & exurit cor eorum. De tactu vero idem Baſilius ait: Mulieris carnem ne velis tangere, ne per tactum eius inflammetur cor tuum: ſicut enim ſtipula proximans igni comburitur, ita & qui tangit mulieris carnem, non euadet ſine damno animæ ſuæ; & licet corpore caſtus euadat, mente tamen & corde læſus abſcedit. Neque oſculari debent à Solitarijs omnino, quia oſculum vna eſt ex quatuor ſpeciebus amoris carnalis. Diligendæ ſunt autem mulieres non carnaliter, ſed ſpiritualiter. De viſu autem illarum quid dicam? cum Dominus manifeſtat dicens: *Qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, iam mœchatus eſt eam in corde ſuo.* Matt. 5. 28. Vnde etiam idem Baſilius ait: Ne improbo oculo intuearis ſpeciem mulieris, ne per oculorum tuorum feneſtras intret mors in anima tua. Frequens denique viſus feminarum deuitandus eſt, & maximè his, qui inter ſæculares extiterunt, vel coniugati fuerunt. Compatres quoque & commatres minimè faciant; quamuis liceat, non expedit tamen.

CAP. XVII. *Quod nunquam minus quam duo vel tres ſint ſimul Solitarij.*

PRæcipuè vero hoc Solitarijs ſatagendum eſt, vt, ſi fieri poteſt, nunquam minus quam duo vel tres ſimul ſint Solitarij, in ſingulis tamen cellulis retruſi; ita videlicet, vt per feneſtram ad inuicem loqui poſſint, & ad opus Dei alteruttrum ſe valeant excitare. In multis denique cauſis ſocietatem duorum Solitariorum his, qui eiuſdem voluntatis ac propoſiti ſunt, vtilem video eſſe: in plurimis vero ſolitariam vitam ducere abſque vllius ſocietate, diſcrimen eſſe conſpicio. Primum quidem periculum imminet Solitario, quod certè grauiſſimum eſt, in hoc quod ipſe ſibi placet, & videtur ſibi ad ſummam perfectionem iam veniſſe, & putat ſe eſſe quod non eſt. Hoc enim illi accidere ſolet, qui non habet cum quo opus ſuum probet. De talibus enim ait Apoſtolus: *Si quis putat ſe aliquid eſſe, cum nihil ſit, ipſe ſe ſeducit.* Gal. 6. 3. Poſtea vero neque ſi aliqua virtus in

Digitized by Google

eo abundat, neque si aliqua desit, agnoscit. Neque etiam hoc quod vtile est, neque quod deest, cum solus sit, ab alio aliquo quæri potest. Denique, sed nec culpas quidem suas, aut vitia facilè agnoscit, cum qui arguat vel reprehendat, nemo sit. Huiusmodi Solitario facilè illud potest accidere, quod scriptum est: *Væ soli, quia cum ceciderit, non habet subleuantem.* Eccl. 4.10.

Quomodo ergo Solitarius seipsum ad praua desideria non exercebit, neminem habens qui videatur eius voluntatibus obuiare? Aut quomodo humilitatem, aut patientiam, siue caritatem suam probabit, neminem habens, cui hæc exhibeat? Neque enim sufficere potest vnus, quamuis summus, ad suscipienda omnia sancti Spiritus dona; quia, vt ait Apostolus, *Alij datur sermo sapientiæ, alij sermo scientiæ*, & cætera huiusmodi. 1 Cor. 12.8. Quapropter si secundum dispensationem Spiritus sancti vni datur, quod alteri negatur, necesse est, vt sint duo, vel tres, aut eo amplius, & de charismatibus quæ singuli acceperunt, vtrique consolentur pariter & ædificentur. Sed & aduersus insidias inimici, quæ intrinsecus & extrinsecus inferuntur, multum prodest societas plurimorum. Facilius enim excitantur à somno, & incitantur ab omni opere bono. In oratione autem non paruum emolumentum nascitur à duobus fratribus, maximè cum Dominus dicat: *Si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcunque petierint, fiet illis à Patre meo qui est in cælis.* Matt. 18. 19. Et iterum idem ipse: *Vbi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Ibid. 20. Præterea quoque plures orationes duo peragere possunt, quam vnus. Habet autem & alia quamplura bona communi Solitariorum vita, quæ non est possibile nunc dinumerare omnia. Sed ita duos Solitarios in vnum esse dicimus, vt vnus, si fuerit probatus, ad hanc vitam perfruendam non prohibeatur.

CAP. XVIII. *Si oportet suscipere ad solitariam vitam suburbanos presbyteros, vel iuuenes ætate.*

CVm Dei clementia omnes vocet per illam pijssimam vocationem, qua dicit: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos*: Matt. 11. 28. non est absque discrimine quempiam ad seruitium Dei venientem abijcere. Veruntamen neque absque subtilissima probatione indulgendum est cuiquam intrare in sanctam conuersationem: sed sicut Dominus iuuenem illum, qui venit ad eum, de priori vita sua interrogauit; & cum audisset quia rectè transacta esset, quod ei deerat præcepit adimplere, dicens: *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus*; Matt. 19. 21. & ita demum iussit eum se sequi. Ita ergo & nos oportet prius probare spiritus, si ex Deo sunt, & sic aduenientes quosque cum caritate ad Dei seruitium suscipere.

Si quis autem ex ordine Sacerdotum extraneorum se suscipi rogauerit, ita vt ad solitariam vitam quandoque venire desideret, non ei quidem citius assentiatur. Tamen si ommino in hac supplicatione perstiterit, recipiatur; sciatque se omnem Regulæ disciplinam seruaturum. Sed ne

Digitized by Google

fortè quis simulata mente ad hoc propositum venire pertentet, primitus duriter probandus est. Quod ita demum facilè dignoscitur, si omnem laborem corporis, qui ei iniungitur, æquanimiter ferat, & ad austeriorem vitam libenter inclinetur: vel si etiam delictum aliquis suum cum interrogatus fuerit, nequaquam pronuntiare confunditur, & medelam delicti, quæ ei adhibita fuerit, gaudenter assumat: & si ad omnem humilitatem absque verecundia inclinatur, ac vilioribus & abiectioribus artificiis, si ita ratio poposcerit, tradi se non erubuerit. Cum autem his atque aliis exercitiis probatus fuerit, si stabilis & prompto animo perstiterit, tunc eum suscipi decet. Sit autem, sicut supra dictum est, duos annos inter fratres in Congregatione, & postea, si eius voluntas firma manserit, ad solitariam vitam suscipiatur.

Similiter quoque & si Monachus aliquis peregrinus vel clericus de longinquis Prouincijs superuenerit, & pro eadem causa se suscipi rogauerit, pro hospite suscipiatur, & probetur ita vt prius dictum est. Et si contentus fuerit consuetudine loci quam inuenerit, & stabilitatem suam firmare voluerit, non renuatur eius voluntas. Quod si superfluus aut vitiosus inuentus fuerit tempore hospitalitatis, quia his temporibus maximè dignosci poterit: non solum non debet recipi, verum etiam dicatur ei honestè, vt recedat, ne etiam eius miseria, alij vitientur. Si vero talis non fuerit, qui mereatur proijci, nullatenus proijciatur, sed suadeatur vt stet quatenus eius exemplo alij erudiantur. Cauendum est autem, ne aliquando de alio noto Monasterio Monachus ad habitandum suscipiatur, sine consensu Abbatis eius, aut literis commendatitijs. De iuuenum autem ætate nulla ambiguitas est, an recipi debeant, cum Dominus de eis dicat: *Sinite parvulos venire ad me: talium est enim regnum cælorum.* Matt. 10. Non enim alicui obest ætas puerilis, si fuerit mente perfectus. Nec senilis 14. cuiquam proderit ætas, si fuerit sensu paruulus. Perfectus enim dicitur, non qui ætate, sed qui sensu perfectus est. Vnde in libro Sapientiæ dicitur: *Cani sunt autem sensus hominis, & ætas senectutis vita immaculata.* Sap. 4. 8. Nam & Dauid cum puer esset, & perfectum sensum haberet, à Domino in Regem electus est, & Prophetiæ spiritus ei creditus est. Saül vero cum senilis esset ætate, pro sua nequitia de culmine regali expulsus est, & maligno spiritui traditus est. Senissimi etiam erant Sacerdotes illi, qui Susannam violare conati sunt; & Daniel adhuc puerulus erat, qui eos ore suo condemnauit. Et Dominus noster IESVS CHRISTVS ingressus Hierosolymam à paruulis collaudatur, & à senioribus postea crucifigitur. Nam & arbor, multorum licet annorum sit, nisi fructuosa fuerit, abscidetur, si tamen nouella fuerit, fertilis & fructuosa, magis colitur, vt vberiorem proferat fructum. Omne autem tempus à prima ætate opportunum esse dicimus ad suscipiendum aliquem in eruditione & timore Dei. Ex eo tamen firma erit professio virginitatis, ex quo iam quisque adultus fuerit, & ex quo solent sæculares nuptijs aptè deputari. Adhiberi autem eis oportet summam diligentiam, quo possint ad omne virtutis exercitium pro-

Digitized by Google

babiliter instituí. Sint autem in ipsa pulsatione, quo supra, vsque ad præfinitum tempus duorum annorum, & si viriliter ac feruenter perstiterint, recipiantur eodem modo, quo supra. Præterea quoque si aliquis ex Catholicis venit ad nos dicens; volo apud vos manere aliquod spatium temporis, vt proficiam ex vobis: illum etiam susci pi oportet, Domino
Ioan. 6.37. pronuntiante, qui ait: *Omnem ad me venientem non eiiciam foras.* Interdum enim potest fieri, vt per tempus proficiat, & delectetur ei permanere in sanctitate vitæ. Oportet autem nos in conuersatione nostra & religione, de qua fortassis homines aliter opinantur, cautè & solicitè agere, &
Matt. 7.16. præceptum illius implere, qui dixit: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant vestra bona opera, & glorificent Patrem vestrum qui in cælis est.* Ita denique fiat, vt si ille bonus & verax est, de nobis proficiat; & si explorator & fallax est, erubescat.

CAP. XIX. *Qualem vel quam sanctum oportet esse Solitarium.*

TAlem ergo oportet esse Solitarium, qualem Apostolus iubet fore
Tit. 1. Episcopum, vbi ait. *Oportet Episcopum sine crimine esse.* Similiter autem & Solitarium oportet esse sine crimine; non proteruum, non iracundum, non vinolentum, non multum edacem, non percussorem, non bilinguem, non neophytum, non turpis lucri appetitorem. Primum itaque quod dicimus sine crimine esse Solitarium, non ita intelligendum est, vt si ante conuersionem aliquod crimen habuerat, ad solitariam vitam non recipiatur, cum ipso proposito pro antè admisso scelere pœnitentiam agere possit; sed sic dictum est, vt ex eo tempore quo in solitaria vita manere cœpit, nulla peccati conscientia mordeatur: qui enim vitia non habet, sine crimine est. Omne enim crimen peccatum est, sed omne peccatum crimen non est. Et ideo siue Solitarius, siue quislibet alius sine crimine esse potest, sine peccato nunquam esse potest. Sequitur: Non proteruum, id est, non superbum eum esse oportet, ne elatus incidat in laqueum diaboli. Non iracundum: iracundus enim est, qui semper irascitur, & ad leuem responsionis auram, quasi à vento folium commouetur. Neque vero qui aliquando irascitur, iracundus est, sed ille dicitur iracundus, qui crebro hac passione superatur. Non vinolentum, & non multum edacem eum esse dicimus; quia vbi ebrietas & nimia edacitas fuerit, ibi libido dominatur & furor. Solet enim ille, qui his duobus vitijs fuerit occupatus, contra grauitatis decorem in risu vocem exaltare, & labijs dissolutis turpiter cachinnare. Non percussorem, id est non facilè manum porrigat ad cædendum. Sed non ita dictum est, vt si discipulum habuerit, & facultas permiserit, non piè verberetur, cum
Prou. 23. 13. Salomon dicat: Latera puerorum virgis assiduè tundenda sunt, ne indurescant. Sed ideo dictum est, vt is, qui mansuetus & patiens esse debet, ne in os alterius vel caput verberandum insanus erumpat. Non bilinguem eum esse oportet, ne conturbet habentes pacem. Non neophytum, ne incidat in laqueum diaboli, dum nesciat præcauere tentamenta inimici. Ignorat enim momentaneus Solitarius humilitatem & man-

Digitized by Google

ſiſtudinem. Ignorat etiam diuitias ſæculi contemnere; ignorat ſemetipſum deſpicere. Non ieiunauit, non fleuit, non mores ſuos ſæpè reprehendit, non aſſidua meditatione correxit. De cathedra enim transfertur ad cathedram, de ſuperbia ad ſuperbiam. Non turpis lucri appetitorem, ne de ſeruitio Dei lucra terrena quærat. Turpis lucri appetitio eſt, plus de præſentibus quam de futuris cogitare: Solitarius enim habens victum & veſtitum, his tantum contentus eſſe debet. Vnde ait Apoſtolus: *Qui altario ſeruiunt, de altario viuant.* Viuant, inquit, & non diuites fiant. 1.Cor.9.13. Oportet vt non ſit turbulentus & anxius, non ſit nimius & obſtinatus: non ſit zelotypus & nimis ſuſpicioſus, quia huiuſmodi Solitarius nunquam requieſcit. Non ſit etiam murmurioſus; quoniam ſcriptum eſt, quod murmurantes à ſerpentibus perierunt. 1.Cor. 10. Non ſit detractor, propter hoc quod ſcriptum eſt: *Qui detrahit fratrem ſuum, eradicabitur.* Non odium habeat in corde, quia ſcriptum eſt: *Qui odit fatrem ſuum, homicida eſt.* 1. Ioan. 3. 15. Non ſit vaniloquus, quia ſcriptum eſt: *Omne verbum otioſum quod'loquuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die iudicij.* Mat.12. 36. Non ſit piger, propter hoc quod ſcriptum eſt: *Serue male & piger, &c.* Mett. 25. 26. Non ſit ſomnolentus, nec aliis quibuſlibet vitiis ſubſtratus, quatenus fiduciali- pſ.17.24. ter audeat dicere cum Propheta: *Ero immaculatus coram Deo, & obſeruabo me ab iniquitate mea.* Huc vſque qualis non debet eſſe Dei ſeruus oſtendimus, nunc qualis eſſe debeat dicamus. Dei autem ſeruum oportet eſſe pudicum, id eſt, à libidine continentem, & vt ita dixerim, in tantum eum inter cunctos oportet eſſe eminentem, vt non ſolum ab opere immundo ſe abſtineat, verum etiam & à cogitationis errore mens eius ſit libera. Oportet etiam eum eſſe iuſtum, ſanctum, continentem, abſtinentem, hoſpitalem, bonorum operum amatorem, modeſtum, ſobrium, patientem, benignum, humilem, caritatiuum, obedientem; & non ſolum à prauis actibus ſe abſtineat, verum etiam ab oculi, & verbi, & cogitationis inſtinctu ſe contineat, & ſic fiat, vt dum nullum in ſe vitium regnare permittit, impetrare apud Deum veniam pro ſuis populorumque facinoribus valeat. Talis inſuper ſit idem Solitarius, vt qui religioni detrahunt, vitæ eius detrahere non audeant. Si enim talis fuerit, & iſta ſupradicta ſectatus fuerit, tunc Dei miniſter vtilis erit, & propoſitum ſuum, opitulante diuina clementia, perfectè conſummabit.

CAP. XX. *Quomodo Solitarij debeant eſſe docti, & qualiter alios doceant, ac ſemetipſos diſcretè prouideant.*

SOlitarius itaque debet eſſe doctor, non qui doceri indigeat; etiam debet eſſe ſapiens & doctus in lege diuina, vt ſciat vnde proferat noua & vetera. Multis modis etiam neceſſarium eſt Solitariis, vt inſtructi ſint in diuinis eloquiis. Primum propter aſtutias & fraudes diaboli per quas ſeipſum ſolet in cordibus inſipientium ſæpè demergere. Deinde, vt aduenientium quorumdam corda arentia proximorum, fluentis riuis doctrinæ valeat irrigare. Nam & ſi quos habet diſcipulos, affatim poſſit inſtruere eos. In his denique, & in aliis quibuſlibet rebus, ſcientia ſcripturarum

UNIVERSIDAD CENTRAL BIBLIOTECA Digitized by Google

valdè Solitario neceſſaria eſt; quia ſi ei tantum ſit ſancta vita, ſibi ſoli prodeſſe poteſt quod ſanctè viuit. Porro & ſi doctrina fuerit eruditus, poteſt cæteros quoſque imbuere, & hæreticos, ſiue Iudæos, ſeu alios quoſlibet aduerſarios repercutere vel refutare; qui niſi refutati fuerint atque conuicti, facilè poſſunt ſimplicium corda peruertere. Huius autem ſermo debet eſſe purus, ſimplex, & apertus, plenus grauitate & honeſtate; plenus ſuauitate, gratiaque, & lenitate. Ipſius namque ſpeciale officium eſt, tractare de myſterio legis, de doctrina fidei, de virtute continentiæ, de diſciplina iuſtitiæ; ſcripturas diuinas legere, percurrere canones, exempla ſanctorum imitari, vt videlicet prænoſcat quid, cui, quando, vel quomodo proferat; quia non omnibus vna eademque ſemper exhortatio eſt adhibenda, ſed vnumquemque diuerſa exhortatione admoneat, iuxta profeſſionis morumque qualitatem. Nam quoſdam increpatio dura, quoſdam vero increpatio corrigit blanda. Sicut enim periti medici iuxta vulnerum varietates diuerſa adhibent medicamina, ita & Solitarius ſingulis quibuſque congruum exhortationis adhibere debet remedium; & quid cuique oporteat pro ætate, pro ſexu, ac profeſſione annuntiet Non omnibus quæ ſunt clauſa aperienda ſunt: multi ſunt enim qui capere non poſſunt. Rudibus præcipuè hominibus, atque carnalibus, plana ſeu communia prædicanda ſunt, non ſumma, atque ardua. Vnde & Apoſtolus ait: *Non potui vobis loqui quaſi ſpiritualibus, ſed quaſi carnalibus: tanquam paruulis in Chriſto lac vobis potum dedi, non eſcam.* Carnalibus quippe animis, vt diximus, nec alta nimis de cœleſtibus, nec terrena conuenit dicere, ſed mediocriter & diſcretè. Coruus enim dum ſuos pullos viderit albi coloris, nullis eos cibis alit, ſed tantundem attendit donec paterno colore nigreſcant, & ſic illos frequenti cibo reficit. Ita & ſtrenuus Solitarius, niſi eos, quos monet, viderit ad ſuam ſimilitudinem pœnitentiæ confeſſione nigreſcere, & nitore ſæculari depoſito, lamentationis habitum de peccati recordatione induere, non expedit eis aperire intelligentiæ ſpiritualis profundiora myſteria: ne dum audita non capiunt, prius incipiant contemnere, quam
Matt. 7. 6. venerari cœleſtia præcepta. Propter quod & Dominus inter cætera ait: *Nolite mittere margaritas ante porcos, ne fortè conculcent eas pedibus ſuis.*

Hactenus autem diximus quam doctus, vel quam diſcretus in doctrina debet eſſe Solitarius. Nunc autem ad ſententiam beati Gregorij venientes, videamus quam diſcreta circumſpectione in docendo noſmetipſos oportet prouidere. Nos, iuquit, quia infirmi homines ſumus, cum de Deo hominibus loquimur, debemus primum meminiſſe quid ſumus, vt ex propria infirmitate penſemus, quo docendi ordine fratribus conſulamus. Conſideremus igitur quia aut tales ſumus, quales nonnullos corrigimus, aut aliquando tales fuimus; & ſi iam diuina gratia operante tales non ſumus, oportet vt tanto eos temperantius corde humili corrigamus, quanto noſmetipſos verius in his flagitiis aliquando fuiſſe agnoſcimus. Si nos quoque tales nec ſumus, nec fuimus, quales adhuc illi ſunt quos emen-

Digitized by Google

dare per pœnitentiam cupimus, videamus ne fortè cor noſtrum de ipſa innocentia ſuperbiat, & in peius quam hi, quorum mala corrigimus, ruat. Nam & alia eorum bona opera nobis ante oculos reuocemus, quæ ſi omnino nulla ſunt, ad occulta Dei iudicia recurramus; quia ſicut nos nullis meritis hoc ipſum bonum quod habemus, accepimus, ita illos quoque poteſt gratia ſupernæ virtutis infundere, vt excitati, poſterius etiam ipſa poſſint bona, quæ nos ante accepimus, præuenire. His ergo primum cogitationibus humiliari cor debet, & tunc demum delinquentium iniquitates increpare.

Sciendum vero eſt, quia aliter conuenit prædicare Epiſcopis & Preſbyteris, atque aliter Solitarijs. Illis vtique tanquam ſibi commiſſis plebibus oportet arguendo, increpando, & obſecrando prædicare: Iſtis vero non tanquam commiſſis, ſed pro ſola caritate conuenit aduenientes quoſque ſpiritualium verborum dapibus reficere, & ad Dei ſeruitium vt conuertantur humiliter & ſecretè ſuggerere: non tamen eos oportet quaſi pro gratia hominum adquirenda exhortationis rigorem reticere. Præterea quoque debemus & nos quotidie etiam tacendo prædicare: tunc etenim tacendo prædicabimus, cum aliis hominibus formam benè viuendi præbebimus, & lucis exempla monſtrabimus.

CAP. XXI. *Vt Solitarij lucis exempla omnibus dent: & vt laudabiliter viuant, ſed laudari non appetant.*

VIta ergo & conuerſatio Solitariorum normam & exemplum ab Apoſtolo ſumere debet, qui dixit; *Omnibus omnia factus ſum, vt omnes lucrifacerem.* In tantum enim idem Apoſtolus ſe imitabilem cunctis præbebat, vt cum fiducia clamaret, dicens: *Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti.* O quam felix, ô quam ſecura conuerſatio Pauli, qui prætermittens Prophetas & Apoſtolos, cæteroſque ſanctos, iubet ſe imitari Chriſtianos. Quapropter & Solitarij licet inferiores quam Paulus, tamen debent ſe imitabiles præbere omnibus. Nam ſicut pretioſum atque præcipuum eſt in medio multorum benè agere, & plurimos ad profectum & exemplum boni operis incitare; ita periculoſum ac pernicioſum eſt, negligentius agendo multorum fidem frangere, multorumque animas deprauare. Hoc autem ideo dico, quia, quod peius eſt, facilius inueniuntur qui ea quæ ſunt deteriora, quam qui meliora ſectentur. Quamobrem ſicut ille valdè admirandus atque laudandus eſt, cuius curſus bonus multorum eſt profectus, ita ille meritò lugendus eſt, cuius vita multorum ruina eſt. Plerique igitur Solitarij prauè viuentes forma cæteris in malum exiſtunt, qui in bonis exemplum eſſe debuerunt. Hi autem quoſcunque exemplo malæ conuerſationis ſuæ perdunt, ſimul cum eis procul dubio in æternum peribunt; ſi tamen in malo perſeuerauerint. Multo enim deteriores ſunt hi qui ſiue exemplis, ſiue doctrinis, vitam moreſque bonorum corrumpunt, quam illi qui ſubſtantias aliorum prædiaque diripiunt. Hi enim quæ extra nos, ſed tamen quæ noſtra ſunt, auferunt: corruptores vero morum propriè nos ipſos decipiunt; quoniam diuitiæ hominum mores eorum ſunt.

1. Cor. 9. 22.

Ibid. 11. 1.

Digitized by Google

Quapropter nos qui solitariam vitam expetimus, semper ea quæ ad ædificationem pertinent, agere studeamus. Videamus autem ne vitia nostra aliorum virtutibus noceant, ne aliorum feruorem tepor noster debilitet, ne aliorum patientiam nostra ira commaculet, iracundia violet, ne aliorum humilitatem superbia nostra deprauet, ne aliorum sanitatem infirmitas nostra corrumpat, ne aliorum pulchritudinem fœditas nostra contaminet, ne aliorum ardentes extinguamus lampades; ne, quod absit, simul cum fatuis virginibus à regno Dei excludamur. Sed tales non econtra exhibeamus, vt nostra humilitas aliorum confundat superbiam, nostra patientia proximorum extinguat iracundiam, nostra obedientia pigritiam aliorum tacitè increpet, noster feruor aliorum teporem excitet. Tales insuper nos exhibeamus, vt cunctis in exemplo luminis simus. Vnde Dominus præcipit dicens: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in cœlis est.* Hinc Paulus Apostolus ait: *In omnibus ergo teipsum præbe exemplum bonorum operum, in verbo, in conuersatione, in caritate, in fide, in castitate, &c.* Hinc etiam Gregorius doctor egregius in expositione Ezechielis dicit: Quisquis igitur in occulto benè viuit, sed alieno prouectui minimè proficit, carbo est. Qui vero in imitatione sanctitatis positus lumen ex se rectitudinis multis demonstrat, lampas est; quia & sibi ardet, & aliis lucet. Item ipse: Qui enim, inquit, vitam suam ab alijs sciri refugiunt, sibimet ipsis accensi sunt, sed alijs in exemplum luminis non sunt. Hi autem qui exempla virtutum prærogant, & lumen per vitam boni operis, & verbum prædicationis alijs demonstrant, iure lampades appellantur. Hinc etenim beatus Hieronymus ait: Innocens & absque sermone conuersatio quantum exemplo prodest, tantum silentio nocet. Hinc enim satis euidenter ostenditur, quod & conuersatione & verbo omnibus esse debemus in exemplum.

Mat. 5. 16

Tit. 2. 7. 1. Tim. 4.

Sed valdè cauendum est Solitariis, vt laudabiliter viuant, sed laudari non appetant, ne pro ipsa laude in elationem aut vanam gloriam incidant, ne in ipso quidem pestifero vitio vanæ gloriæ ruant: oportet vt semper illud Apostoli exemplum in corde teneant: *Qui gloriatur, in Domino glorietur.* Et iterum: *Si gloriari oportet, non expedit quidem.* Idcirco enim hoc dico, quia satis rarum est, vt laudabiliter viuentem laus humana non capiat, & vana gloria non subripiat. Ille igitur modis omnibus se dedit ad exemplum pertrahi, qui cunctis carnis passionibus moriens, iam spiritualiter viuit, & vanam gloriam contemnit.

1 Cor. 1. 31. 2. Cor. 11. 30.

CAP. XXII. *De his qui in regimine prodesse possunt, & propter quietam vitam præesse refugiunt.*

SVnt nonnulli qui magnis muneribus sapientiæ & scientiæ ditati, dum solius contemplationis studio inardescunt; parere vtilitati proximorum in prædicatione refugunt, secretum quietis diligunt, secessum speculationis appetunt. Qui nimirum si vocati culmen regiminum suscipere renuunt, ipsa sibi plerumque dona adimunt, quæ non pro se tantummodo, sed

Digitized by Google

etiam pro aliis acceperunt. Cumque ſua & non aliorum lucra cogitant, ex tantis procul dubio rei ſunt, quantis venientes ad publicum prodeſſe potuerunt. Qua enim mente is, qui proximis profuturus eniteſceret, ſecretum præponit ſuum, quando ipſe ſummi Patris vnigenitus, vt multis prodeſſet, de ſinu Patris egreſſus eſt ad publicum noſtrum? Denique ipſa veritas diſcipulis in Euangelio dicit: *Non poteſt ciuitas abſcondi ſupra montem poſita.* Et iterum: *Nemo accendit lucernam & ponit eam ſub modio, ſed ſuper candelabrum, vt luceat omnibus qui in domo ſunt.* Matt. 5. 14. Luc. 11. 33. Hinc Petro ait: *Simon Ioannis amas me?* Qui cum ſe amare protinus reſpondiſſet, audiuit: *Si diligis me, paſce oues meas.* Si ergo teſtimonium dilectionis eſt cura paſtionis, quiſquis virtutibus pollens gregem Dei renuit paſcere, paſtorem ſummum conuincitur non amare. Si curam proximi ſicut noſtri gerimus, quaſi vtrumque pedem pet calceamenta munimus. Qui vero ſuam cogitans, vtilitatem proximorum negligit, quaſi vnius pedis calceamentum cum dedecore amittit. Sunt etiam nonnulli, qui ex ſola humilitate aliis præeſſe refugiunt, ne his, quos ſuperiores ſibi æſtimant, præferantur: quorum profecto humilitas, ſi cæteris quoque virtutibus cingitur: tunc ante oculos Dei vera eſt, cum ad reſpuendum hoc quod vtiliter ſubire præcipitur, pertinax non eſt. Neque enim verè eſt humilis, qui ſuperni nutum arbitrij vt debeat præeſſe intelligit, & tamen contemnit. Cum enim ſibi regiminis culmen imperatur, ſi iam donis præuentus eſt, quibus alijs præeſſe & prodeſſe poſſit, & ex corde debet fugere, & inuitus obedire. Hue vſque beatus Gregorius. Nam de eadem re ait ſanctus Iſidorus: Vir, inquit, Eccleſiaſticus & crucifigi mundo per mortificationem propriæ carnis debet, & diſpenſationem Eccleſiaſtici ordinis, ſi ex Dei voluntate prouenerit, nolens quidem, ſed humilis gubernandam ſuſcipiat. Multis intercipit Satanas fraudibus eos, qui vitæ ſenſus & vtilitate præſtantes præeſſe & prodeſſe alijs nolunt; & dum eis regimen animarum imponitur, renuunt; conſultius arbitrantes otioſam vitam degere, quam lucris animarum inſiſtere. Quod tamen decepti agunt per argumentum diaboli fallentis eos per ſpeciem boni, vt dum illos à paſtorali officio retrahit, nequaquam proficiant, qui eorum verbis atque exemplis inſtrui poterant. Matt. 5. 14. Luc. 11. 33. Ioan. 21. 15. 16.

CAP. XXIII. *De vita & moribus Solitariorum, & qualiter eis in ſolitaria vita conuerſandum ſit.*

BEatus igitur Paulus Apoſtolus de noſtra vita ac conuerſatione, vt ita dicam, ſolicitus, more paterno nos admonet dicens: *Videte vocationem veſtram, &c.* Quapropter & nos videamus vocationem noſtram; quia aut aliquid, aut nihil prodeſt, quod ſolitariam vitam expetimus, ſi tales in ea ſumus, quales in ſæculo eſſe potuimus. Venire quidem ad ſolitariam vitam ſumma perfectio eſt, ſed non perfectè in ſolitudine viuere, ſumma damnatio eſt. Quid enim prodeſt, ſi locus quietus tantum corporaliter teneatur, & inquietudo in corde verſetur? Quid, inquam, prodeſt ſi in habitatione ſilentium ſit, & in habitatoribus vitiorum ſit 1. Cor. 1. 26.

Digitized by Google

tumultus, & conluctatio passionum, si exteriora nostra serenitas teneat, & interiora tempestas? Non ideo ad solitariam vitam venimus, vt rebus omnibus abundantes omni quiete frueremur. Non vtique ad requiem nec ad securitatem, sed ad pugnam huc venimus, ad agonem processimus, ad exercenda cum vitiis bella properauimus. Vitia enim nostra, hostes nostri sunt. Caueamus autem ne vnquam cum eis habeamus fœdus. Necessaria enim nobis est peruigil cura indefessaque custodia: quia hostis iste sine pace est: Vinci potest, & recipi in amicitia non potest. Et ideo prælium istud, quod suscipimus, satis arduum, satis durum, satis periculosum est: quia intra hominem geritur, & nisi cum ipso homine non finitur. Ideo ergo ad hanc tranquillam, secretam, & spiritualem vitam venimus, vt quotidie contra passiones nostras infatigabili congressione decertemus, vt cordis nequitias circumcidamus, vel linguæ gladium retundamus. Turrim namque excelsam extruere volumus, præparemus nobis sumptus ad structuram, vt cœptum ædificium ad perfectionem deducamus; ne quando prætereuntibus veniamus in derisum, & gratulentur de nobis inimici nostri, & dicant: Isti cœperunt ædificare, & non potuerunt consummare. Auertat autem Dominus hoc improperium à nobis. Hæc enim turris non ex lapidibus construitur, sed ex virtutibus animæ; nec auri & argenti sumptibus indiget, sed conuersatione fideli: nam terrenæ opes plurimum ad ædificandum impediunt. Difficile namque est duobus dominis seruire, nec potest quisquam seruiens mammonæ spiritualia arma portare, sed iugum suaue Christi repellit & proijcit à se; & quicquid graue & onerosum est animæ suæ, suaue ei videtur ac leue. Istiusmodi Solitarius à proprijs armis vulneratur, & cum diligit periculum, incidit in mortem. Nos autem si cupimus militare Deo, illi soli seruiamus, & terrenas opes postponamus. Peculiariter autem ad professionem nostram pertinet, nihil honoris in hac vita requirere, sed honores fugere, & ad æternæ remunerationis promissa animum præparare, subiectione atque abiectione gaudere, voluntariam paupertatem amplecti, & non solum facultates, sed etiam ipsas cupiditates de cordibus nostris eradicare; quia nihil prodest non habere diuitias, cui voluntas suppetit habendi eas. Non enim tantum habere debemus, quantum cupiditas concupiscit, sed quantum necessitas poscit. Habendi enim amor, nisi ad integrum resecetur, ardentior est in paruis, & plus torquetur in minimis. Est autem & alia causa valdè dura, & nimis dolenda, hoc est omni intentione studium laboris impendere, & fructum non recipere post laborem. Quid enim prodest ieiunare, & vigilare, & mores non corrigere? Sic est, quomodo si aliquis extra vineam, aut circa vineam extirpet & excolat, & vineam ipsam desertam ac incultam relinquat, ita vt spinas & tribulos germinet. Aut quid prodest afflictio corporalis, si linguæ nequitijs & obtrectationibus polluamur, cum Apostolus dicat: *Si quis putat se religiosum esse, non refrænans linguam suam, sed seducens cor suum, huius vana est religio*? Nonne omne opus nostrum velut fumus atque vmbra euanescit; &

Luc. 14. 30.

Iacob. 1. 26.

Digitized by Google

velut fauilla ſtupæ in nihilum redigitur? Quapropter fruſtra nobis de corporis cruce,& pectoris afflictione blandimur,ſi exterior homo noſter, hoc eſt,corpus noſtrum,ſanctis laboribus exercetur, & interior à paſſionibus, hoc eſt,à detractione, ab ira,ab indignatione,ab hypocriſi, & cæteris huiuſmodi vitijs non curatur: Huiuſmodi quippe Solitarius talis videtur mihi eſſe,quomodo ſi à foris ſtatuam auream faciat aliquis,quæ intro lutea ſit: vel quomodo ſi domus magnifica arte exſtructa,à foris pulcherrimis depicta videatur coloribus,ab intus ſerpentibus & ſcorpionibus plena ſit. De talibus enim Chriſtus in Euangelio dicit: *Væ vobis hypocritæ,qui ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis,quæ à foris hominibus parent ſpecioſa;intus vero pleni eſtis hypocriſi & iniquitate.* Ipſe quoque Dominus velut plus medicus hac de cauſa nobis infirmis paulo ſuperius dat conſilium,dicens: *Munda prius quod intus eſt calicis & paropſidis, vt fiat & id quod de foris eſt mundum.* Hoc eſt,munda prius cor tuum ab omni hypocriſi & iniquitate, & ab omni ira & detractione,& tunc erit opus tuum lucidum totum,& non habens aliquam partem tenebrarum. Matt. 23. 27. Matt. 23. 26.

CAP. XXIV. *Item de eadem re qua ſupra.*

CErti enim ſimus ſecundum Domini noſtri ſententiam ſuperius dictam, quod niſi noſtras quotidie caueamus & circumcidamus paſſiones, deteriores nos multum effici,quam fuimus,dum in ſæculo viueremus; ita vt fiant extrema noſtra peiora prioribus. Quapropter non ſolum nobis à capitalibus criminibus caueamus,ſed etiam ipſas paruas negligentias quotidie quaſi venenum diaboli reſpuamus. Sicut enim per minutiſſimas rimulas in ſentinam nauis guttæ concurrunt, ſic & minuta peccata quotidie in animas noſtras confluunt.Et ſicut nauis poſteaquam de fluctibus pelagi euaſit,ſi in portu exſentinata non fuerit, de minutiſſimis guttis impletur & mergitur: ita & Solitarius, deuictis & ſuperatis mundi huius criminibus, quaſi periculoſis fluctibus, cum ad portum ſolitudinis venerit, ſi repentina & minuta peccata de animæ ſuæ ſentina exhaurire neglexerit,in ipſo quietis portu naufragij diſcrimen incurrit.

Sed dicit aliquis: Quomodo poteſt anima exſentinari? Vtique orando, vigilando,ieiunando,abſtinendo,ipſa peccata confitendo, veram caritatem, veram humilitatem,veram patientiam exhibendo. Quanquam enim Solitarius ſit iuſtus & ſanctus,nunquam neceſſe eſt vt in hac vita ſit ſecurus;quia, vt ait ſcriptura: *Neſcit homo vtrum amore an odio dignus ſit,ſed omnia in futuro reſeruantur incerta.* Multi enim adhuc laquei tenſi ſunt ante pedes animæ noſtræ. Sicut enim quis tranſiens ſuper flumen,per anguſtias arctiſſimi pontis, etiamſi maiorem partem inoffenſo pede iam periculi euaſiſſe ſe credat,cum in vltimo pontis ſpatio venerit,& ſi paululum titubauerit, caſum quem in medio pontis timebat,incurrere poterit.Sic nos etiamſi magna pars vitæ iſtius proſperè videatur iam fuiſſe tranſacta,non ideo fiduciam præſumamus,cum adhuc periculi pars extrema minetur.Nemo ergo ſecurum ſe eſſe iudicet,antequam ad finem felici conſummatione perueniat. Quid ergo prodeſt ſi mihi vinea ſpem omnẽ in flore oſtendat,& vel ferarũ incurſio, vel Eccl.9.2.

Digitized by Google

vastitas grandinis, spem omnem in consummatione subducat ? Ideoque omnis prosperitas, omnis labor felicitatis in fine consistit. Ne ergo nimia securitate soluamur; adducatur illa Domini sententia in medium, de qua dicitur: *Vtinam calidus esses, aut frigidus ! nunc autem quia tepidus es, incipiam te euomere ex ore meo.* Ac si dicatur: melius tibi fuerat in sæculo remansisse frigidum, quam in solitaria vita esse tepidum. Nunc autem quia de sæculo recessisti, & feruorem spiritualem præ negligentia apprehendere noluisti, tepidus effectus es, vix iterum ex ore Domini respiciendus euomeris. Et ideo necesse est nobis diligenter attendere illam diuinæ scripturæ sententiam dicentis: *Omni custodia serua cor tuum.* Oportet itaque vt inuicem opera nostra quotidie consideremus, & perspicaciter attendamus; quis nostrum in opere Dei sit promptior, quis in oratione feruentior, in lectione sollicitior, in castitate purior, in lachrymarum vbertate profusior, in corpore honestior, in corde sincerior; quis in ira sit mitior, in mansuetudine modestior, in risu rarior, in compunctione feruentior, in grauitate fundatior, in caritate iucundior; & sic nosmetipsos quotidie alterutrum castigemus, quotidie ipsi nobiscum de conuersatione nostra rationem habeamus ad inuicem, dicentes: Videamus si hunc diem sine peccato, sine inuidia, sine murmuratione, sine ira, ac detractione transegimus. Videamus si hodie aliquid, quod ad profectum nostrum & ad ædificationem aliorum pertinet, operati sumus. Videamus si plus hodie risui, si plus cibo, ac potui, si plus otio ac somno quam decebat, indulsimus. Si minus legimus, si minus orauimus quam debuimus: ac si de omnibus negligentiis nostris compungamur in cubilibus, hoc est, in cordibus nostris; & si aliquod bonum in nobis, Domino largiente, conspicimus, illi, à quo est omne bonum, gratias referamus. Si vero, quod absit, aliquod vitium in nobis deprehenderimus, illud nobismetipsis reputemus; & ad pœnitentiam denuo recurramus. Hæc autem quæ supra breuiter prælibauimus, generaliter ad omnes pertinent Solitarios; & non solum ad eos, verum etiam ad omnes Dei seruos, & Catholicos Christianos. Præterea quoque si duo fuerint simul, ita vt præfatum est, Solitarij, oportet vt non otio torpeant, non detractionibus & obscœnis confabulationibus incumbant, sed aut Psalmorum modulationibus, aut diuinis lectionibus, aut certè manuum operationibus insistant; horas canonicas cum omni deuotione custodiant, & in his diuinum officium impleant, moxque vt datum fuerit signum, ad oratoria propria conueniant. Quotidie quoque ad collationem simul veniant, vbi de Dei seruitio, & de communi profectu tractent, & pro admissis sibi inuicem veniam postulent. Si autem vnus solummodo fuerit Solitarius, ipse etiam quotidie collationem secum habeat. Sedeat quidem quotidie in tribunali mentis suæ, & statuat se ante faciem suam, atque ita in corde suo constituto iudicio adsit accusatrix eius cogitatio, testis conscientia, carnifex timor: deinde sanguis animæ confitentis per lachrymas profluat; postremo in conscientia sua se indignum & peccatorem fore iudicet. Hæc quidem de vno.

Apoc. 3. 15.

Prou. 4. 23.

Digitized by Google

Si autem, vt prædictum est, duo fuerint, honorem sibi inuicem humiliter deferant. Iunior natu eum qui ætate senior est obsequio sanctitatis veneretur: senior vero ætate iuniorem dictis & exemplis ad benè viuendum informet. Nobilis genere nequaquam ignobili se præferat. Sciat autem quia non est personarum acceptio apud Deum. Neque enim is, qui scientiæ doctrinis, & cæterorum bonorum operum prærogatiuis pollet, se alteri præferat, sed potius de muneribus sibi diuinitus collatis Deo gratias agat, semper illud Apostoli perpendens, quo dicitur: *Qui se stare putat, videat ne cadat.* 1. Cor. 10. 12. Et illud Hieronymi: Timendum est, inquit, & cauendum, ne veterem gloriam; & solidam firmitatem vnius horæ procella subuertat. Caritatis autem officio se alterutrum humiliter præueniant. Ad illorum autem infirmitatem procurandas inuicem condescendant, & eorum necessitates inuicem prouideant: & quotidie, si locus ita fuerit congruus, ita pariter reficiantur vtrisque & spiritualibus & carnalibus dapibus. Vna prosperitas sit vtriusque similiter & aduersitas, si fortè contigerit. Vnius voluntas alterius voluntati succumbat. Vtrorumque illorum voluntates Domini voluntati, immo seruituti subijciantur: & non quod singuli singillatim cupiunt, sed quod vtrique disponunt, agant; illam Dominicam semper reminiscentes sententiam: *Non veni,* Ioan. 6. 38. inquit, *voluntatem meam facere, sed eius qui misit me Patris.*

CAP. XXV. *De instrumentis bonorum operum.*

CVm ergo omnium sanctarum scripturarum paginæ instrumentis bonorum operum sint refertæ, & per earumdem sanctarum scripturarum campos, inueniri possint arma, quibus vitia comprimantur, & virtutes nutriantur; necesse est tamen huic regulæ sententiam cuiusdam Patris inserere de instrumentis bonorum operum; in qua sub magna breuitate quid Solitarijs agendum, quidvè vitandum sit, continetur. Oportet enim eos 1. Imprimis Deum diligere ex toto corde, tota anima, tota virtute. 2. Deinde proximum tanquam seipsum. 3 Deinde non occidere: hoc est, non detrahere; quia, vt ait Apostolus: *Qui detrahit fratri suo,* 1. Ioan. 3. *homicida est.* 4. Deinde non adulterare. 5. Non furtum facere. 6. Non concupiscere. 7. Non falsum testimonium dicere. 8. Honorare omnes homines. 9. Et quod sibi quis fieri non vult, alij ne faciat. 10. Abnegare semetipsum sibi, vt sequatur Christum. 11. Corpus castigare. 12. Delitias non amplecti. 13. Ieiunium amare. 14. Pauperes recreare. 15. Nudum vestire. 16. Infirmum visitare. 17. Mortuum sepelire.

Quærendum est itaque quomodo possit Solitarius infirmum, vel in carcere positum visitare, aut mortuum sepelire, qui non habet quidem facultatem de cellula foras exire. Infirmum enim, vel in carcere positum, ille proculdubio visitat, qui in lecto, vel in tenebris vitiorum videt aliquem iacere, & morbo suæ iniquitatis laborare; eumque suæ exemplo operationibus atque antidoto salubris exhortationis roborat, quem in bona actione titubare ac debilitari cernebat. Mortuum quoque ille sepelit, qui pro eo deuotè sedulaque preces ad Dominum fundit: non solum au-

Digitized by Google

tem mortuum sepelit, sed etiam eum, vt ita dicam, à morte suscitat; quando videt aliquem funibus peccatorum suorum obstrictum, & in tenebris suæ iniquitatis quodammodo sepultum, eumque ad confessionem ac pœnitentiæ lamenta per sacræ admonitionis studium prouocat, atque vt ad viam salutis redeat, salubriter instigat. Quocirca sciendum est nobis, quia maior merces est, peccatorem suscitare de vitijs, quam mortuum de sepulchro. Sequitur 18. In tribulatione subuenire. 19. Dolentem consolari. 20. A sæculi actibus se facere alienum. 21. Nihil amori Christi præponere. 22. Iram non perficere. 23. Iracundiæ tempus non reseruare. 24. Dolum in corde non tenere. 25. Pacem falsam non dare. 26. Caritatem non derelinquere. 27. Non iurare, ne fortè periuret. 28. Veritatem corde & ore proferre. 29. Malum pro malo non reddere. 30. Iniuriam non facere, sed & factam patienter sufferre. 31. Inimicos diligere. 32. Maledicentes se non remaledicere, sed magis benedicere. 33. Persecutionem pro iustitia sustinere. 34. Non esse superbum. 35. Non vinolentum 36. Non edacem. 37. Non somnolentum. 38. Non pigrum. 39. Non murmuriosum. 40. Non detractorem. 41. Spem suam Deo committere. 42. Bonum aliquod in se cum viderit, Deo applicet, non sibi. 43. Malum vero semper à se factum sciat, & sibi reputet. 44. Diem iudicij timere. 45. Gehennam expauescere. 46. Vitam æternam omni concupiscentia spirituali desiderare. 47. Mortem quotidie ante oculos suspectam habere, 48. Actus vitæ suæ omni hora custodire. 49. In omni loco Deum se respicere pro certo scire. 50. Cogitationes malas cordi suo aduenientes mox ad Christum allidere. 51. Et seniori spirituali patefacere. 52. Os suum à malo vel prauo eloquio custodire. 53. Multum loqui non amare. 54. Verba vana, aut risui apta non loqui. 55. Risum multum & excussum non amare. 56. Lectiones sanctas libenter audire. 57. Orationi frequentes incumbere. 58. Mala sua præterita cum lacrymis vel gemitus quotidie in oratione Deo confiteri; & de ipsis malis in reliquo emendare. 59. Desideria carnis non perficere: voluntatem propriam odisse. 60. Præceptis se-

Matt. 23. niorum in omnibus obedire, etiamsi ipsi aliter, quod absit, agant; memores illius Dominici præcepti: *Quæ dicunt facite; quæ autem faciunt facere nolite.* 61. Non velle dici sanctum antequam sit; sed prius esse, quod verius dicatur. 62. Præcepta Dei factis quotidie adimplere. 63. Castitatem amare. 64. Nullum odisse. 65. Zelum & inuidiam non habere. 66. Contentionem non amare. 67. Elationem fugere. 68. Seniores venerari. 69. Iuniores diligere. 70. In Christi amore pro inimicis orare. 71. Cum discordantibus ante solis occasum in pacem redire. 72. Et de Dei misericordia nunquam desperare.

Ecce hæc sunt instrumenta artis spiritualis; quæ cum fuerint à nobis die

1. Cor. 2. noctuque ineffabiliter adimpleta, & in die iudicij reconsignata, illa nobis merces à Domino recompensabitur, quam ipse promisit: *Quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit quæ præparauit*

Digitized by Google

Deus his qui diligunt eum. Officina vero vbi hæc diligenter operemur, clauſtra, vel cellulæ ſunt Solitariorum, & ſtabilitas in retruſione.

CAP. XXVI. *De obſeruatione mandatorum Dei.*

OMnibus quidem Chriſtianis expedit obſeruare & obedire mandatis Domini noſtri IESV CHRISTI, & maximè Solitarijs. Sed ſciendum nobis eſt, quod ad conſeruandam memoriam Dei, & ad obediendum præceptis eius plurimum prodeſt etiam ſecretius & remotius habitare. Nam permixtim viuere cum his qui negligentius agunt circa timorem Dei, & contemptum habent mandatorum eius, plurimum nocet; ſicut & Salomonis ſermo teſtatur dicens: *Cum homine irreligioſo ne habitaueris, ne forte diſcas ſemitas eius, & facias laqueos animæ tuæ.* Et iterum: *Ne æmuleris hominem iniuſtum, ne imiteris vias eius.* Vnde & Petrus Apoſtolus ait: *Iuſtum igitur & valdè iuſtum eſt ſeparari eum, qui ſaluari vult, ab eo qui non vult.* Hinc Paulus ſub magna denuntiatione dicit: *Denunciamus autem vos, fratres, per aduentum Domini noſtri* IESV CHRISTI, *vt ſubtrahatis vos ab omni fratre inordinatè ambulante.* Hinc etiam Hieronymus ait: Negotiatorem clericum, & ex inope diuitem, & ex ignobili gloriosum, quaſi quandam peſtem fuge: corrumpunt enim bonos mores confabulationes peſſimæ. Tu aurum contemnis, alius diligit; tu calcas opes, ille ſectatur: tibi cordi eſt manſuetudo, ſilentium, ſecretum; illi loquacitas. Hic ſatis euidenter oſtenditur, quod plurimum impedit ſocietas & permixtio eorum, qui vitam diſſimilem ducunt.

Eccl. 37. 12. Prou. 3. 31. 2. Theſ. 3. 6.

Igitur vt neque per oculos, neque per aures recipiamus malas delectationes ad peccandum, & vt orationi poſſimus vacare liberius, oportet omnino habitare ſecretius atque remotius: hoc enim modo & præcedentes conſuetudines à nobis excidere poterimus, in quibus contra præcepta Dei agebamus. Non enim paruus labor eſt, vt ſe aliquis à priori non bona conſuetudine reflectat ac reuocet. Vnde illud vulgare prouerbium dicitur: Mala conſuetudo aut vix, aut nunquam tollitur. Quapropter ſi volumus mandata Dei obſeruare & cuſtodire, ſtudeamus primo omnium nos ipſos abnegare, & crucem Chriſti tollere, & ſic eum ſequi. Ipſe Dominus ad amorem ſui & obſeruationem mandatorum ſuorum nos prouocat, dicens: *Si diligitis me, mandata mea ſeruate.* Et iterum dicit: *Qui habet mandata mea, & ſeruat ea, ille eſt qui diligit me.* Tunc namque diligimus Deum, ſi eius mandata ſeruamus, & omnia viſibilia pro amore eius contemnimus. E contrario tunc nequaquam eum diligimus, cum eius præcepta non cuſtodimus. Vnde Ioannes Apoſtolus ait: *Qui dicit quoniam diligo Deum, & mandata eius non cuſtodit, mendax eſt.* Verè enim diligimus Deum, ſi eius mandata obſeruamus. In operatione autem mandatorum eius cognoſcere poſſumus, vtrum Deum diligamus, an non. Non enim ordinem mandatorum Chriſti hic inſerere per omnia diſpoſuimus, ſed ex parte, & quantum ad pro oſitum noſtrum ſufficit, & præſens ratio poſtulat. A parte enim totum intelligitur. Pri-

Ioan. 14. 15. 1. Ioan. 4. 20.

Digitized by Google

mum itaque ea commemorare oportet, quæ nos ad amorem Dei & proximi prouocent, id est: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, & ex omnibus viribus tuis; hoc est maximum & primum mandatum. Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum sicut teipsum. In his duobus mandatis tota lex pendet & Prophetæ.* Vnde beatus Gregorius ait: Præcepta Dominica multa sunt, & vnum. Multa per diuersitatem operis; vnum in radice dilectionis. Si in his duobus præceptis tota lex pendet & Prophetæ, & si vtilitas omnium mandatorum vna est; & si omnia mandata vnum esse videntur; tunc non est nobis necesse cuncta mandata Dei in hoc capitulo sigillatim inserere. Sed videamus quid sit quod nobis præcipitur: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* Quid enim est Deum ex toto corde diligere, nisi vt cor nostrum non sit inclinatum ad vllius dilectionem amplius, quam Dei? Verbi gratia, si aurum, si argentum, si varias possessiones & honores temporales, si mancipia, & animalia, cæteraque huiusmodi toto affectu diligimus, Deum ex toto corde non amamus. Pro quanta enim parte in aliquo horum amor cordis nostri fuerit occupatus, pro tanta parte minus est ad Deum, & pro tanta parte minus diligimus Deum. Sicut enim casta mulier, quæ virum suum amat, nullum alium amat; ita & homo, si Deum amat, mundum non amat: si autem mundum amauerit, iam Deum ex toto corde non diligit. Et ideo reflectamus cor nostrum, & mentem nostram, & omnes actus nostros ab amore visibilium rerum, & Deum ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota virtute diligamus. Tunc enim Deum diligimus, si omnes sensus nostri, qui pertinent ad mentem, Deo vacant: si intellectus noster Deo ministrat, si sapientia nostra circa Deum est, si omnis cogitatio nostra ea quæ Dei sunt, tractat. Tunc etiam verè Deum diligimus, si semper de eius seruitio cogitamus, & loquimur, & eius mandata iuxta vires adimplere satagimus. Deus enim non se verbis tantum vult diligi, sed corde puro, & operibus iustis. Non postulat à nobis aurum neque argentum, neque aliquid huiusmodi: sed si fuerint nobis ista, dispertiri egentibus præcipit. Nos ipsos quærit, in nobis requiescere cupit. Hoc solummodo à nobis exigit, vt eum ex toto corde diligamus, & mandata eius custodiamus, & templa nostra impolluta ei seruemus, quatenus ipse semper in nobis habitet, & nos in illo permaneamus. Quapropter accedamus ad eum, & copulemur in affectu eius.

Matt. 22. 37.

Rom. 13. 8.

Sequitur, *Diliges*, inquit, *proximum tuum sicut teipsum. Qui diligit proximum*, inquit Apostolus, *legem impleuit:* qui autem è contrario odit, homicida est. Qui proximum suum diligit sicut seipsum, non occidit illum, non mentitur illi quem diligit: non falsum testimonium de eo dicit; nec illius rem concupiscit; non insuper hoc, quod non vult vt faciat ei aliquis, facit illi, quem sicut seipsum diligit. Sequitur: *In his duobus mandatis tota lex pendet & Prophetæ*, Iam enim suprà diximus, vt omnium mandatorum vna est vtilitas, & omnia mandata vnum videntur esse mandatum; ita sibi inuicem cohærent, vt alterum sine altero esse non possit.

Matt. 22. 40.

Nec enim

Digitized by Google

Nec enim Deus verè sine proximo, nec proximus verè diligitur sine Deo. Nam, sicut supra diximus, impossibile est omnia mandata Dei in hoc capitulo inserere, sed breuiter succinctéque ea commemorauimus, quæ nos ad amorem Dei possint excitare. Sciendum tamen nobis est, quia non solum præcepta Euangelica, verum etiam Prophetica & Apostolica mandata diligentissimè scrutari, & fidelissimè obseruare, & obedire eis debemus. Ideoque studeamus Deum ex toto corde diligere, & mandata eius scrutari, & semper antè oculos mentis habere, & ea non ex parte, sed per omnia diligere; quatenus illam beatitudinem consequi mereamur, quam ille hymnidicus Rex & Propheta commemorat dicens: *Beati qui scrutantur testimonia eius, in toto corde exquirunt eum.* Studeamus etiam, fratres mei, & proximos nostros vt propria viscera diligere, vt simul cum eis ad gaudia sempiterna feliciter peruenire, & gaudere mereamur. Psal. 118. 2.

Cap. XXVII. *Lamentabilis descriptio de his qui præcepta Christi non obseruant.*

De præceptis ergo Domini nostri Iesu Christi vnum adhuc capitulum excipere volui; sed cum reminiscerer quod istis temporibus penè iam nemo sit, qui ea obseruare valeat, vel satagat, maius mihi desiderium extitit flendi, quam scribendi. Merito enim lugendum est præsentis vitæ tempus, in quo tot mala tantaque flagitia videmus quotidie cumulari; quæ si velimus per singula considerare, nunquam poterimus à lacrymis temperare. Sic autem omnia confusa, sic cuncta sunt resoluta, vt iam nec virtutis quidem vestigium vsquam appareat. De spurcitijs enim & luxurijs, atque de cæteris nequitijs, nostris diebus mundum repletum esse perspicimus: Et, quod est omnium malorum infelicius, iam nec ipsi emendamur, nec alijs emendandi exemplum præbemus; sed sumus velut sepulchra dealbata, quæ à foris apparent hominibus speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum, & omni spurcitia. Et contigit nobis hoc quod illis solet euenire, qui vel phreneſin patiuntur, vel mente capti sunt; à quibus cum multa turpia & periculosa vel dicantur, vel etiam gerantur, nec pudoris aliquid, nec etiam pœnitudinis capiunt, quinimmo, & magnifici sibi ac sapientiores videntur esse sanis ac sapientibus. Ita ergo & nos, cum omnia quæ sanitati contraria sunt gerimus, nec hoc ipsum quidem, quod est sanitas, nouimus. Si fortè enim in corpore parum aliquid morbi nos pulsauerit, statim medicos adhibemus, & pecunias eis damus, & omni obseruantia quod nobis competit gerimus, nec prius cessamus, quam ea, quæ nobis molesta sunt, mitigentur. Anima vero cum quotidie vulneretur, lanietur, vratur, præcipitetur, & modis omnibus pereat, nec parua quidem pro ipsa nos cura sollicitat. Certum est enim quod nos omnes pariter corrumpit & absumit incuria, dum nemo est qui opportuna præbeat, & inopportuna prohibeat; & cum omnes cura indigeamus, nemo est qui medicinam prædicationis adhibeat, & pœnitentiam curationis imponat. Etenim si religiosus homo aliquis extrinsecus vndecunque in his

partibus aduenirent, & præceptorum Christi ac nostræ conuersationis confusionem videret, nescio si alios aliquos magis, quam nos, inimicos esse & contrarios præceptorum Christi iudicaret, & quasi qui studium quoddam habuerimus, in omnibus contraria agere, quam Christus nobis præcepit. Sed ne quis putet fortè exaggerationis causa à me hæc verba proferri, probamenta iam nunc adhibebo, non aliunde, quam de ipsis Christi mandatis: Christus enim noster in Euangelio ait: *Audistis quia dictum est antiquis: Non occides; qui autem occiderit, reus erit iudicio. Ego autem dico vobis, quia omnis qui iratscitur fratri suo, reus erit iudicio: qui autem dixerit fratri suo racha, reus erit concilio: qui autem dixerit fatue, reus erit gehennæ ignis.* Hæc quidem Dominus IESVS. Nos autem tanquam increduli & infideles calcamus hanc legem, & quotidie innumeris iniurijs fratres nostros afficimus, quasi inde aliquid præmij expectemus. Sed videamus nunc quantum sit inter iustitiam Pharisæorum & Christianorum. Illos occisio reos facit iudicio, nos autem ira similiter reos facit iudicio. Et si nos ira reos facit iudicio, quomodo audemus quotidie tam leuiter non solum contra inniores, verum etiam contra æquales ac maiores nostros irasci? Non solum autem de ira, verum etiam de omni verbo otioso, secundum eiusdem Domini nostri sententiam, reddituri sumus Deo rationem. Racha enim dicitur inanis & vacuus. Et cum frater noster ita credat in Christum sicut & nos, quomodo illum audemus inanem, vel vacuum, vel absque mente vocare? Nam quod Dominus racha & fatue dicit, hoc ostendit, quia nec leue quidem, nec minimum in fratre collatum conuitium nobis relaxabitur, vt non pro omnibus iudicemur; nisi læso satisfecerimus, & condignam pœnitentiam in hac vita agamus. Et ideo de istis leuioribus mandatis sententiam dedit nobis Christus, vt & de cæteris omnibus quæ præuaricamur similiter sentiamus. Præterea quoque in tantum humanus metus timori Dei præponitur, vt si fortiores, ac potentiores nostri aliquam iniuriam aut contumeliam nobis faciant, ipsas etiam promptè & mansuetè sustinemus; erga coæquales vero vel inferiores interdum nec læsi commouemur & irascimur. Quis ergo erit immunis aut alienus ab hac culpa? Si autem miles terrenus in conspectu regis terreni non ausus est irasci, neque aliquid suæ indignationis ante oculos eius ostendere, quomodo audemus coram Rege æterno irasci, & indignationem nostram ante faciem eius ostendere? Rex ergo terrenus deforis tantum videt hominum corpora, & ipsa solummodo habet in potestate: Rex vero cœlestis cordis nostri conspicit arcana, & potestatem habet vtrumque, & corpus & animam, perdere in gehennam. Propter quod nec erga famulos quidem negligendum est istud præceptum, Neque enim sine causa debemus contra ipsos irasci; quia & illi à Christo simili vt nos libertate sunt donati. Neque etiam si aliquem videmus mandatum Domini præterire, irasci contra eum debemus; sed potius miserationem & compassionem erga illum nos habere oportet; secundum eum qui dixit: *Quis infirma-*

Matt. 5. 21.

Digitized by Google

tur, & ego non infirmor? Illud autem quod in sequentibus habetur; quis non infidelium etiam fabulosum iudicet, cum æterna Dei voce sanci- tum sit? ait enim: *Si autem offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo; & tunc veniens offeres munus tuum.* Nos autem è contra pugnas habentes ad inuicem, & dolos in corde versantes, accedimus ad altare Dei. Et cum Deus & Dominus tantam curam reconciliationis nostræ habeat, vt patiatur munera sua relinqui, & ante altare imperfecta manere, atque interrumpi mysteria sua, donec eamus, & iracundiam cum fratribus nostris soluamus, & nodos, & inimicitias. Nos vero nec hoc quidem erubescimus, sed dies multos manemus in inimicitiis, & trahimus sicut funem longum iram & voluntatem malam; ignorantes quod tantum longa erit nobis pœna, quantum & discordia. Hoc etiam ad cumulum nostræ confusionis est, vt si quid boni nobis dicatur de inimico, non credimus; si quid autem mali, hoc solum credimus, & confirmamus. Et si fortè irasci nobis accidat, præcipit Dominus vt ante solis occasum iracundiam nostram finiamus. Vnde dicit: *Sol non occidat super iracundiam vestram.* Nos autem è contra ne hoc quidem contenti sumus, vt iracundiam nostram vltra solis terminum producamus: sed insidias inuicem ponimus, & siue verbis siue rebus supplantare proximos nostros cupimus. Nam osculum pacis quo tempore munera sacra offeruntur, porrigere inuicem in vsu habemus; sed vereor ne plures ex nobis hoc labijs tantùmodo faciant, cum Christus pacem non ex ore, sed ex corde desideret. Vnde per hæc Deus potius exacerbari, quam placari credendus est. Putiras enim & veritas in conspectu Dei placent; respuit autem & odit omne quod simulatur & fingitur. Nam pro his singulis lacrymæ nobis fundendæ sunt, & confusio habenda est. Cætera vero præcepta quæ restant, in sequenti capitulo, ob compendij causam, breuiter & diligenter discutienda reliquimus.

1. Cor. 11. 29. Matt. 5. 23. Ephes. 4. 26.

CAP. XXVIII. *Item de eadem lamentatione quæ supra.*

IAm vero quæ de consentiendo aduersario, vel de concupiscentia illicita, & de oculo dextro, & de manu dextra, & de relinquendis vxoribus præcipiuntur, quasi nec scripta sint nec audita, ita contemnuntur. In oculo enim dextro & manu dextra, parentes nostros atque propinquos intelligimus: quod si ad contemplandam veram lucem nobis impedimento sunt, debemus truncare istiusmodi portiones; ne dum volumus cæteros lucrifacere, ipsi in æternum pereamus. Nam de non iurando erubesco proferre in medium, non solum propter iuramenta, sed etiam propter periuria. Si enim verè iurare crimen est, & præuaricatio mandati, de periurio quid dicamus? Euangelica autem veritas iuramentum non recipit; cum omnis sermo fidelis pro iureiurando sit. Post hæc autem Dominus ait: *Si quis te percusserit in dextram maxillam, præbe illi & alteram; & volenti tecum iudicio contendere, & tunicam tuam auferre, relinque illi & pal-*

Matt. 5.

Matt. 5. 39.

Digitized by Google

lium, Et si quis angariauerit te mille passus, vade cum illo alia duo. Petenti te, da ei. Et volenti mutuari à te, ne auertaris. Ad hæc enim quid dicimus? Pro singulis autem his lachrymæ nobis tantummodo proferendæ sunt, & confusio habenda est: apertè enim contra hæc omnia militamus. Pati autem aliquid ex his quæ scripta sunt ac ferre, neque in verbis, neque in rebus vnquam volumus. Sed etsi in aliquo saltem vel leuiter pulsemur, continuo velut feræ bestiæ contra eos insurgimus. Sed licet nos in omnibus contraria agamus quæ præcipit nobis Christus, tamen eminentius ab eo docemur; Qui diripuerit, inquit, quæ tua sunt, qui te læserit, qui tibi nocuerit, non solum pro his quæ tibi abstulit, non indigneris; sed & dilige, & tota caritate constringe, & etiam pro ipso ad Deum diligenter preces funde. Ac si dicatur: Cum ille qui ad diripienda quæ tua sunt iniquo spiritu fuerit accensus, si te prolixiorem inuenerit in largiendo quam ille venerat in diripiendo, quamuis ille sit ferus & barbarus, erubescet tamen bonitatem tuam, mitigabitur à furore, resipiscet continuo & facti pœnitebit, ac suum quidem peccatum exhorrescet, tui vero animi virtutem mirabitur & amabit. Sed hoc vbi nunc inuenio? Cuius enim talem vitam mirabor? Neminem autem nunc inuenire queo, qui hanc iniuriam patienter ferre velit. Christus enim nos orare pro persequentibus & calumniantibus iubet; nos autem non solum contra inimicos, sed etiam contra amicos sæpè inimicitias & insidias ponimus. Christus maledicentibus benedici iubet, nos è contra non solum multiplicatas maledictiones restituimus, sed etiam si possumus pro verbis flagellis eos cædimus. Nonne tibi videntur, ô homo, omnimodis contraria esse, vt dixi, præceptis Christi quæ gerimus? Nonne magis pugnam habemus contra mandata eius, quam obedientiam? Et ideo merito lugemus, & inobedientiam nostram merito plangimus. Sed dicit aliquis: impossibilia nobis præcipit Christus. Quid agis, ô homo? Numquid ignoras quid Dauid in Saiil fecit? Quid Stephanus Martyr, qui pro lapidantibus exorauit? Oblitusne es, quid ipsemet Christus docuit & fecit, dicens: *Pater ignosce illis, non enim sciunt, quid faciunt*? Volentibus enim obseruare Christi præcepta, non sunt impossibilia, sed leuia; nolentibus vero & inobedientibus videntur esse dura & impossibilia: cum idem Dominus dicat: *Onus meum leue, & iugum meum suaue*. Iam vero quid dicam de hoc quod scriptum est in oratione Dominica: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*? Quisnam est ex omnibus nobis, qui cum fiducia hæc Deo dicere audeat? Nam etsi nihil faciamus inimicis & debitoribus nostris, habemus tamen intra nos insanabile vulnus iræ retentum in corde. Et si tantummodo non lædas eum qui te læsit, auertis te tamen ab eo, nec libenter eum vides, manet sine dubio vulnus in pectore, & dolor augescit in corde. Numquid tu ita vis propitium tibi fieri Deum; vt non quidem te lædat, auertat se tamen abs te, & peccatorum tuorum memoriam teneat, & videre te nolit? Igitur qualem vis esse erga te Deum, cum peccatorum veniam poscis, talem te

Luc. 23. 34.

Matt. 11. 30

Matt. 6. 12.

Digitized by Google

exhibere debes his qui deliquerunt in te ; ſicut & ſapientium quidam dixit: *Homo homini ſeruat iram, & à Deo quærit medelam.* Et ſi homo erga hominem non habet miſericordiam, quis propitiabitur delictis eius? Vellem ſilere iam & huc vſque progreſſus finem ſermonibus meis imponere. Erubeſco enim & confundor vltra procedere. Sed quid iterum tacere proderit, cum ab ipſis mandatis Chriſti, quæ impugnamus, ſilenter etiam arguamur? Quomodo autem latebimus, eum qui nouit corda noſtra, iudicaturus eſt ea? Quid ergo dicam de illo mandato, quo iubemur non theſaurizare ſuper terram? Cæteri vero quaſi è contrario audierint præceptum, & quaſi dictum ſit ad eos: Theſaurizate omni modo ſuper terram; Ita relinquentes cœlum adhæſerunt terræ, & inſaniunt erga pecunias congregandas, totoque affectu odiunt Deum, diligunt autem mammonam. Quod autem dictum eſt, *Nolite cogitare de craſtino,* nec audire ſcio aliquem, nec omnino ſeruare. Et propterea de hoc mandato dicere aliquid erubeſco. Etenim oportebat nos quocunque pacto loquente Chriſto & pronuntiante non dubitare, ſed credere. Nunc vero etiam cum & cauſas & rationes adhibeat mandatorum ſuorum, atque exemplis ea validiſſimis muniat, nec ſic quidem erubeſcimus. Propter hoc enim & auium quæ non arant, neque ſeminant, & liliorum quæ non nent, ſimilitudines poſuit, vt nemo dubitaret. Et tamen nos ſicut gentes, aut fortè etiam aliquid deſperabilius gentibus de his cogitando conſumimur. Sed de hoc, vt dixi, mandato plura dicere erubeſco, ad ſequentia tamen veniam, ſi fortè alicubi ſolatium qualecunque mei pudoris inueniam. Quid ergo ſequitur poſt hæc? *Nolite iudicare, vt non iudicemini.* Ego enim ſolatium mei pudoris inuenire credebam, augmenta nunc confuſionis reperi. Si autem nullum nobis peccatum aliud fuiſſet admiſſum, pro hoc ſolo gehennæ nos tradi ſatis abundeque ſufficeret; quippe qui in alienis delictis ſeueri & amariſſimi iudices reſidemus; noſtras autem trabes in oculis proprijs infixas non videmus: à quo vitio neque ſæculi hominem, neque Monachum, neque etiam Solitarium vllum facilè reperies liberum. Neque etiam de hoc exhorreſcimus, quod idem ipſe ait: *In quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini.* Nam dic mihi quid laboris habet, vt non iudices alium? Nos autem qui cum poſſimus ſine labore mandatum Dei ſeruare, laboramus & nitimur, vt illud præuaricemur. Quia & re vera ipſe pronuntiauit de præceptis ſuis, quod nihil in eis onerolum ſit, ſicut paulo ante retuli, id docens: *Iugum meum ſuaue eſt, & onus meum leue.* Nos namque econtra grauia efficimus, quæ ille leuia conſtituit. Quamuis enim ſint aliqua, in quibus paululum laboris adhibendum eſt, tamen quicquid ipſe præcepit leue eſt, etiam ſi ſit tribulatio. Et ſi tribulatio, quomodo leue eſt? Leue, inquam, eſt, quia immenſum pondus futuræ gloriæ leuem facit præſentis temporis tribulationem. Sequitur: *Nolite,* inquit, *dare ſanctum canibus, neque proiicia-tis margaritas veſtras ante porcos.* Nos vero econtra laudis amore, & iactantiæ vitio corrupti, etiam huic præcepto contraria gerimus, atque ho-

Ecclı 28.3.

Matt 7.1.

Ibid.

Matt. 11. 30.

Matt. 7. 6.

Digitized by Google

minibus neque intellectum purum habentibus, neque fidem ſanam retinentibus, & inſuper peccatorum maculis innexis, ſine vlla diſcretione myſteriorum ſecreta nudamus. Multum eſt enim, ſi velimus ſingula quæque mandata diſcutere, quæ omnimodis in contemptu habentur ab hominibus, vt illud: *Quodcunque vultis vt faciant vobis homines, eadem & vos facite illis.* Ibid. Nos namque è contrario omnia facimus hominibus, quæ ipſi nolumus pati. Et rurſum, qui iuſſi ſumus per anguſtam viam incedere, per latam ſemper incedimus. Hi autem qui videntur ſuſtuliſſe crucem ſuam, & ſequi Chriſtum, de lata & ſpatioſa via ſollicitè requirunt. Sic enim facere ſolent illi, qui ſæculum relinquere diſponunt. Cum autem de Monaſterijs aut de retruſione, vel etiam de locis habitantium percunctantur, ante omnia de requie tractant & de opportunitate. Prima tamen ſollicitudo ſtatim & prima verba iſta ſunt: Eſtne ibi requies quo eundum eſt? Inueniuntur ibi ea quæ neceſſaria ſunt abundanter: Primum enim, vt dixi, ſollicitè requirunt, ſi nihil horum deſit, quæ lata & ſpatioſa via depoſcit. Quid agis, ô homo? Quid loqueris? Arctam & anguſtam viam iuſſus es ambulare, vt quid de requie, vt quid de abundantia percunctaris? Verum ne me exiſtimet aliquis hæc dicendo alios incuſare, iam nunc de meipſo narrabo. Quondam cum de ſæculi abrenuntiatione, & de ſolitaria habitatione cogitare cœpiſſem, ego ſcio quam ſollicitè infra memetipſum perſcrutabar, vnde viuerem, & vnde mihi in ipſa habitatione ea quæ neceſſaria ſunt corpori præberentur? Sed & illud non ſegniter requirebam: vnde haberem veſtimenta, vnde luminaria; vnde etiam ligna, & legumina, & cætera talia. Ita enim ego cum omni ſollicitudine de requie corporis apud memetipſum tractabam. Heu, quam ſubtiliter ille artifex mali diabolus nos decipit, & quanta cæcitate oculos noſtræ mentis obducit! Ad regnum cœlorum cupimus aſcendere, & interrogamus ſi aliqua nobis difficultas occurrat in itinere. Ad cœli faſtigium & diuitias feſtinamus: ad ipſas, inquam, diuitias, quas nec oculus vidit, nec auris audiuit, neque in cor hominis aſcenderunt; & de requie corporis percunctamur?

Nam, ſicut diximus ſupra, multum eſt ſi velimus ſingula quæque mandata Chriſti in hoc loco diſcutere. Tamen oportet nos flere & lugere pro his ſingulis quæ impugnamus, & in contemptu habemus, quatenus ab ipſis ſceleribus, quæ per inobedientiam & contemptum eorumdem mandatorum Chriſti incurrimus, vberrimis lachrymarum fletibus ablui expiarique, Deo opitulante, mereamur.

CAP. XXIX. *De compunctione cordis.*

COmpunctio etenim cordis eſt humilitas mentis, cum lacrymis, & recordatione peccatorum, & timore iudicij. Nam ex humilitatis virtute compunctio cordis naſcitur. De compunctione cordis confeſſio peccatorum propagatur. De confeſſione peccatorum pœnitentia genera-

Digitized by Google

fur. De pœnitentia autem indulgentia peccatorum percipitur. Quatuor enim sunt qualitates affectionum quibus mens iusti tædio salubri compungitur; hoc est, memoria præteritorum peccatorum, recordatio futurarum pœnarum, consideratio peregrinationis suæ in huius vitæ miseria, desiderium supernæ patriæ, quatenus ad eam quantocyus valeat peruenire. Quando ergo ista in corde fiunt, credendum est tunc esse Deum per gratiam cordi humano præsentem. Præterea quoque oportet nos, qui compunctionem cordis perfectè desideramus, habere prius animo & mente ab omni perturbatione ac fluctuatione visibilium rerum secedere, atque ad illa conscendere silentia, vbi quies summa, iugis tranquillitas, & pura est serenitas; ibique oculum mentis nostræ tota intentione semper debemus defixum habere. Oportet etiam nos diem mortis ante oculos mentis habere, & præterita peccata ad memoriam reuocare; & eorum qui in inferno gemunt rememorari, & quomodo ibi sunt animæ, in quam amaro silentio, aut in quam pessimo gemitu, vel metu, siue cruciatu, aut in quali expectatione & dolore; & pro his infinitas debemus lacrymas fundere. Recogitemus autem diem resurrectionis, & illud terribile, & horrendum, atque tremendum iudicium Christi; & præmium iustorum, & repositam peccatoribus pœnam, quam passuri sunt in conspectu Dei. Sed & supplicia omnia, & ignem inextinguibilem, & vermes immortales, & tartarum tenebrarum ad memoriam reuocemus: & super hæc omnia dentium stridorem, & tormenta perpetua pertimescamus. Adducamus etiam ad medium bona, & gaudiosa gaudia, quæ sunt iustis reposita coram Deo & Angelis eius in æterna gloria. Cogitemus autem quam glorioſi sint illi Angelorum chori, quæ societas beatorum spirituum, & quæ sit maiestas æternæ visionis Dei. Vtrorumque horum commemorationem iugiter in cordibus nostris habeamus: super iudicia quidem peccatorum ingemiscamus, super bona vero iustis reposita gaudeamus: sicque fit, vt perfecta compunctio formidinis tradat animum compunctioni dilectionis.

CAP. XXX. *Quod duo sunt genera compunctionum.*

DVo igitur sunt compunctionum genera, hoc est, irriguum superius, & irriguum inferius. Irriguum quippe inferius quisque accipit, cum inferni supplicia flendo pertimescit. Irriguum vero superius accipit, cum sese in lacrymis cœlestis regni desiderio affligit. Sciendum namque est, quia nullum habebit accessum ad compunctionem cordis, is qui in risu & iocis immoderatus fuerit. Non enim conuenit ei, qui ad perfectionem nititur ascendere, in modum paruuli insensati iocari, nec dissolutis labiis risum proferre, sed subridendo tantum mentis lætitiam indicare. Amentia namque est cum strepitu ridere. Paruuli enim est ludere, perfecti autem viri lugere, iocus vero & risus negligentem & tepidum efficiunt virum iustum erga Dei seruitium. O quantam Ioſ. 15.

Digitized by Google

perniciem præparant risus & iocus! & è contrario quantum lucrum afferunt fletus ac luctus! Quem enim delectat hic ridere, postmodum flebit amarissimè: qui autem hic lugere voluerit, in posterum sine fine gaudebit. Nam & Saluator noster beatos vocat lugentes; & qui nunc lætantur, flere eos dicit in nouissimo. Vnde Iacobus Apostolus ait: *Miseri estote & lugete, risus vester in luctum conuertatur, & gaudium in mœrorem.* Hinc per Salomonem dicitur: *Risus dolore miscebitur.* Hinc Gregorius ait: Nemo potest & hic gaudere cum sæculo, & illic regnare cum Christo. Hinc etiam in collationibus Patrum legitur: Vidit, inquit, senex quemdam ridentem, & ait illi: Coram cœlo & terra rationem totius vitæ nostræ reddituri sumus, & tu rides? Quapropter non nos oblectet puerilis iocus ac risus, sed lectiones sacræ & spiritualis melodiæ cantus. Quamuis enim dura sint corda nostra ad lachrymas producendas, mox tamen vt psalmorum dulcedo insonuerit, ad compunctionem cordis animum nostrum inflectit. Multi enim reperiuntur, qui cantus suauitate commoti sua crimina plangunt, atque ex ea parte magis flectuntur ad lachrymas, ex qua psallentis insonuerit dulcedo suauitatis. Sed studendum nobis est, vt etiam post compunctionis tempora, in quantum Deo largiente possumus, ipsam vim lachrymarum in nosmetipsos conseruemus; ne nos post compunctionem cordis cogitatio fluxa dissoluat; ne mentem nostram vana lætitia subripiat; ne lucrum compunctionis anima nostra per incuriam fluxæ cogitationis perdat. Sic quippe quod poposcerat, obtinere anima meruit, quia se post lachrymas in eodem mentis vigore seruauit. De qua nimirum scriptum est: *Vultus eius non sunt amplius in diuersa mutati.* Quia igitur non est oblita quæ petijt, non est priuata munere quod poposcit. Nos autem quia post baptisma inquinauimus vitam, rebaptizemus in lachrymis conscientiam nostram. Qui ergo lachrymas indesinenter fundit, & tamen peccare non desinit, hic lamentum habet, sed mundationem non habet. Vbi autem lachrymæ abundant, ibi cogitationes sordidæ non approximant. Compunctio sanitas animæ est, compunctio illuminatio mentis est; compunctio remissio peccatorum est; compunctio Spiritum sanctum habitare facit in se.

Luc. 4.9.

Prou. 14.13.

1. Reg. 1.18.

CAP. XXXI. *De reuerentia & instantia orationis.*

OPortet itaque nos certissimè scire, & veraciter credere, quia assiduitate orationum adipisci possumus remissionem omnium peccatorum; si tamen actus orationi, & labia cordi non discrepauerint. Melius enim est corde orare cum silentio sine sono vocis, quam solis verbis sine intuitu mentis; quia non verba deprecationis Deus intendit, sed cor orantis aspicit. Nam negligentes orationes nec ab ipso homine impetrare valent quod volunt. Si enim cum hominibus potentibus volumus aliqua suggerere, non præsumimus nisi cum humilitate & reuerentia; quanto magis Domino Deo vniuersorum cum cordis humilitate, & puritatis deuotione, supplicandum est? Et non in multiloquio, sed in puritate cordis nos exaudiri sciamus: Et ideo breuis & pura debet esse oratio, nisi forte ex affectu

S. Bened. Reg. cap. 20.

Digitized by Google

fectu inſpirationis diuinæ gratiæ protendatur. Cum enim in oratione adſiſtimus, gemere & flere debemus; reminiſcentes quam grauia ſunt ſcelera quæ commiſimus, quamque dira inferni ſupplicia quæ timemus. Longe quippe à Deo eſt animus, qui in oratione cogitationibus ſæculi fuerit occupatus. Et tunc veraciter oramus quando aliunde non cogitamus. Sed valde perpauci ſunt, qui tales orationes habeant: & licet in quibuſdam ſint, difficile tamen eſt vt ſemper ſint. Tunc autem magis diabolus cogitationes curarum ſæcularium noſtris mentibus ingerit, quando nos orantes aſpexerit. Sed nos è contra tam perſeueranter in oratione perſiſtere debemus, quouſque importunas ſæcularium rerum cogitationes ab inimico latenter immiſſas ſuperemus. Quoties enim quilibet aliquo tangitur vitio, toties ſe ad orationem ſubdat; quia fequens oratio vitiorum impugnationem extinguit. Et qui læditur, non deſiſtat orare pro ſe lædentibus: quia ſicut nullum proficit in vulnere medicamentum, ſi adhuc ferrum in eo ſit, ita nihil illius oratio proficit, cuius adhuc dolor eſt in mente, & odium manet in pectore.

Tantus ergo debet eſſe orantis affectus erga Deum, vt non deſperet precis effectum. Inaniter autem oramus, ſi ſpei fiduciam non habemus: *Petat autem vnuſquiſque*, vt ait Apoſtolus, *in fide nihil hæſitans. Nam qui dubitat, ſimilis eſt vndæmaris, quæ à vento mouetur, atque diſpergitur.* Diffidentia enim naſcitur ex hoc, quod adhuc ſe quiſque ſentit circa peccandi affectionem verſari. *Multum enim*, inquit Apoſtolus, *valet deprecatio iuſti aſſidua.* In tantum vtique valet, vt etiam per eam dæmonia vincantur, & aditus eorum per ipſam obſtruantur, vt non quocunque volunt, vadant. Vnde in Tripertita hiſtoria legitur ita. Temporibus Iuliani Apoſtatæ miſſus eſt dæmon ab ipſo in Occidentem, vt iret velociter, & afferret ei inde aliquod reſponſum. Cum autem peruenisſet dæmon ille in quodam loco, vbi quidam Monachus habitabat, ſtetit ibidem per decem dies immobilis, eo quod non poterat vltra progredi; quia Monachus ille non ceſſabat orare neque nocte, neque die: & regreſſus eſt ſine effectu ad eum qui miſerat illum. Cui reuertenti dixit Iulianus: Quare tamdiu tardaſti? Reſpondens dæmon ait: Et moram feci, & ſine actione reuerſus ſum. Suſtinui enim decem dies Publium Monachum, ſi fortè ceſſaret ab oratione, vt tranſirem; & non ceſſauit, & prohibitus ſum tranſire, & redij nihil agens. Tunc impijſſimus Iulianus indignatus dixit: Cum illuc ingreſſus fuero faciam in eo vindictam. Et intra paucos dies Iulianus Dei prouidentia interijt. Et continuo vnus ex Præfectis qui cum eo erant, abijt, & vendidit omnia quæ habuit, & veniens ad ſenem illum factus eſt Monachus magnus, & ſic permanſit cum eo donec quieuit in Domino. Vbi datur intelligi, quia oratio ſeruorum Dei continua non ſolum homines ſaluat, ſed etiam diaboli tela exſuperat. Per orationes autem puriſſimas omnia nobis vtilia à Domino tribuuntur, & cuncta noxia procul dubio effugantur. Idcirco neceſſe eſt nobis & ore & corde ſine intermiſſione orare.

Iac. 1. 6.

Ibid 5. 16.

Digitized by Google

CAP. XXXII. *Quomodo possit aliquis sine intermissione orare.*

DEi seruum autem, & maximè Solitarium, oportet sine intermissione orare, legere & operari, ne fortè mentem otio deditam spiritus malignus inuadat. Orationibus autem mundamur, lectionibus instruimur, operationibus vero corpus, ne fortè superbiat, fatigamus. Sed quærendum nobis est, quomodo quis possit sine intermissione orare. Quidam enim dicere volunt quod ille sine intermissione orat, qui canonicas horas obseruat. Nobis vero non expedit cæteris horis ab oratione vacare; sed secundum Apostolum sine intermissione debemus orare. Sic autem Domino miserante poterimus illud præceptum implere, id est, si iugiter lingua orare non possumus, vel corde oremus: & si ore, vel corde indesinenter orare nequimus, vel etiam actus nostri tales sint, vt semper pro nobis Deum exorent.

Vnde in Collationibus Patrum tale datur exemplum: Lucius Abba interrogauit quosdam fratres, dicens: Quod est opus manuum vestrarum? At illi dixerunt: Nos non contingimus aliquod opus manuum; sed, sicut Apostolus dicit, sine intermissione oramus. Dixit eis senex: Et non manducaris? Illi autem dixerunt: Etiam manducamus. Et dixit eis: Quando ergo comeditis, quis orat pro vobis? Et iterum interrogauit eos dicens: Non dormitis? Et illi dixerunt: Etiam dorminus. Et senex adiecit: Cum dormitis, quis orat pro vobis? Et non inuenerunt quid ad hæc responderent ei. Et adiecit: Ignoscite mihi, fratres, quia ecce non facitis sicut dixistis. Ego autem ostendam vobis quia operans manibus meis sine intermissione oro. Sedeo namque, iuuante Domino, infundens mihi paucas palmulas, & facio ex eis plectam, & dico: *Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam: & secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam.* Et dixit eis: Oratio hæc est, an non? Et dixerunt ei: Etiam. Ille autem dixit: Quando permansero tota die laborans, & orans ore vel corde, facio plus aut minus sex nummos, & duos ex his dono pauperibus foras ad ostium, & residuos expendo in vsus meos & discipulorum meorum. Ille vero qui accepit illos duos denarios, orat pro me tempore quo ego manduco vel dormio; atque ita per gratiam Dei impletur in me hoc quod scriptum est: *Sine intermissione orate.* Quapropter oportet nos, sicut prædictum est, ore vel corde indesinenter orare, vel tale opus facere, vt ipsum pro nobis Deum exoret.

Psal. 50. 1.

Rom. 1. 9.

Illud quoque huic Apostolico præcepto quasi contrarium esse videtur quod Dominus ait: *Orantes autem nolite multum loqui, sicut ethnici faciunt.* Itaque animaduertendum est, quod Dominus non dixit: Nolite multum orare, sed nolite multum loqui, sicut ethnici faciunt, qui secundum politam eloquentiæ facultatis facundiam orant. Ille enim sine intermissione ad Deum orat, qui peccanti in se fratri dimittit; qui non ab hominibus, sed à Deo laudem quærit; qui aduersus turbam

Matt. 6. 7.

Digitized by Google

vanorum phantaſmatum oſtium cubilis cordis ſui claudit : & ne aliquod impedimentum eius oratio patiatur, in amore Dei mentis oculum figit.

CAP. XXXIII. *Quod omnes vanæ cogitationes ex illuſione dæmonum fiunt.*

NVlla ergo virtus eſt in conuerſatione ſeruorum Dei, quæ talem habeat laborem, quomodo oratio. Dum enim voluerit homo Deum ſuum orare, ſemper dæmones feſtinant orationem eius interrumpere; ſcientes quia ex nulla alia re tantum impediuntur, quantum per orationem ad Deum fuſam. Si quidem omnem alium laborem, quem homo in conuerſatione religioſa poſitus aſſumpſerit, quamuis inſtanter agat, habet tamen aliquam requiem. Oratio autem, vt dictum eſt, nullam habet requiem. Qua de re in vitis Patrum ita legitur : Quodam tempore, nocte dæmon ad oſtium cellulæ beati Macarij pulſauit, dicens : Surge Abba Macari, & eamus ad collectam, vbi fratres ad vigilias congregantur. Sed ille qui gratia Dei repletus erat prudentia, falli non poterat, intellexit diaboli eſſe fallaciam, & ait : O mendax & veritatis inimice ; quæ tibi ſocietas cum collecta & Congregatione Sanctorum ? At ille : Latet ergo te, inquit, ô Macari, quod ſine nobis nulla Congregatio Monachorum agitur ? Tum ille : Imperet, inquit, tibi Dominus immunde. Et ille adiecit : Veni denique, & videbis opera noſtra. His dictis, dæmon diſceſſit. Et Abbas conuerſus ad orationem petijt à Deo, vt ei oſtenderet ſi hoc verum eſſet, quod gloriatus eſt dæmon. Abijt ergo ad collectam, vbi à fratribus vigiliæ celebrabantur, & iterum in oratione Dominum deprecatur, vt ſibi verbi huius veritatem oſtendat; & ecce vidit per totam Eccleſiam quaſi paruulos quoſdam Æthiopes diſcurrere huc atque illuc, & velut volitando deferri. Diſcurrentes ergo illi Æthiopes pueruli ſingulis quibuſque ſedentibus alludebant : & ſi cui duobus digitulis oculos compreſſiſſent, ſtatim dormitabat. Si cui vero in os miſiſſent digitum, oſcitare eum faciebant. Vbi vero poſt Pſalmum ad orandum projeciſſent ſe fratres, percurrebant nihilominus ſingulos, & ante alium iacentem in oratione quaſi in mulierum ſpeciem vertebantur : ante alium autem quaſi ædificantes, aut aliquid portantes, ac diuerſa quæque agentes apparebant ; & quæcunque dæmones quaſi ludendo formaſſent, hæc illi orantes in cordis ſui cogitatione verſabant. A nonnullis tamen vbi aliquid horum agere cœpiſſent, quaſi quodam repulſu præcipites deijciebantur, ita vt nec ſtare quidem prorſus aut tranſire iuxta eos auderent. Alijs vero etiam ſupra dorſa & ceruices ludebant. Hæc cum vidiſſet ſanctus Macarius, ingemuit grauiter, & ait cum lacrymis : Exurge Domine vt diſpergantur inimici tui, & fugiant à facie tua ; quoniam impleta eſt illuſionibus anima noſtra. Poſt orationem autem vocatis ſeorſum ſingulis quibuſque fratribus, ante quorum faciem dæmones varijs imaginationibus ludentes, requiſiuit ab eis, ſi in oratione vel ædi-

Digitized by Google

ficandi, vel portandi cogitationes habuerint, vel ita agendi talia diuersa, quæ vnicuique imaginata per dæmones viderat; & singuli eorum confitebantur ita fuisse in corde suo, vt ille arguebat eos. Et tunc intellectum est, quod omnes vanæ & superfluæ cogitationes, quæ somniorum, vel Psalmorum, seu orationum tempore vnusquisque conceperit, illusione dæmonum fiant. Ab his autem qui omni custodia seruant cor suum, facilè repelluntur Æthiopes. Deo enim coniuncta mens, & in ipso tempore præcipuè orationis intenta, nihil alienum, nihil superfluum recipit.

CAP. XXXIV. *Quod cantantibus & psallentibus præsentia Dei & Angelorum semper adsit.*

QVoniam quamuis vbique Deum per potentiam diuinitatis esse nouerimus, & oculos eius speculari bonos & malos credamus, præcipuè tamen sine aliqua dubitatione, cum diuino officio adsistimus, per gratiam nobis eum adesse præsentem credimus. Ideoque semper memores
Psal. 2. 11. simus quod Propheta ait: *Seruite Domino in timore. Et iterum: Psallite sapienter.* Tunc etiam Angelici spiritus maximè nobis præsentes adesse credendi sunt, cum diuinis specialiter mancipamur obsequijs, id est, cum lectionibus sacris aurem accommodamus, vel Psalmodiæ operam damus, vel orationi incumbimus, vel etiam Missarum solemnia celebramus.
Psal. 137. 2. Vnde idem Propheta ait: *In conspectu Angelorum psallam tibi.* Quapropter solerter nobis studendum est, vt cum ad diuinum officium, vel ad Missarum solemnia celebranda conuenimus, semper memores simus, qualiter nos oporteat esse in conspectu Dei, & Angelorum eius. Et sic stemus ad psallendum, vt mens nostra concordet voci nostræ. Sic enim Apo-
1. Cor. 14. 15. stolus ait: *Psallam spiritu, psallam & mente.*

Cauendum est autem vt non negligenter, nec tepidè, vel inhonestè diuinum officium celebremus, neque ad perficiendum pigrè adueniamus; ne, quod absit, in illam sententiam incidamus, qua dicitur; *Maledictus*
Deut. 27. 15. *homo qui opus Dei fecerit negligenter.* Obseruandum est, vt ne quid in oratorijs, vel in cellulis nostris inhonestum vel indecens, ne quid ineptum, vel peruersum, aut cogitationibus, aut verbis, aut actibus perpetremus; sed cum timore & veneratione cœleste compleamus officium, quatenus in conspectu Dei & Angelorum eius digni efficiamur adstare; & Dominus ad nos veniens non quod condemnet in nobis, sed potius quod remuneret, inueniat.

CAP. XXXV. *De laude Psalmorum, & dispositione horarum: in quibus psallere debemus.*

PSalmorum denique assidua decantatio tristia corda consolatur, gratiores mentes facit, fastidiosos oblectat, inertes exsuscitat, peccatores ad lamenta inuitat. Nam quamuis dura sint corda nostra, tamen mox vt Psalmorum dulcedo insonuerit, ad profectum pietatis animum nostrum inflectit. Omnis enim duritia cordis eorum dulcedine emollitur: & sicut orationibus regimur, ita Psalmorum studijs delectamur. Oratio

Digitized by Google

autem in præsenti tantum vita pro remedio peccatorum effunditur ; Psalmorum autem decantatio perpetuam Dei laudem demonstrat, & gloriam sempiternam. Sic enim scriptum est: *Beati qui habitant in domo tua, Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te.* Psal. 83. 5. Cuius operis frequentiam quicunque fideliter intentaque mente exequitur, quodammodo Angelis sociatur. Quocirca necesse est, vt certis horis, certisque temporibus nostræ seruitutis officia persoluamus, id est, Matutino, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Vespera, & Completorio. De his diurnis horis ait Propheta Dauid: *Septies in die laudem dixi tibi.* Psal. 118. 164. De nocturnis autem vigilijs idem ipse Propheta ait: *Media nocte surgebam ad confitendum tibi.* Ibid. 62. Et rursus dicit: *Memor fui nocte nominis tui Domine.* Psal. 62. 7. Et rursus dicit; *Si memor fui tui super stratum meum, in matutinis meditabor in te.*

Propterea quoque de diuinis in noctibus officijs, cæterisque horis diei ab oratione nos non oportet vacare, sed semper per interualla horarum, aut oremus, aut legamus, aut aliquod opus manuum exerceamus, quatenus tædium cordis & cogitationum euadere possimus ; sicut legitur fecisse beatus Antonius. Qui quodam tempore cum sederet in eremo, animus eius tædium & confusionem cogitationum incurrit, quia nondum adhuc instanter laborabat; & ait ad Deum: Domine, volo saluus fieri, & non permittunt me cogitationes meæ. Quid faciam in hac tribulatione, & quomodo saluus ero ? Et post pusillum surgens exijt foras, & vidit quemdam tanquam seipsum sedentem & operantem ; denique vidit eumdem ipsum ab opere surgentem & orantem, & iterum sedentem, & flectam de palmis facientem ; inde rursus ad orationem surgentem. Erat autem Angelus Domini missus ad correctionem & cautelam dandam Antonio. Post hæc audiuit vocem Angeli dicentis: Sic fac, & saluus eris. Ille autem hoc audito, magnum gaudium sumpsit atque fiduciam. Et ita postea faciens, salutem quam quærebat inuenit. Ita & nos facientes, Deo opitulante, saluabimur. Numerum quoque & mensuram Psalmorum, quos quotidie canere debemus, hic minimè describimus, quia hoc quod Apostolus sine intermissione præcipit agere, ego nullatenus præsumo determinare. Testis sit vnicuique conscientia sua, quia Deum quem nulla fallunt occulta, inspectorem cordis sui omni hora habebit. Oportet præterea nos orare indesinenter pro nostris benefactoribus, & pro omnibus hominibus, pro Regibus, & omnibus qui in sublimitate sunt constituti, vt quietam & tranquillam vitam habere possimus. Sciendum vero est, quia quanto quisque magis assiduus fuerit in oratione, tanto feliciorem remunerationem recepturus est in æterna beatitudine. Luminaria vero cum omni diligentia sine de proprijs laboribus, seu de fidelium oblationibus in suis oratorijs noctis tempore prouideant Solitarij.

CAP. XXXVI. *Si quotidie Corpus Domini quilibet audeat sumere, vel Missam cantare.*

NOn mea itaque opinione, sed sanctorum Patrum assertione hæc vtraque reor fieri posse, id est, & Missas quotidie celebrare, & sacro-

Digitized by Google

ſancta Corporis & Sanguinis Domini myſteria quotidie cum tremore & timore ſumere; ab his tamen qui mundi ſunt ab omni inquinamento carnis ac ſpiritus, & hoc cum metu magno & pauore: quia qui tantum hoſpitem cupit intra ſe ſuſcipere, caſtus debet eſſe non ſolum in corpore, ſed & mundus in corde. Nam fuit quidam venerabilis Pater nomine Apollonius, qui hoc monebat fratres, vt, ſi fieri poſſet, quotidie communicarent myſteriis Chriſti, ne fortè qui ſe ab his longè facit, longè fiat à Deo. Qui autem, inquit, frequentius hoc ſuſcipit, frequentius ipſum ſine dubio Saluatorem ſuſcipit; quia idem ipſe ait: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in eo.* Sed & ipſa commemoratio Dominicæ Paſſionis cum aſſiduè ſit à ſeruis Dei celebrata, primum per hoc commonitio datur, vt ſtudeat vnuſquiſque ita paratus inueniri, ne indignus Dominicis myſteriis habeatur. De hac denique re beatus Gregorius in libro Dialogorum ait: Debemus itaque præſens ſæculum tota mente contemnere, quotidiana Deo lacrymarum ſacrificia offerre, quotidianas carnis & ſanguinis eius hoſtias immolare. Hæc namque ſingulariter victima ab æterno interitu animam ſaluat. Sed neceſſe eſt, vt cum hæc agimus, noſmetipſos in cordis contritione mactemus. Et fidenter dico, quia ſalutari hoſtia poſt mortem non indigebimus, ſi ante mortem Deo hoſtia ipſi fuerimus. Quapropter bonum eſt, vt quod quiſque poſt mortem ſuam ſperat pro ſe agi per alios, agat ipſe dum viuit per ſe. Beatius quippe eſt liberum exire de carcere, quam poſt vincula libertatem quærere. Hinc iterum idem Papa in eodem libro adnectit dicens: Nam vir vitæ venerabilis Caſſius Narnienſis Epiſcopus fuit, qui quotidianum ſacrificium Deo offerre conſueuerat, itaut penè nullus dies vitæ eius abſcederet, quin omnipotenti Deo hoſtiam placationis immolaret. Dum autem ſeſe cum lacrymis mactaret, mandatum Domini per cuiuſdam ſui Preſbyteri viſionem ſuſcepit, dicens: Age quod agis, operare quod operaris, non ceſſet pes tuus, non ceſſet manus tua. Natalitio Apoſtolorum venies ad me, & retribuam tibi mercedem tuam. Qui cum poſt annos ſeptem ipſo natalitio Apoſtolorum die Miſſarum ſolemnia peregiſſet, & myſteria ſacræ communionis accepiſſet, è corpore exiuit. Qua in re penſandum eſt, quantum præſidium ſit quotidie ſacroſancti Corporis & Sanguinis Domini noſtri IESV CHRISTI hoſtias immolare; & patenter oſtenditur, quam ſalubre eſt veſci tanto medicamine. Vnde quidam venerandus Poëta dixit:

Magnum præſidium eſt ſacro libamine paſci,
Si cor participis crimina nulla premunt.

Hinc etiam egregius doctor Auguſtinus dixit: Nihil ſic debet formidare Chriſtianus, quam ſeparari à Corpore Chriſti. Si enim ſeparatur à Corpore Chriſti, non eſt membrum eius; ſi non eſt membrum eius, non vegetatur ſpiritu eius. Vnde ait Apoſtolus: *Quiſquis ſpiritum Chriſti non habet, hic non eſt eius.*

Ioan. 6. 55.

Rom. 8. 9.

Quapropter faciat vnuſquiſque quod ſecundum fidem ſuam piè credit eſſe faciendum. Neque enim inter ſe litigauerunt, aut quiſquam eorum al-

Digitized by Google

rum alteri se prætulit, Zachæus scilicet & Centurio; cum alter eorum gaudens susceperit Dominum; alter vero dixerit: *Non sum dignus Domine vt intres sub tectum meum.* Luc. 7. 6. Ambo Saluatorem honorificantes, diuerso, & quasi contrario modo; ambo peccatis miseri, ambo misericordiam consecuti. Sic & Sacramentum Dominici Corporis & Sanguinis vnus honorando non audet quotidie sumere, alter similiter honorando non audet vllo die prętermittere.

CAP. XXXVII. *Si post illusionem, quæ per somnium solet accidere, debeat quis Missam celebrare, an non?*

NAm, vt ait beatus Gregorius, in ipsa illusione, quæ per somnium solet accidere, necessaria est valdè discretio, quæ subtiliter pensare debeat, ex qua re accidat menti dormientis. Aliquando enim ex crapula; aliquando ex naturæ superfluitate vel infirmitate; aliquando contingit ex cogitatione. Et quidem cum ex naturæ superfluitate vel infirmitate euenerit, omnimodo hæc illusio non est timenda. Vnde ait Propheta: Quoniam *Dominus cognouit figmentum nostrum.* Sed quando hoc acciderit, lotus tantummodo aqua, valet se sociare diuinis Sacramentis. Cum vero appetitus gulæ vltra modum in sumendis alimentis rapitur, atque ideo humorum receptacula grauantur, habet exinde animus quemdam reatum, non tamen vsque ad prohibitionem percipiendi Sacramenta, vel Missarum solemnia celebrandi, cum fortasse aut festus dies exigit, aut exhiberi ministerium, pro eo quod Sacerdos alius in loco deest, ipsa necessitas compulit, vel amor sacrificandi animum ad hoc ipsum compellit. Nam si adsunt alij, qui implere mysterium valeant, illusio per crapulam facta à perceptione sacri mysterij prohibere non debet; sed ab immolatione diuini Sacramenti abstinere, vt arbitror, humiliter debet, quousque dignis fletibus reconciliatus, & aquarum effusione lotus, accedere iterum valeat ad sacra mysteria. Si vero ex turpi cogitatione vigilantis oritur illusio menti dormientis, patet animo reatus suus. Videt enim à qua radice inquinatio illa processerit; quia quod sciens cogitauit, hoc nesciens pertulit. Et quando hoc fit, necesse est vt humiliter se subtrahat diuinis mysteriis, & prius per aquam abluat sordes corporis, & per pœnitentiam abstergat vulnus cordis; & sic demum, Domino propitiante, reconcilietur viuificis Sacramentis. Nam in Euangelio Dominus dicit: *Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam mœchatus est eam in corde suo.* Matt. 5. 28. In corde suo, inquit, non in corpore. Ideo scriptura alibi nos admonet, dicens: *Omni custodia serua cor tuum.* Prou. 4. 23. Nam sunt alij quibus ita plerumque illusio nascitur, vt eorum animus etiam in somno positus turpibus imaginationibus non fœdetur. Qua in re vnum ibi ostenditur, si ipsa mens non tamen sit rea, vel suo iudicio libera, cum se & dormiente corpore nihil meminit vidisse. Si quidem, vt quidam Patrum ait, si tale aliquid euenerit per somnum absque phantasijs mulierum, non est peccatum. Ingenitus, inquit, humor in corpore, cum propria repleuerit receptacula, suis necesse est vt meatibus digeratur. Vbi vero visus mulierum, & blandimenta carnis per somnia occurrunt, si per

Digitized by Google

ſuperfluas & illecebroſas cogitationes contigerit, peccatum eſſe dicebat. Præterea quoque ſciendum eſt, quia tres ſunt motus corporales: vnus quidem naturalis; alius autem ex plenitudine ciborum, quando nutritur & fouetur corpus cibis ac potibus, ex quibus calor & ſanguis creſcunt, & excitant corpus ad libidinem; propter quod Dominus ait: *Videte ne grauentur corda veſtra in crapula & ebrietate.* Tertius vero motus eſt ex inſidijs & inuidia veniens dæmonum. Quapropter oportet vt ipſam nimiam abundantiam, fluxuſque libidinum per multam continentiam, & per multa ieiunia, & per continuas orationes reſtringamus; quia vt ait beatus Auguſtinus, ſicut occiſus inimicus non facit nobis iniuriam, ſic mortificata caro non turbabit animam noſtram. Denique hi qui in delicijs viuunt, ſi fortè corporis ſui ægritudo depoſcat, ab omnibus quæ iudicauerit medicus eſſe noxia, abſtinebunt abſque mora; cur non multo magis hoc nos facimus, quibus ſanitas animæ & ſpiritus eſt expetenda? Tales enim debet Dominus habere miniſtros, qui nulla carnis contagione corrumpantur, ſed potius caſtitatis continentia ſplendeant mente & corpore.

Luc. 21.

CAP. XXXVIII. *De aſſiduitate lectionis & orationis.*

OPortet autem nos aſſiduitatem habere legendi, & inſtantiam orandi. Nam aſſiduitate lectionis munitur homo à peccato, iuxta Prophetam, qui ait: *In corde meo abſcondi eloquia tua, vt non peccem tibi.* Hæc ſunt enim arma, lectio videlicet & oratio, quibus diabolus expugnatur, & æterna beatitudo acquiritur. His enim armis vitia comprimuntur, & virtutes nutriuntur. In his ergo quaſi in ſpeculo quodam ſeipſum conſiderare poteſt homo, qualis ſit, vel quo tendat, aut qualiter ſe dirigat. Ideoque qui vult cum Deo ſemper eſſe, debet frequenter legere, & frequenter orare. Nam cum oramus, ipſi cum Deo loquimur; cum vero legimus, Deus nobiſcum loquitur. Geminum autem confert donum lectio ſacrarum Scripturarum: vnum, quia intellectum mentis erudit; alterum, quia à mundi vanitate hominem abſtrahit, & ad amorem Dei perducit. Lectio aſſidua timorem gehennæ incutit, animam purificat, & ad gaudia ſuperna legentis cor inſtigat. Sicut enim ex carnalibus eſcis alitur caro, ita ex diuinis eloquiis nutritur ac paſcitur interior homo: vnde ait Propheta: *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, Domine, ſuper mel & fauum ori meo.* Omnis planè ſcriptura ſancta ad noſtram ſcripta eſt ſalutem & doctrinam, vt per conſolationem ſcripturarum in bonis actibus proficiamus. Sicut enim cæcus ſæpius offendit, quam videns; ſic ignorans Dei legem ignoranter ſæpius peccat, quam ille qui eam nouit. Multi namque habent intelligentiæ ingenium, ſed negligunt lectionis ſtudium; & quod legendo ſcire potuerunt, negligendo neſciunt. Multi etiam legunt, & ab ipſa lectione ieiuni ſunt: de quibus ait Propheta: *Seminaſtis multum & intuliſtis parum; comediſtis, & non eſtis ſatiati, bibiſtis, & non eſtis ebriati,*

Pſal. 118. 11.

Ibid. 103.

Aggæi 1. 6.

ebriati. Multum cordi ſuo ſeminat, ſed parum recipit, qui de mandatis cœleſtibus vel legendo, vel audiendo multa cognoſcit, ſed negligenter operando pauca fructificat. Comedit, & non ſatiatur, qui verba Dei audiens lucra vel gloriam ſæculi concupiſcit. Bibit, & non inebriatur, qui ad vocem lectionis vel prædicationis aurem inclinat, ſed mentem non mutat. Bibit, & inebriatus non eſt, qui ea quæ ſunt huius ſæculi adipiſci deſiderat. Solet enim per ebrietatem bibentium mens turbari. Si enim quis ebriatus eſſet, mentem proculdubio mutaſſet, vt terrena iam non quæreret, iam vana & tra ſitoria quæ amauerat, non amaret. Ille enim beatiſſimus eſt, qui diuinas ſcripturas legens verba vertit in opera. Nemo enim poteſt ſenſum ſcripturæ ſacræ plenè cognoſcere, niſi legendi familiaritate. Nam ſicut terra, quæ quanto amplius excolitur, tanto vberiorem fructum reddit; ſic quanto quiſque frequentius legit, tanto ex ea vberiorem intelligentiam capit. Non oportet Solitarios gentilium libros legere, ne fortè per oblectamenta inanium fabularum, vel figmenta Poëtarum, mentem excitent ad incentiua libidinum. Neque etiam ſecreta Dei nimis oportet rimari, ſcriptura dicente: *Altiora te ne quæſieris, & fortiora te ne ſcrutatus fueris.* Vnde Apoſtolus mirans aiebat: *O altitudo diuitiarum ſcientiæ & ſapientiæ Dei, quam inſcrutabilia ſunt iudicia, & inueſtigabiles vie eius!* Quapropter cautè meditanda, cautoque ſunt ſenſu ea quæ leguntur rimanda; & iuxta Apoſtoli mandata, teneamus quæ recta ſunt, & refutemus ea quæ contraria veritati exiſtunt. Sicque in bonis inſtruamur, vt à malis Deo auxiliante illæſi permaneamus. Eccl. 3. 22. Rom. 11. 33.

CAP. XXXIX. *De quotidiano opere manuum Solitariorum.*

SI quando enim ab oratione & lectione ceſſemus, manuum operationibus inſiſtere debemus, propter hoc quod ſcriptum eſt: *Otioſitas inimica eſt animæ.* Antiquus etenim hoſtis eum, quem otioſum inuenerit, facilè ad vitia rapit: nam ſancti Patres noſtri & Apoſtoli de labore manuum ſuarum viuebant. Vnde Apoſtolus Theſſalonicenſibus ſcribens, ait: *Ipſi enim ſcitis quemadmodum oportet imitari nos; quoniam non inquieti fuimus inter vos; neque panem gratis manducauimus ab aliquo, ſed in labore & fatigatione, nocte & die operantes manibus noſtris, ne quem veſtrum grauaremus. Non quaſi non habuerimus poteſtatem, ſicut & cæteri, ſed vt noſmetipſos formam daremus vobis ad imitandum nos. Num cum eſſemus apud vos, denuntiabamus, quoniam ſi quis non vult operari, nec manducet.* Cum enim iſte ſanctus Apoſtolus, qui Euangelium prædicabat, nolebat panem gratis manducare, ſed in labore & fatigatione victum quærebat; qua nos fiducia otioſis manibus gratis panem comedere audebimus, quibus non ſolum nulla prædicatio verbi commiſſa eſt, ſed ne vlla quidem, niſi animæ noſtræ ſolius cura mandatur? Proinde neceſſe eſt nobis laborare manibus noſtris quod bonum eſt, vt habeamus vnde viuamus, & vnde aliquid neceſſitatem patientibus tribuamus. Vnde ſanctus Cæſarius dixit: Sic lectioni & orationi debetis incumbere, vt etiam manibus poſſitis aliquid exercere; maiorem quoque diei partem ſancto operi dedicare. Sed quærendum nobis eſt, cur 2. Theſſ. 3. 7.

doctor gentium, & Prædicator Euangelij dicit se non panem ab aliquo gratis manducasse, qui nouit Dominum præcepisse, vt *qui Euangelium annuntiant, de Euangelio viuant.* Et rursum: *Dignus est operarius mercede sua & cibo suo.* Ideo quippe manibus operabatur vnde viuebat, quia indignum erat ab his aliquid accipere, qui errori studebant. Peccat enim, & libertatem prædicandi amittit, qui ab eo accipit munus, qui ideo dat, ne corripiatur. Vnde idem Apostolus dicebat: *Omnia mihi licent, sed non omnia mihi expediunt.* Hoc ideo dixit, quia licebat illi ab his queis prædicabat sumptus accipere: sed quoniam sciebat pseudo-Apostolos occasionem accipiendi quærere, noluit ab his accipere, ne causa ventris vigor Euangelicæ veritatis torpesceret. Non enim instanter potest argui à quo accipitur. Quamuis enim idem Apostolus pro occasione superius dicta elegerit manibus suis laborare, vnde viueret, tamen quoties illi necessitas erat, à fidelibus victum accipiebat. Itaque cum esset quodam tempore in magna indigentia, missum est illi à fratribus vnde necessitati & indigentiæ eius ministraretur. Respondit autem illis gratias agens, & dixit: *Benè feciſtis communicare neceſsitatibus meis. Ego enim didici in quibus sum, sufficiens esse. Scio enim esurire & abundare, noui & penuriam pati. Omnia possum in eo qui me confortat. Verumtamen vos benè feciſtis mittere vsibus meis.* Hic autem ostenditur, quia aliquando accipiebat sustentationem necessitatis à fidelibus. Qua de causa beatus Augustinus nobis dat consilium, dicens: Qui ergo non possunt facere sicut Paulus, vt manibus suis se transigant, accipiant à populo vnde sustententur suam necessitatem, sed non negligant eorum infirmitatem. Si in nostra, inquit, domo vel societate æger est aliquis, non prohibeo religiosos, vel religiosas mittere illi quod eis videtur vt mittant; neque istis prohibeo vt non recipiant. Nam & ipse Dominus, cui Angeli ministrauerant, loculos habebat, & à fidelibus oblata suscipiens, & suis discipulis, & aliis indigentibus, necessaria tribuebat.

1. Cor. 9. 14. Luc. 10. 7. 2. Cor. 6. Philip. 4. 14.

Quanquam autem ita dictum sit, oportet tamen Solitarios propriis manibus instanter laborare, etiamsi alunde habuerint vnde viuant. Sic faciebat Paulus primus & probatissimus eremitarum. Cum esset in eremo vastiore, securus erat de victu, quia de fructibus palmarum, & de oleribus herbarum vescebatur tantum; tamen colligebat folia palmarum, & quotidianum pensum, velut exinde sustentandus esset, à semetipso iugiter exigebat. Cumque opere totius anni antrum eius fuisset implerum, id quod sollicita cura laborauerat annis singulis, igne suppositio concremabat. Iste enim non pro nebessitate victus, vt dictum est, laborabat, sed pro corporis afflictione, & cordis purgatione, atque cogitationum soliditate, seu perseuerantia cellæ hoc faciebat. Dicebat autem, sine operemanuum nec in loco posse perdurare solitarium, nec ad perfectionis culmen aliquando conscendere. Econtra vero fuit alius frater, qui veniens ad Abbatem Siluanum in monte Sina, vidit ibi fratres operantes, & dixit eis: Nolite operari cibum qui perit, sed qui permanet in vitam æternam.

Digitized by Google

Maria optimam partem elegit. Et dixit senex discipulo suo: Vade, voca fratrem istum, & mitte illum in cellam vbi nihil est. Et cum facta fuisset hora nona, intendebat idem frater ad ostium, si mitterent alij, & vocarent eum ad manducandum. Et cum nemo loqueretur ei, surgens venit ad senem, & dixit ei: Abba, manducauerunt hodie fratres? Et dixit ei senex: Etiam iam comederunt. Et ille: Et quare, inquit, me non vocasti? Et senex respondit: Tu homo spiritualis es, & hoc cibo non indiges; nos autē carnales sumus, & manducare volumus, ideo manibus nostris operamur: tu vero bonam partem elegisti, tota die legens, & nolens sumere carnalem cibum. Qui cum hoc audisset, prostrauit se in terram humiliter pœnitentiam agens, & dixit: Ignosce mihi Abba. Et senex dixit ei: Puto quòd opus habet omnino Marthæ Maria. Per Martham enim Maria laudatur. Quapropter opus habent Solitarij propriis manibus laborare & operari, vnde pascantur; quia qui otiosa quiete perfruitur, nisi operi manum institerit, & nisi spiritualiter vixerit, more pecudum se componit.

Si quid vero ex operibus Solitariorum venundandum est, videant ipsi, per quorum manus transeunda sunt, ne aliquam fraudem præsumant inferre. Memorentur semper Ananiæ & Saphyræ, ne fortè mortem, quam illi in corpore pertulerunt, hanc isti in anima patiantur. In ipsis autem pretijs non subripiat auaritiæ malum, sed semper aliquantulum vilius detur, quam ab aliis sæcularibus datur; vt in omnibus glorificetur Deus.

CAP. XL. *Quod certis horis occupari debent Solitarij in labore manuum.*

ERgo statutis certisque temporibus occupari solent Solitarij in oratione & lectione, & certis iterum in labore manuum. Ideoque hac dispositione credimus vtraque tempora ordinari; id est, vt omni tempore à mane vsque ad horam penè tertiam orationi & lectioni vacent. Ab hora autem tertia vsque ad horam quasi nonam laborent quod necessarium fuerit; nisi fortè paululum in stratis suis æstiuo tempore pausare voluerint; & semper intermisceatur oratio cum opere. A nona quoque hora vsque ad vesperam iterum orationi & lectioni vacent.

Si vero necessitas loci, aut paupertas exegerit, magis in labore manuum demorentur. Omnia tamen mensurate fiant propter pusillanimes. Dominicis vero diebus siue festis, orationi tantum & lectioni vacent. In nostibus quoque vigilias sacras & orationes purissimas deuotissimè peragant. Infirmi namque Solitarij talia opera agant, vt nec otiosi sint, nec violentia laboris opprimantur. Qui vero ita fuerint infirmati, aut senectute grauati, vt neque legere, neque operari queant, vel orationi tantum iuxta vires suas deuotissimè instent. Hoc sanè præcipuè monentes, vt si fortè cui hęc dispositio displiceret, ordinet si melius aliter iudicauerit. Quibus autem horis reficere debeant in antea, Domino miserante, dictum sumus.

Digitized by Google

CAP. XLI. *Vt Solitarij nihil proprium habeant, & oblationes fidelium suscipiant.*

NIhil ergo proprium Solitarij habeant, præter vtensilia, & vilia supellectilia, sine quibus viuere nullatenus possunt. Victũ vero rationalem, & vestem simplicem, aut de proprio labore, aut de fidelium oblatione habeant. Quicquid autem his superfuerit, pauperibus tribuant. Nam, sicut in superiori capitulo continetur, licitum est eis à populo oblata suscipere, ad suam & pauperum indigentiam sustentandã. Vnde in libro Prosperi ita legitur: Propterea, inquit, Deus voluit cultores suos omnibus quæ habentur in mundo renuntiare, vt exclusa mundi cupiditate, diuina in eis caritas possit augeri, vel perfici. Et ideo decimas atque primitias frugum, primogenita & sacrificia pro peccato, & vota, quæ sibi Dominus iussit offerri, Sacerdotibus ac ministris distribui debere constituit, vt deuotissimo populo vitæ necessaria ministrante, ipsi creatori ac pastori suo liberis mentibus ministrarent, atque in eius cultu sine vlla sollicitudine corporali proficerent; ne terrenis occupationibus implicati, officio suo dignas excubias strenuè custare non possent. Item ibi: Denique sanctus Paulinus, & beatus Hilarius omnia sua aut parentibus reliquerunt, aut vendita pauperibus erogauerunt. Sed postea cum facti fuissent Episcopi, non contempserunt Ecclesiæ facultates, sed fidelissimè dispensauerũt. Isti ergo tã sancti viri tamq; perfecti Pontifices factis euidentibus clamant, posse, & debere fieri, quod fecerunt, Qui vtiq; homines tam sæcularium quam diuinarum litterarum sine ambiguitate doctissimi, si scirent res Ecclesiæ deberę contemni, nunquam ea haberent, qui omnia sua reliquerant. Vnde datur intelligi, quod tanti ac tales viri, qui volentes fieri discipuli Christi, renuntiauerunt omnibus quæ habebant, non vt possessores, sed vt procuratores Ecclesiæ facultates possidebant. Et ideo res Ecclesiæ nihil aliud scientes esse, nisi vota fidelium, pretia peccatorum, & patrimonia pauperum, non eas vindicauerunt in vsus suos vt proprias, sed vt commendatas pauperibus diuiserunt. Item ibi: Sacerdos, inquit, non solum sine cupiditate, sed etiam cum laude pietatis accipit à populo dispensanda, & fideliter dispensat accepta; quia omnia sua aut reliquit, aut Ecclesiæ rebus iunxit, & se in numero pauperum paupertatis amore constituit, ita vt vnde pauperibus subministret, inde etiam tanquam pauper voluntarius viuat.

De eadem re etiam in Regula Canonicorum legitur ita: Monachi namque siue Solitarij, qui Euangelicum præceptum sequentes diuitiis atque renuntiatis omnibus patrimonia sua Christo dederunt, merito de facultatibus Ecclesiæ subsidium temporale accipiunt, vt quia toto mentis desiderio cœlestia appetunt, sic in hac peregrinationis via sumptibus Dominicis sustententur, quatenus ad ea quæ contempserunt minime redire qualibet necessitatis causa compellantur. Item ibi: Clericos, quos voluntas aut natiuitas pauperes fecit, in congregatione viuentes, necessaria vitæ accipiant; quia ad ea accipienda non eos habendi ducit cupiditas, sed cogit viuendi necessitas. Porro si tales fuerint, qui nec suas, nec Ecclesiæ

nelint habere possessiones, horum necessitatibus prouidentissima gubernatione de facultatibus Ecclesiæ Prælati debent subuenire, illud Prosperi attendentes: Quod habet, inquit, Ecclesia, cum omnibus nihil habentibus commune habeat. Sed & eorum curam nihilominus gerere debent, quos aut infirmitas, aut senectus aggrauat. Post hæc autem memorari oportet hoc, quod in Actibus Apostolorum legitur: *Afferentes*, inquit, *pretia prædiorum suorum, & ponebant ante pedes Apostolorum. Distribuebantur autem singuli, prout cuiusque opus erat.* Item: *Neque egens quisquam erat inter illos*; Et rursum: *Nec quisquam suum esse aliquid dicebat; sed erant illis omnia communia.* Ita ergo & Solitarij nec suum quicquam dicant, sed sint fideles dispensatores, & ea quæ pauperibus dare debent, non pimis in suos vsus reflectant: ne, quod absit, cum Iuda, qui loculos Domini furatus fuerat, sententiam damnationis incurrant; sed potius de fideli administratione ab ipso, cuius ministri esse noscuntur, ineffabiliter remunerari mereantur. Act. 4. 34.

Cap. XLII. *Quibus horis oporteat Solitarios reficere.*

STatuendum itaque censeo, quibus horis reficere debeant Solitarij, ne forte quis propriam sequatur voluntatem, & remissius viuat, quam necesse sit. Quapropter tali dispositione reor vtraque tempora ordinari, hoc est, ab octauis Paschæ vsque ad Pentecosten bis in die reficiant. His ergo diebus quarta & sexta feria vsque ad nonam ieiunent: quia sicut equis frena sunt imponenda, ita corpora nostra ieiuniis sunt infrenanda. A Pentecoste vsque ad Kalendas Septembris quarta & sexta septimaque feria ieiunent vsque ad nonam. Reliquis vero diebus ad sextam reficiant, & ad vesperam cœnent. A Kalendis autem Septembris vsque ad caput Quadragesimæ, ad nonam semper reficiant; nisi forte quis voluerit ieiunium vsque ad vesperam protelare. In Quadragesima vero vsque ad Pascha, ad vesperam reficiant. Ipsa tamen vespera sic agatur, vt lumine lucernæ non indigeant reficientes, sed luce adhuc diei manente omnia consummentur. Sed & omni tempore, siue cœnæ, siue refectionis hora sic temperetur, vt de luce fiant omnia. Præterea quoque si quis voluerit omni tempore ieiunare, exceptis Dominicis & aliarum festiuitatum diebus, non prohibeatur ei; quia sic faciebant sancti Patres nostri Antonius, & Benedictus, nec non Macarius, & cæteri alij.

Sed licet omni tempore vita Solitariorum Quadragesimæ debeat obseruationem habere; tamen quia paucorum est ista virtus, ideo suademus ipsis diebus Quadragesimæ omni puritate vitam suam custodire, omnes pariter negligentias aliorum temporum his diebus sanctis diluere. Quod tunc dignè fit, si ab omnibus vitiis nos temperemus; orationi cum fletibus, lectioni & compunctioni cordis atque abstinentiæ operam demus. Ergo his diebus augeamus aliquid ad pensum solitum seruituris nostræ, orationes peculiares; ciborum & potus abstinentiam; vt vnusquisque super mensuram sibi indictam aliquid cum propria voluntate & gaudio sancti Spiritus offerat Deo: id est, subtrahat corpori suo de cibo & potu, de somno & quiete, de lo-

Digitized by Google

quacitate & ſcurrilitate ; & cum ſpiritualis deſiderij gaudio ſanctum Paſcha expectet.

Deinde omni tempore, ſiue prandij, ſiue cœnæ, mox vt ſurrexerint à refectione, ſedeant, ſi duo fuerint ſimul, & legat vnus collationes vel vitas Patrum, aut certè aliquid vnde ædificentur. Et lectis quatuor aut quinque folijs, vel quantum hora permiſerit, ſi meridies fuerit, aut paululum in ſtratis ſuis requieſcant, aut aliquod opus manuum agant. In tempore autem ieiunij lectione lecta, ſi veſpera fuerit, confeſtim vt à lectione ſurrexerint, ad completorium celebrandum veniant. Exeuntes autem à Completorio nullatenus loquantur aliquid denuo, excepto ſi neceſſitatis cauſa Prælatus, aut aliquis è fratribus, aliquid alicui indicare voluerit; quod tamen & ipſum cum ſumma grauitate & moderatione honeſtiſſimè fiat. Si autem vnus ſolummodo fuerit Solitarius, ſimiliter faciat. Omni ſiquidem tempore ſilentio ſtudere debent Solitarij, & maximè nocturnis horis. Si quis autem eorum nocturno tempore peculiariter voluerit orare, aut aliud aliquid agere, ſic agat ne alium inquietet.

CAP. XLIII. *De menſa Solitariorum.*

QVotieſcumque Solitarij aut de proprio labore, aut de fidelium oblatione, aliquam ſufficientiam ciborum & potus habuerint, ſemper ad menſulam ſuam pauperes & peregrinos habeant, & cum illis Chriſtum conuiuam eſſe nouerint. Si vero pauperes minus habuerint, quos de fratribus voluerint vocare, caritatis cauſa, in eorum pendeat arbitrio. Eis autem quos vocant, hoc quod Deus eis dederit, cum caritatis officio exhibeant. Ipſi tamen Solitarij non ſolum à qualitate ciborum, ſed etiam à quantitate ſe cuſtodiant, & in pondere & menſura, cum ſine hoſpitibus fuerint, viuant. Cum autem aliqui ſimul fuerint cum eis, communes in cibo & potu ſe exhibeant, ob vanam gloriam deuitandam, ſed conſtitutionem Regulæ non tranſcendant.

Sufficere enim credimus ad refectionem quotidianam duo pulmentaria cocta, propter diuerſorum infirmitates, vt fortè qui ex vno edere non potuerit, ex alio reficiatur. Et ſi fuerint poma, aut leguminum naſcentia, addatur & tertium. Cibus autem illorum talis ſit: aliquando olera & legumina, aliquando caſeum & oua; interdumque piſciculos pro ſummis deliciis ducant. Quicquid enim, inquit Hieronymus, poſt gulam non ſentitur, idem tibi quod panis & legumina. Panis autem libra vna propenſa ſufficiat in die, ſiue vna ſit refectio, ſiue prandij & cœnæ. Sunt enim qui plus, & ſunt qui minus indigent; quia nec robur vnum ineſt cunctis corporibus: & ideo de ciborum qualitate & quantitate non facile à nobis oportet diſputari, quia nec ab omnibus poteſt vniformis regula cuſtodiri. Tamen ſtudendum eſt, vt non ſemper ſaturitas edendi finem faciat, ſed voluntas: nec impleat ventris ſaturitatem edacitas, ſed comprimat parcitas. Vnde ait Apoſtolus: *Et carnis curam ne feceritis in deſideriis.* Non enim carnis curam omnimodis interdixit, ſed vt in deſideriis ne fieret, prohibuit. A carnibus vero tam quadrupedum quam volucrum omnino abſtineant; niſi fot-

Rom. 13. 14.

Digitized by Google

tè aliqui in graui ægritudine fuerint detenti. Ipsis enim pro reparatione tantum concedatur. Illico autem vt validiores effecti fuerint à carnibus more solito abstineant.

CAP. XLIV. *De crapula cauenda.*

IN quantum ergo Solitarij possunt, delicias & ciborum opulentias fugiant; & non solum à cupiditate pretiosorum ciborum, sed etiam à nimia perceptione viliũm se contineant; remota præ omnibus crapula, vt nunquam surripiat eis indigeries; quia nihil sic contrarium est omni Christiano, quomodo crapula. Vnde Dominus ait: *Videte ne grauentur corda vestra in crapula* Luc. 21. 34. *& ebrietate.* Nihil enim sic inflammat & titillat membra genitalia, quomodo indigestus cibus, ructusque conuulsus. Escæ enim multæ non solum corda nostra, sed etiam corpus & animam debilitant. Sæpè enim per ciborum auiditatem stomachi franguntur vires, necnon & abundantiam sanguinis, & choleram, & plurimas ægritudines escarum nimietate patimur. Idcirco tantum cibum vnusquisque sibi concedat, quantum sustentatio corporis, non quantum desiderium carnis exposcit. Oportet itaque vt caro nostra subiecta sit animæ nostræ, & sicut ancilla famuletur dominæ suæ. Non enim benè possumus vigilare, cum dapibus fuerit venter noster onustus; sed somno oppressi vigiliarum fructus amittimus, & maximum detrimentum animæ nostræ acquirimus. Nam sicut miles plurimo onere prægrauatur, & præpeditur ad bellum, ita præpeditur Solitarius ad vigilias, cum escarum largitate feruescit.

Sed & diabolus plurimum inde gaudet, cum Dei seruos viderit nimio cibo refertos, sicut legitur de quodam viro venerabili, sancto Philiberto. Hic cum esset in quodam Monasterio, & iugum Christi suaue, & onus eius leue susciperet, in tantum religionis cultum excreuit, vt etiam viris perfectioribus in abstinentia & cæteris virtutibus imitabilis fieret. Cumque antiquus hostis eius inuideret adstinentiam, quadam die pulsauit animum illius, vt ampliora sumeret cibaria. Post hæc vero in ipsa nocte dum fuisset cibo saturatus, nutu Dei detectus inimicus sancto Philiberto per somnium est ostensus, & cœpit ventrem eius velut gaudens palpare, ac dicere: Modo hic benè, modo hic benè. Tunc miles Domini agnoscens iacula inimici, crucis se vallauit munimine, rigorem abstinentiæ deinceps studuit triplicare. Qua in re ostenditur, qualibus quantisue muscipulis diabolus Dei seruos præpedire molitur, & quantum de nimia edacitate lætatur.

Ideoque studeamus nos taliter ab escis temperare, vt si quando inimicus de nimia nostra edacitate extiterit gauisus, de nostra iterum abstinentia abscedat confusus. Omnia tamen mensuratè & cum discretione fiant; quia nimia abstinentia ciborum non solum vires corporis frangit, sed etiam intentionem animæ minuit, mentisque ingenium marcescere facit, & vigorem orationis amittit. Quapropter quicquid cum temperamento fit, salutare est; quod vero nimis & vltra modum fit, pernicioſum est, studiumque suum in contrarium vertit. Vnde sanctus Antonius dixit: Sunt quidam conterentes corpora sua in abstinentia, & quia non

Digitized by Google

habuerunt discretionem, longè facti sunt à Deo. Hinc beatus Gregorius ait: Plerumque enim dum plus quam necesse est per abstinentiam caro afflictur, humilitas foris ostenditur, sed de hac ipsa humilitate grauiter intus superbitur. Ideo admonendi sunt abstinentes, vt sollicitè se semper aspiciant, ne dum gulæ vitium fugiunt, in superbiam aut vanam gloriam incidant. Et rursum admonendi sunt, vt abstinentiam suam & semper sine intermutatione custodiant, & nunquam hanc apud occultum iudicem exiniæ virtutis credant, ne fortè magni meriti se esse æstimantes, corda in elationem leuent. Sic enim corpora nostra, vel etiam corporum incentiua rigore districtionis abstinentiæ castigemus, vt à carnalibus desideriis absoluti, sanctis virtutibus floreamus.

CAP. XLV. *De mensura potus Solitariorum.*

EAndem quippe mensuram potus, quam sanctus Benedictus constituit Monachis, eandem & nos infirmorum contuentes imbecillitatem constituimus Solitariis: id est, vnicuique heminam vini per diem. Quibus autem donat Deus tolerantiam abstinentiæ, propriam se habituros mercedem sciant: *Vnusquisque enim*, vt ait Apostolus, *proprium donum habet ex Deo, alius quidem sic, alius vero sic.* Quod si loci necessitas, vel labor, aut infirmitas amplius poposcerit, in eorum consistat arbitrio, considerantes tamen in omnibus, ne eis satietas aut ebrietas subripiat. Licet enim legamus, vinum omnino Monachorum vel Solitariorum non esse, sed quia nostris temporibus id Monachis aut Solitariis persuaderi non potest, saltem & hoc consentiamus, vt non vsque satietatem bibant, sed parcius; quia vinum apostatare facit etiam sapientes. Vbi autem necessitas loci exposcit, vt nec suprascripta mensura inueniri posset, sed multo minus, aut ex toto nihil, benedicant Deum, qui ibi habitant, & non contristentur; sed gaudeant, eo quod à tali peste sunt liberati. Hæc autem ante omnia admonentes, vt absque murmurationibus sint.

1. Cor. 7. 7.

Ephes. 5. 18.

De vino autem abstinendo Apostolus certam fixit Regulam, dicens: *Nolite inebriari vino, in quo est luxuria.* Quasi diceret, luxuriam facit & nutrit vini perceptio nimia, non natura. Et ideo Solitarios non vti vino, sed inebriari prohibeo; quandoquidem infirmum stomachum vsus moderatus vini confortat, ebrietas vero animum corpusque debilitat. Denique Timotheo discipulo suo præcipit Apostolus dicens: *Noli aquam bibere, sed modico vino vtere propter stomachi dolorem, & propter frequentes tuas infirmitates.* Ac per hoc nihil contra abstinentiam facium, qui vinum non pro ebrietate, sed tantum pro corporis salute percipiunt; nec hoc eis offert voluntas, sed permittit infirmitas. Si autem infirmitas defuerit, à vino est abstinendum, ne vini perceptio, quæ infirmum corpus sustentat, sanum incendat. Quoniam quidem vino vti, & vsui habere oleum nullus dixerit esse peccatum: in his autem regionibus vbi defuerit oleum, si necessitas exposcerit, adipe vtantur interdum.

Tim. 5. 23.

CAP.

Digitized by Google

CAP. XLVI. *De ebrietate cauenda, & de laude sobrietatis.*

ANte omnia autem ebrietatis vitium Solitarij caueant, quia scriptum est: *Homo ebriosus seruus est omnium vitiorum.* Nullum enim peccatum vincere valet, qui multo vino captus est. Vnde Salomon dixit: *Luxuriosa res vinum, & tumultuosa ebrietas; quicunque in his delectatur non erit sapiens.* Et iterum: *Non intuearis in vino quomodo flaueſcit, dum splenduerit in vitro color eius: ingreditur blandè, ſed nouiſſimè mordebit vt coluber; & ſicut regulus venenum diffundet. Nullum ſecretum eſt vbi ebrietas regnat.* Hinc beatus Hieronymus ait: ebrietas ſemper flagitiorum mater eſt, radix criminum, materia culparum, & origo omnium vitiorum. Venter enim mero æſtuans cito deſpumat in libidinem. Quapropter ebrietatem fugiamus, ne crimen luxuriæ incurramus. Plerique homines per vinum maximam debilitatem corporis contraxerunt, nec potuerunt conſequi priſtinam ſanitatem, quia non temperauerunt gulæ ardorem. Per vinolentiam enim armatur os ad maledicta, & conuitia proximorum, & mens immutatur, atque balbutit lingua. Huiuſmodi enim vir cum ſe putat bibere, bibitur; ſicut piſcis cum auidis faucibus properat, vt glutiat eſcam, repentè hamum inter fauces reperit, ita & ebrioſus inimicum intra ſe vinum ſuſcipit, & heu! homo rationabilis, vt irrationabile animal capitur. Nihil eſt aliud ebrietas, quam manifeſtiſſimus dæmon. Idcirco non quantum gula exigit, ſed quantum naturæ imbecillitas poſcit, bibamus. Vinum enim nobis Dominus non ad ebrietatem, ſed ad lætitiam cordis creauit. Nam ſicut ebrietas mater eſt omnium vitiorum, ita ſobrietas mater eſt omnium virtutum. Sobrietas quippe eſt corporis & animæ vtilis medicina. Conſeruat autem memoriam, acuit ſenſum, ſincerat mentem, mitigat vitia, frangit libidinem, propagat ſenectutem, reuelat diuini Sacramenti arcana, atque ſtantem & in omnibus caſtum hominem facit. Itaque in omnibus exhibeamus nos ſobrios, vt ſobrietas nos per omnia exhibeat ſanos & caſtos.

Prou. 20. 1. Ibid. 23. 31. Ibid. 31. 4.

CAP. XLVII. *Si omnes æqualiter neceſſaria vitæ debent accipere.*

BEatus igitur Auguſtinus, vir per omnia diſcretus, ait: Victus & tegumentum non æqualiter omnibus tribuatur, ſed potius ſicut vnicuique opus fuerit. Sic enim legitur in Actibus Apoſtolorum: *Diſtribuebatur ſingulis prout vnicuique opus erat; & nullus egens erat inter illos.* Vbi non dicimus quod perſonarum ſit apud Deum acceptio, ſed infirmitatum conſideratio: vt qui minus indiget, gratias agat Deo; qui vero plus indiget, humilietur pro infirmitate, & non extollatur pro miſericordia, & tamen Deo gratias agat, quatenus in omnibus benedicatur Deus. Qua de re in collationibus Patrum tale datur exemplum, & licet ſit prolixum, eſt tamen in hac re proficuum, vt mihi videtur. Venit aliquando quidam Monachus ab vrbe Roma, qui in Palatio magnum locum habuit, & habitabat in Sciti in vicinitate Eccleſiæ. Habebat autem ſecum vnum ex ſeruis ſuis, qui miniſtrabat ei. Videns autem Preſbyter Eccleſiæ infirmitatem eius, & recognoſcens, quia vir ille eſſet de deliciis, ex hoc quod Deus

Act. 4. 34. 35.

Digitized by Google

ei donabat mittebat ei. Qui cum viginti quinque annos feciſſet in Sciti, factus eſt vir contemplator prævidens & nominatiſſimus. Audiens autem quidam de magnis Monachis Ægyptiorum opinionem eius, venit videre eum, ſperans conuerſationem corporalem inuenire apud eum plus arduam. Qui cum intraſſet, ſalutauit eum, & facientes orationem ſederunt. Videns autem eum Ægyptius veſtitum mollibus rebus, & pellem ſtratam ſub ipſo, & modicum capitale ſub caput eius, ſed & pedes mundos habentem cum galliculis, ſcandalizatus eſt intra ſe de eo; quia in illo loco non erat conſuetudo taliter conuerſandi, ſed magis duram abſtinentiam habere conſueuerant. Senex autem ille Romanus habens contemplationem, ſiue prævidentiæ gratiam, intellexit quia ſcandalizatus fuiſſet Ægyptius Monachus in ipſo, & dixit miniſtro ſuo: Fac nobis hodie propter Abbatem qui venit, bonam diem. Coxit autem parua olera quæ habebat, & ſurgentes hora competenti comederunt. Habuit etiam modicum vini ſenex propter infirmitatem ſuam, & illud biberunt. Et dum factum eſſet veſpere, dixerunt duodecim Pſalmos, & dormierunt. Similiter & in nocte. Surgens autem mane Ægyptius ille dixit ei: Ora pro me. Et egreſſus eſt non ædificatus in eo. Et cum paululum diſceſſiſſet, volens eum ſenex ille Romanus ſanare, miſit poſt illum & reuocauit eum. Qui cum veniſſet, iterum ſuſcepit eum cum gaudio. Et interrogauit eum dicens: Ex qua Prouincia es? Et ille reſpondit: Ægyptius ſum. Et dixit: Cuius ciuitatis? At ille dixit: Ego omnino non fui de ciuitate, nec habitaui in ea. Et ſenex dixit ei: Antequam Monachus eſſes quid operabaris in poſſeſſione qua manebas? Et ille: Cuſtos eram agrorum: Et dixit ei, vbi dormiebas? Reſpondit Ægyptius: In agro. Et Romanus ait: Habebas aliquod ſtratum? Et ille: Ego in agro debui habere ſtramenta? Et ſenex, Quomodo dormiebas? Reſpondit Ægyptius: in terra nuda. Et Romanus ait: Quid manducabas in agro, aut quale vinum bibebas? Et ille: Manducabam panem ſecum, & ſi inueniebam aliquid de ſalſamentis; & bibebam aquam. Ad hæc ſenex Romanus dixit ei: Grandis tibi labor erat. Et adiecit, Erat tibi vel balneum in poſſeſſione vbi lauares? Et Ægyptius: Non, ſed in flumine lauabam quando volebam. Cum ergo hæc omnia ſenex ab eo inquiſiſſet, & cognouiſſet modum prioris vitæ eius, atq; labores, volens eum proficere, narrauit ei vitam ſuam præteritā, quam habebat dum eſſet ſæcularis, dicens: Me miſerum quem vides, de magna ciuitate Romana ſum, habens in palatio maximum locum apud Imperatorem. Cumq; audiſſet Ægyptius initia verborum eius, ſtatim compunctus eſt, & ſollicitè quæ dicebantur ab eo auſcultabat. Et ſenex adiecit: Reliqui ergo Romam, & veni in ſolitudinem iſtam. Et iterum dixit: Me quem vides, habui domos amplas & magnas, & pecunias multas, & contemnens eas veni, & maneo in iſta paruula curua cella. Audi adhuc: Habui etiam lectos ex auro veſtitos, & pretioſiſſima ſtramenta: & pro his dedit mihi Deus ſtramentum hoc de papyro, & hanc pellem. Sed & veſtes meæ æſtimabili pretio erant, & pro his vtor his viles reſcellas. In prandio quoque meo multum aurum expendebatur, & pro illo dedit

mihi Deus modica olera hæc, & paruulum calicem vini. Erant & qui seruiebant mihi plurimi serui, & pro omnibus illis, istum Deus commu-nixit, vt ministraret mihi. Pro balneo autem profundo, aqua modica vtor ad pedes meos, & galliculis propter infirmitatem meam. Et rursum pro calamis & cithara, & alio musico opere, quo delectabar in conuiuiis meis, decanto in die duodecim Psalmos, similiter & in nocte, sed & pro peccatis meis, quæ ante faciebam, exhibeo Deo modicum seruitium. Vnde rogo te, Abba, vt non scandalizeris propter infirmitatem meam. Et hæc audiens Ægyptius, atque in semetipso reuersus dixit: Væ mihi, quia de multa tribulatione & labore sæculi magis ad requiescendum in conuersationem Monachi veni, & quæ non habebam tunc, modo habeo: Tu autem ex multa delectatione sæculi, voluptate propria, in tribulationem hanc venisti, & ex multa gloria ac copiosis diuitiis, hanc humilitatem atque paupertatem arripuisti. Ex quo multum proficiens Ægyptius, vale dicto discessit, & dehinc factus ei amicus sæpè ad eum veniebat suæ vtilitatis causa. Erat autem idem Romanus vir discernens in bonis, & repletus optimo odore Spiritus sancti. Quapropter habenda est inter nobiles & ignobiles, inter sanos & infirmos, inter senes & iuuenes magna discretio. Non enim possunt hi, qui de delicijs veniunt, & hi qui nunquam in delicijs fuerunt, æqualem tenere rigorem abstinentiæ. Neque sani & infirmi æqualiter abstinere possunt. Idcirco secundum consilium Apostoli: *Is qui non manducat, manducantem non spernat, & qui manducat non manducantem non iudicet.* Sed alterutrum piè supportantes considerent infirmitates illorum. Rom. 14. 3.

CAP. XLVIII. *De infirmis & sanibus Solitarijs.*

INfirmorum autem & senum cura ante omnia & super omnia adhibenda est, vt sicut reuera Christo, ita eis seruiatur: Ipse enim in iudicio dicit iustis: *Infirmus fui, & visitastis me.* Et, *Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.* Sed & illi imbecilles & infirmi considerent in honorem Dei sibi seruiri; & non superfluitate sua atque nugacitate verborum contristent fratres seruientes sibi. Qui tamen, si excesserint, patienter sunt portandi; quia de talibus copiosior merces acquiritur in regno Dei. Ergo cura maxima sit Prælatis ac cæteris fratribus, ne aliquam negligentiam patiantur; sed eis compatiendo subueniant, & assiduis visitationibus, sanctarumque Scripturarum consolationibus, necnon & propriarum rerum facultatibus adminicula præbeant necessaria. Deputetur autem frater timens Deum, & diligens atque sollicitus, qui eis ea, quibus opus habuerint, misericorditer administret, & balnearum vsus quoties expedit, offerat: Sed & carnium esus, si voluerint, pro reparatione tantum vsque dum meliorati fuerint, comedant. Cellulæ infirmorum infirmitatis tempore sub sigillo minimè habeantur, quatenus à fratribus visitari possint. Nisi tamen caueant ne foras vltra constitutum terminum exeat, si ab Episcopo sunt recluſi, & sigillati. Non enim eos teneat sigillum cereæ vel plumbi, sed sigillum Christi. Sic namque legitur in libro Matt. 25. 36.

Digitized by Google

Dialogorum feciſſe quondam venerabilem virum, nomine Martinum: Qui cum in quodam monte necdum clauſo ſpecu habitaret; catena ſibi ferrea pedem ligauit; eamque ſaxo ex parte altera adfixit, ne ei vltra liceret progredi, quam catenæ eiuſdem quantitas tendebatur. Quod vir vitæ venerabilis Benedictus audiens, ei per diſcipulum ſuum mandare curauit: Si ferrum es Chriſti, non te teneat catena ferri, ſed catena Chriſti. Ad quam vocem Martinus eandem protinus ſoluit compedem; ſed nunquam poſtmodum tetendit pedem vltra locum, quo hunc tendere conſueuerat ligatum. Atque poſtea in tanto ſe ſpatio ſine catena coërcuit, in quanto & antea ligatus permanſit. Ita ergo & recluſi faciant. Illico autem vt ab infirmitate conualeſcere cæperint, more ſolito oſtium cellulæ ſigillerut, & ſoli iterum maneant.

Curam autem habeam maximam Prælati, vt diximus, ne à Celleraris negligantur ſenes & infirmi, quia ad Magiſtros reſpicit, quicquid à diſcipulis delinquitur. Conſideretur autem ſemper eorum imbecillitas, & nullatenus in eis diſtrictio Regulæ teneatur in alimentis, ſiue cæteris neceſſariis; ſed ſit in eis pia conſideratio, & præueniant, ſi neceſſe fuerit, horas canonicas.

CAP. XLIX. *De veſtimentis & calceamentis Solitariorum.*

OPortet itaque Solitarios ſanctarum Scripturarum auctoritati parere, ſanctorumque Patrum documenta vigilanter perpendere, vt humilitatem, quam corde geſtant, actu, habitu, etiam ipſo incceſſu religioſiſſimè demonſtrent: pluſque velint ſancta conuerſatione eximiiſque moribus, quam ornatu veſtium fulgere. Quantum igitur à ſuperfluo & immoderato cultu veſtium ſe compeſcere debeant, multis ſanctorum Patrum exemplis perdoceri poteſt. Ait enim beatus Gregorius: Nemo æſtimet in luxu atque ſtudio pretioſarum veſtium peccatum deeſſe; quia ſi hoc culpa non eſſet, nullo modo Dominus Ioannem de veſtimenti ſui aſperitate laudaſſet. Hinc rurſus ait: Nemo quippe veſtimenta præcipua niſi ad inanem gloriam quærit, videlicet vt honorabilior cæteris eſſe videatur. Nemo vult ibi pretioſis veſtibus indui, vbi ab aliis non poſſit videri. Pro ſola enim inani gloria veſtimenta pretioſa quæruntur. Hinc Baſilius dixit: Si enim ſtudium nobis habendum eſt omnium nos eſſe minimos, & omnium nouiſſimos, certum eſt, quia & indumentis omnium nos parare debemus nouiſſimos. Hinc Caſſianus dixit: Oportet vt talis ſit veſtis Solitarij, quæ corpus contegens, tantum verecundiam nuditatis cooperiat, & frigoris iniuriam repellat, non quæ occaſionem vanitatis enutriat. Quæ ita ſit vilis, vt nulla coloris vel compoſitionis nouitate inter cæteros fratres ſpirituales inſignis habeatur. Hinc Iſidorus ait: Veſtimenta Solitariorum nec multum vilia, nec multum ſint pretioſa; quia nimis pretioſa veſtis animum ad laſciuiam pertrahit; nimis vilis aut dolorem cordis parit, aut morbum vanæ gloriæ contrahit. Hactenus de qualitate veſtium diximus, nunc autem & de quantitate aliquid dicamus. Veſtimenta quippe non multa, nec ſuperflua ſint Solitarijs, imitantes dictum Dei noſtri ad diſci-

Luc. 9. 3. pulos ſuos: *Neque duas tunicas habeatis.* Quas duas tunicas mea-

Digitized by Google

numero intelligere debemus, ſed ſi alia geſtamus, & alia cauſa auaritiæ ſeruamus, hæc ſuperflua ſunt, & hæc pauperibus dare præcipimur. Vnde ſanctus Hieronymus ait: Quicquid corpora noſtra defendere poteſt, & humanæ ſuccurrere imbecillitati, hoc vna appellanda eſt tunica; & quicquid in præſentibus alimentis neceſſarium eſt, vnius diei victus appellatur. Vnde & præceptum à Domino eſt, ne cogitemus de craſtino, hoc eſt, de futuro tempore. Et Apoſtolus: *Habentes*, inquit, *victum & veſtimentum, his contenti ſimus. Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & deſideria multa, & inutilia, & nociua, quæ homines mergunt in interitum & perditionem.* Qua de cauſa ad Regulam beati Benedicti recurrimus, & quantum ipſe conceſſit Monachis habere de veſtimentis, & nos concedamus Solitarijs: id eſt, propter noctes, & propter ipſa veſtimenta lauanda habeant, ſi Monachi ſunt, duas tunicas & duas cucullas. Si vero nondum aſſumpſerunt propoſitum Monachale, cucullas non induant, ſed cappas; in æſtate puram, in hyeme villoſam. Habeant enim pelliceam vnam de pellibus, & duas ſtamineas, & duo femoralia. Femoralium autem vſus cuiquam permittendus eſt, & maximè his qui in miniſterio altaris implicantur. Reliqui vero gradus, vtrum ea velint geſtare, an non, in ipſis ſit. Sint etiam illis indumenta pedum, caligæ, & pedules, & ſubrelaria. Hæc autem conſideratio in eorum pendeat arbitrio, vt ſecundum qualitatem locorum vbi habitant, & aëris temperiem veſtimenta habeant, quia in frigidis regionibus amplius indigetur, quam in calidis. Præterea quoque ſacerdotes veſtimenta ſacerdotalia, & altaris linteamina cum ſumma diligentia conſernent nitida; id eſt, vnuſquiſque caſulam vnam, albas duas, amictos duos, ſtolas duas cum manipulis, duos etiam corporales, & duos linteos ſemper habeant nitidos, ſicut tantum decet miniſterium. 1. Tim. 6. 8.

CAP. L. *De lectiſtemijs Solitariorum.*

SOlitarij autem ſicut in cæteris, ita etiam in lectiſterniis modum tenere debent diſcretionis; id eſt, non pretioſa velint habere lectualia, ſed vilia: veſtimenta quippè & calceamenta, vel lectualia eorum, nec nitida nimium, nec abiecta ſint plurimum. Inter vtrumque enim, vt diximus, virtus diſcretionis tenenda eſt. Sufficiant autem eis ſtramenta lectorum, matta, & cilicium, ſagum, vel toxa, & capitale. Veſtiti quoque dormiant & cincti, vt ſemper ſint parati. Quieſcentes autem in lectulis ſuis frequenter decantent cum Propheta: *Lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lacrymis meis ſtratum meum rigabo.* Et rurſum: *Memor fui nocte nominis tui Domine, & cuſtodiui legem tuam.* Et ſi antè non ſurrexerint, vel facto ſigno abſque mora ſurgentes, feſtinent ad opus Dei, cum omni tamen grauitate & modeſtia. Cum autem ſurrexerint, primum ſignum crucis frontibus ſuis imprimant, & cum ſilentio dicant: *Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me feſtina.* Et hoc cantantes mox ad oratorium pergant, & proſtrati in terra humiliter cum lacrymis & gemitu orent. Expleta autem oratione, neceſſaria corporum ſuorum prouideant. Inde reuertentes Pſal. 6. 6. Pſal. 118. 55. Pſal. 69. 1.

illico nocturnum officium solemniter & deuotè incipiant. Euntes autem aliquo, vel redeuntes semper ore & corde aliquid psallant, quatenus cum Propheta fiducialiter dicere queant: *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo.* Psal. 33. 1.

CAP. LI. *Vt certo tempore ese radant, ne sint comati.*

IN barbis quoque radendis & capillis tondendis, tenendus est etiam à Solitarijs modus discretionis. Nam, sicut legitur in viris Patrum, fuit quidam vir sanctus, nomine Apollonius, qui eos valde reprehendebat, qui barbam & comam capitis nutriebant. Dicebat autem: Certum est, quod isti ab hominibus laudem quærunt, & ostentationis causa barbam vel comam capitis nutriunt, cum mandatum sit etiam ipsa ieiunia in occulto celebranda, vt Deo soli sint cognita, qui videt quæ in occulto sunt, & reddit in palam. Sed vt mihi videtur, isti non sunt, contenti eius remuneratione qui videt in occulto, sed manifestari se apud homines volunt. Vnde etiam ad quendam Romanum fertur dixisse beatus Gregorius istud prouerbium: Si sanctitas, inquit, in barba est, nunc nemo sanctior est hirco. Quapropter iuxta considerationem rationis arbitror congruum fore, vt Solitarij, & præcipuè illi qui sacra mysteria contrectant, de quadraginta in quadraginta diebus se radant, & capillos tondeant, vt iuxta Apostolum, *expoliantes nos veterem hominem cum actibus suis, induamus eum, qui renouatur in agnitionem Dei*: id est, criminibus carnis nostræ, quasi crinibus capitis exuamur, atque inde innouatis sensibus emineſcamus. Quam renouationem in mente oportet fieri, sed in capite demonstrari, vbi ipsa mens noscitur habitare. Habeant etiam infra cellulam retrusionis dolium, & quoties expedit, sacerdotes pro munditia corporis balneorum vsibus fruantur. Sed fortasse aliqui dicent: sanctus Antonius numquam se balneauit. Quibus breuiter respondendum est: Si sanctus Antonius nunquam se balneauit, nec vnquam Missam cantauit: ideoque balneorum vsus in sacerdotum relinquitur arbitrio, vt mundi & digni habeantur sacra mysteria celebrare. Col. 3. 3.

CAP. LII. *De discipulis Solitariorum, & eorum obedientia.*

DIscipuli ergo Solitariorum sæpè admonendi sunt, vt sic viuant, quatenus alijs bonum exemplum præbeant, & humiliter Magistrorum imperijs subiaceant. Mox ergo vt aliquid eis imperatum à Magistris fuerit, ac si diuinitus imperetur moram pati nesciant in faciendo. Sed ipsa obedientia tunc acceptabilis erit Deo, & dulcis hominibus, si quod iubetur, non tardè, non tepidè aut cum responso nolentis efficiatur; quia obedientia, quæ maioribus præbetur, Deo exhibetur: ipse enim dixit: *Qui vos audit, me audit, &c.* Nam cum malo animo si obediat discipulus, & non solum ore, sed etiam corde si murmurauerit, quamuis impleat iussionem magistri; tamen acceptabile non erit Deo, qui cor respicit murmurantis. Et pro tali facto nullam consequitur gratiam, immo pœnam murmurantium incurrit, si non cum satisfactione emendauerit. Quapropter hi tales relinquentes statim quæ sua sunt, & voluntatem propriam deserentes, Luc. 10. 16.

Digitized by Google

secundum Domini sententiam, qui dixit: *Non veni voluntatem meam facere, sed eius qui misit me.* Ioan. 6. 38. mox exoccupatis manibus, & quod agebant imperfectum relinquentes, vicino obedientiæ pede iubentis vocem factis sequantur. Vnde in collationibus Patrum tale datur exemplum: Abbas Syluanus habuit discipulum quendam, nomine Marcum, & hic fuerat magnæ obedientiæ, quique etiam scriptor erat. Diligebat autem eum senex propter obedientiam suam. Habebat autem alios vndecim discipulos, qui contristabantur pro eo, quod eum diligeret plus eis. Quod cum audissent vicini seniores, quia plus eum cæteris suis discipulis diligeret, molestè tulerunt. Vna autem die venerunt ad eum: quos assumens secum Abbas Syluanus egressus cœpit singulorum discipulorum suorum cellas pulsare, dicens: Frater veni, quia opus te habeo: & vnus ex eis non est mox sequutus eum. Venit autem ad cellam Marci, & dixit ei: Veni, frater, quia opus te habeo. Ille autem scribebat, & non perfecit litteram o, & venit. Et dixerunt senes: Vere Abbà quem tu diligis diligimus, quoniam & Dominus diligit eum. Ideo istud hic posui exemplum, vt discant discipuli agere obedientiam sine mora. Ipsi quoque discipuli non sint superbi, non tardi, non turbulenti, non violenti non multum edaces; sed sint moribus honesti, ac Deum timentes. Qui etiam ea quæ Deus dederit tempore opportuno diligenter magistris administrent, & in ministrando nullatenus eos contristent, memores semper diuini sermonis, vbi ait: *Qui scandalizauerit vnum de pusillis qui in me credunt, &c.* Matt. 18. 6. Illud etiam ad memoriam reuocent quod ait Apostolus: *Qui bene ministrat, gradum bonum sibi acquirit.* 2. Cor. 9. 7. Et rursum, *Hilarem datorem diligit Deus.* Cui autem substantia non est, quæ tribuatur, sermo responsionis porrigatur bonus. Sicut scriptum est: *Sermo bonus super datum optimum.* Eccl. 18. 16. 17. Omnia autem vasa eorum cunctamque substantiam, ac si altaris vasa sacrata conspiciant. Nihil ducant negligendum, neque auaritiæ studeant, neque sint prodigi, & extirpatores substantiæ illorum: sed omnia mensurate faciant, & secundum iussionem magistrorum. Non enim velint habere Solitarij plures discipulos; quia nequaquam vincere auaritiam possunt, quando ad multorum sustentationem intendunt. Habeat autem vnusquisque vnum, aut duos, vel ad plurimum tres discipulos. Paucos tamen condiscipulos ad conuiuendum, & plures ad docendum. Non tamen dicimus, vt scholas generaliter teneant: quamuis liceat, non tamen expedit. Vnde Apostolus: *Omnia, inquit, mihi licent,* 1. Cor. 6. 12. *sed non omnia expediunt.*

CAP. LIII. *De zelo bono, quem debent habere Solitarij erga discipulos.*

VT autem ait sanctus Benedictus, sicut est zelus bonus, qui separat hominem à vitijs, & ducit ad Deum, & ad vitam æternam; ita est & zelus amaritudinis, qui separat à Deo, & ducit ad infernum. Hunc ergo zelum, qui ad vitam ducit æternam, feruentissimo amore exerceant Solitarij erga discipulos; id est, vt infirmitates illorum siue corporum, siue morum, patientissimè tolerent: & si forte aliquid deliquerint, cum

Digitized by Google

omni moderatione eos corripiant. In ipsa autem correptione prudenter agant, & plus studeant amari, quam timeri. Et ne quid nimis, ne dum nimis eradere cupiunt rubiginem, frangatur vas: suamque fragilitatem semper suspecti sint; meminerintque calamum quassatum non conterendum. In quibus non dicimus vt permittant nutriri vitia, neque dissimulent peccata delinquentium, sed mox vt oriri cœperint, quantum prævalent, radicitus ea amputent; memores semper quia Heli sacerdos pro filiorum iniquitate damnatus est. Quapropter teneant consilium Apostoli dicentis: *Argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina.* Id est, indisciplinatos durius argue, obedientes & mites, vt in melius proficiant, obsecra; negligentes & contemnentes increpa; omnia tamen cum patientia. Improbos autem, & duros, & superbos, vel inobedientes, si ætas fuerit, verberum castigatione, & eorum afflictione coerceant, sicut scriptum est: *Percute filium tuum virga, & animam eius de inferno liberabis.* Hoc summopere perpendentes, vt iuxta qualitatem vulnerum, exhibeant fomenta curationum. Caueant autem, vt dum alios de admonitionibus suis emendare procurant, ipsi ab omnibus vitijs emendati inueniantur; ne fortè alijs prædicantes, ipsi (quod absit) reprobi efficiantur.

1. Reg. 2.
1. Tim. 4.
Prou. 23.

CAP. LIV. *Quomodo ieiunare debeant Solitarij.*

SIc enim necessaria nobis sunt ieiunia, sicut vulneribus medicina: ita tamen, vt duarum rerum testimonio comprobentur, id est, oratione, & eleemosyna. Vnde B. Augustinus ait: Bonum est ieiunare, sed melius est eleemosynã dare. Eleemosyna enim sufficit sine ieiunio: ieiunium vero non sufficit sine eleemosyna. Tale est ieiunium sine eleemosyna, qualis est sine oleo lucerna. Et sicut lucerna quæ sine oleo accenditur, fumigare potest, lucem habere non potest: ita ieiunium sine eleemosyna, carnem quidem cruciat, sed caritatis lumine animam non illustrat. Sed quærendum nobis est, quomodo Solitarij eleemosynam dare iubentur, qui non solum facultates, sed etiam seipsos Domino fideliter obtulerunt. Ad hæc non ego, sed Dominus per Prophetam respondit, dicens: *Frange esurienti panem tuum, &c.* Non enim dixit; Da esurienti totum panem tuum, sed ait, *frange esurienti panem tuum.* Vnde Apostolus: *Non,* inquit, *vt aliis sit refrigerium, vobis autem tribulatio. Sed ex æqualitate vestra abundantia aliorum sustentet inopiam; vt & illorum abundantia vestræ inopiæ sit supplementum.* Et aliàs scriptum est: *Si multum tibi fuerit, multum tribue; si autem exiguum fuerit, etiam exiguum da.* Tria sunt enim genera eleemosynarum, quę indefinenter agere debemus. Vnum corporale, egenti dare quicquid poterimus: alterum spiritale, dimittere à quo læsi fuerimus: tertium, delinquentes corrigere, & errantes in viam veritatis reducere. Ad hæc autem iungatur oratio, & erit ieiunium perfectum. Vnde dictum est: *Bona est oratio cum ieiunio.* Per ieiunia enim & orationes occulta mysteriorum cœlestium reuelantur, diuinique sacramenti arcana panduntur. Non enim quispiam potest virtutem perfectionis attingere, nisi prius ventris edomuerit ingluuiem. Ieiunia quippe moderata debent esse, ne nimis debilitent stomachum,

Isai. 58. 7.
2. Cor. 8. 13.
Tob. 4. 8.
Tob. 12. 8.

Digitized by Google

stomachum, quia modicus & temperatus cibus vtilis est corpori & animæ. Quærendum est etiam, si biduana ac triduana ieiunia facere oporteat Solitarios. Ad quod beatus Hieronymus respondens, ait: Parcus cibus, & venter semper esuriens triduanis ieiuniis præferrur: multoque melius est quotidie parum comedere, quam raro satis sumere. Pluuia illa optima est, quæ sensim descendit in terram; nam subitus & nimius imber in præceps arua subuertit. Qua de re in collationibus Patrum ita legitur: Interrogauit, inquit, Abbas Ioseph Abbatem Pastorem dicens: Quomodo opus est ieiunare? Et respondit: Bonum est vt Monachus, vel Solitarius quotidie comedat, & paululum subtrahat sibi de cibo, ne satietur. Et dixit Abbas Ioseph: Ergo quando iuuenis eras, non ieiunabas biduanas? Dixit senex; Crede mihi, quia & triduanas, & hebdomadam: Sed hæc omnia probauerunt senes magni, & inuenerunt, quia bonum est quotidie manducare, & parum, vt sit quotidie esuries. Hanc enim viam regiam leuem nobis esse demonstrauerunt. Nam biduana & triduana ieiunia vanam gloriam ostendunt. Alius quidam frater interrogauit dicens: Ieiunia & vigilias, quas facit homo, quid proficiunt? Dixit ei senex: Quoniam ipsa sunt quæ faciunt humiliari animam. Vnde dicebat Dauid: *Humiliabam in ieiunio animam meam: & oratio mea in sinu meo conuertetur.* Nam iusti & Prophetæ nostri, quando à Deo aliquid impetrare volebant, ieiunio se affligebant; & sic quod postulabant impetrare se gaudebant. Ita & nos ieiunando humiliemus animas nostras, & tunc quod poposcerimus, à Deo impetrabimus. Non ergo nos præferamus eis qui ieiunij nostri non valent obtinere mensuram, ne fortè plus humilitatis aliarumque virtutum habeant illi; vnde iure nobis ieiunantibus & abstinentibus præferantur. Neque enim istud ieiunium corporale ad perfectionem nobis proficit, nisi fuerit huic animæ quoque ieiunium copulatum. Habet namque anima suos noxios cibos, à quibus impinguata etiam sine escarum abundantia ad luxuriæ prærupta deuoluitur. Nam superbia, vana gloria, detractio, & inuidia, & cætera talia cibus eius sunt. Nihil ergo nobis prodest ab escis carnalibus abstinere, & talibus vitijs pectus replere. Quocirca si volumus nobis abstinentiam nostram ieiuniaque proficere, ab his & ab alijs omnibus vitijs nobis caueamus, & ad sanctarum culmen virtutum, diuina opitulante gratia, nitamur conscendere. Psal. 34. 13.

CAP. LV. *Quod Solitarij pro hospitibus ieiunium soluant.*

DE susceptione itaque superuenientium fratrum ob causam caritatis B. Prosper ita loquitur, dicens: Si enim propter quoslibet aduenientes ieiunio intermisso reficio, non soluo ieiunium, sed impleo caritatis officium. Cæterum si propter abstinentiam, vel ieiunium meum, spirituales fratres, quos noui mea remissione delectari, contristo, abstinentia mea non est virtus dicenda, sed vitium. Quoniam quidem ipsa abstinentia ac ieiuniorum continuatio, nisi fuerit, quando res exigit, prætermissa, & me inflat, & fratrem meum, cui caritas iubet seruire, contristat; vel certè mihi nihil inesse caritatis supernæ demonstrat. Hinc S. Benedictus ait: Omnes

ſuperuenientes hoſpites tanquam Chriſtus ſuſcipiantur, quia ipſe dicturus eſt: *Hoſpes fui, & ſuſcepiſtis me.* Et omnibus congruus honor exhibeatur; maximè domeſticis fidei, & peregrinis. Et poſt pauca: Ieiunium, inquit, frangatur à Monacho vel Solitario propter hoſpitem, niſi fortè præcipuus ſit dies ieiunij, qui non poſſit violari. Alijs vero temporibus conſuetudines ieiuniorum proſequantur. Pauperum vero, & peregrinorum maximè, cura ſollicitè exhibeatur; quia in ipſis magis Chriſtus ſuſcipitur. Nam diuitum terror ipſe ſibi exigit honorem. Qua de re in collationibus Patrum tale datur exẽplum. Abba Syluanus, dum cũ diſcipulo ſuo Zacharia ad quoddam Monaſterium viſitandi gratia peruenisſet, fecerunt eos Monachi antequam egrederentur caritatis cauſa reficere. Erant autem dies ieiunij. Poſtquam autem egreſſi ſunt, inuenit diſcipulus eius aquam in via, & voluit bibere; & reſpiciens Abba Syluanus ait: Zacharia, noli bibere, an neſcis quia ieiunium eſt hodie? At ille dixit: Numquid non manducauimus hodie, Pater, ad Monaſterium & bibimus? Dixit ſenex: Illud manducare caritatis fuit; nos autem teneamus ieiunium noſtrum, fili. Hinc patenter oſtenditur, quia cum diſcretione vtrumque poſſumus agere, & cum ſuperuenientibus hoſpitibus caritatis cauſa aliquando reficere, & ieiunij regulam non prætermittere. Itaque ſanctus Caſſianus de eadem re interrogauit quemdam ſenem, dicens: Cur ſic indifferenter apud vos quotidiana ieiunia pro hoſpitibus ſoluuntur? Reſpondit ſenex: Ieiunium ſemper mecum eſt: Vos autem continuo dimiſſurus ſum, & mecum iugiter tenere non potero; ideo caritatis officium in vobis impleo, & adiecit, dicens: Non enim *poſſunt filij ſponſi ieiunare, quamdiu cum illis eſt ſponſus: Cum autem diſceſſerit, tunc ieiunabunt.* Ita & nos vobis dimiſſis licitè ieiunij noſtri Regulam obſeruabimus.

Matt. 9. 15.

CAP. LVI. *De caritate.*

CAritas eſt dilectio Dei & proximi, in toto corde, & in tota mente. Inter cæteras quippe virtutes caritas obtinet principatum: ſine ipſa quidem ad perfectionis culmen nemo conſcendere valet. Tunc enim homo perfectus eſt, quando caritate plenus eſt, quam nos habere Apoſtolus præcipit, dicens: *Super omnia autem caritatem habete, quod eſt vinculum perfectionis.* Et iterum: *Caritatem fraternitatis inuicem diligentes.* Hinc Petrus Apoſtolus ait: *Ante omnia autem caritatem in vobiſmetipſis continuam habentes; quia caritas operit multitudinem peccatorum.* Hinc Ioannes Apoſtolus ait: *Deus caritas eſt, & qui manet in caritate, in Deo manet, & Deus in eo.* Quamobrem tenenda eſt ab omnibus ſanctis viris vnitas caritatis, & præcipuè à Solitarijs; quia quanto ſe ſubtrahunt mundo, tanto neceſſe eſt vt habeant dilectionem in Deo & proximo; tunc ſeruant in ſe dilectionem Dei, quando à caritate non diuiduntur proximi. Vnde ipſa veritas ait: *In hoc cognoſcent omnes, quia mei eſtis diſcipuli, ſi dilectionem habueritis ad inuicem.* Quantam enim caritatem ſancti Patres noſtri habebant ad inuicem, in præſenti exemplo manifeſtatur, quod ſubditur: Quodam tempore venit quidam frater ad ſanctum Macarium, & obtulit

Col. 3. 14. Rom. 12. 10. 1. Pet. 4. 1. Ioan. 4. Ioan. 13. 35.

Digitized by Google

ei causa caritatis vnam vnam. Ille autem gratias egit Deo pro fratris officio; statim ad alium fratrem, qui ei infirmior videbatur, secundum caritatem detulit eam; sed & ipse nihilominus plus de proximo quam de semetipso cogitans, ad alium fratrem detulit eandem vnam: & ille iterum ad alium detulit eam; & rursus ille ad alium; & sic per omnes cellulas, quæ longè lateque per eremum erant dispersæ, ipsa vna circumportata est, ignorantibus omnibus quis eam primus misisset. Ad vltimum quoque ipsi beato Macario defertur, qui eam miserat primus. Gratulans autem sanctus Macarius quod tantam videret in fratribus caritatem, tantamque continentiam, ad ampliora semetipsum spiritualis vitæ extendit exercitia. Credo enim quod inter istos sanctos fratres erat perfecta caritas; quia nemo ex eis quærebat quæ sua sunt, sed quæ alterius. Tanta est enim virtus caritatis, sicut Apostolus testatur, vt nec martyrium, nec sæculi contemptus, nec eleemosynarum largitio sine ipsa quicquam prosit. Quocirca si volumus ad supernam patriam feliciter peruenire, caritatem Dei & proximi studeamus veraciter habere: quia sicut sine via nemo potest peruenire quo tendit; ita sine caritate, quæ dicta est via, non ambulare possumus, sed errare. Omnis insuper bonitas ex caritate, & humilitate procedit. Et sicut ignis sine calore & splendore esse non potest, ita & caritas siue humilitate & vera obedientia esse non potest. Sciendum est autem quia humilitas & obedientia, ac reliquæ virtutes cum corpore incipiunt, & cum corpore deficiunt, & tamen merces earum permanet in æternum: caritas vero in præsenti incipit sæculo, & in futuro permanet cum Deo. 1. Cor. 13.

CAP. LVII. *De humilitate.*

AD fastigium ergo veræ humilitatis suo nos Dominus exemplo prouocare dignatus est, dicens: *Discite à me quia mitis sum, & humilis corde; & inuenietis requiem animabus vestris.* Hinc Petrus Apostolus ait: *Humiliamini sub potenti manu Dei & exaltabit vos.* Hinc enim datur intelligi, quia quanto quisque se pro Christi amore inclinat ad ima, tanto proficit in excelso: & quanto superbus glorioſior apparet inter homines, tanto deiectior erit ante Deum. Vnde idem Dominus ait; *Omnis qui se exaltat, humiliabitur; & qui se humiliat, exaltabitur.* Nam cum hæc dicit, ostendit nobis omnem exaltationem genus esse superbiæ. Deus enim humilis factus est nostræ salutis causa: erubescat homo superbus esse; quia, vt ait Salomon, *vbi fuerit superbia, ibi erit & contumelia; vbi autem humilitas, ibi & sapientia.* Et, super eum requiescet Spiritus sanctus. Vnde ait Dominus per Prophetam: *Super quem requiescet Spiritus meus, nisi super humilem, & quietum, & trementem verba mea?* Quapropter quicunque humilis & quietus non erit, non potest in eo habitare gratia Spiritus sancti. Illi autem panduntur secreta, & quod latet in diuinis sermonibus, qui humilitatem tenet in moribus. Semper autem conscientia Solitariorum humilis debet esse, & tristis; scilicet vt per humilitatem non superbiat, & per vtilem mœrorem cor ad lasciuiam non dissoluat. Per humilitatem Matt. 11. 29. 1. Pet. 5. 6. Luc. 18. 14. Prou. 11. 2. Isai. 66. 2.

Digitized by Google

etiam ſpiritus immundi Dei ſeruis ſubijciuntur. Vnde in collationibus Patrum ita legitur: Homo qui à dæmonio vexabatur, & fortiter ſpumabat, vidit quemdam ſenem Solitarium, & eleuans manum percuſſit eum in maxilla; ſenex vero ſecundum Domini præceptum conuertit ei alteram. Statim autem dæmon non ferens incendium humilitatis illius, clamans & ejulans diſceſſit ab eo. Alio denique tempore tranſiens Abbas Macarius per eremum; ecce occurrit ei diabolus in via cum falce meſſoria. Voluit autem illum percutere de falce illa, & non potuit. Et dixit dæmon: Multam violentiam patior à te, ô Macari, quia non poſſum prævalere aduerſum te. Ecce enim quicquid tu facis, & ego facio. Tu ieiunas, ego nihil comedo; tu vigilas, ego omnino non dormio. Vnum eſt autem ſolum in quo me ſuperas. Et dixit ei Abbas Macarius: Quid eſt illud? & reſpondit diabolus: Humilitas tua me vincit, propter quam non prævaleo aduerſum te. O quanta eſt virtus humilitatis, quæ non ſolum homines ſaluat, ſed etiam dæmones ſuperat! Quanta autem ſit virtus humilitatis iterum beatus Antonius oſtendit, dicens: Vidi omnes laqueos ſatanæ tenſos in terra, & ingemiſcens dixi: Quis putas tranſiet iſtos? & audiui vocem dicentem mihi; Humilitas. Quocirca inclinemus ceruicem cordis in vera humilitate, vt omnes laqueos ſatanæ poſſimus illæſi tranſire. Tunc enim veram humilitatem habebimus, ſi quando peccauerit in nos frater noſter, antequam ille pœniteat, indulſerimus ei. Et tunc veram humilitatem habemus, quando nec læſi iraſcimur, nec alios iraſci permittimus; ſed potius pro ipſis ex corde oramus. Præterea quoque ſi cui de humilitate altius libuerit perſcrutari, ad Regulam ſancti Benedicti recurrat, ibique duodecim humilitatis gradus ſatis lùculenter expoſitos inueniet.

CAP. LVIII. *De obedientia.*

OBedientia itaque dicitur obtemperantia, eo quod humiliter quis obediat vel obtemperet imperanti. Rectè enim ille obediens vocatur, qui per obedientiæ humilitatem Deo ſe toto animo ſubdit, & eius præcepta humilitate implet. Ille etiam rectè obediens vocatur, qui præcepta magiſtri iuxta vires humiliter implere ſtudet. Nam Chriſtus Dominus noſter qui peccatum non fecit, nec inuentus eſt dolus in ore eius, factus eſt obediens pro nobis Patri vſque ad mortem, nobis relinquens exemplum, vt ſequamur veſtigia eius. Ideoque omne quod Solitario iniunctum fuerit ab aliquo religionis gratia, libenter obtemperet imperanti: & ſi fortè aliqua grauia aut impoſſibilia ei iniunguntur, libenter quidem & cum omni manſuetudine iubentis imperium ſuſcipiat. Quod ſi omnino virium ſuarum menſuram hoc, quod ei iniungitur, viderit excedere, non reſiſtendo illud ſpernat, ſed cauſam impoſſibilitatis ſuæ ei, qui ſibi iniunxerat, humiliter & patienter enarret, quatenus ejus moderamine quod illi oneroſum fuerit, ſubleuetur, vt contradictionis vitio careat. Sancti quoque Patres noſtri per obedientiæ laborem ad celſitudinis perfectionem peruenerunt. De pluribus autem vnum, miræ obedientiæ virum, hic inſerere ſtudeamus. Quidam enim ſæcularis homo

Digitized by Google

renuntiauit sæculo, & venit ad Monasterium, relinquens tres filios suos in ciuitate; & cum fecisset tres annos in Monasterio, cœperunt ei cogitationes suæ filios ad memoriam frequenter adducere, & contristabatur pro eis valdè. Videns autem eum Abbas tristem, dixit ei: Quid habes, quod tristis es? Et narrauit ei, quia tres filios haberet in ciuitate, & quia vellet eos ad Monasterium adducere. Præcepit autem ei Abbas, vt adduceret eos. Qui cum perrexisset in ciuitatem, inuenit duos ex his iam fuisse defunctos, vnum vero solummodo remansisse. Quem assumens venit ad Monasterium. erat autem Abbas ad pistrinum. Ille vero tollens filium suum quem adduxerat, abiit ad Abbatem in pistrinum, & videns eum Abbas venientem salutauit, & tenens infantem, quem adduxerat, amplexatus est eum & osculabatur. Et dixit patri eius: Amas eum? Et ille respondit: Etiam. Et rursus dixit ei: Omnino diligis eum? Et respondit: Etiam. Hæc audiens Abbas dixit ei: Tolle ergo si amas eum, & mitte in furnum sic modo dum ardet. Et tenens eum pater suus iactauit eum in clibano ardenti: statim autem factus est clibanus velut ros. Ex qua re acquisiuit gloriam in tempore illo, quemadmodum Patriarcha Abraham. O quam magnam obedientiam habuit iste sanctus vir, qui nec proprio filio suo pepercit, sed ad vnius iussionem Abbatis ignibus eum tradidit! Puto enim quia si illi præcepisset Abbas obedientiæ causa in clibanum intrare, intrasset vtique. Nos ergo qui per inobedientiam mandatorum Dei, ac sanctorum eius, necnon & magistrorum nostrorum, recessimus à Deo, per obedientiæ laborem redeamus ad illum, qui dixit: *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.* Matt. 11. 28.

CAP. LIX. *De virtute patientiæ.*

PAtientia enim vera est, in præsenti iniurias fortiter sustinere, & in futuro vindictam non quærere; sed ex corde ei qui mala irrogat ignoscere. Nam sunt nonnulli qui ideo per aliquod spatium temporis patienter sufferunt iniuriam, vt subsequenter facilius vindicare se queant: isti tales veram non habent patientiam. Ille enim verè patiens est, qui & ipsum amat quem portat: nam tolerare & odisse non est virtus mansuetudinis, sed velamentum furoris. In patientia enim quærenda est virtus mansuetudinis, & ignoscendi facultas, non vindicandi opportunitas. Sicut enim patienter sufferre debemus iniurias ab alijs in nos illatas; ita & tribulationes infirmitatum, quæ nobis eueniunt, patienter sufferre necesse est. Probabitur enim homo flagellis Dei, quo animo bene faciat, & qua fortitudine tentationes sibi superuenientes sufferat. Vnde ait Apostolus: *Tentat enim vos Deus, vt sciat si diligatis eum.* Deut. 13. 3. Tribus enim modis solent accidere tentationes Dei seruis. Vno modo tentantur à Deo per flagella, alio modo à diabolo per illusiones, & diuersas machinationes: tertio modo tentantur à proximo per damna, & contumelias, ac persecutiones. Sed ille beatus est, qui hæc omnia patienter tulerit: De tali enim viro dicit Scriptura: *Beatus vir qui suffert tentationem, &c.* Iac. 2. 13.

Sine ferro autem martyres esse possumus, si patientiam veraciter in ani-

Digitized by Google

mo ſeruamus. Tanto enim quiſque minus oſtenditur doctus, quanto minus conuincitur patiens. Vnde per Salomonem dicitur: *Doctrina viri per patientiam noſcitur.* Super omnia autem contumelias detrahentium patientia ſuperemus; ſagittas contumeliæ patientiæ clypeo frangamus; contra linguæ gladium patientiæ ſcutum præbeamus. Et ſi quis nobis intulerit mala, nequaquam iraſcamur contra illum; ſed potius doleamus pro illo, quia Deus illi iraſcitur. Videamus autem quantam patientiam iſte ſanctus ſenex habebat, de quo hic locuturi ſumus. Erat in eremo magnus quidam ſenex, qui de labore manuum ſuarum viuebat: & erat alius frater vicinus ei, qui ſæpè ingrediebatur, & rapiebat quicquid ſenex habebat in cella. Videbat autem eum ſenex, & non obiurgabat eum; ſed extorquebat ſibi plus ſolito manibus operari, dicens: Credo opus habet ille. Aſtringebat autem ventrem ſuum, & cum indigentia manducabat panem. Cum autem mori cœpiſſet ſenex ille, circumſteterunt eum fratres, & reſpiciens in eum qui furabatur, dixit ei: Iunge te huc ad me & tenuit manus eius, & oſculatus eſt eas, dicens: Gratias ago iſtis manibus, frater, quia propter iſtas vado ad regnum cœlorum. Ille autem compunctus & pœnitentiam agens factus eſt etiam ipſe probatus Monachus, exempla ſumens de actibus magni illius ſenis. Valdè enim laudabilis eſt patientia eius ſancti Monachi; ſed valdè laudabilior eſt patientia Chriſti. Senex iſte rapientem fratrem vidit & tacuit; Chriſtus vero opprobria, contumelias, irriſiones, alapas, ſputa, flagella, ſpineam coronam, crucemque ſuſtinuit, & nec contumelioſum cuiquam verbum reſpondit. Iſte enim raptoris manus deoſculans gratias egit; Chriſtus autem in cruce poſitus pro perſecutoribus exorauit. Sed in his omnibus exemplum patientiæ nobis reliquit. Quapropter ſtudeamus patientes eſſe ad omnes, & in omnia, quia Chriſtus: *In patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras.* Simus manſueti, quia, vt ait Propheta: *Manſueti hæreditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis.* Quiſquis igitur lenis, mitis, & patiens eſt, Dei filij imitator eſt. Et quiſquis amplectitur pacem in mentis ſuæ hoſpitio, manſionem in ſe præparat Chriſto; quia Chriſtus pax eſt, & in pace requieſcere conſueuit.

Prou. 19. 11.

Luc. 21. 19.

Pſal. 36. 11.

CAP. LX. *De diſcretione.*

DIſcretio namque eſt mater omnium virtutum, & ideo in omnibus tam ſpiritualibus, quam corporalibus operibus tenenda eſt à Solitarijs tẽperantia diſcretionis, ne ſuperfluè laborantes corde pariter & corpore deficiant. Sed ſic omnis eorum actio temperetur, quatenus alacri animo plus ſe adhuc cupiãt in bonis operibus exercere. Siue enim ſint vigiliæ, ſiue ieiunia, ſiue abſtinentia, & cætera his ſimilia, ſic temperentur, vt nec animi virtus ſuccumbat, nec corporis fortitudo laſſeſcat. Vnde quidam Patrum dicebat: Corpus noſtrum ſic eſt fragile, ſicut veſtimentum. Si diligenter tractabimus illud, ſtabit; ſin autem, in paruo tempore corruet. Præterea quoq; ſuperuenit quidam venationem faciens in ſilua agreſtium animalium, & vidit Abbatẽ Antoniũ gaudentem cum fratribus, & diſplicuit ei. Volens autẽ ei ſenex oſ-

Digitized by Google

tendere, quia oportet aliquando condescendere fratribus, dixit ei: Pone quæso sagittam in arcu tuo, & trahe. Et fecit sic. Et dixit iterum: Trahe; & traxit. Trahe adhuc; & traxit. Dixit ei venator: Si super mensuram traxero, frangetur arcus. Dixit ei Abbas Antonius: Ita est in operibus Dei, si plus à mensura tendimus, fratres cito deficient. Expedit ergo vel ad momentum relaxare rigorem eorum. Hæc audiens venator cumpunctus est; & multum proficiens in sermone senis discessit: & fratres confirmati tum reuersi sunt ad locum suum. Hæc ergo, aliaque testimonia discretionis considerandæ sunt à Solitarijs; & sic omnia temperent atque discernant, vt ipsi nimis fatigati non deficiant; & alij à cœpto itinere non refugiant.

CAP. LXI. *De taciturnitate.*

TAciturnitas autem virtus est humilitatis, & indicium grauitatis; nutrix virtutum, & custos animarum. Hinc Salomon ait: *Qui custodit os suum & linguam suam, custodit ab angustijs animam suam.* Quanto igitur quisque sub silentio deprimit se, tanto compunctionis aciem in cælo figit; & quanto taciturnitatis fræno constringit linguam, tanto ad cœlestia erigit mentem suam. Ideoque Solitarius taciturnitatem diligat, & à malo ac prauo, vel omni stultiloquio linguam suam coërceat, dicatque cum Propheta: *Dixi, custodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea.* Et iterum: *Posui ori meo custodiam.* Et rursum: *Obmutui & humiliatus sum, & silui à bonis.* Ille enim benè vias suas, id est, actus vitæ suæ custodit, qui in lingua minimè offendit. Ille etiam benè ori suo custodiam ponit, cuius lingua nec in maliloquium, nec in vaniloquium, nec in multiloquium procaciter fluit. Ne ergo in maliloquium labatur lingua, ponat vnusquisque nostrum ori suo custodiam, & diligenter attendat quid de male loquentibus dicat Propheta: *Dispердat*, inquit, *Dominus vniuersa labia dolosa, & linguam magniloquam.* Quid etiam de multiloquio Salomon dicat, audiamus: *In multiloquio*, inquit, *non effugies peccatum; & qui multis vtitur verbis lædit animam suam:* Hinc iterum Propheta ait: *Si quis vult veram & perpetuam habere vitam, & cupit dies videre bonos, coërceat linguam suam à malo, & labia eius ne loquantur dolum.* Hinc Apostolus ait: *Si quis putat se religiosum esse, non refrænans linguam suam, sed seducens cor suum, huius vana est religio.* Hinc beatus Ambrosius ait: Est homo qui silentium quidem affectat, sed cor eius multum se condemnat: iste talis multum loquitur, & est alius qui à manè vsque ad vesperam loquitur, & cum discretione, silentium magnum custodit. Hoc autem dicebat de illo, qui sine vtilitate audientium nunquam loquitur. Ille enim benè taciturnitatem custodit, qui vsque ad interrogationem non loquitur. Quapropter Solitarius modum loquendi non transeat; maneat in verbo eius mensura, in sermone statera. Semper verba eius sint moderata, & plus diligat semper audire, quam loqui; & ne prius respondeat verbum, quam audiat. Vnde scriptum est: *Qui ante respondet, quam audiat, stultum se esse demonstrat.* Nam loqui & docere, vt ait sanctus Benedictus, magistrum condecet, tacere & audire discipulo conue-

Prou. 21. 23.
Psal. 38. 1.
Ibid. 3.
Psal. 11. 4.
Prou. 10. 19.
Psal. 33. 14.
Iac. 1. 26.
Prou. 18. 13.

Digitized by Google

pit. Et si qua sunt requirenda à magistro, cum omni humilitate & subiectione reuerentiæ requirantur. Scurrilitates vero, vel verba otiosa & risum mouentia, æterna clausura in omnibus locis damnamus; & ad talia eloquia discipulum os aperire non permittimus.

CAP. LXII. *De cauenda detractione, & quod duobus modis potest aliquis sine peccato alieni peccata dicere.*

QVamquam enim beatus Hieronymus dicat, quia non est detrahere verum dicere; tamen cauenda est omnimodis detractio à Solitarijs, monente beato Iacobo Apostolo: *Nolite*, inquit, *detrahere alterutrum, fratres mei, quia qui detrahit fratri, aut qui iudicat fratrem suum, detrahit legi, & iudicat legem.* Hinc Salomon ait: *Remoue à te os prauum, & detrahentia labia procul sint à te.* Et iterum: *Cum detractoribus non commiscearis: quoniam repente consurget perditio eorum.* Hinc Hieronymus ait: Caue ne linguam aut aures habeas prurientes; id est, non ipse detrahas, aut alios detrahentes audias; quia qui detrahit, & qui detrahentem libenter audit, vtrisque vnum crimen est. Hinc Isidorus ait: Ne detrahas peccanti, sed condole; & quod in alio detrahis, in te potius pertimesce. Hinc etiam in vitis Patrum dicitur: Melius est, inquit, quotidie carnem comedere, & vinum bibere, quam lacerare carnes fratrum in obtrectatione. Denique, vt ait sanctus Basilius, duobus modis possumus sine detractione aliorum peccata dicere, vel retractare. Id est, si quando necesse est cum cæteris consilium habere, quomodo corrigetur is qui peccauit, tunc possumus ipsius peccata in medium adducere, & publicare absque detractione. Et rursum, si quando necesse est præuenire & commonere aliquem, ne fortè incurrat in consortio vel societate alicuius mali hominis, tunc etiam possumus sine detractione illius peccata manifestare. Quod & ipsum Apostolum fecisse inuenimus, dum dicit ad Timotheum: *Alexander ærarius multa mala mihi ostendit, quem tu quoque deuita: valde enim restitit sermonibus meis. Reddet illi Deus secundum opera sua mala.* Præter huiusmodi autem necessitates quicunque dicit aliquid aduersus alium, vt vel deroget ei, vel obtrectet, illud est detrahere, etiam si videantur vera esse quæ dicit.

Iacob. 4. 11.
Prou. 4. 24.
Prou. 14. 21.
2. Tim. 4. 14.

CAP. LXIII. *Consolatio Solitariorum de detractione.*

NOn ergo Solitarij multum contristari debent, si fortè ab aliquibus prauis hominibus sine culpa detrahantur; quia in consolatione nostra, sua Dominus opprobria adducere dignatus est, dicens: *Si patrem familias Beelzebub vocauerunt, quanto magis domesticos eius?* Et iterum: *Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat, diligeret: sed quia de mundo non estis, propterea odit vos mundus.* Hinc Apostolus ait: *Nolite mirari si odit vos mundus.* Sunt autem plurimi, qui vitam Solitariorum fortasse amplius quam debent, laudant; & ne eis de laude elatio subripiat, permittit omnipotens Deus malos in obtrectatione & obiurgatione prorumpere; vt si qua culpa ab ore laudantium in corde Solitariorum nascitur, per obtrectationem

Matt. 10. 25.
Ioan. 15. 19.

Digitized by Google

nem malorum ad pœnitentiam reuocentur. Sed inter hęc verba laudantium siue vituperantium, ad mentem semper recurrere debemus: & si in ea non inuenitur bonum, quod de nobis dicitur, magna tristitia genreari debet. Et rursum si in ea non inuenitur malum, quod de nobis homines loquuntur, in magna lætitia prosilire debemus. Vnde beatus Iob dicebat: *Ecce enim in cœlo testis meus*, Iob 16. *& conscius meus in excelsis.* Qui enim vitæ suæ in cœlo testem habet, detra- 20. ctiones hominum in terra pertimescere non debet. Hinc Paulus ait: *Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ.* Nisi enim fuissent, qui eidem 2. Cor. 1. Apostolo malam famam imponerent, & seductorem vocarent, nequaquam 12. diceret: *Per infamiam & bonam famam; vt seductores, & veraces.* Sed 2. Cor. 6. quid de redemptore nostro aginus, qui à Iudæis dæmoniacus, & blasphemus, 8. atque persecutor vocatus est? Beatus quoque Arnulphus cùm esset Episcopus, postea Solitarius factus, detractiones prauorum hominum æquanimiter toleraut. Vnde in gesta ipsius ita legitur: Quidam namque homo, nomine Noddo, cum complicibus suis eidem Beato Arnulpho derogare ausus est. Dicebat autem, illum non esse cultorem Dei, sed potius hominem voluptati deditum. Cumque idem detractor stratum vna cum detrahente socio petisset, iubente Deo omnia vestimenta illorum flamma circumdans vallauit. Illico exilientes aquam vrgentibus vocibus deposcebant: sed aqua iniecta flammam diuinitus missam non extinguebat. Ardebant autem nequitet circa nates vel genitalia loca camisiæ illorum, nec à se ardentia vestimenta exuere prævalebant. Quid plura? Quia aliud facere non poterant, exiliunt foras, & ad instar porcorum in volutabro luti sese vociferantes inuoluunt: sed magis ac magis genitalia ipsorum ignis immissus cremabat. Tunc quippe, vt reor, impletum est super illos Psal. 100. quod scriptum est: *Detrahentem occultè proximo suo, hunc persequebar.* Sicque 5. diuina censura iubente actum fuit, vt de quibus virum sanctum detraxerant, in ipsis pœnam sentirent. Ipse quoque sanctus Episcopus atque Solitarius nec pro detractione illorum fuit tristior, nec pro vindicta diuinitus facta extitit lætior; sed potius, iuxta præceptum Domini, eos dilexit, atque pro eis orauit. Vbi nos pariter docemur, non contristari pro detractione, sed magis gaudere de contumeliis, reminiscentes hoc quod scriptum est: Quia *ibant Apostoli gaudentes à* Act. 5. *conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati.* 41. Si illi non contristabantur de contumeliis & verberibus, neque nos contristari debemus de verbis atque detractionibus. Quid ergo aliud faciunt detrahentes, nisi in puluerem sufflant, atque in oculos suos terram excitant? Vocandi tamen sunt, & patienter increpandi, iuxta præceptum Domini, qui dixit: *Si peccauerit in te frater tuus, increpa illum. Et si dixerit, pœnitet me, dimitte illi: & si* Luc. 17. *septies in die peccauerit in te, & septies dixerit, pœnitet me, dimitte illi.* 3. Quisquis igitur hoc fecerit, & seipsum saluabit, & detrahentem proximum de peccati fouea liberabit.

CAP. LXIV. *De cogitationibus & diabolicis illusionibus.*

SIcut enim à malis operibus & peruersis locutionibus oportet Solitarios abstinere, ita etiam à prauis cogitationibus debent se corda illorum custodire. Vnde beatus Hieronymus admonet dicens: Non finas cogitationes malas in corde tuo crescere. Et alibi: Caput cogitationis exclude, & cætera

ſuperantur. Non enim poteſt corrumpi corpus, niſi prius corruptus ſit animus: & nihil poteſt facere caro niſi quod voluerit animus. Idcirco munda prius à prauis cogitationibus animum, & caro non peccabit in æternum. Bonæ autem cogitationes ſemper à Deo procedunt: malæ cogitationes vero aliquoties à nobiſmetipſis veniunt, & aliquoties inſtinctu diaboli excitantur. Nemo enim poteſt à diabolo decipi, niſi is, qui ei ſuæ voluntatis aſſenſum præbere voluerit. Si enim repugnamus ei, fugiet à nobis. Vnde beatus Iacobus Apoſtolus: *Reſiſtite*, inquit, *diabolo, & fugiet à vobis.* Qua de cauſa ita in Collationibus Patrum legitur: Quodam tempore beatus Macarius habitabat in loco deſerto ſolus, & erat propè alia ſolitudo, in qua habitabant plurimi fratres. Et vidit ſenex Satanam venientem in habitu hominis, vt tranſiret per cellam eius. Videbat autem eum quaſi tunica vti linea omnino vetuſta, & per omnia foramina eius pendebant ampullæ Et dixit ei ſenex: Quo vadis? Et ille reſpondit: Vado commemorare fratres. Senex autem dixit: Et vt quid tibi ampullas iſtas? Et dixit: Guſtum fratribus porto. Dixit ei ſenex: Totas iſtas cum guſtu portas? Et reſpondit: Etiam; vt ſi vnum alicui non placet, offeram aliud; ſi autem nec illud, dabo tertium, & ita per ordinem, vt omnino vel vnum ex eis placeat ei. Et cùm hæc dixiſſet, tranſijt. Et obſeruabat ſenex, cuſtodiens vias, donec ille remearet. Et cùm videret eum ſenex, dixit ei; Sanus ſis. Et reſpondit: Vbi mihi ſalus? Et dixit ſenex: Quare? Et reſpondit? Quia mihi modo omnes ſanctificati ſunt, & nemo mihi acquieſcit. Et dixit ſenex: Neminem amicum habes illic? Et reſpondit: Vnum tantummodo fratrem habeo ibi, vel ipſe ſolus mihi acquieſcit; & quando me videt, conuertitur velut ventus. Senex vero dixit ei: Quomodo vocatur frater ille? Reſpondit: Theoctiſtus. Et cùm hæc dixiſſet, tranſijt. Surgens autem Abbas Macarius perrexit ad fratres. Qui cùm audiſſent, acceperunt ramos palmarum & occurrerunt ei obuiam; & parabant ſinguli eorum cellas ſuas, incerti apud quem declinaret. Senex autem inquirebat quis inter eos Theoctiſtus vocabatur; & inueniens eum, intrauit in cellam eius. Theoctiſtus ergo ſuſcepit eum gaudens. Cùm autem cœpiſſent ſecretè loqui, dixit ei ſenex: Quomodo circa te eſt frater? Et ille dixit: Orationibus tuis adiuuantibus, benè. Et dixit ſenex: Non impugnant te cogitationes tuæ? Reſpondit iterum; Benè ſum: erubeſcebat enim dicere ei. Et dicit ei ſenex: Ecce quot annos habeo in conuerſatione loci iſtius, & omnes honorant me, & tamen in hac ſenectute infeſtus eſt mihi ſpiritus fornicationis. Et reſpondit Theoctiſtus, dicens: Crede Abba, quia & mihi. Senex autem ſimulabat etiam alias cogitationes ſibi eſſe moleſtas, donec faceret eum confiteri. Deinde dicit: Quomodo ieiunas? Et ille dixit, ad Nonam. Dixit ei ſenex: Ieiuna vſque ad veſperam, & abſtine, & lege Euangelia, vt memoriter retineas. Sed & alias ex animo meditare ſcripturas; & ſi tibi aſcenderit cogitatio mala, nunquam deorſum aſpicias, ſed ſemper ſurſum, & ſtatim te Dominus adiuuabit. Et corrigens ſenex fratrem illum reuerſus eſt in ſolitudinem ſuam. Et cum obſeruaret, vidit iterum dæmonem illum, & dixit ei: Quo vadis iterum? Et ille reſpondit: viſitare fratres, & abijt. Dum autem reuerteretur dixit ei ſenex. Quomodo ſunt fratres illi? Et reſpondit? Malè. Senex autem. Quare? Et ille reſpondit: Quia toti ſancti ſunt; & magis malum, quia vnum quem habui

Iacob. 4. 7.

Digitized by Google

amicum & obedientem, mihi etiam ipse, nescio vnde, subuersus: est nec ipse mihi iam acquiescit, sed omnibus sanctior factus est, & propterea iuraui me iam non calcare ad illum locum, nisi post longum tempus. Hæc dicens transijt, relinquens senem. Sanctus vero senex intrauit cellam suam adorans & gratias agens Deo. Hic datur intelligi, quia nisi quis voluntatibus diaboli se sponte subdiderit, potestatem aduersus hominem non habet. Et sicut superius patefactum est, nescit Satanas à qua passione anima seducatur: & ideo seminat quidem in ea zizania sua, aliquando spargit semina fornicationum, aliquando detractionum, & cæterorum vitiorum; similiter passiones, & in qua passione videt animum declinare, hanc ei subministrat. Nihil enim sic extædiat dæmonem, quomodo si reuelentur stimulationes eius: & nihil eum sic lætificat, quomodo si abscondantur cogitationes eius. Quia ergo Dominus noster Iesus Christus dedit nobis potestatem calcandi super serpentes & scorpiones; hoc est, malas cogitationes, mundemus per humilem confessionem corda nostra, & paruulos cogitatus nostros allidamus ad Christum, quatenus de nobis dicatur hoc quod scriptum est: *Beatus qui tenebit, & allidet paruulos suos ad petram.* Et rursum: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Psal. 136. 6. Matt. 5. 8.

CAP. LXV. *De diuersis tentationibus Solitariorum.*

MVltis ergo calamitatum tentationibus mentes Solitariorum in hac vita pulsantur; sed non amplius tentat eos diabolus, quam Dei voluntas permittit. Tentando autem eorum profectus erudit; etsi nolens, tamen eorum vtilitati diabolus seruit, quando tentationibus suis non decipit, sed potius erudit: multis enim modis, vt diximus, mentes Solitariorum diabolus tentat. Tentat autem eos aliquando per stimulos paupertatis: nam cum per stimulos paupertatis non potest eos mouere, diuitias adhibet ad seducendum. Et dum per contumelias & opprobria non præualet, laudes & gloriam adhibet. Si per salutem corporis non potest, ægritudines mittit. Et dum per delectationes seducere eos non potest, per molestias, quæ contra votum eueniunt, eos conatur euertere. Infirmitates etiam quasdam graues aduersus eos, qui tentandi sunt, adhibet; vt per eas pusillanimes faciens Solitarios, conturbet caritatem eorum, quam habent ad Dominum. Sed quamuis concidatur corpus, & febribus validissimis inflammetur; insuperetiam si intolerabili contritione affligatur, quisquis es, qui hæc sustines, recordare futuri sæculi pœnas, & æternum ignem, ac perpetua tormenta, vt hæc cogitans non deficias ad ea, quæ in præsenti contingũt. Insuper etiam gaude quia visitauit te Deus; & illud famosissimum dictum in lingua habeto, id est: *Castigans castigauit me Dominus, & morti non tradidit me.* Et illud: *Quem enim diligit Dominus, corripit: flagellat autem omnem filium quem recipit.* Si ferrum es, post adhibitum tibi ignem emittes æruginem. Quia si iustus es, & hæc pateris, de magnis ad maiora prouocaris. Aurum es, sed per ignem probatior eris. Datus est tibi Angelus Satanæ, stimulus carnis tuæ? exulta videns cui similis factus es, Paulo Apostolo simile donum accipere meruisti. Audi quẽadmodum gloriabatur Apostolus in infirmitatibus suis, ita & tu gloriare dicẽs: *Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Christi.* Et rursũ: *Quãdo enim infirmor, tũc fortior sum & potẽs.* Si febribus, si rigore frigoris castigaris, memor esto quid scriptura dicit: *Transiuimus per* Psal. 117. 18. Hebr. 12. 6. 2. Cor. 1. 2. 5. 9. Ibid. 10. Psal. 65. 12.

Digitized by Google

ignem & aquam; reſiduum eſt vt inducaris in refrigerium. Clama etiam cum
Pſal. 4.1. Propheta: *In tribulatione dilataſti mihi.* Perfectus enim eris per huiuſmodi tribulationes. Si fortè amittis oculos, non feras grauiter: extollentiæ enim inſtrumentum amiſiſti, ſed interioribus oculis gloriam Dei ſpeculari ſtude. Surdus factus es? non contriſteris; quia auditum vanum amiſiſti. Manus tuæ ex aliqua paſſione debilitatæ ſunt? ſed interiores paratas habeas aduerſus inimici tentationes. Infirmitas totum tuum corpus tenet? ſed interiori homini ſanitas creſcit. Nihil enim aliud eſt ægritudo corporis, quam ſanitas mentis. Si infirmitas tibi talis fuerit, vt non poſſis ſtare ad orandum & pſallendum, non contriſteris pro eo, quia infirmitas orat pro te. Si ieiunas, non tibi inuenias occaſionem, dicendo: quia exacerbatus in ægritudinem incurriſti: quoniam & qui non ieiunant, ſimiles ægritudines incurrunt. Inchoaſti aliquid boni? non reuoceris per impedimenta inimici; quoniam ieiunia & labores nobis conſtituta ſunt propter turpes delectationes. Hæc omnia nobis proficiunt ad deſtruenda corporis deſideria. Tentari autē oportet iuſtum; ſed tentatione plagæ, non tentatione luxuriæ. Quapropter diſcat non murmurare, qui mala patitur, etiamſi ignorat cur mala patitur. Et per hoc iuſtè ſe pati arbitretur, quod ab illo iudicatur, cuius nunquam iudicia iniuſta ſunt. Qui ergo in flagellis murmurat, iuſtitiam iudicantis accuſat: qui vero iuſtè ſe recognoſcit à iuſto iudice pati quod ſuſtinet, etiamſi ſuper quo patitur ignorat; per hoc iam iuſtificatur, per quod ſemetipſum accuſat, & Dei iuſtitiam laudat. Beatus qui hæc omnia tulerit patienter.

CAP. LXVI. *De tentamentis ſomniorum.*

PLerumque dæmones in noctibus Solitariis occurrentes, vt formidoloſos eos faciant, per ſoporem conturbant; & quos vigilantes intus tentant, nec ſuperant, dormientes acriter impugnant. Nonnunquam autem & aperta impugnatione graſſantes humana corpora verberant, ſicut beato Antonio fecerunt. Quod tamen, Deo permittente, malorum ſit ad vindictam; iuſtorum vero ad tolerantiam & gloriam. Plerumque immundi ſpiritus eos, quos incumbere in ſæculi amore conſpiciunt, dormientes quadam vana ſpei proſperitate illudunt, ſicut legitur in Dialogorum libro cuidam contigiſſe; qui dum ſomnia vehementer attenderet, ei per ſomnium longa ſpatia huius vitæ promiſſa ſunt. Cumque multas pecunias pro longioris vitæ ſtipendijs collegiſſet, in repente defunctus eſt, vt intactas omnes relinqueret, & ipſe ſecum nihil ex bono opere portaret. Nonnunquam etiam Satanas in Angelum lucis ſeſe non ſolum dormiendo, ſed etiam vigilando transformat, vt quemlibet aliqua erroris fraude decipiat; ſicut legitur in Collationibus Patrum de quodam ſene. qui ſedens in cella ſua, & ſuſtinens tentationes, videbat dæmones manifeſtè, & contemnebat eos. Cum autem diabolus videret ſe vinci à ſene, venit & oſtendit ſe ei, dicens: Vis videre Chriſtum? Et reſpondens ſenex dixit: Anathematizo te, & eum de quo dicis;
Matt. 24. 23. ego autem Chriſto meo credo dicenti: *Si quis vobis dixerit: ecce hic Chriſtus & ecce illic; nolite credere.* Et dixit diabolus: Ego ſum Chriſtus. Videns autem ſenex clauſit oculos ſuos Et dixit ei diabolus: Quare clauſiſti oculos tuos? Et dixit ſenex: Ego hic Chriſtum nolo videre, ſed in vita beata. Hæc audiens diabolus diſceſſit ab eo. Hic ergo patenter oſtenditur, quantis machi-

Digitized by Google

canentis Dei seruos conatur decipere inimicus. Illi autem, qui aut nullis, vel raris conscij sunt delictis, aut nunquam aut raro terroribus fatigantur nocturnis: & si ad momentum huiusmodi commoueantur, mox tamen euigilantes illusionum vanitates despiciunt, intentionemque suam ad Deum conuertunt. Interdum etiam quædam arcana ac mystica Dei serui per visionem videre solent. Econtra vero peccatores, qui corda sua grauioribus vitijs polluerunt, conscientiæ pauore illusi species tremendas aspiciunt; & quos vigilantes diabolus traxit ad vitia, dormientes fatigat, vt nunquam eos requiescere sinat. In oculis autem peccatorum diabolus terribilis est; in oculis autem iustorum terror eius vilis est. Sciẽdum quippe est, quia diuersæ sunt qualitates somniorum. Aliquando namque ex ventris plenitudine, vel inanitate somnia generantur; aliquando vero ex cogitatione accidunt; sicut scriptum est: *Multas curas sequuntur somnia.* Eccl.5.2. Nam sæpè quæ in die cogitamus, in noctibus recognoscimus. Aliquando autem ex illusione immundorum spirituum oriuntur: dicente Salomone: *Multos errare fecerunt somnia & illusiones vacuæ.* Eccl.34.2. Aliquando quippe ex reuelatione procedunt, sicut legitur in lege de Ioseph filio Iacob, qui somnio fratribus præferendus prædicitur. Vel sicut in Euangelio de Ioseph sponso beatæ Mariæ, qui vt fugeret cum puero in Ægyptum somnio admonetur. Aliquando nempe ex reuelatione simul & cogitatione generantur, dicente Daniele: *Tu Rex cogitare cœpisti in strato tuo quid esset futurum post hæc; & qui revelat mysteria ostendit tibi quæ ventura sunt.* Dan.2.29. Sæpè etiam dæmones deceptoria fraude multa solent vera prædicere, vt ad extremum valeant animam ex aliqua falsitate decipere, vel illaqueare. Sed quamuis nonnulla vera sint somnia, facilè tamen non oportet credere illa, ne fortè aliquando ex illusione diaboli procedant, & simplicium corda decipiant, recolentes testimonium scripturæ dicentis: *Si dixerint vobis, & ita euenerit, nolite credere.* Matt.24.23. Somnia enim similia sunt auguriis, & qui eis intendunt, reuera augurare noscuntur. Solitarij autem inter illusiones ac reuelationes discreta circumspectione discernant, vt sciant quid à bono spiritu percipiunt, vel quid à malo spiritu patiuntur.

CAP. LXVIII. *Vt Solitarij signa & miracula fieri non quærant.*

SIgna igitur & miracula à Solitarijs non sunt quærenda, propter ostentationem & vanam gloriam. Nam quisquis signorum & mirabilium indicijs vult probari, non potest probus videri. Quia ipse Dominus & Saluator non dixit: Ex signis & mirabilibus cognoscetis eos; sed ait: *Ex fructibus eorum cognoscetis eos.* Matt.7.20. Neque enim in die iudicij remuneraturum se pronunciat eos, qui signa & prodigia faciunt, sed eos, qui præceptis suis obediunt, dicens ad eos: *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum, &c.* Matt.25.34. Sed & beatos non dicit eos qui signa & mirabilia fecerunt, sed humiles spiritu, mansuetos, lugentes, & huiusce modi opera exequentes. Nusquam in signorum opere beatitudo ponitur, sed in expletione mandatorum Dei. Vita enim bona, atque actus probi, etiam sine signis & mirabilibus merentur coronam: iniqua autem conuersatio, etiamsi signa & prodigia fecerit, supplicia non euadit. Et ideo superflue hæc quæruntur, immo & periculosè. Per ostentationem vero nihil faciant Solitarij. Nam quantum malum sit per ostentationem aliquid agere, præsens exemplum ostendit, cum subditur: Fuit quidam iuuenis Monachus, qui

cum vidiſſet quoſdam ſenes iter agentes, oſtentationis cauſa iuſſit onagris venire, vt portarent eos, donec peruenirent ad ſe. Illi autem ſenes iudicauerunt hoc beato Antonio. Et dixit Abba Antonius: Videtur mihi Monachus iſte ſimilis eſſe naui omnibus bonis oneratæ, de qua incertum eſt vtrum peruenire poſſit ad portum, an non. Et modicum poſt ſubito Abba Antonius flere cœpit, & capillos ſibi trahere, & lugere. Quod cum vidiſſent diſcipuli eius, dixerunt: Quid ploras Abba? Et reſpondit: Magna Eccleſiæ columna cecidit modo. Dicebat autem hoc de illo iuuene Monacho. Ite, inquit, fratres ad eum; & videte quid agat. Perrexerunt ergo diſcipuli eius, & inuenerunt Monachum illum ſedentem & flentem peccatum quod fecit. Videns autem diſcipulos ſenis, ait eis: Dicite ſeni vt roget Deum, decem tantum dierum dari mihi inducias. Qui intra quinque dies mortuus eſt. Quapropter caueant omnino Solitarij, vt nihil per oſtentationem faciant. Inſuper autem morbum vanæ gloriæ fugiant: quæ non ſolum in carnalibus vitijs, ſed etiam in ſpiritualibus cauſis Solitarios pulſat; vt qui non valent carnalibus vitijs decipi, ſpiritalibus ſucceſſibus acrius ſaucientur. Nam quem diabolus ſub ſpecie pretioſæ veſtis ac nitidæ non poteſt in vanam gloriam immergere, pro ſqualida & inculta conatur decipere. Et quem non poteſt per honorem deijcere, per humilitatem ſupplantat: & quem ſcientiæ & elocutionis ornatu nequit extollere, grauitate taciturnitatis elidit. Si ieiunat quis palam, gloriæ vanitate pulſatur. Si illud cauſa vanæ gloriæ contemnendæ contexerit, eodem vitium elationis incurrit. Alius enim oratione, alius vigiliarum prolixitate pulſatur. Multi enim vanam gloriam fugiendo in ipſam incidunt: & multi in hoc ipſo cupiunt laudari, quod laudes contemnunt; & mirum in modum laus, dum vitatur, appetitur. Ideo pulchrè ſancti Patres noſtri naturam morbi huius in modum cæpæ conſcribunt, quæ vno decoriata tegmine, alio rurſum inuenitur induta, totieſque reperitur obtecta, quoties fuerit expoliata. Quapropter oportet Solitarios, iuxta conſilium Apoſtoli, *per arma iuſtitiæ à dextris & ſiniſtris* tranſire; per gloriam, & ignobilitatem; per infamiam & bonam famam incedere. Et vt per Salomonem dicitur: *Non diuertant ad dexteram, neque ad ſiniſtram*; id eſt, nec de virtutibus & dextris ſucceſſibus ſe extollant, nec ad ſiniſtrum vitiorum tramitem flectantur; ſed medium tenentes ad ipſum, qui via, veritas, & vita eſt, proſpero inceſſu peruenire mereantur.

2. Cor. 6. 7.

Prou. 4. 27.

CAP. LXVIII. *De trimoda chariſmatum gratia.*

VSque ad ſpiritalium narrationem chariſmatum proferendam præcedens diſputationis ordo peruenit, quam tripartitam eſſe, maiorum traditione percepimus. Prima ſiquidem curationum cauſa eſt; cum pro merito ſanctitatis electos quoſque ac iuſtos viros ſignorum gratia comitatur, ſicut Apoſtolos, multoſque ſanctorum ſigna & prodigia ſecundum auctoritatem Domini feciſſe manifeſtum eſt, ita dicentis: *Infirmos curate, mortuos ſuſcitate, leproſos mundate, dæmonia eijcite: gratis accepiſtis, gratis date.* Secunda, cum ob ædificationem Eccleſiæ, vel eorum qui infirmos ſuos ingerunt, vel eorum qui curandi ſunt fidem, ſanitatum virtus etiam à peccatoribus indigniſque procedit. De quibus Dominus in Euangelio: *Multi*, inquit, *dicent mihi in illa die: Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetauimus, dæmonia eiecimus, & multas*

Matt. 10. 8.

Matt. 7. 22.

Digitized by Google

virtutes fecimus? & tunc confitebor illis, quia non noui vos: discedite à me operarij iniquitatis. Propter hoc autem & discipulos monebat dicens: *Nolite gaudere quod dæmonia vobis subiecta sunt, sed quia nomina vestra scripta sunt in cœlis.* Tertius curationum modus etiam colludio dæmonum ac factione simulatur: vt dum homo apertis criminibus fuerit obligatus, propter admirationem signorum sanctus ac Dei seruus credatur: vel certè vt is qui curationum dona habere se credit, per superbiam cordis elatus grauius elidatur? Inde est quod Dominus in Euangelio loquitur: *Exurgent*, inquit, *pseudo-Christi, & pseudo-Prophetæ, & dabunt signa magna & prodigia, ita vt in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi.* Quapropter nunquam de admiratione signorum, sed de ornatu morum debet apud nos esse quisquam laudabilis. Et reuera maius miraculum est, de propria carne fomitem eradicare luxuriæ, quam expellere immundos spiritus de alienis corporibus: & magnificentius signum est virtute patientiæ truculentos motus iracundiæ coërcere, quam dæmonibus imperare, ac de alienis corporibus infirmitates pellere: & præcelsior virtus est animæ propriæ languorem curare, quam corporis alieni. Quanto enim anima sublimior carne est, tanto præstantior eius & salus est. Et maior merces est peccatorem suscitare de vitijs, quam mortuum de sepulchro. Ideoque à sanctis Patribus signorum opera nequaquam legimus affectata, sed quamquam ea Spiritus sancti gratia possiderent, nunquam exercere voluerunt, nisi fortè ineuitabilis necessitas illos coarctasset, vt beatum Macarium, qui fuit discipulus sancti Antonij. Hunc enim ferunt aliquando cum homicidium in locis vicini fuisset admissum, & innocenti cuidam impingeretur crimen homicidij; eum, qui calumniam patiebatur confugisse ad eius cellulam: adfuisse etiam eos, qui innocentem perurgebant, iurantes, & dicentes periclitari seipsos, nisi comprehensum homicidam legibus traderent. Ille vero, cui crimen impingebatur, cum sacramentis affirmabat conscium se non esse sanguinis illius. Et cum diu hoc certamen haberetur, interrogat sanctus Macarius, vbi iaceret ille qui dicebatur occisus. Cumque designassent locum, cum omnibus qui ad perurgendum hominem venerant, iuit ad sepulchrum, & ibi fixis genibus, inuocato nomine Christi, ad eos dixit, qui astabant: Nunc Dominus ostendet, si reus est hic, quem perurgetis. Et eleuata voce defunctum ex nomine clamauit. Qui cum de sepulchro respondisset, ait ei: Per fidem Christi te obtestor, vt dicas, si ab eo, qui calumniatur pro te, occisus es? Tum ille de sepulchro elata voce respondit, dicens, non se esse ab eo læsum. Hoc audito cum stupefacti omnes decidissent in terram, rogauerunt pedibus eius aduoluti, vt interrogaret eum à quo esset occisus. Tunc ille: Hoc, ait, non interrogabo; sufficit nunc mihi vt innocens liberetur: non est meum vt reus prodatur. Hæc igitur eius virtus & gratia, quantum in ipso fuit, fortè semper lateret, nisi eum necessitas periclitantis hominis, & amor sincerus erga Christum hoc exercere miraculum compulisset. Sciendum itaque est, quia sicut thesaurus apertus cito expenditur, sic & virtus quælibet, cum publicata fuerit, exterminabitur: & vt cera soluitur à facie ignis, ita & anima laudibus inaniter exaltata, perdit virtutum vigorem. Proinde necesse est Solitarijs, vt si eis cuiusque conscientia boni operis fuerit, occultent illam, & cum omnia fecerint quæ Deus præcipit, dicant; *Serui inutiles sumus.* Luc. 17. 10.

Luc. 10. 20.

Marc. 13. 22.

Digitized by Google

Virtutes quoque si fortè in se esse senserint, fileant & celent; Deus diuulgabit opera eorum, & adducet ad medium, cum venerit Dominus, *qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium: & tunc laus erit vnicuique à Deo;* & tunc reddet singulis secundum opera sua.

1.Cor. 4. 5.

CAP. LXIX. *Vt Solitarij post retrusionem ad secularem vitam minimè redeant; & de perseuerantia boni operis.*

CONtrarium est omnino Ecclesiasticis Regulis, vt Solitarij post retrusionem, causa elationis, vel negotiationis, ad sæculum veluti præda dæmonum facti infeliciter redeant. Nam quam graue crimen sit Solitarios apostatare; hoc est, à priori proposito recedere, Dominus in Euangelio testatur: *Nemo*, ait, *mittens manum suam in aratro, & respiciens retro, aptus est regno Dei.* Hinc Paulus Apostolus dicit: *Nemo militans Deo implicat se negotijs sæculi, vt ei placeat, cui se probauit.* Non enim liber est à laqueis diaboli, qui se negotijs mundi post retrusionem voluerit implicare. Talibus enim conuenit illa beati vera & multum timenda sententia: *Melius enim illis fuerat viam vitæ non agnoscere, quam post agnitam retrorsum reuerti.* Et iterum: *Canis reuersus ad vomitum suum, & sus lota in volutabro luti.* Si quis ergo suadente diabolo hæc perficere tentauerit, nisi ineuitabilis necessitas eum compulerit, excommunicetur omnimodis ab Episcopo suo, vel à cæteris Prælatis, quousque ad prius propositum redeat, quod propter Deum primitus elegerat. Non enim quæritur in Solitarijs initium boni operis, sed finis; quia de fine suo vnusquisque iudicabitur, non de vita præterita, dicente Domino per Prophetam: *Qualem te inuenero, talem te iudicabo.* Sunt enim, quòd peius est, qui benè incipiunt, sed malè finiunt conuersationem, vt Iudas, qui benè cœpit, sed malè finiuit: & Paulus malè cœpit, sed benè finiuit. Cœpisse enim multorum est, sed culmen perfectum attigisse rarorum est. Ideo non insipientibus præmium promittitur, sed perseuerantibus datur, dicente Domino: *Qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.* Si autem Solitarius aliquis ideo securum se putat de solitaria vita aliquando posse discedere, quod in ipso proposito benè cucurrerit, quod ibi multum laborauerit, hic talis agit, ac si aliquis oneratam mercibus nauim à portu soluat, & tempestati tradat, & ad scopulos & saxa detorqueat. Hic talis videat quam incerti & quam lubrici sunt exitus vitæ hominum; sicut per Salomonem dicitur: *Nescit homo vtrum amore, an odio dignus sit; sed omnia in futuro reseruantur incerta.* Ideoque nemo de præteritis sit securus: quia quamuis Solitariorum conuersatio probabilis sit, incertum tamen est hominibus, quo sint fine destinati. Tunc enim felix & beata eorum inchoatio, & tunc placet Deo eorum conuersatio, dum absque vllo erroris titubationisue naufragio ad optatum finem perfectionemque prospero cursu perueniunt. Quapropter studeant Solitarij hanc regulam breuiter de sanctarum floribus scripturarum collectam, & sanctorum Patrum exemplis hinc inde munitam, sedula meditatione perlegere, & per singula verba discutere, ac memoriæ commendare, & diuina auxiliante gratia, iuxta vires adimplere, quatenus ad eandem gloriam valeant peruenire, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quam præparauit Deus diligentibus se: ipso opitulante, qui viuit & regnat Deus per omnia sæcula sæculorum, Amen.

Luc. 9. 62.

2. Tim. 2. 5.

2. Pet. 2. 21.

Ibid. 22.

Ezech. 7. 3.

Matt. 10. 22. & 24. 13.

Eccl. 9. 1.

1. Cor. 2. 9.

Explicit Regula Solitariorum.

Digitized by Google

UNIVERSIDAD CENTRAL
BIBLIOTECA
DERECHO

CODICIS REGVLARVM

PARS TERTIA.

IN QVA SANCTORVM PATRVM REGVLÆ AD VIRGINES

S. AVGVSTINI EPISC. HIPPONENSIS.
S. CÆSARII ARELATENSIS.
S. AVRELIANI ARELATENSIS.
S. DONATI VESONTIENSIS.
CVIVSDAM PATRIS.
S. LEANDRI HISPALENSIS.
B. AELREDI ABBATIS RIEVALLENSIS.

Digitized by Google

Sacris Christi Virginibus

MARIÆ INNOCENTIÆ,

ET MARIÆ GRATIÆ

SORORIBVS BARBERINIS

VRBANI VIII. P. M.

ET ANTONII CARDINALIS

S. Honuphrij Neptibus

FRANCISCI EPISCOPI PORTVEN.

S. R. E. VICECANCELLARII.

ET ANTONII EPISC. TVSCVLAN.

S. R. E. CAMERARII

Germanis

REGVLAS SS. PATRVM VIRGINIBVS

Sanctimonialibus præscriptas.

ET A S. BENEDICTO ANIANENSI ABBATE

Collectas, & Supplemento Auctas.

Humillimo Affectu Offert, Dat, Dicat, Consecrat

LVCAS HOLSTENIVS.

Digitized by Google

S. AVRELII

AVGVSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI.

EPISTOLA CIX.

Regulam Sanctimonialibus præscriptam continens.

DE REGVLA S. AVGVSTINI

RO. BELLARMINI S. R. E. CARD. IVDICIVM
Libro de Script. Ecclesiasticis.

Ex tribus Regulis sola tertia est certa S. Augustini, sed feminis data, non viris: habetur enim in Epistola CIX. reliquæ duæ non videntur Augustini.

Digitized by Google

SANCTI AVRELII AVGVSTINI HIPPONÆNSIS EPISCOPI EPISTOLA CIX.

Regulam Sanctimonialibus præscriptam continens.

SICVT parata est feneritas peccata quæ inuenerit vindicare; ita non vult caritas quod vindicet inuenire. Hæc causſa fecit, vt ad vos non venirem, cum meam præſentiam quæreretis; non ad pacis veſtræ gaudium, ſed ad diſſenſionis veſtræ augmentum. Quomodo enim contemnerem, & impunitum relinquerem, ſi & me præſente tantus veſter tumultus exiſteret, quantus me abſente, etſi oculos meos latuit, tamen aures meas veſtris oſſibus verberauit? Nam fortaſſis etiam maior eſſet veſtra ſeditio in præſentia mea, cum neceſſe eſſet vobis non concedi, quæ in pernicioſiſſimum exemplum contra ſanam diſciplinam, quod vobis non expedit, petebatis: ac ſic quales non volo inuenirem vos; & ipſe inueniret à vobis qualem non volebatis. Cum ergo
2. Cor. 1. ſcribat Apoſtolus ad Corinthios dicens: *Teſtem Deum facio ſuper animam meam, quia parcens vobis nondum veni Corinthum; non quia dominamur fidei veſtræ, ſed cooperatores ſumus gaudij veſtri*: Hoc ego etiam dico vobis; quia parcens vobis non ad vos veni. Peperci etiam mihi, ne triſtitiam ſuper triſtitiam haberem: & elegi, non vt exhiberem faciem meam vobis, ſed effunderem cor meum Deo pro vobis; & cauſſam magni periculi veſtri, non apud vos verbis, ſed apud Deum lacrimis agerem; ne conuertat in luctum gaudium meum, quo ſoleo gaudere de vobis, & inter tanta ſcandala, quibus vbique abundat hic mundus, aliquando conſolari: cogitans copioſam congregationem, & caſtam dilectionem, & ſanctam conuerſationem veſtram, & largiorem gratiam Dei, quæ data eſt vobis; vt non ſolum carnales nuptias contemneretis, verum etiam eligeretis in domo ſocietatem vnanimes habitandi, vt ſit vobis anima vna, & cor vnum in Deum. Hæc in vobis bona, hæc Dei dona conſiderans, inter multas tempeſtates, quibus ex aliis malis quatitur, cor meum ſolet vtcunque requieſcere. *Currebatis benè, quis vos faſcinauit*? Suaſio illa non
Gal. 5. 1. Cor. 5. eſt ex Deo, qui vocauit vos. *Modicum fermenti*, nolo dicere quod ſequitur, hoc enim magis cupio, & oro, & hortor, vt ipſum fermentum conuertatur in melius; ne tota maſſa, ſicut penè iam fecerat, conuertatur in
Matt. 26. peius. Si ergo repullulaſtis ſanum ſapere, *orate ne intretis in tentationem*;

Digitized by Google

ne iterum in contentiones, æmulationes, animositates, dissensiones, detractiones, seditiones, susurrationes. Non enim sic plantauimus & rigauimus hostrum Dominicum in vobis, vt spinas metamus istas ex vobis. Si autem adhuc vestra tumultuatur infirmitas, orate vt eruamini de tentatione. Quæ autem conturbant vos, si adhuc conturbant vos, nisi correxerint se, portabunt iudicium, quæcunque illæ fuerint. Cogitate quid mali sit, vt cum de Deo natis in vnitate gaudeamus: interna schismata in Monasterio lugeamus. Perseuerate in bono proposito, & non desiderabitis mutare Præpositam; qua in Monasterio illo per tam multos annos perseuerante, & numero & ætate creuistis; quæ vos Mater non vtero, sed animo suscepit. Omnes enim quæ illuc venistis, ibi eam aut sanctæ Præpositæ sorori meæ seruientem, placentem; aut etiam ipsam Præpositam, quæ vos suscepit, inuenistis. Sub illa estis eruditæ; sub illa velatæ, sub illa multiplicatæ; & sic tumultuamini, vt eam vobis mutetis; cum lugere deberetis, si eam vobis mutare vellemus. Ipsa est quam nostis; ipsa est ad quem venistis; ipsa est quam per tot annos habendo creuistis. Nouum non accepistis, nisi Præpositum: aut si propter illum quæritis nouitatem: & in eius inuidiam contra Matrem vestram sic rebellastis, cur non potius id petistis, vt ipse vobis mutetur? Si autem hoc exhorretis, quia noui quomodo eum in Christo venerabiliter diligatis, cur non potius illam? In vobis namque regendis: sic Præpositi rudimenta turbantur, vt magis velit vos ipse deserere, quam istam ex vobis famam & inuidiam sustinere, vt dicatur, non vos aliam quæsitum sufficere Præpositam, ni ipsum cepissetis habere Præpositum. Tranquillet ergo Deus, & componat animos vestros, vt non in vobis prævaleat opus diaboli; sed pax Christi vincat in cordibus vestris nec dolore animi, quia non fit quod vultis, vel quia pudet voluisse quod velle non debuistis, exhæsecendo curratis in mortem; sed potius pœnitendo resumatis virtutem: nec habeatis pœnitentiam Iudæ traditoris, sed potius lacrymas Petri pastoris.

SEQVITVR REGVLA.

HÆc sunt quæ vt obseruetis præcipimus in Monasterio constitutæ. Primum propter quod estis in vnum congregatæ, vt vnanimes habitetis in domo, & sit vobis cor vnum & anima vna in Deo. Et non dicatis aliquid proprium, sed sint vobis omnia communia, & distribuatur vnicuique vestrum à Præposita vestra victus & tegumentum: non æqualiter omnibus, quia non æqualiter valetis omnes; sed vnicuique sicut opus fuerit. Sic enim legitis in Actibus Apostolorum, quia *erant ipsis omnia communia; & distribuebatur singulis prout cuique opus erat.* Act. 4.

Digitized by Google

II. Quæ aliquid habebant in sæculo, quando ingressæ sunt Monasterium, libenter velint illud esse commune. Quæ autem non habebant, non ea quærant in Monasterio, quæ nec foris habere potuerunt: sed tamen earum infirmitati quod opus est tribuatur; etsi pauperies earum, quando foris erant, nec ipsa necessaria poterant inuenire. At non ideo putent se esse felices, quia inuenerunt victum & tegumentum, quale foris inuenire non potuerunt: nec erigant ceruicem, quia sociantur eis, ad quas foris accedere non audebant; sed sursum cor habeant, & terrena bona non quærant: ne incipiant Monasteria esse diuitibus vtilia, non pauperibus, sed diuites illic humiliantur, & pauperes illic inflantur.

III. Sed sursus etiam illæ quæ aliquid esse videbantur in sæculo, non habeant fastidio sorores suas, quæ ad illam sanctam societatem ex paupertate venerunt: magis autem studeant, non de parentum diuitum dignitate, sed de pauperum sororum societate gloriari. Nec extollantur si communi vitæ de suis facultatibus aliquid contulerunt: nec de suis diuitiis magis superbiant, quia eas Monasterio partiuntur, quam si eis in sæculo fruerentur. Alia quippe quæcunque iniquitas in malis operibus exercetur, vt fiant; superbia vero bonis operibus insidiatur, vt pereant. Et quid prodest dispergere dando pauperibus, & pauperem fieri, si anima misera superbior efficiatur contemnendo, quam fuerat possidendo? Omnes ergo vnanimiter & concorditer viuite, & honorate in vobis inuicem Deum, cuius templa factæ estis.

IV. Orationibus instate horis & temporibus constitutis. In oratorio nemo agat, nisi ad quod est factum, vnde & nomen accepit, vt si aliquæ etiam præter horas constitutas, si eis vacat, orare voluerint, non eis sint impedimentum quæ ibi aliquid agere voluerint. Psalmis & hymnis cum oratis Deum, hoc versetur in corde, quod profertur in voce: & nolite cantare, nisi quod legitis esse cantandum: quod autem non ita scriptum est vt cantetur, non cantetur.

V. Carnem vestram domate ieiuniis, & abstinentia escæ & potus, quantum valetudo permittit, quando autem aliqua non potest ieiunare, non tamen extra horam prandij aliquid alimentorum sumat, nisi cum ægrotat. Cum acceditis ad mensam donec inde surgatis, quod vobis secundum consuetudinem legitur sine tumultu & contentionibus audite. Nec solæ vobis fauces sumant cibum, sed & aures percipiant Dei verbum. Quæ infirmæ sunt ex pristina consuetudine, si aliter tractantur in victu, non debet aliis molestum esse, nec iniustum videre quas fecit alia consuetudo fortiores. Nec illas feliciores putent, quia sumunt quod non sumunt ipsæ: sed sibi potius gratulentur, quia valent quod non valent illæ, & si eis, quæ venerunt ex moribus delicatioribus ad Monasterium, aliquid alimentorum, vestimentorum, stramentorum, operimentorum datur, quod aliis fortioribus, & ideo felicioribus, non datur, cogitare debent quibus non datur, quantum de sua seculari vita illæ ad istam descenderint, quamuis vsque ad aliarum, quæ sunt corpore fortiores, frugalitatem peruenire

Digitized by Google

sequiuerint. Nec illæ debent conturbari, quod eas vident amplius (non quia honorantur, sed quia tolerantur) accipere; ne contingat detestanda peruersitas, vt in Monasterio, vbi quantum possunt fiunt diuites laboriosæ, fiant pauperes delicatæ. Sane quemadmodum ægrotantes necesse habent minus accipere ne grauentur, ita post ægritudinem sic tractandæ sunt vt citius recreentur, etiamsi de humillima sæculi paupertate venerunt: tanquam illis hoc contulerit recentior ægritudo, quod diuitibus anterior consuetudo. Sed cum vires pristinas recuperauerint, redeant ad feliciorem consuetudinem suam, quæ famulas Dei tanto amplius decet, quanto minus indigenti: nec ibi eas teneat voluntas iam vegetas, quo necessitas leuarat infirmas. Illæ se existiment ditiores, quæ fuerint in sustinenda parcitate fortiores. Melius est enim minus egere, quam plus habere.

VI. Non sit notabilis habitus vester, nec affectetis vestibus placere, sed moribus, nec sint vobis tam tenera capitum tegmina, ne retiola subter appareant. Capillos ex nulla parte nudos habeatis, nec foris vel spargat negligentia, vel componat industria.

VII. Quando proceditis, simul ambulate: cum veneritis quo itis, simul state. In incessu, in statu, in habitu, in omnibus motibus vestris, nihil fiat quod illiciat cuiusquam libidinem; sed quod vestram deceat sanctitatem. Oculi vestri etsi iaciuntur in aliquem, figantur in neminem. Neque enim quando proceditis viros videre prohibemini, sed appetere, aut ab ipsis appeti velle. Nec solo tactu, sed affectu quoque & aspectu appetitur & appetit femina. Nec dicatis vos habere animos pudicos, si habeatis oculos impudicos: quia impudicus oculus impudici cordis est nuncius. Et cum se inuicem sibi, etiam tacente lingua, conspectu mutuo corda nunciante impudica, & secundum concupiscentiam carnis alterutro delectantur ardore, etiam intactis ab immunda violatione corporibus, fugit castitas ipsa de moribus. Nec putare debet quæ in masculum figit oculum, & illius in semetipsam diligit fixum, non ab aliis videri cum hoc facit, videtur omnino & à quibus videri non arbitratur. Sed ecce lateat, & à nemine hominum videatur; quid faciet de illo superno inspectore, quem latere nihil potest? An ideo putandus est non videre, quia tanto videt patientius, quanto sapientius? Illi ergo timeat sancta fæmina displicere, ne velit viro male placere, illum cogitet omnia videre, ne velit viro male videri. Illius namque & in hac causa commendatus est timor, vbi scriptum est: *Abominatio est Domino defigens oculum.* Quando ergo simul estis in Ecclesia, & vbicunque vbi & viri sunt, inuicem vestram pudicitiam custodite, Deus enim qui habitat in vobis, etiam isto modo vos custodiet ex vobis. Pro. 16.

VIII. Et si hanc, de qua loquor, oculi petulantiam in aliqua vestrum aduerteritis, statim admonete, ne cœpta progrediantur, sed ex proximo corrigantur. Si autem & post admonitionem iterum, vel alio quocunque die, idipsum eam facere videritis, iam velut vulneratam sanandam prodat, quæcunque inuenire potuit hoc: prius tamen & alteri vel tertiæ

Digitized by Google

demonſtratam, vt duarum vel trium poſſit ore conuinci, & competenti ſeueritate coerceri. Nec vos iudicetis eſſe malenolas, quando hoc indicatis; magis quippe innocentes non eſtis, ſi ſorores veſtras, quas indicando corrigere poteſtis, tacendo perire permittitis. Si enim ſoror tua vulnus haberet in corpore, quod vellet occultari, dum timeret ſecari; nonne crudeliter abs te fileretur, & miſericorditer indicaretur? Quanto ergo potius debes eam manifeſtare, ne pernicioſius putreſcat in corde? Sed antequam aliis demonſtretur, per quas conuincenda eſt ſi negauerit, prius Præpoſitæ debet oſtendi, ſi admonita neglexerit corrigi; ne forte poſſit ſecretius correpta innoteſcere cæteris. Si autem negauerit, tunc neganti adhibendæ ſunt aliæ; vt iam coram omnibus poſſit non ab vna teſte argui, ſed à duabus tribuſue conuinci. Conuicta vero ſecundum Præpoſitæ vel Preſbyteri arbitrium debet emendatoriam ſuſtinere vindictam: quam ſi ferre recuſauerit, etſi ipſa non abſceſſerit, de veſtra ſocietate proijciatur. Non enim & hoc fit crudeliter, ſed miſericorditer; ne contagione peſtifera plurimas perdat. Et hoc quod dixi de oculo non figendo, etiam in cæteris inueniendis, prohibendis, indicandis, conuincendis, vindicandiſque peccatis diligenter obſeruetur, cum dilectione hominum, & odio vitiorum.

IX. Quæcunque autem in tantum progreſſa fuerit malum, vt occultè ab aliquo literas, vel quælibet munuſcula accipiat; ſi hoc vltro confitetur, parcatur illi, & oretur pro ea: ſi autem deprehenditur atque conuincitur, ſecundum arbitrium Præpoſitæ, vel Preſbyteri, vel etiam Epiſcopi grauius emendetur.

X. Veſtes veſtras in vno loco habete, ſub vna cuſtode vel duabus, vel quot ſufficere potuerint ad eas excutiendas, ne à tinea lædantur. Et ſicut paſcimini ex vno cellario, ſic induamini ex vno veſtiario. Et ſi fieri poteſt, non ad vos pertineat, quid vobis induendum pro temporis congruentia proferatur, vtrum hoc recipiat vnaquæque veſtrum, quod depoſuerat, an aliud quod altera habuerat; dum tamen vnicuique quod opus eſt non negetur. Si autem hinc inter vos contentiones & murmura oriuntur, & conqueritur aliqua deterius aliquid ſe accepiſſe, quam prius habuerat, & indignam ſe quæ non ita veſtiatur, ſicut alia ſoror eius veſtiebatur; hinc vos probate, quantum vobis deſit in illo interiore ſancto habitu cordis, quæ pro habitu corporis litigatis. Tamen ſi veſtra toleratur infirmitas, vt hoc recipiatis quod poſueratis, in vno tamen loco ſub communibus cuſtodibus habete quod ponitis: ita ſanè vt nulla ſibi aliquid operetur, ſiue vnde induatur, ſiue vbi iaceat, ſiue vnde cingatur, vel caput contegat: ſed omnia opera veſtra in commune fiant, maiore ſtudio, & frequentiori alacritate, quam ſi vobis propria facere. Caritas enim, de qua ſcriptum eſt, quod *non quærit quæ ſua ſunt*, ſic intelligitur; quia communia propriis, non propria communibus anteponit. Et ideo quanto amplius rem communem quam propriam curaueritis, tanto amplius vos profeciſſe noueritis: vt in omnibus, quibus vtitur tranſitura neceſſitas, ſuperemineat quæ permanet Caritas. Conſequens ergo eſt, vt etiam illud, quod

ſuis

Digitized by Google

ſuis vel filiabus, vel aliqua neceſſitudine ad ſe pertinentibus, in Monaſterio conſtitutis, aliquis vel aliqua contulerit, ſiue veſtem, ſiue quodlibet aliud inter neceſſaria deputandum, non occultè accipiatur, ſed ſit in poteſtate Præpoſitæ; vt in commune redactum, cum neceſſarium fuerit, præbeatur. Quod ſi aliqua rem ſibi collatam celauerit, furti iudicio condemnatur.

XI. Indumenta veſtra ſecundum arbitrium Præpoſitæ lauentur; ſiue à vobis, ſiue à fullonibus: ne interiores animæ ſordes contrahat mundæ veſtis nimius appetitus.

XII. Lauacrum etiam corporum, vſuſque balnearum non ſit aſſiduus, ſed eo quo ſolet interuallo temporis tribuatur, hoc eſt, ſemel in menſe; Cuius autem infirmitatis neceſsitas cogit lauandum corpus, non longius differatur; fiat ſine murmure de conſilio medici, ita vt etiamſi nolit, iubente Præpoſita, faciat quod faciendum eſt pro ſalute. Si autem velit, & fortè non expedit, ſuæ cupiditati non obediatur; aliquando enim, etiamſi noceat, prodeſſe creditur quod delectat. Denique ſi latens eſt dolor in corpore, famulæ Dei dicenti quid ſibi doleat, ſine dubitatione credatur, ſed tamen vtrum ſanando illi dolori quod delectat expediat, ſi non eſt certum, medicus conſulatur. Nec eant ad balneas, ſiue quocunque ire neceſſe fuerit, minus quam tres. Nec illa quæ habet aliquo eundi neceſsitatem, cum quibus ipſa voluerit, ſed cum quibus Præpoſita iuſſerit, ire debebit.

XIII. Ægrotantium cura, ſiue poſt ægritudinem reficiendarum, ſiue aliqua imbecillitate etiam ſine febribus laborantium, alicui debet iniungi; vt ipſa de cellario petat, quod cuique opus eſſe perſpexerit. Siue autem quæ cellario, ſiue quæ veſtibus, ſiue quæ codicibus præponuntur, ſine murmure ſeruiant ſororibus ſuis.

XIV. Codices certa hora ſingulis diebus petantur: extra horam quæ petiuerint, non accipiant. Veſtimenta vero & calceamenta, quando fuerint indigenti neceſſaria, dare non differant, ſub quarum cuſtodia ſunt, quæ poſcuntur.

XV. Lites aut nullas habeatis, aut quam celerrimè finiatis; ne ira creſcat in odium, & trabem faciat de feſtuca, & animam faciat homicidam. Neque enim ad ſolos viros pertinet quod ſcriptum eſt: *Qui odit fratrem ſuum homicida eſt*: ſed ſexu maſculino, quem primum Deus fecit etiam fœmineus præceptum ſexus accepit. 1. Ioan. 3.

XVI. Quæcunque conuitio vel maledicto, vel etiam criminis obiectu alteram læſerit, meminerit ſatisfactione quantocyus curare quod fecit; & illa quæ læſa eſt, ſine diſceptatione dimittere. Si autem inuicem ſe læſerint, inuicem ſibi debita relaxare debebunt; propter orationes veſtras, quas vbique quanto crebriores habetis, tanto ſanctiores habere debetis. Melior eſt autem quæ quamuis ira ſæpè tentatur, tamen impetrare feſtinat, vt ſibi dimittat, cui ſe feciſſe agnoſcit iniuriam, quamque tardius iraſcitur, & ad veniam petendam difficilius inclinatur.

Digitized by Google

XVII. Quæ non vult dimittere sorori, non sperat accipere orationis effectum, quæ autem nunquam vult petere veniam, aut non ex animo petet, sine caussa est in Monasterio, etiamsi non inde proijciatur. Proinde vobis à verbis durioribus parcite, quæ si emissa fuerint ex ore vestro, non pigeat ex ipso ore proferre medicamenta, ex quo facta sunt vulnera.

XVIII. Quando autem necessitas disciplinæ minoribus coërcendis dicere vos verba dura compellit; si etiam in ipsis modum vos excessisse sentitis, non à vobis exigitur, vt ab eis veniam postuletis, ne apud eas, quas oportet esse subiectas, dum nimia seruatur humilitas, regendi frangatur auctoritas. Sed tamen petenda est venia ab omnium Domino, qui nouit etiam eas, quas plus iusto fortè corripitis, quanta beneuolentia diligatis.

XIX. Non autem carnalis, sed spiritualis inter vos debet esse dilectio. Nam quæ faciunt pudoris immemores etiam feminis feminæ iocando turpiter & ludendo, non solum à viduis & intactis ancillis Christi in sancto proposito constitutis; sed omnino nec à mulieribus nuptis, nec à virginibus sunt facienda nupturis.

XX. Præpositæ tanquam Matri obediatur, honore seruato, ne in illa offendatur Deus: multo magis Presbytero, qui omnium vestrum curam gerit, vt ergo cuncta ista seruentur; & si quid seruatum non fuerit, non negligenter prætereatur, sed emendandum corrigendumque curetur, ad Præpositam præcipuè pertinet; ita vt ad Presbyterum, qui vobis intendit, referat quod modum vel vires eius excedit.

XXI. Ipsa vero non se existimet potestate dominante, sed caritate seruiente felicem. Honore coram hominibus prælata sit vobis, coram Deo substrata sit pedibus vestris.

1 Tim. 2. XXII. Circa omnes seipsam bonorum operum præbeat exemplum. Corripiat inquietas, consoletur pusillanimes, suscipiat infirmas, patiens sit ad omnes; disciplinam libens habeat, metuens imponat. Et quamuis vtrumque sit necessarium, tamen plus à vobis amari appetat, quam timeri; semper cogitans Deo se pro vobis reddituram esse rationem. Vnde magis obediendo, non solum vestri, verum etiam ipsius miseremini; quæ inter vos quanto in loco superiore, tanto in periculo maiori versatur.

XXIII. Donet Dominus vt obseruetis hæc omnia cum dilectione, tanquam spiritualis pulchritudinis amatrices, & bono Christi odore de bona conuersatione fragrantes, non sicut ancillæ sub lege, sed sicut liberæ sub gratia constitutæ.

XXIV. Vt autem in hoc libello tanquam in speculo vos possitis inspicere, ne per obliuionem aliquid negligatis, semel in septimana vobis legatur: & vbi vos inueneritis ea quæscripta sunt facientes, agite gratias Domino bonorum omnium largitori, vbi autem sibi quæcunque vestrum videt deesse aliquid, doleat de præterito, caueat de futuro, orans vt debitum dimittatur, & in tentationem non inducatur. Amen.

Digitized by Google

S. CÆSARII ARELATENSIS EPISCOPI REGVLA AD VIRGINES.

DE S. CÆSARIO EIVSQVE REGVLA veterum testimonia.

MARTYROLOGIVM Rom. die xxv. Aug.

Arelate depositio Sancti Cæsarij Episcopi, miræ sanctitatis & pietatis viri.

GENNADIVS ill. Eccl. script. Cap. LXXXVI.

Cæsarius Arelatensis vrbis Episcopus, vir sanctitate & virtute celeber, scripsit egregia, & grata valdè, & Monachis necessaria opuscula, &c. floruit Anastasio Rempublicam gubernante.

CYPRIANVS lib. I. de vita S. Cæsarij.

Inter hæc autem præcipuum illud Monasterium quod sorori suæ condere cæperat, instar prioris instaurauit; & quasi alter quidem nostri temporis Noë, propter tempestates & procellas in latere Ecclesiæ femineum extruxit Cœnobium, tanquam arcam: euocataque è Massilienſi Cœnobio venerabili sorore sua Cæsaria, quam idcirco eo miserat, vt disceret quod doceret; & prius esset discipula, quam magistra; in præparata domicilia tum duabus aut tribus sodalibus introduxit. Cōfluxerunt autem ad illam multæ virginum cateruæ, rebus suis & facultatibus, atque ipsis etiam dulcissimis parentibus renuntiantes. Erant autem illo loco adeo inclusæ, vt vsque ad supremum vitæ diem nulli earum fas esset extra Monasterij ostium progredi.

IDEM lib. II. sub finem.

Interea crescit vsque exitus Israël de terra Ægypti, id est, animæ sanctæ de hoc mundo corporalis vitæ migratio, iubet ergo se in Monasterio Virginum, quod ipse fundauerat, sella semel omnibus manifestari, quasi consodalium suarum, quibus subitò transitus sui abstulerat societatem, & cibum obtulit. Allaquitur itaque primum quasi breui & dulcedine sua illecebrosum puellarum venerabilem Cæsariam matrem, & consolatur, atque ad patientiam tandem superuæ vocationis hortatur, & vt teneant Regulam, quam ipse hucusque aliquot annis instituerat, indixit.

Digitized by Google

GREGORIVS Tur. Hist. Franc. l. IX. Cap. XXXIX. In Epistola Euphronij, Prætextati, & aliorum Episcoporum ad Radegundim Reginam.

Specialiter definimus, si qua de locis sacerdotaliter nostræ gubernationi Domino prouidente commissis in Pictaua ciuitate vestro Monasterio meruerit sociari, secundum beatæ memoriæ Domini Cæsarij Arelatensis Episcopi constituta, nulli sit vlterius discedendi licentia; quæ, sicut continet Regula, voluntate prodita videtur ingressa: ne vnius turpi dedecore ducatur in crimen, quod apud omnes emitat in honore.

Ibidem Cap. XL.

Post hæc cum Pontificis sui sæpius gratiam quæreret (Radegundis,) nec posset adipisci, necessitate commota cum Abbatissa sua, quam instituerat, Arelatensem vrbem expetunt: de qua Regula Sancti Cæsarij atque Cæsariæ beatæ susceptæ, Regis se tuitione munierunt.

Ibid. Cap. XLII. in Epist. B. Radegundis ad Episcopos.

Insuper congregationi per me Christo præstante collectæ Regulam sub qua sancta Cæsaria degit, quam solicitudo B. Cæsarij Antistitis Arelatensis ex institutione sanctorum Patrum conuenienter collegit, adsciui.

VENANTIVS lib. VIII. Carm. I. de S. Radegundi.

Regula Cæsarij linea nota tibi est.

Idem Carm. 4.

Concipiente fidem Christi Radegundis amore,
Cæsarij lambit Regula quicquid habet.

Meminit quoque huius Regulæ S. Donatus Afer in præfatione suæ collectionis, & S. Benedictus Anianæ Abbas in concordia Regularum.

INCIPIT PROLOGVS

SANCTI CÆSARII EPISCOPI AD VIRGINES.

Sanctis & plurimum in Christo venerandis Sororibus in Monasterio quod Deo inspirante & iuuante condidimus, constitutis
CÆSARIVS EPISCOPVS.

QVIA nobis Dominus pro sua misericordia inspirante, & adiuuare dignatus est, vt vobis Monasterium conderemus; quomodo in ipso Monasterio viuere debeatis secundum statuta antiquorum Patrum, monita vobis spiritualia ac sancta condidimus: quæ Deo adiuuante custodire possitis. Iugiter in Monasterij cellula residentes visitationem Filij Dei assiduis orationibus implorate; vt postea cum fiducia pos-

Digitized by Google

fitis dicere; *Inuenimus quem quæsiuit anima nostra.* Et ideo vos sacras Virgines, & Deo deditas animas rogo, quæ incensis lampadibus cum secura conscientia Domini præstolatis aduentum, vt quia me pro constituendo vobis Monasterio laborasse cognoscitis, vestri me itineris socium fieri sanctis orationibus postuletis, vt cum in regno cum sanctis ac sapientibus virginibus feliciter introibitis, me cum stultis non emanere foris vestro suffragio obtineatis: orante pro me sanctimonia vestra, vt inter pretiosissimas Ecclesiæ gemmas micantem fauor diuinus & præsentibus repleat bonis, & dignum reddat æternis. Cant. 3.

INCIPIVNT CAPITVLA.

1. *Imprimis obseruandum est, vt de Monasterio vsque ad mortem suam nulla egrediatur.*
2. *A maledicto & iuramento abstineant.*
3. *De habitu mutando, & obedientia exhibenda.*
4. *Vt nihil ex his quæ secum exhibuit sibi reseruet, nec per seipsam eleemosynas faciat.*
5. *Vt nulla infantula nisi à sexto anno excipiatur.*
6. *Vt vnaquæque non quod ipsa voluerit, sed quod ei iussum fuerit, operetur.*
7. *Vt nemo cellulam peculiarem habeat.*
8. *Vt dum psallitur, nemo loquatur.*
9. *Nemo filiam cuiuscunque de fonte suscipiat.*
10. *Vt signo tacto nulla tardius veniat.*
11. *Qualis debet esse ancilla Dei dum castigatur.*
12. *Qualiter se debeat, quæ aliquid negligenter egerit, humiliare.*
13. *In vigiliis studendum vt nemo dormiat.*
14. *Vt in lanificiis faciendum suum pensum quotidianum accipiat.*
15. *Vt nemo sibi aliquid proprium iudicet.*
16. *Matri & Præpositæ obediendum: ad mensam penitus non loquendum.*
17. *Vt omni tempore duabus horis lectioni vacent.*
18. *Vt sedentes ad opera, aut meditentur, quæ sancta sunt, aut taceant.*
19. *Vt quæ nobilos sunt, de diuitiis vel parentum nobilitate non extollantur.*
20. *Vt dum psallitur quod sonat in ore, hoc teneatur in corde.*
21. *De custodia oculorum.*
22. *Vt peccatum alterius non celetur.*
23. *Nihil occultè accipiendum.*
24. *Qualiter distingui debeant, quæ aut furtum fecerint, aut inuicem sibi manum miserint.*
25. *Vt sollicitudine Præpositæ vestimenta fiant: à Matre dispensentur.*

Digitized by Google

26. *Vt in vna cellula vestimenta sanctarum Sanctimonialium reponantur.*
27. *Vt nemo sibi proprium aliquid operetur.*
28. *Qualis vel qualiter Celleraria debeat ordinari.*
29. *Qualiter balneo debeant vti.*
30. *Qualis in cella infirmarum Præposita esse debeat, & qualiter cellurium sequestratum ipsæ infirmæ habeant.*
31. *Qualiter distringi debeat hæc, quæ aut conuitiis, aut maledictis, aut quibuscunque criminibus læserit sorores suas.*
32. *Qualiter agere debeat Abbatissa.*
33. *Qualiter Prouisores Monasterij intra Monasterium debeant introire.*
34. *Vt viri aut mulieres seculares in Monasterium non introëant.*
35. *Quomodo Abbatissa in salutatorium procedere debeat.*
36. *Vt conuiuium in Monasterio nulli fiat, nisi de aliis aut locis, aut ciuitatibus venientibus religiosis feminis.*
37. *Qualiter ancilla Dei suos parentes debeat salutare.*
38. *Vt Abbatissa nunquam nisi infirmitate faciente extra congregationem manducet.*
39. *Admonitio vel contestatio qualiter Abbatissa, Præposita, vel Celleraria infirmis debeat obtemperare.*
40. *Vt ancillæ Dei nihil à parentibus transmissum sine consilio Abbatissæ suscipiant: quod plus fuerit quam opus est, illis quæ indigent ministretur.*
41. *Qualiter tinctura fiat: vel lectualia qualia habere debeant.*
42. *De plumariis, & ornatu monasterij.*
43. *Contestatio ac recapitulatio, vt nihil de institutione minuatur.*

Expliciunt Capitula.

REGVLA S. CÆSARII.

QVIA multa in Monasteriis puellarum aut Monachorum instituta distare videntur, elegimus pauca de pluribus, quibus seniores cum iunioribus regulariter viuant, & spiritualiter implere contendant, quod specialiter suo sexui aptum esse perspexerint; hæc sanctis animabus vestris prima conueniunt.

I. Si qua relictis parentibus suis sæculo renunciare, & sanctum ouile voluerit introire, vt spiritualium luporum fauces Deo adiuuante possit euadere, vsque ad mortem suam de Monasterio non egrediatur, nec de Basilica, vbi ostium esse videtur.

Digitized by Google

II. Iuramentum & maledictum, velut venenum diaboli, fugere & vitare contendat.

III. Ei ergo quæ Deo inspirante conuertitur, non licebit statim habitum religionis assumere, nisi antea in multis experimentis fuerit voluntas illius approbata: sed vni ex senioribus tradita annum integrum in eo, quo venit, habitu perseueret. De ipso tamen habitu mutando, vel lecto in schola habendo, sit in potestate Prioris; & quomodo personam vel compunctionem viderit, ita vel celerius, vel tardius studeat temperare.

IV. Quæ autem viduæ, aut maritis relictis, aut mutatis vestibus ad Monasterium veniunt, non excipiantur, nisi antea de omni facultatula sua, qui voluerint, chartas, aut donationes, aut venditiones faciant: ita vt nihil suæ potestati, quod peculiariter aut ordinare, aut possidere videantur, reseruent; propter illud Domini: *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ possides.* Et, *Si quis non reliquerit omnia, & secutus me fuerit, meus non potest esse discipulus.* Hoc ideo dico, venerabiles filiæ, quia sanctimoniales quæ possessionem habuerint, perfectionem habere non poterunt. Quam rem etiam & illæ, quæ Virgines conuertuntur, si implere noluerint, aut non recipiantur, aut certè vestimenta religiosa non permittantur accipere, donec se ab omnibus impedimentis mundi istius liberas fecerint. Illæ vero quæ adhuc viuis parentibus substantiam suam in potestatem habere non possunt, aut adhuc minoris ætatis sunt, chartas tunc facere compellantur, quando res parentum in potestate habere poterunt, aut ad legitimam ætatem peruenerint. Ideo hoc sanctis animabus vestris præcipimus, timentes exemplum Ananiæ & Saphiræ, qui cum totum se dixissent Apostolis obtulisse, partem obtulerunt, partem sibi infideliter reseruauerunt, quod fieri nec decet, nec licet, nec expedit. Ancillam propriam nulli, nec etiam Abbatissæ, liceat in seruitio suo habere; sed si opus habuerit, de iunioribus in solatium suum accipiat.

Matt. 19. Luc. 14. Act. 5.

V. Et si fieri potest, aut difficile, aut nulla vnquam in Monasterio infantula paruula, nisi ab annis sex aut septem, quæ iam & literas discere, & obedientiæ possit obtemperare, suscipiatur. Nobilium filiæ siue ignobilium, ad nutriendum aut docendum, penitus non accipiantur.

VI. Nemo sibi aliquid operis vel artificij pro suo libitu eligat faciendum: sed in arbitrio Senioris erit, quod vtile prospexerit imperandum.

VII. Nulli liceat semotam eligere mansionem; nec habebit cubiculum, vel armoriolum, aut aliquid huiusmodi, quod peculiarius claudi possit; sed omnes diuisis lectulis in vna maneant cellula. Quæ vero senes sunt & infirmæ, ita illis conuenit obtemperari, vel ordinari; vt non singulæ singulas cellas habeant, sed in vna recipiantur omnes, vbi & maneant.

VIII. Nunquam altiori voce loquantur, secundum illud Apostoli:

Digitized by Google

Eph. 4. *Omnis clamor tollatur à vobis.* Similiter dum psallitur, fabulari omnino vel operari non liceat.

IX. Nulla cuiuslibet filiam in baptismum, neque diuitis, neque pauperis, præsumat accipere.

X. Quæ signo tacto tardius ad opus Dei, vel ad opera venerit, increpationi, vt dignum est, subiacebit. Quod si secundo aut tertio admonita emendare noluerit, à communione, vel à conuiuio separetur.

XI. Quæ pro qualibet culpa admonetur, castigatur, corripitur, arguenti respondere penitus non præsumat, quæ aliquid ex iis quæ iubentur implere noluerit, à communione orationis, vel à mensa, secundum qualitatem culpæ, sequestrabitur.

XII. Quæ coquent singuli illis meri pro labore addantur. In omni ministerio, corporali tamen, in coquina, vel quidquid quotidianus exigit vsus, vicibus sibi, excepta Matre vel Præposita, succedere debent.

XIII. In vigiliis, vt nemo per otium somno grauetur, ea opera fiat quæ mentem non retrahat à lectionis auditu. Si qua grauatur somno, aliis sedentibus iubeatur stare, vt possit à se somni marcorem repellere: ne in opere Dei aut trepida inueniatur, aut negligens.

XIV. In ipsis lanificiis faciendum pensum suum quotidianum cum humilitate accipiant, & cum grandi industria implere contendant.

XV. Nemo sibi aliquid iudicet proprium, siue in vestimento, siue in quacumque alia re.

XVI. Nemo cum murmuratione aliquid faciat, ne simili iudicio pereat
Phil. 2. murmuratorum; secundum illud Apostoli: *Omnia facite sine murmurationibus.* Matri post Deum omnes obediant: Præpositæ deferant. Sedentes ad mensam taceant, & animum lectioni intendant. Cum autem lectio cessauerit, meditatio sancta de corde non cesset. Si vero aliquid opus fuerit, quæ mensæ præest solicitudinem gerat, & quod est necessarium nutu magis quam voce petat. Nec solæ vobis fauces sumant cibum, sed & aures audiant Dei verbum.

XVII. Omnes literas discant; omni tempore duabus horis, hoc est à mane vsque ad horam secundam, lectioni vacent.

XVIII. Reliquo vero diei spatio faciant opera sua, & non se fabulis occupent: propter illud Apostoli: *Cum silentio operantes*; Et illud: *In multiloquio non effugies peccatum.* Et ideo hoc vobis omnino loquendum est, quod ad ædificationem, vel vtilitatem animæ pertinet. Cum autem necessitas operis exegerit, tunc loquantur. Reliquis vero in vnum operantibus, vna de sororibus vsque ad tertiam legat, de reliquo meditatio verbi Dei & oratio de corde non cesset. Sit vobis anima vna & cor vnum in Domino, sint vobis omnia communia; sic enim legitis in Actibus
2. Thes. 3. Prou. 10.
Act. 4. Apostolorum, *Quia erant illis omnia communia; & distribuebatur vnicuique sicut cuique opus erat.*

XIX. Quæ aliquid habebant in sæculo, quando ingrediuntur Monasterium,

Digitized by Google

rium, humiliter illud offerent Matri, communibus vſibus profuturum. Quæ autem non habuerunt, non ea quærant in Monaſterio, quæ nec foris habere potuerunt. Illæ vero, quæ aliquid videbantur habere in ſæculo, non faſtidiant ſorores ſuas, quæ ad illam ſanctam ſocietatem ex paupertate venerunt: nec ſic de ſuis diuitiis ſuperbiant, quas Monaſterio obtulerunt, quomodo ſi eis in ſæculo fruerentur. Quid prodeſt diſpergere, & dando pauperibus pauperem fieri, ſi miſera anima diabolica inflatur ſuperbia? Omnes ergo vnanimiter & concorditer viuite; & honorate in vobis inuicem Deum, cuius templa eſſe meruiſtis. Orationibus ſine intermiſſione inſiſtite, ſecundum illud Euangelij: *Orantes in omni tempore, vt digni habeamini.* Et Apoſtolus; *Sine intermiſſione orate.* Luc. 21. 1. Theſ. 5.

XX. Cum vero pſalmis & hymnis oratis Deum, id verſetur in corde, quod profertur in voce. Quodcumque operis feceritis, quando lectio non legitur, de diuinis ſcripturis ſemper aliquid ruminate. Ægrotantes vero ſic tractandæ ſunt, vt citius conualeſcant: ſed cum vires priſtinas reparauerint; redeant ad feliciorem abſtinentiæ conſuetudinem. Non ſit notabilis habitus veſter; nec affectetis veſtibus placere, ſed moribus, quod veſtrum decet propoſitum.

XXI. Nulla in vobis concupiſcentia oculorum cuiuſcumque viri diabolo inſtigante conſurgat: nec dicatis vos animos habere pudicos, ſi oculus impudici cordis eſt nuntius. Nec putare debet, quæ in virum non ſimpliciter conuertit aſpectum, ab aliis ſe non videri, cum hæc facit: videtur omnino à quibus ſe videri non arbitratur. Sed ecce lateat, vt à nemine hominum videatur; quid faciet de illo ſuperno inſpectore, cui latere omnino non poteſt? Timeat ergo diſplicere Deo, cogitet ne malè placeat viro. Quando ergo ſimul ſtatis, ſi aut Prouiſor Monaſterij, aut aliquis cum eo virorum ſuperuenerint, inuicem veſtram pudicitiam cuſtodite. Deus enim qui habitat in vobis, etiam iſto vos modo cuſtodiet.

XXII. Si quam vero liberius, quam decet, agere videritis, ſecretius corripite, vt ſororem; ſi audire neglexerit, Matri in notitiam ponite, nec vos iudicent eſſe maleuolas quando hoc ſancto animo indicatis: magis enim nocentes eſtis, & peccati ipſius participes vos facitis, ſi ſororem veſtram, quam caſtigando corrigere potuiſtis, tacendo perire permittatis. Si enim vulnus haberet in corpore, & eſſet à ſerpente percuſſa, & vellet hoc occultare, dum timet ſecari, nonne crudeliter hoc taceretur, miſericorditer proderetur? quanto ergo & magis conſilia diaboli, & inſidias illius manifeſtare debetis, ne in deterius vulnus peccati augeatur in corde, ne concupiſcentiæ malum diutius nutriatur in pectore? Et hoc facite cum dilectione ſororum, & odio vitiorum.

XXIII. Quæcumque autem, quod Deus non patiatur, in tantum progreſſa fuerit malum, vt occultè ab aliquo literas, aut quælibet mandata, aut munuſcula accipiat; ſi hoc vltro confeſſa fuerit, indulgentiam meretur, & orent pro ea; ſi autem celans proditur, vel conuincitur, ſecundum ſtatuta Monaſterij grauius emendetur. Simili etiam diſtrictioni ſub-

Digitized by Google

iaceat, si vel ipsa cuicumque literas, aut munuscula transmittere sacrilego ausu præsumpserit; pro affectu tamen parentum, aut cuiuscumque notitia, si aliqua transmittere voluerit eulogiam panis, Matri suggerat: & si ipsa permiserit, per Posticiarias det, & ipsæ nomine illius transmittant, cui voluerit: ipsa sine Præposita, aut Posticiaria per se non præsumat nec dare, nec accipere quidquam.

XXIV. Et quamuis non solum cogitari, sed omnino credi nec debeat, quod sanctæ Virgines duris se sermonibus, vel conuiciis mordeant; tamen si fortè, vt se habet humana fragilitas, in tantum nefas aliquæ de sororibus ausæ fuerint diabolo instigante prorumpere, vt aut furtum faciant, aut in se inuicem manus mittant, iustum est, vt legitimam disciplinam accipiant, à quibus Regulæ instituta violantur. Necesse est enim, vt in eis impleatur illud, quod de indisciplinatis filiis per Salomonem prædixit Spiritus sanctus: *Qui diligit filium suum assiduat illi flagellum:* Et iterum: *Tu virga cum cædis, animam eius de inferno liberabis.* Disciplinam ipsam in præsentia Congregationis accipiant, secundum illud Apostoli: *Peccantes coram omnibus corripe.*

Eccles. 30. Pro. 23. 1. Tim. 5.

XXV. Et quia Monasterij Mater necesse habet pro animarum salute solicitudinem gerere, & de substantiola Monasterij, quod ad victum corporis opus est, iugiter cogitare, salutantibus etiam affectum impendere, & Epistolis quorumcumque fidelium respondere; omnis lanificij cura, vnde vestimenta sanctis Sororibus ministrentur, ad solicitudinem Præpositæ vel Lanipendiæ pertinebit. Per quarum industriam ita fideliter, cum zelo & amore Dei, vestimenta quæcumque sunt necessaria præparentur, vt quotiescumque sanctis Sororibus opus fuerit, cum sancta discretione dispenset.

XXVI. Quæ tamen vestimenta cum tanta industria in Monasterio fiant, vt ea numquam necesse sit Abbatissæ extra Monasterium comparare. Et non ad vos pertineat quale vobis indumentum pro temporis congruentia proferatur. Si autem hinc inter vos contentiones & murmura oriuntur, si aliquæ ex vobis minus fortè dignum aliquod acceperint, quam prius habuerint; hinc vos probate, quantum vobis desit in illo interiore sancto habitu cordis, quæ habitu corporis murmuratis. Si vestra tolerat infirmitas, vt ampliùs quam victus quotidianus exigit habeatis, in vno tamen loco sub communi custode quod habueritis reponite, & claues de arcellis, vel pressoriolis vestris Registoria teneat.

XXVII. Nulla sibi aliquid proprium operetur, nisi cui Abbatissa præceperit, aut permiserit: sed omnia opera vestra in commune fiant, tam sancto studio & feruente alacritate, quomodo si vobis propria faceretis.

XXVIII. Ad cellarium, & ad posticium, vel lanipendium tales à Seniore eligantur, non quæ voluntates aliquarum, sed necessitates omnium cum timore Dei considerent, & ideo quidquid ad manducandum vel bibendum pertinet, nulla de sororibus præsumat circa lectum suum reponere, aut habere. Quæcumque autem hoc fecerit, grauissimam districtio-

Digitized by Google

nem sustineat. Ante omnia coram Deo & Angelis eius obtestor, vt nulla de sororibus vinum occultè aut emat, aut vndecumque transmissum accipiat: sed si transmissum fuerit, præsente Abbatissa vel Præposita, Posticiariæ accipiant, & Canauariæ tradant; & per ipsius dispensationem, secundum institutionem Regulæ, illi cui transmissum est, quomodo infirmitati suæ conuenit, ita dispensetur. Et quia solet fieri, vt cella Monasterij non semper bonum vinum habeat, ad sanctæ Abbatissæ curam pertinebit, vt tale vinum prouideat, vnde aut infirmæ, aut illæ quæ sunt delicatius nutritæ, palpentur.

XXIX. Lauacra etiam, cuius infirmitas expoſcit, minimè denegentur: sed fiat sine murmuratione de consilio Medicinæ; ita vt etsi lauare nollet illa quæ infirma est, iubente Seniore fiat quod opus fuerit pro salute. Si autem nulla infirmitate compellitur, cupiditati suæ non præbeatur assensus.

XXX. Ægrotantium cura siue aliqua imbecillitate laborantium vni satis fideli & compunctæ debet iniungi, quæ de cellario petat quodcumque opus esse perspexerit: & talis eligi debet, quæ & Monasterialem rigorem custodiat, & infirmis cum pietate deseruiat. Et si hoc necessitas infirmarum exegerit, & Matri Monasterij iustum visum fuerit, etiam cellariolum & coquinam suam infirmæ communem habeant. Quæ cellario siuè canauæ, siue vestibus, vel codicibus, aut posticio, vel lanipendio præponuntur, super Euangelium claues accipiant, & sine murmuratione seruiant reliquis. Si quæ vero vestimenta, calceamenta, vtensilia negligenter expendenda vel custodienda putarint, tanquam interuersores rerum Monasterialium seuerius corrigantur.

XXXI. Lites nullas habeatis, secundum illud Apostoli: *Seruum Dei non oportet litigare*; & illud: *abstine te à lite, & minues peccata*, aut si fuerint, quàm celerius finiantur; ne ira crescat in odium, & festuca crescat in trabem, & efficiatur anima homicida, sic enim legitis; *Qui odit fratrem suum homicida est.* Et, *leuantes sanctas manus, sine ira & disceptatione.* Quæcumque conuicio vel maledicto, vel etiam criminis obiectu læserit sororem suam, meminerit culpam satisfactione purgare; quod vitium si iterare præsumpserit, districtione seueriſſima feriatur, vsquequo per satisfactionem recipi mereatur. Iuniores præcipuè senioribus deferant. Si qua verò pro quacumque re excommunicata fuerit, remota à Congregatione in loco, quo Abbatissa iusserit, cum vna de spiritualibus sororibus resideat, quousque humiliter pœnitendo indulgentiam accipiat. Si autem, vt fieri solet stimulante diabolo, inuicem se læserint, inuicem sibi veniam petere, & debita relaxare debebunt, propter orationes, quas vtique quanto crebriores, tanto puriores habere debent. Quod si illa cui venia petitur indulgere sorori suæ noluerit, à communione remoueatur, & timeat illud: *Quod si non dimiserit, non dimittetur ei.* Quæ autem nunquam vult petere veniam, aut non ex animo petit; aut cui petitur, si non dimittit, sine causa in Monasterio esse videtur. Proinde vobis à verbis durioribus parcite: quæ si admissa fuerint, non pigeat ex ipso ore proferre medicamen-

2. Tim. 2. Eccles. 28. 1. Ioan. 3. 1. Tim. 2. Matt. 6.

Digitized by Google

ta, vnde facta sunt vulnera. Quando autem vos, quæ Præpositæ estis, necessitas disciplinæ pro malis moribus coërcendis dicere verba dura compellit, si etiam in ipsis modum vos excessisse fortasse sentitis, non à vobis exigitur vt veniam postuletis; ne apud eas quas oportet esse subiectas, dum nimium seruatur humilitas, regendi frangatur auctoritas. Sed tamen petenda est venia ab omnium Domino, qui nouit etiam quas plus iustè corripitis, quanta beneuolentia diligatis.

XXXII. Matri quæ omnium vestrum curam gerit, & Præpositæ, sine murmuratione obediatis, ne in illis caritas contristetur. Ipsæ vero quæ vobis præsunt, cum caritate & vera pietate discretionem & Regulam studeant custodire. Circa omnes seipsas bonorum operum præbeant exemplum: corripiant inquietas, consolentur pusillanimes, sustineant infirmas; sæpe cogitantes Deo se pro vobis reddituras esse rationem; vnde & vos magis sanctè obediendo, non solum vestri, sed etiam ipsarum miseremini: quia inter vos quanto ordine superiores esse videntur, tanto in periculo maiori versantur. Pro qua re non solum Matri, sed & Præpositæ, primiceriæ, vel primariæ cum reuerentia humiliter obedite. Tit. 2.

XXXIII. Ante omnia propter custodiendam famam vestram nullus virorum in secreta parte in Monasterio, & in oratoriis introeat, exceptis Episcopis, Prouisore, & Presbytero, Diacono, Subdiacono, & vno vel duobus lectoribus, quos & ætas & vita commendet, qui aliquoties missas facere debeant. Cum vero aut tecta restauranda sunt, aut ostia vel fenestræ sunt componendæ, aut aliquid huiusmodi reparandum, artifices tantum & serui ad operandum aliquid, si necessitas exegerit, cum Prouisore introeant: sed nec ipsi sine scientia aut permissu Matris. Ipse vero Prouisor interiorem partem Monasterij, nisi pro iis vtilitatibus, quas superius comprehendimus, nunquam introeat; & aut nunquam, aut difficilè, sine Abbatissa, aut alia honestissima teste: vt secretum suum sancta, sicut decet & expedit, habeant.

XXXIV. Matronæ etiam seculares, vel puellæ, seu reliquæ mulieres, aut viri adhuc in habitu laïco, similiter introire prohibeantur.

XXXV. Obseruandum est, ne Abbatissa ad salutantes in salutatorium sine digno honore suo, hoc est, sine duabus aut tribus sororibus, procedat. Episcopi, Abbates, vel reliqui Religiosi, quos magna vita commendat, si petierint, debent ad orationem in Oratorium introire. Obseruandum est etiam, vt ianua Monasterij opportunis horis salutantibus pateat.

XXXVI. Conuiuium etiam his personis, hoc est, Episcopis, Abbatibus, Monachis. Clericis, secularibus viris, mulieribus in habitu seculari, nec Abbatissæ parentibus, nec aliqua Sanctimonialis vnquam, nec in Monasterio, vel extra Monasterium præparetis: sed nec Episcopo huius ciuitatis, nec Prouisori quidem ipsius Monasterij conuiuium fiat. De ciuitate vero nec religiosæ feminæ, nisi fortè sint magnæ conuersationis, & quæ Monasterium satis honorent: & hoc rarissimè fiat. Si

Digitized by Google

qua tamen de alia ciuitate ad requirendam filiam suam, aut ad visitandum Monasterium venerit, si Religiosa est, & Abbatissæ visum fuerit, debet ad conuiuium vocari, reliquæ penitus numquam, quia sanctæ Virgines & Deo deuotæ magis Christo vacantes pro vniuerso populo debent orare, quam corporalia conuiuia præparare.

XXXVII. Si quis verò germanam suam, vel filiam, aut quamlibet parentem, aut sibi cognitam videre voluerit, præsente Formaria, vel qualibet seniore, ei conloqui non negetur.

XXXVIII. Abbatissa, nisi inæqualitate aliqua aut infirmitate, vel occupatione compellente, extra congregationem penitus non reficiatur.

XXXIX. Illud ante omnia te, sancta Mater, & te venerabilis quæcumque fueris Præposita, etiam cuicumque cura committenda est infirmarum; Primiceria etiam, vel Formaria, admoneo & contestor; vt vigilantissimè consideretis, vt si sunt aliquæ de sororibus, quæ pro eo quod aut delicatius nutritæ sunt, aut defectionem forsitan stomachi frequentius patiuntur, & si quæ reliquæ abstinere non possunt, aut certè cum grandi labore ieiunant, si illæ propter verecundiam petere non præsumunt, vos eis iubeatis à Cellarariis dari, & ipsis vt accipiant ordinetis. Et certissimè confidant, quicquid dispensante aut iubente Seniore qualibet hora percipient, in illa repausatione Christum accipient. Cellararia vero, & illa quæ infirmis seruitura est, super omnem solicitudinem cura illis & diligentia infirmarum coram Deo & Angelis eius denuntietur. Hoc etiam moneo, vt propter nimiam inquietudinem ad ianuam Monasterij quotidianæ vel assiduæ eleemosynæ non fiant; sed quod Deus dedit vt possit vsibus Monasterij remanere, Abbatissa per Prouisorem ordinet pauperibus dispensari.

XL. Ante omnia obseruandum est, vt si suæ filiæ aliquis vel aliqua necessitudine ad sè pertinenti, vestimenta, vel aliquid aliud dederit, siue transmiserit, non occultè accipiantur: pro qua re omnes quæ ad posticium obseruauerint, contestor coram Deo & Angelis eius, vt nihil de Monasterio permittant dari, vel à foris in Monasterio acquiescant excipi, contra conscientiam, vel consilium Abbatissæ: tamen si Abbatissa, vt adsolet, cum salutatoribus occupata fuerit, Posticiariæ præpo tæ ostendant quodcunque exhibitum fuerit. Quam rem si implere neglexerint, & illæ Posticiariæ, quæ permittunt, & illæ quæ excipiunt, non solum districtionem Monasterij grauissimam sustinebunt: sed propter transgressionem sanctæ Regulæ caussam se mecum ante Deum nouerint esse dicturas. Ipsum vero quod transmissum fuerit, si illi opus ad vsus suos fuerit, ipsa habeat: si vero illa nihil indiget, in commune redactum cui est necessarium præbeatur; propter illud Domini mandatum: *Qui habet duas tunicas det non habenti.* Indumenta vero ipsa cum nona accipiunt, si vetera necessaria non habuerint, Abbatissæ refundant, pauperibus aut incipientibus, vel iuuenioribus dispensanda. Omnia vero indumenta simplici tantum & honesto colore habeant, numquam nigra, non Luc. 3.

lucida, ſed tantum laia, vel lactina, in Monaſterio per induſtriam Præpoſitæ, vel ſolicitudinem Lanipendiæ fiant, & à Matre Monaſterij, quomodo cuique rationabiliter neceſſe fuerit, diſpenſentur.

XLI. Tinctura in Monaſterio nulla alia fiat, niſi vt ſupra dictum eſt, laia, & lactina: quia aliud humilitati virginum non oportet. Lectualia vero ipſa ſimplicia ſint; nam ſatis indecorum eſt, ſi in lecto religioſo ſtragula ſecularia, aut tapetia picta reſplendeant. Argentum in vſu veſtro non habeatis, abſque miniſterio oratorij.

XLII. Plumaria & acupictura, & omne polymitum, vel ſtragula, ſiue ornaturæ, nunquam in Monaſterio fiant. Ipſa etiam ornamenta in Monaſterio ſimplicia eſſe debent, nunquam plumata, nunquam holoſerica: & nihil aliud in ipſis, niſi cruces aut nigræ, aut lactinæ tantum opere ſarſurio de pannis aut linteis apponantur. Nam nec vela cerata appendi, nec tabulæ pictæ affigi, nec in parietibus vel cameris vlla pictura fieri debet: quia in Monaſterio quod non humanis ſed ſpiritualibus tantum oculis placet, eſſe debet. Si vero aliqua ornamenta, vel à vobis, vel ab alio de fidelibus Monaſterij collata fuerint, aut in vſibus Monaſterij profutura vendantur, aut Sanctæ Mariæ Baſilicæ, ſi neceſſe fuerit, deputentur. Acupictura nunquam niſi in mappulis, & facitergiis, in quibus Abbatiſſa iuſſerit, fiant. Nulla ex vobis, extra iuſſionem Abbatiſſæ, præſumat Clericorum, ſiue laicorum, vel parentum, nec cuiuſque virorum ſiue mulierum extranearum veſtimenta, aut ad lauandum, aut ad conſuendum, aut ad reponendum, aut ad tingendum accipere ſine iuſſione Abbatiſſæ, ne per iſtam incautam & honeſtati inimicam familiaritatem fama Monaſterij lædi poſſit. Quæcumque autem hoc obſeruare noluerit, tanquam ſi crimen admiſerit, ita diſtrictione Monaſterij feriatur.

XLIII. Te vero ſanctam & venerabilem Monaſterij Matrem, & te Præpoſitam ſanctæ congregationis coram Deo & Angelis eius admoneo, & conteſtor, vt nullius vnquam vel minæ, vel obloquutiones, vel blandimenta molliant animum veſtrum, vt aliquid de ſanctæ ac ſpiritualis Regulæ inſtitutione minuatis. Credo tamen de Dei miſericordia, quod non pro aliqua negligentia reatum incurrere, ſed pro ſancta & Deo placita obedientia ad æternam beatitudinem poſitis feliciter peruenire.

RECAPITVLATIO.

QVM Deo propitio in exordio inſtitutionis Monaſterij vobis Regulam fecerimus, multis tamen poſtea vicibus ibi aliquid addidimus, vel minuimus: pertractantes enim, & probantes quid implere poſsitis, hoc nunc definiuimus, quod & rationi, & poſsibilitati, & ſanctitati conueniebat. Quantum enim diligenti experimento capere potuimus, ita Deo inſpirante temperata eſt Regula ip-

Digitized by Google

ſa, vt eam cum Dei adiutorio ad integrum cuſtodire poſsitis, & ideo coram Deo & Angelis eius conteſtamur, vt nihil ibi vltra mutetur, aut minuatur. Pro qua re quaſcumque ſchedas prius fecerimus, vacuas eſſe volumus: hanc vero, in qua manu mea Recapitulationem ſcripſi, ſine vlla diminutione rogo & moneo, vt Deo adiutore fideliter ac feliciter impleatis; inceſſanter Dei adiutorium implorantes, ne vos venenoſo conſilio ſuo antiquus hoſtis impediat, qui de ipſo cœli faſtigio ſibi conſentientes ad inferni profunda conſueuit abſtrahere. Vnde, ſanctæ & venerabiles filiæ, moneo, vt omni virtute & vigilantiſsima ſolicitudine ſuggeſtiones illius repellere ſtudeatis: & ſic cum Dei adiutorio *currite vt apprehendere valeatis*: quia non qui cœperit, ſed *qui perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit.* Et licet credam quod ea quæ ſuperius ſcripta ſunt, ſancta pietas veſtra & ſemper memoriter teneat, & Chriſto auxiliante non ſolum fideliter, ſed etiam feliciter implere contendat; tamen vt ea quæ conſtituimus ſancto cordi veſtro tenacius valeant inhærere, iſtam paruulam Recapitulationem, quam manu mea ſcripſi, fieri volumus: quam rogo, vt Deo inſpirante & libenter accipere, & iugiter ſtudeatis cum Dei adiutorio cuſtodire. 2. Cor. 6. Mat. 24.

I. Hoc enim eſt quod ſpecialiter abſque vlla diminutione à vobis volumus obſeruari; vt nulla ex vobis vſque ad mortem ſuam de Monaſterio egredi, vel de ipſa baſilica, in qua ianuam habetis, aut permittatur, aut per ſe ipſam præſumat exire.

II. Vt nulla cellam peculiarem habeat: vt familiaritatem, aut quamlibet ſocietatem nec cum Religioſis, nec cum laïcis, ſeu viris, ſeu mulieribus, ſecretam habeat.

III. Nec ſola cum ſolo loqui vel momento temporis permittatur: nec veſtimenta eorum ad lauandum, vel tingendum, aut ad cuſtodiendum, vel conſuendum accipiat, & ſicut in ipſa Regula conſtituimus, nec quidquam ab intus occultè foris tranſmittere, aut à foris intus excipere audeat.

IV. Nulla aliquid proprium nec foris poſsideat, nec intus habeat, nec ad ordinationem ſuam aliquid reſeruet: ſed, ſicut ſuperius diximus, chartis cui voluerit factis, ab omni impedimento ſit libera; propter illud quod Dominus ait: *Si quis non renunciauerit omnibus quæ poſsidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Et illud; *Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum ſibi.* Qui ſemetipſum ſibi iuſſus eſt abnegare, qua fronte præſumit ſibi aliquid de impedimentis mundi iſtius reſeruare? & non magis quod ſcriptum eſt contremiſcit, quia *impedimenta mundi fecerunt nos miſeros.* Et illud Apoſtoli diligenter attendite: *Volo*, inquit, *vos ſine ſolicitudine eſſe.* Et hæc fideliter obſeruans ſecura conſcientia dicat: *Mundus crucifixus eſt mihi & ego mundo.* Et illud: *Omnia arbitratus ſum vt ſtercus, vt Chriſtum lucrifaciam.* Luc. 14. Mat. 16. 1. Cor. 7. Gal. 6. Phil. 3.

V. Conuiuium nec Epiſcopo iſtius ciuitatis, nec alterius, nec vlli virorum, ſicut in hac Regula ſtatuimus, præparetur.

Digitized by Google

VI. Epiſtolæ nullius hominum, etiam nec parentum, occultè accipiantur: aut ſine permiſſu Abbatiſſæ vlli qualeſcunque litteræ tranſmittantur.

VII. Moneo ſpecialius, vt ſicut iam diximus, veſtimenta lucida, vel nigra, vel cum purpura, vel bebrina nunquam in vſu habeant, niſi tantum laia, & lactina. Capita nunquam altiori ligent, quam in hunc locum menſuram de incauſto fecimus. Omnia opera in commune faciant.

VIII. Quæcumque ad conuerſionem venerit, in ſalutatorio ei frequentius Regula relegatur: & ſi prompta & libera voluntate profeſſa fuerit, ſe omnia Regulæ inſtitura completuram, tamdiu ibi ſit, quamdiu Abbatiſſæ iuſtum ac rationabile viſum fuerit, ſi vero Regulam dixerit ſe non poſſe complere, penitus non excipiatur.

IX. Ianua Monaſterij nunquam extra Baſilicam cum veſtra voluntate, aut cum veſtro permiſſu fiat; & veſpertinis & nocturnis ac meridianis horis nunquam pateat: ita tamen vt ipſis horis quando reficitur, claues apud ſe Abbatiſſa habeat.

X. Ipſam tamen Abbatiſſam ſanctæ congregationis, cui nihil poſſidere licet, aut aliquid peculiare habere permittitur, Deo medio conteſtor, vt in quantum poſſibilitas fuerit, quæ neceſſiaria ſunt ſuis ſororibus prouideat.

XI. Plumariæ, & ornaturæ, & veſtimenta purpurea, & omne polymitum
2. Tim. 2. nunquam in Monaſterio fiat, propter illud Apoſtoli: *Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſecularibus, vt ei placeat, cui ſe probauit.*

XII. Quoties ſancta Abbatiſſa ad Deum migrauerit, nulla ex vobis carnali affectu, aut pro natalibus, aut pro parentela aliquam minus efficacem fieri velit: ſed omnes, Chriſto inſpirante, vnanimiter ſanctam ſpiritalem eligite, quæ & Regulam Monaſterij poſſit efficaciter cuſtodire, & ſuperuenientibus reſponſum cum ædificatione & compunctione, & cum ſancto affectu ſapienter valeat reddere; vt omnes homines, qui vos cum grandi fide & reuerentia pro ſui ædificatione expetunt, Deum vberius benedicant, & de veſtra electione, & de illius quam eligitis conuerſatione ſpiritualiter gratulentur.

XIII. Et licet, ſanctæ filiæ & vnica mihi in Chriſto caritate venerabiles, de ſanctæ pietatis veſtræ obedientia ſim ſecurus; tamen pro paterna ſolicitudine, quia vos Angelis deſidero eſſe conſimiles, iterum atque iterum rogo, & per omnipotentem Deum vos conteſtor, vt nihil de ſanctæ Regulæ inſtitutione minui permittatis, ſed totis viribus eam cuſtodi-
1. Cor. 3. ri auxiliante Domino laboretis: ſcientes quia *vnuſquiſque propriam mercedem accipiet ſecundum ſuum laborem.* Et hoc ante omnia rogo, vt admonitionem noſtram non tranſitoriè accipiat ſanctitas veſtra: quia non ex noſtra præſumptione loquimur: ſed ſecundum quod in ſcripturis canonicis legitur, & antiquorum Patrum libris abundantiſsimè continetur, vos cum grandi affectu, & cum vera caritate ſalubriter admonemus, & quia

Digitized by Google

quia legitis, quod *qui vnum mandatum minimum neglexerit, minimus vocetur in regno cœlorum*, nolite humilitatis noſtræ verba quaſi minima deſpicere: propter illud quod ſcriptum eſt: *Qui vos ſpernit, me ſpernit.* Et illud: *Qui ſpernit modica, paulatim defluit.* Quomodo enim in quocumque carnali certamine tantum vnuſquiſque abiectior erit, quantum minor & infirmior perſona ſuperauerit; ita & in ſpiritali certamine in eum qui negligens fuerit in minimis, implebitur illud quod ſcriptum eſt: *Qui vniuerſam legem ſeruauerit, offendat autem in vno, factus eſt omnium reus.* Hoc enim ego cum grandi non ſolum timore, ſed etiam tremore cogitans, dum paueſcit animus meus, ne vobis vel aliqua peccata minuta ſubrepant, non ſolum admoneo, ſed ſupplico pariter & conteſtor, & cum grandi caritatis affectu adiuro; ſic in illam æternam beatitudinem ad conſortium Angelorum, omniumque ſanctorum ſine confuſione venire ſimul, & cum ſancta Maria vel cum omnibus reliquis virginibus coronas gloriæ accipere, & cœleſtem agnum ſequi vos feliciter videre promerear, vt toto corde & toto animo mandata ſuperius comprehenſa ſtudeatis implere, per quæ ad æterna præmia poſſitis feliciter peruenire. Mat. 5. Luc. 10. Eccl. 19. Iac. 2.

XIV. Illud etiam, quod non credo, nec Deus pro ſua miſericorda fieri patietur, ſi quocunque tempore quælibet Abbatiſſa de huius Regulæ inſtitutione aliquid immutare aut relaxare tentauerit; vel pro parentela, ſeu pro qualibet conditione ſubiectionem vel familiaritatem Pontificis huius ciuitatis habere voluerit, Deo vobis inſpirante, ex noſtro permiſſu in hac parte cum reuerentia & grauitate reſiſtite, & hoc fieri nulla ratione permittatis: ſed ſecundum Sacram ſanctiſſimi Papæ Vrbis Romæ vos auxiliante Domino munire in omnibus ſtudete. Præcipuè tamen de infraſcripta Recapitulatione, quam manu mea ſcripſi atque ſubſcripſi, conteſtor, vt nihil penitus minuatur. Quæcunque enim Abbatiſſa, aut quælibet Præpoſita aliquid contra ſanctæ Regulæ inſtitutionem facere tentauerint, nouerint ſe mecum ante tribunal Chriſti cauſam eſſe dicturas. Et ſi forte, quod Deus non patiatur, fuerit aliqua de filiabus noſtris tam pertinax animo, quæ huius Regulæ recapitulationem, ſalubriter & ſecundum inſtitutionem ſanctorum Patrum ſcriptam, implere contemnat, à ſanctæ congregationis veſtræ conuentu eam accenſæ zelo ſancti Spiritus remouete: & tamdiu in cella ſalutatorij ſit remota, quamdiu dignam pœnitentiam agens humiliter veniam petat; & donec ad Regulæ inſtituta ſe corrigat, intus non regrediatur. Hæc ideo dicimus, quia timendum eſt, ne dum vnius negligentia palpatur, & ſecundum Regulam non corrigitur, aliæ, quæ proficere poterant, vitientur. Sed credimus de Dei miſericordia, quod dum & vos ſanctæ ſpiritualiter agitis, & eas quæ negligentes ſunt cum vera caritate corrigitis, feliciter ac pariter ad æterna præmia veniatis, præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, cui eſt honor & imperium in ſecula ſeculorum, Amen.

XV. Ieiunium à Pentecoſte vſque ad Kalendas Septembris, quomodo virtutem vel poſſibilitatem viderit Mater Monaſterij, ſic ſtudeat tempe-

Digitized by Google

rare; à Kalendis Septembris vſque ad Kalendas Nouembris ſecunda, quarta, & ſexta feria ieiunandum eſt. A Kalendis vero Nouembris vſque ad Natalem Domini, exceptis feſtiuitatibus vel ſabbatho, omnibus diebus ieiunari oportet. Ante Epiphaniam ieiunandum ſeptem diebus. Ab Epiphania verò vſque ad hebdomadam Quadrageſimæ ſecunda, quarta, & ſexta ieiunandum eſt. Natale Domini & Epiphania ab hora tertia noctis vſque ad lucem vigilandum eſt.

XVI. Ordinem etiam conuiuij huic Regulæ inſerendum eſſe credidimus. Cibaria omnibus diebus in ieiunio tria, in prandio bina tantummodò præparentur. In feſtiuitatibus maioribus ad prandium & ad cœnam fercula addantur: & recedentibus de ea dulceamina addenda ſunt. Quotidianis vero diebus ad prandium in æſtate binos caldellos, in hyeme ad prandium binos caldellos: ad refectionem ternos caldellos accipient; ad cœnam vero bini caldelli ſufficiunt. Iuniores vero ad prandium, ad cœnam, ad refectionem binos accipiant.

XVII. Pulli vero infirmis tantummodo præbeantur: nam in congregatione nunquam miniſtrentur. Carnes vero à nulla vnquam penitus in cibo ſumantur. Si fortè aliqua in deſperata infirmitate fuerit, iubente prouidente Abbatiſſa accipiat.

XVIII. Vos tandem, piiſſimæ ſorores, coram Domino Deo obteſtor & deprecor, vt humilitati meæ, vel ſanctarum Matrum veſtrarum, id eſt, inſtitutoribus Regulæ & Monaſterij conditoribus, hanc in perpetuum gratiam referatis, vt pro nobis diebus ac noctibus interceſſio veſtræ caritatis inuigilet, publica oratione vel in diurnis ſolemnitatibus, vel in nocturnis excubiis deprecatio veſtræ ſanctitatis obtineat, vt aſcendens ad conſpectum Domini deprecatio veſtra, dignum vel me Eccleſiæ ſuæ Pontificem, vel illas ſeruitio ſanctarum Virginum conſtituat & concedat eſſe præpoſitas; & cum ante tribunal illius cœperimus creditorum talentorum reddere rationem, ſi quæ ſunt culpæ vel negligentiæ, ſiue meæ erga curam Eccleſiæ, ſiue Matrum veſtrarum erga ſibi creditas, interceſſit veſtro Dominus nobis remittere, & culparum vulnera remiſſionis medicina ſanare dignetur. Quia nec emendantur culpæ, niſi ſanctorum orationibus ille remiſerit; nec remittit, niſi fuerint emendatæ.

XIX. Et quia propter cuſtodiam Monaſterij aliqua oſtia ſiue in veteri baptiſterio, ſiue in ſchola, vel textrino, aut in turre iuxta pomarium clauſi atque damnaui, nullus illa vnquam ſub qualibet vtilitatis ſpecie aperire præſumat: ſed licet ſanctæ Congregationi reſiſtere, & quod famæ vel quieti ſuæ incongruum eſſe cognoſcunt, fieri non permittant.

Poſtrema hæc duo capitula non ſunt S. Cæſarij, ſed poſtea ab alio ad Recapitulationem adiecta videntur ex Regula S. Benedicti.

XX. Celleraria Monaſterij eligatur de Congregatione, ſapiens, maturis moribus, ſobria, non multum audax, non elata, non turbulenta, non

Digitized by Google

iniuriosa, non prodiga, sed timens Deum, & omni congregationi sit sicut mater, curam gerat de omnibus. Sine iussione Abbatissæ nihil faciat: quæ ei iubentur custodiat: Sorores non contristet. Si qua forte soror ab ea aliqua irrationabilia postulat, non spernendo eam contristet, sed rationabiliter cum humilitate malè petenti deneget. Animam suam custodiat, memor semper illud Apostolicum, quod *qui benè ministrauerit, gradum sibi acquiret.* 1. Tim. 3. Infirmorum, infantium, hospitum, pauperum cum omni solicitudine curam gerat, sciens sine dubio quia pro his omnibus in die iudicij rationem reddituram est. Omnia vasa Monasterij cunctamque substantiam, ac si altaris vasa sacrata, conspiciat; nihil ducat negligendum. nequæ auaritiæ studeat, neque prodiga sit extirpatrix substantiæ Monasterij, sed omnia mensuratè faciat, & secundum iussionem Abbatissæ; humilitatem ante omnia habeat: & cum substantia non est quæ tribuatur, sermo responsionis porrigatur bonus, vt scriptum est; *sermo bonus super datum optimum.* Eccl. 8. Omnia quæ ei iniunxerit Abbatissa ipsa habeat sub cura sua; à quibus eam prohibuerit, non præsumat. Sororibus constitutam annonam sine aliquo verbo vel mora offerat, vt non scandalizentur, memor diuini eloquij, quid mereatur qui scandalizauerit vnum de pusillis. Si Matt. 8. congregatio maior fuerit, solatia ei dentur, quibus adiuta sit, & ipsa æquo animo impleat officium sibi commissum. Horis competentibus dentur quæ danda sunt, & petantur quæ petenda sunt, vt nemo perturbetur & contristetur in domo Dei.

XXI. Ad portam Monasterij ponatur soror senex, sapiens, quæ sciat responsum accipere & reddere, cuius maturitas non sinat eam vagari. Quæ Portanaria cellam debet habere iuxta portam, vt venientes semper præsentem inueniant, à qua responsum accipiant, & mox vt aliquis pulsauerit, aut pauper clamauerit, Deo gratias, respondeat, & benedicat cum omni mansuetudine timoris, reddens responsum festinanter cum festinatione & feruore caritatis: quæ Portanaria, si indiget solatio, iuniorem sororem accipiat. Amen.

Explicit Regula S. Cæsarij cum Recapitulatione.

SERMO SANCTI CÆSARII EPISCOPI Arelatensis ad Sanctimoniales.

GAVDETE & exultate in Domino, venerabiles filiæ, & gratias illi iugiter vberes agite, qui vos de tenebrosa sæculi huius conuersatione ad portum quietis & religionis attrahere & prouocare dignatus est. Cogitate iugiter vnde exististis, & vbi peruenire meruistis. Reliquistis fideliter mundi tenebras, & lucem Christi feliciter videre cœpistis.

Digitized by Google

Contẽpſiſtis libidinis incendium,& ad caſtitatis refrigerium peruenistis. Reſpuiſtis gulam & abſtinentiam elegiſtis. Reſpuiſtis auaritiam atque luxuriam, & caſtitatem vel miſericordiam tenuiſtis. Et quamuis vobis vſque ad exitum vitæ non deſit pugna, tamen Deo donante ſecuri ſumus de veſtra victoria. Sed rogo vos, venerabiles filiæ, vt quanto eſtis ſecuræ de præteritis, tanto ſitis ſolicitæ de futuris. Omnia enim crimina, vel peccata cito ad nos reuertuntur, ſi non quotidie bonis operibus expugnentur. Audite Apoſtolum Petrum dicentem: *Sobriæ eſtote, & vigilate, quia aduerſarius veſter diabolus, tanquam leo rugiens, aliquid deuorare quærens circuit.* 1. Pet. 5. Quandiu in hoc corpore viuimus, die noctequeChriſto adiutore vel duce, contra diabolum repugnemus. Sunt enim aliquæ, quod peius eſt, negligentes, & tepidæ, quæ de ſolo Chriſtianitatis vocabulo gloriantur, & putant quod illis ſufficiat veſtem mutaſſe, & religionis tantum habitum ſuſcepiſſe: neſcientes illud Propheticum: *Fili accedens ad ſeruitutem Dei ſta in iuſtitia & timore, & præpara animam tuam ad tentationem,* Eccl. 2. Pſal. 16. nec ſententiam Pſalmiſtæ conſiderantes: *Propter verba labiorum tuorum ego cuſtodiui vias duras:* & illud quod Apoſtolus dixit: *Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum.* Act. 14. Veſtes enim ſeculares deponere, & religioſas aſſumere vnius horæ momento poſſumus: mores vero bonos iugiter retinere, vel contra malas dulceſque voluptates ſæculi huius quamdiu viuimus, Chriſto adiutore, laborare debemus, quia non qui cæperit, ſed *qui perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit.* Mat. 24. Imprimis ergo omnis anima, quæ religionem ſeruare deſiderat, gulæ concupiſcentiam vincere, & ebrietatem vitare tota fidei virtute contendat: & ita temperamentum conuiuium, menſamque mediocrem habere ſtudeat, vt caro illius nec nimietate abſtinentiæ debilitetur, nec per deliciarum abundantiam ad luxuriam prouocetur. Deinde abiecta ſuperbia, cui Deus reſiſtit, profundæ humilitatis iaciat fundamentum: inuidiam velut viperæum venenum deteſtetur, ac fugiat: linguam refrænet, detractionem quaſi venenum reſpuat: verba otioſa, nec ipſa proferat, nec ab aliis prolata auribus ſuis libenter admittat. Veſtimentorum habitum, nec nimis abiectum, nec notabiliter pompoſum, aut periculosè elegantem habere conſueſcat: lectionem aut ipſa frequentius legat: aut legentis verba tota pectore auiditate ſuſcipiat. De diuinis Scripturarum fontibus iugiter aquam ſaluris hauriat: illam vtique de qua Dominus dicit: *Qui credit in me, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ.* Ioan. 7. De paradiſi etiam floribus, hoc eſt ſanctarum Scripturarum ſenſibus, anima ſancta ſe iugiter ornare contendat, ex ipſis pretioſas margaritas auribus ſuis indeſinenter appendat ex ipſis anulos & dextralia, dum exercet opera bona, ſibi componat. Ibi vulnerum medicamenta, ibi caſtitatis aromata, ibi compunctionis holocauſta requirat. Quæ vero religionem immaculato corde, & puro corpore conſeruare deſiderat, aut nunquam in publicum, aut certè non niſi pro grandi & ineuitabili neceſſitate procedat. Nolite, quæſo vos, nolite quibuſcunque aut occaſionem dare, aut familiaritatem tribuere. Quæ vero libidinem

Digitized by Google

Christo adiuuante desiderat vincere, familiaritatem debet refugere: & quæ indignam familiaritatem non spreuerit, aut se, aut alium cito perdet. Sed forte dicit aliqua, ideo familiaritatem non fugio, quia volo habere quod vincam, & aduersarium meum cupio tenere captiuum. Vide ne contra te aduersarius incipiat rebellare: vide ne te ducat captiuitas ista captiuam. Audi Apostolum dicentem: *Fugite fornicationem.* Contra reliqua vitia oportet nos omni virtute resistere: contra libidinem vero non expedit repugnare, sed fugere. Esto ergo libidinis fugitiua, si vis esse castitatis pugnatrix egregia. Sed quod dixi diligenter attendite. Quando sola aliqua libidinis stimulis incitatur, Christo adiuuante repugnet quantum præualet contra se; quia non habet quo possit fugere: quando vero per alterius sodalitatem, opportunitatem voluptatis diabolus subministrat, ipsam familiaritatem quantum præualet, vt diximus, sancta anima refugiat. Sed vt hæc omnia seruare possimus, abstinentiam rationabilem teneamus: quia vera est illius sanctissimi viri sententia; *Prout continueris ventrem, ita & venenosos motus eius.* Humilitatem etiam veram quantum possumus conseruemus. Non enim diu carnis integritas seruatur, vbi animus superbiæ tumore corrumpitur; præcipuè si iracundiæ flamma frequentius surgit, castitatis & virginitatis flores cito consumit. Casta enim & Deo deuota anima non solum extraneorum, sed etiam parentum suorum familiaritatem habere non debet. Si enim vasa quæ Ecclesiæ offeruntur, vt in sacrosanctis altaribus ponantur, sancta ab omnibus appellantur, & nefas est vt de Ecclesia postmodum in domum laicam reuocentur, aut vsibus humanis aptentur, putas qualem dignitatem apud Deum habet anima ad eius imaginem procreata? Sicut ergo vasa sancta humanis vsibus seruitura, nec possunt, nec debent de Ecclesia reuocari; sic Religiosam quampiam non oportet, non decet, non expedit, parentum suorum multis obligationibus implicari; aut quorumcumque extraneorum pernicioſa familiaritate constringi. Illud ante omnia admoneo, vt æmulationis malum, quasi venenum vipereum fugiatis; & ita inter vos caritatis dulcedinem conseruetis, vt vobis inuicem per sancta colloquia medicamenta spiritualia præparetis. Sunt enim, quod peius est, aliquæ, quæ quando se pariter iungunt, magis sibi detrahendo, vel contra Præpositas murmurando, vulnera faciunt, quam spiritalia medicamenta componunt. Vos vero, sanctæ ac venerabiles filiæ, si aliquam videtis pusillanimem, consolationem impendite: si superbientem, humilitatis medicamentum apponite: si iracundam videritis, refrigerium patientiæ ministrate. Si nobiles natæ estis, magis de religionis humilitate, quem de seculi dignitate gaudete. Tenete ergo firmiter manus in aratro, & nolite respicere retro. *Mementote vxoris Loth,* quæ retro respiciens versa est in statuam salis. Nunquam iuramentum, nunquam maledictum de Virginis ore procedat. Non solum enim corpora, sed etiam corda vestra omni solicitudine custodite, propter illud quod scriptum est: *Omni custodia serua cor tuum;* & illud quod Dominus in Euangelio dixit: *de corde enim exeunt cogita-*

1. Cor. 6.
Luc. 9.
Luc. 17.
Pro. 4.
Mat. 15.

Digitized by Google

tiones malæ. Si enim in corde nihil mali cogitatur, quidquid ſanctum eſt
Matth. 12. ex ore profertur; quia ſicut ſcriptum eſt: *Ex abundantia cordis os loquitur.* Hoc enim lingua proferre conſueuit, quod ex officina cordis conſcientia miniſtrauerit. Et ideo ſi ex ore vultis bona proferre, ſemper in corde quæ ſancta ſunt cogitate. Sic lectioni & orationi debetis incumbere, vt ante omnia etiam manibus poſſitis aliquid exercere: ſecundum illud
2. Theſſ. 3. quod Apoſtolus ait: *Qui non operatur, nec manducet.* Meliorem quoque diei partem ſancto operi dedicate, lectioni vacare conſueſcite. Oratio veſtra ita cum ſilentio procedat ex corde, vt vix audiatur in ore. Nam qui alta voce orare voluerit, & ſibi & alteri multum nocet, dum per ſuam garrulitatem alterius mentem ab oratione ſancta & ſecreta ſuſpendit. Pompoſa indumenta, quæ non vtilitati, ſed vanitati ſeruiunt, faſtidite atque contemnite. Multæ enim quod in moribus diligunt, hoc etiam in operibus ſuis oſtendunt; præparant ſibi ornamenta ſecularia ſeculum diligentes, & voluptati ſeruientes, vel luxuriæ. Vobis vero nihil ſit commune cum talibus: ſed omnia ornamenta, quibus ad luxuriam caro componitur, velut inimica & contraria veſtro propoſito, reſpuantur. Sunt enim, quod peius eſt, quæ pro vanitate ſeculi iſtius plus ſtudent terrenis cupiditatibus operam dare, quam lectioni diuinæ iuſtitiæ, dum volunt ſtragula pulchra, & picta tapetia, plumaria etiam, & reliqua his ſimilia, cum ingenti ſumptu & ſuperflua expenſa, ad oculorum libidinem præparare: neſcientes illud
1. Ioan. 2. quod Dominus per Ioannem Euangeliſtam clamat, & dicit: *Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo ſunt; quoniam omne quod in mundo eſt, concupiſcentia carnis, & concupiſcentia oculorum, & ambitio ſeculi eſt.* Quid prodeſt Virgini integritatem corporis cuſtodire, ſi oculorum concupiſcentias noluerit euitare? Vos vero, ſanctæ & Deo dignæ animæ, totum ſpiritaliter agite. Sequimini Chriſtum, tenendo perſeueranter quod voluiſtis ardenter. Iterum atque iterum, ſanctæ & Deo dicatæ animæ, rogo, & cum omni humilitate pro conſeruando Virginitatis præmio conſilium do, vt familiaritatem incongruam à vobis, vel à veſtris animis, totis viribus repellere laboretis. Nam ad conſeruandam ſanctæ religionis dignitatem ſingularitas teſtis ſanctiſſima eſt. Familiaritas enim cuiuſlibet ſi frequens eſſe cœperit, nonniſi corruptionem ſeminat, vitia pullulat, libidinem concipit, ignominiam parit, rabiem concitat, laſciuiam paſcit, petulantiam nutrit, caſus exaltat, ruinas ædificat, confuſionem mercatur, theſaurizat opprobrium, criminationem exaggerat, excuſationes inflammat, & cateruatim ſimul in faſcem conglomerat. Nam ſi anima ſancta ſecretum ſuum cuſtodire voluerit, & aſſiduè familiaritatis malum tota animi virtute fugerit, ipſa ſancta ſingularitas munimen illi inuictum eſt ſanctimonij, expugnatio fortis infamiæ, exercitium continentiæ, euacuatio luxuriæ, pax ſecura virtutum, & impugnatio inquieta bellorum, puritatis culmen, & libidinis carcer, honeſtatis portus, & ignominiæ naufragium; Virginitatis mater, & hoſtis immunditiæ, integritatis dignitas, & fornicationis abdicatio; voluntas bonorum operum, & ad-

Digitized by Google

flictio vitiorum; refrigerium pudicitiæ; acquisitio triumphorum, & facinorum detrimentum; requies salutis, & perditionis exilium; vita spiritus, & carnis interitus. Hæc omnia mala fortiter, Deo adiuuante, repellentur; & illa quæ diximus bona feliciter acquirentur, si ab animabus sanctis familiaritas inordinata respuatur. Attendite vos, ô animæ sanctæ, quia inter omnia certamina, quibus semper comes est Christiana militia, sola duriora sunt prælia castitatis, vbi quotidiana pugna est, & rara victoria. Castitatis dura sunt prælia, sed maiora sunt præmia. Castitatis palmam nemo securus accipit, cui quantum duri sunt exitus, tantum glorioſi sunt fructus. Vt ergo castitatis præmia, & virginitatis coronam feliciter, Deo remunerante, possitis accipere, periculosam familiaritatem à vobis semper excludite. Currite fideliter, vt possitis peruenire feliciter, adiuuante Domino nostro Iesu Christo, qui viuit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

EX EPISTOLA S. CÆSARII AD ORATORIAM Abbatissam, Quales esse debeant ductrices animarum.

AVDI me dulcissima soror & filia: Tu quantumcunque semper in studiis spiritualibus occupari desideras, propter sorores tamen aliquando etiam exteriora tibi erunt negotia dirimenda. Curandum ergo tibi summopere est, vt si temporalia quasi pro tempore agas; at semper tenacius in spirituali deuotione & amore inhæreas: vt cum temporalia citius dispensaueris, ad orationem illico vel lectionem, quasi ad matris sinum, recurras. Optare quippe debes, vt abiecta solicitudine mundi, semper cogites de seruitio Christi, propter illud quod dicitur: *Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus* & cætera. In omnibus, iuxta Apostolum, temetipsum præbe exemplum bonorum operum; vitaque tua velut pennatum animal ad alta semper per desiderium euolet, per verbum resonet, luceat per exemplum. Cum vero ad annuntiandum verbum Dei te sororibus affectaueris, seu pro vtilitate animarum, tenoreque Regulæ constituendo necessitas incubuerit altercandi, prius cauta consideratione pensa, vt quod ore promis, factis impleas; & quod aliis prædicas, operibus præbeas: scilicet vt in tuis humeris atque ceruicibus prius sentias, vtrum grauibus aut leuibus oneribus colla sororum onustes: verbi gratia, si ieiunium super quotidianum, vel abstinentiam extra consuetudinem, nec non, vt assolet, plus solito in Synaxi psalmos placuerit decantare, prior in Ecclesia inueniaris, postrema exeas: prima suscipias laborem, posterior soluas, & in quotidiano corporis alimento atque communi cibo par sis his cum quibus pari in mensa vteris conseſlu: ijsdem denique quibus sorores ferculorum soporibus delectare; & æqualia vobis cibaria, potionesque communes exhibeant discoferæ vel pincernæ: prima-

2. Tim. 2. Tit. 2.

Digitized by Google

tumque tuum, quem prior ad menſam tenes, prima ad virtutem parſimoniæ vindices: vt abſtinentiam quam lingua prędicat, proximæ fauces vel vicinus ſentiat ſtomachus. Ne forſitan ſubditæ audientes tacitis cogitationibus dicant: ô quam pulchrè nobis abſtinentiam prædicat plenus venter: & contentas nos iubet eſſe viliſſimis cibis ac poculis, accuratis cibis poculiſque refertum guttur, & eructans! Illa enim de abſtinentia prædicatio acceptabilis eſt, quam lurida ieiuniis ora decantant. Et in his omnibus hoc noueris conuenire, vt anguſti callis itinera, per quæ ſocias ammones gradiendum, prior ipſa gradiaris: omnia quæ agenda ſunt ante factis impleas, vt poſtmodum ductilis tuba ex percuſſione perducta rectius erumpas in vo-
Mat. 18. cem: propter illud Dominicum: *Quicunque*, inquit, *ſcandalizauerit vnum de puſillis iſtis, qui in me credunt*, & reliqua. Non ſis veſtibus ornatior cæteris, ſed moribus. Inter cætera cum magna tibi cautela cuſtodiendum eſt, vt omnes in Monaſterio, quarum gubernacula tuis æqualiter impoſuiſti ceruicibus, æqualiter diligas; ne vnam plus minuſue ames: ſed cuncta quæ ſunt, in quo poſſibilitas extat, æquo moderamine diſponas, parique moderatione diſpenſes, ac parem eis caritatem impertias: & non quibuſlibet per priuatum amorem, ſed cunctis ſecundum merita ſingularum, quæ ſunt neceſſaria largiaris. Non quæ tibi vultu intuituque placuerit, non quam tibi ad oculum cognoueris, vel cuius blandiori obſequio fueris delinita; ſed quam amor Chriſti, & religioſior demonſtrauerit vita, præponas. Oportet enim te propter quaſdam cultrum nonnunquam habere in gutture, cauterium in lingua geſtare, virgam tibi & baculum in manu ferre: vt per cultrum deſeces vitia, per cauterium vero ad ſanitatem ſecta reducas: per virgæ diſciplinam corrigas; per baculum vero diſciplinatam ſuſtentes. Si quando vero cum ſecularibus ad conloquendum fueris euocata, prius arma frontem trophæo Crucis, vexillo Chriſti pectus ingemina, vt cum ſua virguncula Chriſtus comitari dignetur. Confabulatio vero tua ſemper ſit mixta grauitate atque dulcedine: & tantum loquaris, quantum opportunitas flagitauerit rei ac temporis. Si quid vero ab eis petitum fuerit, quod præſtare deliberas, cum vultu hilari præſta: ſi quid vero præſtare non conuenit, petitionem illorum ſaltem honeſtate ſermonis mollifica. Nomen tuum plures nouerint, beneficia tua in quantum præuales plures ſentiant; vultum rari cognoſcant. Si quando autem tibi pro neceſſitate Monaſterij ſeorſim fuerit conloquendum, cum duabus, vel certè cum tribus electis ſororibus facito, quia opinio bonæ famæ, ſicut etiam perfectæ vitæ cuſtodia, tibi neceſſaria eſt: & tunc primum deſpicienda humana detractio, cum Chriſtus in cauſſa eſt. Omnis quoque actio tua ſemper ſit propter Deum, ſermo de Deo, cogitatio in Deum. Et exceptis vitiis, quibus non compaſſio, ſed rectitudo debetur, omnibus te cupio eſſe compaſſibilem, omnibus gratam, omnibus te
1. Cor. 7. præfectam piam. Vt videlicet iuxta Paulum ſis *ſancta corpore & ſpiritu*, ipſo ſponſo & Domino tuo mentem tuam regente, & vias tuas ſanctas diſponente, qui viuit & regnat in ſæcula ſæculorum. Amen.

TESTAMENTVM

Digitized by Google

TESTAMENTVM B. CÆSARII SANCTÆ ARELATENSIS Eccleſiæ Epiſcopi.

PAX ECCLESIÆ ARELATENSI.

CÆSARIVS EPISCOPVS Preſbyteris & Diaconibus, ſanctæ ac venerabili Cæſariæ Abbatiſſæ, quam Dominus per meam paruitatem in Monaſterio noſtro præpoſuit, ac vniuerſæ congregationi, quam ibi Dominus ſuæ gratia collocauerit, in Domino æternam ſalutem. Cum Eccleſiaſtica pietas conſuetudinis ſuæ rem faciat ordinabiliter, ſcilicet quo peregrinis & deſtitutis opem largitionis impendat: quanto magis cum opportunitas aut neceſſitas fuerit, vt ſanctis quibuſque & Deum timentibus aliqua largiatur, amplius debet pia miſericordiæ ſuæ viſcera dilatare? Et ideo iuxta hanc Epiſtolam, quam manus noſtræ ſubſcriptione roborauimus, cuique diem & Conſulem ſubtus adiecimus, Deo diſpenſante hoc teſtamentum meum condidi, vel manu propria ſubſcripſi, atque iure prætorio, vel iure ciuili, & ad vicem illorum codicillo firmaui. Ego Cæſarius peccator cum debitum humanæ carnis reddidero, cunctum Monaſterium S. Ioannis, quod ego condidi, ſub poteſtate Arelatenſis Pontificis canonicè ſit, hæredemque meum eſſe volo ac iubeo; cæteri cæteræue exhæredes ſint. Totum quod cuique aut per hoc teſtamentum meum dedero, legauero, dariue iuſſero, vt detur fiat. Cæterum autem Arelatenſem Epiſcopum cohæredem meo Monaſterio relinquo: quoſque liberos, quaſque liberas eſſe iuſſero, liberi liberæue ſint omnes. Ego tamen cum nihil de parentum bonis habuerim, hoc teſtamentum meum præſumere erubui: illa tamen me ſententia compulit, vt pleraque Saluatoris formidanda, qua iniqui audituri ſunt dicentem, *ite in* Matth. 25. *ignem æternum*, pietatis affectu aliquid Eccleſiæ meæ contuliſſe. Et ne fortè poſt obitum meum aliqui de parentibus meis, exceptis ijs rebus, quas illis pro elogijs donaro, inquietare præſumant cui præſum Eccleſiam; ideo hanc voluntatem meam tractare amplius deſideraui, ne qui de parentibus meis vel apud ipſum Monaſterium præfatum, vel Pontificem Arelatenſis Eccleſiæ, præter id quod illis dedero ac dederim, præſumant requirere. Sancto & domino meo Archiepiſcopo, qui mihi indigno digne ſucceſſerit, licet omnia in ſua poteſtate ſint, tamen ſi lubet & dignum ducit, indumenta paſchalia, quæ mihi data ſunt, omnia illi ſeruiant, ſimul cum caſula villoſa, & tunica, vel galnape, quod melius dimiſero. Reliqua verò veſtimenta mea, excepto birro amiculari, mei tam clerici quam laici, cum gratia vel ordinatione domini Archiepiſcopi, ſibi ipſo iubente imo donante diuidant. Ea verò quæ Monaſterio ante per donationem contuli, nunc affirmo: & ſi cui aliquid per Epiſtolam, aut per pitacium, aut verbo pietatis intuitu contuli, valere volo. Hoc etiam aſſuetè precor, quatenus

cellam quam bonæ memoriæ Augustus Subdiaconus in atrio S. Stephani euntibus parte dextra habuit, Prouisoribus Monasterij propter custodiam illorum firmam D. Archiepiscopus perpetuo dignetur iure concedere : ita vt eam sibi succedendam Monasterij Prouisores habeant. Et hoc specialiter volo, & ita domine Archiepiscope precor, siue prouisorem ad Monasterium, siue presbyterum ad basilicam S. Mariæ, nullum alium habeat congregatio sancta, nisi quem ipsa elegerit, vel ordinari petierit. Et licet de tua D. Archiepiscope pietate præsumam, tamen ne forte contra Monasterium nostrum aliquorum suggestiones importunas habeatis, adiuro vos per Patrem & Filium & Spiritum sanctum, & per tremendum diem iudicij, ne vnquam prævaleat apud vos hostis antiquus, vt ancillas vestras contristari acquiescatis ; aut aliquid illis auferri de ijs quæ possident, eisque contulimus, permittatis : quia Deo propitio non sine discretione vel iustitia quibuscumque secularibus iure directo res Ecclesiæ vendidimus, nisi hoc tantum quod Ecclesiæ minus vtile & infructuosum est ; & quod animabus sanctis & Deo vacantibus cum sanctorum fratrum consensu vel subscriptione tribuimus, perpetuo illis iure permaneat. Vos vero dominæ filiolæ per sanctam Trinitatem inseparabilem, & per Domini nostri Iesu Christi aduentum adiuro, vt Pontificem qui mihi indigno ordinante Deo successerit dignè, omni affectu vt dominum rogetis, ac pura mente diligatis, & ne per vestram contristetis inobedientiam. Confidimus enim de Dei misericordia, quod ita omnibus sacerdotibus, quibus religionis collatio est, castum amorem impendat, vt nihil vobis quod ad sustentandum corpusculum opus est, deesse permittat. Te iterum atque iterum Pontifex optime rogo gratia diuina præfati Monasterij vt curam maximam habeas, & familiam illarum cum grandi pietate saragas prouideri. Quod si alicuius persona iniustum tibi dederit consilium, cum auctoritate respondendum deprecor : quia hoc quod Episcopi agitur verbo, non solum auferri non debet, verum nec omnino potest. Tum præcipuè quia & hoc ipsa sanctissimi Papæ Vrbicani suasit auctoritas, vt hoc de sancto & domino meo Pontifice credam. Nunquam enim apud te prævalebit tam iniqua suggestio, vt contra iustam voluntatem qualiscunque Antistitis pro meo studio substantia ad te multum profecerit, & propè duplicata sit. Addjtur ad hoc quod Deus misericors per paruitatem meam etiam immunitatem tributorum, tam iuxta vrbem & infra, quam etiam in suburbanis & villis ex maxima parte concessit. Agellum igitur Auchariauum, vnde paruam particulam Monasterio dedimus, multa seruamus ; nam plus minus centum aripennes vineæ, & trecentorum modiorum campos reseruauimus : ita quod supradictum Monasterium tantum modiatas de terra quam ego plantaui, habeat modiatas quadraginta: & de vetere vinea vix triginta aripennes contulimus. Agellum Gallicumanum, Mercloanum, vel agellum Gemellos cum stagnis & paludibus, cum omni iure & termino suo : & pascua in campo Lapideo : vel si qua alia sunt ; vel campum in Trifinitio super viam munitam, vel reliqua quæcun-

Digitized by Google

que sunt. Agellum Oruedum, & agellum Martinatis, & agellum Siluanum, in quo est sita Ecclesia S. Mariæ de Ratis: & agellum Missiamanum, cum omnibus sibi pertinentibus pascuis, paludibus, cum omni iure & termino suo sanctæ tuæ Ecclesiæ reseruauimus in stipendiis earum. Vnde te sancte Pontifex adiuro, vt si Deus omnipotens per manus sementium sanctæ matri, Ecclesiæ, Monasterio sanctarum virginum aliquod maius bonum dederit, tua sancta dilectio vnum ab altero non disiungat. Si vero, quod Deus non patiatur, congregatio ibi aut congregata non fuerit; aut forte postea, quod absit, cum congregata fuerit, esse desierit, ad matrem Ecclesiam reuertantur. Hæc quidem ego, vt timori meo satisfacerem, scripsi. Nam absit vt de tua, pijssime Pontifex, inscientia inculperis, quia, vt supra iam dixi, pietas diuina concessit, vt per meam humilitatem immunitas Ecclesiæ in tot capitibus daretur. Quod Monasterio cum fratrum consensu dedimus, per hanc voluntatem meam confirmo. Ancillæ nostræ Cæsariæ Abbatissæ mantum maiorem, quem de cannabe fecit, dari volo. Domino meo Cypriano mantum è cunctis meliorem dari volo. Quidquid seruo meo Briciano contuli, nunc per hoc testamentum meum confirmo. Agritia puella mea propria libentissimè Monasterio & Cæsariæ Abbatissæ seruiat: & verè gariolas quas illis vel parentibus eorum dedi confirmo: omnes cubicularios meos tibi, Domine Episcope, coram Deo & Angelis eius commendo.

Explicit Testamentum sancti Cæsarij.

S. AVRELIANI ARELATENSIS EPISCOPI REGVLA AD VIRGINES.

DE SANCTO AVRELIANO EIVSQVE REG. veterum testimonia.

MARTYROLOGIVM Rom. die xvi. Iunij.

Lugduni depositio Beati Aureliani Episcopi Arelatensis.

VIGILIVS PP. Epistola ad Aurelianum Arelat.

Administrationem vicum nostrarum fraternitati vestræ animo libenti

Digitized by Google

committimus, & credimus caritatis vestræ officio actibus Deo placitis diligenter vniuersa compleri: quando & summi sacerdotij consortio vos dignos diuina esse gratia iudicarit, & glorioſiſſimi Childeberti Francorum Regis Chriſtiana & Deo placita in perhibendo vobis teſtimonio voluntas acceſſit, &c.

IDEM ad Epiſcopos Galliæ.

Quia dudum Auxanio quondam Arelatenſis ciuitatis Antiſtiti vicum noſtrarum ſolicitudinem dederamus; ſed curſum vitæ præſentis implendo de hac luce migrauit, in cuius loco Aurelianus frater noſter noſcitur ſucceſſiſſe, neceſſarium valde credidimus, ſolicitudinem hanc à nobis antefato debere committi, confidentes illum & pro loci ſui qualitate bonis actibus vniuerſa, quæ Deo placeant, poſſe complere: & maximè cum glorioſus filius noſter Childebertus Rex teſtimonium bonæ conſcientiæ pro Chriſtiana ſuæ voluntatis deuotione perhibuit.

ITEM Epiſtola ab Italiæ Clericis Francorum legatis directa. Tomo I. Concil. Galliæ I. Sirmondi.

Vnde rogamus & conteſtamur gloriam veſtram, vt ad Prouincias veſtras hæc omnia velociter indicetis, ne aut iſti ſubripiant qui miſſi ſunt, aut Anaſtaſius quidam, quem ſanctus Epiſcopus Aurelianus Arelatenſis ciuitatis ad beatiſſimum Papam ante hoc biennium direxerat, ibidem in Galliis aliqua mentiatur.

S. GREGORIVS M. Epiſtola CXVII. L. VII. Ind. II. ad Vigilium Arelatenſem Epiſcopum.

Glorioſæ memoriæ Childebertus Francorum Rex Catholicæ religionis amore ſuccenſus intra muros Arelatenſis ciuitatis Monaſterium virorum, vt ſcripto reperimus, pro ſua mercede conſtituens, quædam ibidem pro habitantium ſuſtentatione conceſſit. Cuius ne voluntas vnquam duceretur in irritum, & ea quæ pro quietè Monachorum diſpoſita fuerunt, turbarentur; quæque contulit in iure eiuſdem Monaſterij, Epiſtolis ſuis Apoſtolicæ petijt auctoritate firmari. Vnde quia effectum & regia voluntas & res valdè deſiderata poſcebat, à prædeceſſore noſtro Vigilio Romanæ Sedis Antiſtite ad prædeceſſorem veſtrum Aurelium (leg. Aurelianum) ſcripta tranſmiſſa ſunt.

IOANNES TRITHEMIVS lib. de proprietate Monachorum, cap. V.

Aurelianus Epiſcopus in Regula ad Moniales cap. III. ſic dicit: Nihil occultè accipiatis, &c.

Ex hac quoque Regula Sancti Aureliani ad Virgines aliquot capita affert Sanctus Benedictus Anianæ Abbas in Concordia Regularum.

Digitized by Google

INCIPIT PROLOGVS

AVRELIANI EPISCOPI AD VIRGINES.

Sanctis & in Christo venerandis Sorpribus in Monasterio Beatæ Mariæ quod Deo iubente intra muros Arelatensis vrbis fecimus, constitutis,
AVRELIANVS EPISCOPVS.

QVIA Deo inspirante qui nos præuenit ineffabili misericordia sua, visum vobis est, vt repudiatis sæculi voluptatibus, ac temporalibus gaudiis contemptis siue spretis, eligeretis sanctissimæ vitæ nitorem, & virginitatis ac castitatis gratiam complectentes, amore Dei tota viscerum & cordis auiditate sectantes, configeretis timore diuino carnes vestras, tenentes illud: *Iuraui, & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ*: Et, *mihi mundus crucifixus est, & ego mundo*: dispositimus iubente Domino, atque operante in nobis velle & perficere, vt Monasterium vobis pro profectu animarum vestrarum construeremus; sicut & fecimus. Et ideo Regulam vobis ad disciplinam instituimus, quæ per vos viam mandatorum Dei doceret currere, & ad regna cœlorum faceret felicitèr peruenire. Psal. 118. Gal. 6.

Explicit Prologus.

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLÆ.

1. *Quæcunque ad conuersionem venerit, & recipi se in Monasterium rogauerit, Regula ei primum in salutatorio legatur: & cum susceptæ fuerit, vsque ad mortem suam de Monasterio non egrediatur.*
2. *Vestimenta religiosa non accipiat, nisi chartæ de facultate sua cui voluerit faciat.*
3. *Nihil occultè accipiendum: sed si quid transmissum fuerit, & illi cui transmittitur necesse non fuerit, in commune redactum, cui est necessarium, tribuatur.*
4. *Epistolas nec dandas nec accipiendas sine scientia aut permissu Abbatissæ.*
5. *Nulla circa lectum suum, quod manducari aut bibi possit, reponat.*
6. *Nulla cella aut armariolum peculiare habeat.*

Digitized by Google

7. *Non iurandum.*
8. *Non maledicendum.*
9. *Non mentiendum.*
10. *Iracundiam penitus non tenendam.*
11. *Soror in sororem manum non mittat.*
12. *Nulli liceat ad salutandum exire nisi cum Præposita, aut aliqua seniore.*
13. *Ancilla non excipiatur: liberta tamen si est, & Abbatissæ visum fuerit, excipiatur.*
14. *Nec viri nec mulieres seculares in Monasterium ingrediantur, præter in Basilicam Dominæ Mariæ, & in salutatorium.*
15. *Vt nec ipsis Prouisoribus liceat in Monasterium introire, nisi pro his vtilitatibus, quas in hac Regula statuimus.*
16. *Infantes de Baptismo non excipiendos.*
17. *Quæ in actu ponuntur desuper Euangelia claues accipiant.*
18. *In ministerium vicibus sibi succedant, absque Abbatissa & parvulis infantibus.*
19. *Nulla opera pro suo libito eligant facienda, sed quod ab Abbatissa vel Præposita imperatum fuerit.*
20. *Cum operantur manibus meditatio sancta de corde non cesset.*
21. *Sint vobis omnia communia, & nulla suum proprium dicere aut vendicare præsumat.*
22. *Vestimenta alio colore non induantur, nisi læia & lactina.*
23. *In vigiliis studendum est vt nulla dormiat.*
24. *Signo tacto nulla tardius veniat.*
25. *Dum psallitur nulla loquatur, nec operetur manibus.*
26. *Literas omnes discant.*
27. *Sancta Abbatissa in congregatione maneat.*
28. *Si qua pro qualibet culpa corrigatur aut castigatur, arguenti respondere non præsumat.*
29. *Lites nullas habeatis.*
30. *Superbis, inobedientibus, & iracundiam protrahentibus nunquam parcendum.*
31. *Sanctæ Abbatissæ non liceat de facultatibus Monasterij vendere aut donare; nec aliquid contra Regulæ instituta agere.*
32. *Sedentes ad mensam taceant.*
33. *Sancta Abbatissa extra congregationem non reficiat.*
34. *Carnes in cibis nunquam sumant.*
35. *Pulli & reliqua altilia infirmis tantum ministrentur & delicatis: pisces vero certis festiuitatibus.*
36. *Extra mensam communem nihil cibi potusue gustare liceat, nisi infirmis & infantibus.*
37. *Qualiter infirmis obtemperandum est.*
38. *Vbi cursum diurnum vel nocturnum dicant.*

Digitized by Google

39. *Vt ſancta Abbatiſſa quicquid neceſſe fuerit cum ſufficientia præbeat.*
40. *Vt ſancta Congregatio omnia quæ ſtatuta habet, implere contendat.*

Expliciunt Capitula.

INCIPIVNT INSTITVTA SANCTÆ Regulæ Aureliani Epiſcopi.

CAPITVLVM I.

HOc iubente Deo imprimis ſtatuimus inuiolabiliter tenendum, vt ſi qua ad conuerſionem venerit, Regula ei in ſalutatorio legatur, & ſi profeſſa fuerit ſe omnia impleturam, tunc excipiatur: excepta vero vſque ad mortem ſuam nec præſumat, nec permittatur de Monaſterio egredi: propter illud Propheticum: *Vnam petij a Domino hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.* Pſal. 26.

II. Veſtimenta vero Religioſa non accipiat, niſi de omni facultate ſua, ſiue grandi, ſiue parua, chartas donationis aut venditionis cui voluerit faciat, propter Domini mandata, vbi dicit: *Si vis perfectus eſſe, vende omnia quæ habes.* Et, *ſi quis non reliquerit omnia quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Matt. 19. Luc. 14.

III. Nihil occultè accipiatis: ſed ſi quis propinquus aut amicus aliquid in veſtimento aut in auro, vel aliud quodcunque dederit, aut tranſmiſerit, in poteſtate ſit Abbatiſſæ, & ſi illi cui tranſmittitur neceſſe fuerit, tribuatur; ſin vero illa nihil indiget, in commune redactum cui eſt neceſſarium tribuatur.

IV. Epiſtolas præcepimus nec dandas nec accipiendas ſine ſcientia aut promiſſo Abbatiſſæ.

V. Nulla circa lectum ſuum quod manducare aut bibere poſſit, reponere præſumat: ſed omnes in communi cellario recondant; & ſi inæqualitas exegerit, iubente ſeniore quod neceſſe fuerit non ei negetur.

VI. Nulli liceat cellam aut armariolum, aut aliquid huiuſmodi quod peculiarius claudi poſſit, habere.

VII. Non iuretis, quia Dominus dixit: *Nolite iurare.* Et alia ſcriptura: *Vir multum iurans implebitur iniquitate, & non diſcedet de domo illius plaga.* Matt. 5. Eccl. 23.

VIII. Non maledicatis; quia ſcriptum eſt: *neque maledici regnum Dei poſſidebunt.* 1. Cor. 6.

IX. Mentiri omnino non liceat: quia *os quod mentitur occidit animam,* & illud: *Perdes eos qui loquuntur mendacium.* Sap. 1. Pſal. 5.

Digitized by Google

X. Iracundiam nulla vsque ad aliam diem protrahere præsumat. Et sicut habet humana fragilitas, si sermo durior inter sorores ortus fuerit, inuicem sibi veniam petere, & debita relaxare festinent: propter Domini mandatum, vbi dicit: *Si recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque munus tuum ante altare, & vade priusreconciliatum fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum.* Et, *si non dimiseritis hominibus peccata eorum, nec Pater vester cœlestis dimittet vobis peccata vestra.* Item, *si septies peccauerit in die in te, & conuersus dixerit, pœnitet me; dimitte illi.* Et, *Non dico tibi vsque septuagies septies.* Et alia scriptura: *Ira viri iustitiam Dei non operatur.* Et Apostolus: *Sol non occidat super iracundiam vestram.* Quod Deus auertat, si diabolo instigante fuerit aliqua furore repleta, vt ista mandata pertinaci corde contemnat; & vna de illis quæ discordantes sunt præuenerit aliam, veniam ei petens; si illa cui petet non dimiserit, disciplinam accipiat, vt ad caritatem se corrigat. Et si ambo despexerint, ambæ pariter à communione, vel à cibo suspendantur; donec inuicem sibi reconcilientur.

Matt. 5. Matt. 6. Luc. 17. Matt. 18. Iac. 1. Eph. 4.

XI. Soror in sororem si ausa fuerit manum mittere, disciplinam accipiat.

XII. Nulli liceat ad salutandum exire, nisi cum Abbatissa, aut Præposita, vel certè alia quacunque seniore, cui Abbatissa præceperit. Et sic propinquos suos videant, aut loquantur, ne alteriori voce loquantur.

XIII. Ancilla non excipiatur: liberta tamen si fuerit, adhuc adolescens ætate, & cum Epistolis patroni sui venerit, in Abbatissæ sit arbitrio si excipi debeat.

XIV. Nec viri nec mulieres seculares in Monasterium ingrediantur, præter in basilicam B. Mariæ, & in salutatorium.

XV. Prouisores vero Monasterij, si in habitu laico fuerint, nec ipsi permittantur intrare; nisi pro his vtilitatibus quas in hac Regula statuimus, cum marcionibus aut carpentariis, si aliquid necesse est fieri aut reparari, aut certè pro aliqua ratione Abbatissæ introeant: de cætero nullam licentiam aut libertatem habeant introeundi.

XVI. Nulla infantem de Baptismo excipiat.

XVII. Quibus claues de cellario, canaua, horreo, posticio, & oratorio credendæ sunt, probatæ sint personæ; & desuper altario vel Euangelio eas accipiant: scientes se Deo reddituras rationem de ministerio sibi credito.

XVIII. In omni ministerio siue ordine psallendi, aut legendi, vel operandi, vicibus sibi succedant; absque Abbatissa, vel præter satis senes & paruulas infantes, aut certè ita infirmas, vt surgere omnino non possint, non compellantur facere quod non præualent.

XIX. Nulla opera pro suo libito eligant facienda, sed quod Abbatissa imperauit, hoc faciant.

XX. Per

Digitized by Google

XX. Per totum diem cum operamini manibus, meditatio ſancta de corde non ceſſet: propter illud Apoſtoli: *Pſalmis, Hymnis, Canticis ſpiritualibus cantantes & pſallentes in cordibus veſtris Domino.* Col. 3.

XXI. Nulla præſumat quidquam ſuum dicere, aut ſuum proprium vindicare: ſed ſecundum Actus Apoſtolorum, ſint vobis *omnia communia*: ſit vobis *anima vna & cor vnum in Domino.* Act. 4.

XXII. Veſtimenta alio colore non induatis niſi laïa & lactina.

XXIII. Ad vigilias nulla dormiat: ſi vero Dominici aut feſti dies ſunt cui ſomnus venerit, aliis ſedentibus illa ſtet, vt poſſit à ſe ſomni marcorem repellere; ne in opere Dei aut tepida inueniatur, aut negligens.

XXIV. Signo tacto omne opus prætermittatur, & ſicut apes prudentiſſimæ ad aluearium, ita veloci feſtinatione properare contendite; ſi qua tardius venerit diſtrictioni ſubiaceat.

XXV. Dum pſallitur ſtudeant ſanctæ animæ veſtræ non vagari animo, verum etiam nec operari aut loqui præſumant; ſed *pſallite ſapienter*, ſicut dixit Propheta: *Pſallam, & intelligam*, & illud: *Pſallam ſpiritu, pſallam & mente*, metuentes illud: *Maledictus homo qui facit opus Dei negligenter.* Pſal. 46. Pſal. 100. 1. Cor. 14. Ier. 48.

XXVI. Literas omnes diſcant.

XXVII. Sancta Abbatiſſa extra congregationem non maneat.

XXVIII. Si qua pro qualibet culpa aut tranſgreſſione Regulæ increpatur, aut diſciplinam accipiat, arguenti reſpondere non præſumat: quia peccatum quod hic diſtringitur, in æterna examinatione non punitur. Et ſic debetis animæ curam excipere, quomodo æger curam medici: tenentes illud ſanctæ ſcripturæ: *Qui abijcit diſciplinam infelix eſt.* Et illud: *Ego in flagella paratus ſum.* Prou. 15. Pſal. 37.

XXIX. Lites nullas habeatis, tenentes præceptum Apoſtoli, qui dicit: *Seruum Domini non oportet litigare, ſed manſuetum eſſe.* 2. Tim. 2.

XXX. Superbis, inobedientibuſque, & iracundiam protrahentibus nunquam parcendum, donec corrigantur.

XXXI. Sanctæ Abbatiſſæ non liceat aliquid de facultatibus Monaſterij donare ac vendere; nec aliquid contra Regulæ inſtituta agere. Quod ſi facere tentauerit, ſancto conſilio & vno conſenſu ſororum ex noſtro permiſſo non ei acquieſcatis; & hoc fieri nulla ratione permittite: quia cauſſam ſe ante Deum nouerit eſſe dicturam.

XXXII. Sedentes ad menſam taceant, & lectio quotidie omni tempore cum cibus ſumitur legatur. Vterque homo, & exterior cibo, & interior verbo Dei reficiatur, quia ſcriptum eſt: *Non in pane ſolo viuit homo, ſed in omni verbo Dei.* Matt. 4.

XXXIII. Sancta Abbatiſſa, niſi inæqualitate faciente extra congregationem non reficiat.

XXXIV. Carnes in cibo nunquam ſumantur.

XXXV. Pulli vel cuncta altilia in congregatione non miniſtrentur; niſi infirmis tantum prouideantur & delicatis. Piſces vero certis feſtiuitatibus,

aut quando Abbatissa indulgentiam facere voluerit, tunc procurentur.

XXXVI. Extra mensam communem nihil cibi potusue gustare liceat; absque infirmis, & illis quæ minoris ætatis sunt.

XXXVII. Infirmis vero ita obtemperandum est, vt si sanctæ Abbatissæ iustum visum fuerit, etiam cellariolum suum in commune, & coquinam sequestratam habeant: & cura illis seu studium impendatur, donec conualescant.

XXXVIII. Cursum diurnum vel nocturnum, id est, matutinos, vigilias, nocturnos, vesperam & duodecimam in basilica Dominæ Mariæ Congregatio dicat. Quod si hyems aspera fuerit, matutinos tantum, vesperam & duodecimam in prædicta basilica dicite: secundam vero, tertiam, sextam & nonam in interiori oratorio: propter illos qui aut orare cupiunt, aut Abbatissæ occurrunt, aut parentes suas requirunt. Quando aliqua defuncta fuerit, vsque mediam noctem eam paucæ sorores in oratorio peruigilent & Missæ de Apostolo fiant, post mediam noctem quæ vigilauerunt quiescant; & iterum aliæ vigilent, & ponite hoc in notitiam sancto Episcopo, vt eam iubeat ad locum vbi ponenda est deportari.

XXXIX. Et quia Deo propitio digna & sufficiens vobis facultas collata est, quæ sufficere Monasterio vestro possit, coram Deo & Angelis eius te sanctam Abbatissam, & te venerabilem, quæcunque fueris, Præpositam admoneo & contestor; vt sanctæ Congregationi, quæ Deo inspirante & iubente secundum instituta quæ fecimus regulariter viuit, omnia quæ eis sunt necessaria in vestitu & in victu cum sufficientia tribuatis. Quam rem si neglexeritis, & illæ cœperint aliquid necessitate compellente murmurare, aut indigere, caussam vos ante tribunal Christi noueritis mecum esse dicturas.

XL. Et vos, sancta Congregatio, per profectum vestrum & per Deum omnipotentem coniuro, vt omnia quæ in hac Regula pro remedio animæ nostræ, & pro animarum vestrarum salute statuimus, integra & illibata custodiatis. Et ne per obliuionem aliquid negligatis, semel ea in mense relegite; id est in Kalendis, ac si duodecim vicibus in anno.

Ordinem etiam quomodo psallere debeatis in hoc libello iudicauimus inserendum.

Primo die Paschæ ad Tertiam, Kyrie eleison, psalmi duodecim: id est quatuor sorores binos psalmos, & alleluiaticum tertium dicant, perdictis psalmis Kyrie eleison, Antiphonas sex, lectiones tres: vnam de Actibus Apostolorum, aliam de Apocalypsi, tertiam de Euangelio, hymnum, *Iam surgit hora tertia*, & capitellum, deinde Kyrie eleison. Sic in omni opere Dei tertia vice Kyrie eleison dicite, antequam incipiatis, & psalmis dictis & capitello perdicto. Ad Sextam idem numerus psalmorum, & Antiphona vna, Hymnus, *Iam sexta sensim voluitur*. Lectio Euangelij, & capitellum. Ad Nonam ipse ordo teneatur, Hymnus: *Ter hora trina voluitur*. Ad lucernarium directaneus paruulus, ideſt, *Regna terræ cantate*

Digitized by Google

Deo, pſallite Domino. Alia die: *Laudate pueri Dominum,* Antiphonæ tres: Hymnus, *Hic eſt dies verus Dei,* & capitellum, quem Hymnum toto Paſcha ad matutinos & ad lucernarium dicite. Ad Duodecimam imprimis directaneus paruulus: *Sol cognouit occaſum ſuum.* Sex ſorores binos pſalmos cum ſuis alleluiaticis dicant; Antiphonas tres; lectiones duas, vnam de Apoſtolo, aliam de Euangelio. Ad nocturnos Paſchales ipſo numero omnia dicite, ſicut in Duodecima deſignauimus. Ad matutinos imprimis directaneum: *Exaltabo te Deus meus & rex meus.* Inde, *Iudica me Deus. Deus Deus meus, ad te de luce vigilo,* cum alleluia: deinde, *Confitemini Domino,* cum alleluia: deinde, *Cantemus Domino,* cum alleluia: poſtea, *Lauda anima mea Dominum. Laudate Dominum quia bonus eſt pſalmus. Lauda Hieruſalem Dominum:* totos tres cum alleluia, deinde benedictio dicenda eſt. Poſt benedictionem, *Laudate Dominum de cœlis. Cantate Domino canticum nouum. Laudate Dominum in ſanctis eius:* cum alleluia. *Magnificat anima mea Dominum:* aut cum antiphona, aut cum alleluia, hymnum, *Gloria in excelſis Deo:* & capitellum. Et complebitis matutinos ipſo ordine toto Paſcha. Sic omni die Dominico, & omnibus maioribus feſtiuitatibus, in quibus ab opere vacabitis. Quotidianis vero diebus ad nocturnos imprimis directaneus dicatur: *Miſerere mei Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam,* deinde pſalmi decem & octo: Antiphonæ tres paruulæ, Lectiones Apoſtoli aut Prophetarum duæ, & capitellum. Completis nocturnis dicetis matutinos. In æſtate, id eſt, poſt Paſcha vſque Kalendas Octobris ipſe ordo erit. Sexta feria vero poſt nocturnos duæ Miſſæ fiant in æſtate; in hyeme tres. Nam Dominica omni tempore in æſtate & in hyeme poſt nocturnos ſex Miſſæ fiant. Si vero euenerit vt tardius ad vigilias ſurgatur, quantum Abbatiſſæ viſum fuerit, tantum legatur. Quando ſignum fecerit Abbatiſſa, quæ legit ſine mora conſurgat, vt Canonicus Miſſarum numerus poſſit impleri. A Kalendis vero Octobris alij nocturni addendi ſunt, ad primos dicendum eſt: *Miſerere mei Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam*: ad ſecundos: *Miſerere mei Deus, miſerere mei*; pſalmi decem & octo, lectiones duæ de Prophetis, aut de Salomone. Hymnus ad primos nocturnos: *Rex æterne Domine,* ad ſecundos: *Magna & mirabilia.* Vbi poſt celebratos ſecundos nocturnos, quia noctes creſcunt, quotidie ad librum facite Miſſas tres. Vna ſoror legat paginas aut tres aut quatuor, quomodo menſura fuerit libri: ſi minutè fuerit ſcriptus, aut maiori forma, tres paginas; ſi minori, quatuor, & fiat oratio. Iterum legat tantum, fiat alia oratio: tertio legat idem tantum; & ſurgite, dicite Antiphonam de pſalmis in ordine, poſtea reſponſum, deinde Antiphonam. Iterum legat alia ſoror: & ſic impletis tribus Miſſis dicite matutinos canonicos: id eſt primo canticum in Antiphona: deinde directaneum: *Iudica me Deus. Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo. Lauda anima mea Dominum: Laudate Dominum quoniam bonus eſt pſalmus. Lauda Hieruſalem Dominum,* deinde, *Laudate Dominum de cœlis. Cantate Domino canticum nouum. Laudate Dominum in ſanctis eius,* cum Antiphona,

Pſal. 67. Pſal. 103.

Digitized by Google

Dicite Hymnum: *Splendor paternæ gloriæ*; alia die: *Æterne lucis conditor*, & capitellum, & Kyrie eleiſon duodecim vicibus. Omnibus diebus quotidianis ſic impleatur. Poſt matutinos ad Primam ſex pſalmi dicantur, & Hymnus: *Fulgentis auctor ætheris*, lectiones duæ: id eſt vna de veteri, alia de nouo Teſtamento, & capitellum. Poſt hoc omnes lectioni vacent vſque ad horam tertiam; reliquo vero diei ſpatio faciant opera ſua: ſecundum illud quod Dominus dixit: *Pater meus vſque nunc operatur, & ego operor.* Et illud Apoſtoli: *operantes manibus noſtris.* Et, *qui non operatur, non manducet.* Quia ſcriptum eſt: *Viæ otioſorum ſtratæ ſunt ſpinis.* Et, *ſeruum inutilem proijcite in tenebras exteriores.*

Ioan. 5.
1. Theſ. 4.
2. Theſ. 3.
Prou. 15.
Matt. 25.

Quotidianis iterum diebus ad Tertiam ſex pſalmos dicite, Antiphonam, Hymnum, *Iam ſurgit hora tertia*, lectionem & capitellum: *Fiat Domine.* Ad Sextam ipſe numerus pſalmorum tenendus: Antiphona dicenda, Hymnus, *Iam ſexta ſenſim volvitur*, lectio & capitellum. Ad Nonam iſte ordo ſeruandus: Hymnus vero, *Ter hora trina volvitur.* Ad lucernarium omni tempore, & feſtis & quotidianis diebus, imprimis directaneus; poſtea Antiphonæ duæ. Tertia ſemper cum alleluia dicatur, Hymnus vna die: *Deus qui certis legibus*; alia die: *Deus creator omnium*, & capitellum. Ad duodecimam pſalmos decem & octo dicite: Antiphonam, Hymnum, lectionem, & capitellum. Quando repauſaturæ eſtis, in ſchola, in qua manetis, Completa dicatur; imprimis directaneus, & pſalmus nonageſimus dicatur, deinde capitella conſuetudinaria. In Natali Domini & in Epiphania tertia hora noctis ſurgite: dicite vnum nocturnum, & facite ſex Miſſas de Iſaïa Propheta; iterum dicite ſecundum nocturnum, & legantur aliæ ſex de Euangelio. In Epiphania ita: imprimis vnum nocturnum: deinde de Daniele Propheta facite illas ſex Miſſas, & nocturnos, & iterum de Euangelio ſex. Matutinos eo ordine, ſicut in Paſcha ſcripſimus, aut Dominicis diebus. In Martyrum feſtiuitatibus tres aut quatuor Miſſæ fiant: primam Miſſam de Euangelio legite; reliquas de paſſionibus Martyrum. Omni ſexta feria poſt Duodecimam ſex Miſſæ ad librum legantur: & poſt nocturnos tres. Omni Sabbato ad matutinos, *Cantemus Domino*: & *Te Deum laudamus.* Ad Tertiam tres lectiones: vna de Prophetis, alia de Apoſtolo, tertia de Euangelio dicantur. Omni Dominica poſt nocturnos cum prima Miſſa legitur, id eſt reſurrectio, nulla ſedere præſumat, ſed omnes ſtent: alia Dominica alia reſurrectio: & ſic in ordine totæ quatuor reſurrectiones per ſingulas Dominicas legantur. Poſt Tertiam vero, *Pater noſter*, dicite: & pſallendo omnes communicent. Sic & in feſtiuitatibus facite. Miſſæ vero quando ſanctæ Abbatiſſæ viſum fuerit tunc fient.

Ordinem etiam conuiuij huic Regulæ inſeruimus. Fercula quotidie ad refectionem tria, ad prandium duo, ad cœnam duæ bibituriæ. Ad refectionem in æſtate menſe Iulio, & Auguſto caldellos tres, ad prandium tres, ad cœnam omni tempore binos. Per feſtiuitates vero, & quando Abbatiſſa indulgentias voluerit facere, & cibaria quanta ipſa voluerit ordinet, & recentes addat. Quotidianis vero diebus olera formatico & oleo ſemper fercula

Digitized by Google

condiantur. Ieiunium vero à Kalendis Septembris vsque ad Kalendas Nouembris secunda, & quarta, & sexta feria. A Kalendis Nouembris vsque ad Domini Natale quotidie ieiunandum est, absque Sabbato & Dominica. Ab Epiphania vero vsque ad Pascha quotidie ieiunandum est, absque maiori festiuitate, Sabbato, & Dominica. Post Pascha vero vsque ad Pentecosten sexta feria tantum ieiunandum est. Post Pentecosten mense Iunio, Iulio, & Augusto in potestate Abbatissæ sit de ieiunio aut prandio: sicut viderit possibilitatem sororum, ista studeat obtemperare,

Explicit Regula S. Aureliani ad Virgines.

IOANNIS EPISCOPI ARELATENSIS Epistola ad easdem.

Sanctis ac venerandis in Christo sororibus, ipsis quibus sanctæ memoriæ prædecessor noster Aurelianus Episcopus Monasterium S. Mariæ intra muros Arelatensis Vrbis constituit, & præcepta viuendi sanciuit, IOANNES gratia Domini ac Dei nostri Iesu Christi Episcopus.

QVM pleniſſimè series Regulæ vobis conſtitutæ victus & veſtitus qualitatem & quantitatem veſtræ ſanctitatis contineat, nihilque indignum in ea, quod ad emendationem formulæ eius pertineat, inueniatur: tamen pro caritate & cura eiuſdem, quam Dominus Eccleſiæ ſuæ commendauit, admonemus, vt cum quanta poſſumus induſtria vigilemus, ne aliquam occaſionem antiquo hoſti ſubripiendi ſanctum grẽgem relinquamus; nobiſque futuro iudicio cenſura pro torporis negligentia iuſtiſſimè inferatur; aliqua veſtræ ſanctitati addicimus, per quæ, vt nobis videtur, liberis greſſibus, nulliſque præpedientibus occaſionibus iter cœleſtis Hieruſalem, Chriſto Domino præuiante, incedere valeatis. Præcipimus itaque, poſtulantes ſanctam caritatem veſtram, vt in ipſis temporibus, quibus ieiunandi & reficiendi vobis ſtatuta præcepta ſunt, nulla ſit vobis cum viris aut mulieribus religioſis aut laïcis, quamuis quibuſlibet propinquis aut extraneis, potandi licentia. Sed & tantum ipſis, quibus præfati ſumus, pro caritatis officio, ſicut concedet veſtram ſanctitatem, pociolos offerre prẽcipimus. Vos tamen in eorum præſentia in omnibus abſtinete: ne ſi licentius cum eis indulta occaſione potatæ fueritis, in reſolutione potandi aut cor veſtrum contraria cogitatio ſubripiat, aut iocus indecens per oculos & aures, & verba aut cachinnos prorumpat. Sed ſicut diximus ab huiuſmodi licentia in omnibus abſtinentes, & per gradus ſingulos Regulæ conſtitutæ ambulantes, vitæ præſentis curſum feliciter gradiamini, & vitæ æternæ manſiones peſmiſsione Domini noſtri Ieſu Chriſti ingredi feſtinetis. Quod ipſe præſtare dignetur, qui cum Patre & Spiritu

Digitized by Google

ſancto vnus Deus permanet à ſæculis, per ſæcula, in ſæcula ſæculorum.

Explicit.

S. DONATI VESONTIENSIS EPISCOPI REGVLA AD VIRGINES.

DE S. DONATO VESONTIENSI EIVSQVE Regula veterum teſtimonia.

TABVLÆ & Martyrologia Eccleſiæ Veſont. apud Chiffletium, Ferrarium & Sauſſeium die VII. Idus Auguſti.

Veſontione depoſitio S. DONATI Epiſcopi.

IONAS Monachus in vita S. Columbani, cap. XIII. Tomo III. oper. Venerab. BEDÆ.

Erat tunc temporis Dux quidam, nomine Vvaldelenus, qui gentes quæ inter Alpium ſepta & Iurani ſaltus arua incolunt, regebat: huic ſoboles nulla erat. Hic cum coniuge ſua Flauia nomine, & genere & prudentia nobili, ad B. Columbanum ex Veſontionenſi oppido pergit, precantes ſimul vt pro eis Dominum deprecaretur. Quibus vir ſanctus. Si, inquit, voti veſtri eſt, vt largitoris donum eius nomini conſecretis, mihique ex lauacro ſuſcipiendum tradatis, pro vobis Domini clementiam implorabo, vt non ſolum eum quem Domino voueatis, habeatis; verum quanta volueritis poſt pignora ſuſcipiatis. Mox: *Flauia editum puerum ad virum Dei defert: quem vir Sanctus ſuis manibus receptum ſacrauit, ſacroque lauacro ablutum ipſe ſuſcepit, DONATVMque nomen imponit, matrique ad nutriendum reddit: qui poſt alitus in eodem Monaſterio ſapientia imbutus, Veſontionenſis Pontifex eſt præfectus, nunc vſque ſupereſt eandem cathedram regens. Qui poſt in amore B. Columbani, ex ipſius Regula Monaſterium conſtruxit, quod Palatium nuncupant.* Et paulo poſt. *Poſt iſta munera mater ipſorum Flauia, poſt mariti obitum Monaſterium puellarum conſtruxit in ſupradicta vrbe Veſontionis, & omni munimine roborans, multarum puellarum concionem adunauit. Tanta autem in eis veri Dei gratia flagrauit, vt omnia phaleramenta præſentis vitæ contemnentes, ad omnipotentis Dei cultum anhelarent.*

Digitized by Google

MEMBRANÆ antiquæ Vesontinæ apud Ioan. Iac. Chiffletium, lib. II. Antiq. Vesont. cap. XXV.

Apicem tantæ dignitatis (Episcopalis) adeptus nullo modo est à suo proposito alteratus; sed idem permanens ipse omnibus proficere cupiens in Christo, non desistebat à cœpto officio. Inter Canonicos denique commorans Monachali schema indutus, sic erat inter illos, quasi Monachus vnus, Canonici implens officium, Monachi non amittens propositum. Et mox: *Præterea Monasterium infra vrbis mœnia condidit, & in honore B. Pauli Apostoli sacrauit, possessionibus ditauit, priuilegio muniuit: atque inibi fideles viros sub B. Benedicti, & B. Columbani Luxouiensi Regula victuros instituit. Suo denique tempore, matre eius Flauia cooperante, ex propria hereditate aliud in eadem Vrbe nobile sanctarum monialium in honore Beatæ Mariæ est ædificatum Cœnobium: in quo requiescit eadem Flauia in pace, & Sirudis eius filia, virgo sacratissima, eiusque loci Abbatissa.*

S. BENEDICTVS Anianæ Abbas in Concordia Regularum passim citat hanc Regulam à Donato collectam.

INCIPIT PROLOGVS

REGVLÆ A DONATO COLLECTÆ.

Sanctis, & à me plurimum venerandis Christi virginibus Gauthstrudæ, omnique suæ Congregationi in Cœnobio à famula Dei Flauia constituto, DONATVS *omnium extremus famulorum famularumque Dei seruulus, Salutem.*

QVamquam vos iuxta normam Regulæ, vasa Christi preciosissima, egregiè nouerim quotidiè vitam ducere; attamen qualiter magis excellere debeatis sagaci vultis semper intentione perquirere. Quam ob causam sæpius mihi iniungitis, vt explorata S. Cæsarij Arelatensis Episcopi Regula, quæ specialius Christi virginibus dedicata est, vna cum beatissimorum Benedicti quoque & Columbani Abbatum vt puta quibusdam, vt ita dixerim, collectis in vnum flosculis ad instar Encheridion excerpere vobis, vel coaceruare deberem; & quæ specialius femineo sexui custodienda competerent, promulgarem: dicentes, quod Regulæ prædictorum Patrum vobis minimè conuenirent, cum easdem viris potius, & nequaquam feminis edidissent. Et licet sanctus Cæsarius

Digitized by Google

propriè Christi, vt estis, virginibus Regulam dedicasset, vobis tamen ob immutationem loci in nonnullis conditionibus minimè conueniret. Ad hæc ego implenda diu multumque renisus sum voluntati vestræ, non vt peruicaciter durus, sed mea conscius impossibilitate retentus, dum multorum in hac re minus necessitatem rei, atque opportunitatem loci intelligentium iudicium pertimesco: ne me temerè reprehendant, cur de tantorum Patrum institutis audeam quidpiam excerpere, vel mutare. At contra deuotionem compellor, dum inhianter salutem vestrarum cupio animarum. Sed taciturnitatem meam, immo tacendi perseuerantiam, sedulæ tandem vestræ rupere preces; quibus quantum paruitatis meæ ignauia valet, parere omni ambitione festino: sed timeo ne non tam efficaciter, quam libenter. Et rursus in ancipiti ambiguitate constringor, dum me imparem ad indaganda præfatorum Patrum monita fore censeo, & quotidiano strepitu secularium inquietor. Germano tamen affectu, quia caritas omnia superat, in quantum pro assidua corporali infirmitate diuina pietas possibilitatem dedit, & sensus obtusi caligo permisit, quod bonis vestris desiderijs placuit, cunctoque sancto vel vestro Collegio intra septa istius Monasterij adunata suggestio flagitauit, ea quæ vobis expediunt. & loci opportunitas, vel corporis possibilitas præstat, & à norma recti dogmatis non discordant, elegi pauca è plurimis: quemadmodum regulariter rectum Christi tramitem, tam vos, quàm cæteræ vobis succedentes, Christo opitulante, tenere valeatis. Hæc vero schedula, quæ vobis flagitantibus breuiter succinctéque collecta est, omnes conditiones Monasterij, causasque Regulæ singillatim determinat, & dispensat: & ita per titulos luculentius deflorata est, vt quælibet sit necessitas requirendi prius in capitulis cernatur, & facilè iuxta ea designata in capitulo suo reperiatur. Quæ capitula vilitatis meæ Apologeticam subsequuntur. Qua de re vos sanctas animas, mentesque Deo deditas coram omnipotenti Deo spirituali affectu obsecrate compellor, vt hæc eadem vestræ petitioni statuta, absque vlla dumtaxat refragatione, & indesinenti studio, menteque sagaci, tempore perpetuo conseruare studeatis: & iuniores, vel etiam negligentes, iuxta tenorem ipsius Regulæ coërceatis, & eam sæpius coram omni Congregatione legatis: vt nulla se de ignorantia excusare possit. Iuniores corrigite: anus obsecrate: Prepositæ vestræ in omnibus obedite; negligentias vestras indesinenter eis aperite: altera alterius onera portate: inuicem vos omnes puro & casto amore diligite; vt veniente sponso vestro, Domino Iesu Christo, plenis oleo ac relucentibus lampadibus occurratis: tripudianteque dicatis singulæ: *Inueni quem quæsiuit anima mea.* Hoc ergo ego omnium vltimus specialius almitati vestræ humili & subnixa prece deposco: vt pro me, qui petitioni vestræ obtemperans hęc per cola vel commata temperaui, tam in diurnis, quam in nocturnis officiis, dum in hoc luteo corpusculo dego, creberrimas fundatis preces, & postquam Domino iubente migrauero, sacras per me hostias offerri Domino faciatis: quatenus cum vobis in choro sacrarum ac sapientium Virginum, virginitatis

Cant. 3.

Digitized by Google

ginitatis palma, beatitudoque tribuetur; saltem mihi cunctis onerato peccatis delictorum venia tribuatur.

Explicit Prologus.

INCIPIT REGVLA.

CAP. I. *Qualis debeat esse Abbatissa.*

MATER Monasterij, quæ præesse digna fuerit Congregationi, cogitet semper quale onus susceperit, & cui est redditura rationem villicationis suæ: sciatque sibi oportere prodesse magis, quàm præesse. Oportet ergo eam esse instructam lege diuina; vt sciat vnde proferat noua & vetera: castam, sobriam, misericordem; & sæpius superexaltet misericordiam iudicio, vt idem ipsa consequatur. Odio habeat vitia, diligat sorores. In ipsa autem correctione prudenter agat, & ne quid nimis: ne dum cupit eradere æruginem, frangat vas: suamque fragilitatem semper suspecta sit: memineritque calamum quassatum non conterendum. In quibus, non dicimus vt permittat nutriri vitia, sed prudenter, & cum caritate ea amputet, vt viderit cuique expedire, sicut iam diximus: & studeat plus amari, quam timeri. Non sit turbulenta & anxia, non sit nimia & obstinata: non sit zelotypa, & nimis suspiciosa, quia nunquam requiescet. In ipsis imperiis suis sit prouida & considerata: & siue secundum Deum, siue secundum seculum sit, opera quæ iniungit, discernat & temperet. Omnia verò quæ docuerit esse contraria, in suis factis indicet non agenda: ne aliis prædicans ipsa reproba inueniatur: ne quando illi dicat Deus peccanti: *Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Tu vero odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos post te:* Non ab ea persona discernatur in Monasterio: non vna plus ametur quam altera: nisi quam in bonis actibus, aut obedientia inuenerit meliorem. Non præponatur ingenua ex seruitio conuertenti; nisi alia rationabilis causa existat. Quia iuxta Apostoli dictum; *siue seruus, siue liber, omnes in Christo vnum sumus:* & sub vno Domino æqualem seruitutis militiam baiulamus: & *non est apud Deum personarum acceptio.* Sic autem omnia secundum Deum temperet ac discernat, qualiter in die iudicij de credito talento mercedem accipiat; & vt præsentem Regulam in omnibus conseruet: vt dum bene ministrauerit, audiat à Domino quod seruus bonus audire meruit: *Euge serue bone & fidelis, intra in gaudium Domini tui.*

Psal. 49.

1. Cor. 12.

Rom. 11.

Matt. 25.

CAP. II. *De adhibendis ad consilium sororibus.*

QVoties aliqua præcipua agenda sunt in Monasterio, conuocet Abbatissa omnem Congregationem: & dicat ipsa vnde agitur: & audiens consilium sororum tractet apud se, & quod vtilius iudicauerit faciat.

Digitized by Google

Ideo autem omnes ad consilium vocari diximus, quia sæpè iuniori Dominus reuelat quod melius est. Sic autem dent sorores consilium cum omni humilitatis subiectione, & non præsumant procaciter defendere quod eis visum fuerit; sed magis in Abbatissæ pendeat arbitrio: vt quod salubrius esse iudicauerit, ei cunctæ obediant. In omnibus igitur omnes Magistram sequantur Regulam, neque ab ea temerè declinetur à quaquam. Nulla in Monasterio proprij sequatur cordis voluntatem. Non præsumat quæquam cum Abbatissa sua proteruè contendere. Quod si præsumpserit, regulari disciplinæ subiaceat: id est, in cella retrudatur, donec pœnitendo humilietur. Ipsa tamen Abbatissa cum timore Dei & obseruatione Regulæ omnia faciat: sciens se procul dubio de omnibus iudiciis suis æquissimo iudici Deo rationem reddituram. Si qua vero minora sunt agenda in Monasterio vtilitatibus, seniorum tantum vtatur consilio: sicut scriptum est: *Omnia fac cum consilio, & post factum non pœnitebris.*

Cap. III. *Quæ sunt instrumenta bonorum operum.*

IN primis Dominum Deum tuum dilige ex toto corde, tota anima, tota virtute: deinde proximum tanquam teipsum. Deinde non occidere, non adulterare, non facere furtum, non concupiscere: non falsum testimonium dicere, honorare omnes homines: & quod sibi quisque facere non vult, alij non faciat; abnegare semetipsum sibi, vt sequatur Christum; corpus castigare: delicias non amplecti: ieiunium amare: pauperes recreare, nudos vestire, infirmos visitare, mortuum sepelire. In tribulatione subuenire, dolentem consolari: à seculi actibus se facere alienum, nihil amori Christi præponere. Iram non perficere, iracundiæ tempus non reseruare: dolum in corde non tenere, pacem falsam non dare, caritatem non derelinquere: non iurare, ne forte periuret: veritatem ex corde, & ore proferre, malum pro malo non reddere: iniuriam non facere, sed & factas patienter sufferre. Inimicos diligere: maledicentes sibi non remaledicere, sed magis benedicere: persecutionem pro iustitia sustinere. Non esse superbum, non vinolentum, non multum edacem, non somnolentum, non pigrum, non murmurosum, non detractorem; spem suam Deo committat; bonum aliquid in se cum viderit, Deo applicet, non sibi: malum vero semper à se factum sciat, & sibi deputet; diem iudicij timere, gehennam expauescere, vitam æternam omni concupiscentia spirituali desiderare: mortem quotidie ante oculos suspectam habere: actus vitæ suæ omni hora custodire: in omni loco Deum se respicere pro certo scire, cogitationes malas cordi suo aduenientes mox ad Christum allidere, & seniori spirituali patefacere. Os suum à malo, vel prauo eloquio custodire: multum loqui non amare: verba vana, aut risui apta non loqui: risum multum, aut excussum non amare. Lectiones sanctas libenter audire: orationi frequenter incumbere: mala sua præterita cum lacrimis, vel gemitu quotidie in oratione Deo confiteri: de ipsis malis de cætero emendare. Desideria carnis non perficere: voluntatem propriam odisse; præceptis Abbatissæ in omnibus obedire, etiamsi ipsa aliter,

Digitized by Google

quod abſit, agat : memor illud Dominicum præceptum ; *Quæ dicunt, facite ; quæ autem faciunt, facere nolite.* Non velle dici ſanctum, antequam ſit : ſed prius eſſe quod verius dicatur : præcepta Dei factis quotidie adimplere : caſtitatem amare : nullum odire : zelum & inuidiam non habere : contentionem non amare : elationem fugere : & ſeniores venerari : iuniores diligere in Chriſti amore, pro inimicis orare : cum diſcordante ante ſolis occaſum in pacem redire : & de Dei miſericordia nunquam deſperare. Ecce hæc ſunt inſtrumenta artis ſpiritualis, quæ cum fuerint à nobis die noctuque inceſſabiliter adimpleta, & in die iudicij reconſignata, illa merces nobis à Domino recompenſabitur, quam ipſe promiſit, quod *oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparauit his qui diligunt eum.* Officina vero vbi hæc omnia diligenter operemur, clauſtra ſunt Monaſterij, & ſtabilitas in Congregatione. Matt. 23. 1. Cor. 2.

CAP. IV. *Qualis eſſe debeat Abbatiſſa.*

QVanta beneuolentia diligatis Matrem quæ omnium veſtrum curam gerit : & Præpoſitæ ſine murmuratione obediatur ; ne in illis caritas contriſtetur. Ipſæ vero vobis quæ præſunt, cum caritate & vera pietate diſcretionem & Regulam ſtudeant cuſtodire. Corripiant inquietas, puſillanimes conſolentur, ſuſtineant infirmas : ſemper cogitantes Deo ſe pro vobis reddituras rationem. Vnde & vos magis ſanctè obediendo, non veſtrum, ſed etiam ipſarum miſeremini : quæ inter vos quantum in ordinatione ſuperiores videntur, tantum in periculo maiore verſantur. Pro qua re non ſolum Matri, ſed etiam Præpoſitæ, Primiceriæ, vel Formariæ cum reuerentia humiliter obedite.

CAP. V. *De Præpoſita Monaſterij.*

PRæpoſita Monaſterij eligatur à matre ſpirituali de Congregatione cum conſilio ſeniorum ſuarum, ſancta, ſapiens, timens Deum, humilitatemque ſuper omnia habens : & in religionis amore deuota, & Regulæ obſeruatione ſit cognita. Quæ Præpoſita ea agat cum reuerentia, quæ etiam à Matre ſpirituali iniuncta fuerint ; nihil contra ipſius voluntatem aut ordinationem faciat ; quia quantum prælata eſt cæteris ſororibus, tanto magis eam oportet ſolicitè obſeruare in omnibus præcepta Regulæ. Quæ Præpoſita, ſi in aliquo reperta fuerit vitio, aut elatione fuerit decepta ſuperbiæ, aut contemptrix ſanctæ Regulæ comprobata, admoneatur verbis vſque ter : ſi non emendauerit, adhibeatur ei correctio diſciplinæ regularis : quæ ſi neque ſic correxerit, tunc deijciatur de ordine Præpoſituræ, & alia quæ digna eſt, in loco eius ſubrogetur. Quod ſi & poſt hæc in Congregatione quieta & obediens non fuerit, etiam de Monaſterio expellatur : aut in cella ob pœnitentiam condignam retrudatur.

CAP. VI. *Vt quæ ad conuerſionem venerit non ſtatim recipiatur.*

HÆc igitur imprimis veſtro ſancto Cœnobio conſeruanda eſt norma, vt quæcumque Deo inſpirante conuerti voluerit, non ei liceat ſtatim habitum religionis aſſumere, niſi antea in multis experimentis fuerit voluntas illius approbata : ſicut ait Apoſtolus : *Probate ſpiritus, ſi ex Deo* 1. Ioan. 4.

Digitized by Google

1. Thess. 5. *sunt*: & alibi: *Omnia probate; quod bonum est tenete.* Ergo si perseuerauerit pulsans, & illatas sibi iniurias & difficultates visa fuerit patienter portare, & persistere petitioni suæ, annuatur ei ingressus: & sit in cella vbi meditetur, & manducet, & dormiat. Et senior ei talis deputetur, quæ ei Regulam sæpius legat, & curiosè intendat & sollicita sit, si reuera Deum quærit, si prompta est ad opus Dei, ad obedientiam, ad opprobria sustinenda. Prædicentur ei omnia dura & aspera, per quæ itur ad Deum: & si promiserit de stabilitate sua perseuerantiam, tunc demum post anni circulum in Cœnobium ingrediatur, & obedientia ac stabilitate promissa in Congregatione societur. Et si potest fieri, aut nusquam, aut difficilè in Monasterio infantula paruula, nisi ab annis sex aut septem, quæ iam & literas discere, & obedientiæ obtemperare possit, suscipiatur.

CAP. VII. *De his quæ relictis maritis ad Monasterium veniunt qualiter recipiuntur.*

QVæ autem viduæ, aut maritis relictis, aut mutatis vestibus ad Monasterium veniunt, non excipiantur, nisi antea de facultatiola sua cui voluerint chartas, aut donationes, aut venditiones faciant: ita vt nihil suæ potestati, quod peculiariter aut ordinare aut possidere videantur, re-
Matt. 19. seruent: propter illud Domini præceptum: *Si vis perfectus esse, vade,*
Luc. 14. *vende omnia quæ habes*: Et, *Si quis non reliquerit omnia, & secutus me fuerit, non potest meus esse discipulus.* Illæ verò, quæ adhuc viuis parentibus substantiam suam in potestate habere non possunt, aut adhuc minoris ætatis sunt, chartas tunc facere compellantur, quando res parentum in potestate habere potuerint, aut ad legitimam ætatem peruenerint. Ideo hoc sanctis animabus vestris præcipimus, timentes exemplum Ana-
Act. 4. niæ & Saphiræ, qui cum totum se dixissent Apostolis obtulisse, partem obtulerunt, partem sibi infideliter reseruauerunt; quod scilicet nec decet, nec licet, nec expedit. Ancillam propriam nulli, nec Abbatissæ, liceat in suo seruitio habere: sed si opus habuerit, Abbatissa iubente, de iuniоribus in solatio suo accipiat.

CAP. VIII. *Vt nulli liceat rem propriam possidere.*

HOc præcipuè vitium radicitus amputandum est de Monasterio; vt nulla præsumat aliquid proprium habere, nec quicquam dare aut accipere, vel tenere, sine iussione matris, nullam omnino rem, neque tabulas, neque graphium, sed nihil omnino: quippe quibus nec corpora sua, nec voluntates licet habere in propria voluntate: omnia verò necessaria à matre Monasterij sperare. Nec quicquam liceat habere, quod ipsa non dederit, aut permiserit. Omniaque omnibus sint communia:
Act. 4. vt scriptum est: *Et erant illis omnia communia.* Nec quæque suum aliquid esse dicat, aut vindicare præsumat. Quod si quæ hoc nequissimo vitio deprehensa fuerit delectari, tribus suppositionibus pœniteat.

CAP. IX. *Vt nemo peculiare opus sine iussione faciat.*

NEmo sane cuiuslibet operis vel artificij pro suo libito quicquam sine iussione eligat faciendum: sed quod faciunt in commune faciant, tam

Digitized by Google

ſancto ſtudio, & tam feruente alacritate quaſi ſibi ipſis fecerint; & quod faciunt matri præſentent, & illa cui opus fuerit diſpenſet. Quæ autem contumax extiterit, hoc quod fecit priuetur, & centum percuſſionibus pœniteat. Quæ aliquid habebant in ſæculo, quando ingrediuntur Monaſterium, humiliter illud offerant matri, communibus vſibus profuturum. Quæ autem non habuerunt, non ea quærant in Monaſterio, quæ nec foris habere potuerunt.

CAP. X. *Vt nulla deſpiciat ſororem ſuam.*

ILlæ verò quæ aliquid habere videbantur in ſæculo, non faſtidiant neque deſpiciant ſorores ſuas, quæ ad illam ſanctam ſocietatem ex paupertate venerunt: nec de ſuis diuitiis ſuperbiant, quod eas Monaſterio obtulerunt, quod eis in ſæculo fruerentur. Qui prodeſt diſpergere, & dando pauperibus pauperem fieri, ſi miſera anima diabolica infletur ſuperbia? Omnes ergo vnanimiter & concorditer viuite, & honorate in vobis inuicem Deum, cuius templum eſſe meruiſtis. Quæ autem in hoc iactantiæ crimine, quod diximus, inuenta fuerit, ſuppoſitionem cum ſilentio faciat.

CAP. XI. *Vt nulli liceat ſemotam habere manſionem.*

NVlli liceat ſemotam eligere manſionem, nec habebit cubiculum, armariolum, aut aliquid huiuſmodi, quod peculiarius cum claui claudi poſſit: ſed omnes diuiſis lectulis in vna maneant domo. Quæ verò aliter agere, aut habere præſumpſerit, ſuppoſitionem ſuſtineat. Quæ autem ſenes ſunt, & infirmæ, ita illis conuenit obtemperare, & ordinare, vt non ſingulæ ſingulas cellas habeant, ſed in vna recipiantur omnes, vbi & maneant, & ſtudium habeant. Nunquam ibi, ſicut & in reliqua congregatione, altiore voce loquantur, vt extra modum à foris audiantur: quod ſi fecerint, ſuppoſitionem ſilentij, aut quinquaginta percuſſiones accipiant.

CAP. XII. *Qualiter ſenes aut infirmæ gubernandæ ſint.*

ILlud ante omnia ſancta Mater, & venerabilis quæcunque fuerit Præpoſita, etiam cuicumque cura committenda eſt infirmarum; Primiceriam etiam, vel Formariam admoneo, & conteſtor, vt vigilantiſſimè conſideretis, & ſi ſunt aliquæ de ſororibus, quæ pro eo quod aut diligentius nutritæ ſunt, aut defectiones forſitan ſtomachi frequentius patiuntur, & ſicut reliquæ abſtinere non poſſunt, aut certè cum grandi labore ieiunant, ſi illæ propter verecundiam petere non præſumunt, vos eis iubeatis à Cellerariis dari, & ipſis vt accipiant ordinetis. Et certiſſimè confidant, quod quidquid diſpenſante aut iubente ſeniore qualibet hora perceperint, in illa repauſatione Chriſtum accipiant. Et ſicut iam ſuperius diximus, infirmarum cura ante omnia & ſuper omnia adhibenda eſt; vt ſicut reuera Chriſto, ita eis ſeruiatur: quia ipſe dixit: *Infirmus fui, & viſitaſtis me*; Matt. 25. Et, *quod feciſtis vni de his minimis fratribus meis, mihi feciſtis.* Sed ipſæ infirmæ ſorores conſiderent in timore Dei ſibi ſeruiri, & non ſuperfluitate ſua contriſtent ſorores ſuas ſeruientes ſibi: quæ tamen patienter

Digitized by Google

portandæ sunt; quia de talibus copiosior merces acquiritur. Ergo cura maxima sit Matri, ne aliqua negligentia patiantur. Quibus infirmis sit cella per se deputata: & quæ eis obsequium impendat, timens Deum ac solicita sit. Balnearum vsus infirmis quoties expedit offeratur, sanis autem, & maximè iuuenibus, tardius concedatur. Carnes verò à nulla vnquam in cibo manducentur: si fortè aliqua in desperata infirmitate fuerit, iubente & prouidente Abbatissa accipiat. Cum verò vires pristinas reparauerit, ad feliciorem redeat abstinentiæ consuetudinem. Et si hæc necessitas infirmarum exegerit, & Matri Monasterij iustum visum fuerit, cellariolum & coquinam suam infirmæ in commune habeant.

CAP. XIII. *Qualiter ad officium diuinum curratur.*

AD horam diuini officij, mox vt auditum fuerit signum, relictis omnibus quælibet fuerint in manibus, summa cum festinatione curratur; cum grauitate tamen, vt non scurrilitas inueniat fomitem. Nihil tamen operi Dei præponatur. Quæ verò nocturnis vigiliis ad Gloriam primi non occurrerit psalmi, non stet in ordine suo in choro, sed vltima omnium stet, aut in loco quem talibus negligentibus seorsum constituerit Senior: vt videatur ab ipsa, vel ab omnibus, vsque dum completo opere Dei publica satisfactione pœniteat. Ea verò, quam superius diximus, horis diurnis obseruatio conseruetur.

CAP. XIV. *De his quæ ad opus Dei vel ad mensam tardè occurrerint.*

QVæ signo tacto tardius ad opus Dei vel ad opera venerit, increpationi, vt dignum est, subiacebit: quæ si secundò aut tertiò admonita emendare noluerit, regulari subiaceat disciplinæ. Similiter quæ ad mensam ad primum capitulum orationis non fuerit, & occupata in aliquo per iussionem non fuerit, non permittatur ad mensam communis participationis sedere; sed sequestrata à consortio omnium reficiatur sola, sublata ei portione sua de vino. Eadem verò patiatur, quæ non fuerit præsens ad illum versum qui post cibum dicitur.

CAP. XV. *De significanda hora operis Dei.*

NVncianda hora operis Dei die noctuque sit cura Abbatissæ: aut ipsa nunciare debet, aut alicui solicitæ sorori iniungat hanc curam, vt omnia horis competentibus compleantur. Psalmos vel Antiphonas post Abbatissam ordine suo quibus iussum fuerit imponant; cantare autem & legere non præsumat, nisi quæ potest ipsum officium implere; vt ædificentur audientes: quod cum humilitate, & grauitate, & timore faciat, & cui iusserit Abbatissa.

CAP. XVI. *De Oratorio Monasterij.*

ORatorium hoc sit quod dicitur: nec ibi quicquid aliud geratur aut condatur, excepto opere Dei. Omnes cum summo silentio exeant: & agatur reuerentia Dei, vt soror quæ fortè sibi peculiariter vult orare, non præpediatur alterius improbitate. Sed & si altera vult sibi fortè secretius orare, simpliciter intret & oret, non in clamosa voce, sed in lacrymis &

Digitized by Google

intentione cordis. Ergo quæ ſimile opus non facit, non permittatur expleto opere Dei remanere, ſicut dictum eſt, ne alia impedimentum patiatur.

CAP. XVII. *De diſciplina pſallendi in Oratorio.*

VBique credimus diuinam eſſe præſentiam, & oculos Domini contemplantes bonos & malos: maximè tamen hoc ſine aliqua dubitatione credimus, cum ad opus diuinum aſſiſtimus. Ideo ſemper memores ſimus, quod ait Propheta: *Seruite Domino in timore*: & iterum: *pſallite ſapienter*: & , *In conſpectu Angelorum pſallam tibi.* Ergo conſideremus qualiter oporteat in conſpectu diuinitatis & Angelorum eius eſſe, & ſic ſtemus ad pſallendum, vt mens noſtra concordet voci noſtræ. Dum in oratorio pſallitur: fabulare omnino non liceat. Cum verò pſalmis & hymnis vacatis Deo, id verſetur in corde quod præfertur in voce, & quæ ſubriſerit in curſu orationum, ſex percuſſionibus; ſi in ſonum eruperit riſus, ſuppoſitionem. Pſal. 2. Pſal. 46. Pſal. 137.

CAP. XVIII. *De reuerentia orationis.*

SI cum hominibus potentibus volumus aliqua ſuggerere, non præſumimus niſi cum humilitate & reuerentia; quanto magis Domino Deo vniuerſorum cum omni humilitate & puritatis deuotione ſupplicandum eſt? Et non in multiloquio, ſed in puritate cordis & compunctione lacrimarum nos exaudiri credamus. Et ideo breuis debet eſſe & pura oratio; niſi fortè ex affectu inſpirationis diuinæ gratiæ protendatur. In conuentu tamen omnino breuietur oratio: & facto ſigno à Priore omnes pariter ſurgant.

CAP. XX. *Qualiter ſilentio ſtudere debeant ſorores.*

OMni tempore omnique loco ſilentio ſtudere debent ancillæ Chriſti, maximè tamen nocturnis horis. Et ideo exeuntes à completoriis nulla ſit licentia denuo loqui cuiquam aliquid, vſque mane poſt ſecundam celebratam in conuentu: quod in loco veniam petentes, ac ſingulæ confeſſionem dantes pro cogitationibus carnalibus atque turpibus: vel nocturnis viſionibus, demum pariter orantes dicant: *Fiat Domine miſericordia tua ſuper nos, quemadmodum ſperauimus in te.* Sic quoque viciſſim dicant ad ſeniorem: da commeatum veſtimentum mutare, & quod opus fuerit fieri. Pſal. 32.

CAP. XX. *Quando vacent lectioni.*

A Secunda hora vſque ad tertiam, ſi aliqua neceſsitas vt operentur non fuerit, vacent lectioni: reliquo verò ſpatio diei faciant opera ſua, & non ſe fabulis occupent, propter illud Apoſtoli: *Cum ſilentio operantes*; & illud: *In multiloquio non effugies peccatum.* Et ideo hoc vobis omnino loquendum eſt, quod ad ædificationem vel vtilitatem animæ pertinet: cum autem neceſsitas operis exegerit, tunc loquantur. Reliquis verò in vnum operantibus vna de ſenioribus legat: de reliquo meditatio verbi Dei de corde non ceſſet. Si autem, vt diximus, aliqua compellit neceſsitas, vt infra hunc terminum operari debeat, in arbitrio ſit Matris, qualiter 2. Theſ. 3. Prou. 10.

Digitized by Google

absque murmure fiat. Omnia quæcunque opera facitis, quando lectio non legitur, de diuinis scripturis semper aliquid ruminate. Nemo cum murmuratione aliquid faciat, ne simili murmuratorum iudicio pereat; secundùm illud Apostoli: *Omnia facite sine murmurationibus.* Humiles
Phil. 2. semper inuicem sitis, non solum senioribus, sed & coæqualibus & iunioribus, ne Deus superbis resistat: ne inflatæ per viam angustam transire non possint. Quicquid vobis à senioribus fuerit imperatum, sic accipite tamquam si de cælo sit ore Dei prolatum. Nihil reprehendas, nihil despicias, in nullo penitus non murmurare præsumas: quia in Monasterio seruire venisti, non imperare: obedire potius, quam iubere. Totum sanctum, totum iustum, totum vtile iudica, quicquid aut tibi, aut aliis videris imperari.

CAP. XXI. *Si omnes æqualiter debent necessaria accipere.*

Act. 4. SCriptum est: *diuidebatur singulis prout cuique opus erat:* vbi non dicimus, vt personarum, quod absit, acceptio sit, sed infirmarum consideratio: vt quæ minus indiget, agat Deo gratias & non contristetur: quæ verò plus indiget, humilietur pro infirmitate, non extollatur pro misericordia; & ita omnia membra erunt in pace. Ante omnia ne murmurationis malum pro qualicumque caussa in aliquo qualicumque verbo vel significatione appareat: quod si deprehensa quæ fuerit, districtiori disciplinæ subdatur.

CAP. XXII. *Qualis debet esse ancilla* Dei *dum castigatur.*

QVæ pro qualibet culpa ammonetur, castigatur, corripitur, arguenti respondere non præsumat: quod si fecerit, regulari subiaceat disciplinæ. Quæ aliquid ex his quæ iubentur implere noluerit, à communione orationis, vel à mensa, secundum qualitatem culpæ, sequestrabitur.

CAP. XXIII. *Qualiter ad confessionem omnibus diebus veniant.*

INter cæteras Regulæ obseruantias hoc magis super omnia tam iuniores quam etiam seniores monemus sorores, vt assiduè & indesinenti studio tam de cogitatu, quam etiam de verbo inutili, vel opere, seu aliqua commotione animi, confessio omnibus diebus, omnibus horis, omnibusque momentis semper donetur; & matri spirituali nihil occultetur, quia statutum est hoc à sanctis Patribus, vt detur confessio ante mensam, siue ante lectulorum introitum, aut quandocunque fuerit facile, quia confessio pœnitentiæ de morte liberat. Ergo nec ipsa parua à confes-
Eccles. 1. sione sunt negligenda cogitata, quia scriptum est: *qui parua negligit, paulatim defluit.*

CAP. XXIV. De *his quæ ad lectum suum aliquid occultare præsumpserint.*

QVæ soror ad lectulum suum, quæ ad manducandum, vel ad bibendum pertinent, præsumpserit occultare, publicè coram omnibus arguatur:

Digitized by Google

arguatur: & tunc demum palam cunctis præsentibus obiurgata suppositionem sustinere cogatur.

CAP. XXV. *De his quæ non custodierint benedictionem ad mensam, & cætera similia.*

SI comederit vel biberit non petens benedictionem, & non respondens, Amen, sex percussionibus: & quæ non signauerit cochlear quo lambit, sex: & quæ locuta fuerit comedens, non in necessitate alterius sororis, sex: vel pertuderit cultello mensam, sex. & si dixerit suum proprium aliquid, sex percussionibus emendet.

CAP. XXVI. *De his quæ in coquina aliquid effuderint.*

QVæcumque de sororibus cui solicitudo coquinandi vel ministrandi commissa est, quantulum quid effuderit, oratione in Ecclesia post expletum cursum, ita vt sorores pro ea orent, emendare statuitur. Similiter pœniteat quæ humiliationem in synaxi, id est, in cursu oblita fuerit, hæc est humiliatio in Ecclesia post finem vniuscuiusque psalmi. Simili modo quæ perdiderit micas, oratione in Ecclesia emendari cogatur. Ita tamen hæc parua pœnitentia iudicetur, si paruum quid effuderit; quod si ex negligentia, vel obliuione, seu transgressione securitatis, tam in liquidis quam in aridis amplius solito perdiderit, longa venia in Ecclesia, dum duodecim psalmos ad duodecimam canunt, prostrata nullum membrum mouens pœniteat, & quæ non custodierit ordinem ad sacrificium, sex percussionibus emendetur.

CAP. XXVII. *De his quæ sine oratione egrediuntur domo.*

QVæ egrediens domum ad orationem poscendam non se humiliauerit, & post acceptam non se signauerit, & crucem non adierit, duodecim percussionibus; & quæ orationem ante opus aut post oblita fuerit, duodecim percussionibus: aut quæ regrediens domum, orationem petens non se curuauerit intra domum, duodecim percussionibus emendetur: vel quæ facit cursus non necessarios, duodecim percussionibus emendetur.

CAP. XXVIII. *Quæ profert fabulas otiosas ad aliam, & quæ se excusauerit, & dicit consilium contra consilium.*

FAbulas otiosas proferens ad alteram, & statim semetipsam reprehendens, venia tantum sufficit: si autem non se reprehenderit, tractantes eas suppositione silentij aut quinquaginta percussionibus pœniteant: excusationem proferens cum simplicitate, quando in aliquo discutitur, & non dicit statim veniam petens, mea culpa, pœnitet me: consilium contra consilium cum simplicitate promens, quinquaginta percussionibus pœniteat.

CAP. XXIX. *De his quæ reprehendunt aliarum opera & cætera similia.*

REprehendens aliarum sororum opera aut detractans: proferens correctionem contra correctionem, hoc est castigans castigantem se; tribus suppositionibus pœniteat. Quæ soror abscondit aliquod crimen

Digitized by Google

in ſorore ſua vſque dum corrigatur de alio vitio vel de ipſo, & tunc prius profert illud aduerſum ſororem ſuam, tribus ſuppoſitionibus: vel quæ detrahit alicui ſorori, aut audit detrahentem non corrigens eam, tribus ſuppoſitionibus: & quæ aliquid cum contradictione aut triſtitia promit, ſimili modo tribus ſuppoſitionibus pœniteat. Quæ aliquid reprehendens Præpoſitæ non vult indicare, vſque dum matri ſeniori indicet, ſimiliter pœniteat. Quæ ſoror vituperat alicui ſorori obſequium dandum, murmurat & dicit, non faciam niſi dicat ſenior aut ſecunda, ſimiliter tribus ſuppoſitionibus. Quæ conſanguineam ſuam docet aliquam decentem artem, & aliud quodlibet à ſeniore fuerit impoſitum, dixerit, melius vt lectionem diſcat, tribus ſuppoſitionibus pœniteat.

CAP. XXX. *De his quæ cum Præpoſita ſua ſuperbe contendunt.*

QVæ ad Præpoſitam ſuam audet dicere; non tu iudicabis cauſſam meam, ſed noſtra ſenior aut cæteræ ſorores, quadraginta diebus pœniteat: niſi ipſa humiliter dicat, pœnitet me quod dixi.

CAP. XXXI. *De his quæ non poſtulant veniam correctæ & cætera ſimilia.*

QVæ non poſtulat veniam correcta, ſuppoſitione: quæ viſitauerit alias in cellis earum ſine interrogatione, ſimili modo pœniteat: aut in coquinam poſt nonam ierit, ſuppoſitione: aut extra vallum, id eſt extra ſepta Monaſterij ſine interrogatione ierit, ſuppoſitione pœniteat.

CAP. XXXII. *Vt nulla alterius teneat manum, nec iuuenculæ ſe inuicem appellent.*

PRohibetur ne pro dilectione aliqua vlla alterius teneat manum, ſiue ſteterit, ſiue ambulauerit, ſiue ſederit. Quod ſi fecerit, duodecim percuſſionibus emendetur. Iuuenculæ, quibus imponitur terminus, vt non ſe appellent inuicem: ſi tranſgreſſæ fuerint, quadraginta percuſſionibus pœniteant.

CAP. XXXIII. *Vt ſedentes ad menſam taceant.*

SEdentes ad menſam taceant, & animo lectioni intendant. Cum autem lectio ceſſauerit, meditatio ſancta de corde non ceſſet. Si verò aliquid opus fuerit, quæ menſæ præeſt ſolicitudinem gerat, & quod eſt neceſſarium nutu magis quam voce petat. Nec ſolæ vobis fauces ſumant cibum, ſed & aures audiant Dei verbum. Nam quæ loqui præſumpſerit; vel viginti vel triginta percuſſiones accipiat. Pœnitentias verò minutas iuxta menſam ſi fecerit Præpoſita menſæ imponat, amplius quam vigintiquinque percuſſiones ſimul non dentur.

CAP. XXXIV. *Qualiter aut quibus temporibus genua flectantur.*

POenitentes ſorores, & indigentes pœnitentia pſalmorum, hoc eſt, quibus neceſſe eſt vt pſalmos adhuc pro viſione nocturna decantent: quia pro illuſione diabolica, ac pro modo viſionis viginti ſex pſalmos in ordine, aliæ quindecim, aliæ duodecim indigentes pœnitentia pſalmos decantare debent: quamuis ergo in nocte Dominica, & tempore Quinquageſimæ genuflectant. In commune autem omnes ſorores omni-

Digitized by Google

bus diebus & noctibus tempore orationum in fine omnium psalmorum genua ad orationem, si non infirmitas corporis offecerit, flectere æquo moderamine debent, sub silentio dicentes: *Deus in adiutorium meum intende; Domine ad adiuuandum me festina.* Quem versiculum postquam in oratione tacitè decantauerint, æqualiter à flexu orationis surgant, excepto diebus Dominicis, & à prima die sancti Paschæ, vsque ad Quinquagesimum diem, in quo moderatè tempore psalmodiæ humiliantes, genua non flectent. Et quando ad communionem altaris accedunt, ter se humilient.

CAP. XXXV. *Vt iurare omnino non liceat.*

IVramentum vel maledictum, velut venenum diaboli fugere & vitare contendat, quod si fecerit, duabus silentij suppositionibus, & centum percussionibus pœniteat.

CAP. XXXVI. *De Quadragesimæ obseruatione.*

LIcet omni tempore vita Monachæ Quadragesimæ debet obseruationem habere, tamen quia paucorum est ista virtus, ideo suademus istis diebus Quadragesimæ omni puritate vitam suam custodire; omnes pariter sordes, & negligentias aliorum temporum his diebus sanctis diluere. Quod tunc dignè fit, si ab omnibus vitiis temperamus; orationi cum fletibus, lectioni, & compunctioni cordis, aut abstinentiæ operam damus. Ergo his diebus augeamus nobis aliquid solito penso seruitutis nostræ orationes peculiares, ciborum & potus abstinentiam: vt vnaquæque super mensuram sibi indictam aliquid propria voluntate cum gaudio sancti Spiritus offerat Deo: id est, subtrahat corpori suo de cibo, de potu, de somno, de loquacitate, de scurrilitate; & cum spirituali desiderio gaudium sanctum Paschæ expectet. Hoc ipsum tamen quod vnaquæque offert, Abbatissæ suæ suggerat, & cura eius faciat oratione & voluntate. Quicquid sine matris spiritualis permissione fit, præsumptioni deputabitur & vanæ gloriæ, non mercedi.

CAP. XXXVII. *Quot sunt gradus humilitatis.*

PRimus humilitatis gradus est, obedientia sine mora. Hæc conuenit his, quæ nihil sibi à Christo carius aliquid existimantes, propter seruitium sanctum quod professæ sunt, seu propter metum gehennæ, vel gloriam vitæ æternæ, mox vt aliquid imperatum à maiore fuerit, ac si diuinitus imperetur, moram pati nesciunt in faciendo, de quibus Dominus dicit: *Obauditu auris obaudiuit mihi.* Psal. 17. Et idem dicit doctoribus: *Qui vos audit, me audit.* Matt. 10. Ergo tales relinquentes statim quæ sua sunt, & voluntatem propriam deserentes, mox exoccupatis manibus, & quod agebant imperfectum relinquentes, vicino obedientes pede, iubentis vocem factis sequuntur, vel vno momento prædictæ senioris iussione etiam contraria sustinere debere. Dicit ex persona sufferentium: *propter te mortificamur tota die,* Psal. 43. *æstimatæ sumus vt oues occisionis*; & securæ de spe retributionis diuinæ, subsequuntur gaudentes, & dicentes: *Sed hæc omnia superamus propter eum, qui* Rom. 8. *dilexit nos,* & eadem alio loco scriptura dicit: *Probasti nos Deus, igne nos* Psal. 65. *examinasti, sicut examinatur argentum: & induxisti nos in laqueum, posuisti*

Digitized by Google

tribulationes in dorso nostro. Et vt ostendat sub Priore debere nos esse; subsequitur dicens: *Imposuisti homines super capita nostra.* Ideo angustam viam arripiunt, vnde Dominus dicit: *Angusta via est, quæ ducit ad vitam.* Matt. 7. Vt non suo arbitrio viuentes, vel desideriis suis & voluptatibus obedientes, sed ambulantes alieno iudicio & imperio, in Cœnobio degentes seniorem sibi præesse desiderant. Sine dubio hæ tales illam Domini imitantur sententiam, quæ dicit: *Non veni facere voluntatem meam, sed eius qui misit me.* Ioan. 5. Sed hæc ipsa obedientia tunc acceptabilis erit Deo, & dulcis hominibus, si quod iubetur non trepidè, non tardè, aut cum murmurio, vel cum responsione nolentis efficiatur: quia obedientia quæ maioribus præbetur, Deo exhibetur, ipse enim dixit: *qui vos audit, me audit.* Matt. 10. Nam si talis non fuerit obedientia, non erit acceptabilis Deo, qui ait; *& qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus.* Luc. 14. Ioan. 12. Et ideo dicit de digno discipulo: *vt vbi ego sum, ibi & minister meus mecum erit.*

CAP. XXXVIII.

SEcundus humilitatis gradus est, propriam quæque non amare voluntatem, & desideria sua non debet implere: sed vocem illam Domini factis imitetur, dicentis: *Non veni facere voluntatem meam, sed eius qui me misit,* Ioan. 6. item dicit scriptura: *Voluntas habet pœnam, & necessitas parit coronam.*

CAP. XXXIX.

TErtius humilitatis gradus est, vt quæque pro Dei amore omni obedientia se subdat maiori: imitans Dominum, de quo dicit Apostolus: *factus obediens vsque ad mortem.* Phil. 2.

CAP. XL.

QVartus humilitatis gradus est, si in ipsa obedientia duris & contrariis rebus, vel etiam quibuslibet irrogatis iniuriis, tacita conscientia pœnitentiam amplectatur; vt sustinens non lassescat vel discedat, dicente sancta scriptura: *Qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit,* Matt. 10. & item; *Confortetur cor tuum, & sustine Dominum.* Psal. 26.

CAP. XLI.

QVintus humilitatis gradus est, si omnes cogitationes malas cordi suo aduenientes, vel mala à se absconsè commissa per humilem confessionem seniori suæ non celauerit: hortans nos de hac re scriptura dicit: *Reuela Domino vitam tuam, & spera in eum.* Psal. 36. Et iterum dicit: *Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia eius.* Psal. 105. Et item Propheta. *Delictum meum cognitum tibi feci, & iniustitias meas non abscondi. Dixi, pronunciabo aduersus me iniustitias meas Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei.* Psal. 31.

CAP. XLII.

SExtus humilitatis gradus est, si omni vilitate vel extremitate contenta sit Monacha, & ad omnia quæ sibi iniunguntur, velut operarium malam se iudicet & indignam: dicens sibi cum Propheta: *Ad ni-* Psal. 72.

Digitized by Google

bilum redacta sum, & nescivi: vt iumentum facta sum apud te, & ego semper tecum.

Cap. XLIII.

SEptimus humilitatis gradus est, si omnibus se inferiorem & viliorem, non solum sua lingua pronunciet, sed ex intimo cordis credat affectu humilians se, & dicat cum Propheta: *Ego autem sum vermis, & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebis. Exaltata sum, & humiliata, & confusa*, & item: *Bonum mihi quia humiliasti me, vt discam mandata tua.* Psal. 21. Psal. 87. Psal. 118.

Cap. XLIV.

OCtauus humilitatis gradus est, si nihil agat Monacha, nisi quod communis Monasterij Regula, vel maiorum cohortantur exempla.

Cap. XLV.

NOnus humilitatis gradus est, vt linguam ad loquendum prohibeat Monacha, & taciturnitatem habens vsque ad interrogationem non loquatur: dicente scriptura, quia *in multiloquio non effugietur peccatum*; & quia *vir linguosus non dirigetur super terram.* Prou. 10. Psal. 139.

Cap. XLVI.

DEcimus humilitatis gradus est, si non sit facilis ac prompta in risu, quia scriptum est. *Stultus in risu exaltat vocem suam.* Eccl. 21.

Cap. XLVII.

VNdecimus humilitatis gradus est, si cum loquitur Monacha, leniter & sine risu, humiliter & cum grauitate vel pauca verba & rationabilia loquatur, & non sit clamosa in voce, sicut scriptum est: *Sapiens verbis innotescit paucis.*

Cap. XLVIII.

DVodecimus humilitatis gradus est, si non solum corde, sed etiam corpore Monacha humilitatem videntibus se semper indicet: id est, in opere, in oratorio, in Monasterio, in horto, in via, vel vbicumque sedens, ambulans, vel stans inclinato sit semper capite, defixis in terra aspectibus, ream se omni hora de peccatis suis existimans, iam se tremendo iudicio Dei repræsentari existimet: dicens sibi in corde semper illud, quod Publicanus ille Euangelicus fixis in terram oculis dixit: *Domine non sum dignus ego peccator leuare oculos meos ad cælum.* Et item cum Propheta: *incuruatus & humiliatus sum vsquequaque.* Ergo his omnibus humilitatis gradibus ascensis Monacha ad caritatem Dei perueniat illam, quæ *perfecta foras mittat timorem*: per quam vniuersa, quæ prius non sine formidine obseruabat, absque vllo labore velut naturaliter ex consuetudine incipiet custodire: non iam timore gehennæ, sed amore Christi, & consuetudine ipsa bona, & dilectione virtutum: quam Dominus iam in operarium suum mundum à vitiis & peccatis Spiritu sancto dignatus est demonstrare. Luc. 18. Psal. 118. 1. Ioan. 4.

Cap. XLIX. *De taciturnitate.*

SIlentij regula diligenter custodienda decernitur; quia scriptum est: *Cultus autem iustitiæ silentium & pax*; & ideo ne reatus de verbosi- Isa. 32.

tate conquiratur, exceptis vtilitatibus ac neceſſariis, opus eſt vt taceatur.
Prou. 10. Quia iuxtà ſcripturam, *in multiloquio non deerit peccatum*; & alibi ait:
Pſal. 38. *Poſui ori meo cuſtodiam: obmutui & humiliatus ſum, & ſilui à bonis.* Hic oſtendit Propheta, ſi à bonis eloquiis interdum propter taciturnitatem debet tacere, quanto magis à malis verbis propter pœnam debet ceſſare? Tacendum igitur eſt, & cum cautela & ratione loquendum: ne aut detractiones, aut tumidæ contradictiones in loquacitatem vitioſam ac ſuperfluam prorumpant. Ergo quamuis de bonis & ſanctis ædificationum eloquiis, perfectis Chriſti ſororibus propter taciturnitatis grauitatem rara
Prou. 10. loquendi concedatur licentia. Quia vt ſuperius diximus; *in multiloquio*
Pſal. 14. *non effugies peccatum*; & alibi: *Mors & vita in manibus linguæ.* Et ſi altiori voce præſumpſerit, duabus ſilentij ſuppoſitionibus, aut quinquaginta percuſſionibus pœniteat: & ſi iterare præſumpſerit, centum. Scurrilitates vero, vel verba otioſa & riſum mouentia æterna clauſura in omnibus locis damnamus, & ad tale eloquium famulæ Chriſti aperire os non permittimus.

CAP. L. *De cuſtodia oculorum.*

NVlla in vobis concupiſcentia oculorum cuiuſcunque viri diabolo inſtigante conſurgat. Ne dicatis vos animos habere pudicos, ſi oculos impudicos habeatis: quia impudicus oculus impudici cordis eſt nuntius. Nec putare debet quæ in virum non ſimpliciter conuertit aſpectum, ab aliis ſe non videri cum hæc facit. Videtur omnino à quibus videri ſe non arbitratur. Sed etſi lateat, vt à nemine hominum videatur, quid faciet de illo ſuperinſpectore, cui latere omnino non poteſt? Timeat ergo diſplicere Deo, cogitet ne malè placeat viro. Quando ergo ſimul ſtatis, ſi aut Prouiſor Monaſterij, aut aliquis cum eo virorum ſuperuenerit, inuicem veſtram pudicitiam cuſtodite. Deus enim qui habitat in vobis, etiam iſto vos modo cuſtodit. Non ſit notabilis habitus veſter, nec affectetis veſtibus placere, ſed moribus, quod veſtrum decet propoſitum.

CAP. LI. *Vt peccatum alterius non celetur.*

SI quam verò liberius quàm decet agere videritis, matri in notitiam ponite. Nec vos iudicetis eſſe maleuolas, quando hoc ſancto animo indicatis; magis enim innocentes non eſtis, & peccati ipſius participes vos facitis, ſi ſororem veſtram, quam caſtigando corrigere potuiſtis, tacendo perire permittatis. Si enim vulnus haberet in corpore, aut eſſet à ſerpente percuſſa, & vellet hoc occultare, dum timet ſecari, nonne hoc crudeliter taceretur, & miſericorditer proderetur? Quanto magis ergo conſilia diaboli & inſidias illius manifeſtare debuiſtis: ne in deterius vulnus peccati augeatur in corde, & concupiſcentiæ malum diutius nutriatur in pectore? Et hoc facite cum dilectione ſororum, & odio vitiorum.

CAP. LII. *Vt inter ſe litigare, vel conuitia dicere non debeant.*

ET quamuis non ſolum cogitari, ſed omnino nec credi debeat, quod ſanctæ Virgines duris ſermonibus per conuitia mordeant ſe: tamen ſi fortè, vt ſe habet humana fragilitas, in tantum nefas aliquæ de ſororibus

Digitized by Google

ausæ fuerint diabolo instigante prorumpere, vt aut furtum faciant, aut in se inuicem manus mittant, iustum est, vt legitimam disciplinam accipiant, à quibus Regulæ instituta violantur. Necesse est enim, vt in eis impleatur illud, quod de indisciplinatis filiis per Salomonem prædixit Spiritus sanctus: *Qui diligit filium suum, assiduat illi flagellum.* Et iterum: *tu virga eum cædis, animam illius de inferno liberabis.* Disciplinam tamen ipsam in præsentia Congregationis accipiant, pro illo Apostoli: *Peccantes coram omnibus corripe.* Lites nullas habeatis, secundum illud Apostoli: *Seruum Domini non oportet litigare.* Si seruum Domini litigare non conuenit, quanto magis ancillam Dei non expedit? cuius quo verecundior est sexus, tanto animus debet esse modestior. Aut si fuerint, quam celerius finiantur: ne ira crescat in odium, & festuca conuertatur in trabem, & efficiatur anima homicida. Sic enim legitis: *Qui odit fratrem suum homicida est.* Et, *leuantes sanctas manus suas sine ira & disceptatione.* Quæcunque conuitio, vel maledicto, vel etiam crimine obiecto læserit sororem suam, meminerit culpam satisfactione purgare. Quod vitium si iterare præsumpserit, districtione seueriſſima feriatur, vsquequo per satisfactionem recipi mereatur. Iuniores præcipuè senioribus deferant. Si autem, vt fieri solet, stimulante diabolo inuicem se læserint, inuicem sibi veniam petere, & debita relaxare debebunt: propter orationes, quas vtique quantum crebriores, tantum puriores habere debent. Quod si illa, cui veniam petierit, indulgere sorori suæ noluerit, à communione separetur, & timeat illud: *Quod si non dimiserit, non dimittetur ei.* Quæ autem nunquam vult petere veniam, aut ex animo non petit; aut cui petitur, si non admittat, sine causa in Monasterio esse videtur. Attamen vsquequo satisfaciat pœnitendo, & sorori suæ relaxet, nunquam in Congregatione societur. Proinde vobis à verbis durioribus parcite: quæ si emissa fuerint, non pigeat ex ipso ore proferre medicamentum, vnde facta sunt vulnera. Quando autem vos, quæ Præpositæ estis, necessitas disciplinæ pro malis moribus coercendis dicere verba dura compellit, si etiam in ipsis modum vos excessisse fortasse sentitis, non à vobis exigitur vt veniam postuletis; ne apud eas, quas oportet esse subiectas, dum nimium seruatur humilitas, regendi frangatur auctoritas. Sed tamen petenda venia est ab omnium Deo, qui nouit etiam, quam plus iustè corripitis, quanta beneuolentia diligatis.

Eccl. 30. Prou. 23. 1. Tim. 5. 2. Tim. 2. 1. Ioan. 3. 1. Tim. 2. Mat. 6.

Cap. LIII. *Vt nulla à parentibus suis sine iussione aliquid accipiat.*

NVllatenus liceat sorori à parentibus suis, neque à quoquam hominum, nec sibi inuicem literas, eulogias, vel quælibet munuscula accipere aut dare sine præcepto Abbatissæ. Quod si etiam à parentibus suis ei quicquam directum fuerit, non præsumat suscipere illud, nisi prius indicatum fuerit matri; quod si iusserit suscipi, in ipsius sit potestate, aut ei, si necesse est, aut cui illud iubeat dare. Quæcumque autem, quod Deus non patiatur, in tantum progressa fuerit malum, vt occultè literas ab aliquo, aut quælibet mandata aut munuscula accipiat, si hoc vltrò confessa

Digitized by Google

fuerit, indulgentiam mereatur, & oretur pro ea. Si autem celans proditur vel conuincitur, secundum institutа Monasterij Regulæ grauius emendetur. Simili etiam districtioni subiaceat, si vel ipsa cuicunque literas, aut munuscula transmittere sacrilegio ausu præsumpserit. Pro affectu tamen parentum aut cuiusque notitia, si aliquas transmittere voluerit literas, aut eulogias panis, matri suggerat, & si ipsa permiserit, per Posticiarias det, & ipsæ de nomine illius transmittant cui voluerit ipsa; sine Præposita, aut Posticiaria per se nulla præsumat nec dare, nec accipere à quoquam, quod si præsumpserit, tribus suppositionibus pœniteat.

CAP. LIV. *Vt nulla cuiuslibet alterius filiam in Baptismo excipiat.*

NVlla cuiuslibet filiam in Baptismo neque diuitis neque pauperis præsumat excipere. Neque ad enutriendum, neque ad docendum nobilium vel pauperum filiæ recipiantur, nisi quæ in Monasterio sub habitu religionis, sicut & reliquæ, perseuerent.

CAP. LV. *Qualiter Prouisores Monasterij, vel reliqui viri intra Monasterium debeant introire.*

ANte omnia propter custodiendam famam vestram nullus virorum in secretam partem Monasterij, aut in oratorium introeat, excepto Episcopo, Prouisore, & Presbytero, & Diacono, & vno vel duobus Lectoribus, quos & ætas & vita commendat, qui aliquoties Missas facere debeant. Cum verò aut tecta retractanda sunt, aut ostia, aut fenestræ sunt componendæ, aut aliquid huiusmodi reparandum artifices tantum & serui ad operandum, si aliqua necessitas extiterit, cum Prouisore introeant; sed nec ipsi sine scientia aut permissu matris. Ipse vero Prouisor in interiorem partem Monasterij, nisi pro his vtilitatibus quas superius diximus, nunquam introeat; & aut nunquam aut difficile sine Abbatissa, aut alio honestissimo teste: vt sanctæ secretum suum, sicut decet & expedit, habeant.

CAP. LVI. *Vt neque matronæ seculares ingredi permittantur, vel puellæ.*

MAtronæ etiam seu puellæ seculares, siue viri nobiles atque ignobiles in seculari habitu constituti, qui vel ob visitationes parentum, vel orandi seu inuisendi gratia ad Monasterium veniunt, intus aliter introire non permittantur, nisi hi, qui religiosi & Deum timentes esse videntur, & quos Mater Monasterij ob vitæ meritum dignos iudicauerit. Cumque partes quas ipsa voluerit circumierint, protinus aut in salutatorium, aut ad portam redeant; vbi deinceps, si Abbatissæ visum fuerit, illa si voluerit præsente vel reliquis, eulogias accipiant, aut reliquum quod offerre decreuerint. Hæ vero quæ ministrant & omnes non alibi nisi in refectorio, vbi decretum est, aliquid accipere præsumant.

CAP.

Digitized by Google

CAP. LVII. *Qualiter Abbatissa in salutatorium ad salutandum exeat, vel qualiter ancillæ Domini suos parentes debeant salutare.*

OBseruandum est etiam ne Abbatissa ad salutandum in salutatorium sine digno honore suo, hoc est, sine duabus aut tribus sororibus senioribus procedat. Similiter & reliquæ sorores ad salutandum parentes vel quoslibet Religiosos, sine duabus aut tribus testibus, quas Abbatissa iusserit, non procedant. Nec sola cum solo loqui vel momento temporis permittatur, nec vestimenta eorum ad lauandum vel tingendum, aut custodiendum, vel ad consuendum accipiant. Si quæ tamen de alia ciuitate ad requirendam filiam suam, aut ad Monasterium visitandum venerit, si Religiosa est, & Abbatissæ visum fuerit, debet ad conuiuium vocari; reliquæ verò penitus nunquam. Quia sanctæ Virgines & deuotæ magis Christo vacantes pro vniuerso populo orare debent, quam corporalia conuiuia præparare. Si quis vero germanam aut filiam suam, vel quamlibet parentem aut sibi cognatam videre voluerit, præsente Præposita vel qualibet seniore ei colloquium non negetur. Episcopi, Abbates, vel reliqui Religiosi, quos magna vita commendat, si petierint, debent caussa orationis introire. Obseruandum est etiam, vt ianua Monasterij opportunis horis salutantibus pateat.

CAP. LVIII. *Vt conuiuium nulli præparetur.*

COnuiuium etiam his personis, hoc est, Episcopis, Abbatibus, Monachis, Clericis, secularibus viris; mulieribus in habitu secularium, nec Abbatissæ parentibus nec alicuius sanctimonialis, nunquam nec in Monasterio, nec extra Monasterium præparetis. Nec Episcopo huius ciuitatis, nec Prouisori quidem ipsius Monasterij conuiuium faciatis, neque Abbatissa, aut quælibet vlla ex sororibus conuiuium Episcopi, aut parentis, vel cuiuslibet personæ, nullo vnquam tempore interius siue exterius Monasterij adire præsumat. Sed si aliquis tam de parentibus propinquis, vel quicunque eis voluerit impendere aliquid, quantum decreuerit per Portarias in Monasterium transmittat; & ipsæ per se secundum sanctam consuetudinem sibi, vt expedit, præparent.

CAP. LIX. *Ne Abbatissa extra congregationem reficiat.*

ABbatissa, nisi inæqualitate aliqua aut infirmitate, vel occupatione compellente, extra congregationem suam penitus non reficiat.

CAP. LX. *Quales ad posticium eligi debeant.*

AD portam Monasterij ponatur soror senex & sapiens, quæ sciat accipere responsum aut reddere: cuius maturitas eam non sinat vagari. Quæ Portaria cellam debet habere iuxta portam, aut duas aut tres iuniores in suo solatio; vt venientes semper præsentem inueniant, à qua responsum accipiant. Pro qua re omnes quæ posticium obseruauerint contestor coram Deo & Angelis eius, vt nihil de Monasterio permittant dari, vel à foris in Monasterium intus acquiescant excipi, extra conscientiam vel consilium Abbatissæ. Tamen vt assolet, Abbatissa cum à salutatoribus occupata fuerit, Posticiariæ præpositæ ostendant quodcunque exhibitum fuerit.

Digitized by Google

Quam rem si implere neglexerint, & illæ Posticiariæ, & illæ quæ excipiunt, propter transgressionem sanctæ Regulæ districtionem Monasterij grauissimam sustinebunt.

CAP. LXI. *De Celleraria Monasterij qualiter esse debeat.*

CElleraria Monasterij eligatur de Congregatione sapiens, maturis moribus, sobria, non multum edax, non elata, non iniuriosa, non tarda, non prodiga, sed timens Deum: quæ omni Congregationi sit vt mater; curam gerat de omnibus: sine iussione Abbatissæ nihil faciat; quæ iubentur custodiat: sorores non contristet. Si qua soror fortè aliqua irrationabilia postulat, non spernendo eam contristet; sed rationabiliter cum humilitate malè petenti deneget. Animam suam custodiat: memor semper
1. Tim. 3. illud Apostolicum: *Quia qui bene ministrat, gradum sibi bonum acquirit.* Infirmarum, infantium cum omni solicitudine curam gerat: sciens sine dubio quia pro his omnibus in die iudicij rationem reddituram est. Omnia vasa Monasterij cunctamque substantiam, ac si altaris vasa sacrata conspiciat. Nihil ducat negligendum: neque auaritiæ studeat, neque prodiga sit, vel extirpatrix substantiæ Monasterij: sed omnia mensuratè faciat, & secundum iussionem Abbatissæ. Humilitatem ante omnia habeat; & cui substantia non est, quod tribuatur, sermo responsionis porrigatur bonus;
Eccl. 8. vti scriptum est: *Sermo bonus super datum optimum.* Omnia quæ ei iniunxerit Abbatissa, ipsa habeat sub cura sua: à quibus eam prohibuerit, non præsumat. Sororibus constitutam annonam sine aliquo typho aut mora offerat, vt non scandalizentur; memor diuini eloquij, quid mereatur, qui
Matt. 8. scandalizauerit vnum de pusillis. Si congregatio maior fuerit, solatia ei dentur, à quibus adiuta & ipsa æquo animo impleat officium sibi commissum. Horis competentibus & dentur quæ danda sunt, & petantur quæ petenda sunt; vt nemo conturbetur neque contristetur in domo Dei.

CAP. LXII. *De ferramentis, aut alijs rebus Monasterij, vel vestibus.*

SVbstantiæ Monasterij in ferramentis vel vestibus, seu quibuslibet rebus, prouideat Abbatissa sorores de quarum vitæ moribus secura sit: & ei singula, vt vtile iudicauerit, consignet custodienda atque recolligenda. Ex quibus Abbatissa breuem teneat: & dum sibi in ipsa assignata sorores vicibus succedunt, sciat quid dat, aut quid recipit. Quæ cellario siue canauæ, siue vestibus, vel codicibus, aut posticio, vel lanipendio præponuntur, super Euangelio claues accipiant, & sine murmurio seruiant reliquis. Si quæ verò vestimenta, calceamenta, vtensilia negligenter expendenda vel custodienda putauerit, tamquam interuersor rerum Monasterij seuerius corrigatur. Indumenta verò cum ipsa noua accipiunt, si vetera necessaria non habuerint, Abbatissæ refundant, pauperibus aut incipientibus iunioribus dispensanda.

CAP. LXIII. *Vt ornamenta, vel varia opera in Monasterio non fiant.*

MOneo specialius, vt vestimenta lucida, vel cum purpura, vel bebrina nunquam in vsu habeatis, nisi tantum laia & lactina. Plumaria orna-

Digitized by Google

menta & omne polymitum nunquam in Monasterio fiant ; nec vlla tinctura, nisi nigra tantum, si necessitas fuerit ; propter illud Apostoli: *Nemo militans Deo, implicat se negotijs secularibus, vt ei placeat cui se probauit.* 2. Tim. 2. Lectualia verò ipsa simplicia sint. Nam satis indecorum est, si in lecto religiosæ stragula secularia, aut tapetia picta resplendeant. Argentum in vsu vestro non habeatis, absque ministerio oratorij.

CAP. LXIV. *Vt capita quæ mensura ligentur.*

CApita nunquam altiora ligentur, nisi quomodo in hoc loco mensuram de incausto fecimus.

CAP. LXV. *Quomodo dormire debent.*

SIngulæ per singula lecta dormiant : lectisternia pro modo conuersationis secundum dispensationem matris accipiant. Si potest fieri omnes in vno loco dormiant : si autem multitudo non sinit, denæ aut vicenæ cum senioribus, quæ super eas solicitæ sint, pausent. Luminaria iugiter in eadem cella ardeant vsque mane. Vestitæ dormiant & cinctæ cingellis, vt præparatæ sint ad opus diuinum semper, & facto signo absque mora surgentes festinent inuicem se præuenire ad opus Dei : cum omni tamen grauitate, & modestia. Adolescentes sorores iuxta se non habeant lectos ; sed permixtæ cum senioribus. Surgentes vero ad opus Dei inuicem se moderatè cohortentur, propter somnolentarum excusationes.

CAP. LXVI. *De ordine Congregationis.*

ORdines suos in Monasterio ita conseruent, vt conuersionis tempus, vt vitæ meritum discernit : atque senior non conturbet gregem sibi commissum, neque libera vtens potestate iniustè disponat aliquid ; sed cogitet semper quia dè omnibus iudiciis & operibus suis redditura est Deo rationem. Ergo secundum ordines, quos constituerit, vel habuerit, ipsæ sorores sic accedant ad pacem, ad vnionem, ad psalmum componendum, in choro standum ; & in omnibus omnino locis ætas non discernatur in ordine, nec præiudicet : quia Samuel & Daniel pueri Presbyteros iudicauerunt. Ergo extra has, quas vt diximus altiori consilio Mater prætulerit, vel degradauerit certis ex causis, reliquæ omnes vt conuertuntur, ita sint ; vt verbi gratia, quæ secunda hora diei venerit in Monasterium, iuniorem se nouerit esse illa quæ prima hora venerit diei, cuiusque ætatis aut dignitatis sit. Iuuenculæ per omnia ab omnibus disciplina teneantur. Iuniores igitur Priores suas honorent : Priores iuniores suas diligant. In ipsa appellatione nominatim nulli liceat aliam puro nomine appellare : sed Priores iuniores suas Sorores nominent ; iuniores Priores suas Nonnas vocent ; quod intelligitur materna reuerentia. Vbicunque autem sibi obuiant sorores, iunior à Priore benedictionem petat : transeunte maiore minor surgat, & det ei locum sedendi, nec præsumat iunior consedere, nisi ei præcipiat senior : vt fiat quod scriptum est : *Honore inuicem præuenientes.* Rom. 12.

CAP. LXVII. *De septimanarijs coquinæ.*

SOrores sibi inuicem seruiant. In omni ministerio corporali, tam in coquina, vel quicquid quotidianus exegerit vsus, vicibus sibi, excepta

Digitized by Google

Matre seu Præposita, succedere debent. Nulla excusetur à coquinæ officio, nisi aut ægritudine, aut in causa grauis vtilitatis aliqua occupata fuerit, quia exinde maior merces conquiritur. Imbecillibus autem procurentur solatia, vt non cum tristitia hoc faciant: sed habeant omnes solatia, secundum modum Congregationis, aut positionem loci. Egressura de coquina vasa ministerij munda & sana Cellerariæ consignet, quæ Celleraria iterum intranti consignet, vt sciat quod dat, aut quod recipit. Septimanariæ autem ante vnam horam refectionis accipiant singulos biberes & panem, vt hora refectionis sine murmuratione & graui labore seruiant sororibus suis. In diebus autem solemnibus vsque ad Missas sustineant.

CAP. LXVIII. *Si sorori impossibilia iniungantur.*

SI sorori aliqua forte grauia aut impossibilia iniunguntur, suscipiat quidem iubentis imperium cum omni mansuetudine & obedientia. Et si omnino virium suarum mensuram viderit pondus oneris excedere, impossibilitatis causas ei quæ sibi præest patienter & opportunè suggerat, non superbiendo, aut resistendo, vel contradicendo. Quod si post suggestionem suam in sua sententia Prioris imperium perdurauerit, sciat iunior ista sibi expedire, & ex caritate confidens de adiutorio Dei obediat.

CAP. LXIX. *Qualis debet esse modus excommunicationis.*

SEcundum modum culpæ, & excommunicationis vel disciplinæ debet extendi mensura. Qui culparum modus in Abbatissæ pendeat iudicio. Si qua tamen soror in leuioribus culpis inuenitur, à mensæ participatione priuetur. Priuatæ autem à mensæ consortio ista erit ratio, vt in oratorio psalmum aut Antiphonam non imponat, neque lectionem recitet, vsque ad satisfactionem: refectionem autem cibi post sororum refectionem sola accipiat; vt si, verbi gratia, sorores reficiunt sexta hora, illa nona: si vero sorores nona, illa vespera, vsque dum satisfactione congrua veniam consequatur.

CAP. LXX. *De grauioribus culpis.*

SI qua autem soror grauioris culpæ noxa tenetur, suspendatur à mensa simul & ab oratorio: & nulla ei soror in vllo coniungatur consortio, neque in colloquio; sola sit ad opus sibi iniunctum persistens in pœnitentiæ luctu; sciens illam terribilem Apostoli sententiam, dicentis: *traditum huiusmodi hominem satanæ in interitum carnis, vt spiritus saluus sit in diem Domini.* Cibi autem perceptionem sola percipiat, mensura vel hora qua prædixerit Abbatissa ei competere; neque à quaquam benedicatur transeunte, nec cibus qui ei datur.

1. Cor. 5.

CAP. LXXI. *De his quæ iunguntur sine iussione excommunicatis.*

SI qua soror præsumpserit sine iussione Abbatissæ sorori excommunicatæ quolibet modo se iungere, aut loqui cum ea, vel mandatum ei dirigere, similem sortiatur excommunicationis vindictam.

CAP. LXXII. *Qualis debet esse solicitudo circa excommunicatas.*

OMnem solicitudinem & curam gerat Mater circa delinquētes sorores: quia *non est opus sanis medicus, sed male habentibus:* & ideo vti debet

Matt. 9.

Digitized by Google

omni modo vt sapiens medicus: immittere quasi occultas consolatrices, id est seniores & sapientiores sorores, quæ quasi secretè consolentur sororem fluctuantem, & prouocent illam ad humilitatem & satisfactionem; & consolentur eam, *ne abundantiore tristitia absorbeatur*: sed sicut ait Apostolus: *consummetur in ea caritas*, & oretur pro ea ab omnibus. 2. Cor. 2.

CAP. LXXIII. *De his quæ sæpius correctæ non emendauerint.*

SI qua soror pro qualibet culpa frequenter correpta, si etiam excommunicata non emendauerit, acrior ei accedat correctio; id est, vt verberum in eam vindicta procedat. Quæ si nec ita correxerit, aut fortè quod absit in superbiam elata etiam defendere voluerit opera sua, tunc mater faciens vt sapiens medicus, si exhibuit fomenta, si vnguenta adhortationum, si medicamenta scripturarum diuinarum, si ad vltimum vltionem excommunicationis, vel plagas virgarum; etiamsi viderit nihil suam præualere industriam, adhibeat etiam quod maius est, suam & omnium sororum orationem pro ea: vt Dominus qui omnia potens est operetur salutem circa infirmam sororem. Quæ si nec isto modo sanata fuerit, tunc iam vtatur ferro abscissionis, vt ait Apostolus: *Auferte malum ex vobis ipsis.* Et iterum: *infidelis si discedit, discedat*; vt ne vna ouis morbida totum gregem contaminet. Aut tamdiu in cella retrudatur, quousque bona voluntas illius cognoscatur. 1. Cor. 5. Ibid. 7.

CAP. LXXIV. *Vt non præsumat altera aliam defendere.*

CAueatur omnino, ne qualibet occasione præsumat altera aliam defendere sororem in Monasterio, aut quasi tueri, etiam si qualibet consanguinitatis propinquitate iungantur: nec quolibet modo id à sororibus præsumatur: quia exinde grauissima occasio scandalorum oriri potest. Quod si qua hæc transgressa fuerit, tribus suppositionibus pœniteat.

CAP. LXXV. *De ordine quo psallere debeant.*

DE Synaxi, id est, de cursu psalmorum & orationum modo Canonico iuxta normam Regulæ nostræ quædam in breue sunt distinguenda. Ab octauo Kalend. Octobris crescit cursus vsque ad summum eius viginti quinque choris: quas tota hyeme, quæ à Kalendis Nouembris incipit, & finit in Kalendis Februarij, cantandas in nocturnis vigiliis per noctem Sabbati & Dominicæ patres nostri sanxerunt. Duodecim verò choræ in hyeme omni nocte cantandæ sunt, vsque ad octauo Kalendas Aprilis: & post hyemem quindecim choræ in sacris Martyrum vigiliis. Et sicut crescit, ita etiam decrescit quinque choris: quæ in primo Sabbato quinque choræ augendæ sunt, vt sint viginti, per alium autem Sabbatum vna chora augenda est vsque ad Kalendas Nouembris, vsque totus cursus compleatur, id est, viginti quoque choræ psalmorum: qui per tres menses hyemis, numerus complendus est in duabus supradictis noctibus, & post hos decrescit per Sabbatum. Primo Sabbato quinque choræ, & singula per alterna Sabbata: quia longius spatium est ad finem hyemis vsque ad æquinoctium veris, in cursu decrescendo, quam crescendo, ideo per alterna Sabbata singulæ decidant choræ, vsque octauo Kalendas Aprilis.

Digitized by Google

Duodecim namque choræ tempore æstatis in sanctarum noctium cursu; id est Sabbati & Dominicæ, cantandæ sunt. Octo verò semper reliquis noctibus de æquinoctio veris in æquinoctium cantandæ sunt, id est, per sex menses. De æquinoctio veris in æquinoctium autumni, viginti quatuor psalmi canendi sunt. In omni loco & opere silentij regula magnopere custodire censetur, vt omni, quantum valuerit humana fragilitas, quæ ad vitia præcipitare solet cursu oris, mundemur vitio: ædificationemque potius proximorum siue proximarum, pro quibus Saluator noster Iesus Christus sanctum effudit sanguinem, quam dilacerationem absentium in pectore conceptam, & quam otiosa passim verba ore promamus, de quibus iusto sumus retributori rationem reddituri.

Cap. LXXVI. *Quibus horis reficiant sorores.*

A Sancto Pascha vsque ad Pentecosten ad sextam reficiant sorores, & ad seram cœnent. A Pentecoste autem tota æstate, si labores manuum graues non fuerint, aut nimius feruor æstatis non perturbat, quarta & sexta feria ieiunent vsque ad horam nonam; reliquis diebus ad sextam prandeant: qua mensura prandij in Abbatissæ sit prouidentia & arbitrio, & sic omnia temperet atque disponat, qualiter animæ saluentur, & quod faciunt sorores absque vlla murmuratione faciant. A Kalendis autem Februarij vsque ad Kalendas Nouembris secunda, quarta, sexta ieiunandum est. A Kalendis autem Nouembris vsque ad Natalem Domini, exceptis festiuitatibus, omnibus diebus ieiunare oportet. A sancta verò Epiphania vsque ad caput Quadragesimæ, quarta & sexta feria ieiunandum est. A Quadragesima verò vsque in sanctum Pascha ad vesperum reficiant. Ipsa autem vespera sic agatur, vt lumine lucernæ non indigeant reficientes, sed luce adhuc diei omnia consummentur.

Cap. LXXVII. *De electione Abbatissæ.*

QVoties sancta Abbatissa ad Deum migrauerit, nulla ex vobis carnali affectu, aut pro natalibus, aut pro facultatibus, aut pro parentela aliquam minus efficacem fieri velit; sed omnes inspirante Deo vnanimiter sacram ac spiritualem eligite, quæ & Regulam Monasterij possit efficaciter custodire, & superuenientibus responsum cum ædificatione & compunctione, & cum sancto affectu sapienter valeat reddere. Vt omnes homines, qui vos cum grandi fiducia pro sua ædificatione expetunt, Deum vberius benedicant, & de vestra electione, & de illius quam elegistis conuersatione spiritaliter gratulentur. Illud etiam, quod non credo, nec Deus pro sua misericordia fieri patiatur, si quocumque tempore quælibet Abbatissa de huius Regulæ institutione aliquid immutare aut relaxare tentauerit; vel pro parentela, vel pro qualibet conditione subiectionem vel familiaritatem Pontificis huius ciuitatis habere voluerit, Deo vobis inspirante ex nostro permisso in hac parte cum reuerentia & grauitate resistite, & hoc fieri nulla ratione permittite. Te verò sanctam ac venerabilem Monasterij Matrem, & te Præpositam sacræ Congregationis coram Deo & Angelis eius admonemus & contestamur, vt nullius vn-

Digitized by Google

quam vel minæ, vel oblocutiones, & blandimenta molliant animam veſtram, & aliquid de ſanctæ ac ſpiritalis Regulæ inſtitutione minuatis. Credo tamen de Dei miſericordia, quod non pro aliqua negligentia reatum incurrere, ſed pro ſancta & Deo placita obedientia ad æternam beatitudinem poſſitis feliciter peruenire. Amen.

Explicit Regula à Donato collecta.

CVIVSDAM PATRIS REGVLA AD VIRGINES.

DE CVIVSDAM PATRIS REGVLA veterum teſtimonia.

S. BENEDICTVS Aniane Abbas in Concordia Regularum ſingulis fermè capitibus REGVLAM CVIVSDAM, vel vt cap. LV. §. 26. REGVLAM CVIVSDAM PATRIS laudat.

SMARAGDVS Abbas in expoſitione Regulæ Sancti Benedicti capp. XXIII. XXVII. *& XXIX. ex eadem Regula Cuiuſdam Patris teſtimonia affert.*

IOANNES TRITHEMIVS lib. de propr. Mon. cap. v. hanc Regulam ita citat.

Item in Regula SERVI DEI ad Sorores capitulo XVII. *ſcribitur:* Proprij aliquid in Monaſterio, &c.

INCIPIVNT CAPITVLA REGVLÆ CVIVSDAM S.

1. *Abbatiſſa Monaſterij qualis eſſe debeat.*
2. *Qualis debeat eſſe Præpoſita Monaſterij.*
3. *De Monaſterij Portaria.*
4. *Qualis debeat eſſe Celleraria Monaſterij.*
5. *De ſe inuicem diligendo, vel ſibi inuicem obediendo.*

Digitized by Google

6. *De assidue danda confessione.*
7. *De non manifestandis sororum confessionibus.*
8. *Qualiter ad signum Dominicum surgendum est.*
9. *Qualiter in Monasterio silentij regulam vel diurno opere, vel ad mensam debeant custodire: vel ad mensam quomodo sit legendum.*
10. *De ratione mensæ qualiter administrandum vel obseruandum sit.*
11. *Quibus congruentibus horis hyeme vel æstatis tempore sit reficiendum.*
12. *Quomodo quotidianis diebus manibus sit operandum.*
13. *De vtensilibus vel supellectibus.*
14. *Qualiter in schola debeant dormire.*
15. *De cura infirmantium qualis esse debeat.*
16. *De casibus qui per negligentiam aut euentu superueniunt.*
17. *De eo quòd nulla Monacha in Monasterio debet proprium aliquid vindicare.*
18. *De culparum excommunicatione.*
19. *Qualis debeat esse excommunicatio.*
20. *De his quæ per sedulam correptionis coram sæpius correptæ emendare nolunt.*
21. *De receptione sororis.*
22. *Qualiter inuicem se humilient, vel ordines seruent; vel in minutis actibus qualiter sint seruanda præcepta.*
23. *De non defendenda proxima vel consanguinea in Monasterio.*
24. *De nutrendis infantibus.*

Expliciunt Capitula.

INCIPIT REGVLA CVIVSDAM AD VIRGINES.

CAP. I. *Abbatissa Monasterij qualis esse debeat.*

ABBATISSA Monasterij non tam genere quam sapientia & sanctitate nobilis esse debet: vt quæ sermonem ad erudiendas animas iusta eruditione lucubrat, propriis actibus non contradicat: plus etenim subiugatæ prælatorum actuum formam imitantur, quam doctrinæ illatæ aurem accommodant. Debet enim sacris eloquiis opera nectere sacra: vt quæ eius imitatur doctrinam ex voce, imitetur cultum ex opere: ne si in aliquo voci opus contradixerit, fructus vocis non obtinere valeat effectum. Sic ergo sit & voce ornata & opere, vt & opus voci, & vox

Digitized by Google

& vox consentiat operi, sit continentiæ & castitatis flore compta, & omnium ore laudabilis, omnium desideriis imitabilis exemplo. Sit caritatis beneuolentia ornata, vt omnium fidelium lætificet corda. Erga peregrinorum & hospitum solicitudinem præsto: erga infirmantium curam solicita: erga inopum & egenorum iuuamen opulenta. Sic delinquentium ignauiam corrigat, vt ad cultum religionis lasciuas & fessas mentes reducat. Sic misericorditer bonitatis dona distribuat; quatenus ex nimia bonitate facinorum fomenta non nutriat. Sit ergo bonis bona per meritum, sit malis mala per flagellum, quod mediante scientia agendum est, iuxta Psalmistæ orationem dicentis: *bonitatem & disciplinam & scientiam doce me Domine.* In vtroque etenim Abbatissæ cauendum est, ne aut nimia bonitate in subiectarum cordibus vitia nutriat, aut nimia disciplinæ austuritate ea quæ leni increpatione sananda fuerant, rigida correptione diripiantur. Incautis etenim sic blanda persuasione subueniat, vt eorum saniei antidoti quodammodo medendo curam infundat: sanis vero moribus ea hortando præbeat, vt quæ agere cœperunt, meliorando vsque ad finem perducant. Nihil etenim prodest cœpisse, si in opere bono quod cœperant non studeant perseuerare. Habeat ergo tot animos mater, quot habet in suo regimine filias; vt iuxta omnium mores omnium nouerit vitia coërcere. Tanta sit in omnes prouidentia, vt nec pietas disciplinæ, neque disciplina pietati locum tollat. Agat omnium curam, vt de omnium profectu mercedis recipiat lucra; vt ex corruptione præsentis vitæ quandocunque erepta tantum laboris recipiat præmium, quantis ad vincendum inimicum præsidiis præbuit supplementum. Psal. 118.

Cap. II. *Qualis debeat esse Præposita Monasterij.*

PRæposita Monasterij non ætate senili, sed moribus constituenda est. Multas etenim prolixitas annorum attollit, sed dedecus torpentis vitæ ad infantiæ immaturitatem tepescendo reducit. Constituenda ergo est Præposita moribus grauis, sermone solers, ingenio fortis, consideratione vigil, cursu impigra, correptione pia, disciplina moderata, actu casta, moribus sobria, dispensatione æqua, humilitate ornata, patiens, mitis, non turbulenta, non iracunda, non superbiæ vel arrogantiæ vitio maculata, non prodiga, non garrula, sed omni actu religionis ornata, quæ sciat languentium moribus subuenire, & tepescentium ignauiam excitare: super quam Abbatissa requiescat, vt in nullo ab eius præceptis deuiet; sed in omnibus subdita, & in iussis senioris detenta, nihil quod Abbatissæ voluntati sit contrarium aut faciat, aut ordinet faciendum, sed omnia per eius interrogationem; iuxta illud quod scriptum est: *Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi; maiores tuos, & dicent.* Interrogandum semper est, vt in nullo à seniorum consilio animæ subditæ discrepent; in nullo oues à pastoris voluntate declinent. Spreuit namque seniorum consilia Roboam, iuuenum vsus consilio. Quæ res qualis dispendij fuerit occasio scripturæ veritas attestatur, qui omissa Deut. 32.

Digitized by Google

dominatione vndecim tribuum vix cum vna tribu inter tot preſſurarum diſpendia abſque mortis crudelitate reliquum vitæ peregit. Debet namque eſſe omnium neceſſitatum tam corporis quam animæ prouida : vt & ſubſidia præſentis neceſſitatis porrigat, & corda ſubditarum ad laudem creatoris intonandam ex ſedula admonitione excitando erigat ; humiles & propter Chriſtum ſubiectas honorando in ſublime prouehat : ſeſe vero attollentes caſtigationis flagello ad gradus humilitatis retrahat. Curam in rebus Monaſterij, ſeu vaſis, ſeu ſupellectibus ita habeat intentam, vt in nullo negligentiæ tenebris reperiatur fuſcata : vt dum ſacri laboris omnem curam adhibet, ab omnipotente fructum laboris recipiat. Omnibus Sabbatis poſt horam orationis nonam tam ſenior quam iuniores Præpoſitæ lectos omnium ſororum viſitent, & faciant propter earum negligentias inquirendas, aut ſi aliquid inueniatur illicitè & ſine commeatu retentum. Itemque poſt Completam lectos omnium cum luminaribus viſitent, vt omnium expergiſcentem ſenſum vel tepeſcentem ex oratione agnoſcant. Similiter ad omnes curſus nocturnos hoc eſt faciendum, vt ſciant quæ cum feruore, vel quæ cum tepiditate ad curſum aſſurgunt : & eas quas tarditate vel ſegnitia culpabiles repererint, prout culpa vel ætas fuerit, aut increpatione aut flagello corripiant.

Cap. III. *De Monaſterij Portaria.*

POrtaria ſeu oſtiaria Monaſterij tales eſſe debent, quæ omnium ſimul mercedem ædificent, ætate ſenili, quibus mundus filet ; quæ iam ex præſentibus pompis nihil deſiderent : ſed in toto cordis affectu creatori inhærentes ſingulæ dicant : *Mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Deo ſpem meam.* Quid enim ex præſentibus phaleramentis deſiderent, quæ perfunctoriis contemptis Chriſtum amare cœperunt ; in quem ſummum bonum contemplatione mentis manere conſpexerunt ? Sint ergo mentis ſuæ ſtatu firmiſſimæ ; vt Domino cum Propheta orando dicant, *Auerte oculos noſtros, ne videant vanitatem, in via tua viuifica nos.* Tale ſemper ſuperuenientibus oſtendant exemplum, vt & foris ab extraneis nomen Domini glorificetur ; iuxta quod Dominus ait : *Sic luceat lux veſtra coram omnibus hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum qui in cœlis eſt :* & intus à conſodalibus ſuis mercedis præparent lucra, dum omnium vice foris geruſt curam. Sic cautæ moribus cum virtutum Magiſtra humilitate exiſtant, vt omnis patientiæ blandimenta ex colloquio affabili oſtendant. Nunquam ſingulæ vel binæ ſine tertia teſte loquantur. Nunquam oculos in ſublime attollentes laïcos vel clericos intentè aſpiciant : ſed remiſſio cum humilitate vultu inclinatis oculis neceſſaria colloquantur. Pauperum, peregrinorum, & hoſpitum curam inter omnia habentes : quia in his Chriſtus recipitur, ſicut ipſe ait: *Quæcunque his minimis feciſtis, mihi feciſtis.* Foras aliquid dare, vel cuilibet miniſtrare, vel à foris aliquid accipere, nullatenus ſine commeatu Abbatiſſæ facere præſumant. Et quodcunque à foris accipiunt ex donis vel eleemoſynis aliorum, nullatenus antea ad cellarium portent, quam ante oratorium deferentes omnis ſimul Congregatio pro eo orent, qui hoc

Pſal. 72.

Pſal. 118.

Matth. 5.

Matth. 25.

Digitized by Google

exhibuit. Fabulis, quas ad portam vel à ſecularibus, vel à quibuſlibet audierint, nullatenus autem accommodent: & ſi nolentes audierint, vel intellexerint, nullatenus conſodalibus ſuis referant. Si horum aliquid, quæ diximus, tranſgreſſæ fuerint, regulari pœnitentia caſtigentur. Si humili ſatisfactione patefaciant, prout humilitas confitentis cernitur, ita delinquentis culpa iudicetur. Si verò contumaciæ crimen occurrit, & modum pœnitentiæ augebit. Claues oſtiorum vel portæ nullatenus penes ſe nocte retineant, ſed ad Abbatiſſam nocte deferentes præſentent, & mane poſt ſecundam recipiant. Idipſum & Cellarariæ, & piſtrices, & cocæ implere ſtudeant; vt ab occaſu ſolis, vel cum fuerit opus neceſſitatis perfectum, vſque ad ſecundam Abbatiſſa claues retineat; niſi neceſſitas euenerit, vt per commeatum Abbatiſſæ nocte retineantur, & poſt ſecundam denuo tribuantur. A ſigno veſpertino vſque ad ſecundam impletam, nullatenus portarum fores aperiantur: neque vllus à foris introitus patefiat: ſed ſi neneſſitas talis aduenerit, vt poſt veſperam ſit deliberandum, per feneſtram quæ in eadem porta fuerit totum deliberetur. Si talis neceſſitas hoſpitum vel peregrinorum aduenerit, vt hora refectionis cum ſororibus eſſe non poſſint, poſt cum cocis vel miniſtris, vel cum reficiendi ſpatium habuerint, reficiant. Vaſa vel reliqua vtenſilia, quæ ad opus hoſpitum baiulant, ac ſi ſacrata Deo gubernent atque cuſtodiant: ne per ipſarum neglectum ab ipſo mercedem non recipiant, cuius res diripiendo non reſeruant. Intra ſepta Monaſterij vel oſtia, nullum virorum omnino vel feminarum edere vel bibere permittant: ſed omnibus aduenientibus foris in hoſpitali, prout honor exigit, per Abbatiæ ordinationem miniſtrent. Intus verò tantummodo quæ ſacram Deo vouerunt religionem, & in vnitate obedientiæ ſub vna Regula ſunt ligatæ, edere vel bibere cenſemus. Sic ſemper oſtiariæ agant, vt in omnibus zelum Dei habentes Regulæ tenorem conſeruent; vt pro ſtudij ſui vel curæ labore incorruptam recipiant mercedem.

CAP. IV. *Qualis debet eſſe Cellararia Monaſterij.*

MOnaſterij Cellararia ſapiens & religioſa ex omni Congregatione eligenda eſt: quæ nec ſibi, nec ſuis voluntatibus, ſed toti Congregationi æquanimiter & piè placeat diſpenſando. Nec inde placere ſtudeat, vnde & ſe in ruinam peccati, & alias tranſgreſſionis noxam conſentiendo introducat: id eſt, nihil extra debitam menſuram pro qualibet familiaritate, pro gratia meriti diſpenſando diſtribuat: ſciens, quia *iuſtus Dominus iuſtitiam à ſæculo dilexit, æquitatem vidit vultus eius.* Pſal. 40. Sit ergo omnibus iuſta diſpenſatione grata: ſit moribus matura, ſit ſobria, non edax, non elata, non turbulenta, non iniurioſa, non tarda vel pigra, ſed in omnibus actibus benè compoſita: quæ Congregationi omni, id eſt, tam ſenioribus quam etiam iunioribus pro affectu & materno ordine debeat miniſtrare. Curam de omnibus ſibi commiſſis rebus habeat: nihil tamen ſine commeatu Abbatiſſæ facere præſumat. Sorores tam ſeniores ætate quam iunioribus nullatenus conturbet; & ſi aliqua ſororum ab ea irrationabiliter

Digitized by Google

aliquid popoſcerit, leni reſponſione cum voce humilitatis contra rationem petenti deneget. In infirmitate poſitis ſororibus diligenti cura & promptiſſimo affectu miniſtret. Similiter pauperum curam gerat: in omnibus timorem Domini proponens, & ſciens ſe illi exinde rationem reddituram, ſi non pro eius præceptis implendis hæc omnia faciat, memor
Ioan. 12. ſemper illius qui dixit: *Qui mihi miniſtrat, me ſequatur.* Omni ergo operi bono quod facimus, Domini timorem iungamus. Sic in omnibus curam agat, vt in nullo negligentiæ damna incurrat. Auaritiæ & cupiditatis peſtem omnino fugiat. Similiter ſicut non auara, ſic non ſit prodiga, id eſt, ſicut dono omnipotentis Dei ſub auaritiæ vitio occultando ſubtrahere non debet, ſic ſine iuſta diſpenſatione nimis fœnerando communem ſubſtantiam non debet diripere; ſed omnia per diſcretionem temperando penſare. Et ſi non habeat quod ab ea quæritur, quod tribuat, ſermone leni ſine vlla aſperitate in reſponſione procedat; vt dulcedo cordis & vocis
Prou. 16. reſponſione patefiat: iuxta quod ſcriptum eſt: *Fauus mellis ſermones bo-*
Eccl. 18. *ni.* Et illud: *ſermo bonus ſuper datum bonum.* Ita ſibi commiſſum opus ad mercedem nouerit pertinere, ſi omnia cum humilitate & pietate ſtuduerit facere. Et quamuis quod petitur non ſit vnde tribuatur, nullatenus reſpondeat ſe non habere; ſed dicat fideli voce, *Dominus dabit.* Ea vero quæ danda ſunt, ſine mora tribuantur; ne ſcandali occaſio, aut offenſionis caſus
Matt. 12. ex ipſa tarditate generetur; memor ſemper præceptorum Domini, qui neminem ſuorum patitur ſcandalizari.

CAP. V. *De ſe inuicem diligendo, vel ſibi inuicem obediendo.*

DIligere ſe ad inuicem in Chriſto Monachæ in Monaſterio quanta cura debeant, per Euangelium Ioannis Dominus demonſtat, cum dicit:
Ioan. 15. *Hoc eſt præceptum meum, vt diligatis inuicem. Maiorem dilectionem nemo*
Ibid. 13. *habet, quam vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis.* Et illud: *In hoc cognoſcent omnes, quia mei diſcipuli eſtis, ſi inuicem diligatis.* Diligere ergo præcipimur adinuicem, vt inuicem ſaluemur: vt per mutuam dilectionem
Apoc. 1. eum imitemur, *qui nos dilexit*, iuxta Apocalypſin, *& lauit nos à peccatis noſtris in ſanguine ſuo.* Sic ergo ſoror ſororem propter Chriſtum diligat, vt Chriſtum à ſe per temporalem dilectionem non repellat. Quia vera & ſecundum Chriſtum dilectio eſt, proximæ malum non operari. Diligatur ergo proxima non carnis affectu, ſed pietatis miniſterio: diligatur puritate, diligatur religione, diligatur manſuetudine, diligatur caritate: vt in omni ſemper amore Chriſtus inueniatur; & non ſecundum ſæculum, ſed ſecundum
Matt. 22. Deum maneat amor. Sic enim à Dominno præcipitur: *Diliges proximum tuum ſicut teipſum.* Si ſoror ſororem diligat ſicut ſemetipſam, nunquam peccati maculam incurret, ſed cultu pietatis ac dilectionis ornata æterna præmia accipiet. Maneat ergo ſemper in corde dilectio, vt antiqui hoſtis liuoris virus extinguat; per quem in primordio protoplaſto
Sap. 2. decepto mortis patefecit introitum, ſicut ſcriptum eſt: *Inuidia autem diaboli mors introiuit in orbem terrarum.* Diligatur proxima, ne odij macula cruenta homicidij crimen incurrat, ſicuti Ioannes Apoſtolus teſta-

Digitized by Google

tus est dicens: *Qui odit fratrem suum homicida est.* Diligatur proxima, ne per aliqua discordiæ fomenta retenta proprij facinoris vinculo non soluatur: sicut Dominus in Euangelio testatus est, dicens: *Si non dimiseritis hominibus peccata eorum, nec Pater vester cælestis dimittet vobis peccata vestra.* Remittamus proximis, vt ab omnipotente remittatur nobis. *Date*, inquit, *& dabitur vobis.* O quam iusta commutatio! ô quam pia miseratio, dando accepisse, accipiendo donasse! Nulla iurgiorum incrementa, nullaue nutrimenta retineantur. Sic & Apostolus hortatur dicens: *Estote inuicem benigni, misericordes, donantes inuicem, sicut & Deus in Christo donauit vobis.* Nihil aliud dare præcipimur, nisi quod nobis dari petimus. Sic & orando dicimus: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Debitoribus dimittendo nos relaxamur à debito. Soluamus ergo per dilectionem & amorem proximos, vt nos à nostris criminibus pietate & misericordia soluat Deus. Amen.

1. Ioan. 3.
Matt. 6.
Luc. 3.
Col. 3.
Matt. 6.

Cap. VI. *De assiduè danda confessione.*

CONfessio quam crebra & sagaci cura danda sit, multorum Patrum iuxta scripturarum seriem traditio demonstrauit. Danda ergo confessio semper est, vt veteresscentem mentis statum, & peccatorum tenebris quotidianis illecebris fuscatum, rudem semper custodiat: sicut scriptura docuit dicens: *Omni custodia seruata cor tuum: quia ex ipso vita procedit.* Sic quippe beatus Dauid orando Domino dicebat. *Delictum cognitum tibi feci, & iniustitias meas non operui: Dixi confitebor aduersum me iniustitiam meam, & tu remisisti impietatem peccati mei.* Quantum valet pura & non tarda Confessio, vt sic secura eam subsequatur impetratio! Confessus se aduersum, vt facinorum molem pelleret; de se ingemuit confitendo, glorificauit remissionem recipiendo: dolendo patefecit crimen, dando redintegrauit spem. Non enim præcessit spei fiduciam quia meminerat se olim per Spiritum sanctum à Domino illuminatum dixisse: *Quia apud te est propitiatio, & propter legem tuam sustinui te Domine.* Et iterum: *quia apud Dominum misericordia est, & copiosa apud eum redemptio.* Apud quem misericordiam perennem agnoscit, apud eum copiosam & redemptionem. Quæramus ergo ibi misericordiam, vbi redemptionem manere iam nouimus copiosam. Crescat dolor post ruinam, vt culpæ inueniatur medicina. Confitemini inuicem delicta, vt nostra nobis omnipotens dimittat peccata. Sic nos scriptura dicendo hortatur: *Confitemini alterutrum peccata vestra, & orate pro inuicem.* Quanta clementis iudicis pietas erga nos diffusa dignoscitur, vt quod actibus ærumnosis facinus cõtractum fuit, mutua prece soluatur! Detur ergo mutuæ orationis solatium; vt inuicem orando cupiatur præsidium. Magis etenim copia fructuum habetur, quando ex reuelatione delictorum salus acquiritur. *Reuela*, inquit Psalmista, *Domino viam tuam, & ipse te enutriet.* Si reuelando peccata nutritur anima, quotidiano ergo studio per confessionem reuelentur, vt quotidiana medicina vulnera sanentur. Sed quibus horis congruentibus quotidiana delicta sunt abluenda, à nobis inferendum est. Quicquid post

Pro. 4.
Psal. 31.
Psal. 129.
Iac. 5.
Psal. 36.

Digitized by Google

completorium per opacæ noctis ſpatia mẽs vel caro per facilitatẽ deliquerit, poſt ſecundam per confeſſionem curandum eſt expiari. Quicquid vero diurno actu, vel viſu, auditu, cogitatu, tepeſcendo deliquit, nonæ horæ expleto curſu vt purgetur cenſendum eſt. Poſt vero quicquid ab hora nona mens maculæ attraxerit, ante completam confitendum eſt. Illud tamen Abbatiſſa ſtudere debet, vt poſt ſecundam ſcholam ingrediens peracta oratione nullam foras egredi permittat, niſi prius detur confeſſio. Similiter & poſt nonam, vel ante completorium faciendum eſt. Hæ verò ſorores, quæ pro grauibus culpis in pœnitentia detinentur, in Eccleſia cum cæteris quæ communicant non ſtent; ſed in alia Eccleſia ſecretè curſum cantent: & expleto curſu egredientes ante fores Eccleſiæ, in qua communicantes curſum explent, ſtare præcipiantur: & egrediente Congregatione ſupra humum proſtratæ rogent pro ſe Dominum exorari, vt grauia commiſſa contritione deleantur cordis; meminentes illud: *Cor contritum & humiliatum Deus non ſpernit.* Et, *in humilitate noſtra memor fuit noſtri Dominus.* In oratione poſita ſemper pœnitens dicat: *Auerte faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele:* vt ira arguentis iudicis, & in proximo vindictam reddentis, per piæ mentis affectum hanc humili oratione ſedetur.

Pſal. 50. Pſal. 135. Pſal. 50.

CAP. VII. *De non manifeſtandis ſororem confeſſionibus.*

ABbatiſſa vel Præpoſita, vel quælibet ſeniorum ſororum cui ab Abbatiſſa fuerit commiſſum vt confeſſiones recipiat, crimina minora vel maxima nullatenus manifeſtent, niſi ſolo iuſto iudici, qui omnium confitentium crimina lauat. Illa enim quæ confeſſa eſt ſua vulnera verecundè, non ad opprobrium recipiendum, ſed ad ſalutem redintegrandam confeſſa eſt, iuſtum habens teſtem Deum, à quo & mederi expectat. Ea verò ſenior quæ recipit, cum grauitate & moderatione penes ſe occultando honeſtiſſimè teneat; ne dum alterius vulneri medicinam infundit, ſuæ mentis corrumpat nitorem. Nulla tamen Monacharum vel confeſſionem recipere, vel pœnitentiam dare ſine ordinatione Abbatiſſæ præſumat; ne vitium commiſſum Abbatiſſæ celetur, ſed omnia per eius notitiam agantur. Si verò inuenta fuerit, quæ hoc propoſitum Regulæ violare conetur, graui pœnitentiæ ſcientia corripiatur; quia delicti fomitem Abbatiſſæ voluit occultare.

CAP. VIII. *Qualiter ad ſignum Dominicum ſurgendum eſt.*

QVandocunque vel diurnis vel nocturnis horis ad opus diuinum ſignum inſonuerit, mox cum ſumma feſtinatione ſurgendum eſt, ac ſi præco regis inſonet, omni opere quod in manibus habebatur poſtpoſito; vt nihil operi Dei præponatur: ſed mens ad ſonitum præconis intenta, & operi Dei innixa, cum omni grauitate & manſuetudine ad intonandam gloriam maieſtatis eius, & pietati eius gratias referendas feſtina currat. Et ſi morosè & ſegniter veniat poſt primi pſalmi qui in curſu canitur finem, nouerit ſe à ſuo ordine dum curſus expletur reuocari, & in loco vltimo poſitam, id eſt, in eo loco qui talibus negligentibus fuerit deputatus, aſtare, & ibi cum ve-

Digitized by Google

recundiæ metu expectare, & post expletum cursum prolixa venia ante cœtum sororum egredientium satisfacere. Nam foris omnino non segregentur, ne à somno detentæ dormiant, aut in aliquo maligno hosti adeundi detur occasio. Intus etenim posita nec totum perdit quod cœperat, & verecundia ac metu frangitur, dum ab omnibus videtur. Et quando cæteræ expleto officio foras egrediuntur, illa in Ecclesia pro ipsa tarditate posita duodecim psalmos super cursus seriem cantet. Si verò ex toto cursum suum perdiderit, præcipuè nocturnis horis, in quibus nullum alium opus impendit, suppositione damnetur. Horas verò ad cursum procurare iuxta dispensationem Abbatissæ debet, cuicunque ordinatum fuerit; id est, quæ mente solicita & impigra fuerit ad hoc opus idonea inuenta, vt opus Dei non tardetur. Si verò qualibet occasione à iusto ordine deuiatum fuerit, vt non secundum suum ordinem horæ custodiantur, suppositione damnetur.

CAP. IX. *Qualiter in Monasterio silentij regulam vel diurno opere, vel ad mensam debeant custodire: vel ad mensam quomodo sit legendum.*

REgulam silentij omni tempore seruandam sanctarum scripturarum series declarauit, dum per Prophetam dicitur: *Cultus iustitiæ silentium & pax.* Isa. 32. Tacendum namque est ab otiosis & friuolis, & scurrilibus, & prauis & malitiosis fabulis; de quibus Propheta orabat dicens: *Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ labiis meis. Non declines cor meum in verba mala.* Psal. 140. Cessandum quippe est à fabulis superfluis, ne damnationis per ineffrænatæ mentis ignauiam anima fructum capiat: quia non solum de scurrili & iniurioso sermone, sed etiã de otioso, iuxta Domini præceptum, rationem sumus reddituri. Quid aliud debeat Monacha studere, quam soli Deo, in quo semel desiderium fixit, & oris sermone & animæ desiderio vacare? Omnibus ergo horis diurnis, præterquam ad mensam, ab hora secunda vsque ad completam quicquid vtilitas sacræ Regulæ poposcerit, per Abbatissæ commeatum loquendum est. Ab hora verò completionis, cum oratio ad somnum capiendum datur, nulla omnino loqui præsumat, nisi grandis necessitas Monasterij poposcerit. Cui ab Abbatissa fuerit ordinatum, loqui studeat, vel etiam à Præposita, quæ curam aliarum portat. Ad mensam verò nulla penitus præter Abbatissam, vel cui Abbatissa præceperit, pro communi necessitate sororum loqui præsumat: sed omnes intento animo gratias reddentes creatori in cordibus suis cibi ac potus solidæ mensuræ largitione fruantur. Portaria verò quæ pro necessariis caussis alloquium expetierit Abbatissæ, loqui permittatur: quia forsitan talis superuenerit necessitas, quæ moram habere non debeat. Ante mensam vero semper Capitulum Regulæ vnum aut amplius, si Abbatissæ placuerit, legatur: vt cum cibus carnem reficit, lectio animam satiet. Hæc omnia cum grauitate animi & moderatione leni fiant, quatenus in his omnibus Dominus delectetur. Festis vero Domini diebus, id est, Natiuitate Domini, vel Paschæ solemnitate, ac Theophania, vel Pentecostes, vel si qua

Digitized by Google

sunt alia Domini vel sanctorum Martyrum præcipua sacra celebranda, si ex permisso Abbatissæ fuerit, ad mensam loqui non negamus: sic tamen, vt pressa non dissoluta voce loquantur; ne garrula voce in sonum prorumpentes, magis desidia quam lætitia iudicetur. Et ipsa confabulatio talis sit ex colloquio scripturarum, quæ animæ lucrum faciat, non damnum. Silentium vero in pœnitentia accipientes omnimodis studeant custodire, vt de vera mortificatione mereantur fructum recipere. Duæ vero, in quocunque loco fuerint positæ, nullatenus sine tertia teste loqui præsumant: sed tres semper positæ necessaria colloquantur.

CAP. X. *De ratione mensæ qualiter administrandum vel obseruandum sit,*

MEnsæ administratio vel obseruatio quanta æqualitate vel sobrietate percurrere debeat, Abbatissæ scientia est trutinandum: vt in omnibus, sicut decet Dei ministras, religionis vigeat fomes. Ministrandum namque est omnibus æquali liberatione tam potus quam cibus, prout tempus, siue solemnitates, siue abstinentiæ, siue quotidiani vsus poposcerint. Quotidianis etenim diebus sufficere decernimus duo fercula, exceptis pomorum donis: de leguminibus vel de oleribus conferta, seu farinæ qualibet consperſione. Omnibus etenim æqua mensura ministrandum; præter si ætas infirmior, quæ sustinere non valeat, aut ægritudo corporis, aut nouellæ conuersationis nouitas improbata sufferre non queat, quod Abbatissæ iudicio pensandum est. Potus vero si siceræ liquoris, id est, ceruisiæ mensura solita tribuatur: si voluntas Abbatissæ fuerit, si labor, vel festus dies, vel hospitis aduentus pia precatio exagitauerit, vini potio augenda est. Et si duabus vicibus reficiendum sit, præter vini potionem similis Regula seruetur. Festis verò diebus, pro reuerentia sacræ solemnitatis, pluribus cibis, id est, ternis vel quaternis ferculis sunt corpora reficienda: sic tamen, vt si plura sunt cibaria numero, sint minora; vt corpora necessario cibo reficiantur, non nimia saturitate damnentur. Sedentes verò ad mensam sorores nulla alteram comedentem sublimatione oculorum respiciat, nec alterius mensuram cibi vel potus iniqua consideratione intueatur. Quando in mensam cibus administratur, nulla prius cibum comedat, quam signum ad benedicendum insonet. Abbatissa verò vigilet, vt confestim cum cibus ministratus fuerit, signum tangere procuret; & omnes cum signum audierint, vna voce benedictionem rogent, quarum vocem Abbatissa subsequatur dicens: *Dominus dignetur benedicere.* Hoc ad omnia fercula, vel pomorum ac potus administrationem obseruandum est. *Illud* præcipuè decernimus, vt nulla alteri dare ex mensura sua, vel accipere ab altera præsumat, præter Abbatissam, vel Præpositam, cui ab Abbatissa commissum est. Si verò aut nouitate, aut temeritate aliqua hæc, quæ supra diximus, fuerit transgressa, disciplina Regulæ corrigatur pro præsumptæ temeritatis audacia.

CAP. XI.

Digitized by Google

CAP. XI. *Quibus congruentibus horis hyeme, vel æstatis tempore sit reficiendum.*

AB aduentu sacratissimæ solemnitatis, id est, ab introitu sancti Paschæ, quo immaculati Agni resurrectio celebratur, vsque ad sacratam solemnitatem Pentecostes, qua Apostolis Spiritus sanctus fuit diffusus, id est, quinquaginta dierum spatio, ad sextam horam est reficiendum: similiter & vesperi erit cœnandum. Quia sacri temporis ratio exigit, vt nullus nec in Ecclesia positus tristitiam demonstret. A Pentecoste verò, si grauis labor non exigat, aut hospitum non cogat aduentus, vsque ad Quadragesimæ inchoationem, ad nonam, id est, semel reficient; exceptis magnarum solemnitatum euentibus, aut si labor grandis exegerit, vt duabus reficiant vicibus. Ab inchoatione Quadragesimæ vsque ad sacratissimam solemnitatem Paschæ, exceptis Dominicis diebus, ad vesperum reficiendum est; vt ante noctis inchoationem cum statione lucis refectionis impleatur hora. Quando verò administrandum est, singulæ ex singulis mensis assurgant, & sic ad coquinæ fenestram cum sobrietate venient, vt nullum strepitum pedum, vel vasorum, vel cuiuslibet soni excitent, & primum ad seniorum mensam simul omnes ministrent, sic demum ad suam mensam qua sederint deferant fercula. Præposita mensæ gubernet, quomodo ex ipsa mensa mutuatim vicibus, vel ætate iuniores si fuerint, debeant ministrare.

CAP. XII. *Quomodo quotidianis diebus manibus sit operandum.*

OPerandum namque est omni tempore præter dies festos; vt habeatur vel propriæ necessitatis vsus, vel egenis vnde detur suffragium. Sic tamen operi manuum insistendum est, vt lectionis fructus non omittatur, sed statuto tempore operi detur intentio, ac deinceps lectioni diuinæ vacetur. Operatio manuum ab hora secunda sumat exordium, & in horam nonam finem accipiat: ab hora verò nona lectio vsitetur, & si aliquando proprium aliquod opus faciendum aut vestimenti consuendi vel lauandi, aut quodlibet aliud opus, per Abbatissæ vel Præpositæ commeatum faciet. Et si fortè opus fortius superuenerit, vt maturius arripiant operari, vel propter feruentem æstum, hoc Abbatissæ arbitrio considerandum est, vt secundum quod tempus exigit, aut fortioris laboris pondus, vel ad sextam, vt iustè iudicauerit, ab opere sit quiescendum, & post quietem vel refectionem vsque ad vesperum sit operandum. Illud inter omnia vel Abbatissa si præsens fuerit coërceat, aut Præpositoquæ eius vice relinquitur, vt nullam penitus Monacham fabulis otiosis præter necessariam interrogationem vacare permittat; sed in ipso opere manuum operis Dei recordatio teneatur: id est, vt dum exterius per temporalem opportunitatem manus operibus occupantur, interius mens cum linguæ meditatione psalmorum ac scripturarum recordatione dulcescat. Ac si violatrix huius Regulæ fabulatione delectetur, silentij pœna castigetur. Focos verò in schola pœnitentes, si fuerint, binæ & binæ per bebdomadas facient. Similiter ad caput sororum lauandum per singula Sabbata, vel bal-

Digitized by Google

nearum vſus per feſtas ſolemnitates præparent, aut ſi ſunt alia extrema facienda, pœnitentes facient: vt dum mente humili & contrito corde hæc propter timorem Domini faciunt, ab omnipotentis Dei miſericordia celerius à ſuis delictis lauentur. Quando ad opera eundum eſt, iſtud capitulum pſallatur: *Sit ſplendor Domini Dei noſtri ſuper nos; & opera manuum noſtrarum dirige ſuper nos; & opus manuum noſtrarum dirige.* Quando verò finitur opus, iſtud dicatur capitulum: *Benedicat nos Deus, Deus noſter, & benedicat nos Deus, & metuant eum omnes fines terræ.* Piſtrices verò alternatim per vices opus commune faciant: ſic tamen, vt minus tribus non ſint propter loquendi neceſſitatem. Et ſi neceſſe fuerit vt ibidem maneant, minus quatuor non ſint, & vna ex eis ſenior ſit Præpoſita, cuius religioni credatur, quæ & loquendi licentiam habeat. Et panem quem faciunt per vices ſenior quæ ex eis eſt, Cellariæ repræſentet; vt omni cuſtodia tutæ in nullo reprehenſibiles reperiantur. Similiter & quæ in braciſiatorium ad ceruiſiam faciendam inhabitauerint, vna ex eis ſenior ſit Præpoſita, quæ ſecundum Regulam piſtricis omnia cuſtodiat. Cocæ verò per hebdomadas coquinent, vt in vnaquaque hebdomada tres vel amplius, ſi neceſſe fuerit, ad coquinandum deputentur; ne impoſitus ſine diſcretione labor, vnde mercedem mercari debuit, inde murmurij fructum reportet. Ingredientes autem pro ſe orari rogent omnem cœtum ſororum, orantes in oratione dicant: *Adiutorium noſtrum in nomine Domini, qui fecit cælum & terram, &: Adiuua nos Deus ſalutaris noſter.* Exeuntes verò lauent omnium ſororum pedes; & omnia vaſa quæ ad neceſſarium vſum habuerunt, lauata Præpoſitæ repræſentent. Similiter pro ſe orari rogent, & hunc verſum in oratione dicant: *Quoniam tu Domine adiuuiſti me, & conſolatus es me.* Propter ſingulas negligentias tam cocæ quam Cellariæ viginti quinque palmarum percuſſionibus quotidianis diebus emendentur, ne minimas parui pendentes culpas in maioribus procliuiores reperiantur.

Pſal. 89. Pſal. 66. Pſal. 123. Pſal. 78. Pſal. 85.

Cap. XIII. *De vtenſilibus vel ſupellectilibus.*

VTenſilia Monaſterij, & quæcunque ſunt ad commune opus neceſſaria, Abbatiſſæ cura diſponantur. Et tales in Congregatione quærantur, quarum & ſolicitudo animi viget, & conſcientiæ firmitas ſit probata; & ipſis cura committatur, vt quæ cuique neceſſaria fuerint opportunitate exigente tribuantur. Et ſic ipſa vtenſilia, ſeu quæcunque eis ab Abbatiſſa commiſſa fuerint, cum ſolicito timoris ſtudio gubernentur, vt mercedem commiſſæ curæ recipiant, & non iudicium damnationis incurrant, anteponentes illud mentis oculis: *Maledictus qui facit opus Dei negligenter.*

Ierem. 48.

Cap. XIV. *Qualiter in ſchola debeant dormire.*

CVm ſemper religioſæ & Deo dicatæ animæ, tam diurnis quam nocturnis horis paratam Deo mentem præparant, vt quamuis ſopore membra torpeſcant, anima vigore creatoris intenta præconiis peruigil ma-

Digitized by Google

neat, iuxta illud; *Ego enim dormio, & cor meum vigilat:* tamen ſolerti Cant. 5.
cuſtodia ſpecialiter intuendum, ne per negligentiam maternæ ſolicitudinis ſubiecta membra damna capiant imbecillitatis. Proinde ergo decernimus, vt binæ & binæ, præter infirmas & ſeniores, in lectulis dormiant, ſic tamen, vt ad inuicem non loquantur, neque ſe ad inuicem, id eſt, facie ad faciem reſpiciant; ſed vna poſt aliam quieſcens dormiat, ne antiquus hoſtis, qui ore libenti animas vulnerare cupit, aliquid fraudis iaculando immittat; vt colloquendo mortalia excitet deſideria. Sic tamen fiat, vt vna ex illis ſemper ſenior ſit: de cuius religione non dubitetur. Iuuenculas vero nullatenus ſimul quieſcere cenſemus, ne in aliquo carnis aduerſitate æſtu delicto rapiantur. Omnes enim, ſi fieri poteſt, vna domus ad dormiendum capiat, præter ſi infirmitas aut ſenilis ætas popſcerit, aut culpa damnauerit, aut nouitas probata non fuerit, vt in cella ſeparentur. Omnes veſtitæ & cinctæ dormiant. In ſchola qua dormitur per totam noctam lucerna ardeat. Ad curſum verò cum feſtinatione ſurgentes, ſignum Crucis fronti inferatur: ſimulque ſub ſilentio dicatur: *Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me feſtina.*

CAP. XV. *De cura infirmantium qualis eſſe debeat.*

HArum cura quæ infirmitatibus detinentur qualis eſſe debet, proprietas auctoris declarat, cum dicit: *Quæcunque vultis vt vobis faciant homines, & vos facite eis ſimiliter.* Licet hoc in omnibus ſit agendum, præcipuè tamen in infirmantium cura hæc præceptio eſt exhibenda; quia Dominus dixit: *Infirmus fui, & veniſtis ad me.* Ita ergo cura infirmis quærenda Matt. 25.
eſt, ac ſi præſenti Chriſto miniſtrare putetur. Reuera etenim quæcunque pro Chriſto infirmis curam impendit, Chriſto in infirmis miniſtrat. Sit tamen Abbatiſſæ curæ, vt ſeparatim cellam habeant cum omnibus opportunitatibus; vt nullum exteriorem laborem ſentiat, quæ in infirma carne pœnam portat. Et ſi tempus popoſcerit, ſicut tempus Quadrageſimæ, vt cæteræ vitam immutent, infirmis ſemper cedendum eſt; vt tam potus quam cibaria vberius miniſtrentur. Balnearum vſus, vel cura medendi ſummo adhibeatur ſtudio. Sanis verò, præcipuè verò iuuenculis, tardius concedatur. Abbatiſſa talem curam de infirmis habeat, qualem ſe recipere à Domino ſperat; vt nec à Cellararia, nec à miniſtra aliquam negligentiam infirmæ ſentiant. Decrepita verò ætate feſſis talis ſit cura, quatenus nulla in eis negligentia, ſed iuxta arbitrium Abbatiſſæ, prout cuicunque neceſſarium eſſe viderit, conſideratione pia earum imbecillitati concedatur. Non enim hæ poſſunt Regulæ tenori ſubiacere, ſed potius pietatis in eas impendendus eſt affectus.

CAP. XVI. *De caſibus qui per negligentiam aut euentu ſuperueniunt.*

NEgligentiæ culpa, qua per multos caſus in multis delinquitur, Abbatiſſæ iudicio penſanda eſt, id eſt, in refectorio, in coquina, in dormitorio, vel in qualibet vtilitate aut fregerit, aut perdiderit, aut negligenter dimiſerit, omnia ſecundum ſuum modulum ſunt penſanda, & iuxta

Digitized by Google

ætatem vel teneram, vel senilem, vel viridem sunt corrigenda. Quia si in minimis negligentiæ vitium non corrigitur, mens vitiata in minoribus culpis, in maiora dilabitur delicta. Si soror, quæ in his casibus dilapsa, statim Abbatissæ vel Præpositæ puram dederit confessionem; & compertum fuerit non suæ voluntatis fuisse, quod casu accidit; hoc tantummodo sufficiat, vt hoc quod deliquit & perpetrauit, si possibile fuerit, non deneget, & emendet cum veniæ satisfactione. Si verò non sua confessione, sed alteriùs proditione cognitum fuerit, prout culpæ magnitudo popoſcerit, pœnitentiæ subiacebit; quia culpam per puram confessionem non manifestauit. Si verò ex maioribus culpis, quod ad animæ maiorem pertinet damnationem, aliquam commiserit, hoc secretius per puram Confessionem volens suæ manifestet Abbatissæ: ne dum tempore animi culpam detegere verecundat, cum reatu culpæ faciem diaboli interius recondat.

CAP. XVII. *De eo quod nulla Monacha Monasterio debeat proprium aliquid vindicare.*

PRoprij aliquid in Monasterio nihil habendum: sed potius propter nomen Domini omnia contemnenda. Quid enim proprium aliquid suum fidelis anima de rebus mundi vindicet, cui mundus crucifixus est, & ipsa mundo? Quæ semel mundo mortua, cur per aliquam temporalium rerum cupiditatem, vel desiderium ærumnosum denuo incipiet viuere mundo, quæ contempto mundo cœperat iam viuere Deo? Amputandum ergo est hoc vitium radicitus ab omni Monacha, vt nullam rem vel in vestimentis, seu in calceamentis, vel in quibuslibet rebus sibi vindicet, vel suum esse dicat, nisi quantum ex Abbatissæ iussione penes se præcipitur retinere, ac si custos alterius, non propriæ rei domina. Et ea quæ sibi ab Abbatissa fuerint commendata, id est, ad necessitatem præsentem, aut in vestimento, aut in qualibet re, nihil exinde aut dare aut commodare cuiquam præsumat; nisi tantum ab Abbatissa illi fuerit ordinatum. Quid enim de rebus mundi alteri sorori conferat, quæ suas in omnibus voluntates propter Christum in Abbatissæ tradidit potestatem? Omnia ergo quæ in Monasterio habentur sint omnibus communia; iuxta quod in Actibus Apostolorum legimus: *Erant*, inquit, *eis omnia communia.* Sic tamen communia sunt habenda, vt nulla aut dare aut accipere, nisi Abbatissa ordinante, præsumat: ne cupiditatis aut temeritatis malum incurrens in laqueum, Iudæ proditoris consortio numeretur, qui solus in numero Apostolorum loculos habuisse refertur, vbi commutantium ac vendentium commercia ponebantur. Quod si huic vitio aliqua sororum delectari fuerit deprehensa, & post primam, secundam vel tertiam correctionem emendare noluerit, disciplinæ regulari subiacebit.

Act. 4.

CAP. XVIII. *De culparum excommunicatione.*

SI qua verò soror instigante diabolo contumax, vel superba, seu inobediens, vel murmurans apparuerit; vel etiam in quocumque casu lapsa seniorum præcepta vel sanctæ Regulæ normam violare tentauerit; hæc secundum præceptum Domini, secreto à senioribus semel vel bis corripiatur.

Matt. 18.

Digitized by Google

Si emendare noluerit, tunc ſimul ab omni Congregatione obiurgetur. Et ſi ſic emendare noluerit, tunc prout culpæ magnitudo poposcerit, ſecundum Regulam iudicetur: id eſt, aut excommunicationi ſubiaceat, ſi eius antea intellectus viguit: aut ſi obſtinata & duræ mentis tenacitas culpæ & improbitatis perſeueret, tunc corporali diſciplinæ ſubiacebit.

CAP. XIX. *Qualis debeat eſſe excommunicatio.*

EXcommunicationis menſura qualis eſſe debeat, iuſtum ſcientibus librare iudicium culpæ modus oſtendit. Leuioribus enim culpis leuior eſt adhibenda correctio; grauioribus verò ferueutior eſt adhibenda damnatio. Proinde Abbatiſſæ ſtudio eſt penſandum, vt ſi aliqua ſoror in leuioribus inueniatur obnoxia culpis, vſque ad indictam ſibi horam menſa priuetur. De grauioribus vero ſeu dierum vel hebdomadarum vel menſium definitio in longius protracta correctione finiatur: ea tamen Regula, vt ſi amplius quam ſeptem dierum ſpatium excommunicationis percurrerit, quamdiu pœnitentiæ ſub ſtatuto tempore ordo retentus fuerit, ſicut à menſa loco ſuo priuetur, ita & in Eccleſia ſegregetur; vt in loco in quo ante fuit, nec pſalmum cantet, nec vllum ordinem teneat, vſque dum ſatisfactione humili cum cordis contritione ab Abbatiſſa vel à ſenioribus veniam mereatur. Excommunicata vero ſoror, quæ culpis grauioribus exiſtentibus aut cellula recluditur, aut à conſortio Congregationis ſeparatur, à nullo penitus colloquia aut viſitationis munus fruatur, niſi tantummodo cui præceptum ab Abbatiſſa fuerit. Si qua trangreſſa hanc Regulam fuerit regulari pœnitentiæ ſubiacebit.

CAP. XX. *De his quæ per ſedulam correptionis curam ſæpius correctæ emendare noluerunt.*

SOror ſi ſæpius correpta emendare noluerit, excommunicatione pro modo culpæ corrigatur. Si nec ſic aliquid proficiat increpantis correctio, tunc verberum vindictæ ſubiacebit. Quod ſi ſic emendare noluerit, ſed magis in tumorem ſuperbiæ elata, opera vel actus, de quibus corrigitur, defenderit, tunc Abbatiſſæ ſcientiæ regimine corrigatur: quia ſcriptum eſt: *Qui abijcit diſciplinam, infelix eſt.* Moderante ergo Sap. 3.
ſcientia ſaniei medendi cura adhibeatur. Si lethale vulnus per fomenta caſtigationum, & pietatis ac lenitatis vnguenta ſoſpitati non redditur, ſaltem inciſionibus amputetur. Et ſi ſic ſanies defecta tumorem non amiſerit, tam excommunicationis ſententiam, vel diſciplinæ corporalis pœnam incurrat. Et ſi nec excommunicationis metu, nec flagelli pœna frangitur, augeatur adhuc pietatis fomes; ita vt ab omni Congregatione pro ea communis Dominus orationum officio deprecetur: vt quæ laqueo diaboli irretita tenetur, Domini miſericordia ac pietate curetur. Quod ſi nec ſic corrigi voluerit, intra ſepta Monaſterij ſub pœnitentiæ tenore ab omnibus, præter cuſtodibus, ſegregata, tam diu caſtigetur diuerſis correctionibus, vſque dum eius humilitas omnibus vera credulitate pateſiat: quoniam & inuitis ſæpè ſalus præſtatur. Nam ideo ſeparanda eſt à Congregatione, vt

Digitized by Google

ſuo vitio non maculet innocentes. Tenera verò ætas, quæ excommunicata vim neſcit, non excommunicatione, ſed flagello corrigenda eſt.

CAP. XXI. *De receptione ſororis.*

SIn vllo tempore, quod abſit à Chriſtiana Religione, ſoror à ſeptis Monaſterij diſceſſerit, & foras fugiens poſtea recordata priſtinæ religionis, & æterni iudicij perculſa timore reuerſa fuerit, prius omnem Monaſterio emendationem polliceatur: poſtea ſi probabilis eius pœnitentia agnoſcatur, tunc demum intra ſepta Monaſterij recipiatur. Et ſi bis aut tertio hoc fecerit, ſimili pietate foueatur; ſic tamen vt in extremo loco inter pœnitentes recepta tam diu examinetur, vſque dum probabilis eius vita inueniatur. Si verò poſt tertiam receptionem fugæ culpa maculata fuerit, ſciat omnem reuerſionis aditum eſſe in poſtmodum denegandum.

CAP. XXII. *Qualiter inuicem ſe humilient, vel ordines ſeruent: vel in minutis actibus qualiter ſint ſeruanda præcepta.*

QVanto ſe affectu, vel caritatis miniſterio in Monaſterio animæ poſitæ debeant diligere, ſanctorum Patrum inſtituta ſanxerunt: ſed in quibus ſit actibus vel officiis demonſtrandum, à nobis pro parte indicandum eſt. Habet denique latiſſimum virtutum copia ambitum, quo circumſepta facilè hoſtem ſibi ſuperet aduerſantem. Sunt etenim nonnulla, quæ in actu videntur exigua, & tamen vel cuſtodita vel neglecta, aut tepeſcente, aut feruente animi motu demonſtrantur: vt eſt humiliatio capitis, vel ſermonum affabilis ſalutatio; quæ aut rigidæ mentis vel concordæ, aut ſi certè piæ, puriſſimum patefacient affectum. Seruandum ergo eſt famulis vel famulabus Chriſti, vt ſemper intra mentis ſtatum ea nutriant, quæ à vera humilitate & caritate non diſcedant: in quibus ſumma conſtat virtutum. Nam ſicut nunquam ſine vera humilitate vera manet caritas; ita nunquam abſque vera caritate vera manet humilitas. Arripiamus ergo inſtruere fundamentum, vt ad culmen perueniamus virtutum. Sic prius humilitas monſtranda tam actu quam affectu, vt poſt caritatis copia ædificetur. Et quando ſibi mutuatim in via vel in quocunque loco occurrerint, cum omni humilitate ab inuicem flectentes benedictionem rogent. Et ſi ex eis vna ſenior fuerit, prius iunior benedictionem poſtulet; tunc demum ſenior proſequatur. In curſu verò poſitæ, prout ab Abbatiſſa fuerint ordinatæ, vel ad pſalmum canendum, vel lectiones recitandas, vel etiam ad communicandum euntes, ſuum ordinem cuſtodiant: ne conſtitutum ſibi locum tranſilientes in ambitionis vel arrogantiæ vitio demergantur. Abbatiſſæ verò ſtudendum eſt, vt per ordinem ſicut conuerſæ in Monaſterio fuerint, ita in ſuo ordine conſtituantur: præter ſi vberius conuerſatio religionis meruerit, vt inantea promoueatur; vel ſi grauis culpa exegerit, vt retro regradetur. Si vero aliqua ex ſororibus cognoſcatur ſeniorem affectare locum, cum verecunda caſtigatione refellatur: quia non debiti honoris locum præſumpſit, nec religionis commercio, ſed ambitionis honorem indebitum conata eſt arripere. In conſeſſu ſororum, ſi alia ſuperuenerit, quæ iuniores ſunt ordine, aſſurgant, &

Digitized by Google

seniori locum præbeant. Iuniores verò seniori nullatenus superbiendo contradicant; sed cum omni humilitate vel interrogatæ, vel correptæ respondeant. Si labentem in quodlibet delictum iunior seniorem aspexerit, non exprobrando, sed magis dolendo ad confitendum Abbatissæ vel Præpositæ dirigat: similiter senior iuniori faciat. Ad confessionem veniens, prius prostrata supra humum, suam culpam esse dicat: sic postquam surgere iubetur, suam confessionem manifestet. Quando ad aliquod opus fieri commeatus rogatur, venia prius petatur, & sic de opere quod faciendum est commeatus rogetur. Quando ad Abbatissam venitur, cum omni humilitate veniam petendo accedatur; similiter quando egreditur, cum veniæ petitione benedictio quæratur. Nulla Monacharum per semetipsam de propria necessitate Abbatissæ suggerat, sed omnes per Præpositam quicquid necessitatum fuerit Abbatissæ studeant intimare. Si Sacerdos vel quilibet Religiosus venerit, vt ei per Abbatissæ commeatum sit occurrendum, à longè astantes, cum humilitate flectentes genu sub silenti voce benedictionem rogent. Et si ordinatum fuerit ab Abbatissa, vt cum his aliqua sororum loquatur, cum omni humilitate & modestia ac sobrietate loquendum est: vt in omnibus his virtus humilitatis ac sobrietatis inueniatur.

Cap. XXIII. *De non defendenda proxima vel consanguinea in Monasterio.*

DEfendere proximam vel consanguineam in Monasterio nullo modo permitti censemus. Quid enim aliam defendat, quæ iam sibi non viuit, sed Christo, quem imitata manet crucifixa? quæ propriam animam, vt vberius saluti iungeret, prius perdidit? Quæ ergo proprias perdidit voluntates, vt Christi in se voluntatem impleret, cur aliarum delicta defendat, quæ propria crucifixit? Et si in veritate crucifixit, & non mundo iam, sed Christo viuit, cur in mundo facinoribus labentes pro qualibet familiaritate defendat? Sit ergo ei æquus amor tam in consanguinea, quam in cetera sorore, quæ ei sanguinis affinitate non iungitur. Maneat ergo in omnibus amor corde clausus, nec quamquam sub disciplinæ moderamine positam tueri studeat: ne vitium defendendi in alias dimittat. Sit ergo in arbitrio corrigentis, vt quas corrigit sub amoris studio, non propriam implendo voluntatem, sed vitia corrigendo, inferat disciplinam.

Cap. XXIV. *De nutriendis infantibus.*

INfantes in Monasterio quanta cura & disciplina sint enutriendæ, multis didicimus documentis. Debent enim nutriri cum omni pietatis affectu, & disciplinæ ministerio: ne desidiæ vel lasciuiæ vitio sub tenera ætate maculatæ, aut vix, aut nullatenus possint postea corrigi. Sit ergo in eis tanta cura, vt nunquam sine seniore huc atque illuc liceat deuiare: sed semper ab eius disciplina retentæ, & timoris Dei ac amoris doctrina imbutæ, ad cultum instruantur Religionis. Habeant lectionis vsum; vt sub puerili ætate discant, quod ad perfectam deductis proficiat. In refectorio per se mensam habeant iuxta seniorum mensam positam. Seniores tamen vel duæ, vel amplius, de quarum religione non dubitatur, cum eis sedeant,

Digitized by Google

vt ſemper timore antepoſito, ſub metu ſeniorum nutriantur. Quibus verò horis reficiant, vel ſomnum capiant, Abbatiſſæ arbitrio penſandum eſt: vt in omnibus virtutum cuſtodia diſcretio reperiatur.

Explicit Regula Cuiuſdam S. ad Virgines.

LECTORI.

In veteri Codice, qui ſanctorum Patrum Monaſticas ſanctiones continet, etiam ſequentes duæ Conſtitutiones, altera neſcio cuius Regulæ deuotarum, altera Concilij Hiſpalenſis ſecundi, poſt Regulam S. Iſidori legebantur. Eas quoque, quia ad Virginum ſanctimonalium curam ac diſciplinam veterem pertinent, hoc loco placuit exhibere; vt omnes ſacræ antiquitatis reliquias quam fieri poteſt religioſiſſimè, etiam cum ramenta & puluiſculo, repræſentarem.

SENTENTIA DE REGVLIS DEVOTARVM.

NEmo ad eas vadat viſitandas niſi qui habebit ibi matrem, vel ſororem, aut filiam, & propinquas, & conſobrinas, ſiue matrem filiorum ſuorum. Si autem neceſſitas fuerit vt videant eas, vt antequam renunciarent ſæculo, & intrarent in Monaſterium, paterna debetur eis hereditas, aut aliqua cauſſa manifeſta eſt, mittent cum eis probatæ virum ætatis ac vitæ: videbunt eas, vt pariter reuertentur. Nemo vadat ad illas, niſi quos ſupra diximus. Si eaś videre voluerint, primum facient renuntiare Patri Monaſterij, & ille mittet ad ſeniores, qui in miniſterium virginum delegati ſunt: qui occurrentes eis, & cum ipſis videbunt quas neceſſe habuerint, cum omni diſciplina & timore Dei. Cumque eas viderint, non eis loquentur de rebus ſecularibus. Quicunque de his mandatis præterierit, abſque vlla recraſtinatione negligentiæ atque contemptus, eget publicè pœnitentiam, vt poſſidere valeamus regna cœlorum.

CONCILIVM HISPALENSE Cap. XI.

VNdecima actione cum conſenſu communi decreuimus, vt Monaſteria Virginum in Prouincia Bætica condita Monachorum adminiſtratione ac præſidio gubernentur. Tunc enim ſalubria Chriſto dicatis virginibus prouidemus, quando eis patres ſpirituales eligimus, quorum non ſolum gubernaculis

Digitized by Google

gubernaculis tueri, sed etiam doctrinis ædificari possint. Hac tamen circa Monachos cautela seruata, vt remoti ab earum peculiaritate nec vsque ad vestibulum habeant accedendi familiaritate permissum, sed neque Abbati, vel ei qui præficitur extra eam quæ præest loqui virginibus Christi aliquid, quod ad institutionem morum pertinet, licebit. Nec cum sola quæ præest frequenter eos colloqui oportet; sed cum testimonio duarum aut trium sororum: ita vt rara sit accessio, breuis locutio. Absit enim vt Monachos, quod etiam dictu nefas est, Christi virginibus familiares esse velimus: sed iuxta vt iussa Regularum vel canonum admonent, longè segregatos atque seiunctos, eorum tantum easdem gubernaculis deputamus: constituentes, vt vnus Monachorum probatissimus eligatur, cuius curæ sit prædia earum rustica vel vrbana intendere, fabricas instruere, vel si quid aliud ad necessitatem Monasterij prouidere: vt Christi famulæ pro animæ suæ tantum vtilitate solicitæ, solis diuinis cultibus viuant, operibusque suis inseruiant. Sanè is qui ab Abbate præponitur, iudicio sui Episcopi comprobetur. Vestes autem illæ ijsdem Cœnobiis faciant, à quibus tuitionem expectant, ab ijsdem denuo, vt prędictum est, laborum fructus & procurationis suffragium recepturæ.

Explicit.

SANCTI LEANDRI
HISPALENSIS EPISCOPI REGVLA,
SIVE DE INSTITVTIONE VIRGINVM
& contemptu mundi ad Florentinam Sororem Liber.

DE SANCTO LEANDRO HISPALENSI eiusque Regula ad Florentinam Sororem veterum testimonia.

MARTYROLOGIVM ROM. die XXVII. Febr. item Beda, Vsuardus, Ado, & alij.

Hispali in Hispania natalis S. LEANDRI eiusdem ciuitatis Episcopi, cuius prædicatione & industria Visigothorum gens, adiuuante Reccaredo eorum Rege, ab Ariana impietate ad Catholicam fidem conuersa est.

Digitized by Google

IDEM MARTYROLOG. Rom. die xx. Iunij.

Hispali in Hispania depositio sanctæ FLORENTINÆ virginis, sororis Sanctorum Leandri & Isidori Episcoporum.

ISIDORVS Hispal. de script. Eccles. cap. XXVIII.

LEANDER genitus patre Seueriano Carthaginensis Prouinciæ Hispaniæ, professione Monachus, & ex Monacho Hispalensis Ecclesiæ Prouinciæ Bæticæ constitutus Episcopus: vir suauis eloquio, ingenio præstantissimus; vita quoque tantum atque doctrina clarissimus, vt etiam fide eius atque industria populi gentis Gothorum ab Ariana insania ad fidem Catholicam reuerterentur. Hic namque in exilij sui peregrinatione composuit duos aduersus hæreticorum dogmata libros, eruditione sanctarum scripturarum ditissimos, &c. Præterea edidit vnum ad FLORENTINAM sororem de institutione virginum, & contemptu mundi libellum, titulorum distinctionibus prænotatum. Floruit sub Reccaredo, viro Religioso ac Principe glorioso: cuius etiam temporibus mirabili obitu actualis vitæ terminum clausit.

S. GREGORIVS MAG. PP. Dial. lib. III. c. XXXI.

Sicut multorum, qui ab Hispaniarum parentibus veniunt, relatione cognouimus, nuper Ermigildus Rex, Liuigildi Regis Visigothorum filius, ab Ariana hæresi ad fidem Catholicam viro Reuerendissimo LEANDRO Hispalitano Episcopo, dudum mihi in amicitiis familiariter iuncto, prædicante conuersus est.

IDEM Præfatione in librum Iob.

Reuerendissimo & sanctissimo fratri suo LEANDRO Coëpiscopo Gregorius S. S. D. Dudum te, frater beatissime, in Constantinopolitana vrbe cognoscens, cum me illic Sedis Apostolicæ responsa constringerent, & te illuc iniuncta pro causis fidei Visigothorum legatio perduxisset; omne in tuis auribus, quod mihi de me displicebat, exposui, &c. Tunc eisdem fratribus, etiam cogente te, placuit, sicut ipse meministi, vt librum beati Iob exponere importuna me petitione compellerent.

IDEM lib. I. Epist. XLI. ad LEANDRVM Episcopum.

Ea quæ in beati Iob expositione dicta fuerant, & vobis dirigenda scribitis, nisi portitoris præsentium me festinatio coangustasset, cuncta vobis transmittere sine aliqua imminutione voluissem; maximè quia & hoc ipsum opus ad vestram reuerentiam scripsi: vt ei quem præ cæteris diligo, in meo iudicer labore desudasse. Præterea si vobis indulgeri tempora ab Ecclesiastica occupatione cognoscetis, quid sit iam faciendum scitis: quamuis etiam absentem corpore, præsentem mihi te semper intueor, quia vultus tui imaginem intra cordis viscera impressam porto.

IDEM lib. IV. Epist. XLVI. ad eundem.

Quanto ardore videre te sitiam, quia valdè me diligis, in tui tabulis cordis leges. Sed quia longo terrarum spatio disiunctum te videre nequeo, vnum quod mihi de te dictauit caritas feci, vt librum Regulæ pastora-

Digitized by Google

lis, quem in Episcopatus mei exordio scripsi, & libros quos in expositionem beati Iob iamdudum me fecisse cognouisti, Sanctitati vestræ transmittere curaui.

IDEM lib. VII. Epist. CXXVI. ad eundem.

Sanctitatis tuæ suscepi Epistolam, solius caritatis calamo scriptam. Ex corde enim lingua tinxerat, quod in chartæ pagina refundebat. Boni autem sapientesque viri cum legeretur affuerunt, quorum statim viscera in compunctione commota sunt. Cœpit quisque amoris manu in suo corde te rapere: quia in illa Epistola tuæ mentis dulcedinem non erat audire, sed cernere. Accendebantur & mirabantur singuli, atque ipse ignis audientium demonstrabat qui fuerat ardor dicentis. Nisi enim prius in se faces ardeant, alium non succendunt. Ibi ergo vidimus quanta caritate tua mens arserit, quæ sic & alios accendit. Vitam vero vestram, cuius ego semper cum magna veneratione reminiscor, minimè nouerant, sed eis altitudo vestri cordis patuit ex humilitate sermonis.

INCIPIT IN CHRISTI NOMINE

S. LEANDRI HISPALENSIS EPISCOPI

de Institutione Virginum & contemptu mundi ad Florentinam Sororem Liber.

LEANDER Dei misericordia pergratæ in Christo mihi filiæ & sorori FLORENTINÆ.

PErquirenti mihi, soror carissima Florentina, quibus te diuitiarum cumulis heredem facerem, qua te patrimonij sorte ditarem; multæ rerum fallacium occurrebant imagines: quas cum ego vt importunas muscas manu mentis abigerem, tacitus aiebam: Aurum & argentum de terra est, & in terram reuertitur; fundus & patrimoniorum reditus vilia & transitoria sunt, *præterit enim figura huius mundi.* Quidquid enim sub sole conspexi, nihil te dignum, soror, arbitratus sum; nihil muneri tuo credidi esse gratissimum: omnia mutabunda, caduca, & vana fore conspexi. Vnde veram esse attendi Salomonis sententiam, dicentis: *Magnificaui opera mea, ædificaui mihi domos, plantaui vineas, feci hortos & pomaria, & conseui cunctis generibus arborum, instruxi mihi piscinas aquarum, vt irrigarem siluam germinantium lignorum. Possedi seruos & ancillas, multamque familiam habui; armenta quoque & agnos ouium, greges quoque caprarum, vltra omnes qui fuerunt ante me in Ierusalem. Coacerauaui mihi argentum & aurum, & substantias Regum ac prouin-*

1. Cor. 7

Eccl. 2

Digitized by Google

ciarum: feci mihi cantores & cantatrices, & delicias filiorum hominum: scyphos & vrceos in ministerio ad vina fundenda. Et supergressus sum opibus omnes qui fuerunt ante me in Ierusalem. Quam igitur omnem mortalium pompam tali termino concluſit, vt diceret: *Cumque me conuertiſſem ad omnia quæ fecerant manus meæ, & labores in quibus fruſtra ſudaueram, vidi in omnibus vanitatem & afflictionem animi, & nihil permanere ſub ſole.* Et iterum ipſe dicit: *Deteſtatus ſum omnem induſtriam meam, quam ſub ſole ſtudioſiſſimè laboraui, habiturus heredem poſt me, quem ignoro, vtrum ſapiens aut ſtultus futurus ſit, dominabitur in laboribus meis quibus deſudaui & ſolicitus fui, & eſt quidquam tam vanum? Vndè ceſſaui renunciauitque cor meum vltra laborare ſub ſole.* Tali quoque informatus oraculo, non eſſe me parentem verum exiſtimares, ſoror, ſi te iis ditarem rebus, quæ ſtabilitate nulla conſiſterent: quæ mundanis ſubiectæ caſibus te deſtituerent, nudamque relinquerent. Ærumnis quoque te cumularem, & timori metuique ſubijcerem, ſi ea quæ fur auferre poterat, ſulcare tinea, ærugo vorare, ignis abſumere, terra obruere, aqua delere, ſol torrere, imber fœdare, glacies ſtringere, tuæ germanitati conferenda eſſe putarem. His certè rebus humanis implicatus animus à Deo auertitur, & ab illa immobili ac permanentis veritatis forma recedit. Nec poteſt ad ſe admittere diuini verbi dulcedinem, aut Spiritus ſancti ſuauitatem, pectus quod tot mundanis agitatur moleſtiis, tot curarum temporalium ſtimulis verberatur. Si ergo te his nexibus alligarem, talibuſque onerarem ponderibus, & mole terrenæ cogitationis opprimerem, inimicum me, non parentem deberes æſtimare; interemptorem, non fratrem eſſe ſentires. Eia ſoror cariſſima, quoniam quidquid axe cæli concluditur, terrena ſuſtinent fundamenta, & telluris ſuper faciem voluitur, nihil dignum quo ditari poſſes inuenimus; ſupra cælos, quærendum eſt, vnde munus virginitatis auxiſti; vt ibi præmium & patrimonium virginitatis inuenias. Ex compenſatione enim integritatis meritum agnoſcitur, & de ſua retributione penſatur. Quanto enim vilis putaretur, ſi tranſitoriis terreniſque ditaretur muneribus; tanto præclara eſt virginitas & excellens, quæ calcatis abdicatiſque mundanis voluptatibus, dum in terris Angelorum ſeruat integritatem, Dominum Angelorum ſortita eſt portionem. Quæ ergo eſt virginitatis hereditas? nonne ea,

Pſal. 15. quam dicit Pſalmiſta? *Dominus pars hereditatis meæ?* Et iterum: *Portio*

Pſal. 118. *mea Dominus?* Vide ſoror quantum profeceris: vide quam ſummum teneas apicem: vt multorum gratiam beneficiorum In vnum eundemque inueneris Chriſtum. Sponſus eſt, frater eſt, amicus eſt, hereditas eſt, pretium eſt, Deus & Dominus eſt. Habes in eo ſponſum, quem diligas:

Pſal. 44. *Speciosus eſt enim forma præ filiis hominum.* Eſt verus frater quem teneas: adoptione enim & tu eius filia, cuius filius eſt ille natura. Eſt ami-

Cant. 6. cus de quo non dubites: ipſe enim dicit: *Vna eſt amica mea.* Habes in eo hereditatem quam ambias: pars enim hereditatis tuæ ipſe eſt. Habes in eo pretium quod agnoſcas: quia ſanguis eius redemptio tua eſt. Habes

Digitized by Google

in eo Deum à quo regaris: Dominum quem metuas & honores. Totam ſibi in Chriſto prerogatiuam virginitas vindicat: vt ante quem tremunt Angeli, cui ſeruiunt poteſtates, cui virtutes obtemperant, cui cœleſtia & terreſtria genuflectunt; hunc ſibi virgo ſponſum vindicet; ad huius thalamum ornata virtutibus properet: hunc cubili cordis, caſto cubili confoueat. Et quid amplius ei conferre potuit, cui ſe Chriſtus ſponſum tribuit, ſanguinem ſuum dotis ac muneris titulo compenſauit? Solent ergo qui vxores ducunt dotes ttibuere, conferre præmia, & ad vicem perdendi pudoris ſua tradere patrimonia; vt emiſſe potius quam duxiſſe videantur vxores. Tuus, virgo, ſponſus dotem tibi ſanguinem ſuum dedit; eo te redemit; eo te ſuæ copulæ ſociauit: vt pudorem non perdas, & habeas præmia. Quanto enim munificentius eſt dotis præmium, tanto eſt amor immenſior. Multum enim diligit, quam proprio ſibi ſanguine deſponſauit. Et ob hoc ſuum corpus vulneris ictu & telo gladij maluit aperiri, vt tuam ſibi integritatem emeret, pudicitiam conſeruaret. E contrario enim curauit hominem: vt ſicut mors eius vita eſt noſtra, eiuſque humilitas noſtræ eſt ſuperbiæ medicina; ſic & vulneribus ipſius noſtra integritas empta eſt qui ideo feriri ſe vulnere voluit, ne malleo vniuerſæ terræ nos ferire ſineret. *Pretio enim empti eſtis*, ait Apoſtolus, *nolite fieri ſerui hominum*. 1. Cor. 7. Cur virgo dare vis corpus viro, quod iam eſt redemptum à Chriſto? Alius te redemit, & alij nubere cupis? alterius pretio libertatis militas, & ſpontanea te ſeruitute condemnas? Si mundus omnis titulo dotis ſcribitur, quid pretioſius ſanguine Chriſti, quo redemptus eſt mundus? Appende mercedem & pretium, vt videas plus valere qui redemit, quam id quod redemit. Quanto itaque prauè intelligit virgo, quæ contempto emptore mercem ſequitur: & ſanguine Chriſti poſtpoſito, mundum qui redemptus eſt amplexatur. Non ſum idoneus eloqui, ſoror amantiſſima, præmia virginitatis: eſt enim ineffabile donum, abſconſum oculis, celatum auribus, intelligentiæ obſeratum. Quod omnes eſſe ſperant Sancti, & poſt reſurrectionem cuncta præſtolatur Eccleſia fieri, vos iam eſtis. *Corruptibile hoc*, ait Apoſtolus, *induet incorruptionem*. 1. Cor. 15. Sed reuera poſt reſurrectionem corporis. Ecce vos incorruptionis gloriam iam ſcitis. Vos iſtam iam in præſenti ſæculo partem gloriæ poſſidetis. Quanta eſt enim beatitudo, quæ vobis reponitur in futurum? quæ vobis corona manet in æternum: quæ incorruptionis gratiam, ad quam multi peruenire deſiderant, hic habetis? Gaude ergo talem te eſſe, qualis Dei formata es manibus. Ille ergo integram condit vtique, quam integritate ditauit; quam ad integritatis præmia præparauit. Peruerſi enim naturalem corrumpunt homines, quam Deus formauit integram. Et hæc offenſa humani generis prima: hæc damnatæ originis cauſſa; dum protoplaſti eſſe noluerunt, quod fuerant conditi: idcirco meruerunt in ſe & in prole damnari. Reparatæ caſtimoniæ in vobis retentaculum, ô virgines, quod perdiderunt in paradiſo primi homines. Vos enim conditionem ſeruaſtis primigenarum hominum, quæ tales perſeueraſtis, quales illi ſunt inſtituti. Sed cauete exempla eorum. Heu proh

dolor, ſoror cariſſima, fuge primorum hominum exempla: horreſce ſerpentis antiquiſſimi ſibila; ne incipiat tibi germinare ſpinas & tribulos vitiata terra, & quæ pro inſigni virginitatis lilia roſaſque parturire debet, vrticam & paleam producat: iſtam, quæ vrat, illam, quæ laceret. Vos enim eſtis prima delibatio corporis Eccleſiæ. Vos itaque ex tota Chriſti corporis maſſa oblationes Deo acceptæ, & in ſupernis altaribus conſecratæ. Pro veſtro enim propoſito, & pro fide ſua, omnis Eccleſia nomen virginitatis indepta eſt, dum in ea melior pars & propenſior vos eſtis, quæ animæ corporiſque veſtri integritatem Chriſto dedicaſtis. Et licet in omnibus ſuis generaliter membris fide maneat virgo, tamen ſuorum parte membrorum, quod eſtis vos, non incongruè virgo etiam corporea: genere ſcilicet illius locutionis, quo aut totum à parte, aut pars nominatur à toto. Meditare vt columba, ſanctiſſima virgo, & mente pertracta, quæ in futuro tibi maneat gloria; quæ non adquieuiſti carni & ſanguini; neque corpus illud ſanctiſſimum proſtraſti corruptioni. Age ergo, cogitare præſume, intellige, quibus te amplexibus cupiat Chriſtus, quæ mundi calcaſti illecebras: quo te deſiderio chorus ille expectet virgineus, quam ipſis gradibus properantem cœlorum ardua vident, quibus chorus ipſe virginalis peruenit ad Chriſtum. Gaudet & Maria mater Domini, apex & ſpecimen virginitatis, incorruptionis mater, quæ vos exemplo ſuo genuit, & manet integra: vos documento ſuo peperit, & dolores neſciuit: genuit ſponſum, & virgo eſt. Fœlix ille venter, qui nouit gignere, non corrumpi. Beata illa fœcunditas, quæ pariendo impleuit mundum, hæreditauit cælos, nec amiſit velamina virginitatis. Ardeat cor tuum, ſoror, igne illo, quem Chriſtus miſit in terram. Excitet te flamma ignis eius, & chorus ille virgineus proſequens Mariam. Ipſam ergo oculo mentis ſuſcipe: ipſos comitare choros: ipſis te animi deſiderio iunge, ibi feſtina; ibi propera: ibi *repoſita eſt corona iuſtitiæ, quam reddet tibi Dominus iuſtus iudex in illa die.* Senti fratris animum tuos deſiderare profectus, ſenti fratris concupiſcentiam velle te eſſe cum Chriſto. Qui etſi in me non habeo, quod in te perficere volo, perdidiſſe me doleam, quod te tenere deſidero: erit mihi interim quædam portio remiſſionis, ſi tu quæ pars melior noſtri es corporis, in via peccatorum non ſteteris; ſi quod tenes, firmiſſimè teneas. Heu mihi, ſi alius accipiat coronam tuam. Tu apud Chriſtum tutamen meum; tu cariſſima meum pignus; tu hoſtia mea ſacratiſſima, qua expiari à colluuione peccati non dubito. Si tu accepta es Deo; ſi tu caſto cubili cum Chriſto cubaueris; ſi tu Chriſti amplexibus fragrantiſſimo virginitatis odore inhæſeris, profecto peccatoris memor fratris obtinebis pro reatu germani indulgentiam, quam popoſceris. Non te contriſtabit, qui te ſuæ copulauit ſocietati. Siniſtra eius, in qua eſt honor & gloria, ſub capite tuo: & dextera eius, in qua eſt longitudo vitæ, amplexabitur te. Talibus ſponſi oblata amplexibus, meam veniam poſtulans obtinebis. Amor tuus in Chriſto erit indulgentia mea: & quantulamcunque ſpem remiſſionis habeo, ſi ſoror quam diligo, ad nuptias Chriſti tranſierit; atque in illo terribili me-

2. Tim. 4.

Cant. 2.

Digitized by Google

tiendoque iudicio reſpiramentum aderit, vbi de factis, actibus, vel de commiſſis diſcuſſio fuerit: vbi de meis diſpendiis, heu mihi, ſum cogendus reddere rationem, tu ſolatium meum, tu reſpiramentum meum. Et vindicta quæ mihi debetur pro negligentia mea, fortè caſtitatis tuæ ſedabitur interceſſione. Defendes me profectu tuo à meo reatu operis, ſi tu Chriſto adhæſeris, & ſi tu illi placueris, ego vnde ei diſpliceo non grauabor, dum tibi indulget, mihi parcet: nec perire fratrem ſinet, cuius ſpondit ſororem. Per te fortè mihi donabitur chirographum quod contraxi: dum te Chriſtus fouet caritate, me non punit pro crimine. Miſerere ſoror non tantum tui, ſed & mei; vt vnde tibi reſtat gloria, ſaltem mihi vel venia concedatur. Multæ in tuo erunt virgines comitatu: cum iis facilè impetrabis pro me quod popoſceris. Immo ipſa mater & dux virginum Maria ſuum interpellabit pro tuo merito filium: & ne te contriſtet pro me orantem, me eriget fortè iacentem, & conſcientiæ reatu merentem conſolabitur. Non confundatur ſpes mea per te ad Deum. Meo igitur hortamento, meo miniſterio, Dei quidem dono, ſed meo obſequio, hanc tenes profeſſionem. Sit ergo mihi integritas tua cauſſa veniæ, quæ tibi erit cauſſa coronæ. Auerte quæſo oculos à mundi falſis inanibus. Cælos aſpice, vbi eſt ſponſus tuus. Illuc animum dirige, *vbi Chriſtus eſt in Dei dextera ſedens. Omne enim quod in mundo eſt, concupiſcentia carnis, & concupiſcentia oculorum eſt.* Quæ ſurſus ſunt quære: vbi eſt vita tua, illic ſunt & deſideria tua: vbi eſt ſponſus tuus, ibi ſit & theſaurus tuus. Nolo te moueri voluptate ſæculi: nolo te fulgore carnis decorari. Cito mouet alienam libidinem caro ornata: & aſpectus iuuenum in ſe prouocat, quæ ſe componit vt ornata procedat. Placere velle oculis alienis, affectus eſt meretricis: & ad ſponſi cæleſtis refertur iniuriam, ſi ita incedas vt oculis libidinoſis placeas. Eſto quæſo iudex inter nubentes & virgines: ſpem vtriuſque conſidera: quis quam teneat viam æſtima. Virgo ſtudet placere Deo; nupta ſæculo. Virgo ſeruat integritatem qua nata eſt; nupta corrumpitur. Et quale eſt, vbi non permanet integra, vt cæpit eſſe natura? Primum diuino operi irrogatur iniuria, dum quod ille formauit integrum, libidine corrumpitur, libidine maculatur. In vos Deus cognoſcit opus ſuum; quas tenet ſæculum, & non corrumpit; quas tales Deus recipit, quales fecit. Omnia itaque reſtauranda ſunt in reſurrectione, quæ nunc pereunt de corpore. Virginitas ſemel perdita, nec hic reparatur, nec in futuro recipitur. Verum eſt quod Deus præceperit nuptias; ſed idcirco, vt inde naſceretur virginitas: vt multiplicata virginum ſucceſſione, lucraretur in prole, quod perdiderant nuptiæ. Et radix & fructus nuptiarum virginitas eſt. De coniugio certè naſcitur virgo: quæ ſi non corrumpitur, ad nuptiarum additur præmium. Habent nuptæ vnde lætentur, ſi ſui fructus cæleſti horreo reponantur. Tu quoque communium parentum cumulabis merita: tuis vtrique honoribus munerabuntur: te prole Chriſto adhærente, ipſi recipient in fructu, quod in ceſpite perdiderunt. Recole, mea ſoror, humanarum nuptiarum ærumnas, & claude oculos, ne videas vanitatem. Prima pericula nuptiarum hæc ſunt: corruptio, corruptio-

Col. 3. 1. Ioan. 2.

Digitized by Google

nis faſtidia, pondus veteri grauidati, dolor partus plerumque ad diſcrimen mortis perueniens: vbi & munus nuptiarum perit & fructus; dum ſimul mater cum prole deficit, & omnis illa pompa nuptialis mortis fruſtratur termino. Quam putabant cauſſam eſſe lætitiæ, quis eam occaſionem interimendi inuenit? Quid aget poſt mortem, quæ totam lætitiam nuptiis deputauit? Quæ viro placere voluit, non Deo, quid aget dum exit à ſæculo? Quæ ſolicita fuit quomodo placeret mundo, quam poterit habere partem cum Chriſto? Quæ primum non benè viris ſe diſtrahunt, ſimulque cum pudicitia libertatem perdunt, quando captiuam virginitatem ſuſcepta dote addicunt. Quid miſeræ illi remanet, quæ pudorem venditat? Quod ſi fortè mundi, vt fieri ſolet, caſu perdat donationem, tunc & pudore caruit, & amiſit pretium. Vides quam nuda & deſtituta in vtroque remanſit! Pro viro certè gemino timoris addicta periculo, timet bonum perdere, timet malum habere. Quis ergo inter hæc medius eſt locus lætitiæ? Quas formas lenocinij meditatur vt placeat oculis? quibus peregrinis odoribus inficit veſtem? & vt oblectet ſenſus, cutem mentitur alienam. Quæ fuco illitam vario adulterat figmento faciem: ne ſit ipſa quæ nata eſt; & decipiat virum ſpecie aliena, non propria. Vide ſi non maleficij genus eſt, excogitare artem qua prouocet libidinem alienam. Et quæ ſic corrumpit faciem, quam putas corruptam habet mentem? Triplex commiſit adulterium: mentis, quæ talem meditata eſt fraudem: corporis, quæ figmento mutauit ſpeciem: veſtitus, quæ non proprio, ſed alieno fragrat odore. His malis virgo neſcia, ſexum habet, & ſexus neceſſitatem ignorat. Fœmineæ fragilitatis oblita rigore virili ſubſiſtit, atque infirmum ſexum virtute ſolidauit: nec addixit ſeruituti corpus, quod lege naturæ viro ſubiacet. Fœlix virgo, quæ corpus trahit ex Eua, non pœnam! Illa peccati merito audit; *Sub viri poteſtate eris, & in doloribus paries.* Tu virginitatem adepta, à tali iugo excuſſiſti ceruicem; nec preſſa iugali neceſſitate curuaberis ad terram, ſed in ſublimi erecta cœlos ſuſpicis; vt vnde illa vetitum præſumendo cecidit, ibi tu licita contemnendo conſcenderes. Eua guſtauit de illicito, & virginitatem perdidit. Licebat nubere virgini, ſed quæ non nupſit, Angelis adhæſit. *In reſurrectione enim non nubunt, neque vxores ducunt: ſed erunt ſicut Angeli Dei.* Vide, virgo quæ non nubit, Angelis comparatur. Licet enim gignere filios: ſed quæ hanc ſpreuerunt neceſſitatem, Chriſtum dicentem audiunt: *Beatæ ſteriles quæ non genuerunt, & vbera quæ non lactauerunt.* E contrario illic dicitur nuptiis: *Væ prægnantibus & nutrientibus in illa die.* Itaque virginei ſenſus pro filiis reputantur. Quid ergo quærit quos pariendo doleat, quæ pios habet ſenſus, quibus meditando congaudeat? *Propter timorem tuum Domine,* inquit, *in vtero accepimus, & parturiuimus Spiritum ſalutis.* Ecce fœlix conceptio, incorrupta progenies, vtilis partus: vbi & proles bonæ cogitationis editur, & ignoratur dolor. Tot felicia germina, quot ſanctæ cogitationes, totiens concipit, quotiens ſancta meditatione Spiritum diuinum capit. Conceptio enim ſuperna virtutes parit. Et ne

Gen. 1.

Matt. 22.

Luc. 23.

Iſa. 26.

putes

putes te esse sterilem, tot filios habebis, quot virtutes protuleris. Vna sancti Spiritus conceptione multos edes partus. Primus partus virginis, verecundiæ virtus; secundus patientiæ, tertius sobrietatis, quartus temperantiæ, quintus caritatis, sextus humilitatis, septimus castitatis, vt impleatur quod legitur; quia *sterilis peperit septem.* Ecce vna septiformis Spiritus conceptione septem partus edidisti. 1. Reg. 2. *Non dicas, ecce ego lignum aridum, quia hæc dicit Dominus eunuchis: qui custodierint requiem meam, & elegerint quæ volui, & tenuerint fœdus meum, dabo eis in domo mea & in muris meis locum, & nomen melius à filiis & à filiabus; nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit.* Isa. 56. Vides, amantissima soror, quod principalem in Regno Dei virgines tenent locum? Et non immerito. Mundi enim contempserunt habitum, ideo peruenerunt ad cœleste regnum. Vitæ cœlestis beatitudinem hic incipiunt, quæ generare in doloribus filios nesciuerunt: & quæ contagia libidinis, & fœda coniugum figmenta respuunt, rectè Christi nuptias impetrarunt. Nolo mouearis pompaticis nuptarum incessibus, clientumque stipato comitatu. Hos incurrunt plerumque insidiatores pudicitiæ, quos custodes castitatis putabant. Et cum se ambiri tot virorum formis vident, hoc in mentem venit, quod cum viris in lectulis agunt propriis: & quod expertæ sunt in singulis, hoc in plurimis meditantur. Non verebor inuidiam, si locutus fuero veritatem. Feriant me liuore, quas momorderit conscientia, dummodo proficientibus loquar, quid cauere debeant in eis, quæ solo nitent opere carnis. Certum est, mi soror, quæ nitorem vestium composuerit, odore peregrino fragrauerit, fuco mutauerit oculos, faciem candore alieno obduxerit, brachia circulis instruxerit aureis, digitis annulos inseruerit, & distinctione gemmarum sidereo radiauerit fulgore manibus, aures metallo adgrauauerit, colla margaritis & vario gemmarum absconderit tegmine, caput ponderauerit auro: certum, inquam, est, hanc non esse castam: quæ ad hoc se ita composuit, vt multorum feriat oculos, multorum animos moueat, illiciatque mentes. Quæ etsi metu viri non gerat stuprum in aperto, fornicatur tamen interius animo. Illa verò casta est, quæ de simplici habitu bonisque moribus placet viro, & de bono castimoniæ Deo. Harum habitum exprimit Petrus Apostolus, & cultum vestium, vel æquitatem morum sua pingit præceptione, cum dicit: *Sit in muliere non exterior ornamenti aut auri, aut* 1. Pet. 3. *vestis cultus, sed cultus cordis.* Eadem ergo & Paulus Apostolus intulit, dicens: *Similiter & mulieres cum verecundia & sobrietate ornantes se,* 2. Tim. 2. *non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa: sed quod decet mulieres, promittentes pietatem per opera bona.* Quas dissonare ab iis præceptionibus & discrepare compereris, velut gehennæ duces, & inferni comites fuge. Hoc enim suadebunt quo plenæ sunt, quæ etsi non verbo, ipso tamen habitu loquuntur flagitia. Et quæ auro coruscauerit, & radiauerit gemmis, tanquam simulacra declina; idolumque æstimato, non hominem, quæ à Deo benè conditam formam vario præsum-

Prou. 3. pſit ſtuprare figmento. Vnde & ſcriptura dicit: *Fallax imago, & vana eſt pulchritudo, mulier timens Deum ipſa laudabitur.*

CAP. I. *Vt vitentur laïcæ mulieres.*

PRecor te, ſoror Florentina, vt fœminæ quæ tecum non tenent profeſſionem vnam, ad tuam non accedant ſocietatem. Quod enim amant, hoc ſuggerunt: & eas res tuis inſinuabunt auribus, quæ in eorum
1. Cor. 15. verſantur deſideriis: Heu mihi ſoror, *corrumpunt mores bonos colloquia*
Pſal. 17. *mala. Cum ſancto ſanctus eris:* longe à te ſit ſoror, *& cum peruerſo peruerteris.* Quid in vnum agit nupta, & virgo? Illa te non ſequitur, quæ virum diligit. Propoſitum tuum fugit: quod etſi amare ſe finxerit, mentitur vt decipiat. Quid tecum agit, cum qua communi collo Chriſti iugum non ducis? diſpar habitu, diſpar affectu. Organum ſatanæ hoc tibi canet, quod illecebris ſæculi moueat, & ſemitas diaboli impinguat. Fuge Sirenum cantus, mi ſoror: ne dum prurientibus auribus oblectamenta delectaris audire terrena, auertaris à recto itinere: & aut in dexteram illidaris ſcopulo, aut in ſiniſtram Charybdis deglutiaris rictu. Fuge Sirenum cantus, & à lingua maleſuadentis ſepi aures tuas. Muni cor tuum ſcuto fidei, dum tui propoſiti diſparem videris; & frontem tuam trophæo arma crucis contra eam quæ profeſſioni tuæ diſpar eſt.

CAP. II. *Vt viri ſancti vitentur.*

IAm quali fuga viros fugias, ſoror Florentina, tu iudica, ſi tam ſolicitè fœminas ſæculi declinabis. Quiſque vir, ſi ſanctus eſt, nullum tecum gerat familiaritatem; ne videndi iugitate aut infametur vtriuſque ſanctitas, aut pereat. Decidet enim à caritate Dei, quæ perpetrandi mali operis occaſionem præbuerit, decidet à caritate proximi, quæ etſi malum non agit, opinione tamen peſſimam famam nutrit. Diſpar enim ſexus in vnum locutus, eo titillatur inſtinctu quo naſcitur: & naturalis mouetur flamma, ſi incompoſita attigerit. Quis colligauit ignem in ſinu ſuo, & non comburetur? Ignis & ſtupa ſibi vtraque contraria, in vnum redacta flammas nutriunt. Viri ſexus & fœminæ diuerſus, ſi coniungitur, quod lex naturæ prouocat, commouetur.

CAP. III. *Vt declinare virgo debeat iuuenes.*

ET ſi taliter viri declinandi ſunt ſancti, ne vtrorumque bonis moribus offenſio ſubrepat; qualiter fugiendi ſunt iuuenes, & tenebroſas vias temporalis vitæ ſequentes? quos ad hoc diabolus obijcit, & virgineis opponit oculis, vt formas eorum, quos per diem viderit, virgo meditetur in nocte. Quod ſi & contradicat mentis ratio, taleſque imaginationes ab animo reſpuat, recens tamen viſio & corporalis inſpectio exhibet memoriæ formas: quas videndo didicit, vt etſi paululum talis imaginatio oblectet mentem, occurret etiam per ſomnium, quod viderit oculis. Sic diaboli ſagittis pectus virginis vulneratur, & infigitur cordi amor noxius; vt quod in nocte recordata eſt, cum amore velit iterum videre in craſtinum. Et ſic intrat ſathanæ ſagitta vſque ad intimum cordis per ianuas oculorum: ſicut dicit
Ier. 9. Propheta: *Intrauit mors per feneſtras noſtras.* Nec enim ſubrepit dia-

Digitized by Google

bolus ad interiora mentis, nisi per sensus cordis. Si pulchrum aliquid videas, quod concupiscentiam moueat; si oblectet aures turpis cantus; si odoratum nidor attigerit fragrans, si gustum illecebrosus sapor commouerit; si tactus mollem & nitidam contigerit formam, tunc oblectatione sensibili carnis mouetur illecebra. Dei enim opus vterque est sexus. Amandi sunt certè viri, vt opus Dei; sed absentes, pro operibus bonis, & propter Deum qui eos fecit; non propter pulchritudinem corporis.

Cap. IV. *De abstinentia.*

QVid ad te de cibis, soror Florentina, puto loquar; quæ fragilitate corporis nec tantum accipis, quantum ratione doceris? Maneat tamen in animo, vt etsi infirmo corpori aliquid relaxandum est à rigore, interim non soluatur animus, si corpus infirmum meretur aliquid indulgentius. Nullus est enim vsus edendi culpabilis, sed concupiscentia, sed immoderatio: si plus quam opus est sumpseris; si desideres sine quo viuere possis. Triplex certè est gulæ intemperantia: si quod non licet auidius appetas; si licita quæque exquisitis impendiis præparata accuratius quæras; si tempus edendi licitum non sustineas. Primi generis homines ob hoc Paradisi delicias & immortalitatis præmia perdiderunt, quia illicita concupierunt. Esaü verò pro eo quod auidius ambiit licita, primogeniti perdidit primitiua. Et quia edendi tempus non seruant animalia, ideo sunt irrationabilia. Probauimus ergo triplicem excessum intemperantiæ: dum primi homines gustaueruut de illicito: dum Esaü lenticulæ appetitu perdidit primogenita: dum edendi tempus non seruant animalia, & sunt irrationabilia. Non est igitur abstinens, auidè vorans etiam viles cibos. *Sepulchrum patens est guttur eorum*, ait Psalmista. Namque & ille mollis & dissolutus est, qui contemptis præsentibus, pretiosis ac peregrinis epulis delectatur. Piscis per illecebram hamo capitur. Auis obiecta escæ in decipulam cadit. Bestiæ quæ naturali virtute sunt rigidæ, cupiditate cibi in foueam proruunt; & quas non emollit natura, decipit esca. Tu verò temperantiam, & parsimoniam, seu oraculo, seu exemplis disce maiorum. Oraculo: quia dicit Dominus: *Non grauentur corda vestra in crapula & ebrietate.* Exemplis; quia Dauid cupitam aquam noluit bibere, quam periculum alieni esse sanguinis intellexit: vel quia Daniel contemptis dapibus regis, leguminibus vixit. Sint tibi accepta quæ sunt comitibus tuis communia, & aliorum non sis intemperationis caussa: & quibus forma esse debes hortamento ac vitæ bonæ documento, scandali non efficiaris occasio.

Psal. 5.

Luc. 21. 2. Reg. 23. Dan. 14.

Cap. V. *Vt virgo singula non loquatur cum singulo.*

NVllus te singularem alloquatur: nec tu præter duarum aut trium testimonium alloquaris aliquem singularem. Memento sponsi tui Saluatoris nostri, qui certè non verebatur labem peccandi, attamen in montibus cum Moyse & Helia coram tribus, Petro & Iacobo & Ioanne, locutus est testibus. Sic & cum suscitaret archisynagogi filiam, eos adhibuit testes, vt falsi rumoris non daret occasionem. Mirabantur autem & discipuli, quod

Digitized by Google

ad puteum Iacob loqueretur cum muliere. Et reuera non mirarentur, nisi quid viderent inusitatum: & nisi illi abijssent cibos emere, non loqueretur citra eos Christus cum muliere.

CAP. VI. *Vt iugiter virgo oret & legat.*

LEctio tibi sit assidua, iugisque oratio. Diuidantur tibi tempora & officia, vt postquam legeris ores, postquam oraueris legas. Sic alternes perpetim hæc duo bona, vt ab ijsdem nullo sis tempore otiosa. Quod si aliquid manibus operandum est, vel certè sustentaculis ciborum corpus reficiendum, alia tibi legat: vt dum manus vel oculi intenti sunt operi, pascat aures gratia sermonis diuini. Si quidem oramus & legimus; & lubricam mentem à surreptionibus diaboli vix retrahimus; quanto procliuius humanus animus reptat ad vitia, si lectionis & orationis assiduæ retentaculo non frænetur? Lectio te doceat, aliquid orando petas: postquam vero oraueris, iterum legendo inquire quod postules.

CAP. VII. *Vt carnaliter non legi debeat vetus testamentum.*

VEtus testamentum legens non temporis illius nuptias, sed prolis numerositatem considera; non esum carnium & sacrificia sanguinolenta, crimina morte carnis expiata, vni viro multarum vxorum permissa consortia. Licuit enim illo tempore, quod isto non licet, & sicut per legem concessæ sunt nuptiæ, sic per Euangelium virginitas prædicata. Gens enim erat Hebræa ab omni discreta consortio populorum, & ad prophetandum Christum Ecclesia deputata. Ne periret, cunctis permissæ sunt nuptiæ, caussa prolis propagandæ. Et quia carnalis erat populus, carnium crapula pascebatur. Sacrificia certè idcirco pecudum litabantur, quia verum sacrificium, hoc est, Christi corpus & sanguinem figurabant. Venit veritas, vmbra discessit: venit verum sacrificium, & cessauit hostia pecudum. Venit virgo virginis filius, & virginitatis præbuit documentum. Omne enim quod in veteri testamento legeris, quamuis opere gestum fuerit, spiritaliter tamen intellige, & de historiæ veritate intelligentiæ spiritalis sensum cape. Iam pro peccato non occiditur homo corpore: sed necem quam illi carni dabant per gladium, nos carnalibus vitiis imponimus per pœnitentiæ vsum. Cantica canticorum iuxta auditum aurium ne sentias; quia carnalem illecebram terreni amoris insinuant, quæ per species actionis corpus Christi, & Ecclesiæ caritatem figurant. Merito à veteribus isti libri prohibiti sunt legere carnalibus: hoc est, Heptateuchum, & Cantica canticorum: ne dum eos spiritaliter nesciunt, libidinis ac voluptatum incitamento soluantur.

CAP. VIII. *De ieiunii modo.*

IEiunia certè valido corpori imponenda sunt: & quos rebellis caro lege vitiorum impugnat, ieiunio attenuandi sunt iugi. Subiuganda est ieiuniis caro rigida, & eatenus refrænanda, vt legi mentis & imperiis animæ subiaceat vt ancilla. Et quam debilitauit iugis infirmitas, si eam ieiuniis temperes, tantumque sumas, quantum saluti sufficiat, non peccabis. Meliorem tamen iudica eam, quæ salutis robore infirmitatis non egeat

Digitized by Google

remedio. Nec debet scandalizari quæ sana est, si remissius vel indulgentius quæ infirma est alitur: sed magis eo se meliorem sanctioremque esse consideret, quod fragilibus rebus non indiget, quibus eget infirmitas. Illa autem quæ infirmitatis obtentu meretur aliquid lenius, sit præ cæteris humilis: doleatque se non posse, quæ aliæ possunt; & abstinentiam tempore laxatam non reputet virtuti, sed infirmitati.

CAP. IX. *De vsu vini.*

VIno secundum Apostoli vtere regulam. Ait enim Timotheo: *Modico vino vtere propter stomachum tuum, & frequentes tuas infirmitates.* Tim. 5. Dum enim dicit modicum, medicinaliter bibendum fore monstratur, non ad ebrietatem. Nam alio loco idem sic dicit Apostolus: *Vinum dixisti, omne vitium dixisti.* Tit. 2. Ebrietas enim mortale est crimen: inter homicidia, & adulteria, vel fornicationes reputatur. Sic eijcit à Regno Dei vini temulentia, quemadmodum facinus adulterij, vel homicidij, vel aliorum criminum flagitia. Confirmat hoc dum dicit Apostolus: *Nolite errare: neque fornicarij, neque idolis seruientes, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores, neque fures, neque auari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces Regnum Dei possidebunt.* 1. Cor. 6. Vide quantum sit execranda ebrietas, vt etiam à Regno Dei suos amatores eijciat. Quam etiam terribiliter Propheta increpet vino deditos vide, dicit enim: *Væ qui potentes estis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miscendam ebrietatem. Væ qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam, & potandum vsque ad vesperam, vt vino æstuetis.* Isa. 5. Bibit vinum Noë, atque ebrietate sopitus, parte corporis verecundiori denudatus est: vt noueris sic consternari animum humanum vino, & rationem humanæ mentis obtundi, ne seipsum quidem meminerit, multo minus etiam Deum. Et licet illa Noë ebrietas ac nudatio mysterium Christi Passionis & mortis contineat, tamen ad literam errorem facti insinuat. Loth vino crapulatus incestum intulit filiarum, nec sensit errorem: de quo incentiuo concubitu nascuntur Moabitæ & Ammonitæ. Et Dominus dicit, *Moabitæ & Ammonitæ non intrabunt in Ecclesiam meam vsque in decimam generationem.* Deut. 23. Senti quantum sit fugienda vini satietas, vt etiam Patriarchis scandali & culpæ caussa extiterit. Ergo & virgo quæ virtute corporis viget, bene facit si omnino se à vino abstinuerit. Imualidam vero & imbecillem pro medicina decet vti vino, non pro temulentia.

CAP. X. *Quatenus vti virgo lauacro debeat.*

BAlneo non pro studio vel nitore vtaris corporis, sed tantum pro remedio salutis. Vtere, inquam, lauacro quando poscit infirmitas, non quando suaserit voluntas. Quod enim necesse non est, si egeris, peccabis. Scriptum est: *Et carnis curam ne feceritis in concupiscentiis.* Rom. 13. Cura carnis veniens ex concupiscentia habetur in vitio; non ea quæ saluti reparandæ conuenit. Quapropter non te illiciat lauare sæpius carnis voluntas, sed infirmitatis imperet necessitas. Cares enim culpa, si quod necesse est egeris.

UNIVERSIDAD CENTRAL BIBLIOTECA Digitized by Google

CAP. XI. *Quod peccatum sit virgini ridere.*

Phil. 4. Gal. 5. ESto in Deo gaudens lætitia animi tranquilla & moderata: iuxta quod ait Apostolus: *Gaudete in Domino semper, iterum dico gaudete.* Et alio loco dicit: *Fructus autem Spiritus est gaudium.* Talis iucunditas non perturbat mentem ridendi fœditate, sed subleuat desideriis animam ad supernam quietem; vbi possis audire: *Intra in gaudium Domini tui.* Quale sit cor virginis plerumque risu monstratur. Neque enim impudenter virgo rideret, si cor castum haberet. Speculum cordis facies est hominis: non ridet lasciuè, nisi quæ corde lasciua est. *Ex abundantia enim cordis,* ait Dominus, *os loquitur,* ergo ex abundantia vanissimi pectoris ridet facies virginis. Quid de hoc legitur vide: *Risum reputaui errorem; & gaudio dixi, quid frustra decipis?* Et iterum ibidem: *Risus dolore miscetur: & extrema gaudij luctus occupat.* Et Dominus ait: *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.* Verum & Apostolus insanè lætantibus dicit: *Risus vester vertatur in luctum.* Risum ergo, soror, vt errorem fuge, & temporalem lætitiam commuta in luctum; vt beatificeris, si peregrina in mundo luxeris: quoniam qui secundum Deum lugent, beati sunt, & ipsi consolabuntur. Peregrinari te in mundo scito; nec hic habere patriam, sed in cœlo. Si tali desiderio ardebat Christi seruus, vt diceret: *Cupio dissolui, & esse cum Christo:* quanta amoris flagrantia virgo debet accendi, quam vberes lacrimas desiderio sponsi sui effundere, donec ad amplexum Christi valeat peruenire? & vbertim flere non desinat, vsquequo Christum, quem videre cupit, attingat. Lugebat ille se peregrinum in hac vita, qui mœrens dicebat: *Heu me, quod incolatus meus prolongatus est à me.* Nam exultans te cœlestis sponsus & carissimis excipiet amplexibus, si te sui desiderio flagrare didicerit, & si absente eo fleueris, ille te præsens consolabitur.

Matt. 5. Iac. 4. Phil. 1. Psal. 119.

CAP. XII. *Qualiter habeantur ancillæ virginitatem professæ.*

QVas tibi fecit, aut fecerit ancillas conditio, & sorores professio, iam non pro nexu seruitutis exulceres, sed pro paritate professionis honores. Quæ ergo tecum in Christo virginitatis stipendiis militat, pari tecum libertate exultat. Nec sic vos prouocamus ad humilitatem, vt illas superbia erigamus: quas dum tu accipis vt sorores, gratius illæ tibi sint famulæ, præbeantque obsequium non seruitute addictæ, sed liberæ caritate. Quoniam quidem *non est personarum acceptio apud Dominum,* scilicet, in distribuenda fide, vbi pariter consulitur dominæ & ancillæ; vbi non eligitur domina, & reprobatur ancilla; æqualiter baptizatæ, simul Christi corpus & sanguinem sumunt. Nam & Patriarchæ dum essent sanctissimi, quantum ad res terrenas & temporales, discernebant inter seruos & filios; illos famulos, hos dominos iudicabant; quod vero ad spei futuræ munus attinet, ex æquo filiis & vernaculis consulebant, quos vna circumcisione signabant.

Eph. 6.

CAP. XIII. *De discretione senioris erga personas singulas.*

QVod quidem sub vna professione manentibus omnia erunt communia omnibus, verum est, & legitur; scilicet, si omnes æqualiter va-

Act. 4.

Digitized by Google

leant. Attamen interest quædam discretio senioris, prouidentis quid vnaquæque poscit. Sic enim diuidendum est prout vnicuique opus est. Quæ potuit honorari in mundo, & diues fuit in sæculo, blandius fouenda est in Monasterio: & quæ reliquit in sæculo vestem pretiosam, cultiorem in Monasterio meretur. Quæ vero sub penuria vixit in sęculo, & tegumento victuque eguit, gratè ferat si in Monasterio nec algeat, nec esuriat: nec murmuret, si ea tractetur indulgentius, quæ vixit in sæculo delicatius. Nam si prout cuique opus est non diuiditur, fit superba in Monasterio, quæ fuit vilis in mundo; & quæ erat potens in sæculo, humiliatur in Monasterio. Sic agit, qui discretè non sapit, vt superbire faciat ex vili censu conuersas, & dolore stimulet honesto loco natas. Et si sufficit vnde omnibus tribuatur æqualiter, nulla est vnde murmuret: quoniam discretio senioris diuidet vnicuique prout opus est. Sed dicis: cur conuersa est, nisi vt fiat humilis ex potente? Si ergo ista ex inclito ad humilitatem descendit, illa ex paupere quod humiliaretur non habuit, forsitan si superbit. Caritas autem omnia temperat, atque ad eundem pacis pertrahit limitem; vt nec illa infletur, quæ reliquit potentiam; nec illa frangatur, quæ fuit pauper, vel ancilla. Laudanda tamen est senior, si discretè cum singulis se gesserit, & vnicuique prout opus est, diuiserit. Ista sint dicta de veste, cibo, potu, vel opere pro inualidis ac delicatis: vt quæ durius ferre non potest, tractetur lenius. Cæterum si circa eas quæ ferre potuerint, factura est senior prout viderit, & quibus consulit pro vsu delicatæ vitæ, vel corporis fragilitate, non eas præferat honore seniorum, si posteriore conuersæ sunt tempore. Dum ergo ad te meus, soror Florentina, sermo dirigitur, deriuauimus orationem studiis plurimum; nulli tamen iugum imponimus, sed quod honestum est suademus.

CAP. XIV. *Vt virgo æqualis sit & in paupertate & in abundantia.*

NVnc ad te loquendo reuertar, soror Florentina, pro qua me familiaris cura solicitat. Hortor itaque æqualem te & vniformem habere semper animum: vt nec aduersitate frangaris, quæ patientiam & penuriam Iob sapis: nec eleueris prosperitate, quæ Patriarchas diuites opibus, sed humiles animo fuisse legis. Beata enim eris, si & in aduersis & prosperis semper Deo gratias egeris; & vitæ istius prosperitatem fumum vaporemque illico euanescentem credideris. Dauid certè regnabat, & cum abundaret thesauris, ac manu forti infinitis populis imperaret, humilem se canit, & dicit: *Pauper sum ego, & in laboribus à iuuentute mea.* Et ipse iterum ad filiam Saül dicit: *Vilis incedam, & vilis apparebo ante Deum qui elegit me, potius quam patrem tuum.* Similiter idem dicit: *Incola ego sum in terra & peregrinus, sicut omnes patres mei.* Terrenis ergo nunquam delectata rebus, etiamsi se vitæ commoda ingerant, non eis animo innitaris, nec de mundanis gaudeas lucris; & non contristaberis damnis. Etenim scriptum est: *Diuitiæ si affluant, nolite cor apponere.* Cum amore enim possessa cum dolore vtentis pereunt: & inde tribulari quemquam

Psal. 87. 2. Reg. 6. Psal. 117.

Psal. 51.

Digitized by Google

neceſſe eſt, vnde carnaliter gaudet. Tu adinſtar cœleſtis ſponſi honorari in ſæculo fuge. Ne velis ab aliis dici, aut eſſe prælatior, quæ legis: *Si quis*
Matt.20. *vult inter vos eſſe maior, ſit veſter ſeruus*, quoniam & ipſe Saluator, dum à turbis vt rex fieret quæreretur, ſeipſum abſcondit. Quomodo enim ab homine regnum acciperet, cui cum Patre regnum perpetuum manet? Sed
Phil. 2. quia venerat docere humilitatem, hominum declinauit honorem. In forma enim Dei manens ſemetipſum pro nobis humiliauit: & cui cœleſtia ſeruiunt ac terreſtria, pro mortalibus factus eſt pauper; vt eius inopia nos ditaremur. Tu ergo inſiſte veſtigiis, quibus præceſſit ſponſus; & paſſibus indefeſſis ducem ſequere cœleſtem: ne dum factis ſuis probat eſſe diſſimilem, in cœleſtibus regnis nolit habere conſortem. Etenim iſta dicimus, vt paruipendas, aut ne pro magno cupias lucra terrena: vel ne eſtimes magnos, quos in ſæculo proſpicis diuites. Quod enim habere poſſunt & mali, libenter debent contemnere boni. Dat enim malis Deus temporales diuitias, quibus negat æternas, dat eas certè & bonis, ſed quos nouit non ſuperbiſſe ex eis. Boni propitio Deo fiunt diuites, propitio Deo fiunt pauperes: in vtroque Deo gratias agunt, qui voluntatem Dei libenter accipiunt. Malis quando tribuuntur diuitiæ, pœnaliter tribuuntur, vt male de eis gaudeant: & quando ſubtrahuntur, pœnaliter auferuntur, vt male de eis doleant, vtraque iuſto ad gloriam; vtraque impio ad vindictam. Quid ad te, quæ habes Regulam quam ſequaris? Virginitatem itaque & paupertatem Mariæ proſpice: quæ tam diues in Domino fuit, vt Mater Domini eſſe mereretur, & tanto rebus paupercula, vt partus tempore nec obſtetricis, nec ancillæ vteretur ſolatio, ipſum quoque diuerſorium tam anguſtum, vt præſepe aſſumeret pro cunabulo. Sed & Ioſeph, cui fuerat deſponſata, cum eſſet iuſtus, erat tamen & pauper: ita vt victum & veſtitum artificio quæreret. Certè faber ferrarius fuiſſe legitur. Habes exem-
1. Tim. 6. pla, normam ſequere: ne te velis diuitiarum periculis committere. *Quoniam qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & laqueum diaboli*, & deſideria multa inutilia & nociua, quæ mergunt hominem in interitum. Has à ſe ſponte auferunt, quibus in Domino deuotus eſt animus. Et plerumque contemptores ſuos magis appetunt diuitiæ, quam ſequa-
Matt. 6. ces. *Quærite*, inquit, *Regnum Dei, & hæc omnia apponentur vobis.*

CAP. XV. *De indulgentia & prohibitione carnium.*

ESum carnium infirmitatis tuæ obtentu nec prohibere tibi audeo nec permittere. Cui tamen ſuppetit virtus, à carnibus ſe abſtineat. Nam dura eſt conditio, nutrire contra quem dimices: & carnem propriam ſic alere, vt ſentias contumacem. Quod ſi talibus vtitur virgo, qualibus & ſeculares vtuntur, dat ſenſum, vt ea agat, quæ à ſecularibus aguntur. Quid poterit caro nutrita carnibus niſi erumpere ad libidinem, miſeramque animam crudelitate luxuriæ debaccare? Vnde & quidam auctor ait, *Delitiarum finis corruptio.* Et Apoſtolus voluptuoſam viduam ſic notat:
1. Tim. 5. vt dicat: *Quæ autem in deliciis eſt, viuens mortua eſt.* Quod ſi abſti-

nentia

nentia marcidum corpus vix à lege peccati, quæ habitat in membris noſtris, prohibemus; quid faciet quæ ſic obruit terram carnis ſuæ, vt ei poſſit ſpinas & tribulos germinare? Fomenta vitiorum, eſus carnium: nec ſolum carnium, ſed & nimia ſatietas aliorum ciborum. Quoniam non culpatur eſcæ qualitas, ſed quantitas reputatur in vitio. Quicquid enim accipitur nimis, hoc aggrauat animam: & abundantiori cibo extenſus ſtomachus obtundit animæ ſenſus. Virgo tantum ſana debet eſſe, non rigida: pallida geſtare ora, non rubentia: quæ ſuſpiria cordis emittat ad Deum, non ructet cruditates ciborum. Quibus ergo vires corporis opus ſunt, habeant carnis vſum: ſcilicet, qui metalla effodiunt; qui in agone terreno certant; qui conſtruunt celſorum culmina ædificiorum; vel in diuerſis opificiis labore deſudant coropris; his reparandarum virium aptus eſt vſus carnis. Virgo quæ magis defectus ſuſtinet corporis, bona virgo eſt. Ad quos vſus carnes ſumet, niſi vt miſerum corpus fæce vitiorum inundet? Verum ſi cogit infirmitas, medicinaliter ſumendæ ſunt carnes. Medicinaliter enim eſt, quod non grauat, ſed releuat: quoniam & ipſam medicinam ita artis ipſius periti impendunt, vt ſenſim adhibita non onerent infirmum, ſed alleuent. Vndè & illa verè eſt ſententia Philoſophorum; *Ne quid nimis.*

CAP. XVI. *Vt in Monaſterio quo cœpit virgo permaneat.*

VT enim in Monaſterio permaneas ſolicitè admoneo, multarum enim ſocietate proficies; & virtutes aliarum videndo eris virgo virtutum. Et ſi interdum pro varietate voluntatum oriatur quædam Congregationi ſimultas; & nonnunquam murmuriis carnalium triſtentur ſpirituales: non tamen deerunt quas in bonis actibus imiteris. Et certè tolerare carnales, probatæ virtutis eſt: imitari verò ſpirituales, ſpei eſt maximæ. Erudiunt carnales ſpiritualium patientiam, & dant quæ ſanctæ ſunt bonarum documenta virtutum: ac ſic animæ proficienti vtræque ſunt vtiles, & quas patienter tolerat, & quas imitatur ſuauiter. *Libenter*, inquit Apoſtolus, *ſuſtinetis inſipientes, cùm ſitis ſapientes.* Et ipſe idem dicit: *Debetis autem vos qui firmiores eſtis, imbecillitates infirmorum ſuſtinere, & non vobis placere. Vnuſquiſque autem proximo ſuo placeat in bonum ad ædificationem.* Non enim te carnalium ſcandalizent murmuria; ſed conſoletur proficientium vita: & quæ neſcis quantum demoreris in ſæculo, debes eſſe patiens pro cæleſtis gloriæ dono. 2. Cor. 11. Rom. 15.

CAP. XVII. *Qualiter vita fugiatur priuata.*

FVge quæſo priuatam vitam; nec velis imitari eas virgines, quæ in vrbibus per cellulas demorantur: quas multimoda cura conſtringit; prius placendi ſæculo, ne fœdo prodeant amictu; & domeſtica oppreſſæ ſollicitudine, dum pro vitæ ſubſidio ſatagunt, minus quæ ad Deum pertinent quærunt. Priuatam enim vitam de vſu gentilium traxit Eccleſia, quos dum non quiuerunt Apoſtoli ad normam ſuæ vitæ traducere, Eccleſiæ venienti ex gentibus permiſerunt priuatè viuere, propriiſque rebus vti. Cæterum qui ſub Apoſtolis crediderunt ex Hebræis, eandem normam, quam nunc tenent Monaſteria, ſeruauerunt. Quære quod legitur in Actibus Apoſto-

Digitized by Google

Act. 4. lorum, & verum esse quod dico probabis: *Multitudinis*, inquit, *credentium erat cor vnum, & anima vna. Nec quisquam eorum quæ possidebat, suum aliquid esse dicebat, sed quotquot possessores agrorum erant, vendebant, & pretia eorum ponebant ante pedes Apostolorum: & distribuebatur prout vnicuique opus erat.* Vide, quod viuentes in Monasterio regulariter, Apostolorum teneant vitam: nec dubitent eorum assequi merita, quorum imitantur exmpla.

Cap. XVIII. *Ne peculiare virgo in Monasterio quid possideat.*

PEculiare, quod in Cœnobiis pro magno habetur crimine, tu pro grandi vitæ contagione. Adulterium certè est; quia conscientiæ integritatem vsurpatæ rei prauitate maculat. Furti crimen est: quoniam dum omnia quæ habentur in Monasterio, omnibus sunt communia, habere vna latenter præsumit, quod à cæteris ignoratur, & aliud publicè cum omnibus vtitur, aliud furtiuè abscondit. Fraus est manifesta: quia non reponit in commune, quod possidet; sed exiguam paruitatem priuatim occultat fraude. Vnum crimen, sed plura contagia. Tantæ nequitiæ malum velut gehennæ euita præcipitium; & quasi iter caue ducens ad infernum. Inde vsque ad malum proditionis & Domini traditionem Iudas erupit, quod furti crimen tractus cupiditate commisit. Denique cum haberet cum Apostolis quicquid illis esset commune, non fuit contentus communionis sufficientia. Sed quid dicit de eo Euangelium? *Fur*
Ioan. 12. *erat, & loculos habens, ea quæ mittebantur portabat.*
Act. 5. Nec non Ananiæ & Saphiræ exempla recole; qui offerentes Apostolo partem pretij, partem vero celantes, præsenti sunt iudicio damnati; & pro terrore sequentium non est dilata facinoris vltio. Quæ autem à communione Monasterij priuata secernitur, necesse est vt à cœlestis vitæ consortio separetur. Quicquid manus tua attigerit, seniori ostende; in commune repone. Noli quidquam transportare seorsum: quia nimium Iudæ proditoris exempla cauenda sunt.

Cap. XIX. *Ne virgo iurare debeat.*

NVnquam iurare, sed semper verum dicere, pari obserua studio. Nam sicut carnalibus pro terrore fraudis iurare permissum est, sic prohibita sunt spiritalibus, etiam dum sibi bene conscij sunt, sacramenta.
Iac. 5. *Sit*, inquit, *sermo vester, Est, est; Non, non: quod autem plus est, à malo est.* Caue itaque iurare in bono, quia de malo est. Et propterea dicitur esse à malo, eo quod iurandi necessitas ex infideli sit conscientia. Eius autem hominis iurandi extorquetur necessitas, cuius fides manet in dubio. Tu vero, quæ simplicitatem cordis debes ostendere labiis, cur te spontaneo alliges Sacramento? Tolle iurandi vsum in bono, & non periurabis in malo. Loquere veritatem ex corde, & aberit iurandi neces-
Eccl. 23. sitas. Legimus enim: *Ne assuescas iurationi, quoniam multi casus in illa.*

Digitized by Google

CAP. XX. *Ne sola virgo cum sola loquatur.*

NOli assumere vnam loquendi familiaritatem, & declinare alias. Sed quod scire vni vtile est, sciatur ab omnibus. Audi Dominum quid dicat: *Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine: quod in aure auditis, prædicate super tecta.* Hoc est, si quid vobis in secreto mentis fuerit reuelatum, palam dicite: & quod corde concepistis, omnibus manifestare. Si bonum est quod loqueris, cur vna tantum, & non omnes potius informentur? Si turpe est, nec cogitare, nec loqui debes, quod alias erubescis scire. Non iam de bono est quod singulariter virgo loquitur. *Omnis enim qui male agit,* ait Dominus, *odit lucem.* Vnde & ille Philosophorum prudentissimus dixit: *Omnia rectè facta in luce se amant collocari.* O virgo ideo occultè loqueris, quia non est vnde publicè glorieris. Sed si aures & oculos humanos fallis, numquid Dei cognitionem fallere poteris? Pulchrè & alius ait: *Quod vis Deum nescire, nec agas, nec cogites.* Sit ergo tibi conscientia innocua, sermo liber à culpa. Respuenda nec audire te, nec cogitare delectet; multo minus loqui, vel agere. Matt. 10. Ioan. 3.

CAP. XXI. *Ne velit virgo reuerti ad seculum.*

IAm ad portum nauem orationis dirigimus, & emenso dictorum pelago in littore quiescendi anchoram ponimus: flatu tamen caritatis tuæ iterum in fluctibus verborum reuehor. Te quæso, soror Florentina, per beatam quoque Trinitatem vnicæ diuinitatis obtestor: vt quæ de terra tua & de cognatione tua cum Abraham egressa es, cum vxore Loth non respicias retro; ne efficiaris exemplo malo documentum aliarum ad bonum: & ne in te aliæ videant, quod in se caueant. Illa vero aliis facta est condimentum sapientiæ, sibi vero simulacrum stultitiæ, sibi enim nocuit malefactum, aliis profuit exemplum contrarium. Ne te vnquam reuerti ad genitale solum solicitet cogitatio: vbi si te Deus habitare voluisset, non inde eijceret. Sed quia vtile proposito tuo fore prospexit, bene sicut Abraham à Chaldæis, & tanquam Loth te abstraxit à Sodomis. Denique errorem meum ipse fateor, ne communem matrem sæpe allocutum, nosse cupiens si vellet reuerti ad patriam: illa autem, quæ se nouerat Dei voluntate causa inde salutis exijsse, sub diuina obtestatione dicebat, nec velle se videre, nec vnquam visuram illam patriam esse, & cum magnis dicebat fletibus: Peregrinatio me Deum fecit agnoscere: peregrina moriar; & ibi sepulchrum habeam, vbi Dei cognitionem accepi. Teste Iesu hoc in eius experijsse desideriis memor sum, vt etiamsi diu viueret, patriam illam non reuiseret. Tu, quæso, caue, soror Florentina, quod mater timuit, & malum quod illa experta fugit, tu prudenter euita. Miserum me doleo, qui ibidem communem fratrem transmisi Fulgentium, cuius pericula iugi formidine pertimesco. Tutior tamen erit, si tu securior & absens pro illo oraueris. Ea inde ætate abstracta es, vt vel si ibidem nata fueris, non memineris. Nulla est recordatio quæ moueat desideriis animam; & beata es, quæ ignoras quod doleas. Ego tamen expertus loquor, sic perdidisse statum & speciem illam patriam, vt nec liber quisquam in ea superstit, Gen. 19.

Digitized by Google

nec terra ipsa solita sit vbertate fœcunda, & non sine Dei iudicio. Terra enim cui ciues erepti sunt, & concessi extraneo, mox vt dignitatem perdidit, caruit & fœcunditate. Vide, soror Florentina, quod te pauens mœrensque conueniam, ne te serpens præripiat à Paradiso, & in eam ponat terram, quæ spinas & tribulos germinat, de qua rursum si velis manum extendere, & lignum vitæ edendum assumere, non permittaris attingere. Testor enim te cum Propheta, & conscio Iesu Christo admoneo,

Psal. 44. dicens: *Audi filia & vide: & inclina aurem tuam, & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui, quia concupiuit Rex speciem tuam:*

Luc. 9. *& ipse est Dominus Deus tuus. Nemo mittens manum suam in aratrum, & respiciens retro, aptus est Regno Dei.* Noli ab eo auolare ni-

Psal. 83. do, quod inuenit turtur, vbi reponat pullos suos. Simplicitatis filia es, quæ turture matre nata es. In eadem vna persona complurium necessitudinum vteris officio. Turturem pro matre respice. Turturem pro magistra attende, & quæ te Christo quotidie affectibus generat, cariorem qua nata es reputa matrem: ab omni procella, ab omni mundano turbine in eius te sinibus conde. Sit tibi suaue eius lateri adhærere. Sit tibi dulce eius gremium iam prouectæ, quod erat infanti gratissimum. Postremo carissimam te germanam quæso, vt mei orando memineris, nec iunioris fratris Isidori obliuiscaris: quem quia sub Dei tuitione, & tribus germanis superstitibus parentes reliquerunt communes, læti, & de eius nihil formidantes infantia ad Dominum commearunt. Quem cum ego vt verè filium habeam, nec temporale aliquid eius caritati præponam, atque in eius pronus dilectione recumbam, tantò eum cariùs dilige, tantoque Iesum exora pro illo, quantò nosti eum à parentibus terrenis fuisse dilectum. Certus sum quod flectat pro nobis aures diuinas tua virginalis oratio. Et si pactum quod cum Christo pepigisti seruaueris, bene agenti tibi debetur corona, & exhortanti Leandro præstabitur venia; & si perseueraueris vsque in finem, salua eris. Amen.

Explicit Regula S. Leandri ad Florentinam Sororem.

EPITAPHIVM BEATORVM Leandri, Isidori & Florentinæ.

CRVX hæc alma gerit sanctorum corpora fratrum,
Leandri Isidorique piorum ex ordine vatum.
Tertia Florentina soror deuota perennis
Et posita amborum consors sic digna quiescit.
Isidorus medio disiungit membra duorum.

Digitized by Google

Hi quales fuerint libris inquirito Lector,
Et cognosce illos bene cuncta fuisse locutos,
Dogmate sanctorum cernens creuisse fideles
Æterno Domino, quos impiá iura tenebant.
Vtque viros credas sublimes viuere semper
Aspiciens sursum pictos contende videre.

OBIIT fœlicis memoriæ LEANDER Episcopus die III. Kalend. Martias æra DCXLI.

BEATI AELREDI
ABBATIS RIEVALLENSIS REGVLA SIVE INSTITVTIO INCLVSARVM.

DE BEATO AELREDO EIVSQVE Regula.

CENTVRIATOR ANGLVS libro de Scriptoribus Britannicis cent II. num. XCIX.

AELREDVS Rieuallensis (Ethelredum plures vocant) Cisterciensium Monachorum in Rhieualle Eboracensis Diœcesis Abbas, genere, doctrina, & inculpatæ vitæ moribus, vt Capgrauius habet, præclarus emicuit. Solitariæ vitæ ardore totus inflammatus, talis actantus euasit, vt breui socios suæ professioni omnes, omnibus vitæ ornamentis superaret. Accessit ad hæc literarum cognitio, quæ tanto illi ad omne genus doctrinæ incitamento fuit, vt nullum scientiæ genus intactum relinqueret. Dauidi Scotorum Regi familiarissimus olim, cùm adhuc adolescens esset, Episcopatum, & alios mundi honores recusabat, vt ad exercitia virtutum, maximè ad Euangelij prædicationem expeditior haberetur. Varios ad tumultuaria certamina principum motus, potissimum vbi nulla spes pacis expectabatur, mira solebat industria compescere, atque ad optatum perducere finem. Vir erat idem, atque alter Bernardus, ingenio mitis, actione pius, & consilio modestissimus: diuique Aurelij Augustini confessiones pro immenso semper habebat thesauro. Composuit

Digitized by Google

inter cætera; De Inſtitutione incluſarum librum 1. *qui incipit*: Iam pluribus annis.

Eadem hæc poſtea tranſcripſere Poſſeuinus, Pitſeus, & Bibliotheca Ciſtercienſis auctor nuperrimus.

BEATI AELREDI ABBATIS RIEVALLENSIS REGVLA, ſiue inſtitutio incluſarum ad ſororem.

PRÆFATIO.

IAM pluribus annis exigis à me, ſoror, vt ſecundum modum viuendi quem arripuiſti pro Chriſto, certam tibi formulam tradam, ad quam & mores tuos dirigere, & vitam religionis, & vitæ religioſæ poſſis exercitia ordinare. Vtinam à ſapientiore id peteres & impetrares: qui non coniectura qualibet, ſed experientia didiciſſet quod alios doceret. Ego certè, qui carne & ſpiritu tibi frater ſum, quoniam negare non poſſum quicquid iniungis, faciam quæ hortaris, & ex diuerſis patrum inſtitutis aliqua quæ tibi videntur neceſſaria excerpens, ad componendum exterioris hominis ſtatum certam tibi regulam tradere curabo: pro loco & tempore quædam adijciens; & ſpiritualia corporalibus, vbi vtile viſum fuerit, interſerens.

CAP. I. *Quomodo eſt inſtituta eremitica vita.*

PRimum oportet te ſcire, qua cauſa, quaue ratione vita hæc ab antiquis vel inſtituta ſit vel vſurpata. Sunt quidam quibus inter multos viuere pernicioſum eſt. Sunt & alij, quibus etſi pernicioſum non eſt, tamen diſpendioſum eſt. Sunt & nonnulli, quibus & nihil horum timendum eſt; ſed potius habitare magis æſtimant fructuoſum. Itaque antiqui, vel vt vitarent periculum, vel ne paterentur diſpendium, vel vt liberius ad Chriſti anhelarent & ſuſpirarent amplexum, ſingulariter viuere elegerunt. Hinc eſt quod plures in eremo ſoli ſedebant, vitam manuum ſuarum opere ſuſtentantes. Illi vero, qui nec hoc ſecurum ſibi inter ſolitudinis libertatem & vagandi poteſtatem arbitrabantur, includi potius, & intra cellulam obſtruſo exitu contineri tutius æſtimabant.

CAP. II. *Quod non ſufficit reclusio corporis & membrorum, niſi adſit recluſio mentis & ſenſuum.*

QVid tibi viſum fuit, cum te huic inſtitutioni voueres? Nam multi rationem huius ordinis vel ignorantes, vel non curantes, membra tantum intra parietes cohibere ſatis putant eſſe; cum mens non ſolum per vagatio-

Digitized by Google

nem dissoluatur: curis & sollicitudinibus dissipetur, immundis etiam & illicitis desideriis agitetur; sed etiam lingua tota die per vicos & ciuitates, per foros & nundinas otiosè discurrant.

CAP. III. *De periculo & casu reclusarum ex confabulatione vetularum.*

VIX aliquam inclusarum huius temporis solam inuenies, ante cuius fenestram non anus garrula, vel nugigerula mulier sedeat, quæ eam fabulis occupet, rumoribus aut distractionibus pascat, illius vel illius Monachi, vel Clerici, vel alterius cuiuslibet ordinis viri formam, vultum, moresque describat: illecebrosa quoque interserat, puellarum lasciuiam, viduarum, quibus licet, quicquid libet, libertatem; coniugum in viris fallendis explendisque voluptatibus astutiam depingat: os interea in risus cachinnosque dissoluitur, & venenum cum suauitate bibitum per viscera membraque diffunditur.

CAP. IV. *Qualiter imprimitur in imaginatione quod præcesit in confabulatione.*

SIC cum discedere ab inuicem hora compulerit, inclusa voluptatibus, anus cibariis onerata recedat. Reddita quieti misera eas quas auditus induxerat, in corde versat imagines, & ignem præmissa confabulatione conceptum vehementius sua cogitatione succendit: quasi ebrius in psalmo titubat, in lectione cadit, fluctuat in oratione. Refusa mundi luce citantur mulierculæ addentes noua veteribus, non cessant donec captiuam liberius dæmonibus illudendam exponunt. Nam manifestior sermo non iam de accendenda, sed potius de satianda voluptate procedens, vbi, & quando, & per quem possit explere quod cogitat, in commune exponunt. Cella vtitur in prostibulum, & delicato qualibet arte foramine, aut illa egreditur, aut adulter ingreditur. Infœlicitas hæc, vt sæpe probatur, pluribus causa viris in hoc nostro sæculo communis est.

CAP. V. *De loquacitate, & auaritia aliquarum reclusarum congregantium vt distribuatur pauperibus.*

SVnt aliæ, quæ licet turpia declinent, loquaces tamen loquacibus assiduè sociantur, nimium curiositati linguam & aures tota die otio rumoribusque dedentes. Aliæ non multum ista curantes, quod fere vitium per omnes huius temporis serpit inclusas, pecuniæ congregandæ, vel multiplicandis pecoribus inhiant: tarvaque cum hac sollicitudine in his extenduntur, vt eas matres vel dominas familiarum æstimes, non Anachoretas. Quærunt aliquibus pascua pastores, qui procurent, qui custodiant greges: fructus vel pretium, vel pondus, vel numerum à custodibus expetunt. Sequitur emptio & venditio; vt nummus nummo cumulum exigat, & auaritiæ sitim accendat. Fallit enim tales spiritus nequam, pro impertiendis eleemosynis, vel orphanis alendis, pro aduenientium parentum vel amicorum caritate, & religiosarum feminarum susceptione, hoc vtile ac necessariumm suadens. Non

Digitized by Google

est hoc tuum: ad quam magis pertinet, vt pauper cum pauperibus stipem accipias, quam relictis omnibus tuis pro Christo aliena quærere, vt eroges. Magnæ infidelitatis signum est, si inclusa de crastino sit sollicita: cum Dominus dicat: *Primum quærite Regnum Dei, & hæc omnia adijcientur vobis.* Quapropter prouidendum est, vt mens omni rerum temporalium cura exuatur & exoneretur sollicitudine.

Matt. 6. 33.

CAP. VI. *Quod recluſa de proprio labore viuat, vel aliunde antequam recludatur ſibi procuret prouideri, nec doceat, nec hoſpites recipiat, nec puellas, ſed habeat probatam matronam & ancillam.*

QVod si fiat, videat inclusa, vt fieri potest, de labore manuum suarum viuat, hoc enim perfectum est. Si autem aut infirmitas, aut teneritudo non permittat, antequam includatur, certas personas quærat, à quibus singulis diebus quod vni diei sufficiat, humiliter recipiat; nec causa pauperum, vel hospitum quicquam adijciat. Non circa cellulam eius pauperes clament, non orphani plorent, non vidua lamentetur. Sed quis, inquies, hoc poterit prohibere? Tu sede, tu tace, tu sustine: mox vt scient te nihil habere, seque nihil recepturos, vel fatigati discedent. Inhumanum hoc clames. Cæterum si præter necessarium victum & vestitum aliquid habes, Monacha non es. Quid ergo erogabis? Præcipitur tamen inclusæ vt quicquid de labore manuum suarum victui superfuit, mittat cuidam fideli, qui pauperibus eroget. Nolo vt insidiatrix pudicitiæ vetula mixta pauperibus accedat propius, deferat ab aliquo Monachorum vel Clericorum eulogias, non blanda verba in aure susurret, ne pro accepta eleemosyna osculans manum in aure insibilet. Cauendum præterea est, vt nec ob susceptiouem religiosarum fœminarum quodlibet hospitalitatis onus inclusa suscipiat. Nam inter bonas plerumque etiam pessimæ veniunt, quæ ante inclusæ fenestram discumbentes præmissis valdè paucis de religiosis sermonibus ad sæcularia deuoluuntur, inde subtexere amatoria, & noctem fere totam insomnem ducere. Sane tu tales deuita, ne cogaris audire, quod videre horreas; fortè enim videbuntur amara cum audiuntur vel cernuntur, quæ sequuntur dulcia cum cogitantur. Si scandalum times, eo quod nec pauperibus erogas, non suscipis hospites; cum omnes tuam nuditatem didicerint, non erit qui reprehendat. Si vero nec pro pauperibus nec pro hospitibus te velit pecuniosam esse, multo vtique minus occasione grandioris familiæ. Itaque eligatur tibi aliqua anus, non garrula, non vaga, non litigiosa, non nugigerula; sed quæ bonos mores excoluerit, & ab omnibus habuerit testimonium veritatis. Hæc ostium cellulæ custodiat, & quod debuerit vel admittat, vel conseruet. Habeat sub cura sua fortiorem ad onera sustinenda puellam, quæ aquam & ligna comportet, coquat fabas aut olera; aut si hoc infirmitas exegerit, præparet potiora. Hæc sub virgæ disciplina custodiatur, ne fortè eius lasciuia tuum sanctum habitaculum polluatur, propositum blasphemetur. Pueris & puellis nullum ad te concedas accessum. Sunt quædam inclusæ quæ in docendis puellis occupantur, & cellam

suam

ſuam vertunt in ſcholam: illa ſedet ad feneſtram, iſtæ in porticu reſident, illa intuetur ſingulas, & inter puellares motus nunc iraſcitur, nunc ridet, nunc minatur, nunc percutit, nunc blanditur, nunc oſculatur, nunc flentem vocat pro verbere propius, palpat faciem, ſtringit collum, & in amplexum ruens nunc filiam vocat, nunc amicam. Qualiter inter hæc memoria Dei, vbi ſecularia & carnalia, etſi non perficiantur, mouentur tamen, & quaſi ſub oculis depinguntur. Tibi vtique duæ illæ ſufficiant ad colloquium & ad obſequium.

CAP. VII. *Quod quælibet religioſa, maximè virgo & recluſa debet parum, & illud ordinatè loqui.*

SIlentij grauitatem incluſæ ſeruandam præcipuè ſuademus. Eſt enim in ea quies magna, & fructus multus. Nam cultus iuſtitiæ ſilentium, ſicut ait Hieremias: *Bonum eſt cum ſilentio expectare ſalutare Dei.* Et iterum: *Bonum eſt viro cum portauerit iugum, vt ſedeat ſolus & taceat*, vnde ſcriptum eſt: *Audi Iſraël & tace.* Fac ergo, quod ait Prophe- Deut. 27. ta: *Dixi cuſtodiam vias, vt non delinquam in lingua mea, poſui ori meo cuſtodiam.* Sic incluſa timens caſum linguæ, quam ſecundum Apoſtolum Iacobum, *nemo hominem domare poteſt*, ponat cuſtodiam ori ſuo, ſola ſedeat, & taceat ore, ſpiritu loquatur: & credat ſe non eſſe ſolam, quando ſola eſt; tunc enim cum Chriſto eſt, qui non dignatur in turbis eſſe cum ea. Sedeat ergo ſola, taceat Chriſtum audiens, & cum Chriſto loquens. Ponat cuſtodiam ori ſuo, primum vt raro loquatur; deinde quid loquatur, quibus & quomodo loquatur, attendat. Raro loquatur, id eſt, certis & conſtitutis horis, de quibus poſtea dicemus. Quid loquatur, id eſt, quod ad animæ ſalutem vel neceſſitatem corporis facit. Quibus loquatur, certis perſonis, & quales ei fuerint deſignatæ. Quomodo loquatur, id eſt humiliter, moderatè, non alta voce, nec dura, nec blanda, nec mixta riſu. Nam ſi hoc ad quemlibet virum honeſtum non pertinet, quanto magis ad fœminam? quanto magis ad virginem? quanto magis ad incluſam? Sede ergo ſoror mea & tace, ſi compelleris loqui, parum loquere, humiliter & modeſtè; ſiue de corporalium rerum neceſſitate, ſiue de animæ ſalute ſermo incubuerit. Thren. 3. Pſal. 38. Iacob. 3.

CAP. VIII. *Quod non debet loqui niſi probato Confeſſori, ſeni, & raro: nec eum tangat, nec de manu conferat, nec ſolus ſibi loquatur aliquis, nec munuſcula tribuat.*

IAm nunc perſonas quibus loqui debet, deſignemus: Fœlix illa quæ nec maritum admiſit, nullum virorum videre volens, nec alloqui. Sed, quæ nunc recluſarum hoc ſequitur exemplum? Sufficiunt illis quæ modo ſunt, ſi hanc corporalem caſtitatem conſeruent, ſi non onuſto ventre non extrahantur, ſi non fletus infamis partum ediderit. Quibus perpetuum, ne cum viris loquantur indicere non poſſumus ſilentium, cum quibus honeſtius loqui poſſint videamus. Ergo ſi fieri poteſt, prouideatur

Digitized by Google

in magno Monaſterio vel Eccleſia Preſbyter aliquis ſenex, maturus moribus, cui raro niſi de confeſſione, & animæ ædificatione loquatur: à quo conſilium accipiat in dubiis, in tribulationibus conſolationem. Verum quia incluſum membris malum illud quod timemus plerumque ſuſcitat, & emollit emortuam ſenectutem, nec ipſi manum ſuam tangendam præbeat, vel palpandam. Nulla vobis de macie vultus, de exilitate brachiorum, de cutis aſperitate ſit cura.

CAP. IX. *Quod non propter ſororem, ſed propter alias adoleſcentulas hæc ſcribit præcauendæ eſſe recluſarum.*

HÆc tibi, ſoror, gratias Deo, dicenda non fuerant. Sed quia nec ſolum propter te, ſed etiam propter adoleſcentiores, quæ ſimilem vitam tuo conſilio arripere geſtiunt, hanc tibi formulam tradi voluiſti, hæc interſerenda putaui. Si aliqua magni nominis vel bonæ æſtimationis perſona, Abbas ſcilicet vel Prior, cum incluſa loqui voluerit, aliquo præſente loquatur.

CAP. X. *De perſonarum colloquio euitando.*

NVllam certè perſonam te frequentius viſitare vellem, nec cum aliqua te crebrius viſitante familiare vellem te ſecretum habere. Periclitatur enim fama virginis crebra certæ alicuius perſonæ ſalutatione, periclitatur & conſcientia. Nam quanto ſæpius eundem videris vultum, vel vocem audieris, tanto expreſſius eius imago tuæ memoriæ imprimetur. Et ideo incluſa etiam facie velata loqui debet cum viro, & eius cauere conſpectum, cui cum timore ſolum debet præſtare auditum. Nam eandem viri vocem ſæpè admittere quibuſdam periculoſum eſſe non dubito. Adoleſcentium & ſuſpectarum perſonarum deuita colloquium: nec vnquam tecum, niſi tu audientiam illius quæſiſti propriè loquatur: & hoc ſi certa neceſſitas popoſcerit. Cum nullo itaque aduenientium, præter Epiſcopum aut Abbatem, vel magni nominis priorem, ſine ipſius Preſbyteri licentia vel præcepto loquaris: vt difficultas loquendi tecum tibi præſtet quietem. Nunquam inter te & quemlibet virum, quaſi occaſione exhibendæ caritatis, vel nutriendi affectus, vel expetendæ familiaritatis aut amicitiæ ſpiritualis, diſcurrant nuntij: nec eorum munuſcula literaſque ſuſcipias, nec illis tua dirigas, prout moris eſt, puta zonas, marſupia, quæ diuerſo ſtamine & ſubtegmine variata ſunt, & cætera quæ huiuſmodi adoleſcentioribus Monachi per Clericos mittunt: quod fomentum eſt amoris illiciti, & magni materia mali.

CAP. XI. *Quod recluſa debeat propriis manibus laborare, vt inde viuat, vel pauperibus eroget.*

OPerare proinde ea quæ vel neceſſitas poſcit, vel præſcribit vtilitas, & eorum pretium tuis vſibus cedat; quibus ſi non egueris, aut neceſſariæ Eccleſiæ, aut pauperibus, ſicut diximus, tribuas. Ornet etiam omnes motus, omnes ſermones incluſæ verecundia, quæ linguam compeſcat, iram mitiget, iniuriam caueat. Quam enim pudere decet honeſtè honeſta

Digitized by Google

loqui, quantæ impudentiæ est vt inhonesta, licet lacessita iniuriis aut stimulata furore, loquatur?

CAP. XII. *Quod non debet improperiis respondere.*

INcluſa igitur litiganti non respondeat; detrahenti non improperet, lacessenti non contradicat: sed in omnibus, quæ in publico vel in occulto aut obijciuntur, aut susurrantur, ex conscientia senioris arte contemnat, dicens cũ Apostolo: *Mihi autem pro minimo est vt à vobis iudicer.* Super omnia enim incluſa studere debet, vt tranquillitatem spiritus & pacem cordis iugiter retinens, illum sui pectoris æternum habeat inhabitatorem: de quo scriptum est: *In pace factus est locus eius.* Et alias Dominus per Prophetam: *Super quem*, inquit, *requiescet spiritus meus, nisi super humilem & quietum, & timentem sermones meos?* Hunc sacratissimum mentis statum; non solum stultiloquia euertunt, sed & peruertunt. Nihil tam esse tibi censeo sectandum quam silentium. 1. Cor. 4. Psal. 75. Esa. 66.

CAP. XIII. *De tempore loquendi & tacendi.*

IAm nunc tempus loquendi, ac tacendi tempus distinguamus. Igitur ab Exaltatione sanctæ Crucis vsque ad Quadragesimam post completorium vsque ad auroram silentium teneat: & tunc dicta prima, si aliud de diurna necessitate voluerit suggerere seruienti, paucis hoc faciat verbis: nihil cuiquam postea vsque ad tertiam loquatur. Inter tertiam vero & nonam his qui superuenerint, prius si admittendi sunt, competenter respondeat, & ministris, quod placuerit, iniungat. Post nonam sumpto cibo omne colloquium & dissolutionis materiam caueat; impingatur ei illud quod scriptum est: *Sedit populus manducare & bibere; & surrexerunt ludere.* Exod. 32. Porro vespertina laude soluta, cum ministra vsque ad tempus collationis de necessariis conferat. Tempore vero Quadragesimæ incluſa semper silentium tenere deberet: sed quia hoc durum impossibileque putatur, cum Confessore suo & ministra rarius quam aliis temporibus loquatur, & cum nullo alio: nisi fortè aliqua reuerenda persona ex aliis Prouinciis superuenerit. Post Pascha vero vsque ad tempus prædictum à completorio vsque ad solis ortum silentio custodito, cum horam primam in diuinis obsequiis celebrauerit, cum ministris suis loquatur si oportuerit: cum superuenientibus inter nonam & vesperam. Finita hora vesperarum disponat cum ministris quod opus fuerit vsque ad collationem.

CAP. XIV. *Quod vitandum, & habendum exercitium.*

HIs inspectis operi manuum, lectioni & orationi certa tempora deputentur. Otiositas quippe inimica est animæ, quam præ omnibus cauere debet incluſa, est enim omnium malorum parens, libidinis artifex, peruagationum altrix, nutrix vitiorum, fomentum acediæ, tristitiæ incentiuum. Ipsa pessimas cogitationes seminat, affectiones illicitas quærit, suscitat desidia. Ipsa quietis fastidium parit, horrorem incutit cellæ. Nunquam te improuidam, nunquam te spiritus inueniat otiosam. Sed quia mens nostra, quæ in hac vita subdita est vanitati, nunquam in eodem statu permanet, otiositas exercitiorum varietate fuganda est, & quies no-

Digitized by Google

ſtra quadam operum viciſſitudine fulcienda. Itaque à Kalendis Nouembris vſque ad Quadrageſimam, ſecundum æſtimationem ſuam, plus media nocte repauſet: & ſic ſurgens cum qua poteſt deuotione, ſecundum formam Regulæ Beati Benedicti, nocturnas vigilias celebret; quibus mox ſuccedat oratio, quam ſecundum quod eam Spiritus ſanctus adiuuerit, aut protelare debet aut abbreuiare; caueat autem ne prolixior oratio faſtidium pariat, vtilius eſt enim ſæpius orare breuiter, quam ſemel nimis prolixè: niſi forte orationem deuotio inſpirata, ipſo neſciente qui orat, prolongauerit. Poſt orationem in honore Virginis debitum ſoluat officium, ſanctorum commemorationem adijciens. Caue autem ne de numero pſalmorum, vel commemoratione aliquam tibi legem imponas: ſed quamdiu te pſalmi delectant, vtere illis: ſi tibi cæperint eſſe oneroſi, tranſi ad lectionem: quæ ſi faſtidium ingerit, ſurge ad orationem. Sit ad opus manuum his fatigata pertranſiens, vt ſalubri alteratione ſpiritum recrees, & pellas acediam. Finitis commemorationibus, quarum numerum non propoſitioni, vel voci neceſſitas extorqueat, ſed inſpirans deuotio dictet, tempus quod reſtat vſque ad auroram operi manuum cum pſalmorum modulatione deſeruiat. Albeſcente aurora matutinas laudes cum horæ primæ hymnis perſoluat: & ſic in alternatione lectionum, orationum, pſalmorum quoque, prout ea deuotio variauerit, tertiam expectet: qua dicta in opere manuum vſque ad horam nonam occupetur. Cibo autem ſumpto, & gratiarum actionibus Deo ſolutis, ad præſcriptam manſuetudinem redeat ſpiritualibus exercitiis, opus corporale intermittens vſque ad veſperas. Facto autem paruo interuallo aliquam lectionem de vitis Patrum, vel inſtitutis vel miraculis eorum, ſibi ſecretius legat: vt orta ex his aliqua compunctione, in quodam feruore ſpiritus completorium dicat: vt cum pleno pectore deuotionis lectulo membra componat. Illa ſane quæ literas non intelligit, operi manuum diligentius inſiſtet: ita vt cum paulatim fuerit fatigata ſurgat, & genua flectat, & breuiter oret Dominum ſuum, & ſtatim opus quod intermiſerat reſumat: & hoc faciat ſcilicet tempore vtroque lectionis & laboris; Dominicam orationem crebrius inter opera eadem repetens, & ſi quos pſalmos voluerit interſerens.

CAP. XV. *De tempore Paſchali in quo ad vigilias ſurgere debet.*

A Paſcha verò vſque ad prædictas Kalendas, ſic ſurgat ad vigilias, vt finitis nocturnis hymnis & orationibus, paruiſſimo interuallo præmiſſo, matutinas incipiat. Quibus expletis vſque ad plenum ſolis ortum, orationibus vacet & pſalmis: & tunc dicta prima ſacrificium diurni operis inchoet vſque ad horam tertiam: in lectione & oratione vſque ad ſextam ſpiritum occupet, poſt ſextam ſumpto cibo pauſet in lectulo ſuo vſque ad nonam: & ſic vſque ad veſperam manibus operetur. Poſt veſperam vero orationibus vacet & pſalmis; horam collationis ita temperans, vt ante ſolis occaſum lectulus membra recipiat. Cauendum enim eſt omni tempore, ne totam diei lucem nox antequam dormitum eat ſuis obducat tenebris, & dormire cogatur cum vigilare debet.

Digitized by Google

CAP. XVI. *De tempore Quadrageſimali qualiter eſt ieiunandum, & de virtute ieiunij.*

DE tempore Quadrageſimali locuturi, primo excellentiam eius credimus commendandam. Cum multa ſint Chriſtianorum ieiunia, omnibus excellit Quadrageſimale ieiunium, quod diuina auctoritate non ſingulis quibuſcunque perſonis, non illius vel illius ordinis hominibus, ſed omnibus indicitur Cſtriſtianis. Habet autem teſtimonium excellentiæ à lege, à Prophetis, & ab Euangelio. Nam Moyſes famulus Dei ieiunauit quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, vt legem Domini accipere mereretur. Helias autem Propheta cum manducaſſet de pane ſubcinericio, aquamque bibiſſet, quam Angelus ei miniſtrauerat, ieiunauit quadraginta diebus & quadraginta noctibus, & tunc vocem Domini audire promeruit. Dominus & Saluator noſter cum ieiunauit quadraginta diebus & quadraginta noctibus, ſuperauit tentatorem, & acceſſerunt Angeli & miniſtrabant ei.

CAP. XVII. *De virtute ieiunij.*

EST ergo ieiunium contra omnia tentamenta & peccabilem ſtatum in omni tribulatione vtile refugium, omnibus noſtris irrefragabile fulcimentum. Quantæ autem virtutis ſit ieiunium ipſe Chriſtus non tacuit, cur dæmonem, qui lunaticum inuaſerat, eijcere non potuerint: *Hoc genus*, inquit, *dæmoniorum non poteſt eĳci, niſi in oratione & ieiunio.* Matt. 17. 20.

CAP. XVIII. *De ſignificatione Quadrageſimæ.*

LICET autem religionis comes ſemper debeat eſſe ieiunium, ſine quo caſtitas tuta eſſe non poteſt; hæc tamen Quadrageſimalis obſeruatio magnum in ſe continet Sacramentum. Primus locus habitationis noſtræ paradiſus fuit: ſecunda mundus iſte plenus ærumnis; tertius in cœlo cum Angelis & ſpiritibus. Significant autem iſti quadraginta dies totum tempus ex quo pulſus eſt Adam de paradiſo, vſque ad vltimum diem, in quo plene liberabuntur ab hoc exilio. Hic autem ſumus in timore, in labore, in dolore proiecti à facie oculorum Dei, excluſi à gaudiis paradiſi, ieiuni ab alimento cæleſti: ſemper autem debemus hanc miſeriam noſtram conſiderare & deplorare, & oſtendere in operibus noſtris, quod ſumus aduenæ & peregrini in mundo. Sed quia hoc facile non poteſt humana fragilitas, conſtituit Spiritus ſanctus tertium tempus quo id faciamus, & quaſdam obſeruationes in Eccleſia fieri ordinauit, quibus ipſius temporis cauſam animaduertere valeamus. Nam vbi oſtendit nos pulſos eſſe, addictos morti, propter verbum quod dixit Dominus ad Adam, cum expelleret de paradiſo, cum cinerum aſperſione dicitur vobis: *Puluis es, & in pulueremi reuerteris.* Vt ſciamus etiam quod in hoc exilio negatur nobis viſio Dei, oppanditur velum inter nos & ſancta ſanctorum. Verum vt te reducamus ad memoriam, quod lõgè ſumus ab eorum ſocietate de quibus ſcriptum eſt: *Beati qui habitant in domo tua Domine, in ſæcula ſæculorũ laudabunt te*: vſitatum verbum laudis intermittimus. Quod verò nos ipſo hoc altiori ieiunio conſtringimur, Gen. 3. Pſal. 83.

Digitized by Google

recordari nos facit, quod in hac vita cœlesti pane non satiatur. In hoc ergo tempore omnis Christianus aliquid reddere dicitur solitis obsequiis, & diligentius atque frequentius circa cordis & oris custodiam occupari. Sed inclusa maximè institutionis temporis huius rationem multò meliùs intelligit, quantò eam in propria vita sua expressius recognoscit. In his proinde sacris orationibus Christo præcipuè placere desideramus, totam se Deo voueat atque sanctificet: omnes delicias respuat, omnes confabulationes abiuret, & quasi dies nuptiarum hoc tempus existimans, ad amplexus Christi omni auiditate suspiret. Frequentius solito incumbat orationi, crebrius se pedibus Iesu prosternat, crebra nominis illius repetitione compunctionem excitet, lacrimas prouocet, cor ab omni vagatione compescat. Finitis itaque sacris vigiliis interuallum, quod à nocturnis laudibus diuidit matutinas, orationi, meditationi obseruiat. Dictaque post matutinas prima vsque ad plenam tertiam psalmis ac lectionibus vacet. Tertiæ verò horæ laude completa operi manuum vsque ad horam nonam deuota insistat, breues per interualla orationes inserens. Dicta post hoc vespera corpus reficiet, & sic tempus completorij psallens expectet.

Cap. XIX. *De cibi & potus qualitate & quantitate.*

IAm de cibi & potus qualitate vel quantitate ex abundanti quidem tibi legem imponere, soror, quæ ab ipsa infantia vsque ad senectutem, quæ nunc tua membra debilitat, parcissimo cibo vix corpus sustentas: pro aliis cum quibus id vtile futurum arbitrans, certam de his præscribere regulam tentabo. Beatus Benedictus libram panis & heminam potus concedit Monacho: quod nos inclusis delicatioribus non negamus: adolescentibus tamen in corpore robustis ab omni quod inebriare potest abstinere vtilissimum est. Panem nitidum & cibos delicatos quasi impudicitiæ venenum euitet. Sic necessitati consulat, vt & famem repellat, & appetitum non satiet. Itaque quæ ad perfectiorem abstinentiam progredi non valent, libra panis & hemina lautioris potus contentæ sint, siue bis comedant, siue semel. Vnum habeant de oleribus vel leguminibus pulmentum, vel certè de farinaciis; cui modicum olei, vel butyri, vel lactis injciens, hoc condimento fastidium repellat. Et hoc ei, si ea die cœnatura est, sufficiat. Ad cœnam verò parum lactis sibi vel piscis modicum, vel aliquid huiusmodi si præsto fuerit apponat: vno genere cibi contenta cum pomis & herbis crudis, si quas habuerit. Hæc ipsa si semel comederit in die prælibato pulmento possunt apponi. In vigiliis sanctorum tamen & quatuor temporum ieiuniis, omnium etiam feriarum quarta & sexta, extra Quinquagesimam, in cibo Quadragesimali ieiunet. In Quadragesima verò vnum quotidie ei sufficiat pulmentum. Et nisi infirmitas impediat, feria sexta in pane & aqua ieiunet. Ab Exaltatione sanctæ Crucis vsque ad Quadragesimam semel in die hora nona reficiat. In Quadragesima dicta vespera ieiunium soluat. A Pascha vsque ad Pentecosten ad sextam prandeat, & ad prandium silentium teneat: quod etiam tota æstate faciet, præter ferias, quarta & sexta & solennibus ieiuniis. Diebus autem quibus ieiunat, liceat

Digitized by Google

ei in æstate pro somno meridiano, & inter matutinas & primam modicum quietis indulgere corpusculo.

CAP. XX. *De vestimentis & calciamentis.*

PORro talia ei vestimenta sufficiant, quæ frigus repellant, grossioribus pelliciis vtatur & pellibus propter hyemem: propter æstatem autem vnam habeat tunicam vtroque vero tempore duas de stupacio camisias vel staminas. Velamen capitis non sit de panno subtili vel pretioso, sed mediocri nigro: ne videatur colore vario affectare decorem. Calciamenta, pedules, caligas, quantum satis fuerit habeat. Et paupertatis suæ custos solicitè consideret, vt etiam aliquantulum minus habeat quam indulgere sibi possit iusta necessitas. Hæc, soror carissima, de exterioris hominis conuersatione, non pro antiquitatis feruore, sed pro huius nostri temporis spatio, te compellente, conscripsi; infirmis temperatum quendam modum viuendi proponens; fortioribus ad perfectiora progrediendi libertatem relinquens.

CAP. XXI. *Quare solitudo est hominum consortio præferenda propter conseruationem thesauri virginitatis.*

SEd iam nunc audiat & intelligat verba mea quæcumque abrenuncians mundo vitam hanc solitariam elegerit, abscondi desiderans non videri, & quasi mortua sæculo in spelunca Christo consepeliri. Primum tibi solitudinem hominum debeas præferre consortio diligenter attende. *Virgo*, inquit Apostolus, *cogitat quæ sunt Dei, quomodo placeat Deo, vt sit sancta corpore ac spiritu.* Voluntarium hoc sacrificium est, oblatio spontanea, ad quam non lex impellit, vel necessitas cogit, non vrget præceptum. Vnde Dominus in Euangelio: *Qui potest capere capiat.* Quis potest? Ille certè, cui Dominus hanc inspirauerit voluntatem, & præstiterit facultatem. Primum igitur, ô virgo, bonum propositum tuum ipsi inspirauit cum summa deuotione cordis commenda; intensissima oratione deposcens, vt quod impossibile est per meritum, facilè sentiat per gratiam. Cogita semper quam pretiosum thesaurum in quam fragili vasculo portes; & quam mercedem, quam gloriam, quam coronam virginitas seruata ministret. Quam insuper pœnam, quam confusionem, quam damnationem importet amissa, indesinenter animo reuolue. Quid hoc pretiosius thesauro, quo cœlum emitur, quo Angelus delectatur, cuius ipse Christus cupidus est, quo illicitur ad amandum, & ad præstandum prouocatur? Quid? audeo dicere, seipsum & omnia sua. Itaque nardus virginitatis tuæ etiam in cælestibus dans odorem suum, faciat vt *concupiscat Rex decorem tuum, & ipse est Dominus Deus tuus.* Vide qualem tibi sponsum elegeris, qualem tibi amicum attuleris. Ipse est *Speciosus forma præ filiis hominum.* Speciosior etiam sole & super omnem stellarum pulchritudinem. Spiritus eius super mel dulcis, & hereditas eius super mel & fauum. Longitudo in dextera eius, & in sinistra eius diuitiæ & gloria. Ipse te iam elegit in sponsam: sed non coronabit nisi probatam. Et dicit scriptura: *Quod non est tentatus, non est probatus.* Virginitas aurum est, cella fornax, conflator diabolus, ignis

1. Cor. 7. 34.

Matt. 19. 12.

Pſal. 46. 12.

Ibid.

Eccl. 34.

Digitized by Google

tentatio, caro virginis vas luteum in quo aurum reconditur, nec vas vlterius à quolibet artifice reparatur.

CAP. XXII. *De contemplatione virginis in consideratione sponsi, siue beatæ Mariæ, & sanctarum virginum, ne corrumpatur libidine, nedum alienâ, sed etiam propriâ.*

HÆc virgo iugiter cogitans pretiosissimum virginitatis thesaurum qui tam vtiliter possidetur, tam irrecuperabiliter amittitur, summa diligentia, summo cum timore custodiat. Cogitet sine intermissione ad cuius ordinatur thalamum, ad cuius præparatur amplexum. Proponat sibi agnum, quem sequi habet quocumque ierit. Contempletur beatissimam Mariam præcedentem & præcinentem dulce illud cum virginitatis tympano choros virginum canticum, quod nemo potest canere nisi vtriusque sexus virgines: de quibus scriptum est: *Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati; virgines enim sunt.* Apoc. 14. Nec sic hoc dictum æstimes, quasi non vir sine muliere, aut mulier sine viro possit fædari: cum detestandum illud scelus, quo vir in virum vel fœmina in fœminam, omnibus flagitiis damnabilius iudicetur. Sed & absque alienæ carnis consortio virginitas plerumque corrumpitur, castitas violatur: si vehementior æstus carnem concutiens voluntatem sibi subdiderit, & rapuerit membra. Cogitet virgo semper omnia sua sanctificata Deo, incorrupta Christo, Spiritui sancto dedicata. Indignum iudicet quod Christi est tradere satanæ, & virginea eius membra erubescat vel simplici motu maculari.

CAP. XXIII. *Quomodo esuriens debet famem delicias reputare, & paupertatem diuitias.*

ITaque proinde in virginitatis suæ custodiam totum animum tendat, cogitationes expendat, vt virtutis huius perfectionem esuriens, famem delicias putet, diuitias paupertatem. In cibo, in potu, in somno, in sermone semper timeat dispendium castitatis: ne si plus debito carni reddiderit, vires præbeat aduersario, & occultò nutriat hostem. Sedens igitur ad mensam, decorem pudicitiæ mente reuoluat, & ad eius perfectionem suspirans, cibum fastidiat, potum exhorreat: etiam quod sumendum necessitas iudicauerit, aut ratio dictauerit, cum dolore aut pudore, aliquando cum lacrimis sumat. Si ei sermo fuerit cum aliquo, semper metuat aliquid audire, vel quod modicum serenitatem castitatis obnubilet: deserendam se à gratia non dubitet, si vel vnum verbum contra honestatem proferat.

CAP. XXIV. *Quod lectum intrans debet cogitare si in aliquo offendit, & dolere.*

PRostrata lectulo pudicitiam tuam commenda Deo, & sic signo Crucis armata reuolue animo quomodo die illo vixisti: si verbo, si opere, si affectu Domini tui oculos offendisti: si leuior, si otiosior, si negligentior debito fuisti: si plus cibo crudior, potu dissolutior metas necessitatis excessisti.

Digitized by Google

excesſiſti. Si ſubreptum tibi aliquid horum deprehendis, ſuſpira, pectus tunde; & hoc ſacrificio veſpertino tuo reconciliatam ſponſo ſponſus excipiat.

CAP. XXV. *Quod contra carnis tentationem recurrat ad Beatam Virginem, & ſanctam Agnetem & Angelum eius pro adiutorio.*

SI vigilanti ſubito, aut quiete ſoporis, aut arte tentatoris calor corporis fuerit excitatus, & inſomnium callidus hoſtis iniunxerit, diuerſiſque cogitationibus quietem pudicitiæ infeſtauerit, propoſueritque delicias, vitæ durioris horrorem inculſerit, veniat tibi in mentem Beatæ Virginis, quæ in tenera ætate tam crebro reportauit de impiiſſimo hoſte triumphum. Cogita Agnetem beatiſſimam, à qua aurum, argentum, veſtes pretioſiſſimæ, lapides pretioſi, & tota ſecularis gloriæ pompa, quaſi quædam ſtercora ſunt reputata. Vocata ad tribunal non abfuit; blandiebatur iudex, comtempſit; minabatur, irriſit; magis metuens ne parceret, quàm ne puniret: fædumque lupanar vertit in oratorium: quod cum virgine ingrediens Angelus lucem infudit tenebris, & infectatorem pudicitiæ morte mulctabat. Si igitur & tu oraueris, & contra libidinis incentorem lacrimarum tuarum arma leuaueris, non certè Angelus tuo caſto deerit cubiculo, qui proſtibulo non defuit. Merito Beatam Agnetem ignis iſte materialis nequiuit adurere, cui carnis flamma tepuerat, quam ignis ſuccenderat caritatis. Quotieſcumque nequam ſpiritus illicita quæque ſuggeſſerit, vehementior incubuerit æſtus: illum qui ſcrutatur corda & renes ſcito eſſe præſentem, & ſub eius oculos eſſe quicquid agis vel cogitas. Habe proinde reuerentiam Domino, quem tibi aſſiſtere non dubites, & deprædatori reſponde *Angelum habeo amatorem, qui nimio zelo cuſtodit corpus meum.* Adiuuet conatum tuum in tali neceſſitate diſcreta abſtinentia: quia vbi multa carnis afflictio, aut nulla aut parua aliqua poteſt eſſe delectatio.

CAP. XXVI. *Quod caſtitas ab adoleſcentibus ſine magno deſiderio & macerationeſeruari non poteſt, cum in ægris & ſenibus frequenter periclitatur.*

NEmo ſe palpet, nemo blandiatur ſibi, nemo ſe fallat. Nunquam ab adoleſcentibus ſine magna cordis contritione & carnis afflictione caſtitas conquiritur, vel ſeruatur, quæ plerumque in ægris vel ſenibus periclitatur. Nam licet continentia donum Dei ſit, & nemo poſſit eſſe continens, niſi Deus det, nec vllis noſtris meritis donum hoc, ſed eius gratuitæ ſit gratiæ adſcribendum; illos tamen tanto dono indignos iudicat, qui aliquid laboris pro eo ſubire detrectant. Volentes inter delicias caſti eſſe, inter epulas continentes, inter pueros & puellas conuerſari & non tentari: in commeſſationibus & ebrietatibus fædis diſtendi humoribus & non coinquinari: ligare viſum ſuum cum flammis & non exuri; difficile hoc vtrum aut impoſſibile tu videris.

Digitized by Google

CAP. XXVII. *De Monacho se propter castitatem in aquis immergente, & rursus affligente & orante, stimulum carnis extinguere nequeunte.*

NOui ego Monachum, qui cum initio suæ conuersionis, tam naturalibus incentiuis, tam violentia vitiosæ consuetudinis, tam suggestione callidi hostis & tentatoris, pudicitiam suam periclitari timeret, & erexit se contra se, & aduersus suam carnem sæuissimum concipiens odium, nihil magis quam quod eam afflictaret expeteret. Itaque inedia macerabat corpus, & quæ ei de se debebantur subtrahens, etiam motus eius simplices comprimebat. Sed cum iterum nimia debilitas sibi plus indulgere compelleret; ecce caro rursus caput erigens, adquisitam, vt putabatur, infestabat quietem, plerisque se frigidis aquis inijciens, tremens aliquamdiu psallebat & orabat. Sæpè etiam illicitos sentiens motus, vrticis fricabat corpus, & nudæ carni aperiens incendium incendio superabat. Et cum hæc omnia non sufficerent, nihilominus eum spiritus fornicationis vrgeret; tunc quod solum superfuit, prostratus ante pedes Iesu orat, plorat, suspirat, rogat, adiurat, obtestatur, vt aut occidat vel sanet: clamat crebro, non abibo, non quiesco, nec te dimittam nisi benedixeris mihi. Præstatur ad horam refrigerium, sed negatur securitas. Quiescentibus enim paululum carnis stimulis, affectiones illicitæ pectus inuadunt. Deus meus, quas cruces, quæ tormenta tunc pertulit miser ille, donec tanta infusa est ei dilectio castitatis, vt omnes, quæ sentiri possunt vel cogitari, quasuis inijceret voluptates, & tunc quoque recessit ab eo, sed vsque ad tempus: & nunc senectuti morbus accessit, nec sic tamen sibi de securitate blanditur.

CAP. XXVIII. *Contra illos, qui dicunt se esse frigidos, vel impotentes, & in lecto se cum mulieribus ponunt, duplex malum cumulantes.*

VNnde non parum pudet quorumdam impudicitiæ, qui cum in sordibus senuerunt, nec si suspectarum personarum volunt carere consortio: cumque, quod dictu nefas est, eodem lectulo cubantes, inter amplexus & oscula de sua castitate se dicunt esse securos, quos frigescente corpore ad cælos tepescentia membra deficiant. Infœlices isti & præ cunctis mortalibus miseri, quibus cum desit sceleris perpetrandi facultas, adhuc manet in ipsa fæditate facultas. Non quiescit turpe desiderium, quamuis frigiditas neget effectum. Videt tamen vtrum verum dicat aut mentiatur iniquitas sibi, & dum nititur velare vnum, duplex in se prodat flagitium, cum & fere decrepitos nocturnum aliquando plasma deludat, & emortuam senectutem intestinum hoc malum sæpius inquietet.

CAP. XXIX. *Quod virgo numquam debet se reputare securam, sed semper debet cogitare de scriptura diuina.*

TE, soror, numquam volo esse securam, sed timere, semperque tuam fragilitatem habere suspectam, adinstar pauidæ columbæ frequentare riuos aquarum, & quasi in speculo accipitris cernere superuolantis effigiem & cauere. Riui aquarum sententiæ sunt scripturarum, quæ de limpidissimo

Digitized by Google

ſapientiæ fonte profluentes, diabolicarum ſuggeſtionum produnt imaginem & ſenſum, quo caueantur & excludantur. Nihil enim magis cogitationes excludit inutiles, vel compeſcit laſciuias, quam meditatio verbi Dei: quod ſic ad animum ſuum virgo debet aſſueſcere, vt aliud nolens, non poſſit aliud meditari. Cogitanti de ſcripturis ſomnus obrepat: euigilanti primum aliquid de ſcripturis occurrat: dormientis ſomnia memoria aliqua de ſcripturis ſententia condiat.

CAP. XXX. *Quod rigor abſtinentiæ non debet omitti timore futuri languoris vel infirmitatis, cum ob hoc corpus dometur.*

SEd quidam à ſalutaribus exercitiis retrahuntur timore, ne videlicet propter nimiam abſtinentiam vel vigilias immoderatas incidant in languorem, & ita efficiantur aliis oneri, ſibi autem dolori. Hæc excuſatio noſtra in peccatis noſtris. Quam pauci ſunt hodie, quos talis feruor igniuit, omnes ſapientes ſumus, omnes prouidi, omnes diſcreti: procul oderamus bellum, & ſic morbum corporis, antequam ſentiatur formidamus vt languorem animæ, quam præſentem ſentimus, territi negligamus: quaſi tolerabilius ſit, flammam libidinis quam ventris tolerare rugitum; aut non multo melius ſit continuo languore carnis vitare laſciuiam, quam ſanum & incolumem in eius redigi ſeruitutem. Quid enim intereſt, vtrum abſtinentia an languore caro ſuperbiens comprimatur, caſtitas conſeruetur? Sed remiſſio, inquit, cauenda eſt; ne forte occaſione infirmitatis incurramus illecebras voluptatis. Certè ſi languet, ſi ægrotat, ſi torquentur viſcera, ſi areſcit ſtomachus, quælibet deliciæ oneri magis erant quam delectationi.

CAP. XXXI. *De adoleſcente, qui fuerat incontinens, veram pœnitentiam agente, & cum dolore ſtomachi Chriſtum in hora mortis vidente.*

VIdi hominem, qui cum pœnitentiam ſuam vi conſuetudinis oppreſſus continere non poſſet; tandem in ſe reuerſus ſupra modum erubuit: & mox concaluit cor eius intra eum, & in meditatione eius exarſit ignis. Deinde ſalubriter iraſcens ſibi, inuectione grauiſſima irruit in ſeipſum, & bellum indicens corpori, etiam ei quæ neceſſaria videbantur ademit. Succeſſit grauitas leuitati, loquacitati ſilentium. Nemo enim poſtea vidit iocantem, ridentem nemo conſpexit: nemo ex ore eius otioſum ſermonem audiuit. Temporales conſolationes, & quicquid carni ſuaue putabatur, ita contempſit & exhorruit, vt nullam ſibi requiem, nullam in cibo vel potu conſolationem indulgere ei pateretur. Cogitationum ſuarum ita ſollicitus & ſcrupuloſus erat, vt in hoc ſolo nimius videretur. Ita demiſſo vultu oculiſque deiectis ſtabat, ſedebat, vt timens & tremens diuinis tribunalibus videretur aſſiſtere. Talibus armis glorioſum retulit de tyranno triumphum. Nam grauiſsimum ſtomachi incurrens incommodum, poſt diuturnum languorem, cum iam dormitionis eius hora inſtaret. Sine, inquit, ecce Ieſus venit.

Digitized by Google

CAP. XXXII. *Quod discretio, quæ est mater virtutum, non est abijcienda.*

HÆc dico, vt discretionem, quæ omnium virtutum & mater & nutrix est, detegam: sed vitiorum materias gulam comprimamus, requiem corporis, fœminarum & effeminatorum familiaritatem atque conuictum infra metas necessarias cohibeamus; quia sæpè falso nomine discretionis palliamus negotium voluptatis. Vera enim discretio est animam carni præponere, & vbi periclitatur vtraque, nec sine huiusmodi incommodo illi potest salus consistere, pro illius vtilitate istam negligere. Hæc diximus, vt quanta tibi debeat in consideranda pudicitia esse solicitudo, aduerteres: quæ cum omnium virtutum flos sit & ornamentum, sine humilitate tamen aret atque marcescit.

CAP. XXXIII. *De humilitate seruanda à virgine, ne deueniat in superbiam carnalem vel spiritualem, vel vanitatem.*

HOc est certum haud securum peccatorum omnium fundamentum, ex quo quicquid ædificas ruinæ patet. *Initium omnis peccati superbia,* Eccl. 10. quæ Angelum de cælo, hominem de paradiso expulit. Huius pessimæ cum multi sint rami, omnes tamen in duas species diuiduntur, in carnalem scilicet & spiritualem. Carnalis superbia est de carnalibus, spiritualis est de spiritualibus superbire. Carnalis postea in duas subdiuiditur species: in iactantiam scilicet & vanitatem. Vanitas est, si ancilla Christi intus in animo suo glorietur se nobilibus ortam natalibus, si se diuitiis paupertatem prætulisse pro Christo delectetur; si se pauperibus & ignobilioribus præferre conetur; si se contempsisse diuitum nuptias quasi aliquid magnum admiretur.

CAP. XXXIV. *De vanitate & inani gloria, nobilitate vel diuitiis, vel aliis delectabilibus rebus vitandis.*

ESt etiam quædam species vanitatis in affectata aliqua pulchritudine etiam intra cellulam delectari, parietes variis picturis & celaturis ornare, oratorium pannorum & imaginum varietate decorare. Hæc omnia quasi professioni tuæ contraria caue.

CAP. XXXV. *De ornamentis cellæ vitandis.*

QVa enim fronte de diuitiis vel natalibus gloriaris, quæ illius vis sponsa videri, qui pauper factus est cum esset diues; pauperem matrem, pauperem familiam, domum etiam pauperculam, & præsepij vilitatem elegit? Itane gloriandum tibi est, quod Dei Filium hominum filiis prætulisti? quod fœdam carnem pro virginitatis decore spreuisti? quod æternas cæli diuitias atque delicias martyriis sanctorum communasti?

CAP. XXXVI. *De ornamentis virtutum acquirendis.*

SI gloriaris in Domino, seruias ei cum timore. Sed illam te nolo quasi sub specie deuotionis sequi gloriam in picturis, vel sculpturis, in pennis auium vel bestiarum, aut diuersorum florum imaginibus variatis. Sint hæc illorum, qui nihil intus in quo glorientur habentes, exterius sibi comparant Psal. 45. in quibus delectentur. *Omnis gloria eius filiæ regis ab intus, in fimbriis*

Digitized by Google

aureis circumamicta varietatibus. Si autem tu iam filia Regis es, vt pote filij Regis ſponſa, patriſque vocem audiſtis dicentis: *Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam*: ſit tua omnis gloria abintus. Vide vt gloria tua ſit teſtimonium conſcientiæ tuæ. Ibi ſit pulcherrima virtutum varietas; ibi diuerſi colores ſic conueniant & ſic coniungantur ſibi, vt alterius pulchritudinem alter augeat; & qui in ſua natura minus lucet, alterius collatione lucidior appareat. Ibid.

CAP. XXXVII. *Nota copulam caſtitatis & humilitatis, prudentiæ & ſimplicitatis, miſericordiæ & iuſtitiæ, fortitudinis & modeſtiæ.*

IVngatur caſtitati humilitas, & nihil erit ſplendidius. Prudentiæ ſocietur ſimplicitas, & nihil erit lucidius. Copuletur miſericordia iuſtitiæ, & nihil erit ſuauius. Adde fortitudini modeſtiam, & nihil erit vtilius. In hac varietate tuæ mentis oculos occupa. Hanc in anima tua omni ſtudio forma: cui ſi fimbrias aureas addas, veſtem polymitam, in qua te ſponſus cum ſumma dilectione conſpiciat, texuiſti. Fimbria extrema pars, quaſi finis eſt veſtimenti. *Finis autem præcepti caritas eſt de corde puro, & conſcientia bona & fide non ficta.* 1. Tim. 1.

CAP. XXXVIII. *Quod ornamento altaris ſicut corporalia debent eſſe linea & alba, ſic & corpus veſtrum.*

IN his glorieris, in his delectaris, intus non foris, in veris virtutibus, non in picturis & imaginibus. Panni linei candidi tuum adornent altare, qui caſtitatem ſuo candore commendent, & ſimplicitatem præmonſtrent. Cogita quo labore, quibus tunſionibus terrenum in quo creuit linum, colorem exuerit, & ad talem candorem peruenerit, vt ex ea ornetur altare, Chriſti corpus veletur. Cum terreno colore omnes naſcimur: *Quoniam in iniquitatibus conceptus ſum: & in peccatis concepit me mater mea.* Pſal. 56. Primum igitur, cariſſima, linum aquis immergitur, nos in aquis baptiſmatis Chriſto conſepelimur: ibi deletur iniquitas, ſed necdum ſanatur infirmitas. Aliquid candoris recepimus in peccatorum remiſſione, ſed necdum plenè terreno colore exuimur pro naturæ, quæ reſtat, corruptione. Poſt aquas linum ſiccatur: quia neceſſe eſt, poſt aquas baptiſmatis corpus per abſtinentiam maceratum illicitis humoribus vacuetur. Deinde linum malleis tunditur, & caro noſtra multis tentationibus fatigatur. Poſt hoc linum ferreis aculeis diſcerpitur, vt deponat ſuperflua; & nos diſciplinæ vngulis raſi vix neceſſaria retinemus. Adhibetur poſt hoc lino ſuauior ſtimulorum leuiorque purgatio; & nos victis cum magno labore peſſimis paſſionibus, à leuioribus & quotidianis peccatis ſimplici confeſſione & ſanctificatione mundamur. Iam tunc à nentibus linum in longum producitur, & nos in anteriora longanimitate extendimur. Porro vt ei perfectior accedat perfectio & pulchritudo, ignis adhibetur & aqua: & nobis tranſeundum eſt per ignem tribulationis & aquam compunctionis, vt perueniamus ad refrigerium caſtitatis. Hæc tibi oratorij tui ornamenta repræſentent, non oculos tuos varietatibus mentitis paſcant. Sufficiat tibi in altari tuo Saluatoris in cruce pendentis imago, quæ Paſſionem ſuam tibi repræſentet, quam

Digitized by Google

imiteris : expanſis brachiis ad ſuos te inuitet amplexus, in quibus delecteris: nudatis vberibus lac ſuauitatis infundat, quo conſoleris.

CAP. XXXIX. *De conſideratione virginitatis & humilitatis Beatæ Mariæ & Beati Ioannis Euangeliſtæ, & de ipſorum commendatione.*

ET ſi hoc placet ad commendandam tibi virginitatis excellentiam, virgo Mater in ſua, & virgo diſcipulus in ſua iuxta crucem cernantur imagine, vt cogites quam grata ſit Chriſto vtriuſque ſexus virginitas, quam in matre & præ cæteris ſibi dilecto diſcipulo conſecrauit. Vnde eos pendens in cruce tanto fœdere copulauit, vt illam diſcipulo matrem, illum matri filium delegaret. O beatiſſimum hoc teſtimonio Ioannem, cui totius humani generis decus, opes mundi, gloria cæli, miſerorum refugium, afflictorum ſolatium, pauperum conſolatio, deſperatorum erectio, peccatorum reconciliatio, poſtremo orbis domina, cæli regina, teſtamenti auctoritate committitur. Hæc tibi præbeant incentiuum caritatis, non ſpectaculum vanitatis. His enim omnibus ad vnum neceſſe eſt vt contendas: *quoniam vnum eſt neceſſarium.* Illud eſt vnum, quod non inuenitur, niſi in vno, apud vnum, cum vno : *apud quem non eſt tranſmutatio nec vicißitudinis obumbratio. Qui adhæret ei, vnus cum ipſo ſpiritus efficitur*, tranſiens in illud vnum, quod ſemper eſt, & cuius anni non deficiunt. Adhæſio iſta caritatis quaſi ſpecialis eſt ornatus finis & fimbria.

Luc. 10.

Iacob. 1.

1. Cor. 6.

CAP. XL. *De caritate habenda in dilectione Dei & proximi ſibi non nocendo; nec noceat cupiendo & benefaciendo.*

VEſtis quippe nuptialis ex virtutum varietate contexta oportet vt fimbriis aureis, id eſt, caritatis ſplendoribus ambiatur, quæ omnes virtutes contineat & conſtringat in vnum, & ſuam ſingularem claritatem impertiens, de multis vnum faciat, & cum multis vni adhæreat: vt iam omnia non ſint multa, ſed vnum. Caritas autem in duo diuiditur, in Dei videlicet dilectionem & proximi. Porro dilectio proximi in duo ſubdiuiditur: in innocentiam & beneficientiam: videlicet vt nulli noceas, benefacias quibus potueris : ſcriptum eſt quippe: *Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris:* & hæc innocentia. Et Dominus in Euangelio: *Omnia*, inquit, *quæcumque vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis*: hæc beneficentia. Quantum ad te duo iſta pertineant, diligenter aduerte. Primum, vt nulli noceas: deinde, vt nulli velis nocere. Primum illud facile tibi, cum nec id poſſis, niſi fortè lingua percuſſeris. Secundum illud non erit difficile, ſi propoſitum attendas tuum: ſi profeſſam dilexeris nuditatem. Non enim tibi poterit erga aliquam eſſe malæ voluntatis materia, vbi cupiditas nulla; vbi nihil diligitur, quod poſsit auferri: nihil tollitur, quod debeat amari. Demum bene velis omnibus, proſis quibus poſſis. In quo, inquis, cum mihi non liceat vel modicum quod egentibus tribuam, poſſidere?

Matt. 7.

Digitized by Google

CAP. XLI. *De exemplo Mariæ & Marthæ, & vita actiuæ & contemplatiuæ.*

AGnoſce conditionem tuam, cariſſima. Duæ ſorores erant Martha & Maria: laborabat illa, vacabat iſta: illa erogabat, iſta petebat: illa præſtabat obſequium, illa nutriebat affectum. Denique non ambulans vel diſcurrens huc atque illuc, non de ſuſcipiendis hoſpitibus ſollicita, non cura rei familiaris diſtenta, non pauperum clamoribus intenta, ſedebat ad pedes Ieſu, & audiebat verbum illius. Hæc pars tua, cariſſima, quæ ſæculo mortua atque ſepulta, ſurda debes eſſe ad omnia ſæculi blandimenta audienda, ad loquendum muta: nec debes diſtendi, ſed extendi; impleri, non exhauriri. Exequatur partem ſuam Martha quæ non negatur bona, Mariæ tamen melior prædicatur. Nunquid inuidit Marthæ Maria? Illa potius iſti. Ita etiam quotquot optimæ videntur in ſæculo tuam vitam æmulentur, non illarum tu. Ad illos ſpectat eleemoſynarum largitio, quorum eſt terrena poſſeſſio, vel quibus credita eſt rerum Eccleſiaſticarum diſpenſatio.

CAP. XLII. *De diſpenſatione rerum Eccleſiaſticarum.*

QVæ enim ſacroſanctis Eccleſiis à fidelibus collata ſunt; Epiſcopi, Sacerdotes & Clerici diſpenſanda ſuſcipiunt, & non recondenda; non poſſidenda, ſed eroganda. Quicquid habent, pauperum eſt, viduarum & orphanorum, & eorum qui altari deſeruiunt, vt de altari viuant. Sed ea quæ in vſus ſeruorum Chriſti Monaſteriis conferuntur, à certis perſonis diſpenſari oportet; vt quod neceſſitatibus ſupereſt fratrum, non includatur marſupiis, ſed hoſpitibus, peregrinis atque pauperibus erogetur.

CAP. XLIII. *Quod clauſtrales non debent habere curam de pauperibus.*

ET hoc illorum intereſt, quibus pars eſt Marthæ commiſſa, non qui ſalutari otio vacant cum Maria. Ita clauſtralibus nulla debet eſſe pro pauperibus ſollicitudo, nulla pro hoſpitibus ſuſcipiendis diſtenſio: quippe quibus nulla debet eſſe de craſtino cura, nulla cibi vel potus prouidentia: nutriantur potius in croceis, ſpiritalibus paſcantur. Altius autem hi qui contemptibiles ſunt conſtituti ad iudicandum, amplexantur ſtercora. Ipſi quippe ſunt boues, quorum piger ſtercoribus lapidatur.

CAP. XLIV. *Quod contemplatiui non debent deſiderare temporales adminiſtrationes.*

SVnt enim quidem qui circa ſpiritualia deſides & pigri inſtar populi peccatoris ſuper manna cæleſte nauſeant, videnteſque alios circa temporalia occupatos inuident, detrahunt, murmurant, & pro ſtercoribus, quibus ipſi fœdantur, zeli & amaritudinum ſtimulos ferunt: de quibus ſi fortè aliquam temporalium diſpenſationem fuerint adepti, conuenienter dici poteſt: *Qui nutriti erant in croceis, amplexati ſunt ſtercora.* Cum igitur nec illis, qui in Cœnobiis ſun, tquibus in Martha non parua communio eſt, circa plurima occupari conceditur; quanto minus tibi, quæ te totam de ſæculo exuiſti: cui non ſolum poſſidere, ſed nec videre, nec audire licet quæ ſæculi ſunt? Thren. 4.

Digitized by Google

CAP. XLV. *Quod reclusa debet, si sibi aliquid superest, erogare.*

SI enim nihil tibi quisquam det ad erogandum, vnde habebis quod eroges? si ex tuo aliquid habes labore, da non tua sed alterius manu. Si aliunde tibi prouenit victus, vnde tibi aliena distribuere; cum nihil tibi supra necessarium liceat vsurpare? Quid ergo beneficij impendes proximo? Nihil ditius bona voluntate, vt ait quidam Sanctus: hanc largire. Quid humanius pietate? hanc impende. Quid vtilius oratione? hanc largire.

CAP. XLVI. *Qualiter debet in corde dolere de necessitatibus aliorum & pro eis orare.*

ITaque totum mundum vno dilectionis sinu complectere, vbi simul omnes qui boni sunt considera, congratulare: vbi mali, intuere & luge. Ibi occurrant animo miseria pauperum, orphanorum gemitus, viduarum desolatio, tristium mœstitudo, necessitates peregrinantium, pericula nauigantium, vota virginum, tentationes Monachorum, Prælatorum solicitudo, labor militantium. Omnibus pectus tuæ dilectionis aperias. His tuas impende lacrimas: pro his tuas preces fundas. Hæc eleemosyna Deo gratiosior, Christo acceptior, tuæ professioni aptior, his quibus impenditur fructuosior. Huius munus beneficij tuum propositum adiuuat, non perturbat: dilectionem proximi auget, non minuit: mentis quietem seruat, non impedit. Quod nihil est appetendum vt habeatur ad largiendum: cum nihil habere sit perfectum. Quid his plura dicamus? Cum sancti vt perfectè possent proximos diligere, studuerunt in hoc mundo nihil habere, nihil vel sine appetitu possidere. Agnoscis verba Beati Gregorij. Vide quam contra multi sapiunt: vt enim caritatis impleant legem, quærunt vt habeant quod erogent: cum eius perfectionem ipsis ascribat, qui nihil habendum, nihil vel sine appetitu possidendum arbitrantur.

CAP. XLVII. *De dilectione Dei, & contemplatione prædictionis & prophetationis aduentus Filij Dei, & annunciationis Angelicæ, plenitudinis gratiæ, visitationis, & prophetationis Elizabeth & Ioannis, partus virginis, iubilationis Angelorum & adoratione pastorum.*

HIs de proximi dilectione præmissis, de dilectione Dei pauca subiungam. Nam licet vtraque soror Deum proximumque dilexerit; specialiter tamen circa obsequium proximorum occupabatur Martha: ex diuinæ vero lectionis fonte hauriebat Maria. Ad Dei vero dilectionem duo pertinent, affectus mentis, & effectus operis. Et opus hoc in virtutum exercitio; affectus spiritualis gustus dulcedine. Exercitium virtutum tamen certo viuendi modo, in ieiuniis, in vigiliis, in opere, in dilectione, in oratione, in paupertate, & cæteris huiusmodi commendatur: affectus salutari meditatione nutritur. Itaque, vt ille dulcissimus amor Iesu in tuo crescat affectu, triplici meditatione opus habes: de præteritis scilicet, præsentibus, & futuris: id est, præteritorum recordatione, de experientia præsentium, de

consideratione

Digitized by Google

consideratione futurorum. Cum igitur mens tua fuerit ab omni cogitationum sorde virtutum exercitio purgata, iam oculos defecatos ad posteriora retorque. Ac primum cum Beata Maria ingressa cubiculum, libros quibus virginis partus cum Christi prophetatur aduentu, euolues. Ibi aduentum Angeli præstolare, vt videas intrantem, audias salutantem: & sicut repleta stupore & extasi, dulcissimam dominam tuam cum Angelo salutante salutes, clama dicens: *Aue gratia plena Dominus tecum benedicta tu in mulieribus.* Luc. 1. Hoc plenius repetens quæ sit hæc gratiæ plenitudo, de qua totus mundus gratiam mutuauit. Quoniam *Verbum caro factum est, & habitauit in nobis plenum gratiæ & veritatis.* Ioan. 1. Contemplare & admirare Dominum, qui terram impleuit & cælum, inter vnius puellæ viscera clauditur; quam Pater sanctificauit, Filius fœcundauit, obumbrauit Spiritus sanctus. O dulcis domina, quanta inebriabaris dulcedine, quo amoris igne accendebaris, cum sentires in mente & ventre tantæ majestatis præsentiam? Cum de tua carne sibi carnem assumeret, & membra, in quibus Col. 2. corporaliter omnis plenitudo diuinitatis habitaret, è tuis sibi membris aptaret? Hæc omnia propter te, Virgo, vt virginem, quam imitari proposuisti, diligas virginis fructum cui nupsisti. Iam nunc cum dulcissima domina tua in montana conscende, & sterilis & virginis suauem intuere complexum, & salutationis officium: in quo seruulus Dominum, præco iudicem, vox verbum, intus in anilia viscera conclusus in virginis vtero clausum agnouit, & indicibili gaudio salutauit. Beati ventres in quibus totius mundi salus exoritur, pulsisque tenebris tristitiæ sempiterna lætitia prophetatur. Quid agis ô Virgo? accurre, quæso, accurre, & tantis gaudiis admiscere: prosternere ad pedes vtriusque, & in vnius ventre tuum sponsum amplectere, amicum vero eius in alterius vtero venerare. Hunc euntem in Bethleem cum omni deuotione prosequere, & in hospitium diuertens cum illa assiste, & obsequere parienti, locatoque in præsepio paruulo erumpe in vocem exultationis, clamans cum Esaïa: *Paruulus natus est nobis, & filius datus est nobis.* Isai. 9. Amplectare dulce illud præsepium: vincat verecundiam amor, timorem depellat affectus, vt sacratissimis pedibus figas labia, & oscula geminas. Exinde pastorum excubias mente pertracta, Angelorum exercitum admirare, cœlesti melodiæ tuas interpone partes: corde simul & ore decanta: *Gloria in excelsis Deo.* Luc. 2.

CAP. XLVIII. *De Magorum adoratione, fuga Christi in Ægyptum, de latrone à latere Christi dextro crucifixo, qui paruulum Iesum viderat cum duceretur in Ægyptum, & petierat; Memento mei Domine cum veneris in regnum tuum.*

NOli in tua meditatione Magorum munera præterire: nec fugientem in Ægyptum incomitatum relinque. Opinare verum esse quod dicitur, eum à latronibus deprehensum in via, & adolescentuli cuiusdam beneficio acceptum. Erat, vt dicunt, principis latronum filius, qui præda potitus cum paruulum in matris gremio comperisset, tanta ei in eius speciosissimo vultu splendoris majestas apparuit, vt eum supra hominem esse non ambi-

gens, incalescens amore amplexatus est eum. Et ô, inquit, beatissime paruulorum: si aliquando se tempus obtulerit mihi miserendi, tunc memento mei, & huius temporis noli obliuisci. Ferunt hunc esse latronem, qui ad Christi dexteram crucifixus est, cum alterum blasphemantem corripuisset
Luc. 23. dicens: *Neque tu times Deum qui in eadem damnatione es? & nos quidem iustè, nam digna damna factis recipimus: hic autem nihil mali fecit;* conuersus ad Dominum, eum in illa quæ in puerulo apparuerat intuens maiestate, pacti sui non immemor: *Memento*, inquit, *mei cum veneris in Regnum tuum.* Itaque ad incentiuum amoris non inutile arbitror hac vti opinione, remota omni affirmandi temeritate.

Cap. XLIX. *De contemplatione Christi in Nazareth, & in Ierusalem, in obsequendo Matri & Ioseph.*

PRæterea nihil ne tibi suauitatis æstimas accessurum, si eum apud Nazareth puerum inter pueros contempleris? si obsequentem Matri, si operanti nutricio assistentem intuearis? Quid si duodennem cum parentibus Hierosolymam ascendentem, & illis redeuntibus, & nescientibus in vrbe remanentem per triduum cum matre quæsieris? O quanta copia fluent lacrimæ, cum audieris matrem dulci quadam increpatione filium
Luc. 2. verberantem: *Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus & ego dolentes quærebamus te.*

Cap. L. *De consideratione baptismi, ieiunij & tentationis Christi.*

SI autem virginem vis sequi quocunque ierit, delectet altiora eius & secretiora scrutari: vt in Iordanis flumine audias in voce Patrem, in carne Filium, in columba videas Spiritum sanctum. Ibi tu ad spirituales initiatas nuptias sponsum suscipias datum à Patre, purgationem à Filio, pignus amoris à Spiritu sancto. Exinde solitudinis tibi secreta ditauit, sanctificauit ieiunium, ibi subeundum docens cum callido hoste, conflictum. Hæc tibi facta & pro te facta, & quomodo facta diligenter attendes. Dilige à quo facta sunt, & imitare quæ facta sunt.

Cap. LI. De *muliere in adulterio deprehensa.*

OCcurrit iam nunc memoriæ mulier illa deprehensa in adulterio, & Iesus rogatus sententiam, quid egerit, quidue dixerit, recordare. Cum enim scribens in terra terrenos eos non cælestes prodidisset; *Qui sine pec-*
Ioan. 8. *cato est*, inquit, *vestrum, primus lapidem in illam mittat.* Cum vero omnes sententia terruisset & expulisset de templo; imaginare quam pios oculos in illam leuauerit, quam dulcem sua voce sententiam absolutiõnis eius protulerit. Puta quod suspirauerit, quod lacrimatus sit, cum diceret: *Nemo te*
Ibid. *condemnauit mulier? nec ego te condemnabo.* Fœlix, vt ita dicam, hæc quæ in adulterio deprehensa mulier, quæ etiam de præteritis absoluitur, secura efficitur de futuris. Iesu bone te dicente, non condemnabo, quis con-
Rom. 8. demnabit? *Deus qui iustificat, quis est qui condemnet?* Audiatur de cætero vox tua, *Vade, & iam amplius noli peccare.*

Digitized by Google

CAP. LII. *De muliere lacrimis pedes eius rigante.*

IAm nunc domum ingredere Phariſæi, & recumbentem ibi Dominum tuum attende. Attende cum illa beatiſſima peccatrice ad pedes eius, laua lacrimis, terge capillis, demulce oſculis, & foue vnguentis. Nonne iam ſacri illius liquoris odore perfunderis? Si tibi ad ſuos negat pedes, inſta, ora, & grauibus lacrimis oculos attolle, imiſque ſuſpiriis & inenarrabilibus extorque quod petis. Luctare cum Deo ſicut Iacob, vt ipſe ſe gaudeat ſuperari. Videbitur tibi aliquando quod auertat oculos, quod aures claudat, quod deſideratos pedes abſcondat. Tu nihilominus opportunè, importunè; clama: *Vſquequo auertis faciem tuam à me? Vſquequo clamabo & non exaudies? Redde mihi*, Ieſu bone, *lætitiam ſalutaris tui, quia dixit cor meum: quæſiui faciem tuam, faciem tuam requiram.* Certe non negabit pedes ſuos virgini, quos oſculandos præbuit peccatrici.. Pſal. 12. Pſal. 21. Pſal. 80. Pſal. 26.

CAP. LIII. *De Paralytico per tegulas inuecto, non ſolum corporaliter, ſed ſpiritualiter curato, licet hoc non peteret, nam cui vult miſeretur.*

SEd domum illam non præteribis, vbi per tegulas paralyticus ante pedes eius ſubmittitur; vbi pietas & poteſtas obuiauerunt ſibi, *Fili*, inquit, *remittuntur tibi peccata tua.* O mira clementia! O indicibilis miſericordia! Recepit fœlix remiſſionem peccatorum, quam non petebat, quam non præceſſerat confeſſio, non meruerat ſatisfactio, non exigebat contritio. Corporis ſalutem petebat, non animæ: & ſalutem recepit corporis & animæ. Verè, Domine, *vita in voluntate tua. Si decreueris ſaluare nos, non eſt qui audeat dicere: cur ita facis?* Phariſæe, intra te quid murmuras? *An oculus tuus nequam eſt, quia ipſe bonus ſum?* Certè *miſeretur cui volverit*: ploremus & oremus vt velit. Bonis etiam operibus pingueſcat oratio, augeatur deuotio, dilectio excitetur. Leuentur puræ manus in oratione, quas non ſanguis immunditia maculauit, tactus illicitus non fædauit, non exaſperauit auaritia. Leuetur & cor ſine ira & diſceptatione, quod tranquillitas ſedauit, pax compoſuit, puritas conſcientiæ animauit. Sed nihil horum paralyticus iſte legitur præmiſiſſe, qui tamen legitur remiſſionem peccatorum meruiſſe. Hæc eſt ineffabilis eius miſericordiæ virtus, cui ſicut blaſphemum eſt derogare, ita & hoc ſibi præſumere ſtultiſſimum. Poteſt cuicunque vult hoc ipſum efficaciter dicere, quod dixit illi Paralytico, *dimittuntur tibi peccata tua.* Sed quicunque ſine ſuo labore vel contritione, vel confeſſione, vel etiam oratione ſibi hoc dicendum expectat, nunquam ei remittentur peccata ſua. Mat. 9. 2. Pſal. 29. Eſt. 13. Matth. 20 Rom. 9. Matt. 9. 2.

CAP. LIV. *De receptione Chriſti in domo Marthæ & Mariæ, & Marthæ miniſtrante, & effuſione vnguenti, & condemnatione Phariſæi.*

SEd exeundum eſt hinc, & ad Bethaniam veniendum, vbi ſacratiſſima fœdera amicitiæ auctoritate Domini conſecrantur. *Diligebat enim Ieſus Martham, & Mariam, & Lazarum*, quod hoſpitalis amicitiæ, qua illi familiariori adhærebant affectu, detineri nemo eſt qui ambigat. Teſtes ſunt lacrimæ illæ dulces, quibus lacrimatus eſt cum lacrimantibus, quas totus populus amoris interpretatur indicium. Ioan. 11.

Digitized by Google

Ioan. 11. *Videte*, inquiunt, *quomodo amabat eum.* Et *ecce ponunt ei cœnam ibi,*
Ioan. 12. *& Martha ministrabat. Lazarus autem erat vnus ex discumbentibus. Maria autem sumpsit alabastrum vnguenti, & fracto alabastro effudit super caput Iesu.* Gaude, quæso, huic interesse conuiuio, singulorum distingue officia. Martha ministrat, Lazarus discumbit, vngit Maria. Hoc vltimum tuum est. Frange igitur alabastrum cordis, & quicquid habes deuotionis, quicquid amoris, quicquid desiderij, quicquid affectionis, totum effunde sponsi tui caput, adorans in Deo hominem, & in homine Deum. Si fremit, si murmurat, si proditor perditionem vocat deuotionem,
Mat. 26. 8. non sit tibi curæ. *Vt quid*, ait, *perditio hæc? posset hoc vnguentum venundari multo, & dari pauperibus.* Pharisæus murmurat inuidens pœnitenti: murmurat Iudas inuidens effusioni vnguenti. Si iudex accusa-
Ioan. 12. tionem non recipit, accusatam absoluit. *Sinite*, inquit, *illam. Bonum enim opus operata est in me.* Laboret, Martha, ministret, paret hospitium peregrino, esurienti cibum, vestem algenti; ego solus Mariæ, & illa mihi totum præstet quod habet; à me quicquid optat expectet. Quid enim? Tu Mariæ consulis relinquendos pedes, quos tam dulciter osculatur? auertendos oculos ab illa speciosissima facie, quam contemplatur? amouendum auditum ab eius suaui sermone, quo reficitur?

CAP. LV. *De obuiatione puerorum cum ramis palmarum, clamantium: Osanna in excelsis.*

SEd iam surgentes eamus hinc. Quò, inquis? Certè vt insidentem asello cœli terræque Dominum comiteris tanta fieri pro te obstupe-
Matt. 21. scens, puerorum laudibus tuas iungas, clamans & dicens: *Osanna filio Dauid, Benedictus qui venit in nomine Domini.* Iam nunc ascende cum eo in cœnaculum grande stratum, & salutaris cœnæ interesse deliciis gratulare.

CAP. LVI. *De Cœna Domini, & de his quæ ibi gesta sunt, quare beatus Ioannes supra pectus eius recubuit.*

VIncat verecundiam amor, timorem excludat affectus; vt saltem de micis mensæ eleemosynam præbeat mendicanti. Vel à longe sta, & quasi pauper intendens in diuitem, vt aliquid accipias extende manum: famem lacrimis prode. Cum iam surgens à cœna linteo se præcinxit, posuitque aquam in peluim, cogita quæ majestas, quæ potestas hominum pedes abluit & extersit: quæ benignitas proditoris vestigia sacris manibus tangit. Specta & expecta, & vltima omnium tuos ei præbe abluendos: quia quem ipse non lauit, non habebit partem cum eo. Quid modo festinas exire? Sustine paululum: Videsne quisnam ille est, rogo te, qui supra pectus eius recumbit, & in sinu eius caput reclinat? Fœlix quicumque ille est. O ecce video: Ioannes est nomen eius. O Ioannes, quid ibi dulcedinis, quid gratiæ & suauitatis, quid luminis & deuotionis ab illo hau-
Col. 2. riam fonte dicito. Ibi certè *omnes thesauri sapientiæ & scientiæ*: ibi fons, misericordiæ, domicilium pietatis, & fauus æternæ suauitatis. Vnde, tibi ô Ioannes, omnia ista? Nunquid tu sublimior Petro, Andræa sanctior,

Digitized by Google

cæteris omnibus Apostoli gratior? Speciale hoc virginitatis priuilegium est; quia virgo es electus à Domino antequam ires cum matre dilectus. Iam misericordiæ exulta virgo, accede propius, & aliquam tibi huius dulcedinis portionem vendicare non differas. Si ad potiora non potes, dimitte Ioanni pectus, vbi eum vinum lætitiæ in diuinitatis cognitione inebriet: tu currens ad vbera humanitatis, lac exprime quo nutriaris. Inter hæc sacratissima illa oratione discipulos commendans Patri dixerit: *Pater serua eos in nomine tuo.* Inclina tu caput, vt & tu merearis audire: *Volo vt vbi sum ego, & illi sint mecum.* Ioan. 17. Ibid.

CAP. LVII. *Qualiter post cœnam ad orandum ad montem Olineti accessit.*

BOnum est tibi hic esse. Sed exeundum est: præcedit ipse ad montem Olineti, tu sequere. Et licet assumpto Petro & duobus filiis Zebedæi ad secreta secesserit, vel à longe intuere quomodo in se nostram transtulit necessitatem. Vide quomodo ille cuius sunt omnia, pauere incipit & tædere, *Tristis est anima mea*, inquiens, *vsque ad mortem.* Vnde hoc Deus meus? compateris mihi exhibens hominem, vt quodammodo videaris nescire quod Deus es, prostratus in faciem oras; & *factus est sudor tuus, sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram.* Quid stas? accurre, & suauissimas illas guttas lambe, & puluerem pedum illius linge. Noli dormire cum Petro, ne merearis audire; *Sic non potuisti vna hora vigilare mecum?* Mat. 26. Luc. 21. Mat. 26.

CAP. LVIII. *Qualiter proditor ad eum capiendum venit, qualiter Petrus gladio percussit, sed postea negauit.*

SEd ecce iam proditorem prætereuntem impiorum turba subsequitur, & osculum præbente Iuda manus inijciunt in Dominum tuum: tenent, ligant, & illas dulces manus vinculis astringunt. Quis ferat? Scio, occupat nunc cor tuum pietas: omnia viscera tua zelus inflammat. Sine, rogo, patiatur qui pro te patitur. Quid optas gladium? quid irascris? quid indignaris? O si instar Petri cuiuslibet aurem abscideris, si ferro brachium tuleris, si pedem truncaueris, ipse restituet omnia. Qui etiam siquidem occideris, absque dubio suscitabit.

CAP. LIX. *Qualiter male tractatur, coram Pilato falso accusatur, & falso iudicatur, flagellatur, & corona spinea coronatur.*

SEquere potius eum vsque ad atrium Principis Sacerdotum, & speciosissimam eius faciem, quam illi sputis illiniunt, tu lacrimis laua. Iuuere quam piis oculis, quam misericorditer, quam efficaciter tertio negantem respexit Petrum, quando ille conuersus & in se reuersus *flevit amarè.* Vtinam, bone Iesu, tuus me dulcis respiciat oculus, qui te toties ad vocem ancillæ procacis carnis meæ pessimis operibus affectibusque negaui. Sed iam mane facto traditur Pilato, ibi accusatur, & tacet: quoniam *tanquam ouis ad occisionem ducitur, & sicut agnus coram tondente se, sic non aperuit os suum.* Vide, attende, quomodo stat ante Præsidem inclinato capite, demissis oculis, vultu placido, sermone raro, pa- Isai. 53.

Digitized by Google

ratus ad opprobria, promptus etiam ad verbera. Scio, non potes vlterius ſuſtinere, nec dulciſſimum dorſum eius flagellis atteri, nec faciem alapis cædi, nec venerandum illud caput ſpinis coronari corona ſpinea; nec dexteram, quæ cælum & terram continet, arundine dehoneſtari, tuis oculis aſpicere poteris. Ecce educitur flagellatus, portans ſpineam coronam, & Ioan. 19. 1. purpureum veſtimentum. Et dicit Pilatus: *Ecce homo.* Verè homo eſt, quis dubitet? Teſtes ſunt plagæ virgarum, liuor vlcerum, fœditas ſputorum. Iam nunc cognoſco Zabule quia eſt homo. Verè homo eſt, inquis. Sed quid eſt, quod in tot iniuriis non iraſcitur vt homo, non mouetur vt homo, non ſuis tortoribus indignatur vt homo? Ergo plus eſt quàm homo, ſi quis cognoſcit Pſal. 9. illum. Cognoſcitur certè homo impiorum iudicia ſuſtinens: ſed *cognoſcetur Deus iudicium faciens.* Sero animaduertiſti Zabule.

CAP. LX. *De conſideratione Paſſionis Chriſti, & deceptionis diaboli, qui eum hominem ſolum eſſe credebat.*

QVid tibi per mulierem viſum eſt agere vt dimittatur? Tardè locutus es. Sedet pro tribunali iudex, prolata ſententia iam portat propriam Iſai. 53. 6. crucem, ducitur ad mortem. O ſpectaculum! Videſne? Ecce *principatus* Pſal. 44. 7. *ſuper humerum eius.* Hæc eſt *virga æquitatis, virga regni tui.* Datur ei vinum felle mixtum. Exuitur veſtimentis ſuis, & inter milites diuiduntur. Tunica non ſcinditur, ſed ſorte tranſit ad vnum. Dulces manus eius & pedes clauis perforantur, & extenſus in cruce inter latrones ſuſpenditur.

CAP. LXI. *Quomodo pependit in cruce inter cælum & terram, vt ima ſummis reconciliaret.*

MEdiator Dei & hominum inter cœlum & terram medius pendens ima ſuperis vnit, & cæleſtibus terrena coniungit. Stupet cælum, & terra miratur. Quid tu? Non mirum ſi ſole contriſtato tu contriſtaris: ſi terra tremiſcente, tu contremiſcis: ſi ſciſſis ſaxis cor tuum ſcinditur: ſi flentibus iuxta crucem mulieribus, tu lachrimaris.

CAP. LXII. *De mira patientia in paſſione, reddendo bonum pro malo.*

VErum in his omnibus conſidera illud dulciſſimum pectus, quam tranquillitatem ſeruauerit, quam habuerit pietatem. Non ſuam attendit iniuriam, non pœnam reputat, non ſentit contumelias. Sed illis potius à quibus patitur, ille compatitur: à quibus vulneratur, ille medetur: vitam procurat, à quibus occiditur. Cum qua mentis dulcedine, cum qua ſpiritus Luc. 23. 24. deuotione, in qua caritatis plenitudine clamat: *Pater ignoſce illis?*

CAP. LXIII. *Oratio peccatoris ad Chriſtum.*

ECce ego, Domine, tuæ maieſtatis adorator, non tui corporis interfector; tuæ mortis venerator, non tuæ paſſionis irriſor; tuæ miſericordiæ contemplator, non infirmitatis contemptor. Interpellet itaque pro me tua dulcis humanitas, commendet me Patri tuo tua ineffabilis pietas. Dic ergo, dulcis Domine: Pater ignoſce illi. At tu, virgo, tu maior es apud virginis filium confidentia, à mulieribus quæ longè ſtant, cum matre virgine & diſcipulo virgine accede ad crucem, & perfuſum pallore vultum cominus

Digitized by Google

intuere. Quid ergo: Tu ſine lacrimis, amantiſſimæ Dominæ lachrimas videbis? Tu ſiccis oculis manes, *animum pertranſit gladius doloris*? Tu ſine ſingultu audies dicentem matri: *Mulier ecce filius tuus*, & Ioanni: *Ecce mater tua*; cum diſcipulo matrem committeret, latroni paradiſum promitteret? *Tunc vnus ex militibus lancea latus eius aperuit, & exiuit ſanguis & aqua.* Feſtina ne tardaueris: *comede fauum cum melle tuo: bibe vinum tuum cum lacte tuo.* Sanguis tibi in vinum vertitur, vt inebrieris: in lac aqua mutatur, vt nutriaris: facta ſunt tibi in petra flumina, in membris eius vulnera: & in maceria corporis eius cauerna, in quibus inſtar columbæ latitaris & deoſcularis ſingula. Ex ſanguine eius fiant *ſicut vitta coccinea labia tua, & eloquium tuum dulce.*

Luc. 2. Ioan. 19. Ibid. Cant. 5. Cant. 4.

Cap. LXIV. *De Decurione.*

SEd adhuc expecta donec nobilis ille decurio veniens extractis clauis manus pedeſque diſſoluat. Vide quomodo feliciſſimis brachiis corpus complectitur, ac ſuo aſtringit pectori. Tunc dicere potuit vir ille ſanctiſſimus: *Faſciculus mirrhæ dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur.* Sequere tu pretioſiſſimum illum cæli terræque theſaurum, vel pedes porta, vel manus brachiaque ſuſtenta, vel certè defluentes minutatim pretioſiſſimi ſanguinis ſtillas curioſius collige, & pedum illius puluerem linge. Cerne præterea quod dulciter beatiſſimus Nicodemus ſacratiſſima vulnera eius tractauit digitis, fouit vnguentis, vt cum ſancto Ioſeph inuoluit ſindone, collocauit in ſepulchro.

Cant. 1. 12.

Cap. LXV. *De Magdalena.*

NOli præterea Magdalenæ deſerere comitatum; ſed paratis aromatibus, cum ea Domini tui ſepulchrum viſitare memento. O ſi quod illa oculis, tu in ſpiritu cernere merearis! nunc ſuper lapidem reuolutum ab oſtio monumenti Angelum reſidentem: nunc intra monumentum, vnum ad caput, alium ad pedes, reſurrectionis gloriam prædicantes: nunc ipſum Ieſum Mariam flentem & triſtem tam dulci reſpicientem oculo, tam ſuauni voce dicentem, *Maria.* Quid hac voce dulcius? quid ſuauius? quid iucundius Maria? Rumpuntur ad hanc vocem omnes capitis cataractæ, ab ipſis medullis eliciuntur lacrimæ, ſingultus atque ſuſpiria ab imis trahuntur viſceribus. *Maria.* O beata, quid tibi pro meritis fuit, quid animi, cum ad hanc vocem te proſterneres, & reddens vocem ſalutanti inclamares, *Rabbi?* Nam plura dicere lacrimæ prohibent, cum vocem occludat affectus, omneſque animæ corporiſque ſenſus nimius ardor abſorbeat. Sed ô dulcis Ieſu, cur à ſacratiſſimis ac deſideratiſſimis pedibus tuis ſic arces amantem? O verbum durum! *Noli*, inquit, *me tangere.* Vt quid Domine? Quare non tangam deſiderata illa veſtigia tua pro me perforata clauis, perfuſa ſanguine? non tangam? non deoſculabor? An inimicior es eo, quia glorioſior? Ecce non dimittam te, non recedam à te, non parcam lacrimis, pectus ſuſpiriis, ſingultibuſque rumpetur niſi tangam. Et ille: Noli me tangere, noli timere. Non aufertur tibi bonum hoc, ſed differtur. Vade tamen & nuntia fratribus meis quia ſurrexi. Currit, cito volens redire. Redit cum

Ioan. 20. Ioan. 20. Ioan. 20.

Digitized by Google

aliis mulieribus. Quibus Ieſus occurrens blanda ſalutatione, deiectas ſic erigit triſtes, ſic conſolatur. Aduerte. Tunc eſt datum quod ante fuit dilatum. *Acceſſerunt enim & tenuerunt pedes eius.* Hic quamdiu potes, virgo, morare. Non has delicias tuas ſomnus interpolet, nullus exterior tumultus impediat.

Mat. 28.

CAP. LXVI. *De conſideratione mundi & rerum præſentium, & vt vileſcant, quaſi ſtatim mors ſequatur, quæ eſt principium futurorum & finis præſentium.*

VErum quia in hac miſera vita nihil ſtabile, nihil æternum eſt, nunquam in eodem ſtatu permanet homo: neceſſe eſt, vt anima noſtra dum viuimus, quadam varietate paſcatur. Vnde à præteritorum recordatione ad experientiam præſentium tranſeamus; vt ex his quoque, quantum à nobis ſit Deus diligendus omnes intelligere valeamus. Hæc omnia reuolue animo; vt in eum totus tuus reſoluatur affectus, vileſcat tibi mundus, omnis amor carnalis ſordeſcat. Neſcias te eſſe in hoc mundo, quæ ad illos, qui in cælis ſunt & Deo viuunt, tuum amorem tranſtuliſti. *Vbi eſt theſaurus tuus, ibi & cor tuum.* Noli cum argenteis ſimulacris vili marſupio tuum includere animum, qui nunquam cum nummorum pondere poterit tranſuolare ad cælum. Puta te quotidie morituram, & de craſtino non cogitabis. Non te futuri temporis ſterilitas terreat; non futuræ famis timor tuam mentem deijciat: ſed ex ipſo tota fiducia tua pendeat, *qui aues paſcit, & lilia veſtit.* Ipſe ſit horreum tuum, ipſe apotheca, ipſe marſupium, ipſe diuitiæ tuæ: ipſe ſolus ſit tibi omnia in omnibus. Et hæc interim de præſentibus ſatis ſint.

Mat. 6.

Mat. 6.

CAP. LXVII. *De mortis conditione, quæ à cunctis timetur, non timenda à fidelibus.*

QVi autem tanta ſuis præſtat in præſenti, quanta illis ſeruat in futuro? Principium futurorum & finis præſentium mors. Hanc cuius natura non horret? cuius non expaueſcit affectus? Nam beſtiæ fuga, latibulis, & aliis mille modis mortem cauent & vitam tenent. Iam nunc diligenter attende quid tua tibi reſpondeat conſcientia, quid præſumit fides tua, quid ſpes promittat, quid expectet effectus: ſi vita tua tibi oneri eſt; ſi mundus faſtidio corporeos labores aſſumit. Hoc vnum dico omnibus mundi huius præſtare deliciis, honoribus atque diuitiis, ſi ob conſcientiæ ſerenitatem, fidei firmitatem, ſpei certitudinem, mortem non timeas. Quod ille maximè poterit experiri, qui aliquo tempore ſub hac ſeruitute ſuſpirans in liberioris conſcientiæ auras euaſit. Hæc ſunt futuræ beatitudinis tuæ primitiæ ſalutares; vt morte ſuperueniente naturalem horrorem fides ſuperet, ſpes temperet, conſcientia repellat.

CAP. LXVIII. *De ſecuritate & conſolatione iuſti in morte, & qualiter Angeli cum eo aſsiſtunt.*

ET vide quomodo mors beatitudinis principium eſt, laborum meta, peremptoria vitiorum. Sic enim ſcriptum eſt: *Beati mortui qui in Domino moriuntur, amodo enim iam dicit ſpiritus vt requieſcant à laboribus ſuis.*

Apoc. 14.

Vnde

Digitized by Google

Vnde Propheta reproborum ab electorum morte discernens: *Omnes*, inquit, *reges dormient in gloria in domo sua. Tu autem proiectus es de sepulcro tuo quasi stirps inutilis, pollutus & obuolutus.* Isai. 14.

CAP. LXIX. *De anima egrediente, & vbi collocatur.*

DOrmiunt quippe in gloria, quorum mortem bona commendat conscientia. Quoniam *pretiosa est in conspectu Domini mors sanctorum eius.* Dormit facie in gloria, cuius dormitioni assistunt Angeli, occurrunt sancti, & conciues suum præbentes auxilium, & impertientes solatium, hostibus se opponunt, obsistentes repellunt, refellunt accusantes: & sic vsque ad sinum Abrahæ sanctam animam comitantes in loco pacis collocant & quietis. Non sic impij, quos de corpore quasi de fœtenti sepulchro pessimi spiritus cum instrumentis infernalibus extrahentes, pollutos libidine, obuolutos cupiditate inijciunt ignibus exurendos, tradunt vermibus lacerandos, æternis fœtoribus deputant suffocandos. Verè *expectatio iustorum lætitia: spes autem impiorum peribit.* Psal. 115. Prou. 10.

CAP. LXX. *De requie æterna & gloria sanctorum qualis sit.*

SAne qualis sit illa requies, quæ pax illa, quæ iucunditas de sinu Abrahæ, quæ illic quiescentibus promittitur, & expectatur; quia experientia non docuit, stilus explicare non poterit. Expectant fœlices, *donec impleatur numerus fratrum suorum*, vt in die Resurrectionis duplicis stolæ induti corporis pariter & animæ perpetua fœlicitate fruantur. Apoc. 6.

CAP. LXXI. *De consideratione diei iudicij, iudicis irati, damnatione malorum & saluatione iustorum.*

IAm nunc intuere diei illius terrorem, quando *virtutes cælorum mouebuntur, elementa ignis calore soluentur*, patebunt inferi, occulta omnia nudabuntur. Veniet desuper iudex iratus, ardens furor eius, & vt tempestas currus eius: vt reddat in ira vindictam, & vastationem in flamma ignis. Beatus qui paratus est occurrere illi. Quis tunc miseris finis erit, quos nunc luxuria fœdat, auaritia dissipat, extollit superbia? *Exibunt Angeli, & separabunt malos de medio iustorum*: istos à dextris, alios à sinistris statuentes. Cogita te nunc ante tribunal inter vtramque hanc societatem assistere, & necdum in partem alteram separatam. Deflecte nunc oculos ad sinistram iudicis, & miseram illam multitudinem specta. Mat. 24. 2. Petr. 3. Mat. 13.

CAP. LXXII. *De confusione & pœna malorum.*

QValis ibi horror? quis timor? quis fœtor? quis dolor? Stant miseri & infœlices stridentes dentibus, nudo latere palpitantes, aspectu horribiles, vultu deformes, deiecti præ pudore: præ corporis turpitudine & nuditate confusi latere volunt, & non datur: fugere tentant, & non permittuntur. Si leuant oculos desuper, iudicis imminet furor: si deponunt, infernalis putei eis ingeritur horror. Non suppetit criminum excusatio, nec de iniquo iudicio aliqua poterit esse causatio. Cum quicquid decretum fuerit, iustum esse ipsum eorum conscientiam non latebit.

Digitized by Google

CAP. LXXIII. *De dilectione Dei, qui hic separat bonos à malevita & operibus impiorum.*

CErne nunc quam amandus sit qui te ab hac damnata societate prædestinando discernit, vocando separauit, iustificando purgauit. Retorque nunc ad dexteram oculos, & quibus te glorificando sit insertus aduerte.

CAP. LXXIV. *De gloria bonorum.*

QVis ibi decor? quis honor? quæ fœlicitas? quæ securitas? Alij die iudiciaria sede sublimes: alij martyrij corona splendentes: alij virginitatis flore candidi: alij elemosynarum largitione fœcundi: alij doctrina & eruditione præclari: vno caritatis fœdere copulantur. Lucet eis vultus Iesu Christi, non terribilis, sed amabilis: non amarus, sed dulcis: non terrens, sed blandiens.

CAP. LXXV. *De dubio hominis existentis in hoc sæculo, qualiter iudicabitur, & quomodo se debet conuertere ad Deum.*

STa nunc in medio nesciens quibus te iudicis sententia deputabit. O dura expectatio! *Timor & tremor venerunt super me, & contexerunt me tenebræ.* Si me sinistris sociauerit, non causabor iniustum: si dextris adscripserit, gratiæ eius hoc non meis meritis est imputandum. Verè Domine *vita in voluntate tua.* Vides ergo quantum in amore eius tuus extendi debeat animus, qui cum instè possit in impios prolatam in te quoque retorquere sententiam, mitibus te maluit ac saluandis inserere. Iam te puta sanctæ illi societati coniunctam vocis audire decretum: *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi.* Miseris audientibus verbum durum, plenum iræ & furoris: *Discedite à me maledicti in ignem æternum. Tunc ibunt hi in supplicium æternum: iusti autem in vitam æternam.* O dura separatio! ô miserabilis conditio!

Psal. 54.
Psal. 29.
Mat. 25.
Mat. 25.

CAP. LXXVI. *De visione Dei post iudicium, & quæ sit interim gloria hic potest colligi.*

SVblatis verò impiis ne videant gloriam Dei; iustis quoque singulis secundum gradum suum & meritum Angelicis ordinibus insertis, fiet illa gloriosa processio Christo præcedente capite nostro, omnibus membris suis sequentibus, & *tradetur Regnum Deo & Patri:* vt ipse regnet in ipsis, & ipsi regnent cum ipso, illud percipientes regnum, *quod paratum est illis ab origine mundi.*

1. Cor. 15.
Mat. 25. 34.

CAP. LXXVII. *De gloria & gaudiis paradisi.*

CVius regni status nec cogitari quidem potest à nobis, multo minus dici vel scribi. Hoc sciendum, quod omnino nihil aberit, quod vel adesse, nec quidquam aderit, quod vel ab esse debeat. Nullus igitur ibi luctus, fletus nullus: non timor, non dolor, non diffidentia, non inuidia, non suspicio, non ambitio, non adulatio, non detractio, non ægritudo, non senectus, non mors, non paupertas, neque tenebræ: non edendi, vel bibendi, vel dormiendi vlla necessitas: nulla fatigatio, defectio nulla.

Digitized by Google

Quid ergo boni ibi est, vbi nec luctus, nec fletus, nec dolor est, neque tristitia? Quid potest esse nisi perfecta lætitia, vbi nulla tribulatio, nulla tentatio, nulla temporum mutatio, vel aëris corruptio, æstus vehementior, nec hyems asperior? Quid potest esse, vbi summa quædam rerum temperies, & mentis & carnis vera ac summa tranquillitas? Vbi nihil quod timeas, vbi nulla discordia, nulla inuidia, nulla suspicio, nulla ambitio, nulla adulatio, detractio nulla, quid potest esse nisi summa & vera dilectio? Vbi nulla paupertas, nulla cupiditas, quid potest esse nisi bonorum omnium plenitudo? Vbi nulla deformitas, quid potest esse nisi vera pulchritudo? Vbi nullus labor vel defectio, quid erit nisi requies summa & fortitudo? Vbi nihil est quod grauet vel oneret, quid est nisi summa facilitas? Vbi nec senectus expectatur, nec morbus timetur, quid potest esse nisi vera sanitas? Vbi neque nox, neque tenebræ, quid erit nisi lux perfecta? Vbi mors & omnis mortalitas absorpta, quid erit nisi vita æterna? Quid est vltra quod quæramus? Certè quod his omnibus excellit: id est, visio, cognitio, & dilectio creatoris. Videbitur in se, videbitur in creaturis suis regens omnia sine solicitudine, sustinens omnia sine labore, impertiens se & quodammodo dispertiens singulis pro sua capacitate sine sui diminutione vel diuisione. Videbitur ille vultus amabilis & desiderabilis, *in quem desiderant Angeli prospicere.* De cuius plenitudine, de cuius lumine, de cuius suauitate quid dicetur? Videbitur Paterin Filio, Filius in Patre, Spiritus sanctus in vtroque. Videbitur non per speculum & in ænigmate, sed facie ad faciem. Videbitur enim sicuti est, impleta illa promissione qua dicit: *Qui diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum.* Ex hac visione illa procedit cognitio, de qua ipse ait: *Hæc est vita æterna, vt cognoscant te vnum Deum, & quem misisti Iesum Christum.* Ex his tanta nascitur dilectio, tantus ardor paterni amoris, tanta dulcedo caritatis, tanta feruendi copia, tanta desiderij vehementia; vt nec satietas desiderium minuat, nec desiderium satietatem impediat. Quid est hoc? certè *quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus diligentibus se.*

1. Pet. 1. 12

Ioan. 14.

Ioan. 17.

1 Cor. 2. 9.

CAP. LXXVIII. *Conclusio de contemplatione diuini amoris ex beneficiorum præteritorum Christi memoria, & præsentium experientia, & expectatione futurorum.*

HÆc tibi, soror, de beneficiorum præteritorum Christi memoria, de præsentium experientia, de expectatione futurorum quædam meditationum spiritualium semina præseminare curaui, ex quibus diuini amoris fructus vberior oriatur & crescat, vt meditatio affectum exerceat, affectus desiderium pariat, lacrimas desiderium excitet, vt sint lacrimæ tuæ panes die ac nocte, donec appareas in conspectu eius, & suscipiaris ab amplexibus eius, dicasque illud, quod in Canticis scriptum est: *Dilectus meus mihi, & ego illi.* Habes nunc sicut petisti corporales constitutiones, quibus inclusa exterioris hominis mores componas. Habes

Cant. 2. 16.

Digitized by Google

formam præscriptam, qua interiorem hominem, vel purges à vitiis, vel virtutibus ornes. Habes in triplici meditatione quomodo in te dilectionem excites, nutrias, & accendas.

VERSVS NOTABILES.

Dulcia sunt animæ solatia, quæ tibi mando.
Nam prosunt minimè, nisi serues hæc operando.

SI quis igitur in huius libelli lectione profecerit, hanc labori meo vel studio vicem impendat; vt apud Saluatorem meum, quem diligo, apud remuneratorem meum, quem expecto, apud iudicem meum, quem timeo, pro peccatis meis intercedat.

Explicit Regula B. Aelredi.

CODICIS

Digitized by Google

CODICIS REGVLARVM APPENDIX

IN QVA SANCTORVM PATRVM

EXHORTATIONES

AD MONACHOS ET VIRGINES De Obseruantia vitæ Religiosæ,

Collectæ olim à S. Benedicto Anianensi Abbate. Sc.

UNIVERSIDAD CENTRAL BIBLIOTECA DERECHO

S. ATHANASII Alexandrini liber de obseruationibus Monachorum.
Eiusdem exhortatio ad Sponsam CHRISTI.
S. BASILII Magni admonitio ad filium Spiritualem.
EVAGRII Monachi sententiæ ad Monachos.
Eiusdem sententiæ ad Virgines.
FAVSTI Lirinenses Sermones IV. ad Monachos.
S. EVCHERII exhortatio ad Monachos.
Eiusdem sententia ad Monachos.
Eiusdem admonitio ad Virgines.
S. CÆSARII Epistolæ II. ad Cæsariam Abbatissam.
Eiusdem Epistola hortatoria ad Virginem Deo dedicatam.
NOVATI Catholici sententia de humilitate, & obedientia.
S. PAVLINI ad Monachos de pœnitentia.
EVTROPII Abbatis Epistola de districtione Monachorum.
INCERTI sermones II. de decem Virginibus.

LVCAS HOLSTENIVS VATIC. BASIL. CANONICVS & Bibliothecæ Præfectus ex duobus Manuscriptis Floriacensibus Serenissimæ Reginæ Christinæ edidit.

Digitized by Google

SERENISSIMÆ

ET SAPIENTISSIMÆ

CHRISTINÆ

ALEXANDRÆ

SVECORVM, GOTHORVM, ET WANDALORVM

REGINÆ

HASCE SANCTORVM PATRVM
Exhortationes ex Codicibus eius Manuſcriptis
in publicam lucem prolatas,

Offert, Dicat, Conſecrat

MAIESTATIS EIVS DEVOTISSIMVS

LVCAS HOLSTENIVS.

Digitized by Google

INCIPIT LIBER

SANCTI ATHANASII

EPISCOPI ALEXANDRIÆ

De obſeruationibus Monachorum.

ETſi gloriari in Chriſto licet, quod huiuſmodi principiis ſitis initiati, vt ſit inchoatio veſtra perfectio, & ad veram viuendi frugem gradus interpoſitos præuolantes, apice ipſius culminis occupato, diſciplinæ ſummam teneatis; vt in votis habere debeat imitari quiſque vos potius quam poſſe credat inſtitui: mihi tamen huius licentiam prærogatiuæ paternus adſcripſit affectus, & amplectenda mihi veſtræ expoſtulationis exactio; qui dum me auditis non ſolum libenter, ſed etiam auidè, impudentem me veſtro amore feciſtis. Præcedentes duco, & vltra menſuram meæ poſſibilitatis extenſus quos ſequi cupio ducere compellor. Pergam igitur per tramitem vitæ veſtræ, & quaſi qui primis litterarum imbuatur elementis depictis, adumbratas, præfigurationibus notas ſtilo imitatore calcabo, accedentibus ad ſperanda beati inſtituti præmia quæ ſequenda ſunt.

Primum abſtinentiæ cura, ieiunij patientia, orandi aſſiduitas, legendi, vel ſi quis adhuc literarum expers ſit, audiendi ſit deſiderium cum cupiditate diſcendi. Hæc enim ſunt prima quaſi lactentium in Dei agnitione crepundia: quibus homo admonitus ortus ſui, diuini tramitis ingredi viam velle incipiat, dum poſſe conſueſcat. Et quidem iſta tradens; non de vulgi promiſcua fide loquor, quem omnipotentis Dei miſericordia inſinuata confeſſio, & innocentiæ ſingularis inſtillata doctrina venia ſola efficit eſſe contentum. Quanquam Dominus noſter, ſicut legimus, omnes velit ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire: tamen quia præeminentis gratiæ cuncti capaces eſſe non poſſunt. (*Non enim omnes qui ex Iſraël ſunt, Iſraëlitæ ſunt*: Nam & Iſmaël à conſortio fraternæ hereditatis excluditur, & compugnantes Iacob atque Eſaü vnius vteri clauſtra ruperunt) vel contenti puteo aquæ viuæ, nos in holocauſtum noſtri hoſtiam voluntariæ oblationis aptemus, deſiderantes eſcas & parantes ac primatibus prçuertamus, illis ad menſuram veniæ hanc ſententiam largientes; *Omnis creatura Dei bona, & nihil abijciendum quod cum gratiarum actione percipitur.* Nos ad præmium gloriæ illo labore nitentes: *Bonum eſt non manducare carnem, neque bibere vinum.* Et

Rom 9.6.

1.Tim.4.4.

Rom.14.21.

Digitized by Google

rursum: *Omnis qui in agone contendit ab omnibus se abstinet, & ille*
1.Cor. 25. *quidem vt corruptibilem coronam accipiat, nos autem incorruptam.* Abstinentia enim continentiæ nutrix est, qua innupta siue nupta facilius passibilitatis frenos patitur, si non deliciarum calcaribus incitetur. Quam sic eos, qui ad summa nituntur, vel cupio vel mando colere, ne putent
1.Cor. 7. 25. in aliis crimen esse nupsisse, scientes scriptum esse: *Bonum est nubere; melius est non nubere.* Qui hoc enim illicitum credunt, ipsi præmium sui laboris imminuunt. Illicitis enim cauere, iugum necessitatis est; permissa vincere munus arbitrij. Malis abstinere, disciplinæ merces est; bona supergredi, libertas meriti est, non finis imperij. Illud legis indultum est terminis; hoc gratiæ reseruatum est incrementis.

Ieiuniorum quoque non sit volentibus certa mensura: sed in quantum possibilitas valet, nisu laborantis extensa; quæ præter Dominicam diem semper sint solemnia, si votiua sunt. His sese Moyses beatissimus præparans affatibus Dei dignus ingessit. His prædictas per Ionam Niniuitę minas in placidam rursus flexere sententiam. His Bethulię populus Assyria obsidione conclusus, & vsque ad deditionem sui experta plurima virtute conterritus, ab Holofernis tumentibus minis constantis manu feminæ meruit vindicari. His Mardocheus Aman crudelem superbia præparato sibimet ligno, acceptæ pœnæ conuersione suspendit. His Iesus Saluator noster in carne hominis quam adsumpserat eruditus, suadelas diaboli tentantis obtudit: quas etsi aliter potuisset expellere, docendos tamen sibi populos voluit hac imitatione formare.

Orationibus verò ita frequenter instandum est, vt vix eas aliquod tempus interpolet. Scriptum est enim: *Orationi instate, vigilantes in ea.*
Coloss. 4.8. Et iterum: *Quærite & inuenietis; pulsate & aperietur vobis.*
Mat. 7.7. Per has amicus dormiens excitatur; & quamuis omnem familiam sopor altus obsederit, depromi tamen sibi panes ac porrigi importunus expostulator extorquet.

Has, si fieri potest, sola legendi intercapedo disrumpat. Cuius rei cura in Canonicis ponenda est monimentis: non quod apocrypha debeamus præsertim ignorata damnare; sed quod ad scientiam Dei digestam canonis seriem putemus posse sufficere. Illa enim si consentiunt, superuacua sunt: si dissentiunt, vitanda sunt. Sine legendi autem studio nemo ad Deum valebit esse intentus. Primum, quod huiusmodi opera ab aliis actibus caducæ occupationis abducunt: & diuersorum exemplorum insinuata cognitio vel bonorum appetentiam, vel malorum facit esse cautelam. Neque enim aliàs Petrus Apostolus admoneret: *Præparati semper esto-*
1.Petr.3.16. *te ad rationem reddendam ad omnes poscentes vos de verbo fidei vestræ*
Col.1. 9. *& spei vestræ.* Et Apostolus: *Non cessamus pro vobis orantes, vt impleamini agnitione eius in omni sapientia & intellectu spirituali.* Et rursus:
Col.3. 16. *Verbum Christi habitet in vobis abundanter in omni sapientia.* Nã & in veteri testamento similem hominibus curam sacræ præceptionis inculcauit
Psal.1. 1. eloquium. Sic enim Dauid ait: *Beatus vir qui non abijt in consilio im-*

Digitized by Google

piorum, & in via peccatorum non stetit, & in cathedra pestilentiæ non sedit: Sed in lege Domini voluntas eius, & in lege eius meditabitur die ac nocte. Et ad Iesum Naue Dominus loquitur: *Non recedet liber iste de* Ios.1.8.
manibus tuis, & meditaberis in eo die ac nocte. His quoque se negotiis malarum cogitationum lubrica frequenter interserunt: & quamuis ipsa sedulitas animum ad Deum præstet intentum, efficit tamen in sese mordax sæculi cura sollicitum. Quod si hæc frequenter & importunè patitur religioso labori deditus, numquam profecto illis carebit otiosus.

Nunc quoniam studiorum membra digessimus; morum augmenta cumulemus. Illud autem non extra commonitionem puto, vt sit victus facilis, vilisque vestitus: cum & hæc tegendi corporis gratia reperta sint, non ornandi; & illa sustinendæ animæ potius quàm obruendæ. His igitur quæ supra ostendimus actibus mancipatus omne odium deponat inimici. Nec hoc tantum sine contentus, simultates amore commutet; iram patientiæ temperet freno; aparitiam abstinentiæ vincat imperio; ac præcipuè linguam custodia taciturnitatis obsepiat; ne in litigium contentiosa feruescat; ne in maledictum procax incurrat; ne in obtrectationem maledicta serpat; ne in iurationem facilis prolabatur, ne in mendacium ficta dissimulet; ne in circumuentione astuta calleat: ne in elatione superba iactetur; sedulo seruans tempus tacendi & tempus loquendi, omne otiosum verbum obnoxium sciat esse rationi. Nam ideo & Dauid beatissimus ori suo custodiam deposcit: & condiendum sale sermonem beati Pauli, pagina sacra constituit: & nullum indomabile membrum esse quam linguam testifica Iacobi præcepta signarunt.

Sit igitur qui huiusmodi viam scandit, tacitus, mitis, benignus, & quia caritatis insolubilis nexus habetur, abiiciendus in studio parili semper alium iudicans potiorem. Hoc enim fræno astringit inuidiam, quam vicinæ sibi elationis sæpius inciratam iudicio, dum gratias referendi sibi honoris appetit, notam miseri liuoris incurrit. Nec præmium à Deo vnusquisque percipit, si ab hominibus id requirit. *Deus enim superbis resistit, humili-* Iac.4.6.
bus autem dat gratiam: qui cum de huiusmodi studio discipulos erudiret, ipsum pronunciat maximum, qui minimus velit esse cunctorum. Esto, ab aliquibus frater tuus propensius honoretur, nec illos minus amicos habeas, nec hunc æmulum prælatæ venerationis attendas. Quinimo iudica circa te augmentum illius honoris accrescere, sciens scriptum: *Si* 1.Cor.16.
enim glorificatur vnum membrum, congaudent omnia membra: vos autem estis corpus Christi & membra. Nam quicunque aliquem vestrum diligit, omnem dignitatem Deo, in quem vos coïtis, adscribit. In hoc mite silentium placet; in hoc affabilitas blanda diligitur: hunc rudis & innata simplicitas, hunc scientia erudita commendat: huius in ieiunij iugitate patientia, huius in abstinentiæ virtute contemptus, huius in lectionis assiduitate sedulitas pro diuinorum munerum diuersitate laudatur. *Hæc* 1.Cor.10.8.
autem, sicut scriptum est, operatur vnus atque idem spiritus diuidens singulis prout vult. Sicut enim corpus vnum membra habet multa, omnia

autem membra de corpore vno cum sint multa, corpus vnum sunt: ita & Christus. Omnes enim nos in vnum corpus baptizati sumus. Singuli vobis potestis omnium bonorum summam præsumere, si nullus se incipiat in eo quod alteri præcellit efferre. Sed cùm vos inuicem nexu astrictæ caritatis arctabitis, tunc eos qui foris sunt, & in sæculari adhuc actu mundialibus vinculis colligantur, nolite attentioris vitæ austeritatem damnare, scientes scriptum: *Nolo iudicetis, ne iudicemini.* Et iterum: *Tu quis es qui iudicas alienum seruum? Domino suo stat aut cadit. Potens est enim statuere illum Deus.* Magis benignis adhortationibus, & illiciente blandimento via veritatis ostensa nubem erroris aperite; vt non trahi incipiat vnusquisque, sed sequi pedetentim. Semper duriora flectenda sunt, ne viribus inclinata curuatio, priusquam in circulum veniat fatiscens fragmen offendat. Hic enim sæpius scandala vulgi gignuntur, dum ad religionis iugum censorium arrogatur imperium. Vita nostra iubeat, lingua persuadeat; quia plus auctoritatis gestat exemplum, & ingerit appetentiam sui morum lenis formatio. In omni igitur actu vestro quasi speculo relucente fulgete, vbique circumsepti, vbique solliciti; ne quid liuor inueniat, ne quid rumor falsus infligat.

Matt. 7. 1. Rom. 14. v. 4.

Feminas probatas & religionis studio deditas cum mensura venerationis honorate: vt nec austeritas inhumana, nec sedulitas sit remissa. Accessus ad vos inuicem vester non ingestus sit, sed innatus; quem causa fecerit; non quem superuacuitas relaxarit. Plures audite cum pluribus: aut si quando alterius sexus frequentia deerit, vel annorum cuiusdam probata grauitas, vel celebritas loci, vel ratio temporis id hone stet: quia præcipuè vobis ætas, hora, solitudo vitanda sunt. Non quod mihi fas sit de his qui verè semel deuota Deo pectora dicauerunt secus æstimare aliquid; sed vt ex abundanti sic vitetis omne quod fingi potest, tanquam possit & credi. Caueamus ne in nullo famæ nostræ vulnere serpat nata ab occasione suspicio. Ipsa famæ semina priusquam linguis nutriantur intereant. Non tantum vobis fides facti, sed possibilitas etiam releganda mendacij. Beata enim vita est & præclara, de qua nil licet falsitati. Nec enim ego hoc iudicium meum austerus censor arripuit; sed cœleste imperium monitor blandus assumpsi. Nam sic ait Apostolus: *Zelans vos zelo, despondi vos vni viro virginem castam exhibere Christo.* Sciens scriptum esse: *Non ponatis offensionem vel scandalum fratri.* Et iterum: *sine offensione estote Iudæis & gentibus, & Ecclesiæ Dei.* Et iterum: *Non blasphemetur bonum nostrum.* Et iterum: *Vt quid libertas nostra iudicetur ab infideli conscientia?* Et iterum: *Omnia autem vestra honesta fiant.* Et iterum: *Commendantes nosmetipsos in omnem conscientiam hominum coram Deo.* Et iterum: *Prouideamus bona non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus.* Et iterum: *Vt is qui ex aduerso est confundatur, nihil habens de nobis dicere mali.*

2. Cor. 11. 2. Rom. 14. 13. 1. Cor. 10. 32. Rom. 14. 16. 1. Cor. 10. 29. 1. Cor. 14. 40. 2. Cor. 4. 2. Rom. 12. 17. Tit. 2. 8.

Neque me preterit sęcularis liuoris inuidia in obtrectationem semper religionis ardere, & mordacem malignis rumoribus dentem impressum

dicacitatis infigere. Vtatur ſua mundus natura, dum nihil in noſtra inueniat diſciplina. Falſitas ex more iactetur, dum ne veriſimile quidem poſſit eſſe quod dicitur. Nemo ideo debet contemnere vulnus infamiæ; quia ſemper conſueuerit rumor ſimulare: ſed ideo intentius præcauere, quod ſoleat etiam ficta componere. Nemo ab obtrectationis metu redditur obtrectandi ſolemnitate ſecurus; neque eſt negligentiæ cauſa ſollicitudinis continuata materia. Sit igitur pudoris ac verecundiæ veſtræ tuta & circumſpecta cuſtodia. Neceſſarius è domo & rarus egreſſus, quem aut religionis ratio extulerit, aut ad ſubſtantiam victus cauſa exercendi operis ordinarit; à muneribus cunctis niſi quæ ad quotidianum cibum annumque veſtitum ſuppetant, abſtinentes; ſcientes ſcriptum eſſe: *Habentes autem alimenta & quibus tegamur his contenti ſimus.* 1. Tim. 6. 8. Et iterum: *Vt honeſtè ambuletis ad eos qui foris ſunt, & nullius aliquid deſideretis.* 1. Theſ. 4. 12. Ne quidem præbendæ eleemoſynæ gratia vltra ſupradictos victus ab vllo quippiam præſumatis; ſcientes ſcriptum: *Si enim voluntas prompta eſt, ſecundum id quod habet acceptum eſt, non ſecundum id quod non habet* 2. Cor. 8. 22. Sic illa Euangelici ſermonis diuina ſententia anum pauperem inter larga locupletum munera gemina tantum æra mittentem magnifica accepta largitone ditauit. Quia non poteſt parum eſſe quod totum eſt; neque quiſquam amplius dedit, quàm qui ſibi nihil reſeruauit. Hæc ſi cui præter vos nimium videbuntur adſtricta, qui Dei clauſtra pulſare tentauerit, prout ratio ſua tulerit, relaxabit: ne quis fortè aut connexus ſit coniuge, aut liberis impeditus. Habet præter hæc arcta ſubſtantia plura quæ ſequantur. Neque ſe repulſum credat, ſed aditu alterius vocationis admiſſum, ſicut ſcriptum eſt: *Vnuſquiſque in qua vocatione vocatus eſt, in ea permaneat.* 1. Cor. 7. 20. Non tamen propenſiorem curam patrimonio quam religioni in caducis magis occupatus intendat, agnoſcens ſcriptum eſſe: *Et poſſidentes tanquam non poſſidentes.* 1. Cor. 7. 30. Si quem tamen poſteritatis compede felicior natura ſi intelligatur abſoluerit, cauſam hęrendi in mundo, niſi ignarus eſt Dei munerum, non habebit. Cur enim viuendi voluntate non ſoluat, quod moriendi lege rumpendum eſt; faciens de ſorte mercedem, vt de neceſſitate virtutem augeat? Quinimo qui in ſua re familiari de paruis magna, de vilibus pretioſa, æterna facit de caducis; ſolus eſt cum peruenerit, vt ſempiternus patrimonij ſui poſſit eſſe poſſeſſor. Si auarus non eſt, debet terminanda contemnere: ſi auarus eſt, debet deſiderare perpetua, ſciens ſcriptum eſſe: *Nolite theſaurizare vobis theſauros in terra, vbi tinea & rubigo exterminant, & vbi fures effodiunt & furantur.* Matt. 6. 19. *Theſaurizate autem vobis theſauros in cælo, vbi neque tinea, neque æruginem exterminant, & vbi fures non effodiunt nec furantur.*

Hoc ei qui non caret filijs hortamentum eſt; qui caret, imperium. Iſta vos cuncta congrua temporibus, apta perſonis, referta exemplis, condita blanditijs, hortamento mites ingerite: facilius poteſt perſuadere qui facit. Neque enim aliquo horum omnium fructu inuidi eſtis cuiuſquam æſtimatione fraudandi. Erat vobis certè corpus firmum, ætas integra

Digitized by Google

rudes animi, quamuis angusta pro humani generis varietate substantia patebat vel negotiandi vsus, vel studium militandi: diuersæ artes, & innumera in actibus mundi augendæ facultatis officia. Postremo non deerat vel pauper vxor, quæ viuendi pararet voluptatem, & insita humanis sensibus pignorum blandimenta. Quæ vos omnia quidem corpore & castis sensibus respuentes diuinæ sententiæ formam religiosis actibus custoditis, dicente scriptura: *Quicunque plus me fecerit domum, aut vxorem, aut filios, non est me dignus.* Matt. 10. 37. Vestra igitur intuentes exempla, nec illi de meritorum summa angusta sui æstimatione desperent, qui substantia parili ad studium vitæ huius aduenerit. In hoc ergo, filij carissimi, viuendi tramite constituti, *Vacate & videte, quoniam suauis est Dominus.* Psal. 33. 9. Dies noctesque lectionibus atque orationibus ducite; & mei semper, quem in opere & scientia abortiuum omnium Sacerdotum Præceptorem tanti vobis habuistis eligere, mementote. *Vigilate, state in fide, confortamini, omnia vestra in caritate fiant, & Deus pacis erit vobiscum.* 1. Cor. 16. 13

EIVSDEM S. ATHANASII EXHORTATIO AD SPONSAM CHRISTI.

QVantam in cœlestibus beatitudinem virginitas sancta possideat, præter scripturarum testimonia, Ecclesiæ etiam consuetudine edocemur: quia discimus peculiare illi subsistere meritum, cuius specialis est consecratio. Nam cum vniuersa turba credentium paria gratiæ dona percipiat, & eisdem omnes sacramentorum benedictionibus glorientur; istæ proprium aliquid præ cæteris habent, cum de illo sancto & immaculato Ecclesiæ grege, quasi sanctiores purioresque hostiæ pro voluntatis suæ meritis à sancto Spiritu eliguntur, & per summum Sacerdotem Dei offeruntur altario. Digna reuera Domino hostia tam pretiosi animalis oblatio, & nulla magis ei quam imaginis suæ hostia placitura. De eiusmodi enim Apostolum præcipuè dixisse reor: *Obsecro autem vos, fratres, per misericordiam Dei, vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem, sanctam, Deo placentem.* Rom. 12. 1. Possidet ergo virginitas & quod alij habent, & quod alij non habent: dum & communem & peculiarem obtinet gratiam, & proprio, vt ita dixerim, consecrationis priuilegio gaudet. Nam & Christi sponsas virgines dicere Ecclesiastica nobis permittit auctoritas; dum in sponsarum modum quas consecrat Domino velat: ostendens eas vel maximè habituras spiritale connubium, quæ subterfugerint carnale consortium. Et dignè Deo per matrimonij comparationem spiritaliter copulantur, quæ eius dilectionis causa humana connubia spreuerunt. In his quam maximè impletur illud Apostoli: *Qui autem adhæret Domino vnus spiritus est.* 1. Cor. 6. 17.

Grande est & immortale, & penè vltra naturam corpoream, sopire luxuriam & concupiscentiæ flammam adolescentiæ facibus accensam animi virtute restringere, & spiritali conatu vim genuinæ oblectationis excludere,

Digitized by Google

excludere, viuere contra humani generis morem, despicere solatia coniugum, dulcedinem contemnere liberorum, & quæcumque præsentis vitæ esse commoda possunt, pro nihilo spe futuræ beatitudinis computare. Magna hæc, vt dixi, & admirabilis virtus est, & non immerito pro magnitudine laboris sui ingenti præmio destinata. *Dabo*, inquit Dominus, *spadonibus meis in domo mea, & in muro meo locum nominatum meliorem à filiis & filiabus Israël, nomen æternum dabo eis, quod non deficiet.* Isai. 56. 4. Mat. 19. 12. De quibus spadonibus Dominus in Euangelio repetit dicens: *Sunt enim spadones, qui seipsos castrauerunt propter Regnum cælorum.* Magnus quidem est pudicitiæ labor, sed maius præmium: temporalis custodia, sed remuneratio æterna. De his enim & Beatus Ioannes Apostolus loquitur, quod *Sequuntur Agnum quocunque ierit.* Apoc. 14. 4. Quod ita intelligendum puta, nullum eis locum in cælesti aula claudendum, & cuncta eis diuinarum mansionum habitacula reseranda.

Sed vt illustrius virginitatis meritum clareat, & quàm Deo digna sit manifestiùs possit intelligi; illud cogitetur, quod Dominus & Saluator noster Deus, cum propter humani generis salutem hominem dignaretur assumere, non alium quam virginalem elegerit vterum. Et huiusmodi plurimum sibi placere monstraret, & pudicitiæ bonum vtrique sexui intimaret, virginem habuit matrem virgo mansurus; in se viris, & in matre fœminis præbuit virginitatis exemplum: quo demonstraretur in vtroque sexu beatam integritatem diuinitatis haberi, & plenitudinem meruisse; dum totum in matre fuit, quicquid habebatur in filio. Sed quid ego satago excellens ac sublime pudicitiæ meritum reuelare, & glorioſæ virginitatis bonum ostendere; cum de hac re pleroſque peroraſſe non nesciam, & eius beatitudinem manifestissimis rationibus comprobasse, & nulli sapienti venire in dubium posse, eam rem maioris esse meriti quæ sit amplioris laboris? Quisquis enim pudicitiam aut nullius præmij, aut parui existimat, certum est illum aut ignorare, aut non voluntarium ferre laborem. Vnde illi semper castitati derogant, qui eam aut non habent, aut habere coguntur inuiti.

Nunc itaque quoniam paucis licet, tam laborem quam meritum integritatis ostendimus; ne res, quæ grandi virtute constat, & ingenti præmio destinatur, carere fructu suo possit, diligentius excubandum est. Quanto enim quæcumque species pretioſior fuerit, tanto maiori sollicitudine custoditur. Et quoniam multæ sunt quæ bono proprio carent, nisi aliarum rerum iuuentur auxilio; vt est mellis species, quæ nisi cerarum custodia & fauorum cellulis conseruetur, & (vt verius dixerim) nutriatur, naturalem gratiam perdit, & subsistere per se ipsam non potest. Sicut & vini species, quod nisi boni odoris vas sit, & reparatis crebrius picibus foueatur, genuinæ vim suauitatis amittit. Attentiùs ergo prouidendum est, ne forte & virginitati alia sint necessaria, sine quibus nequaquam fructum adferre sufficiat; & tantus nihil proderit labor, dum vanè prodesse creditur quod absque rebus necessariis possidetur. Nisi enim fallor,

Digitized by Google

ob cœleſtis regni præmium pudicitiæ ſeruatur integritas, quod ſine æternæ vitæ merito neminem conſequi poſſe ſatis certum eſt. Æternam vero vitam non niſi per omnem diuinorum præceptorum cuſtodiam promereri poſſe
Mat.19.17. ſcriptura teſtatur dicens: *Si vis ad vitam venire, ſerua mandata.* Vitam ergo non habet, niſi qui cuncta legis mandata ſeruauerit: & qui vitam non habuerit, cæleſtis regni non poteſt eſſe poſſeſſor, in quo non mortui, ſed viui quique regnabunt. Nihil ergo virginitas ſola proficiet, quæ cæleſtis regni gloriam ſperat; niſi & illud habuerit, cui perpetua vita promittitur, per quam cœleſtis regni præmium poſſidetur. Ante ergo omnia pudicitiam integritatemque ſeruantibus, & eius remunerationem à Dei æquitate ſperantibus mandatorum ſunt cuſtodienda præcepta; ne glorioſæ caſtitatis & continentiæ labor in irritum deducatur.

Supra mandatum vel præceptum eſſe virginitatem ſapiens & legens nullus ignorat, Apoſtolo dicente: *De virginibus autem præceptum Do-*
1.Cor.7.25 *mini non habeo, conſilium autem do.* Cum ergo obtinendæ virginitatis conſilium dat, non præceptum ſtatuit; ſupra mandatum vel præceptum eam eſſe profeſſus eſt. Quicunque ergo virginitatem ſeruant magis quam præceptum eſt faciunt. Tunc enim proderit amplius feciſſe quam iuſſum eſt, ſi quod iuſſum eſt facias. Cupiens diuinum implere conſilium, ante omnia ſerua mandatum: volens virginitatis præmium conſequi, vitæ amplectere merita, vt tua remunerari caſtitas poſſit: nam vt vitam præſtat renumeratio mandatorum; ita è contrario eorum generat præuaricatio mortem. Et qui per præuaricationem in mortem fuerit deputatus, virginitatis coronam ſperare non poterit; neque pudicitiæ præmium expectare conſtitutus in pœna.

Tres enim ſpecies ſunt, per quas cæleſtis regni poſſeſſio introitur. Prima eſt pudicitia; ſecunda mundi contemptus; tertia vero iuſtitia: quæ vt connexæ plurimum ſe poſſidentibus præſtant; ita diuiſæ prodeſſe difficilè poſſunt: dum vnaquæque earum non propter ſe tantum, ſed propter aliam efflagitatur. In primis ergo quæritur pudicitia, vt facilius ſubſequatur mundi contemptus: quia ab illis mundus contemni leuius poteſt, qui matrimonij nexibus non tenentur. Mundi vero contemptus expoſcitur, vt iuſtitia conſeruetur; quam implere difficilè poſſunt, qui ſæcularium bonorum & mundanarum voluptatum negotiis implicantur. Quiſquis ergo poſſidet primam ſpeciem pudicitiæ, & ſecundam, quæ eſt mundi contemptus, non obtinet, penè ſine cauſa poſſidet primam, quando ſecundam non habet, propter quam prima quæſita eſt. Et ſi primam & ſecundam habeat, cui tertia, quæ eſt iuſtitia, deſit, fruſtra laborat: quoniam ſuperiores duæ propter iuſtitiam præcipuè requiruntur. Quid enim prodeſt propter mundi contemptum pudicitiam habere, & propter quod eam habeas non habere? Vel cur res mundi contemnas, ſi iuſtitiam, propter quam pudicitiam & mundi contemptum habere te conuenit, non cuſtodias? Quia vt prima ſpecies propter ſecundam eſt; ita prima & ſecunda propter tertiam: quæ ſi non fuerit, nec prima nec ſecunda proficiet.

Digitized by Google

Dicis forsitan, doce ergo me quid sit iustitia; vt eam si cognouerim facilius implere sufficiam. Dicam breuiter vt valeo, & verborum vtar simplicitate communium: quia causa de qua agimus talis est, quæ dissertioribus facundiæ sermonibus nequaquam debet obscurari, sed simplicioribus eloquentiæ narrationibus pandi: res enim in commune necessaria communi debet sermone monstrari. Iustitia ergo non est aliud quam non peccare. Non peccare autem est legis præcepta seruare. Præceptorum autem obseruatio duplici genere custoditur: vt nihil eorum quæ prohibentur facias, & cuncta quæ iubentur implere contendas. Hoc est quod dicit: *Recede à malo, & fac bonum.* Nolo enim putes in hoc Psal. 33. 15.
constare iustitiam, vt malum non facias; cum & bonum non facere malum sit, & in vtroque legis præuaricatio committatur. Quoniam qui dixit: *Recede à malo:* & ipse dixit, *Fac bonum.* Si à malo recesseris, & non feceris bonum, transgressor es legis; quæ non tantum in malorum actuum abominatione, sed & in bonorum operum perfectione completur. Neque enim hoc solùm tibi præcipitur, vt vestitum suis non spolies indumentis; sed & vt spoliatum operias tuis: neque vt habenti panem non auferas suum; sed vt non habenti tuum libenter impertias: neque solùm vt pauperem suo non pellas hospitio; sed vt pulsum & non habentem recipias tuo. Præceptum enim nobis est, *Flere* Rom. 12. 15.
cum flentibus. Quomodo cum illis flemus, si in nullo eorum necessitatibus participamus, nec aliquod eis in his propter quas lacrimantur causis præbemus auxilium? Neque enim fletuum nostrorum Deus infructuosum quærit humorem: sed quia lacrimæ doloris indicium sunt, vult te ita alterius angustias sentire vt tuas; & quomodo tibi in tali tribulatione si esses subueniri cuperes, ita alteri subuenias propter illud: *Quæ-* Matt. 7. 12.
cumque vultis vt faciant vobis homines bona, ita & vos facite illis similiter. Nam cum flente flere, & nihil, cum possis, flenti conferre, subsannationis non pietatis indicium est. Denique Saluator noster cum Maria & Ioan. 11.
Martha Lazari sororibus fleuit, & immensæ misericordiæ affectum lacrimarum contestatione monstrauit, & veræ pietatis indicia mox opera subsecuta sunt, cum suscitatus Lazarus, cuius causa fundebantur, sororibus redditur. Hoc fuit piè cum flentibus flere, occasionem fletus auferre. Sed quasi potens, inquies, fecit. Verum nec tibi impossibile aliquid imperatur. Impleuit omnia qui quod potuit fecit.

Sed, vt dicere cœperamus, non sufficit Christiano à malis se abstinere, nisi etiam bonorum operum officia perfecerit. Quod illo vel maximè testimonio comprobatur; quod comminatur Dominus æterni ignis reos fore: qui quamuis mali nihil gesserint, non fecerint omne quod bonum est, dicens: *Tunc dicet rex his qui ad sinistram sunt: Discedite à me,* Mat. 25. 41.
maledicti, in ignem æternum, quem præparauit pater meus diabolo & Angelis eius: esurini enim, & non dedistis mihi manducare, &c. Non dixit: discedite à me maledicti, quia homicidiũ, quia adulterium, aut quia furta fecistis: non enim quia malum fecissent; sed quia bonum non fecerant, condem-

Digitized by Google

nantur & æternæ gehennæ suppliciis addicuntur: nec quia quæ prohibita sunt admisissent; sed quia quæ præcepta erant implere noluere. Vndè aduertendum est, quam spem habere possint qui adhuc aliquid eorum faciunt quæ prohibentur; cum etiam rei sunt qui non fecerunt quæ iubentur. Nolo enim tibi in hoc blandiaris, si aliqua non feceris, quia aliqua fece-
Iac. 2. 10. ris; cum scriptum est: *Qui vniuersam legem seruauerit, offendat autem in vno, factus est omnium reus.* Adam enim semel peccauit, & mortuus est: & tu te viuere existimas illud sæpè committens, quod alium dum semel perpetrasset occidit? An grande illum commisisse crimen putas, vndè merito pœna damnatus sit acriori? Videamus ergo quid fecerit contra mandatum. De fructu arboris edit. Quid ergo? Propter arboris fructum Deus hominem morte mulctauit? Non propter arboris fructum, sed propter mandati contemptum. Ergo non agitur de qualitate peccati, sed de transgressione mandati. Et qui dixit Adæ, vt de arboris fructu non ederet; ipse tibi præcepit; vt non maledicas; non mentiaris; non detrahas; non detrahentem auscultes; vt omnino non iures; vt non concupiscas; non inuideas; non sis tepidus; non sis auarus; vt nulli malum pro malo reddas; vt inimicos tuos diligas; vt maledicentibus benedicas; vt pro calumniatoribus & pro persecutoribus tuis ores; vt percutienti maxillam alteram præbeas; vt in iudicio sæculari non litiges; vt si quis tua auferre voluerit, gratanter amittas; vt nec iracundiæ, nec zeli, nec liuoris malum intra pectus admittas; vt crimen auaritiæ fugias; vt omnis superbiæ ac iactantiæ malum caueas, & humilis ac mitis Christi viuas exemplo: malorum consortia in tantum vitans; vt cum fornicatoribus, aut auaris, aut maledicentibus, aut inuidis, aut detractoribus, aut ebriosis, aut rapacibus nec cibum capias. Quem si in aliquo contempseris, si pepercit Adæ, parcet & tibi. Immo illi magis parcendum fuerat, qui adhuc rudis & nouellus erat, & nullius ante peccantis & propter peccatum suum morientis retrahebatur exemplo: tibi verò post tanta documenta, post legem, post Prophetas, post Euangelia, post Apostolos, si delinquere volueris; quomodo indulgere possit ignoro.

An tibi de virginitatis prærogatiua blandiris? Memento Adam & Euam virgines deliquisse, nec integritatem corporis profuisse peccantibus. Virgo quæ peccat, Euæ non Mariæ comparanda est. Non negamus in præsenti tempore pœnitentiæ remedium; sed hortamur magis præmium sperare debere, quam veniam. Turpe est enim illis delicti indulgentiam postulare, quæ palmam virginitatis expectant; & illicitum aliquid incurrere, quæ se etiam à licitis castrauere. Licitum quippe est matrimonij inire consortium. Et vt laudandæ sunt, quæ propter Christi amorem & cælestis regni gloriam copulam contempserint nuptiarum; ita damnandæ non sunt, quæ propter innocentiæ voluntatem, nondum Deo deuotæ remedio Apostolico abutuntur. Ergo, vt diximus, quæ connubia deserunt, non illicita, sed licita spernunt. Eiusmodi autem si iurent; si maledicant; si detrahant; si detrahentes patiantur audire; si malum pro malo reddant; si cupiditatis in

Digitized by Google

alienis, aut auaritiæ in propriis crimen incurrant; si zeli aut liuoris venena possideant; si contra legalia & Apostolica instituta indecens aliquid aut loquantur aut cogitent; si in carne placendi studio comptè & ornatè procedant; si aliqua quæ, vt adsolet, illicita sunt faciant, quid proderit eis spreuisse quod licuit, & exercere quod non licet? Si vis prodesse tibi quod licitum contempsisti; vide ne quid eorum quæ non licent facias. Stultum enim est timuisse quod minus est, & non timere quod maius est: aut ab his non vitari quæ prohibentur, si subterfugerint quæ conceduntur. Dicit enim Apostolus: *Innupta cogitat quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo, vt sit sancta corpore & spiritu. Quæ autem nupta est, cogitat quæ sunt huius mundi, quomodo placeat viro.* Nuptam placere viro adserit, cogitabo quæ mundi sunt: innuptam verò Deo, eo quod nulla cura illi sit sæculi. Dicat ergo mihi quæ virum non habet, & tamen quæ sunt mundi cogitat, cui placere desiderat? Nonne incipiet illi nupta præponi? quia illa cogitando quæ mundi sunt, complacet vel marito: ista vero non marito, quem non habet, potest placere, nec Deo. 1.Cor.7.34.

Sed nec illud silentio præterire nos conuenit, quod dixit: *Innupta cogitat quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo, vt sit sancta corpore & spiritu.* Quæ sunt ergo Domini dicat Apostolus. *Quæcunque sunt sancta, quæcunque iusta, quæcunque amabilia, quæcunque bonæ famæ. Si qua virtus, si qua laus disciplinæ.* Ista sunt Domini, quæ sanctæ & veræ, & Apostolicæ virgines die noctuque sine vllo temporis interuallo meditantur & cogitant. Domini est Regnum cœlorum, Domini est Resurrectio mortuorum; Domini immortalitas, incorruptio Domini est; splendor solis, qui sanctis promittitur, Domini est, sicut in Euangelio scriptum est: *Tunc iusti fulgebunt sicut sol in Regno Patris eorum.* Domini sunt plures sanctorum in cæleſtibus mansiones; Domini est fructus triceſimus & sexageſimus atque centeſimus. Hæc cogitant, & quibus possint operibus promereri, quæ Domini sunt cogitant. Domini est etiam lex noui & veteris Testamenti, in quibus oris eius eloquia sancta refulgent; quæ si quæ virgines sine intermissione meditantur, quæ Domini sunt cogitant; & completur in eis illud Propheticum: *Fundamenta æterna super petram solidam: & mandata Domini in corde mulieris sanctæ.* Sequitur: *quomodo placeat Deo*: Deo, inquam, non hominibus: *vt sit sancta corpore & spiritu.* Non dixit, vt sit sancta membro aut corpore tantum; sed, *vt sit sancta corpore, & spiritu.* Membrum enim vna corporis pars est: corpus vero omnium compago membrorum est. Cum ergo dicit, *vt sit sancta corpore*, ex omnibus membris eam sanctificari debere testatur. Quia non proderit cæterorum sanctificatio membrorum, si inueniatur vel in vno corruptio. Et iam non erit sancta corpore, quod ex omnibus constat membris, quæ vel vnius fuerit coinquinatione polluta. 1.Cor.7.34. Phil. 4.8. Matt. 13. Eccl.26.24 1.Cor.7.34

Sed vt quod dico manifestius & lucidius fiat; esto, sit quæcunque omnium membrorum sanctificatione purgata, & lingua tantummodo peccet, qua aut blasphemet, aut falsum testimonium dicat; nunquid liberabunt

omnia membra vnum? an propter vnum iudicabuntur & cætera? Ergo si nec aliorum membrorum sanctificatio proderit, cum in vno sit vitium; quanto magis si diuersorum flagitio peccatorum omnia corrumpantur, vnius nihil proderit integritas? Vndè quæso te, virgo, neque in sola tibi pudicitia blandiaris; ne in vnius membri integritate confidas: sed secundum Apostolum soli Deo conserua corporis sanctitatem. Munda ab omni inquinamento caput: quia crimen est illud post chrismatis sanctificationem, aut croci, aut alterius cuiuslibet pigmenti fuco vel puluere sordidari; aut auro vel gemmis cuiuscumque terrenæ speciei comi: quod iam cælestis ornatus splendore refulget. Grandis quippe diuinæ gratiæ contumelia est: mundani & sæcularis ornamenti prælatio. Munda frontem, vt humana non diuina opera erubescat, & illam confusionem recipiat, quæ non peccatum, sed Dei gloriam parit, scriptura dicente:

Eccli. 4. 25. *Est confusio adducens peccatum: & est confusio adducens gloriam.* Munda collum, vt non aurea reticula capillus portet, & suspensa monilia,

Prou. 3. 13. sed illa potius ornamenta circumferat, de quibus scriptura dicit: *Misericordia & fides non deficiant à te, suspende autem illa in corde velut in collo tuo.* Munda oculos, dum eos ab omni concupiscentia retrahis, & ab intuitu pauperum nunquam auertis, & ab omnibus fucis liberos ea qua à Deo facti sunt sinceritate custodias. Munda linguam à mendacio: quia *os*

Sap. 1. 11. *quod mentitur occidit animam.* Munda eam à detractione, à iuramento, ab adulatione, à periurio. Nolo præposterum ordinem putes, quod prius à iuramento, quam à periurio linguam dixi debere mundari: quia tunc periurium facilius effugies, si in toto non iures. Impleatur in te illa

Psal. 33. 14. sententia: *Cohibe linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum.*
Rom. 12. 14 Et memor esto dicentis Apostoli: *Benedicite, & nolite maledicere:* sed
1. Petr. 3. 9. illud crebrius recordare: *Videte ne quis malum pro bono alicui reddat, neque maledictum pro maledicto; sed è contrario benedicentes: quia in hoc vocati estis, vt benedictionem hereditate possideatis.* Et il-

Iac. 3. 2. lud: *Si quis autem in lingua non offendit, hic perfectus est.* Nefas est enim vt labia illa, quibus Dominum confiteris, rogas, benedicis, & laudas, alicuius polluantur sorde peccati. Nescio qua conscientia & lingua quis Deum rogat, qua aut mentitur, aut maledicit, aut detrahit. Labia sancta exaudit Deus; & ipsis annuit cito precibus, quas lingua immaculata pronuntiat. Munda aures, vt non nisi sermonibus sanctis & veris auditum præbeant; vt numquam obscœna, aut turpia, aut sæcularia verba suscipiant, aut aliquem de altero audiant derogantem, propter illud quod

Eccli. 28. 29 scriptum est: *Sepi aures tuas spinis, & noli audire linguam nequam;* vt cum eo habere partem possis, de quo dicitur, quoniam auditu & visu iustus erat; hoc est, nec auribus, nec oculis delinquebat. Manus ne porrectæ ad accipiendum sint, ad dandum autem collectæ, nec ad feriendum paratæ, sed ad omnia misericordiæ & pietatis opera satis promptæ. Munda pedes, ne latam & spatiosam pergant viam, quæ ducit ad splendida sæculi & pretiosa conuiuia; sed arduum magis & angustum gradiantur iter,

Digitized by Google

quod tendit ad cælum: quia scriptum est: *Iter rectum facite pedibus ve-* Isai. 57.14.
stris: Agnosce tibi à Deo artifice non ad vitia, sed ad virtutem membra formata: & cum vniuersos artus mundaueris ab omni sorde peccati, & toto fueris sanctificata corpore, tunc tibi castitatem intelligas profuturam, & cum omni fiducia palmam virginitatis expecta.

Quid sit sanctam esse *corpore*, breuiter quidem, sed plenè exposuisse me arbitror: nunc quod sequitur, *& spiritu*, nosse debemus: hoc est, vt quod opere nefas est fieri nec fas sit cogitatione concipere. Illa enim est sancta tam corpore quam spiritu, quæ nec mente nec corde delinquit; sciens etiam cordis esse inspectorem Deum: & idcirco satagit vt omnimodo etiam animum cum corpore mundum habeat à peccato, sciens scriptum esse: *Omni custodia serua cor tuum.* Et iterum: *diligit Do-* Prou. 4. 23.
minus sancta corda; *accepti sunt autem ei omnes immaculati.* Et alibi: Mat. 5. 8.
Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt: quod de illis dici arbitror, quos conscientia in nulla redarguit culpa peccati. De quibus & Ioannem in Epistola dixisse reor: *Si cor nostrum nos non reprehendit, fiduciam* 1. Ioan. 3. 20
habemus ad Deum, & quæcunque petierimus accipiemus ab eo. Nolo existimes te crimen fugisse peccati, si voluntatem non sequatur effectus; cum scriptum sit: *Quicunque viderit mulierem ad concupiscendam eam, iam mœ-* Mat. 5. 27.
chatus est in corde suo. Nec dicas, cogitaui quidem sed non perfeci: quia etiam concupiscere nefas est. Vnde Beatus Petrus præcepit dicens: *Animas* 1. Pet. 1. 22.
vestras castificantes, qui si nullam animæ constuprationem nosset, nec castificari eam desiderasset. Sed & locum illum quo continetur: *Hi sunt qui* Apoc. 14. 4
se cum mulieribus non coinquinauerunt, virgines enim permanserunt: hi sequuntur Agnum, quocunque ierit, Attentius considerare debemus & animaduertere, si solius integritatis pudicitiæ merito ipsi diuino comitatui copulentur, & per omnia cælorum tabulata discurrant: an & alia sint, quibus adiuncta virginitas tantæ beatitudinis gloriam consequantur. Sed vnde hoc scire poterimus? De sequentibus, nisi fallor, in quibus scriptum est: *Hi empti* Ibid.
sunt ex hominibus primitiæ Deo & agno, & in ore ipsorum non est inuentum mendacium: sine macula enim sunt. Vides ergo quod non in vno tantum membro Dominicis referantur inhærere vestigiis; sed illi qui præter virginitatem ab omni contagione peccati immaculatam gesserint vitam. Idcirco, virgo vel maximè nuptias spernit, vt dum securior est, facilius, quod etiam à nubentibus quæritur, ab omni se delicto custodiat, & vniuersa legis mandata perficiat. Nam si non nubat, & ea nihilominus faciat, à quibus & nuptæ esse iubentur immunes; non nupsisse quid proderit? Quamquam enim nulli Christianorum peccare liceat, & omnes quicunque spiritalis lauacri sanctificatione purgantur, immaculata decurrere conueniat vita, vt Ecclesiæ quæ sine macula, sine ruga, sine aliquo eiusmodi esse describitur, possint visceribus intimari: multo magis tamen hoc virginem implere necesse est, quam nec mariti, nec filiorum, nec alterius necessitatis causa prohibet, quominus diuinam scripturam perficiat; nec aliqua, si peccet, poterit excusatione defendi.

Digitized by Google

O virgo, ſerua propoſitum tibi magno præmio deſtinatum. Præclara eſt apud Deum virginitatis & pudicitiæ virtus, ſi non aliis peccatorum & malorum lapſibus infirmetur. Agnoſce ſtatum tuum, agnoſce locum, agnoſce propoſitum. Chriſti ſponſa diceris; vide ne quid indignum eo, cui deſponſata videris, admittas: cito ſcribet repudium, ſi in te vel vnum viderit adulterium. Quæcunque enim humanorum ſponſaliorum pignoribus ſubarratur, ſtatim à domeſticis, à familiaribus, ab amicis ſponſi ſollicitè & diligenter requirit & à ſeruulis, quales iuuenis habeat mores, quid potiſſimum diligat, quid accipiat, quo vſu viuat, qua ſe conſuetudine regat, quibus vtatur dapibus, quibus præcipuè rebus delectetur & gaudeat. Quæ cum didicerit, ita ſe in omnibus temperat, vt ſponſi moribus ſuum obſequium, ſua iucunditas, ſua diligentia, ſua vita concordet. Et tu quæ Chriſtum ſponſum habes, à domeſticis & familiaribus eius, ſponſi tui mores interroga, & ſtrenuè ac ſolerter inquire, in quibus præcipuè delectetur, qualem cõpoſitionem in te veſtium diligat, cuiuſmodi concupiſcat ornatum. Dicat tibi eius familiariſſimus Petrus, qui ne nuptis quidem corporalem permittit ornatum, ſicut in Epiſtola ſua ſcripſit. *Mulieres ſimiliter ſubiectæ viris ſuis, vt ſi qui non credunt verbo, per mulierum conuerſationem ſine verbo lucrifiant: conſiderantes in timore Dei caſtam conuerſationem veſtram, quarum ſit non extrinſecus capillaturæ, aut circumdatio auri, aut indumenti veſtimentorum cultus; ſed qui abſconſus cordis eſt homo, in incorruptibilitate quieti & modeſti ſpiritus, quod eſt in conſpectu Dei locuples.* Dicat & alius Apoſtolus Beatus Paulus, qui ad Timotheum ſcribens Epiſcopum, eadem de fidelium fœminarum diſciplina teſtatur: *Mulieres ſimiliter in habitu ornato cum verecundia & ſobrietate, ornantes ſe, non intortis crinibus, aut auro, aut margaritis, aut veſte pretioſa; ſed quod decet mulieres promittenets caſtitatem per bonam conuerſationem.*

1 Pet. 3. 1.

1. Tim. 2. 9.

Sed forſitan dicis: Cur hæc iiſdem Apoſtoli virginibus non iuſſerunt? Quia non neceſſarium iudicabant: ne talis virginibus commonitio potiùs iniuria quam emendatio videretur? Sed nec eas vnquam tantæ temeritatis forè credidiſſent, vt ne nuptis quidem conceſſa carnalia ornamenta & terrena præſumerent. Reuera ornare ſe & componere virgo debet: nam quomodo ſponſo ſuo placere poterit, niſi compoſita & ornata proceſſerit? Ornetur plane, ſed interioribus ornamentis, & ſpiritaliter non carnaliter componatur: quia Deus non corporis ſed animæ decorem in illa conſiderat. Ergo & tu, quæcunque animam tuam à Deo diligi & inhabitari concupiſcis, omni eam diligentia compone, & ſpiritalibus indumentis exorna. Nihil in ea dedecoſum, nihil fœdum appareat. Reſplendeat auro iuſtitiæ, gemmis refulgeat ſanctitatis, ac pretioſiſſimo pudicitiæ margarito coruſcet. Pro byſſo & ſerico, miſericordiæ & pietatis tunica veſtiatur; ſecundum quod ſcriptum eſt. *Induite ergo vos, ſicut electi Dei, ſancti & dilecti, viſcera miſericordiæ, benignitatem, humilitatem, &c.* Et non decorem ceruſſæ aut alterius pigmenti quærat, ſed innocentiæ ac

Coloſ. 3. 12.

ſimplicitatis

ſimplicitatis candorem habeat. Roſeum verecundiæ colorem, & purpureum ruboris pudoriſque poſſideat, Cæleſti abluatur nitro doctrinæ, & lamentis ſpiritalibus emundetur. Nulla in ea malitiæ, nulla diaboli macula relinquatur; & ne quando male redoleat odore peccati, vnguento ſuauiſſimæ ſapientiæ & ſcientiæ perfundatur.

Huiuſmodi Deus quærit ornatum, & animam taliter compoſitam concupiſcit. Memento te Dei filiam dici ſecundum quod ait: *Audi filia & vide.* Pſal. 44.11. Sed & tu ipſa quotieſcumque Deum patrem nominas, Dei te filiam eſſe teſtaris. Ergo ſi Dei filia es, vide ne quid eorum facias, quæ Deo Patri incongrua ſint: ſed age omnia quaſi filia Dei. Cognoſce quomodo huius ſæculi nobilium filiæ ſe gerant, quibus adſueſcant moribus, quibuſue ſe diſciplinis inſtituant. Tanta quibuſdam verecundia eſt, tanta grauitas, tanta modeſtia; vt cæterorum hominum ritum intuitu humanæ ingenuitatis excedant: & ne quam honeſtis parentibus ſuis per lapſum ſuum infamiæ inurant notam, alteram ſibi quodammodo inter homines conſuetudinis ſtudeant facere naturam. Et tu ergo originem tuam reſpice, genus intuere, gloriam nobilitatis aduerte: agnoſce te non hominis, ſed Dei filiam, & diuinæ natiuitatis nobilitate decoratam. Ita te exhibe, vt in te cæleſtis natiuitas pareat, & ingenuitas diuina clareſcat. Sit in te noua grauitas, honeſtas admirabilis, ſtupenda verecundia, mira patientia, virginalis inceſſus, & veræ pudicitiæ habitus, & ſermo ſemper modeſtus, & ſuo in tempore proferendus: vt quiſquis te viderit, admiretur & dicat: Quæ hæc noua inter homines grauitatis patientia eſt? Quæ pudoris verecundia? Quæ honeſtatis modeſtia? Quæ maturitas ſapientiæ? Non eſt iſta humana inſtitutio, nec diſciplina mortalis: cæleſte mihi aliquid in terreno corpore redolet. Puto quod habitet in quibuſdam hominibus Deus. Et cum te Chriſti famulam eſſe cognouerit, maiore ſtupore tenebitur, & cogitabit qualis ille ſit Dominus, cuius talis ancilla eſt.

Si vis ergo eſſe cum Chriſto, & partem habere cum Chriſto, Chriſti tibi exemplo viuendum eſt, qui ab omni malitia & nequitia ita fuit extraneus, vt nec inimicis quidem vicem redderet, quin potius & pro ipſis oraret. Nolo enim eas animas Chriſtianas exiſtimes, quæ aut fratres aut ſorores non dico oderunt, ſed quæ proximos toto corde & conſcientia coram Dei teſtimonio non diligunt; cum Chriſtianis Chriſti ſimilitudine inimicos etiam amare neceſſe ſit. Si ſanctorum cupis habere conſortium, à malitiæ & nequitiæ cogitatu pectus emunda. Nemo te circumueniat, nemo te fallaci ſermone ſeducat. Non niſi ſanctos & iuſtos & ſimplices & innocentes & puros cæleſtis aula ſuſcipiet. Nullum apud Deum habet malitia locum. Ab omni nequitia & dolo mundum eſſe neceſſe eſt, qui cupit regnare cum Chriſto. Nihil tam contrarium, nihil tam execrabile Deo, quam aliquem odiſſe, aliquem velle lædere, nihil tam probabile, quam omnes amare. Quod Propheta ſciens teſtatur dicens: *Qui diligitis Dominum odite malum.* Pſal. 96.10.

Vide ne in aliquo humanam gloriam diligas; ne & tua inter illos portio

Ioan.5.44. computetur, quibus dictum est: *Quomodo vos potestis credere, gloriam ab*
Isa. 45. *inuicem quærentes?* Et de quibus per Prophetam dicitur: *Auge eis mala, auge mala glorioſis terræ.* Et alibi: *Confundimini à gloriatione veſtra, ab opprobrio in conſpectu Dei.* Nolo enim illas reſpicias, quæ ſæculi non Chriſti ſunt virgines; quæ propoſiti ſui & profeſſionis immemores gaudent in delitiis, in opibus delectantur, & corporeæ nobilitatis origine delectantur. Quæ ſi profecto Dei filias ſe eſſe crederent, nunquam poſt diuinos natales nobilitatem admirarentur humanam, nec gloriarentur in patre quolibet honorato: ſi Patrem Deum ſe habere ſentirent, nobilitatem carnis non amarent. Quid tibi in generis nobilitate blandiris, & complaces? Duos homines fecit ab exordio Deus, ex quibus totius generis humani ſilua deſcendit: mundanam nobilitatem non naturæ æquitas præſtitit, ſed cupiditatis ambitio. Certè omnes per diuini lauacri generationem æquales efficimur, & nulla inter eos poteſt eſſe diſcretio, quos natiuitas ſecunda generauit; per quam tam diues quam pauper, tam liber quam ſeruus, tam nobilis quam ignobilis Dei efficitur filius; & terrena nobilitas ſplendore cæleſtis gloriæ adumbratur, & nuſquam omnino iam comparet: dum qui retro in ſecularibus honoribus impares fuerant, cœleſtis & diuinæ nobilitatis gloria æqualiter veſtiuntur. Nullus iam ignobilitati locus, nec degener quiſquam eſt, quem diuinæ natiuitatis ſublimitas ornat, niſi apud illos, qui non putant humanis cæleſtia præponenda: aut ſi putant, quam vanum eſt, vt ſe illis in minoribus præferant, quos ſibi in maioribus pares ſciunt, & quaſi infra ſe poſitos in terra exiſtiment, quos ſibi æquales in cæleſtibus credunt? Tu autem quæcunque Chriſti, non ſæculi virgo es, omnem præſentis vitæ gloriam fuge, vt eam quæ in futuro promittitur conſequaris.

Contentionum verba, & animoſitatis cauſas euita; diſcordiarum quoque & litium occaſiones ſubterfuge. Nam ſi iuxta Apoſtoli doctrinam,
2.Tim.2.24 *Seruum Domini litigare non oportet*; quanto magis Dei ancillam? cuius quo verecundior eſt ſexus, animus debet eſſe modeſtior. Linguam à maliloquio cohibe, & ori tuo frenum legis impone; vt tunc, ſi fortè loquaris, quanto tacere peccatum ſit, caue ne quid quod in reprehenſionem veniat dicas. Lapis emiſſus eſt ſermo prolatus; Quapropter diu antequam proferatur cogitandus eſt. Beata quippe labia ſunt, quæ nunquam quod reuocare iterum velint emittunt. Pudicæ mentis ſermo etiam debet eſſe pudicus, qui ædificet ſemper magis, quam aliquando deſtruat
Eph. 4. 29. audientes, ſecundum quod præcepit Apoſtolus dicens: *Omnis ſermo malus ex ore veſtro non procedat: ſed ſi quis bonus ad ædificationem fidei, vt det gratiam audientibus.* Pretioſa Deo lingua eſt, quæ non ſine diuinis rebus nouit verba conſtruere; & ſanctum os, vnde cæleſtia ſemper eloquia proferuntur. Abſentium obtrectatores quaſi malignos ſcripturæ au-
Pſal. 14. 5 ctoritate deterre: quia hoc inter virtutes perfecti hominis Propheta commemorat, ſi ante conſpectum iuſti malignus ad nihilum deducatur, qui contra proximum non probanda protulerit. Non licet tibi alterius vitupe-

Digitized by Google

rationem patienter audire; quia nec ab aliis optas recipi tuam. Insuſtum quippe eſt quicquid contra Chriſti Euangelium venit, ſi alteri quod tibi ab alio fieri moleſtum eſt, patiaris inferri. Semper linguam tuam de bonis loqui adſuesce, & auditum tuum ad bonorum magis laudem, quam ad malorum vituperationem accommoda. Mat. 7. 12.

Vide vt omnia quæcunque benefacis, propter Deum facias; ſciens eius rei tantùm te à Domino recepturam eſſe mercedem, quam eius timoris & dilectionis cauſa perfeceris. Sancta magis eſſe quam videri ſtude: quia nihil prodeſt æſtimari quod non ſit: & duplicis peccati reatus eſt, non habere quod creditur, & quod non habeas ſimulare.

In ieiuniis magis quam in epulis delectare, illius viduæ memor, quæ non diſcedebat de templo, ieiuniis & obſecrationibus Deo ſeruiens die ac nocte. Et ſi vidua quidem in Iudæa talis erat; qualem nunc virginem conuenit eſſe Chriſti? Diuinæ magis lectionis conuiuium dilige, & ſpiritalibus te ſaturari dapibus concupiſce; & illos potius quære cibos, quibus anima magis quam corpus reficiatur. Carnis & vini ſpecies quaſi caloris fomenta & libidinis incitamenta fuge; & tunc, ſi fortè, vino exiguo vtere cum ſtomachi dolor & nimia corporis compellat infirmitas. Iracundiam vince; animoſitatem cohibe; & quicquid illud eſt, quod poſt factum pœnitentiam ingerit, velut proximi criminis abominationem declina. Satis tranquillam & quietam conuenit eſſe mentem, & ab omni perturbatione furoris alienam, quæ Dei habitaculum eſſe deſiderat; qui per Prophetam teſtatur & dicit: *Super quem requieſcam alium, niſi ſuper humilem & quietum, & trementem verba mea?* Pſal. 66. 2. Omnium operum & cogitationum tuarum ſpeculatorem Deum crede, & caue ne quidquam quod diuinis oculis indignum ſit, aut opereris, aut cogites.

Cum orationem celebrare deſideras, talem te exhibe quaſi quæ ſis cum Domino locutura. Cum pſalmum dicis, cuius verba dicis agnoſce; & in compunctione magis animi quam in tinnulæ vocis dulcedine delectare. Lacrimas enim pſallentis Deus magis quam vocis gratiam comprobat: ſicut Propheta dicit: *Seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore.* Pſal. 2. 11. Vbi timor & tremor eſt, ibi non vocis elatio eſt, ſed animæ flebilis & lacrimoſa deiectio. Omnibus actibus tuis diligentiam adhibe; quia ſcriptum eſt: *Maledictus homo qui facit opus Domini negligenter.* Creſcat in te cum annis gratia, creſcat cum ætate iuſtitia; & fides eo perfectior videatur, quo ſenior es: quia Dominus noſter Ieſus, qui nobis viuendi reliquit exemplum, proficiebat non *ætate* tantùm corporea, ſed & *ſapientia & gratia* ſpiritali *coram Deo & hominibus*. Luc. 2. 25. Omne tempus in quo te non meliorem ſenſeris, hoc te æſtima perdidiſſe. Cœptum virginitatis propoſitum ad finem vſque conſerua; quia non inchoaſſe tantum, ſed perfeciſſe virtutis eſt: ſicut in Euangelio Dominus ait: *Qui perſeuerauerit vſque in finem hic ſaluus erit.* Mat. 22. 10. Caue ne cui vel concupiſcendi occaſionem tribuas: quia ſponſus tuus Deus zelans eſt: criminoſior eſt enim Chriſti adultera, quam mariti. Vnde pulchrè Romana Eccleſia Apoſtolico ſine dubio, cuius

Digitized by Google

ſedem obtinet, ſpiritu animata, tam ſeueram nuper huiuſmodi ſententiam ſtatuit, vt vix vel pœnitentia dignam iudicaret, quæ ſanctificatum Deo corpus libidinoſa coinquinatione violaſſet.

Eſto ergo omnibus viuendi forma; eſto exemplum: præcede & in actu quos in caſtitatis ſanctificatione præcurris. Virginem te in omnibus exhibe; nihil corruptionis obijciatur capiti tuo, cuius corpus integrum eſt; vt & tua ſit inuiolabilis conuerſatio. Et quoniam ſicut in exordio Epiſtolæ præfati ſumus, te Dei ſacrificium factum; quod vtique ſanctitatem ſuam etiam aliis impertit; vt quiſquis ex eo dignè ſumpſerit, ſanctificationis & ipſe ſit particeps: ita ergo & per te, quaſi per diuinam hoſtiam ſanctificentur & cæteræ; cum quibus te ita in omnibus exhibeas; vt quiſquis vitam tuam aut auditu contigerit aut viſu, ſanctificationis vim ſentiat; & in tantum ſibi intelligat gratiam ex tua couuerſatione transfundi, vt dum te imitari concupiſcit, Dei ſacrificio & ipſe ſit dignus.

Explicit.

SANCTI BASILII

CÆSAREÆ CAPPADOCIÆ EPISCOPI Admonitio ad filium ſpiritualem.

PROOEMIVM.

AVDI fili admonitionem Patris tui, & inclina aurem tuam ad verba mea, & aceommoda mihi libenter auditum tuum, & corde credulo cuncta quæ dicuntur auſculta. Cupio enim te inſtruere quæ ſit ſpiritualis militia, & quibus modis regi tuo militare debeas. Intenſiſſimè ergo audiat ſenſus tuus, & animam tuam nullus prægrauet ſomnus; ſed ad vigilandum excita eam, & ad ſtudium intelligendi ſerpontem meum. Verba enim iſta ſunt ex me, ſed prolata ex diuinis fontibus. Neque enim noua doctrina inſtruam te, ſed ea quam didici à patribus meis. Hanc enim ſi immiſeris in cor tuum, in pace dirigentur itinera tua, nec adproximabit ad te vllum malum, ſed procul abſcedet à te omnis aduerſitas animæ.

Digitized by Google

CAP. I. *De militia spirituali.*

SI ergo copis, fili, militare Deo, illi soli militabis. Sicut enim qui militant regi terreno omnibus iussis eius obediunt; sic & qui militant regi cælesti, debent cælestia custodire præcepta. Miles terrenus quocumque loco mittitur, paratus ac promptus est, neque se vxoris vel liberorum gratia excusare audebit. Multo magis miles Christi sine aliquo impedimento regis sui debet imperio obedire. Miles terrenus contra hostem visibilem pergit ad bellum; tecum vero hostis inuisibilis quotidié præliando non desinit. Illi contra carnem & sanguinem est dimicatio; tibi vero aduersus spiritalia vitia in cælestibus eluctatio. Ille contra carnalem hostem carnalibus armis vtitur; tu vero contra spiritalem hostem spiritalibus armis indiges. Ille in prælio galeam ferream gestat; sed tua galea Christus sit, qui est caput tuum. Ille lorica ne vulneretur indutus est: sed prò lorica fis fide Christi circumdatus. Ille contra aduersarium suum mittit lanceam & sagittas: tu contra aduersarium diuina eloquia iacularе, & percutiens eum verbis Propheticis dicito: *Dominus mihi adiutor est, & ego deridebo inimicos meos.* Ille donec pugna geritur, arma à semetipso non proijcit, ne ab aduersario vulneretur: ita & tu nunquam debes esse securus; quia tuus hostis hoste illius est astutior. Illius quidem hostis ad tempus dimicat; tuus vero hostis, quamdiu in stadio vitæ huius consistis, tecum pugnare non cessat. Illius arma laboriosa & grauia sunt ad portandum; tua vero arma volentibus portare suauia ac leuia sunt. Ille cum superauerit aduersarium, ad domum coniugis ac liberorum reuertetur: tu vero hoste prostrato in illud cælestе regnum cum omnibus sanctis intrabis. Ille pro labore terreno terrenum accipit donarium: tu vero pro spiritali labore cælestе recipies præmium. Cælestе enim donum expectet Monachus, qui terrenos actus à semetipso proijcit, ne implicet se negotiis sæcularibus militans Deo. Difficile namque est seruire duobus dominis; nec potest quisquam seruiens mammonæ spiritalia arma portare, sed iugum Christi suaue ac leue à semetipso repellit ac proijcit: & quicquid graue & onerosum est animæ suæ, hoc ei videtur suaue ac leue. Huiusmodi vir à propriis armis vulneratur; & cum diligit periculum, incidit ad mortem. Tu autem considera cui regi te ad militandum probasti; & quanto superius est rege terreno imperium cælestе, tanto præcellentior est gradus excellentiæ tuæ terreno milite. Turrim excelsam construere cogitas; præpara ergo tibi sumptus ad structuram, vt cœptum ædificium ad perfectum deducas: ne quando prætereuntibus venias in risum, & gratulentur de te inimici tui. Hæc turris non ex lapidibus construitur, sed ex virtutibus animæ: nec auri, nec argenti indiget sumptibus; sed conuersatione fideli: nam terrenæ opes plurimum ad ædificandum impediunt.

Psal. 117.7

CAP. II. *De virtute animæ.*

VNus profectus sit tibi, fili, si domino vni seruire desideras, ne alicui in vita tua placere coneris; nisi illi soli: nec occupes in diuersis rebus animum tuum; sed abscinde à te carnalem amorem, ne à te Dei timo-

Digitized by Google

rem excludat. Omne vitium expelle ab anima tua; vt virtutes animæ conquirere possis. Audi igitur quæ sit virtus animæ, & quam maximum ei conferat lucrum. Virtus animæ est diligere Dominum, & odisse quæ non diligit Deus. Virtus animæ est & patientiam sectari, & ab impatientia declinare. Virtus animæ est castitatem tam corporis quam animæ custodire. Virtus animæ est vanam gloriam contemnere, & omnia caduca calcare. Virtus animæ est humilitati studere, & tumorem superbiæ abominari. Virtus est animæ veritatem amplecti, & omne mendacium fugere. Virtus est animæ iram cohibere, & furorem reprimere. Virtus est animæ pacem diligere, & inuidiam execrari. Virtus animæ est ab omni stultitia declinare, & sapientiam diuinam amplecti. Virtus animæ est omnem voluptatem carnis subijcere menti. Virtus animæ est auaritiam spernere, & voluntariam assumere paupertatem. Has igitur virtutes facilè poteris obtinere, si sæcularium rerum curas neglexeris, & caducis ac terrenis rebus cælestia præposueris: & si voluntas tua in laudibus Dei fuerit occupata, & iudicia eius die ac nocte impensiùs meditatus eris: eris autem *Tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum*, & omnes fructus spiritales orientur ex te, & ex seruo amicus vocaberis Dei.

Psal. 1. 3.

Cap. III. *De dilectione Dei.*

EX tota igitur virtute tua dilige Dominum; vt in omnibus actibus tuis placeas illi. Si enim qui coniugium contraxerit, festinat placere vxori suæ; multò magis Monachus omnibus modis debet placere Christo. *Qui diligit Dominum, eius præcepta custodit.* Deus enim non se vult verbis tantummodo diligi; sed ex corde puro & operibus iustis. *Qui enim dicit: diligo Deum, & mandata eius non custodit, mendax est.* Huiusmodi enim vir fallit semetipsum, & à semetipso seducitur. Deus enim non verborum sed cordis inspector, & diligit eos, qui in simplicitate cordis seruiunt ei. Si terrenos parentes cum tali affectu diligimus, qui in tam paruo tempore pro nobis sustinuerunt laborem: nonne magis nobis cælestis amandus est? Nam & circa nos, quod fuit eorum obsequium, Christi est beneficium; qui omnium dispensator optimus est. Nam antequam nasceremur in hoc sæculo, parentes nobis sua prouidentia anteà præparauit, quorum obsequio nutriremur. Sed & matris vbera tunc lacte replentur, quando infans fuerit natus. Ergo magis omnibus diligamus Deum, qui nos & propinquos nostros propriis manibus finxit; & cuncta bona quæ erga nos geruntur quotidie eius beneficiis adscribamus. Nam & parentes nostros quasi propria viscera diligamus, si accedere nos ad seruitium Christi non prohibent: si autem prohibent, nec sepultura illis à nobis debetur. Christus diligendus est super parentes: quia non tribuunt nobis parentes ea quæ Christus tribuit. Et quis beneficia eius congruenter enarret? Vel quantum nobis tribuit, & quotidie prebendo non desinit? Videns enim Deus innumeris peccatis nos obnoxios, non despexit, sed liberauit; nec cum alienati ab eo in diuersis erroribus vagaremur, in præcipi-

1 Ioan. 2.
1. Ioan. 2.

Digitized by Google

tium mortis non duxit, sed ad vitam perpetuam reuocauit. Et cùm ingrati beneficiorum eius fugeramus ab eo, vt pater clementissimus exquisiuit nos: & cum in sede sublimi sederet, nostri gratia descendit ad terras, & in tanta humilitate venit, vt seruilem formam assumeret; & qui in pugillo suo continet orbem terrarum, pannis in præsepio inuolutus est: & qui cælum palma metitur, non habuit vbi caput reclinaret. Cum esset diues, pauper est factus, vt nos ditaremur in illo: & qui in nubibus venturus est ad iudicandos viuos & mortuos, iudicium hominis pertulit: & cum sitientibus sit fons æternalis, cùm sitisset postulauit aquam à Samaritana muliere: & qui in carne propria nostram esuriem saturauit, esuriuit cum tentaretur in eremo: & cui ministratur cum Patre ab Angelis, hominibus ministrare dignatur: & manus eius per quas virtutes plurimas operatus est, pro nobis confixæ sunt clauis: & ori eius per quod salutarem doctrinam annuntiauit hominibus, pro cibo fel dederunt: & qui nullum læsit vel nocuit, cæsus & opprobria pertulit; & cuius nutu omnes mortui resuscitati sunt, voluntate sua mortem crucis sustinuit. Et ideò hæc omnia passus, vt nobis vitam æternam donaret. Et cùm nobis immensa beneficia præstet, nihil exigit à nobis, nisi vt templa nostra impolluta ei seruemus, vt semper in nobis habitet, & nos permaneamus in illo. Non postulat à nobis aurum, aut argentum, vel quidquid huiusmodi; nam & si fuerint nobis ista, dispertiri egentibus præcipit: nos ipsos quærit, nos desiderat, in nobis requiescere cupit.

Cap. IV. *De dilectione proximi.*

ACcedamus ergo ad eum, & copulemur in affectu eius, & vt nos ipsos amemus & proximos. *Qui diligit*, inquit, *proximum, filius Dei vocatur.* Qui autem è contrario odit, filius diaboli nuncupatur. Qui diligit fratrem suum, in tranquillitate est cor eius: fratrem verò odiens tempestate maxima circumdatus est. Vir benignus etiamsi patitur iniuriam, pro nihilo ducit: iniquus etiam proximi actus contumeliam arbitratur. Qui caritate plenus est, sereniſſimo vultu procedit: vir autem odio plenus ambulat iracundus. Tu autem fili benignitati stude in vita tua, & proximum tuum habeto tanquam vnum ex membris tuis. Omnem hominem iudica fratrem tuum. Memento quod vnus artifex ac verus est, qui condidit nos. Non moueas cuiquam scandalum in vita; & non quod tibi vtile est, sed illi, facito, Quod tibi accidere non vis, nec ei cupias euenire. Si eum videris in bonis actibus conuersantem, congratulare ei, & illius gaudium tuum ducito: & si aliquid patiatur aduersum, compatere ei, & illius tristitiam tuam deputa: Omnem malitiam expelle ab anima tua, & odiorum flammæ non comburent cor tuum. Contra impotentem aut subiectum tibi noli iracundia commoueri; sed tamquam tuum membrum proprium eum habeto in omnibus. Ne diligas fratrem tuum simulato corde, nec eum labiis osculans ex alia parte insidias facias ei. Dolosus enim vir pacifica verba profert ex ore, & in abdito mentis supplantare proximum suum meditatur. In his ergo operibus

Digitized by Google

ad iracundiam prouocatur Deus. Puritas enim quæ placet in conſpectu Domini, reſpuit omne quicquid ſimulato corde efficitur.

CAP. V. *De ſtudio pacis.*

TV autem omnem ſimulationem longè fac à te, & ne cupias ſupplantare proximum tuum, neque mordere aut laniare membrum tuum. Quòd & ſi quandoque vt homo iratus fueris, vltra ſolis terminum non producas iracundiam tuam; ſed & reconciliare ad pacem, & deprime omnem furorem ab anima tua. Qui enim amplectitur pacem in mentis ſuæ hoſpitio, manſionem præparat Chriſto; quia Chriſtus pax eſt, & in pace requieſcere cupit: vir autem inuidus omnibus modis execratur. Vir pacificus in tranquillitate eſt ſemper cor eius: inuidus autem ſimilis naui cùm iactatur à fluctibus maris. Homo pacificus ſecuram poſſidet mentem: inuidus autem in perturbatione eſt ſemper: qui autem ſectatur pacem, tutus eſt ſemper vndique ac munitus. Nam inuidus vt lupus rapax inſanit inaniter. Pacificus eſt vt vinea honeſta abundans fructu copioſo: Inuidi autem opus indigentia ac miſeria detinetur: & quantum pacificus gaudens in Domino delectatur; tantum inuidus tabeſcens ad nihilum redigitur. Ex abundantia lætitiæ pacificus homo dignoſcitur: ex vultu marcido & furore pleno inuidus demonſtratur. Pacificus homo conſortium Angelorum merebitur: inuidus homo particeps dæmoniorum efficietur: & ſicut pax ſecreta mentis illuminat; ita inuidia occulta cordis obcœcat. Pax enim effugat & perturbat omnem diſcordiam: inuidia autem iracundiam cumulat. A ſplendore autem pacis effugatur omnis caligo: & vbi obſederit inuidia, ibi obſcuritas & exteriores tenebræ. Sectare ergo, fili, deſiderabile nomen pacis, vt fructus pacis poſſis acquirere, & execrare inuidiam; ne malorum fructibus replearis. Rationabile namque animal creauit te Deus, vt poſſis diſcernere inter bonum & malum, vt quæ ſint optima eligas, & inutilia reſpuas, omnia examines, quæ ſint bona teneas, ab omni ſpecie mala abſtineas.

CAP. VI. *De patientia.*

FIli patientiam arripe, quia maxima eſt virtus animæ, vt velocius ad ſublimitatem perfectionis poſſis aſcendere. Retributionem patientiæ tuæ ne quæras ab homine, vt in futuro poſſis accipere ab æterno Domino æternam retributionem. Patientia grandis eſt medela animæ: impatientia autem eſt pernicies cordis. Per patientiam enim expectatur futurorum bonorum ſpes; & quod non videtur, quaſi quod videtur amplectitur.

CAP. VII. *De continentia & caſtitate.*

CAſtum te in omnibus ſerua, fili, vt videas Dominum in gloria conſtentem. Ab omni pollutione mundum ſit cor tuum, & ne des inimico aditum eundi ad te. Ab aſpectu nefando auerte oculos tuos, & ne delecteris pulchrarum vultibus fœminarum; ne per talem oblectationem vltima exſoluas ſupplicia. Memento cui dedicaſti membra tua, & ne commiſceas illa meretricibus. Reflecte amorem ab amore mulieris, ne quo ab amore Domini te amor excludat. Noli minima contemnere, ne paulatim

diffluas

diffluas in malo. Non te ſimules ſimpliciter accedere ad virginum domus, nec velis cum eis vti longis & otioſiſſimis fabulis; ne per plurimas ſermocinationes vtrorumque mens polluatur. Noli, fili, grauiter ferre ſermones meos, nec ſtultum arbitreris eloquium meum: ſed crede mihi & gratanter accipe verba mea. Si ad fœminarum domus importunè acceſſerit Clericus, vel Monachus, & virgo patiatur huiuſmodi introire ad ſe; ſtatim immutant priſtinam dignitatem, & quod Domino polliciti ſunt ſua voluntate amittunt. Nec enim poterunt huiuſmodi manſionem in ſe Domino præparare; ſed deſolabuntur vt lignum aridum: Numquid virginitatem Dominus extorquet inuitè? Hoc enim munus voluntariè Chriſto offertur in propria voluntate. Nec enim licitum eſt profanari aliquid quod Domino promiſſum. Non peccabis, homo, ſi non voueris votum: ſi enim vouiſti, iam ne facias moram reddere illud, quod Dominus quaſi ſuum requirit illud à te; nec pollutione vult miſceri membra tua, quæ ſibi iam dedicata ſunt. Vide ergo ne te ſeducat corporis pulchritudo, & decorem animæ tuæ amittas. Ne improbo oculo tuo intuearis ſpeciem mulieris, ne intret mors per feneſtras tuas. Ne aperias aures tuas ad perficienda verba eorum, nec concupiſces nequitiam in anima tua. Mulieris carnem non velis tangere, ne per tactum eius inflammetur cor tuum, & ſpiritu tuo labaris in perditionem. Sicut enim fœnum proximans igni comburitur; ita qui tangit mulieris carnem non euadit ſine damno animæ ſuæ; & licet corpore caſtus euaſerit, mente tamen & corde corruptus abſcedit.

CAP. VIII. *De ſæculi amore fugiendo.*

DIc mihi quæſo, fili, quis ſit profectus animæ, amare carnis pulchritudinem? Nonne ſicut fœnum cùm à feruore æſtatis percuſſum fuerit, areſcit, & paulatim priſtinum decorem amittit? Similis eſt etiam ſpecies humanæ naturæ: ſuccedente ſibi ſenectute omnis decor priſtinus deperit; & quos in amorem ſui antea concitabat, poſt modum odio eorum afficietur. Nam cùm interuenerit mors, tunc penitus omnis pulchritudo delebitur; & tunc cognoſces, quia vanitas, quod ante inaniter diligebas. Cùm videris totum corpus in tumorem & fœtorem eſſe conuerſum; nonne intuens maximo horrore concuteris? Nonne claudis nares tuas non ſuſtinens fœtorem duriſſimum? Vbi eſt poſt modum omnis illa oblectatio? Require ſi eſt aliquod priſtini decoris veſtigium. Vbi eſt ſuauitas luxuriæ, & conuiniorum opulentia? Vbi ſunt blandimentorum verba, quæ corda ſimplicia molliebant? Vbi ſunt ſermones dulces, qui amaritudinem amantibus infundebant? Vbi eſt immoderatus riſus & otioſus? Vbi eſt effrenata & inutilis omnis lætitia? Velut fluxus aquæ tranſiens, ruſquam compauerunt. Hic eſt finis carnis pulchritudinis quam amabas: hic oblectationis terminus corporis. Reflecte igitur animum tuum ab his obſcœnis amoribus, & omnem amorem conuerte ad ſplendidiſſimam pulchritudinem Chriſti, vt radij fulgoris eius illuſtrent cor tuum, & omnis obſcuritas caliginis expellatur à te. Hæc pulchritudo diligenda eſt, fili, quæ lætitiam ſpiritalem amantibus conſueuit infundere. Hic decor omnibus modis am-

plectendus est, vnde nobis serenitas tranquillitatis adquiritur. Deuitemus pernicioſas pulchritudines; ne omnium malorum genera in nos irrogentur. Multi enim admirantes mulierum ſpecies à veritatis via naufragauerunt. Plerique ornamentis earum oblectati, perniciem animarum ſuarum perpeſſi ſunt, & à perfectionis faſtigio in profundum inferni demerſi ſunt. Caueto ergo, fili, ſpecies per quas plurimos cernis perijſſe. Quæſo ne bibas poculum vnde multos perſpicis interijſſe: ne percipias cibum quem edi in aliorum perniciem videris. Ne incedas iterum, quò naufragium perpeſſi ſunt plurimi. Deuita laqueos, per quos captos cæteros ſenſeris. Poſtula tibi à Domino cor prudens & peruigilem ſenſum; vt non ignores fraudes & aſtutias inimici, & in retia eius non incidat pes tuus. Sapiens non corporis decorem deſiderat, ſed animæ: inſipiens homo ſpeciem in carnalibus ornamentis amplectitur. Sapiens vir comptam mulierem reſpuit, ſtultus verò concupiſcens eam miſerabiliter ſupplantabitur. Vir prudens ab imprudente fœmina auertit oculos ſuos: luxurioſus autem vir intuens eam ſoluetur vt cera à facie ignis. Tu autem caue omnibus modis ſpecies pernicioſas ac falſas pulchritudines; quia deturpatur anima, ſi earum decorem attendas. Chriſtus non in corporis decore, ſed in animæ delectatur. Illa ergo dilige, fili, in quibus delectatur Chriſtus.

CAP. IX. *De auaritia fugienda.*

ET ne pecuniarum cupiditati te ſubijcias, ab omni auaritia declina cor tuum; vt non condemneris ſicut adulter & idolorum cultor. Noli amare mammona; ne offendas eum, cui membra tua & mentem pariter dedicaſti. Ne petas ea quæ te auocant & ſeparant à Domino. Noli diligere opes terrenas, ne amittas cæleſtes. Multi cupientes aliena, & ſuis priuati ſunt. Alienatæ ſunt à nobis ſæculi huius facultates; noſtra autem poſſeſſio Regnum cœlorum eſt. Noli appetere aliena; ne à tuis fias extraneus. Quotidianum victum ſufficere tibi contentus eſto: quicquid ſuperfluum eſt proijce abs te tanquam propoſiti tui impedimentum. Ne cupias fieri locuples; ne in tentationes incidas, & in laqueos diaboli. Caueto auaritiam; quia radix omnium malorum ab Apoſtolo nominata eſt. Pecuniarum cupidus iam animam ſuam venalem habet: ſi enim inuenerit tempus, pro nihilo perpetrabit homicidium; & ſicut qui effundit aquam ſuper terram, ita eſt ei effundere ſanguinem proximi ſui. Plerique per auaritiæ ardo-

Ioſ. 7.

1. Reg. 15. rem in mortis periculum inciderunt. Propter auaritiam Achan cum ſuis omnibus lapidatus eſt. Propter auaritiam Saül alienus à Domino effectus eſt, & ad extremum de culmine regali expulſus eſt, & ab inimicis ſuis peremptus.

3. Reg. 21. Et Achab propter auaritiam inuaſit vineam Naboth; & huius rei gratiam in prælio vulneratus defunctus eſt. Dominus noſter & Saluator à corde Phariſæorum volebat pecuniarum amorem excludere: ſed quia illi erant cupidiſſimi, ſalutaria eius monita deridebant. Nam & illum diuitem cum

Mat. 15. Dominus vocans ad Regna cœlorum facultates ſuas vendere præcepiſſet, auiditas intrare non permiſit. Et Iudæ pectus auaritiæ ardore exarſit, vt Do-

Mat. 26. minum largitorem ſibi cunctorum bonorum in manus traderet impiorum,

Digitized by Google

Auarus enim vir inferno similis est. Infernus igitur quantoscumque deuorauerit, nunquam dicit satis est; sic etsi omnes thesauri terræ confluxerint in auarum, non satiabitur. Alienum te facito, fili, ab hoc vitio, & voluntariam paupertatem libenter assume. Noli esse desidiosus & piger; sed labora manibus tuis, vt habeas vnde tribuas indigenti. Secundum possibilitatem tuam mediocriter porrige: tantum enim expetitur à te, quantum tibi fuerit creditum. Nemo enim exigit à te, quod ipse minime possides. Eleemosyna cum iniquitate acquisita, abominatio est coram Christo; sed acceptum est illi, quod fuerit fideliter acquisitum. Fili, non habet hanc artem misericordiæ bonum. Sunt enim nonnulli, qui diripientes aliena, præstare se eleemosynam simulant; & cum alios premant, aliis misereri se fingunt: sed Deus non delectatur in operibus eorum, & simulationem cordis eorum execratur ac respuit. Tu autem, fili, licet exiguum de tuis laboribus porrigas; hoc gratum est & acceptum coram Domino. Non te velis iactare cum porrigis eleemosynam indigenti; & illo cui fœneras, ne te arbitreris esse meliorem: sed in omnibus operibus tuis humilia te coram Domino: quia non erit gratum Deo, quicquid efficitur cum superbia: quod autem fit humiliter, acceptum est ei.

CAP. X. *De Studio humilitatis.*

FIli, præ omnibus humilitati stude, quod est omni virtute sublimius; vt ad perfectionis fastigium possis conscendere: cum iustæ institutiones non aliter nisi per humilitatem impleantur, & multorum temporum labores per superbiam in nihilum deputentur. Vir humilis Deo est similis, & in templo pectoris sui gestat eum. Superbus autem cum sit Deo odibilis, diabolo similis est. Humilis vero licet in habitu videatur vilissimus, glorioſus est in virtutibus. Superbus autem homo, etsi decorus videatur aspectu & clarus; sed tamen inutilem eum manifestant opera ipsius, & per os, incessus & motus dignoscitur eius superbia, & ex verbis eius publicabitur leuitas ipsius. Cupit semper laudari ab hominibus, & virtutibus, quibus alienus est, se prædicare gestit. Non se patitur cuiquam esse subiectum, sed semper primatum cupit, & ad maiorem gradum se conatur immergere; & quod ex meritis obtinere non potest, ambiendo festinat inuadere; ambulans semper tumens vt vter vacuus & inanis. Et sicut nauis absque gubernatore cum iactatur à fluctibus; ita & is leuis circumfertur instabilis inter omnes actus suos. Humilis è contrario respuit omnem honorem terrenum, & vltimum se esse iudicat omnibus hominibus. Nam etsi mediocris appareat in vultu, eminens apud Dominum intuetur. Cum consummauerit omnia mandata Domini, nihil se feciſſe testatur, & omnes virtutes animæ suæ celare festinat: sed diuulgat Dominus omnia opera ipsius, & profert in medium, & mirificat gesta ipsius, & exaltabit & clarum faciet eum, & in tempore precum suarum quod postulat impetrabit.

Digitized by Google

Cap. XI. *De oratione.*

ET tu, fili, cum accesseris ad precandum Dominum, prosterne te humiliter in conspectu eius. Ne postules quicquam, quasi ex gratia meritorum tuorum: & si est tibi etiam conscientia boni operis aliqua, cela illam; vt te silente multipliciter restituatur à Deo: & peccata tua citò produc in medium; vt deleat Dominus illa, cum confessus fueris ea. Nec te velis iustificare cum ad orandum accesseris; ne sicut Pharisæus ab illo exeas condemnatus. Memento Publicani, vel qualiter pro se oraverit, & æmulare eum, vt veniam peccatorum tuorum inuenias. Non clamore vocis orabis eum, qui occultorum est cognitor: sed clamor cordis tui pulset aures eius. Ne longitudinem verborum protrahas ante eum: quia non in multiloquio, sed ex mente purissima placabitur Dominus. In tempore orationis omnem malitiam cordis proijce abs te, & remitte si quid habes aduersus proximum tuum. Est denique quoddam genus serpentis, quod cùm vadit ad bibendum aquam, antequàm accedat ad fontem euomit venenum: imitare ergo huius serpentis astutiam, & omne venenum amarissimum proijce ab anima tua. Remitte conseruo tuo centum denarios; vt tibi dimittatur debitum decem millium talentorum: & qualem cupis erga te esse Dominum, talis esto ipse erga conseruum tuum. Quodcumque opus inchoaueris, primò inuoca Dominum; & ne desinas gratias agere cum perfeceris illud.

Luc. 18.

Mat. 18.

Cap. XII. *De Vigiliis.*

QVære Dominum & inuenies eum, nec dimittas cùm teneueris; vt copuletur mens tua in amorem eius. Hoc stude in vita tua, vt orationem puram offeras Deo. Cogitationes non conturbent cor tuum, nec in diuersis locis vel rebus rapiatur mens tua. Memento enim te, fili, sub Domini conspectibus stare; qui occulta cordis prospicit, & abdita mentium nouit. Vigilanter ergo adhiste in conspectu Domini in tempore orationis vel psalmorum. Non te opprimat somnus animæ, & ne dissonans fit sensus & lingua; sed consonantia sint, & vtrorumque proferant verba. Sicut impossibile est seruire duobus dominis, ita nec duplex oratio poterit ascendere ad Dominum. Ne tibi vllum tempus, fili, otiosum vel vacuum transeat: tam in diebus quam in noctibus vigilare te conuenit, vt imminentem tentationem facilius effugere possis. Si enim cogitationes sordidæ conturbauerint cor tuum, & si te coarctauerint quod est illicitum perpetrare; per orationes ac vigilias depellantur ab anima tua. Oratio munimentorum grande est animæ. Per orationes purissimas omnia nobis quæ sunt vtilia tribuuntur à Domino; & cuncta quæ noxia sunt, procul dubio effugantur. In tempore psalmodiæ sapienter psalle, fili, & spirituales cantus vigilanter tene coram Domino; vt nil autem psalmorum facilius possis aduertere. Omnis namque duritia cordis eorum dulcedine mollietur: tunc dulces habebis fauces; gaudensque cantabis: *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua Domine, super mel & fauum ori meo!* Sed non poteris sentire hanc dulcedinem, nisi cum summa vigilantia ac sapientia cantaueris. Fauces enim, inquit,

Psal. 118.

Digitized by Google

escam gustabunt; sensus autem verba discernit. Sicut enim ex carnalibus escis alitur caro; ita & diuinis eloquiis interior homo pascitur ac nutritur. Sed in his omnibus vigiliis sanctis indiges, fili. Hæ sunt namque vigiliæ inutiles, per quas læditur & deperit anima, cùm vigilauerit quis circa cogitationes turpissimas, vel ad gerendum contrarium aliquid, vel ad perpetrandum facinus. Sed tu talibus insiste vigiliis, vt possis effici sanctus. In omnibus actibus & moribus tuis conuenit te vigilare, ne quando oppressus somno placere hominibus gestias. Praterquàm Domino soli ne studeas placere alteri. In omne opus quod cogitas facere cogita Dominum primùm; & si secundum Dominum est quod cogitas diligenter examina: & si est rectum coram Deo, perfice illud: si verò aduersum fuerit repertum, amputa illud ab anima tua. Quotidie actus tuos discute curiosius; & si te peccatis obnoxium senseris, ad pœnitentiam citò confuge. Nolo vt protrahas peccatum tuum de die in diem: sed si quid cogitaueris malè, in Deo pœnitentiam age, & velociter de corde tuo seca illud. Ne velis dicere: Non est grande hoc facinus quod cogitaui tantummodo: quia in conspectu Domini manifesta & aperta sunt omnia. Ne vt spinas ac tribulos in te crescere sinas cogitationes malas, neque tamquam minima negligas ea: *qui enim spernit minima paulatim defluet.* Noli spernere morsum serpentis; ne venenum eius conspergatur in cor tuum. Abscinde virgulta spinarum de agro cordis tui, ne defigant in te altas radices. Scito quòd cor tuum ager est Domini, excole eum cælestibus disciplinis, & non sinas in agro Domini zizania seminari. Si igitur taliter vigilaueris, facilè poteris ascendere ad perfectionem.

Cap. XIII. *De ieiunio.*

AD vigilandum autem multùm ieiunium proderit. Sicut enim miles plurimo onere prægrauatus præpeditur; ita Monachus ad vigilias cum escarum largitate torpescit. Non enim possumus vigilare cùm fuerit dapibus venter noster onustus; sed oppressi somno vigiliarum fructus amittimus, & maximum detrimentum animæ nostræ acquirimus. Vigiliis ergo copula ieiunium; vt cunctis animæ virtutibus florere possis, & caro tua subiecta sit animæ tuæ, & ancilla tua famuletur dominæ suæ. Ne præbeas vires corpori tuo; ne bellum aduersus spiritum exerceat; sed semper subiecta sit caro spiritui, & obtemperet iussis spiritus. Noli incrassare ancillam, ne contemptui habeat dominam suam, sed vt in omnibus eius obsequiis mancipetur. Sicut enim equis sunt frena imposita; ita ieiuniorum frena imponamus corpori nostro. Nam quemadmodum auriga, si equorum frena laxauerit rapidissimo cursu cum eo in præcipitia deferuntur; ita & anima, si corpori suo non imposuerit frenum, vterque ad inferni præcipitia deuoluitur. Esto peritissimus auriga corpori tuo; vt per tramitem rectum possis pergere. Escæ enim plurimæ non solùm animam, sed & corpus nostrum plurimùm lædunt. Sæpè enim per ciborum auiditatem stomachi frangitur vires; nec non abundantiam sanguinis & cholerarum ægritudines plurimas per escarum largitatem perpetimur. Sicut enim ista sunt animæ

Digitized by Google

& corpori contraria, ita in medelæ sunt vtriusque temperata remissa. Quantum vero possumus mundi delicias & ciborum opulentiam fugiamus; ne quando cruciati in flamma guttam aquæ quæramus, nec refrigerium consequamur.

Cap. XIV. *De crapula fugienda.*

FVgiamus ebrietatem; ne in retia luxuriæ incurramus. Vinum enim nobis Dominus ad lætitiam cordis, non ad ebrietatem creauit; non quantum gula exigit, sed quantum naturæ imbecillitas postulat. Et Apo-
1. Tim. 5. stolus Timotheo modico præcipit vti vino; & hoc propter dolorem stomachi, & propter eius frequentissimas infirmitates. Ne igitur nos quod ad medelam corporis nostri tributum est, ad perniciem deputemus. Plurimi namque maximam per vinum debilitatem contraxerunt, nec potuerunt consequi pristinam firmitatem, qui primùm gulæ non temperauerunt ardorem. Plerique per vinum homicidium perpetrauerunt; nec ipsam mortem recusauerunt. Alij per vinum à dæmonibus capti sunt: nec est aliud ebrietas, quàm manifestissimus dæmon. Ebriosus putat se boni aliquid agere cum per præcipitia deuolutus fuerit. Per vinolentiam armatur os ad maledicta & conuitia proximorum, & immutatur mens, & lingua balbutit. Quæso quid minus habetur quam dæmonium ebrietas? Huiusmodi enim vir cum se putat bibere, bibitur. Sicut enim piscis, cum auidis faucibus properat vt glutiat escam, & repente hamum inter fauces repetit hostem: vel sicut aues cum per escam capiuntur in retibus; ita ebriosus intra se vinum suscipit inimicum, quod intra eum morans impellit ad omne opus fœdissimum; & homo rationabilis vt irrationabile animal capitur. Tu autem in omnibus exhibe te sobrium, vt te sobrietas in omnibus castum exhibeat.

Cap. XV. *De vitanda superbia.*

SEd caueto hoc, fili, ne per ciborum abstinentiam mergaris in superbiam, & ne infleris aduersus eos, qui ieiunij tui mensuram non valent obtinere: ne quando videaris escis carnalibus abstinere, & vitiis pectus tuum replere. Grandis namque est confusio animæ, quæ cum sibi subiecerit carnem, ipsa sit subiecta vitiis. Quid prodest ventrem ab escis resecare, & animam passionibus obruere? vel carnis amorem vincere, & in corde liuoris stimulos machinari? Verus enim continens tam à corporis quam animæ se passionibus abstinet; quia in vtriusque substantiis homo constare videtur. Nulla est enim perfectio in vna parte esse sublimem, in alia esse prostratum; in vna parte fulgere, & in alia vitiorum caligine occupari. Qui enim castus cupit esse corpore, castus debet perseuerare & spiritu: quia nihil proderit castum esse corpore, & mente corruptum. Ciuitas si fuerit in vna parte munita, ex alia verò destructa, aditum ad se hosti præbebit. Et nauis si fuerit forti compage solidata, & vnam in se habuerit tabulam perforatam, repleta aquarum fluctibus mergetur in profundum. Verus enim continens, cuncta quæ vana sunt spernit, nec vllam gloriam sectatur humanam; furorem iracundiæ reprimit,

execrationem despicit, potius sustinet detrimentum, quàm dissoluat vinculum caritatis; non detrahit citò proximo, nec libenter audit detrahentem; cupit semper declinare à vitiis, & ad virtutes animæ semetipsum instigat.

Cap. XVI. *De lingua compescenda.*

TAlem te exhibe, fili, cùm volueris exercere ieiunium, & cùm te abstinueris, abstine & linguam tuam ab illicitis verbis. Omnem blasphemiam longè fac à te, nec superflui sermones procedant de ore tuo: quia & pro otiosis verbis in die iudicij sedditurí sumus Deo rationem. Nec ad maledicendum quempiam assuescas linguam tuam, quæ ad benedicendum & ad laudandum Dominum creata est. De quibus ignoras rebus in conuentu noli proferre sermonem; sed opportuna verba procedant à te cum opportunum tempus inueneris; vt te audientibus cunctis gratiam præbeant. Ab omni vaniloquio tempera linguam tuam; ne quando qui audiunt horrescentes obturent aures suas, & sit tibi confusio coram omnibus. De quibus molestiam non pateris, noli contendere facsiter, nec insuescas consuetudini pessimæ: quia mos qui longo vsu fuerit confirmatus non parno labore vitatur.

Cap. XVII. De *vano gaudio fugiendo.*

NOli dissolutis labiis, risum proferre; amentia namque est cum strepitu ridere; sed subridendo tantummodo mentis lætitiam indica. Nec in modum paruuli iocari velis assiduè: quia non conuenit ei qui ad perfectionem nititur, iocari vt paruulus. Esto in malitia paruulus, & vir perfectus in sensu. In quibusdam te exhibe senem, & in quibusdam te exhibe paruulum. Paruuli namque est ludere; perfecti verò viri lugere; sed præsens luctus lætitiam generat sempiternam; iocus autem remissiorem efficit animam, & negligentem erga Dei præcepta, nec delicta sua potest ad memoriam reuocare; sed obliuiscens ea non se instigat ad pœnitentiam, & ita paulatim ab omnibus bonis priuabitur. Nullum enim habebit accessum cordis compunctio, vbi fuerit immoderatus risus ac iocus. Vbi verò fuerint lacrimæ, ibi spiritalis ignis accenditur, qui secreta mentis illuminat, & vitia cuncta exurit. Tunc auiditate cælesti anima flagrans, Christi amori copulatur: & in terris degens de cælestibus & supernis iugiter meditatur, calcat sæculi voluptates, & ad præmia se futura extendit, nec vlla sæculari cura ab amore eam segregat Christi; sed vt figura quædam inter homines versari videtur, & tota eius conuersatio de cælestibus intelligitur. Mors illi præsens tamquam vita ipsa est dulcis: cupit dissolui, & esse cum Christo, quem in carne viuens intra suum portauerat templum. Vide ergo quantum lucrum adferant fletus & lacrimæ, & quantam perniciem præbeat risus ac iocus. Qui enim ridere hic delectatur, post modùm flebit amarè: qui autem hic lugere voluerit, gaudebit in posterum. Nam & Saluator noster beatos appellat lugentes; & qui nunc lætantur, flere eos dicit in nouissimo. Non te ergo delectet puerilis iocus vel risus, sed lectionum spiritualium cantus. Non te soluant in risum verba inania, sed proferant ex te gaudij risum perfectorum

Philip. 1. 23.

Mat. 5.

virorum virtutes ; vt ad eorum spectaculum vitam tuam morumque compones. Perfectus enim ille dicitur, non qui in ætate, sed qui in sensu perfectus est : non enim tibi obest puerilis ætas : si fueris mente perfectus : nec senilis tibi proderit ætas, si fueris puer sensibus. Nam & Dauid cùm puer esset, & perfectum cor haberet in Domino, in Regem electus est : & Saül cùm senili ætate esset perfectus, quia in se malitiam perfectam habuit, de culmine regali expulsus est. Vetustissimi iam erant Presbyteri qui Susannam violare conati sunt : quos Daniel adhuc paruulus detecto eorum scelere condemnauit : & Dominus noster ingressus Hierosolymam à paruulis collaudatur. Nam & arbor licet sit multorum annorum, si fuerit infructuosa abscinditur: si autem nouella fuerit fertilis, colitur vt magis proferat fructus.

Cap. XVIII. *De malorum contubernio vitando.*

PErfectorum verò virorum consortio fruere, & contubernio abstinentium delectetur anima tua, & à colloquiis eorum ne auertas aurem tuam : verba enim vitæ sunt verba eorum, & incolumitas animæ iis qui ea libenter attendunt. Sicut enim sol oriens effugat caliginem, ita sanctorum doctrina à sensibus tuis expellit tenebras. Talium virorum, quæso, ne deuites consortia ; vt eorum monitionibus mens tua erigatur ad cælum, & fluxam sæculi gloriam pro nihilo possis despicere, & virtutes animæ hauriant sensus tui. Deuita viros, quos erga mandata Dei vides negligentes; qui mortui sunt virtutibus, & videntur viuere passionibus : quia lætantur in propriis voluntatibus, & gaudio carent diuino. Cum huiusmodi vitis nec sit tibi vlla commixtio, nec velis cum eis sermocinari assiduè, nisi poteris solummodo ab erroris itinere reuocare eos : cæterum si non vales, deuita vt publicum hostem : sæpè enim per vnam ouem morbidam grex totus polluitur ; & modica pars fellis magnam dulcedinem in amaritudinem vertit, *& fermentum modicum totam massam corrumpit.* A tali enim fermento Dominus tibi attendere præcipit. Fermentum hoc nequissimorum hominum doctrina intelligitur : nam etsi in habitu quis videatur esse clarus & nobilis, & dulcia verba tibi proferat eleganter ; simulatio cordis eius ex subsequentibus actibus intelligitur : non enim ex verbis, sed ex fructibus homo comprobatur. Denique quam plurimi callidè vitia sua celare festinant, & apud quosdam videntur esse mirabiles ; sed floribus amissis fructus qualis est ostenditur : cùm vero diu intra sinum seruauerunt serpentem, attacti morsu eius intumescunt, & palam fiunt omnibus : quia *nihil occultum est, quod non reuelabitur.*

1. Cor. 5. Matt. 16. 6. Matt. 10.

Cap. XIX. *De irâ cohibenda, & differenda pœnitentia.*

SI quis tibi intulerit mala ; ne velis irasci ei, aut retribuere illi, etiam si possis : sed dole potiùs pro eo, quia Dominus irascetur ei. Qui enim patienter pertulerit mala, in futurum coronabitur : qui verò intulerit mala, in die mala vt reus damnabitur. Ne pro carnalibus damnis frangatur animus tuus ; nec vigorem patientiæ tuæ res emolliant caducæ : sed time potiùs damnum, si à proposito tuo recesseris. Et quando te peccatis obnoxium

sensëris,

ſenſeris, ad pœnitentiam citò conuerti ne confundaris: qui enim hic pœnituerit, in nouiſſimo non pœnitebit: clementer enim Dominus ad pœnitentiam confugientes ſuſcipit. Et ne miſericordia Domini fretus peccatis peccata adijcias; neque velis dicere; donec viget ætas mea, carnis concupiſcentiam exercebo, & poſtremò in ſenectute malorum meorum pœnitentiam geram; pius namque eſt Dominus & multùm miſericors, nec vltra facinorum meorum memorabitur. Noli taliter, fili, cogitare: quia ſumma ſtultitia eſt hæc mente apud Dominum concipere: cùm & impium ſit talem licentiam à Deo expectare quempiam. Noli, inquam, ſic cogitare, cùm neſcias qua die moriturus ſis. Quis enim nouit hominum diem exitus ſui? non enim omnes in ſenectute priuabuntur hac luce; ſed in diuerſis ætatibus in hoc mundo migrabunt; & in quibus actibus vocabitur homo, in iſdem neceſſe eſt reddere rationem. Nemo enim in inferno confitebitur Domino; ſed Pſal. 6.
nec tu cunctéris ad pœnitentiam conuerti.

CAP. XX. *De morte cogitanda.*

SEmper ante oculos verſatur vltimus dies. Cùm enim diluculò ſurrexeris, ad veſperum te ambigas peruenire: & cùm in lectulum ad quieſcendum membra tua poſueris, noli confidere de lucis aduentu; vt facilius te poſſis refrenare ab omnibus vitiis. Semper cor tuum promiſſa cæleſtia meditetur; vt ipſa te ad virtutis viam prouocent. Eſto nunc talis in operibus bonis, qualem te vis futurum poſtmodùm. Omnia terrena quæ poſſides in cæleſtes manſiones transfer; vt cùm illuc fueris profectus, fruaris bonis cæleſtibus. Bonorum operum ſumptus tibi in itinere præpara; vt incunctanter libenterque cùm vocatus fueris, pergas ad Dominum. Tunc cum à carnis vinculo anima tua abſoluta fuerit, mox in occurſum tuum Angelorum chorus occurret: omne ſanctorum agmen in tuis miſcebitur complexibus, & te ad adorandum verum iudicem perducent. Tunc tibi fiet pax per girum & ſumma ſecuritas; nec timebis vltra iacula ignita diaboli. Non tibi terrorem incutiet barbarorum immanitas, nec formidabis hoſtes ferociſſimos, qui cupiunt animas iugulare, non corpora, non ferrum, non ignem, non faciem truculentam tortorum, non famem, non ſitim, nec vllam ægritudinem carnis: nec metues inuidiam hominum; nec inſidias malignorum, nec verba venenata mulierum luparum: nec vltro aduerſabitur caro contra ſpiritum tuum: non timebis periculum maris, nec vllos caſus aduerſos: ſed hæc omnia ſedabuntur. Cum anima tua abiecerit ſarcinam carnis, tunc Spiritus ſanctus tribuet tibi in cæleſtibus manſionem, cui paulò ante intra corporis tui hoſpitium feceras manſionem; & lætus gaudenſque expectabis diem iudicij futuri, in quo ſingulorum animæ recipient merita pro ſuis operibus. Sed fruſtra tunc peccatores & impij pœnitebunt, fornicatores & adulteri vlulabunt, nec vllam requiem poterunt inuenire. Rapaces & auari flebunt amariter, nec malorum ſuorum veniam conſequentur. In luctu maximo detinebuntur omnes qui carnis ſuæ voluntates ſecuti ſunt. In mœrore & fletu maximo in ſempiternum erunt qui vitiis & paſſionibus ſeruierunt. Et cum hi omnes pro ſuis criminibus gehennæ ignibus mancipentur; in-

1. Cor. 2. 9. stis sempiterna præmia tribuentur à Domino: *Quæ oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus diligentibus se.*

EVAGRII MONACHI SENTENTIÆ

AD EOS QVI IN COENOBIIS & Xenodochiis habitant fratres.

HEREDES Dei audite sermones Dei, coheredes autem Christi percipite eloquia Christi, vt detis ea cordibus filiorum vestrorum; verba autem sapientum doceatis eos. Pater bonus erudit filios suos: pater autem nequam disperdet eos. Fides initium caritatis: finis autem dilectionis scientia Dei. Timor Domini custodiet animam: continentia autem bona confortat illam. Sufferentia viri generat spem; spes autem bona glorificabit eum. Qui seruituti subijcit carnes suas impassibilis erit: qui autem nutrit eas, dolebit super illas. Spiritus fornicationis in corporibus intemperantium: spiritus autem pudicitiæ in animis abstinentium: Secessio cum caritate purificat cor: separatio autem cum odio conturbat illud. Melior milliesimus in caritate, quàm solus cum odio in abditis & speluncis. Qui alligat memoriam malitiæ in animam suam, similis est ei, qui abscondit ignem in paleis. Ne dederis escas multas corpori tuo, & non videbis in somnis phantasias malas: sicut enim extinguit flammam aqua; sic phantasmata turpia extinguit esuries. Vir iracundus terrebitur; mansuetus autem intrepidus erit. Ventus validus fugat nubes: memoria autem malitiæ sensum à scientia. Qui orat pro inimicis, hic immemor est malitiæ: qui autem parcit linguæ, non contristabit proximum suum. Si exacerbauerit te frater tuus, induc eum in domum tuam, & ad ipsum ne pigeat te introire; sed manduca cum eo panem tuum: hoc enim faciens, eripies animam tuam, & non erit tibi offendiculum in tempore orationis. Sicut caritas gaudet paupertate, sic odium delectatur diuitiis. Non potiantur diues scientia, & camelus non introibit in foramen acus: sed nihil horum impossibile est apud Dominum. Qui diligit pecuniam, non videbit scientiam; & qui congregat illam, contenebrabitur. In tabernaculis humilium conuersabitur Dominus: in domibus autem superborum multi-

Digitized by Google

plicabitur maledictum. Inhonorat Deum qui transgreditur legem eius: qui autem custodit eam, glorificat factorem suum. Si æmularis Christum, beatus efficieris: morte autem eius morietur anima tua, & non contrahes à carne tua malitiam: sed erit processus tuus sicut ortus stellæ; & resurrectio tua, tamquam sol fulgebit. Væ iniquo in die mortis, & iniustus peribit in tempore malo. Quemadmodum enim euolauit coruus è nido suo, sic immunda anima è corpore suo. Animas iustorum deducent Angeli: animas autem malorum suscipient dæmones. Quocumque ingressa fuerit malitia, ibi & ignorantia: corda autem iustorum implebuntur scientia. Immisericors Monachus, inops erit: enutriens autem pauperes hereditabit thesauros. Melior est paupertas cum scientia, quam diuitiæ cum ignorantia. Ornamentum capitis corona; ornamentum autem cordis scientia dei. Possidè scientiam, & non argentum; & sapientiam super diuitias multas. Iusti hereditabunt Dominum: sancti autem nutrientur ab eo. Qui miseretur pauperibus, exterminat iram: & qui nutrit eos, implebitur bonis. In corde mansueto requiescit sapientia: sedes autem impassibilitatis anima bene operans. Fabricatores malorum percipient mercedem malam: fabricatoribus autem bonorum dabitur merces bona. Qui ponit laqueum comprehenditur in eo: & qui occultat illum, disperiet ab eo. Melior est sæcularis mansuetus, quàm Monachus furiosus & iracundus. Scientiam disperdit iracundia; longanimis autem congregat eam. Sicut ventus auster vehemens est in pelagus, sic furor in corde viri. Qui orat frequenter effugiet tentationes: negligentis autem cor conturbabunt cogitationes. Non te delectet vinum & te non illiciat caro. Ne enutrias carnes corporis tui, & cogitationes turpes deficient à te. Ne dicas: hodie festus dies, & bibamus vinum, & cras tino Pentecoste, & manducabo carnem: eo quod non est festiuitas apud Monachos in terra ad replendum ventrem suum. Pascha Christi transitus à malitia est: Pentecoste autem eius, resurrectio animæ. Pentecoste Domini, suscitatio caritatis: qui autem odit fratrem suum, cadit in ruina magna. Festiuitas Dei obliuio malorum: retinentem autem malitiam apprehendit luctus. Festiuitas Dei scientia vera: qui autem intendit falsæ scientiæ, morietur turpiter. Melius est ieiunium cum munda corde, quàm epulatio in immunditia animæ. Qui disperdit cogitationes malas de corde suo, similis est ei qui allidit paruulos ad petram. Monachus somniculosus incidit in mala: qui autem vigilat, sicut passer volabit. Ne dederis te in vigiliis narrationibus superuacuis, & non abijcias sermones spiritales: quoniam Dominus inspicit cor tuum, & non te statuit innocentem ab omni malo. Somnus multus incrassat cor: vigiliæ autem bonæ acuunt mentem. Somnus multus superducit tentationes; qui autem vigilat effugit eas. Sicut ignis liquefacit ceram, sic vigiliæ bonæ cogitationes malas. Melior est vir dormiens, quàm Monachus vigilans in sermonibus vanis. Somnium Angelorum lætificat cor; somnium autem dæmonum conturbat illud. Pœnitentia & humilitas exexerunt animam: eleemosyna autem & mansuetudo confirmauerunt eam. Memento semper pa-

Digitized by Google

tris tui, nec obliuiſcaris iudicium æternum, & non erit delictum in anima tua. Si ſpiritus accidiæ aſcenderit ſuper te, ne relinquas domum tuam, & non declines in tempore triſtitiæ: ſicut enim quis confricat argentum, ſic ſplendidum fiet cor tuum, ſi perſeueraueris. Spiritus tædij abigit lacrimas: ſpiritus autem triſtitiæ contribulat orationem. Cupiens diuitias ſollicitus eris multùm, & amplectens illas lugebis amariſſimè. Non remoretur ſcorpius in ſinu tuo; ſic nec cogitatio mala in corde tuo. Occidere genimina ſerpentum ne parcas, & non parturies cogitationes eorum. Sicut enim aurum & argentum probat ignis, ſic cor Monachi tentatio. Aufer à te ſuperbiam, & vanam gloriam, & iactantiam longè facito à te. Qui enim expetita priuatur gloria contriſtabitur: qui verò adeptus eſt, fiet ſuperbus. Ne dederis ſuperbiam cordi tuo, & ne dixeris in conſpectu Domini, potens ſum; vt non Dominus derelinquat animam tuam, & maligni dæmones humilient illam. Tunc enim de aëre conturbabunt te inimici, noctes autem terribiles ſuſcipient te. Conuerſationem Monachi cuſtodit ſcientia: qui autem ab ea diſcedit, incidit in latrones. De petra ſpiritali manat fluuius; anima autem bene agens bibit ex eo. Vas electionis anima munda: immunda autem replebitur amaritudine. Abſque lacte non enutrietur infans: & ſine impaſſibilitate non exaltabitur cor. Caritatem antecedit impaſſibilitas: ſcientiam autem præcedit dilectio. Scientiæ adijcietur ſapientia: impaſſibilitatem verò generat prudentia. Timor Domini generat ſapientiam: fides autem Chriſti donat timorem Dei. Sagitta candens incendit animam; vir autem operator boni extinguit eam. Clamorem & blaſphemiam auerſatur ſcientia: ſermones autem doloſos fugit ſapientia. Suaue eſt mel, & dulcis fauus: ſcientia autem Dei dulcior ambobus. Audi Monache ſermones patris tui, & ne irritas facias eruditiones eius. Cum miſerit te obaudi ei, & quantum ad mentem comitere cum eo: hoc enim modo effugies cogitationes malas, & maligni dæmones non præualebunt aduerſum te. Si crediderit tibi pecuniam non diſpergas illam: & ſi ſuperoperatus fueris, non detineas apud te. Malus diſpenſator contribulabit animas fratrum; & memor malitiæ non miſerebitur eorum. Qui diſperdit ſubſtantiam Monaſterij, fraudat Deum: & qui negligit eam, non erit impunitus. Iniquus diſpenſator, diſtribuit malè, iuſtus autem vt dignum eſt diſpenſabit. Qui malè loquitur de fratre ſuo exterminabitur: negligens autem egentem non videbit lumen. Melior eſt ſæcularis in infirmitate ſeruiens fratri, quam Anachoretes qui non miſeretur proximo ſuo. Inſipiens Monachus negligit inſtrumenta artis ſuæ; ſapiens autem curam habebit illorum. Ne dixeris, hodie maneo, & cras exibo: quia non in ſapientia cogitaſti de hoc ipſo. Circuitor Monachus meditabitur ſermones falſos; propriũm autem ludificabitur patrem. Qui exornat veſtimenta ſua, & implet ventrem ſuum, hic paſcit cogitationes turpes, & cum ſanctis concilium non habebit. Si introieueris in vicum, non proximaueris mulieribus; & non moratus fueris ſermocinari cum eis, quemadmodum enim ſi quis glutiat hamum, ſic abſtrahetur anima tua. Lon-

Digitized by Google

ganimis Monachus impassibilitate gaudebit: qui autem exacerbat fratres suos, odibilis erit. Mansuetum Monachum diligit Dominus; turbulentum autem repellit à se. Piger Monachus murmurabit: & somniculosus dolorem capitis fingit. Si contristatus fuerit frater tuus, consolare illum; & si dolet, condole illi: hoc enim faciens lætificabis cor eius, & thesaurum magnum tibi cumulabis in cælis. Monachus, qui dissimulat custodire sermones patris, maledicet canis patris sui, & derogabit vitæ filiorum eius: Dominus autem annullabit eum. Qui occasionem quærit, separabit se à fratribus; patrem autem suum incusabit. Ne dederis auditum tuum sermonibus qui sunt contra patrem tuum, & non suscites animam inhonorantis illum; vt non Dominus irascatur in operibus tuis, & deleat nomen tuum de libro viuorum. Qui odebit patri Monasterij, diligit semetipsum: qui autem contradicit ei, incidet in mala. Beatus Monachus, qui custodit præcepta Domini: & sanctus, qui seruat sermones patrum suorum. Piger Monachus multa detrimenta patietur: si autem perstiterit in audacia, & habitum suum adijciet perdere. Qui custodit linguam suam dirigit vias suas: & qui seruat cor suum implebitur scientia. Monachus bilinguis turbat fratres; fidelis autem agit quietè. Qui confidit in sua continentia, hic cadet: qui autem humiliat se ipsum, exaltabitur. Ne dederis te saturitati ventris, & non implearis somno nocturno: sed enim modo efficieris mundus, & spiritus Domini superueniet in te. Psallentis viri conquiescet indignatio: & qui longanimis est, interritus erit. Ex mansuetudine generatur scientia; ex ferocia autem insciti a. Sicut aqua dat incrementum plantationi, sic humiliatio iracundiæ exaltat cor. Qui inuestigat conuiuia, extinguetur lumen eius; anima autem eius videbit tenebras. Pondera in statera panem tuum, & bibe ad mensuram aquam tuam; & spiritus fornicationis fugiet abs te. Da senibus vinum, & ægrotantibus offer escas: eò quòd contriuerunt carnes inuentutis suæ. Non supplantes fratrem tuum, & in ruina eius ne congratuleris: Dominus enim cognoscit cor tuum, & tradet te in die mortis. Monachus prudens impassibilis erit: imprudens autem exhauriet mala. Oculum nequam excæcabit Dominus; simplicem autem eripiet à tenebris. Sicut lucifer in cælo, & sicut palma in paradiso; sic in anima mansueta sensus purus. Vir sapiens scrutabitur sermones Dei, insipiens autem irridebit eos. Qui odit scientiam Dei, & reijcit considerationem, similis est ei, qui lancea pungit cor suum. Melior est scientia Trinitatis super scientiam incorporalium, & consideratio eius super rationes omnium sæculorum. Cani senum mansuetudo; vita autem illorum scientia vera. Iuuenis mansuetus multa suffert: pusillanimem autem senem quis sustinebit? Vidi iracundum senem elatum vltra tempus suum: spem tamē non habuit iunior, quam ille. Qui scandalizat sæculares non erit impunitus: & qui exacerbat eos, inhonorabit nomen suum. Conturbantem Ecclesiam Domini exterminabit ignis: resistentem autem sacerdoti deglutiet terra. Qui amat pacem, manducabit fauum eius: & qui colligit eam, implebitur melle. Honora Dominum, & cognosces

Digitized by Google

incorporalia; & ſerui illi, & oſtendet tibi rationes ſæculorum. Citra ſcientiam non exaltabitur cor, & arbor non florebit ſine humore. Carnes Chriſti actuum virtutes: qui autem manducat eas, efficitur impaſſibilis. Sanguis Chriſti conſideratio factorum, & qui bibit illum, illuminabitur ab eo. Pectus Domini ſcientia Dei: qui autem recubuerit ſuper illud, prædicator erit diuinorum. Plenus ſcientia, & actor bonorum obuiauerunt ſibi: medius autem inter vtrumque ſtetit Dominus. Qui acquiſiuit dilectionem, acquiſiuit theſaurum; accepit autem à Domino gratiam magnam. Conſilia dæmonum cognoſcit ſapientia: aſtutiam autem illorum inueſtigauit prudentia. Non ſpernas decreta ſancta, quæ poſuerunt patres tui: fidem autem baptiſmi tui non derelinquas, & non repellas ſignaculum ſpiritale: vt adſit Dominus animæ tuæ, & protegat te in die malo. Sermones hæreticorum nuntij mortis: qui autem ſuſcipit illos, perdet animam ſuam. Nunc ergo, fili, audi me, & non accedas ad oſtia virorum iniquorum, neque ambules ſuper laqueos eorum, vt non capiaris. Separa animam tuam à ſcientia falſa: etenim ego ſæpè locutus ſum ad eos; tenebroſos autem ſermones eorum inueſtigaui, & venenum aſpidum inueni in eis. Non eſt prudentia, & non eſt ſapientia in viis eorum. Omnes qui ſuſcipiunt eos peribunt, & qui diligunt eos implebuntur malis. Vidi ego patres dogmatum illorum, & in deſertis commiſi cum illis. Inimici enim Domini obuiauerunt mihi, & dæmones in verbis concertauerunt aduerſum me, & non vidi lumen verum in ſermonibus eorum. Vir mendax excidet à Deo: ſeducens autem proximum, incidet in mala. Melior eſt paradiſus Dei ſuper hortum oluſculorum, & fluuius Domini ſuper fluuium magnum contenebrantem terram. Fidelior aqua cæleſtis, ſuper aquam Ægyptiorum ſapientium, haurientium de terra. Sicut enim qui rotas aſcendunt, deorſum deſcendunt; ſic qui exaltant verba ſua humiliantur. Sapientia Domini exaltat cor; intellectus autem eius purificat illud. Rationes prouidentiæ obſcuræ; & vix intelligibiles conſiderationes iudicij; vir autem bene agens cognoſcit eas. Qui purificat ſe, conſpiciet naturas intelligibiles: rationes autem incorporalium cognoſcet Monachus mitis. Qui creaturam dicit Trinitatem, blaſphemat Deum: & qui ſpernit Chriſtum eius, non cognoſcit eum. Conſiderationes creaturarum dilatant cor; verba autem prudentiæ & iudicij exaltant illud. Scientia incorporalium eleuat ſenſum, & ſanctæ Trinitati applicabit eum. Mementote eius, qui dedit vobis in Domino prouerbia luculenta, & non obliuiſcamini animam eius humilem in tempore orationis.

Digitized by Google

EIVSDEM EVAGRII MONACHI SENTENTIÆ AD VIRGINES.

DILIGE Dominum & amabit te; & ſerui illi & illuminabit cor tuum. Honora matrem tuam ſicut matrem Chriſti; & ne exaſperes canitiem eius quæ peperit te. Dilige ſorores tuas ſicut filias matris tuæ; & non derelinquas viam pacis. Exoriens ſol videat codicem in manibus tuis; & poſt ſecundam horam opus tuum. Ora ſine intermiſſione; & memento Chriſti qui genuit te. Conuentus virorum deuita; vt non fiat idolum in anima tua, & erit tibi offendiculum in tempore orationis. Chriſtum habes dilectum: proijce abs te viros omnes, & non viues exprobabilem vitam. Animoſitatem & iram longè facito à te; & memoria malitiæ non demoretur apud te. Ne dicas hodie comedo, & craſtino non comedam: quoniam non in ſapientia facis hoc. Erit enim noxa corpori tuo, & dolor ſtomacho tuo. Edere carnem non bonum, & bibere vinum non optimum: offerre autem oportet te iſta infirmantibus. Virgo turbulenta non ſaluabitur; & quæ in delitiis agit, non videbit ſponſum ſuum. Ne dicas, contriſtauit me famula, retribuam ei; propterea quod non eſt ſeruitus in filiabus Dei. Non des auditum tuum verbis vanis, & narrationes vetularum fuge circumeuntium. Ferias ebrioſarum ne videas, & in nuptias alieni non abieris: immunda enim apud Dominum omnis virgo faciens hæc. Aperi os tuum verbo Dei; & cohibe à multiloquio linguam tuam. Coram Deo humilia te ipſam; & exaltabit te dextera eius. Ne auertaris à paupere in tempore tribulationis; & non deficiet oleum lampadæ tuæ. Omnia fac propter Dominum; & noli quærere ab hominibus gloriam: quoniam gloria hominis ſicut flos fœni; gloria autem Domini manet in æternum. Virginem manſuetam diligit Dominus; virgo autem iracunda odibilis eſt. Obaudiens virgo miſericordiam ſubſequetur: contradicens autem, valdè inſipiens. Murmuroſam virginem diſperdit Dominus; gratam autem liberat à morte. Turpis riſus, & exprobrabilis impudicitia: omnis autem inſipiens talibus implicabitur. Quæ exornat veſtes ſuas etiam pudicitia excidet. Non commoreris ſæcularibus, vt non auertant tuum cor, & irrita faciant conſilia iuſta. Lacrimis in nocte roga Dominum, & nemo ſentiat orantem te, & inuenies gratiam. Concupiſcentia deambulationum, & deſiderium alienarum domuum auertit ſtatum animæ, & corrumpit promptam voluntatem eius. Fidelis virgo non formidabit; quæ autem infidelis eſt, fugiet etiam vmbram ſuam. Inuidia conſumit animam, & liuor deuorat eam. Quæ contemnit ſororem infirmam, & à Chriſto longè erit. Ne dicas meum hoc, & tuum illud: in Chriſto

Digitized by Google

enim Iesu omnia communia. Non inquiras vitam alterius, & ruinæ sororis tuæ non congaudeas. Subministra autem indigentibus virginibus; & in nobilitate tua ne extollaris. Non proferas verbum de ore tuo in Ecclesia Domini; & ne extollas oculos tuos: etenim Dominus cognoscit tuum cor, & omnes cogitationes tuas inspicit. Omnem malam concupiscentiam repelle à te; & non contristabunt te inimici tui. Psalle de corde tuo, & non moueas tantum linguam tuam. Fatua virgo diliget argentum; prudens autem apponet & panem suum. Sicut impetus ignis difficile compescitur; sic anima virginis vulnerata vix sanabilis. Ne dederis animam tuam cogitationibus malis, vt non polluant tuum cor, & mundam orationem longè faciant à te. Grauis tristitia, & intolerabilis acedia; lacrimæ ad Dominum validiores vtrorumque. Fames & sitis marcescere facit concupiscentias malas: vigilia autem bona purificat sensum. Iram & animositatem auertit dilectio; memoriam autem malitiæ confundunt munera. Qui detrahit sorori suæ occultè, deforis stabit à thalamo sponsi, & clamabit ad ianuas eius, & non erit qui exaudiat eam. Virginis immisericordis extinguetur lampada, & non videbit aduenientem sponsum suum. Vitrum cadens à saxo comminuetur; & virgo adiuncta viro non erit innocens. Melior mulier mansueta virgine animosa & iracunda. Quæ attrahit in risu sermones viri, similis est circummittenti laqueum collo suo. Sicut margarita in fundibulo aureo; sic virginitas cooperata reuerentia. Cantica dæmonum & tibiæ resoluunt animam, & disperdunt fortitudinem eius, quam custodire omnia, vt non exprobrabilis fias. Non delecteris in risu, & virginitatis non læteris: quoniam Dominus derelinquet eas. Non exprobrabilem tuam edentem, & in abstinentia tua non exalteris: non [illegible] cogitauit Dominus, aut quis stabit in conspectu eius. Quæ inficetatis liuentibus oculis suis, & tabescentibus carnibus suis, non lætabitur super impassibilitate animæ. Grauis abstinentia, & vix dirigibilis castitas: sed nihil dulcius cælesti sponso. Animæ virginum illuminabuntur: animæ autem immundarum videbunt tenebras. Vidi viros corrumpentes virgines in doctrinis suis, & vanam facientem virginitatem earum. Tu autem audi, filia, doctrinas Ecclesiæ Dei, & nemo alienus persuadeat tibi. Deus fundauit cælum & terram, & prouidit omnibus, & lætatur in eis; & non est Angelus non capax malitiæ, & non est dæmon natura malus: vtrumque enim liberi arbitrij fecit Deus. Sicut homo ex corpore corruptibili & anima subsistit rationabili; sic enim & Dominus noster natus est sine peccato, manducans manducauit, & crucifixus, crucifixus est: non erat visio ficta in oculis hominum. Erit mortuorum resurrectio, & mundus transibit iste: & nos spiritalia accipiemus corpora. Iusti hereditabunt lumen; impij autem inhabitabunt tenebras. Virginis oculi Deum videbunt: aures autem virginis audient verba eius. Virginis os osculabitur sponsum suum: odoratus autem virginum in odore vnguentorum eius curret. Manus virginis palpabunt Dominum; & castitas carnis acceptabilis illi erit. Virginis anima coronabitur, & cum sponso suo viuet semper. Vestimentum spiritale dabitur

habitur ei, & cum Angelis in cælis feriabitur. Inextinguibilem accendit lampadem, & oleum non deficiet in vasis eius. Accipiet diuitias æternas, & hæreditabit Regnum Dei. Mei sermones, filia, dicti sunt ad te; verba autem hæc seruet cor tuum. Memento Christi custodientis te; nec obliuiscaris adorandam & vnius substantiæ Trinitatem.

Explicit.

FAVSTI ABBATIS LIRINENSIS SERMONES AD MONACHOS.

SERMO PRIMVS.

AD hunc locum, carissimi, non ad quietem, non ad securitatem, sed ad pugnam, & ad certamen conuenimus. Ad agonem huc processimus: ad exercenda cum vitiis bella conscendimus. Vitia enim nostra hostes nostri sunt, de quibus scriptura pronunciat dicens: *Cauе ne vnquam habeas cum eis fœdus.* Necessaria nobis est, fratres, peruigil cura, indefessa custodia: quia conflictus iste sine fine, hostis iste sine pace est. Hoste isto vinci potes, recipi in amicitiam non potes. Et ideo prælium istud, quod suscepimus, satis durum, satisque periculosum est; quia intra hominem geritur, & nisi cum ipso homine non finitur. Ideo ergo nos ad tranquilla hæc secreta & spiritalia castra contulimus; vt quotidie contra passiones nostras infatigabili congressione certemus; vt quotidie senioribus nostris quasi famulas voluntates nostras subijciamus; vt cordis nequitias circumcidamus; vt linguæ gladium recondamus; vt non solum inuicem non inferamus iniurias, sed nec ab aliis sentiamus illatas. Peculiariter enim ista ad professionem nostram pertinent, nihil in hac vita consolationis requirere, nihil honoris; præsentium rerum solatia refugere; ad promissa æternæ remunerationis præmia animum præparare; subiectione & abiectione gaudere, & paupertatem studio quærere, & non solum facultates, sed & ipsas voluntates de cordibus eradicare. Nihil enim proprij habere, res necessitatis exigit: nihil autem concupiscere, res est virtutis. Illud etiam scire debemus, quod qui inter vos vitam habere constituimus; aut cum grandi fructu, aut cum grandi periculo, vel diligentes, vel etiam negligentes sumus; Exod. 23. 32

Digitized by Google

Vndè fœlix est illa anima, quæ diu benè in congregatione versatur: multorum gaudium est, & plurimi ex ea vel ædificantur, vel illuminantur. Bona enim dum multis communicantur, adduntur. Ad quod etiam sa-
Prou. 9.12. pientissimi illius sententia respicit, quæ dicit. *Fili mi, si sapiens fueris, tibimetipsi eris.* Itaque si quis in congregatione positus humilitatem se sequentibus aut patientiam præbuerit, quantum ex se bonum proximis commodat, tantum in se lucra aliorum conuertit. Si verò è contrario per inobedientiam vel superbiam, quæres, quod peius est, facilius inueniri solet, ad mali exemplum, siue iniquitatis alios attraxerit; quantos destruxerit, de tantis periculum damnationis incurrit: quantis detrimentum fuit, de tantis damna contraxit, & peccatum quod semel ab illo recessit, ad eum multipliciter redundabit. Quamobrem sicut ille valdè admirandus atque laudandus est, cuius cursus bonus multorum profectus est: ita ille merito lugendus est, cuius vita multorum ruina est. Ideoque, fratres, quæ ad ædificationem pertinent, ea in medio posiri agere studeamus; ne vita nostra aliorum virtutibus noceat; ne aliorum feruorem tepor noster debilitet; ne aliorum patientiam nostra iracundia violet; ne aliorum humilitatem superbia nostrè deprauet; ne aliorum pulchritudinem fœditas nostra contaminet; ne aliorum ardentes extinguamus lampades, si nostras illuminare non possumus. Et quidem illæ fatuæ virgines quamlibet stultæ essent, non tam alienas extinguere, quam suas illuminare cupiebant: & ideo adiuuari istarum, si deest ignis fidei, si flamma feruoris, si oleum caritatis, si lumen dilectionis; veniat ad eos, quos magis abundare perspexerit, & gratiam in se à proximis non auferendo, sed imitando transfundat; & bona possessionis alienæ non solum sine damno, sed etiam cum lucro possessoris inuadat. Numquam enim sentit luminis damnum plutinus ignis accensus, nec minuit solis lucem considerantium multitudo; quanti ad eum perspexerint, tantis munera sua commodat; & ipse tamen semper integer perseuerat. Benedicta à Deo illa anima est, cuius humilitas alterius confundit superbiam; cuius patientia proximi extinguit iracundiam; cuius obedientia pigritiam alterius tacitè increpat; cuius feruor inertiam alieni teporis exsuscitat; quæ proximi sui per iram turbatum odium cordis gratia consolationis atque ædificationis illuminat. Melius est huic quam illi qui fratrem paululum ab aliquo contristatum non tantum solatio suo porrecta manu non subleuat; sed & titubantem sicut parietem inclinatum maliloquiorum impulsu adiuuat ad ruinam, & salubriter per disciplinæ rationem correptum per sinistra consilia sic incitat vt allidat, sic armat vt perimat. Certi simus, carissimi, quod nisi caueamus, nisi nostras quotidie resecemus & circumcidamus passiones, deteriores nos multum effici quam fueramus, dum in hoc sæculo viueremus; ita vt fiant extrema nostra peiora prioribus. Et quidem, carissimi, quamdiu quæ ad mundum pertinent, illis actibus & negotiis eramus militantes, in quibus non erubescimus; tunc nobis aduersarius non obstabat, imo etiam consentiebat: quia circa miserabilem ac perditam vitam nostram non inueniebat

Digitized by Google

in quo exerceret inuidiam suam: delectabant illum nostra opera; sufficiebant illi per se nostra crimina & peccata. Quis enim suscipiat bellum contra militem suum? Quis velit impugnare subiectum suum? sed supra omnem infœlicitatem erat vitæ illius, cui nocere dedignabatur, inimicus. At vero nunc postquam voluntatibus illius renunciauimus, vidit cultores suos ad auctoris pristini redijsse famulatum; vidit in nobis quodammodo idola sua in Dei templum mutari. Frendens itaque leo rugiens, omnes nocendi aditus peruigil insidiator explorat. De quo leone Apostolus attestatur: *Vigilate, quia aduersarius vester diabolus vt leo rugiens circuit quærens quem deuoret.* Beati quos hic leo inquirendos iudicat & sequendos; vtique virtutum vestigiis & odore meritorum. Non enim ab illo inquirentur, nisi boni; quia vltro se ingerunt mali: post illos violenter currit. Beati igitur quos hic leo inuidia cogitat quærere, & malitia non permittitur inuenire. Terribiliter quidem sonat in auribus nostris dum audiuimus, *tamquam leo rugiens.* Sed quia dictum est: *Escæ eius electæ sunt:* quod quærit, electionis est; quod rugit desperationis est: sicut in alio loco legimus: *Dentibus suis fremet & tabescet.* Ita hæc loquitur sermo diuinus, vt terrori coniuncta sit consolatio. Cruenti quidem est quod frendet; sed victi quòd tabescit. Et inter hæc quanta sint illa, quæ à Deo præparata sint homini, etiam liuor prodit inimici. Hæc itaque, carissimi, cogitantes, in hoc agone desudantes, glorioſi ac præclari Patris nostri nos & discipulos meminerimus esse & filios. Rapiamus vnusquisque quod possumus de bonis intestati parentis. Hic de hereditate assumat fidei holosericam gestorum varietate pretiosam: hic mansuetudinem ac simplicitatis occupet talentum. Ille decus pectoris benecuolentiæ ac sapientiæ monile sibi vendicet: hic margaritum compunctionis & thesaurum castitatis inuadat. Licet enim ille locupletissimus Dei amicus quicquid habuerit secum tulerit, in nobis tamen si volumus totum reliquit. Ita ergo agamus bona illius sectantes, vt qui in æternam gloriam suscitandus sub fine sæculorum reddetur; nunc Ecclesiæ per rediuiua in filiis merita iam resurgat.

1. Petr. 5.8

1. Pet. 5.8. Habac. 1.16 Psal. 111.10

SERMO SECVNDVS.

INstruit nos atque hortatur sermo diuinus qualiter nos accingere debeamus ad inquirenda promissa sua, & obtinenda illa sua bona, quæ nec visu capi, nec auditu percipi, nec cogitatu comprehendi possunt. *Petite,* inquit, *& dabitur vobis: quærite & inuenietis: pulsate & aperietur vobis:* id est, vt petamus orando, quæramus laborando, pulsemus desiderando, pulsemus proficiendo, pulsemus perseuerando, & in spem cælestium tanto incitemur studio, tanto inardescamus affectu; vt cum præmiorum dignitate desideriorum magnitudo concordet. Non vult enim Deus noster bona sua nimia inueniendi facilitate vilescere. Pretiosa & concupiscibilis merces cupidum amatorem atque auidum negotiatorem requirit.

Matt. 7.7

Digitized by Google

Ergo ille tantorum munerum repromissor non vult in opere suo tepidum, despicit fastidiosum, recusat coactum, & ingratum respuit & indeuotum. Lentum enim & parum gratum quærere gratiam diuini muneris, maxima est iniuria remuneratoris. Ergo totis licet animæ & corporis laboribus desudemus, totis licet obedientiæ viribus exerceamur: nihil tamen condignum quid merito pro cælestibus bonis pensare & offerre valebimus. Non valent vitæ temporalis obsequia æternæ vitæ gaudiis coæquari. Lassescant licet membra vigiliis, pallescant ora ieiuniis: non erunt tamen condignæ passiones ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis. Pulsemus ergo in quantum possumus; quia non possumus in quantum debemus. Futura beatitudo acquiri potest, æstimari non potest, nisi enim cum auiditate, nisi cum bona voluntate & cum lætitia Dei præcepta geramus, Deo nos perire nouerimus. Putamus, carissimi, quod dignè quærat illa anima, & ita pulset vt ei aperiatur, quæ ad leue præceptum senioris respondere præsumit & dicere: numquid ego seruus vester sum? iam feci vicem
1.Cor.10.14 meam, & ille faciat suam? Quomodo hoc dicit, cui præceptum est: *Nolite*
Philp. 2. 4. *quærere quæ vestra sunt.* Et iterum: *Non quæ sua sunt singuli considerantes*, à quo non hoc exigitur vt mercedem suam impleat, sed vt alienas iuuadat, præoccupet, rapiat. Putamus, inquam, quod ita petat vt accipiat, inquirat vt inueniat, ita pulset vt ei aperiatur, qui pro aliqua negligentia correptus, & disciplinæ ordine castigatus, non se ad emendationem, non ad satisfactionem confert, sed magis ad illam proteruiam, vt dicat: defero atque discedo: hoc ego ferre non patiar: ingenuus homo sum. Iam primum qui ante Præpositum & Abbatem ingenuum se esse iactat, puto quod adhuc redemptum esse se neſciat. Qui Christianæ militiæ mancipatus dicere se præsumit ingenuum, penè est vt se neget. Christi sanguine comparatum. Quid hoc est aliud quam sibi ipsi Domino clamare & dicere ausus est: liber ego homo sum; nihil tibi debeo? De talibus dicebat
Rom.6.20 Apostolus: *Cùm enim serui essetis inobedientiæ, liberi fuistis iustitiæ* Non benè ingemuit approbatur, quem misera & infelix vitiorum seruitus deprimit. Clamat autem in contumelia disciplinæ, in peccato animæ suæ: malo discedere quam emendare, quam satisfacere, quam implere quod præcipit Deus. Et quid est hoc aliud tam magna & tam periculosa proteruia, nisi quod Christum à se repellere & ceruicem discutere cupit, & diabolo se mancipare? Isti tales nesciunt quid voluerunt: oblii sunt propter quod in Monasterium venerunt. Isti tales non benè petunt, sed malè vitiis appetuntur. Non fide pulsant; sed infidelitate pulsantur. O infelix! quid prodest si discedis, & Christi iugum à te repellis, qui vndique astrictus es vinculis passionum, quem hinc atque inde circumualant vitia? Quid, inquam, prodest quod discedis, qui quocunque vadis tecum temetipsum portas? Merito discederes, si diabolum fugere posses. Dignè aliquis discederet, si in locum ire posset, vbi illum diabolus non inueniret. Nemo se fallat, fratres, nemo se circumueniat: quia nemo fugit aduersarium de loco ad locum, sed de vitio ad virtutem, de passione ad emendationem.

Digitized by Google

Si eum fugias, sequitur. Emenda te, & fugiet à te, sicut ait Apostolus: *Resistite diabolo, & fugiet à vobis.* Non autem obedire, & velle discedere, hoc est dupliciter facere diaboli voluntatem: hoc est voluntariè sibi etiam in præsenti damnatione mortem inferre peccati. Illis vero qui grauius apud nos deliquunt, nullam tristiorem, nullam acerbiorem possumus inuenire sententiam, quàm vt à corpore congregationis abscissi, sine pace discedant. An non amentiæ genus est, vt hoc quisquis pro remedio expetat, quod etiam à Præposito nisi pro summo crimine non possit inferri? Intelligamus ergo istas indignitates & contradictiones maximè causa superbiæ atque protervitæ inimico cooperante & disponente prouenire. Ille etenim qui non potest aliquem absolutè de loco salutis excutere, immittit primum occasiones & causas, immittit inobedientiæ passionem, quam semper sociam infidelitas comitatur: eumque captiuam illaqueauerit mentem, statim intoleranda atque impossibilia facit etiam illa quæ parua sunt. Et sanè dubium non est, quod vires inobedientibus diuinitus subtrahuntur. Et sicut ille qui non habet necessariam fidei deuotionem, etiam quod habebat auferetur ab eo; ita & inobedientia obdurat animum quem semel ceperit, vt ad suscipienda præcepta nec auctoritate nec ratione flectatur: sed quod pessimum est, sibi soli credat, & pro omni ratione intentiones suas sequatur & illicitas voluntates; & hoc solum rectum putet, quod obdurato corde concepérit. Similis est ei effectus, de quo diuinus sermo pronunciat. *Itinera insipientium recta in conspectu eorum.* Et iterum: *Sunt viæ, quæ videntur rectæ esse hominibus: nouissima autem earum veniunt in profundum inferni.* Postremo euenier eiusmodi animabus, quod domui quæ supra arenam ædificata est: hæc enim parabola maximè inobedientes respicit. Sic enim legimus: *Omnis qui audit verba mea hæc, & non facit ea, similabitur viro stulto, qui ædificauit domum suam super arenam, &c.* id est, cum influxerint stillicidia passionum; cum aduenerint flumina & torrentes atque impetus tribulationum ex multitudine negligentiarum; cum flauerint venti, illi vtique qui per istum aërem volitant, parati ad Christi aream ventilandam, sicubi inueniant paleas, quas ad ludibrium suum rapiant atque dispergant; tunc irruent in domum illam, quæ sine obedientiæ fundamento ædificata est, & fiet ruina illius magna. Sed forsitan dicit aliquis: Numquid statim de hoc loco discedere ruina dicenda est? Dico, carissimi, non grandis spes est, si nauis in fluctibus constituta est, licet ipsa non pereat, tamen iacturam maximam de onere ac de mercibus suis faciat, & ipsa ad portum vacua perueniat. Sic non grande gaudium est, si aliquis ad sæculi fluctus reuertens, nomen atque habitum promissionis suæ custodire videatur, anima vero eius negligentiis tabescat ac diffluat. Et quid grauius quam vt subito tanquam auis repentinus eradiceris de loco, ad quem te Dominus tuus vocauerat, in quo te primum illuminauerat, in quem te primum post multa mala sæculi quasi in portum de tempestate adduxerat: obliuiscì subitò fraternæ societatis & consolationis, obliuiscì loci illius

Iac. 4. 7.

Prou. 12. 15. Prou. 14. 12.

Mat. 7. 26.

Digitized by Google

in quo primum dulciſſimum habitum mutaſti, & nomen ſæculare exuiſti. Aues ipſæ diligunt nidos ſuos; amant feræ loca in quibus nutritæ ſunt; amant cubilia & paſcua ſua: & qualibet naturali libertate paſſiuis per diuerſa rapiantur excurſibus; ſæpius tamen ad cara ſibi loca quodam deſiderio reuertuntur: & tu intellectu prædictus, ratione munitus, ita interdum ſenſu alienus efficeris; vt præferas Dei beneficiis voluntates vel intentiones tuas, & diaboli inſinuationes ſequaris, quæ quamlibet ad duros labores, quamlibet ad ſalutis naufragia, atque ad animæ detrimenta te rapiant; totum hoc præ nimia cordis indignitate non ſentis. Tempore etenim diſceſſionis multa promittit inimicus; perſuadet tibi illuc quo tendis maiorem profectum, multam gratiam atque omnium rerum abundantiam reperturum, ac te tanquam Angelum ſuſcipiendum: & poſt hæc quando anxietate repletus & pace nudatus, profectus tui ſtadium, ac ſacrum oule reliqueris; tunc animaduertis, & quaſi ſedata temporis tui tempeſtate, tunc vides quid malè de te egeris; tunc recognoſcis quod periculum incurreris; cum de loco ad quem cum gaudio veneras, ſine pace cum ſcandalo diſceſſiſti. Tunc ſera pœnitentia ſuper ruinas tuas pœnites ac defles: ſicut quædam aues, quæ pro dolore, ſuper eos quos occiderint, flere dicuntur. Et hæc omnia animæ detrimenta ex inobedientiæ malo eueniunt. Obedientes autem & humiles animæ multas tribulationes atque omnes labores proſternunt atque in compendium mittunt. Sciendum eſt enim quod quanto humiliores & obedientiores fuerimus, tantò ſuper nos leuius ac dulcius iugum Domini ſentiemus: & quantum obedientiores fuerimus Præpoſitis & patribus noſtris, in tantum obediet Deus orationibus noſtris. Videamus quam acceptabilia ſint Domino vel opera vel ieiunia eorum, qui ſuis potius quam ſenioribus voluntatibus obſequuntur. Clamant

Iſai. 58. 3. ibid. illi: *Quare ieiunauimus & neſciſti, humiliauimus animas noſtras, & non aſpexiſti?* Et ille reſpondet: *Ideo, quia in diebus ieiuniorum veſtrorum inueniuntur voluntates veſtræ.* Videmus ergo per inobedientiam animarum opera non reſpici, ieiunia non audiri, vota non ſuſcipi. Vndè nos, fratres, amplius illius mandata ſectemur, qui ad hoc ad nos è cœlo deſcendit, vt non ſolum nos redimeret mortis pretio; ſed etiam vt vitæ ædificaret

Ioan. 6. 38. exemplo; vt cum illo dicamus: *Non veni facere voluntatem meam, ſed voluntatem illius qui me miſit Patris.* Ire autem poſt voluntates proprias tam pernicioſum eſt, vt hoc Deus iam poſtmodum iratus pro damna-

Pſal. 80. 13. tione peccati inobedientibus irroget dicens. *Et dimiſi illos ſecundum deſideria cordis eorum.* Quamobrem qui vult tuta eſſe opera ſua vel recta in conſpectu Domini, nihil obedientiæ præferat, nihil penitus anteponat, ſiue ille iunior, ſiue ſenior ſit. Quanto ſenior eſt: tanto plus debet ſtudere ædificationi & perfectioni: nullum ſibi finem faciat proficiendi, nullumque terminum conſtituat acquirendi; cum ſibi dici audiat:

Prou. 24. 27 *Para in exitu opera tua.* Et iterum: *Non verearis vſque ad mortem iu-*
Eccl. 18. 22. *ſtificari.* Et iterum: *Sapientia in exitu canitur.* Quanto ergo plus proficimus, tanto plus humiliemur; quia quanto plus humiliati fuerimus,

Digitized by Google

tanto amplius proficiemus. Nullus illic senior tam doctus appareat, vt putet quod eum non deceat obedientia, quæ Deum decuit. Humilitas enim atque obedientia in iunioribus adhuc necessitas est, in senioribus autem dignitas est. Ille bene proficit, qui bene consummat, qui quotidie sic agit quasi semper incipiat. Quamobrem augmenta meritorum, incitamenta esse profectuum scriptura pronunciat. De his vero qui dum primas negligentias prætermittunt, in alias atque alias semper incurrunt, ita ait: *Peccator adijcit ad peccandum.* De profectu vero dicit: *Et sanctus sanctificabitur adhuc.* Videamus quid est, *Peccator adijcit ad peccandum.* Verbi gratia, si cuiuslibet vitij aut obtrectationis passio impugnare me cœperit, si non statim me pœnitudo vitij huius mordet, crás tanta mihi huius vitij facilitas veniet, & quædam, vt sic dixerim, suauitas, vt reuocare me ab illo & continere non possim. Ita enim euenit, vt qui primo tempore emendare noluit, incipiat in sequenti nec velle, nec posse. Verbi gratia: superbiæ acquiescere cœpi, regulam violaui, seniorem læsi, iuniorem destruxi: si non statim me pœnituit grauiter fuisse præuentum; iam de die in diem libentissimè me rapiet ipsa violentia consuetudinis & impetus passionis, vt iam nec delinquere me intelligam, nec peccare me sentiam. Obscurat enim me atque obruit intellectum delicti assiduitas delinquendi. Etenim ita cor negligentis obduratur, vt hoc ipso si non se humiliet, si non satisfaciat Præposito suo, nocere se non credat, insuper insultet & dicat: Quam constanter illi restiti: quam benè non adquieui; quanta auctoritate respondi; putabat quod me semper illi humiliare deberem: quod qui facit, diabolo se tradidisse captiuum constat, qui de hominum vitiis & passionibus & perditione lætatur. Et eiusmodi animæ eueniet illa sententia, quod *peccator adijcit ad peccandum*: quam non refugientes, illam potiùs teneamus, quæ dicit: *Et sanctus adhuc sanctificetur:* & quotidie augeamus merita, nec de nobis aliquid præsumamus, quia Dei est omne quod possumus. Simus itaque in opere Dei indeficientes propter æternam retributionem, & quotidie ad meliora tendamus. Ipsa enim apprehendendi auiditas, ipsa consuetudo perficiendi semper nos ad maiora prouocet: & vbi viderit Deus deuotionem animi nostri, ardentiorem insinuabit affectum: & quanto nos addiderimus ad studium, tanto apponet adiutorium: quanto nos appositerimus ad intelligentiam, tanto ille addet ad gloriam. *Qui habet dabitur illi & abundabit.* Et alio loco dicit: *Posui adiutorium super potentem.* Gratia ergo de gratia nascitur, & profectus de profectibus. Seruiunt lucra lucris, & merita meritis locum faciunt: vt quanto quis plus acquirere cœperit, tanto plus conetur inquirere: & quanto auidius de sapientiæ bonis hauserit, tanto plus haurire desideret, sicut ipsa de se loquitur sapientia: *Qui edet me, adhuc esuriet.* Vrgeamus fratres cursum nostrum, vt crescat in nouissimo vita nostra. Quæramus vsque in finem, vndè sine fine gaudere mereamur. Sed si istos non possumus iam exercere corporis labores, conferamus nos ad spiritalium bonorum desiderium, ad compunctionis & caritatis augmentum.

Eccl. 3. 29. Apoc. 22. 11

Eccl. 3. 29. Apoc. 22. 11

Mat. 13. 12. Psal. 88. 2.

Eccl. 24. 29

Digitized by Google

Si quotidie in cordibus noſtris diſponamus aſcenſus, nulla infirmitate; nulla ætate laſſari poſſunt mentes, vt ſpiritalibus quibuſdam gradibus aſcendere mereamur ad promiſſa Dei noſtri Ieſu Chriſti, cui eſt honor, virtus, & gloria, potentia & claritas, & magnificentia, & imperium, & nunc, & ſemper, & in cuncta ſæcula ſæculorum. Amen.

SERMO TERTIVS.

QVod ſupplente, & quodammodo cum caritate iubente Deo & veſtra fraternitate, qualemcunque ſermonem profero: facio hoc non ex aliqua præſumptione; ſed ex vera & integra caritate. Et licet iam perfecti Deo propitio ſitis, vt admonitione noſtra minimè egeatis, tamen imperante caritate, quæ neſcit timere, etiam quod optimè implere nouimus, ſuggerere & admonere cum vera humilitate & perfecta caritate præſumimus, non tamen ſine verecundia; cum nos nondum idoneos nouerimus eſſe diſcipulos, & ad opus ſanctum videamur excitare magiſtros: cum ſimus tepidi, cogimur admonere feruentes: cum ſimus peccatores, arguimus iuſtos: cum ſimus imperiti, inſtruimus doctos: cum ſimus in pelago huius mundi nimiis fluctibus agitati, ad eos, qui ad portum iam fœliciter peruenerunt, prædicationis verba proferimus. Sed tamen, fratres dilectiſſimi, quia ſolent naues ſuperatis & deuictis fluctibus pelagi etiam in portu tutiſſimo laborare, & niſi grandis cautela fuerit, penè ſubmergi; cum ſumma humilitate & ingenti reuerentia admonemus; vt quia vos Chriſtus capitalibus criminibus tamquam de periculoſis liberauit fluctibus in portu quietis & beatitudinis conſtituti, paruas negligentias, & quaſi minuta peccata, quæ ſic in anima confluunt, quomodo per minutiſſimas nauis rimulas in ſentina guttæ concurrunt; cum omni vigilantia Chriſto adiuuante exhaurire iugiter feſtinetis. Nam quomodo nauis poſteaquam pelagi fluctus euaſerit, ſi in portu ſentinata non fuerit, de minutiſſimis guttis impletur & mergitur; ſic & Monachus deuictis & ſuperatis mundi huius omnibus quaſi periculoſis fluctibus, cum ad portum Monaſterij venerit, ſi ſubrepentia, & minuta & quotidiana peccata de animæ ſuæ ſentina exhaurire neglexerit; in ipſo portu naufragij diſcrimen incurrit. Sed dicit aliquis: Quomodo poteſt anima ſentinari? Vtique orando, ieiunando, vigilando, veram caritatem & veram humilitatem, & veram obedientiam exhibendo. Attendite fratres quæſo. Quomodo nauis ſentinatur à ſitula; ſic anima ab operibus malis liberatur Dominica oratione, ſi dicat, & verum dicat: *Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris.* Qui enim omnibus in ſe peccantibus clementer indulſerit, nullius peccati veſtigium in illius anima remanebit. Attendite fratres, & conſiderate quod dixi: qui in ſe peccanti indulſerit. Non dixi, quod qui in Deum peccauerit, ipſi debeas indulgere: ſed qui in te peccauerit, ipſi debeas veniam dare. Quod peius eſt; aliquotiens qui in nobis peccauerit, aut tardè aut difficilè veniam damus; qui in

Mat. 6. 12.

Deo

Digitized by Google

Deo peccauerit celeriter indulgemus. Sed si volumus iustè agere ; illi qui in Deum peccauerit sine seuerissima districtione non debemus penitus indulgere : ne dum illi per indiscretam pietatem remittitur, exemplum perditionis alijs præbeatur. In suo ergo se vnusquisque ostendat esse clementem : quia Dominus ait ; *Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet vobis Pater vester cœlestis peccata vestra.* Quando vero in Deum aliquis peccatum præsumit admittere, districtionem debet monasterialem sustinere. Et hoc bono & pio animo debet fieri ; vt spirituali castigatione ita corrigatur in hoc sæculo, vt non pereat in futuro : quia omne peccatum quod in hoc mũdo non corrigitur, in futuro sæculo punietur, sic enim de filio diuina scriptura cõmemorat: *Tu*, inquit, *virga eum cædis, & animam illius de inferno liberabis.* Et ideo, sicut supra suggessi, non solum capitalia omnia caueamus, sed etiam paruas negligentias quotidie quasi venena diaboli respuamus ; Sunt enim nonnulli, qui post religionis professionem, quia videntur exisse de sæculo, nimia securitate soluuntur, & impletur in illis illa sententia Domini, qua dicitur : *Vtinam calidus esses aut frigidus ! Nunc autem quia tepidus es, incipiam te euomere ex ore meo.* Quid est quod dixit : *Vtinam calidus esses aut frigidus* ? Hoc vult dicere : melius tibi fuerat, vt in sæculo remansisses frigidus, aut in Monasterio fuisses feruidus: nunc autem quia & de sæculo recessisti, & tamen spiritalem feruorem per negligentiam tuam apprehendere noluisti, tepidus effectus es ; ex ore Domini vix iterum recipiendus euomeris Ideoque, fratres carissimi, cum Dei adiutorio sententiam diuinæ scripturæ diligenter attendite, qua dicitur : *Omni custodia serua cor tuum.* Sicut enim gaudendum est de Monacho, qui ad Monasterium mansuetudinem, obedientiam, patientiam voluerit mitis & humilis exhibere : ita è contrario lugendum est de illo, qui corpore tantum de sæculo exisse videtur, corde tamen in mundo aut remansisse infideliter, aut rediisse infeliciter cognoscitur ; & pro humilitate profert superbiam, pro patientia iracundiam, pro obedientia contemptum, pro caritatis medicamento malitiæ effundit venenum. Talibus conuenit illa beati Petri vera & multum timenda sententia : *Melius*, inquit, *illis fuerat non cognoscere viam iustitiæ, quam post cognitionem retrorsum conuerti.* Et iterum : *Canis reuersus ad vomitum suum, & sus in volutabro luti.* Sed nec de talibus desperandum est, fratres : quia potens est Deus orantibus vobis scintillam compunctionis accendere, & omnem sæculi voluptatem, velut spinas & tribulos nequitiæ salubri igne consumere ; illo vtique igne de quo Dominus ait : *Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi vt ardeat?* Orate ergo, fratres dilectissimi, non solum vt vobis Deus perseuerantiam bonam dignetur tribuere, sed & vt illi qui negligentes sunt, tandem debeant de fouea superbiæ se subleuare & de laqueis eruere. Si enim vobis orantibus, & cum caritate consilium dantibus, quicunque sunt tepidi & negligentes fuerint emendati ; duplicatum vobis præmium Dominus & de vestra & de illorum correptione recompensare dignabitur. Nam nec illi qui boni sunt, se debent quasi de suis meritis extollere ; nec illi qui negligen-

Ibid. v. 14.

Prou. 23. 14.

Apoc. 3. 15. Apoc. 3.

Prou. 4. 23.

1. Pet. 2. 22.

Ibid. v. 22.

Luc. 12. 49

tes sunt, de misericordia Dei desperare. Sed & illi cum humilitate Dei dona custodiant, & illi cum grandi compunctione celerius ad pœnitentiæ vel correctionis medicamenta confugiant. Quia qui bonus est, si superbire cœpit, humiliabitur: & qui superbus est, si se humiliat, per Dei misericordiam subleuabitur. Tantum est, vt se non permittat amplius durissimo iugo premi, nec nimis quam periculosa dissimulatione in peccatis perseuerando diutius obdurari; sed tam cito confugiat ad pietatem Dei, vt in se peccati vestigium non relinquat. Optimè calidis adhuc vulneribus malagma vel fibula opponitur: quia si velox fuerit ad cælestem medicum intentio resurgendi, vestigium peccati non poterit remanere cum lapso: quia sub manu omnipotentis medici Dei & cito perit morbus, & velociter sanatur ægrotus. Iterum atque iterum rogo & admoneo, fratres, vt obedientiam & humilitatem & caritatem non solum senioribus & coæqualibus; sed etiam iunioribus exhibere iugiter studeatis: quia quælibet bona seruus Dei habere contenderit, omnia perniciter perdit, si in illo humilitas & caritas non fuerit. Nolite mur-

1. Cor. 12. 6. murare, fratres: scriptum est enim quod *murmurantes à serpentibus perierunt.* Nolite detrahere, fratres; quia scriptum est: *Qui detrahit fratri, eradicabitur.*

Iacob. 20. Nolite iracundiam in corde seruare; quia scriptum est: *Ira viri iustitiam Dei non operatur.* Nolite vos inuicem odio habere, propter illud

1. Ioan. 3. 15. quod scriptum est: *Qui odit fratrem suum homicida est.* Sed non est opus vt diutius sanctam caritatem vestram verbo doceamus; quia vos ad Christi gloriam operibus implere & cognoscimus & gaudemus. Hoc solum specialiter petimus; vt quia vos Deus in locum quietis & tranquillitatis collocare dignatus est, pro nobis quos sæculi istius tempestates & innumerabiles fluctus affligunt, abundantius Domino supplicetis: vt si nobis, quia non meremur, gloria non dabitur; saltem vobis orantibus peccatorum tribuatur venia. Amen.

SERMO QVARTVS.

SI quando terræ operarius & ruris cultor agrum suum seminibus præparat, non sibi sufficit rudem campum forti vomere proscidisse, assiduè aratro duras edomuisse glebas, ac sulcis frequentibus confeciſse; sed insuper studet agrum illum infecundis graminibus emundare, noxijs euacuare ruderibus spinarum, ac stirpium fomites excisa radice conuellere, sciens terram suam sine purgatione mali germinis boni fœtacem esse non posse: ad se dictum putans illud quod ad spiritalem agricolam pertinet: *Nouate vobis*

Iere. 4. 3. *noualia, & nolite seminare super spinas.* Ita & nos qui Dei agricultura sumus effecti, qui spe fructum nostrum non terræ credimus, sed cælo repositum, non nobis sufficere putemus, terram corporis nostri vigiliarum exercitijs edomare, vel ieiuniorum labore conficere; sed imprimis mentem vitiorum stirpe mundare conemur, studeamus circumcidere morum passiones, eradicare superbiam, plantare humilitatem, effodere iram, fundare patientiam, amputare inuidiam, inserere benevolentiam; & huiusmodi virtutibus agrum cordis nostri, quasi quibusdm bonæ frugis fecundare

Digitized by Google

seminibus. Cæterum si caro contritur, & anima fructificat. Similè est ac si arari campus non desinat, & nunquam tamen messis appareat. Quamobrem si interius non emendamur, & exterius affligimur, quantum video inimicitias contra vtrumque suscipimus: tantum laboris indicimus propter animam, & nihil studij impendimus circa ipsam. Interdiximus nobis diuersas sæculi voluptates, varios delitiarum sapores, in quibus erat aliquid iucunditatis atque dulcedinis: & nunc abstinere non possumus à superbia, ab ira, ab inuidia, venenatis passionibus; in quibus nihil est, nisi quicquid amaritudinis atque rancoris est. Propter timorem Dei ad relinquendos dulces affectus & cara pignora fortes fuimus; iucundissimos piissimorum vultus parentum quasi odissemus, ita effugimus; bellum quodammodo pietati intulimus: & nunc ad declinandas negligentias, ad expugnanda leuissima vitia infirmi ac desides sumus. In abdicanda sæculi iucunditate tam magna præmisimus, & nunc maledicere, obtrectare, moueri contra vilia, insuper & in homines irasci & scandalizari patimur. Hæc vincere impossibile, & supra humanam putamus esse naturam. Sed quod nunc in minoribus cedimus, per bona initia nostra nos accusamus. Docemus enim quod quidquid non agimus, non impossibilitatis sit, sed teporis. Ideoque fratres respiciamus ad fidem illam feruoremque quo cœpimus, & ad ornandum conuersationis nostræ vsum de primordijs nostris sumamus exemplum. Si periculosum est non quotidie aliquid addidisse, quanto periculosius est ab initijs recessisse? Opus est ergo vt corporalem laborem spiritalis fructus, id est, morum emendatio subsequatur. Vitia quæ vtrumque hominem impetunt, vniuscuiusque labore vincenda sunt atque expugnanda. Parum prodest carnis contritio, nisi adhibeatur cordis intentio, & mentis sollicitudo. Quod si solum laboret corpus, & spiritus non repugnet; quid prodest passiones impugnari à famulo, quæ pacem inueniuntur habere cum Domino? Nam leuius est si interdum caro sola impugnationibus quibusque vexetur, verbi gratia, si concupiscentia, gula aut luxuria inquietetur. Fieri enim potest vt ad animæ non perueniat detrimenta vel periculum, si mens respuat voluptatem. Quod si concupiscentia peccati arcem mentis obtineat, quid mihi prodest si nondum maculatus videatur exterior, meliore sui parte vitiata? Si enim interior victus est, iam vterque captiuus est. Quid prodest si extra ciuitatem geramus bellum, & intus patiamur excidium? Ideoque si me de vigilijs reuertentem inobedientiæ passio, si spiritus inuidiæ, si consuetudo obtrectationis excipiat; si ad transgressionem regulæ furtiua præsumptio sollicitet; si zizania tritico miscui, & quod videbar congregasse dispersi, spem messis auibus seriisque donaui; ac sic vno momento laborem totius noctis effudi, & quod peius est, nec effudisse me sensi. Hæc est enim spiritualium laborum ratio, vt cum ea summo labore cum Dei gratia constet acquiri, ita tam facilè pereat, vt vix possit intelligi. Et inde est quod nos interdum sanctos putamus, quia lucra de laboribus æstimamus, & detrimenta subsequentia deprehendere nequeamus. O quam frequenter iudicationis, vanitatis ac iactantiæ malum dum non sentimus, incurrimus! Quam frequenter spiritu forni-

Digitized by Google

cationis adurimur, vel inhoneſtas atque obſcœnas cogitationes in ipſo corde condimus, & perceptionem vulneris nullus ſequitur ſenſus doloris, nulla contritio compunctionis! Sed quid ego de his occultis loquar, quæ ſerpentino quodam lapſu ad ipſam animam penetrantes venenum neſcientes & ignaros dente percutiunt? Apertis interdum & nobiſmetipſis ſcandalorum bellis collidimur, obtrectationibus ac maleloquijs linguæ volat proprio mucrone confodimur; conuitijs etiam interdum in Præpoſitos illatis violamur, & in eorum iniurijs quodammodo Chriſtum Dominum colaphizamus, qui dixit: *Qui vos ſpernit, me ſpernit.* Et nullus conſcientiæ ſcrupulus, nulla compunctionis medicina ſubſequitur. Sed quid in nobis pœnitentiæ gemitus quæro? Vtinam interdum poſt ſperatam veniam non pœniteatur: vtinam non pœniteret humiliari, quos non pœnitet peccare. Reſpondeat mihi illa anima quæ peccatum ſuum confuſione mortifera erubuit, quomodo vitare debuiſſet, quid faciet cum ante tribunal diuinum, & tunc cœleſtis militiæ fuerit præſentata conſeſſum? cum hinc atque inde quaſi vehementiſſimis ictibus perurgeri cœperit, veteribus circumſepta malis, quæ per humilitatis & compunctionis remedium curari noluit dum liceret: quæ Præpoſitis ſubtrahendo atque celando æterno examini, atque æterno iudici integra reſeruauit facinora? Ideoque qui culpas & negligentias, etiam quæ paruæ ſunt, curare voluerit, nouerit ſe per ſupplicium æternum in breui tranſiſſe compendio. Itaque ſi cupimus, vt nos nequaquam fallat atque decipiat ſollicitiſſima carnis vanitas, ſecreta inhoneſtæ cogitationis obſcœnitas, tacita mentis voluptas, incauti cordis impietas; prius ea quæ manifeſta ſunt, id eſt, gulæ appetitus, iræ motus, ſuperbiæ inſperus, contradictiones tumidas, obtrectationes improbas ex moribus noſtris excidere feſtinemus. Quomodo enim præuidere poterimus in ſecreto hoſtem, ſi cauere non valemus aperta congreſſione pugnantem? Ideoque, carißimi, militia noſtra hoc à nobis exigit vt non contra alios, ſed contra noſmetipſos quotidie dimicemus, & vniuerſos hoſtes noſtros in nobis ipſis ingenter perſequentes, palmam ſpiritalis triumphi à Domino conſequamur. Et quidem quamdiu ad mundum pertinebamus, negotijs militantes, in quibus nunc erubeſcimus; tunc nobis aduerſarius non obſtabat, immo etiam conſentiebat: quia circa miſerabilem & perditam vitam noſtram non inueniebat in quo ſuam extenderet inuidiam. Delectabant enim eum noſtra opera, ſufficiebant ei per ſe noſtra crimina. Quis enim ſuſcipiat bellum cum nullo ſuo? Quis vellet impugnare ſubiectum ſuum? Supra omnem infelicitatem erat vita illius, cui nocere non dignabatur inimicus. At verò nunc poſtquam voluntati illius renunciauimus, videt cultores ſuos ad auctoris priſtini rediiſſe famulatum; videt quodammodo in nobis idola ſua in Dei templa mutari: fremens & tanquam leo rugiens omnes nocendi aditus peruigil inſidiator explorans dirigit contra nos vitiorum acies, exhibens ſecum ſeptem ſpiritus nequiores ſe, ſi fortè domum noſtram ſpiritalibus ſtudijs vacuam inueniat ac vacantem; vt cum turbis ſuis eam valeat occupare, ac ſibi in eam præmiſſis

Luc. 10. 15.

Digitized by Google

vitijs quasi quibusdam metatoribus preparet mansionem. Atque ideo dilectissimi, mille contra nos nocendi versat ingenia; iuniores quosque & incipientes vel indecoris gulæ blandimentis attenuat, vel aculeis nondum edomitæ carnis inquietat, si possit eorum sensus vel inhonesta cogitatione polluere, & ignobilem triumphum de castitatis vulnere reportare. Meliores vero quosque ac seniores per elationes ac iactantiæ malum profectu ipso animarum propriis expugnare conatur, dum tempora, dum merita ingerit, per immundissimam vanitatem humilitatem cordis excidat, & quod periculosius est, in conspectu Dei sibi homines placere persuadet. Iam vero illud commune & familiare malum est, quod armat contra nos linguæ nostræ gladios: quod iram flammat stimulis, atque ita diuersis passionibus inebriat mentem, vt quando aut irascimur, aut obtrectamus, aut maledicimus, alijs nos nocere credamus. Sed non est ita, carissimi, nam vniuscuiusque vitij malum in suum redundat auctorem: suam linguam maliloquus maculat; suum cor obtrectator exulcerat; suæ mentis lumen iracundus obcecat; suam animam inuidus veneno liuoris aspergit; in quo illud Salomonis impletur: *Fili si malus fueris, solus hauries malum.* Inde ergo euenit, carissimi, sicut dixi, quod nos interdum deteriores esse sentimus, quam in hoc sæculo fuimus; quia adhuc in colluctationis incerto sumus; quia hosti quem ipsa conuersatione prouocauimus, in medio certaminis manus damus, nec in feriore quo cœpimus perseueramus. Sed & debellare tepore suo nescimus; adeoque magnis viribus defendendum est, quæ nomen professionis. Multum est quod ad cœnum veniendo promisimus Deo, quæ libet multa sint quæ speramus à Deo. Ideoque discutiamus omnem inertiam, omnem lassitudinem mentis, & pretiosam militiam pretioso agamus affectu: nec expectemus ad obsequia Dei nostri meccenatorum aut seruorum more, eo pelli, nec quæ conuenit scire vt alius à nobis exigat quicquid ad salutem & gloriam nostram pertinere cognoscimus. Ante omnia cauendum, vt quod agere necesse est non agamus inuiti, nec ante opus contradicamus; nec in opere murmuremus, dicentes nobis de conscientia: opere placeamus malè blandiente iactantia. Ante omnia fratres, sollicito corde negligentias nostras quotidie discutiamus, easque nobis discussa teporis nebula ante oculos constituamus, dicentes illud: *Peccatum meum ego cognosco, & delictum meum contra me est semper.* Scelus est quod interdum leuia nobis faciat esse peccata ipsa consuetudo peccandi, cùm certum sit nos sicut de minimis bonis augeri, ita de minimis negligentijs debere compungi. Non est enim minimum vitia in vita hominum negligere minima. Nescio enim de quibus debeant esse securi, etiam de peccatis ignorantiæ iudicandi, ac rationem de otiosis sermonibus ac de cogitationibus reddituri. Nescio quæ delicta debeant negligere, de quibus ipse Dominus in quadam definitione declarat dicens: *Amen dico vobis si quis dixerit fratri suo fatue, reus erit gehennæ ignis.* Quis porro hic sperare vllam indulgentiam posset, nisi quam procliuis est homo ad delinquendum, tam misericordia Dei nostri diues esset ad remittendum? Respiciamus ergo fra-

Prou. 9. 12.

Psal. 50. 5.

Matt. 5. 22.

Digitized by Google

tros vocationem nostram, & ambulemus in omni humilitate, & omni patientia, in omni mansuetudine. Ponamus ori nostro custodiam; timor futuri iudicij mitiget iracundiam: cogitatio vltimi diei frangat superbiam. Cogitemus qui luctus erit negligenti animæ ex hoc corpore discedenti; quæ angustiæ erunt? quæ caligo, quæ tenebræ erunt, cum ei ex illo aduersariorum numero prima occurrere cœperit conscientia diuersis circumiecta criminibus? Ipsa enim remotis omnibus probationibus ingerenda erit oculis nostris, vt nos & conuincat probatio, & confundat agnitio. Non tibi licebit vel celare aliquid vel negare, vbi non de longè aliundè, sed deintus processurus est & accusator & testis. Quamobrem futuram illam confusionem ex præsenti quæ inter homines euenire solet confusione conijciamus, si alicui inter nos obijcerentur delicta & occulta sua, quæ admodum & cordi intrinsecus nota sunt; verè dico, communes omnium vultus ferre non posset. Et quid faciet infelix anima quando cum opprobriis & fæditatibus suis Angelorum fuerit conspectibus præsentata? At vero illa anima quæ benè cursum suum direxerit, quæ Christo in seruioribus suis obtemperauerit, quæ professionem suam per omnia conseruauerit, non timebit vltimæ illius horæ necessitatem; sed excedens de huius corporis habitaculo, ita sibi videbitur quasi post longas carceris tenebras producatur ad lucem; quasi de caliginoso, obscurissimo, & horridissimo specu in aulam Regiam introducatur; quasi de lacu miseriæ & de luto fœcis abstracta pretiosis ac splendidis vestibus induatur, atque inter florum & aromatum suauitatem mirificis reficienda odoribus collocetur. Recordemur quam iucunda sit quies, quàm delectabilis requiescatio post depositam alicuius grauissimi oneris fascem: quam dulce sit post longæ captiuitatis catenas ad caram patriam recuperata libertate remeasse; quam pretiosum sit post multa nauigationis pericula ad optatam terram, & ad portum desiderabilem peruenisse; atque ex his colligamus & cognoscamus quàm iucundum erit comite bona conscientia ad vera & solida gaudia atque Angelorum consortia; & ad illam vitam conscendere, vbi nulli erunt labores, nulli dolores, nulla damna, nulla incommoda, & quod supra omne bonum est, nulla peccata; sed æterna innocentia, inuiolata iustitia, inconcussa securitas, & sempiterna felicitas.

Digitized by Google

SANCTI EVCHERII EXHORTATIO AD MONACHOS.

QVID vobis exhibeamus, fratres cariſſimi, quod & nobis dicere, & vobis audire dignum ſit? Quid vobis loqui audemus, quos etiam tacita admiratione ſuſpicimus? Quid nos ædificabimus vos verbo, cum vos nos ædificetis exemplo? Docebimus vos quid agatis, qui iam miramur quod agitis? Quid ergo dicturi ſumus? Vt deſeratis mundum, quem iam deſeruiſtis? Vt contemnatis diuitias, quas iam multi contempſiſtis? Vt fugiatis cupiditates, quas iam fugiſtis? Vt eligatis ſalubriora, quæ iam elegiſtis? Aperiam igitur in exultatione communi os meum, adimplente illo qui dixit: *Aperi os tuum, & adimplebo illud.* Loquar ergo apud vos, dilectiſſimi, non expaueſcens; ne ſit vnius verecundia, vbi lætitia multorum eſt. Diuinum opus eſt vnde gaudemus. Diu diſcas quod bene doceas. Vtinam ſecundum meritum veſtrum dignè vobis prædicare os noſtrum poſſit. Quod rectè alij prædicant, vos impletis: quod alij loquuntur, vos facitis: quia Angelorum vitam homines adhuc in terra poſiti exhibetis. Nam illam conuerſationem cœleſtem, quamuis pauci illic videbunt, vos facitis iam hic videre. *Vos eſtis*, ſicut Saluator ait, *lux huius mundi*: Vos lucerna illa ſuper candelabrum poſita, Si quis ab hac lucerna remotus eſt, inuoluatur neceſſe eſt mundi tenebris. Quiſquis autem ſe huic lumini appropinquauerit, ille vtique habebit oculos videndi, qui & habuit aures audiendi. Hæc ergo lucerna vt clariſſimum lumen habeat, implenda eſt ſemper oleo miſericordiæ, pietatis, manſuetudinis, humilitatis, obedientiæ, caritatis. Pſal. 80. 11. Matt 5.

Humilitas verò maximè excolenda eſt, quæ nos iuſtis æquat, Angelis iungit, Deo appropinquare facit. Hęc eſt, quæ non ruinam, non præcipitium, non lapſum timet: quia humilitas vnde cadat non habet. Vis ergo non cadere? non extollaris. Vis non reflare? non infleris. Nam & ex hoc benè quidam ait: Quicquid tumet, ſanum non eſt. Superbia enim, quæ eſt humilitati contraria, quid aliud quam tumor eſt? Sed ſicut corpus cum tumore, ita anima cum ſuperbia ſanitatem non habet. *Humilia ergo temetipſum, & altiora te ne quæſieris;* Attamen ſi quis vult ſuperbus eſſe, habet in ſe vbi exerceat ſuperbiam ſuam. Superbiat mundo, deſpiciat conuerſationem ſęculi, pro nihilo habeat concupiſcentias eius, aduerſum vitia inſurgat, aduerſum ipſam ſuperbiam ſit ſuperbus, & ſub pedibus ſuis Eccl. 3. 22.

Digitized by Google

habeat potentiam, diuitias, cupiditates, & cætera quæ mundo dominantur. Quæcunque hic putantur magna atque magnifica, tanquam purgamenta & stercora superbiæ laudabili rigore contemnat: satisfaciet superbiæ suæ, cum se animo & supra ipsos etiam Reges viderit. Hic tamen si tam sanctè superbus esse voluerit, contemptor quidem erit mundo; sed humilis erit Christo. Erit quidem ibi elatus, sed hic subditus: propterea enim se in illis erigit, vt se facilius ad hæc deponat.

Hanc ergo humilitatem si intentè custodierimus, etiam vera illa obedientia sine labore seruabitur. In qua obedientia, dilectissimi, vtique compunctio manifestatur. Compunctus enim corde est, qui se minimum iudicat. Quando audeat voluntates suas exequi? Quando audeat resistere auctori eius qui præceperit? Vnde & Apostolus, *Obedite*, inquit, *Præpositis vestris*, & reliqua. Sed numquid is qui præcipit solus in laude est? Nec ille qui obtemperat, dilectissimi, sine laude erit. Ille mercem regendo gloriam; hic obsequendo. Ad magnum ergo decus & mercedem ab vtroque tenditur, dum alius benè consulit, & alius benè consultis obtemperat. Hanc obedientiam maximè Saluator noster incalcauit nobis, qui non solum dum nos redemit, sed etiam dum obedientiam docet, saluare nos voluit: æqualis enim Patri

Heb.13.17.

Philip.2.8.

obediuit Patri. Et quomodo obediuit? Numquid in re facili obediuit? *Vsque ad mortem.* Et qualem mortem? *mortem autem crucis.* Nec solùm obtemperauit, sed etiam voluntatem Patris voluntatem suam fecit. Facere enim quæ iubemur etiam inuiti possumus: illa vera obedientia est, cum ea quæ vult ille qui præcipit, ea incipit velle qui paret. Scriptura sacra ait:

Thr.3.27.

Bonum est homini cum portauerit iugum à iuuentute sua; sedebit singulariter & tacebit. Ponamus ergo adiuuante nos Christo ori nostro ostium &

1.Tim.3.13.

seras, & verbis nostris stateram. Apostolus namque ait: *Qui benè ministrauerit, gradum bonum sibi acquirit.*

Et hæc quidem, dilectissimi, non ad instruendos vos loquor; sed vt humilitatis & obedientiæ bona quæ exercetis, in verbis meis recognoscatis: quæ bona, quæ ad æternum Dei regnum vos trahunt, cupimus vt indesinenter

Mar.10.12.

possideatis. Neque enim qui cœperit, sed *qui perseuerauerit, hic saluus erit.* Ei autem qui vult saluus esse, hic certandum est. Si quis in pugna, quando acies ordinatur, & contra aduersarios statur, loco suo recesserit, deinceps ignauus ac refuga habetur. In hoc quoque loco milites Christi aduersum diabolum videntur quasi in acie ordinati stare: deserere certamen & discedere hinc, non solum inglorioſum, verum etiam periculosum est. Manendum est in hoc eodem loco; vt tenentibus nobis quod tenemus, non alij coronas nostras accipiant. Manendum & permanendum est; vt hic glorioſissimè pugnantes, quietissimè nauigantes tutissimam vitam in studijs spiritalibus transigamus, & apprehendamus vitam æternam, in qua vocati sumus.

Matt.5.14.

Saluator noster loquitur: *Non potest ciuitas abscondi supra montem posita: neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, vt luceat omnibus qui in domo sunt.* Rectè ergo tam illustris lucerna sub Monasterij modio constituta ad Ecclesiæ translata est candelabrum.

Digitized by Google

delabrum. Et sanè modius iste Euangelicus benè Monasterio coaptatur, vbi nihil agitur absque mensura. Habent enim illic vniuersa dimensa, omnia facta aut dicta æquissima ratione prolata tenent ad vicem modij modum. Benè ergo spiritali intellectu per hanc figuram Monasterij interpretamur, quæ ad similitudinem modij nihil soleat in se habere permixtum. Nam sicut triticum à paleis segregatum, ita de sæculo separatos recipere consueuit; & post Domini ventilabrum, qui mundat aream suam, electis foras excrementis tanquam puriora iam grana intra se electos suos continet. Proinde sicut modius Monasterio, ita candelabrum Ecclesiæ comparatur: quia cum sit in edito vel in conspicuo constituta, splendorem ad se translatum oculis efferens, lumen sibi impositum cunctis ostendit. Accensus ignis rationabiliter profertur vt luceat: parum enim prodest latens bonum, parum lucet lumen absconditum. Exalta, beatissime Pontifex, sicut tuba vocem tuam: cælitus edissere populis; reuela quem in secretis effodisti thesaurum tuum; spargе opes quas conquisisti: diuitias quas in eremo parasti palam esurientibus effunde, adiuuante Domino nostro Iesu Christo, qui cum Deo Patre & Spiritu sancto viuit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

SENTENTIA SANCTI EVCHERII *ad Monachos.*

IN hunc ferè modum artifex mundi Deus cum cætera animalia prona in humum fingi iusserit, solum hominem rectum sublimemque factum habitudine ipse corporis ad contemplationem sui prouocauit. Hunc non intellexisse, læsisse est. Intelligimus autem, si obseruantiam mandatis eius afferamus. Maxima vero mandata hęc sunt; *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, & ex tota anima tua.* Intolerandum quęso aliquid aut ingratum præcipitur? Diligi se à nobis iubet, cuius donum est, quæ in nobis, quæque intra nos nostra sunt. Hic immortalitatem tribuit, hic eandem decepto reparauit; hic nobis constituens legem; hic Prophetas emisit; hic postremo propter nos vnicum filium suum à cœlo descendere, nasci, attrectari, mori passus est. Nonne hic diligi se, si non admoneat præceptis, cogit beneficijs: *Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi?* Vt diligam eum ex toto corde meo, & ex tota mente mea, & ex tota anima mea. Sequens mandatum est: *Diliges proximum tuum sicut teipsum.* Ad huius vero mandati obedientiam non tam præcepto, sed natura ducimur. Quid enim tam commune cunctis, quàm diligere proximum? aut quid tam proprium humano generi, quam hæc quæ etiam ex nomine ipso tracta est humanitas? Nam quid aliud magis quàm hic affectus nos à belluis discernit? Ita non reseruata caritate, feritas est. Et tamen non in hac, vt in plerisque rebus, beneficium tantum damus, sed mutuas connexæ caritatis vices, fructum eius non magis præstamus quàm capimus. Namque dum proximum amamus, vt à proximo ame-

Deut. 6. 5. Matt. 22. 37.

Psal. 115. 12.

Leuit. 19. 18. Matt. 22. 39.

Digitized by Google

mur neceſſe eſt. Diligamus ergo omnes eum ex toto corde noſtro, qui legem ſancit, vt mutuo noſmetipſos diligamus. Reliqua mandatorum Domini his præceptis continentur. Namque iſta huiuſmodi ſunt, vt ſi quis ea tantum cuſtodiat, omnia implet. Atque hæc etiam ante aduentum Dei Saluatoriſque noſtri ſeruata ſunt. Nobis vero recentioribus inſuper præceptis, & Chriſto, cuius ſumus, inhærendum eſt dicente Apoſtolo: *Vestri enim non ſumus, & non eſtis veſtri: empti enim eſtis pretio magno: glorificate & portate Deum in corpore veſtro.* Dedit nobis pretium, id eſt, qui & pretium eſt; vt iam non noſtræ, ſed voluntati pareamus ſuæ. Hinc itaque Redemptor noſter ad electos ſuos loquitur; *Vos de hoc mundo non eſtis.* Hinc & ille: *Exite de medio eorum & ſeparamini.* Cuius voces aſſecuti, ſecedenteſque, velut poſt tergum cum vitijs ſuis mundum reliquimus. Quod ergo ſeceſſionis huius erit pretium, ipſe Dominus noſter Ieſus Chriſtus indicat dicens: *Si quis venit ad me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.* Portemus ergo crucem noſtram, carnis deſiderijs, id eſt, vitijs repugnantes, voluptatibuſque eius prauis nihil indulgendo. Crucifixit corpus qui non viuit cor, ori. Huius igitur *cutam ne feceritis in deſiderijs:* quia non minus per illecebras ſuas infeſtum eſt nobis & aduerſum, quam ille Princeps aëris huius indefeſſus hoſtis noſter, qui retrahere nos à cœlorum nitenti regno contendit. Denique hęc ipſa illi ad decipiendum hominem ſæpè machina eſt. Et reuera cum ipſi nos in anima ſimus conſtituti, extrinſecus ſit corpus; ideo à Deo, vt hic ibi datum eſt; hic interim dum ille reſurrectionis dies venerit, relinquendum eſt. Dubium ne eſt magis nos cuſtodire debere quod eſt proprium, quam quod externum nobis eſt? Nobis potiùs conſulamus quam corpori, quod planè non minùs quàm diuitiæ ac reliqua, quæ quondam noſtra diximus, deſerendum? Mortificemus enim membra noſtra, vt viuamus vita, quæ hanc non tam vitam quam pretium vitæ eſſe probat. Non nunc quidem primo de turbidi ſęculi cœno emergimus. Cui tempori quippe apud hæc præceptorum ars videri poteſt. Inculcandum tamen nobis eſt, vana huius mundi gaudia, vana illa omnia, quæ ſemper volentes inuitoſque amiſit, piè nos quod mortalitati debent Deo reddere. Anguſti abiectique eſt animi, qui non ſpes ſuas vltra hoc ſæculum porrigit. Quapropter in futura nos extendentes facultatum & voluptatum præteritarum obliuiſcamur. Lot beati coniunx teſtis in æternum manet, reſpicientem retrorſum euadere ad ſuperiora non poſſe. Quid negotij eſt conuerti ea quæ ſemel ſpreueris? quanquam ſi conſideremus, & ne vel hinc vanæ ſit locus gloriæ, non ſpreuimus ea neque abiecimus; ſed fenore maiore commutauimus. Contempſeramus ſanè quæ reliquimus, ſi ob hoc cœlum cœli non ſperaremus. Nec tamen ea ipſa, quæ reliquimus noſtra ſunt: nam cum ipſi nos ſimus eius à quo inſtituti videmur; agnoſcendum eſt eius eſſe quæ reliquimus, & quæ deſideramus. His igitur apud animum obliteratis quæ iam repudiata ſunt, ſectemur iuſtitiam, beneuolentiam, pietatem, manſuetudinem, fidem, caritatem. Cuſtodiamus theſaurum, quem

1. Cor. 6. 20.

Ioan. 15. 19. 2. Cor. 6. 17.

Matt. 16. 24.

Rom. 13. 14.

Gen. 19.

Digitized by Google

Christi pauperes gerunt, & in vasis fictilibus depositum tueamur. Firmis est insistendum vestigijs: quia quod scandimus iter lubricum est: & quo difficilius carere delicto potest, in hoc esse debet maior custodia. Sed ne dubietas in laboris fideique huius spe sit, audiamus quæ iustis iniustisque merces maneat. *Qui credit in me habet vitam æternam*, ait Dominus. Quis ergo credentibus vel timentibus Deum finis est, quibus æterna vita erit finis? At è contrario præceptis Domini non obtemperantibus quis denunciatur exitus? *Discedite à me maledicti*, ait Dominus, *in ignem æternum, qui præparatus est diabolo & angelis suis.* Videtis qui vtrumque meritum terminus consequatur. Si ex hac, quæ promittitur, vel pœna vel gloria, vna tantum res nobis remota, alia denunciaretur infinita; sic quoque incitamenta ad benè viuendum proponi putarem. Nunc verò an illud magis refugiendum sit, an istud magis ambiendum: cum hinc magna sint supplicia, hinc magna sint præmia? Et tamen etiam si merita nostra retributio digna non sequeretur, quid fieri rectius ab homine possit, quàm indultam vitam castè ac piè viuere; sanctitatemque eius, cuius imaginem gestaret, æmulari? Adde quod per ineffabilem Domini nostri misericordiam ad beatam vitam minis præmijsque etiam sollicitamur. O quam pulchra illa, spretis fideliter sæculi huius rebus, adueniet post Domini in vos fidelis remuneratio, cum in illa coruscanti sede gloriæ, sanctorum choris mixti verum Dei Filium agnum sequemur: pariterque in hac vita Christo consepulti, in illa pariter exultantes regnabimus! *Indignæ sunt passiones huius temporis ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis.* Atque idcirco vt huius gloriæ non expertes simus, vitæ huius voluptate non capiamur. Vita enim nostra abscondita est in cœlo. Nihil in hoc mundo speremus. *Spes enim quæ videtur non est spes.* Nec multitudinis refugiamus exemplo: *multi enim sunt vocati, pauci vero electi.* Nec inchoato studio lassemur: non enim qui cœpit, sed *perseuerauerit saluus erit.* Gulæ, libidinis, auaritiæ, iræ, vanitatis, superbiæ, vna est debellatrix tot criminum continentia: cuius optimus erit custos timor, si memineremus in conspectu Domini nos semper sitos. Gaudium ac tristitiam tunc magis nostram ducamus, cum proximorum sunt. In obtrectationibus æquè detestanda nobis sit linguę & aurium prurigo. Hęc filij mei memorię, hęc obseruationi mandate; nec longus in his custodiæ labor erit. Quantuli enim vt sumus vitæ huius sunt dies in nobis? Propterea quia sicut scriptum est *sæculorum fines decurrerunt*, non esse diuturnum potest, quin nos si non communis, propria saltem absolutio, ad iudicem nostrum sponsoremque meritorum Dominum transferat. Hęc audientes tacitis ora lacrymis rigant: tantus eorum erga beatitudinem futuram in huiusmodi exhortationibus affectus est. Sic itaque beatissimus Paulus mysticis imbutus disciplinis, deuouens militiam Regi sęculorum Deo, per stipendia innocentis vitæ præmia consectatur ęterna.

Ioan. 5. 24.

Matt. 25. 41.

Rom. 8. 18.

Matt. 22. 14.

Marc. 10. 12.

1. Cor. 10. 11.

Digitized by Google

INCIPIT ADMONITIO ad Virgines.

SI diligenter attenditis, venerabiles filiæ, euidenter agnoscitis, quod nullus homo sibi soli viuit, nullus sibi moritur. Omnis enim quantiscunque exemplum sanctæ conuersationis præbuerit, cum tantis & pro tantis ad præmia æterna perueniet. Et econtra qui exemplum malæ vitæ & peruersæ actionis ostenderit; quantascunque suis malis moribus ad opera iniqua prouocauerit, cum tantis & pro tantis perpetua supplicia sustinebit. Nos vero non solum exemplum malè viuendi cæteris non præbeamus, sed etiam sancta & salubri admonitione ad humilitatem & caritatem vel obedientiam iugiter prouocemus. Non simus de illis, quæ irascentibus vel furentibus quibuscunque sororibus malis consilijs solent pabulum superbiæ ministrare, dicentes, quod non debeant tanto tempore abiecta se humilitate deijcere, & tam dura vel inepta imperia sustinere. Non simus de talibus, quæ per amarissimas linguas, non solum vulneratas curare nolunt, sed etiam quæ sanæ sunt vulnerare contendunt: quæ murmurando, detrahendo, per inobedientiam vel iracundiam non Christo seruire, sed diabolo militare & ministrare consueuerunt: astutus enim & crudelis diabolus calliditate veteris artificij ac multiformis ingenij animas quas semel persuasione nequissima desides, tepidas, ac negligentes effecerit, etiam in aliorum subuersionem sibi seruire compellit, de quibus scriptum est: *Vtinam calidus esses aut frigidus: nunc autem quia tepidus es, incipiam te euomere ex ore meo.* Apoc. 3. 15. Tales enim animas ad inobedientiam vel superbiam præparatas diabolus omni lumine veritatis & caritatis excœcat, & quasi venator robustissimus & callidissimus auceps velut illices sibi ad capiendas, si potest, etiam sanctas animas aptat ac præparat; quomodo aucupes facere solent, qui columbas quas primum ceperint excœcant & surdas faciunt; vt dum ad illas reliquæ columbæ conueniunt, præparatis retibus capiantur. Ita etiam hostis antiquus de tepidis clericis, & de negligentibus Monachis, vel desidiosis virginibus exercere consueuit: & cum in eis oculos patientiæ clauserit, ignem compunctionis & flammam veræ caritatis extinxerit, & de solo religionis habitu persuaserit gloriari, sicut iam dixi, ad aliarum perditionem velut illices eos proponit, & præparat in exemplum; vt dum illos simplices quique & minus solliciti imitantur, diuersis laqueis vel retibus capiantur. Isti tales non solum pro se, sed etiam pro aliis quos exemplo malæ conuersationis de bono humilitatis & obedientiæ reuocauerint, rationem sunt in die iudicij reddituri.

Antiquus enim hostis, qui bonis semper inuidere consueuit, primum seruos vel ancillas Dei, quos tepidos ac negligentes esse cognouerit, persuadet otiosis fabulis occupari, murmurando vel detrahendo ad contumaciam prouocare, & ad audiendam lectionem tardissimos reddere: & cum

Digitized by Google

in eorum cordibus velut callum, &, vt ita dixerim, scoriam teporis induxerit, ad quælibet opera mala sibi eos facit præparatos, & omnibus vitijs vel negligentijs infæliciter seruire compellit; secundum illud quod veritas dixit: *Qui facit peccatum, seruus est peccati; & à quo quis superatur, eius seruus efficitur.* Ioan. 8. 34. 2. Pet. 2. 19. Sicut enim sanctæ ac spiritales animæ feruore caritatis accensæ Spiritu sancto aguntur, & ad omne opus bonum iugiter præparantur, secundum illud quod Apostolus ait: *Quotquot spiritu Dei aguntur, hi sunt filij Dei.* Rom. 8. 14. Ita è contrario negligentes & tepidæ ab illo contrario spiritu possidentur, de quo scriptum est: *Cum exierit immundus spiritus ab homine, vadit per loca arida, quærit requiem & non inuenit: postea reuertens inuenit domum suam vacuam & scopis mundatam, & adduxit secum alios septem spiritus nequiores se, & erunt nouissima hominis illius peiora prioribus.* Luc. 11. 44. Hæc enim sine dubio patiuntur clerici Monachi, siue virgines superbi, inobedientes & tepidi. Cum enim in primordijs conuersionis suæ relicta sæculi conuersatione ad militiam sanctæ religionis animo feruenti confugerint, per gratiam Dei vacuantur omnibus malis: posteà vero dum per negligentiam ac defidiam non apponunt studium, vt cum Dei adiutorio repleantur spiritalibus bonis, vitia quæ discesserant inuenientes eos cum multiplici nequitia remeantes, compellunt eos redire ad vomitum: & impletur in illis quod scriptum est: sicut canis quando reuertitur ad vomitum suum odibilis fit, ita & peccator quando reuertitur ad peccatum suum. 2. Pet. 2. 20. De istis talibus terribiliter clamat Apostolus Petrus: *Si enim*, inquit, *refugientes coinquinationes mundi his rursum implicati superantur, facta sunt eorum posteriora deteriora prioribus. Melius*, inquit, *fuerat illis non cognoscere viam iustitiæ, quàm post cognitionem retrorsum conuerti ab eo quod illis traditum est sancto mandato: contigit enim illis illud veri prouerbij: & canis reuersus ad vomitum suum, & sus lota in volutabro luti.* Hoc illis euenit, qui post abstinentiam ad gulam, post vigilias ad somnolentiam, post humilitatem ad superbiam, post obedientiam ad contumaciam, post patientiam ad iracundiam, velut canis ad vomitum, & velut sues reuertuntur ad luxuriæ volutabrum.

Et ideo qui se talem esse cognoscit, dum corrigendi tempus est, cum rugitu & gemitu ad vulnus superbiæ humilitatis medicamentum contendat apponere: contra murmurationis vel iracundiæ venenum antidotum obedientiæ festinet accipere. Et antequam anima sua multis peccatis obnoxia de hac luce discedat, remedium sibi in diem necessitatis acquirat, & lampadi suæ per superbiam extinctæ humilitatis & caritatis oleum, dum colligendi & emendi tempus est, præparare contendat: vt inter sanctas virgines accensa virginitatis lampade in vasculo animæ suæ oleum caritatis exuberet. Quia penitus virginitas in corpore nihil proderit, si caritas vel humilitas à corde discesserit. Et hæc quidem obseruant animæ sanctæ, & quæ illis similes esse volunt, facere non desistunt.

Aliæ vero quæ non spiritaliter sed carnaliter viuunt, non humilitati sed superbiæ infelicia colla submittunt: nec velut apes spiritalia mella colli-

Digitized by Google

gunt, ſed quaſi veſpæ crudelia venena diffundunt: quando ſenioribus inobedientes exiſtunt, quando flammis iracundiæ ſuccenduntur, quando odium in corde condunt, quando murmurationibus ſuis & ſe & alias vento ſuperbiæ de portu obedientiæ excuſſas, & de tranquillitate patientiæ proturbatas faciunt naufragare; & quæ in primordiis conuerſationis ſuæ relictis ſæculi fluctibus ad quietem Monaſterij confugere, nunc nimio furore ſuperbiæ in ipſo portu procellis iracundiæ naufragare probantur. Iſtis talibus meliores ſunt illæ, quæ ſæculo ſeruire videntur: quia multo melius eſt humilis coniugalitas, quam ſuperba virginitas, & plus laudabiles quæ in medio pelago ſe Deo auxiliante cuſtodiunt, quam illæ quæ in portu nimia negligentia vel ſecuritate merguntur.

Felices ergo ſunt illæ animæ, quæ ita cor ſuum diuerſis virtutum aromatibus Chriſto donante replere contendunt; vt ex illorum ore non *niſi* caritas & humilitas, nunquam niſi caſtitas, vel manſuetudo, vel obedientia proferatur: vnde & ſibi æterna præmia, & alijs præbeant ſanctæ conuerſationis exempla. Sicut ècontrario infelices ſunt, & miſeræ, & omni lacrymarum fonte lugendæ, quæ ita malis moribus corrumpuntur, vt ex illarum ore, vel indigna conuerſatione, non Chriſti medicamenta, ſed diaboli venena procedant. Quæ cum foris religioſo habitu quaſi pellibus ouium contegantur, velut lupi rapaces intrinſecus eſſe noſcuntur, & ſerpentium vel viperarum more, tamdiu fictam humilitatem habitu corporis demonſtrare videntur, quandiu nulla caſtigatione corripiuntur: at vbi vel leuis admonitio fuerit; tunc falſa humilitate remota ſuperbiæ ſe furor exeret: & tunc in veritate cognoſcitur, quia aliud proferebatur in ore, aliud abſcondebatur in corde; falſa humilitas fingebatur in corpore, & ſuperbiæ virus tegebatur in mente.

Hæc ergo omnia timentes potius quam de vobis ſiniſtrum aliquid ſentientes, cum omni humilitate & paterna ſollicitudine caritati veſtræ ſuggeſſimus; & ideo ante oculos veſtros tepidorum negligentias proferre voluimus: vt & de bonis, quæ in vobis munere diuino collata ſunt ſpiritaliter gaudentes, Deo gratias referatis, & pro me ac mei ſimilibus, qui adhuc multis negligentijs premimur, iugiter Dei miſericordiam ſupplicetis: vt cum ante tribunal Chriſti vobis pro perſeuerantia bonorum operum corona tribuatur, nobis interceſſione veſtra vel peccatorum indulgentia concedatur, præſtante Domino noſtro, qui cum Patre & Spiritu ſancto viuit & regnat in ſæcula ſæculorum, Amen.

Digitized by Google

EPISTOLA S. CÆSARII EPISCOPI ARELATENSIS

AD CÆSARIAM ABBATISSAM eiusque Congregationem.

COEGISTI me famula Dei ac venerabilis in Christo soror, & crebris petitionibus extorsisti potius quam rogasti, vt qualemcunque sermonem exhortatorium tibi scribere deberem: non non quod ad scientiam vel ad perfectionem tibi quicquam conferre possim; sed in quo magis prouidentiam meam facile deprehendere queas. Quod ego diu multumque renisus facere distuli, verens iactantiæ simul impudentiæque notam incurrere; præsertim cum sciam te diuinis voluminibus assidua meditatione vacare, nihilque quod ad perfectionem tuam attinet te penitus ignorare. Sed quid faciam? Negare non audeo quod implere nequeo. Tanta est enim petendo & iubendo fides simul & auctoritas, atque extorquendo perseuerantia; vt tibi quicquam negare irreligiosum videatur. Tamen si das fidem nulli te lecturam alij, nec ad legendum edituram; secundum quod Deus vires dederit faciam quæ hortaris. Danda mihi venia est, si opus iniunctum dignè implere nequiuero; tibi potius imputandum, quæ vt hoc aggrederer imperasti. Remoti igitur à temeritate, atque ab elatione liberi, proposito insudemus operi; nec de mediocritate diffidamus ingenij, quod credimus merito tuæ orationis adiuuari. Hoc tamen sciri volo, nihil me tibi statuisse scribere, nisi quod ad perfectæ vitæ normam, emendationemque morum te possit instruere; quod expositam beatitudinem virginitatis pedibus subiiciat mundum. Hæc in eorum pedibus illi scribere studeant quibus laudari cupiunt: nobis alio longè pergendum est itinere. Igitur hoc primum studium primaque cura sit tibi scire voluntatem Domini tui, & diligenter inquirere quid ei placeat, quidve displiceat; vt rationabile Deo secundum Deum reddas obsequium: quia fieri potest, vt votum obsequendi quisque offendat, qui quomodo obsequi debeat antea non didicit. Inter omnia Dei præcepta generale mandatum est de iustitia: quia nulli transgredi omnino licet, quod omnibus imperatum est. De virginitate itaque dicitur: *Qui potest capere capiat. Sed omnis qui non fecerit fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur:* quam Saluator plenissimè quidem, sed breuiter in Euangelio comprehendit dicens: *Omnia quæcunque vultis vt faciant vobis homines, ita & vos facite eis.* Igitur perfectionis secuta consilium, vide *ne respexeris retro; sed in monte saluam fac* Matt. 19. 12. Ibid. 3. 10. Luc. 6. 31. Gen. 17.

Digitized by Google

animam tuam: Quia enim cupis ſcandere vitam, per angusti itineris illius callem tendendum est, derelicta mundi spatiosa maximaque sæculi pompa, quam corpore Apostolicam vis exhibere virginem: Quam lampadam tuam bonorum oleo accensam, cogitando semper quæ Domini sunt, in obuiam præpares sponsi. Qualis debet esse perfectio, cuius tale fuit principium? Omne opus leuius agitur, cum eius principiū semper agatur. Quamuis quisque perfectus dissolui desideraꝝ & esse cum Christo, in hac vita necesse est, vt numquam desinat cum vitijs habere conflictum, si vult de hoste referre triumphum. In primis namque contra superbiæ morbum fortiter dimicandum est; vt vitiorum capite radicitus euulso, cætera vitia quæ ex eo prodeunt facilius extirpentur. Nec enim est ad ruinam facilior lapsus; de qua
Eccl. 10. 15. scriptura dicit: *Initium omnis peccati superbia.* Rectè namque; quia sicut origo est omnium criminum, ita inimica cunctarum virtutum. In peccato enim ipsa est prima, & in conflictu postrema. Hæc enim aut in exordio mentem per peccatum prosternit, aut nouissimè de virtutibus deijcit. Vnde & omnium peccatorum est maxima: quia tam per virtutes quam per vitia humanam mentem exterminat. Plerumque ex culpa superbiæ in abominandam carnis immunditiam itur; quia alterum pendet ex altero. Nam sicut per superbiam mentis itur in prostitutionem libidinis; ita per humilitatem mentis salua fit castitas carnis. Deus autem nonnunquam deijcit occultam superbiam mentis per manifestam ruinam carnis. Principaliter namque his duobus vitijs humano generi diabolus dominatur; id est, per superbiam mentis, & luxuriam carnis. Vnde & de diabolo ad Iob loquitur
Iob. 4. 20. Dominus dicens: *Sub vmbra dormit & in secreto calami & locis humentibus.* Per calamum enim inanis superbia; per loca vero humentia carnis demonstratur luxuria. Per hæc enim duo, vt diximus, vitia diabolus humanum possidet genus, vel dum mentem per superbiam erigit; vel dum carnem per luxuriam consumit. Forti enim adnisu necesse est contra luxuriam repugnandum: quia interius est hostis incluſus. Omnis virtus diaboli contra viros in lumbis; aduersus femina in vmbilico ventris eius; de quo scriptum est;
Iob. 40. 11. *Virtus eius in lumbis, & potestas in vmbilico ventris eius.* Qui enim delectationem non refrænat libidinosæ suggestionis; cito transit ad consensum libidinis. Nam facile resistit operi, qui titillanti non se accommodat delectationi. Quamuis sanctorum Dei intentio inconcussa in amore Dei persistat, de carne tamen quam exterius gestat, multa prælia interna tolerat. Sed Deus qui hæc ab probationem permittit, gratia protegente suos non deserit. Propterea ex corde sunt fornicationes amouendæ, vt non prorumpant in opere. Hinc per Prophetam dicitur; *Accingite lumbos vestros super*
Isai. 32. 12. *vbera*; hoc est, libidines in corde resecate; quando instigatione dæmonum mens vniuscuiusque iusti impeditur, diuini iudicij metus, æterna tormenta ante oculos proponantur: quia nimirum omnium pœna grauioris supplicij formidine superatur. Sicut enim clauus clauum expellit; sic ardoris gehennæ
Iob. 40. 12. recordatio ardorem excludit luxuriæ. Audi quid Dominus de diabolo fatetur dicens: *Stringit caudam suam quasi cedrum*: quia prima eius suggestio

velut

Digitized by Google

velut herba tenera facilè abſcinditur ; at ſi ſemel dentem delectationis fixerit, more cedri obdureſcit. Præcipuè fictam humilitatem fugiens, illam ſectare quæ vera eſt, quam Chriſtus docuit, in qua non ſit incluſa ſuperbia. Vmbram enim huius virtutis multi, veritatem autem ſequuntur pauci : verum enim humilem patientia oſtendit iniuriæ. Numquam in iracundia ſuccendatur anima tua : quia *ira viri iuſtitiam Dei non operatur.* Iac.1. 20. Quod ſi paululum te inflammauerit; feſtines neceſſe eſt vt expellatur. Nullum in anima tua inuidia. inueniat locum. Peſſimumque hoc malum eſt, quando de alieno bono quiſquis deterior fit : nam vnde bonus proficit, inde inuidus contabeſcit. Difficile namque ex hoc morbo quiſque recipit medicinam ; quia non vult patefacere culpam. Rara enim ex hoc confeſſio : quia ſæpè aliud pro alio dicitur, & ideo ad ſalutem numquam venitur, de quo ad populum beatus Cyprianus ſcripſit. Satis ſollicitam ori tuo pone cuſtodiam : nec quiſquam facilius quam per linguam peccati contrahit maculam, teſte Iacobo Apoſtolo : *Linguam nullus hominum domare poteſt.* Vnde piè admonet dicens : *Si quis putat ſe religioſum eſſe, non refrænans linguam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum ; huius vana eſt religio.* Iac.3.8. Ibid.1.26. Iuxta ſententiam ſapientiſſimi Salomonis : *Qui dimittit aquam, caput eſt iurgiorum :* quia qui linguam non refrænat, concordiam diſſipat. Vnde & Apoſtolus illum aſſerit eſſe perfectum qui non offenderit in verbo. Sed multi dum indiſcretè ſilentium cuſtodiunt, quod prodeſſe proximis per verbum poterat ſubtrahunt : dumque eorum vitia aſpiciunt, quos per correptionem verbi corrigere potuerunt ; dum clauſtra oris muniunt, proximum in prauitate derelinquunt, vt diſtrictius iudicentur ; & quantis verbo prodeſſe poterant, pro tantis reatu ſilentij culpabiles exiſtant. Duobus namque modis oratio impeditur, vt impetrare non valeat poſtulata : ſi aut quiſque adhuc mala committit, aut ſi delinquenti ſibi debita non dimittit. Quod geminum malum dum quiſque à ſemetipſo abſterſerit, protinus ſecurus ſtudio orationis incumbit, & ad ea quæ impetrare precibus cupit, mentem liberè erigit. In quantum præuales, caue ne recorderis faciem viri, niſi in oratione pura : nam non in deſiderij turpitudine idolum facies in anima tua. Regis mulier ad ſeruos non deflectitur ; & Chriſti ſponſa ad mortales non reſpicit : quia eum qui pro ſe paſſus eſt diligit, eumque toto amore complectitur. Vultum Sacerdotum ac Leuitarum cum timore aſpice, eorumque ſcilicet qui probati ſunt : hoc ſciens quia amor caritatis habitat in illis, Voce lectoris ſuaui nec delectetur in deſiderio anima tua ; ne corrumpantur ſenſus tui, & excedant à caſtitate. Dicas forſitan, grandis labor eſt : ſed reſpice quod promiſſum eſt. Conſidera quæſo præmij tui magnitudinem, ſi conſiderari poteſt ; & præſentis iniuriæ futuram mercedem ante oculos pinge. Poſt abſceſſus animæ & carnis interitum, in meliorem ſtatum reparanda es virgo ; corpus terræ mandatum in cœlo eſt eleuandum ; poſt hæc Angelorum es donanda conſortio, regnum acceptura cœlorum, & in perpetuo manſura cum Chriſto.

Digitized by Google

CÆSARIVS EPISCOPVS MINIMVS omnium seruorum Dei famulus Cæsariæ sanctæ sorori Abbatissæ, vel omni Congregationi suæ in Christo æternam salutem.

VEreor, venerabiles in Christo filiæ, ne dum vobis pro conseruanda quiete vel pudicitia rustico imperitoque sermone aliquid præsumo suggerere, apud illos, qui nesciunt quanta sit virtus veræ caritatis, notam videar præsumptionis incurrere. Ego enim licet peccatorum meorum sim conscius, & vestræ puritatis non sim ignarus; præsumo tamen tepidus admonere feruentes, lentus & negligens incitare currentes; languidus sanis consilium dare; & in via remanens ad æternæ vos patriæ desiderium prouocare. Et quia secundum sanctum votum vestrum frequentius vos visitare non valeo; hanc admonitiunculam, in qua etiam antiquorum patrum capitula pauca inserui, & aridi tatem sensus mei, quasi virorum fortium amœnitate condiui, cum perfecta caritate curam sinceritati vestræ ad vicem præsentiæ meæ pia humilitate transmittere. Sed hanc præsumptionem, sicut dixi, ipsa mihi caritas ingerit, quæ timere non nouit. Et ideo rogo vos, venerabiles filiæ, vt audaciæ meæ veniam dantes, quæcunque suggessero, patienter & benigne susciptatis, & consulentes rusticitati vel verecundiæ meæ, qualemcunque exhortationem meam secretius relegite, nulli alij tribuentes: ne cuiuscunque eruditæ aures rusticissimi sermonis nostri asperitate feriantur. Nos enim Deo propitio, licet nihil sinistrum de vestra conuersatione sanctissima sentiam; tamen propter multiplices laqueos inimici, de quo dicitur: cui sunt nomina mille, mille nocendi artes: propter illius ergo venenosas astutias, & maleblandas concupiscentias, sanctam vestram conscientiam qualibuscunque etsi tepidis sermonibus admonemus; & licet minus idonei bellatores, arma vobis spiritalia contra ignitas sagittas diaboli prouidemus. Gaudete ergo & exultate in Christo, venerabiles filiæ, & gratias illi iugiter vberes agite, qui vos de tenebrosa sæculi huius conuersatione ad portum quietis & religionis attrahere & prouocare dignatus est. Cogitate iugiter vndè exiistis, & vbi peruenire meruistis. Reliquistis fideliter mundi tenebras, & lucem Christi feliciter videre cœpistis. Contempsistis libidinis incendium, & ad castitatis refrigerium peruenistis. Respuistis gulam, & abstinentiam elegistis. Repudiastis auaritiam atque luxuriam, & caritatem ac misericordiam tenuistis. Et quamuis vobis vsque ad exitum vitæ non deerit pugna; tamen Deo donante securi sumus de vestra victoria. Sed rogo vos, venerabiles filiæ, vt quantum estis securæ de præteritis, tantum sitis sollicitæ de futuris. Omnia enim crimina vel peccata citò ad nos reuertuntur, si non quotidie bonis operibus expugnan-

Digitized by Google

tur. Audite Apostolum Petrum dicentem: *Sobrij estote & vigilate, quia aduersarius vester diabolus tamquam leo rugiens aliquem deuorare quærens circuit.* Quamdiu in hoc corpore viuimus, die noctuque Christo adiutore vel duce contra diabolum repugnemus. Sunt enim aliqui, quod peius est, negligentes & tepidi, qui de solo Christianitatis vocabulo gloriantur, & putant quod illis sufficiat vestem mutasse, & religionis tantum habitum suscepisse, nescientes illud Propheticum; *Fili accedens ad seruitutem Dei sta in iustitia & timore, & prepara animam tuam ad tentationem.* Nec sententiam Psalmistæ considerates: *Propter verba labiorum tuorum ego custodiui vias duras.* Et illud quod Apostolus dixit: *Per multas tribulationes oportet nos intrare in Regnum cælorum.* Vestes enim sæculares deponere & religiosas assumere huius horæ momento possumus: mores vero bonos iugiter retinere, vel contra maledulces voluptates sæculi huius quamdiu viuimus Christo adiutore laborare debemus: quia non qui cœperit, sed *qui perseuerauerit saluus erit.* In primis ergo omnis anima quæ religionem seruare desiderat, gulæ concupiscentiam vincere, ebrietatem vitare tota fidei virtute contendat, & ita temperatum conuiuium in mensam medietate abstinentiæ debilitetur, nec per deliciarum abundantiam luxuria prouocetur. Deinde abiecta superbia, qui Deus resistit, profundæ humilitatis iaciat fundamenta; inuidiam velut viperæum venenum detestetur ac fugiat; linguam refrænet; detractionem quasi venenum respuat; verba otiosa nec ipsa proferat, nec ab alio prolata auribus suis libenter admittat; vestimentorum habitum nec nimis abiectum, nec nimis pomposum, aut periculosè elegantem habere consuescat; lectionem aut ipsa frequentius legat, aut legentis verba tota pectoris auiditate suscipiat: de diuinis scripturarum fontibus iugiter aquam salutis hauriat; illam vtique de qua Dominus dicit: *Qui credit in me, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ.* De paradisi etiam floribus, hoc est, sanctarum scripturarum sensibus, anima sancta se iugiter ornare contendat: ex ipsis pretiosas margaritas auribus suis indesinenter appendat: ex his annulos & dextralia, dum exercet opera bona, componat: ibi vulnerum medicamenta, ibi castitatis aromata, ibi compunctionis holocausta requirat. Qui verò religionem in immaculato & puro corde conseruare desiderat; aut nunquam in publicum, aut certè non nisi pro grandi & ineuitabili necessitate procedat; familiaritates virorum, quantum potest rarius habeat: ita tamen, vt quoties necessitas viros videndi aut salutandi exegerit; ipsi videantur, quos artas & vita sancta commendat: sed ipsi, vt dixi, rarius; & non diurna, sed brevissima cum illis collocutio habeatur. Iuuenes verò aut nunquam aut difficilè videantur. In familiaritate vero assidua nec laici vnquam nec religiosi suscipiantur; quam rem non solum fœminæ de viris, sed etiam viri de fœminis obseruare contendant, sed integram puritatem castitatis custodire desiderant. Nec dicat aliquis, sufficit mihi conscientia mea. Dicat sibi quisque quod sibi placuerit, misera & satis odibilis Deo est excusatio ista, quæ magis de impudentia quam de conscientia bona procedit. Nam quando prima fe-

1. Pet. 5.

Eccl. 2. 1.

Psal. 16. 4.

Act. 14. 21.

Mar. 10. 21.

Ioan. 7. 38.

Digitized by Google

miliaritas aut viri cum fœmina, aut fœminæ cum viro esse cœperit, satis verecunda & sancta esse cognoscitur: quia subtrahit imprimis diabolus machinamenta sua, donec paulatim assidua familiaritate crescente, inter ambos inimicam nutriat amicitiam. Callidus enim hostis facit illos sibi inuicem paruo tempore deseruire sine vlla titillatione libidinis, sine vllo dispendio castitatis: & ita illos falsa securitate circumuenit; vt eos quasi in blanda tranquillitate velut duas nauiculas producat in altum: & dum se putant esse securos, nec ieiuniorum quasi remorum adiutorium petunt, nec vigiliarum gubernaculum quærunt: cumque eos securos fecerit, in se ipsis elidens subita illas tempestate demergit, & in vulnificos implexus impingens, simul vno ictu mortificat. Tamdiu sopitum ignem sine vllis flammis occultat, donec duas faculas iungens, simul ambas accendat: sic explicat diabolus quod celare antea videbatur: sic quasi de simplici caritate amorem conflat illicitum. In primis contentus est cedere, vt sic valeat amplius occupare. Ecce securus est quisque de conscientia sua, quod cum aliquem viderit, scandalizari de ipso non possit. Nunquid quomodo conscientiam suam nouit, sic voluntatem alterius videt? Ecce tuus oculus alium simpliciter videt, & fortè ille te crudeliter concupiscit. De tua castitate gaudes, & de illius ruina non times? Si enim tu te nimium familiarem præbueris, alterius concupiscentiam nutris: etiam si ipsa non pecces, alium tamen perdes; & erit tibi causa etiam sine causa, vt te libido maculet aliena. Nolite, quæso, vos; nolite quibuscunque aut occasionem dare, aut familiaritatem tribuere: ne fortè cuiuscunque concupiscentia in vos malè succensa alibi incipiat quærere, quod in vobis non potuit inuenire. Sed fortè dicit aliqua: secura sum de conscientia mea. Absit vt hoc de ore religioso procedat. Iam enim cecidit, qui de sua virtute confidit. Libidinem si Christo adiuuante desideras vincere, familiaritatem debes refugere. Certissimè nouerit, quod qui indignam familiaritatem non spreuerit, aut se, aut alium cito perdet. Sed fortè dicit aliquis: ideo familiaritatem non fugio, quia volo habere quod vincam, & aduersarium meum cupio tenere captiuum. Vide ne contra te aduersarius incipiat rebellare: vide ne te ducat captiuitas ista in captiuitatem. Audi Apostolum dicentem: *Fugite fornicationem.* 1.Cor.7.15. Contra reliqua vitia oportet nos omni virtute resistere: contra libidinem vero non expedit te pugnare, sed fugere. Esto ergo libidinis fugitiuus, si vis esse castitatis pugnator egregius. Sed quod dixi diligenter attendite. Quando aliquis stimulis libidinis incitatur, Christo adiuuante pugnet quantum prævalet contra se; quia non habet quo possit fugere: Si quando vero per alterius societatem opportunitatem voluptatis diabolus subministrat, ipsam familiaritatem quantum prævalet, vt supra dixi, anima sancta refugiat: ac si aliquando aliquis in se ipso tentatur, sibi Deo adiuuante resistat; quando per alius societatem vel leui concupiscentia titillatur, quasi serpentem venenatum quanta potest celeritate refugiat. Sed vt hæc omnia seruare possimus, abstinentiam rationabilem teneamus: quia vera est illius sanctissimi viri sententia: prout continueris ventrem, ita

Digitized by Google

& venenosos motus eius. Humilitatem etiam nostram quantum possumus conseruemus: non enim diu carnis integritas seruatur, vbi animus tumore superbiæ corrumpitur. Præcipuè si & iracundiæ flamma frequentius sufgit, castitatis & virginitatis flores cito consumit. Casta enim & Deo deuota anima non solùm extraneorum, sed etiam parentum suorum assiduam familiaritatem, aut ad se veniendi, aut ipsa ad eos ambulandi habere non debet: ne aut quod non oportet audiat, aut quod non expedit dicat, aut quod castitati potest esse contrarium videat. Si enim vasa quæ Ecclesiæ offeruntur, & in sacro altario ponuntur, sancta ab omnibus appellantur, & nefas est vt de Ecclesia postmodum ad domum laïcam reuocentur, aut vsibus humanis aptentur: si tantam dignitatem habent vasa, quæ nec intellectum possunt habere nec sensus; putas qualem dignitatem apud Deum habent omnia ad ipsius imaginem procreata? Sicut ergo vasa sancta humanis vsibus seruitura nec possunt nec debent de Ecclesia reuocari; sic religiosum quemquam non oportet, non decet, non expedit parentum suorum multis obligationibus implicari, aut quorumcunque extraneorum pernicioſa familiaritate constringi. Illud ante omnia admoneo, vt æmulationis malum quasi venenum vipereum fugiatis: & ita inter vos caritatis dulcedinem conseruetis; vt vobis inuicem per sancta colloquia medicamenta spiritalia præparetis. Sunt enim, quod peius est, aliquæ, quæ quando se pariter iungunt, magis sibi detrahendo, vel contra Præpositas murmurando vulnera faciunt, quam spiritalia medicamenta componunt. Vos vero sanctæ ac venerabiles filiæ, si aliquam videtis pusillanimem, consolationem impendite: si superbientem, humilitatis medicamentum apponite: si iracundam videritis, refrigerium patientiæ ministrate. Si nobiles natæ estis, magis de religionis humilitate quam de sæculi dignitate gaudete; & sic terrenam substantiam dispensate, ne vnde spiritales pennas benè & citò tribuendo habere potestis, aliquid vobis reseruando aut tardius erogando, carnales compedes hebeatis. Terrena namque substantia si tardius erogatur, animæ pennas quasi viſco illigare cognoscitur: quia verum est illud quod scriptum est: *Impedimenta mundi fecerunt eos miseros.* Si qua verò pauper fuit, antequam religionem sanctam adsumeret, Deo debet gratias agere, qui illam mundi istius facultatibus noluit illigare. Multos enim, quod peius est, ita suæ facultates ligatos tenent, vt ad æternam patriam redire non possint. Vos vero iam etiam in hoc sæculo Christo propitio fœlices estis, quæ facultates simul & voluptates sæculi istius non solum corde; sed etiam corpore contempsistis. Tenete ergo manus in aratro, & nolite respicere retro. Et quia in tectum iam perfectionis accendere meruistis; non vos inde deponant sæculi istius voluptates. Mementote vxoris Loth, quæ *retro respiciens versa est in statuam salis.* Nunquam iuramentum, nunquam maledictum de virginis ore procedat. Non solum corpora, sed etiam corda vestra omni sollicitudine custodite, propter illud quod scriptum est: *Omni custodia seruа cor tuum.* Et illud quod Dominus in Euangelio dixit: *De corde enim exeunt cogitationes malæ.* Si enim in corde nihil malè cogitatur, quicquid

Gen. 19. 17

Prou. 4. 23.

Mat. 15. 19.

Digitized by Google

Mat. 12. 34. sanctum est ex ore profertur: quia, sicut scriptum est: *Ex abundantia cordis os loquitur*. Hoc enim lingua proferre consuevit, quod ex officina cordis conscientia ministraverit. Et ideo si ex ore vultis bona proferre, semper in corde quæ sancta sunt cogitate. Sic lectioni & meditationi debetis incumbere, vt ante omnia etiam manibus possitis aliquid exercere, secundum
2. Thes. 3. 10 illud quod Apostolus ait: *Qui non operatur non manducet*: præcipuè tamen vsque ad horam tertiam lectioni vacare consuescite, & meliorem diei partem sancto operi dedicate. Oratio vestra ita cum silentio procedat ex corde, vt vix audiatur in ore: nam qui alta voce orare voluerit, & sibi & alteri multum nocet, dum per suam garrulitatem alterius mentem ab oratione sancta & sacra suspendit. In ipsis operibus quæ manibus fiunt, sæcularia & pomposa adiumenta, quæ non vtilitati, sed vanitati seruiunt, fastidite atque contemnite; vt etiam in ipsis terrenis possitis quicquid sobrietati & honestati convenit exercere. Multi enim quod in moribus diligunt, hoc etiam in operibus suis ostendunt. Præparant sibi ornamenta sæcularia sæculum diligentes, & voluptati seruientes vel luxuriæ. Vobis verò, quibus mundus crucifixus est, nihil sit commune cum talibus; sed omnia ornamenta quibus ad luxuriam caro componitur, velut inimica & contraria à vestro proposito respuantur. Sunt enim, quod peius est, qui pro vanitate sæculi istius plus studeant terrenis cupiditatibus operam dare, quam lectioni diuinæ insistere: dum volunt stragula pulchra, & picta tapetia, plumaria etiam & reliqua his similia cum ingenti sumptu & superflua expensa ad oculorum libidinem præparare, nescientes illud quod Dominus per Ioannem Euangelistam cla-
1. Ioan. 2. 5 mat & dicit: *Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt, quoniam omne quod in mundo est, concupiscentia carnis, & concupiscentia oculorum, & sæculi ambitio est.* Quid prodest virgini integritatem corporis custodire, si oculorum concupiscentias noluerit euitare? Sunt etiam nonnullæ, quæ etiam de facultatibus suis maiorem partem parentibus, & fortè diuitibus, quam pauperibus dare volunt; & non cogitant, quod dum illis substantiam suam ad luxuriam tribuunt, se æterna mendicitate consumunt. Sed dicit aliquis: ergo despicere debeo parentes meos? Absit vt nos dicamus quod parentes tuos non debeas honorare. Quomodo potest fieri vt parentes prædicemus non amandos, qui inimicos dicimus diligendos? Ama parentes tuos quantum potes: & si casti sunt & honesti, honorem illis semper impende, & de facultatibus tuis aliqua illis pro tui memoria munuscula derelinque. Totum verò quicquid est maius atque vtilius vsque in finem sæculi profuturum pauperibus tribue; vt eleemosynæ tuæ vsque ad diem iudicij per refrigeria pauperum transeant ad Regna cœlorum. Quod minus dederis parentibus tuis, poterunt sibi ipsi postmodum prouidere, poterunt laborare: quod tibi minus pro misericordia præparaueris, illo sæculo numquam poteris inuenire. Attamen si sunt aliqui parentes pauperes, vt victum aut vestitum sufficienter habere non possint; mercedem apud Deum habebis si illis, vndè possint sustentari tribuis. Venturi enim sumus ante
Mat. 25. 34. tribunal æterni iudicis: & si hoc agimus feliciter audiemus: *Venite benedi-*

ite, percipite regnum, quia esuriui & sitiui. Et post pauca: *Quamdiu fecistis vni ex minimis istis,* sine dubio pauperibus, *mihi fecistis.* Non dixit: venite & percipite regnum, quia parentum vestrorum diuitias vestris diuitijs cumulastis; quia illis vnde luxuriarentur in sęculo dimisistis. Non hoc vtique dixit; sed illud quod in Euangelio commemorat, quod & per Prophetam ante prędixerat: *Dispersit dedit pauperibus.* Attendite quęso: *Dispersit,* inquit, *dedit pauperibus.* Nam & diues ille de quo in Euangelio legimus, quod *induebatur purpura & bisso,* fratres suos diuites dereliquit, sed ille postea guttam refrigerij in inferno ardens quesiuit, & inuenire non potuit. Vos vero, sanctæ & Deo dignæ animæ, totum spiritaliter agite, & cui consecrastis animas vestras, ipsi offerte, immo reddite substantiam vestram. Dignum est vt à vobis accipiat terrena, qui præparat æterna. Ipse à vobis accipiat terrenam substantiam, qui vobis contulit virginitatis coronam. Vos autem illi amplius debitrices estis, quibus dedit, vt illum, qui est immaculatus agnus, quocunque ierit sequi possitis. Sequitur quidem Christum cætera fidelium multitudo, non quocunque ierit, sed quo vsque potuerint. Pœnitentes enim & coniugatæ possunt per alias iustitiæ vias sequi Christum; cum in virginitatis decorem præcedit, non habent quid faciant vt virgines sint. Vos verò, sanctæ filiæ, sequimini eum tenendo perseueranter quod vouistis ardenter. Iterum atque iterum sanctæ & Deo dicatæ animæ rogo, & cum omni humilitate ad conseruanda virginitatis præmia consilium dare præsumo, vt familiaritatem incongruam à vobis vel à vestris animis totis viribus repellere laboretis. Longè satis, longè sit pestis ista & lues, quam inordinata familiaritas iaculatur. Non est in hac societate securitas, quæ collisionem patitur velut à quibusdam fluctibus turbulentis. In hac familiaritate non habitat amica concordia, quæ non nisi discordantes inimicitias creat. Nam ad conseruandam sanctæ religionis dignitatem, singularitas magis quam inordinata familiaritas testis sanctissima est. Attende, ô anima sancta, & diligenter intellige quanta mala de inordinata societate nascantur. Familiaritas enim cuiuslibet si frequens esse cœperit, non nisi corruptionem seminat, vitia pullulat, cupidinem concupiscit, ignominiam parit, rabiem concitat, porrigit furiam, lasciuiam pascit, petulantiam nutrit, casus exaltat, ruinas ædificat, ripas erigit, præcipitia aperit, periculis nauigat, naufragijs velificat, perditioni gaudet, interitum fouet, confusionem meretur, thesaurizat opprobrium, criminationes exaggerat, excusationes inflammat, & cateruatim simul in fascem glomerat numerosas indagines captionum, ac per infinita dedecora multiplices mortes inueniet in perniciem perditorum. Tot & tanta sunt mala pernicioſæ familiaritatis. Nemo prosternitur, nisi qui societatem vnde periclitari possit, aut difficilè, aut certè rarius habere contempserit. Nam si anima sancta secretum suum custodire voluerit, & assiduæ familiaritatis malum tota animi virtute refugerit; ipsa sancta singularitas munimen illi inuictum est sanctimoniæ, expugnatio fortis infamiæ, fortitudinis firmitas & lasciuiæ petulantis infirmitas, pro-

Ibid. v. 40.

Psal. 111. 9.

Luc. 16. 19.

Digitized by Google

bitatis præsidium & improbitatis excidium, animæ victoria, & corporis præda, libertas gloriarum & captiuitas criminum, pronuba sanctitatis & repudium turpitudinis, sinceritatis iudicium & abolitio scandalorum, exercitium conscientiæ & euacuatio rota luxuriæ, pax secura virtutum & expugnatio inquieta bellorum, puritatis culmen & libidinis carcer, honestatis portus & ignominiæ naufragabilis portus, virginitatis mater & hostis immunditiæ, lorica pudoris & spolia probrositatis, murus incorruptionis, discretio vulgaritatis, integritatis dignitas & fornicationis abdicatio, castitatis fastigium & dedecoris præcipitium, voluntas bonorum operum & afflictio vitiorum, refrigerium pudicitiæ & pœna petulantię, acquisitio triumphorum & facinorum detrimenta, requies salutis & perditionis exilium, vita spiritus & carnis interitus, status qualitatis Angelicæ & funus humanæ substantiæ. Hæc omnia mala fortiter Deo adiuuante, & illa quæ diximus bona feliciter acquirentur, si ab animabus sanctis familiaritas inordinata respuitur. Attendite quæso vos, animæ sanctæ, quia inter omnia certamina, quibus semper comes est Christiana militia, sola duriora prælia castitatis, vbi quotidiana pugna est & rara victoria. Grauem castitas sortita est inimicum, qui quotidie vincitur & timetur: quotidie, inquam, vincitur, & non definit prouocare. Nemo securus vincit, qui secum pugnat. Periculosa nauigatio est vbi sæpè naufragatur, & cum periculo trahsitur in fluctibus, vbi multi mersi sunt, libidinis. Cupiditas enim cum vincitur non finitur. Castitatis dura sunt prælia, sed maiora sunt præmia. Flamma quæ nimium flagrat, cito venit ad cineres: incendium verò corporis cum illi acquiescitur, laccenditur potiùs quàm finitur. Castitatis palmam nemo securus accipit; cui quantum durus exitus, tantum glorioſi sunt fructus. Præmiale sibi periculum indicit, qui bellum suscipit cum natura. Hostis publicus pascit in noctibus, latronis insidiæ solis grassantur in tenebris: libidinis vero cupiditas & in noctibus prouocat, & in die non parcit, nec regum purpuras metuit, nec pannos pauperum perhorrescit. Vt ergo castitatis præmia & virginitatis coronam feliciter Deo remunerante possitis accipere, periculosam familiaritatem à vobis semper excludite. Currite fideliter, vt possitis feliciter peruenire. Et mei memores estote, cum in vobis coronata fuerit immaculata virginitas. Hæc Epistola ante tribunal Christi me excusabilem reddet, quia cum vera caritate & perfecta humilitate quod mihi oportebat dicere, & vobis audire, suggessi. Si quis, quod Deus non patiatur, obedire neglexerit, erit illi in testimonium: qui verò libenter acceperit, conuertetur in gaudium non temporale sed æternum. Vigeatis in Christo, sanctæ ac venerabiles feminæ.

EIVSDEM

Digitized by Google

EIVSDEM SANCTI CÆSARII EPISTOLA Hortatoria ad Virginem Deo dedicatam.

O ALTITVDO *diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei! &* Rom. 11. 33.
quis cognouit sensum Domini? Quis enim existimare potest in diebus adolescentiæ tuæ, ô venerabilis mihi integritate quidem & meritis domina, sed ordine ac gradibus in Christo filia, cum in Cœnobio sanctarum virginum conserta choro spiritali studio & diuinarum scripturarum eruditionibus intenta, me tunc quasi partem animæ tuæ diligeres: hominem iuuenem & non magnæ indolis virum, qui per abrupta voluptatum lasciuiamque vagabatur, ac peræruminosis anfractibus propter lætitiam scilicet temporalis fœlicitatis, in clandestino iactu festinabat immergi; cuius præterea nomen tantum auditu nouerat, vultu penitus ignorabat; quod ad hoc nos officium dispensatio omnipotentis Dei prædestinatos haberet, scilicet vt nobis familiam suam traderet gubernandam, isto dumtaxat ordine, vt tu in officina huius Ecclesiæ ministrares secundum diuini præcepti oraculum. *Si*, inquit, *separaueris pretiosum à vili, quasi os meum eris.* Velut Iere. 15. 19.
solertissima trapezita inter eos qui æterni Regis in se impressa custodiunt, vt eos quoniam denarium eius contra conscientiam cum claue adulterina sorde commaculant, sagaci discretaque diuisione secernas: quippe quæ non rudis vel neofita hæc sacra dicata ministeria, sed ab ipsis penè cunabulis per annos infantiæ atque adolescentiæ, à iuuentute vsque studiis regularibus exercuisti vitam, in quibus viuendi didicisti normam, & doctrinæ copiam affatim est consecuta. Ego vero qui scientiæ prærogatiuam, præpediente segnitia assecutus non sum, & ab abstinentia quam in te intulit diuina dignatio procul distare me video & terrenis necessitatibus implicari. Vndè garrulus potius à sapientibus quam rectè aliquid loquens iure reprehendor, sicut etiam ipsius dictionis designat impolita materies. Sed licet stolidus & terreni operis luto fœdatus, prisci tamen amoris recordans, credi non potest, postquam hoc quod nunc habes officium sortita fuisti, qualem de te habeam sollicitudinem vel timorem. Vndè quantam deuotionem habui, vt illud secundum Deum ordinatè susciperes, & absque macula baiulares; tanto acrius time, ne forsitan aut diuinus te intuitus, aut humana reprehendat opinio, quod iuxta te pateat reprehensioni: nec inueniatur in te, vt qui reprehendere volunt, dignè lacerare videantur, aut qui imitari appetierint, delinquant: quod ita augustius poteris euitare, si supernum semper iudicium ante cordis oculos ponas. Audi ergo me, ô dulcissima virgo Christi, soror ac filia: tu quantumcunque semper in studiis spiritalibus occupari desideras, propter sororem tamen, necessaria aliquando etiam exteriora tibi erunt negotia diuimenda. Curandum ergo tibi summopere est, vt sic temporalia quasi pro

Digitized by Google

tempore agas, ac semper tenacius in spiritalibus deuotione & amore inhæreas, vt cum spiritalia citius dispensaueris, ad orationem illico vel lectionem quasi ad matris sinum recurras. Optare quippe debes, vt abiecta sollicitudine mundi, semper cogites de seruitio Christi, propter illud: *Nemo militans*, inquit, *Deo implicat se negotiis secularibus.* 2. Tim. 2. Cogita sine intermissione, quia huius Ecclesiæ es institura lucerna, non occultanda sub modio, sed super candelabrum posita, vt omnibus qui hanc domum habitant lumen bonorum operum exemplis impertias propter illud: *In omnibus*, Tit. 2. inquit, *semetipsum præbe exemplum bonorum operum*; Vtraque tua velut pennatum animal ad alta semper per desiderium euolet, per verbum resonet, luceat per exemplum. Cum vero ad annuntiandum verbum Dei re sororibus affectaueris, seu propter vtilitatem animarum, tenoremque regulæ custodiendum necessitas incubuerit altercandi; prius cauta consideratione pensa, vt quod ore promis, factis impleas; vt quod aliis prædicas, operibus præbeas: scilicet vt in tuis humeris, atque ceruicibus priùs sentias, vtrum grauibus an leuibus oneribus colla sororum onustes: verbi gratia, si ieiunium super quotidianum, vel abstinentiam extra consuetudinariam, nec non, vt assolet, plus solito in synaxi psalmos placuerit decantare. Prior in Ecclesia inueniaris, postrema exeas: prima suscipias labores, soluas posterior; & in quotidiano corporis alimento atque communi cibo par sis his, cum quibus pari vteris in mensa conuiuio; vt quæ ad vnam sedetis mensam vnum vos parque reficiat alimentum: iisdem & tu quibus & sorores ferculorum saporibus delectare, & æqualia vobis cibaria potionesque exhibeant vel porrigant communes discoferæ vel pincernæ; primamque tuum, quem prior ad mensam tenes, prima ad virtutem parcimoniæ vindices; vt abstinentiam quam lingua prædicat, proximæ fauces vel vicinus stomachus sentiat; ne forsitan subditæ audientes tacitis cogitationibus dicant: O quam pulchrè nobis abstinentiam prædicat plenus venter, & contentas nos iubet esse vilissimis cibis ac poculis accuratis cibis poculisque delectabilibus refertum, guttur & eructans! Illa enim de abstinentia prædicatio acceptabilis est, quam liuida ieiuniis ora decantant. Et in his omnibus cæterisque hoc tibi noueris conuenire, vt angusti callis iter a, per quæ socias admones gradiendum, prior ipsa gradiaris; vt omnia quæ agenda sunt, ante factis impleas; vt postmodum velut ductilis tuba ex percussione perducta rectius erumpas in voce, propter illud Dominicum: *Qui*, inquit, *scandalizauerit* Mat. 18. *vnum de pusillis istis qui in me credunt*, & reliqua. Inter cætera, cum magna tibi cautela custodiendum est, vt omnes in Monasterio, quarum gubernacula æqualiter tuis imposuisti ceruicibus, æqualiter diligas; neque vnam plus, minus aliam ames: sed cuncta quæ sunt, in quibus possibilitas extat, æqua moderamine disponas, parique moderatione dispenses, ac parem eis caritatem impertias, & non quibuslibet per priuatum amorem, sed cunctis secundum merita singularum, quæ sunt necessaria largiaris. Non quæ tibi vultu intuituque placuerit, non quam tu

Digitized by Google

ad oculum cognoueris, vel cuius blandiori fueris obsequio delinita; sed quam amor Christi & religiosior demonstrauerit vita, præponas. Si quam Dominus substantiolam contextu largiri dignatus ni Monasterio fuerit, cum summæ æquitatis linea, æquia omnibus lance, prout cuique opus fuerit, dispellatur; seriata tamen senioribus veneratione, his duntaxat, quæ Ecclesiæ columnæ esse meruerunt. Non his vestibus ornatior cæteris: exhibe non quæ malitia hominum, sed in his quæ diabolus inuidere potest; vt pro ornatu vestium sis ornata conuersatione ac moribus; & hæc omnia lectio diuina conciat. Oportet enim te, vt vereor, propter quasdam, cultrum nonnunquam habere in gutture, cauterium in lingua gestare, virgam tibi & baculum in manu ferre; vt per cultrum deseces vitæ, per cauterium vero ad sanitatem secta reducas, per virgæ disciplinam corrigas, per baculum vero disciplinatas sustentes. Si cui vero pro suis debitis pœnitentiam imposueris, obseruandum, vt cum eam sub fasce à te impósito inclinam incuruarique conspexeris, imiteris formicæ solertiam, secundum præceptum sapientissimi Salomonis, & humerum tuum oneri eius spiritali supponas, vt medio eius itinere obuiam oneratas subleues vel sustentes, & sic singulas de singulis quibusque negligentijs aut culpis specialibus admoneas & instruas, vt de earum salute à Christo Domino tibi æterna gloria repræsentetur. Si quando vero cum sæcularibus ad colloquendum fueris euocata, & ire necesse fuerit, prius arma frontem trophæo crucis, vexillo Christi pectus ingemina, vt cum sua virgunculà Christus comitari dignetur: semper tamen virginali pudore cooperta, memor beatæ Mariæ, quæ cum Angelo paucissimis collocuta verbis, cum Elizabeth postmodum in carmen & laudes Dei decantando prorupit. Cumque post hæc ad eos veneris cum tantæ honestatis constantia, nec ipsa vel locutionem præponas; vt qui te viderint, Christo Domino gratias agant, qui talem familiæ suæ prouidere dignatus est matrem. Ipsa verò processio tua exterior rationabilis non minus debet esse quam rara. Confabulatio vero tua cum eis semper sit mixta grauitate & dulcedine; illa scilicet, quæ de sancto ac puro amore procedit coercendaque semper sit & verecundiæ intermiscenda, sicut Christi virginem decet. Item vt ne vsquequaque tacens, aut superbiæ aut stultitiæ notam incurras; sed tantum loquaris, quantum opportunitas flagitat rei ac temporis; vt abscedens quisquis ille fuerit desideret te quam se, vel loquelam tuam audire, quam ornat morum grauitas, affectus dulcedinis & paucitas locutionis. Si quid verò ab eis petitum fuerit, quod præstare deliberes: cum vultu hilari præsta. Si quid verò præstari non conuenit, petitionem eorum honestate saltem sermonis mollifica. Nomen tuum plures nouerint, beneficia tua in quantum præuales plures sentiant: vultum rari cognoscant. Si quando autem tibi pro necessitate Monasterij seorsim cum prouisore fuerit colloquendum; cum duabus vel certè cum tribus electis sororibus facito; aut si negotium secretius superuenerit aliis saltem videntibus loco patulo colloquaris: quia opinio bonæ famæ, sicut etiam perfectæ vitæ custodia tibi necessaria est: & tunc primum dese-

piendâ humana detractio, cum Christus in causa est. Si quando vero tale aliquid acciderit faciendum, vt ambiguitate consulta, quacunque parte diuertas, quasi syllogismo inuexa, in incertum incedas, si feceris, tunc demum ad minus oportet conuerte periculum, quod facilius ad bonum gubernando retorqueas; & non solùm de dubiis, sed omnis tua actio fit propter Deum, sermo de Deo, cogitatio in Deum, & exceptis vitiis, quibus non compassio, sed rectitudo debetur, omnibus te cupio esse compassibilem, omnibus gratam, omnibus piam, omnibus affectuosam, cunctis bonis animatam: quemadmodum Paulus Christi virginem decorauit, vt sis *sancta corpore & spiritu*: ipsa sponsò & Domino tuo
1. Cor. 7. mentem tuam regente, & cunctas vias tuas disponente, qui in Trinitate perfecta viuit & regnat Deus in sæcula sæculorum. Amen.

Explicit Epistola S. Cæsarij.

NOVATI SED CATHOLICI SENTENTIA

DE HVMILITATE ET OBEDIENTIA, & de calcanda superbia.

SÆCVLARIBVS aliter in Ecclesia loquimur, aliter vobis loqui debemus. Illis loquimur aliquando res quæ sonum habent, & virtutem non habent, delectantur enim tanquam infirmi sonis verborum, non virtute Dei. Vos autem in nomine Christi, non in hoc delectamini; sed vultis audire salutis verbum, in quo vocati estis; & has vestes lugubres in mundo induistis expectantes meliores apud Deum. Nostis iam & sapitis. Iam multum tempus hic habetis aduersus quem vobis est collectatio, aduersarius vester non est foris, sed intus est in visceribus: & in ipsis membris nostris habemus obluctatorem. Si enim
Gal. 5. 17. *caro concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem, vt non ea quæ volumus faciamus*; videtis quia intus est aduersarius iste. Aduersarius autem iste non vincitur nisi humilitate & caritate: quia & ipse Dominus noster Iesus Christus diabolum non vicisset, nisi humiliatus fuisset; humiliatus autem non necessitate, sed caritate. Si enim non amasset, humilis factus non fuisset. Amore nostri factus est humilis. Si ergo
Psal. 145. 4. *qui fecit cælum & terram, mare & omnia quæ in eis sunt*, Dominus Ac-

Digitized by Google

gelorum omnium, qui creauit omnia, propter nos humilis factus est; quare nos propter nosmetipsos recusamus humilitatem? Via ergo salutis non est nobis penuria, nisi humiliaris. Cum ceperis humilitatem, quæ ea propter Deum & propter ipsam congregationem sustinere. Etenim ipsa congregatione quamuis æquales sitis, vnusquisque alterum superiorem sibi existimare debet, tametsi non sit superior. Non illud facit, nisi qui humilitatem habuerit. Non est necessarium bonis Dei aliud præmium, nisi humilitas: quia humilitas, si fuerit in homine, facit illum obedientem. Obediens vero qui fuerit, vel qui obedientiam spectatum, non hominibus obedit, sed Deo. Sic etiam Dominus ait: *Qui vos audit me audit: qui me audit, audit* Luc. 10. 16. *eum qui me misit.* Abbas Pater est, sequentes fratres Patriarchæ sunt. Et quicunque est alius inter vos, qui forte bonam habet vitam, meliorem continentiam, meliores vigilias, meliorem custodiam corporis, & ipse propter imitationem Pater est. Hæc ergo agite inter vos, vt primùm humilitatem custodiatis, non vt hominibus humiles videamini, sed Deo. Illa est vera humilitas, quæ Deo, non hominibus, demonstratur. Nam humilitas quæ hominibus monstratur, fictio est, non humilitas, quod à sensis Dei omnino alienum esse debet. Non quidem arbitror, quia sint tales in vobis; sed ne sit erit talis morbus, admoneo. Homines enim sumus, & hominibus loquimur. Idcirco primum humilitatem fratribus vestris monstrare debetis propter imitationem, vt fundata sit ipsa humilitas intus in corde secundum Deum. Cùm fuerit enim humilitas fundata in corde tuo propter Deum, tunc dat illi Deus, id est fratri tuo, vt intelligat & inuisetur humilitatem tuam. Nam si non fuerit humilitas fundata in corde tuo; ostendit Deus fratri tuo, quia ficta est humilitas tua. Prima ergo via salutis hæc est: humilitatem tenere simplicem propter Deum, non propter hominem: non placere inde hominibus, sed placere inde Deo. Humilitatem sequatur obedientia, & obtemperetis vobis ipsis, sicut sibi obtemperant membra. Numquid cum consilio obtemperant membra, & non naturali caritate? si pes offenderit, manus occurrit, ne totum corpus lædatur, vt cadat. Sicut ait Apostolus: *Si patitur vnum membrum, compatiuntur omnia* 1. Cor. 12. 26 *membra.* Vnde ergo, nisi ex caritate? Si ergo dilexeritis vos inuicem, nulla erit conturbatio. Scandala nemo patiatur; non propter cibum, non propter potum, non propter vestimentum, non propter vigilias, non propter opera, non propter coquinam, non propter ministerium. Idem cùm vos inuicem dilexeritis, si quis aliquid faciat, quod non debet; caritas illa non permittit vt offendatis. Habete ergo, fratres, humilitatem & obedientiam, quam sequitur pax, vt sitis filij pacis: *Quia caritas*, sicut ait Apostolus, *vinculum est perfectionis.* Cùm quis habuerit humilitatem, Christum imitatur, qui humilis factus est propter nos. Cùm quis habuerit obedientiam, Christum imitatur, qui *obediens factus est vsque ad* Philip. 2. 8. *mortem.* Cùm quis habuerit caritatem, Christum imitatur: quia *Deus* 1. Ioan. 5. 16 *caritas est.* Sed prius elaborate, vt intus vitia vestra vincatis. Fiat pax primùm in animis & cordibus vestris per Deum, vt exuentes corruptionem corporis

atque fragilitatem duo sint victores, præceptum Dei, & consensus tuus. Casus enim talis est, medicus, ægrotus & ægritudo. Si ille ægrotus se cum ægritudine dederit, vincitur medicus, efficiuntur duo aduersus vnum, atque superatur medicus. Si ergo ægrotus cum medico se dederit, vincitur infirmitas. Medicus Christus est, ægroti nos sumus; ægritudini morbus, consuetudo peccati est. Iam qui ex parte renunciauit sæculo, quamuis viuat in sæculo, attendat vbi debeat inhærere; vtrum morbo an medico. Si medico non inhæserit, laborat medicus. Ideo nobis Euange-
Matt 5. 25. lium in sæculo clamat & dicit: *Esto consentiens aduersario tuo cito, dum es cum illo in via.* Non nos docet, vt simus consentientes aduersario diabolo; sed docet, vt consentientes simus aduersario, præcepto diuino, quod aduersatur malis nostris, & aduersatur consuetudini nostræ, aduersatur iniquitatibus nostris. Si consentimus, facti sumus concordes cum præcepto Dei,
Mat. 11. 28. & accipimus quasi iugum Dei; propter quod ait Dominus: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum, quia leue est, & sarcina mea leuis est.* Ecce quid tam leue? Denique considera quemadmodum qui aliquid habent in hoc mundo timent ne rapiatur. Quomodo timent ne quod acquisierunt perdant? Quibus modis torquentur, quasi sub grauissimo pondere sollicitudinem habendo? Vos autem non aliud laboratis, nisi vt hoc faciatis quod Abbas præcipit. Iam sub iugo es: non cogitas vbi viuas; quia nec debes cogitare. Est qui te regat: est qui tibi curam ferat. Omnino ad vos cogitatio cibi & vestimenti nec pertinere debet. Quod dederit Abbas, sic puta quasi Deus dederit: ipsa est enim vera humilitas. Sed fortè vnus plus habet, & alter minus; & hoc tanquam à Deo factum habete. Sed vnus sedet ad alteram mensam; si sic iubet Abbas, si sic probauerit, sic habete quasi Deus iusserit. Nolo inde interroges, vt dicas; cras ego ibi sessurus sum. Nolo vt facias consuetudinem, vt tibi des illam necessitatem. Si fortè non est quod detur, aut non videtur vt detur; sic habe, aut quia non est quod detur, aut visum est non expedire vt detur. Ita fratres, si seruaueritis, prorsus vitam æternam habebitis. Nolite permittere vos verbis malis agi. Si fortè aliquis infirmus cadit, vt loquatur peruersa; statim cohibete illum: statim dicite, noli facere, noli frater, peccas. Debetis enim, propter quod in vnum estis, & Abbatem vnum habetis, & vos vobis Abbates esse. Numquid vnus, quia duos oculos & duas [illegible] bet, Abbas potest omnes audire, aut omnes videre? aut non ha[illegible] sitatem alicubi exire & aliquid prouidere? Vos vobis Abbates [illegible] quomodo metuistis Abbatem præsentem, metuite & absentem, [illegible] sens est Deus. Omnino hoc timete, hoc metuite, quia Deus semper [illegible] sens est. Et si vnus curam fert tantis: quanto magis vos omnes [illegible] tis; ne inueniat vnde irascatur, vnde doleat, vnde offendatur, vnde [illegible] gemiscat, vnde putet quia peribit labor eius tanti temporis. Hæc enim [illegible] nobis poterunt prodesse, si habuerimus humilitatem, obedientiam & caritatem. Via alia ad Deum non est, nisi humilitas, obedientia & caritas.

Digitized by Google

Ipse est via veritas, & vita. Nam cruciari, ieiunare biduo, triduo, quatriduo, septimanas facere frequenter, inde superbiunt fratres, putantes quia quod ipsi faciunt, alius facere non potest; infinitum putant esse quod alius non potest facere; aut ambulat nudo pede, & arbitratur quoniam ipse solus hoc potest facere: aut forte nec bibit nec ipsam aquam mixtam; exercitatio temporalis est, quia semper illud facere non potest. Sed cogitet magis humilitatem, cogitet pietatem, caritatem, obedientiam. Propter enim frangendas vires corporis, propter domandum sanguinem & carnem debet arripere ista quasi bonus athleta; sed non inde gloriatur, ne perdat quod fecit. Nam Pharisæus ille qui ascendit in templum orare, numquid opera, quæ numerabat, modica erant? Immensa erant, ieiunare bis in Sabbato, decimas omnium rerum suarum pauperibus dare, non facere fraudem, adulterium non committere, infinitum est; sed quoniam iactavit illud in superbiam, totum quod fecit, superbia fuit. Propterea David dicit: *Non veniat mihi pes superbiæ, & manus peccatoris non moueat me. Ibi ceciderunt omnes qui operantur iniquitatem.* Vbi ceciderunt? In lapsu superbiæ. Inde enim cecidit diabolus, per superbiam lapsus est. Omnino ergo non admittatur ad seruos Dei superbia. Qui ergo iam aliter vitiis, viramque suam melius instituit, non sit quemadmodum ille Pharisæus. Publicanus autem humiliatus non audet nec oculos ad cœlum leuare, & sententia Domini collaudatus redit ad domum suam iustificatus magis quàm ille Pharisæus. Expertum namque habemus, & in ipsis sanctis scripturis, & in fratribus nostris, quia quicunque viam humilitatis tenuit, proficit, & non perit. Luc. 18. 9. Psal. 35. 12.

Explicit Nouati Sententia.

S. PAVLINI AD MONACHOS de Pœnitentia.

INTERROGATIO. Quomodo debemus agere pœnitentiam? *Responsio.* Detur vtique pœnitentia sæculari, cuius adhuc ceruix sub iugo dependet sæculi; & huic pro immanitate peccati siue delicti terminetur tempus: quia adhuc tempori seruit. Cæterum abrenuntians sæculo & eius militiæ, spondensque se cunctis diebus seruiturum Deo, cur pœnitentiam non ereatur, qui liber effectus, velut onager, sectatur eremi vastitatem? Sicut ait Iob: *Quis dimisit onagrum liberum in deserto?* A leone fortiter caueat, & arentibus herbis, poculoque exiguo alatur in eremo: erigat in aëra caput, & flagrantem nimium sitis ardorem sancti Spiritus aura restriguat: ne dum valde desiderat amœna virentia, nimis Iob. 39. 5.

Digitized by Google

delitiis præpeditus periculum salutis iucurrat. Igitur abrenuncietur pœnitentia publica non est necessaria: quia conuersus ingemuit, & cum Deo æterno pactum iniuit. Ex illo igitur die non memorantur eius delicta, quæ gessit in sæculo, in quo factorum se iustitiam de reliquo promiserit Deo. Ergo chirographum de quo se Monachus debitum ex tota fide promiserit implere; & si fidelis factus peccauit in sæculo; post abrenunciationem suam iterum factam, Dominicum Corpus non dubitet accipere: ne occasione humilitatis nimiæ prolongetur à corpore eius & sanguine, cui se iunxit, vt vnum corpus efficeretur. Communicare non desinat qui peccare quieuit; tantùm ne de reliquo peccet. Nam sicut ignis iste visibilis duas in se quasdam efficacias habet, id est, comburere fragilia, & illuminare tenebrosa; ita ignitum illud Dominicum corpus, quando cum metu & reuerentia grandi fuerit sumptum, corporis quidem delicta consumit, animæ verò sensum illuminat: & idcirco maxime communicare frequentiùs debet. *Si verò fuerit*, sicut scriptum Leuit. 13. est, *lepra in pelle, immunda erit*, id est, peccatum in Monacho: quia pellem esse Monachum scriptura significat mortificantem membra sua super terram; cuius ossibus adhæsit caro, cuiusque caro immutatur propter oleum, & à ieiunio infirmatur, & genua velut fœnum arescunt. Ergo si in hac pelle visa fuerit lepra, immunda erit, & nisi fuerit hyacinthus aut rubra pura, ad ornatum tabernaculi non erit apta.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI EVTROPII ABBATIS AD PETRVM PAPAM DE DISTRICTIONE MONACHORVM, & ruina Monasteriorum, directa Romæ.

OMNIPOTENS Dominus pro sua misericordia humanos miseratus errores per Moysen sanctissimum virum nobis certissimum præbuit documentum, & pro offensione & culpa delinquentibus debere irasci, & è contra benè sancteque viuentibus mites & benignos esse satis congruum & laudabiliter declarauit in eo, quod pro peccato populi delinquentis, vt scriptura propriè loquitur, iratus nimis tabulas, quas à Domino acceperat, ad radicem montis confregit; insuper

& facinus

sacinus ipsum populi delinquentis Leuitarum gladio vindicauit. Mitem autem & benignum in hoc eum fuisse non dubium est, quia pro eis sæpiùs Dominum deprecando, iram Dei super eos venientem auertit; & à quibus aliquando lapidari potuit, pro eisdem Dominum deprecari non destitit. Hæc ad præsens de multis de veteri testamento sufficiat testimonijs. Sed ipse Dominus in Euangelio sic dicit: *Omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio.* Et hoc quàliter intelligatur aduerte. Ille in hoc dicto tenetur obnoxius, qui non vitio, quod est in homine malum, sed naturæ ipsius humanæ, quam Deus vtique bonam condidit, ira voluerit prærogare stimulum. Propterea & quibusdam malè conuersantibus, & à se durius increpatis Apostolus dicit: *Vtinam essem vos me pœnitet.* Et de abscissione ac separatione eorum qui pœnitere nolunt ista loquitur: *Vtinam excidantur qui vos conturbant.* De quibus & Dominus in Euangelio, vt alijs verbis loquar; si sæpiùs autem admonitus frater corrigi noluerit, *sit tibi sicut ethnicus & publicanus.* Quod si tacere, & delinquentem (quod dictu quoque nefas est) pro culpæ modulo non debemus arguere; cur quæso nobis per Isaiam Dominus præcipit dicens: *Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam, & annuntia populo meo scelera eorum, & filiis Israël peccata eorum:* & illud Ezechielis: *Si non annuntiaueris impio vt ab iniquitate sua conuertatur, ille quidem impius in iniquitate sua, quam operatus est, in ipsa morietur: sanguinem autem illius de manu tua requiram.* Cui sententiæ nos dictum illud Doctoris egregij subiunginus. Et quid prodest non puniri suo, qui puniendus est alieno peccato? Ad Timotheum autem Paulus Apostolus apertè loquitur, dicens: *Argue, obsecra, increpa, in omni patientia & doctrina:* sed eos qui semel & iterum admoniti facinus suum pœnitendo cognoscere, & in melius suum voluerint vitam corrigere. Cæterum de illis, qui in malo perseuerare proposito, nec ad rectæ vitæ tramitem resipiscendo reuerti elegerint, alibi præcipit: *Increpa eos durè.* Et iterum: *Cum huiusmodi nec cibum sumere.* Propter hoc etiam loquitur dicens: *Inimicus vobis factus sum verum dicens vobis.* Vnde & sæcularis Poeta: *Obsequium,* inquit, *amicos, veritas odium parit:* amara est enim veritas, & qui eam diligunt repentè amaritudine. Ideo & Hieremias dicit: *Solus sedebam, quia amaritudine repletus eram.* Et quæ est ipsa amaritudo, nisi mala & non recta quorumdam hominum conuersatio? Quid nunc agimus, sanctissime vir, tacebimus: & dissolutioni consentiemus, vt & mansueti, & mitis vocabulum acquiramus? Et quid nobis hoc ante Deum proderit, quando pro nostro silentio anima pereuntis de nostra dicitur manu perquiri? Si autem à Deo nobis creditum gregem & exhortando & increpando sæpiùs à diaboli laqueis & peruerso voluerimus opere reuocare, immites & asperi multorum ore dicemur. Sed quamuis hoc à multis, qui locum officij nostri non intelligunt, sæpè dicatur, tenenda est tamen discretio, & sanctæ Regulæ institutio; vt quæ patres instituerunt, etiam successores & filij integra illibataque custodiant & obseruent. Nam si in aliquo à sanctorum Patrum institutione & tramite deuiandum, nec pro culpæ suæ

Matt. 5. 22.

2. Cor. 12. 11.

Gal. 5. 12.

Matt. 18. 17.

Isa. 58. 1.

Ezech. 33. 8.

2. Tim. 4. 2.

Tit. 1. 13.

1 Cor. 5. 11.

Gal. 4. 16.

Hier. 15. 17.

quis qualitate & opere increpandus est; quis quæso malorum hoc audit, qui nunc saltem propter supplicia terreantur, qui non quæcunque voluerit agat, & præceps feratur ad vitia? Et propterea diuinæ potentiæ ordo & ineffabilis dispositio præcipit, vt sit in sęculo princeps, in Ecclesia Pastor & Pontifex præficiatur, & in Monasterijs pater; vt nefario operi & actibus scelestis & impijs obsistere, & contra humani generis mores perpetratum facinus districtionis & seueritatis possit gladio vindicare. Sanctus Augustinus prędarus, vt optimè nosti, Ecclesiæ doctor, quæ in octauo ciuitatis Dei libro dicit aduerte. Denique in disciplina nostra non tam quæritur, vtrum pius animus irascatur, nec vtrum sit tristis, sed vnde sit tristis: nec vtrum timeat, sed quid timeat. Irasci enim delinquenti vt corrigatur, contristari pro afflicto vt liberętur, timere periclitanti ne pereat, nescio vtrum quisquam sana consideratione reprehendere audeat. Facultas autem istius sæculi quam nobis Dominus pro necessitate & sustentatione istius transitoriæ vitæ, & non pro luxuria & superfluitate facienda sua miseratione donare dignatus est, etiam si in toto quod non est, sufficientes esse possint, non tamen ideo affluenter & splendidè viuere, & ventri & gulæ inseruiendum est, etiam si his omnibus abundemus. Prohibet enim hoc scriptura dicens: *Diuitiæ si affluant, nolite cor apponere;* Apostolus autem: *Et carnis curam ne feceritis in desiderijs. Et castigo corpus meum & in seruitutem redigo, ne fortè dum alijs prædico, ipse reprobus efficiar.* Propter quod & frequenter in fame & siti, & nuditate, & ieiunijs sæpè asserit gloriari. Et illud in Euangelio Domini: *Non grauentur corda vestra in crapula & ebrietate.* Quod si non ita est, sine causa ergo sanctorum Patrum quotidie vitam legimus. Quorum professionem tenere nos dicimus, secundum eorum institutionem viuere detrectamus. Vt quid etiam & Dominus noster secundum Isaiæ vaticinium præcipit, dicens: *In viam gentium ne abieritis,* nisi vt quorum separata est Religio, separetur & vita? Nulla enim erit distantia inter profanum & sanctum, inter sæcularem & Monachum, frugalem & parcum; si passim voluntati nostræ & concupiscentiæ deseruire voluerimus, & satisfacere. Aut quid nobis ante Deum proderit in nomine tantùm, & non etiam in sancta & bona vita & conuersatione laudabili professio religionis nostræ? Primo ante Deum, deinde ante homines, si voluerimus ostendere, secundum illud quod de Samuël legitur: *Et placebat tam Deo, quam hominibus.* Et Dominus in Euangelio: *Videant,* inquit, *vestra opera bona, & glorificent Patrem vestrum qui in cœlis est.* Et hoc ideo, quia quodcumque bonum in nobis esse dicitur, non ex nostræ vitæ esse merito, sed Dei gratiam gratis nobis largienti tribuatur dono. Vnde & Paulus Apostolus: *Prouidentes,* inquit, *bona non tantum coram Domino, sed etiam coram omnibus hominibus.* Qui alibi laudem hominum pro vana gloria declinando dicebat: *Si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem.* Beatissimus quoque Petrus Apostolorum omnium caput & Princeps, *Conscientiam & conuersationem,* inquit, *habete inter gentes bonam, vt in eo quod detrahunt de vobis tanquam de malefactoribus, confundantur insa-*

Pſal.16 11. Rom. 13. 14. 1.Cor.9 27. Luc 21.34. Matt.10.5. 1.Reg.2.29. Matt.5.16. 2.Cor.8.21 Gal.1.10. 1.Petr.2.12.

Digitized by Google

mantes vestram in Christo bonam conuersationem. Optamus autem, & hoc ex toto cupimus affectu, mi pater, quod & tu vis, & paratus sum vt dicam, manibus in domo Dei venientes susscipere, & nostro in sinu portare & fouere, dummodo tales sint, qui & Deo placeant, & professionem suam intelligant & custodiant. Quia non desideramus quantos sed quales habeamus, & cum quibus castè & sanctè viuamus, ita vt in professione perfectorum Domino placeamus. Non enim in dissoluto tepidoque vocabulo & numero, sed in sanctitate perfectorum Dominus delectatur. Ideò & *multi vocati, pauci vero electi.* Et pusillus est grex; *Cui complacuit Patri vestro dare regnum.* Satisque melius est cum paucis & sanctis in vitam ingredi, quàm cum plurimis tepidè & luxuriosè viuentibus à sanctorum consortio segregari. Et per arctam & angustam viam pauci ambulant, & in æternæ vitæ patria regnant: per amplam & spatiosam multi ingrediuntur, & in gehennæ profundo præcipitantur. Nos enim, sicut fundatores & Patres istius Monasterij tenuerunt, & nobis tradita dimiserunt, auxiliante Domino & tenuimus & tenemus, nec quicquam super aut minus facimus, memores illius scripturæ, quæ dicit. *Ne transgrediaris terminos antiquos quos posuerunt Patres tui.* Et: *Qui modica spernit; paulatim decidit*, vt per hęc domnos & patres nostros, qui regulam hanc secundum antiquorum normam, Deo sibi inspirante, instituerunt, in iudicio Dei non aduersarios, sed patronos in omnibus habeamus. Nam etsi fortè aliquis dicat, nimis districtè nos agere, & propterea aliquos à nobis dicat exire; & pace tua loquimur, & saluo tuo carissimo nobis & Deo digno honoris priuilegio dicimus, quicunque alius hoc dicit, videtur nobis Monasterialem Regulam nec nosse penitus, nec intelligere: & per hoc apparet eum non nobis detrahere, sed suam imperitiam publicare. Dicat autem sibi quisque ille quod vult, nos autem quod accipimus & didicimus tenemus, & omnes sancti qui nobiscum sunt fratres, in quorum corde diuinus amor & caritatis dilectio regnat, tota mentis intentione custodiunt, & in hoc perseuerare Domino se protegente & adiuuante confidunt. Nullius enim nos, in tali præsertim Dei causa, nec vituperatio frangit, nec laus, etiam si falso dicatur, eleuat. Dicimus enim ab Apostolo dictum: *Per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam*, &c. Solum est, vt auxiliante Domino nobis pro tuis sanctis orarionibus, hoc pro seruorum Dei salute & propter Deum agamus, quod nobis non ad damnationem, sed ad mercedem in iudicio iusti iudicis, ipso opitulante proueniat. Nam si detractiones hominum timere voluerimus, quæ Deo sunt placita minimè faciemus. Quia sicut tuæ sanctitati benè est cognitum, si quis increpet arguatque peccantem, statim odio habetur, statim ei detrahitur, statim patitur insidias. Sed consolatur nos Dominus, dicens: *Beati estis cum maledixerint vos homines propter me: gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis.* Hoc tantum nos elaborare conuenit, vt pro nulla alia re, nisi pro Christo sustineamus contumeliam, & detractionis causa sit Christus; & maledicta perpessi pro veritate nos maledici sciamus, qui eam pro saluatione eorum,

Matt 22. 14. Luc. 12. 32. Prou. 22. 28. Eccl. 19. 1. Cor. 6. 8. Matt. 5. 11.

Digitized by Google

qui nobis à Deo commissi sunt, omni cum fiducia prædicamus : nec facilè his placabilem præbeamus adiutum Monasterij, qui etiam omnem Ecclesiæ conuentum vesano ore dilaniant. Quia vt sancta scriptura loquitur : non tantum ille qui detrahit, sed etiam qui detrahentem libenter auscultat, vnius reatus & culpæ esse censetur. Hæc tibi, beatissime Pater, propterea scribimus ; vt scias nos nihil absque ratione gerere ; sed secundum consuetudinem Monasterij huius quæ & sanctè & regulariter instituta sunt facere. Certè si aliquis consuetudinem Regulæ nostræ ferre non sustinet, non nostræ districtioni, sed suæ imputet tepidæ voluntati. Neque enim si quis claritatem solis lippis oculis aspicere & videre non potest, ideo culpa solis, & non potiùs vitium lippitudinis & cœcitatis esse dicendum est. Quia quod Deus benè, sanctè & perfectè à sanctis & perfectis viris in hac cella sua instituit, & nunc vsque teneri voluit, nullo modo nunc propter paucos & tepidos, aut vagos & pseudomonachos, qui diuersorum quotidie circumeunt domos, & cum Epicuro lætanter dicunt: *Manducemus & bibamus, cras enim moriemur* : in aliquo transgredi poterit, aut immutari, aut dimitti. Quia, vt sanctus ait Apostolus : *Firmum Dei fundamentum stat*, etiamsi sit, qui in illo malæ voluntatis suæ vitio offendat & cadat, nec in aliquo vacillet, aut nutet, quod Deus omnipotens sua dextera protegit & confortat. Amen.

Isa. 22, 13.

2. Tim. 2. 19.

Explicit Eutropij Abbatis Epistola.

INCERTI AVCTORIS SERMO

DE DECEM VIRGINIBVS.

IN lectione, quæ nobis recitata est, fratres dilectissimi, audiuimus Dominum dixisse: *Simile est regnum cælorum decem virginibus, quæ acceptis lampadibus exierunt obuiam sponso & sponsæ.* Hoc si secundum literam tantum intelligimus, nimium durum videtur & asperum. Absit hoc à sensibus nostris, vt vel de domo cuiuscunque etiam pauperis Christiani tam paruus numerus veniat ad viram æternam. Et ideo quia nulla ratione secundum literam intelligi debet, quia reuera ipse Dominus similitudinem esse dixit, requiramus quare quinque dictæ sunt fatuæ & quinque prudentes. Illæ enim quinque prudentes significant omnes sanctos, qui cum Christo sunt regnaturi : & è contrario illæ quinque fatuæ figuram videntur habere Christianorum, qui sine operibus bonis de solo tantum Christiano nomine gloriantur. Ideo autem fatuæ quinque, &

Matt. 25. 1.

Digitized by Google

illæ prudentes quinque dicuntur; quia quinque sensus in omnibus hominibus esse probantur, visus, auditus, gustus, odoratus, & tactus: quia per istos sensus velut per quasdam ianuas vel fenestras aut vita aut mors ingreditur ad animam nostram. De quibus & Propheta dixit: *Intrauit mors per fenestras vestras.* Ieremiæ 9. 21. Ideo & ibi quinque virgines dicuntur prudentes, quæ istis sensibus benè vtuntur; & ibi quinque fatuæ, quæ per istos quinque sensus magis mortem quam vitam excipiunt. Quomodo autem isti quinque sensus, velut quinque virgines, aut virginitatem custodiant, aut corruptioni subiaceant, diligentius requiramus. Si aliquis vir, aut aliqua mulier viderit aut filium, aut filiam, aut alienum seruum, aut ancillam, & ad concupiscentiam diligenter aspexerit; corrupta est vna virgo: quia per oculos, id est per fenestras corporis in secretum cordis venenum mortis intrauit. Si vero aliquis siue religiosus, siue laicus homines detrahentes, sermones etiam otiosos, & cantica luxuriosa vel turpia proferentes libenter audierit, & cum delectatione placido auditu susceperit; corrupta est alia virgo. Si autem non sit contentus mediocribus cibis, sed sumptuosas delicias adquirat; si semper male loqui studeat, per iniquum gustum corrupta est alia virgo. Quod si etiam odores peregrinos, vt hominibus ad luxuriam placere possit, diligenter inquirit; quarta virgo est violata. Si vero manibus suis aut filios aut filias alienas cum delectatione propter libidinem tangere voluerit, & vestimenta nimis mollia animo voluptuoso quæsierit, iam etiam quinta virgo corrupta est. Hoc enim ordine isti quinque sensus velut quinque virgines in hominibus corrumpuntur. Et è contra, dum animæ sanctæ istos quinque sensus, id est, visum, auditum, gustum, odoratum & tactum, ab omnibus illicitis rebus refrænant, linguam suam ad ea quæ sunt licita vel legitima sobriè & castè relaxant, quinque sensuum virginitatem custodiunt. Ideo quinque virgines homines bonos significant; & aliæ quinque eos qui mali sunt præfigurant. Et reuera, fratres carissimi, quid prodest viro vel fœminæ, clerico vel Monacho, vel sanctimoniali, si in corpore virginitas custoditur? quando per malas concupiscentias cordis integritas violatur? Quid prodest in vno membro præferre castitatem, & in omnibus habere corruptionem? Nam & illi virgines qui agnum sequuntur, si diligenter attenditis, non propter hoc sequuntur agnum, quia solam virginitatem corporis seruauerunt: denique cum dixisset: *Hi sunt qui se* Apoc. 14. *cum mulieribus non inquinauerunt;* secutus adiunxit: *Et non est inuentum in ore eorum mendacium, sine macula sunt.* Qui ergo de sola corporis virginitate gloriantur, diligenter attendant, quia si mendacium diligunt, cum illis sanctis virginibus Christum sequi non poterunt. Nulla ergo virgo de sola corporis virginitate præsumat; quia si inobediens fuerit aut linguosa, ab illo thalamo sponsi cælestis se nouerit excludendam. Cum ergo virgo centesimum gradum teneat, & mulier coniugata tricesimum; melior tamen est casta & humilis coniugata, quam virgo superba. Illa enim castè & humiliter marito seruiens tricesimum gradum possidet; virginis superbæ nec vnus remanebit: & vtrisque impletur quod ait Psal-

Psal. 17. 28. mista: *Tu populum humilem saluum facies, & oculos superborum humiliabis.* Et quia totam Ecclesiam Catholicam beatus Apostolus virginem vocauit, non solas in ea considerans corpore virgines, sed incorruptas omnium

2. Cor. 11. 2. desiderans mentes, ita dicit: *Aptaui vos vni viro, virginem castam exhibere Christo.* Non solum sanctimonialiũ, sed etiam omnium virorum vel mulierum animæ, si & castitatem in corpore, & in illis supradictis quinque sensibus virginitatem concordiæ seruare voluerint, sponsas se Christi esse non dubitent. Non enim corporum, sed animarum sponsus intelligendus est Christus. Et ideo, fratres carissimi, tam viri quam feminæ, tam pueri quam puellæ: si virginitatem vsque ad nuptias seruant, & per istos quinque sensus, id est visum, auditum, gustum, odoratum, vel tactum, dum eis benè vtuntur, suas animas non corrumpunt, in die iudicij apertis ianuis ad æternum sponsi thalamum feliciter merebuntur intrare. Illi vero, qui & corpora sua ante nuptias adulterina coniunctione corrumpunt, & postea per totam vitam suam malè viuendo, malè audiendo, malè loquendo, animas suas violare non desinunt; si eis dignæ fructus pœnitentiæ non subuenerit, clausis ianuis

Matt 25. 11. Ibidem. sine causa clamabunt: *Domine, Domine aperi nobis.* Et audire merebuntur: *Amen dico vobis, nescio vos vnde sitis.* Hæc ergo, fratres, si & clerici, & laici, & Monachi, & sanctimoniales, & in coniugijs positi fideliter & diligenter attendimus, & cum castitate corporis etiam integritatem cordis auxiliante Domino custodimus, non cum fatuis proiicientur in tenebras exteriores; sed cum sapientibus ad spiritales nuptias introibimus, si audire me-

Matt. 25. 21. rebimur: *Euge serue bone & fidelis, intra in gaudium Domini tui.* Quod ipse præstare dignetur.

ITEM SEQVITVR EIVSDEM.

Matt. 25. IN lectione Euangelica, quæ nobis de decem virginibus recitata est, fratres dilectissimi, dictum est quod *omnes virgines ornauerunt lampades suas, sed fatuæ non habuerunt oleum lampadibus necessarium. Prudentes vero sumpserunt oleum in vasis suis. Moram autem faciente sponso, dormitauerunt & dormierunt omnes. Media autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit, exite obuiam ei. Tunc surrexerunt omnes virgines illæ, & ornauerunt lampades suas.* Et cum fatuarum virginum lampades extinguerentur, rogauerunt reliquas virgines, vt darent de oleo suo: & illæ responderunt: *Ne forte non sufficiat nobis & vobis: sed ite potius ad vendentes & emite vobis. Dum autem irent emere, venit sponsus, & quæ paratæ erant introierunt cum illo ad nuptias, & clausa est ianua. Venerunt postea reliquæ virgines & dixerunt: Domine aperi nobis.* Quibus responsum est: *Nescio vos vnde sitis.* Quid autem ista significent, fratres carissimi, secundum quod in antiquorum patrum expositione legimus breuiter caritati vestræ suggerimus. Non ideo dictæ sunt quinque virgines, quia tam paruus numerus futurus sit in vita æterna; sed propter quinque sensus, per quos aut mors aut vita ingreditur ad animã nostram; quibus aut male vtimur

Digitized by Google

& corrumpimur; aut certè benè vtentes virginitatem animæ custodimus. Illud quod ait: *Sponso moram faciente dormitauerunt & dormierunt omnes:* Somnus ille mortem significauit. Denique sic ait Apostolus: *De dormientibus autem nolo vos ignorare fratres.* Media nox quando clamor magnus factus est; significat diem iudicij. Propter ignorantiam dictum est: media nox; quia nemo scit quando aut qua hora dies iudicij veniat. Quod autem omnes virgines ornauerunt lampades suas, & illæ fatuæ habuerunt oleum, sed tam parum fuit, vt eis sufficere non potuisset: denique statim extingui cœperunt. Vnde quantum possumus cum Dei adiutorio laborare debemus, fratres dilectissimi, vt quoniam in oleo misericordia vel caritas intelligitur, tantum reponamus in vasis animarum nostrarum, quantum nobis sufficiat in æternum. Nemini sufficit parum, fratres carissimi; nisi fortè pro paupertate plus dare non prævalet. Plena animæ lucerna opus est, vt per caritatis oleum lumen nostrum luceat in æternum. Cui Deus dedit largiorem substantiam, quantum potest laxet manum ad eleemosynam, nec credat quod ei possit sufficere parum; sed consideret vnusquisque ex eo tempore quo sapere cœpit, quantum debeat pro his quę male cogitauit, quę male locutus vel malè operatus est: attendat multitudinem peccatorum, & singulorum pretia diligenter appendat: videat quantum pro mendacijs, pro iuramentis, pro periurijs, pro maledictis, pro detractionibus, pro ebrietate, pro gula atque luxuria, pro cupiditate, pro inuidia, pro superbia, pro cogitationibus sordidis, pro sermonibus otiosis. Consideret ergo vnusquisque ista omnia & his similia, quæ nec numerari possunt; & tunc agnoscet quantas eum eleemosynas oporteat exercere. Cum enim etiam si totum demus, nisi præponderauit Deus misericordiam, redimere cuncta peccata non valeamus, vel humiliter contrito & compuncto corde quantum possumus cum Dei adiutorio laboremus: & non pro laude humana, sed pro Dei amore & vitæ æternæ contemplatione faciamus. Quod autem dixerunt virgines fatuæ sapientibus: *Date nobis de oleo vestro.* Et illæ responderunt: *Ne fortè non sufficiat nobis*; hoc pro timore humiliter dictum est: quia terror & tanta examinatio erit in die iudicij; vt etiam illi qui oleum misericordiæ se intelligunt abundantius præparasse, metuant ne eis non possit ad omnia peccata redimenda sufficere. Illud vero quod dictum est: *Ite potius ad vendentes, & emite vobis:* potest hoc de pauperibus intelligi: ipsi enim sunt negotiatores, qui oleum animarum lampadibus necessarium vendunt. Per ipsos enim hoc negotium Christus exercere consueuit: in ipsis enim accipit terrena, vt reddat cælestia; accipit caduca repensaturus æterna. Denique sic ipse dixit: *Quandiu fecistis vni ex minimis istis, mihi fecistis.* Lampades autem animæ intelliguntur. Vasa vero illa, vbi oleum iubemur habere, quid aliud significat, nisi intus in conscientia bona opera recondere? Et quia bona opera alij faciunt pro Dei amore, alij vero pro cupiditate laudis humanæ, virgines illæ fatuæ & quod in corpore virgines erant, & quod vigilijs, Psalmis, lectionibus, vel orationibus se exercebant, totum hoc pro laude humana, non pro Deo, vel pro æterna

Ibid. 2. Thes. 4. 13. Matt. 25. Ibid. Ibidem. Matt. 25. 40.

Digitized by Google

beatitudine faciebant: ideò morte interueniente, vbi eis cessauit lux bo-
Matt. 25. minum, simul illis defecit oleum. Nam illud quod eis dictum est: *Ite potius ad vendentes & emite vobis*, potest & sic accipi, vt vendentes intelligantur adulatores, qui fictis laudibus eos qui opera bona pro humana gloria facere videntur, extollunt. Denique qui pro vana laude boni aliquid facit, si eum nemo laudauerit, omnino non facit. Vnde intelligitur quod omnes qui laudes humanas accipere cupiunt, quod in opera Dei exercere videntur, humanis assentationibus vendunt, accipientes vanam laudem, & præmia æterna perdentes. Illæ autem virgines, quæ oleum habuerunt in vasis suis omne opus bonum intus in conscientia posuerunt: quia hoc non pro laude humana, sed pro misericordia diuina fecerunt. Hæc ergo fideliter cogitantes, fratres carissimi, quia parabola ista ad vniuersam Ecclesiam pertinet; qui non possunt seruare virginitatem carnis, custodiant cordis: vt si ad coronam Martyrum siue Virginum non potuerint peruenire, vel omnium peccatorum indulgentiam mereantur accipere. Virgines vero, qui integritatem corporis Deo auxiliante custodiunt, totis viribus cum Dei adiutorio laborare contendant verbositatem fugere, detractionem velut diaboli venena respuere, inuidiæ vel superbiæ morbum quasi antiqui hostis gladium pertimescere, obedientiam humiliter retinere, nunquam senioris præcepta contemnere, lectioni & orationi insistere, si infirmitas non prohibet, ad vigilias cum omni alacritate consurgere: siue in Ecclesia, siue in conuiuio, siue in aliquolibet loco semper quod ad obedientiam vel ad humilitatem pertinet studeant ex ore proferre: si tristem viderint, consolentur; si inobedientem agnouerint, castigare non cessent. Et quia in omni professione & boni inueniuntur & mali; & in Ecclesia Christi, quæ nunc area similis est, non solum triticum, sed etiam palea reperitur; & ibi inueniuntur, quod peius est, non solum laici, sed etiam & clerici, & Monachi, vel sanctimoniales, ita negligentes & tepidi, vt non velut spirituales apes dulcia animarum mella conficiant, sed velut crudelissimæ vespæ, venenatis linguæ aculeis fratrum vel sororum corda percutiant; isti tales non adiutores Christi, sed defensores diaboli esse probantur. Qui si fortè viderint fratrem vel sororem contra seniorem superbum existere, non solum studeant mitigare, sed malignis sermonibus ad maiorem eum furorem conantur accendere; dicentes quod hæc non possit nec debeat diutius sustinere. Hortatur etiam vt ita senioribus suis cum grandi amaritudine aut furore respondeant, vt ipsos seniores pœniteat, quod eos paterna pietate admonere vel castigare voluerint. Sed quia in omni proposito, sicut iam diximus, non solùm sunt adiutores seu ministri diaboli, sed Dei, & vasa Christi, & iustitiæ defensores; quoscunque adiutores diaboli ad inobedientiam vel superbiam callida suasurratione succendunt, adiutores Christi blanda adhortatione & sancto ac salubri consilio reuocare contendunt. Illi venena, isti antidotum; illi faciunt vulnera, isti procurant medicamenta: illi detractionem, isti salutem; illi furorem, isti mansuetudinem; illi superbiam, isti humilitatem docent, illi iniuriam, isti patientiam; illi odium, isti caritatem.

tatem. Si quantumlibet faciant mali, plus tamen prævalent Christi medicamenta, quam diaboli vulnera. Illi enim qui in clero, vel in Monasterio positi & sẽ & alios ad superbiam erigunt, velut pharetræ sagittis diaboli plenæ simplicium cordà percutere, & omnem in eis humilitatem vel mansuetudinem conantur extinguere. Sed quia Deo propitio in medio palearum inuenitur & triticum, & animæ sanctæ, quæ velut armaria Christi spiritalibus antidotis plenæ esse probantur; quicquid illi vulnerauerint cælestibus medicamentis curare non desinunt, dicentes cuicumque superbo: Noli superbire frater; quia scriptum est: *Deus superbis resistit.* Noli irasci; quia scriptum est: *Ira in sinu insipientis requiescit.* Et iterum: *Ira viri iustitiam Dei non operatur.* Si fortè inobedientem viderint, blandè & humiliter dicunt: Noli esse inobediens frater; quia scriptum est: *Obedientia super sacrificium.* Et Paulus clamat: *Obedite Præpositis vestris, & subiacete eis; quia ipsi peruigilant tanquam rationem pro animabus vestris reddituri.* Istæ animæ Deo plenæ si tepidum aut negligentem viderint, velut de spiritali armario, id est, de corde bono prolatis medicamentis ad compunctionem conantur accendere. Si detrahentem vel murmurantem viderint, dicunt ei illud beati Apostoli: *Neque murmuraueritis, sicut quidam ex ipsis murmurauerunt, & perierunt ab exterminatore.* Neque detrahatis, quia scriptum est: *Qui detrahit fratri suo eradicabitur.* Et per hanc sanctam admonitionem à maliloquio deterrentes, ad laudandum eos incipiunt prouocare. Si verbosum vel contentiosum agnouerint, medicamentum taciturnitatis adponunt, dicentes illi quod scriptum est: *Audi Israël & tace.* Et illud quod de Domino Saluatore prophetatum est: *Sicut agnus coram tondente se non aperuit os suum.* Et illud: *Omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die iudicij.* Talibus ergo & his similibus medicamentis quicquid vasa diaboli studuerint vulnerare, vasa Christi conantur ad sanitatem reducere. Siue ergo clericus, siue Monachus, siue sanctimonialis consideret conscientiam suam; & si benè loquendo adiutorem Christi & defensorem iustitiæ se esse cognoscit; gaudeat & Deo gratias agat, & ipso auxiliante perseueret vsque in finem: quia non qui cœperit, sed *qui perseuerauerit saluus erit.* Qui vero per superbiam, per inobedientiam vel inuidiam adiutorem vel vicarium diaboli esse se sentit; doleat de præterito, caueat de futuro, & per humilitatem construat quod superbiæ tyrannide destruxerat; quod iracundia succenderat, mitiget mansuetudo; quod malitia vel inobedientia exasperauerat, caritatis dulcedo componat: & dum adhuc anima illa tenebrosa, quæ diabolo seruire consueuerat, in isto mortali corpore retinetur, remedium sibi in diem necessitatis adquirat: vt de sinistra translatus ad dexteram cum ouibus Christi mereatur audire: *Venite benedicti, percipite regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi.* Et licèt hæc ita sint, fratres hoc tamen oportet, vt nec boni de sanctis meritis extollantur; nec illi qui mali fuerint, nimia desperatione frangantur: sed & illi humiliter perseuerent in bonis, & isti cito corrigantur à malis; vt cum dies iudicij venerit, &

Iacob. 4. 6. Eccl. 7. 10. Iacob. 2. 20. 1. Reg. 11. Gal. 5. 17. 1. Cor. 10. 10. Isai. 35. 7. Matt. 12. 36. Marc. 10. 22. Matt. 25. 34.

Digitized by Google

bonos coronare possit vita integra, & malos valeat excusare correcta: præstante Domino nostro Iesu Christo, qui cum Patre & Spiritu sancto vivit & regnat Deus in sæcula sæculorum. Amen.

Explicit sermo de X. Virginibus.

DIVERSÆ LECTIONES AD ALIQVAS REGVLAS, CVM MSS. POST Editionem collatas

A LVCA HOLSTENIO.

PAg. 12. 13. partis primæ Regulæ SS. Serapionis, Macarij, Paphnutii, &c. repertum est antiquissimum exemplar in Codice Vaticano 3542. ex quo cum excussis iam foliis collato, hæ diuersitates annotatæ sunt.
In titulo post nomina quatuor Patrum additur, *Abbatum.*
Cap. 1. ver. 1. *sedentibus nobis*, ms *residentibus.*
Tertio post versum *distribueret*, ms. *tribueret,*
Cap. 2. ver. 1. post multorum, ms. addit, *hominum.*
Ver. 2. *ad vita.* ms. interserit, *beata.*
Ver. 5. Post, *Nec*, ms. addit, *tamen*: idemque 2. & 3. caput in vnum coniungit.
Pag. 15. cap. 5. ver. 2. *conscriptæ sunt*, pro *sunt*, ms. habet, *placuerunt.*
Pag. 15. cap. 6. ver. 6. post *ne*, ms. addit, *forte.*
Cap. 7. quod in Cod. Vaticano quartum numeratur, ver. 10. *humiliter*, ms. legit, *humilitate.*
Tertio inde versu, *parati estote*, ms. habet, *paratus sit.*
Vers. vlt. post, *hebdomada*, ms. addit, *continua.*
Pag. 26. vers. 6. post *primo*, ms. addit *ante omnia.*
Vers. idem 5. *tenet*, ms. legit *teneat.*
Vers. cap. penult. post *nouerit*, ms. addit, *se.*
Cap. 8. quod in ms. quintum est, vers. 2. pro *&*, ms. habet, *vt.*
Mox eodem vers. post. *venientibus*, ms. addit, *nec ipse audeat cum venientibus.*
Vers. post *decimo*, post *alicuius*, ms. addit *ibi.*
Statim eodem vers. *proferatur*, ms. legit *recitetur.*
Pag. 16. cap. 9. quod in Cod. Vaticano sextum est, vers. 2. *ieiunorum*, ms. habet *ieiuniorum.*
Cap. 11. quod in ms. octauum est, vers. 2 post *præcipit*, ms. addit *dicens.*
Pag. 17. vers. 3. quod *si infirmus est animo*, ms. legit, *quod si firmus est corpore.*
Cap. 12. quod in ms. nonum est, post illa verba tituli *fratres præueniant*, ms. addit, *iste ordo teneatur.*
Vers. 1. illa verba, *& decernere debet ille*, in ms. non habentur.
Vers. 4. pro *quomodo*, ms. habet *qualis.*
Vers. 4. post vocem, *gradum*, ms. addit *sibi.*
Vers. 15. *meruit*, ms. legit *meruerit.*
Cap. 12. in titulo, post verbum *obtineant*, ms. addit, *item.*
Vers. 3. post *nec*, ms. addit *hoc.*
Pag. 17. vers. 2. post verbum *recipere*, ms. adiungit, *& non solum non recipere.*
Vers. 7. quæ ponuntur post verbum *suscipiatur*, vsque ad illa verba vers. 13. *ille vero*, &c. non habentur in Codice Vaticano.

Digitized by Google

Vers. 19. pro *his*, ms. habet, *hic*.

Vers. cap. vltimo pro *à Patre*, ms. legit, *ab eo qui præst*, & in hoc desinit, quod & Vaticanus tria vltima capita non agnoscit.

Pag. 29. in titulo post vocem *Pachomij*, addit ms. *hominis Dei ab Angelo vocati*.

Vers. 12. *Canobo*, quod ex Vaticano legit *Canopo*.

Vers. penult. *ad eos*, ms. legit *à Deo*.

Vers. vltimo *fuerat*. ms. legit *venerat*.

Pag. 33. vers. 11. post vocem *Christi*, ms. Cassinense & Vaticanum addunt, *filia eius*.

Vers. 17. post vocem *Præposito*, Cassinen. ms. addit *qui super eos constitutus est*.

Vers. 21. post illa verba, *per ordinem*, ms. Vat. addit, *explicit Prologus*. & quod hic sequitur cap 3. in Vat. primum numeratur. Cassin. verò Codex, hic omittit sex capitula seqq. & in principio Regulæ ponit.

Pag. 33. vers. 1. pro voce, *ministrorum*, ms. Vat. legit, *miris*, & mox particulam, & non agnoscit.

Vers. 12. *post biduum*: ms. Vat. legit, *in bidue*.

Pag. 34. vers. 2. *dicitur*, ms. Cassin. legit, *dicuntur*, & vers. 4. *inuoluente*, pro *inuoluens*.

Pag. 35. cap. 6 vers 2. *quidpiam voluens*, ms. Cassin. legit, *reuoluens*: & mox pro *finiente*, legit *finiatur*.

Cap. 8. vers. 4. pro voce *vinculum*, mss. Cassin. & Vat. legunt, *cingulum*.

Cap. 9. vers. 2. *vnam*, Vatican. legit, *primam*.

Cap. 10. vers. 2. *tres orationes*: Vatic. legit, *tertiam orationem*.

Pag. 36. cap. 23. vers. 2. post *vnum*, Vatic. addit, *mandatum*.

Pag. 37. ver. vltimo, *donec alius surgat de vescentibus*: Vatic. legit, *donec ij surgant à mensa*.

Pag. 37. vers. 1. *comedendam*. Vatic. *comedendum*.

Cap. 36. vers. 1. pro, *& congregat*, Vatic. habet, *dum congregantur*.

Cap. 37. vers. 2. *tragemata*, Vatic. legit, *dulciamina*.

Pag. 38. cap. 41 pro *accipiens*, Vatic. legit, *accipiant*, tum addit, *& sic ministrent ei*.

Cap. 42. vers. 6. pro *agrotantibus*, Vatic. legit, *agrotanti*.

Cap. 44. Vatican. non habet illa verba, *ministrantibus &*, sed pro illis ponit, *fratribus*.

Pag. 38. ver. 1. pro *concessione*. Vatic. habet, *consessu*.

Cap. 49. vers. 9. *si enim*, Vatic. legit, *si eum*.

Pag. 39. cap. 53. vers. vlt. pro *eius*, Vatic. legit, *ei*.

Pag. 40. cap. 60. vers. 2. *quæ scripta sunt*, Vatic. legit, *quæ sancta sunt*.

Pag. 42. vers. 2. pro voce, *foras*, Vatic. habet, *procedendi*.

Pag. 43. cap. 97. ver. 3. *& deterius accipiens*, Vatic. omisso *&*, legit, *deterius accipiet*.

Pag. 43. cap. 109. vers. 1. *sub*, Vatic. legit, *super*, & vers. 2. pro *tegmine*, legit *timone*.

Pag. 43. cap. 112. vers. vlt. *alteram*, Vatic. legit, *alterius*.

Cap. 113. *commendatum etiam aliquid à Germano*, & c. Vatic. legit, *commendatum aliquid, etiam à Germano*, & c.

Pag. 44. cap. 118. vers. 1. post *disciplina*, Vat. addit, *tenenda*.

Vers. 2. Vatic. tollit vocem *autem*, & pro *soluit*, legit, *soluet*, & post vocem *funiculum*, adiungit: *nec manebit nauigium*.

Cap. 122. vers. 3. *remanent*, Vat. *rumenent*.

Pag. 45. cap. 134. *lotum*, Cassin. ms. *lutum*.

Cap. 135. ver. 1. *distincti*, Cassin. ms. legit, *discincti*, & ver. 2. post illa verba, *in vescendi loco*, addit hæc: *demissis naribus & humiliato corde, emendaturos se promittentes, vitam de qua arguuntur, & veniam deprecantes*.

Cap. 136. vers. *commonitione*, Cassin. ms. legit, *communione*.

Cap. 139. vers. 3. pro *&*, Cassinensis legit, *aut*, & vers. penult. ante verbum *stabit*, ponit, *&*.

Pag. 46. post cap. 142. Cassin. ms. duo alia capitula subiungit prius de puellarum disciplina, quod nos exhibemus in regula Sanctimonialium, pag. 88. non enim est Pachomii: incipit autem id capitulum *Nemo ad nos vadat*, &c. secundum verò cap. quod hic ponit Cassin. ms. est id quod nos referimus infra pag. 52. incipiens: *qui*

cumque dabo.

Post nonum titulum vers. 5. post vocem *animæ*, Galesinius addit, *nascetur*.

Cap. 143. vers. 3. post coniunctionem *&* initio versus positam, Cassin. addit, *sic*, tum sub finem versus, *&* mutat in *vt*.

Pag. 46. vers. 2. *altera*, Cassin. legit, *postera*.

Cap. 147. vers. 3. post *quod sc*; Cassinen. addit, *quid*.

Cap. 148. vers. 1. *expansum*, Cassin. legit *oppansum*, vers. 2. post verbum *inuenerit*, idem addit, nomen *dies*, mox post vocem *Dominus*, Cassin. addit, *vestimenti*.

Cap. 149. vers. 1. pro verbo *oportet*, Cassin. legit, *ponitur*, & vers. 3. post illa verba *vescendi loco*, hæc adiungit. *Si autem in furto fuerit deprehensus, triginta, & nouem verberabunt eum; & foris dabunt ei edere tantum panem & aquam; & opertum cinere, & cilicio per singula orationum tempora cogent eum agere pœnitentiam. Eadem lex in fugitiuis obseruabitur.*

Pag. 47. cap. 153. vers. 3. post illa verba, *reus non erit*, Cassinen. ms. addit, *peccati*.

Cap. 154. hoc capitulum sic habetur in ms. Cassinen. Si in Domo sua Præpositus viderit delinquentem, & non statim increpauerit, nec nunciauerit.

Pag. 47. vers. 9. *ne negligat*, Vatic. habet, *non negligat*, & mox pro *Ne vincatur*: habet *nec vincatur*.

Vers. 15. sermonem ducat, Cassin. & Vatic. legunt, sermone ducatur.

Vers. 19. post sententiam vterque ms. addit, *veram*.

Tertio post versu ante *gloria*, vterque ms. addit *inanis*.

Pag. 48. vers. 12. *Ethnicorum* ambo mss. legunt, *iniquorum*, & mox pro *ramorum*, legunt *filiorum*.

Quæ deinceps habentur post cap. 159. in ms. Vatic. non comparent.

Pag. 49. cap. 163. vers. 5. post illa verba, *ante fores*, Cassin. addit *à triginta & nouem*.

Pag. 49. cap. 165. vers. 2. *perfricta frontis*, Cassin. legit, *perfecta ætatis*.

Pag. 50. cap. 172. vers. 3. pro *ipse*, Cassin. legit, *per se*, cap. 173. vers. 1. pro *saltem*. Cassin. legit, *autem*.

Pag 50. cap. 176. vers. 2. post *&*, Cassinen. addit, *apud*: & vers. 7. pro, *operis sui*, legit, *opusque peccati sui*.

Pag. 51. cap. 181. vers. 2. post vocabulum, *fratres*, Cassin. addit, *pro peccatis singulis*.

Cap. 181. vers. 2. pro *fratru*, Cassin. habet, *fratrum*.

Cap. 183. vers. 2. pro illis verbis, *vel alterius domus fratrem*, Cassinen. habet, *vel ab alterius Domus fratre*, & vers. 3. pro, *postulare*, legit, *postulauerit*.

Cap. 187. vers. 2. *celebrabunt*, Cassinen. *celebrauerint*.

Pag. 51. cap 190. vers. 6. post vocem *diuitias*, Cassinen. addit, *eum*, & vers. 8. ante coniunctionem *&*, Cassin. addit, *vt*.

Cap. 192. vers. 2. *deferet*, Cassin. legit. *deferentur*.

Vers. 3. pro *cella*, Cassin. legit *vestium*, & mox post verbum *introeundi*. adiungit, *illic*.

PARTE II.

Pagina 61. post Proœmium Regulæ S. Aureliani hac, quæ sequuntur, Lucas Holstenius adscripserat.

Monasterium hoc Arelatense à sancto Aureliano extructum fuit in honore sanctæ Crucis: de quo Cardinalis Baronius agit ad annum Christi 555. satis tamen hæsitanter: quod clarioribus documentis destitueretur. Sed epitaphium illud sancti Florentini primi Abbatis exactè congruit cum nota illa temporis, quæ regulæ subiungitur. Nam Monasterium fundatum fuit anno Christi 548. sub finem anni. Huic Florentinus præfuit primus Abbas annis quinque, hoc est vsque in pridie Idus Apriles anni 553. vt inscriptio eius sepulchralis testatur apud Baronium hoc anno, numero vltimo, quæ & Redempti, & Constantini successorum eius meminit: ex hac autem regula apparet, non ab Hilario Archiepiscopo, sed ab Aureliano Monasterium extructum fuisse. Hic enim Auxanio successit anno Christi 546. Hilarius autem integro sæculo antè vixerat. Obiit enim, teste Prospero, anno vigesimo sexto Theodosii Iunioris, qui fuit Christi 433.

Digitized by Google

INDICVLVS DECLARATORIVS

Vocum inusitatiorum vsurpatarum in Regulis Patrum.

ABhorricatio, *Regula Magistri cap.8.pag.*193. *par.* 2. Videtur significare horrorem internum alicuius cognitionis non bonæ menti oblatæ.

Æquiuocus, *Prolog. Reg. Solitar. pagina* 278. *part.* 2. Qui eodem nomine vocatur. Nam vtrique tam auctori Regulæ, quam ei, cui ea nuncupata est, commune nomen erat Grimlaicus.

Alleluiaticum, *S. Aurelian. in ordine psallendi pag.* 42. *par.* 3. Videtur esse pars quædam officij diuini in qua iterabatur Alleluia.

Ambascia, *Regul. S. Columb. cap.* 10. *pag.* 105. *par.* 2. Legatio, vti & Legati Ambasciatores, de quo verbo vide Vossium *de vitiis sermonis, pag.* 175. & 176.

Ambrosianus, *Reg. S. Benedicti cap.* 9. *pag.* 17. *part.* 2. Hymnus, vel à sancto Ambrosio compositus, vel ab alijs ad eius imitationem. Vide *Menard. ad Concord. Regularum pag.* 344.

Analogium, *Reg. S. Benedicti cap* 9. *pag.* 17. *par.* 2. Pulpitum siue suggestus, ex quo legitur. Vide *Menard. ad Concord. Reg. pag.* 344. *& Sonnerum in gloss. addito ad Anglicanæ historiæ script. decem.*

Aposphragismus, *Reg. Solit. cap.* 15 *pag.* 296. *Præcipiat Episcopus ostium retrusionis cellulæ Aposphragismo suo sigillare,* &c. Vox græca ἀποσφραγισμὸς significans impressionem sigilli.

Bacellus, *Reg. S. Pachom. cap.* 8. *pag.* 42. *part.* 1. pro Bacillo siue baculo.

Baum, *Ante Epist. S. Pachom. pag.* 53. *&* 54. *par.* 1. Lingua Ægyptiorum Monasterij nomen. *Gennad. Massil. & Cyrill. relati ibid.*

Bebrinum vestimentum, *Reg. S. Cæsar. cap.* 7. *pag.* 14. *par.* 2. Vestis è pelle Castorina; nam Castorem animal alio vocabulo dici Bebrum, docet Scholiastes Iuuenalis ad illud Satyr. 12.

imitans Castora, qui se
Eunuchum ipse facit.

Biberes, *Reg. S. Benedicti cap. XXXV. & aliæ Regulæ alibi.* Significat liquoris haustus, siue sorbitiones; vnde permitti dicuntur singuli biberes, aut tres biberes. Vita S. Popponis Abbatis cap.

Digitized by Google

XXX. §. 51. *Discedens inde caritatis vestigia suis reliquit, singulisque tricenos dies singulos duri biberes præcepit*, hoc est, vt interpretatur Vossius de vit. serm. *vini scyphos.*

Bibituria, *Reg. S. Aureliani in ordine conuiuij pag.* 44. *part.* 3 Sorbitio, siue hausstus. Vide supra vocem *Biberes.*

Birrhus Amicularis, *in testamento S. Cæsar. pag.* 33. *par.* 3. *& Reg. S. Isidori cap.* 13. *pag.* 127. *par.* 2. Ex quibus locis Birrhum fuisse vestimenti genus Monachis interdictum ob sui pretium, aut mollitiem. Vide *Menard. ad Conc. Reg. pag.* 904. *& Vossium de vit. serm. pag.* 182.

Bisacciæ, *Reg. Magistri cap* 1. *pag.* 183. *part.* 2. sunt manticæ duas peras habentes.

Bracile, *Reg. S. Benedicti cap.* 55. *pag.* 33. *par.* 2. Numeratur in supellectili Monastica: quid sit exponit sanctus Isidorus ex Cassiano, sic scribens Orig. lib. 19. cap. 33. *Redimiculum est quod succinctorium, siue Brucile nuncupatur, quod diuidens per ceruicem, & à lateribus colli diuisam* (lege demissum) *vtrarumque alarum sinum ambit atque hinc inde succingit*, &c. Vide *Menard. ad Conc. Regul. pag.* 894.

Braciatorium, *Reg. Eiusdem cap.* 12. *pag.* 82. *Similiter, & quæ braciatorium ad ceruisiam faciendam inhabitauerit*, &c. Officina, in qua ceruisia, seu zythum conficitur, à nomine Bratium, siue Brasium, quod veteri Germanorum idiomate significat hordeum, ex madido torrefactum. Vide *Menard. ad Conc. reg. pag.* 1042.

Caldellus, *Reg. S. Cæsar. cap.* 16. *pag.* 26. *par.* 3. Vasculum potorium ceruisiæ, aut zythi: nam distinguit caldellum à mero Reg. Mag. cap. 27. Vide *Menard. ad Conc. reg. pag.* 715. *Videtur idem esse caldus, cuius mentio in Reg. Magist. cap.* 27. *pag.* 224. *par.* 2.

Campsantes, Reponi debet *in cap.* 56. *Reg. Magist. pag.* 244. *par.* 2. *ver.* 2. pro cantantes, quod ibi legitur perperam, vt dudum monuit doctissimus Menard. *ad Conc. reg. pag.* 810. est autem campsare, vt idem ibid. & gloss. Isidori docet, id ipsum quod flectere, deductum nimirum à græco κάμπτειν.

Capitale, *Reg. S. Benedicti cap.* 55. *pag.* 33. *par.* 2. Puluinum cui caput iacentis incumbit, Ceruical. Vide *Menard. ad Conc. reg. pag.* 893. *& Voss. de vit. serm. pag.* 370.

Caucellus, *Reg. Mag. cap.* 27. Genus Poculi certæ mensuræ, diminutiuum à caupo voce visitata Spartiano, & Ennodio. Vide *Menard. ad Conc. regul. pag.* 828. Vide etiam, *Rosweidum in Onomastico pag.* 1014. qui docet fuisse vas ligneum, vbi non exprimitur alia materia.

Chore, *Reg. S. Donati cap.* 75. *pag.* 69. *par.* 3. Videntur esse distinctiones Psalmorum singulæ Psalmos plures continentes, vt sunt nostri Nocturni in Officio Romano.

Digitized by Google

Chrismal. Sive Chrismale, *Reg. Sancti Columb. cap.* 10. *pag.* 99. *par.* 2. Velum, sive fascia, qua frons chrismate ab Episcopo inunctorum ligabatur. Ordo Romanus: *Deportantur ipsi infantes ante Pontificem & dat singulis stolam candidam, & Chrismale.* Vsus erat Christianorum in Anglia, vbi S. Columbanus, custodite religiosè velum illud, quo fasciati in confirmatione fuerant, & qui negligerent pœna afficiebantur. Beda in pœnit. cap. 13. *Qui in plebem suum chrismal perdiderit & non inuenerit, quadraginta dies poeniteat.* Vide *Vocabularium Dominici Magri pag.* 66.

Cicendelus, *Reg. Mag. cap.* 29. *pag.* 137. *par.* 2. Idem quod Cicendela multis Scriptoribus Ecclesiasticis vsurpatum vocabulum ad significandam lampadem pensilem. Vide *Vossium de vit. serm. pag.* 382. *& vocab. Magri pag.* 68.

Cingella, *Reg. S. Donati cap.* 61. *pag.* 67. Diminutiuum à Cingula.

Circellum, *Reg. Magist. cap.* 95. *pag.* 278. *par.* 2. Est annulus fimellæ ianuæ insertus, quem mouet is, qui sibi ianuam vult aperiri. *Menard. ad Con. Reg. pag.* 1038.

Collecta, *S. Pachom. cap.* 9. *pag.* 35. *cap.* 132. *pag.* 45. *& cap.* 141. *pag.* 46. *par.* 1. *S. Fructuos. cap.* 13. *pag.* 158. *par.* 2. Est congregatio fratrum in locum vnum, qui ipse locus Collecta quoque vocabatur, vt patet *ex cap.* 132. *Reg. S. Pach.*

Confessio, *S. Aurelianus cap.* 11. *pag.* 61. *par.* 1. *de capillis illius in confessionem mittatur, vt ei in testimonio sit;* hoc est intra capsam sacrarum Reliquiarum reponatur. Est enim confessio, (vt obseruat *Menard. ad Conc. reg pag.* 980.) capsa, seu tabernaculum ex auro, vel argento, vel alia quauis pretiosa materia in honorem alicuius Sancti fabricatum, & probat ex multis locis Anastasij Bibliothecarij, nimirum ad honorificè conseruandas eius Sancti reliquias. Inde contento denominante continentem, Romæ confessio sancti Petri dicitur sacellum, intra quod venerandæ eius reliquiæ continentur.

Corticula, *Reg. S. Fructuos. cap.* 56. *pag.* 144. *par.* 2. Locus, in quo recludebantur Monachi pœnitentes.

Cuspus, *Reg. Mag. cap.* 81. *pag.* 258. Lignum sandalium è glossis veteribus. Vide *Menard. ad Conc. reg. pag.* 922.

Cursus, *Reg. Cuiusdam cap.* 11. *pag.* 74. *par.* 3. *& alij alibi sæpè.* Id quod vulgo dicitur diuinum Officium penso diurno persoluendum. Vide *Menard. ad Conc. reg. pag.* 78. *& pag.* 1031.

Decania, *Reg. S. Bened. cap.* 21. *pag.* 21. numerus decem Monachorum vni subiectus, qui Decanus vocatur, antiquioribus Latinis Decurio. Decania *in Reg. Mag. cap.* 11. *pag.* 102. Decada dicitur.

Diptychum, *Reg. Mag. cap.* 93. *pag.* 275. Tabella duas plicas habens, in qua scribebantur nomina Monachorum. Vide *Onomasticon Rosweidi pag.* 1016.

Digitized by Google

Directaneum, vel Directaneus, *Reg. S. Cæsarij cap.* 21. *pag.* 56. *par.* 2. *Reg. S. Aureliani de ordine psallendi pag.* 42. *&* 43. *par.* 3. videtur esse pars Officij diuini, quæ à stantibus recitatur: quare viderit Vossius *de vit. serm. pag.* 409. quo fundamento dicat esse *id quo dirigitur vita Monastica*, nam loca, quæ citat, id minimè suadent.

Discoferæ, *Epist. S. Cæsar. ad Oratoriam Abbatissam pag.* 31. *par.* 3. Ministræ Mensarum, quæ discos ferunt.

Ebiymij, *Locus Reg. S. Pachomij cap.* 14. *p.* 35. *par.* 1. Ebiymius, vel Ebiymium videtur esse vox Ægyptia; porrò lingua Ægyptia, siue Coptica posterior à temporibus Alexandri cum è græca ferè corrupta sit, vt etiam eius characteres indicant, credibile est vocem Ebiymius è græco ἐυφήμιος, aut fortè etiam ἐυφώνιος detortam notione fermè simili eius, quæ vocabulo Latino Præcentor, siue Cantor subijcitur. Fuisse autem in Pachomianorum Psalmos cantantium choro locum proprium eius, cui incumbebat ex officio præire cantaturus, & tonum dare, ex similium cœtuum vsu etiam hodierno non est inueri simile. Accipere igitur possumus Ebiymij locum pro sede, vel pulpito Præcentoris, donec aliud aliundè alluceat certius.

Exagiliarius, *Reg. Mag. cap.* 91. *p.* 270. *par.* 2. existimat *Menard. ad Conc. Reg. pag.* 997. legendum Exagellario, vt significetur distributor Exagellarum, quæ erant munera à morituris legata clientibus, aut amicis, prout intelligitur ex Ennodio in vita S. Epiphan. Ticinens. quem ait sentientem se breui morituram munera Sacerdotibus tribuisse, *quod fecit* (verba sunt Ennodij) *quasi Exagellam relinquens.*

Fimella, seu Femella, *Reg. Mag. cap.* 95. *p.* 278. *part.* 2. est ferrum ianuæ affixum, per quod circellum ei insertum ducitur, *Menard. ad Conc. reg. pag.* 1038.

Galnapis, Vide superius *Clanapes.*

Ganisci, *Reg. Mag. cap.* 31. *pag.* 257. gaudere inaniter gestiendo.

Heptaticum, *Reg. S. Benedicti cap.* 42. *pag.* 18. *par.* 2. dicitur pro Heptateucho, complectitur quinque libros Mosis, Iosué, & Iudicum.

Incaustum, *Reg. S. Cæsar. cap.* 7. *pag.* 24. *&* *S. Donati cap.* 54. *pag.* 167. *par.* 3. dictum pro Encausto voce vsitata Plinio à græco Ἔγκαυσις, est succus incoctus vnde color efflorescit, vnde extendi potest ad significandum atramentum, quæ notio locis hîc citatis conuenit, nec est incredibile vocem in Italia vulgarem *Inchiostro* ex incausto detortam.

Inthicæ, *Reg. Mag. cap.* 27. *pag.* 225. è græco ἐσθίκαι Penuariæ cellæ, promptuaria, apothecæ, vbi reponuntur, quæ ad vsum seruantur. Vide etiam *Menard. ad Conc. reg.* 148.

Iutta, *Reg. Mag. cap.* 27. *pag.* 224. Suspicatur Menardus esse potionem ex lacte mixtam. Vide illum *ad Conc. reg. p.* 737. *part.* 1.

Lebetones, *In excerptis ex vita S. Pachomij pag.* 30. linea vestis instar Colobij sine manicis. Vide *Rosweid. in Onomast. pag.* 1026. qui docet idem

Digitized by Google

idem esse Lebitonem siue Leberonem cum Leuitonario, siue Lebennario voce sæpius in hisce Regulis vsurpata. Vide etiam *Menard. ad Conc. reg. pag.* 896.

Lordicare, *Reg. Mag. cap.* 1. *pag.* 134. Hoc est dorso incurvato incedere. Vide *Menard. ad Conc. reg. pag.* 111.

Lucernarium, *Reg. Incert. Autor. cap.* 1. *pag.* 43. *par.* 2. Synaxis vespertina, ad quam lucernæ accendebantur, dicta etiam lucernaria. Vide *Menard. pag.* 366.

Manuariola Linea, vel potius Manuariola, *Regul. Mag. cap.* 81. *pag.* 257. Sudariola manugestata.

Mantum, *Testam. S. Cæsar. pag.* 35. *par.* 3. Est amictus, seu pallium, sic dictum, quod manus tegat.

Marciones, *Regul. S. Aureliani ad Monachos, cap.* 19. *par.* 63. *par.* 2. & idem *Reg. ad Virgines cap.* 15. *p.* 40. *par.* 3. Opifices, qui marculis vtuntur, Fabriri Murarij vti & Carpentarij, cum quibus hic iunguntur, sunt Fabri Lignarij.

Matta, *Reg. S. Pachomij cap.* 6. *& alias sæpè pag.* 34. *par.* 1. Genus culcitræ durioris, cui Monachi macerandi corporis causa solebant incumbere. Vide *Menard. pag.* 893. *ad Conc. reg.*

Mentio, *Reg. Mag. cap.* 15. *pag.* 211. *Si mentionem suadet* nempe Diabolus. Mentionis vocabulo designatur hîc mendacium. Gloss. Philoxeni, mentio ψεῦσμα. Vide *Menard. pag.* 286.

Missæ, *Reg. Patrum cap.* 6. *pag.* 20. *& Reg. S. Benedicti cap.* 17 *pag.* 20. Orationes & Collectæ, quæ in fine versus à Sacerdote dicebantur, dictæ Missæ, eo quod Deo missæ sint: aliquando accipiuntur pro horis Canonicis, & cursibus nocturnis, prout in *Reg. Patrum d. cap.* 6. Vide *Menard. pag.* 331. 376. *&* 767. qui alias declarationes affert.

Mucidare, *Reg. Mag. cap.* 1. *pag.* 183. *par.* 2. Mucidum fieri de pane.

Nonnus, & Nonna sæpè, in his regulis, nomina reuerentiæ causa, senioribus Monachis, & Monialibus tributa. *Menard. ad Conc. reg. pag.* 1021.

Nugalissimus, *Reg. Patrum cap.* 10. *pag.* 23. Nugalissimo vestimento, hoc est parui momenti, nullius valoris.

Patula, *Reg. S. Fructuosi cap.* 19. *pag.* 145. *par.* 2. patens, notoria, cuiuis spectabilis.

Paula, *Reg. Pachomij cap.* 72. *pag.* 42. *par.* 1. *Nullus habeat separatim mordacem Paulam, &c.* Intelligitur ex sequentibus, his verbis significari instrumentum Chirurgicum accommodatum ad euellendas spinas, quæ crebrò inter incedendum, aut laborandum infigebantur pedibus nudis, aut malè protectis Monachorum. Scimus linguam Ægyptiam posteriorum temporum, post Alexandriam conditam, multum è græca habuisse. Si ergo quæramus apud Græcos vocabulum Paula, occurret πάυλα, quod Hesychius interpretatur ἄνεσις, ἀνάπαυσις, remissio, requies. Quia vero aculeum carni infixum ge-

rens requiescere nequit præ sensu puncturæ, priusquam euellatur, sanè potuit institui, communicato causæ nomine effectui, vt organum, quo pungulus abstraheretur è membro confixo, παῦλα, siue Paula, hoc est *remissio, & requies* appellaretur. Sed tunc vacaret hoc loco adiunctum mordax. Nam si Paula forcipula est, satis intelligitur esse mordacem. Non est autem credibile in Regula breuissimè scripta otiosum vocabulum positum. Non dissimulatur suspicio, quæ oboriri potest de fide Scripturæ huius; fortasse Paulam, hîc ita scriptam legimus negligentia Librarij excidere sibi literulam *r* inter exscribendum passi; & *paulam* repræsentantis, cum *paruulam* edere deberet. Sanè qui vixerunt in Narbonensi Gallia, & Septimania, quo in loco diu vixit, non longè inde natus sanctus Benedictus Abbas Anianensis huius collectionis Autor, referunt vernacula illic, qua plebs vitur, lingua forcipem *mordacem*, siue *mordaciam* dici. Quid si ergo suspicetur quis ibi in Anianensi Monasterio istam ab aliquo Monacho, qui, vti Cassianus, in Ægypto fuisset, Regulæ Pachomij interpretationem concinnatam: & huic forcipulam, aut, vt Celsus loquitur, vulsellam exprimere volenti, popularem vocem pro Latina obrepsisse? Si hoc recipitur, *mordax* substantiuum hoc loco fuerit positum pro *forcipe*, cui ad significandam forcipem paruam, siue volsellam, *paruula* epitheton sit adiunctum. Hæc si probare renuit, toleret saltem benignus Lector, donec quid melius occurrerit.

Paximatium, *Reg. S. Columbani cap.* 3. *pag.* 92. *& alibi par.* 2. panis subcinericius. Vide *Rosweid. Onomast. pag.* 1023. Alij panem bis coctum interpretantur. Vide *Menard. ad Conc. reg. pag.* 507.

Pressoriolis, *S. Cæsar. cap.* 26. *pag.* 1°. *par.* 3. Arcæ in quibus vestes seruantur: hic tamen sumuntur pro arcis, in quibus res ad victum spectantes reponebantur.

Psathium, Sæpè in his regulis, est teges, siue storea ex iunco, siue papyro confecta; ea pro lecto & stragulo vtebantur Monachi. Vide *Rosweid. Onom. pag.* 1035. *& Menard. pag.* 78.

Puduclent, *Reg. Mag. cap.* 81. *pag.* 157. *par.* 2. sic habet: *Habere debent fratres in hyeme paratusam grossam quotidianam staminiam, & tunicam aliam nocturnam, quam post nocturnos puduclent, quia in die diuersis occupantur laboribus.* Sententia videtur exigere, vt verbum puduclent significet, *exuant*, siue *deponant*: hinc enim tunica, de qua agitur, vocatur nocturna, quia noctibus tantum vsui est recitantibus in choro nocturnos, hoc est preces Ecclesiasticas, & Psalmos, qui noctu cantantur: dat vero rationem, cur exuenda sit post nocturnam Psalmodiam; *quia in die diuersis occupantur laboribus*, ad quos impedimento esset tunica illa talaris, & præterea tractatione materiarum, circa quas laboratur, inquinaretur, minusque deceret in cho-

Digitized by Google

ra nocte proxima cantantes. Ergo cum exigat Analogia, *vt puducl'ent sit à verbo puduclo*, nos quidem nescimus, quid hoc verbi sit, interimque dum alluceat aliquid certius, suspicamur vocem esse mendosam, & fortasse scriptum ab auctore fuisse *debucculent*, vt sit à verbo *debucculare*, quod sonet resoluta qua ligabatur ad collum Buccula, siue fibula superne tunicam attrahere, & sit deponere, quo modo Sacerdotes sacrificio peracto exuunt albam, quam vocamus, hoc est, tunicam lineam. Fibulam veteri lingua Gallica (Gallus autem videtur fuisse Auctor Reg. Mag.) dictam esse bucculam argumento est hodierna vox Gallica *Boucle*, qua fibula designatur: inde porro facilè formatum fuerit verbum debucculare. Hæc tentabamus micantes in tenebris, miserebitur lector eruditus, & si quid melius habet, conferet.

Pusca, *Reg. Mag. cap.* 27. *pag.* 224. *par.* 1. alias Posca, potio ex aqua & aceto temperata. Vide *Rosweid. Onomast. pag.* 1034.

Quadra, *Reg. Mag. cap.* 18. *pag.* 223. quarta pars panis. *Menard. ad Conc. reg. pag.* 809.

Raca, *Reg. S. Basilij cap.* 145. vox est Euangelij, cuius declaratio, præter ea, quæ S. Basilius hic affert, ex Interpretibus Euangeliorum peti debet.

Rachinæ, *Reg. Mag. cap.* 80 *pag.* 158. genus straguli leuioris. Vide *Menard. ad Conc. reg. pag.* 922.

Recellæ, *Reg. Mag.* 1. *pag.* 182. Secundum diminutionem è vocabulo res vnde fit primo regula, deinde recella, pro quo & Rescella legitur *Reg. Solitariorum cap.* 47. *pag.* 339. *par.* 2.

Regestoria, *S. Cæsar. cap.* 26. *pag.* 18. significat eam, quæ curam habet Arcellarum, quibus ciborum vel reliquiæ, vel alia ad victum necessaria concluduntur.

Repedare, *Reg. Mag. cap.* 63. *pag.* 149. Redire vnde quis venerit.

Restratus, *Reg. Mag. cap.* 1. *pag.* 183. Asinus iterum stratus, hoc est, cui denuo stratum imponitur.

Rogus Dei, *Reg. Mag. cap.* 33. *pag.* 141. & alibi sæpè, Rogus à rogando, est precatio Litaniæ Kyrie eleison.

Sabanum, *Reg. Mag. cap.* 19. *pag.* 216. linteum. Vide *Menard. ad Conc. reg. pag.* 610.

Sarsurium, *Reg. S. Cæsar. cap.* 42. *pag.* 22. *par.* 3. *nihil aliud in ipsis nisi Cruces, aut nigræ, aut lacteæ tantum opere sarsurio.* Gregorius Turonensis lib. 2. Histor. Franc. cap. 15. *Parietes ab altarium opere sarsurio, ex multo marmorum genere exornatos, &c.* videtur opus esse quasi musiuum, & tessellarum ex Vossio *de vit. serm. pag.* 186.

Sarabaitæ, *Reg. S. Benedicti cap.* 1. *pag.* 9. *Reg. Mag. cap.* 1. *pag.* 182. *par.* 2. Sunt Monachi vagi nulli subiecti; vox est Ægyptiaca à

Digitized by Google

verbo significante renuere, aut recusare, quod hi recusent Abbatem habere cui subsint. Vide *Menard. ad Conc. reg. pag.* 104. 105. *&* 141.

Saltuarius, *Mag. cap.* 11. *pag.* 201. est quidam Magistratus seu Iudex. *Menard. ad Concord. reg. pag.* 441.

Scemare, *Reg. Mag. cap.* 81. *pag.* 157. sibi placere, seque ostentare, ac sic parum sanum se probare. Vide *Menard. ad Conc. reg. pag.* 920.

Spartea, *S. Isidorus cap.* 17. *pag.* 130. *par.* 2. est calceus ex sparto confectus Hispanis proprius, apud quos calceamenta ex sparto conficiebantur, communiter genista dicitur. *Menard. ad Conc. reg. pag.* 536.

Sputum Sacramenti *Mag. cap.* 14. *pag.* 221. *Et ipse similiter suum merum propter sputum Sacramenti accipiat.* Sumebatur enim ad cohibendum sputum post communionem, ne quid ex ea proijceretur in sputo. Vide *Menard. ad Conc. reg. pag.* 692.

Stricare, *Reg. Mag. cap.* 79. *pag.* 256. id est consumere.

Subtelaria, *Reg. Solit. cap.* 49. *pag.* 345. genus quoddam sandaliorum.

Suppositio, vel potius superpositio; nam ita potius videtur legendum ex *Menard. in Conc. reg. Reg. S. Columb. cap.* 10. *pag.* 100. *par.* 2. *cap.* 54. *&* 56. videtur esse extraordinarij ieiunij indictio ob culpam. Vide *Menard. pag.* 800.

Synpecta, *Reg. S. Bened. cap.* 27. *pag.* 23. *par.* 2. vox Græca συμπλα sonans collusorem, siue familiarem.

Totihioc, *Reg. S. Pachom. cap.* 1. *pag.* 34. *par.* 1. vox Ægyptia significans, vt ibi dicitur, Præpositum domus.

Toxa, *Reg. Solit. cap.* 30. *pag.* 345. *par.* 2. Stragulum è crasso panno.

Tutetur, *Reg. Mag. cap.* 29. *pag.* 237. Idest extinguatur. *Menard. ad Conc. reg. pag.* 453.

Vaciuus, *Reg. Mag. cap.* 18. *pag.* 214. *par.* 2. Vacuus ab opere, vice sua perfunctus in ministerio.

Versus Apertionis, *Reg. Mag. cap.* 44. *pag.* 214. versus dici solitus in principio officij Ecclesiastici, qualis hodie *Deus in adiutorium.*

Versus Clusor, *Reg. Mag. cap.* 37. *pag.* 213. *par.* 2. versus dici solitus in clausula officij Ecclesiastici, qualis hodie *Benedicamus Domino.*

Versus Taciturnitatis, *Reg. Mag. cap.* 58. *pag.* 245. *par.* 2. videtur esse versus, quo pronunciato totus chorus silebat ad tempus, vt hodie dicto Kyrie eleison omnes submissa voce recitant orationem Dominicam.

Ænigmaticæ formulæ loquendi vsurpatæ in Regulis, aut Epistolis sancti Pachomij, vbi classes Monachorum designantur per litteras Alphabeti &c. fusè declarantur ab Athanasio Kircherio Societatis Iesu in supplemento Prodromi, & Lexici Copti cap. 1. cap. 503. & sequent. quem consulere Lector poterit.

Digitized by Google

INDEX

RERVM MEMORABILIVM

Quæ in toto hoc opere continentur.

A

ABBAS qualis esse debeat, 1. p. 23. 81. 116. 2. p. 9. *& seq.* 33. 37. 38. 84. 118. 145 151. 156. 157. 160. 167. 170. 185. 186. 211. 272. 274

verbo & facto suos subditos instruat, 1. p. 15. 2. p. 10. 118. 142. 186

sine acceptione personarum cum illis se gerat. 1. p. 18. 2. p. 5. 10. 23. 186. 347

regulam in omnibus seruet. 2. p. 37

coquinæ & mensæ in certis festiuitatibus inseruiat. 2. p. 85

in refectorio nil aliis melius expetat. 2. p. 125. 157

cum timore Dei & obseruatione regulæ omnia faciat. 2. p. 10. 11

studeat plus amari, quam timeri. 2. p. 37

omnium infirmitati compatiatur. 2. p. 118

nil sibi propriè vindicet. 1. p. 22

non potest alienare res Monasterij. 2. p. 65. 84

necessaria fratribus prouideat. 2. p. 26. 337

sine consilio nil faciat. 2. p. 11

simpliciter cum suis fratribus in Monasterio viuat. 2. p. 151

rationem reddet tam de sua, quam de subditorum anima. 2. p 9. 10 26. 66. 185

Domnus & Abbas vocatur. 2. p. 36

An laborare debeat cum fratribus. 2. p. 81

quomodo se gerere debeat circa tentatos. 2. p. 211

Ab eo totius Monasterij pendere debet ordinatio. 2. p. 37

Abbas iracundus quomodo corrigendus. 2. par. 211

Abbas non sacerdos in administratione Monasterij sacerdoti præfertur. 2 p. 259

Abbatis quomodo fieri debeat electio. 2. p. 37

vitæ merito, & sapientiæ doctrina eligendus etiam si vltimus sit in congregatione. *ibid.*

ceremoniæ in Abbatis ordinatione. 2. p 274

Abbates pro regimine conuenire debent. 2. p. 156. Vide *Superior.*

Abbatissa qualis esse debeat. 3. p. 31. 32. 51. 72. 73

omnia quæ subditis iniungit, in se prius experiatur. 3. p. 31. 32. 49

Æqualem se aliis existimet. 3. p. 31. 102. 103

vnam plus aliis non diligat. 3. p. 32. 49. 107. & Append. 76

cum aliis reficiat. Appen. *ibid.*

prosit magis quam præsit. 3. p. 49. 99

tot habeat animas, quot filias. 3. p. 73

cum timore & obseruatione regulæ omnia faciat. 3. p. 49

contra Abbatissas dispendiosas. 3. p. 30

Abnegare seipsum quid sit 2. p 282

Abnegatio generalis in omnibus. 2. p. 169

Abnegatio sui ipsius perfectionem facit. 2. p. 284

Abnegationis tres sunt species. 2. p. 169

Absentium memoria in oratione facienda. 2. p. 39. 215

Absolutio ab excommunicatione quomodo fiat. 2. p. 209

Abstinentia tegenda. 2. par 168

Abstinentiæ commendatio. 2. p. 139. 3. p. 99. 117. Append. p. 3 29. 30

Acceptio personarum nulla debet esse in religione 1. p. 18. 136. 2. p. 10. 120. 147. 186 272

Aduersarius, cui in via consentire debemus, quis sit. 1. p. 154

Ægroti non contristandi aut ad manducandum cogendo, aut ab eis cibum

Digitized by Google

retrahendo. 1. p. 4
A feminis curati non debent. 2. p. 191
qualiter à parentibus visitari possint. 1. p. 40
Ægrotorum cura qualis esse debeat. 1. par. 26. 38. 39. 2. p. 26. 142. 252. Vide *Infirmus*.
Amandus Deus super omnia. 1. p. 10. 44. 102
Amare Deum facile, Appen. 57
Amare Deum super omnia quid sit. 1. p. 116. 2. p. 312
Amor illicitus cauendus. 2. p. 50
Amor inimicorum. 1. p. 147. 148. 2. p. 318
Amor proximi. 1. p. 66. 121. 122. 147. 148. 3. p. 127. Append. 17. 22. 23
Amor sui quid sit. 1. p. 147
Ad amorem Dei & proximi quænam prouocent. 2. part. 311. 312
Amoris Dei priuatio summum malum. 1. p. 100.
Amoris Dei probatio. 2. p. 312. Vide *Dilectio*.
Anachoretæ, Monachorum genus & quale. 2. p. 9. 182. 281
Quis eorum auctor. 2. p. 281
Angeli opera nostra Deo omni hora renunciant. 2. p. 15. 196
Angeli præsentes assistunt officio diuino, 2. p. 347.
Angusta & arcta via quænam propriè sit. 2. p. 152
Annona vnde dicta. 2. p. 236
Appellationes quam sint odiosæ. 2. p. 165
In quibusdam casibus permissæ. 2. p. 166
Aqua ad potum sufficit. 1. p. 112
Aqua non auidè sumenda. 1. p. 8
Aquæ potus nimius nocet animæ & corpori. 2. p. 224
Aquam bibere die ieiunij non licet. 1. p. 42
Arbitrium proprium refrænandum. 2. p. 253
Arma militiæ spiritualis quænam sint. Append. 21
Armorum spiritualium, & sæcularium differentia, *ibid.*
Arrogans quis. 1. p. 144
Artes omnes, quantum fieri potest, in Monasteriis exercendæ. 2. p. 33. 278
Artes sine superioris licentia non discendæ. 2. p. 50
In Asiuis Monachi equitabant. 1. p. 43
Auaritia fugienda. App. 26
eius definitio. 1. p. 144
Auarus inferno similis. 1. p. 144
Auditus iustum esse quid sit. Append. 14. 15
Austeritates infirmitatis metu non deserendæ. 3. p. 123

BALNEORVM vsus quibus conceditur. 2. p. 26. 3. p. 19. 54
post Baptisma lapsi rebaptizandi, & quomodo. 3. p. 132
de Baptismatis fonte quemquam excipere nefas. 2. p. 56. 63. 76. 3. p. 64
Baptizare neminem licet in Monasteriis. 2. p. 76
Beatitudo in quo consistat. 3. p. 138
Beatitudo debet esse de suo statu secura. 2. p. 292
in æterna Beatitudine tantum Deus perfectè videri potest. *ibid.*
Benedicere potest ad mensam Sacerdos post Abbatem, 2. p. 36
non Benedicitur cibus excommunicatorum. 2. p. 23. 158. 3. p. 69
S. Benedicti elogia. 2. p. 3. 4
S. Benedicti regula ab omnibus Monachis obseruata. 2. p. 4
Benedictiones crebræ apud Monachos. 2. p. 218. *& seqq.*
Beneficientia erga proximum. 3. p. 126
Beneficentiæ sororibus præstandæ, quamuis raro videndæ. 2. p. 170
Beneficia Dei erga homines. 1. par. 101. 102. App. 22. 23
Biberes binæ, ad prandium, & ad cœnam. 2. par. 68
Biberes sumant Coquinæ septimanarij. 2. p. 25. 3. p. 68
Bona temporalia ex toto corde fugienda. 2. p. 284
Boni temporalis amissio sit exercitium iusti, & iniusti supplicium. *ibid.*
Bonum quid sit. 2. p. 284. 285
Bonum temporale impiis est præmium, bonis temporale solatium. *ibid.*

C

CANTARI in choro cui liceat. 2. p. 26
quomodo Cantari oporteat. 2. p. 48

Digitized by Google

Cantilenæ quamdiu vetitæ. 2. p. 47. & seqq.
Capilli in monialibus non videndi. 3. p. 7
Capitulum culparum collecta vocatum. 2. p. 158. & seqq.
Carcer apud Monachos frequens. 2. p. 170. & seq.
Caritas omnium virtutum mater. 2. p. 73
quomodo haberi possit. 1. p. 146
quibus indiciis cognoscitur. 1. p. 147
quæ sit illius mensura. 1. p. 146
sine illa omnia sunt infructuosa. 2. p. 78
Caritas mutua & vnanimitas ante omnia Monachis commendatur. 2. p. 46
Caritas erga proximum quomodo implenda. 1. p. 121
qualem debemus habere Caritatem ad inuicem. 1. p. ibid.
Caritatem non dehonestari quid sit. 1. p. 150
Caritatis proximi præcipua signa. 1 p. 147
Caritatis varij effectus. 3. p. 8
Carnes solis infirmis & omnino debilibus conceduntur. 2. p. 27. 56. 65. 92. 125. 139 314. 3. p. 26. 104. 105. 111
Caro qualiter mortificanda. 2. p. 112
Castitas est donum Dei. 3. p. 121
aspectu solo perit. 3. p. 7
studiose conseruanda. 1. p. 4 7. 42. 49. 73. 74
Consideratio ad illam conseruandam. Append. 25. & seq.
in Castitate præterita non fidendum. 2. p. 162
Castitati detrahunt, qui illam non amant. Appen. 9
Castitatis pericula fugienda. 2. p. 73. 79. 81. 93. 125. 161. 162. 170. 328
Castitatis prælia dura. 3. p. 30. 31. 121. 122. App. 66. 74. & seqq.
Cautela & moderatio & pudicitia ornant habitum Monachi. 2. p. 142
Cella est paradisus. 1. p. 26
in ea Monachus de quibus debet esse solicitus. 1. p. 5. 8
nil habendum in ea quod claudatur. 2 p. 62. 108
Cella egrediens nil de supellectili asportet. 1. p. 12
Cellæ monialium ornatus. 3. p. 124. 125
Cellæ Retrusorum. 2. p. 296
in Cellam alterius ingredi prohibitum. 2. p. 109
Cellam specialem habere nulli licet. 2 p. 54. 76. 108. 3. p. 15
in Cellarium nemo nisi iussus ingrediatur. 2. p. 59
Celleratiæ ac Cellerarij qualitates & officium. 2. p. 24. 151. & 3. p. 66. 75
Cellerarius ab omni alio Monasterij seruitio & coquinæ officio eximitur. 2. p. 23. 153
quantam curam de infantibus habere debeat. 2. p. 153
Census terrenus non est voluptatum materia sed dolorum. 2. p. 285
Certamen de quacunque re periculosum. 1. par. 112
Christi beneficia & infinita bonitas erga homines. Append. 23
Christi nascentis ac præcipuorum mysteriorum vitæ & mortis eius variæ ac deuotæ meditationes. 3. par. 128. & seqq.
Christus in Passione Deus & Homo. 3. p. 134
Cibi quales esse debeant. 1. p. 112. 2. p. 92. & 129. 3. p. 118
pro cuiusque necessitate ministrandi. 1. p. 132. 133
lautiores quando ministrari debeant. 2. p. 220 221
Ciborum mensura. 2. p. 27. 223. 334. 3. p. 118
Ciborum libido qualiter vincenda. 1. p. 123
Ciborum sola concupiscentia damnabilis. 3. p. 99. 104
Cibos quærere; quomodo liceat. 1. p. 141
Ciliciorum proprius vsus quis sit 1. p. 141
Cingulis cincti aut funibus dormiant. 2. p. 22
Ciuitatem solus non debet adire Monachus. 1. p. 4. 40
Clamor quid sit. 1. p. 149
Clausura monialium. 3. p. 14. 20
Clerici hospites qualiter suscipiendi. 1. p. 16
Codices petendi & accipiendi suo tempore. 2. p. 115. 124
de Cœna Domini meditatio. 3. p. 132
Cœnobitæ Monachorum genus. 2. par. 9. 182. 281
quis eorum auctor. 2. p. 281. 282
Cogitationes non omnibus propalandæ. 1. p. 5
Cogitationes Superiori aperiendæ. 2. p.

Digitized by Google

16. 128. 143. 147. 150
Cogitationum malarum origo. 2. p. 353. 354
remedia. 2. p. 193
Cognitio Dei. 1. p. 102
Collationes patrum legendæ ante completorium. 2. p. 28
Collationes ſpirituales frequentandæ. 1. p. 36. 47. 99. 2. p. 124. 146
Collectæ quando faciendæ. 2. p. 158
in Collectis obſeruanda. 1. p. 34
Colli ornamenta, quæ eſſe debeant. App. 14
Coma non nutrienda. 2. p. 127. 346. 347
Comedendum ſine delectatione. 1. p. 8. 40
neque ad ſatietatem. 1. p. 5. 11
ſemel in die. 1. p. 11
ad Comedendum tardè veniens qualiter puniatur. 1. p. 38. 133
Communio diebus Dominicis facienda. 2. part. 172
Communionis tempore omnes debebant eſſe præſentes. 2. p. 47
an per ſomnum polluti debeant Communicare. 2. p. 256
an quotidie Communicare quilibet audeat. 2. p. 325
quo ordine fratres Communicare debeant. 2. p. 217
Compaſſio vera quæ, App. 11. 78
Compaſſio nulla vitiis habenda. *ibid.*
Compatiendum peccatoribus. 1. p. 5. 8
Compunctio quid ſit, & vnde. 1. par. 4. 2. p. 318. 319
eſt donum Dei. 2. p. 146
Compunctionis duo ſunt genera, & quæ. 2. par. 319. 320
Communia debent eſſe omnia in Monaſterijs. 2. p. 54
Communia propriis anteponenda. 1. p. 6
Confeſſio peccatorum neceſſaria. 1. p. 118. 2. p. 12. 16. 188. 192. 3. p. 50. 60
ſit frequens, & aſſidua. 3. p. 77
quantum valeat pura, & non tarda confeſſio. *ibid.*
Confeſſiones non manifeſtandæ. 3. p. 78
Confeſſores eligendi, qui, & quales eſſe debeant. 1. p. 158. 3. p. 78. 79
non nimis confidendum in bonis operibus. 1. p. 11
Confuſio damnatorum in die iudicij. 3. p. 137
Coniugatus quomodo religionem profiteri poſſit. 2. p. 120
Coniugalis humilitas melior quam ſuperba virginitas, App. 64. 87
an Conſanguinei à Monachis inuiſendi. 1. p. 4. 120
Conſanguinei funus proſequi Monacho non licet. 1. p. 40
Conſcientia Patri ſpirituali detegenda. 1. p. 10. 12. 2. p. 128. 143. 158. 192. 354. 355.
Conſideratio vltimi iudicij. 3. part. 137
Conſilium etiam à iunioribus petendum. 2. p. 11. 187. 3. p. 49. 50
quomodo dari debeat. *ibid.*
ſine Conſilio nil faciendum. *ibid.*
Conſilium malorum quam perniciosum ſit. 1. p. 10. 2 p. 311
Conſiliis mandata præferenda. App. 11
Conſuetudine vitia dulceſcunt. App 47. 53. 60
Conſuetudo altera natura. 1. p. 96
Contemni nil debet tanquam paruum. 1. p. 117
Contendere cum Abbate nunquam præſumendum. 2. p. 5. 3. p. 50
Contentio fugienda. 2. par. 99
Continentiæ bonum. 1. par. 109. & App. 24
quid ſit. 1. p. 110. 132
illius menſura. 1. p. 111
Continentia quadrageſimalis. 2. p. 241
Contritionis neceſsitas. 1. p. 127. 128
à Conuitio & maledicto abſtinendum. 2. p. 78
Conuiuia in Monaſteriis non habenda. 2. p. 63. 3. p. 65
Conuiuio nuptiali monachis intereſſe nefas. 2. p. 11
Conſentiens alterius peccato à Deo maledictus. 1. p. 50
Contriſtans fratrem quomodo debeat emendari. 1. p. 127
Coquinæ omnes inſeruiant. 2. p. 37. 85. 214. 215. 3. p. 16
etiam Abbates certis diebus inſeruire tenentur. 2. p. 85
Coquinæ inſeruientes ob negligentiam excommunicati. 2. p. 215
Cor bonum ſimulare neſcit. 1. p. 123
Corpori pro indigentia concedendum. 2. p. 11
Corporis infirmitates tolerandæ. 2. p. 355
Correctionis neceſsitas. 1. p. 138. 2. p. 51. 52. 104. 114
quomodo facienda. 1. p. 16. 45. 46. 110. p. 144.

Digitized by Google

2. p. 144. 3. p. 7. & 8.
quo affectu suscipienda, 1. par. 119. 120.
Crapula quam sit perniciosa. 2. p. 27. 354 App. 30.
Crucem suam tollere quid sit. 1 p. 104
Culpæ omnes puniendæ. 1. p. 85. 117. 118. 2. p. 23. 24 & seqq. 29. 129. 130. 205. 206.
Cupiditas calcanda iis quibus mundus crucifixus est. 2. p. 93.
Curiositas reprimenda. 1. p. 9 10
Currere indecens, & illicitum. 2. p. 244
Currus, & equi quando, & quomodo concedantur. 2. p. 170
Custodia oculorum. 2. par. 8. 3. p. 62

D

DAMNATORVM confusio in iudicio 3. p. 137.
Dare omni petenti quomodo intelligitur. 1 par. 155.
quodnam sit Decanorum officium, 2. part. 2. 158.
Decanis suis Monachi cogitationes suas aperiant. 2. p. 129
de Decurione Christum de Cruce deponente meditatio. 3. p. 135
Defunctorum cura habenda. 2. p. 133
eorum corpora vno in loco sepelienda. *ibid.*
Delicta quænam sint graviora, quænam leviora, & eorum congrua pœnitentia. 2. p. 129
Delinquentes qualiter corripiantur. 2. p. 29. & seqq. 99. 128. 3. par. 68. 84
Depositum qualiter seruandum. 1. p 9
non Desperandum pro quolibet crimine. 2. p. 11. 163 164. 188. 3. p 51
Detractio quid sit. 1. p. 122. 2. p. 352
Detractio cauenda. 2. par. 168
patienter ferenda. 2. par. 352. 353
non audienda. 1. par 10. 122
contemnenda. 3. p. 32
Detrahens qualiter puniatur. 1. p. 48. 122. & p. 1 1
Dei beneficia erga homines. 1. p. 101. 102. App. 22
de Deo qualiter loquendum, & tractandum. 2. p. 302
Deo nil tam carum, quam si voluntas propria frangatur. 2. p. 152
quo affectu Deo inseruiendum. 1. p. 116
Deus infinitè amabilis. 1. p. 99. 100. Vide *amor & dilectio.*
an Deus perfectè hic videri possit. 2. p. 293
Deus sine proximo non diligitur. 2. p. 313
quid Deus à nobis requirat. App. 23
quomodo dextera faciat quod non sciat sinistra. 1. p. 125
Diaboli opera. 2. p 189
orantem perpetuo perturbare conatur, & cur. 2. p. 335
Dilectio Dei omnibus præponenda, 1. p. 99. 101. Vide *amor Dei.*
Dilectio Dei, & proximi summa virtutum. 2. p. 137
Dilectio non debet esse carnalis. 3. p. 19. 76. 77
cur dicatur fortis vt mors Dilectio. 2. p. 157
Dilectionem Dei excitant varia Dei erga homines beneficia. 1. p. 99. 100. App. 22
Dilectionis proximi elogia. Appen. 23
Diligendus Deus non verbo sed opere. Appen. 23
Diligendi inimici, & quinam sint. 1. p. 147
quid sit seipsum Diligere. 1. p 147
Diligentia in omnibus officiis adhibenda. 2. p. 51
Disciplina à senioribus discenda. 1. p. 4.
Disciplinæ infligendæ modus. 1. par. 60. 95. 207.
Discretionis necessitas. 1. p. 12. 2. p. 38. 95. 335. 350. 3. p. 124
Dispensans cum acceptione personarum puniendus. 1. p. 135
Disputatio, & conferentiæ coram Præposito faciendæ. 1. p. 36. 37
contra Distractiones. 1. p. 135
Diuites non extollantur. 2 p. 120
Diuitiæ Monachi fructum corrumpunt. 1. p. 12
quænam sint veræ Diuitiæ. 2. p. 284
coloris non temporis mensura in contritione attenditur. 2. p 163
Domo sine oratione non egrediendum. 1. p. 52
è Domo raro egrediendum. 3. p. 57
Dona Dei extraordinaria abscondenda. 2. p. 359. 360
quomodo Dormiant monachi. 1. p. 26. 27. 2. p. 22. 76 80. 127. 144. 227.
omnes in suo loco dormiant si fieri potest. 2. p. 22

Digitized by Google

Dormientis disputante Præposito pœnitentia. 1. p. 36
Dormitare vnde accidit, & quomodo superari possit, 124
in Dormitorio de nocte candela ardeat. 2. p. 11. 227 3. p. 67
Duplex non debet esse famulus Christi. 2. p. 142

E

EBRIETAS manifestus dæmon. App. 5
Ebrietas vitanda. 2. p. 336. 337
Ebriosi qualiter puniendi. 2. p. 203
Ecclesia non petenda, vbi est hominum concursus, 1. p. 4
in Ecclesia non loquendum, 1 p. 4
Electi è Monasterio quoties recipiendi. 2. p 23
Eleemosyna pro possibilitate eroganda. p. 4
maximè infirmis Monasterij, *ibid.*
quænam sit Deo gratior. 3. p. 128. App. 7
an ab inferioribus fieri debeat, 1. p. 155. 3. p. 127. *& seqq.*
qualiter facienda, 1. p. 5. 133 *& seqq.* 3. p. 112
Eleemosyna iniquè acquisita Deo abominabilis. Append. 27
Eloquium diuinum hominis interioris nutrimentum. Append. 28
Episcopi auctoritate Abbatis vitiosi electio impedienda 2. p. 37
de licentia Episcopi Monachi humandi, 2 p. 68
sine Episcopi licentia Monasteria non construenda. 2. p. 150
coram Episcopo Retrusi professio facienda. 2. p. 296
Episcopis conuiuia in Monasteriis Monialium non facienda. 3 p 65
Episcopis ingressus ad moniales orationis causa conceditur. *ibid.*
Episcopus aliquem subrogare potest in locum Abbatis repentina morte sublati pro triginta diebus, & cur. 2. p. 29
Equi & currus quibus, & quando conceduntur. 2. p. 170
Escæ plurimæ etiam corpus lædunt. App. 29
Escæ eius (scilicet dæmonis) electæ sunt, quomodo intelligendum. App. 43
Esuries phantasmata turpia extinguit. *ibid.* 34
Eucharistiæ vsus. 2. p. 172. 325. 327. Appen 82
diebus Dominicis sumenda. 2. p. 172
quanta fide, affectu, & reuerentia sit sumenda. 1. p. 149 172
an Eucharistiæ receptionem impediat nocturna illusio. 2. p. 327. 328
Eulogię offerendæ pro sepultura fratrum, 2. p. 126
Eulogiæ, litteræ, aut munuscula, nunquam recipiendæ sine Superioris voluntate. 2. p. 32
Eulogiæ à summo Pontifice, vel à Sacerdotibus transmissæ qualiter suscipiendæ. 2. p. 254
Examen conscientiæ. 2. p. 308. 309. 3. p. 120 *& seq.*
Excessus quilibet puniendi. 2. p. 143. 347
Excommunicandi modus. 2. p. 22. 205 *& seqq.*
Excommunicatio. 2. p. 22. 130
Excommunicationis varia genera. 2. p. 22. 23. 56. 206. 215. 220
quam sollicitus debeat esse Abbas circa Excommunicatos. 2. p 23. 158
Excommunicatorum panis ab Abbate exsufflandus. 2. p. 158
Excommunicatorum pœnitentia. 2. p. 130. 143. 144. 158. 205. 206. 207.
Excommunicatus qualiter se habere debeat. 2. p. 143
Excommunicatus in suo errore pertinax è Monasterio eiiciendus. 2. p. 23
Excommunicatus qualiter absoluendus. 2. p. 209.
Exemplum malum quam sit pernicioſum. App. 66 67
Exemplum Superioris verba præcedere debet. App. 79
Exteri qualiter salurandi. 2. p. 250
Exteris hilariter occurrendum. 1. p 9
qualiter cum eis se gerere debeat Monachus. *ibid.* & 2. p. 32

F

FAMA conseruandæ. Append. 6
Familiaritas vitanda. 3. p. 29. 30. Appen. 73. *& seqq.*
Feminæ probatæ vitæ honorandæ. Append. 6

Digitized by Google

Feminarum conuersatio periculosa. 1. p. 152. 158 & p. 160. 172. 3. p. 65. Append. 25
Feminarum Monasteria. 2. p. 135
Feminis in Monasteria tam Monachorum quam monialium ingredi prohibetur. 1. p. 23. 2. p. 297. 3. p. 64
cum Feminis quomodo conuersandum. Appen. 6
Feminas tangere periculosum. App. 25
Femoralia quando & quibus permittantur. 2 p. 139. 341
Feriæ Monachorum quænam sint. 2. p. 126 168
Ferramenta spiritualia artis diuinæ quæ. 2. p. 189
Ferula pro correctione Monachorum errantium. 2. p. 54
Feruoris commendatio. 2. p. 56
Filij nobilium, vel pauperum qualiter suscipiantur. 2. p. 34
Fratrem mortuum omnis fraternitas prosequatur. 1. p. 44
Fratri fratrem manus iniicere non licet. 2. par. 78
Fructus digni pœnitentiæ. 1. p. 117
Fugitiui qualiter reducendi. 2. p. 164
quoties recipiendi, 2. p. 24. 249
sæpè honorantur. 2. par. 150
Futor quid sit. 1. p. 148. 156
Furtum in Monacho est sacrilegium. 1 p. 23

G

GAVDIA in Domino quæ sint. 1. p. 124
cum Gaudio semper operandum. 2. p. 171
Girouagi Monachorum genus & quale. 2. par. 9. 182. 190
Gloria & gaudia Paradisi. 3. p. 138
Gloria Sanctorum qualis sit. 3. p. 137. 138
ad Gloriam Dei omnia facere quid sit. 1. p. 124
vanæ Gloriæ malum. 2. par. 304. p. 3. 124. App. 17. *& seqq.*
qui sit inanis Gloriæ cupidus. 1. p. 145
non Gloriandum de bonis actibus. 1. p. 5
Gloriatio in Domino quid sit. 1. p. 150
quænam sit Gloriatio culpabilis. *ibid.*
vera Gloriatio monialium. 3. p. 125
Gratia debet cum ætate crescere. App. 19
cum Grauitate ad opus Dei currendum. 2. p. 22. 3. p. 25
Greges pascebant Monachi. 2. p. 75. 122. 123. 155
Gulæ peccata & incommoda. 2. p. 335. 336 3. p. 99. *& seqq.*

H

HABITVS debet esse modestus. 3. p. 6
Habitus ordinatus quis sit. 1. p. 145
Hæresis vnde dicta. 2. par. 149
Hæreticorum sermones mortiferi. Appen. 38
Hebdomadarij coquinæ quam solliciti esse debeant. 2. p. 215
ob negligentiam excommunicantur. *ibid.*
quomodo communicare debeant. 2. p. 217
quomodo debent seruire mensis. 2. p. 218
an Hereditates habere possint qui sæculo renunciant. 2. p. 287
Honor inuicem deferendus. 1. p. 9. 10. 2 p. 37
Honorem proprium quærens infidelis est. 1. p. 126
Horis solitis & congruis officium ab itinerantibus persoluendum. 2. par. 31. 216
Hortulanus à Præposito & Celleratio subleuandus. 2. p. 111
Hospitalitas exercenda. 1. p. 33. 2. p. 31. 34
Hospites qualiter suscipiendi. 1. p. 6. 8. 9 10. 15. 20. 39. 2. par. 31. 34. 126. 132. 142 255. 345. 346
Hospitibus nullus sociare debet nisi iussus. 2. p. 32
Hospitum, & Abbatis coquina specialis esse debet. 2. par. 32
Humilis non est, sed pertinax, qui refugit prælaturas. 2 par. 304. *& seqq.*
Humilitatis bonum, 1. p. 125. 2. p. 97. 200. 347. 348. Appen. 27. 55
quid sit Humilitas, & in quo consistat. 1. par. 6. 8. 125
quænam sit Humilitas ficta. App. 97. 126
quæ vera. *ibid.* 27. 78. 79. 80
qualiter obtineri possit. 1. p. 78
Humilitatis diuersa exercitia. 1. p. 6. 8. 125 3. p. 87
Humilitatis gradus. 2. p. 15. *& seqq.* 196 *& seqq.* 3. p. 60. *& seqq.*

Digitized by Google

Humilitatis necessitas. 3. p. 86. Appen. 55. 56
Humilitatis probatio. App. 67
cum quali Humilitate suscipi debet obse. quium. p. 121

I

IACTANTIA omnibus viri's grauissimum. 2 p. 168. 3. p. 34. 124
Ianitores Monasterii quales esse debeant. 2. par. 38. 3 277.
disciplina à Ianitoribus obseruanda. 1. p. 93.
Ieiunandum à viriis. 2. par. 345
quando Ieiunandum 1. par. 4. 16. 2. p. 28 110. 126. 145. 247. 334. 3. p. 81.
Ieiunii bona. Append. 29
Ieiunii mensura, à quo pendere debeat. 2. p. 131
Ieiunii vtilitas. 1. p 109. 110
Ieiunio debet sociari deuotio. 1. p. 132
à Ieiunio dispensatur circa laborantes. 2. p. 119
Et tota æstate, Abbas dispensare potest propter calores & laborem agrorum. 2. p. 27
Ieiunnium biduanum ac triduanum an probetur. 2. p. 344
Ieiunium frangitur propter hospites. 2. p. 33. 126. 237. 252. 345. 346.
Ieiunium hyemale non perpetuum. 2. p. 68. 126
Ieiunium in itinere seruandum. 2. par. 247
Ieiunium quadragesimale, 2. par. 30. 145. & seqq.
Ieiunium non violandum quarta & sexta feriis, nisi ob grauem morbum. 1. p. 4
Ieiunium non seruatur à Pascha ad Pentecosten. 2. p. 27. 126. 237
nec feria quinta, nec Dominica, nec Sabbato. 1. p. 4
Ignorantia à peccato non excusat. p. 144. 161
Illusiones nocturnæ. 2. par. 32. 324. 3. p. 121
Illusiones damonum variæ. 2. p. 128. 129. 327.
Immortificatio quantum malum. App. 7. 45. 46. 52. 64
Immunditiæ & impudicitiæ differentia. 2. p. 156.
erga Impatientiam qualiter esse debeamus. 1. par. 119. 147
nemini Improperandum. 1. p. 5. 6. 2. p. 78
Impudicorum pœnitentia. 2. part. 144. 170
de Incarnatione meditatio. 3. p. 129. & seqq.
Incorrigibiles eiiciendi. 2. p. 23. 155. 160. 167.
Indignationis proprium quid sit. 1. p. 156
quomodo in furorem degeneret. ibid.
Infantes qualiter flere possimus. 1. p. 149.
Infantibus custodia ab omnibus adhibenda. 2. p. 35
Infantium in Monasteriis educatio. 2. p. 153. 286. 3. p. 52
Inferni consideratio. 2. par. 318
Infirmorum cura. 1. p. 4. 27. 38. 39. 2. p. 26. 55. 65. 115. 131. 142. 194. 339. 3. p. 81
Infirmi parentum curæ non committendi. 1. p. 23.
Infirmi probandi an fingant. 2. p. 251
Infirmi sumant necessaria sine scrupulo. 3. p. 28
disciplina ab Infirmis obseruanda. 1. p. 38 39. 2. d. 154. 155 3. p. 53
quo affectu Infirmis ministrandum. 1. p. 121
Infirmitates aliorum portare quid sit. 1. p. 153.
Infirmum vel in carcere positum visitare quid sit. 2 p. 309
Inflatus quis sit. 1. p. 150
Ingenuitas vera in quo consistat. Appen. 46. 46
Iniuria non facienda. 2. p. 12. 188. 309. 3. p. 50
ob Iniuriam illatam quantocyus satisfaciendum. 3. p. 9. 10
pro Inimicis orandum. 2. p. 13. 188. 310. 3 p. 30.
Inimicorum dilectio. 1. p. 10
Innocentes non opprimendi. 2. p. 143
Innocentis oppressio quomodo puniatur. 1. par. 49.
Inobedientia infidelitatis socia. App. 45 46 47
Inobedientium pœna. 2. p. 49.
Inquinamentum corporis & spiritus quid sit. 1. p. 127
Instrumenta bonorum operum. 2. p. 18

Digitized by Google

187. 309. 3. p. 50
Inuidia semper ardet in destructionem religionis. App. 6
contra Intemperantiam. App. 2. 65
Ioannis supra pectus Domini incessanter cum bona meditatio. 3. p. 232
Ioci vitandi. 2. p. 32. 79. 111. 320
Ira quid sit. 1. p. 148
contra Iram. 1. par. 32. 87. 123. 2. p. 12. 54. 55. 62 63. 73. 87. 188. 309. 314. 3. p. 29 30. Appen. 3. 19. 24. 34. 35
quid sit dare locum Irae. 1. p. 148
Iracundi ac furiosi poenitentia. 1. p. 49
Iracundiae tempus non reseruandum. 2. p. 12. 309. 312. 3. p. 50
Imitatio quid sit. 1. p. 92
Itinerantes qualiter opus Dei complere debeant. 2. p. 32. 244
qua hora debeant reficere. 2. p. 247. 248
an possint extra Monasterium manducare. 2. p. 31 247
Sumptus necessarios ab Abbate accipiant. 2. par. 247
Iudex iniustus iustè condemnatur. 1. p. 49
Iudicis peccatorum officium. *ibid.*
Iudicis negligentis correptio. *ibid.*
In die iudicij quinam ordines hominum futuri. 2. p. 317
Inquibus iudicare liceat nec ne. 1. p. 119
Iudicia Dei quomodo timenda, p. 144
Iuniores ad consilium conuocandi. 2. p. 12 81. & 3. p. 50
qualiter erga seniores gerere se debeant. 2. p. 44. 109
In minis horis non sunt occupandi. 2. p. 132. 133
non loquantur vsque ad interrogationem. 1. p. 19. 20
Iurare omnino non licet. 2. p. 12. 55. 62 188. 310. 3. par. 13. 15. 50. 106
Iustitiae descriptio. App. 65
eius perfectio in quo consistat. 2. p. 285
debet cum aetate crescere. Append. 19
Iustum & sanctum esse quid sit. 1. p. 151
Iuuenis scandalosus è Monasterio eiciendus, nec habitu Monastico donandus. 1. p. 6
cum Iuuene non loquendum, neque conuersandum. 1. p. 4. 2. p. 144

L

LABIA sancta Deus exaudit. App. 14
Labor manuum. 1. p. 25. 50. 2. p. 30. 50. 51. 67. 80. 105. 172. 123. 169. 238. 244. 329. 330
Laborantes dispensari possunt à ieiunio. 1. par. 132. 2. p. 120
ad Laborem manuum praecedere debet Praepositus. 1. p. 40
Labori adiungi debet meditatio. 2. p. 63. 123
in Labore seruanda disciplina. 2. p. 140. 148
Lac cum aqua mixtum quibus conceditur. 2. p. 170
Lacrymis diu noctuque insistendum. 1. p. 5
Lasciuus, petulans, &c. quomodo castigandi. 2. p. 143. 144
Latronis Christo in Ægyptum proficiscenti occurrentis pia meditatio. 2. p. 132
Lauare quomodo debeant Monachi. 1. p. 42. 2. p. 50
Lecti monialum debent esse simplices. 3. p. 22
Lectio spiritualis frequentanda. 1. p. 10. 11. 2. p. 13. 77. 189. 309. 3. p. 50
Lectio & oratio sibi succedant. 3. p. 100. App. 2. 8.
Lectio mensae. 2. par. 40. 26. 54. 3. p. 6
Lectio regulae non debet fieri ad mensam coram saecularibus. 2. p. 221
Lectioni qualiter vacandum. 2. p. 56. 328
quotidie ad tertiam vsque legendum. 1. p. 74
Lector mensae qualiter ingredi & legere debeat. 2. p. 26. 220
Lineis Monachi non vtantur. 2. p. 82. 129
Lingua cui rei assuescenda. 1. p. 4. 5. 9
Linguae peccata. Append. 5. 14. 15. 67
Literae discendae. 2. par. 32. 62. 3. p. 16
Lites vitandae, aut cito finiendae. 2. p. 11. 55 82. 127. 188. 309. 3. par. 9. 19
Locandae sunt villae saecularibus, non à Monachis excolendae. 2. p. 260
disciplina obseruanda in Loquendo. 1. p. 90. 142. 2. p. 16. 202. 3. p. 113. *& seq.*
Luxuria poena est superbiae. App. 66
contra illam fugiendo pugnatur. App. 76

Digitized by Google

illam ſopire grande & pene ſupra naturam. Append. 8

M

MAGISTRO cogitationes aperiendæ. 1. p. 12
coram Maioribus ſtandum donec alitec præcipiant. 1. p. 10. 2. p. 37
Maledicus quis ſit. 1. p. 122
Mali deſcriptio. 1. p. 106
Mandatorum obſeruatio ad mortem vſque extenditur. 2. p. 88
Manus alterius non tangenda. 2. par. 101. 105. 142
Margaritas ante porcos mittere quid ſit. 1. p. 151
Mariæ pars melior. 3. p. 127. 130. 131. 132
Mariæ vnguentum effundentis & pedes Chriſti lacrymis rigantis meditatio. 3. p. 131
Marthæ Chriſtum in domo ſuſcipientis meditatio. 3. p. *ibid.*
Martyrum acta ſæpè legenda. 2. p. 77
Media nocte orationi inuigilandum. 1. p. 11
Meditari negligentes vſque ad horam refectionis dici ſequentis non edebant, 2. p. 47. 48
Meditatio iugis. 1. p. 36. 37
Meditatio pſalmorum ſeruat ab immunda vita. 1. p. 7
Meditatio quotidiana per duas horas. 2. p. 110
Meditationes variæ de vita & paſſione Chriſti. 3. p. 129. *& ſeq.*
Membra ad quid à Deo formata. App. 15
quomodo mundanda. *ibid.* 14
Memoria Dei continua. 1. p. 110. *& ſeq.* 120. 125. 2. p. 12. 188. 309. 310. 3. par. 50
Mendaces, fures, & percuſſores qualiter emendandi. 2. p. 144
Menſæ lectio. 2. p. 27. 54. 65. 110. 124
de vna Menſa ad aliam tranſire nefas. 2. p. 50
ad Menſam qui tardè occurrunt qualiter puniendi. 2. p. 28. 145
Menſam præcedat & ſequatur oratio. 2. p. 139
diſciplina ad Menſam ſeruanda. 1. p. 22. 23. 26. 38. 55. 56
Menſura ciborum & potus. 2. p. 26. 68. 126. 140. 164. 212
Mentiri nunquam licitum. 2. p. 12. 62. 188, 309. 310. 3. p. 50
Meum ac tuum quicquam dicere nefas. 2. p. 104. 139. 169
Micæ ex menſis collectæ ad ſeptimum vſque diem ſeruatæ, cur. 2. par. 222. 223
Militia ſpiritualis perpetua eſt. Append. 21. 41. 66
in quo conſiſtit, & quibus armis in ea vtendum. 2. p. 12. *& ſeqq.*
in Militia ſpirituali Regis, cui militatur, conditio conſideranda. *ibid.*
Militiæ ſpiritualis & ſæcularis comparatio. *ibid.*
Minima non ſpernenda. App. 24. 29
Miniſteria cum bona voluntate facienda. 2. p. 55
Miniſteria viliora non reſpuenda. 2. p. 121. 122. 154. 155
in Miniſteriis ſecundum vices inſeruiendum. 2. par. 49. 50
Miracula non ſunt infallibilia ſanctitatis argumenta. 2. p. 304. 358
Miraculorum gratia non exoptanda. 2. p. 357
Miſſa pro defunctis facienda. 2. p. 68
ad Miſſam quomodo aſſiſtendum. 1. par. 10
an Miſſam quotidie celebrare quilibet ſacerdos debeat. 2. p. 143
Mobilia Monachi. 1. p. 42. 76
Modeſtia vbique relucere debet. 1. par. 6. 8. 10. 2. p. 16, 113, 199. 3. par. 17. Appen. 6
Molendinum, & aliæ artes neceſſariæ in Monaſteriis exercendæ. 2. p. 38
Monachi etymologia, & ſignificatio. 2. p. 281
Monachorum genera. 2. p. 9. 10. 181. 182. 281
eorum conuerſatio qualis eſſe debeat. 2. p. 119
eorum profeſſio. 2. p. 33. 34. App. 41. 42
artes diſcere debent pro cuiuſque capacitate. 1. p. 156
labori manuum incumbere debent. 2. p. 75
literas ignorare non debent. *ibid.*
à conſilio vel voluntate Abbatis nunquam diſcedant. 1. p. 15

Digitized by Google

Monachi non mortificati sunt sæcularibus peiores. App. 43
Monachis vinum non congruit. 2. p. 27. 86
Monachi greges custodiebant 2. part. 75
Monachus bibere coactus qnot scyphos bibere possit. 1. p. 7
Monachus peregrinus qualiter suscipiendus. 2. p. 35
non est congregationi sociandus sine proprij Abbatis litteris commendatitiis. *ibid.*
si sit vitiosus est dimittendus. 1. p. 23. 2. p. 35. & 74
Monachi extra Monasterium sine iussione Abbatis non manducent. 2. par. 31. 40. 41
quibus & quando Monachis extra Monasterium egredi liceat. 2. p. 132
lecta singulariter habeant. 2. p. 82
Monacho vendenti de pretio non disceptandum. 1. p. 11
Monasteria pro arbitrio non construenda. 2. p. 148
Monasterii res sunt sanctificatæ. 1. par. 16
qualiter tractandæ. 1. p. 134. 2. par. 21. 170
omnium sunt & nullius. 2. part. 112. 113
vendendæ sunt vilius quam à sæcularibus. 2. p. 22. 260
in Monasteriis nulli sunt baptizandi. 2. p. 76
in Monasteriis quales personæ suscipiendæ. 2. p. 151. 162
in Monasterio quemquam defendere nefas. 2. p. 39
extra Monasterium solus non mittendus. 2. p. 41. 42
Monasterium modio comparatum. App. 56. 57
Monialis ancillam habere non debet. 3. p. 9
Monialis auaritia. 3. p. 111
non inuisat domum paternam. 3. p. 107
sola cum solo non loquatur. 3. p. 99
Monialis ornamenta. App. 16. 17
Morbi superioribus aperiendi. 1. p. 8
Mors non timenda. 3. p. 136. 137
Mortis iugis memoria. 1. p. 6. 8. 10. 2. p. 13. 188. 310. 3. p. 50 App. 33. 34
Mortificatio tria præcipue imperat. 2. p. 97
Mortificationi iugiter insistendum. 1. p. 5. 2. p. 12. 188. 309. 3. p. 50
Mortificationis facilitas. 2. p. 97. 260. 261
Mulieribus ingressus in Monasteria virorum interdicitur. 1. p. 23. 2. p. 54. 63 73
Mulieris adulteræ à Christo absolutæ meditatio. 3. p. 130
Mulieris pedes Christi lacrymis rigantis consideratio. 3. p. 131
Mulierum conuersatio quam periculosa. 2. p. 13. 160. 3. p. 66. 68. App. 25
cum Muliere extranea non colloquendum absque testibus. 2. p. 108
contra Mulieres, quæ colorem vel odorem mentiuntur. 3. p. 96. *& seqq.*
contra Mulierum immoderatum ornatum. 3. p. 97. *& seqq.*
Mundo militantibus diabolus non obstat. Appen. 43
Mundus corde quis sit. 1. p. 146
à Muneribus abstinendum. 2. p. 330. 3. p. 6. 8. 17. 114
Munuscula sine Superioris licentia non acceptanda. 2. p. 32. 62. 114
Murmurantium pœna. 1. p. 24. 30. 49. 2. p. 152. 3. p. 30
Murmur in Monachis detestabile. 2. p. 123. 152. 355
Murmur in Monasteriis familiare. 2. p. 74. 155
nil cum Murmure faciendum. 2. p. 41. 113. 152
Mutuo datum non repetendum. 1. part. 10
Mutuo petenti non denegandum. 1. p. 5
nil Mutuandum sine consensu patris. 2. p. 50

N

NITOR & cultus vestium à Monacho penitus exulare debet. 2. p. 42
Nobilitas vera quæ. Appen. 19
in Nobilitate non gloriandum. Appen. 18
Nobilium filii qualiter suscipiendi. 2. p. 31. 269.
quo Nomine appellare se debeant Monachi. 2. p. 36. 37
Nouitii quomodo probandi, instruendi & exercendi. 1. p. 38. 108. 2. p. 33

Digitized by Google

39. 74. 107. 119. 145. 187. 202. 266. 267. 268. 295. 298. & seqq.
qualiter debent disponere de bonis suis. 2. p. 34. 54. 61. 65. 151. 162. 169. 268. 270
non tangant corpus suum nudum. 2. p. 154. 155
Nuditas & facultatum contemptus prima Monachorum perfectio. 2. p. 93.
Nuptiarum strumnæ & pericula. 3. p. 96 & seqq.

O

OBEDIENDVM invicem sicut servi dominis. 1. p. 126
Obediendum Superiori quasi Deo. 2. par. 14. 15. 91. 171. 192. 342. App. 19
Obediens maior est. 1. p. 4. 9. 10
Obediens omnibus in rebus obedit. 2. p. 115. 126. & seqq. 150. 242
Obediens murmurando infidelitate ægrotat. 1. p. 128
non gratiam meretur, sed pœnam murmurantium incurrit. 2. p. 14
Obedientes sunt veri martyres. 2 p. 192
Obedienti nil difficile. 2. par. 97. 152. 167. 189. 191. App. 46. 56
Obedientia primus humilitatis gradus. 2. p. 13
quænam sit Deo acceptabilis. 2. p. 14
Obedientiæ bonum. Appen. 45. & seqq. 55. 56.
Obedientiæ perfectio quousque extendatur. 1. p. 127. 2 p. 38. 92. 121. 133. & seqq. 137. 141. 148. 152. 165. 169. 170. App. 56.
Obedientiæ promptitudo. 2. par. 14. 15. 91. 171. 190. 192. 243. 342. 348. 3. p. 59. & seqq.
Obedientiæ securitas. 2. par. 97. 152. 167. 186. 191. App. 80.
in Obtrectationibus æque detestanda linguæ & aurium prurigo. App. 59
Oculi Domini bonos & malos vbique speculantur. 2. p. 15. 196. 324
Oculi in neminem figendi. 3. par 7. 8. 17
Oculorum custod a. 3. p. 62
Oculus impudicus impudici cordis nuncius. *ibid.*
contra Odium. Append. 17. 23
Officiales Monasterij expendere non possunt, nisi in vtum fratrum. 1. par. 77
fideliter dispensare debent res Monasterij. 2. p. 233
debent esse promptæ ad ministranda vnicuique necessaria. 2. p. 27. & seqq. 49. 50. 55. 66. 212. 217. 259
contra Officiales negligentes. 1. p. 135. 142.
ab Officialibus qualiter res tractandæ. 2. p. 140. 178. 179. 3. p. 66
Officina artis spiritualis sunt claustra Monasterij. 2. p. 29. 187. 309. 310.
Officiorum chaos ex alicui sumendæ. 2. p. 63.
Officiorum distributio. 2. p. 190
Officij diuini dispositio. 2. p. 27. & seqq. 38. 66. 93. 233. 3. p. 116
Officio diuino Deus & Angeli semper peculiari præsentia adsunt. 1. p. 147. 2. p. 61. 22. & 243
ad Officium diuinum qualiter currendum. 3. p. 54
ad Officium tardè occurrentes qualiter puniendi. 1. p. 24. 2. par. 145. 171. 253
Officium pro necessitate decurtatum. 2. p. 230
Officium horis competentibus persolvere tenentur in via constituti. 2. p. 196
quid sit Onera inuicem portare. 1. p. 153
Operi Dei nil præponendum. 2. p. 28. 3. p. 54
ab Opere Dei nulli discedere licet sine Patris benedictione. 2. p. 46
in Operibus bonis non nimis confidendum. 1. p. 9. 10
Opus grauius non vitandum. 1. p. 130
qualiter Orandum. 2. par. 321. App. 28
Orandum priusquam aliquod opus inchoetur. 1. p. 9
Orandum duas horas antequam cetur cubitum. 1. p. 11
non Orandum cum pigritia. 1. p. 9
Oratio brevis in Conventu esse debet. 2. par. 21. 22. 321.
Oratio noctu persoluenda priusquam Ecclesia adeatur. 1. p. 4. 5. 9. 10
Oratio cum opere externo inagenda. 2. p. 111. 122. 342
Oratio nunquam habet requiem. 2. p. 323.
Oratio iugis esse debet. 1. p. 6. 9. 12. 2. p. 198. 199. 200. 322. Append. 4. 13
in Oratione hospites suscipiendi. 2. p. 31

Digitized by Google

sine Oratione domo egrediens qualiter puniendus. 3. p. 57
Orationi vacaturus quomodo se gerere debeat. App. 19
Orationi nihil præponendum. 1. p. 23. 26
Orationis bonæ conditiones. 1. p. 9. 11. 12. 2. p. 21. 22. 321. 3. p. 30. Appen. 28
in Oratione quid à Deo petendum. 1. p. 12
Orationis distractiones. 2. p. 323
quibus modis Orationis effectus impeditur. Appen. 67
Orationis hora seruanda. 1. p. 4
Orationis reuerentia. 2. p. 20. 21. 237. 321
in Oratorio præter orandi & psallendi cultum nil agendum. 2. p. 112
Orare & pulsare quomodo debeamus. App. 44. 45
Ordines quatuor hominum in die iudicij, & qui. 2. p. 285
Ordo non perturbandus in ministeriis. 2. p. 49. 50
Ordo professionis vbique seruandus. 2. p. 36. 37. 147
Oris custodia. 2. par. 12. 14. 193. 202. 3. p. 114
Osculantur manus Abbati. 2. p. 218. vt & genua. 215
Osculum inter Monachos solitum. 2. p. 91. 161. 215
Ostiarius Monasterij qualis esse debeat. 2. p. 36. 277
Otio mens vagatur. 1. p. 120
Otiositas fugienda. 1. p. 25. 26. 120. 121. 152. 2. p. 30. 51. 52. 121. 3. p. 115. App. 28
Otiosus sermo quid sit. 1. p. 120
qualiter puniatur. 1. p. 17

P

PACIFICI & Inuidi comparatio. App. 24
Pacificus quis sit. 1. p. 149
Panis excommunicatorum ab Abbate exsufflatus. 2. p. 159
Panis in fune demissus in refectorio, & eius significatio. 2. p. 218
Panis mensura Monachis concessa. 2. p. 26. 3. p. 118
Panis substantiuus, quid sit. 1. p. 152
Paradisi delitiæ, & gloria. 2. p. 188. 200. 319. 3. p. 138
an & quando Parentes inuisendi. 2. p. 111
cum Parentibus qualiter se gerere debeant moniales. 3. p. 65
Passiones occultæ animæ. 1. p. 123
in die Passionis Monachi non manducabant. 2. p. 243
Pastores ouium qualiter se gerere debeant. 2. p. 155
Pater noster explicatur. 2. p. 177. *& seqq.*
Patientiæ actus. 2. p. 15. 16 141. 349
Patientiæ elogia. App. 24
Patre Monasterij inconsulto nil aggrediendum. 1. p. 6
Pauperes spiritu qui sint. 1. p. 40
Pauperes quomodo dimittendi. 1 p. 135
Paupertas religiosa. 1. p. 11. 12. 42. 73. 77. 3. p. 52. 80. 81
non refugit viliora. 1. p. 132. 133
seruanda etiam circa altare. 2. p. 63. 64
Paupertate caritas gaudet. Append. 34. 35
Pauperum cura semper habenda. 2. par. 169
Pax inter Monachos seruanda. 1. par. 6. 7
Pax danda non solum ore, sed etiam corde. 2. p. 11. 188. 310. 315. 3. p. 50
Peccantem tegere nefas. 2. par. 51. 52. 128
Peccans in vno omnium fit reus. App. 12. 14. 31
qualiter corripiendus. 1. p. 29. 30. 147 153
Peccata cogitationis & voluntatis. App. 15
Peccata aliorum excusantes aut defendentes sunt maxime culpabiles. 1. p. 76. 77. 119. 3. p. 87. 117
Peccata non remittuntur sine pœnitentia. 3. p. 131. *& seqq.*
Peccata minima vitanda. App. 45. 54. 55. & punienda. 1. p. 51. 117
Peccata præterita cautè memoranda. 1. p. 5. 6
in Peccato maximè contemptus consideratur. Append. 12
Peccato alterius consentiens peccati reus efficitur. 1. p. 138
contra cogitationes importunas de Peccatis præteritis. 1. p. 7
Peccatorum confessio. 1. p. 117. 3. part. 77. 78
Peccatorum habenda compassio. 2. part. 4. 5
Peccatorum lamentabilis conditio. 2. p. 313. *& seqq.*

Digitized by Google

an diabolus sit causa omnium Peccatorum. 1. p. 157
Peccati definitio. 1. p. 79. 80
Peccatum palam commissum palam & arguendum. 2. p. 128
Pecunia Monasterij in quot partes dividenda. 2. p. 130
Pecuniæ cupidus animam suam venalem habet. App. 26
Pedes hospitum tam ab Abbate, quam à congregatione lauandi. 2. p. 32
Pedum lotio quando facienda. 2. p. 25. 167. 170
Percussores qualiter puniendi. 2. part. 144
Perdentis aliquid pœnitentia. 1. p. 45. 47. 2. p. 29
Peregrinantibus carnium vsus conceditur. 2. p. 139
Peregrini hospites qualiter suscipiendi. 1. p. 15. 16. 2. p. 35. 142
Peregrino nil præter pacem exhibendum. 2. p. 142
Perfectio monastica. 2. p. 97. 285
media ad Perfectionem. 2. p. 11. 12. 13 309. & seqq.
Perperam agere quid sit. 1. p. 145
Perseuerantia sola coronatur. 2. p. 162. 163. 360. App. 56
Piger quomodo vigilans effici possit. 1. p. 126
Placens hominibus quomodo apparebit, & qualiter hoc vitium vitari possit. 1. p. 125
Pœnitentia qualis esse debeat. 1. part. 6. 117
Pœnitentia pro quibuslibet minimis culpis iniungenda. 2. p. 98
Pœnitentia tarda. 2. p. 17
sine Pœnitentia peccata non remittuntur. 3. p. 131
in Pœnitentia mensura doloris magis quam temporis pensatur. 2. par. 163
Pœnitentiæ fructus qui. 1. p. 117
in Pœnitentiis publicis & canonicis dispensatio. 2. p. 163
Pœnitens ex corde quomodo suscipiendus. 1. p. 119
Pœnitentis humiliatio. 2. p. 207. & seqq.
Pollutio nocturna etiam inuoluntaria cito expianda. 2. p. 127. & seqq.
Portaria qualis esse debeat. 3. p. 74
Potus mensura. 2. p. 27. 68. 126. 140. 152. 164
Præcepta altiora Monachorum. 2. par. 284
Præcepta Dei consiliis præponenda. App. 10
Præcepta Dei quam pauci obseruant. 2. p. 303
Præcepta sublimiora Religiosis quam secularibus imposita. 2. p. 281
Præceptum Dei de amando Deo vnum est & omnia. 1. p. 99
Præceptum non soluendum propter amicitiam. 1. p. 7
Prædicant Religiosi tacendo. 2. p. 303
Præpositus à quo eligendus. 2. p. 37. & quomodo. 2. p. 138
Præpositi conditiones. 1. p. 47. & seqq. 2. p. 157. 170
singulis diebus duas catecheses facere debet. 1. p. 47
sine eius licentia nil agendum. 1. p. 47
si quid perierit ante tres dies patri nunciare debet. 1. p. 47
illo absente Maior ius habet Præpositi. 1. p. 51
Præpositus negligens Abbati accusandus. 1. p. 45
Præpositus timendus vt Dominus. 1. p. 26
Præsentia Dei iracundiam cohibet. 1. p. 129
in oratione sensus cohibet, & ab euagatione reuocat. 1. p. 135. 136
Præsumptio de Dei misericordia. Appen. 33
Preces horatiæ non persoluendæ negligenter. 1. p. 4. 7
Priorissa qualis esse debeat. 3. p. 72. 73. Vide *Abbatissa*.
Probatio nouitiorum qualis esse debeat. 1. p. 38. 108. 2. par. 33. 41. 73. 107. 120. 146. 187. 202. 265. 266. 267. 295. 298. & seqq. 3. p. 51
Professionis forma. 2. p. 33. 34. 146. 164. 165. 166. 264. 296
Proficiendum semper in vita spirituali. App. 51
an Propositum hominis satanas impedire possit. 1. p. 165
Propositum monachi. 2. p. 369
Proprietas fugienda. 1. p. 20. 26. 43. 44. 75. 76. 77. 119. 2. par. 25. 34. 39. 42. 50. 53. 61. 62. 74. 108. 112. 114. 121 156. 169. 258. 286. 287. 331. 3. p. 133
Propriis communia anteponenda. 1. p. 6

Digitized by Google

Rectores Monasterij quales eligi oporteat. 2. p. 131
Proximi dilectio. 1. p. 102. 103. 121. & seq. 153. 154. 3. p. 126. App. 17. 22. 23.
de Proximo non iudicandum. 1. part. 9. 10
erga Proximum qualiter nos gerere debeamus. 3. p. 126. & seqq. App. 59
Psallendi disciplina. 2. p. 21. 26. 3. p. 55
Psallendi modus. 2. p. 46. 47. & seqq. 123. 124. 232. 236. 324. & seqq.
Psallere sapienter quid sit. 1. p. 135
Psalmi memoriter discendi. 2. p. 75
Psalmi non conbinandi. 2. p. 231. 232
Psalmos imponere nemini licet sine patris iussione. 1. p. 16. 35
Psalterium memoriter discendum. 2. p. 75
Pudicos Deus custodit. 3. p. 137
Puellarum educatio. 3. p. 113
Puer Dauid in Regem eligitur, & cur. App. 32
Pueri qualiter corripiendi. 2. p. 24
Pueri ludentes, & otiosi qualiter emendandi. 1. p. 50
cum Pueris ab omnibus disciplina tenenda. 2. p. 36. 37
cum Puero non loquendum. 1. par. 4. 5. 7
Pulchritudo quæ diligenda, & quæ contemnenda. App. 25
Puritas quanta requiritur ab eo, qui quotidie sacris mysteriis participat. 2. par. 326
Puniendi excessus. 2 p. 143
Purgatio vitiorum est secunda Monachorum perfectio. 2. p. 93

Q

QVADRAGESIMA quomodo obseruanda. 2. p. 30. 31. 333. 3. p. 118
in Quadragesima à vino, & oleo Monachi abstinebant. 2. p. 126. 145
vna sola fiebat refect o lucernaria. 2. p. 242
sedes non lauabantur. 2. p. 242
feria quinta non ieiunabatur. 2. p. 227
Quadragesimæ significatio. 3. p. 117. & seqq.
Quadragesimæ oratio quando facienda. 2. p. 241
Quadragesimale ieiunium. 2. p. 29. 30. 241. 242. 333

R

RACA quid sit. 1. p. 145
Recluſi siue retrusi. 2. p. 281. 282 296. 297
Recluſi superbiæ periculo subiacent. 2. p. 281
Refectio quomodo, & qua hora sumenda. 2. p 27. 28. 48
ad Refectionem nemini licet sibi quicquam peculiare procurare. 2. p. 49. 50. 125
Refectionem præcedere debet oratio. 1. p. 4. 5
Refectionis tempore portæ Monasterii claudendæ. 2. p. 124
Refectionis tempore cum timore Dei lectio audienda. 2. p. 49. 50
Refectionis tempore regula legenda. 2. p. 222
in refectorio omnes simul comedant. 1. p. 23
quibus horis Reficiendum. 2. p. 332
Regulæ Monasticæ non proponunt omnimodam perfectionem. 2. p. 40. 41. 52. 53. 117
Regulæ Patrum frequenter legendæ. 2. p. 53. 54
Religio ad quid instituta. App. 6. 41. 42. 44. 45
Religio carcer. 2. p. 295
Religio in quo consistat. 3. p. 27. 28
in Religione non debet esse personarum acceptio. 1. p. 78
in Religione multi cum praua intentione ingrediuntur. 2. p. 317. 318
à Religione discedere summa dementia. Appen. 44. 45. & seqq. 56
in Religione nil vile aut abiectum respuendum. 2. p. 122. 155. & seq.
quomodo probandi qui in Religionem veniunt. 1. p. 15. 16. 40. 108. 2. p. 32. 33. 73. 74. 107. 119. 146. 168
Religiosa professio sine laudabili conuersatione nihil prodest. Append. 83
ad Religiosam perfectionem media. 2. p. 11. 12. 13. 309. 310
Religiosi possunt habere bona in communi. 2. p. 332. & seqq.
non debent terrena sicut gentes inquirere. 2. p. 168. 169. 212. 258. 317
duas tunicas habere non possunt. 2. p. 76. 340

Digitized by Google

quomodo se gerere debent erga suos parentes. 1. p. 120. 121. 2. p. 63. 121
statum suum frequenter cogitent. 2. p. 57
non se implicent negotiis sæcularibus. 2. p. 51. 52
non debent quærere sæcularia sub prætextu eleemosynæ faciendæ. App. 7
in nomine Religiosi non gloriandum. 2. p. 33. 34. 35. 74
Religiosi status bona. 2. p. 57. 297. 298. Append. 58. 59
Religiosis malis iudicium timendum. 2. p. 57. 74
Religiosis subueniri debet secundum vniuscuiusque exigentiam. 2. p. 25. 26. 337. *& seqq.*
peccatum in Religioso horrendum. App. 12. 13
sæculares facile in Religiosos mordaces. App. *ibid.*
Religiosorum caritas mutua 2. p. 40. 73. 347. 348
Religiosorum non facit vestis mutatio. 2. p. 57. 74
Religiosus solus non loquatur cum extraneis. 2. p. 63
Res inuentæ quomodo tractandæ. 2. p. 50. 111
Reuerentia erga Superiores quanta esse debeat. 2 p. 72
Ridere cum pueris aut ætate infirma nefas. 1. p. 49
à Risu cauendum. 1. p. 4. 7. 8. 80. 110. 111. 124. 2. p. 51. 52. 79. 203. 204. 319
Rudis ad Monasterium veniens quomodo instruendus. 1. p. 5
contra Rusticos sese non vindicandum. 3. p. 52

S

SACERDOS ad mensam post Abbatem benedicere potest. 2. p. 37. 38. 191
Sacerdos quo honore habendus. 2. p. 259
ex dignitate magis humilitati studere debet. 2. p. 37. 38
contumax è Monasterio expellendus. *ibid.*
Scandalosus qualiter emendandus. 1. p. 50
Sæculari monachus non debet commisceri. 1. p. 4.
Salutem humanam quantum desideret Deus. 2. p. 179. 180
Sacra scriptura memoriter discenda. 1. p. 45. 2. p. 236
Sacræ Scripturæ effectus. 2. p. 328. 329. 3. p. 122
cum sæcularibus conuersari pernicioſum. 3. p. 29. 30
Salutare parentes quomodo debeant moniales. 3. p. 65
Sanctum esse quid sit. 1. p. 146. App. 12. 13. *& seqq.* 31
Sarabaïtæ Monachorum genus pessimum. 2. p. 9. 182. 190.
Scandalosus è Monasterio in veste qua venit eiiciendus. 1. p. 26. 27
Secreto nullus cum alio maneat. 2. part. 64
Secreta peccata secretò corrigenda. 2. p. 109
Senes qualiter in religione suscipiendi, & in via Monastica dirigendi. 2. p. 154
Senes & infirmæ qualiter gubernandæ. 3. p. 53
Senior qualem se erga fratres gerere debeat. 2. p. 170
Seniore præsente nulli quicquam præsumendum nisi de eius licentia. 1. p. 20
Seniores non semper feruentiores, 3. p. 73. App. 19. 32. 46
Senioribus cogitationes syncerè aperiendæ. 1. p. 10 11
Seniorum consilio in minoribus negotiis Abbas vtatur. 2. p. 11
Sensus quinque virgines dicuntur. App. 87
qualiter correptioni subiaceant, vel virginitatem custodiant. *ibid.*
Sensus sunt portæ mortis & vitæ. App. 86. 87
ex proprio sensu nil dicendum absque testimonio scripturarum. 1. p. 114
Sensuum vsus prauus. App. 87
Silendum aliquando de rebus bonis. 2. p. 14. 32. 194. 195
Silentij obseruantia. 1. p. 40. 43. 2. p. 13. 81. 92. 101. 105. 227. 351
Silentium debet esse discretum. 1. part. 143
Silentium in itinere seruandum. 1. p. 5. 6. 8
Simpliciores malitiosè peruertens quomodo puniendus. 1. p. 49
Singularitatis bona. App. 73. 74

Digitized by Google

Sobrietatis bona. 1. p. 199. 3. p. 29
Sobrietas in refectione ſeruanda. 1. p. 8. 11. 2. p. 86. 334. 335. 337.
Sobrietatis conditiones. 3. p. 99. *& ſeqq.*
Societas cum magnatibus non iucunda. 1. p. 4
Societatis pericula App. 86. *& ſeqq.*
Solicitudo nimia temporalium vitioſa. 1. par. 125. 141. 144. 152. 3. p. 111. 112
omnis animi ſolicitudo ſæcularis eſt, ſi non pertineat ad religionem, &c. 1. p. 124
Solitaria vita cur à ſanctis inſtituta. 2. p. 293.
vitæ Solitariæ bona. 2. p. 299. *& ſeqq.* Appen. 73. 74
quot Solitarij ſimul habitare debeant. 2. p. 297
Solitariorum duo ſunt genera. 2. p. 281. & qui eorum auctores. *ibid.*
Solitariorum conuerſatio à quo normam ſumere debeat. 2. p. 303
qualis debeat eſſe Solitarius. 2. p. 300. *& ſeq.* 302
Solitudinis neceſſitas. 1. p. 106
eius vtilitas ad obſeruationem mandatorum diuinorum. 2. p. 311
Solitudo ad perfectionem via. 2. p. 294
contra Somnia impudica. 1. p. 71. 117
Somniis non credendum. 2. p. 357
Somniorum cauſæ variæ. *ibid.*
Stultus in hoc ſæculo qualiter quis fieri poſſit. 1. p. 160
Superbia quid ſit. 1. p. 150. & App. 55. 56
Superbia ſancta quæ. App. 55. 56
Superbiæ malum. 2. p. 74. Appen. 27. 30 56. 65. 66. 81
Superbiæ pœna eſt luxuria. App. 66
Superbus quomodo intelligitur & curatur. 1. par. 125. 150
Superior. V *Abbas,*
Superior acceptionem perſonarum non habeat. 1. p. 69. 70. 80. 2. p. 10. 3. p. 49
ametur vt timeatur. 2. p. 72. 84
auctoritatem ſuam ſeruare tenetur circa ſubditos. 2. p. 114
cum qua reuerentia moneri debeat. 2. p. 19. 20
curam habere debet magnam de ſalute inferiorum. 1. p. 71. *& ſeqq.*
faciat quod iubet. 1. per. 68. 69. 72.
Fratres vt depoſita conſideret 1. p. 71. 72
iudicatur de ſubditorum erratis. 1. p. 71. 72
omnia cum conſilio faciat. 2. p. 11. & 3. p. 49
non imponat onera extraordinaria. Appen. 76
Seruos non æſtimet inferiores ſuos. 1. p. 70
non ſit tyrannus 2. p. 23. 84. 115
non ſit zelotypus aut ſuſpicioſus. 2. p. 37
omnia neceſſaria det. 1. p. 71. 72. 80. 2. p. 25. 26. 201. 202
quomodo imperare debeat. 2. p. 42. 84. 171
ſit prudens & modicus. 2. p. 23. 84
regulam in omnibus conſeruet. 2. p. 37
contra Superiorem recurſus. 2. p. 100. 166
Superiori bona fama eſt neceſſaria. 3. p. 32
Superioris gaudium. 1. par. 71. 3. p. 10
Seueritatis neceſſitas. App. 82. 83. 84. 85

T

TACENDVM interdum à bonis eloquiis. 2. p. 14
Tacere & audire diſcipulo conuenit. 2. p. 130
Taciturnitas qualis eſſe debeat. 2. p. 192
Taciturnitatis neceſſitas. 1. p. 153. 160
Talentum abſcondere quid ſit. 3. p. 103
Tangere alium non licet 1. p. 42. 2. p 144
Temporalium adminiſtratio Monachis fugienda. 3. p. 127
Temporis diſtributio, 1. par. 14. 15. 22. 2. p. 29. 30. 42
Tentationes vitandæ. 3. p. 29
contra Tentationes carnis. 3. p. 121
contra Tentationes fortiter pugnandum. 1. p. 12
contra Tentationes remedia. 2. p. 211
Tentationum cauſa eſt conuerſatio cum ſæcularibus. 3. p. 111
Tentationum diuerſa genera. 2. p. 355. 356
Tentationum vtilitas. *ibid.*
quomodo intelligendum illud: *Orate vt non intretis in Tentationem.* 1. p. 154
diabolus non Tentat ſæculares. App. 43. 52
Tepidi Monachi non ſunt religioſi. App.

Digitized by Google

pen. 44. 45. 49. 51. 90. 61
Terra tributis subiecta non ferenda. 1. p. 4.
vsque ad Tertiam non manducandum. 2. p. 80
Testamentum sancti Cæsarij. 3. p. 33. & seqq.
Testamentum vetus non legendum carnaliter. 3. p. 100
Testari Monachis non licet. 1. p. 77. 78
Theoriæ à praxi differentia. 1. p. 106
Thesaurus bonus aut malus quis sit. 1. p. 143
cur Tondeantur Monachi. 2. p. 281. & seqq.
primæ Tonsuræ Monachorum cæremoniæ. 2. p. 268
Tribus Monachorum quid sit. 1. p. 35
Tristitia secundum Deum & tristitia sæculi. 1. par. 123
Tumens quis sit. 1. p. 150
Tunicam dare an omnibus liceat. 1. p. 133
Tunicas duas habere quid sit. 2. p. 67. 340. 341
Turpiloquium Monachis vitandum. 2. p. 79
Turris extruenda, quæ, quomodo, & quibus sumptibus. Append. 21

V

VANA gloria. 2. p. 93. 142. 304. 338. 339
Vanitas in monialibus. 3. p. 124
Vanitate labor Monachi perit. 2. p. 152
Velle, & non tantum habere damnabile est. 2. par. 93
Venatio Monachis prohibita. 2. p. 83
Vendendæ res Monasterij vilius quam à sæcularibus. 2. p. 33. 260 331
Venia ab inuicem petenda. 1. p. 64. 127. 2. p. 54. 55. 62. 208 209
Venia à fratribus publicè petenda. 2. p. 208. 209.
Verbum otiosum quid sit. 1. p. 122. illicitum. 2. p. 43. 44
ex Vestibus vnusquisque cognoscitur. 1. p. 113
Vestimenta non debent esse nimis vilia. 2. p. 82. 114. 127. 334. 340
nec pretiosa. 1. p. 5. 113. 145. 2. p. 32. 83
super sufficientiam non requirenda. 2. par. 76. 139
debent esse in communi. 1. p. 77
Vnius formæ. 1. p. 113
Via ad Deum vnica quænam sit. Append. 79. 81.
Via lata & arcta quomodo intelligenda. 1. par. 144
latam & spatiosam omnes quærunt. 1. p. 317. 318
Vicarij & adiutores diaboli qui sint. Append. 90. 91.
Vigiliæ qualiter faciendæ. 2. p. 238
ab eis nulli nisi ob infirmitatem, aut grauem necessitatem abesse licet. 2. p. 75
Vini mensura Monachis concessa. 2. p. 27. 28
Vini necessitas. 3. p. 126
Vino panis intinctus. 2, par. 309. 310
Vino captus nullum peccatum vincere valet. 2. par. 148
Vinum est fomentum libidinis. App. 19
non est Monachorum. 2. p. 27. 28. 86. 169. 336
parcè & medicinaliter sumendum. 3. p. 101
Sabbato, & Dominica concessum. 2. p. 43
Virgines fatuæ, vel prudentes, quænam sint. Append. 86. & seqq.
quomodo corrumpuntur. ibid.
Virgines sunt melior pars Ecclesiæ. 3. p. 94. 95
eas præsertim modestia decet. 3. p. 95. Appen. 17. 67
nil superflui habere debent. App. 72
Vitare debent virorum conuersationem. App. 69. 73. 77
quantum à quolibet peccato sibi cauere debeant. Appen. 11. 13. 63. 64. 67. 87. 90
quomodo se ornare debeant. App. 16. 17. 72
sermones earum debent esse pudici. App. 18
infidelis est, quæ Christum pro homine dimittit. 3. p. 93. 119. 121
Virginibus desidiosis vtitur diabolus ad illaqueandos simplices. App. 60
Virginum & nuptarum studia varia. 3. p. 95
Virginitas fœcunda. 3. p. 94. 97
Virginitas sola non sufficit. App. 10. 11. 12. 16. 63. 64. 87

Digitized by Google

melior est coniugalis humilitas, quam superba Virginitas. App. 63. 64. 87. 88
Virginitatis custodia difficilis. Append. 8. 9
eius priuilegia & excellentiæ. 3. par. 93. 94. 96. 119. 124. 132. 133. App. 8 9 16
Virgo quomodo cogitat quæ Domini sunt. App. 12. 13
quomodo possit esse sancta corpore & spiritu. App. 14. 15
Viri ad monachatum cum vxore & filiis venientes qualiter absque periculo viuere valeant. 2. p. 153
Virtus animæ in quo consistat. App. 21. *& seqq.*
Virtutis descriptio. 1. p. 167
Vita actiua & contemplatiua quid sit. 2. p. 166. 289
earum differentia. 2. par. 290. 291
per actiuam transeundum ad contemplatiuam, & quomodo. *ibid.*
Vita contemplatiua nihil felicius. 2. par. 291. *& seqq.*
Vita contemplatiua quæ & quanta sit in hac vita. 2. p. 292
in Vita spirituali semper crescendum 2. p 50. 51
Vitæ communis commoda. 1. p. 104. 105 2. 297. 298
Vitę solitarię bona. 2. p. 298. 299. *& seqq.*
eius pericula. 1. p. 106
Vitia Monachorum. 2. p. 157. 158. *& seqq.*
contra Vitia quotidie pugnandum. 2. p. 57
Vitia ab initio resistendum. App. 47. 50
Voluntas propria non sequenda 1. par 129. 130. 2. p. 8. 153. 157 189. 309. 310. Appen. 46
nil Deo tam gratum quam si Voluntas propria frangatur. 2. p. 153
Voluntatem suam faciens aliam mercedem non habet. 1 p. 126. 127

Z

ZELVS bonus & malus. 2. p. 40
Zelus Dei in quo consistat. 1. p. 128
Zelotypus est Christus. 2. p. 161
Zelotypus Abbas esse non debet. 2. p. 37

Explicit.

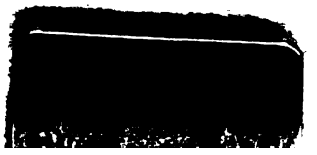
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google